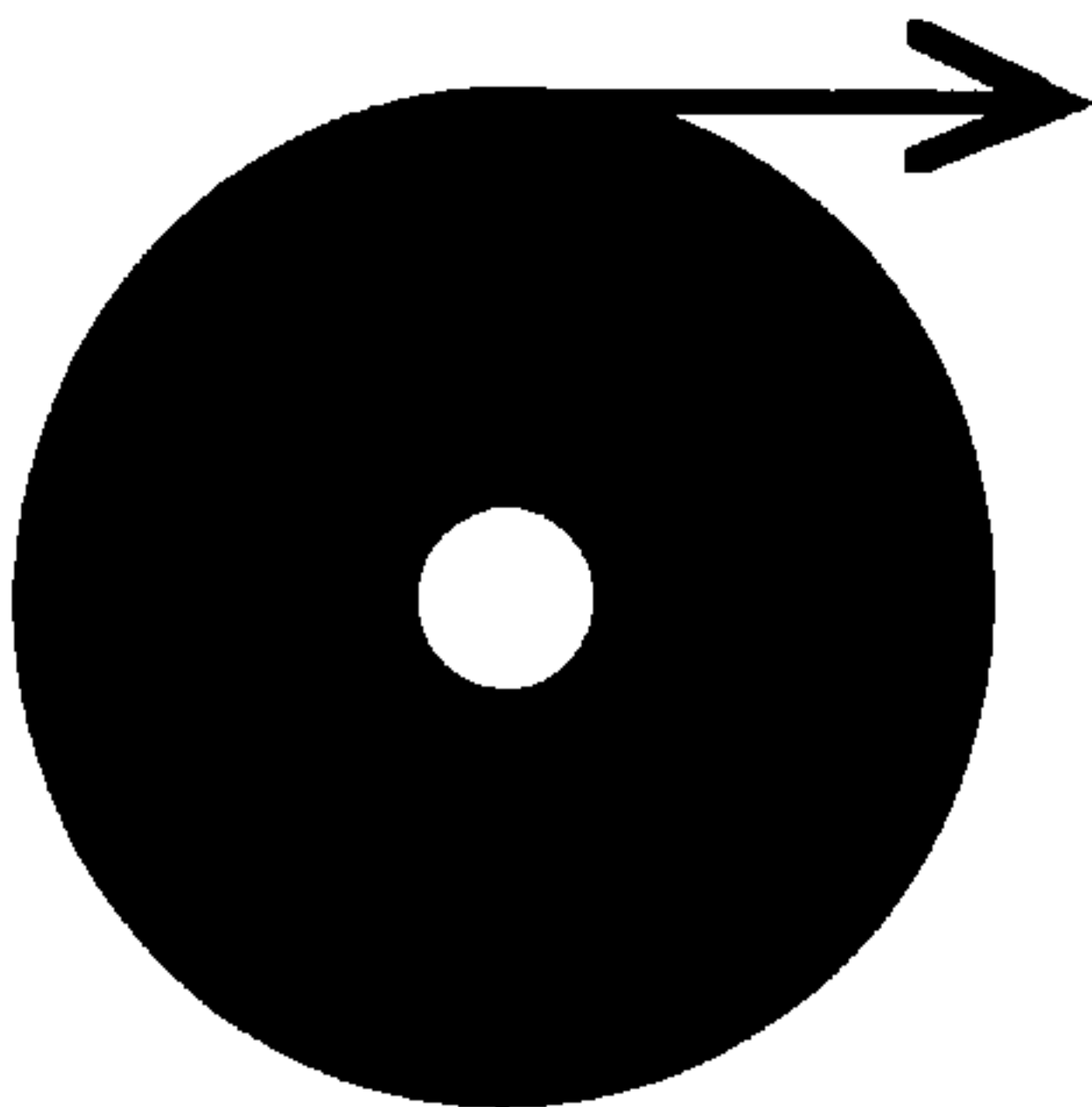
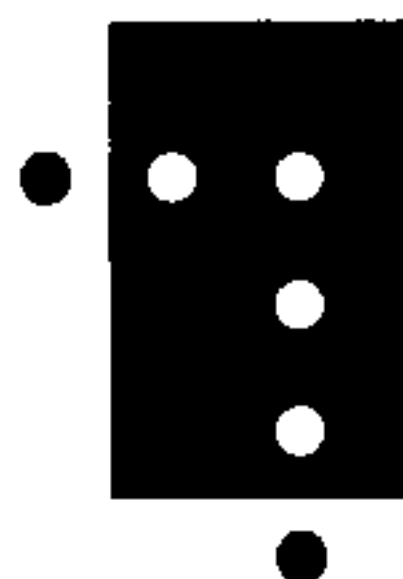

RE

Nas

N
M

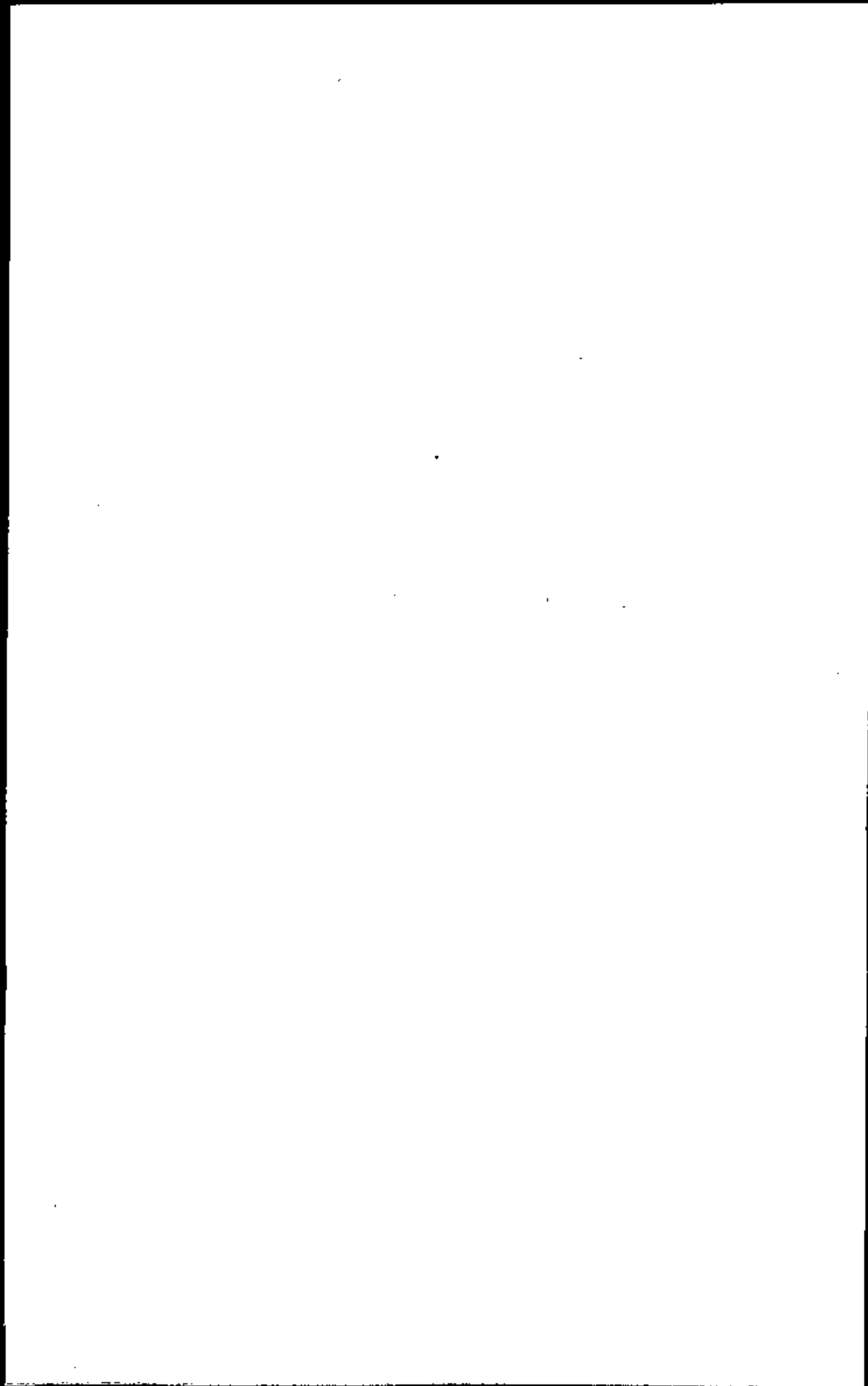
Telephone: +47 7

LØGTINGS- TIDINDI

1918

Løgtingstiðindi 1918

LØGTINGSTÍÐINDI

1918

Tórshavn

1918—19

Prentað í
A/S. «Fære Amtstidendes Bogtrykkeri
og í
A/S. «Frames Bogtrykkeri.

Tingið varð sett ólavsökudag.

Løgtingsmenninir.

Victor Stahlschmidt, amtmaður,
Jacob Dahl, próstur.

* * *

Fyri Norðoyar:

Rasmus Rasmussen, háskúlakennari, sj.,
Joen Michael Matras, keypmaður, sb.

Fyri Eysturoy:

Andreas Samuelson, sýslumaður, sb.,
Joen Poulsen, pens. kennari, sb.,
Joen Jacob Weihe, kongsbóndi, sb.,
Simon Pauli úr Konoy, kennari, sj.

Fyri Norðstreymoy:

Michel Samuelson, fiskari, sb.,
Johannes Guttesen, seglmakari, sj.

Fyri Suðurstreymoy:

Johannes Patursson, kongsbóndi. (R.), sj.,
Christoffer Nyholm Debess, ræsmiður, sj.,
Poul Sofus Niclasen, prentari, sb.,
Hans Christoffer Wenningsted-Tórgarð, byggimeistari, sb.

Fyri Vágar:

Rasmus Niclasen, keypmaður, sj.,
Joen Rasmussen, keypmaður, sb.

Fyri Sandoy:

Mads Andreas Winther, sýslumaður, sj.,
Johan Henrik Poulsen, kennari, sj.

Fyri Suðuroy:

Oliver Johan Thomas Ludvig Effersee, sýslumaður, (R.), sb.,
Edward Esbern Mortensen, cand. jur., sj.,
Daniel Johan Thomsen, keypmaður, sj.,
Thomas Michal Strøm, træsmiður, sj.

Til tingskrivara vóru valdir: *Joen Poulsen* og *M. A. Winther*.

sb. merkir sambandsmaður, sj. merkir sjálfstýrismaður.

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

A.

Hitt munnliga orðaskiftið

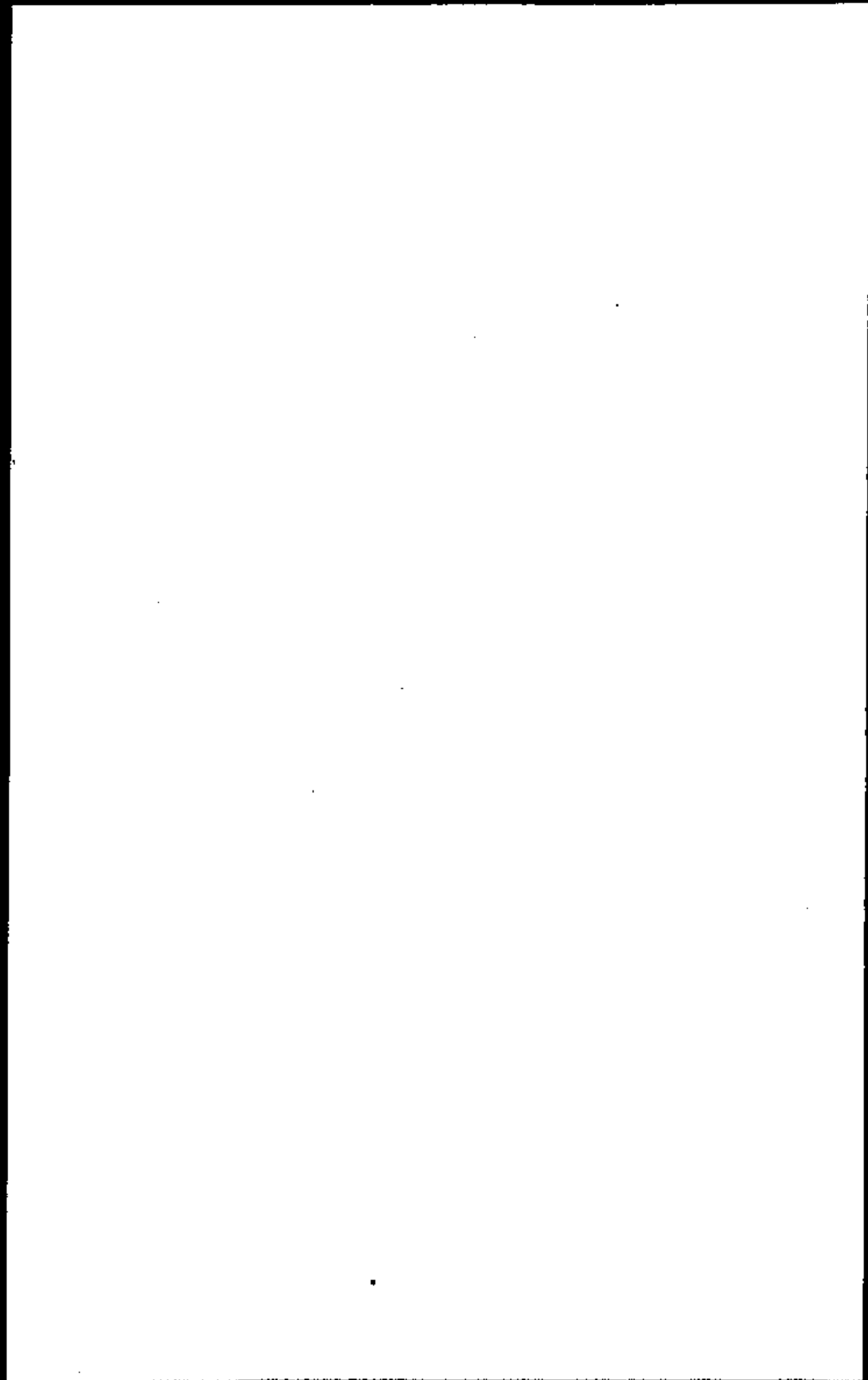
á

Føroya lögtingi

1918

Hitt munnliga orðaskiftið

á Føroya lögtingi

1918.

Fundur tórslag 8. august.

Hov sum særstøk sókn.

1. viðgerð.

D. J. Thomsen: Henda sak kom fram í 1916 við tað, at menn í bygdini Hovi sendu bønarbræv inn á ting um at verða frískildir Porkerningum í kommunalum felagsskapi. Teir framferdu grundir herfyri, m. a. høvdu teir skúla og lærara fyriseg sjálvan. Bygdin var í størri framgongd, og nú ætlaðu teir at fáa sær motorbátahavn. Sakin fór tá í tað kommunala útvalgið. Hetta útvalgið fann ikki nakra serliga grund til at skilja Hov frá Porkeri. Í 1917 var sakin framlögð aftur, og 23. august 1917 gav útvalgið í sínum betonkingi eitt nakað líknandi svar sum árið fyri. Við aðri viðgerð fekk amtmaðurin upp í hendur at fán í lag eina avstemning í Hovi, sum var hildin í januar 1918. Í bygdini vóru 58 veljarar; av teimum vóru 42 mettir, og

stemmaðu 41 við og 1 í móti. Hetta vísir skiliga, at tað er almanna vilji, at Hov verður fyrri seg. Eg høpi, at tingið fremur heva sak, og eg vil mæla til, at hon fer í útvalgið fyrri kommunalar sakir.

O. Effersøe: Jeg kan i det væsentlige slutte mig til de Udtalelser, som er fremførte. Porkere og Hove ligger hver ved sin Bugt eller Vig med Fjæld imellem. Interesserne er forskellige i de to Bygder. Anlægget af en Motorbådehavn vil faa gavnlig Betydning for Bygden Hove. Det er opført paa Fortegnelsen over de Havneanlæg, der kan vente Støtte fra Statens Side, men det har ikke Udsigt til at blive fremmet, saa længe Hove og Porkere hører sammen, da Porkere ikke har nogen Interesse deri. Lagtinget har hidtil ikke stillet sig imødekommende overfor denne Sag. At Sagen ikke blev udsat indtil videre, skyldes mig, idet Lagtinget vedtog et Ændringsforslag fra mig om Iværksættelse af den førnævnte Afstemning. Jeg kan selvfølgelig-

lig tiltræðe, at det kommunale Udvalg behandler Sagen.

Viðtikið varð at beina sakina í hina kommunalu nevndina.

Vatnveiting til Gøtu skúla.

1. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Henda sak kom til lögtingið í ljør sumar, send av trimum hinum av forstandarskapinum. Av tí at sakin er rúgvismikil og kom so seint inn, samtykti tingið at útseta hana til í ár. Innihaldið í sakini er í stuttum: lærarin hevur í síni tíð sent skrivilsí til skúlastjórnina, tí vatnið í Gøtu skúla ikki var gott, og viðfylgdi attest frá doktaranum og fysikus, sum prógvaði hetta. Viðkomandi kommuna fekk tí boð um at fáa reint vatn til skúlaus. Teir trýggir, ið sent hava sakina, vilja ikki seta kommununa fyrri slíka útgift, av tí at sakin ikki var framd eftir teirra tykki. Av tí at amtmaðurin hevur sagt, hvat ið gerast skuldi, tykist mær, at sakin best hóskar í »Udvalget for de af Amtmanden ene afgjorte Sager«.

A. Samuelsen: Hetta er, sum Konoy segði, ein rúgvismikil sak, sum hevur verið besverlig at ordna hjá forstandarskapinum í Gøtu. Fleirtalið í kommunustýrinum í Gøtu hevur valt formann úr minnitálinum, og hann hevur fleirtalið í móti sær. Drykkjuvatnið við Gøtugjógv er ikki ærliga gott. Spurningurin var frammi 1911. Í 1913 var forslag frammi um at leggja vatnleiðning um alla bygdina. Við tað at Norðagøta og Syðragøta hava ordnað teirra vatnleiðning privat, var spursmálið, um vatnið við Gøtugjógv skuldi kostast av kommununi. Heila forstandarskapið hevur verið einugt um at leggja vatnleiðning, men fleirtalið meinar, at kommunan skal gera tað saman við skúlalæranum og monnum við Gøtugjógv, soleiðis at hvør skuldi betala sín part. Í midlartíð kemur kríggið.

Fleirtalið meinti ikki, at tað var rætt at leggja vatnleiðning nú. Teir hava í februar 1917 fyrirligið, at vatnforsýningin fríðast, og teir hava bevilgað pengar til tað. Minnitálið leggur í meðan vatnleiðning og setur fleirtálans beslutning út av kraft. Teir, sum hava latið materiale, senda rokning; fleirtalið sigur nei, tað verður teirra sak at betala materiale, sum lagt hava vatnleiðningin. Minnitálið hevur staðið seg fullt so gott við Føroya amt sum fleirtalið. Amtið spyr, hví kommunan ikki vil betala. Men fleirtalið vil ikki betala, teir eru sambandsmenn, men góðir sjálvstýrismenn, tí at teir halda upp á tað kommunala sjálvstýrið; tað gera sjálvstýrismenn ikki. Nú liggur sakin her á tingi, her kann bara vera ein meining: man má róliga geva fleirtálinum rætt, tí kommunan stýrist av fleirtálinum. Henda sak er ógvuliga skiliga. Eg havi einki í móti, at sakin fer í »Udvalget for de af Amtmanden ene afgjorte Sager«. Eg haldi fast upp á, at tá ið kommunan fær boð frá amtinum at skaffa vatn til ein skúla, so betýðir tað ikki, at tað skal skaffast vatnleiðning.

S. P. úr Konoy: Sýslumaðurin helt eina langa talu. Vit hava hoyrt hana so mangan fyrr, ið ikki her á tingi. Í Gøtu hava vit verið varin við ein svartan skugga, sum hevur lagtráð, men vit hava gingið beina leið. Fleirtalið í Gøtu hevur altíð verið sambandsmenn, men teir hava tvingað meg til formann. Tá ið tað dreymar seg um at fáa reint vatn til ein skúla, vendir ein sær til nær autoritetir, sum ein skal venda sær til. So bað eg doktarin í Klaksvík um at geva mær skriftligt úttalilsí um vatnið. Eg vil loyva mær at lesa tað upp:

»Om den til Skolen i Gøte værende Drikkevandsforsyning skal erklæres:

At den i alle Maader er uoverensstemmende med de simpleste hygiejniske Fordringer, idet den er beliggende i Nærheden af en Mødding og i Bunden af en ret dyb grøftliggende Fordybning, hvori der let vil kunne samles en Mængde Urenheder. Det eneste Arrangement, der er truf-

fet for at lette Vandfyrsyningen, er Anbringelsen af en lille bøjlet Blikplade. I Betragtning af at over 100 Mennesker benytter denne Kilde, burde der snarest muligt træffes en Forandring.

Gøte, d. 8. April 1913.

Hj. Heerup,
kst. Distriktslæge.

Eg hevði einki annað at gera utan at fara til kommununa við hösúm. Hou svaraði ekki; so fór eg til fysikus Metz. Og fysikus sendi mér fylgjandi skrifils:

»Efter at have set det Vandløb, hvorfra Skolen i Gøte forsynes med Drikkevand, kan jeg ganske slutte mig til omstaaende Erklæring fra kst. Distriktslæge Heerup. Skolens Vandforsyning er sundhedsfarlig og i saadan Modstrid med de simpleste hygiejniske Principer, at hver Dag, Forbedringen lader vente paa sig, kan blive skæbnesvanger. Rette Vedkommende bør snarest træffe Foranstaltninger, at Skolen kan faa en ordentlig Vandforsyning.

Thorshavn, d. 11. Oktober 1913.

A. Metz,
Fysikus.

Eg legði eisini hetta fram fyrri kommunustýrið, men teir gjördu einki við tað. So skrivaði eg til direktiónina. Svarið er nakað langt, men direktiónin meinti, at tað ekki var lærarans plikt at syrgja fyrri vatni. So begynti manna-gongdin við einum svörtum skugga í bakgrundini: bræv úr Havn til Gøtu, úr Gøtu til Havnar, aftur úr Havn til Gøtu við erkleringum, úr Fuglafirði til Gøtu, úr Gøtu til Fuglafjarðar — nú var tað ekki bræv longur, men pakki. — Nú skuldi vatnið aftur sýnast av sunnheitskommisjónini, men sýslumaðurin kundi ekki koma við, hann skuldi fara til Solmundarfjarðar at taka ímóti H. P. Hansen, sum eisini mátti programmessiga. Nú varð fært til protocols: »at det var ganske fornuftigt at lægge Vandledning». So gekk sakin sína gongd við erklering og móterklering til tess at avgjört var, at 1. apríl skuldi verða reint vatn. So kom »Smiril»

við vatnveiting-greiðunum, men nú ger kommunan vrevl, tó at her fyriliggja erkleringar frá tingsins álitismanni Søren Sørensen, Nyholm Debess og Hoerup um, at man ekki kundi fáa reint vatn utan gjøgnum vatuleidning, tí móbotnur var. Direktiónin hevur sagt: reint vatn skal til skúlans, men av teimum trimum, sum í fleirtalinum sita, hevur annar bæði síni børn í realskúlanum í Havn, hin er gamal plarsveinur. Í Noreg er tað so, at so skjótt sum ein maður hevur sent síni børn í annan skúla enn tann, sum í bygdini er, hevur hann mist sín rætt í skúlamálum í bygdini. Her tørvar ein slík lóg.

A. Samuelson: Eg antaki, at Konoy siktur meg fyrri at vera hin svartu skuggan, eg vil fráleggja mær tað. Eg havi ekki gjørt nakað, sum eg behøvi at skamma meg fyrri. Eg fór til Gøtu, og Konoy gav mær attest fyrri, at eg gjörði rætt. H. P. Hansen kemur ekki hesi sak við, eg benyttaði leylicheitina til attakamóti einum góðum vini, og eg havi ekki skrivað rökning til Gøtu forstandarskap fyrri tað. Konoy nætur ekki við, at takað einans var um at forbetra vatnforsýningina, og tað er ekki tað sama sum at leggja vatnleidning. Í sínum seinasta fyridrugi helt Konoy, at eingin annar vegur var utan at leggja vatnleidning. Hann veit, at forslag kom frá fleirtalinum, men minnitálið vildi ekki ganga við til tað. Eg vil verja meg og fleirtalið í móti, at vit ekki skuldu unna børnunum reint vatn. Tefggir av fleirtalinum ginga við at fáa vatnleidning pá viss vilkor. Hviss tað var soleiðis, at einki var at gera, átti skúlalærarin í Gøtu at stilla seg orðvísí, hann átti at botalt $\frac{1}{3}$. Hann in.tók tað standpunkt: Eg eigi einki í skúlanum, vatnið skal leggjast. Hann hugsaði tá ekki um, at 100 børns vælferð stóðu upp á spæl. Eg kann ekki teinkja mær, at amtmaðurin hevur sagt, at vatnleidningur skal leggjast; hevur hann sagt, at tað skal vera vatnleidningur, so er hann fultstendiga óberættigaður har til. Tá ið vit eru komnir inn upp á hesa sak, og tað hevur verið tosað so nógv um hana, so vil eg loyva mær at lesa upp fylgjandi úr einum brævi frá fleirtalinum til amtið:

„Vi er i sin Tid gaaet ind paa at lade anlægge en Vandledning til Gøte-Gjov, hvori hele Bygden, herunder ogsaa Læreren, skulde være interesseret sammen med Kommunen. Denne Ordning kunde imidlertid ikke gennemføres, fordi Læreren ikke vilde betale sin Andel af Omkostningerne. Mens de fleste af Bygdens øvrige Beboere nok vilde være med, men ønskede Arbejdet udsat indtil efter Krigen. Den saaledes engang tilvejebragte Ordning kunde ikke udføres som Følge af, at Forudsætningen for Ordningen brast.

Senere hen har Amtet paalagt Forstanderskabet at skaffe rent Drikkevand til Skolen inden 1. April 1917. For at imødekomme dette Paalæg vedtog Forstanderskabet med 3 Stemmer (undertegnede), mens de to andre Medlemmer ikke stemte, at udbedre det sædvanlige Vandforsyningsted, og man bevilgede Penge til Køb af det nødvendige Cement. Hvis denne Forstanderskabets Vedtagelse blev udført saaledes som planlagt, vilde Skolen have faaet rent Drikkevand. Mere fordredes der jo ikke af Amtet. Istedetfor at udføre denne Beslutning, som lovlig var vedtaget i et fuldtalligt Forstanderskabsmøde, er der, uden at vi undertegnede har medvirket eller er tagne med paa Raad, indkøbt Materialier til en Vandledning, ligesom denne senere er nedlagt uden vor Vilje af Mindretallet eller Forstanderskabets Formand alene.

Vi vægrer os foreløbig ved at tro, at denne Disposition er truffet efter Aftale med Amtet. Under alle Omstændigheder anser vi Foranstaltningen for ulovlig og i Strid med Kommunens Selvstyre.*

Eg skal nú ikki forleingja diskusjónina stórt meira.

N. Debes: Eg hevði ikki ætlað at siga nakað í hesi sak, men við tað at Konoy hevur nevnt mítt navn, vil eg siga nøkur orð. Eg eri ikki interesseraður í hesi sak, eg havi ikki havt nakað arbeiði við Gøtu skúla. Áður eg nerti við sjálva sakina, vil eg nema við

tvølv setningar, sum Andreass Sámalsen segði. Hann undraðist yvir, at fleirtalið hevði valt formann úr minnitálinum, og mær tykti, at hann helt tað var ein minnkað fyri minnitálið; eg haldi, hetta er ein minnkað fyri fleirtálið. Eitt annað hann segði var, at minnitálið hevði staðið seg fult so væl við amtmannin sum fleirtálið; her í liggur ein insinuation móti táverandi amtmanni, og er hetta eitt sindur vágið. Sakin er gomul. Í 1912 vendi S. P. úr Konoy sær til mín og bað meg gova yvirlyt yvir, hvat ein vatnleiðingur vildi kosta. Eg gjørdi 3 uppskot: 1) skúlin einsamallur 173 kr. 33 øyr., 2) skúlin og eitt hús 110 kr. pr. hús, 3) skúlin og fimm hús 55 kr. 50 øyr. pr. hús. Tá ið so Sámalsen sigur, at fleirtálið, sum rímuligt, betonkti seg, tí kríggið hevði dýrkað alt, so vil eg minna á at her fyrila nakað í 1912. Fleirtálið forðaði minnitálinum at fáa hetta í lag. So talaði Sámalsen um, at vatnstaðið skuldi friðast, eg veit ikki á hvønn hátt, kanska fyri bakterium og bacillum? Har eru ógviliga ring líkindi til at fáa gott drykkjuvatn, og eri eg samsintur við Metz og Herup og Søren í Kunoy. At lærarin skal gjalda fyri skúlans vatn er ókent aðrastaðni.

S. P. úr Konoy: Tingmaðurin úr Fuglafirði kemur ikki, hvussu hann víkur og vendir sær, burt frá tí, at vatnleiðingin í Gøtu er lögð, tí at amtmannin hevur sagt, at so skal vera. Tað er keðiligt, at Samuelsen nú skal kæra seg um, hvat amtmannin hevur gjørt. Teir hava hildið saman sum ertur og hálmur. Amtmannin hevur handlað korrekt. Eg vil loysa mær at lesa nakað upp úr einum skrivilsí frá amtmanninum:

„Fære Amt.

Thorshavn, d. 30. Juni 1917.

Idet man herved fremsender en Skrivelse af 28. ds. fra Formanden for Forstanderskabet, hvori denne meddeler, at Forstanderskabet har nægtet at betale en Del af de Udgifter, som Anlæg af Vandledningen til Sognets Skole har medført, idet Forstanderskabets Flertal har motiveret

sin Stilling með, at det ikke havde samtykket i Anlægget af den paagældende Vandledning, skal man under Henvisning til Amtets Skrivelser af 26. Oktober f. A. og 22. Februar d. A. udtale, at da det af Amtet er paalagt Forstanderskabet at skaffe Skolen forsvareligt Drikkevand inden 1. April d. A., vil Forstanderskabet være pligtig at betale de med Vandledningens Anlæg forbundne Udgifter.*

Hetta skrivilsí er undirskrivað av Svenning Rytter. Eg fati ekki, at sýslumaðurinn ekki skilir hetta. Fyrst í febrúar 1917, tá ið vatnleiðningsrörini voru komin til Gøtu, kom forstandarskapið við uppskoti um at forbedra vatnforsýningina. Um vilji hevði verið til steðar, so hevði alt verið gjørt.

A. Samuelson: Eg gloymdi at niðurliggja innsigilsí í móti eini insinuation móti tí manni í Gøtu, sum sent hevði børn síni í Havnar skúla. Hann er ein hin besti borgarin í sóknini. Eg havi ikki páberópt meg Nyholm Debess ella Søren Sørensen; her hava vit aðrar autoritetir. Debess segði, at eg hevði nevnt, at minnitalið hevði fingið amtmannin at halda við sær. Lat hann um insinuationina móti amtmann Rytter; eg vildi hann skuldi verið her. Vit hava ikki verið bangnir fyri at siga hvørjum øðrum okkara meining. Forholdið til Rytter skal eg nokk klára. Um lærarin betalti $\frac{1}{2}$, og kundi redda 100 børn, átti hann at hava gjørt tað. Hansara framstillingur av sakini er agitatoriskur, men hann kann biða við tí, til vit hittast á Gøtueiði. Tað framgækk ikki av tí hann segði, at amtmannurin bað teir leggja vatnleiðning, men hann vildi fáa forsvart drygkjavata. Erklaringarnar frá Heerup og Metz siga, at hetta vatnverkið var ikki forsvart, men teir úttala ikki, at tann ordningur, sum fleirtalið vildi hava, var óforsvarligur.

Poul Nielsen: Tá ið vit finga tað munnliga referatið, hildu sumir, at listið vildu verða talað. Men so er ikki. Eg meini ikki tað er hóskandi at tala so nógv um so litlar sakir. Henda sak er lokal. Tað er eitt ónskt orðatak, ið

sigur: „What a dust I raise, said the fly; it was sitting on the carriage wheel rubbing its wings“. Hetta havi eg sitið og hugsað um undir hesum tjakinum.

S. P. úr Konoy: Eg kann slutta meg til Poul Nielsen. Eg vísti sakina í útvalg; men tað er ein annar maður, ið loypur á meg. Hin navnframi natúrfrøðingur W. Long talar eina staðni um eitt djór: det røde Egern, ið bæði hostar og goyr. Tað er ein viss líkheit millum Samuelson og hetta djórið. Hann rópar upp á insinuationir og sigur, at eg havi tosað agitatorisk, og at eg havi fingið amtmannin at halda við mær, men tað hevur staðið gný av okkum báðum. Her hevur hann hildið við mær, og tað er heldigt, at sakin er reist. Amtmann Rytter læt seg ikki boyggja sum eitt rør.

Poul Nielsen: Sum eitt dømi upp á, hvussu langt av leið vit eru komnir við hesum tjakinum, skal nevast, at nú samulíknar Konoy, ið hevur talað al langt um rør, amtmannin við eitt slíkt.

S. P. úr Konoy: Vil Poul Nielsen spæla skúlameistari fyri mær, so skilji eg ikki skúlameistarann.

A. Samuelson: Eg vil ikki ganga við, at sakin er lokal. Princippið í sakini er: Skal fleirtalið ráða ella skal minnitalið ráða. Minnitalið hevur haft alla maktina, við tað at tað hevur haft formann. Tí skal løgtingið undirsekja hesa sak. Eg eri keddur um, at Konoy heldur, at eg havi lopið á hann, men koma utan um læraran í Gøtu kundi eg ikki, tí hann hevur reist sakina. Eg havi aldri væntað mær eina mætari behandling av honum; og haldi eisini, at Konoy er behandlaður, sum hann hevur krav upp á. Hann kann ikki fornerma meg, men eg vil biða hann lata vera við at forvara amtmann Rytter yvir fyri mær. Tað gný, sum hevur staðið av teimum báðum, men ikki vera stórt.

R. Rasmussen: Hetta er ein keðilig sak. Tað framgongur, at reint vatn mátti fáast til skúlans, og hetta fækst

ikki utan vatnleiðing. Eg er í keðdur av, at sakin kemur í útvalg og serliga í útvalg, sum eg eri í, tí eg hevði væntað, at vit kundu eunda sakinna í dag við eini protokolltilførslu.

S. P. úr Konoy: Ein kemur burtur av leið, tá ein talar við A. Samuelson. Eg holt, at sakin var klár úr einum enda í annan. Eg hevði spurt, um tað var mín plikt at betala mín part, men tað er tað ikki. Eg kenni ikki til nakað miks-maks í hesi sak; hví skal man vaða í eini veit og útseta sakinna, lá fysikus sigur: „Hver Dag er skæbnesvanger“.

A. Samuelson: Eg haldi tað oughunda vera avgjort, at tað ikki kanu skaffast reint vatn til Gøtu skúla utan vatnleiðing. Doktorarnir vilja altíð leggja vatnleiðing. Teir vilja eisini leggja lok yvir brunnin. Teir vilja leggja vatnleiðing í hverjari bygd, og av lætt forståligum grundum vilja rørleggjararnir eisini gera tað. Skal oítt minnitaldómnera yvir einum fleirtali? Eg hopi, at fleirtalið í hesum tingi fer at ganga saman við fleirtalinum í Gøtu.

S. P. úr Konoy: Eg vildi spurt Andrass Sámalsson, um amtmaður Rytter hevur sagt, at vatnið kann verða reint utan leiðning.

A. Samuelson: R. Rasmussen sigur, at amtið hevur avgjort, at tað skal verða vatnleiðing; amtið hevur ikki sagt tað. Reint vatn er ikki tað sama sum vatnleiðing.

S. P. úr Konoy: Vit hava handlað í nýja yvireinsstemmilsí við amtið. Eg skal loyva mær at lesa upp úr einum skrivilsí frá amtinum.

•Fære Amt.

Thorshavn, d. 3. August 1917.

— — — Paa dertil gíven Foranledning skal man tilføje, at Forstanderskabets Formand efter hvad der foreligger fra Amtet har handlet i Overensstemmelse med de Forstanderskabet fra Amtet i de førnævnte Skrivelser gívene Paalæg, hvorfor de

af Formanden til Vandledningens Anlæg foretagne Skridt efter Amtets Mening har været fuldt ud lovlige.

Svenning Rytter.*

Altso vit hava handlað í nýja yvireinsstemmilsí við amtið.

A. Samuelson: Konoy hevur fingið svar. Eg sagði, at amtmaðurin hevði ikki sagt tað. Men teir kundu jú haft gjørt ein brunn, tað hevði eisini verið rætt.

Th. M. Strøm: Tað er gott, at vit hava fingið referentar. Hetta hevur verið ein keðilig diskussión. Hetta vísir, hvat men kunnu tala um, um tað er rætt ella beint at lata skúlabørn drekka vatn úr einum mórudýki.

A. Samuelson: Eg eri glaður um referentarnar, men eg visti ikki, at Strøm var valdur til censor.

O. Effersøe: Sagen er stor og har principiel Betydning. Det fremgaar af Landkommunallovens §§ 13 og 34, at det er Forstanderskabet, som skal træffe Bestemmelser om de kommunale Arbejder. Et Forstanderskab vil i Almindelighed være lidet tilbøjeligt til at bøje sig for enhver Foranstaltning, som de sagkyndige foreskriver. Jeg haaber, at Sagen man blive undersøgt. Det bliver et principielt Spørgsmaal af Betydning.

M. A. Winther: Tað principiella í sakini er ikki komið fram í dag; hetta hevur mest verið tjak. Vit sakna eitt yvirkommunaráð í hverjari sýslu, serliga nú, tá ið kommunurnar eru so smáar, at tað verður ein kommuna í hverji bygd. Tá vildu vit sloppið frá at fara til tingið við hverjari sak; tí haldi eg, at ein revisión av kommunal-lógini var pá sítt pláss.

O. Effersøe: Vi sidder ikke her i Tinget for at afgøre, om Kommunerne handler mere eller mindre fornuftigt; men vi maa afgøre, hvorvidt de handler lovligt eller ikke.

R. Rasmussen: Sjálvandi hevur

sakin principiellan týðning. Sum tað er fyriskipað, kemur fleirtalið at ráða í vissum lutum. Tað er óheldigt, um politisk viðurskifti gera seg galdandi í vali av kommunustýri. Hæð kunnu koma menn inn, sum ikki hava felagsinteressur; tað mugu vera menn við socialum felagsinteressum. Viðvíkjandi málinum: vatn til Gøtu skúla, so má sakin verða skild av øllum: at børn mugu fáa reint vatn at drekka og atgongu til at vaska sær.

Poul Niclasen: Strøm var glaður yvir referatið: skulu vit fara at prenta alt sum sagt verður í dag, verða vit aldri lidnir. Útvalgið, ið fær við referatið at gera, má sjálvandi velja og vraka.

Th. M. Strøm: Eg eri glaður yvir, at Føroya veljarar kunnu síggja, hvat eitt tjak økist av. Kommunalbostýrið hevur vent sær til kompetentar menn, og átti ikki at hava latið børnini drukkið úr runudýki.

A. Samuelson: Her hevur verið insinuerað, at Gøtugjáarbygd hevur tikið vatn úr mórudýki; hesin maður, ið sigur hetta, hevur óivað fingið henda kunnleika frá sínum starvsbróðuri.

S. P. úr Konoy: Tá ið man diskuterar við A. Samuelson, má man lata seg í eini viss klæði. Strøm uppfataði beint, hann segði á Føroyskum, tað eg las upp á Danskt. Andrass Sámuelsson sigur, at Strøm ikki er lokalkendur, men tað er hann sjálvur, sum ikki er tað.

A. Samuelson: Tað er altso í Konoy og tala hansara, sum hevur gjørt, at ein tingmaður kemur við orðum sum runu- og mórudýki.

S. P. úr Konoy: Eg havi hildið meg til tað, fysikus hevur sagt.

J. M. Matras: Hvaðan taka teir nú vatnið. Hava teir funnið einanýggja keldu?

S. P. úr Konoy: Kelduvatnið trýt-

ur ikki, men tað er skilið, tá ið tað kemur oman til skúlan.

J. M. Matras: Hava teir vatn frá somu keldu?

S. P. úr Konoy: Nei, vatnið lata vit taka úr keldu oman fyri skúlan.

Viðtikið varð at beina sakina í nevndina fyri tilmum av umtalaninum einaráddu sakir.

Studningur til Klaksvíkar sjúkrahús.

1. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Klaksvíkar sjúkrahús hevur ikki vunnið tann studning, sum tí tørvast, inntøkurnar hava verið minni enn vanligt, og útreiðslurnar størri. Eg vil mæla til, at tað fær studning, og vísa sakina til budget-útvalgið.

J. M. Matras: Eisini eg vil mæla til, at sjúkrahúsið í Klaksvík fær studning; tað kemur at viðføra, at onnur sjúkrahús eisini vilja hava studning; men eg vil kortini mæla til, at vit styðja hesum, og vil eg vísa sakina í sama útgáv.

Viðtikið varð at beina sakina í fíggarnevndina.

Løn til gravaran í Havn.

1. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Kirkjukassanævndin hevur haft fyri um løn til gravaran í Havn. Hann vildi grava fyri 40 kr. um árið; tá hendi, at maður gav starvið frá sær. Lønin var tí hækkað fyrst til 60 síðan til 120 kr. og víst fyri hvørja grøv. Eisini var forhandlað við Havnar býráð um, hvor ið skuldi gjalda gravar-

lön og gjalda honum, ið trekkir kirkju-
urið upp. Tað var hildið at vera bein-
ast, at »Thorshavns Kirkes særlige
Kasse» skuldi gjalda hetta. Eg vil mæla
til at vísa sakina til kirkjukassanevndina.

H. C. W.-Tórgarð: Sakin var fyrri-
lögð býráðnum í 1915 og 1917. Havnar
býráð hevur sagt tað sama báðar
ferðir og hevur víst á statusin fyri
áðurnevnda kirkjukassa og meinar, at
hesin kassin skal gjalda lönirnar. Eg
skal mæla til, eins og Konoy, at sakin
fer til kirkjukassanevndina.

Viðtikið varð at beina sakina í
kirkjukassanevndina.

Umboðssæluloyvi fyri »Kirkeklokken».

1. viðgerð.

M. A. Winther: Í 1910 fingur vit
lóg um kolportage. Ymis feløg hava
borið bøn fram um loyvi til at selja
bøkur kring um landið. Hesa ferð er
tað vikublaðið »Kirkeklokken», sum
biður um loyvi til at kolportera bøkur
av kristiligum innihaldi. Eg vil mæla
til, at sakin fer í »Udvalget for for-
skelligartede Sager».

A. Samuelson: Sjálvt um eg út-
seti meg fyri tí pástandi, at eg for-
svari eina ringa sak, vil eg anbefala,
at »Kirkeklokken» fær kolportagebe-
villing.

R. Rasmussen: Løgtingið hevur
ikki altíð stillað seg vælvilligt, tá ið
talan hevur verið um kolportage. Vit
mugu gera rætt og skjál og ikki geva
einum trúnaðarsamfundum rætt fram um
annað. Vit eiga at gera tað so lætt
sum møguligt at kolportera.

Poul Nielsen: Í Danmørk hava
teir í umbúna at umordna kolportage-
lógina. Tað ræður um at koma burtur
frá hesum trupulleika, at sakin fyrst
fer inn á ting, so til ministerið og so
til fútan.

A. Samuelson: Eg kann ikki ganga
so langt sum teir seinastu talararnir. Vit
vilja genera bókhandilin her, tá ið vit
geva einum og hvørjum loyvi til at
selja bøkur.

Poul Nielsen: Eg trúgvi ikki vit
genera bókhandilin. Hann er í bók-
handlarafelaginum.

Viðtikið varð at beina sakina í »Ud-
valget for forskelligartede Sager».

Lóg um forboð móti at dríva handil við rúsdrekka.

1. viðgerð.

M. A. Winther: Tað fyriliggja tvey
uppskot til anordning, frá ministeriinum
og fysikus. Eg vil mæla til, at sakin
fer í »Udvalget for forskelligartede
Sager».

Poul Nielsen: Uppskotið frá fysi-
kus dámar mær fult so væl sum upp-
skotið frá ministeriinum. Eg vil mæla
til, at sakin fer í útvalgið, sum Winther
nevndi.

Viðtikið varð at beina sakina í »Ud-
valget for forskelligartede Sager».

Afturgjald av goldnum skjútspeningi.

1. viðgerð.

R. Nielsen: Her fyriliggur bønar-
bræv frá Aarhus í Vestmanna. Hann
hevur leitað eftir einum báti, sum var
komin illa á holdum í ódnarveðrinum í
december. Hann ynskir at fáa beløpið
gottgjørt av skjútskassanum. Nú veit
eg ikki, um lögtingið hevur rætt til at
avgera sakina. Við besta viðmæli mín-
um vil eg senda hana í budgetútvalgið.

O. Effersøe: Jeg kan tiltræde For-

slagæt om Sagens Henvisning til Udvalg, men jeg maa gøre opmærksom paa, at vi maa være forsigtige med at bevilge noget af denne Udgift, da det kan få vidtrækkende Følger, nemlig at vi maa bevilge Udgifterne ved alle de Tilfælde, hvor der gøres Redningsforsøg. Hvad angaar, at her tales om Skyds, har jeg det Indtryk, at Sagen er saaledes lagt tilrette, for at den lettere skal kunne gennemføres. Det er kommet mig for Øre, at Skydsskafferne skal have været Medejere af begge Både, saavel den søgende som den eftersøgte.

R. Niclasen: Tað er vanligt, at skjótsskaffarin fær fólk til at leita, tá onkur saknast.

J. Guttusen: Eg kann fult út slutta meg til R. Niclasen og anbefalla sakina uppá tað besta. Skjótsskaffarin hevur gjørt meira enn sína plikt. Eftersø segði, at hann skuldi vera medeigari av bátinum, men tað er ikki so. Thomsen í Sandavági átti bátin. Smírl leitaði eftir honum.

Poul Niclasen: Eg sýnist, at alt talar fyri, at hetta er ein kommunal sak, sum skal ordnast við kommununa í Vestmanna.

O. Eftersø: Jeg holder for, at Sagen nøje bør undersøges.

Viðtikið varð at beina sakina í fíggarnevndina.

Fundur friggjadag 9. august.

Margarínu máskina.

1. viðgerð.

J. Patursson: Tað liggur fyri tinginum eitt símaskeyti frá Edw. Mortensen, har hann greiðir frá, at amboð til at tilvirka smørliki eru at fáa til keyps. Hann heldur, at tað er beint at tingið

keypir hesi amboð. Tað nevnist á somu tíð, at tey amboð, ið verkið skulu driva, motorar, eru ikki uppi í. Eg haldi, at vit væl kunnu keypa hesi amboð, um vit ikki fáa motor á somu tíð. Til at driva verkið kunnu vit brúka antin steinolju, kol eila vatn, so sum hentast kann vera. Í Noreg brúka teir innlendska olju til at gera smørliki burtur úr, hvalalýsi, torskálýsi, sildalýsi, og fáa harvið ein viðskera, sum bæði er væl nýttligur og sær væl út. Um vit kunnu koma so langt, at vit kunnu nýta hvalalýsi, torskálýsi o. s. fr. e., veit eg ikki. Eg haldi tað vera beint, at Føroyingar í hesum sum í øllum øðrum royna at gerast sjálvbjargnir. Vit eru enn ikki komnir so frætt á leið, at vit duga at gera sápu og sodu. Eg vil vísa hetta mál til vørunevndina, at tað kann greiðast so skjótt frá bondum, at Edw. Mortensen kann fáa svar aftur.

Joen Rasmussen: Henda sak hevur verið fyri í vørunevndini í fjør. Hon kom frá mjólkaforsýningini, og vørunevndin sluttaði seg til hana. Ein maður fór so niður til at seta seg inn í forholdini og samla upplýsingar. Eg haldi, tingið er interesserað í, at sakin kemur í gongd, men eg veit ikki, um tingið sjálvt vil driva slíka virksomheit. Eg vil anbefalla sakina til vørunevndina.

A. Samuelson: Mjólkaforsýningin hevur eisini roynt at forbedra margarínu, sum komin er her til oyanna. Fyri 3 árum síðani læt selskapið ein mann niður til Danmark fyri at seta seg inn í fabrikkation av margarínu. Eg havi eisini sent planir og tilboð higar. Formaðurin fyri mjólkaforsýningini er nú í Keypmannahavn og hevur orðrar at keypa maskinu. Sakin er í gongd og kann fremjast at privatum vegi; eg haldi tí ikki, at tað offentliga skal gera nakað. Mjólkaforsýningin hevur lokali og ment til at standa fyri fabrikkationini. Mari skal hava rástøff og maskinur og fólk, tað hevur hetta selskapið.

J. Patursson: Tingmaðurin úr Fuglafríð hevur borið nokur tíðindi fram her, sum eg ikki havi hoyrt fyrr. Hann heldur, at nú eru líkindi til at gera smørliki komin so væl fram, at nú nýtist tingið einki at gera. Er nakað í hesum tíðindum, má hann snúgva sær til vørunevndina, at hon kann granska tey og

halda tey saman við tað, sum Edw. Mortensen hevur greitt frá.

A. Samuelsen: Eg kan skaffa fleiri upplýsingar aftrat. Eg veit ikki, um V. Lützen hevur keypt maskinur, men hann hevur ordrar til at keypa tær.

N. Debess: Eg eri fegin um, at hesin spurningur er komin fram her, og at Edw. Mortensen hevur sent hetta telegrammið. A. Samuelsen segði, at mjólkaforsýningin átti rástøff. Eg havi fingið tað inntrykk, at amtskommunan eigir tey rástøff, sum komu við skonnert »Herbert May». Um nú eitt selskap hevur bestilt tey, átti selskapið at hava gjørt sín rætt galdandi. Eg vil biðja A. Samuelsen vísa mær til rættis.

O. Effersøe: Vi har faaet Besked fra A. Samuelsen om de Foranstaltninger, som er truffet fra en Side for at faa Fabrikation af Margarine. Fra den anden Side forelæa intet andet end en Maskine for 5000 Kr. Det synes, som om Vareforsyningen ikke véd noget om denne Sag. Spørgsmaalet maa behandles i sin Helhed i Vareforsyningen. Jeg er som Samuelsen stemt for, at private tager Sagen op. Kun hvis Omstændighederne kræver det, bør det offentlige træde til.

A. Samuelsen: Debess segði, at hann á fundi saknaði representantin frá mjólkafelaginum. Tað er rætt, tí tað keypti rástøff gjøgnum keypmannafelagið. Eg hopi ikki, at vøruútvalgið noktar at útlevera hetta. Men mær vitandi sendi felagið mann út í Havn eftir tí, og vildi fyristøðumaðurin í Tinganesi bara lata hann fáa eitt kolli av teinum 17.

N. Debess: Sum vørunevndarlimur kenni eg einki til henda tilburð. Vit hava ikki gjørt av at nokta útflutning av hesi vøru. Tað ræður um, at margarinan, ið gjørd verður, ikki verður ov dýr; tí er tað kanska best, at tað offentliga tekur fabrikationina.

A. Samuelsen: Fyristøðumaðurin noktaði at útlevera vøurnar; og onkur má ivaleyst hava givið honum ordrar til tess. Debess sigur, at amtskommunan vil gera tað bíligari, men eg gangi út frá, at hetta privata selskapið ger tað bíligari; teir hava kønan mann og amboð.

J. Patursson: Eg vil mæla til, at nevndin kannar eftir upplýsing um, um tað vil vera lønandi at brúka landsins egnu evni. Í Noreg eru teir sjálvbjargnir hesum máli viðvíkjandi.

O. Effersøe: Det er blevet udtalt for mig, at vore Forhold er for smaa til, at det kan blive lønnende at bruge vore egne Produkter. Men Spørgsmaalet kan jo behandles i Vareudvalget.

R. Niclasen: Eg haldi, tað eru góð líkindi til at fáa eina margarinufabrikk. Sakin er ikki dripin við tað, at eitt annað selskap er komið fram. Tað, ið Samuelsen ber fram um mjólkafelagið, undrar meg, tí hvørki eg ella hinir í vørunevndini vildu haft nakað ímóti at útlevera vøruna. Ein annar spurningur er, hvør kraft ið skal nýtast til at dríva maskinuna. Her haldi eg, at vatnkraftin er best og vil eg biðja nevndina eisini hugsa um hetta.

Poul Niclasen: Ein tálari dró fram, at offentlig drift kundi vera bíligari enn onnur, men tað er ein kend sak, at hon er dýrara enn privat drift.

A. Samuelsen: Tann maður, sum selskapið sendi niður, kann geva nevndini greiðligar upplýsingar.

Viðtikið varð at flytja vørunevndini sakina.

Ørindadrongur.

c. viðgerð.

Poul Niclasen: Vit hava kent eitt sakn í tí, at ongin hevur verið, sum tingmenn kunnu heita á, tá ið teir vilja fáa boð frá sær. Í øllum parlamentariskum forsamlingum aðra staðni hava teir ørindadrong. Eg vil mæla til at flytja »Udvalget for forskelligartede Sager» hetta mál.

Hetta varð samtykt.

Lønhaðkan til telefondamurnar.

1. viðgerð.

M. A. Winther: Triggjar telefondamur hava aftur í ár sent bønarbræv um at fáa lønina hæðkaða. Í fjør fingur tær studning, men lønin er alt ov lítil: 62 kr. pr. mánað. Tað er so gott sum einki; tær skulu lata kostarhald og halda seg í aðrar mátar. Løgtingið eigir ikki at vera verri enn aðrir arbeiðsgevarar, enn meir tá hetta er eitt troyttandi arbeiði, ið slítur uppá heilsuna. Eg skal mæla til, at tingið tekur væl við hesi sök. Telefonin ber seg væl; tað kemur nóg av tí, at væl verður eftiransað. Eg skal mæla til, at sakin fer í 5-mannanevnd.

Poul Niclasen: Eg finni onga grund at siga meiri viðvikjandi hesum máli og mæli til, at sakin fer í 5-mannanevnd.

J. M. Matras: Eg unni teimum væl lønina, men haldi at kommunan í Havn gevur ov lítið til telefonina; burtur á bygd má kommunan lona teimum, ið telefonina hava, og teirra løn er eisini ov lág. Tí vil eg eisini mæla til, at henda løn eisini verður hæðkað.

Joen Rasmussen: Eg vil ráða til, at telefondamur á bygd eisini fáa eina hóskað løn.

Poul Niclasen: Í fjør betaltu abonnentarnir hæðkanina av lønini vegna tess, at abonnementið var hæðkað við 5 kr. fyri hvønn. Nú kundi eg hugsa mær, at tingið gekk sama veg í ár; men fyri slíkum uppskoti vil eg ikki stemma. Lønin eigir at verða rindað av amtskommununi.

M. A. Winther: Á hvørjum ári, ið talan hevur verið um løn til telefondamur, hevur Matras haft hatta frammi. Eg vil ikki svara uppá tað. Vit mugu síggja við skynsemi uppá hetta. Havnin ber sín stóra kostnað, men so er, at lögtingið skal lona teimum í Havn, meðan tær á bygd eru lantar av kommununum. Eg vil ráða J. Rasmussen til sum forstandarskapsformaður at hæðka lønina hjá teim, sum passa telefonina í Seyrvági.

Joen Rasmussen: Farið til býráðið

og biðið tað um at hæðka lønina hjá telefondamunum í Havn.

Poul Niclasen: Bæði Matras og J. Rasmussen sýnast at gloyma, at Havnin er miðstöða, og bert ein miðstöða er — og munur er á miðstöðuarbeiði og arbeiði á bygdastøðunum.

R. Niclasen: Bygdirnar hava nørt um yvirskotið hjá telefonini. Betjeningurin skuldi fáa vissan part (3 oyr.) av hvørji samtalum; hetta er tikið frá teimum. Sjálsagt skulu forstandarskapini lona á landsbygd, men eg haldi, at hesi 3 oyr. skulu verða givin aftur til betjeningina.

O. Effersee: Det er rigtigt nok, at Kommunerne udenfor Thorshavn yder et betydeligt Tilskud, men det vil føre for langt at komme ind paa en dybere Diskussion. Her er kun Spørgsmaal om Telefondamerne i Thorshavn, og vi maa være enige om, at deres Løn er altfor ringe. Overhovedet er de fastlønnede meget daarligt stillede. Telefonen kunde maaske bringe mere Penge ind, hvis man reviderede Taksterne.

A. Samuelson: Eg vil biðja telefonútvalgið yvirveya, at telefonirnar á bygd fáa tey 3 oyruni aftur fyri hvørja samtalum, tí tá vil ójavnin fara burtur.

N. Debess: Lønin er ov lág í Havn, men hon er púra ongin úti á bygd. Eg vil tí biðja útvalgið fáa í lag nakað líknandi, sum tað A. Samuelson fyrirló. Lønin má jú vera tolilig eisini úti á bygd. Yvirskotið kemur væl av tí, at útoyarnar ikki eru tiknar uppí telefonnetið.

J. M. Matras: Tað eru ikki øll, ið eru abonnentar í Havn. Eg haldi tað nú vera rættast, at annaðhvørt fekk bygdir tey 3 oyruni, ella eisini tók býráðið í Havn lut í hæðkanini.

Michel Samuelson: Dýrtlíðin kennist ikki minni úti á bygd enn í Havn, og altíð verður lagt upp á telefonina. Vit hava hæðkað okkara upp í triðjung, vit hava verið noyddir at gera tað, tí annars vildi ongin taka hana. Eg havi einki ímóti at lona telefondamunum væl, men eg haldi ikki, vit skulu gera missmun og vekja øvund.

Poul Niclasen: Eg dugi ikki rætt-
iliga at skilja, at hetta hevur vakt øvund
úti á bygd. Í Havn hava vit centralin,
tað mugu vit minnst til.

M. A. Winther: Kanska kunðu vit
flutt Centralin, men tað vil gera arbeiðið
enn meira torført.

O. Effersøe: Jeg tror ikke, det er
rigtigt, at Telefondamerne fik deres Løn-
forhøjelse gennem Forhøjelse af Abonne-
mentet i Thorshavn. Jeg har set efter i
Lagtingsberetningen, men der staar
ingenting.

Poul Niclasen: Tær sakirnar um
abonnementshæðkan og lønhæðkan hjá
telefondamunum hoyrdu saman.

O. Effersøe: Jeg kan ikke se noget
til det nu.

Poul Niclasen: Kanska høvdu vit
ikkí fingið tað bókført; tað var skeivt.

J. H. Poulsen: Eg skal loyva mær
at spyrja, um roknskapurin tilletur, at
vit fáa tey 3 oyruni aftur, tí vit trongja
til tey.

M. A. Winther: Vit skulu hugsa um
tað; men tað er ein spurningur, ið liggur
fyri, at viðka um telefonnetið.

Michel Samuelson: Amtskommunan
er pliktig at lona telefondamunum úti
á bygd.

Poul Niclasen: Tað er kanska tað
mest praktiska at flytja centralin norður
til Haldorsvíkar.

Michel Samuelson: Tað er ikki sagt,
at hon var verri betjent har enn her.

**Viðkan av telefonini í Suðurey. — Telefonin
Vág—Tvøroyri. — Telefonsamband við
Langaað. — Telefonviðurskiptini í Fámjin.**

1. viðgerð.

M. A. Winther: Tað er ein rúgva
av sækum, sum her fyriliggja og vísa, at
tað treingist til viðkan og bótan við hvar.

Linjan á Tvøroyri tekur ikki allar tær
samtalur, sum melda seg. Andragarin
meinar, at vit skulu leggja nýggja linju
millum Vág—Tvøroyri. Man kann bara
leggja ein nýggjanleidning; men vit hava
ikkí greiðir at gera hetta við, ongan
tráð, ongar steyrar. Hetta mugu vit biðja
við, til líkindi einaferð verða til at fáa
telefontilfar. Eitt dømi uppá, hvussu
sørir vit eru, er, at Sandoy hevur lígið
utanfyri alt samband í langa tíð. Eg
mæli til, at hesi mál fara í nevndina fyri
løn til telefondamurnar í Havn.

O. Effersøe: Jeg har indsendt en be-
skeden Ansøgning til Tinget med Hensyn
til Spørgsmaal, som for os paa Suderø
har Betydning. Men nu erfarer jeg, at
Sagen allerede er aflivet af Flertalsord-
føreren. Jeg har tænkt mig, at der ikke
var synderlig Udsigt til at faa Telefon
til Øgrum og Vigerbirge. Men det, som
jeg havde noget Haab om, var en ny
direkte Ledning mellem Tveraa og Vaag.
Jeg er ikke overbevist om, at man ikke
kan hjælpe her. Trafikken paa denne
Strækning er altfor stor til Stationen.
Det er glædeligt, at vi har et Overskud,
som kan tillade, at man kan udvide.
Sandinger lider ikke noget yed, at vi
faar vor Telefon i Orden. Telefondriften
paa Suderø maa for Amtstelefonen være
en god Indtægt. Jeg anbefaler Sagen til
Tingets Velvilje.

D. J. Thomsen: Tó at allar hesar
sakirnar eru saman í einum, vil eg mæla
nøkur orð. Vágur er tað plássið, sum
kann setast í fyrstu rekkju av øllum, sum
nevnd eru. Vágur liður mest, tí henda
bygd hevur mest fólkatal, og hevur mest
brúk fyri radio-telegrafnum, og tí at
henda bygd er eitt av teim fremstu
handilsplássum í Føroyum. Um Fámjin
er at siga, at hon fær betur skil á síni
telefon, um Vágur fær direkta linju.
Akrarmenn eiga at fáa telefon, tí teir
betala fyri at halda telefon til Sumbiar
kommuni. Tað sama kann sigast um
Vikarbyrgi. Vikarbyrgismenn liggja illa
fyri at sækja doktorahjálp og trongja
eisini til telefon. Vágur eigir sum nevnt
at setast í fyrstu rekkju.

Poul Niclasen: Tað er natúrligt, at
tey pláss, sum ikki hava telefon, sækja
um at fáa hana. Men telefonin eigir ongan
tráð, og tí nyttar tað ikki fyri tíðina.

O. Effersøe: Hvordan véd P. Niclasen, at der ikke er Traad at faa til Købs.

Joen Poulsen: Det er ganske naturligt, at her fremkommer Andragender, dels om Forbedring, dels om Nybygning af Telefon. Man kommer ikke altid frem igen med Andragenderne. Jeg tillader mig at erindre om, at vi paa Østerø har adskillige Andragender inde her, som jeg haaber Udvalget vil have i Erindring. Det bør ikke netop gaa paa den Maade, at den, som raaber højest, faar først.

Poul Niclasen: Tó eg ikki haldi, nakað kann gerast nú fyri tíðini, tí vit sakna tilfar, vil eg kortini minna um Norðaða, og serliga Nólsoy; ikki minst av tí, at har er viti, tørvar telefon. Tá eg segði, at tað ikki vóru vónir um at fáa trað, so helt eg meg til úttalilsir frá telefon-ingenjörinum.

Th. M. Strøm: Tað er ein týðning-armikll sak at fáa telefonina í gott lag. Skipaferðslan er nú lítil, og fólk má so brúka telegrafin, og linjan á Tvøroyri verður nógv brúkað. Eg kann ikki for-standa, at keypmenninir í Vági og á Tvøroyri hava kunnað funnið seg í slíkum viðurskiftum.

J. Guttlesen: Eg vil minna um nøkur pláss í Norðstreymoy, ló onga telefon hava, nevniliga Tjørnuvík, Langasand og Saxun. Tey plássini mugu eisini verða tikið í betraktning.

Joen Rasmussen: Tað er gamalt, at allir vilja hava telefon. Eg skal mæla til, at vit leggja telefon til Mykjunes og Gásadal.

N. Debess: Allir tingmenn eru farnir at anbefala øll tey stóð, sum onga telefon hava. Eg vil slutta meg til Poul Niclasen. Viðvíkjandi telefonfíðini haldi eg, at kl. 8 er væl so seint at lata hana upp. Eg vil mæla til, at tíðin verður sett frá kl. 8 á morgun.

D. J. Thomsen: Tað letur til, at illa ber í lag at fremja linjuna Vág—Tvøroyri. Tað er tvøriligt fyri keypmenninir í Vági, at tíðin oftani ikki passar saman við tí tráðleysa, so telegrammin verða leingi um at koma fram.

Michel Samuelson: Telefonanlegg til Langasands var fyrri 1916, men mátti bíða. Nú vilja teir sleppa sær inn sum abonnentur. Eg høpi, hetta málið verður framt; linjan gongur líka á húsini á Langasandi; har nýtist eingin steyri.

Poul Niclasen: Tað var tosað um telefon til Mykjunes og aðrar útoyar, men til tess nýtist kaðal. Vit hava gjørt ringar, kaðalroyndir. Nú eru teir aðrastaðni farnir at brúka induktionstelefon, ið ikki nýtir kaðal. Vit áttu at gjørt royndir við hesum í Føroyum, og eg vil mæla til, at telefonnevndin granskar henda spurning.

J. M. Matras: Eg vil minna um andragandi frá Norðoyum; eg ynski tey framd og ikki gloymd. Allar bygdirnar í Kalsoynni trongja til telefon. Linjan til Klaksvíkar átti at verið gjørd dupult, tí eftir henni verður nógv talað.

R. Niclasen: Tað visir seg, at allir vilja hava telefon. Min starvsbróðir talaði um Mykjunes og Gásadal, men eg vil eisini minna á Slættanes. Teir trongja til telefon, og eg vil boða frá, at eg ætli mær at leggja bønarbræv fram hesum viðvíkjandi; tí bygðin er hurturstongd, og kemur hon ikki í samband, er fryktandi fyri, at hon fer at tynast og verða fólkaleys eins og Víkar.

Poul Niclasen: Vit áttu kanska eisini at lagt telefon til Víkar; tann bygðin er, sum R. Niclasen segði, niðurlögð, men kanska hon vildi vakna upp aftur av tí.

O. Effersøe: Jeg kan slutte mig til Poul Niclasen m. H. f. Induktionstelefonen. Der blev gjort Forsøg med den her i sin Tid, men det er oplyst, at Forsøget blev ikke udført rigtigt. Jeg vil opfordre Telefonudvalget til at henlede Driftsstyrerens Opmærksomhed paa dette.

R. Niclasen: Eg vil geva Poul Niclasen eini góð ráð, at leggja telefon til Bø (við Kirkjubø), so kanska henda bygðin vaknar upp aftur.

Poul Niclasen: Her er tann munur, at eg havi ikki framhildið, at Bø er fólka-leys, vegna tess at ongin telefon var har.

M. A. Winther: Her eru nógv bøn-
arbrøv frammi, men vit mugu gera okkum
klárt, at fyrst má bætast um tað sam-
bandið, ið vit hava. Vit mugu tí stilla
okkum ímøtíkomandi yvirfyri bønarbrøv-
unum frá Suðuroy. Tað sum Poul Nicla-
sen segði um induktíónstelefon, er vert
at leggja í geyma; samaleiðis tað at
broyta telefóníðina.

J. J. Weihe: Langasandsmenn færa
post frá Hvalvík; tað hevði tí verið hent
hjá teimum at haft telefon; tí ofta rógva
teir til ónyttu, vegna tess at «Ruth» ikki
kemur fram. Viðvíkjandi telefóníðini
eri eg samsintur við Debess.

Michel Samuelson: Eg má takka fyri
upplýsingina frá Weihe. Hent hevði
verið at fingið telefon, eisini fyri postin.
Eg vil eisini anbefalla telefon til Leynar
og Saxunar.

Viðtikið varð at beina sakina í somu
nevnd, sum røkir hæðkan av telefondamu-
lønini.

Frágreiðing frá vørunevndini.

1. viðgerð.

R. Niclasen: Nevndin hevur funnið
anledning til at taka avskrift av forhand-
lingsprotokolini frá 1. oktober 1917 —
31. juli 1918. Har kann hvør gera seg
kunnigan við, hvat gjørt hevur verið.
Eg havi sitið í nevndini frá 17. mei 1918
og vil greiða frá tí. Nevndin sendi 5
menn til Íslands. Vit ætla skriftliga at
greiða frá ferðini. — Eftir ynski frá
keypmonnum í Føroyum tók nevndin
lastina frá «Herbert May», og kostaði
hon 7—800,000 Kr. Telegramm er komið
um flutningsloyvi fyri 200 fæt av motor-
olju, 5000 fæt av petroleum, manilla og
annað. Vit skulu fáa hetta frá teim
somu firmaum, sum forsyndu okkum
framanundan krígunum. Eg vil mæla til,
at vørunevndin verður ein 7-mannanevnd.

Joen Poulsen: Jeg slutter mig til
Forslaget om Nedsættelse af Udvalg.
Formanden gav en lille Oversigt over den
sidste Tid; jeg vil tale om den foregaa-

ende Tid, da jeg var Formand. Udval-
gets Arbejdsmaade har været den, at vi
har haft et Underudvalg, bestaaende af
Medlemmer boende i Thorshavn. Dette
har i Forening med Amtmand Rytter
truffet Dispositioner m. H. t. Tilførsel.
Udvalget har arbejdet i største Enighed;
vi har ikke altid haft de Varer, vi øn-
skede, men Mangel har der ikke været.
Det kneb en Overgang med Salt, men
det kom vi over. Økonomisk har det
gaaet godt; den største Fortjeneste har
været paa Salt og Tovværk og Kul.
Vi har ikke villet hæmme det private
Initiativ, har derfor for mange Varers
Vedkommende kun haft Supplerings-
beholdning. Vi har ikke tjent noget paa
Husholdningsvarer, men ofte solgt dem
med Underskud. Overskuddet er frem-
kommet ved, at vi har købt Varer billi-
gere, end de senere kunde faas, og solgt
dem til den gængse Markedspris. Jeg er
glad over at faa en skriftlig Beretning
om Islandsfærden, men vilde hellere haft
den mundtlig. En Ting vil jeg spørge
om: hvorledes har det sig med de Kul,
Islænderne har faaet Løfte om; et islandsk
Blad har omtalt det, og det har staaet i
et herværende Blad. Hvis vi har lovet
Islænderne noget, vi ikke kan holde, har
vi holdt dem for Nar.

R. Niclasen: Eg havi einki sæð um
kolið; tað kann hava staðið í bløðunum.
Hevur tað verið spurt um kol, havi eg
svarað, at kundu vit, skuldu vit hjálpa
teimum, men fyri fyrst vóru ongar vónir
til tess.

A. Samuelson: Tað er gleðiligt, at
roknskapurin vísir, at handilin hevur borið
seg. Man vitði ikki trúgva hesum, men
nú er klárt. Alt er skoðað, sum skoðast
kann. Hesir menn hava haft eina hepna
hond; eg vil takka nevndini og fyrrver-
andi amtmanni fyri starv teirra. Eina
serliga tækk til teirra, tí at teir hjálptu
tí belgiska skipinum við koli, so at tað
slapp yvir til Noregs; høvdu teir ikki
hjálp tå, gjørdur teir landinum fyri
skommum.

J. Patursson: Andrass Sámalsson tosaði
um roknskap og hvussu væl er vorðið.
Eg vil biða við at tala um hann, til hann
hevur verið eftirhugdur av vørunevndini
og framlagdur til góðkenning av tinginum.

A. Samuelson: Roknskapurin er jú framlagdur og er eisini revideraður av tí manni, lögtingið hevur valt til tess.

R. Niclasen: Eg vil siga sum Patursson, at vit kunnu biða við at tala um roknskapin, til hann verður framlagdur. Eg vil minna á, at sami maður, sum stýrði handlinum, segði, at tá ið amtskommunan heldur uppat, mugu vit rokna við einum tapi uppá $\frac{1}{2}$ millión fyri at realisera beholdningin.

A. Samuelson: Keypmenninir hava forplikað seg til at taka vørurnar, og verður einki undirskot av teirri grund.

R. Niclasen: Eg veit einki um, at keypmenninir skulu bera tapið. Tá ið vit halda uppat, fáa vit rimilígvís tap, so segði fyrrverandi formaður.

O. Effersøe: Jeg er meget glad over, at det nuværende Flertals Formand i Vareforsyningen har udtalt sin Tilfredshed med denne. Hr. Niclasen mente, at der var Brug for Overskudet til at dække et eventuelt Tab. Jeg mener, at Overskomsten med Købmændene vil gardere os mod Tab. Jeg er tilfreds med, at der er et Overskud, og at Overskudet er saa stort. Det er godt at være paa den rigtige Side. Det er glædeligt, at vi staar saa tilfredse paa dette Punkt baade Flertal og Mindretal.

R. Niclasen: Eg havi ikki talað um at vera fornøyaður ella ikki, men bara sagt hvat ið fyrrverandi formaður segði.

M. A. Winther: Eg eri glaður, at yvirskotið er til steðar; vit kunnu ikki rokna við, at hetta yvirskot vil koma at vaxa í sama forhold. Frá 1. oktober 1914 til 1. oktober 1917 var yvirskotið 149,000 kr., men frá 1. oktober 1917 til 22. mei 1918 er yvirskotið blivið 482,000 kr. Í eitt hálvt ár er yvirskotið vaxið við 0.350,000 kr. Eg vóni, at hetta er eitt reelt yvirskot, men tað eru vørur í Tinganesi, sum vilja reducera hetta yvirskotið eitt sindur. Tjakað kann, um tað er rætt at taka so stóran vinning í so stutta tíð. Eg veit ikki, um nevndin tá visti, at teir vildu fáa henda vinning. Tann tíð vil koma, tá ið vit mugu rokna við tapi.

Joen Rasmussen: Í brævi av $\frac{1}{12}$ 1916 biður keypmannafelagið amtmannin bestilla kol og salt, og verða keypmenn pliktaðir til at geva erklering fyri, at teir skulu taka vørur frá amtskommununi til hennara prísir. Vinningurin framkom við, at vit lógu inni við koli og manillu, og skipini skuldu fara út.

R. Rasmussen: Í høvuðsmáli eri eg samsintur við teir menn, sum eg havi sitið í nevndini saman við. Vinningurin er kominn uppá saltið. Reiðararnir hava goldið meginpartin av yvirskotinum. Fiskararnir hava goldið minnapartin, meðan arbeidsmenn á landinum einki hava goldið, og heldur einki hava vunnið. Hvarjum skal nú yvirskotið koma til góðar? Tað er landarbeidarunum; teir hava einki vunnið av krígunum. Eg vil ikki sum mótstøðumenn mínir mæla til at brúka yvirskotið alt í einum.

J. Guttlesen: Eg kann ikki sum hinir gleða meg yvir hetta yvirskotið; tí tað er framkomið við tað, at teir hava hækkað vøruprísirnar, t. d. manilla, sum frá oktober 1917—mei 1918 er dyrkað frá 2—4 kr.

S. P. úr Konoy: Eg vil siga við Winther, at vit í vetur vóru vitandi um yvirskotið, sum vildi koma. Vit hava forsýnað landið við salt, so fiskiskapurin kundi drivast, og kundu keypmenninir fáa sær salt enn biligari, stóð tað teimum frítt.

O. Effersøe: Efter de Udtalelser, som er faldne her, har jeg ikke Grund til at være mindre veltilfreds. Regnskabet er i Orden. Overskuddet er fremkommet derved, at Vareforsyningen og Amtmanden i fri Konkurrence med Købmændene har disponeret heldigere end disse. Købmændene kan ikke gaa fra deres Forpligtelser overfor Amtskommunen, og disse gaar ud paa, at Købmændene skal overtage Varerne ved Vareforsyningens Handels Afslutning til dennes Priser. De maa ikke indføre Varer, før Vareforsyningens Beholdning er solgt.

R. Rasmussen: Tá ið kríggið endar, og beholdningurin verður realiseraður, kann amtskommunan ikki leggja tapið yvir á keypmenninar. Verða keypmenninir noyddir at taka mjøl fyri 1 kr. pd., og marknaðarprísurin er 10 oyr., hvat skulu teir tá gera? Allir Føroyingar

hava heldur ikki undirskrivað erkleringina. Eg eri einigur við Guttesen í, at eingin grund er til hjá keypmönnum at gleða seg yvir yvirskotið.

A. Samuelson: Guttesen keypti manilla úti í Havn, tí hann fekk tað bíligt har. Hevði amtmaðurin ikki verið so fyrivarin at bestilla togverk, so hevði Guttesen einki togverk fingið í ár. Tað viktugasta er, at tað er keypt so mikið, at fiskaraflotin kundi koma út í ár.

Poul Niclasen: Ótðaskifti hevur verið um, hvussu tað skal vera vórðið, tá keypmenninir yvirtaka vøruforsýningina. Tað nýtist ikki okkum at koma ov djúpt inn uppá henda spurningin, tí tað er ikki givið, at keypmenninir koma at yvirtaka hana. Tað er kanska ikki ómøguligt, at vit sláa inn uppá eitt princip, hvareftir vøruforsýningin fyritekur alt innkeyp av neyðsynjarvörum. — Tingið eigir at vera takksamt móti teim monnum, sum sitið hava í vørunevndini til meir mánað í ár. Teir hava ikki fingið tókk fyri teirra gerning. Atfinningin hevur verið órimilig. Eg vil her siga teimum tókk.

O. Effersøe: Der behøves ikke Tak til D'hr. De havde Krav paa Oprejsning, og denne Oprejsning har de faaet i det Resultat, som nu foreligger klart belyst.

J. Guttesen: Eg havi ikki hildið hánt um, at man hevur forsynt landið við neyðturvillgar vørur. Eg tjeni aldrin dupult uppá vørurnar, men kanska A. Samuelson ger tað, um hann hevur nakað at selja.

Jøen Rasmussen: Táíð vit allir hava fingið okkara skip út, kunnu vit vera glaðir, helst táíð vit ikki hava galdið meira fyri manilla, enn teir gjalda í øðrum løndum.

J. Patursson: Hevði ein keypmaður ella bóndi tjent meiri enn hálvt fjórða hundrad túsund krónur í eitt hálvt ár, so hevði man sagt, at hann var ein okrari. Hvi hevur ikki longu verið settur hægstiprisur (maximal) á henda handli. Teir menn, sum hava selt hesar dyru vørur, vilja nú sjálvir seta maximalpris aðrastaðni. Hvaðani er hesin nógvur peningur komin

frá? Hann er tikin út av lummanum á Føroyingum.

Jøen Poulsen: Naar der her sælges til højere Pris, er det, fordi vi alle skal have godt af det.

Poul Niclasen: Tann príshæðkan, sum tað kann vera talan um við tær amtskommunalu vørurnar, er ikki nærtíð so høg sum príshæðkanin á føroyskum produktum.

A. Samuelson: Amtmaðurin stakk ikki peningin í sín egna lumma, men vit 20,000 Føroyingar skulu fáa gott av tí.

J. Patursson: Tað er út av lagi, at ein stakhandil hevur tjent 350000 krónur í so stutta tíð. Og ikki kann tingið rækka hesum við rættvísum skatti.

O. Effersøe: Der er aldrig fra Paturssons Partis Side fremkommet noget i den Retning. Tværtimod har Hr. Patursson ofte talt om Indførelse af Told, som er en uretfærdig Skat, og som jeg har modsat mig.

J. Patursson: Tað hevur einki tjent okkara flokki at koma fram við slíkum, tí vit hava altíð vitað framanundan, hvønn lagna tað vildi fáa frá Effersøe og monnum hans.

O. Effersøe: Patursson har ingen Grund til at sige, at en saadan Sag ikke vilde få Tilslutning fra min Side. Den bestaaende Ordning af Hovedskatten til Lagtingets Brug (Amtsrepartitionsfondsskatten) og af Kommuneskatten tager netop Sigte paa en Beskatning efter enhvers Evne. Lagtinget kan ved sin Ligning fordele Amtsrepartitionsfondsskatten efter Kommunernes Evne, og indenfor Kommunerne kan Skatten fordeles efter den enkelte Borgers Evne.

Val av vörunavnd.

A. Samuelson: Eg vil fyrirláa 9 limir valdar.

O. Effersøe: Vort Parti ønskede 7 i Fjor, men da syntes Mindretallet, at 9 var nødvendige; de maa ogsaa være nødvendige i Aar.

R. Niclasen: Eg finni ongan anleiding til at broyta 7 til 9.

J. Patursson: Vit hava aldri biðið um 9 limir; vit bóðu um alt tingið. Nú hava vit roknað við 7.

A. Samuelson: Vit hava roknað við 9.

R. Niclasen: Lat meg so taka uppskotið aftur, tá ið teir ikki kunnu hjálpast á annan hátt.

A. Samuelson: Tað er ikki so at fata; vit taka ikki ímóti náði.

9 limir vórðu kosnir.

Fundur leygardag 10. august.

Nýtt hospital.

1. viðgerð.

R. Rasmussen: Hospitalið í Havn var í síni tíð eitt tíðsvarandi hospital, men tað er tað ikki longur. Tað er langt síðani, at fólk byrjaðu at hava atfinningar móti hesum sjúkrahúsi, og øll hava verið samsint um, at tað mátti gerast nákað, tí viðurskiftini vóru so vánalig. Men eitt er at vilja hava tað betur, annað er at gera tað. Sakin hevur ofta verið á lofti her í tinginum. Í 1913 var sakin reist her frá nevndini fyri hospitalið. Eg skal greiða í stuttum frá tí lagnaði, sum hendan sakin hevur haft. Í 1913 fyrilá skrivilt frá hospitalsnevndini, og útvalgið, sum fekk við hetta at gera, holt, at tað

mátti gerast nákað. Útvalgið úttalaði í betonkninginum, at her mátti skaffast upplýsingar, m. a. hvussu kommunurnar vilja stilla seg viðvíkjandi kostnaðinum. Tingið ráddi til at innheimta tekningar og yvirslag og játtaði 100 kr. til eina tekning frá einum føroyskum handverksmanni. Í 1914—15 er ein onnur sak fyrí her á tingi: andragandi um röntgenapparat. Útvalgið úttalaði, at tað er vígtigt at fáa röntgenapparat, serliga tí at vit í Føroyum liggja so langt av leið. Sakin varð tó útsett til næsta ár. Eg minnst, at ein tingmaður tá úttalaði, at tann bevillingur uppá 3500 krónur, sum tá var givin til eitt röntgenapparat, vildi færa til, at máh mátti byggja eitt hospital rundan um hetta apparatið. Tað vísti seg eisini, at röntgenapparatið ikki kundi uppsetast í hospitalið í Havn, sum tað er. So ússalig eru viðurskiftini. Í 1916 kom sakin fyrí aftur frá hospitalsnevndini. Tað fyriliggur ein tekning til ein træbygning: hospital, karantenuhús og epidemihús. Tað er óforsvarligt, at tað ikki hevur verið eitt epidemihús í Havn, og eisini karantenuhús. Tað, vit hava, er langt frá at vera tíðsvarandi, tað er út av allari leið. Tað var meiningin at loysa hesar 3 spurningar í senn. Prísurin kom at verða 100,000 krónur. Men her fyrilá einki um, hvussu kommunurnar stillaðu seg til kostnaðin. So get útvalgið uppskot í 6 punktum. Tað var tá bevilgað 125 krónur til at framskaffa tekning av bygningi av steini og beton. At bygningurin verður av steini er at tilráða, tí tað er ivingasamt at byggja úr øðrum tilfari enn tað, ið finst í landinum. Hitt 1. punktið var um, hvussu teir hava ordnað seg í Danmark í tilsvareandi viðurskiftum, 2) um tað er hensigtsmessigt at hava allar hesar fyrítøkur í felagi, 3) um kostnaðin, 4) yvirllt yvir driftina, 5) at fáa forhandla við myndigheitirnar, sum interessera seg fyrí hesum hospitali. Hospitalsnevndin svarar greiðliga uppá alt hetta og mælir millum annað til, at alt verður ein bygningur, líkasum hon greiðir frá, hvussu drifin við hospitalið er ordnað. Viðvíkjandi kommununum svarar nevndin, at eingin kommuna er sinnað til at luttaka í kostnaðinum utan Sjóvar kommuna. Men nú er planurin broyttur. Man vil byggja á tí somu grund og bara byggja hospital og av steini við tí formáli, at alt í tíðini kann blíva eitt samhangandi kompleks. Man má hava virðing fyrí, hvussu ágrýtin

í hesi sak bæði hospitalsnevndin, tingið og doktarin hava verið. Men so endar tó hendan sak við einum penum begrav-
 lsi. Hospitalsnevndin og fysikus hava aftur lagt sakina fram í ár. Í hesum skrivlasi anbefallar hospitalsnevndin, at anleggið verður á Skansatrøð. Tað var framsett av hospitalsnevndini, at man kann selja tey gomlu húsini og harvið innvinna pening. Vit mugu samsinnast um, at hendan sak ikki kann biðja. Við krigginum økist júst vandin við ikki at hava eitt gott hospital í landinum. Mong skip koma fram við Føroyum, og sjúkur kunnu fylgja við, sum kunnu gerast okkum meinar, tá vit ikki hava hospital, og læknaviðurskiftini í ordan. Fólkið økist, og hospitalið ringast. Tað dýrasta kann koma at verða einki at gera. Eitt annað er, at vit ikki kunnu skaffa tilfar. Men vit kunnu trygla byrja at arbeiða. Steinur er til, og tilhøgður steinur er ein kurant vara. Havnar kommuna vil vist lata nakað, og tingið má taka sín part, tí hetta er eitt hospital fyri Føroyar. Staturin vil vist eisini taka sín part av byrðini. Eg vil tí biðja tingið um at loysa hesa sak. Eg vil beina hana í nevndina fyri karantenuhúsið og epidemi-
 lógina.

Poul Niclasen: Hetta er eitt týdn-
 ingarmikið mál. Hospitalið er vanaligt, bygt sum tað er fyri 70—80 árum síðani. Mangur noyðist nú á ríkshospitalið í Keypmannahavn til at fáa sær heilsubót. Men tað kann hugsast, at ikki øll hava ráð ella eru ment at fara so langan veg, og at fleiri sjúkur krevja skjóta hjálp. Tað kann henda, at sjúklingar viðhvørt doyggja av tí grund, at vit ikki eru førir fyri at veita teimum hjálp. Vit mugu tí sum skjótast loysa henda spurning. Vit kunnu vænta studning frá statinum og frá Havnar kommunu. Nú er tann spurningur fyri um viðurskiftini úti á bygd. Men tað er eyðvitað, at eitt slíkt sjúkrahús fyri amtið kemur øllum oynum til góðar. Tað er stór hjálp fyri læknar at hava röntgenapparat, særliga fyri inn-
 vortis sjúkur. Men tað hevur ikki kunna fingist, tí vit ikki hava haft húsrúm fyri tí. Tað var ætlanin, at Heerup skuldi til Keypmannahavnar at útdanna seg viðvíkjandi brúki av hesum apparati, men vegna kriggið bleiv tað tó av ongum. Röntgenapparatið vildi í 1914 kosta 5300 Kr., men er sjálvsagt dýrari nú.

— Kanska vit saman við hospitalinum kundu fingið eitt aldirðómsheim fyri gomul fólk, sum ongan góðan hava, og sum kundu betalt upphaldið her við teirra aldirðómsstudningi. Eg mæli til, at tingið tekur væl við hesi sak og kannar eftir øllum, sum kann gera, at hesin týðning-
 armikli spurningur verður loystur so skjótt sum gjørligt.

O. Effersøe: To Medlemmer fra Thorshavn har nu talt. Det kan have sin Interesse, at en Mand udenfor Thors-
 havn udtaler sig. Jeg vil først sige, at naar Sagen ikke er blevet gennemført, skyldes det Krigsforholdene. Hvis Sagen ellers laa klar, kunde man jo begynde paa den Maade, som R. Rasmussen foreslog. Men fra de Dele af Øerne, som Hospitalet nærmest vil komme til Gode, har der manglet Interesse, navnlig for Thorshavns Vedkommende. I de Op-
 lysninger, som følger med Sagen, ses, at Hospitalet skal drives af Færø Amt og Thorshavns Byraad i Forening. Men Kommunerne vil ikke betale en rød Øre til et saadant Hospital, undtagen Sjøv Sogn. Ude paa Bygderne har man enkelte Steder ordnet sig saaledes, at man har oprettet Sygehuse, f. Eks. i Klaks-
 vig. Paa samme Maade har man ordnet sig paa Suderø. Naar nu Talen er om et Amtssygehus, saa er det mærkeligt, at de, der nærmest faar Brug for det, intet vil yde. Den Nytte, vi paa Suderø vil faa af Amtssygehuset, bliver vel ikke stor; men jeg vil ikke se smaat paa Sa-
 gen. Dog skal vi kræve, at de mest in-
 teresserede skal vise en rimelig Interesse. Statstilskuddet er vist tvivlsomt. Med Hensyn til Röntgenapparatet er det før blevet sagt fra kompetent Side, at det godt kunde indstalleres i den gamle Byg-
 ning. Det gælder om at faa begyndt.

R. Rasmussen: Eg skal rætta Effersøe. Eg eri ikki tingmaður fyri Havnina, men fyri Norðoyar, og eg eri ein líka góður talsmaður fyri bygdirnar sum Effersøe. Eg vóni, at Havnin vil taka lut í hesum, og hon skal gera tað. Fyrr hevur Effersøe ikki ivast í, at vit finga statsstudning. Løgtingið kann ikki vlsa sakina frá sær, hon má loysast, tað er trongjandi neyðugt. Eg skal takka Effersøe, tí at hann er samsintur við mær í at fremja sakina á tann hátt, sum eg hevði frainni í áðni.

Poul Niclasen: Vit eiga ikki at síggja okkum blindan uppá tað, at hospitalið skal vera í Havn, tí hon er høvuðsstaður. Men sum Effersøe sigur, má býráðið vísa skyldiga interessu. Eg hugsi eisini, at vit á annan hátt kundu fingið pening, t. d. við innsamling millum Havnar borgarar.

O. Effersøe: Til R. Rasmussen vil jeg sige, at jeg nævnte kun, at han boede i Thorshavn, er Skatteborger i Thorshavn. Med Hensyn til Statstilskud synes jeg ikke, at vi skal bygge paa det. Jeg vil igen slaa fast, at der er blevet sagt nej, naar der er spurgt om Tilskud fra Thorshavn.

Poul Niclasen: Fyri tað at Havnar býráð fyrri 2 árum síðani skal hava stillað seg óviljandi, eg kenni annars einki til hetta, so prógvar tað ikki, at tað vil gera tað sama nú.

O. Effersøe: Det er glædeligt, om det har forandret Stilling, men dette ændrer ikke, hvad jeg før har sagt.

H. C. W.-Tórgarð: Eg eri eisini limur af Havnar býráð. Eg kann ikki úttala meg um, hvussu býráðið hevur stillað seg ella vil stilla seg til hesa sak. Eg kann fult út slutta meg til, hvat Effersøe og Poul Niclasen hava sagt, og meini eg eins og teir, at Havnar býráð má lata sín part. Betur var, at nakað fast fyrilá frá lögtingsins síðu til býráðið. Viðurskiptini eru vánalig á okkara hospitali. Táíð eg var niðri í Danmørk var eg biðin at hyggja eftir sjúkhusunum har. Tá sá eg munin. Eg skal loyva mær at siga nakað um tað, hospitalsinspektionin skrivur. Sum seinasta útveg meinar hon, at Tinganes kann verða tikið til hospital; hetta haldi eg er óforsvarligt, serliga sum nú er. Viðvíkjandi tí uppskoti at gera nakað úti á tí gamla stykkinum, haldi eg tað vera nyttuleyst. Hitt uppskotið at leggja hospitalið á opnum nýggjum plássi, vil eg mæla til, og gera alt undir einum bæði epidemihús, karantenuhús og hospital. Vit vilja neyvan fáa betri pláss enn skansatrønna. Húsið má á allan hátt vera, sum tíðin krevur tað, og sjálvandi byggjast av gróti. Um einki annað kemur fram, ætli eg mær seinni at koma fram við einum uppskoti, sum skal vísa, hvussu vit kunnu fáa tað

best møguliga burtur úr hesum. Eg skal geva sakini mítt besta viðmæli.

J. Patursson: Haft er á lofti at byggja heilsuhøli; eg skal mæla til, at málið fer í nevnd. Tó haldi eg, at henda nevnd eisini skuldi hugsa um allar byggingar yvirhøvur, sum síðani 1904 hava staðið á tingsins dagsskrá, t. d. sóttvarnarhús, forngripagoymsla, bókgagoymsla, fornskjalagoymsla, tingstova (rættshús). Sjálvandi skal húsið vera av gróti. Men hví av høgðum gróti? Betri var, at vit bygdu sum teir gomlu, sum teir, ið bygdu múrin í Kirkjubø; tí hús bygd á henda hátt slaka ikki. Vit eiga at miða okkum eftir hesi fyriliggjandi tekning og eftir teirri tekning til nýggja tingstovu, sum er til skjals.

A. Samuelson: Her eru søgd mong góð orð, men eg vil siga, at R. Rasmussen hevur onganlunda uppfundið, at vit trongja til eitt hospital. Man má vera klárur yvir, hvussu stórt distrikt húsið skal umfata; eg haldi ikki, vit skulu hugsa um at byggja eitt føroyskt ríks-hospital, men eitt sjúkhus fyri Havnar doktara distrikt. Har ið lækni er, hevur man altíð vilja haft sjúkhus. Vit hava tvey, og vit fáa ivaleyst fleiri, t. d. eitt í Vestmanna og eitt í Fuglafirði. P. Niclasen tosaði um eitt aldirðómsheim í sambandi við hospitalið; J. Patursson tosaði um tinghús, forngripagoymslu og aðrar goymslur. Vit mugu vara okkum fyrri at gera spurningin ov víðan, tí so vænti eg, at vit aldri fáa reist. Tað er skiligt, at doktoradistriktið her má lata flestan pening. Kommunurnar úti á bygd eru ikki óviligar, tó nú eru ring líkindi at byggja. Viðvíkjandi röntgenapparatinum so meinti fysikus, at tað væl kundi setast upp í tí gamla húsinum.

Sakin fór í heilsuhølisnevndina.

Lækni vesturi í Vágum.

1. viðgerð.

R. Niclasen: Henda søk er úr Vágum. Forstandarskapið biður um samtykt til

at sundurbýta bygdanna millum lækna-lønina, soleiðis at Sandavágur letur 27%, Miðvágur 37%, Seyrvágur 27%, Bø 5% og Mykjunes 4%. Vit hava viðtikið at hækka kommunutílskotið frá 900 kr. til 1500 kr. Løgtingið hevur verið so heinsamt at lata okkum fáa 600 kr. Til-samans verður tað 2100 kr. Hetta er minni, enn lækna fáa aðra staðni í Føroyum; teir fáa 2700 kr. Tó haldi eg, at vit í Vágum fáa lækna fyri hesa løn. Allar kommunurnar utan Seyrvágur vóru á einum máli um sundurbýtingina. Eg skal biðja um tingsins samtykt og mæla til, at sakin fer í nevnd.

Joen Rasmussen: Tá ið kommunurnar vóru sundurskildar, var viðtikið á lögtingi, hvussu skuldi skuldi sundurbýtast. Vit hava í Seyrvági gingið eftir hesi viðtekt, og tað hava vit lagt til grundarlag fyri býtingini. Forstandarskápið í Miðvági vildi ikki ganga við til hetta, meðan øll hin vildu. Tó eg skal ikki tala longur um hesa sak, men mæla til at hon fer í nevnd.

Hetta varð samtykt.

Gróttilvirkan.

1. viðgerð.

N. Debess: Eg skal í stuttum greiða frá hesi sak. J. A. Arge hevur tikið uppá seg at lata eitt parti av gróti til Keypmannahavnar til randsteinar. Hann skal fáa 4½ kr. pr. leypandi metra, men hetta er ov lítið, tá ið kostnaðurin við øllum er settur til 5000 kr. Biður hann tí tingið um ein studning uppá 2000 kr. Nú er í stuttum at siga, at vit skylda J. A. Arge og øðrum grótmonnum tækk fyri tað arbeiði, teir hava gjørt grótmálinum viðvíkjandi. Í høvuðsmálinum eri eg samsintur við innsendaran um tað neyðturviliga í, at tingið til hetta mál letur studning, men eg kann ikki halda tað vera beint, at vit lata slíkan studning, ið kemur Keypmannahavnar kommunu til góðar. Harímóti, var tað til breytstein í Føroyum ella bygningar her, so meini eg, at tað var væl hóskandi. Eg vil við

hesum fáum orðum mæla til, at sakin fer í figgjarnevndina. Annars meini eg, at um grótmálið skal røkjast rationally, so mugu okkara ungu grótmenn søkja lærdóm, og gjøgnum viðvarandi arbeiði vinna sær dugnaskap.

Poul Niclasen: Eg skal mæla til, at tingið tekur væl við hesi sak. Maðurin hevur arbeitt við serstakligum ídni fyri hesum máli. Seinasti talari bar upp á mál, at okkara grótmenn ikki vóru so væl figgjaðir, men eg veit, at andragarin hevur ferðast utanlands og vunnið sær kunnleika. Ein annar grótmaður hevur eisini verið í útlandum, í Svíaríki. Teir kunnu tí læra frá sær. Tað er rætt, at vit mugu starvast fyri, at grót verður nýtt til bygging her á landi; men vit mugu eisini royna at flytja tað út. Andragarin hevur haft tilboð um leverencur; men tað er eyðvitað, at nú eru ikki líkindi til útflutning. Eg mæli til, at tingið kannar eftir, hvat ið gerast kann fyri at fremja hetta mál.

N. Debess: Eg eri samsintur í tí, at tað hevur stóran týðning at flytja út grót; men grundarlagið fyri slíkum útflutningi er ikki lagt. Prisurin aðrastaðni er 4½ kr. pr. leypandi metra. Tað nyttar okkum einki at bjóða til, fyrr enn vit eru færir fyri at konkurrera, og tað eru vit ikki, tá ið tað offentliga skal geva studning. Føroyingar eru ikki fullfiggjaðir fyri tað, at tveir menn hava verið úti og lært. Vit mugu gera okkum konkurrencuførar, tí má grótarbeiði ikki vera bert eitt tiltak. Eg vil tí mæla til heldur at brúka ein slíkan peningastudning til grótarbeiðis við hospitalið, sum vit hugsa um at byggja. Tað vil eisini bæta um arbeiðisloysi.

Poul Niclasen: Eg eri ikki samsintur við seinasta talara. Tá ið tilboð er frá Keypmannahavnar kommunu, haldi eg, at vit skulu geva studning, so at arbeiðið kann koma á gongd, tí hetta verður eisini eitt lið í at gera menninar konkurrencuførar.

Viðtikið varð at flytja figgjarnevndini sakina.

Koyrivegur frá Fuglafirði til Skálafjarðar.

— Koyrivegur frá Kvívik til Kollafjarðar.

1. viðgerð.

Konoy: Bræv er komið inn á ting frá Ness sóknar kommunu, sum biður um loyvi til at vera við til at leggja vegin úr Fuglafirði til Skálafjarðar. Teir vilja taka við vegnum har, sum markaskjalið er á Gætueiði, og ganga undir tær somu treytir, at kommunan letur $\frac{1}{5}$ og staturin $\frac{4}{5}$. Nevnt er ikki um at halda vegin við líka, men eg gangi út frá, at tað er undirforstaðið. Bønarbrævið hevur verið til erklering hjá ingenjör Dyhr. Hann sigur, at hann ikki gott kann uppmála longdina av hesum vegi til Sölmundarfjarðar, tí hann hevur ikki orðrar til tess frá vatnbyggingdirekterinum. Tað er ynskiligt, at hesin vegur kemur í lag, tí Fuglafjarðarvegurin gongur í stóran boga inn í Ness sóknar haga. Har skákið endar, skal vegin taka við. Gøtu kommuna hevur haft henda spurning frammi fyri Dyhr. Niðri ganga teir út frá ingenjör Horns plani, at vegin skal ganga frá Skipanesi. Gøtu sókn heldur tað ikki vera ráðiligt, at vegin gongur frá Skipanesi inn í Ness sóknar haga, utan so at Ness sókn betalið fyri tann part, sum liggur í teirra haga. Men hetta vildu Ness sóknar menn ikki. Vit spurdu, um teir ikki vildu broyta teirra støðu, men long tíð gekk, áðrenn svar kom frá kommununi. Eg hugsi væl, at vit eru so fegnir um at fáa vegin, at vit ikki vilja tarna hesum máli á nakran hátt, men vit vilja treyðugt betala fyri veg, sum liggur í Ness sóknar haga. Ingenjörurin vil ikki so gjarna frávikja Horns plan. — Frá Gætueiði til Sölmundarfjarðar er góð uppdykningsjörð. Postrutan gongur eisini henda vegin. — Fyri at granska hetta málið er tað best at seta eina 5-mannanevnd. — Um teir niðri fasthalda, at vegin skal ganga frá Skipanesi, so má ein síðuvegur ganga frá Skipanesi upp í vegin til Sölmundarfjarðar. Nu er Skipanes ikki í Gøtu sókn, og er skilt út frá Ness sókn á tann hátt, at tað er selt, er privat ogn. Eg vil styðja hetta mál, at Ness sókn kemur upp í vegin. Skuldi tað vera, at Ness sókn ikki luttók, og tað ger sóknin, tá vegin gongur til Skipanes og ikki til Sölmundarfjarðar, tá vilja vit heldur, at

vegin bara skal ganga á skák norður í Gøtu haga. Tí skulu vit betala ein veg, má hann liggja í Gøtu haga.

Michel Samuelson: Hitt andragandi er koyrivegur frá Kollafirði til Kvívikar. Tað er ikki blivið undirsøkt, tí tíðin var ov knøpp hjá ingenjörinum. Eg vil anbefalla henda veg upp aftur til undirsøkils.

A. Samuelson: Í Fuglafirði ynskja vit eisini, at vegin skal liggja eitt sindur øðrvísi. Ingenjörurin hevur ikki haft tíð til at undirsøkja hetta. Eg baldi tað vera rimiligt at fáa undirsøkt, hvat tað vil kosta at leggja veg á tey støð, sum tær interesseraðu kommunurnar vilja. Eg skal uppá tað besta anbefalla at leingja vegin til Ness sókn. Vegin Fuglafjørð—Skálafjørð hevur jú fingið bevilling av finantslóginum, og eg vildi ynskt, at tær kommunur, sum hava fingið lyfti um tilskot frá statskassanum, vildu benytta sær av hesum. Ein av grundunum til at man bevilgaði pening í vetur til vegir, var at avhjálpa arbeiðisloysi. Ríkisdagsmenninir hava brúkt kraftig argumentir fyri at fáa hetta í lag, og tað er neyðugt, at kommunurnar anvenda bevillingin, tí tað ber ikki so væl til at biðja tvær reisir upp í slag um studning. Eg forstandi ikki, at Norðstreymoyavegin er dottin burtur úr. Vit anbefallaðu hann í fjør, og eg forstóð ikki betur, enn at hetta andragandi skuldi takast uppi. Undirsøkils kann kanska fyrítakast av ingenjör Jacobsen.

Joen Poulsen: Vi behøver ikke nogen Ingeniør fra København til Vejen i Næs Sogn, da vi jo har Ingeniør Jacobsen, som let kan overkomme denne Undersøgelse. For saa vidt man vil holde paa, at Vejen skal gaa til Skibnæs, skal jeg til en Bemærkning fra den første ærede Taler udtale, at det ikke er nogen Hindring, at Næsset er paa private Hænder, da det jo kan eksproprieres. Hovedsagen er at faa Vejen til Sölmundefjord.

H. C. W.-Tórgarð: Tað er serliga eitt, ið eg havi bitið merki í viðvikjandi vegspurninginum, og tað er hetta, at ingenjör Dyhr hevði orðrar til at leggja vegin soleiðis, at har var stytst møguligt bygdanna millum, men vit hugsa serliga

um, at han gongur gjøgnum góðan haga og tess vegna fremja uppdyrking.

S. P. úr Konoy: Tað Tórgarð segði interesserar meg. Tað er ikki tað sama, at vegurin verður lagdur sum transitvegur, ella vit taka hensyn til dyrkilendi. Eg veit væl, at sjálvt um vegurin gongur stytstu leið, vil hann tó ganga gjøgnum dyrkilendi. Men her eru tvey sjónarmið, og tað skulu vit hugsa um. Gekk vegurin gjøgnum Norðagøtudal, var har meiri og betri dyrkilendi, og hann gjørdist ikki nógv longri av tí. Vegurin millum Fuglafjarðar og Gøtu vil óivað verða hin mest brúkti bæði av post og ferðafólki og til vøruflutningar.

A. Samuelson: Eg haldi, at útvalgið ger rætt í at leingja um tað, sum Konoy hevur nevnt. Vegurin má leggjast so lagaliga, at hensyn verður tikið til uppdyrking. Um Fuglafjarðar bygd er at síga, at hon er í góðum vøkstri og treingir til uppland. Verður vegurin lagdur har, sum kommunan vil hava hann, gongur han gjøgnum nógv dyrkilendi. Men verður hann lagdur, sum ingenieururin vil hava hann, fæst lítið uppland. Vit vita, at vit hava motiverað vegbygging við tí, at tað vil fremja uppdyrking. Hetta argumentið mugu vit ikki lata úti av betraktning. Kommunan má eisini hava nytta av anleggnum, tí hon betalir $\frac{1}{6}$ og viðlíkahald. Annaðhvørt ferðafólk koma 10 minutt fyrr ella seinni til eina bygd, ger lítlan mun.

Viðtikið varð at beina sakina í eina 5-mannanevnd.

endin einaferð verður, at vit fáa eina »gensidig Brandforsikring» í Føroyum. Tó nú kunnu vit ikki hugsa um tað, tí virði av bygningum er heilt abnormt í hesi tíð. Sakin varð útsett í fyrrárið og eisini í fjør, og eg vil mæla til, at hon eisini verður útsett í ár, ikki »indtil videre», men til næsta ár.

A. Samuelson: Eg skal vegna mitt parti taka undir við uppskotinum av somu grundum, sum seinasti talari nevndi — og eisini vil eg verja okkum ímóti, at vit ikki unna sakini væl, vit hava gjørt nógv við hana, og eg gangi út frá, at vit eru allir á einum máli um, so skjótt gjørligt er, at fremja hana.

Viðtikið varð at útseta sakina til næsta ár.

Havnaregluskipan fyri Tórshavn.

1. viðgerð.

N. Debess: Her fyriliggur ein sak, sum er innsend av Havnar býráð um at hækka havnaavgiftina. Sakin hevur verið hjá ministerinum og er víst til lögtingið. Tað vísir seg, at havnavesinið hevur undirskot, og biðja teir nú um loyvi til at hækka havnaavgiftina frá 5—10 oyr. pr. ton. Eg vil mæla til, at sakin fer í kommununevndina.

Poul Niclasen: Eg vil styðja uppskotið frá seinasta talara.

A. Samuelson: Eg vil biðja tað kommunala útvalgið undirsøkja, um havnareglementið fyri Havnina á fyrsta sinni hevur verið hjá lögtinginum. Tí tað hevur sína interessu, at tær kommunur, sum hava fingið so stórt ræði sum Havnar-kommuna, ikki koma til lögtingið, tá ið sakin kann ordnast beinleiðis við ministerið. Eg vil bara gera útvalgið uppmærksamt uppá hetta.

M. A. Winther: Eg trúgvi, at tað er rætt, sum seinasti talari segði. Hetta er vert at undirsøkja. Vit høvdu einaferð eina broyting fyri í Havnar býráð av havnareglementinum, sum ikki kom

Fundur mánadag 12. august.

Brunatrygging.

1. viðgerð.

J. H. Poulsen: Henda sak er ógvuliga gomul á tingi, og her er stórt arbeiði gjørt við sakina. Eg vóni, at

til lögtingið. Havnar býráð vil ivaleyst halda uppá, at slíkar sakir kunna ordnast beinleiðis við ministerið.

O. Effersøe: Jeg kender ikke noget til, hvordan Sagen blev ordnet, da Thorshavn fik sit Havnereglement. Men jeg synes, at det er rigtigt, at en saadan Sag kommer til Lagtinget, da den jo kan berøre Interesser udenfor Thorshavn, idet de forhøjede Havneafgifter kan blive lagt paa Varerne og saaledes fordyre disse. Jeg har hørt noget om, at det forenede Dampskibsselskab har lagt Havneafgiften paa Fragten, og det kunde jo være, at Amtskommunen vil faa en Regning, hvorpaa der bl. a. staar opført Havneafgift. Paa den anden Side vil andre Pladser blive gunstigere stillet m. H. t. Sejlads, naar Havneafgiften for Thorshavn bliver forhøjet.

Poul Niclasen: Eg haldi ikki, at vit skulu bera ótta fyri, at henda hæðkanin vil dýrka vøurnar. Taka vit t. d. »Tjaldur«, sum kemur til okkara einaferð um mánaðin, vil tað koma at betala c. 30 kr. meira um mánaðin, táíð havnaavgiftin verður hæðkað við 5 oyrum. Hetta vil ikki hava nakran týðning viðvíkjandi dýrkan av vørunum.

Joen Poulsen: Jeg vil ikke modsætte mig, at Sagen bliver henvist til det kommunale Udvalg, men jeg vil gøre opmærksom paa, at dette Udvalg særlig er valgt for Landkommunerne.

O. Effersøe: Til Poul Niclasen vil jeg sige, at naar man først én Gang har sat Taksten op, saa kan man blive ved med at forhøje den. I hvert Fald er det ganske naturligt, at en Afgift paa Importen vedkommer en større Kreds end Thorshavn.

A. Samuelson: Tað er rætt, sum Effersøe sigur, at ein hæðkan vil hava ávirkan uppá heila landið. Men eg rokni við, at justitsministerið vil ansa eftir, at alt verður tíkið í betraktning. Meiningin við at fáa meiri pengar at ráða yvir, er eisini at forbedra havnaforholdini, og tað vil so aftur føra til, at tað verður høgligari at lossa, so tær útgiftirnar verða at minka.

Samtykt varð at flytja kommununevndini sakina.

Djórælæknaembætti.

1. viðgerð.

Patursson: Minnist meg rætt, var tað í 1878, at tingið fyrstu ferð hevði á máli at fáa djórælækna til Føroya. Peningur var tá veittur ungum Føroyingi til at fara niður til Danmarkar at læra seg til djórælækna. Táíð hann kom heimaftur, helt tingið seg ikki eiga pening til at lona hesum manni. Tí datt málið burtur. Nú er mannaminni síðani, og tað kann ikki sigast, at tingið er ov bráðsint, um tað nú fer at fremja sama mál. Tað kann ikki verða varandi, at vit skulu vera utan djórælækna. — Táíð málið uppaftur er komið fram, vóni eg, at tingið styðjar tað, og setur reglur fyri, hvussu tað best kann skipast. Eg vil benda sakina í 3-mannanevnd.

A. Samuelson: Sjálvt um tað kunnu vera ymiskar meiningar um, hvussu nógv nyttu vit kunnu fáa av einum djórælækna, so eru tó allir samsintir í, at ein djórælækni er hentur. Tað vil møguligt vera nakað stórt fyri okkum at gjalda allan peningin, sum ein djórælækni kostar. Man kann hugsa sær til, at í eini slíkari sak vil statskassin hjálpa okkum til at lona manninum. Tíðin er í eygablikkinum ikki góð til at skaffa allan peningin frá okkum sjálvum. Skulu vit lata peningin frá tinginum, er tað rímligt, at sakin fer í fíggarnevndina. Okkara parti vil vera við at loysa benda spurningin, tí vit halda tað vera óhent, at vit ikki hava haft nakran djórælækna, tó at R. Effersøe var ógvuliga kønur í slíkum viðurskiftum. Vit vilja styðja sakina so væl sum gjørligt.

J. Patursson: Eg havi ikki sagt, at peningurin skuldi vera tikin av lögtingsins kassum. Eg havi einki talað um, hvaðani tað nýggja lögtingið ætlar at fáa peningin. Tað tykist mær eitt sindur lægið, at tað áður frá A. Samuelsens síðu hevur verið framhildið, at staturin valla vildi styðja fólkaheilsuþóttarrækt. So er tað undar-

ligt, at hann heldur, at staturin vil styðja nú, tá tað ræður um djór. Nevndin kann koma við uppskoti viðvíkjandi peninginum.

A. Samuelson: Eg skildi Patursson soleiðis, at tað er avgerandi fyri sakina, um tingið vildi lata peningin. Viðvíkjandi spursmáli um, hvussu vítt staturin skuldi styðja hetta málið, vil eg siga, at stevnir tingið somu kós nú, sum tað hevur stevnt fyrr, so verður staturin at styðja hesa sak.

O. Effersøe: Sagen ser meget simpel ud. Det kan ikke nægtes, at vi trænger til Dyr læge heroppe. Men Sagen er ikke saa simpel. Det bliver kun Dyr læge for en begrænset Del af Øerne. Jeg kan ikke se, hvorledes paagældende skal blive til Nytte for Sudero. Jeg henstiller, at det overvejes, hvorledes han kan blive til Gavn for Beboerne paa denne Ø. Det ser ud for mig, som om han sjælden vil kunne komme derhen uden paa de Tider, hvor der forefalder smitsomme Sygdomme og Epidemier. Hvad angaar Spørgsmaalet fra Patursson, var han forbauset over, at en Del af Udgifterne skulde faas gennem Statskassen. Det var mig, der udtalte, at det var tvivlsomt, at Hjælpen til Amtssygehuset i Thorshavn vilde komme fra Statens Side. I almindelige Lægeforhold yder Staten Støtte, og det er rimeligt, at den ogsaa yder Støtte til Dyr læge.

J. Patursson: Røðan, sum Effersøe helt, var nakað fløkt. Hann heldur, at staturin eigir at styðja djóralækna so væl sum fólkalækna. Tó vil hann ikki fara til statin. Vit kunnu ikki fáa djóralækna alt fyri eitt til allar Føroyar. Fyri 100 árum síðani var tað her í landinum einans ein bartskeri, og nú hava vit nógvar lækna. Tingið hevði líkindi í 1880 at seta ein djóralækna, men gjørdi tað ikki. Hevði tað gjørt tað, høvdu vit væl eisini haft ein djóralækna í Suðuroy. Tað lögting, sum sambandið hevur haft í 12 ár, hevur ongan djóralækna sett. Var tað sum best, áttu vit at hava ein djóralækna í Havn, ein í Vestmanna, ein norðuri í Vági og ein í Suðuroy. Men okkara djór eru tó enn ikki komin í tann prís sum aðrastaðni. Tað, sum hesin djóralækni skuldi gera úti um oyggjarnar, var at ansa eftir landfarsóttum og

brádeyða. Her hevur tað nógv at siga, at ein kann heinta hann út í teir ytstu landsoddar. Vit skulu ikki sláast um peningin. Men vit mugu fáa ein slíkan mann.

O. Effersøe: Jeg kan ikke vide, hvad Staten siger. Jeg kunde tænke mig, at vi paa Sudero ogsaa kunde faa Gavn af Dyr lægen. Jeg vil henstille til Medlemmerne at overveje, om vi ikke ogsaa kan faa Gavn og Hjælp af Dyr lægen dernede.

A. Samuelson: Ein maður kann ikki forsláa fyri allar Føroyar. Eg haldi, at størsti betýðningur av djóralæknanum er at vera til nyttu fyri administratiónina. Eg vil nærmast síðustilla hann við landbrúkskonsulentin, sum staturin betalar lön til. Vit nýta ikki at gera tos um, hvar vit skulu fáa peningin frá, men fyri fyrst kunnu vit behandla og drøfta sakina.

J. Patursson: Effersøe sigur, at mæt dámar ikki, at djóralækni kemur til Suðuroyar. Tað er merkiligt, hvat hann kann fáa burtur úr mínum orðum. Eg unni Suðuroyingum væl ein djóralækna. A. Samuelson sigur, at høvuðsarbeiðið hjá djóralæknanum skal vera at vera administratióni til nyttu. Her standi eg byttur; eg meinti, hann skuldi verið teim Føroyingum til nyttu, sum eiga djór, og ikki ein undir-embætismaður undir amtmanninum. Skal djóralækni eisini vera tað, so fara vit skeivt avstað. So er ikki síður aðrastaðni. Teir lata ikki djóralækna ganga undir amtmanni. Soleiðis sum amtmannin, ið fór, skipaði fyri landbrúkskonsulenti okkara, er einki høpi í. Eg vænti tí, at tingið fær umlagt ein part av instrúksunum hjá landbrúkskonsulentinum, tí hann er ráðgevati okkara. Men um hann eisini gongur amtmanninum sum øðrum til handa, tað er nakað annað. Vit mugu ikki koyra henda mannin í amtmansleypin.

O. Effersøe: Jeg haaber, man kan bevirke, at denne Sag kommer Suderoen noget til gode, da vi dernede kommer til at betale en Del af Udgifterne for denne Foranstaltning. Patursson vil vel gøre, hvad han kan, i den Retning.

A. Samuelson: Eg meinti ikki hesin maður skuldi fara í embætismannaleyppin. Patursson sýntist at kenna so væl henda leyp. Eg segði, at djóralæknin skuldi vera ráðgevandi hjá administratiónini og húsdjórakommis-siónini. Eg síggi ikki soleiðis upp á administratiónina sum Patursson; hon er her til at gera nyttu fyri fólk, tað hevur eisini oftast lukkast henni. Um man sigur, at djóralæknin bara skal praktisera hjá privatum, so mugu vit heldur hava ein mann her uppi, sum ikki hevur fast ansetilsí.

J. Patursson: Tá Andrass Sámals-son sýnist at sipa til, at bóndurnir eru í amtmansleypinum, var tað stuttligt at vita, hvussu hann greiðir tað út. Tað er frælsi upp á báðar síður. Eg vil eina siga, at vit mugu verja okkum fyri tí praksis, sum fyrr verandi amtmaður innferði. Tingið má ikki innføra slíkan praksis fyri djóralækna, sum fyrr verandi amtmaður fyri landbúnaðarráðgevara.

A. Samuelson: Eg havi ikki sæð instruksir fyri landbrúkskonsulentin, men eg havi saman við Patursson í slui tíð gjørt nakrar instruksir. Dugir maður at standa á egnum beinum, nýtir honum ikki at vera avhengigur av amtmanninum, sjálvt um hann fær instruksir.

J. Patursson: Andrass Sámals-son sigur, at vit báðir hava gjørt nakrar instruksir, satt er tað, men *tær* reglur málbinda ikki landbúnaðarráðgevaran á tann hátt, at hann ikki kann senda skriftlig boð til bløðini, utan at antið setur sítt stempul undir.

A. Samuelson: Eg kenni einki til, at antið skal seta sítt stempul undir, eg forstandi ikki, at landbrúkskonsulenturin finnur seg í teirri instruks. Eg haldi at, um instruksirnar eru for-andraðar so nógv, at vit ikki kunnu fáa nóg nógv burtur úr landbrúkskon-sulentans virki, so mugu vit tala at.

J. Patursson: Tað nyttar lítið at tala at nú, tí tann maður, sum praktiseraði hesar reglur, er ikki her longur.

Lagt í gildi 1918. A.

A. Samuelson: Tann maður, sum Patursson sipar til, visti hvat hann gjørdi. Eg tori siga, at tað, ið hann praktiseraði, var gott.

Th. M. Strøm: Eg vil mæla til, at slíkar reglur verða fyr settar, at djóralæknin ger eina ella tvær umreisur um árið, so at allir landspartar kunnu fáa gagn av hansara virki.

Viðtikið varð at beina sakina í tryðmannanovnd.

Endurgjald fyri deyðseyða.

1. viðgerð.

A. Samuelson: Eg eri frá ríkis-deginum eitt sindur smittaður av tí tingssíði, at fleirtalsins orðførari leggur fyr í eini sak; men av tí, at eingin sjálvstýrismaður hevur biðið um orðið, vil eg loyva mær at tala fyrst. Eg haldi, at lögtingið elgir at taka sær elskverdiga av hesi sak. Hesin bóndin, sum biður um studning, hevur mist 40 lamb av eini sjúku. Hetta er eitt stórt tap, og við tað, tað er bara ein maður, sum hevur haft slíkt óhapp, er sakin lætt at fremja. Vit hava fyrr haft t. d. eygnasjúku í Eysturoy; men tá gjørdi lögtingið ikki nógv av at geva studning, av tí at skaðin var so ógviliga stórur, og lögtingið kundi ikki koma upp fyri at hjálpa øllum, sum høvdu mist seyð. Men tá eftirgav statskassin stóran part av leiguni. Lögtingið hevur latið pening til fólk, sum hava bettum sjúkuna, t. d. í Suðuroy til menn, sum hava roynt at forða sjúkuni. Her er talan bert um ein einstakan mann. Vit kunnu annað hvørt geva studning av einum feroyskum kassa, ella eisini mæla til, at studningur verður givin av statskassanum. Eg vóni, at lögtingið heldur tað vera rætt at ganga annan henda vegin. Eg haldi sakin skal sendast í fíggarnevndina.

J. Patursson: Atvoldin til, at eingin sjálvstýrismaður talaði, var, at vit vildu

hava tann mann, sum er komin við bønarbrævinum, at flytja sakina fram.

A. Samuelson: Tað er ikki rætt, at eg eri komin fram við bønarbrævinum, tað er maðurin sjálvur. At eg havi talað, er av teirri grund, at eg kenni mannin og haga hans.

J. Guttesen: Tá ið seinasti talari segði, at hann biðaði eftir, at onkur sjálvstýrismaður skuldi biðja um orðið, so vil eg har til siga, at eg hevði høyrð, at A. Samuelson ætlaði sær at tala í hesi sak. — Eg vil mæla til, at maðurin fær studning. Hann hevur mist heyltina av seyði sínum. Hetta er so mikið meir harmiligt fyri mannin, sum at tað í ár kring alt landið eru góðar seyðavónir. Eg eri samsintur við A. Samuelson, at sakin fer í fíggjarnevndina.

A. Samuelson: Hvar hevur Guttesen høyrð, at eg ætlaði at siga fyrsta orðið? Heldur ikki er hetta nekur grund fyri, at hann ikki bað um orðið. Eg haldi hetta ljóðar so býttligt, tí eg ráði ikki fyri, hvør ið kemur fyrst at tala.

Michel Samuelson: Tingmaðurin úr Vestmanna spurdi meg, um eg ætlaði mær at tala, eg segði honum, at vit í okkara parti vóru einigir um, at sýslumaðurin í Eysturoy skuldi útrykkja okkara meining. — Eg vil anbefala hesa sak upp á tað besta og mæla til, at maðurin fær hjálp.

Viðtikið varð at beina sakina í fíggjarnevndina.

Fundur tisdag 13. aug.

Lóg um rættargongd.

1. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sak kom á ting 1916. Hon var fyrilegd av ammanninum frá justitsministerinum. Sakin fór tá í fimmmannaneynd. Í skrivilsí frá justitsministerinum er امتيð blíðið um at útarbeiða eitt uppskot. Á lögtingi 1916 flutti nevndin fram: „Tinget finder, at der, efter at Justitsministeriet har anmodet Amtet om at udarbejde de paagældende Lovforslag, ikke for Øjeblikket fra Lagtingets Side udkræves i Værk sat andre Foranstaltninger til Sagens Fremme“. Og eum annað punkt sigur nevndin „Tinget retter en Forespørgsel til Justitsministeriet om, hvor vidt Regeringen maatte være sindet at fremsætte et Forslag for Rigsdagen om, at Udgifterne ved en eventuel Kommission til Behandling af Sagen om en ny Retspleje-Lov for Færøerne afholdes af Statskassen“. Henda spuruing hevur justitsministerið evarað uppá á tann hátt, at tað sigur, at staturin ikki ynskir at bera útreiðslurnar til eina kommission. Í ár fara vit undir sakina soleiðis, sum hon lá fyri 1916. Tað er ikki hvøns mans færi at smíða slíkt uppskot; til tess skulu lóggævar menn. Eg vil mæla til, at sakin fer í eina trýmannaneynd.

Eftersøe: Jeg synes ikke, der er nogen Grund til at udtale sig udførligt om denne Sag, fordi det ikke er hensigtsmæssigt, at vi i Lagtinget beskæftiger os videre med den. Jeg tror, at Sagen ikke kan fremmes på anden Maade, end at Amtet udarbejder Forslag. Spørgsmaalet bliver saa, hvornår Amtet kan foretage noget. Jeg kan vel forstaa, at Amtmanden i disse Tider ikke har kunnet beskæftige sig videre med Sagen, fordi Krigssituationen ikke har tilladt det. Jeg finder, at det eneste rigtige er, at Sagen bliver forberedt fra Amtets Side, og at Lagtinget derefter træder til.

Viðtikið varð at beina sakina í eina trýmannanovnd.

Føroyskt mál í kirkju og skúla.

1. viðgerð.

Prósturin: Henda sak, ið kemur í dag til umræðu, er, mær kunnugt, komin inn á ting í fjør, og innihaldið av henni er í stuttum at biðja tingið fáa í lag, at okkara mál vinnur betri og víðari ræsur her í Føroyum. Sakin er send inn á ting av nokrum ungmannafeløgum í Føroyum. Millum annað er nevnt at geva Føroyskum størri ræði í okkara skúlum, á tingi og sum rættarmál og endaliga sum kirkjumál, og tað er hetta, eg serliga nú vil tala um. Eg vil halda, at tað sum hesi ungmannafeløg bera fram, er eitt ynski, sum livir víða hvar hjá Føroya fólki, og sum hevur fastar og góðar røtur har, tí er tað góð grund hjá lögtinginum at taka væl við hesum. Hvat ið kirkjumálinum viðvíkur, verður í bønabrævnum biðið um, at tingið fær í lag, at tað verður gjørt lagaligari og lættfærari at fáa føroyska prædiku í okkara kirkjum. So sum viðurskiftini eru, er vegurin torførur, tá ið føroysk guðstænasta skal vera hildin. Tá ið seinast vóru settar reglur upp fyri hesum máli, í meinigheiteráðslógini, varð givin ein vissur rættur, soleiðis at snøgg prædika á føroyskum máli kann loyvast, tá ið annars prestur, meinigheiteráð og bispur eru samsint um hetta. Men alt annað í guðstænastuni verður á danskum máli, tó so, at tá ið sálmar og ritual er góðkent, kann tað loyvast, at hetta eisini verður á føroyskum máli. Eg havi í og fyri seg einki í móti hesum reglum, men her er at siga, at hesin rættur, sum her er givin, verður ikki brúktur yvir høvur í Føroyum — men vitandi bert á tveimum plássum. Atvoldin til at meinigheitirnar kvíða seg við at søkja um henda rættin, er óivað tann, at her er bert givið til helvtar — og tað tykist teim at vera eitt sindur óhóskandi at nýta tvey mál

undir somu guðstænastu. Fólk vilja heldur biða, til vit kunnu fáa eina heilskapaða guðstænastu á føroyskum máli; men fyri at fáa tað í lag, má nógv arbeiði gerast. — Tað er einki í vegin fyri, at tingið ger ræurnar sogongdar og lættar fyri málinum sum gjørligt. Her í bønabrævnum er einki uppskot sett fram. Eg skal loyva mær at mæla til, at sakin fer í kirkjukassanovndina. Eg vóni, at Føroya lögting sýnir, at tað hevur oyra og hjartalag fyri hesi sak. Hetta er ein uppgáva, sum má røkjast við skili. Fyri teim ungu er hetta ein álvarsom sök. Skulu vit vænta, at okkara fólk eisini í framtíðini skal keuna seg heima í okkara kirkju, má kirkjan gerast heimlig.

Joan Poulsen: Jeg er fuldt ud enig med den højtærede Provst om, at dette er en vigtig Sag. Men vi har paa Dagsordenen en anden Sag, som er nær knyttet til denne, og jeg vilde finde det rimeligt, om begge to kom i et særligt Udvalg. Dette er foreløbig en Henstilling. Af det Foredrag, Provsten holdt, blev jeg ikke klar over, hvad Lagtinget skal gøre. Provsten syntes ikke helt utilfreds med de Regler, vi har. Jeg har ikke hørt andet end, at de Andragender, som er kommet fra Menighederne, er blevet fremmede. Naar der ikke er fremkommet flere, er Grunden vel den, at Folk er tilfreds med den nuværende Ordning. Dansk er ikke fremmed Sprog i samme Betydning som Latin før Reformationen. Jeg har set gamle Folk glæde sig ved at sidde og læse Guds Ord og synge Salmer paa Dansk. Provsten nævnte noget, som han mente var Grunden til, at der ikke var fremkommet flere Andragender, nemlig dette, at man ikke kunde faa hele Gudstjenesten paa Færøsk, men vi kan ikke bruge færøske Salmer uden Salmebog, og det er ikke let at faa en saadan. Jeg har engang havt Lejlighed til at se Udkast til en færøsk Salmebog. Den indeholdt en Del originale færøske Salmer, som jeg syntes godt om, uden at de dog kunde sammenstilles med de bedste danske Salmer. Der var ogsaa en Del Oversættelser, men det er i Reglen saa, at en Ting, som oversættes, sjældent vinder

derved. Men der var for faa Salmer til at bruge hele Kirkeaaet rundt. Dog tror jeg nu, at der alligavei kunde, hvis man ønskede det, gøres en hel Del mere for færøsk Gudstjeneste. Mange Mennesker vil have Gudstjeneste paa det Sprog, de er vant til; men Loven taler kun om Højmesse-gudstjenesten. Ved Siden her af kunde en Præst, naar der var Trang til Stede, holde færøsk Gudstjeneste om Eftermiddagen. — Om selve Prædiken paa Færøsk vil jeg sige, at jeg enkelte Gange har havt Lejlighed til at høre en saadan, og jeg har glædet mig over, at vedkommende Præst har kunnet finde passende Udtryk for et og andet, som vi ikke bruger i daglig Tale. Jeg har gennemgaaende ment, at det var heldige Udtryk, men det er et Spørgsmaal, om Tilhørerne bedre forstod disse færøske Ord end de tilsvarende danske. Spørgsmaalet kan, som jeg nævnede før, nærmere drøftes i et Udvalg.

J. Patursson: Tað gleddi meg nógv at hoyra ta røðu, sum prósturin helt um Føroya mál sum kirkjumál. Frá tí sætinum hava í øll tey ár, eg havi verið tingmaður, ikki slík orð ljóðað. Har ljóðaði áður annað mál, men eg vóni tað með alla er tigandi vorðið. Eg vil siga honum tókki fyri hesi orð, og eg vil biðja tingið leggja sær tey væl í geyma. Eitt heilt annað ljóð ljóðaði úr klokkuni frá tingskrivararum frá Strøndum (J. Poulsen), og tað var hitt sama ljóðið, sum áður ljóðaði frá próstasætinum. Ht er barndømi at kasta — og satt er tað. Jógvan Poulsen anýst nú, tí nýggj tíð er komin yvir Føroyar. Við hvørt á ungum døgum sínum var hugsan hans orðvísir: tá ið hann sigur, at tað er torført at finna færøsk orð, kann hann ikki hava verið av somu hugsan, tá ið hann útleigði bíbulsøguna á færøskum. — Eg vil nevna dømi um, hvussu trøngur ræsur Føroya mál enn eigir: Tá ið eg var í Keypmanahavn, skrivaði eg til biskupin, um hann hevði nakað í móti, at vit finga færøyska Ólavsøkugudstænastu, hann segði, at tað var ikki møgult, tað var ikki nóg mikið, at prósturin, meiningheitaráð, prestur og biskupur góvu loyvi, men lögtingið skuldi

eisini samtykkja. Hetta er besta dømi um, hvussu trøngur málsins ræsur eru. Tann, sum ei hevur sæð gullið, grætur ikki eftir tí — og so er við Jógvan Poulsen. Hann hevur aldri hoyrt eina færøyska gudstænastu. — Eg mátti fara til Danmarkar at hoyra færøyska gudstænastu. Í einum fremmandum landi — tó so vit eru allir samteknar — har kunnu vit hoyra færøyska gudstænastu, meðan boltur og bann eru sett fyri her í Føroyum. So rangvørt er. — Nógva staðni heldur hitt unga fólk við vagnatess, tað ikki hoyrir færøyska gudstænastu, seg burtur frá kirkjun. — Fremur tingið ikki hetta mál, ger tað seg skyldugt í at avkristna Føroyar — Jógvan Poulsen sigur, at vit skulu lata okkum eftirlíka við at fáa prædiku aftaná hámessu: Hetta vísir støðuna hjá tí eldra fólkinum, — okkara mál skal vera nummar tvey, trí og fyra. Men hitt unga fólk við hevur virðing fyri sínum máli, tey eru farið at skriva á móðurmálinum, og ynskja tey sjálvandi at fáa andlig virði á móðurmálinum. Verða nú sett boltur og loka fyri hesum máli, sleppur ikki færøyskt inn um kirkjudyg, eru vit tá menn fyrir at bota um tann skaðan, sum tá verður gjerdur?

Joen Poulsen: Sidste Taler begyndte med noget, som jeg opfattede som Ros, at jeg stod paa det gamle Stade. Han nævnte som Eksempel paa, at der var stængt for Færøsk, at han ikke kunde faa Olavprædiken paa Færøsk, og at dette var en Gudstjeneste for Lagtinget, men det kan man ikke sige, for af Tilhørerne i Kirken er langt de fleste udenfor Lagtinget, og det er heller ikke almindeligt, at alle Tingmændene møder. — Vi har Ret til at faa Færøsk ind i Kirken hver anden Gang. Videre vil jeg ikke gaa. Vi maa tage Hensyn til dem, der ønsker at blive ved det bestaaende. Naar jeg nævnede, at gamle Folk glæder sig ved danske Salmer, var det fordi disse ikke har gaaet i Skole, og saaledes mulig kunde forudsættes at have mindre Kendskab til Dansk end de unge; ogsaa mange unge er glade ved dansk Gudstjeneste. Da vi nu skal ind i en Sprogdiskussion, maa det være mig tilladt

at fremkomme med nogle Bemærkninger om Sproget. Et Sprog er som et levende Væsen og i stadig Udvikling. Vi ved, at jo mere vi bruger vore Lemmer, des mere udvikles de og styrkes. Sproget har den samme Egenskab. Hvor det ikke bruges, gaar det ikke from, men tilbage. Vi bruger Færøsk hver eneste Dag i Marken, Bjergene og paa Havet. Der har det udviklet sig til Fuldkommenhed. Vi kan her gengive smaa Nuancer. Men vi har ikke i lang Tid brugt det paa andre Omraader. Paa disse Omraader har man ofte brugt danske Ord med færøske Bøjninger. I saadanne Spørgsmaal har jeg været i stor Forlegenhed for at finde Udtryk paa Færøsk. Sproget er ikke udviklet i den Retning. Jeg betragter det som vanskeligt at tale Færøsk ved Gudstjeneste. Naar vi taler om, hvordan vi skal bruge Sproget i Kirken, saa har Forholdet været, at hidtil har vi ikke haft nok af færøske Præsteemner. For en Mand, som ikke er Færing, er det umuligt at lære at prædike paa Færøsk. Danske Præster, som kommer herop, vil ikke kunne magte det. Jeg for mit vedkommende vil holde paa at hver anden Gung skal Højmesse-Gudstjenesten være paa Færøsk. Jeg tror ikke, at der er noget stærkt Ønske der, hvor jeg er fra, at faa Gudstjenesten paa Færøsk. Der kommer saa faa Begæringer ind, hvad der synes at tyde paa, at der heller ikke andre Steder er nogen stærk Trang tilstede.

J. Patursson: Eg leggi ikki í at hava orðadrátt við J. Poulsen um hesa sak. Tingið veit, hvar eg eri í hesi sak. Tað J. Poulsen ber fram er kent fyri okkum. Eg skal tó rætta hetta, at eg skal hava sagt nakað um at tvinga fólk til føroyska guðstænastu. Nei, men eg vildi hava friheit og frælsi har, sum folk ynskir føroyskt í kirkjunni. Tað eru vit sjálvir og ikki málið, sum hava skyld í, at føroyskt ikki er komið longur á leið. Málið er gott, men vit hava misræktað tað út av øllum lagi. Vit eiga 40,000 orð í málinum. Hvar eru tey? Vit hava latið okkara besta og dýrasta arv liggja í tí verstu misrækt.

A. Samuelsen: Tað er rimiligt, at sovorðin sak kallar ymsar tingmenn fram. Um man meinar, at sakin skal

fremjast og ikki bara brúka hana sum agitatió, so vil eg eisini tala. Tað er fyrstligið frá Dahl, at sakin fer í kirkjukassanevndina. Eg haldi, at henda sak skal behandlast í einari serligari nevnd. Men um hesa sak kunnu vit einans framseta uppskot, tí vit eru í minnitáli. Her hevur bara verið talað um kirkjumál. Um tað skal eg siga, at eg eisini eri av tí meining, at tað er ynskiligt, at vit fáa føroyskt í kirkjuna. Teir hava í Keypmannahavn hyrjað guðstænastu við føroyskum sálum. Tað hevur verið mær hugnaligt. Men eg má leggja afturat, at eg heima í Føroyum eisini havi hugnað meg við at hoyra danska prædiku. Patursson nýtist ikki at brúka so stór orð um sakina. Tí er tað ynski hjá fleirtalinum at gjøgnumføra hana, so fáa teir tað sum teir vilja. Sakin er ov góð at brúkast sum agitatiósnúmer. So er tað rættsmálið. Tað mugu vit taka upp. Tað er vanskiligt í eygablikkinum at gjøgnumføra spurningin fullt út. Men vit mugu taka hann upp nú, tí andragararnir sýnast at leggja eins nógv vekt uppá báðar sakis. Tað danska málið er væl skikkað til at brúkast í kirkju og rætti og aðrastaðni. Men um vit skulu brúka føroyskt har, so er tingmaðurin úr Kirkjubø mentur at smíða tey orð, sum vit mangla. Patursson segði við J. Poulsen, at tað unga fólkíð vildi hava føroyskt mál í kirkjuna. Ung fólk í Eysturoy vilja eisini hava føroyskt í kirkjuna, men tey halda seg ikki frá kirkjunni, um tey ikki fáa tað inn har. Eg haldi ikki man gongur meira í kirkju, um tað verður føroysk guðstænasta. Vit vita, at tað vilja verða praktiskar vanskiligheitar, um føroyskt verður innført sum kirkjumál. Tað er hent, at maður, sum er mentur at prædika føroyskt, hava vit hildið burtur. Vit hava hildið hann burtur frá prestaembætti í Føroyum, og aðrir, sum ikki duga at brúka føroyskt, hava verið tiknir í staðin fyri. Tað er vanskiligt at brúka føroyskt sum rættsmál, tí allar lógir eru á danskum. Um tær føroysku lógirnar skuldu verða settar um til føroyskt, so vil tað henda tað sama sum við lógunum í Føroya banka, at um trætni verður, skal danski tekaturin brúkast. Allir duga at lesa lógirnar á danskum máli.

— Eg gangi út frá, at prósturinn meinar tað álvarliga við hesi sak, og eg vil tí eins og Patursson siga honum tækk. Men eg havi í móti, at Patursson ikki kundi lata vera at sparka til tann mann, sum hevur sitið her fyrr sum próstur, og sum nú liggur í síni grøv. Tað, at Patursson ikki kann lata vera at sparka til tann mannin, er eitt dømi upp á, at hann vil agitera við sakini.

J. H. Poulsen: Um tað, sum síðst var sagt, kann eg ikki lata vera at siga nokur fá orð. A. Samuelson veit, at hetta er eitt mál, sum vit hava arbeitt við í meiri enn 20 ár. Hann kann ikki undra seg yvir, at vit, nú vit eru komnir í fleirtal, taka sakina upp aftur. Hann sigur, at sakin fyri okkum bara er agitation, og hánar við at tað kundi verða torført at finna orð. R. Effersee segði, at hann aldrin hevði hugsað tann tanka, sum hann ikki kundi finna føroyskt orð fyri, og hann vildi ikki hugsa hann heldur. Teir, sum prædika, vilja nok finna orð. A. Samuelson segði so háúsliga, at Patursson vist vildi finna orð. Teir, ið hava hoyrt hetta, mugu halda, at A. Samuelson brúkar agitation. Eg vil hupa, at tað eru menn av sambandspartinum her í salinum sum av sámligheit taka avstand frá slíkum.

O. Effersee: Skrivelsen omhandler mange forskellige Spørgsmaal: om Færøsk i Kirken, om Benyttelse af Færøsk ved almindelige Bekendtgørelser, om Færøsk ved Telegraf og Telefon, om Færøsk som Retssprog og som Lovsprog. For mig synes det som om det er mange og vanskelige Spørgsmaal. Naar man siger, at Færøsk er vort Modersmaal, og at alt skal være Færøsk, saa falder Sagen meget nem. Men naar man kommer til de praktiske Spørgsmaal, saa falder Sagen ikke saa nem. Hvad angaar Sambandspartiets Stilling til disse Spørgsmaal, da mener jeg, at den har været inødekommende. De Ændringer, som er gennemførte, er gennemførte med Tilslutning fra Sambandspartiet. Jeg vil anbefalle ikke at stille disse Spørgsmaal alt for ensidigt op; men tage Hensyn til Følelserne hos en stor Del af den færøske Befolkning,

som ikke mener ganske det samme som Patursson. At Sagen er vanskelig, ser man let. Naar der er Tale om almindelige Bekendtgørelser, saa skal det alt-saa være paa Færøsk; det vil medføre en Del Vanskeligheder ved Udstedelsen. Naar der dekretes, at det skal være Retssprog, saa lader det sig ikke gøre, fordi de Personer, som sidder i Retten, er ikke i Stand til at benytte det. Hvad angaar Spørgsmaalet om Færøsk som Lovsprog, da bliver det endnu værre. Spørgsmaalet i det hele bliver meget indviklet. Jeg imødeser med Interesse, hvorledes man fra Flertallets Side kan faa disse Bestemmelser overførte i praktiske Regler.

A. Samuelson: Tað, sum eg segði íáðni, vil eg alla staðni standa til svars fyri. Eg kenni J. H. Poulsens sømuligheitsfólislir. Tað plagar ikki at genera hann, tá tað eru hansara egna menu tað ræður um.

Prósturinn: Eg skal bert siga eini tvey orð. Tað er sagt, at tað, sum hetta gongur út uppá, er at innføra bert føroyskt mál. Alt skal innanfyri kirkjuna vera á føroyskum. Tað er ikki ætlanin, tað skal hverki vera bert føroyskt, oi heldur bert danskt. Vit hava jú bæði málini. Líkasum ein gudstænasta verður hildin á danskum, soleiðis eigir hon eisini at verða hildin á føroyskum, har sum fólk ynskir tað. Tað gleddi meg, at Jógvan Poulsen segði, at vit áttu sálmar, sum hann helt vera vakrar. Ætlanin við tí sálmasavni, sum vit hava, er, at tað skal vera eitt tilleg til teir sálmar, vit eiga framanundan. Frá eini síðu var talan um at gera rætt móti teim gomlu. Tað er skeiðt at skilja millum tey gomlu og tey ungu. Kirkjan skal samla bæði gomul og ung, tí mugu vit geva gætur og vísa fatan til allar síður. Jógvan Poulsen segði, at eitt mál mentist við at brúkast, hetta er beint; men Jógvan Poulsen hugsar ikki at enda. Er tað so, at eitt mál mennist við at brúkast, so nýtist ikki at stúra fyri, at málið sum kirkjumál eisini mennist.

O. Effersee: Jeg har ikke sagt, at Færøsk skal have Eneret i Kirken.

J. Poulsen: Jeg tror ikke, at Provsten og jeg er saa meget uenige. Jeg mener, at det færøske Sprog staar meget tilbage, og derfor skal vi ikke tvinge det frem, men glæde os til, at det kan blive brugt.

Samtykt varð at boina sakina í kirkjukassanevndina.

Broyting av bygdaskúlaskipanini.

1. viðgerð.

Prósturin: Frá Føroya kennarafelagi er komið skrivilsí inn gjøgnum skúlastjórnina um, at grein 7 í skúlaskipanini má verða broytt, so at føroysk rættaskriving kann verða tikin við millum tær greinir, ið skulu verða lærðar, og at undirvísingarmálið má verða føroyskt. Skúlastjórnin hevur borið sakina fram á ting við uppskoti um eina slíka broyting av grein 7, undirskrivað av tveimum av skúlastjórnini. Tingmenninir vita, at grein 7 millum lærararnar í Føroyum hevur verið heldur lítið umtykt. Uppskotið mælir til broyting viðvíkjandi lærigreinum, og harnæst lærimáli. § 7 skipar fyri greinum, sum *skulu* lærast, og greinum, sum *kunna* lærast; her ímillum er føroysk rættaskriving. Stríð á tingi var um hetta; ein partur vildi hava føroyska rættaskriving millum tær greinir, sum *skulu* lærast; men grein 7 varð samtykt á tann hátt, at føroysk rættaskriving kom millum tær lærigreinir, sum *kunna* lærast. Men umskift er síðani hetta varð samtykt, so at líkindini nú eru betri fyri at fáa føroyska rættaskriving í okkara skúlar. Nýggir lærarar eru komir, sum hava fingið undirvísing í føroyskum máli; nógvir av teim gomlu vóru ikki førir fyri at undirvísa í føroyskum. Skúlaskeið hava verið hildin fyri at gera okkara lærarar meira kónar í føroyskum máli. Tað er so stutt, at fáir skúlar hava føroyska rættaskriving. Føroysk rættaskriving er komin inn í allar skúlar í Suðurstreymoy; í Sandoyarsýslu er

føroysk rættaskriving flest alla staðni, og síðani er føroysk rættaskriving bara í einum tveimum øðrum skúlum í Føroyum. Men hetta er ov lítið. Eg haldi ikki, at vit kunna forsvara at lata ungdómin í Føroyum fara úr skúlanum, utan hann er førur fyri at seta málið saman í skrift. Eg vóni, at tingið tekur væl við hesum, og flytur føroyska rættaskriving millum tær greinir, sum skulu lærast. — Hitt, ið talan er um, er sjálvt undirvísingarmálið; har stendur jú nógv um hetta í § 7. Tingmenninir minnast, at hetta hevur áður olvt stríð á tingi. Lærararnir hava merkt, at hesar reglur í § 7 eru óhóskandi, og teir ynskja at fáa tær broyttar. Tí henda paragraf roynist illa; tað ber ikki til at liva eftir hesum reglum, lærararnir eru ikki førur fyri at halda tær. Skúlastjórnin hevur í praksis eisini verið ógviliga lagalig við at krevja tað lildið, sum her stendur. Her stendur, at lærarin við hvørt skal nýta føroyskt í meira lag, við hvørt danskt í meira lag. Hvar skal lærarin seta mark? Nær skal hann nýta føroyskt, og nær danskt? Úrslitið verður ein blandingur, sum verður til skaða fyri bæði málini. Tóssar lærarin føroyskt í meira lag, tí at hetta gagnar best, — so syndar hann móti tí, ið stendur í § 7, at hann »hovedsagelig» skal tala á danskum. Og ger hann hetta, gongur tað út yvir hansara arbeiði, tí hann fær tá ikki so væl bærni í talu. Hetta vísir, at her treingja vit til eina broyting. Eg haldi, at § 7 ger órætt móti báðum málum: ímóti føroyskum við tað, at hon sigur, at føroysk bara skal nýtast til hjálpar, fyri at bærni betur skulu fáa skil á tí, ið lært verður; ímóti danskum — og hetta mál skulu vit eisini her á tingi verja — við tað, at hon letur danskt seta seg á hin høga sessin og líkasum kúga føroyskt undir seg. § 7 uppiheldur skinið av nøkrum, sum ikki er. Og tað er ikki beint. — Okkara uppskot ljóðar soleiðis: § 7 vændres saaledes: I første Stykke indsættes efter »dansk Retskrivning» Ordene: færøsk Retskrivning. I andet Stykke udgaar Ordene: »færøsk Retskrivning». Tredje Stykke affattes saaledes: Undervisningsproget er Børnenes Talesprog, Færøsk. — Ved

Danskundervisningen lægges der Vægt paa, at Børnene, foruden i Læsning, opnaar Færdighed i Brugen af Sproget saa vel i Tale som i Skrift. — Vit halda, at tað er rættast at siga, at undirvísingarmálið er færøyskt. Menn siga, at vit koma onga leið við báðum málum. Men vit hava bæði málini og mugu læra bæði málini. Børn við miðal evnum skulu verða før fyrri at lesa, tala og skriva færøyskt mál; og lesa, tala og skriva danskt mál. Móti hesum endamáli mugu skúlarnir arbeiða. Vit læra ikki betur danskt við at siga, at danskt er undirvísingarmál. Danskt er børnunum ókunnugt; lat tí lærarin tala við børnini á teirra eigna máli; og tá ið tey eru komin á leið við teirra eigna máli, lat so læraran venja børnini at koma inn í danskt mál. Vit mugu ikki byggja á galnum grundarlagi. — Eg vil mæla til, at tingið tekur væl undir hesa sök og tær broytingar, sum her eru uppsettar — og vil eg mæla til, at sakin fer í kirkjukassanevndina.

Joen Poulsen: Jeg skal begynde med at sige, at jeg er noget forbavset over den Oplysning, Provsten kom med, at Skoledirektionen er fremkommet med et Forslag fra Lærerforeningen. Jeg gik ud fra, at Sagen blev fremlagt af to Medlemmer af Tinget; det ser underligt ud, at et Forslag fra en Direktion paa 3 Medlemmer kommer frem med 2 Underskrifter, uden at der kommer en Stivelse om, at det er fra Direktionen. — Her er et Forslag om Forandring i en bestaaende Lov eller Anordning. Som Provsten sagde, skyldes det forskellige Hensyn, at færøsk Retskrivning er valgfrit Fag; man forudsatte, at adskillige Lærere ikke kunde undervise i Færøsk. Nu er der nok sket den Forandring, at Lærerne bedre er i Stand til at undervise i Færøsk, saa det kan være, at der er Grund til at gøre Færøsk til tvungent Retskrivningsfag. Naar der blev sagt, at der var meget faa Skoler, hvor der var færøsk Retskrivning, kunde det dog tyde paa, at den færøske Befolkning ikke ønsker et saadant Fag. — Jeg er enig med Provsten, at man bør lære det; jeg tror, jeg kan gaa med til den Bestemmelse, og jeg tør sige det samme for mit Parti. — Med Hensyn

til den anden Bestemmelse tror jeg nu ikke, at det er saa forkasteligt, som Provsten mener, at Undervisningen for de yngre Børn foregaar paa Færøsk og for de ældre hovedsagelig paa Dansk. Jeg har selv arbejdet med denne Bestemmelse, og jeg har ikke fundet, at den er upraktisk. Derfor behøves der ikke at tales et Blandingsprog; Læreren bør blot sørge for, at naar der tales Dansk, skal det være Dansk, og naar der tales Færøsk, skal det være Færøsk. Skoledirektionen har ikke taget det saa strengt, at den har taget Paragrafen bogstaveligt. Efter den ny Bestemmelse staar der, at Undervisningssproget er Færøsk; men herefter vil det ligefrem være forbudt at tale Dansk. Og det ved jeg ikke, om jeg vil være med til. Man kan have vanskeligt med at forklare visse Ting paa Færøsk f. Eks. dogmatiske Begreber. Nu ved jeg godt, at vi ikke skal have megen Dogmatik i Skolen, men noget skal man da lære, og hvis Læreren ikke kan hitte, hvad han kan bruge, kommer han let i Forlegenhed. Jeg tror derfor, det er rettest, at vi for de ældste Børns Vedkommende bruger Dansk i Religionstimerne. Vi har jo for Tiden danske Præster, som ikke forstaar Færøsk; ogsaa af denne Grund vilde det være klogt. Jeg har ikke noget imod at forhandle om dette Spørgsmaal, men tror ingenlunde, at det, som staar i Forslaget, er det absolut rigtige. I det næste Stykke angaaende Undervisningssproget mener jeg for mit Vedkommende, at man ikke kan afse megen Tid til Sprogundervisning, naar andre Fag skal læres; thi vi har langt fra alle Steder et Aars Undervisning. Jeg mener, at Børnene maa lære Dansk bedre end f. Eks. Tyk og Engelsk læres i højere Skoler; thi Dansk er dem ikke ot fremmed Sprog i samme Forstand. Vi vil ogsaa være enige om at forhandle om dette, men jeg holder for, at det var bedre om Børnene ogsaa uden for Dansk-timen i andre Fag talte Dansk; derved fik de Færdighed i Sproget.

S. P. úr Konoy: J. Poulsen var bilsin, tí hann fyrst nú sá skrivilsí frá kennara-félaginum. Hann hevur onga grund til

tess. Skrivilsíð er stílað til skúlastjórnina, men av tí ein limur av skúlastjórnini hevur verið sjúkur, hava vit fyrst nú kunnað flutt tað fram á ting. Og skrivilsíð framber eitt almanna ynski frá føroyskum kennarum; teimum dámar ikki grein 7. Prósturin hevði hetta so væl á máli, at mær nýtist ikki at tala um tað. Tá ið J. Poulsen sigur, at hann ikki veit, hvør ið hevur sent skrivilsíð inn á ting, um tað er skúlastjórnin ella bara tveir tingmenn, so veit ein og hvør, at prósturin er fastur limur av skúlastjórnini eins og hann eisini er fastur limur av tinginum, og at eg í mei mánað kom inn í skúlastjórnina. Tá ið skrivilsíð er undirskrivað av tveimum, nýtist ikki at sóknast eftir hinum triðja. Tað mátti J. Poulsen vita. — Tað er gleðiligt at síggja, hvussu hugsanarhátturin er broyttur. Tá henda sak var tyri á fyrsta sinni, royndi eg at fáa grein 7 broytta til tað, sum nú uppskotið ljóðar uppá. Men tá vóru menn so ógvuliga varnir; tó tað er kanska tað rætta ikki at ganga ov skjótt fram. Kanska málið mennist av tí. Sjálvandi er tað ynskjandi og neyðugt, at børn læra málið bæði at skriva og lesa. Hetta vil eisini gera málið meiri líðiligt og prýðiligt. Vegna grein 7 vil eg vísa á tað, sum prósturin segði. Ein og hvør fæilir við sær sjálvum, hvussu torført tað er at seta mark fyri, nær man skal tosa føroyskt, og nær man skal tosa danskt. Týðiligt er, at tá § 7 er so liðiligt, kann skúlastjórnin nýta hana á hvønn hátt, hon vil. Og er tað nakað vágið at geva eini 3-mannanevnd slíkt vald í hendur. Hon kann — er hon dansk sinnað — sláa niður á ein føroyskan lærara. Er hon føroysk sinnað, kann hon sláa niður á ein danskan. Í danskari lóggeving bava vit ikki eina slíka paragraf, tí hon er máltýnandi. Hon hóskar ikki við danskt og Danmark. Vit kenna tí verri frá øðrum landi slíka lóg, sum vil týna eitt norrønt fólk. Men hvussu er tað hóskandi í Danmark, har frælsi og fridómur hevur verið settur hægst. Og hvussu kann hetta hóska í vitramanna lag? Sjey ára gomul børn mugu nýta tað mál, faðir og móður tala. Hin norski stórmaðurin Johan Sverdrup helt fram á stórtinginum í 1888, at børn skulu nýta tað mál, tey tala heima. Somuleiðis í Føroyum, sjálvandi! Vit mugu byggja á natúrligum grundarlagi. J. Poulsen talaði um dogmatikk og dogmatisk orð,

sum ikki væl kundu sigast á føroyskum. Dogmatikk hevur aldri verið føroyskt mál í føroyskum barnaskúla ella í barnaskúlum yvirhøvur. Vegna bíbilsøgu, so hevur J. Poulsen í síni bíbilsøgu sjálvur prógvað, at málið ógviliga væl er nýtandi. Hetta var tað, eg hevði at siga, men lat meg so skila til, at reglur okkara vegna § 7 eru greiðar og týðiligar. Vit yvirláta til lærararnar sjálvar at ráða fyri, nær teir tala danskt og nær føroyskt.

Jøen Poulsen: Konoy bemærkede, at det ene Medlem havde været sygt. Men det var ikke det Medlem, hvis Underskrift jeg savner. Men jeg vil ikke tale mere om det. Jeg er glad over, at Konoy nu hylder den forsigtige Fremgangsmåde. Han siger, der har været agiteret med § 7, det er ikke sket fra vor Side. Det foreliggende Forslag vil ogsaa kunne bruges til Agitation, men han forudsætter maaske, at vi ikke vil bruge det i den Retning.

Formaðurin: At Skrivelsen kun er underskrevet af to Medlemmer, er en fuldt ud korrekt Måde at behandle Sagen paa.

A. Samuelsen: Eg fyrslái, at sakin verður beind í eitt serligt útvalg. Hetta er ein vigtig sak. Hon tilsiktir, at danskt mál ikki meiri verður brúkt. Flaggið skal altso strúkast. Eg vil tí geva fleirtalinum líkindi til at drepa hetta uppskoti frá mær.

Viðtikið varð at beina sakina í kirkjukassanevndina.

Skattaviðurskiptini í Frobiar kommunu.

1. viðgerð.

— — —

S. P. úr Konoy: Her er skrivilsí frá forstandarskapinum um at fastseta skattin í Frobiar kommunu. Eg vil vísa sakina til tað kommunala útvalgið.

— — — — —

Beltlarættur á bønnum.

1. viðgerð.

Poul Niclasen: Her fyriliggur andragandi frá óðalsbónda Rasmus Dalsgaard í Skálavík, hvar hann biður um at seta reglur fyri ta tíð, seyðurin er á bønnum. Teir flestu eru á einum máli í tí, at seyðurin, sum nú er, fær loyvi at vera ov leingi á bønnum. Rasmus Dalsgaard fyrislær, at seyðurin skal vera á bønnum frá 1. november til 30. apríl. Hann fyrislær, at vald verður ein kommission av 5 monnum, 3 eftir markatali og 2 av bygdini. Teir, ið ikki vilja ganga undir tað, sum henda kommission avger, kunnu venda sær til sýslumannin ella fútan, og lata tveir menn úr Havn døma ímillum. Eg skal beina sakina til ta nevnd, sum skal kanna eftir landbológunum. Eg vil biðja tingið taka við vælvild ímóti hesi sak.

O. Effersøe: Jeg vil anbefale Udvalget at tage Sagen til Overvejelse; men ikke saadan, at den skal løses som her foreslaaet. Sagen maa ikke løses paa den Maade, at den gaar mod andres Rettigheder; man kan nemlig ikke tage Rettigheder fra den ene Person og give den til en anden uden Erstatning. Det er beklageligt, at den, som ejer Indmarken, ikke ogsaa ejer Rettigheder over den. Dette Spørgsmaal trænger til Oplysning om, hvad der samfundsmæssigt set er det bedste. Her er mange modstridende Interesser.

J. H. Poulsen: Hetta spursmálið hoyrir til teirra, ið eru havd á máli í landbológini. Og tað hevur týðning, at tað verður væl úr hondum greitt. Eg vil mæla til, at tað fer í hesa nevnd, so at vit ikki loysa tað serstakt, men í sambandi við hinar lógirnar. Tað hastar jú ikki so ógviligt.

J. J. Weihe: Ja, tað er so ofta ynskt frá traðarmonnum, at seyðurin fer tíðliga av bønnum; men tað er munur á at reka seyðin av bønnum í Sandi og norðuri hjá okkum. Eg havi lítið hoyrt har hjá okkum, at fólk hevur gramt seg um, at seyðurin hevur gingið á bønnum til 15. mei. Eg skilji væl, at teir, sum ikki hava inntøkur av seyðinum, vilja sleppa

frá honum; men tað er ikki bara at sleppa seyðin út um garðarnar. Hann sleppur ofta inn aftur, og tað er óheldugt, at hann verður jakstraður í hesi tíð; tíðin um 30. apríl er akkurat lembingartíðin. Eg vænti, at útvalgið hugsar um spursmálið so væl sum gjørligt.

S. P. úr Konoy: J. H. Poulsen segði, at tað hastar ikki so við sakini. Eg haldi, tað hastar. Vit hava koyrt alt í eina rúgvu í landbokkommissionina, men einki spyrst eftir hennara arbeiði. Teir menn, ið vilja dyrka føroyska jørð, eiga eisini at njóta hvørt strá av henni. Tí er tað eyðvitað, at maður vil hava sítt jarðastykki í frið. Skulu vit sum Effersøe sigur fyrst fara at eksperimentera, so verður einki gjørt í míni tíð. Hetta er ein kampur millum menniskjur og seyð, og spurningurin er so brennandi, at Føroya lögting má gera okkurt.

J. Pálsson: Tað sæst einki um, at hesin maður vil hava sítt jarðastykki í frið; men hann vil bert hava friðingartíðina stytta. Harí móti eru tað 60 Havnarmenn, sum hava bønarbræv á tingi um at friða traðirnar. Eg vil geva Effersøe rætt í, at tað er vert at gera royndir slíkar, sum til dæmis verða gjørdar í Noreg.

J. J. Weihe: Eg skilji væl, at teir menn, ið hava traðir, vilja hava tær í frið. Men í flestum árum vilja hesir 14 dagar, sum talan er um, ikki gera stóran skaða fyri innmarkina.

Poul Niclasen: Eg gevi Konoy allan rætt. Teir tankar, hann útrykti, hugsast av mongum Føroyingum.

O. Effersøe: Jeg mener, at det bliver nødvendigt at føre Sagen bort fra, hvad den nu er: et Interessespørgsmaal, og derhen hvor den rettelig hører. Det er et Samfundsspørgsmaal, og vi maa skaffe Bevis for, hvad der er mest gavnligt. Jeg tror ikke, det kan skaffes uden Eksperimenter, og jeg haaber, at Landbrugs-skolen kan gøre noget i den Retning, f. Eks. tage et Areal, lade Faarene græsse derpaa, og saa undersøge, hvornaar Græsset bliver modent, og hvor meget Græs, der høstes. Vi maa se at komme til Klarhed.

A. Samuelson: Eg skal upplýsa, at útvalgið, sum talan er um (landbóúvalgið) ikki hevur konstituerað seg enn. Tað sýnist ikki at vera nakar hugur til at gera nakað í tí útvalginum.

J. Patursson: Hetta skal vera ein komplimentur til okkara, tí vit einki gera. Higartil hevur einki annað verið at gera í búnaðarnevndini. Tað er ikki gjørligt at fara undir búnaðarlógirnar undir hesi tingsetu, og mugu vit tí hava eitt eykating. Men vil A. Samuelson, at nevndin skal koma saman, er einki í vegin fyri tí.

A. Samuelson: Táið vit ráddu, hildu vit útvalgsmøti við tað sama og sorteradu sakirnar. Í fjør tóku vit tvær sakir fram, nevniliga um landbrúkskonsulentin og landbrúksskúlan.

Michel Samuelson: Eg haldi, at tíðin 1. apríl er ov tíðliga sett. Í ár kundi tað kanska ganga an, væl at merkja um garðarnir vóru nóg høgir, tí tað er eyðvitað, at seyðurin ikki má jagstrast tá. Hjá okkum tørvar seyður ikki at fara av bønum fyrr enn 14 mei, tí tað loysir seg ikki at seta niður fyrr enn í mei.

Poul Niclasen: Seinasti talarin hevur misfatað uppskotið. Harl stendur 30. apríl, ikki 1. apríl.

Michel Samuelson: Eg var mismæltur. Tað framgekk av tí, eg segði, at eg meinti 30. apríl.

J. J. Weihe: Eg haldi næstan betri um 1. apríl enn um 30. apríl.

Poul Niclasen: So kann Weihe stilla broytingaruppskot, áðrenn henda sak kemur til avgerð.

Viðtikið varð at beina sakina í landbúnaðarnevndina.

Fundur Tórsdag 15. August.

Lýsingartíðindi.

1. viðgerð.

R. Rasmussen: Tað er fyri at bota eitt gamalt órættvís, at henda sak er komin fram á ting í ár eins og í fjør. Tað er órættvist, at eitt blað, ið hevur politiskan lit, er avtoriserað til officiellar lýsingar. Eitt tilfikt blað hevur ein fyrimum millum fólk og eisini ein rættan fyrimum í tí, at fólk, sum annars ikki hevði hugsað um at halda blaðið fyri hitt øvriga innihaldið, tó noyðast at halda tað fyri lýsingarnar. Og tá tey halda eitt blað, eru tey ikki tilbøjelig til at halda fleiri, at siga, tá tey eru minni politisk interesserað. Í 1915 var líknandi sak frammi. Men hon gekk ikki út uppá at fáa hetta órættvís burt, bert at javna lýsingarrættin millum tvey bløð. Men tað eru fleiri enn tvey bløð til. Tingið segði hetta málið frá sær. Í 1916 var málið uppafurtikið og gekk út uppá at koyra hetta órættvís burt. Tá var biðið um broyting av kgl. anordning av 10. Juli 1879. Sakin gekk út uppá ikki at hava nakað av hesum báðum bløðunum, men fáa eitt serligt lýsingarblað og broyta hesa kongliga anordningina av 10. Juli 1879 soleiðis, at orðið »Dimmalætting« gongur út og orðið »alment lýsingartíðindi fyri Føroyar« verður sett istaðin fyri. Nevndin býtti seg í eitt fleirtal, sambandspartíð, og eitt minnital, sjálvstýrispartíð. Fleirtalið viðgekk órættvís. Men man kundi ikki semjast um kostnaðin og ta praktisku ordningina av sakini. Fleirtalið setti kostnaðin størri enn minnitalið. — Eitt órættvís í einum samfundi, sum er skiligt fyri øllum, er neyðugt at fáa burt, sjálvt um tað kostar nakað, tí órættvís undirgrevur og skapar ósemju og hat. Eg vil mæla til at fáa hetta málið í fíggarnevndina, og at hon tekur sakina upp á sama grundarlag sum í fjør og kemur fram við sama uppskoti til broytingar, sum minnitalið hevði frammi í fjør.

A. Samuelson: Sakin hevur ofta verið frammi her. »Dimmalætting« hevur haft lýsingarnar síðani 1878. Tá var bara eitt blað í Føroyum. Tað framkom ikki tanki um broytingar fyrr enn eitt annað

blað var komið. Menn, sum serliga voru hugaðir fyri hesum blaði, vildu hava lýsingarnar frá »Dimmalætting« til hetta blaðið, sum stóð teirra hjarta næst. Í 1915 meinti fleirtalið, at tað kann sigast at vera óhaldugt, at eitt einkult blað hevur privilegium fram um hini bløðini. Men tað kann ikki ordnast á tann hátt, at geva tað til eitt annað blað. Fleirtalið vildi hava eitt offentligt lýsingartíðindi, men helt ikki tað var gjørligt tá, og man kom til tað resultat, at tá tað eldsta blaðið hevði havt lýsingarnar, so var ikki serlig grund til at geva tær til eitt annað blað. Hitt partið vildi einans hava lýsingarnar yvirfærðar frá »Dimmalætting« til eitt annað blað. Sambandspartið helt, at vit áttu at taka ymisk hensyn. Man helt, at tað var rætt, at tað blaðið, sum kom oftast út, skuldi hava lýsingarnar. »Dimmalætting« kom út tvær ferðir um vikuna, meðan hini bløðini einans komu einaferð. Man meinti eisini, at tað var óhaldugt at skifta bløð. Eitt blað, sum skal hava slíkar lýsingar, má vera soleiðis stillað, at tað kann forúttast at blíva við at koma út. Man visti, at blaðið »Tingakrossur« hevði økonomiskar vanskeilgheitir og at tað nýliga varð selt av tí grund. Man meinti eisini at taka hensyn til, hvussu blaðið var. Eitt blað kann vera so, at man ikki kann betrugva tí offentligar lýsingar. Við hensyn til tær stóru inntøkur, sum eitt blað skuldi hava av offentligum lýsingum, so hevur sambandspartið ta meining, at tað einki hevur at týða. Inntøkan kann setast til 400–500 kr. Tað kann ikki týða so nógv, at tað kann stilla tað eina blaðið so nógv betur enn hitt. Tí blaðið við telm offentligu lýsingum hevur forpliktis til at upptaka ymist, sum tað einki fær fyri. Nú er spurningurin, um vit skulu byrja við einum nýggjum føroyskum lýsingartíðindi. Í 1915–16 meinti sambandspartið, at tað ikki voru líkindi til slíkt. Og minnitalið var einugt í hesum. Nú er minnitalið komið burt frá tí betraktningi. Sambandspartið meinar, at tað ikki eru betri líkindi til at fáa hetta í lag nú enn í 1915–16–17, og at tað ikki er meira brúk fyri tí í 1918 enn í 1915. Skal lýsingartíðindi út tvær ferðir um vikuna, vil tað vist við hvørt koma at vera blankt og einans innihalda navnið. So heldur man, at lýsingartíðindið má prentast í út ímóti 1000 expl., soleiðis sum »Dimmalætting«. Men tað kann

ikki væntast so nógvir haldarar til eitt slíkt blað fyri 2 kr. um árið. Man kann eisini senda eitt óregelmæssigt tíðindi út. Men tað vil vera óhaldugt. Tá tað blaðið, sum nú hevur lýsingarnar, kemur út tvær ferðir um vikuna, so má fólk kunna krevja, at lýsingarblaðið kemur líka ofta út. Eg havi fingið tað inntrykk, at tað ikki er fyri at taka órættvisi burt, at man vil loysa »Dimmalætting« av við lýsingarnar, men av misunnisli. Eg vil siga, at tað er ein stór útgift, sum her er talan um. Eg havi einki ímóti, at spurningurin verður yvirveiaður í figgjarnevndini.

Samtykt varð at beina sakina í figgjarnevndina.

Lønhæðkan til driftsstýraran.

1. viðgerð.

M. A. Winther: Driftsstýrarin í Havn søkir um at fáa lønhæðkan. Hann upplýsir, at hansara lön er 3750 kr. Har fyri utan hevur hann haft óvissar inntøkur. Hann hevði t. d. uppsyn við vegnum á Sandoyinni og fekk lön fyri tað. Eg skal nú greiða frá, hvussu driftsstýrarin hevur fingið sína lön fastsetta. Í 1912 viðtók lögtingið at anseta driftsstýrara ingenior Jacobsen við eini árs-lön uppá 3000 kr., og skuldi hæðkað verða um hesa lön við 250 kr. triðja hvørt ár upp til 4000. Eisini voru reglur fastsettar fyri hansara pensión. Í 1915 bað driftsstýrarin fyrstu ferð um lønhæðkan; tingið viðtók tá at geva honum hansara fyrsta aldurstillegg 1 ár fyrr, enn hann átti at fáa tað, og var eisini viðtikið at geva honum tey procentir, sum annars telefonin fekk, tá lön hann gjørdi arbeiðir, sum ikki voru amtskommunal. Í 1916 gav lögtingið honum eitt persónligt tillegg uppá 500 kr. frá 1. oktober 1916. Vit síggja soleiðis, at lögtingið hevur stillað seg vælviljandi yvir fyri honum. Hann meinar kortini, at lønin ikki er svarandi til dyrtíðina. Vit kunnu nú hugsa um hetta í eini nevnd, og eg vil mæla til, at sakin fer í telefonnevndina. Tað kundi kanska verið, at vit kundi framt sakina á tann hátt, at vit góvu

honum eitt fast tilskot fyri hansara ingenjorarbeiðið fyri lögtingið.

Poul Niclasen: Eg havi ikki stórt at siga um hetta mál. Eg var tinglimur í 1916, tá driftsbestýrarin eisini søkti um lönkæðkan; tá lá sakin soleiðis fyri, at driftsbestýrarin segði seg at vilja søkja burtur, um hann ikki fekk hæðkan; men hetta man ikki vera hansara ætlan nú. Í hvussu er mugu vit ikki vera blindir fyri, at ein lön uppá 4 til 5000 kr. er nóg so høg eftir færoyiskum viðurskiftum; tí menn eru í Færoyum, sum ikki kunnu rokna sær størri inntøku enn frá 800 til 1000 kr., tó at teir hava stórt hús. Eg eri samsintur við seinasta talara í, at sakin eigir at fara í telefonnevndina.

Viðtikið varð at beina sakina í telefonnevndina.

Radiotelegrammir.

1. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sök krevur ikki nógva umtalu. Eg vil mæla til, at hon fer í telefonnevndina. Tá ið lögtingið fastsetti taxtir fyri radiotelegrammir, gloymdu vit at taka uppi gjald fyri flutning av slíkum telegrammum frá bygðatelefonstöðunum. Vit hava tó — tó at tað ikki er loyviligt — tikið okkum loyvi til at taka boðpening eins og fyri vanlig telefontelegrammir. — Tað eru reglur fyri hesum, vit nú skulu fastseta.

Viðtikið var at beina sakina í telefonnevndina.

Jarðamøðraskipanin.

1. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Sum tingmonnum kunnugt er henda sak gomul her á tingi. Tað hevur verið haft á lofti í mong ár at geva jarðamøðrunum hærri lön. Sakin

var til viðgerðar í 1912. Tingið hevði tá uppskot frammi um hæðkan av lønini; men justitsministerið vildi ikki leggja sakina fram á ríkisdegin, tí tá sat ein kommission, sum skuldi smíða lög um lön fyri ljósmammum í Danmark, og meintu teir, at Færoyar kundu koma uppi hesa lög. Í Danmark fingur teir eina jarðamøðralög í 1914, og við henni sum fyridømi gjørdu amt og fysikat eitt uppskot, sum teir hildu vera hóskaði fyri Færoyar. Hetta var lagt fram á ting 1915; men einki var gjørt við tað tá og heldur ikki í 1916. Men so í fjør, 1917, samtykti lögtingið uppskot frá amti og fysikati við ymsum broytingum. Danska lögin sigur soleiðis, at distriktjarðamøðurnar í fastari lön skuldu fáa frá 500 til 700 kr. Her á tingi settu vit tað lønina frá 100 til 200 kr. Vit mugu ikki gloyma, at viðurskiftini her eru ørðvisi enn í Danmark. Í okkara uppskoti skulu kommunurnar eins og í Danmark gjalda grundlønina, og staturin aldursáleggini. Hetta er ein nóg so stór byrði at leggja á kommunurnar, og tí hava vit sett grundlønina so lága. Vit hugsa ikki um at upprætta jarðamøðraembæti soleiðis, at tær kunnu liva hert av lønini. Eitt annað í uppskotinum var, at tær skuldu hava frí hús at búgva í, hetta hildu vit ikki vera hóskaði. Skulu kommunurnar halda hús, mugu jarðamøðurnar búgva á bestemtum plássi. Vit koyrdu hetta burtur úr, eisini tað, at jarðamøðurnar skulu hava pening, 15 oyr pr. km, tá tær ferðaðust bygdanna millum; tí hvør skuldi gjalda henda pening? — Sjálvandi setti vit pensiónina niður í samburði við grundlønina. Ein maður var á tingi, ið ikki stemmaði fyri hesum uppskoti, og tað var formaðurin. — Amtið hevur síðani uppaftur fingið erklering frá fysikatinum — og ministerið hevur 22. juli í ár sent sakina aftur til lögtingið. Ministerið gongur eftir erklering frá fysikatinum, og vil hava uppskotið broytt á tann hátt, at lön og pensión verða hærri: „Paa grund af stedsfunden Prisstigning“. Av erkleringini frá fysikatinum sýnist meiningin at vera at føra lögina aftur til tað upprunaliga uppskotið. Fysikus úttalar seg smóti teimum broytingum, sum lögtingið hevur gjørt. Fysikus sigur millum annað, at tað er ikki heldugt, at jarðamøðurnar ikki fáa flutningspening, tá tær koma til gongu, og tað verður tí peningur fyri klædnaslit og skógvaslit; men vit

kunnu ekki sliggja burtur frá, at um maður byr í bygd, hvar eingin ljósmóður er, má hann kanska fyrst nýta telefonina og síðani senda ein ella tveir menn eftir jarðamóðurini. — og hann er skildugur at betala teimum, og umframt það hava fólk hjá konuni. Jarðamóðurin kemur so — »befordre sig selv» — og verður hon vanliga ekki longur enn, at konan hefur »sovið». Maðurin má tí næst senda mann avstað við henni. Skal nú hesin maður fyrst gjalda telefon, tveimum monnum, jarðamóðurini 10 kr. í minsta lag, 15 oyr. pr. km í flutningsgjald o. s. f., so verður rokningin stór. Eitt annað er um jarðamóðrastevnurnar. Vit hildu, at það ekki nýttist at fastseta í lógini, at tær skuldu fáa ferðapening til hesar stevnur, tí tær kundu senda bønabræv inn á ting, hvørjaferð teim nýttust at fara á slíkan fund. Í danskari lóg hava tær frla telefon. Vit hildu, at hetta var eitt rimuligt krav, men at hetta var best at yvirláta til forstandarskapini. Úrslitið er nú, at vit hava fingið sakina aftur, og at jarðamóðralønin frá 1912 til henda dag er vorðin tann sama — og koma vit nú at bíða eitt ár enn, áðrenn lógin verður framd. Tí hevði verið betur, at tær høvdu tikið við hesum í fjør. Tí næst vil eg siga nakað, sum skal standa fyrri mína egnu rokning. Tá ið tingið hevur samtykt eina lóg, dugi eg ekki at fata, hví lógin tá verður send til embætismenn, og það sýnist sum um at ministerið gongur líka nógv eftir tí, sum embætismenninir siga, sum eftir tí, ið lögtingið er samsint um, og her kemur beiuleiðis tann spurningur fram, hvør er það sum skipar fyrri lógum her á landi, teir fólka-valdu tingmenninir ella embætismenninir? Eg vilmæla til, at sakin fer í fimmannanevnd.

Formaðurin: Det er overensstemmende med almindelig Praksis, at Ministeriet indhenter Erklæringer fra vedkommende Embedsmænd, da det for Ministeriet gælder om at faa saa stort Materiale som muligt for at oplyse vedkommende Sag.

Joen Poulsen: Efter det historiske Foredrag vi nu har hørt, kan jeg fatte mig meget kort. Spørgsmaalet er, hvor langt man skal gaa, om de færøske Jordemødre skal ligestilles med Jordemødre i det øvrige Kongerige. Man overser den store Forskel mellem den

kommunale Udvikling her og i det øvrige Kongerige. Først i 1872 fik vi en kommunal Ordning. Ligesom i Danmark bør man ogsaa her gaa trinvis frem. En saadan trinvis Udvikling har vi i Lærerlønningen. For ikke at bebyrde Kommunens Kasse satte man Lærerlønningen meget lavt til at begynde med; efterhaanden er disse Lønninger blevet forbedret; men de færøske Lærere staar langt fra ved Siden af Lærerne nede m. H. t. Løn. Forskellen er nu, at medens Lærerne er gaaet trinvis frem, vil Jordemødrene enten have alt eller intet. Jeg kan støtte det Forslag, der kom frem, og anbefale, at Sagen gaar i Udvalg, som kan overveje, om man netop skal blive staaende ved de sidst vedtagne Tal; men vi kan ikke gaa saa langt, at Jordemødrene her ligestilles med Jordemødrene nede.

A. Samuelson: Eg havi eisini verið við til at stemma fyrri uppskotinum, sum tingið samtykti í fjør. Tað sýnist, at ministerið meinar, at jarðamóðurnar skulu fáa hægri lön, og eg havi fingið at vita, at so er. Kunna vit fáa statin til at lata pening fyrri at hækka lønina, so haldi eg hetta vara beinast, og eg vænti ekki, at lögtingið hevur nakað ímóti tí; men eg veit ekki, um ministerið gongur við til hetta. Vit eru allir á einum máli um, at arbeiðið í støðum er so torført, at lønin sum tær fáa, ekki svarar til það, tær hava at gera. Ofta mugu tær á náttartíð fara av stað í øllum veðri. Tað er sjálvandi, at fólk vil hava lön eftir tí arbeiði, tey gera. Men tingið kann ekki páleggja kommununum at betala ov nógv.

R. Rasmussen: Eisini eg unni teimum eina góða lön, men ein lønhækkan má ganga stigvis. Og henda tíð er óhóskandi at hækka lön við lóg. Men vit kundu gjort það sum eitt dýrtíðartillegg. Eg kann ekki vera samsintur við A. Samuelson um, at staturin skal lata stóran part av lønini, tí so ganga vit burtur frá tí príncippi, sum er lagt til grundar fyrri lön av jarðamóðrum í Danmark. Annars hevur henda lóg ein príncipiellán týðning. Sakin var liðug frá lögtingsins síðu; síðani fekk hon mótmæli frá fysikus og varð send niður til ministerið, og nú er hon komin inn aftur á ting. Farið er meira eftir tí, sum fysikus hevur sagt, enn eftir tí lögtingið hevur samtykt. Eg vil ekki siga, at hetta er eitt yvirgreip,

men harfyri vil eg loyva mær at siga, at hetta er skeið. Tingið má betur vita, hvat hósandi er fyri okkum her á landi enn embætismenn, ið bæði eru komandi og farandi.

J. Patursson: Málið er komið nakað nógv inn á tað principiella. Tað vil so vera, at tingið ikki í øllum sökum er kunnugt og tí noyðist at spyrja teir sakkønu; og tá ið teir hava úttala seg, er sakin komin aftur á ting. Tá hevur tingið úttala seg; síðani fer sakin í ríkisdegin. Men í hesi sök er tað komið rangt fyri, við tað at teir sakkønu eru komnir aftaná, at tingið hevur gjørt sakina lidna.

S. P. úr Konoy: Eg vil ikki brigda táverandi fysikus, at hann hevur gjørt nakað skeið, — ei heldur táverandi formanni, at hann hevur gjørt hetta av gomlum vana. Vit stríðast um, hvar vit skulu leggja ansvarið; mær hevði dámt, um vit beinleiðis kundu lagt tað á tingið. Eg haldi ikki, at vit skulu smíða lóg eftir príshæðkan, tí gera vit tað, mugu vit hækka lønina ógvuliga nógv. Jarðamøurnar kunna søkja tingið um dýrtíðarhjálp; tær hava summar fingið dýrtíðarhjálp frá kommununi.

J. Patursson: Eg meini persónliga, at tað er beint, at ríkisstýrið hevur sent sakina til lögtingið. Tá ið erkleringar eru komnar frá amtmanninum, og ministerið sær alt, ið nú er framkomið, so er tað beint, at sakin er send aftur á ting. So mugu vit fáa at síggja allar erkleringar, sum eru í hesi sök. Her eru erkleringar frá fysikus, men vit vilja eisini síggja erkleringar frá amtmanninum.

Poul Niclasen: Tað er framhildið, at allir tingmenn vóru samsintir í fjør, men tað er ikki so. Eg var ímóti uppskotinum, 100—200 kr. um árið er ein vánalig løn; tað er so, at tá ið arbeiðsmenn ikki fáa nóg stóra løn, so gera teir streiku; hvat vildu vit sagt, um allar jarðamøður í Føroyum gjørdi streiku? Tá mundi ikki verið væl vorðið.

A. Samuelson: Um vit meina, at vit ógvuliga væl kunna lona jarðamøðrunum betri, so vil tingið væl eisini gera tað. Henda sak er jú ikki partísak. Viðvíkjandi tí, sum fram er komið, skal eg siga, at tað er óberættigað. Ministerið hevur

av serligari vælvild sent okkum hesa sak; hon hevur ikki verið á ríkisdegi, men skal setast í kraft við kongl. anordning, og skal ikki yvirhøvur í ríkisdagin. Amt og fysikat hava líka góðan rætt sum lögtingið til at úttala seg. Tá ið sak frá tingi hevur verið send til ríkisstýrið, og ríkisstýrið hevur ynskt broytingar, hevur sakin altíð verið send aftur á ting, og hevur tingið hildið fast við stöðu sína, so hevur ministerið sum oftast fylgt tingsins ráð. Eg eri forharmaður um, at vit ikki skulu fáa hesa sak lidna; tí tað er synd at lata jarðamøðurnar bíða.

S. P. úr Konoy: En kann ikki siga, hvat ið hevur meira týðning, antin embætismenninir ella tingið, men her er ein erklering, sum koyrir tingið burtur og ger alt okkara arbeiði til einkis. Vit sita ikki her einans fyri at gera einum bestemtum standi til vildar. Eg haldi, at tingið er betri talsmaður fyri Føroyafólki enn embætismenninir. Við tingmannin í Havn vil eg siga, at lögtingsins uppskot var samtykt í einum ljóði, og hann var millum teirra, ið samtyktu.

A. Samuelson: Eg vil siga til Konoy, at tað er ein kgl. anordning, sum her er talan um, men formaðurin fyri sjálvstýrispartinum visti ikki betur enn, hetta skuldi í ríkisdegin. Tað er væl keðiligt, at sakin við at ganga so ofta aftur og fram millum Havn og Keypmannahavn varð forsinkað. Men vil Konoy geva ministaranum upp á hövdið fyri tað, at teir hava sent sakina aftur, skal eg standa við liðina á Konoy.

R. Rasmussen: Vit vilja koma fram við tí fyri ministaranum, at tað skal verða soleiðis, sum tingið ynskir tað. Eg vil bíða við at gleða meg reiðuliga, inntil A. Samuelson hevur víst sitt útsagn í gerningi.

A. Samuelson: Eg vil bíða við at úttala meg, til R. Rasmussen hevur fingið uppskot til eina slíka tingskipan í lag.

Formaðurin: Det er naturligt, at der finder et Samarbejde Sted mellem Lagting og Ministerium. Det har aldrig været Ministeriets Hensigt at rejse nogen principiel Strid med Hensyn til denne Sag eller skyde Lagtingets Mening til Side.

Samtykt varð at beina sakina í eina fimmannanevnd.

Føroysk orðabók.

1. viðgerð.

Prósturin: Komið er inn á Føroya lögting bræv frá dr. J. Jakobsen, og sigur hann heri, at ætlan hansara er at fara undir at geva út eina stóra føroyska orðabók; og spyr hann, um Føroya lögting heldur seg vera ført fyri at geva 1000 kr. sum árligan studning í 3 ár fyri at fáa hetta arbeiði til prentingar. Mær tykir, at tað er hugnaligt, at slíkt skrivils er komið; tí hetta vísir, at vónir eru um, at líkindi eru til, at vit fáa hesa orðabók, sum vit so leingi hava saknað. Eg vóni, at Føroya lögting kann svara aftur, at tað heldur seg vera ført fyri at veita henda styrk. Okkum Føroyingum er ógvuliga stórt tarv á eini orðabók. Teir, sum fáast við at arbeiða við okkara máli, vita hvussu torført tað er ikki at eiga eina slíka bók. Vit hava orðasavn til Hammershaimbs antologi; men tað er bara yvir tey orð, sum standa í hesi bókini, somuleiðis til dr. Jakobsens søgn og ævintýr. Síðani hava vit handskrivað orðasavn til okkara kvæðir, men tað kann ikki koma millum manna. Heldur einki er gjørt fyri at savna orðini í tí, sum er framkomið á føroyskum seinasta mannaminni — og fyri at nevna eitt enn: talumálið er ikki granskað gjølla, og kanska besti og dýrasti skatturin livir her. Vit eru eitt lítið og fáment fólk, og ikki er tað hvørs mans føri at fara undir slíkt arbeiði. Vit eiga bara ein mann, sum er mentur at gera hetta, og er tað dr. Jakobsen. Tað er hugnaligt, at hann nú heldur seg til at fara undir hetta verk. Hann er nú maður í bestu arbeiðsárum, og tað er gott, at hann, meðan hann er førur fyri tað, fer undir hetta arbeiðið. Mong ættarlið kunnu ganga, áður menn koma, sum eru førir fyri slíkum arbeiði, og vit vita ikki, nær dr. Jakobsen kann falla frá. Eg veit ikki, hvussu nógvum peningi lögtingið ræður yvir, men hentari pening kann tað ikki lata út. Eg vil mæla til, at sakin fer í fliggjarnevndina.

J. Poulsen: Jeg vil ogsaa paa det bedste anbefale Andragendet. Andrageren har viet sit Liv til Studiet af vore Oldtidsminder og særlig Sproget. Hvis det lykkes ham at fuldføre dette Værk, vil vi ikke alene have en Ordbog, som vi trænger til, men her vil foreligge en Bog, som ogsaa vil faa Betydning i videre Kredse: et virkeligt Sprogværk. Jeg vil anbefale, at vi giver denne Bevilling. Jeg synes ikke, at vi har Raad til at nægte den. Der kan gaa Aarhundreder, inden vi faar en Mand, som kan gøre et saadant Arbejde, og vi véd jo, at Ordene forsvinder, som Tiden gaar. Jeg synes, at det er et meget beskedent Andragende, og jeg undres over, at man kan nøjes med saa lidt; men dr. Jakobsen har altid været meget beskeden. Jeg vil give Andragendet min bedste Anbefaling.

J. Patursson: Tað er eingin ivingur um, at allir lögtingsmenn einmælt vilja samtykkja hesum. Tað er satt, at dr. Jakobsen er lítilátaður; so eru ofta stórir menn; og ikki vildi hann ovbyrja tingið. Eg var ikki langt burtur frá honum, tá ið hann setti saman hetta bønarbrævið; tá ætlaði hann bert at seta 500 kr., men eg fekk hann til at biðja um 1000.

Viðtikið varð at beina sakina í fliggjarnevndina.

Fundur fríggjadag 16. august.

Dagpeningur lögtingemannanna.

1. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sak er framborin av mínum floksmonnum, og eg vóni ikki, at hetta verður ein partísak; men at lögtingið einmælt vil royna at fremja sakina á bestan hátt. Tann dagpeningur, vit fáa, er alt ov lítil í samburði við kostnaðinum til tilhaldsútreiðslur í Havn. Tað er satt, sum tikið var til av einum manni, at meðan ein arbeiðismaður fær hækkað

um lønina fyri yvirarbeiði, so verður minkað um lønina hjá tingmonnum, tá ið tingið situr longur enn 6 vikur. Vit kunnu nú samráðast um, hvussu mikið vit skulu hækka um dagpeningin, og hvaðan vit skulu taka hesa hækkanina. Aðrastaðni hava teir hækkað slíkan dagpening annaðhvørt við lóg ella sum dýrtíðarhjálp. Eg vil biðja figgjarnevndina royna at fáa í lag, at ein slík hækkan verður givin tingmonnum sum dýrtíðarhjálp, og vil eg sjálvandi mæla til, at sakin fer í figgjarnevndina.

A. Samuelson: Tað má samast, at spurningurin um at hækka dagpeningin hjá lögtingsmonnum ikki er óberættigaður. Eg var ikki tingmaður 1905, tá ið tingið fastsetti núverandi dagpening. Tá vóru 4 kr. meiri verðar enn nú. Eg havi altíð verið ímóti, at ójavnir er í dagpeningi í somu tingsetu, soleiðis at hann er 4 kr. í teimum fyrstu 6 vikunum, meðan bann seinni er bara 2 kr. Hetta hevur verið motiverað við tí, at lögtingsmenninir vilja skunda sær meira, tá ið teir bara fáa helvtar løn, men eg haldi, at hetta er at vanvirða lögtingið og lögtingsarbeiði. Eisini í ríkisdegnum var skipanin henda, men nú hava teir broytt tað. Eg haldi, at vit skulu ikki við eini broyting av lögtingslógini, men við eini lögtingssamtykt, hækka dagpeningin fyri í ár. — Tann flokkur, sum eg eri orðlørari fyri, hevur principielt einki ímóti at taka spurningin upp. Tá ið seinasti talari nevndi, at henda sak ikki var partísak, so vil eg siga, at hon heldur ikki frá okkara síðu hevur verið til umrøðu sum partísak, tó at hon er reist av mótpartíinum. Vit vilja taka sakligan stilling til sakina. Eg hevði hildið, at tað var beinast, um uppskotið var framkomið á tann hátt, at tað fastsetti, hvussu høgur dagpeningurin skuldi vera. Eg haldi, tað er natúrligt, at sakin fer í figgjarnevndina. Sum sagt: frá okkara síðu hava vit ikki principielt nakað ímóti at hækka dagpeningin, men vit vilja forbehalda okkum okkara stilling í útvalgi og á tingi, tá ið sakin kemur fram aftur.

Viðtikið varð at beina sakina í figgjarnevndina.

Sjóneringslógin.

1. viðgerð.

R. Rasmussen: Sum tingmenninir vita, so var í fjør á tingi samtykt eitt uppskot til eina anordning fyri Føroyar um broytingar í sjóneringslógini, og eitt uppskoyti fyri Føroyar viðvíkjandi lógini um navigatiónsundirvísing. Uppskotið varð einmælt samtykt á tingi við 17 stemmum. Tað sýntist, sum at tingið fult út var samsínt um at broyta hesar lógir, og tó hava vit fingið tær aftur á ting. Tað, sum broytt varð, stendur í lögtingstíðindi fyri 1917. Hævoðsbroytingin í sjóneringslógini var henda, at vit í Føroyum vildi royna at fáa sama siglingsrætt fyri teir menn, sum í Føroyum hava »Sætteskipperbevisið», sum fyri teir, ið hava sama bevis í Danmark. Har hava teir loyvi við hesum bevisi at sigla eystan fyri eina linju frá Lindesnesi til Texel. Tað er sjálvandi ónýtt fyri Føroyingar at hava henda rætt, av tí at teir ikki kunnu koma hartil. Vit vildu geva teimum rætt til eina sigling, sum skuldi verða uppgjald móti tí, sum danska sjóneringslógin loyvir Dønum, soleiðis at Føroyingar við sama bevisi fáa loyvi til at sigla til Íslands, Noregs og norðara part av Skotlandi vestur til Írlands. — Hitt viðvíkjandi navigatiónsexamii-lógini hevur mest ávirkan á fiskarfartin. Her kravdu vit at fáa loyvi til at taka tilleggsprógv, sum gav kunnleika til sigling á norðara parti av Atlantshavi og á teim kringum liggjandi høvum. Okkum tørvar at fara longur enn til Íslands; vit mugu eisini kunna sleppa til Grønlands og Ameriku. Sjálvandi skuldu teir, sum høvdu henda tilleggspróva, eisini fáa bevis til eina rúmari siglingsrás í farmaferð. Hetta var eisini einmælt samtykt á tingi. Hvat viðmæli sakin hevur fingið frá amti, vita vit ikki og fáa ivaleyst heldur ikki at vita. Men her hevur hópur av skrivilsum farið millum amt, justitsministerium og handelsministerium, sum umframt hesa sak eisini handla um uppmáling av skipum. Úrslitið stendur í skrivilsí, sum er lagt við sakina, frá kantorchef E. Krogh, maður, sum skal koma til Føroya í heyst og lata uppmála skip og geva friborðsbræv og ráðsláa við lögtingsnevnd um áðurnevndu lógir. Tað sigst, at tær broytingar, vit hava gjørt, eru atfinningasamar, men á hvønn

hátt veit eg ikki enn at greiða frá; men tá fáa vit at vita tað, og vit vilja ynskja, at tað fer at verða okkum til satt gagn. Løgtingið skal seta eina nevnd, sum skal hava ráðagerð við henda mann. Eg vil mæla til at velja eina 5-mannanevnd. Men var tað ikki best hóskandi at velja nakrar av hesum monnum utantings, sjálvandi sakkonar menn. Tí tað vil vera betur at hava slíkar siglingskønar menn sitandi í nevndini, enn at nevndin vendir sær til teirra. Eg vil mæla til, at vit velja tveir utantings.

A. Samuelsen: Eg skal ikki koma inn uppá eina langa frágreiðing av sakini. Tað, sum fyriliggur, er at velja nevnd, sum skal ráðgera við mann frá handilsministeriinum. Nógv stríð hevur verið sjóneringslógini viðvíkjandi í ministeriinum, tí her standa vit yvirfyri lóggeving, sum má vera nakað einsartað fyri øll lond. Her mugu vit hugsa um sigling yvirhøvur, tó mugu vit hava viss ting øðrvísi. Tað stendur eisini í lógini, at vit kunnu gera broytingar. Í staðin fyri at forhandla direkta við tingið, helt ministerið, at tað var betri at senda mann, sum so eisini skal seta lastamerki á skip. Hesin maður fer at forhandla um 4 spurningar: 1) innhald av kgl. anordning, sum er neyðug eftir lógini; 2) ynski um at gera slíkar broytingar, sum kunnu vera felags fyri alt ríkið; 3) at góðkenna 1 ella 2 navigationsskúlar; 4) at gera líkindini betur fyri Føroyingar at koma niður á danskar navigationsskúlar á tann hátt at geva teimum extrastudning. Ministerið biður lögtingið velja nevnd, men sigur, at reglur, sum vit seta, mugu ikki broyta nakað principielt í lógini. Eg vænti, at vit kunnu fáa nógv burtur úr hesum. Og eg eri eisini glaður um, at vit nú kunna ordna motorkursus, tí tað skal ordnast um somu tíð. Eg eri eisini glaður um, at vit fáa skil á lastamerkjum, sum hevur volt siglingsmonnum, ið fara til útlanda við føroyskum skipum, nógv stríð. R. Rasmussen mældi til, at vit skuldu seta nevnd soleiðis, at vit skuldu velja menn utantings í hana. Eg skal ikki nerta við henda spurning, tó vil eg mæla til, at sakin fyrst verður forhandlað í eini lögtingsnevnd, og vil eg fyrirláa eina 5-mannanevnd, tí tá kemur minnitálið betur til orða enn í eini 3-mannanevnd — tó havi eg principielt einki ímóti eini 3-mannanevnd.

R. Rasmussen: Jú, eg kann vera samsintur um at niðurseta eina lögtingsnevnd av 5 monnum til at fyriskipa reglur um, hvussu vit skulu seta hina nevndina.

Viðtikið varð at seta eina 5-manna-lögtingsnevnd.

Pensiónslóg fyri kennarar.

1. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Henda lóg var samtykt á tingi í fjør hin 27. august. Beinleiðis skulu kennararnir einki lata til teirra pensión; kommunugjaldið skal hækast, og harfyriutan skal latast 2000 kr. í 10 ár; hitt skal statskassin lata. Tá ið nú henda sak er framlagd, vil eg bara siga, at lógin er samtykt, og spurningurin er einans, hvaðan vit skulu taka henda pening. Sakin hóskar best í figgjarnevndina, og eg vil mæla til, at hon fer í hesa nevnd.

A. Samuelsen: Eg haldi eisini, at best er, at sakin fer í figgjarnevndina; uppskot kann so verða gjørt um, hvussu peningurin skal gjaldast.

Viðtikið varð at beina sakina í figgjarnevndina.

Pensiónerættur fyri kennarar við millum- og realekúlan.

1. viðgerð.

Formaðurin: Sagen har haft en mærkelig Gang. Ministeriet har sendt Amtet en Skrivelse, som imidlertid er bortkommet, hvorfor Amtet ikke har kunnet svare paa samme. Man har saa anmodet Ministeriet om en Afskrift af ovennævnte Skrivelse. Denne er nu fremkommet og er tilstede i Lagtinget.

S. P. úr Konoy: Tá ið lógin var samtykt um pensiónina hjá kennarum við

fólkaskúlan í Føroyum, var eisini haft á máli pensiónin hjá kennarum við millum- og realskúlan. Higartil hava teir ongan pensiónsrætt haft, men lögtingið hevur altíð samtykt at geva teimum pensión, sum fara frá. Eisini hevur lögtingið latið læraraeinkjur við henda skúla fingið pensión. Men hetta er lítið tryggjandi. Higartil hevur lögtingið tikið slíkar pensiónir av skúlafondini. Nú er óvist, um skúlafondin er før fyri slíkari byrðu. Í 1917 mældi ministarin til at ganga somu leið sum í Danmark. Vit mugu tryggja hesar kennarar betur og gera tað so lagaligt fyri teimum sum møguligt; tí annars fáa vit ikki góðar kennarar. Tað er tí best at taka væl undir hetta mál; tað hevur verið síður at beina slíka sak í kirkjukassanevndina, og eg vil mæla til, at vit gera tað.

J. Poulsen: Som det blev sagt før, har Lærerne ved Mellem- og Realskolen ikke Pensionsret, men i Tilfælde af at en Lærer er gaaet af, har man givet ham Pension. Det samme har været Tilfælde med Lærerenker. Det er bedre for Lærerne, at de ved det forud, at de faar Pension, og det er ogsaa bedre for Skolen, da man saa har større Udsigt til at faa gode Lærerkrafter til Skolen. Andre Steder er jo saadanne Lærere pensionsberettigede. Jeg vil ligeledes anbefale, at Sagen gaar til Kirkekasseudvalget.

Viðtikið varð at beina sakina í kirkjukassanevndina.

so at børn hennara kunnu ganga í góðan skúla, og sigur hon, hvussu gomul tey eru: yngsta barnið er 7 ár, eldsta er 11. Undirvísingarmínisterið hevur 12. juni mælt til, at henni verður givin studningur, 50 kr. árliga fyri hvørt barnið, inntil tað hevur fyllt 18 ár, undir teimum treytum, at Føroya amts skúlafond gevur javnstóran studning. — Vit her í Føroyum minnst læraran mag. scient. Michelsen sum ein frálíkan mann, blíður og beinasamur móti øllum, frágera kønur í natúrfrøði, og serliga vilja tey, sum gingu í læraraskúlan, minnst hann við takksemi, tí hann dugdi at vera vinmaður teirra. Eg vil mæla til, at vit hjálpa einkjuni eftir hesum manni, og at vit geva henni 150 kr. sum árligan studning, til tess at børnini eru 18 ár. — Eg vil mæla til, at sakin fer í figgjarnevndina.

J. Poulsen: Jeg vil tiltræde det foresatte Forslag. Det kunde synes, som om Sagen lige saa godt kunde blive henvist til Kirkekasseudvalget. Her kræves maaske Udgift fra andre Kasser, fordi Skolefonden ikke har saa godt Raad til at yde Understøttelse. Jeg kan slutte mig til de Udtalelser, som er fremkommet om Enkens afdøde Mand, og jeg vil anbefale Sagen paa det bedste.

Viðtikið varð at beina sakina í figgjarnevndina.

Fundur mánadag 19. august.

Studningur til eina kennaraeinkju.

1. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Skúlastýrið hevur 24. juni í ár sent hesa sak inn á lögting. Henda sak er reist av einkjuni eftir mag. scient. Michelsen, sum var lærari við realskúlan. Einkjan hevur sent bøn-arbrævið til finansministerið, og søkir hon um undirvísingarhjálp fyri síni 3 børn. Hon upplýsir um, at hon nýtir 400 kr. í pensión frá skúlafondini í Føroyum. Í hesi dýrtíð biður hon nú um studning,

Ørindadrongur.

2. viðgerð.

R. Rasmussen: Nevndin tann, sum hevur havt hesa sök til viðgerðar, hevur gjørt uppskot, og ljóðar hetta so: "Tingið samtykkir at festa ørindadrong fyri 250 oyr. um dagin, so leingi tingið situr saman. En vil mæla til, at hetta verður samtykt. Linn hava vit ongan ørindadrong fest, og okkara uppskot verður at skilja á tann hátt, at vit gjalda dronginum frá tí degi, hann hevur tikið við. Eg vil

mæla til, at sakin verður gjørd liðug í dag.

N. Debess: Eg vil loyva mær at biðja nevndina um at fáa í lag, at vit longu í morgin fáa ein ørindadrang.

Poul Niclasen: Ja, eg vil eisini taka undir við Nyholm Debess, at vit fáa ørindadrang sum skjótast.

A. Samuelsen: Tað, eg ætli at siga, er viðvíkjandi tí formella við hesi sak. Tað er nevniliga ikki nevndin, men formaðurin, sum skal festa ørindadrangin, og sakin er tessvegna liðug frá nevndini.

R. Rasmussen: Tað er fullkomiliga beint, at amtmaðurin skal gera tað, ið eftir er at gera.

Formaðurin: Da Sagen vil føre til en Udgiftsbevilling, maa den ifølge § 19 i Forretningsordenen undergives 3 Behandlinger. Sagen vil med Tingets Samtykke blive sat til 3. Behandling senere i Dag.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt, og sakin var gjørd liðug við 3. viðgerð sama dag.

Bróyting av fiskilógini.

1. viðgerð.

J. Poulsen: Her foreligger to Andragender, det ene fra Forstanderskabet for Næs Sogn, det andet fra Forstanderskabet for Sjøv Sogn. Andragenderne gaar i Korthed ud paa at foretage Forandringer i § 2 i Fiskeriloven. Efter denne § er det under visse Forudsætninger i Tiden fra 1. Juli til 31. December tilladt Folk at drage Vaad paa andre Pladser mod at betale en fastsat Afgift. Nu udtales der i disse Andragender, at man tidlig i Maj og Juni kan faa Storsej ved Kysterne ud imod Havet, og der andrages derfor om, at Tidspunktet 1. Juni ændres til 1. Maj. Man kunde saa maa-ske forkorte Fristen den sidste Del af Aaret. Jeg vil tillade mig at anbefale

Sagen og henvise den til et Udvalg paa 3 Medlemmer.

R. Niclasen: Eg havi ikki nakað ímóti, at sakin kemur í nevnd, men eg haldi ikki, at tað er neyðugt, tí hon hevur ikki so stóran týðning. Sum vit vita, var tað í 1893, at lógin loyvdi fremmandum monnum at kasta nót ímóti at gjalda landpart. Hesin rættur hevur verið nýttur manga staðni, men eg havi ongatíð hoyrt, at almanna ynski er frammi um at broyta ella leingja tíðina. Tað er eingin trøngd til eina slíka broyting. Høvuðsgrundin til, at lógin setur tíðarmarkið frá 1. juli til 31. decbr. er tann, at lítil seiður sum oftast er at fáa í hesi tíð; annars kundi jú heila árið verið sett. Av tí, at J. Poulsen hevur mælt til, at sakin fer í nevnd, vil eg siga fyri mítt parti, at vit einki hava ímóti tí, men eg vil heldur mæla til, at sakin fer í nevndina fyri ymiskum sökum.

J. Poulsen: Naar jeg nævnede et særligt Udvalg, var det, fordi jeg mente, at det var rimeligt, at der i Udvalget kom til at sidde et Medlem fra Østerø; vi har jo ikke et saadant Udvalg.

R. Niclasen: Eg haldi ikki, vit skulu leggja so nógv lag í, at eingin Eysturoyingur er í nevndini. Eg vil halda mítt uppskot fram, at sakin fer í nevnd fyri ymiskum sökum.

R. Rasmussen: Eg haldi, vit skulu vísa ta vælvild at sleppa sakina í eina serliga nevnd. Hon var í fjør á tingi, og hon nertir serliga við lokal viðurskifti. Vit, sum eru í nevnd fyri ymiskum sökum, eru ikki kunnugir við hesi viðurskiftini; eg vil tí styðja uppskotinum um at heina hana í eina 3-mannanevnd.

Formaðurin: Da Sagen drejer sig om Ændring i en gældende Lov, skal den behandles i et Udvalg.

Viðtikið varð at heina sakina í eina 3-mannanevnd.

Stólaseturni í Havnar kirkju.

1. viðgerð.

Prósturinn: Henda sak um seturni í Havnar kirkju hefur verið til viðgerðar fyrr, men hon er ikki framd. Eg skal ikki siga stórvegis um sakina, men loyva mær til at vísa hana í kirkjukassanevndina. Sakin er um stólaseturni, um tey annaðhvørt skulu verða gjaldleys ella ikki. Havnar kirkja er einasta kirkja í Føroyum, sum hefur tann sið, fyrri ikki at siga ósið, at fólk mugu gjalda fyrri stólasetur. Hetta er ein gamal siður her. Í teirri gomlu kirkjuni vóru soleiðis nokur setur bíløgð frammi hjá; tá ið henda kirkjan, ið nú er, var umbygd, var tikið gjald fyrri øll seturni, ívaleynt av teirri grund, at kirkjukassin trongdi til pening. Men hetta hefur víst seg at vera óhóskandi; tí tað er soleiðis nú, at ein partur av meinigheitini hefur innivíst í kirkjuni, ein partur ikki. Nógv fólk siga, at tey ikki kunnu koma í kirkju; tí at tey ikki vita sær setur. Ymis uppskot eru komin fram, men einki er komið í lag; tí ampin er, at hetta er ein peningaspurningur. Kirkjukassin er ikki ríkur, og higartil hefur tað verið hildið, at kassin hevði ikki ráð at gera seturni gjaldleys, uttan so at hann fekk aðrar inntøkur í staðin ella slapp frá nokrum útreiðslum. Tað er grund til at hugsa væl um hesa sök, og eg vil loyva mær til at beina hana í kirkjukassanevndina.

Poul Niclasen: Eg havi ikki nógv at leggja aftur at tí, sum seinasti talari flutti fram. Tað eru nógv fólk í Havn, sum ikki kunnu koma í kirkju av teirri grund, at tey ikki eiga setur. Vit mugu koma burtur frá hesum ósiði. Eg vil eisini mæla til at sakin fer í kirkjukassanevndina.

Samtykt varð at beina sakina í kirkjukassanevndina.

Studningurin til Eiðis lækna.

1. viðgerð.

A. Samuelson: Í fjør kom uppskot frá nokrum tingmonnum um at brúka tann pening, sum staturin gav til Eiðis lækna á sama hátt, sum tann peningur var nýttur, sum er loyvdur til Sandoyar lækna — tá eingin lækni var á Sandi. Tað vísir seg nú, at tað er vandaført at fáa mann til kommunulækna distriktir. Sakin var viðtikin á lögtingi í fjør og send niður; men loyvi er ikki fingið til at disponera yvir hesum statstilskoti á sama hátt sum á sinni á Sandoy. Amtmaðurin og fysikus hava frárátt at ganga tann veg, sum lögtingið mælir til. Fysikus sigur í sínum viðmæli, at tað er ikki vert at skapa precedens, men vit hava jú fyrr tilfelli á Sandi; tó vil eg geva honum rætti, at hetta er ikki heldugur vegur at ganga. Tað framgongur av sakini, at roynt hefur verið at fáa doktara til Eiðis — men av tí at hetta ikki kan bera í lag, haldi eg tað vera rætt at ganga tann vegin, sum fysikus mælir til at royna, at fáa mann til at vera bara um veturin fyrri alla árslønina. Ministerið hefur biðið lögtingið úttala seg um uppskotið frá amtmanni og fysikus. Eg haldi, at vit eiga at fáa mann fyrri veturin, sjálvt um vit noyðast at gjalda honum fulla ársløn. Men vit skulu annars halda fast uppá lögtingsins uppskot: at kunna brúka peningin á sama hátt sum á Sandi. Eg haldi, tað er natúrligt, at sakin verður umrødd í eini serligari nevnd. Eg mæli til, at tað verður ein fimmannanevnd.

J. Patursson: Eg vil eisini mæla til, at hon fer í fimmannanevnd; tí vit mugu minnast til, at tað ikki einans er norður á Eiði, men eisini her og í Vágum at illa er statt í so máta. Tað er beint at sakin fer í fimmannanevnd, og eigir ein slík nevnd ikki bert at hugsa um Eiði; men eisini um øll hini læknaleysu plássini.

Michel Samuelson: Eg vil mæla til, at vit seta kraft uppá at fáa doktara til Eiðis, og um tað ikki fast í lag at fáa hann alt árið, er tað tó gott, um vit hava fáa hann um veturin. Eg kann ikki ætla, hvussu illa vorðið hevði verið, tá ið

meslingarnir gingu í Vík, um vit ikki tá høvdu doktara á Eiði.

N. Debess: Eg vil styðja tað, sum fram er komið í hesi sak. Eisini her í Havn er doktaraneyð. Fysikus er einsamallur. Tað kann ganga sum er — tí fólk er lítið sjúkt nú — men kom ein ella onnur ring sjúka at ganga, hevði verið ringt skil. Eg vil mæla til at seta eina fimmannanevnd, sum ikki bara hugsar um Eiði, men um læknasurningin yvirhøvur.

Michel Samuelson: Min meining var ikki bara at hugsa um Eiði, men eg vil eisini mæla til, at vit hugsa um spurningin yvir høvur.

R. Niclasen: Eg eru samsintur við teir, sum hava tala um henda spurning. Tað er stór trongd til at fáa læknar. Eg vil loyva mær at spyrja amtmannin, hvussu vordið er við sakini um læknan í Vágum og teirri viðtøku, vit gjørdur. Tað eru 2000 menniskjur í Vágum; í 50 hevur verið biðið um studning frá statinum til lækna; væl hevði verið um tey høvdu fingið at vita, hvussu úrslitið verður. Eg vil biðja lögtingið seta alla kraft inn uppá at royna at fáa lækna í Vágum. Eg haldi ikki, at vit skulu verða samsintur við fysikus um at fáa vetrarlæknar fyri ársløn.

A. Samuelson: Eg eri ovfarin av tí vælvild, sum sjálvstýrismenn vísa mínum uppskoti um at fáa sakina í nevnd. Spurningurin er vorðin breiðari nú, enn tá eg talaði. Eg skal ikki taka mær av tí spurningi, sum tingmaðurin í Vágum rættaði til formannin, men bara siga, at eg haldi, at vit eiga at gera alt, hvat vit kunna fyri at fáa læknar. Tað er ringt at fáa læknar frá Danmørk, tó havi eg høyrð, at man kan vænta at fáa doktarar til Havnar, tá ið ein ger sær ómak. Talað hevur verið um at fáa læknar frá Noreg; til tess krevst fyrst og fremst, at vissar lógreglur verða broyttar, men eg kann upplýsa um, at har er ikki so nógv av læknum, at vit kunnu vænta okkum hjálp haðani. Eisini hevur verið talað um Ísland. Her krevst eisini, at lógreglur verða broyttar. Nú veit eg, at tingmaðurin í Vágum uttantið hevur sagt, at læknar eru at fáa í Íslandi — hann er jú grosserari í læknum eins og í øðrum. Eg ynski at fáa lækna heila árið, men tá ið tað ikki fæst, mugu vit taka tað

næstbesta — og tað er at ganga tann veg, sum fysikus mælir til.

N. Debess: Viðvíkjandi tí, ið seinasti talari segði, at vit kunnu vænta doktara til Havnar, dugi eg ikki at siggja, at líkindini eru betri nú. Sanatorinevndin hevur fingið bræv frá dr. Hansen, hvar ið hann sigur seg frá frá 1. november, og stendur har í, at um vit ynskja tað, skal hann royna at fáa vikar: men hetta er ikki tað sama sum at hann fær vikar. Amtið heldur ikki, at tað er so lætt at fáa vikar. Best var, um vit beinleiðis kundi fáa lækna. Uppskotið frá fysikus um vetrarlækna haldi eg ikki vera gott; landið er jú berligt, veðurlagið ódámligt, so um ein lækni hevði verið her ein vetur, hugsu eg ikki, at hann hevði hug at vera sumarið við. Tí var tað kanska betur at hava læknan um sumarið, tí tá hevði hann kanska hug at taka veturin við; men roynast má, hvat ið roynast kann, tí heilsan er einans.

Samtykt varð at beina sakina í fimmannanevnd.

Nýggj útgáva av færoyskari lógbók.

1. viðgerð.

Poul Niclasen: Hetta málið um útgávu av færoyskari lógbók havi eg loyvt mær at bera fram fyri tingið. Nú eru 17 ár liðin, síðani vit fingu ta síðstu lógbókina. Í hesi millumtíð eru nógvar lógir gjørdar galdandi fyri Føroyar. Eg skal greiða frá, hvussu til hevur borist, áðrenn „Færøsk Lovsamling“ var til. Sakin var reist í 1894 gjøgnum bønabræv frá Sandvík, við tað at 13 Sandvíkarmenn bóðu um útgávu av færoyskum lógum frá tí tíð, tá vit fingu grundarlógina. Sakin varð beind í eina 3-mannanevnd; í henni vóru Schrøter, O. Effersøe og Poul Niclasen. Tað varð tá sett ein millumtinganevnd til at kanna eftir, hvat trongd var millum fólk til at fáa eina slíka lógbók. Í 1895 kom sakin aftur á ting; men einki varð meiri gjørt við hana. Í 1896 varð heldur einki gjørt, og í 1897 kom hon tá aftur fram fyri tingið. Tá er Chr. Bærentsen vorðin amtmaður í

Føroyum, og hann bjóðar sær saman við skrivaranum Bang at útgeva eina slíka lógbók. Ein 4-mannanevnd varð sett til saman við amtmanninum at kanna eftir, hvørjar lógir ið prentast skuldu. Og tingið biður statskassan um studning. Tað var samtykt, at bókin skuldi kosta 2 kr. 50 oyr. Í 1901 framleggur amtmaðurin fyri tingið fyrstu eintøk av lógsamlingini. Prísurin verður nú settur til 2 kr., og amtmaðurin fær loyvi til at lata nøkur fyri einki. Tingið samtykti tá, at tað varð veitt amtmanninum og skrivaranum eina heiðursgávu uppá 200 kr. fyri teirra starv, sum var so frískila væl úr hondum greitt. Nú eru liðin 17 ár, og nógvar týðningarmiklar lógir eru síðani gjørdar galdandi fyri Føroyar. Tað vil hava stóran týðning, at man nú aftur kann fáa eina føroyska lógbók. Tað er óivað, at verkið má gerast av nýggjum, tí fleiri lógir, ið standa í »Færøsk Lovsamling«, eru nú úr gildi. Eg haldi tað vera hentast at seta eina 4-mannanevnd, sum saman við tí háttvirda amtmanni skal avgera, hvørjar lógir av teimum, sum komnar eru í hesum 17 árunum, prentast skulu. Sjálvsagt er tað nakað ólagaligt hjá amtmanninum at fáast við slíkt verk í hesum tíðum. Men sjálvt um lógsamlingin ikki kemur fyrr enn næsta ár, hevur tað minni at siga. Eg vil mæla til, at tingið velur 4 menn, sum saman við amtmanninum skulu undirsøkja henda spurning, og leggja hann fram aftur fyri tingið næsta ár.

J. Patursson: Eg eri fegin um, at hetta mál um at fáa lógbókina heilskapaða er komið fram frá sambandsmonnum. Vit hava fleiri ferðir mælt til at fáa hetta avrikað, men tað hevur ikki verið undirtikið av teimum. Tá tað nú kemur fram frá teirra síðu, vilja vit ikki bera okkum at sum teir. Vit vilja taka væl undir. Skal amtmaðurin avrika hetta verk, tá haldi eg kortini, at vit leggja nakað nógva á hann. Í hesum tíðum er amtmaðurin næstan ovbyrjaður av arbeiði og tað enn meiri, meðan hann er nýggjur og ókendur við landsins viðurskifti. Skal hann eisini hava hetta starvið, kann tað skjótt verða ov mikið fyri hann. Eg haldi lítið um at velja 4 menn av tinginum, sum ikki eru kønir í lógum. Eg skal mæla til, at hetta málið fer í fliggjarnevndina og verður granskað har. Eg vænti, at tað finnast vegir til at fremja málið, utan at vit nýtast at leggja ov mikið á okkara nýggja amtmann.

A. Samuelson: Til tingmannin úr Kirkjubø vil eg siga, at eg minnst ikki, at vit hava forhandlað um hetta málið í parti okkara, ella at vit hava sett okkum ímóti tí. Men vit hava tosað um at fáa tillegg til ta lógbókina, vit hava. Iløvuðs- atvoldin til, at vit ikki fyrr hava tikið hetta málið upp, er at vit vita at landbúnaðarlógirnar eru fyri. Um vit finga eina nýggja lógbók út, áðrenn landbúnaðarlógirnar komu, so kom ivaleyst alt í einum at tørva broytingar. Og tað hevði verið keðiligt. Tað er atvoldin til, at sambandspartið ikki fyrr við kraft hevur reist henda spurning. Tí tað er tvørligt, at lógir, sum ikki hava gildi, standa í lógbók.

Poul Niclasen: Eg havi eisini hugsað um hesi viðurskifti. Men tað er jú ætlanin at avrika tær viktugastu av landbúnaðarlógunum í heyst. Og sjálvt um vit seta eina nevnd til at fyrirreika verkið, so verður tað ein tíð, áðrenn arbeiðið verður liðugt.

Viðtikið varð at beina sakina í fliggjarnevndina.

Fundur tisdag 20. august.

Statsins keyp av føroyskari ull.

1. viðgerð.

J. Patursson: Keypmannafelagið hevur 23. juli sent boð um at sleppa av við ta føroysku ullina, sum liggur í Keypmannahavn. Síðani kom skrivilsí 16. august, hvar hesir menn umframt biðja um, at tingið vil mæla til, at staturin tekur ta ull, ið liggur á pakkhúsum í Føroyum. Annars kemur umsókn inn frá Havnar arbeiðsmannafelag um at fáa hægstapris á ull. Her er nú tørvur á at fáa at vita, hvussu nógva ull vit eiga tilsamans í landinum. Tað er ein einstakur maður, sum hevur fingið tað í lag, at nakað av ull kannførast til Keypmannahavnar um Ongland; men ikki beina leið, tað eg

veit. Tað má sækjast til utanríkisstýrið. Tað vil litið bata, um tingið gevur eitt viðmæli. Slíkt viðmæli vil ikki verða sent til Lundunar. Tað, ið eg veit, er, at tað er ikki til at fáa loyvi frá Onglandi at flyta út beinleiðis til Danmarkar. Eg haldi tí ikki, at tingið skal gera hetta. Tað vil vera hent, um vit fáa eina upp-gávu um, hvussu nógv ull er til í Føroyum, og hvussu nógv ull Føroyingar skulu brúka, til ull kemur aftur. Skinn-ullin kann kanska setast til 40,000 troyggjur. Tað er 80,000 pund í ull. Eg skal tó minna á, at tað má fáast meiri ull til vegar, um Føroyingar skulu ganga í berum ullklæðum. Føroyingar hava fyrr klætt seg einans av tí fíni ullini og fært út 50,000 troyggjur um árið; tá vóru teir tó færri í tali. Fåa vit útflutningsloyvi, so mugu vit vita, hvussu nógv ull er til, og hvat vit brúka av ull. Eg skal mæla til, at hetta mál fer í ta nevnd, sum fær við hægstaprisir at gera.

A. Samuelson: Eg eri samsintur við Patursson um at fáa at vita, hvussu nógv ull er til í Føroyum, og hvat vit kunnu fáa brúk fyri av ull. Tingið kann anbefalla, at regeringin tekur ullina í Keypmannahavn, um so skal vera. Um vit hava meiri enn nokk av ull í Føroyum, er tað órímiligt, at keypmenn ikki skulu fáa loyvi at selja til statin ta ull, teir liggja inni við. Fyrst er at bjarga fólkinum; men tá tað er gjørt, mugu vit ikki leggja nakað í vegin fyri ferrættningsevirsamheitini. Viðvikjandi hvar sakin skal behandlast, so er best at senda hana í eitt 7-mannaútvalg.

J. H. Poulsen: Vit eru vilstir í hesi sak. Fyrst kom skrivlisi frá keypmannafelagnum. Tað varð ikki reiðiliga væl móttikið. Vit anbefallaðu glaðiliga, at ullin í Keypmannahavn kundi seljast. Praktisk talað hava vit útflutningsforboð. Keypmenninir hava hugsað sum so, at um staturin keypti ullina, so var størri møgulegheit fyri at fáa ullina út. Tað er jú so høgur ullaprisur, at tað vildi verið góður vinningur fyri teir. Men vit mugu vera varnir her og sikra okkum sjálvum nóg mikið av ull. Danmark kann ikki klára seg við ull, og eg kvíði fyri, at teir neyvan fáa tilflutning aðrastaðni frá, og so kunnu vit ikki fáa ullvøru hagani. Tí mugu vit sjálvir eiga alt, sum vit skulu nýta. Tí er beinast at seta

forboð fyri útflutningi av ull. Vit mugu brúka meiri ull nú enn fyrr. Vit eru nú 20,000. Eisini nú er meiri klædnaslit enn fyrr í líðini. Vit kunnu ikki klæða okkum við berari skinnull. Tað eru keypmenninir, sum mæla til hetta. Eg vil mæla til, at sakin fer í nevndina, sum verður sett viðvikjandi hægstaprisum. Og eg vænti, at teir í hesi nevnd vilja skjóta uppá forboð yvirhøvur av útflutningi av ull.

Poul Niclasen: Vit eru noyddir bert at rokna við tí ull, vit hava her í landinum. Eg mæli til, at sakin fer í nevndina, sum fær við hægsta prisirnar at gera.

J. H. Poulsen: Eg mæli til at seta 7-mannanevnd fyri hægstapris, og at henda sak kemur í hana.

A. Samuelson: Eg mæli eisini til 7-mannanevnd, men sum nevnd í hesi sak.

Springaraveiða.

1. viðgerð.

J. J. Weihe: Henda sak er komin til tings um at fáa eina skipan um springaraveiðu. Tað hava altíð verið flokkar at siggja av hesum hvali. Tað hevur verið roynt at drepa teir, men litið er komið burtur úr, antin so teir hava roynt at skutla ella skjóta teir. Tó hevur tað víst seg, at teir kunnu rekast við gróti eins sum grind, sum einaferð norði á Hvalvík. Har vóru 20 bátar um flokkin, og tað lukkaðist at drepa hann. Men har fór hvør avstað við tí, teir høvdu veitt. Eg haldi, at tað nú eigir at skipast so, at springararnir verða at betrakta sum grind, so at ikki teir bátar, sum hava ta bestu eydnu til at fanga teir, fara avstað við øllum, og hinir einki fáa. Eg vil mæla til, at sakin fer í nevndina fyri fleiri hvalvágum.

R. Niclasen: Eg trúgvi ikki, at betta mál hevur so nógva virði, at vit skulu gera lóg av tí. Veiðan av springarum hevur ikki meir at týða, enn at teir, sum drepa teir, kunnu fara avstað við teimum.

J. H. Poulsen: Eg vil mæla til, at slíkir skulu bæta, sum gera grindaboð av springarum.

R. Niclasen: Tað vil eg ikki.

Viðtikið varð at beina sakina í nevndina fyri fleiri hvalvágum.

Kræklingsveiða.

1. viðgerð.

J. J. Weihe: Sakin er um skipan av kræklingsveiðu. Tað hevur nógv at siga fyri útróðramannin, at hann fær agn. Tað er ofta strævið at fáa tað. Kræklingur er eitt agn, sum verður nógv brúkt. Tað hevur vist seg, at teir, sum hava nýtt krækling, ikki hava gingið so væl um hann. Teir hava brúkt amboð, sum hava týnt hann. Luni í Skálabotni var nógvur kræklingur. Men har hava teir brúkt kræklingsrívur, og nú er endi á har. Teir kundu skilja tað stóra burtur úr og kasta tað snáa út aftur. Men tað hava teir ikki gjørt. Í Funningsbotni er streymfjóra, so at kræklingurin fjarar turrur; har er eisini alt oyðilagt. Á Norðskála stendur eisini illa til. Men var kræklingsveiðan skipað á góðan hátt, so vaks kræklingurin aftur har. Hetta málið hevur ikki litið at týða, og eg vil vóna, at tingið tekur sær væl av tí. Eg skjóti uppá eina nevnd við 3 monnum.

R. Niclasen: Her er andragandi um at friða krækling fyri oyðandi veiðu. Vit hava hoyrt, at tíðir vegna krígsbardaga hava verið so ringar her á landi, at fólk mátti eta øður og fliður og krækling. Nú er aftur kríggj, og vit vita ikki, hvussu tíðirnar vera frameftir. Vit kundu tí væl friða kræklingin. Men tað gerst illa í ár, tí her er einki bønarbræv frá forstandarskapinum á plássinum. Men sakin kann væl koma í útvalg; men hon má væl fyrst til orkling hjá forstandarskapinum. Man kann minka soleiðis um veiðuna, at man bert fær loyvi at taka nakað vist av kræklinginum. Sakin kann beinast í kommunala útvalgið.

Lagtingslidinge 1918. A.

A. Samuelsen: Sakin er týðningarmikil. Fólk fer ikki væl um kræklingin. Her er ein samfundsspurningur, og tað eigir tí ikki eina at koma ann uppá, hvat eitt forstandarskap vil. Tað er rimiligt, at ein nevnd tekur sær av sakini. Weihe er ikki linur av tí kommunala útvalginum. Men hann eigir at vera við, tá hann hevur reist sakina.

J. Patursson: Øðusakin er beind í hina kommunalu nevndina. So at tað er rimiligt, at kræklingurin eisini fer hagar. Kræklingur og øða eru so nær skyld. Weihe fær jú góð líkindi til at tinga um kræklingsmálið við menninar í hesi nevnd. Har eru júst eisini tveir menn úr Eystur-oynni.

A. Samuelsen: Tað er beinast, at Weihe kemur í ta nevnd, sum skal handle kræklingsmálið. Øður og kræklingar kunnu líkjast, men øðusakin og kræklingsakin líkjast ikki.

J. Patursson: Vit mugu heldur fáa at vita av manninum sjálvum, hvat hann vil. Vil hann sjálvur koma inn í eina nevnd, so seta vit okkum ikki ímóti.

J. J. Weihe: Okkara parti hevur uppskot um, at eg komi í nevndina. Men sjálvt um tað ikki verður, ivist eg ikki í, at nevndin ger, hvat hon kann. Eg vil tó biðja um eina 3-mannanevnd.

R. Rasmussen: Tað er rætt, at tað er eitt sindur trupult við hesi nevnd. Tó eg ikki kann finna nakran skyldskap millum hvessing og krækling, so er tó ein líkheit ímillum. Weihe, sum er talsmaður fyri at friða kræklingin, er í nevndini fyri nýggjar hvalvágir, sum hvessingarnir fóru til. Kann so ikki sakin fara hagar?

R. Niclasen: Hetta er eitt gott uppskot, sum eg vil styðja.

Viðtikið varð at beina sakina í nevndina fyri fleiri hvalvágir.

Koyrivegur millum Kvivíkar og Kollafjarðar.

1. viðgerð.

J. Guttlesen: Sakin er havd á máli fyrr. Eg vil beina hana í vegarnevndina.

M. Samuelson: Sakin er behandlað saman við vegsakini: Fuglafrði—Gøtu. Báðar eru í einum úrvalgi.

Stórhvalaveiða.

1. viðgerð.

A. Samuelson: Sum tingmenn minnst var sakin fyrri fjør, og vóru tá menn samsintir um, at nakað mátti gerast viðvíkjandi stórhvalaveiðuni. Frá felagi í Havn lá uppskot inni um, at veiðurættin skuldi amtskommunan hava. Vit høvdu sakina í nevnd, og eg haldi, at vit gingu rætta leið. Mangur meinti, at vit fóru væl so harðliga fram móti teim feløgum, sum veiða stórhval, men ikki haldi eg tað. Vit mugu minnst til, at hesi partafeløg alt í alt hava vunnið nógvan pening í Føroyum. Táíð nú lögtingið undir krígnum vendi sær til teirra og spurdi, um tey ikki nú vildu dríva hvalafong okkum til hjálpar, at vit kundu fáa tvøst, stillaðu partafeløgini seg avvisandi. Táíð vit so spurdu tey, um vit ikki kundu leiga skipini, søgdu tey flestu nei, og hini stillaðu so ólagalig vilkor, at vit ikki kundu ganga undir treytirnar. Sjálvt partafeløg, sum ikki longur veiddu stórhval, vóru ikki minst tvør. Tey vildu heldur lata stasjonirnar standa og rotna, enn at leiga okkum tær uppá líklig vilkor. Eg haldi tí ikki, at vit skulu taka størvegis hensyn til teirra; vit skulu bert taka hensyn til fólkið og minka um henda rættin mest sum gjørligt. — Ministerið hevur sent sakina aftur; tað sigur, at uppskotið eignar seg ikki til at vera grundarlag fyrri eini lóg, men tað vísir okkum ikki á, hvar brekin liggur. Ímeðan havi eg tó fingið at vita, at tað er serliga hensynið til partafeløgini, sum ger seg galdandi. Vit hava gjørt yvirgangstíðina ov stutta, sigst; men her má liggja ein misfatan, tí

í uppskotinum liggur einki um, at amtskommunan sjálv skal dríva hvalafong, og vegna tess, at vit skulu hava gingið partafeløgum ov nær, haldi eg, at vit ikki hava gjørt tað, tí at partafeløgini hava stillað seg so tvør yvirfyri okkum. Nú reisa vit sakina aftur í ár, og eg hofi, at alt tingið vil ganga við til at styðja hana. Vit eiga einaferð enn at senda sakina niður og siga, at vit ynskja rætt til hvalafong. So vilja partafeløgini ivaleyst koma til okkara av sær sjálvum og biðja um loyvi til at dríva hvalaveiðu nú undir krígnum, og tey, sum koma nú, skulu eiga ein fyrirætt seinni; hini hava vit onga grund til at fjálga um. Líkindini til at dríva hvalaveiðu eru betri í ár enn í fjør, og eg haldi, at grundin til at eingin er komin, helst man vera tann, at lógin ikki er gjøgnumförd. Eg skal mæla til, at sakin fer í serliga nevnd líkasum í fjør, og kanska vit kundu fingið teir somu menn, sum høvdu við sakina at gera fjør, til eisini í ár at sita í hesi nevnd.

N. Debess: Sum seinasti talari framdróg, var henda sak send í fjør á ting av Havnar Framburðsfelag; og táíð seinasti talari segði, at tingið tók væl undir, vil eg fyrri so vilt geva honum rætt; teir tóku væl undir, men ikki á tann hátt, vit ynsktu. Framburðsfelagið vildi, at tingið skuldi keypa bát og støð, men tað er ikki gjørt. Eg eri ikki fegin um lögtingsins uppskot, táíð eg beri tað saman við sjálvt bønabrævið. Eg eri á einum máli við A. Samuelson, táíð hann sigur, at vit hava ikki gingið partafeløgum ov nær: tey hava flest øll tjent nógvar pengar. Tey tilboð, vit fingi, eru so háttað, at vit ikki kundu taka við teimum. Leiga fyrri hvalastøð var sett til 35.000 kr.; til arbeiðisfólkið 25.000 kr.; til leigu av báti 110.000 kr. Vit mugu tí siga, at tey norsku partafeløgini stillaðu seg undarliga — og eg meini ikki, at vit hava nakra grund til at stilla okkum vælviljandi móti teimum. — Eg vil halda uppá, at tað offentliga skal veiða stórhval, tí frá sakkonari síðu eri eg gjørdur kunnugur við, at tað vil lóna seg, og eg vil sjálvandi eins og Samuelson mæla til, at sakin fer í serliga nevnd; men eg hugsar, at 5 menn er ov nógvar at seta til hetta arbeiðið; vit hava já nógvar nevndir, og nógvar arbeiði skal gerast, tí vil eg heldur mæla til, at vit seta eina 3-mannanevnd.

Poul Niclasen: Eg var limur av teirri nevnd, sum hevði sakina til viðgerðar í fjør. Vit meintu við okkara uppskoti at gagna Føroyum best, tí tað sum umgalt tá, var at fáa Føroyingum tvøst til matna, og sendu vit tí uppskotið í tí skili. Við Debess vil eg siga, at eg haldi, at tað vil verða trupult fyri tað offentliga at driva hvalaveiðu, tí vandastjógvurin sker stóran part av tí besta veiðusjónum, nevniliga Føroya og Hetlands millum. Eg vil loyva mær at mæla til, at sakin fer í 5-mannanevnd, eins og Samuelsen bar upp á mál.

A. Samuelsen: Tað framgekk av tí, Debess segði, at hann ikki var fegin um uppskotið; men seinni helt eg hann vera meira einigan við meg. Hví vit í fjør ikki keyptu skip og støð, ber kanska ikki so væl til at greiða frá her. Vegurin, vit gingu, vildi ført til hetta. Tað ber ikki til at gera nøglinga 3: keypa skip og støð, áðrenn tað rætta grundarlagið er lagt. Debess meinar, at tað offentliga skal driva hvalaveiðu; uppskotið er netupp útarbeitt við tí fyri eyga, at lögtingið kann, um tað vil, driva hvalaveiðu. Hevur hr. Debess eitt annað uppskot, kann hann jú koma við tí og fáa tað viðtikið, men eg kviði fyri, at hann fær ongan rætt til okkara. Eg haldi tó, at best er at hava tað sama uppskotið og halda tað fram. Tað er ikki klókt at koma við fleiri uppskotum. Offentlig drift er dýrari enn privat; tað nýtist ikki at prógvast. Og tá ið Debess meinti, at ein 3-mannanevnd var nokk, so dugi eg ikki at fata, hví man skal minna um nevndina, tí hetta er ein stór sak. Tá ið eg dragi alt saman, sum Debess hevur sagt, so má eg eisini av teirri grund halda uppá eina 5-mannanevnd. Annars dugi eg ikki at fata, hví míni uppskot nevndum viðvíkjandi altíð skulu broytast.

J. Patursson: Eg vil bara nerta við eitt sindur av tí, sum Samuelsen segði. Hann segði, at hansara uppskot nevndum viðvíkjandi altíð vórðu broytt; tað er ikki beint, tí tað er tvørtmóti, vit hava so ofta tikið hansara uppskot. Hann má minnast, at vit sjálvstýrismenn nú hava ansvárið, og at vit tí sjálvir mugu ráða fyri, hvussu mannagongdin skal vera, í tingstarvinum. Eg vil tí mæla til, at vit velja eina 3-mannanevnd; vit hava jú nógv

at gera, og hava tessvegna ikki ráð at seta ov stórar nevndir.

N. Debess: Tað førir ikki til nakað at tjakast um hetta; eg og A. Samuelsen eru grundóeinigir. Tá ið eg meini, at tað offentliga skal taka veiðuna, so er tað av tí, at eg ikki ivist í, at hon ber seg. Og haldi eg, at vit heldur ikki fáa nakað gjørt hesum viðvíkjandi, um ikki tað offentliga tekur sær um reiggj. Vit hava jú roynt í 2 ár eftir báti og ongan fingið. Nú eru flestir bátar fastir við statshvalaveiðuna í Noreg. Í fjør kundu vit bara fáa 1 bát. Annað er, at Ongland setur tær treytir, at tað skal hava tey avnotini, ið ikki verða nýtt í Føroyum; og tað vil tí heldur geva loyvi til offentliga drift enn privata. Somuleiðis vil tað eisini hava týðning, at vit á henda hátt fáa ordnað kjøtspurningin.

A. Samuelsen: Eg skal ikki træta við tingmannin úr Kirkjubø, men bara siga, at vit í okkara tíð ofta gjørdur nevndirnar størri, fyri at mótparturin betur kundi koma til orða. Eisini vil eg siga, at eg havi ikki nógv at gera; í teim nevndum, eg eri, er einki gjørt; men nú ráða vit ikki fyri fartinum. Tað mesta av tí, Nyholm Debess segði, havi eg sagt framanundan; hann blandar tvær sakir saman: eitt er lóg, eitt annað er at driva hvalafong; til tess krevst eingin lóg. Hevur amtskommunan hug at driva hvalafong, kann hon gera tað. Vit kunna ikki seta í eina lóg, at hon skal gera tað. Men tað var um rættin til at driva hvalaveiðu og ikki um at driva hvalaveiðu, at sakin her dreyaði seg; og til tess at driva hvalaveiðu hjá amtskommununi nýtist eingin broyting í lógini.

A. Samuelsens uppskot um 5-mannanevnd varð ikki viðtikið. N. Debess' uppskot um 3-mannanevnd heldur ikki.

Hámarkvirði.

1. viðgerð.

Th. M. Strøm: Sakin um maksimalpris var framborin í fjør frá Havnar arbeiðsmannafelag; í ár er hon aftur

borin fram á ting bæði av Havnar arbeiðsmannafelag og felagnum „Enigheden“ á Tvøroyri — og eru eisini tveir lögtingsmenn komnir fram við bønarbrævi hesum viðvíkjandi. Hetta sýnir, at tað er eitt almannaynski at seta maksimalpris, so at arbeiðsfólk fær ráð til at keypa vørur fyri ein lagaligan pris. Meiningin er at fáa í lag eina regulering av prisunum — bæði fyri føroyskar vørur og vørur, sum verða fluttar inn í landið. Eg vil mæla til, at sakin fer í ta 7-mannanevndina, sum var sett til at skipa fyri ullini.

Poul Niclasen: Hin fyrra sakin, sum liggur fyri, er bønarbræv frá Tórgarð og nær. Bønarbrævið biður lögtingið seta maximalpris á mjøl, korn, feittstoffir og aðrar neyðsynjarvørur. Tað hevur verið so, síðani veraldarbardagin brast á, at vørurnar her hava verið dýrari enn niðri, av tí at flutningsgjald og krigsváðatrygging her kemur afturat. Eg skal í stuttum draga samanlíknung millum vøruprísir í juli 1914 og í juli 1918.

Í juli 1914 kostaði:

rugmjøl.....	19	oyr. pr. kg
hveitimjøl.....	32	— — —
bankabygg.....	8—12	— — —

Í juli 1918 kostaði:

rugmjøl.....	56	oyr. pr. kg
hveitimjøl.....	150	— — —
bankabygg.....	80	— — —

Hetta vísir, at rugmjøl er vorðið o. u. 3 ferðir so dýrt, hveitimjøl o. u. 5 ferðir so dýrt og bankabygg 9—10 ferðir so dýrt sum fyri 4 árum síðani. Ein líknandi prishæðkan hevur verið viðvíkjandi feittstoffum, sukri og øðrum. Tá ið vit skulu kanna eftir, hvussu førinum er at keypa hjá tí arbeiðandi fólkinum, mugu vit leggja arbeiðslønina til grund. Í 1914 var hon 25 oyr. pr. tíma, í 1918 50—60 oyr. pr. tíma, altso er hon hæðkað til o. u. tað dupulta. Vit síggja, at arbeiðslønin ikki nærtíl er hæðkað so nógv sum tær viktugastu innfluttu neyðsynjarvørurnar, ið minst eru hæðkaðar. Tí er tað sjálvsagt ógvuliga torført fyri almanna mannin at keypa hesar vørur. Í flest øllum londum hava teir ráðandi sett maximalpris. Her í Føroyum hava vit havt fastar, men ógviliga høgar prísir. Í Danmark hava teir havt maximalpris á mjøli, og kostaði har í 1917 rugmjøl

c. 30 oyr. kg., hveitimjøl c. 40 oyr. kg. Hvat maximalprísir eru nú í Danmark, kann eg ikki siga bestemt, men óivað eru teir ikki stórt hægri enn í fjør. Tað er almannakunnugt, at fólk ikki eru betur stillaðu her økonomisk enn íbúgvarar yvirhøvur í Danmark. Nú kann ein siga, at vit hava dýrtíðarlógina; men tá ið prísir eru so nógv hægri í Føroyum, kann dýrtíðarlógin ikki geta sama gagn her sum aðrastaðni í ríkinum. Eg helt í fjør, tá hetta mál var til viðgerðar, at vitundu beinan vegin biðja statin geva studning til at seta flutningsgjaldið niður. Eg meini eisini í ár, at hetta er beinur vegur at ganga. Sambandspartiið hevur stutt síðani lagt fram fyri lögtingið bønarbræv um, at tann vinningur, vit hava fingið uppá vørurnar, meðan sambandið ráddi, o. u. $\frac{1}{2}$ millión kr., má verða nýttur til at seta prísirnar niður á neyðsynjarvørur. Hesum er vert at geva gætur. — Pkt. 2 í andragandinum frá Tórgarð og nær gongur út uppá at biðja lögtingið seta maximalpris á føroyskar vørur. Hetta var eisini fyri í fjør. Úrslitið var tá, at tingið viðtók at senda eina uppförðring til okkara landbrúksproducentar; hvussu henda uppförðring hevur virkað, vil eg ikki koma inn uppá; men eg vil loyva mær at siga, at prísir eru ikki gingnir niður. Tó eru einstakir producentar, sum hava selt til hampuligan pris; tað mugu vit ikki gloyma. — Eg vil taka eitt dømi frá Havnini: Um hesa tíð í fjør var lambakjöt selt fyri 80 oyr. pundið; nú kostar tað 1 kr. 25 oyr. pundið; tað er soleiðis hæðkað við 50 pct., og henda prishæðkan steggar ikki, men vil óivað bliva við at ganga uppeftir. Áður kriggið kom, kostaði lambakjöt o. u. 25 oyr. pd., so nú kostar tað altso o. u. 5 ferðir so nógv. Oxakjöt kostar nú $1\frac{1}{2}$ —2 kr. pd. Eplir kostaðu 5—6 oyr. pd. í 1914, nú kosta tey 30 oyr. pd.; her skal eg flyta fram eitt lítið dømi: vitundu stutt síðani í Havn keypa dansk eplir 5—10 oyr. bligari enn føroysk, tó at flutningsgjaldið á danskum eplum er 5 oyr. pd. Tað er ein stórir feilur hjá okkara producentum, at teir ikki við ásetan av prisi miða seg eftir produktionsútreiðslunum. — Vit hava fingið nóg so bíligt flekk, fyri 70 oyr. pd., og soleiðis notið gott av tí maximalprisi, sum ásettur var fyri danskir producentar, og tað er einki at ivast í, at mangir av okkara landbrúksproducentum hava keypt flekk, men tað skal vera teimum væl unt.

— Vit mugu minnast til, at hesum spurningi viðvíkjandi eru tveir partar, producentar og avtakarar — og vit eiga tí at arbeiða fyrí at fáa hesar interessur at bera saman. Eg havi hoyrt einkiltar siga, at vit sýna illvilja móti bóndunum í Føroyum, men móti hesum vil eg verja meg; tí eg eri ikki í iva um, at okkara bóndur gera eitt samfundsgagnligt arbeiði. Tað er eitt faktum, at producentarnir summar tíðir ikki fáa príshæðkanina, men at hon fer til millumhandlarans. Her eigir at vera fastsettur bestemtur útsøluprísur. Sum prísurin hevur verið, er tað heilt skilaleyst, og tað var spinnandi galið, at tingið einki gjørdi í fjør. Vit kunnu ikki forsvara attur í ár at skjóta spurningin frá okkum, og bara senda uppfordring til producentarnar; tað offentliga má fastseta regulerandi reglur og so vilt móguligt taka hesyn til báðar síður. Tað er einki at ivast í, at tað verður torført at fáa hetta í lag, men eg trúgvi, at um góður vilji er til steðar, vil tað eydnast at gera nakað, so prísirnir verða lægri enn teir hava verið. Tí, verður ikki gjørt nakað, leskar tann fátæki maðurin ikki bitan av kjøti. — Áður eg endi, vil eg loyva mær at bera fram, um tað ikki er vert at royna at fáa tálk og kjøt til keyps úr Íslandi. Teir søgdu, tá eg var har, at tálk og kjøt kundu fáast, um bretska stjórnin gav útflutningsloyvi. Eg vil biðja vørunevndina hugsa um hetta. Eg vil mæla til eins og seinasti talari, at sakin fer í 7-mannanevnd.

N. Døbs: Ein onnur sök, sum er skyld við ta sök, sum P. Niclasen nú hevur greitt frá, er borin fram á ting frá Havnar arbeiðsmannafelag. Eg vil loyva mær at siga nekur orð um hesa sak. Í fjør endaði sakin um maximalprís við eini vakrari henstilling til producentarnar; eg ivist ikki í, at allir tingmenn hava roynt at gjørt sum best; men eg eri samsintur við P. Niclasen, at tað nyttar okkum ikki at seta fram slíka bøn til producentarnar. Tí vil eg ætla, at bræv aftur er komið frá sama felag. Og tað er sjálvandi, at slíkt bønarbræv kemur, tí elngin er, ið kennir dýrtíðina og hennara saku harðari en heima fólkið ella arbeiðisfólkið. Bønarbrævið er í 5 punktum: 1) tingið skal kanna eftir, hvat landbrúkið hevur givið av sær. Tá ið tað er gjørt, kunnu vit sliggja, hvørjar vørurúgvur eru í landinum, og hvat vit

kunnu expropriera. Hetta er tað fyrsta, ið er at gera hesum máli viðvíkjandi; í hesum tíðum hava vit jú skil á teim innflutta vørunum, hví so ikki eisini fáa skil á tí, landið gevur okkum; 2) at tað offentliga keypir hesar vørur; eisini lýsi til lampuljós; 3) tingið skal seta maximalprís á neyðsynjarvøru, bæði føroyska og innflutta vøru, so at prísirnir kunnu hóska við keypsluevnina hjá arbeiðisfólki. Síðani biðja teir um, at øll vørusløg koma inn undir kort; tí annars kunna tey fólk, ið hava pengar, keypa inn undir seg; hini ikki. — Hetta er eitt ringt arbeiði at greiða úr hondum soleiðis, at bæði producentar og keyparar eru væl fornøyaðir. Hetta kemur at verða ein útreiðsla fyrí tað offentliga; tí vit kunnu ikki seta prísir so lágt niður hjá producentunum, at arbeiðisfólk verða ment at keypa, men vit mugu rokna við einum miðaltali. Tað er ein vøra vit mugu rokna við, og tað er seyður. Vit kunna kanska rokna við, at 35.000 seyðir verða skornir í heyst, hvussu nógv av hesum skurði skal takast inn undir maksimalprís? Óðalsjørðin er framimóti líka so stór sum kongs- og prestagarðsjørðin. Seta vit, at 10.000 fólk fáa seyð av óðalsjørð — og seta vit ein seyð uppá fólkið, verða tað 10.000 seyðir. Eftir eru 25.000 seyðir til 10.000 fólk. Siga vit, at vit taka og expropriera 10.000 lomb, hava bóndurnir eftir 15.000, sum teir kunnu gera við, hvat teir vilja. Tá ið tað verður skipað soleiðis, at ein seyður ella eitt lamb verður uppá fólkið — og bóndurnir fáa umframt 15—20.000 seyðir, sum teir kunnu selja sum teir vilja, verða at ætla øll fornøyaðu. Men summir skera bara tveir, summir fleiri hundrað. Her meini eg, at mark má verða sett fyrí. T. d.: ein maður sker 20 seyðir — 10 fólk eru í húsi — her leypa 10 seyðir av, hvussu mangar av hesum skulu vit expropriera? Lat okkum siga, at her taka vit helvtina. Ella lat okkum siga, vit seta markið til 10 seyðir, meiri enn ein uppá hvørt fólkið, so hevur hann undir tí framsetta avlopið alt. Í hvussu er má býtið verða rættvíst. Spurningurin er ringur at loysa, men eg eri ivaleysur í, at tingið í síni heild vil taka væl við hesi sök og stíla so fyrí, at bæði producenturin og hann, ið keypa skal, verða fornøyaðir.

Poul Niclasen: Eg eri mest sum samsintur við seinasta talara, men eg vil

tó siga, at tað er munur á at seta maximalprís og at eksproprieria. Tá ið vit eksproprieria, mugu vit seta eina nevnd, sum ásetur prísir eftir tí marknaðarprísi, varan hevur.

N. Debess: Hetta veit eg full væl, men hetta broytir ikki nakað av tí, eg bar fram, og mína hugsan um hetta mál.

J. Patursson: Vit hava tað stóra ansvar at veita okkara fólki neyðturvuligan mat, og samtíðis mugu vil ansa eftir, at nkkara vinnuvegir mugu blóma. Tá ið talarin frá sambandspartinum bar fram bønabræv, hugsaði eg, at hann hevði eitt uppskot, men tað var ikki. Har ímóti vísti hin talarin, Debess, á ymsar leiðir. Tað er møguligt, at vit kunnu ganga onkra av hesum leiðum. Eg vildi hildið, at tað var natúrligt, at tá ið tveir tingmenn fóru fram bønabræv, at teir tá fóru fram yvirtil yvir, hvussu onnur fólk hava borið seg at, t. d. Island, Noreg og Danmørk. Poul Niclasen segði, at danskir landmenn høvdu selt okkum biligt flešk, tað er ikki so, teir hava ásett virði — og tað er tann danski staturin, sum hevur keypt fleškið, og selur hann fleškið útastur til biligan pening. Landshandil okkara hevur haft einar 30–40 túsund kr. í útgjaldi fyri at selja biligt danskt flešk. Eg hevði á mál í fjør, at tá ið landshandilin niðursetur danskar vørur, hví kann hann tá ikki niðursteta føroyskar? So segði P. Niclasen, at nú taka teir 30 oyr. fyri pd. av eplum; men eg skal her til siga, at í august mánað her eru eplir lystimeti eins og í juni mánað í Keypmannahavn, har prísurin kann koma upp til krónu pd. Men vit kunnu als ikki rokna við hesum prísi, somuleiðis við kjötinum. Tað hevur ikki verið siður at eta kjöt áður á Mariu-messu; tí mugu vit rokna við prísi í skurðtið, og hámarksvirði má galda tá. Tað undraði meg, tá ið tað var sagt, at vit kundu fáa tálga frá Íslandi, tí minnist meg rætt, las eg í „Dimmalætting“ í fyrradagin, at har var trot á fitivøru; men kunnu vit fáa tálga, mugu vit royna. Niðri í Danmørk tekur staturin alt kornið, og bøndurnir fáa endurgjald, men tað er ikki lætt hjá okkum at gera tað sama, vit hava ikki so nógvan pening at lata ímillum. So siga hesir báðir tingmenn, at bøndurnir yvirhøvur ikki hava lurtað eftir áheitinum frá tinginum í fjør. Eg

vil mæla ímóti hesum; hetta hevur ikki sín rætt nakra staðni. Vit í Føroyum hava ikki víst okkum øðrvísi enn samstandur okkara í øllum øðrum londum. Tó siga teir, at einstakir hava lurtað eftir uppförðringinum. Eg vil biðja teir nevna hesar menn. Nú kann tað vera, at tað eru ríkmenn og ikki bøndur, ið hetta hava gjørt, menn, sum eru so væl staddir, at teir liva eins væl, æntin teir selja lambið fyri 100 kr. ella teir geva tað burtur; men eg haldi, at tað er rangvørt at framføra slíkt til fyridømi, tí tað eru eingir føroyskir bøndur ella veltingamenn, ið slíkt kunnu gera, nevnliga at selja fyri sama prís nú sum fyrr, utan at koma á húsagangin.

R. Rasmussen: Eg vil vera við at fremja ein prísútjavning. Seta vit hægsta-prís á føroyska vøru, men einki annað gera, so kann tað føra til, at vørurnar vera hildnar inni. Og verða vørurnar latnar út, tá kunnu tær fara yvir til menn, sum ikki eiga at fáa nakra inntøku av hægsta-prísinum. Hægsta-prísur kann koma at vera rætt skaðiligur á tann hátt. Skal man hava maximalprís, sum virkar rætt, má man hava regulering aftrat, so at hann kemur teimum til góðar, sum gagn skulu hava av honum. Eg kann hugsa mær fleiri útvegir, men vil tó biðja við at framføra teir, til uppskot frá tí nevnd, sum fær við sakina at gera, kemur fram. Nevndin má eisini hava eyguni vend á teir vandar, ið liggja fyri. Uppkeyp kann eisini finna stað, um hægsta-prísur verður ásettur, tá eingi kort vera. Nevndin má eisini hugsa um ekspropriation.

Poul Niclasen: Patursson tykist at finnast at, at Tórgarð og eg ikki vóru komnir við einum bestemtum uppskoti. Men nógvir sakir, sum Patursson t. d. í ár hevur borið fram, eru heldur ikki grundlagdar við bestemtum uppskoti. Henda sakin er jú gomul á tingi, og vit meintu tí, at tað var ónýtt at bera fram serligt uppskot aftur í ár. — Seyðakjöt í Íslandi hevur kostað 50 oyr. pundið, so har nýtist ikki nakar hægsta-prísur. Eg segði at man kann nýta teir so bráðligu uppstigandi kjøtprísir sum eitt barometur, sum boðar hvussu framtíðin verður. Um Patursson heldur at vit vilja koma bóndastandinum til livs, so fer hann skeivur. Eg haldi, at vit eisini mugu taka tað hensyn til okkara producentar

sum vit skylda teimum. Teir mugu fáa nakað í kompensatiön. Annars tykist tað mær eitt sindur undarligt, at Patursson hevur so nógv ímóti bønarbrævinum frá Tórgarð og mær. Patursson segði seg at vera einigan við Debess, og Debess var einigur við meg. Altso má Patursson eftir hesum vera einigur við meg.

J. Patursson: P. Niclasen sigur, at eg í hesi tingsetu havi borið mong uppskot fram, sum ikki hava verið væl frágreidd. Tá mál okkara koma fram, tá vilja vit gjølla greiða frá, at so og so eiga vit at gera. Tað má ikki takast sum nakað briksl, at eg fannst at uppskotinum hjá P. Niclasen og Tórgarð. Men eg helt tað vera betri, um teir sum bóru málið fram, høvdu víst á ein farandi veg. Eg vildi ikki vekja nakra ósemju, tí her er eitt mál, vit allir mugu arbeiða í felag um at fáa greitt so væl úr hondum sum gjørligt er. — Teir lágu seyðaprísir í Íslandi eru av tí, at Íslendingar ikki kunnu flyta seyðin burt úr landinum. Tað var ein onnur vara, teir útlíknaðu eftir sum mær tokti góðum reglum í Reykjavík, tað var kol, og fátæk fólk fingi kol til nógv lægri prís enn rík fólk.

J. H. Poulsen: Eg vóni at vit í ár vera førir fyri at gera nakað við hesa sakina. Tað má ansast eftir, at viðurskiptini ikki eru tey somu á bygd og í Havn. Vit kunnu ikki seta eins reglur fyri alt. Bygdafólk kunnu krevja, at tey ikki fáa tær vørur, sum hægstiprísir verður settur á, dýrari enn tær eru nú. Man kan heldur ikki seta hægstiprís á aðrar vørur enn handilsvørur; tað er kjøt og produktir av seyði. Men ikki eplir, røtur og korn. Her er tað ringt at seta hægstapris. Tað er lættari at seta hægstapris á tál og ull, enn á kjøt. Eg stilli meg avvæntandi og vil vera við at fremja hesa sak, so væl sum eg eri førur fyri tí. Tað er nógv fólk, sum væntar, at tingið ger nakað við hesa sak.

Poul Niclasen: Tað er rætt, tá Patursson sigur, at kolprísir í Reykjavík varð lækkaður, men tað var komnunan, ið gjørdi tað.

Joen Poulsen: Jeg er fuldt enig med J. H. Poulsen, at der er Forskel paa Thorshavn og andre færøske Bygder. Jeg skal ikke bestride, at Maksimalpriser

har sin Fordel — men ogsaa sine Mangler. Jeg tror, at der bruges mere Kød i Thorshavn end hos almindelige Folk paa Landet. Maksimalpriser vil bevirke, at Bygderne kommer til at købe mere Kød, saa at der blev mindre til Thorshavn. — Naar man skal have Daglejere paa Bygden, saa er det Skik, at disse faar Kødmad, helst Skærpekød, ellers vil det blive vanskeligt at faa Folk. De, som har større Brug for Daglejere, maa da have en ekstra Beholdning af Kød. Der er ogsaa andre Forhold. Paa Bygderne er der ingen Hoteller, og de Rejsende er henvist til den private Gæstfrihed, som ogsaa er meget stor og altid gratis, naar Opholdet ikke varer i flere Dage. Oftest er det de større Bønder, som de rejsende mest tyer til. Men disse Familier maa derfor have en rigelig Forsyning af Kød, naar de saadan holder aabent Hus.

N. Debess: J. H. Poulsen framfærdi, at han var bangin fyri, at maximalprísir kom at gera tað, at bygdafólk kom at gjalda meira fyri kjøt. Tað vísir, at bygdafólk lata minni fyri kjøt enn fólk í Havn og á Tvøroyri; tá dugi eg ikki at fata, at í Eysturoy eru fólk, sum ikki hava ráð at keypa kjøt; her er ein ójavni — og eg haldi tað vera beint at vit javna hann. Viðvíkjandi tí, at menn á bygd halda opið hús, so er tað mest stórir bøndur. Eg vil nevna eitt dømi í toppinum: Ein bóndi sker 300 seyðir og 8 fólk eru í húsi. Hann hevur so 202 seyðir eftir, og her av skal hann bara lata heiltina, so har verður nógd eftir bæði til eitt og annað brúk hjá einum slíkum bónda. Tað er lægið, at framstilla sakina á tann hátt, at bara bygdafólk kenna tann góða skikk at vera gestfrí. Hetta kenst eisini í Havnini; men meðan bygdafólk hava kjøt at bjóða, kunnu Havnarfólk yvirhøvur ikki borðreiða við hesum kosti.

Th. M. Strøm: Eg siggi, at sakin verður heldur torfør, við tað at fleiri av teim eldru tingmonnum mæla ímóti; tí vænti eg, at úrslitið ikki verður so gott.

H. C. W.-Tórgarð: Tað er ikki stórir anledningur hjá mær at tala, tí hin tingmaðurin hevur greitt frá, hvat ætlan er við bønarbrævinum. Eg finni trongd til at siga, at eg haldi tað vera natúrligt at representantar fyri Havnina senda

slíkt inn á ting. Tað, at vit ikki seta upp reglur, visir, at vit halda at sakin er torfør. Tað undrar meg, hvat J. Poulsson segði. Hann hevur verið so nógv ár í Havnini, og veit ikki, hvussu fólk liva í Havnini. — Tað er galið, sum Patursson heldur, at hetta er eitt trekk ímóti Føroya bóndum, eg ivist ikki í, at vit allir halda, at ein producentur skal fáa fult virði fyri tað, hann leverar, eitt annað er at prísirnir skulu reguleraast.

J. Patursson: Eg haldi ikki, at hetta er eitt álop á Føroya bóndur. Aðrastaðni koma slíkir spurningar frá bóndafeløgum. Løgtingið fann ongarnar vegir at ganga í fjør.

J. M. Matras: Eg vil greiða frá míni støðu hesum máli viðvíkjandi. Eg vil vera við til at seta hóskaði prís, men vit mugu ikki ganga producentunum ov nær, og um vit expropriera, má tað vera eitt begrensað kvantum.

Poul Niclasen: Við tingmannin í Kirkjubø vil eg siga, at tingið í fjør visti á 3 vegir: 1) uppförðingur til producentarnar, 2) maximalprísur, 3) maximalprísur og expropriation. 2) og 3) vóru ikki viðtikin.

J. Patursson: Jø, hatta hóskar, nevndin visti á vegir, men tingið feldi teir.

Poul Niclasen: Sakin var, at tað, sum tingið viðtók í fjør, førði ikki á mál.

J. Patursson: Eg skal lata teir eiga síðsta orð, sum vilja hava tað.

Poul Niclasen: Tað var ikki ætlanin við tí, eg segði.

D. J. Thomsen: Nú er so nógv tosað um hesa sak, so tað kann væl ikki nytta mær at skoyta nakað uppi. Sakin er týðningarmikil. Hon er borin fram í fjør og aftur í ár av arbeðsmannafeløgum. Hetta visir á, at arbeðsfólkið í Føroyum er ringast stillað av øllum. Men henda stand toir samfundið ikki at mæssa, og vit eiga at verja um hann. Í hesum tíðum eigir hvør samfundsborgari at hjálpa og styðja øðrum. Eg vil mæla til, at tingið tekur væl við sakini. Tað er sagt, at hon er torfør at greiða. Hetta sýnist mær at vera eitt sindur lægið, tí

eg haldi, at Føroya lögting hevur loyst verri knútir enn henda. Allir tingmenn mugu royna at semjast um hetta mál.

J. Guttlesen: Flest allir tingmenn hava talað í hesi sak, og eg vil eisini siga frá míni støðu. Úrslitið í fjør hevur einki gagnað. Aftaná seinastu tingsetu fingur vit ein ringan vetur, fólk hava haft trupult við at bjarga tí føði, sum var neyðug. Tingið má royna at gera tað lagaligt at keypa føroyskar produktir, soleiðis at vit kunnu vera væl fyrireikadír at taka ímóti vetrinum. Sakin er ikki so torfør, at hon ikki kann loysast, um viljin annars er til.

Michel Samuelsen: Eg vil eisini klárleggja mína støðu. Eg vil ganga við til at regulera prísirnar, soleiðis at samvitskuleysir persónar ikki skulu kunna fletta fólk at skinninum, men vit mugu ikki hjálpa einum standi á tann hátt, at vit svekja ein annan, tí eiga vit at vera varsamir og stilla okkum klárt, at hetta er ein torfør sak. Eg vil stilla meg avvæntandi, men neyðuga gangi eg við til at expropriera.

Viðtikið varð at beina sakina í ta 7-mannanevnd, sum var sett til at skipa fyri ullini.

Fundur Miðvikudag 21. august.

Arvagjald.

1. viðgerð.

Edw. Mortensen: Í 1916 legði eg fyrstu ferð fram á ting søk um arvaavgift. Vit hava avgamla lóg um arvaavgift, og hon er ikki hóskaði við modernað principir. Avgiftin er nógv ov lág, tí vit mugu minnast til, at ein maður, sum hevur tjent seg ríkan, er vorðin tað eisini vegna samfundsviðurskiftini, og eigir samfundið tí, tá ið hann doyri, at fáa ein part av formúni. Eg meini, at vit eiga at broyta reglurnar í tí gomlu lógini og fáa avgiftina hæðkaða. Ein annars spurningur er, annahvørt statskassin skal hava avgiftina ella okkara kassar, ella at hon verður býtt teirra millum. Her hevur

amtsfattigkassen fingið ein part av avgiftini. Mítt parti er á einum máli um, at vit skulu royna at fáa so stóran part sum gjørligt av avgiftini, eventuelt alla avgiftina. Eg vil mæla til, at sakin fer í 5-mannanevnd.

A. Samuelson: Í ár eins og áður vil sambandspartiið gjarna vera við til broyting í lóg okkara um arvaavgift. Sakin er borin fram fleiri ferðir, fyrstu ferð í 1908, tá ið regjeringin sendi uppskot inn á ting. Enn er einki komið í lag, tó at nevndirnar hava gjørt stórt arbeiði. — Vit eru viljandi til at útarbeiða uppskot, og havi eg einki í móli, at sakin fer í 5-mannanevnd.

Viðtikið varð at beina sakina í 5-mannanevnd.

Hondkeypsala av apotekaraverum.

1. viðgerð.

R. Rasmussen: Her fyriliggur bønarbræv frá handilsmanni í Svínø, Ole Hans-Petersen, um loyvi til at selja medikamentir eftir lóg um hondkeypsala av apotekaraverum. Bønarbrævið hevur viðmæli frá forstandarskapinum fyri Svínøyar og Fugloyar sóknum og eisini frá fysikatinum. Tað er torført hjá Svínøyingum at fáa fatur á medicinalverum, og vil eg mæla til, at hetta verður samtykt og at sakin fer í kommununevndina.

Joen Poulsen: Den foreliggende Sag er, lige som flere lignende, indkommet i en forkert eller uregelmæssig Form, idet en enkelt Person har indsendt Andragende; regelmæssig skulde Forstanderskabet have indsendt Andragendet. Men vi bør ikke tage det saa formelt, og derfor tage Spørgsmaalet op som kom det fra Forstanderskabet, altsaa den ordinære Vej. Der er god Grund til at oprette Haandkebsudsalg paa Svine, og som Medlem af det kommunale Udvalg vil jeg udtale, at Sa-

gen, om den bliver henvist dertil, skal blive taget til velvillig Overvejelse.

Viðtikið varð at beina sakina í kommununevndina.

Styrk til sjúkrahúsútreiðslur sjúkrakassanna.

1. viðgerð.

N. Debess: Her fyriliggur bønarbræv frá centralforbiningini fyri sjúkrakassarnar í Føroyum. Teir siga, at 2 av 3 sjúkrahúsum hava bæðkað sjúklíngagjaldið vegna dýrtíðarinnar. Sjálvandi vilja allir tingmenn royna at gera tað so lagaligt fyri sjúklíngunum her heima í Føroyum sum møguligt. Men tað ið tingið ger, má koma øllum Føroyingum til góðar, ikki bert einum vissum parti. Í 1916 lótu sjúkrakassarnir 12,000 kr. sum sjúkrahúsútreiðslur; í 1917 e. 11,500 kr. Helftina av hesum, e. 6000 kr., biðja teir nú um sum studning frá Føroya lögting. Limatal kassanna er e. 5000. Kanna vit nú eftir, hvussu sjúkrahúsin standa í tí, siggja vit at bæði Tverøyrar og Klaksvíkar sjúkrahús hava undirskot; vit vita samtíðis at heilsu-bótarhúsið í Havn eisini hevur undirskot, og biðja øll hesi sjúkrahúsin um studning frá lögtinginum. Men av hesum bønarbrævi sæst ikki, at sjúkrakassarnir arbeiða við undirskoti. Eg kenni 2 kassar, sum hava 2000 kr. yvirskot hvør; hvussu er við hinum kessunum, veit eg ikki; men mær vitandi lata sumar kommunur studning til hetta mál; t. d. hevur Havnar býráð gildið kessunum í Havn helftina av teirra sjúkrahúsútreiðslum. Um nú lögtingið gevur studning, so má ein slíkur koma øllum til góðar — ikki bert teim 5000 limum sjúkrakassanna. Hini, sum ikki eru í sjúkrakassa, og sum ivaleyst treingja líka so nógv til hjálp, fáa ikki gagn av studningi til sjúkrakassarnar. Her verður tí ein órættur til steðar. Eg vil tí mæla til, at tingið beinleiðis gevur studning til sjúkrahúsin og ikki til sjúkrakassarnar, so kemur tað øllum

Føroyingum, eisini sjúkrakassalimum, til góðar. Eg vil mæla til, at sakin fer í fíggarnevndina.

Joen Poulsen: Jeg skal slutte mig til den forrige Taler, naar han foreslog at vise Sagen i Udvalg, og kan ogsaa godt slutte mig til at der ydes Tilskud til Sygehusene, for det vil blive til Fordel for Sygekasserne, hvis Tilskudet bruges til at nedsætte Taksten med. Naar Taleren fremhævede, at Sygekasserne stod godt i det, saa kan det jo passe for et enkelt Aar, men det er langt fra altid Tilfældet. Hvis man sammenligner Udgifterne, som Sygekasserne paa Færøerne har, med de Udgifter, som Sygekasser har i det øvrige Kongerige, ser vi let, at det her er Udgifterne til Hospital, der trykker, idet disse Udgifter er meget mindre dér. Hvis man kunde give Sygekasserne et saa klækkeligt Tilskud, at Patienterne kunde indlægges for en lignende Betaling som paa Sanatoriet, da vilde det betyde meget. I Firserne vedtog Tinget at yde Tilskud til Vagthold paa Hospitalet; først betaltes Regning for Vagthold for hver enkelt Patient; men senere kom man overens med Økonomen om, at han skulde besørge Vagtholdet for en fastsat Sum; det gik saa i nogle Aar, saa blev Tilskudet forhøjet, da Økonomen mente, at det var for ringe, og det kom til sidst op til 7—800 Kr. om Aaret. For nogle Aar siden har man i Budgetudvalget forandret denne Post fra Godtgørelse for Vagthold til almindeligt Tilskud til Hospitalet. Hvis Sygekasserne fik frit Vagthold, vilde det betyde meget. Jeg kan oplyse, at en Sygekasse med c. 2000 Kr.s aarlig Indtægt i et Tidsrum af knap et Aar har betalt over 500 Kr. for Vagthold; men et Tilskud udelukkende til Taksternes Nedsættelse kan ogsaa for Sygekasserne have Betydning. Til sidste ærede Taler vil jeg bemærke, at siden Taksterne blev forhøjede, er intet Regnskab aflagt. Følgen af Forhøjelsen vil først foreligge næste Aar. Naar Taleren sagde, at Thorshavns Byraad havde støttet Sygekasserne her ved at betale indtil Halvdelen af Hospitalsudgifterne, saa er det jo glædeligt, og hvis nu Lagtin-

get ogsaa gaar med til at hjælpe, vil den Kasse blive hjulpet to Gange, og dette vil bevirke, at den kan stille sine Medlemmer meget gunstige Vilkaar, og dette vil saa igen blive til Fordel for Kommunens Beboere. Naar der saa blev fremhævet, at der kun var en Del af den samlede Befolkning, der fik Gavn af Tilskudet, saa synes jeg ikke, at der er nogen Grund til at være misundelig, for vi kan jo komme de andre til Hjælp paa anden Maade. Jeg vil støtte Forslaget, ogsaa Forslaget om at yde Tilskud til Sygehusene for at nedsætte Taksterne. Jeg vil ogsaa anbefale, at Sagen gaar i Budgetudvalget.

N. Debess: Eg skal bara siga eini tvey orð til seinasta talara og siga honum, at tá ið eg eisini eri sjúkrakassalimumur, kann tað frá míni síðu ikki vera tala um misunnísi; men eg siggi sakina frá einum øðrum sjónarmiði: siggi ikki upp á tað, sum bert verður til gagns fyri sjúkrakassarnar, men upp á tað, sum kann verða til bata fyri alt landið. Tí meini eg, at loyvir tingið 6000 kr., komi tær øllum betur til nytta, tá ið tær verða givnar til sjúkrahúsin, enn um sjúkrakassarnir fáa tær. Tað gleðir meg, at seinasti talari vil styðja mítt uppskot.

Viðtakið varð at beina sakina í fíggarnevndina.

Skipan av Føroya skattaviðurskiptum.

1. viðgerð.

Edw. Mortensen: Tá eitt samfund vil gera nakað, má ein eisini gjalda nakað. Løgtingið í Føroyum fær fleiri uppgávur, og tí mugu fleiri inntøkur skaffast tí. Tað ber illa til altíð einans at krevja statin eftir peningi. Vit mugu sjálvir gera nakað og ikki altíð peika á statin. Tað er ikki rættur politikkur at siga, at Føroyar eiga at hava somu rættigheittir sum Danskararnir, og ikki somu pliktir. Tað kundi vera beint at siga, at tá vit hava rætt at njóta av

statskassanum, skuldu vit eins sum Danir eisini gjalda statsskat og gera verjuplikt. Men mítt parti vil ikki ganga við til at lata statsskat ella til at gera verjuplikt. Eg meini, at vit aldri kunna koma til eitt slíkt úrslit; tí Føroyingar liggja so fyr seg sjálfan, at vit ikki kunnu fáa somu nytta av tí, sum statskassin ger, sum Danir fáa. Eg kann taka til jarðbanar og annað. Vit mugu tí sjálvir royna at gera nakað. Tá vit skulu skaffa fleiri inntøkur til tingið, so mugu vit venda okkum til tær somu keldur, sum teir hava vent sær til aðra staðni: direkta og indirekta skatt. Eftir míni hugsan um hvaðani inntøkurnar skulu takast, er tað hin beinleiðis skatturin, ið ein fyrst skal taka. Hini konservatívu partini í Danmark sum væl aðra staðni taka oftast til tollin. Eg eri í móti tolli á neyðsynjarverum. Skulu vit skaffa tinginum meiri pening, so er fyrst at fáa eina betri skattalóg, enn vit hava. Tað er kanske populærur politikkur, at fólk skal gjalda minst sum møguligt. Men tað er ikki sunnur politikkur í longdiini. Tá ein ger so góðar útvegir fyr ein mann, at hansara lív háttur batnar, so vinnur hann við at gjalda størri skatt enn áður. Eg hugsi, at Føroyingar byrja at skilja hetta betri og betri. Løgtingið hevur nú eini 50,000 kr. í inntøku um árið. Men tað verða alt fleiri uppgávur, sum tingið má loysa, og sum koma at kosta pening. Eg vóni, at eisini sambandsmenn vilja vera við at skaffa tinginum inntøku. Vit mugu skjótt koma til eina inntøku av 100,000 kr. Skatturin til Føroya býtisgrunn var fyrst av jørðini. Í 1880 var inntil triðjungurin av kommununum. Í 1903 gekk ein longur fram; tá varð lóg um heimting av skatti til Føroya býtisgrunn broytt so, at tað bleiv helvt um helvt av kommununum og jørðini. Í 1909 vóru $\frac{1}{3}$ lagðar yvir á kommunurnar. Við hesum er sligið fast, at kommunurnar skulu gjalda mest til býtisgrunnin. Tað er altso ein inntøkuskattur. Vit mugu broyta reglurnar av 1909, so tað verður skipað á meiri demokratiskan og rationellan hátt soleiðis, at teir, ið skatta, greiða frá teirra inntøku. Og líkningin má vera ásett eftir bestemtum reglum, og

stigið setast eftir, sum inntøkurnar eru stórar til. Ein kundi byrja við 1 procent og stíga upp til 4 procent. Eg mæli til, at henda sak verður beind í ta nevnd, sum skal hava við arvagjald at gera. Henda nevnd má royna at koma við uppskoti til eina lóg um beinleiðis skatt til tingið.

A. Samuelson: Tað hevur verið so, at menn kava talað um, at okkara skattalógir vóru slíkar, at tær máttu broytast. Vit kunnu væl ikki fremja allar tær uppgávur, sum liggja á okkum; men byggur man at, hvat avrikað er í tein síðstu árum, so sær man, at tað er framgongd. Tað er soleiðis, at økonomisk fond hevur haft meiri at ráða yvir fyrr enn nú. Inntøkan av hvalaveiðuni er gingin frá, og tað er ein saknur fyr tingið. Men eg hugsi, at man kann siga, at tingið annars hevur fingið nógv gjøgnumført, deils við studningi higani og deils frá statinum. Tað er rúnligt, at statskassin styðjar, tá tingið ikki er ment. Hetta er ein góður vegur, men tað tykist, sum at hesin vegur ikki skal gangast longur. Man skal ikki ræða fólk við, at um vit skulu fáa part í statskassanum, so mugu vit eisini gera verjuplikt og annars útfera allar tær plíktir, sum teir niðri í Danmark. Eg vænti ikki, at slíkt krav verður stillað til okkara. Til tær flestu fyrirtekur, sum reistar hava verið her í Føroyum, hava vit fingið styrk frá statinum. Vit nýtast ikki at ynskja nakra broyting í hesum viðurskiftum. Vit mugu ikki her í Føroyum innrætta okkum til at vera ein lítil statur. Tað hevur ofta verið talað um at ordna okkum viðvíkjandi lægri skatt. Í 1907 var soleiðis inni eitt andragandi frá nokrum tingmonnum um broyting av tí føroysku skattalógini. Men sakin setti ikki stór spor. Tá vildi tó sjálvstýrispartiið hava inntøkurnar við indirekta skattum, men vit vildu ikki vita av tí. Tingmaðurin fyr Suðuroy (Edw. Mortenson) vildi, at okkara skattalóg skuldi verða meiri demokratisk. Tann ordning vit hava nú er ikki ódemokratisk. Tað sum vit fáa inn gjøgnum kommunurnar, tað verður tikið av formúu og leiligheit. Tað er ikki at ivast í, at tá man skattar ein mann eftir formúu og leiligheit, so

verður hann skattaður av inntøkum. Og so tykist tað mær, at hesar lógreglur hóska væl við tað, sum hesir báðir tingmenn vilja, ið spurningin hava sett fram. Spurningurin verður so, um skatturin skal gerast størri, enn hann er nú. Um vit gera lógreglur nú, hava tær ikki ávirkan á tær útreiðslur, sum vit volda tinginum í ár. Sjálvt um vit hækka skattin til 100,000 kr. um árið, so verða tað tó nógvar fyrirtekur, sum vit ikki kunnu fremja utan statsins hjálp. Eg haldi, at henda sak kann biðja til kríggjð er endað; tí líkindi til at seta hana á gongd nú eru als ikki góð. Er tað ætlanin at føra allar tær stóru sákir, sum í ár eru á tingi — m. a. latínskúla — fram við føroyskum inntøkum, so mugu vit grípa djúpt í lúmmun á teimum, sum skulu skatta. Men tað er kansko meiningin ikki at gjøgnumføra tær, men einans at stutleika sær við teimum og fáa blóðini at umtala tær fyri fólki. Eg gleði meg við, at fleirtalið, sum tá tað var minni, helt upp á indirekta skat, nú er í móti hesum skattahátti. Tá orðførarin fyri fleirtallinum meinti, at stigið skuldi byrja við 1 procent og endá við 4 procent, so er hetta ov lítið stig. Vit eiga at skatta tær størri inntøkurnar sterkari enn 4 procent.

Edw. Mortensen: Tá síðsti røðarin helt, at procentstigið frá 1—4 var ov lítið, so hóska tað ikki væl við støðu hans. Allir betala nú næstan líka procent. Vit mugu fáa meiri eins príncippir at ganga eftir. Sum nú er, er tað mest upp á gjøt. Vit mugu finna ein meiri hóskandi skattarhátt. Eg skal ikki siga meir um Føroya viðurskiftir til statskassan. Eg vil spyrja A. Samuelson, um hann og partí hansara vil vera við, um tað kemur eitt beinleiðis krav upp á, at Føroyingar skulu gjalda til statskassan. Vilja ikki sambandsmenn ganga við hesum, so er meiri grund fyri okkum at taka beinleiðis skatt upp. Eftir míni hugsan eiga vit at byrja við beinleiðis skatti sum høvuðsskat. Teir radikalu halda uppá direkta skat, meðan teir konservativu halda uppá toll. Kann ein ikki skaffa nóg mikið av beinleiðis inntøkum, so kann ein ganga til toll av luksúsvörum. Vit hava jú longu olli av brænnivíni.

Tann samleiða nógð av beinleiðis inntøkum vil vaksa, sum fólkið veksur og inntøkurnar vaksa. Tað er nevnt í skrivilsí frá hesum tveimum monnum (J. Patursson og N. Dehees) at leggja allar kassar saman. Tað er praktisk. A. Samuelson helt, at nú var tíðin ólagalig við tað, at kommunurnar høvdu so nógvar útreiðslur til dýrtíðarhjálpi. Tað tekur minst 2 ár, áðrenn ein slík lóg sum henda vildi koma til at virka. Til ta tíð vóni eg, at kríggjð er endað.

R. Rasmussen: Eg vil loyva mær at siga mína meining skattaviðurskiftinum viðvíkjandi, sum eg ofta utan tings havi greitt frá. Eg eri — og tað skal standa fyri mína egnu rokning — í príncippinum fyri direkta skatti, men eg haldi, at tað er ógjørlegt at fáa munsgóðar inntøkur á henda hátt; tí vil eg ganga við til uppskot um at fáa allan møguligan rættvísan indirekta skatt. Tað vísir seg alla staðni, at stórir partur av inntøkunum fást við indirekta skatt. Í Danmark vóru viðurskiftini í 1903—4 soleiðis at, bert $\frac{1}{3}$ av inntøkunum fekkst við direkta skatt; alt hitt fekkst við indirekta skattum: toll og avgiftir. Tá ið vit skulu umskipa okkara skattaviðurskifti, fást einki munagott utan við inndirekta skatt. — Eg vil ikki halda meg undan at leggja indirekta skatt á luksúsvøru t. d. tubbak, spiritus o. s. v. Tá ið A. Samuelson sigur, at skattalíkingin, vit hava, er demokratisk, kann eg ikki geva honum viðbald. Hon er hvørki demokratisk ella rættvís. Vit kunnu ikki koma at ráma mannin, sum ikki gevur sína inntøku beint upp. Praksis vísir eisini sum Edw. Mortenson segði, at kommunurnar ikki líkna eftir vaksandi skala; øll betala somu procent, bæði hann, ið hevur 10,000 kr. í inntøku, og hann, ið hevur 1000. Vit hava ongur fastar reglur at skatta eftir. Alt verður lagt í hendurnar á forstandarskapinum. — Okkum nýtist nógvan pening — og spurningurin verður: skal lögtingið aleina geva henda pening, ella skal staturin lata hann, eg meini bæði skulu gera tað. Tær kommunalu uppgávurnar mugu vit fyrst ein stóran part loysa sjálvir, men vit mugu krevja, at staturin skal loysa tær ikki-kommunalu. Vit hava í vón

eitt lægið monstrum, nevniliga eina statshavn við kommunalunum studningi, hetta kenst ikki í Danmark, har hava teir kommunalar havnir við statsstudningi. Nú meina vit, sum hava tað smædni, sum A. Samuelson ikki hevur, at vit ikki kunna vera bekenntir at krevja studning frá statinum á sama hátt sum aðrir borgarar í Danmark, tí vit bera ikki somu byrðir sum teir. Ikki kann sigast, at fólk í Føroyum er fátækari yvir hevur enn í Danmark, men vit hava menn í Føroyum við stórum inntøkum, sum ikki rámast av okkara skattalóg, og heldur ikki gjalda nakað til danska statskassan. Mít smædni kviðar seg við at krevja statsstudning í so stórt mál, sum okkum tørvar. Eg skal ikki nerta við, at vit kanska kunnu fáa slíkan studning, heldur ikki, at staturin kanska vil krevja, at vit skulu bera eins stórar byrðir og danskir borgarar; men eg vil ikki finna tað órímiligt, at staturin krevur tað. Tí meini eg, at skulu vit fáa framburð her á landi, so mugu vit fáa lögtingsins kossum munagóðar inntøkur, sum vit sjálvir skulu umsita.

Edw. Mortensen: Eg vil loyva mær at siga, at eg yvirhevur eri samsintur við R. Rasmussen, menn hann ná ikki mis-skilja meg og trúgva, at eg eri mótstandari av indirekta skatti, tá ið slíkur skattur verður lagdur á luksusveru. Men eg haldi, at vit fyrst mugu royna, hvussu langt vit kunnu koma við direkta skatti.

A. Samuelson: Tingmaðurin úr Suðroy segði, at hann vildi hava ásett- ar reglur fyri líkningina til amtsrepartitiónsfondin, við tað at líkningin nú bert var eftir ætlan. Men teir, ið líkna rundan um á bygd, eru betur mentir til at leggja skatt eftir ætlan, enn vit til at gera eina skattatabel. Andragarnir vilja hava skattin lagdan eftir inntøkum: »Formue og Leilighed» — og tala einki um procentir. Her er ein munur millum teir menn, sum hava reist sakina, og teir, sum hava talað um sakina á tingi. Mortensen segði: Vit vilja ikki, at kommunurnar skulu líkna fritt. Eg eri klárur yvir, at kommunurnar kunnu fara skeivur, men tað er

lættari at raka formúu og inntekt nú enn eftir tí, sum Mortensen fyrirlær, tí har er talan bert um innløgsskatt. Mortensen rættadi ein spurning til mín ella til mítt parti; tó at vit ikki hava hildið partimoti síðan í áðni, vil eg tó svara. Hvis krav koma frá statinum, so vilja vit yvirveya spurningin. Eg vænti ikki, at spurningurin verður reistur frá danskari síðu. Hviss eg vildi verið ill-sintur, so kundi eg sagt, at teir vilja elva donskum monnum til at reisa spurningin. Tað fyríkemur mær lægið, at hesir menn ferð eftir ferð koma framm við hesum. Eg høpi ikki, at teir stuðla donskum monnum til at reisa spurningin. Vit sambandsmenn krevja ikki aðra stöðu enn ta stöðu, for-fedrar okkara hava havt. Mortensen helt, at sjálvt um sakin kom fram í ár vildi tað verða leiingi, áður hon verður gjøgnumförd. Tað er rætt; men er nú tingmaðurin í Suðuroy vísur í, at ein slík skattalóg kemur at hóska væl aftaná kríggið — ella hvør sigur, at kríggið skal halda uppat um 2 ár? Í hvussu er vil krígsneyðin vara við longur enn so. — Orðførerin nevndi skattagrunnin, lögtingskassan, líknandi mál hava verið frammi fyrr, tá nevndist hann landskassi; tað navnið er dæm-ligari, lögtingskassi er í grundini ólíóskaudi, tí lögtingið ræður eisini yvir øðrum kossum, og eg dugi ikki at siggja at nakað er vunnið, um vit sláa allar hesar kassar saman í ein. Yvir-litið er líka lagligt nú, sum tað vil verða, um alt var í einum. Eg haldi, at tá vildi tað verið meira ólagligt. R. Rasmussen gjørdi fleiri bemerkning-ar; eg kenni nakað til hansara skatta-hugsan og »villu ídóir». Hann hevði slíkt á máli ífjer, men tað vóru fáir, ið tóku undir við honum, tó eg fyri mín part vildi við gleði ganga við til at hugsa um spurningarnar. Men hann hevur lært síðani og broytt sína hugs-an eitt sindur. Nú heldur hann, at eitt er rætt, tíat tað er praktiskt; tað haldi eg ikki. Eg haldi tað ikki vera rætt at draga skattin upp úr lúmanum á fólk í við tolli, tí tann skatturin er ikki javnbýttur millum fátæk og rík. Tað var kanska rætt at leggja toll á luxus-veru, men har vildi lítið komið inn; helst vildi tað tí verið, at man gekk

yvir til at leggja toll á vøru, sum var nógv brúkt. Rasmussen segði, at skattalógin var ikki demokratisk; eg haldi hana vera nokk so demokratiska, men kunna vit gera hana enn meira demokratiska, vilja vit ganga við til tað. Síðani meinti hann, at vit ikki kundi raka kapitalin; men tað haldi eg, at man væl kann eftir okkara skattaskipan. Viðvíkjandi tí kommunalu statshavnini, altso havnini í Havn, so haldi eg, at her sloppu vit ogvuliga væl. Staturin skal dríva hana og halda hana í standi, og óivað er tað, at hon ikki fer at geva yvirskot. Ein av hansara partímonnum, sum var borgarameistari í Havn, hevði á máli, at sjálvt um staturin legði havnina, alla sum hon var, og síðani bjóðaði Havnarmonnum hana móti at halda hana við líka, so vildi teir ikki taka av. So tosaði Rasmussen um smæði; at honum dámdi ikki at koma fram við kravum. Áðnað mál hevur áður ljóðað úr hansara flokki; tá skuldu vit bara krevja; eg meini eisini, at vit skulu krevja, men vit skulu vera umhugsar og krevja við skili. Tá Rasmussen meinti, at vit ikki vóru so fátækir, so vil eg siga, at eftir donskum viðurskiftum vildu víst ikki nógvir Føroyingar koma at lata skatt til statskassan. Okkara inntøkur eru so ósikrar; ringt er at hava sín hjall á sjónum, men Rasmussen kann vera vissur í, at høvdu vit fleiri milliónerar í Føroyum, skuldu vit nokk rakt teir eftir náverandi skattalóg. Síðani 1380 hava vit høyst til Danmark, higartil er einki krav komið frá statskassanum, hví skuldi tað koma nú.

R. Rasmussen: Tá A. Samuelson meinar, at tað er munur millum tað uppskot sum, komið er fram frá teimum tveimum sjálfstýrismonnum, og tað, vit hava talað her á tingi, so er tað ikki baint. Uppskotið sigur einki um, at skatturin ikki skal rokast procentvís. Tað er fullkomið yvirreissstemmils millum teir tveir tingmenn og tvey úttalissir, ið komin eru fram. A. Samuelson siktir okkum sjálfstýrismenn fyrri at studia Danmark til at krevja skatt av Føroyingum. Slíkt má hann framleggja grund fyrri. Tað vóni eg, at hann ger, tá tala er um eitt so nærgongið siktisli.

A. Samuelson tykist at vera reint óforstandandi fyrri teiri meining, at menn byggja land við ognum midlum. Tað er fyrri mær ívasamt, at fólk fær góðan hng at virka í sínum landi, uttan at tað sjálvt ber nakrar byrður og letur offur. At vit sjálvir skulu gera hvat vit evna og ikki lita alt á ein annan, tað er ærligt og mannsligt. Tann politikkur, sum verður drivin í slíkan rætnig, er ikki populerur, men ærligur er hann, og eg smæðist ikki við hann. A. Samuelson treiv í mítt uppskot ífjor um skatt. Tað er satt, at tað var ikki væl undirtikið av tingmonnum. A. Samuelson lotist vilja taka undir tað. So vil hann væl eisini yvirteikja hetta. Eg eri ikki móti mær sjálvum frá ífjor. Hvat ið viðvíkur, at tað er sjálfstýrispartíð, sum vil indirekta skatt, so vita øll, at tað er ikki meira sjálfstýrispartíð enn sambandspartíð. Sambandspartíð legði jú spiritusskattin á. Her hava sambandsmenn gingið vegin til indirekta skatt. A. Samuelson sigur, at skattahátturin í kommununi er demokratiskur. Men skattaklagur, sum fyriliggja á tingi, geva innblik í merkilig viðurskifti. Tá ein keypmáður á bygd setur sín skatta-inntøku til 300 kr., so er hetta væl nakað undarligt. Eg skal slutta meg til A. Samuelsens úttalissir um havnina í Havn. Tann sakin er illa fyríkominn. Teir persónligu bemerkningarnar frá A. Samuelson kunnu ganga fyrri tað, sum teir eru. Tað er einki sum fríar okkum frá beinleiðis skatti til Danmark. Hann meinar, at vit hava gott argument frá oldtíðini. Eg vil ikki viðganga, at Danmark fekk Føroyar attrat sær í 1380. Men einaferð var tað, sjálvandi.

J. Púlsen: Tað vóru nokur orð frá orðforaranum fyrri minnitálinum, sum fingu meg upp at tala. Hann lýsti eftir teimum, sum hava skrivað undir hetta bønabrev. Men henda sak og aðrar við eru ikki bornar fram av mær og Debess persónliga, men av okkara partí. Tað undrar meg, at Andrass Sámalsen ikki veit betur skil. Hann veit, at eg eri formaður í partínum, og Debess er skrivari. Hann átti at vita tað av sær sjálvum, at so er síður ikki bert her, men eisini á ríks-

degi. Tann stóra nevnd, sum var niðursett í landstinginum, og sum hann ivaleyst man vera guðpápi at, var borin fram av tveimum monnum: Piper og Jørgen Petersen. Teir bóru sakina fram fyri teirra partfir — høgra og vinstra — sum nú vilja taka forboyr av okkum Føroyingum.

Edw. Mortensen: Eg vil minna á, at sjálvt um vit fáa hesa skattalóg í lag, so vilja forstandarskapini standa frítt. Tann tíð kann koma, tá staturin vil krevja okkum, men tað er ikki beint av Samuelson at siga, at vit vilja fáa tann danska statin til at koma fram við slíkum kravum. — Støðan er ikki tann sama nú sum áður. Føroyar stilla størri og størri krav til statin. Táíð Føroyar, sum standa uppførðar serliga á finanslógini, krevja stóran studning, so er tað ein eventualitet, at onkur finansministari vil siga, at vit skulu bera javnstórar byrðir við hinar borgerarnar í Danmark. Samuelson segði, at vit kundu ikki vita, hvussu viðurskiftini koma at verða aftaná kríggið — og at skattalógin tí kanska ikki kom at hóska. Men hetta hevur einki við kríggið at gera. Hetta eru almenn skattapincíppir. Eg eri glaður um, at minnitalið eisini vil ganga við til ein direkta lögtingsskatt.

A. Samuelson: Rasmussen meinti, at eg úttalaði meg óheldiga, tá ið eg segði, at her vildu kanska menn studia til at, statskassin fór at krevja okkum. Eg siktaði ikki nakran fyri tað, og eg taki einki aftur av tí, eg segði. So tosaði Rasmussen vøkur orð um, hvussu menn byggja lond við egnum pengum. Eg haldi, at Føroyingar og Danir standa so nær, at vit utan at skammast kunnu taka ímóti teimum pengum, sum vit fáa úr danska statskassanum. Eg ynski ikki, at vit politisk skulu koma so langt, at okkum ikki nýtist studningur frá statskassanum. Skuldi tað víst seg, at annar hvør maður bleiv millio-ner, so betaltu vit til statin, helst tá ið vit eru smædnir. Eg havi inntrykk av, at tað, sum fyriliggur her, er lið í tí arbeiði: at frígera statskassan frá at betala til Føroya. Eg haldi ikki tað er neyðugt. Tá ið Rasmussen segði, at

Sambandspartíið var tað fyrsta til at leggja toll á, vil eg biðja hann lesa lög-tingstíðindi; har vil hann síggja, at tíngið 1891 setti brennivínstoll, meðan sambandspartíið íbirtist 1906. Vit hava bara hæðkað um tollin. Eg skyldi hansara partímonnum í Havnar býráð fyri, at sakin um havnina í Tórshavn var illa fyrireikað, teir blivu við at broyta uppskotið og tarnaðu soleiðis havnasakini yvir høvur í Føroyum. Patursson segði, at hann var formaður í sjálvstýrispartíinum. Eg havi hoyrt tað gitið; men eg visti ikki, at Debess var skrivari, og at teir soleiðis danu eitt lítið samfund uppi á kvistinum. Eg fanst ikki at tí, men at tí muni, sum er á uppskotinum og á tí, sum orðførarin segði. Tað undrar meg nú, at partíið ikki hevur fingið í lag at lata orðini í uppskotinum svara til tað, sum orðførarin bar fram. Við Patursson vil eg siga, at eg hvorki eri pápi ella guðpápi at landstingskommissiónini, tað er ein illsintur beskyldningur at siga, at hon skal forhoyra Føroyingar. Hon vil hava klárheit yvir tvær sakir, sum øll mugu vera interesserað í, einki annað.

N. Debess: Vit kundu verið nokk so fegnir, um A. Samuelson bara hevði funnist at tí formfeili, sum er í okkara uppskoti — eg dugi ikki at síggja hann — men eg havi borið eyga við slíkar hjá honum sjálvum. Hansara atfinningar eru smáputl og hava tí einki uppá seg, t. d. lögtingskassi ella landskassa.

A. Samuelson: Til skrivaran hjá sjálvstýrispartíinum vil eg siga, at eg kann ikki erkenna, at hetta er smáputl, tí í uppskotinum stendur orðið lögtingskassi sterkt undirstrikað. Eg veit ikki, hvat ið hann siktir til, tá ið hann tosar um formfeil.

R. Rasmussen: A. Samuelson finnst at ymsum orðum í uppskotinum, t. d. at har stendur orðið líkindi. Danskar lógir seta eisini skatt eftir líkindi, t. d. tá ið menn hava mong børn, verður nakað drigið frá teirri skattapliktaðu inntøku. Eg dugi ikki at fata, at A. Samuelson hongir seg í slíkt mosu.

A. Samuelson: Tað er mikið møgult, at tá ið ell tøy frægastu høvðini í sjálfstýrispartinum ganga saman, so kann manna benda uppskotinum so mikið, at tað fer at síggja eitt sindur frægari út. «Likindi er» at maður hevur fleiri børn, sigur Rasmussen, men eg havi heldur ikki kallað tað ólíkindi.

Samtykt varð at beina sakina í ta nevnd, sum var sett til at skipa fyri arvagjaldi.

Fundur tórsdag 22. august.

Løgtingsins nám av kolavirkinum.

1. viðgerð.

J. Patursson: Her er lagt fram uppskot frá sjálfstýrisflokkinum viðvíkjandi kolaverkinum í Suðuroy. Eg var millum teirra lögtingsmanna, ið fóru til Suðuroyar at hyggja at kolaverkinum, tað var hugnaligt at síggja, hvussu langt áleiðis var komið — og tað er ikki at ivast í, at stórt ríkidóm er í fjallinum. Nú er spurningurin um, at tað loysir seg at bróta hetta virði fram. Arbeitt hevur verið við 20 monnum, og teir hava fingið væl av kóli. Tað ætlast, at 50—60 menn kunnu høgga 5000 tons um árið undir hesum líkindum og við hesum atburði, ið nú er. Vit nýta okkurt um 3—4000 tons árliga, so nakað væl verður til avlops. Tað er væntandi, at manningin verður fullskipað í heyst, tá Bornholmarar koma higar. Ein stórur ampi er tó, og er tað hesin, at útskiplingarhavnin er heldur vánalig. Hugsað hevur verið um at umskipa umsitingina, so at støðan verður í Trongisvági. Vit bóru upp á mál við verkfrøðingarnar Nybo og Lindaas, hvat teir høvdu um at bróta gongd gjøgnum fjallið og byggja jarnbreyt til Trongisvágs; teir høvdu, at hetta átti at loysa seg, sjálvt um kólið verður brotið í Kvalbæ. Um tað

loysir seg hjá lögtinginum at fáa ognarrætt yvir kolabrotinum, skal eg ikki áttala meg um nú. Men eftir í vit tingmenn søgu og língu at vita har suðuri, vil tað óivað loysa seg. Eg vil mæla til, at sakin fer í eina fimmanmánevnd, sum kan sóknast eftir upplisingum hjá amtinum og Lindaas kolavirkinum viðvíkjandi, og harvið fáa tilfar til at grunda eitt gott uppskot uppá til at leggja fram fyri tingið.

A. Samuelson: Eg ivast ikki í, at ikki bert allir lögtingsmenn, men allir Føroyingar vera glaðir, tí at vit kunnu fáa so mikið kol okkum tørvar úr Suðuroy, og at prísirnir vera so, at øll kunnu keypa. Eg eri eisini glaður um, at staturin hevur tikið sær uppá at dríva hetta verkið; eg haldi tað vera heldugt, at staturin ger hesar royndir, eisini tí, at fyrr hevur verið talað um at lata hetta ganga yvir til privata drift. Eg hofi, at vit fáa nógnuð kól, og at prísirnir verða so lagaligir, sum viðurskiptini troyva tað. Vit uppnáa hervið, at vit fáa tað kól, sum okkum tørvar, og at vit ikki koma at seta nakað til av teim peningum, lögtingið ræður yvir. Staturin spætur tó neyvau sílki av hesum royndum; tí royndaríðin er allíð hin versta. Tað er mín meining, og eg tori siga, at allir mínir partimenn eru samsinnir við mær í tí, at tað er ikki nokur grund fyri amtskommununa at yvirtaka driftina. Høvði staturin ikki tikið driftina, høvdu vit væl verið neyddir til at gera tað; tí eri eg glaður um, at staturin hevur vilja sett peningar til eina slíka fyrirkøku. Statskassin vil kanska arbeiða við undirskoti nokur ár, men amtskommunan telur ikki at arbeiða við tapi. Skulu kolini seljast til rímligan prís, verður driftin ikki lonandi, og skal vegur høggest gjøgnum fjallið, vil tað kosta ógvuliga nógv. Eftir royndum, sum eru gjørdar, ber ikki til at høgga kól í Trongisvági. Og vit vita jú: «Sporene skræmmer.» Eg eri tí glaður um, at tað ikki var neyðugt fyri okkum at fara undir kolabrot, og at tað er ríkisstýrið og ikki privatir, sum eru farnir undir hetta verk. Vil lögtingið um 20—30 ár yvirtaka kolabrotið, so haldi eg, at staturin vil lata okkum

fáa tað, sjálvandi undir teimum treytum, at vit gjalda, tað sum verkið stendur statinunum í, undirskot undauroknað. Ordførarin segði, at tað tykist teimum, at tað fór at verða lønandi. Eg havi eisini verið har suðuri, men eg haldi at her krevjast milliónir til at fáa hesar milliónir úr fjallinum. Einaferð koma normalar tíðir aftur, og tá vænti eg ikki, at vit, um vit nú yvirtaka kolbrotið, kunnu konkurera og halda lagaligar prísir, tí eg vænti ikki, at fólk av nationalum grundum vilja keypa dyrt kol. Eg eri á einum máli um, at tá ið nú sakin er komin fram, so mugu vit royna at fáa hana upplýsta; men eg trúgvi ikki, at vit fáa tær upplýsingar, sum siga, at sakin vil loysa seg. Grundin til at kolabrotið nú sýnist at loysa seg, er væl »Paa Grund af Tidernes Ugunst«. Annars vildi eg hildið, at sakin skuldi farið í vørunevndina — men tað sakar kanska einki, at seta fimmmannanevnd — tó at nevndararkið har úti er fult.

Edw. Mortensen: Eg má mótmæla ta svartsjón, sum slósti røðarin hevur um kolið í Suðroy. A. Samalsson heldur, at driftin bert lønar seg í hesi tíð. At kolið ikki lónti seg fyrr, kom av, at partafelagið, sum dreiv tað, ikki var nóg mikið peningasterkt. Eg hofi, at kolið í Suðroy kann drívast utan tap í almíndiligum tíðum. Kolprísurin vil blíva við at vera høgur — eisini um kriggið endar; tí tað er eisini trúligt, at Ongland vil leggja útflutningstoll á sítt kol. Tað vil gera sítt til at kolayrki her í Føroyum kann svara seg. A. Samalsson heldur, at statsins drift av Suðroyakolinum hevur givið undirskot. Eg havi áður drigið fram, at prísurin á tí feroyska kolinum var ov høgur, og at staturin hevði ov nógvan vinning. Eg haldi, eg man hava rætt. Eg vóni, at nevndin, ið sett verður, vil skaffa upplýsingar um roknskapurin vísir vinning ella tap.

Poul Niclasen: Hin fyrsti røðarin helt, at vit áttu fleiri milliónir liggjandi í koli í Suðroy. Fyrst var tað ullin, ið var Føroya gull; so bleiv tað fiskurin, og eg skal gleða meg um, at nú er tað kolið. Tað er ikki gott fyri okkum at úttala bestemta meining um kolavirkið, serliga vit sum ikki vóru við um dagirnar, tá amtmaðurin og nakrir av lögtingsmonnum vóru í Suðroy og hugdu at kolinum.

Lagtingstidende 1918. A.

Fyrsti røðarin talaði um tunnel gjøgnum fjallið til Trongisvágs. Tað hevði verið torvitnisligt at fáa at vita, hvat hetta vildi kosta. Eg vil ikki taka bestemta støðu til hesa sak, fyrr enn hon er betur upplýst.

A. Samuelson: Edw. Mortensen sær ljóst, men eg siggi svart uppá kolið. Tað er kanska eins vanskutígt fyri okkum báðar at skaffa vitnisburð fyri, antin kolið er lønandi ella tað er ikki lønandi. Fyri 10 árum síðani hevði tað ikki loyst seg at dríva tað. Eg pástandi ikki, at tað ikki vil koma at verða lønandi, men at tað ikki er lønandi. Vit kunnu ikki vænta, at kolprísirnir kunnu blíva so biligir sum fyrr; tí fraktirnar vera í fyrstuni aftaná kriggið høgur. Tað kann vera, sum Mortensen sigur, at Ongland vil leggja útflutningsgjald á kol. Mortensen talaði um, at staturin hevur hildið høgur kolprísir og vunnið pening. Eg kenni ikki roknskapin. Eg haldi ikki, at kolaprisirnir hava verið ov høgir, og at staturin hevur haft vinning, heldur hevur hann tapt. Tað partafelagið, sum fyrr fekst við kolið, var ialtfalt líka so peningasterkt sum Føroya lögting. Um staturin kann tjena eitt sindur av peningi, afturat at hann hevur skaffað okkum kol til rimiligan prís, so vil tað gleða meg.

J. Patursson: A. Samuelson helt tað ikki loysa seg hjá tinginum at taka við kolayrkinum. Eg skal biðja hann biðja við at tala um hetta, til nevndin hevur framlagt sítt arbeiði.

Th. M. Strøm. A. Samuelson talar um, antin arbeiðið kann standa seg ella ikki. Eg haldi, at man kann lita nakað á, hvat verkfrøðingarnir siga. Teir halda, at man við einum yrkisskipan av 30 monnum kann fáa 5000 tons av koli um árið, sum verður 375,000 kr. Anleggið kostar 150,000. Eg haldi, tað loysir seg at yvirtaka kolavirkið. Og A. Samuelson heldur eisini, at í hesi tíðini kanu kolayrkið svara seg. Hví tá ikki yvirtaka tað, heldur enn altíð at kvøða tað gamla niðurlagið: »Tíðin er ikki til tað.«

A. Samuelson: Tingmaðurin í Kirkjubø segði, at vit kunnu biðja til, at nevndin kemur við upplýsingum. Tað hevði verið ógviliga hent, um sakin longu fyrilá eitt sindur upplýst, istaðin fyri at vit nú skulu

tala aftur og fram, utan at hava nakað at halda okkum til. Til Strøm vil eg siga, at eg ikki havi talað um, at tíðin ikki er komin. Nú tá staturin hevur byrjað eina fyrirøku, sum vit eru glaðir fyri, vil man ríva fyrirøkuna úr hondunum á honum. Nei, nú er tíðin ikki inni. Nú ger staturin tær royndir, sum vit skuldu hava gjørt, um staturin ikki tók sær av driftini.

N. Debess: Slósti røðarin segði, at høvuðssakin er, at vit finga kol. Eg kenni einki til hesa „høvuðssak“. Vit hava sum einki kol fingið. Og tað kol, vit hava fingið, hevur verið dyrt — 110 kr. tonsið. Enn víðari segði hann, at kolið úr Onglandi vil bliva biligari í framtíðini. So eru vit tó frammanfyri Ongland og enskt kol, við tað at okkara koladrift fyrigongur heima hjá okkum sjálvum; tí tað verður jú í hvussu er stór frakt at gjalda fyri kol, sum skal flytast inn, og teir menn frá Danmørk og hiðani av landi, sum arbeiða við kolvirkið í Suðuroy, verða óivað líka kønir til hetta yrki, sum arbeiðsmenn aðra staðni kunnu vera tað, so okkara kol skuldi bliva líka bíligt brotið sum kol aðra staðni.

J. Guttlesen: Eg skal ikki blanda meg inn í orðaskiftið, um tað kann loysa seg, at vit yvirtaka Suðroyakolið ella ikki, men eg skal biðja nevndina um at gera, hvat hon kann, fyri at neyðsýnligt kol verður skaffað til fólkíð her í landinum.

A. Samuelson: Eg havi tað inntrykk, at vit hava eitt slíkt lyndi, at hvørja ferð staturin byrjar at gera nakað, og vit kenna góðan royk av tí, so vilja vit hava tað frá honum. Ein tingmaður talaði í gjár um smædni; eg smæðist fyri at biðja statin lata okkum fáa koladriftina. Tingmaðurin úr Havn segði, at tað var viktugt at fáa neyðturvuligt kol. Eg vil spyrja hann, um hann trýr, at vit lættari vilja fáa neyðturvuligt kol, tá ið vit taka driftina sjálvir, og at kolið verður biligari tá. Tá ið tær royndir, staturin nú ger, eru lidnar, tá haldi eg, at tíð er hjá okkum at undirsøkja, um vit vilja yvirtaka kolabrotið, og sjálvt um staturin nu fær yvirskot, vil eg siga, at tað er honum væl unt.

D. J. Thomsen: A. Samuelson segði, at tað sá út, sum um vit beinan vegin

vildu taka øll verk av statinum, tá ið tað vísir seg, at slík verk vóru lønandi, meðan vit ongar royndir vildu gera sjálvir. Eg haldi tað ikki vera beint sagt. Sjálvstýrismenn vilja ikki rána nakað frá statinum. Føroyingar hava fyrr verið førir fyri at gera royndir í Føroyum utan statshjálp; staturin hjálpti okkum ikki at byrja við skipafiskari, og ikki við bankanum og ikki við fyrstu telefonroyndini, sum var millum Havn og Vestmanna; kanska eg kundi nevnt nógv annað. Av tí, at eg var ein, sum var í Kvalbæ og havi hoyrt, hvat ingenlørarnir hava sagt, so vil eg loyva mær at siga, at eftir tí at døma haldi eg, at driftin verður lønandi. Rokna vit við 50 arbeiðsmönnum, kunnu teir árliga útvinna kolavirði til 375.000 kr. — og siga vit, at teir arbeiða í 300 dagar og fáa 15 kr. um dagin hvør, verður tann samlaða arbeiðslønin 225.000 kr. Eftir verður tí 150.000 kr. Anleggið kostar nú alt í alt 165.000 kr. Eg dugi ikki annað at siggja, enn at driftin verður væl lønandi, og eg vil einans mæla til, at sakin fer í 5-manna-nevnd.

A. Samuelson: Seinasti talari helt fyri, at eg skuldi hava sagt, at sjálvstýrismenn ætlaðu at rána driftina frá statinum. Eg havi ikki brúkt orðið „rána“, og tað, eg segði, kann heldur ikki skiljast á tann hátt. Tað manglaði bara, at staturin skuldi havt begynt okkara fiskari — og hvat ið viðvikur bankanum, so er tað ikki Føroyingar, sum hava fingið hann higar, men Landmandsbankin í Keypmannahavn. Eg havi alla møguga respekt fyri teimum monnum, sum vóru í kolabrotinum nú ein dagin, men eg tori ikki at byggja uppá teirra roknskap. Tað er eisini rætt tvíveisum um amtskommunan kundi stungið yvirskotið í sín egna lomma, tí í Suðuroy hava teir funnist at, at amtskommunan hevur fingið yvirskot av vøruhandlinum.

Samtykt varð at beina sakina í einia 5-mannanevnd.

Latinskúli í Føroyum.

1. viðgerð.

Edw. Mortensen: Vit hava fyrr haft latinskúla í Føroyum; eitt av endamálum hansara var at fáa okkum embætismenn, serliga prestar. Endamálið við hesum verður tað sama; okkum tørvar góðar embætismenn, meira enn helftin av presta-embætunum hava staðið leys. Umframt tað vil ein slíkur skúli menna Føroya fólk yvirhøvur; vit treingja til eina hægri undirvísing. Ein slíkur skúli má byggjast í sambandi við meðalskúlan, og kanska eisini við læraraskúlan, so okkara lærarar kunnu fáa grundigari lærdóm. Sakin hevur stóran týðning, og eg vil mæla til, at hon fer í 5-mannanevnd; men eg gangi út frá, at henda nevnd ikki kemur við nokrum endaligum uppskoti, men eg vænti, at hon vil mæla til, at ein millumtinga-nevnd, t. d. 3-mannanevnd, verður sett til at granska spurningin.

Joen Poulsen: Vi kan allesammen være enige om, at det vilde være heldigt, om det blev lettere for unge Færinger at deltage i den højere Undervisning. Jeg tror for mit Vedkommende, at en god Latinskole, som blev oprettet her, kunde udrette noget. Men det maa være en *god* Skole, thi en daarlig Skole har vi ikke Brug for. Jeg er bange for, at det vil blive kostbart. Vi maa sørge for at have de nødvendige Lærerkrafter, og vi maa lønne dem godt, ellers faar vi ikke gode Lærere. — Der bliver vel ikke mange Elever, og selv om vi ikke regner med alt for smaa Skolepenge, er jeg bange for, at det bliver for kostbart. Imidlertid mener jeg, at vi bør fremme den højere Oplysning. Ilvis vi nu er i Stand til at ofre Penge til et saadant Formaal, synes jeg, at vi vil faa bedre nytte af Pengene ved at give Understøttelse til trængende Elever, som vil søge Optagelse i Latinskoler i det øvrige Kongerige. Ogsaa dem, som allerede har taget Studentereksamen, og som maaske paa Grund af økonomiske Vanskeligheder ikke kan fortsætte, mener jeg, at vi skal give Understøttelse. Imidlertid har jeg ikke noget imod at nedsætte Udvalg til at behandle Sagen.

Poul Niclasen: Eg skal ikki leggja

stórt afturat tí, sum er sagt. Sjálvandi hevur tað stóran týðing, at tað verður gjørt meira lagaligt fyri okkara fólk at fáa sær kunnleika og andliga mentun; Føroyingar hava í Danmørk havt nokk so lættan atgongd hertil. — Patursson fannst at tí uppskoti, sum var lagt fram av mær og einum øðrum tingmanni viðvikjandi spurninginum um maximalprís, og helt hann, at okkara uppskot ikki var nóg mikið undirbyggt, men henda sak, sum her verður borin fram, er als ikki undirbyggt á nakran hátt. Eg havi einki ímóti, at sakin fer í nevnd, men eg vil stilla meg avvæntandi.

Samtykt varð at beina sakina í eina 5-mannanevnd.

Hæðkan av prestahaldi (Bønarbræv frá Norðstreymoy), og **Hæðkan av prestahaldi** (Bønarbræv frá pastor Evensen).

1. viðgerð.

Prósturin: Henda sak er um hækkan av presthaldi, tað vil siga viðurlag til teir menn, sum hýsa presti, tá hann er á embætisferðum. Sakin varð borin inn á ting í fjør av Evensen sála. Síðani er bønarbræv komið úr Norðstreymoy og øðrum plássum — og ynskja tey øll, at hækkað verður um prestahaldsgjaldið. Tað er tingmonnum kunnugt, at viðurlagið er 12 kr. um árið; prósturin ger vanliga minst 6 umreisur árliga, og mugu vit tí allir vera á einum máli um, at hetta er ovlltið gjald, serliga nú; sjálvt um so er, at teir menn, sum hýsa presti, gera tað við gleði, og veita allan blíðskap teir kunna, so er tað tó óhóskandi, at teir skulu hava tap av tí. Vit mugu helst hækka um prestahaldið fyri øll pretagjald yvir høvur. Men vit mugu eisini minnst til, at prestarnir ikki bert koma til kirkju-bygdir, men eisini til kirkjuleysar bygdir; har stedar prestur ofta og liggur nátt, men tey fólkinum hava einki presthald fingið, og kunnu sum statt er ikki krevja nakað heldur. Kirkjukassanevndin ynskti at útseta sakina í fjør, av tí at hon vildi royna at fáa upplýsingar frá prestum og meinigheitsráðum yvir høvur. Hesir upp-

týsingar eru tí verri ikki komnir inn á líng; hövuðsgrundin hevur verið, deils tann, at próstaskifti varð, men serliga hevur prestaløysi verið atvoldin; helvtin av prestagjældunum hava ligið við ongum presti. Tað bar ikki væl til at fáa teir neyðturvuligu upplýsingar; tí ein tiltaksprestur ferðast ikki um prestagjaldið á sama hátt sum ein sóknarprestur. Tí hevur tað verið torført at fáa góðar og greiðar upplýsingar; men nú eru líkindi til, at prestar koma, og eg vóni at skjótt verður fullskipað. Til næsta ár kunnu vit tí fáa góðan og greiðligan upplýsing, og eg haldi tí, at vit noyðast at útseta sakina enn einaferð, tó at hon hevur hast; tí tað er nógv fyri, at hesir menn skulu gera hetta fyri lítið og einki viðurlag. Eg vil mæla til, at sakin fer í kirkjukassanevndina.

Joen Poulsen: Jeg vil støtte det fremkomne Forslag om Udvalg. Saa vidt jeg ser, er det to forskellige Sager. Det ene Andragende omtaler sædvanligt Præstehold. Hvor gammelt Præsteholdet er, ved jeg ikke. Jeg har set i Norske Lov, at Beboerne skal skiftes om at huse Præsten; men han skal ikke være længere end højst nødvendigt. Det andet berører det Forhold, at Præsten forbereder Konfirmander. Om vi udsætter Sagen i Aar, tror jeg ikke, at der er nogen Fare paa Færde i den Retning, at Præsten ikke skulde faa Husly og Føde, naar han er paa Omrejse.

Poul Niclasen: Eg havi einki ímóti, at teir, sum halda prestarnar, skulu fáa lønhæðkan. Tað teir fáa nú er absolut ovlítið. Men tað sær eitt sindur lægið út, at tað koma besveringar frá meinigheitini, deils um at flyta prest og deils um at fæða hann. Tað tykist, sum tað er ikki so gott millum meinigheit og prest, sum tað var fyrr í tíðini. Eg haldi, at meinigheitin átti at vera so interesserað í sínum prestum, at hon ikki sendi slíkar spurningar har inn á ting. Prestar okkara hava fingið lønhæðkan uppá 1000 kr., so teir sjálvir máttu kunna lata nakað burtur av til hetta, nú alt er vorðið so dýrt.

Prósturin: Tað er ikki so, at henda sak týðir á, at samarbeiðið og samlívið millum prestin og fólkið ikki er so gott. Nógv av tí arbeiði, sum meinigheitin gjørdi fyrr fyri prestin, var fríviljigt,

Men fríviljigt arbeiði liggur jú ikki til okkara tíð. Flutningur við bátum var ofta fyrr friur, bæði fyri prest og fyri aðrar. Tíðarandin færir tað við sær, at fólk nú vil hava aftur fyri tað, sum tey gera.

Michel Samuelson: Vit eru ikki bekentir við, at henda sak skal biðja til næsta ár. Um lønin ikki verður hækkað, so taka teir ikki móti presti. Hvi kunnu vit ikki lata 24 kr. um árið? Tað er undir tingsins verdugheit at nokta. Hvat viðvíkur at hava prestin fyri einki, so kann man eisini tað. Men skal tað vera gottgerils, so lat tað vera tað. Eg vil mæla til, at sakin fer í kirkjukassanevndina. At heinta upplýsing um, hvat presturin etur, ber ikki til. Eg kenni ikki sum Poul Niclasen til, at tað er ringt millum fólkið og prestarnar.

Poul Niclasen: Hækka vit lønina í ár, kemur nýtt krav næsta ár, um alt dýrkast sum nú. Tað var betur, um meinigheitirnar og prestarnir ordnaðu hetta málið privat sínámillum.

Michel Samuelson: Prestar eru lønaðir av statinum. Prestahaldið gongur úr kirkjukassanum, sum tí eigir at taka sær av hesi sak.

Poul Niclasen: Bønarbræv úr Norðstreymoy gongur út uppá, at fáa teir ikki lønhæðkan, taka teir ikki ímóti presti, tað er týðiligt beskeð.

Prósturin: At sakin kemur inn á tingið, er rímligt, tí presthald gongur av kirkjukassanum, og kirkjukassin verður sum er stýrdur av tinginum.

Michel Samuelson: Tað eru teir, sum sent hava bønarbrævið, sum ikki vilja hava prestin, um teir ikki fáa meiri løn, men ikki allir Norðstreymoyingar.

Poul Niclasen: Eg meinti, at hesin formurin við presthaldi ikki var tíðsvarandi.

S. P. úr Konoy: Sakin er av fyrstum reist av A. Evensen. Ílitt einasta stað at fara við hesi sak er lögtingið. Vit vilja hava hetta lógskipað, so leingi tað offentliga hevur við kirkjuligar sakir at gera.

Poul Niclasen: Eg havi einki ímóti, at tað verður skipað á lóghátt. Men eg

meinti, at tað var undarligt, at meinigheitin ikki kundi semjast við prest sín um hetta.

S. P. úr Konoy: Eg kenni einki dømi uppá, at tað er ringt forhold millum meinigheit og prest. Prestarnir kenna á sær, at teir ikki kunnu liggja inni á einum manni, tá hann fær tap av tí. Man kann ikki tala um, at tað er ringt millum meinigheit og prest fyri tað, at henda sak er komin fram her.

Poul Niclasen: Eg haldi sum sagt, at tað er undarligt, at hetta ikki kann ordnast utanfyri tingið.

S. P. úr Konoy: Eg fati ikki Poul Niclasen, utan at hann vil, at tað kirkjuliga skal vera utanfyri tað offentliga.

Poul Niclasen: Eg gangi út frá, at tað eru borgarar, sum hava ráð til at hýsa presti fyri ta løn, sum er. Er hin rætti kærleikin tilsteðar millum meinigheit og prest, kann nógv gerast.

S. P. úr Konoy: P. Niclasen skilur ikki beveggrundina hjá A. Evensen til at reisa hesa sak.

Poul Niclasen: Nú er sama lag í dag, sum tað var hin dagin, tá vit høvdu fyri um Gøtuskúla. Eg royni at skilja Konoy, men Konoy roynir ikki at skilja meg.

Samtykt varð at beina sakina í kirkjukassanevndina.

Børn hjá einkjum.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen: Hetta er uppskot til broyting í eina galdandi lóg. Eg skal loyva mær at ganga nevndaráliði, vit hava uppsett, ígjøgnum. Hin danska lógin um studning til børn hjá einkjum varð gjørd galdandi fyri Føroyar við eina kongaliga anordning í 1916. Vit hava verið á einum máli í nevndini at gera broytingar í hesi anordning á tann hátt at hækka um studningin, av tí at tað er dýrari at liva nú enn fyrr. Hetta hava

teir gjørt í Danmørk — og her kundi talan vera um at hækka studningin enn meira av tí, at alt er dýrari her enn niðri, tó vilja vit ikki mæla til, at hækkanin verður størri her enn niðri. Atvoldin er tann, at studningurin í lógin hjá okkum er lægri enn í Danmark — og vit meina, at kommunurnar her hava minni økonomisk evni. Eisini eru her í samburði við niðri, fleiri einkjur. Tað er ikki hjartalagið okkum trýtur, men tað er økonomisk evna. Í Danmørk hava teir broytt lógina á tann hátt, at teir hava hækkað studningin við 50 %, og teir hava sett markið fyri inntøku hjá einkjuni upp í samburði við dyrtiðina. Eftir galdandi lóg eru 3 studningar: 1) hægsti studningur til børn undir 2 ár, 2) meðalstudningur frá 2—12 ár, 3) lægsti studningur frá 12—14 ár. Niðri hava teir mælt til, at hægsti studningur verður givin upp til 4 ár. Tað halda vit eisini skal galda her. Einkji hevur staðið í lógin um, at barnið skal fáa studning, tá ið mamman doyri; vit mæla nú til, at barnið eisini tá fær studning eins og børn hjá einkjumonnum, tá ið pápin doyri. Vit mæla til, at lógin verður gjørd galdandi frá fyrsta oktobir í ár; tí tá byrjar roknskaparárið hjá kommununum. Fyri Havnina er roknskaparárið frá nýári til nýárs. Men vit halda ikki, at hetta vil volda nakran trupulleika. Vit hava tí sett, at lógin verður galdandi frá 1/10 1918 til 9/9 1920. Í danskari lóg hava teir hækkað studningin við 50 %, men eftir hesum komu vit til brotin tøl, og vit hava tí rundað uppeftir, so at hækkanin hjá okkum verður meira enn 50 %. Vit hava nú loyvt okkum at koma fram við uppskoti um, at inntøkumarkið verður sett til 500 kr. við áleggi av 75 kr. fyri hvørt barn undir 14 ár. Studningurin til børnini verður soleiðis: 120 kr. árliga, til tess barnið hevur fyllt 4 ár, 100 kr. árliga til tess barnið hevur fyllt 2 ár, 30 kr. árliga til tess barnið er 14 ár. Av tí at sakin skal til ministerið, skal hon hava 3 viðgerðir her á tingi, og eg vil tí mæla til, at hon gongur til 3. viðgerð.

Poul Niclasen: Eg vil eisini loyva mær at mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð, og eg haldi at vit sjálvandi eiga at hækka um studningin. Orðførarin nevndi eitt punkt, sum vit í nevndini hava verið í iva um, nevnliga viðvíkjandi Havnar kommunu. Tað er nevnliga soleiðis, at hon ikki hevur sama rok-

skaparár sum hinar kommunurnar í Føroyum. Eg vil biðja teir lógkænu meun her á tingi hugsa um, antin hetta kann hava nakað at siga, tá ið nú sakin fer til 3. viðgerð.

Samtykt varð at lata sakina til 3. viðgerðar.

Fundur fríggjadag 23. august.

Lóg um bókafering.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen: Henda lógin, ið her fyriliggur, er nóg so gomul. Hon kom fram í 1912, og var aftur havd á máli í 1913, 1914, 1915 og 1916. Nógv er arbeitt við henni, og fleiri ferðir er betonkn-ingur skrivaður. Lógin er um, at menn, ið handla, skulu vera pliktagir til at føra bókur. Uppskotið frá regeringini er ein deil broytt. Tað hevur verið hjá keypmannafelaginum, og man hevur rættað seg eftir tí í mongum lutum, men í einum ikki. Teir vilja gera mun á forrætning og filialum. Teir halda, at filialir ikki eru førir fyri at føra bókur; og teir halda eisini, at tað ikki hevur nakran týdning fyri teir, tí handilin mest gongur út á at handla inn fisk og gera hann í stand, og einans hava ein kreditor, sum eina ferð um árið ger upp við teir. Nevndin hevur ikki viljað gingið við til hetta. Hon hevur einki upprunaligt arbeiði gjørt viðvíkjandi hesi sök; men hevur miðað seg eftir tí, sum fyriliggur frá árunum frammanundan. Og vit eru so komnir á samt um, at uppskotið 1914—15 kan væl gerast til hóskaði grundarlag fyri lóg. Vit hava tí loyvt okkum at fyrisláa hetta. Vit hava bert gjørt eina broyting í tí, vit hava forandrað árstalið 1921 til 1923. Tí ætlanin er, at lógin ikki skal koma í gildi fyrr enn um 5 ár. Eg skal mæla til, at sakin fer til triðju viðgerð; tí tá hon jú skal fara niður til ríkisstýrið, skal hon hava eina viðgerð aftrat.

Samtykt varð, at sakin skuldi fara til 3. viðgerðar.

Fleiri hvalvágir.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen: Í fjør kom bønarbræv frá tingmanni J. Rasmussen um at fáa Sørvág til avtoriseraða hvalvág. Somuleiðis sendi eg og pastor Evensen bønarbræv inn á ting um at fáa Húsavík til avtoriseraða hvalvág. Um somu tíð varð havt á máli, at í teim ymisku distriktum, var ymsluga bytt til fólk utanfyri distriktið, og tað var samtykt at biðja sýslumenninar siga frá, hvussu teir byttu. Nú fyriliggja svør frá Petersen, Winther og Effersøe. Her norðanfyri er tað næstan eins, men Surðoyin er avvíkjandi í býtinum. Effersøe meinar, at grindareglamentið her er óklárt. Vit meina, at best hevði verið at fylgja sama praksis í øllum hvalvágum. Nevndin hevur øll verið samsint um, at vit ikki skulu gera meiri við at fáa fleiri hvalvágir í ár, men lata spurningin hvíla, tí vegna kríggið eru øll viðurskifti abnorm. Vit hava tí ikki framsett nakað uppskot. Eitt minnital innanfyri nevndina, Guttesen og Weihe, hava sett eitt annað uppskot fram, sum eg her vil greiða frá. Her fyriliggur andragandi frá Vestmenningum um at fáa fullar partar í Sørvági, og eg fyri mín part haldi tað vera rímligt, at teir fáa tað, tá ið Sørvingar fáa fullar partar í Vestmanna. Teir, ið búgva í Sundalaginum, fáa ongar partar í Sørvági, meðan Sørvingar fáa hálvar partar í Sundalaginum. Teir krevja tí at fáa hálvar partar í Sørvági. Teir halda tað vera skilaleyst, at t. d. Víkarnenn skulu gera grindaboð úr Sørvági til Saksunnar og onga grind fáa har. Sum tað framgongur av hesum, vilja teir broyta nakað í grindareglimentinum. Tað hevur altíð verið so her á tingi, at spurningar víkjandi grindabýti hava sett eld í. Men her man ikki eldur fara at koma í, tí hesin spurningur hvílir á gensidigheitsprincippi, altso gongur út uppá, at vestursíðan á Streymoy fær fullar partar í Sørvági og eystursíðan á Streymoyinni og vestursíðan á Eysturoy. Teir vilja broyta tað sum stendur í § 24 í grindareglimentinum soleiðis, at teir somu sum fáa part í Miðvági, skulu eisini fáa part í Sørvági. Fleirtalið hevur tó einki viljað fyrisligið um soverðna broyting.

J. Guttesen: Sørvingar fáa heilar partar, tá grind doyri í Vestmanna og

Saksun. Og teir fáa hálvar partar í Havn og í Sundalaginum. Tað er rímlígt, at fólk í Eysturoynni og Streymoynni forlanga at fáa somu rættigheitir sum Sørvingar nýta í hesum áður nevndu plássum. Eg haldi, at teir flestu tingmenn eru einigir við meg í, at vit mugu fáa býtt grindir soleiðis, at tær kunnu koma fólk í Føroyum so javnt til góðar, sum tað kann lata seg gera. Eg vil biðja tingið taka so væl við okkara uppskoti sum gjørligt.

H. C. W. Tørgarð: Mær dámar væl uppskotið frá minnitálinum. Tað er ikki órættvíst. Tað er ikki heima tiltikið hjá Havnarmonnum at fara tann langa veg í grind til Sørvágs, har, sum teir ongar partar eiga, meðan Sørvingar eiga hálvar partar í Havn. Eg vóni tí, at tingið stemmar fyri minnitálsuppskotinum.

R. Niclasen: Eg havi verið í hesi nevnd, men havi ikki funnið nøkur líkindi til at styðja minnitálsins meining um at gera grindadistriktini størri. Tey eru for stór sum tey eru. Minnitálið heldur, at tað ikki er rættvíst, at ikki Havnarmenn og aðrir skulu fáa part av grind í Sørvági, tá Sørvingar fáa part frá teimum. Men tann grind, hesi pláss hava fingið úr Vágum, uppvegur fullt út, hvat Sørvingar hava fingið av grind frá teimum. Í 1872 hava menn gingið út frá, at distriktini eru nóg stór, og at á ikki-avtoriseraði havn skal grindin koma teimum til góðar, sum drepa hana. Um grind kemur í Tindhólmi, so verða tað ikki menn frá vestursíðuni á Eysturoy og eystursíðuni á Streymoy, sum koma at reka hana. Viðurskiftini í grindadistriktinum Miðvági eru nu tilk: Heilar partar fáa Vágamenn, sum eru 1946 í tali, og vestursíðan av Streymoynni, sum hevur eitt fólkatal av 1381; hálvar partar hevur eystursíðan av Streymoy, 3979 fólk, og vestursíðan av Eysturoy, 2285 fólk. Her vera tilsamans 258 $\frac{1}{2}$ bátar. Grindadistriktið Tindhólmur er nú: Vágoy, 1946 fólk, heilar partar; og vestursíðan av Streymoy, við Hesti og Koltri, 691 fólk, hálvar partar. Her vera 105 $\frac{1}{2}$ bátar. Av grind, sum doyri í Miðvági, fær eystursíðan av Streymoy og vestursíðan av Eysturoy við tí samlaða fólkatali 6264 næstan helvtina av partahvalinum. Av grind, sum doyri í Tindhólmi, fær vestursíðan av Streymoy, Hestur og Koltur við fólkatali 1381 næstan $\frac{1}{4}$ av partahvalinum.

Men gongur minnitálsuppskotið ígjøgnum, fær vestsíðan av Streymoy, Hestur og Koltur einans $\frac{1}{5}$ av partahvalinum. Eg kann ikki anbefalla minnitálsuppskotið. Tí gongur tað ígjøgnum, fáa Vágamenn lítið av tí grind, sum teir drepa. Tað hevur verið sagt ofta fyrr, at grindadistriktini eru for stór; men nú vil man økja enn meir um tey. Fyri tað at Vík ger grindaboð til Saksunar, so hevur Vík einki krav uppá grindapart. Havnarmenn hava fingið meiri grind úr Vágum enn Vágamenn úr Havn. Havnarmenn finga frá 1872 part av grind, hvar hon doyri — utan úr Suðuroy. Eg vil mæla til, at tað ikki verður stemmað fyri at økja um grindadistriktini.

Poul Niclasen: Slósti røðarin fyrirlær, at vit í Havn skulu steingja fyri Vágamonnum. Tað vil eg ikki vera við til. Tað kann væl vera, at grind í framtíðini kann koma oftari til Havnar og Sundalagið, enn nú hevur hent. Eg kann ikki stemma fyri uppskoti, sum útlukkar Havn frá at fáa grind í Vágum.

Joen Poulsen: Grindereglementet forudsætter, at man kan dræbe Grind andre Steder end i autoriserede Grindhavne, bl. a. i Sørvaag. For at komme hort herfra, vil jeg stemme for Mindretallets Forslag. Efter de nugældende Regler faar Folk paa Vaagø større Parter i Sørvaag i end Midvaag, altsaa en Slags Præmie for at drive Grinden derhen i Stedet for til Midvaag. Udvalget har vist overset, at det nugældende Grindereglement ikke er det fra 1872, men et fra 1909. Det er vist derfor, der tales om Paragraf 23, istedetfor Paragraf 24.

N. Debess: Eg fátí væl R. Niclasen, men mær dámar tó betur uppskotið frá minnitálinum, og sum tingmaður fyri Suðurstreymoy vil eg stemma fyri tí. Tá R. Niclasen segði, at Havnarmenn ikki reka grindir til Sørvágs, so kann eg siga, at Sørvingar vist heldur ikki hava rikið nógvar grindir á Havnina. Eg haldi ikki, at Vágar vóru illa behandlaðar, um tær mistu nakrar bitar av tvøsti. Ein rættvís fordeiling má til. Harrin er eitt sindur óberoknligur við at geva grind. Tað kundi hent seg, at hann minkaði um grindina í Vágum og læt okkum fáa eitt sindur meiri. Um so var, skulu Vágamenn vera vælkomnir til okkara. Eg

vil styðja uppskotið hjá minnitalinum og vil geva Guttesen mína virðing, at hann er komin við tí.

J. J. Weihe: Eg vil ikki styðja tingmannin úr Vágum. Og tíðirnar kunnu koma at vera so, at tað verður øðrvísi forhold við grind í Havn og Sundalaginum aftur ímóti Vágum, enn tað nú er. Vit mugu hugsa, at grind er fongur, ið sjálvur kemur til sjóndar við landið, tí eigir grind at bítast út so langt sum møguligt. Hartil er tað ein stuttleiki at sleppa í grind, um man ikki far so nógv burtur av.

R. Niclasen: Poul Niclasen og N. Debess vildu fáa part av grind úr Sørvági og lova okkum grind úr Havn afturfyr. Í 1872 gekk hart at fáa lógina í lag, tí Havnarmenn finga tá part úr øllum Føroyum utan úr Suðroy. Eg hugsi, at Vágamenn vilja siga, at tit kunnu hava tykkara grind — og vit okkara. Hugurin fyri grind vil falla burtur, tá teir menn, sum hava tað størsta arbeiðið av henni, litlan og ongan part fáa. Weihe sigur líkaleiðis, at hann ikki vil styðja Vágamenn, og geva teimum grinda-part úr Sundalaginum. Vágamenn vilja siga: Lat tað bara vera so. Um hvussu grindir skulu koma í framtíðini í Vágum, Havn og Sundalaginum kann væl eingin ætla um, enn minni byggja uppá. Tá tað er vanligt ynski hjá Vágamonnum, at distriktini skulu blíva minni, so mugu teir finna seg í at vera utan grind frá øðrum plássum. J. Poulsen segði, at sjálvt sagt hevði hensiktin verið, at tá Vágamenn skulu fáa so nógv grind, sum teir drepa á øðrum plássum enn Miðvági, so skal Miðvágur fáa premiu. J. Poulsen er nú við at taka premiuna aftur.

Michel Samuelson: Eg vil anbefalla uppskotið hjá minnitalinum. Tað sýnist ikki so lætt at fáa forandrað, at vit skulu senda grindaboð. Vit vildu sleppa frá hesum pliktum og vendu okkum til amtmannsins. Men amtmaðurin kundi ikki broyta tað. Men R. Niclasen er ein so stórur maður, kanska hann kann gera tað.

R. Niclasen: Tey úttalilsir, eg havi havt á lofti, ætli eg, eru søgd uppá vegna alla mína veljara.

J. J. Matras: Eg meinti, at tað var andragandi frá Sørvingum um at fáa

Tindholm til grindavág. Minnitalið vil geva teimum ein moralskan rætt til at reka grind hagar. Eg ætli mær annars ikki at luttaka í avstemningini.

Formaðurin: Jeg vil udsætte 2. Behandling af Sagen, da et Medlem, som er fraværende, har villet udtale sig.

Sundurbýting av jarðarmøðradistriktinum í Vági.

1. viðgerð.

D. J. Thomsen: Tað er komið skriv-ilsí frá forstandarskapinum í Vági, sum framsetur ynski um at jarðarmøðradistriktið í syðra helmingi av Suðroy verður býtt í helvt. Tað umfatar Sumbæ, Akrar, Víkarbyrgi, Lobra, Porker, Hov, Nes og Vág, og fólkatalið er c. 2500. Tað er tí ógjørligt fyri eina jarðamóður at koma út yvir alt, helst tá eisini veglongdirnar eru stórar. Allar hesar bygdir hava einaferð ligið saman í kommunalum felag undir navni: De forenede Sogne i Sønderø Prestegæld. Men tað vísti seg, at her trongdi til at bítast sundur, tí skuldu hesar bygdir hava jarðamóðurina í felag. Vágur, sum við sundurbýtingina bleiv aleina, er nú ein hin størsta bygdin í Føroyum. Og hinar bygdirnar eru eisini vaxnar. Tað er tí nú hjálparleyst bert at hava eina jarðamóður, tí biður forstandarskapið um, at distriktið verður býtt í helvt. Vági, vil vera í felag við Porkeri, Hovi og Nesi, við jarðamóðurini búgvandi í Vági. Eg vóni, tingið í hesum vil eftirlíka ynski hjá Vábbingum, og eg vil tí mæla til, at sakin fer í nevndina fyri jarðamóður-skipanina.

Joen Poulsen: Vi har tidligere haft lignende Sager, og da har de været i det kommunale Udvalg, af hvilket jeg ofte har været Medlem. Det er ikke længe siden, at Tinget vedtog at ansætte to Jordemødre. Naar man gik med til det, saa var det, fordi man mente, at Sumbø var noget lille til at udgøre et Distrikt. Det er Spørgsmaalet, om hele Sumbø Sogn kan tages med. Det er underligt, hvorfor der bare er Tale om

en Jordemoder, da det var Meningen at der skulde være to.

D. J. Thomsen: Tað er hara ein jarðamóðir, sum her seekist um.

Samtykt varð at beina sakina í nevndina fyri jarðameðraskipanina.

Lóg um dýrtíðarhjálp.

1. viðgerð.

J. H. Poulsen: Henda lógin er ein betan um dýrtíðina; hon er lagaligari og spennur víðari um enn hin gamla, og miðsterið hevur loyvt okkum at gera hóskandi broytingar, so hon kann passa her. Kommunurnar kunna brúka hjálp, sum bara gongur úr statskassanum, og sum eg kann rokna mær til, so er tað 10 kr. direkta frá statinum til brenni og ljós; 10 kr. til matna og klæði, herafturat 8 kr., sum kommunan skal gjalda $\frac{1}{3}$ av, alt pr. individ árliga. Hetta haldi eg vera góð og lagelig kor, og vit eiga at sketta eftir tí; eg kundi tonkt mær, at vit her ikki nýttu hjálp til brenni og ljós, men so kundu vit haft annað neyðugt, soleiðis at vit brúka allan henda pening. Eg vil mæla til, at sakin fer í nevnd, og verður grundiga arbeidd. Fólk halda, at maximalprísir loysir allar gátur, men her kundu vit kanska hjálpt eitt sindur, við t. d. at sett kjotið niður við hesum poniugi. Táið vit nú hava sett eina nevnd til at kanna um maximalprísir, var tað kanska best hóskandi, at hetta málið fór í hesa nevnd, og eg vil mæla til tað.

A. Samuelsen: Eg skal slutta meg til tað, sum seinasti talarí hevur sagt. Eg eri glaður yvir, at henda lógin er komin; og at hon vil gera gagn, skal nokk vísa seg. Eg vóni, at lögtingið fer á passandi hátt at broyta hesar reglur, sum vilja gerast hóskandi. Eg vil eisini mæla til, at sakin fer í maximalnevndina, og at tað verður farið nakað skjótt av stað við honni, tí lógin skal gerast galdandi í septbr. Hon kann

neyvan verða liðug til ta tíð, men so vóni eg, at vit fáa loyvi til at brúka ta gomlu lógina so længi.

J. H. Poulsen: Eisini av eini aðrari grund vildi eg hava sakina í maximalnevndina, tí henda nevndin er størri enn t. d. ein 3-mannanevnd og kann arbeiða betur.

Samtykt varð at beina sakina í hámarksvirðisnevndina.

Bonarbræv viðvíkjandi keyp og vetrarfriðing av træðum.

1. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Her er bræv komið frá 62 monnum í Havn; teir ynskja at fáa leigutráðir teirra til keyps og vetrarfriðingar. Teir frambera grundir fyri, hví teir koma við hesum. Teir siga, at sum er fáa teir ikki fulla nytta av arbeiði sínum, og eisini at arbeiðshugur teirra verður tarnaður, av tí at teir ikki eiga tað, teir velja í; teir siga, at seyðurin, sum er á bonum frá 25. oktbr. til 14. maj, ger stórán skaða. Tað eru nógvar plantur t. d. kóksurtir, sum ikki tola seyð, og sum teir tí neyvan fáa velt. At hetta er ein týðningarmikil spurningur, er óivað; ikki bert týðningarmikil fyri Havnarmenn, men eisini fyri menn úti á bygd, sum hava leigutráðir. Nú ein dagin høvdu vit eina líknandi sök til umrøðu, og tá vóru allir á tí máli, at hon skuldi loysast í sambandi við landbúnaðarlógirnar. Eg haldi, at hesin spurningur eisini má loysast har, tí eg dugi ikki at siggja, at hann kann loysast einsærliga; men væl í heild við líknandi spurningar, tí hetta tykist mær ikki at vera bert ein Havnarspurningur, men ein spurningur, sum nertir við traðarviðurskifti allastaðni. Eg vil tí loyva mær til at beina sakina í landbúnaðarnevndina.

H. C. W. Tórgarð: Eg haldi ikki sum seinasti talari, at henda sak líkist so nógv hini sök, sum nú ein dagin var fyri her á tingi. Konoy greiddi frá bonarbrævinum, mær torvar tí ikki at gera tað. Eg haldi tvørt ímóti sum Konoy, at vit kunnu taka henda spurning upp serstakliga. Sakin nertir serliga við viðurskifti í Havn, og eru tey orðvisi enn á bygd. Eg eri ikki maður fyri at geva seguligt yvirlit yvir hvussu traðarviðurskiftini í Havn hava útviklað seg, men eg skal benda á traðarlógirnar av 1863 og 1894. Í 1863 varð gjørdur sáttmáli millum festara og traðarmanna: felagsgarður varð gjørdur um traðirnar, og loyvi varð givið til traðarkeyps. Í 1873 varð kontrakt gjørd um vetrarfríðing. Umframt at traðir vóru friðaðar gingu festararnir inn uppá vissar treytir, t. d. tá ið festarar høvdu djór á bæ innan fyri Stóragarð, skuldu teir annakvørt tjóra tey ella gyrða tey inni. Stutt aftaná var ein onnur træð inuløgd í Havnini, og so koma fleiri traðir afturat, frá 1880 og uppeftir, men tá fór at glíða og í seinni tíðini hevur tað gingið meir trupult fyri traðarmennirnar. Nú kunnu teir undir vissum treytum keypa traðirnar, men teir fáa tær ikki friðaðar. Hvat viðvíkur bóndabrákinum í Havn, so dettur tað burtur, so hvørt Havnin veksur, og utan at vera býpatriotur tori eg at siga, at Havnin tá betur tíðir koma, vil verða eitt trafíkkcentrum fyri Føroyar, tí hetta er einasta staðið í Føroyum, hvar líkindi eru til at leggja ein bý. Eg ivist ikki í, at á somu tíð, sum býurin veksur, vil okkara hagi koma undir uppdyrking, helst tá ið vit fáa vegin, meðan sjálvst bóndabrákið vil detta burtur. Av tí at viðurskiftini í Havn ikki eru eins sum á bygd, vil eg mæla til at henda sakin kemur í serliga nevnd, eina 3-mannanævnd. Her á tingi hevur verið talað um vetrarfríðing. Tá helt Effersøe, at tað kundi vera athugasvert at fáa at vita, hvussu stórir vinningurin var við vetrarfríðingini. Her kunna Havnamenn siga, at teir hava fingið prógv fyri, at stórir vinningur er av vetrarfríðingini. Eg vil mæla til, at tingið tokur væl við hesi sök.

N. Debes: Hesir báðir orðførarar,

sum talað hava, eru samsintir um at spurningurin er týðningarmikil. — Eg kann fylgja báðum í frásøgn teirra. — Eg vil tó ikki siga frá mínari støðu, av tí at her er borið fram, at landbúnaðarlógirnar í teirra heild koma fyri á eykatingi í høyst. Eg vil tí stødga til tá. Um so ikki var, vildi eg fylgt tí uppskoti, sum Hans á Tórgarði bar fram. —

Poul Niclasen: Í lídnum 100 árum eru samfelagsviðurskiftini í øllum londum broytt, eisini her í Føroyum. Vit kunna ikki siga annað enn, at okkara landbúnaðarskipan er foroldað, og vit mugu ikki gloyma, at her er komin ein standur afturat, sum ikki var, tá høvuðsskipanin var gjørd, nevnliga arbeiðismenn og fiskarar, og tað er eyðvitað, at hesin standur vil hava og eigir at fáa rætt til at fáa jørð. — Tá ið stórt dyrkilendi verður í Havn, verður tað virðisbækkur fyri alt landið. Her í Havnini er tað mest arbeiðismenn og fiskarar, ið leggja inn traðir og uppdyrka tær, og hetta arbeiði gera teir í frílotum teirra. Tað er teimum til heiðurs, at teir dyrka jørðina; tó at teir mugu rógva út, og havast við annað arbeiði fyri at liva. Sum Tórgarð segði, fer bóndabrákið — ella seyðabrákið — at dotta burtur her í Havn; tí verri er tað trupult hjá traðarmonnum at hava traðirnar í frið, og eins og vit hoyra um verðaldarbardaga, so er her í Havnini bardagi seyða og manna millum, og her hendir tað undarliga, at tað aloftast er seyðurin, ið vinnur. Konoy helt, at sakin hoyrði saman við landbúnaðarlógunum; men eg vil eins og Tórgarð minna á, at her er nakað serstakt fyri Havnina. Eg vil stíðja uppskotinum frá Tórgarð, um at seta eina 3-mannanævnd, sum kanu kanna oftir, um líkindi eru til at avrika nakað nú hesum máli viðvíkjandi.

S. P. úr Konoy: Tað hevur verið mær til hugna, at hoyra báðar Havnamennirnar tala. Tað ber prógv um, at vilja teir ganga á ta leið, eg bendi á, so vil okkurt spyrjast burtur úr hesum máli; vit eru samsintir um, at spurningurin má loysast — men tað sum ber

frá okkara millum er: nær og hvussu leiðis hann skal loysast. Eg gevi teimum fullan rættin í tí, at Havnin er undangongupláss viðvíkjandi traðarbrúki. Men tingmennirnir í Havn mega ikki vera blindir fyrri, at Føroya lögting neyvan loysir hetta málið serstakliga. Eg haldi, at mennirnir fara skeivir, tá ið teir halda, at vit úti á bygd ikki eru líka góðir við okkara jarðastykkir sum teir í Havn. Eitt undrar meg, at Tórgarð ikki nevndi ein meinboða, kanska hin størsta: at menn skera torv inni á træðunum. Hvussu skulu vit skipa fyrri okkara torvrættiindi? Vit mugu koma til botus í spurninginum, og eg haldi, at hetta er ein landaspurningur — og tí ráði eg til, at vit ikki taka hesa sak serstakliga fram.

Poul Niclasen: Eg ivist ikki í, at traðarmenn á bygd vilja hava teirra traðir í frið; men teir báðir menn, sum eru festarar í Havn, hava annað arbeið enn teirra bóndayrki; her hevur seyðabrúkið ikki so stóran týðning. Annars eri eg samsintur við Konoy um, at hetta er ein landaspurningur.

H. C. W. Tórgarð: Eg vil protesta í móti, at P. Niclasen líknar okkara traðarviðurskifti við veraldarbardagan. Eg haldi, at vit kunnu loysa spurningin serstakliga, ið hvussu er: vetrarfríðingina — og hana leggja mennirnir fult so nógvan dent á. Hitt, um tað endaliga keypi, hoyrir meiri saman við heildina. Eg nevndi ikki torvskurðarrættin — tí eg fullvæl veit, at hann er stórus ampi. Tá ið eg mældi til, at sakin skuldi fara í serliga nevnd, helt eg, at hon lættast loysist serstakliga. Landbúnaðarnevndin hevur jú ta uppgávu at skilja slíkar sakir burtur úr; men henda nevnd verður tí verri nevnd «begravilsis-útvalgið».

Poul Niclasen: Eg samanlíknaði ikki seyðastriðið við veraldarbardagan á taun hátt, at her lá nakar eftir á vni, ella at sprengiknottar flugu teiganna millum; men mær lykir, at Tórgarð hevur hugsað um blóð og deyða, tá hann tosar um «begravelsesudvalg».

S. P. úr Konoy: Eg eri samsintur við tingmennirnir í Havn, utan um at fremja sakina serstakliga. Men tað er eitt, eg vil verja meg í móti: at eg ikki havi beint sakina í eina nevnd, sum vil begrava hana. Eg vil loysa hana eins væl og teir. Eg havi tað treysti, at vit vilja taka spurningin upp og loysa hann radikalt, men eg haldi tað verða beinast, at sakin verður loyst í felag við landbúnaðarlógirnar.

Edw. Mortensen: Teir — Konoy og Tórgarð — eru samsintir um, at sakin er týðningarmikil, men munurin teirra millum er bert hesin, annað hvørt sakin skal loysast serstakliga ella ikki. Eg haldi ikki, at hesin líti munur kann gera, at sakin fer í serliga nevnd, og vil eg tí biðja Tórgarð taka sítt uppskot aftur.

N. Debess: Eg eri á einum máli við Edw. Mortensen, og vil eg biðja landbúnaðarnevndina kanna eftir um tað er gjørligt, at vetrarfríðingin verður loyst serstakliga.

Poul Niclasen: Eg vil spyrja Konoy, um hann vil geva okkum vissu fyrri, at landbúnaðarlógirnar koma fyrri í ár, um so verður, er serlig nevnd ikki neyðug at sela.

H. C. W. Tórgarð: Eg eri samsintur við Poul Niclasen í hesum.

M. A. Winther: Eg vil gera teir æraðu tingmenn fyrri Havnina komungar við, at landbúnaðarkommissiónin varð sett viðvíkjandi spurninginum um traðarlógina. Sum nú er, hevur lógskipanin ikki fylgt við útviklinginni, og fólkkið krevur, at nakað verður gjørt sum skjótast. Vit kunnu ikki biða longur við hesum, men hava tingsetu í heyst.

S. P. úr Konoy: Eg haldi ikki tað var neyðugt at bera spurning upp fyrri mær; tí eg vil hava sakina loysta bæði skjótt og brátt.

Poul Niclasen: Hetta var ikki nakað egentligt svar. Tað er ein smagsak, hvat menn kalla skjótt.

H. C. W. Tórgarð: Tað ger tað sama, eg skal taka uppskot mítt aftur, men eg skal mæla til — um einki eykating verður — at landbúnaðarnevndin ger uppskot viðvíkjandi hesi sak.

J. Patursson: Tað gleðir meg, at sambandsmenninir í Havn mæla til, at vit fáa eykating skjótast møguligt, eg skal gera mítt til tess. Vit eiga at fara undir hesa sak við vælvild, spurningurin hevur ligið leingi, og hann eigir at vera loystur sum skjótast.

Poul Niclasen: Tað varð í byrjan av hesi tingsetu hildið fram av Patursson, at ætlanin var at hava eykating í høyst fyrri at gera landbólógirnar lidnar. Tað verður væl soleiðis, at báðir ríkisdagsmenninir vera farnir tá, og hetta er heldur tverligt, tí teir skulu jú greiða frá hesum sekum á ríkisdegi.

J. Patursson: Burturverðan ríkisdagsmannanna kemur ikki hesi sek við.

M. Samuelson: Eg havi lítið at siga, men eg vil taka avstand frá almindilgari vetrarfriðing av trøðum.

Samtykt varð at beina sakina í landbúnaðarnevndina.

Bókasavnsviðurskipti.

1. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Her liggur ein sak inni frá »Statens Bogsamlingskomitee«, reist av professor Stenberg, sum mælir til, at Føroya amt skal taka deil í tí verk, sum nú er í Danmark bóka-
viðurskiptum viðvíkjandi. Fólk, sum vilja fáa sær andliga mentun, mugu nýta bókur bæði hondbókur og skaldsøgnligar bókur, og eg vil siga, at er tað nakar partur í ríkinum, sum treingir til at fáa væl hóskandi lesnað, so eru tað Føroyar. Niðri í Danmark fáa bókasavnið studning frá statinum, og tá ið kommunurnar ella einstøk bóka-
féløg veita pening til bókasavn, gevur

staturin eina stóran studning. Mær kunnugt er hetta bara nýtt í Klaksvík. Vit mega royna at skipa so fyrri her í Føroyum, at bókasavn verða, um ikki í hvørjari bygd, so í hvørjari sókn. Henda sak hevur verið hjá amtinum, og hon er fyrilagd formanninum fyrri amtsbókasavninum, amtið hevur síðani skrivað til Klaksvíkar bókasavn og til Gøtu lestrar og umrøðufelag, og hevur fingið upplýsingar frá teimum. Síðani hevur sakin verið send niður aftur til »Statens Bogsamlingskomitee«, og nú er komið greitt skrivilsí frá professor Stenberg. Her í mælir hann til, at bókasavnið í Havn verður umskapað á tann hátt, at tað verður sentralbókasavn fyrri allar Føroyar, soleiðis at tað ikki bert lænir bókur út til einstøk fólk, men eisini til bygdabókasavn. Hann heldur, at tað er ein sera góður máti at hava bæði lestrar og umrøðufeløg. Formaðurin fyrri bókasavninum í Havn gevur hesum skrivilsí fult viðhald, men heldur, at enn kann einki gerast, av tí at bókasavns húsin eru ovsmá. Talað hevur verið á tingi um at gera nýggj hús, men í hesi tíð kunnu vit ikki byggja. Men eitt kann gerast, og tað er at lívga um og fáa í lag lestrar og umrøðu feløg á bygd, so at hvør kommuna fær sóknarbókasavn. Sakin er týðningarmikil, og vit mugu fyrireiða hana sum best. Eg vil mæla til, at hon fer í kirkjukassanevndina. Sakin verður ikki lætt at loysa; formaðurin fyrri bókasavninum í Havn mælir til at fáa konar menn frá Danmark til at leggja okkum lag á; men professor Stenberg heldur, at tað er betur at fáa ein mann, helst ein lærara hiðani til Danmarkar, at kanna oftir bókasavnsviðurskiptum og gera seg kunnugan við tey. Eg vil mæla til, at tingið takur væl undir hetta mál.

Joen Poulsen: Jeg kan begynde, hvor den sidste Taler slap, med at anbefale Sagen. Jeg har meget ofte hørt, at man har beklaget, at man ikke har Bogsamling der hvor jeg er. Jeg har været meget optaget af andre Ting, og jeg har derfor ikke ment at kunne begynde eller gennemføre en saadan Sag. Det er jo saaledes, at naar man har lidt Penge at raade over, maa

man være meget omhyggelig med, hvordan man anvender dem. Nær man her kan have en Central- bogsamling, og der oprettes Læseselskaber paa Bygderne, vil det komme Folk til Gavn — og ogsaa til Fornøjelse i de lange Vinteraftener. Jeg vil anbefale Sagen. Det var en Ting, som Konoy berørte nemlig, at man maatte faa en ny Bygning, — og jeg tænkte derfor, at han vilde henvise Sagen til Budgetudvalget, da Kirkekassaudvalget jo ikke kan bevilge Penge til nogen Bygning. Hvis derfor Bygningen kommer i første Række, bør Sagen rettelig henvises til Budgetudvalget; ellers mener jeg, at den passende bør behandles i Kirkekassaudvalget.

S. P. úr Konoy: Tingmaðurin á Strondum helt, at eg segði, at bókasavnaðsini máttu fyrst byggjast; men her hevur hann misfata meg, tí eg segði jú, at nú var ikki tíð at byggja. Annars gleðir tað meg, at J. Poulsen gevur sakini silt viðmæli. Væl veit eg, at hann hevur nógv at fáast við; men her er taian eisini um bókur fyri børn, og verður tí henda sak eisini ein lærarasak. Eg haldi, at hon hóskar best í kirkjukassanovndina við tað, at henda nevndin fæst við skúlasakir.

Samtykt varð at beina sakina í kirkjukassanovndina.

Heiðursgáva til einkjunnar eftir

A. C. Evensen.

1. viðgerð.

Prósturin: Her er komið inn á ting uppskot til avgerðar um at veita einkjuni eftir A. C. Evensen sála heiðursgávu 1000 kr. stóra. Mær nýtist ikki at siga nógv orð um hesa sök, tí eg ivist ikki um, at allir tingmenn eru á einum ljóði um at veita hesa heiðursgávu. Tað er ikki langt síðani, at Evensen sat her á tingi; og vit minnast, at hann av góðum huga og stórum ídni arbeiddi fyri føroyskum máli, og tað

konst sum ein saknur, at hann ikki kundi fullføra nógv av tí, hann hevði sett sær fyri. Vit vita allir, at tað er torført og lønaleyst arbeiði at fáast við føroyskt mál, serliga hjá manni, sum hevur annað arbeiði at gera. Eg vil fegin hava loyvi til í dag at nevna, at Evensen í hesum arbeiði Føroya mál til frama sýndi stóra óeiginnyttu; hann spurdi onga tíð um tað fór at lona seg fyri hann, men hann ofraði tíð og pening fyri at fremja hesi mál, og nógv var tað, ið hann setti sær fyri at gera. Eg skal bert her nevna, at hann gav okkara skúlum góðar og nýtiligar lesibókur, og gjordi tað her við møguligt at føroyskt mál kom sum lærigreini í okkara skúlar. Nú gav Evensen lögtinginum ognarrættin til hesar bókur, tó at tað kundi væntast, at hesar bókur — av tí at tær koma at verða skúlabókur — vildu geva vinning. Tað er tí góð grund hjá tinginum at veita hesa heiðursgávu. Evensen sat í mong ár á tingi; vit vita allir, at hann arbeiddi væl og virðiliga fyri Føroyamálsrætti og frama, og haldi eg tí, at hotta er eitt sendarverk fyri Føroya lögting at gera. Eg vil mæla til, at sakin verður gjord liðug í dag.

A. Samuelsen: Eg skal ikki leggja nakað afturat tí, prósturin segði; men bara siga, at vit í mínum parti eru ógviliga fegnir um uppskotið, og vit vilja allir stemma fyri tí. Eg haldi eisini, at tað er best, at sakin verður gjord liðug í dag.

Samtykt varð at veita hesa heiðursgávu.

Frændur leygardag 24. august

Dýrtíðarhjálp til læknan í Sandoy.

1. viðgerð.

J. H. Poulsen: Kommunudoktarin á Sandi hevði í síni tíð, saman við einum øðrum, andrigið statsmyndigheit-

irnar um dýrtíðarhjálpi, og hotta var avvíst, tí myndigheitirnar hlíðu, at kommunudektarar vóru lóntir á annan hátt enn aðrir. Nú í ár hevur hann søkt til kommununa, og hann spyr, um forstandarskapið ikki vil geva honum dýrtíðarhjálpi, forútsett at lögtingið gevur nakað og statskassin nakað, forholdsvis eftir teirra partí í lønini. Statslønin er 2100 kr., og frá lögtinginum fær hann 600, og lønin frá kommununi er 1400. Vit í forstandarskapinum vilja geva honum 184; eftir tí skal tingið geva 92 og statskassin 324. Lögtingið kann sjálvandi bevilga, men óvist er um staturin vil geva nakað. Eg skal mæla til, at tingið tekur væl við hesi sak, og eg haldi tað er beinast, at hon fer í figgjarnevndina.

A. Samuelson: Eg haldi tað vera natúrligt, at teir, sum lónast sum kommunulæknar, krevja dýrtíðarhjálpi sum aðrir. Vit hava altíð í slíkum spurningum stillað okkum vælwilliga. Vit skulu biðja um at fáa statskassabevillingin bæðkaðan, so at doktarin undir tí formi fær dýrtíðarhjálpi. Tað fyrirkemur mær, at tað er tálalandi, at hvør kemur at betala eftir sínum innskoti. Sambandspartíð er villugt til at forhandle sakina í útvalgi, tí so kunnu vit eisini tala um hinar doktararnar. Eg havi hoyrt, at hesin maður ætlar sær at flyta til Havnar, so tað kundi vera ein spurningur, um vit skulu gera nakað við sakina, tó eg haldi nú tað var beint at fáa hesar 2100 kr. øktar, sjálvt um hann flytur. Orðførarin fyrí sjálvsýrismonnum sínaði til, at sakin skuldi fara í figgjarnevndina. Eg haldi tað vera beinari, at hon fer í ta nevndina, sum hevur doktara sakina á Eidi til viðgerð, so at vit kunnu fáa allar sakirnar viðvikjandi læknum saman í eina nevnd. Men eg framseti einki uppskot.

J. H. Poulsen: Eg havi hoyrt, at læknin ætlar sær at fara; men so ganga vit út frá, at Havnar kommuna vil lata hann fáa dýrtíðarhjálpin. Viðvikjandi nevndini, so haldi eg við A. Samuelson, at sakin fer í doktaranevndina, og eg vil tí seta uppskot um tað.

A. Samuelson: Tað er ein spurningur, um Havnarkommuna vil ganga inn uppá at geva honum dýrtíðarhjálpi, tí í Havn er læknin lóntur eitt sindur øðrvísi. Hann fær 1200 kr. frá statinum, men so gevur amtskommunan honum 1800 kr. Hansara fasta løn verður so 3000 kr. Og er hann væl úti um seg, kann hann tjena væl við praksis, so honum tørvar kanska ikki dýrtíðarhjálpi. Sjálvt um maðurin fer til Havnar, so haldi eg kortini, at vit skulu hava sakina til umrøðu til tess at bæðka um læknelønina á Sandi, fyrí at lætta arbeiði at fáa ein doktara aftur.

Samtykt varð at beina sakina í læknamevndina.

Fleiri hvalvágir.

Framhildin 2. viðgerð.

J. H. Poulsen: Her fyriliggur einki utan eitt broytingaruppskot, sum refererar til viðgerðina ígjár.

A. Samuelson: Eg skal bara siga, at eg stemmi fyrí minnitalsuppskotinum, tí eg haldi tað vera rættvíst. Og eg vóni, at tað verður samtykt. Eg havi eisini vónir um, at R. Nielsen vil stemma fyrí tí. Tí hann var nógv imóti hesum uppskoti ígjár, og so vænti eg, at hann stemmar ja. Tí tá hann anbefallar eitt uppskot, plagar hann at stemma nei.

R. Nielsen: Eg skal siga, at eg ætli mær at stemma nei, og eg vil biðja allar teir, sum halda, at teir, sum arbeiða við grindini, skulu fáa nakað afturfyrí, eisini stemma nei.

A. Samuelson: Nú havi eg tær bestu vónir um, at sakin gongur ígjøgnum.

Minnitalsuppskotið fall við avstemningina. P. Nielsen kravdi navnauppróp,

og varð tá samtykt at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Pierbygging suður í Vági.

1. viðgerð.

D. J. Thomsen: Her er komið bønabræv frá forstandarskapinum í Vági til Føroya lögting, viðvíkjandi pierbygging har suðuri. Sakin er gomul her á tingi, og hon hevur óivað verið nógvar ferðir til umrøðu. Hvussu úrslitið er, vita allir tingmenn: vónirnar eru heldur ringar. Tað yvirslag, sum ingenieururin Palle Bruun gjordi í sínni tíð, var uppá 70,000 kr. eftir tí projekti, sum hann hevði gjørt. Men hetta sýntist táverandi forstandarskap var ov lítið; teir meintu, at pierurin eftir Palle Bruuns projekti, ikki kom at gera fulla nyttu, tí líkindi eru til, at Vágur kemur at verða stór trafikhavn. Forstandarskapið sendi tí skrivilsí inn á ting 24. august 1909, hvar tað ber fram ynski um, at pierurin verður gjørdur í størri umfang. — Palle Bruun hevur í sínum projekti longdina av pierhøvðinum til 20 m, men hetta helt táverandi forstandarskap vera nógv ov lítið, av tí at størri damparar, sum koma við salti, kóli ella øðrum vörum, ikki vilja kunna lossa við pierhøvðið við øllum lúkum ísenn, hvat ið vil tarna arbeiðinum. Teir mæla tí til, at longdin verður 55 m í staðin fyri. — Men viðurskiftini eru tíverri soleiðis viðvíkjandi pierbyggingini í Vági, eftir tí eg dugi at sýggja av lögtingstíðindunum, at lítlar vónir eru um, at nakað kemur í verk. Tað er skipað soleiðis fyri, at 6 havnaanlegg — har ímillum er ikki Vágur, — skulu koma í fyrstu rekkju, og á somu tíð er tað ásett, at um eitt av hesum 6 anleggum ikki tekur við, ella um yvirslagssumman er so stór, at peningur loypur av, so skal Vágur koma við. Nú veit ein og hvør, at tað er ikki hugnaligt at biða uppá eitt møguligt ella ómøguligt avlop, og eyðvitað er, at Vábbingar ikki eru vælbyrdir; tí at einki avlop verður, er

ivaleyst: bæði tilfar og arbeiðislønir eru hækkaði og hækka í stórum. Tí er tað, at forstandarskapið aftur nú vendir sær til Føroya lögting, og biður um at Vágur kemur í fyrstu rekkju. Sum grundarlag fyri bønabræv teirra er lagt skrivilsí av 24. august 1909, sum vísir á, hvussu teir vilja hava pierin bygðan. Av tí, at hetta er ein ógviliga týðningarmikil sak fyri Vágs bygd, vil eg biðja Føroya lögting um at styðja hetta mál. Kommunan setur sær færi fyri at lata $\frac{1}{3}$ av annleggssummuni, og meina teir at fáa henda pening deils við at gera eitt lán, deils av tí peningi, sum havnavesinið í Vági hevur í sparikassanum. Eg vil við hesum fáu orðum mæla til, at henda sak verður framd, og at hon fer í eina 3-mannanovnd.

A. Samuelson: Eisini vit frá okkara síðu, kunnu pá tað besta anbefalla bønabrævið frá kommununi í Vági. Tað er rætt, sum seinasti talari segði, at í oygablíkinum eru ikki góðar vónir fyri Vág, — men hetta geldur fyri óll havnaanlegg yvirhøvdur í Føroyum. Seinasti talari sýntist at halda, at tað er løtingið, ið hevur stillað Vág aftari enn hini havnaanleggini, men tað er ikki heint, tí lögtingið stillaði Vág í somu rekkju sum hini, men tað er ein lóg av 1913, sum færkar Vág afturum hini. Vit á tingi hava bæði í 1909 og 1912 pávíst, at tað er stórir trafikkur í Vági, og at tað er berættliga at byggja pier har. Eg vil geva seinasta talara rætt í tí, at vit kunna ikki vænta avlop, heldur mugu vit nokk bevilga eitt sindur afturat. Tað er lætt hjá Føroya lögtingi í ár at úttala seg um sakina; tí vit behøva ikki at gera annað enn at henvísar til tað, sum vit hava skrivað um hana í 1909 og 1912. Men um hetta vil forar til, at Vágur verður javnstillaður við hini annleggini, veit eg ikki. Men eg fæti, at Vágur vil halda lív í sakini. Eg skal minna um, at ein sak í fjør var á tingi frá Klaksvíkar kommunu; teir bóðu um bevilling fyri at fáa havnarforholdini har undirsøkt. Svar kom aftur, at enn kundi einki garast. Tað partí, sum eg havi tað æru at vera orðførari fyri, er villigt til at arbeiða fyri at fáa tað stóra annleggið í Vági so langt fram sum

mugulígt, og vit hava til eina hverja tíð verið villigir til tað, bæði í 1909 og 1912.

Samtykt varð at beina sakina í eina 3-mannanovnd.

Fundur mánadag 26. august

Spurningur um leingjan av tingsetuni.

1. viðgerð.

J. Patursson: Eg skal mæla til, at vit leinga um tingsetuna við 14 døgum.

A. Samuelson: Sambandsflokkurin vil stemma fyri einum slíkum uppskoti.

Samtykt varð hetta.

Haldorsvík sum serstøk kommuna.

2. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Til kommununeyndina er henda sak komin um at skapa Saxun og Haldorsvík í 2 kommunur. Sakin hevur verið fyri á tingi 1915 og eisini 1916; samtykt hevur verið at útseta sakina. 1916 var viðtikið at kanna skuldi vera eftir upplýsingum. Tað er ein spurningur, ið er heldur trupul, og tað er læraraspurningurin í Saxun. Sum nú er hevur Hvalvík lærara saman við Saxun. Tað vildi verið best hóskandi at seta ein lærara fyri Saxun og Tjørnivík. Nú fyriliggur sakin soleiðis, at bæði Saxun og Haldorsvík vilja vera skild. Í Saxun eru 15 veljarar, av teimum hava 8 stemmað fyri, at bygdin verður serstøk kommuna, hetta er ein nóg so lítul partur í samburði við veljaratalið. Higar til hevur tað verið síður á tingi ikki gjarna at útskilja eina kommuna, utan at fólk ið yvir hevur hevur verið fyri tí. Nevndin hevur tikið ta støðu:

1) at spyrja fólk í Saxun, um tey vilja verða ein serstøk kommuna, 2) ella um tey vilja verða saman við Haldorsvík, 3) ella við Hvalvík. Nevndin hevur loyvt sær at koma við hesum uppskoti, sum eg vil biðja tingið samtykkja.

M. Samuelson: Eg havi ikki stórt at siga; tað vísir seg, at útvalgið nú er komið til betur og klárari forstálsl enn hini árin — og fyri so vítt kunnu vit vænta eitt gott resultat. Tað er sagt í betonkinginum, at hvørki Hvalvík ella Haldorsvík vilja hava Saxun. Tað er ikki so, hvat ið Haldorsvík viðvíkur. Í forstandarskapinum situr ein limur úr Saxun — og tað er hetta samlaða forstandarskapið, sum hevur uttalað seg í skrivilsí av 26. decbr. 1915. Her í verður sagt, at interessurnar fyri Saxun falla næst saman við Hvalvík, men ikki við Haldorsvík. Posturin kemur um Hvalvík, og talað er eisini um koyriveg frá Hvalvík til Saxunar; meðan hamrar og fjøll eru ímillum Saxun og Vík. Tað kann vera, at Hvalvík ikki vil vita av Saxun, men vit hava arbeitt saman pá tað allar besta. Eg havi ikki nakað ímóti, at Saxun enn einaferð verður spurt; tvørt ímóti, hetta tekur ansvarið frá mær, bæði sum lugtingslimur og forstandarskapslimur.

S. P. úr Konoy: Tað gleðir meg, at ein limur av forstandarskapinum samtykkir. Eg haldi bert, at teir stilla natúrvanskuligheitirnar alt ov hart upp millum Saxunar og Tjørnuvíkar. Eg haldi tað vera best, at Saxun verður spurd aftur, tað vil verða trupult fyri eina sókn við 5 húsum at halda lærara, men ein loysningur er, at Tjørnivík og Saxun hava felagslærara. Tað vil verða hent um tað nýggja forstandarskapið, ið valt verður í oktober, eisini vil útala seg.

M. Samuelson: Eg skal bara siga nakrar fáar bemerkningar við Konoy. Tað kunna vera ring læraraforhold; man kann ikki altíð fara til gongu, og ofta kunna mánaðir ganga um veturin, at teir ikki kunna fara við bát. Eg haldi tí, tað er rangvært ordnað, at ein lærari skal hava Saxun

og Tjørnuvík, tá viðurskiptini eru so ring. Vit høvdu ein mann í forstandarskapinum, hann kundi einki útanna, har vóru sex ímóti honum, men so kom ein nýggjur maður, hann kemur við einum øðrum ordningi, hann sigur, vit mugu fáa ein ungan energiskan lærara í staðin fyri hin gamla, sum var. Og hetta var ein góður ordningur. Tað varði ikki leingi, áðrenn Vikarskúli stóð á hædd við hinar skúlarnar; hinir fyrru vildu hava tveir lærarar, men nú vóru vit betri hjálparir við einum ungum, enn við tveimum heldur vánaligum exemplarum av standinum. Hesi forhold, sum eg havi klárlagt, kunna eisini gera seg galdandi í Saxun; har er jú ein lærari, og børnini har eru eisini dyktug; teir hava lærara saman við Hvalvík, og hví kann tað ikki bliva verðandi so, tá ið resultatið er gott. Eg vil hupa, at hesi forhold vilja bliva tikin í betraktning, men eg kann annars tiltreða tað, sum útvalgið hevur fyriligið.

S. P. úr Konoy: Tað er rætt: Saxun hevur lærara saman við Hvalvík, men sigur nú Hvalvík nei, so er oingin lærari. Spurningurin er ikki so greiður. Tí tað kann jú sigast, at lærarin fyri Saxun eisini skal verða lærari fyri Tjørnuvík; tí Saxun og Tjørnuvík eru saman.

M. Samuelson: Tí liminum, sum var ímóti hesum, dámdi hetta einki; men sterkari útrykk kundu brúkast.

Viðtikið varð at útseta sakina til næsta ár.

Hov sum særstøk kommuna.

2. viðgerð.

Joen Poulsen: Denne Sag er en gammel Genganger i Tinget. Den indkom i 1916, ved et Andragende om, at Hove blev udskilt som særlig Sogn og særlig Kommune. Sagen blev behandlet i et særligt Udvalg, men dette mente

Lagtingstidende 1916. A.

ikke at kunne gaa med til Udskillelse, da Sognet blev for lille. I 1917 blev der fremsat og vedtaget et Ændringsforslag, om at der skulde foretages Folkeafstemning. Denne fandt Sted 12. Januar 1918; af Bygdens 58 Vælgere var 42 mødt; heraf stemte 41 for, 1 stemte imod. Udvalget har haft sine Betænkkeligheder med at dele et Sogn, da det jo er saa lille, men da Beboerne ønsker det, har Udvalget ment, at det var rettest at anbefale, at Hove bliver et særligt Sogn. Men her foreligger en anden Vanskelighed, nemlig hvor man skal sætte Grænsen mellem de to Sogne. Det synes at fremgaa af Andragendet, at Grænsen skal falde sammen med Hovs og Porkeres Jorder; nemlig i en Linie fra Borgarknapp til Bossavata med Forlængelse i Hovs Aa, som syner at danne Skellet mellem de to Bygders Hauger. Elven løber lige forbi den opdyrkede Jord i Hove; paa den anden Side af Elven er der god Opdyrkningsjord; hvis Beboerne skulde flytte over Elven og opdyrke Jord i Porkeres Hauge, saa kom de jo til at høre til Porkeres Sogn, medens de havde Interesser sammen med Hove f. Eks. Skolen. Og dette har Udvalget ment ikke vilde være saa heldigt. Man kan nu spørge, kan der findes en anden Ordning? eller noget andet passende Grænseskel? Jorden paa den anden Side Elven kaldes *handari partur*; Udvalget har nu ment, at maaske *handari partur* kunde lægges til Hovs Sogn, men det er et stort Spørgsmaal, om Porkeninger vil gaa med til det. Men paa den anden Side er det heller ikke givet, at Folk fra Hove vil flytte over Elven, da der jo ogsaa findes god Opdyrkningsjord paa Hovs Siden i Dalehaugen; men om disse Spørgsmaal maa Forstanderskabet helst udtale sig. Udvalget anbefaler Andragendet, men tillader sig at udtale, at Forstanderskabets Erklæring om, hvor Grænsen skal sættes, indhentes. Dernæst kommer det Spørgsmaal, hvorledes Formue, Gæld og andre Forpligtelser skal fordeles, men dette kan først afgøres, naar Ministeriet har anerkendt Hove som selvstændigt Sogn. Hvis Ministeriet ikke gør det, saa falder naturligvis hele Sagen. Ellers har man tænkt

ig, at Ordningen skulde træde i Kraft fra 1. septbr. 1920.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt og samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Afturgjald av skjútsútreiðslum.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Tað er skjútskaffarin Joen Djurhuus í Vestmanna, sum biður um at fáa afturgoldið 164 kr., sum hann hevur haft í útreiðslum við í óveðrinum hin 1. decbr. 1917 at senda bát út at leita eftir einum motorbáti við mannskapinum av eini skonnart, sum fæddi salt til amtshandilin. Fíggjarnevndin heldur, at hon ikki kann ganga við til at gjalda útreiðslur av hesum slag, tí tá vil tingið oisini í framtíðini koma at noyðast at gjalda slík krøv, og tað kann koma at bliva stórar útreiðslur fyri tingkassarnar. Eg haldi tað vera óheldugt at belasta skjútskassan ella tingkassarnar við hesum. Men tað kann vera, at man á øðrum veg kann hjálpa hesum manni við tað, at mannskapið, sum leitað var eftir, hoyrði til eitt skip, sum var komið til varubandilin. Reiðarið kann lítið væntast at vilja betala, tí menninir komu jó vegin framm. Men tað kann kanska væntast, at verunevndin vil bera ein part, eftirsum skipið kom til verubandilin. Nevndin vil tí anbefalla sakina til verunevndina og royna, um hon heldur tað vera gjørligt at geva tilskot.

J. H. Poulsen: Tað hevur ofta verið forbundið við útreiðslum at leita eftir bátum og eftir fólki á landinum; men um tað er goldið nakað fyri tað, og hvussu tað er goldið, veit eg ikki. Mær tykir, at tað er nakað søkt, at beina sakina í verunevndina, tó at eg ikki skal seta meg ímóti tí.

Sakin varð beind í verunevndina.

Læknin í Vágum.

2. viðgerð.

N. Debess: Hér liggur ein søk frá forstandarskapinum í Vágum; teir biðja um, at lögtingið vil góðkenna ta sundurbýting av tilskotinum til lækna sóknanna millum, sum teir eru komnir á samt um. Sundurbýtingin er soleiðis: Sandavág 27%, Miðvág 37%, Seyrvág 27%, Bø 5% og Mykjunes 4%. Á somu tíð framseta teir ynski um at hækka læknaalønina frá 900 kr. til 1500 kr. árliga. Sakin var fyrri 1915, oisini tá fyrilá uppskot til sendarbýting frá forstandarskapinum, soleiðis at Miðvágur kom at lata 35%, Sandavág 25%, Seyrvág 30%, Bø 5% og Mykjunes 5%, men tá stillaði J. Rasmussen eitt broytingaruppskot soleiðis, at Miðvágur skuldi lata 45%, Sandavág 25%, Seyrvág 25%, Bø 3% og Mykjunes 2%. Hetta broytingaruppskotið fall. Men so stillaði formaðurin eitt annað broytingaruppskot soleiðis, at Miðvág skuldi lata 40%, Sandavág 25%, Seyrvág 25%, Bø 5% og Mykjunes 5%, og hetta samtykti tingið. Altso varð viðtikið at taka 5% frá Seyrvági og leggja á Miðvág. — Forstandarskapið hevur ógvuliga grundiga behandlað spurningin, og í 1916 niðurseta teir eina felagsnevnd til at fáa skil á hesum, og nú koma teir inn á ting við teirra uppskoti: — tað uppskotið, sum eg nevndi fyrst í talu míni. Har eru 5 kommunur í Vágum; í felagsnevndini eru 21 limir; fleirtalinum av forstandarskapslimunum dæmdi ikki tingens viðtøku í 1915, og komu teir tí ásamt um áðurnevnda uppskot soleiðis, at 19 stemmaðu fyri tí, 2 ímóti, og biðja teir tingið approbera tað. Forstandarskapini eru á einum máli um at hækka læknaalønina frá 900—1500 kr. — Amtið hevur fingið erkleringar frá áýslumonnunum Nielsen og Mortensen. Nielsen er í høvuðssakini samsintur við felagsnevndina, men heldur tó at í samburði við 27% fyri Seyrvág eru 5% fyri Bø fult so nógv. Mortensen, ið er nýggjur í embættinum, mælir bert til, at spurningurin verður loystur sum skjótast. Nevndin hevur nú sett fram uppskot um, at tingið approberar tað

uppskot, ið felagsnevndin er komin á samt um, og biðja vit tingið samtykkja hetta.

Joen Rasmussen: Orðførarin hevur nú greitt frá, hvussu nakað av forhistóriuni er viðvíkjandi doktaranum í Vágum. Men eg skal gera kunnugt, at tað eru tvey uppskot frá forstandarskapinum í Vágum, eitt frá fleirtalinum og eitt frá minnitalinum. Broytingaruppskotið í 1915 frá formanninum, varð viðtikið við 18 stemmum, og tað mátti verja týðuligt, at tað sum lögtingið viðtók hevdu forstandarskapini at rætta seg eftir. Tá ið orðførarin segði, at tey fimm forstandarskapini í Vágum, vóru einug um uppskotið, soleiðis at 19 limir stemmaðu fyri, 2 ímóti, so passar hetta ikki. Allar kommunur vóru einigar um lögtingsins viðtøku í 1915 uttan Miðvág. Obligatiómsgeldin er eisini forðæld eftir lögtingsins viðtøku tá. Tað er på grund av tí eini kommununi, at sakin nú aftur er komin á ting, tí hon vildi ikki finna seg í tí, sum tingið viðtók. Eg havi verið limur av einum forstandarskapi og eisini av felagsnevndini, men eg havi ikki funnið anleiðning til at forandra tað, sum lögtingið viðtók; tí ongar grundir eru framlagdar fyri eini soverðnari forandring. Teir í Miðvági siga seg hava tann hístóriska og juríðiska rættin, og mær fortalt, hava teir verið hjá ministriinum. At man nú skal koma aftur til lögtingið, tá tað bert er 3% um at gera, fati eg ikki. Men hví at øll forstandarskapini eru samsint um tað sundurbýting, sum felagsnevndin hevur sett fram, er tí, at tann eina kommunan hevur sett seg ímóti lögtingsins viðtøku. Har ímóti hava allir limir verið einigir um at søkja eftir doktara og hækka hansara løn. Eg haldi, at útvalgið skuldi havt sakina í 2 punktum: 1) sundurbýtingin, 2) lønhækkan til læknan. Eg finni ikki anleiðning til at stemma fyri uppskotinum, tí ongar grundir eru fyri tí. Allar kommunur hava jú orðnað obligatiómsgeldina eftir lögtingsins viðtøku; eg haldi uppá hesa viðtøku og øtli mær at koma fram við broytingaruppskoti.

N. Debess: Nevndin hevur hildið,

at henda sak var týðningarmikil, og tað er tí kanska grund til at undra seg yvir, tá ið J. Rasmussen sigur, at 3% vóru atvold í, at sakin ikki var avgjörd. Í hvussu er, er einki borið í lag: lögtingsins viðtøka í 1915 resulteraði í tí, at sakin í 1918 aftur liggur á tingi. Eg dugi ikki at fata tað, sum seinasti talari segði viðvíkjandi tí eini kommununi. Hvat ið forstandarskapini innanhýsis hava havt frammi, vita vit einki um at siga; men av tí sum er til skjals í hesi sök, sæst gjølla, at forstandarskapslimirnir hava verið samsintir um hesa sundurbýting, uttan 2 limir í Seyrvági. Tað passar, at minnitalið hevur eitt annað uppskot nevniliga, at lögtingsviðtøkan í 1915 skal standa við makt. Tá ið J. Rasmussen vil seta eitt broytingaruppskot fram, vil eg biðja formannin útseta sakin. Útvalgið vil enn einaferð granska sakina, og vit í nevndini vilja ongan mismun gera sóknanna millum.

Joen Rasmussen: Eg skal bara siga, at tá ið nevndin sigur „hele Tiden har været enige“, so finnur hon ikki hetta á nekrum pappíri í sakini. Teir hava ikki verið einigir „hele Tiden“.

N. Debess: Teir hava verið einigir á tann hátt, at teir hava hildið, at Seyrvágur hevur gildið ovlíðið.

R. Nielsen: Eg mellaði mær ikki at tala, men av tí, at tað er boðað frá einum broytingaruppskoti, vil eg siga nekur orð. Eg vil takka nevndini fyri hegnara beinasemi, at hon er komin einum stórum parti av Vágum til hjálpar í hesi týðningarmiklu sak. Eg royndi í 1915 at forðna fyri, at J. Rasmussen loypti klundur í sakina; síðani 1878 hava forstandarskapini verið einig, men í 1915 kom J. Rasmussen við broytingaruppskoti, sum loypti klatur í, og hetta gjørdi, at vit mistu læknan. Vit hava roynt at fáa hann aftur, men tað hevur ikki eydnast. Tveir av 21 hava sett seg upp í móti tí uppskoti, sum felagsnevndin er komin við. J. Rasmussen nevndi, at eitt av forstandarskapunum, Miðvág, hevði verið í móti lögtingsins viðtøku, meðan hini vóru við; her til vil eg siga, at eg

havi verið fráverandi, tá ið sakin hevur verið fyrri í forstandarskapinum. Men hon liggur nú fyrri á tingi send frá øllum kommununum, og eg má sum Vágamaður siga, at eg skammtat yvir at Seyrvágur, sum í 20 ár hevur verið ónigt hesum máli viðvíkjandi, nú ikki hevur ráð at gjalda tey fimm procentini, og tað er lógið, at Seyrvágur vil leggja byrðir á aðrar sóknir, sum eru verri sladdar. Henda sak hevur tann týðning, at gongur tingið nú í móti henni, koma vit kanska at biða enn 40 ár, áður vit fáa lækna aftur. Tað er eisini ógviliga ivingasamt — og eg havi boýrt juristar siga tað — um lógtingið í eini slíkari privatarari sak hevur lov til at leggja byrðir á eina kommunu »uden Forstanderskabets Samtykke«. — Hvát ið viðvíkur obligatiósgeldini, so hava forstandarskapini ordnað tað »midlertidigt«. Nú biðja teir tingið approbera tað uppskotið, sum teir eru komnir á samt um — og eg vil siga, at lógtingið hevur at approbera tað.

Joen Poulsen: Der fremkom en Bemærkning fra sidste Taler, nemlig dette, at Lagtinget har at approbere det Forslag, som Forstanderskabene ere blevne enige om. Men dette behøver Lagtinget aldeles ikke.

R. Nielsen: Mening mín var greið, so J. Poulsen behøvdi ikki at koma við hesum. Tá ið lógtingið ikki vil approbera hetta, so dettur sakin niðurfyrri.

Joen Rasmussen: Tann síðsti æraði talarari segði, at tað eri eg, sum eri komin fram við klutur í sakini, eg skal bara biðja R. Nielsen hyggja eftir seinasta forstandarskapsmøti, áðrenn kommunurnar blivu skildar, har var framboið eitt minnitale og eitt fleirtals forslag, tá var eg ikki limur. 1915 fáll mítt uppskot á lógtingi, men tað viðtikna uppskotið var tað sama sum minnitalsuppskotið í tí forstandarskapi, sum eg ikki var limur av. Tá R. Nielsen sigur, at eg havi forðað sakini, vil eg siga, at hann hevur forðað fyrri, at eingin lækni kemur í Vágar. Tá ið hann tinnæst snakkar um ráð, so vil eg siga, at talan her er ikki um ráð; tá

ið Seyrvágur er førur fyrri at gjalda 25%, er hann eisini førur fyrri at gjalda 27. Tá ið hann so sigur, at tingið hevur ikki rætt at ganga móti forstandarskapinum, so dugi eg ikki at fata, at teir nú altur eru komnir til lógtingið.

N. Debess: Tá ið J. Rasmussen meinti at tað ikki var korrekt at siga, at forstandarskapini »hele Tiden« hevdu verið samt, so vil eg siga, at í skrivilsí av 12. decbr. 1916 stendur: »Der opnæedes Enighed om følgende Forslag«, nevnlign, at Sandavágur skal lata 27%, Miðvágur 37% og Seyrvágur 27%. So stendur niðast, at J. Rasmussen sigur frá, at hann hevur ikki mandat til at undirskriva; men teir eru einigir um hesa býting. Seinni kemur skrivilsí frá formanninum í Mykjunesi, hvar hann sigur, at teir eisini vilja ganga við til hetta. Í Seyrvági er fleirtalið 3 fyrri hesum, meðan 2 stemma imóti. Tað er lí ikki stórvægis skeivt at siga, at forstandarskapini hava verið einig.

Joen Rasmussen: Eg má halda uppá tað, sum eg havi sagt, við felagsmøti vóru allir utan Miðvágur einigir um lógtingsins viðtøku, tað skal standa fast. Men av tí grund, at Miðvágur ikki var einigur, so gingu teir við til at forandra sundurbýtingina; tí tilføyaði eg, at eg ikki hevði mandat til at ganga við til hetta nýggja uppskoti.

A. Samuelson: Henda sak er nú nakað gomul á tingi. Tá hon í síni tíð varð behandlað, var tað ikki sum doktarasak í Vágum, men sum sak um útskiljingsvilkorini. Tá sakin kom aftur á ting í 1915, begynti man at tala um hetta punktið í útskiljingsvilkorunum. Í lógtingsfóðindi fyrri 1915 vil ein síggja, hvussu man vildi býta sundur kommunurnara útreiðslur til doktaran. Har hevur útvalgið fyrisligið soleiðis: Miðvágur 35%, Sandavágur 25%, Seyrvágur 30%, Bø 5%, Mykjunes 5%. Talan var altso um eitt lið í útskiljingsvilkorunum. So kom broytingaruppskotið frá okkum, sum ljóðaði so: Miðvágur 45pet., Sandavágur 25pet., Seyrvágur 25pet., Bø 3pet. og Mykjunes 2pet. Hetta varð ikki samtykt; men so kom uppskot frá

formanninum, og tað varð samtykt. Tað ljóðaði soleiðis: Miðvágur 40pet., Sandavágur 25pet., Seyrvágur 25pet., Bø 5pet., og Mykjunes 5pet. Sakin er aliso avgjörd av tinginum, fyríkemur tað mær. Tingið hevur haft rætt til at sanktionera tey vilkor, sum kommunurnar skulu skilja seg sundur uppá. Er tað nú grund til at broyta hetta? Tað grund, sum R. Nielsen førur fram, kann tingið ikki góðkenna. Eg gangi út frá, at teir sum í 1915 stemmaðu fyri hesum uppskoti, vilja eisini í ár stemma fyri tí sama. Og eg vænti, at teir nýggju tingmennirnir vilja gera líka so. Tað skal tó vesentlig grund til at broyta tingsins viðtøku. Tá tað er erkent, at munurin millum tað, Vágamenn vilja hava, og tað, teir hava fingið, er so lítil, so kann spurningurin um at fáa doktara til Vágar ikki falla av slíkum. Eg kann ikki stemma fyri uppskotinum frá útvalginum, tí eg haldi, henda sakin longu er avgjörd. Eg vil ráða til at halda fast uppá avgerðina frá 1915. Tá tingið er saman, er tað tað, sum hevur approbationsrætt. Annars er tað amtmaðurin. Útvalgið sigur, at teir ikki hava biðið um approbation; men tað er tó hensiktin.

R. Nielsen: Í Gøtusakinum meinti A. Samuelson, at tað var ólógligt, sum amtmaðurin hevði gjørt viðvíkjandi vatni til Gøtusku, men nú er tað lógligt, tá tað gældur doktaran í Vágum. Obligationina veit A. Samuelson einki skil á. Forstandarskapið í Miðvági hevur ikki vent sær til regeringina. Læknin fór úr Vágum, tí tingið hevði gjørt klatur við forstandarskapið viðvíkjandi hansara lön. Tingið hevur ikki rætt til at leggja mót á Miðvág, enn Miðvágur hevur gingið við til. Tingið sigur, at hetta skal Miðvágur lata, og hetta skal Seyrvágur lata o. fr. e. Miðvágur sigur nei: vit betala bara tað, sum vit hava pliktað okkum til. Eg má siga, at J. Rasmussen skal betala fyri tað, at felagsmøti í Miðvági ikki var samstítt. Tá má ikki hevur oyguni opin, so má tað sviða til pengapungin. J. Rasmussen hevur skrivað undir protokollina, og so má hann betala. Eg var hurtur staddur og eri

tí frúr. Men eg veit ikki eingang, um undirskriftin hjá Joen Rasmussen gældur.

Joen Rasmussen: Síðsti talarin helt, at eg ikki hevði skil uppá roknskap. Tað kann væl vera, at R. Nielsen er einasti rætti roknskaparmaður. Men eg havi gjøgnumgingið eitt pappír hjá forstandarskapinum, sum heitur obligation. Tað er uppá doktoraskuld til sparikassan. Skuldin bleiv ikki deild, utan hvør kommuna tók sín part. Hr. Danielsen hevur eisini sagt, at allar kommunurnar eru gingnar við. Vit kunnu í sparikassanum fáa at vita, at Miðvágur eisini hevur undirskrivað, ella betalt. Læknin í Vágum rýmdi ikki av tí grund, sum R. Nielsen segði, men tí hann fekk ein betri kjans. Eg havi ikki undirskrivað í blindheit; men tað kann vera, at tað var skeivt, at eg ikki kravdi at fáa alt skrivað, hvat ið framført var á fundinum í Miðvági.

A. Samuelson: Allir skilamenn vilja forstanda, at mín stillingur er klárur. Í Gøtusakinum forsvaraði eg eina viðtøku av forstandarskapinum (fleirtalinum). Í hesari sak forsvaraði eg eina Løgtingsviðtøku frá 1915. Eg anbefali R. Nielsen at slutta seg til mín, serliga tá tað er so lítil munur millum tey ymsu standpunktini.

R. Nielsen: Til A. Samuelson vil eg siga, at tingið í hesi sak gongur ímóti einum stórum fleirtali. Her er eitt fleirtalsuppskot, sum man ynskir approbera av tinginum.

Joen Poulsen: Anledningen til at Lagtinget først fik dette Spørgsmål til Behandling var, at Tinget skulde fastsætte de Vilkaar, hvorefter Vaago Præstegælds Kommune kunde deles i 5 Sognekommuner. Ved at dele efter de vedtagne Vilkaar, har man paa Vaago godkendt Lagtingets Vedtagelse. Naturligvis kun Sognene nu enes om en anden Ordning og søge Approbation paa den. Dette er Spørgsmaalet, som nu foreligger.

S. P. úr Konoy: Eg var í nevndini 1915 og eri tað eisini í ár. Tá

kom A. Samuelson við broytingaruppskoti; at fáa tað broytt, sum Vágamenn høvdu orðnað. Tað sama ger hann í ár. Tað, sum hann tá gjørdi, sær út, sum hevur tað ikki verið sakini til frama. Hann styðjaði tá minnitalsuppskotið frá Vágum. Tað er óverdigt av tinginum at spilla líðina til eitt langt orðaskifti um ein so ringan spurning, hvar tað einans geldur um, hvør av kommununum, ið skal bera meiri av hesum procentunum. A. Samuelsons støða er beint imóti ífstaðuni, hann tók í Gøtusakin. Men tað einasta, ið er ymiskt í hesum báðum sakum, er: at minnitálið í Vágum er sambands, meðan tað er mótsatt í Gøtu. Hann kann ikki koma burtur úr hesi klemmu. Tingberætningurin í 1915 er viktigur. Tað er ótilherligt at træta um hesi fáu prosent.

Joen Rasmussen: Konoy má lesa pappfrið í sakini betur ígjøgnum, enn hann hevur gjørt.

A. Samuelson: Eg vil biðja til Gøtu sakin kemur fyrri aftur. So vil R. Nielsen stemma ívaleynt við einum uppskotið, sum sigur, at fleirtalið í Gøtu hevur gjørt órætt. Konoy sigur, at mín støða í 1915 hevur bronglað sakina. Tað er ikki so. Vit vóru 4 tingmenn, ið settu fram broytingaruppskot; men tað fall. Í Gøtusakin held Konoy, at minnitálið skuldi ráða. Tá Gøtusakin kemur framm aftur, vænti eg at hoyra, at Konoy er vorðin kommunalur sjálvstýrismaður. Er tað so, at Miðvágur ikki hevur ráð at betala, ja so kann væl útvalgið yvirteinkja sakina. Annars eigir tað at vera við tað, sum avgjört var á tingi í 1915. Men hetta er kanska ein sak, sum menn ynska at klandrast um úttantings, og tá má tingið siga stopp.

S. P. úr Konoy: A. Samuelson minnist, hvussu vorðið var í 1915. Har var stillað broytingaruppskot av 4 monnum. A. Samuelson byrjaði fyrst at tala, og hann segði, at hann kundi ikki stemma fyrri uppskotinum frá nevndini. Fyri at sakin ikki skuldi falla, vildi man so av tveimum ringum hava tað frægara. Kann ein minnitals-

avgerð — tá talan er um Gøtusakina — kallast yvirvald, tá amtmaðurin hvørt eygablikk hevur kunnað fylgt sakini, sum einans er framd eftir orðra frá amtinum?

R. Nielsen: Til A. Samuelson vil eg siga, at Gøtusakin og henda eru ymiskar. Í Gøtu hevur minnitálið gjørt oitt samfundsgagnligt og gott arbeiði, men minnitálið í Vágum hevur bara gjørt ringt.

A. Samuelson: Rasmus Nielsen er jesuitur; hann heldur uppá, at »Hensigten helliger Midlet«. Tann setningin vil eg ikki halda uppá. Við Konoy vil eg siga, her er ikki spursmál, um eg eri fram ella afturfarin. Mín stillingur í Gøtusakin var rættur, eg forkláraði, at minnitálið hevði begingið yvirvald, og tað hevur tað gjørt. Eg trúgv ikki, at arbeiðið hevur verið so nógv í »kontakt« við amtíð, sum Konoy sigur. Eg hugsar tað bara hevur innskrenknað seg til tey skrivilsir, sum fyriliggja. Táð tað er sagt, at eg havi bronglað doktarasakina í Vágum, so vil eg bara hartil siga, at mítt uppskot varð ikki viðtikið, so eg kann ikki hava bronglað. Eg vil spyrja Konoy, hvar skulu vit onða, um vit bliva við at forbrongla og forandra eina tingsviðtøku. — Geldin er býtt; eg vil lí spyrja, um vit nú skulu býta um aftur og lata skriva nýggjar obligationir. Eingin líðir stóran vansa, táð tað er, sum nú er. Men skal tað vera bara ein sak um at vinna, so haldi eg ikki, at tingið eigir at gera nakað við spurningin.

R. Nielsen: Tað ljóðar ikki væl, táð Samuelson losar um at vinna. Hvat gjørdur sambandsmenninir, táð teir tókn sanatorið frá Vágamonnum? Hann má rokna mær tað til góðar, at eg minnist til tað.

S. P. úr Konoy: Andrass Sámálsson má ganga við, at hann hevur forkludrað sakina í Vágum og eisini í Gøtu. Tað er ikki, sum hann sigur, við Gøtusakin; men tað sær út, sum um bevisir ikki rína á honum. Eg haldi ikki, at tað er vert at stríðast um hesi 3 pct.

A. Samuelson: Eg skal geva uppat at diskutera við Rasmus Nielsen, tí nú er tað hevna, sum er honum í huga, av tí at sanatorið varð lagt í Havn í staðin fyri við Seyrvágs vatn. Eg haldi ikki, at Miðvág hevur for tunga byrði í hesi sak, tí teir hava jú doktaran á plássinum um nakar fæst í oynna, og eiga tí at gjalda hareftir. Her er ongin grund til at rætta uppá tingsins beslutning.

Joen Rasmussen: Eg skal bara siga, at Konoy stillar sakina á høvdið. Seyrvág hevur einki krutl gjørt; er nakað krutl, hevur Konoy sjálvur verið við at gera tað, tí hann stemmaði fyri viðtøkuni.

R. Nielsen: Eg skal eisini lata vera við at diskutera við Andrass Sámásson, tá hann talar um, at eg vil hevna. Hann er ein meistari til at brongla, eg trúgvi ikki, at nakar kundi fáa tað burtur úr orðum mínum. Eg segði tey ikki soleiðis. Eg havi ikki talað um hevnd.

S. P. úr Konoy: Tað er heilt lög- ið, at Jógván Rasmussen vil loyva mær ta æru, at eg havi bronglað sakina; hann var sjálvur í tí minnitálinum, ið ikki vildi ganga við til uppskotið.

Joen Rasmussen: Tá ið Konoy gekk burtur frá tí uppskotinum, var tað væl tí, at hann helt hitt vera rættari.

S. P. úr Konoy: Tá ið nevndar- uppskotið ikki sá út til at verða sam- tykt, mátti ein velja tað frægara av tvoimum minni góðum.

Joen Rasmussen: Konoy veit, hvør ið hevur sinkað sakina; hann hevur ongan rætt til at siga, at tað er Seyrvág.

N. Debess: Vit hava bara at rætta okkum eftir tí, sum liggur fyri her, at Seyrvág hevur sinkað sakina.

Joen Rasmussen: Nyholm Debess kann fara niðan í sparikassan; har kann hann siggja obligatiórnirnar; hann hevur ongan rætt til at siga hatta.

A. Samuelson: Orðførarin segði, at teir høvdu hildið seg til tað, ið fyr- ilá í sakin, eg haldi, at teir hava ikki hildið seg til alt tað, ið lá fyri í 1916 og áður 1915, — og tað er jú sjálv sakin.

Formaðurin: Behandlingen af denne Sag vil blive fortsat ved et senere Møde.

Studning til børn hjá einkjum.

3. viðgerð.

J. H. Poulsen: Sakin hevur verið til 2. viðgerð, eg vil mæla øllum til at stemma fyri tí uppskoti, nevndin hevur sett fram.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Fundur 27. august 1918.

Havnaskipan fyri Tórshavn.

2. viðgerð.

N. Debess: Havnarbyráð hevur sent hesa sak á ting um at hækka havnaavgiftina. Kommununevndin hevur fingið sakina í hendi og hevur nú greitt úr hondum nevndarálit. Viðvík- jandi sakini er at siga, at hon hevur verið fyrilegd ministerinum, men tað hevur sent sakina aftur, tí tað ynskir, at lögtingið skal hava sakina til um- røðu. — Býráðið biður ministerið um at hækka avgiftina frá 5—10 øyr. pr. registarton; allar útreiðslur eru hækka- ðar nógv, og havnakassin hevur undir- skot soleiðis, at hann er ikki førur fyri at útreiða vanligu útreiðslurnar — onn minni ekstraordinerar útreiðslur; eina slíka útreiðslu er ætlanin at útreiða, við tað

at havnarvesnið hugsar um at keypa ein part av brúnni hjá R. C. Effersee sála fyri 5300 kr. Eisini frá havna-vesinum fylgir skrivils, hvar í teir mæla til at hækka avgiftina; roknskapurin hjá teimum vísir við vanligum útreiðslum eitt undirskot uppá 1555 kr. 11 oyr. Teir mega rokna við ekstraordinerum útreiðslum t. d. mega teir dýpa inni við brúgvarnar — hetta hava teir sett til 500 kr. árliga í næk-ur ár. Tá ið vit hugsa um, at øll ar-beiði, sum gerast, eru dýrari enn áður, mega vit sanna, at henda hækkanin er neyðturvilig; men tað er ivingasamt um hon vil fáa roknskapin til at bal-lancera. Nevndin hevur meint, at tá ið Havnar býráð heldur, at hækkanin er neyðug — og ikki vil verða til skaða fyri Havnina, — at hon má taka somu støðu sum býráðið: at mæla til, at hækka verður um avgiftina við 5 oyr. Hetta er nevndin komin á samt um, og leggja vit hetta fram til ting-sins avgerð.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Studningur til búnaðarskeið.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sök hevur verið hjá fíggarnevndini. Tað er Liggjas við Hús, ið biður um studning; hann hevur í ætlan at koma inn á jarðaskiftisdeild búnaðarháskúla Noregs. Fyrsta rætt til at ganga á henda skúla hava annars bara Normenn, men hann hevur søkt og fingið loyvi, til at ganga á háskúlan. Av bønarbrævinum sæst ikki, hvussu nógv av peningi hann ynskir at fáa; hann biður bara um, at fáa studning til at lætta um kortnaðin. Fyri jól í fjør, sendi hann bønarbræv til „det danske Landbrugsministerium“, men hetta bønarbrævið er sent til amt-ið, fyri at tað kundi geva upplýsingar. Hetta veit hann einki um, — og í meðan hevur hann sent bønarbræv inn á ting. Amtið hevur verið hjá tí før-

oyska landbúnaðar ráðgevaranum, sum hevur givið andrageranum eitt sera gott viðmæli. Hann hevur fingið sær bæði teoritiskan og praktiskan kun-nleika í landbúnaðarfreði. Hann hevur verið á Stend búnaðarskúla, — hann hevur arbeitt á norskum bóndagerðum, og eisini verið í Kirkjubø. Hann hevur víst sørt hegni til at fáa nakað burtur úr sínum arbeiði. Landbúnaðar ráðge-varin sigur, at hann hevur skapað eitt mynsturbrúk í Gøtu, og hetta man vera gitið um Føroyar, hvussu væl hann hevur skipað fyri hesum arbeiði. Eg vildi ynskt, at vit høvdu fleiri slíkar menn, sum vit kundu styðja. So leingi vit ikki hava skúlar í Føroyum, so leingi mugu vit síggja tað, sum eina av okkara uppgávum, at styðja teir menn, sum vilja fara utanfyri Føroyar at leita sær kunneleika. Nú kann tað sigast, at jarðaskiftis viðurskifti ikki eru so nógv frammi her; men eg eri glaður um, at vit fáa menn, sum eru ferir fyri hesum, tí vit mugu minnist til, at landbúnaðarkommissionin hevur uppskot frammi um útskipting. Nú vóna vit, at bønarbrævið til landbrúksmini-sterið vil verða játtað, men vit halda ikki, at vit kunna lata hann vera heilt sœran higani. Vit mæla tí til, at hann fær 200 kr. árliga í tvey ár; tínæst at tingið gevur sítt viðmæli til, at danska landbrúksministerið veitir honum studn-ing. Eg vil mæla til, at uppskotið, sum vit hava sett fram, verður samtykt.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Løn hjá skansavarðamanninum.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sak hevur eisini verið hjá fíggarnevndini. Tað er arrestforvararin, sum biður um at fáa hækkan av gjaldi fyri fangakost, t. v. s. at broyta tað ásetta reglementið. Í 1912 var sakin eisini fyri í lögtinginum, tá hækkaði lögtingið um kostargjaldið, men ikki um lønina. Lønin hjá honum

er 84 kr. árliga, og peningaviðurlagið, hann fær fyri at geva fangunum kost, er 60 oyr. pr. dag; 31 oyr. pr. dag fyri fangar uppá vatn og breyð; 35 oyr. fyri vask pr. viku; 12 oyr. fyri varatekt pr. dag. Hesin andragarin hevur nú í 8 ár verið arestforvarari, og hevur hann noyðst at vera í arestini 70,5 samdøgur pr. ár. Hann er eisini reservabettjentur og fær 600 kr. árliga í løn fyri hetta; nú er tað ikki nógv arbeiði, sum krevst av honum, men lønin er tó ikki so høg, tá ið vit minnst til, at hann er bundin til arrestina so leingi. Tað viðurlag, hann fær fyri at geva fangunum kost, er púra einki — hann fær reint undirskot av tí. Hann hevur roknað út, at nú kostar bara kosturin honum 150 oyr. pr. dag. Nevndin heldur sjálvandi, at tað er rætt at hækka um lønina, men heldur ikki tað er beint at broyta reglimentid — vit kunnu hlóða við tí til tíðirnar verða normalar. Tí næst mæla vit til, at amtið fær loyvi til at geva honum eina hóskaði dýrtíðarhjálpi fyri kostarhald fanganna. Okkara uppskot setur lønina til 200 kr. árliga frá 1. oktobur 1918 at rokna; vask av fanga-klaðum skal gjaldast eftir rímligari rokning. Eg vil mæla til, at vit viðtaka tað uppskot, sum nevndin hevur sett fram.

J. M. Matras: Sum limur av nevndini vil eg ganga við til hetta. Eg eri samsintur við seinasta talara og vil mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð.

Samtykt varð at lata sakina fara, til 3. viðgerðar.

Stórvalaveiða.

1. viðgerð.

M. A. Winther: Eg skal mæla til, at sakin fer í eina 5-mannaevnd.

Hetta varð samtykt.

Studningur til brimgarð i Sandavági.

1. viðgerð.

M. A. Winther: Sandavágur søkir studning frá tinginum til at verja fyri, at jørðin ikki ryður burtur niðanfyri kirkjuna. Hetta er bert ein endurnýggjað viðgerð. Eg visi hesa sak til fíggjarnevndina.

Samtykt varð at beina sakina í fíggjarnevndina.

Havnabygging i Klaksvík.

1. viðgerð.

R. Rasmussen: Henda sak hevur verið á tingi fyrr. Í fjør var bønarbræv frá sóknarstýrinum í Klaksvík um at fáa gjørt eitt havnarannlegg har norði. Har varð eina ferð í tíðini projekteraður ein pierur. Bønarbrævið í fjør gekk út uppá at fáa hetta framt og gjørt størri. Forstandarskapið hevur fyrisligið at gera eina brúgv tvørtur fyri endan á hesum pieri og longur út. Forstandarskapið hevur biðið um, at ministerið vildi senda ein mann upp til at undirsøkja og berokna anleggið nærmari. Tingið mældi væl til at freinja hetta, men ministerið hevur ikki vilja gingið inn uppá tað. Hetta svarið frá ministeriinum hevur sóknarstýrið í Klaksvík ivaleyst fingið kunnleika um. Nú søkja teir við nýggjum bønarbrævi um studning til at bota havnarviðurskiptini har norðuri. Sóknarstýrini í øllum Norðoyum hava sameint seg við teir í Klaksvík. Eg segði í fjør, at hetta var eitt lívsbetingilsí fyri Norðoyar, tí Klaksvík má vera upplagspláss fyri tær allar. Har er hin einasta natúrhavnin. Men enn eru nógv ting til hágar. Eg mundi hava rætt í tí, eg segði, tí nú hava øll sóknarstýrini í Norðoyum sameint seg við Klaksvíkina. Tað, sóknarstýrið har biður um, er ivaleyst at fáa sakina frama á sama hátt sum í fjør, tí í umsóknini nevnist einki serstakt fram um tað. Eg vil mæla til, at sakin fer í somu nevnd, sum sett var viðvíkjandi pierbygging

suður-í Vági. Men tá har einans eru 3 limir, vil eg sipa til, at tveir menn vera valdir aftrat. Andragararnir biðja um, at henda sak má fremjast eftir somu lóg sum hini havnaraleggini í Føroyum.

Edw. Mortensen: Eg vil styðja uppskotið hjá R. Rasmussen, men hann hevur ikki greitt reiðiliga beint frá, hvat ministerið vildi. Forstandarskapið søkti um, at ministerið vildi lata útrokna, hvussu nógv tað vildi kosta at byggja hetta, og um tað var neyðugt at senda verkfrøðing higar. Ministerið svarar, at tað var ikki neyðugt at senda verkfrøðing. Vit kunnu berokna tað eftir Palle Bruuns ætlan. Ministerið hevur stillað seg vælviljugt. Men viðvíkjandi arbeiðinum sigur ministerið, at fyrri fyrst kann einki havnaralegg gerast í Føroyum. Kan mann fáa Klaksvík inn í havnarlógina, so vil eg styðja tað.

R. Rasmussen: Eg havi greitt rætt frá sakini. Eftir brævinum frá ministerinum er tað skiligt, at man ikki hevur ímøtikomið innstillingini frá lögtinginum í tí punkti, at man hevur játtað, at henda sak kemur saman við hinum havnaanleggnum, og annað er ikki kunnugt fyrri lögtinginum.

Edw. Mortensen: Við hasum skrivilsí frá ministerinum fylgdi skrivilsí frá vatnbygningdirektørinum. Tað er ikki neyðugt at senda verkfrøðing, sigur ministerið. Henda sak má bliva eitt uppskot til broyting av havnalógini.

J. M. Matras: Eg vil anbefalla andragandi pá tað besta. Kommunustýrið í Klaksvík hevur undirbyggt hesa sak við tað, at øll hini kommunustýrini í Norðuroyum, hava skrivað undir. Tey hava við hesum erklerað, at tey rokna Klaksvík sum sítt upplagsstað. Eg kann slutta meg til, at vit beina hesa sak til ta nevnd, sum er sett viðvíkjandi pieri í Vági, og at vit velja tveir menn inn afturat.

R. Rasmussen: Eg helt, at sakin varð greið, men nú sýnist tað, at her hoyra skrivilsir til sakina, sum eru tinginum ókunnug. Livat er grundin til, at ikki øll pappir henni viðvíkjandi eru komin fram fyrri tingið. Sakin hevði verið komin beinari fyrri, um øll pappirini høvdu verið framløgd frá fyrstani av. Eg vil stilla

spurning herum til rætta viðkomandi — aintið!

Samtykt varð at beina sakina í ta nevnd, ið var sett viðvíkjandi pierinum í Vági, og at velja tveir menn inn í hesa nevnd afturat varð eisini samtykt.

Studningur til skúlabyggingin í Klaksvík.

1. viðgerð.

R. Rasmussen: Forstandarskapið í Klaksvík biður her um studning til, at tað verður bygt aftrat skúlabygginginum. Skúlin í Klaksvík var í síni tíð ein hin besti í Føroyum og nóg stovur. Men fólkið er vaxið nógv, og nú er hann ov lítill. Við hesi sak fylgir tekning til umbygging og yvirslag yvir kostnaðin. Byggingurin er so góður, at hann tolir eina etagju oman á. Tað eru tvær skúlastovur; onnur er góð, men ljósviðurskiðini svara ikki reiðiliga til. Hin er lítill og ikki víðari hugnalig. Lærarin býr í skúlanum. Nú eru skúlabørnini so mong, at teir tveir lærararnir, sum eru, ikki eru førir fyrri arbeiðinum. Teir eru tí noyddir til at hava ein lærara aftrat í Klaksvík, men tá skúlastovurnar einans eru tvær, mugu teir leiga skúlastovu úti í bygdini. Tað er sjálvandi ólagaligt. Tað er tí neyðugt at byggja skúlan størri. Meiningin er at byggja eina nýggja etagju, so at tað verða trýggjar rúmligar skúlastovur, og síðani byggja eini hús leys frá til ein lærara og eisini gera ein skúlagarð til børnini. Hetta alt skal gerast so flóðsvarandi sum møguligt. Eftir yvirslagnum roknað hetta at kosta 14.000 kr. Men yvirslagið er gjørt fyrri nakra tíð síðani, og síðani eru prísirnir aftur hækkaðir, so tað vil nú vera beinast at rokna við 20.000 kr. Ætlanin er at byggja av timbri, men herum kunnu vera ymiskar meiningar. Tað serliga, sum her skal byggjast, er omanábygging, ein kvistur og útbygging til trappur, so at heita fétir ikki skúlan á nakran hátt. At byggja sethús av timbri til læraran er kanska skeivt, tí í longdini er tað blígari at byggja av gróti ella beton. Við sakini liggur erklering frá læknanum, hvar hann

úttalar, at tað er neyðugt at byggja aftrat. Hann er ikki sinnaður til, at skúlastova skal byggjast omaná, tí hann heldur, at ljóðviðurskiptini ikki verða góð. Men í einum rúni, sum ikki er størri enn ein vanlig skúlastova, kunnu ljóðviðurskiptini vist ganga ann. um tey ikki eru av teim bestu. Men sæð frá einum heilsuþótar sjónarmiði er tað neyðugt, at her verður gjørt nakað. Forstandarskapið biður tingið at instilla til ministerið at fáa statin til at styðja hesa fyrirøku, og at staturin betalar tað hálva. Eg vil mæla til, at sakin fer í kirkjukassanevndina.

J. M. Matras: Eg vil anbefalla, at hetta verður væl undirtikið. Tað er tankin, at skúlin í Klaksvík skal stíla ímóti einum hægri undirvísningi, so at børn í Norðoyum skúlu fáa meiri útdannilsí, enn tað nú kann lata seg gera at geva teimum. Útreiðslurnar vera stórar fyri kommununa, men henni tykist hesa sak at vera so viktuga, at hon ikki gongur av vegnum fyri teimum stóru útreiðslunum.

Samtykt varð at beina sakina í kirkjukassanevndina.

Fundur miðvikudag 28. august.

Kjósan av valneinum.

Viðvíkjandi at orðførarin (Winther) skeyt upp, at í valnevinum í Suðroy skal N. Djurhuus ganga út sum formaður, og P. Dahl á Gørðum í Vági koma staðinfyri, úttalaði

Joen Poulsen: En Mand, som har været Formand i saa lang Tid som N. Djurhuus, bør ikke gaa ud, uden at der er noget at indvende imod ham, eller han selv har sagt sig fra. Jeg henstiller, at Valgbestyrelsen bliver ordnet paa samme Maade som før.

Edw. Mortensen: Tå vit hava framsett hetta uppskot, er tað ikki fyri at fornerma nakran mann, men fyri at møtið

kann haldast meiri miðskeiðis á nymni. Tå møtið hevur verið í Sunnbæ, hevur tað varað reiðiliga leingi, áðrenn vit hava fingið okkara valbrøv.

Joen Poulsen: Det er rigtigt, at Optællingen af Stemmerne foregaar der, hvor Formanden bor. En Mand fra Porkere kan godt tage Valgbrevene med. Hvis N. Djurhuus nu maa gaa fra som Formand, vil han sandsynligvis næste Aar andrage om at blive helt fritaget for at sidde i Valgbestyrelsen.

M. A. Winther: Best var um formaðurin sat á Tvøroyri, men vit hava tó ikki sett uppskot fram um tað. Tað er av praktiskum grundum, at vit ikki vilja hava formannin at sita í Sunnbæ. Kennir N. Djurhuus seg stoyttan, so kann hann siga seg frá; men eg vóni, at hann vil siggja, at hetta er ein natúrlig ordning.

Edw. Mortensen: Tað er ovikið at krevja, at menn úr Hvalbæ og Sandvík skulu fara heilt til Sunnbæ.

Aftaná avstemningina var fylgjandi orðadráttur:

A. Samuelson: Jeg maa ønske til Lykke med den Hævnakt, her er foregaaet, at N. Djurhuus er smidt ud som Formand til Fordel for P. Dahl.

M. A. Winther: Hetta er eingin hevnaakt. Vit hava bara samansett valnevið meira praktiskt enn fyrr. Djurhuus er als ikki útkoyrdur úr nevndini.

A. Samuelson: Den gamle Ordning med Djurhuus som Formand har været praktiseret i lang Tid; naar man nu skubber Djurhuus tilbage til Fordel for Dahl, maa det betragtes som en Hævnakt.

M. A. Winther: Gamla skipanin gongur ikki longur aftur enn til í fjør.

A. Samuelson: Vil det sige, at Niclas Djurhuus ikke var Medlem af Valgnævnet før den Tid. Winther maa være vidende om, at Djurhuus sad som Formand ogsaa før denne Tid.

Edw. Mortensen: Besta prógv fyri, at hetta ikki er ein hevnaakt, er at J. Poulsen stemmaði við okkum.

M. A. Winther: Eg haldi, tað er ógvuliga vágið sagt av A. Samuelson, at hetta er ein hevnað. Hann hevur ikki verið inni undir orðadráttinum og veit tí ikki hvat fyrifallið er. Eingin av teim, sum sambandsmenn í árum frammanundan hava sett upp, eru farnir út. Tað einasta, vit hava broytt, er at býta hesi bæði nevni um, sum áður eru nevnd, tí vit halda, at tað er nóg so órímligt, at formaður fyri valnevndina situr í Sunnbæ.

A. Samuelson: Saa vidt jeg forstaar er her foretaget to Afstemninger. Vi plejer at praktisere en. Men nu kunde jeg med Grund kræve en tredje Afstemning. Djurhuus har været Formand, og det er gaaet godt. Jeg finder ingen Grund til Forandring og protesterer mod, hvad her er foregaaet.

M. A. Winther: Tað er líkagylt, hvat A. Samuelson heldur. Hann kundi roynt ein triðja avstemning, men í so fall kendi hann jú skepnu sína.

A. Samuelson: Min Skæbne kan afgøres her i Tinget i Dag. Vi kan saa udmærket godt, naar jeg ser mig om i Salen, foretage en Styrkeprøve i Dag. — Den vil utvivlsomt ikke falde ud til Flertallets Fordel.

Umboðssæluloyvi til „Kirkeklokken“.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen: Tað er eitt blað í Køpmannahavn, „Kirkeklokken“, sum hevur sent bønabráv til handelsministerið um at fáa loyvi til at kolportera smáar bókur og smáskriftir. Blaðið hevur haft slíkt loyvi fyrr í Danmørk, og biður tað nú um at loyvið má verða gjørt galdandi eisini fyri Føroyar. Amtið hevur í skriv-
ilsí av 17. december 1917 sent tinginum hetta bønabrávið til ummælis. Hetta vikublaðið „Kirkeklokken“ er eitt kristiligt vikublað, og tær bókur og smáskriftir, sum tað biður um loyvi til at sleppa at kolportera, kunnu væl javnstíllast við slík frá „Kristelig Forening for indre Mission i Danmark“. Tó at limir eru í nevndini,

sum ikki eru fúsir til yvirhøvur at geva slík loyvi, hava vit ikki funnið orsök til at ráða frá at geva hetta loyvið. Vit loyva okkum tí at mæla tinginum til at samtykkja okkara uppskot, soleiðis at lögtingið gevur sitt viðmæli til, at vikublaðið „Kirkeklokken“ fær hetta loyvið fyri 1919. Í okkara uppskoti stendur 1918, men hetta eigir at verða broytt til 1919, og tað kann væl gerast sum ein redaktionel broyting. Væl er tað so, at blaðið søkir um loyvi fyri 1918, men av tí, at sakin fyrst í ár er komin á ting, kann eitt slíkt loyvi ikki gagna blaðinum. Tí er tað rættast, at vit seta loyvið fyri 1919. — Eg skal nevndarinnar vegna mæla til, at uppskotið verður samtykt, og at sakin fer til 3. viðgerð.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Studningur til Føroya Fólkaháskúla.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Hetta bønabrávið er frá háskúlastjórnini. Eitt minnital í nevndini vil ikki seta fram uppskot um at geva slíkan studning, men vil heldur ikki seta seg ímóti, at ein slíkur verður givin, meðan eitt fleirtal mælir til, at tingið úr økonomisk fond gevur háskúlanum 300 kr. sum studning fyri komandi ár. Nú er eitt broytingaruppskot framkomið, sum setur studningin til 600 kr., men eg vænti, at maðurin, ið hevur borið tað fram, vil greiða frá tí; tí skal eg bert mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð.

J. Patursson: Eg havi loyvt mær at bera fram broytingaruppskot til uppskot frá fliggjarnevndini; men av tí at nevndin hevur býtt seg sundur í eitt fleirtal og eitt minnital, skuldi mitt uppskot av røttum verið nevnt: broytingaruppskot til uppskot frá fleirtali nevndarinnar. Men eg vóni, at allir tingmenn hava vitað, hvat ið eg havi meint, so eingin misfatan er komin av tí. — Eg vil mæla til, at tingið tekur væl við mínum uppskoti. Øll útgjöld vaxa, sum tíðin nú er, og eg haldi, at 600 kr. er tað minsta, sum lögtingið kann bjóða háskúlanum;

tað átti av røttum at vera meiri, men vit hava ikki nógvan pening at ráða yvir. Eg vóni, at flest allir tingmenn vilja samsýna hetta. Men eg vil mæla til, at tað ikki verður stemmað um broytingaruppskotið í dag, men at vit biða til 3. viðgerð.

Formaðurin: Aendringforslaget sættes ikke til Afstemning i Dag, men først ved Sagens 3. Behandling.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Hæðkan av limatalinum í Fróblar forstondarekapi.

2. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Tað er komið bræv til amtið í fjør heyst frá forstondarskapinum í Frøbæ, hvar teir biða um at hæðka limatalið frá 5—7. Teir bóðu amtmannin gera tað tingsins vegna, men hann helt, at sakin ikki var so týðningamikil, at hon ikki kundi biða. — Sum grund fyri hesi hæðkan bera teir fram, at kommunan er stór, og nógv arbeiði er at gera, tí er tað meiri hóskandi, at limatalið er 7 í staðin fyri 5. Nevndin hevur einki ímóti, at talið verður hæðkað, og mælir til at so verður gjørt. — Eg vil mæla til, at okkara uppskot verður samtykt.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Bonarbræv um studning til vognhjól.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Her eru tvey bonarbræv um studning til at fáa sær vognhjól: annað frá Martin Poulsen, Skopen, og annað frá P. J. Mikkelsen í Gásadali. — Bonarbrøvini hava gott viðmæli frá kommunustýri og sýslumanni; frá tí síðuni er einki í vegin. Ídnir og dug-

ilgir eru menninir. Men tað er soleiðis, at tingið nakað langt síðani tók ta støðu ikki at geva studning av tingsins kassum til vognhjól. — Vit styðjaðu teir menn, ið gjørdu fyrstu royndir við vognum her á landi; men av tí, at hesar royndir eru almannakendar, og at fólk víða hvar hava tikið eftir teimum, tí at brúk av vognum er væl lønandi, so helt tingið, at tað tørvaði ikki at veita slíkar studningar longur. Tí heldur nevndin, at tingið ikki kann játta hesum bonarbrøvum. — Í fjør gav landbrúksministerið 1000 kr. til hjálpar fyri tað føroyska jarðabrúkið; Føroya bóndafelag fekk henda pening at ráða yvir; aftur er vøutandi, at landbrúksministerið gevur javnstóran pening í ár. Vit halda tí í nevndini, at tað er natúrligt, at hesir menn venda sær til Føroya bóndafelag, sum óivað vil veita teimum studning av hesum peningi. Eg vil mæla til, at okkara uppskot verður samtykt.

Joen Rasmussen: Annar av hesum monnum, sum biða um studning, er bóndi í Gásadali; hann biður tingið geva sær peningastudning til anskaffilsí av landbrúksleiðskapi. Útvalgið er nú komið til tað resultat, at tingið ikki kann veita studning til vognhjól, men í staðin fyri vísa teir honum til bóndafelagið. Eg haldi ikki, at tað er på sítt pláss, at lögtingið vísir monnum til privat selskapir, og eg trúgvi ikki, at lögtingið hevur gingið tann vegin fyrr. So vilt eg hoyrði orðføraran, eru ongur treytir settar á tann hátt, at lögtingið skal hava nakað at gera við býti av pengum. Men set nú fyrri, at bóndafelagið, sum er eitt privat selskap, sum drivir handilsvirksamheit, og sum hevur til uppgávu millum annað at slutta bøndurnar saman, stillar tær treytir, at maðurin skal melda seg inn í felagið. Bóndafelagið hevur ikki gott rý uppá seg; tá ið talan varð um maximalprís her á tingi, var hildið fram, at hetta felagið hevði skrúað prísirnar upp. Skulu vit tí anbefalla manninum at fara til bóndafelagið? Eg haldi, at tingið eigir ikki at fara tann vegin. Orðførarin greiddi frá, at maðurin var duguligur; eg kenni mannin og veit, at so er. Um nú tingið ikki gevur honum studning direkta til vognhjól, kundi tað givið honum ein pengastudning sum páskønnilsí fyri hansara dugnaskap. Maðurin er henvístur til at liva av sínum bóndabráki.

J. Patursson: J. Rasmussen helt eina ræðu, sum einki hefur at gera við tingið. Eg vil tí ikki svara uppá hana. Um J. Rasmussen vil eg brúka tað danska orðatakið: „Sig mig, hvem du omgaas, og jeg vil sige dig, hvem du er.“ Tað er beint, tá orðførarin hefur víst hesum monnum til bóndafelagið. Økonomisk fond hefur brúk fyri teimum midlum, hon hefur. Landbrúksministerið hefur latið bóndafelagið fingið 1000 kr. til at hjálpa tí minna jarðabrákararum við, tað er tí beint at vísa manninum hagar. Tað er ein natúrligur vegur.

Poul Niclasen: Eg vil bara siga, at eg veit ikki, um bóndafelagið er hin rætta institutið at snjúgva sær til í hesum viðurskiftum.

J. Patursson: Tað hoyrir ikki til at orðaskiftast um henda spurningin her í tinginum. Um tingmenninir úr Havn og Seyrvági ynskja broyting, so vendi teir sær til landbrúksministerið. Eg hugsi, at formaðurin ansar eftir, at vit ikki koma inn uppá soverðið.

M. A. Winther: Hvi ikki vísa á bóndafelagið, tað hefur jú fingið pening frá landbúnaðarministeriinum júst til at styðja slíkar menn. J. Rasmussen hefur sjálvur verið millum teirra, sum ikki hava viljað givið tilskot av tinginum; tað er tí undarligt, at hann ikki vil, at vit skulu biðja henda mannin venda sær til bóndafelagið. Um hann vildi, at tingið skuldi veitt hesum manni studning, so skuldi hann heldur havt brúkt pennin og sett uppskot fram á ting um tað. Lat okkum lata vera at blanda slík viðurskiftir, sum J. Rasmussen hefur nevnt, inn í orðaskifti, tí hetta er ósamuligt.

N. Debes: Eg vil halda meg til bønabrávið. Tað hevði verið væl, um tingið kundi geva meira studning til jarðabrákarar. Av øllum er tað teir minni, sum treingja mest. Eg haldi ikki, at ein institutið, sum útbetalir henda pening, vil leggja nakrar treytir við.

Joen Rasmussen: Eg haldi ikki, at ein sak, sum er komin til tingið, skal vístast til eitt privat selskap, og eg havi fullan rætt til at snakka um hana her á tingi. Tá ið orðførarin segði, at eg hevði verið við til at danna grundarlagið

til, at tingið t. d. ikki gevur nakað til vognhjól, so er tað ikki rætt. Um eg kom við uppskoti, so skilji eg nú, at tað ikki vildi hjálpt. Tí eftir tí, orðførarin segði, mátti tað fyriliggeja so forferdiligá nógvir upplýsingar um andragaran. Teir kann eg ikki skaffa honum í dag.

Poul Niclasen: Viðvíkjandi tær 1000 kr., sum Winther talaði um, so hefur bóndafelagið lýst tær fram í bláðunum, og tí er eingin grund til, at tingið biður fólk um at fara hagar.

R. Rasmussen: Tað kann vera nakað í tí, at J. Rasmussen framførir, at tingið ikki kann vísa eitt bønabráv til eitt privat selskap; men tær 1000 kr., ið bóndafelagið hefur, tær hefur staturin givið. Tí er tað einki undarligt, um vit biðja mannin venda sær hagar. Tingið hefur einaferð fyrr í einum líknandi tilfelli víst á at fáa studning til eina centrifugu av einkjupengunum.

M. A. Winther: Til P. Niclasen vil eg siga, at fólk ansar ikki altíð eftir lýsingum. Tað er tí einki undarligt í, at tingið vísir manninum henda vegin.

Poul Niclasen: Eg eri ikki stementur fyri at vísa til eitt felag, sum administrerar yvir pengum, sum tingið einki veit um, hvussu teir vera útbýttir.

J. M. Matras: Eg eri limur av nevndini. Tingið eigir lítlan pening at bevilga av til hendan mann. Tí tonkti man sær til, at hesin maður kann søkja har, sum peningar kunnu fáast frá.

Joen Rasmussen: R. Rasmussen sigur, at hesar 1000 kr. eru statsins peningur. Tað veit man einki um — og tað fyriliggur einki fyri tinginum, hvussu hesir pengar eru útbýttir.

J. H. Poulsen: J. Rasmussen segði, og hann úttalaði tað bestent, og P. Niclasen antýdaði, at bóndafelagið gjørdi ikki reiði fyri peninginum. Um teir sum treyt seta, at menninir skulu gera okkurt fyri bóndafelagið -- tá tað er ein fiskari, veit eg ikki, hvat slíkt kann kallast, men tá tað er ein bóndi, so má tað koma inn undir „bóndafangari“.

Joen Rasmussen: Eg haldi, at J. H.

Poulsen og eg siggja líka uppá sakina. Er tað ikki eitt bóndafangarafélag?

Rasmus Rasmussen: Tingmaðurin í Seyrvági segði at roknskap fyrilá ikki frá bóndafelaginum. Eg vil spyrja, um roknskapið fyriliggur fyri einkjupengarnar. Patursson segði, at teir avlægdu roknskap, og tað gera teir ivaleyst. Eg trúgvi, tað er landbúnaðarministerið, sum krevur tað. Løgtingið kann jú biðja um at fáa roknskapin at siggja.

Poul Niclasen: Eg skilji ikki, at R. Rasmussen kann fáa líkheit millum einkjupengarnar og hetta.

Rasmus Rasmussen: Líkheitin er tann, at løgtingið hevur víst monnum til einkjupenganevndina, eins sum tað nú vísir monnum til bóndafelagið.

Poul Niclasen: Eg standi eins óforstandandi sum táðni.

Rasmus Rasmussen: Eg kann ikki gera við, at P. Niclasen ikki hevur evnir til at fata.

Poul Niclasen: Eg beklagi, at R. Rasmussen ikki hevur evnir til at forklára eina sak.

Rasmus Rasmussen: Tað ger mær ilt, at P. Niclasen ikki fatar míni orð.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Lendistøðir.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Tann fyrsta sakin er úr Rituvík, hon gongur út uppá at fáa bött um lendistøðna. Forstandarskapið sigur, at tað er lívsfarligt at koma niðan frá lendistønna. Hon treingir harðliga til at velast um, bæði fyri fólk sum kemur har og býr har. Niður yvir stønna hongur hamarsklettur, sum er um at detta, so at tað er vandamikilið at koma bæði upp og niður. Tingið hevur haft sín álitismann har á plássinum, og

hann sigur, at skulu teir gera nakað við lendingina, so kostar tað fleiri túsund kr.; men tað má kortini bætast soleiðis um plássið, at teir utan ótta kunnu seta bát og sjálvir ferðast har. Tað er neyðugt at spreingja burtur. Hetta vil kosta 3 tunnur av sementi, 20 pund av krúti. Eg vóni, at vit taka væl við hesum, so nakað kann gerast við hamarsklettin; tí tað er púra tørvandi. Nevndin hevur tí framsett hetta uppskotið: 1) Tingið letur tilskot til lendistønna, 2) støddin av tilskotinum verður avgjörd, tá arbeiðið er liðugt og sýnað.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Forstandarskapið í Klaksvík biður um studning til lendingina við Hallarátanga á Borðoy. Hetta er ikki almindiligt lendipláss, men eitt pláss, hvar bátar søkja til í neyð. Tað er uppgongdin, sum tykist at vera so vánalig. Í kava og frosti er neyvan framkomandi. Frá forstandarskapinum fyriliggur einki yvirslag um kostnaðin. Nevndin fyrirlær at útseta sakina til næsta ár.

Hetta varð samtykt.

Forstandarskapið í Porkeri hevur biðið um tilskot til eina lendibrúgv í bygdini. Teir biðja ikki um studning í ár, men biðja bara um, at vit her á tingi ikki gloyma teir. Sakin er gomul, hon hevur fyrr verið á tingi — og ein slík brúgv vil verða ógviliga kostbar. Teir kunnu yvirhøvur ikki í ár skaffa tilfar. Nevndin hevur eisini fyrirligið, at henda sak verður útsett til næsta ár.

Hetta varð samtykt.

Fundur Tórsdag 29. august.

Pulpiturið í Vestmannakirkju.

2. viðgerð.

Prósturinn: Henda sakir um pulpiturið í Vestmannakirkju var á tingi í fjór, og kirkjukassanefndin kom tá fram við tveimur uppskotum: eitt frá fleirtalinum í nefndinni, og eitt frá minnitalinum. Hverki av uppskotunum varð samtykt; tvey broytingaruppskot voru eisini framlögð, men tey voru heldur ikki samtykt. Nú er aftur komið bønarbræv frá meinigheitsráðinum í Vestmanna um studning, fyri at teir kunnu gera pulpiturið í kirkjunni størri, so at tað nýggja orglið kann fáa pláss at standa har. Hetta orglið er atvoldin til, at sakir er reist; meinigheitin hevur sjálv keypt tað og latið tað sett inn í kirkjuna; men teir noyddust at bróta nakað niður innan í kirkjunni fyri at fáa orglinum rúm. Hetta hava teir ikki fingið loyvi til frá rætta viðkomandi. Tað má vera soleiðis, at fólk og meinigheit ikki kunnu seta nakað inn ella taka nakað úr ella bróta nakað niður í kirkjunni utan loyvi frá kirkjuinspektionini. Sakir hevur nú haft sína gongd, og hópur av skjølum er komin afturat. Nøkur av teimum stólasetrinum, ið voru tikin burtur, tá ið orglið var sett inn, eru nú uppáttur sett aðra staðni í kirkjunni. Vit halda nú í nefndinni, at tað er nógv fyri at koyra orglið út aftur úr kirkjunni, eisini tá ið vit minnst til, at meinigheitin í Vestmanna í mong ár hevur latið nógvan pening fyri at fríðka um kirkjuna, og sjálvandi hevur tað stóran týdning at hava eitt gott og stórt orgul, fyri at gudstænastan kann gerast hugnalig. Teir biðja um at fáa studning av kirkjukassanum, soleiðis at pulpiturið kann verða gjørt størri; ætlanin er so at flyta orglið hagar upp. Harvið verður sjálv kirkjan eitt sindur størri, og hetta haldi eg er ein høvuðsgrund fyri, at tingið veitir teimum tann studning, teir biðja um, tí kirkjan er heldur lítil eftir fólkinum. Í fjór var gjørd tekning og yvirslag av bygmeistera Magnus Jacobsen; hann meinti, at hetta kom at kosta 700 kr. Vit í kirkjukassanefndinni eru komnir á samt um at ráða tinginum til at geva kirkjunni upp til 700 kr. av kirkjukassanum fyri Norðstreymoyar prestagjalði, móti at

teir lata tann pening, sum verður út yvir. Og hetta siga teir seg eisini at vilja gera. So eg skal biðja tingið at samtykkja í hesum, vit hava sett upp, og annars mæla til, at sakir fer til 3. viðgerð. Ein teirra í nefndinni hevur undirskrivað við Forbehold av serligum grundum, sum hann sjálvur vil greiða frá.

S. P. úr Konoy: Tá ið sakir í fjór var á tingi, var eg eins og nú í kirkjukassanefndinni, sum tá ikki var samsint um sakina. Eg meinti tá, og eg meini tað enn, at tá ið meinigheitin fær sær onkran lut til kirkjuna, so má hon skipa fyri slíkum á lögligan hátt, og tað er órættvíst at aðrar kirkjur skulu bera kostnaðin slíkum viðvíkjandi. Einkil varð samtykt í fjór á tingi, og er tí samdráttur enn um hetta mál; og eg haldi, at hetta er ikki til frama fyri nakran; tí er tað best at spurningurin verður loystur. Eg gangi tí við til at lata henda pening hesa ferð, so friður kann koma um hetta mál. Eg vil tí mæla til, at vit ikki gera annað á tingi, utan samtykkja tað uppskot, nefndin hevur sett fram.

Joen Poulsen: Jeg har tænkt mig at stemme for det foreliggende Forslag. Naar jeg har bedt om Ordet, er det af den Grund, at det forekommer mig, at der mangler noget i Udvalgets Indstilling. Menigheden bør ikke anskaffe noget til Kirken, uden med Samtykke af Kirkeinspektionen. Men angaaende dette burde Udvalget have et Indstillingspunkt.

J. Guttusen: Eg skal á vegna meinigheitarnar takka nefndinni, og vóni at nú verða Vestmenningar tilfriðs. Eg vil biðja tingið taka væl við hesum.

Samtykt varð, at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Sandvik sum særstøk kommuna.

2. viðgerð.

Joen Poulsen: Fra Sandvig er kommet Andragende om at Sandvig maa blive særligt Sogn og særlig Kommune. Det synes at være en Måne at splitte

Sognene ad. Udvalget har ikke ment at kunne indtage nogen Stilling i Sagen, da intet er sagt om Grænseskellet. Der er 93 kommunale Vælgere i Bygden. Saa nævnes der noget om, hvorledes Delingen skal sættes i Værk; blandt andet siges der, at Beboerne skal betale Skat af den Jord, de selv ejer, og den Jord, de har til Leje. Men det er jo ingen Sognegrænse. Hvor de vil have Grænsen, maa de selv bestemme. Udvalget har set paa Kortet og har ment, at der til Sognet henlægges den dyrkede Mark i Bygden, og saa fire Havgeparter nærmest beliggende Bygden. Men Folk dernede maa bedst ordne det. Udvalget har derfor foreslaaet at udsætte Sagen til næste Aar.

Hetta varð samtykt.

Lendingaviðnræktir í Nesi og Hvalbæ.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sakin er av misgávum víst í fliggjarnevndina. Her er einki bønarbræv um studning, men tað er ein klaga yvir kommununa, tí hon ikki hevur hildið vegin ístandi til eina lendistøð, sum lögtingið hevur givið studning til. Henda sak hoyrir heina í kommununevndini, og eg haldi, at tað er rættast, at hon verður viðgjörd har.

Joen Poulsen: Der kan ikke gøres noget, før Erklæring fra Forstanderskabet foreligger. Men en saadan Erklæring kan det kommunale Udvalg indhente.

Samtykt varð at beina sakina í kommununevndina.

Studningur til einkjuna eftir lærara Dahl í Funningi.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Einkjan eftir lærara Dahl biður um at fáa nakað í pensión.

Lagtingstidende 1918. A.

Hon greiðir frá, at hennara formúla er 1100 krónur. Forstandarskapið sigur, at hetta er beint. Maður hennara varð lærari, áðrenn pensiónslógin kom, og hevur tí einkjan onga pensión. Tingið hevur fyrr haft líknandi sakir fyri og hevur tikið væl við teimum. Nevndin fyrirlærar tí, at hon fær 100 um kr. árið frá 1. oktober at rokna.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Afturgjald til eigaran av skipinum „Margretu“.

1. viðgerð.

Edw. Mortensen: Eigarin av hesum skipi, sum varð søkt á Bankanum í fjør, hevur sent bræv til justitsministerið, hvar hann biður um, at statskassin má gjalda honum ein part av skipinum aftur, og eftirgeva honum tað, sum árestaði í statsláninum. Brævið er komið til amtið, sum so hevur spurt um mansins viðurskiftir hjá sýslumanni og kommunustýri. Eitt bræv frá kommunustýrinum fyriliggur, sum sigur, at hansara viðurskiftir eru ógviliga vánalig. Tað er møguligt, at statskassin vil lata nakað, um tingið vil lata nakað. Vit eiga at hjálpa hesum manni, og lata han fáa til dæmis 500 kr. av økonomisk fond. Tá ið eigararnir av „Isabella Innes“ eru undantiknir, haldi eg, at eingin av teimum, sum misti skip á Bankanum, vilja koma til tingið við bønarbrævi. Heldur ikki haldi eg, at tað vil henda aftur, at menn missa skip aftur á henda hátt, tí óivað vilja teir nú halda seg utan fyri vandasjögvin. So eg haldi ikki, at vit skulu vera ræddir fyri, at tað skal skapast præcedens. Eg fyrirlái, at sakin fer í fliggjarnevndina.

Joen Poulsen: Der er ingen Tvivl om, at Manden er uheldig stillet. Og derfor er der al Grund til at tage velvilligt imod denne Sag; og jeg mener ogsaa det er rigtigt, at den overgaar til Budgetudvalget. Ligesom den sidste ærede Taler kan jeg heller ikke se nogen Fare

for, at der skabes Præcedens. Jeg skal derfor paa det bedste anbefale Forslaget.

Samtykt varð at heina sakina í fliggjarnevndina.

Fundur fríggjardag 30. august.

Lóg um bókføring.

3. viðgerð.

J. H. Poulsen: Hetta uppskotið hevur verið til 2. viðgerð; og varð tá viðtikið paragrafvis. Eg skal mæla til, at tingið samtykkir uppskotið nú í 3. viðgerð. Tað er so, at vit treingja til eina slíka lóg, og her eru ikki størri krav sett, enn rimiligt.

Uppskotið varð samtykt.

Hov sum særtek sókn.

3. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Greitt varð frá sakini við 2. viðgerð; eg skal tí bara mæla til, at uppskot nevndarinnar verður samtykt.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Læknin í Vágum.

3. viðgerð.

N. Debess: Tá ið henda sæk varð til 2. viðgerðar, varð nóg so stórir orðadráttur um sundurbýting av útreiðslunum. Hetta gjørdi, at nevndin kom saman aftur; men eftir teimum upplýsingum, sum fram

komu við 2. viðgerð, hevur nevndin ikki funnið nakra grund fyri at taka aðra støðu hesum máli viðvíkjandi. Eg skal tí bert mæla til, at uppskot nevndarinnar verður samtykt.

Joen Rasmussen: Tá ið sakin var til 2. viðgerð, var, sum orðførarin segði, stórir orðadráttur um hana. Eg meinti tá, at nevndin ikki hevði granskað sakina so gjølla sum hon skuldi, í tí, at hon ikki hevði hildið seg til teir rættu upplýsingarnar; eg loyvdi mær til at koma fram við tí, sum fyrilá um sakina. Eg skal ikki siga stórt meira, men upplýsa um, at tað, sum nevndin hevur hildið seg til, er slíkt sum liggur frammanundan december 1916, meðan øll forstandarskøpin í august í fjør vóru samsint um lögtingsins viðtøku og hava orðnað seg hareftir.

R. Niclasen: Eg skal í stuttum nerta við teir upplýsingar, sum seinasti talari gav. Hann sigur, at nevndin ikki hevur haft teir rættu upplýsingar; eg havi hugt sakina íggjgunum, og eg má siga, eg dugi ikki at síggja nakað, sum kann broyta ta støðu, nevndin hevur tikið, utan kanska eitt lítið fylgisskjal frá J. Rasmussen. Tað undrar meg, at J. Rasmussen gevur slíkar upplýsingar. Hann umtalar ikki eina aðra sak; nevnliga viðvíkjandi keypinum av A. C. Lützens húsi. Eg skal upplýsa tingið um, hvussu viðurskiftini vóru. Forstandarskapið í Miðvági søkti um lán; tá ið lánið skuldi vera undirskrivað, segði ein av direktørunum fyri sparikassanum, at vit einki lán finga, uttan at vit gjalda alla ta skuld, sum Vágasýsla skyldaði í Sparikassanum; tí kom tað at vera soleiðis, at Miðvágur mátti gjalda so stóran part, sum sparikassin helt, at Miðvágur átti at gjalda; vit kundu hava sagt nei kanska, men tað var ikki gott við at gera. Vit kundu fáa lán í hankanum, men har máttu vit gjalda $6\frac{1}{2}\%$, meðan sparikassin bara tekur $4\frac{1}{2}\%$. Vit meintu tí, at rættast var at deponera peningin soleiðis, sum sparikassin vildi hava tað gjørt. Tí varð obligationin orðnað soleiðis. Vit vóru noyddir til tað, av tí at sparikassadirektørurin vísti ein so lagnan atburð. Standurin er tann, at fleirtalinum hevur ikki dámað lögtingsins viðtøku í 1915. Tí er nú ein nýggj skipan viðtikin av 19 av 21 forstandarskapslimum. Ganga vit nú ímóti hesum, so er sakin dripin. Eg

trúgví ikki, at forstandarskapini vilja koma aftur til lögtingsins, um tað uppáttur gongur ímóti fleirtalinum. Eg skal takka nevndini fyri, at hon er komin við hesum uppskoti; og eg vil ráða øllum frá at stemma fyri broytingaruppskotinum frá J. Rasmussen.

Joen Rasmussen: Tá ið seinasti taliari umtalaði húsið hjá A. Lützen, so vil eg siga, at hetta lánið eisini er ordnað uppá tann mátan, sum lögtingið viðtók í 1915. Eg skal takka R. Niclasen fyri, at hann viðgongur, at obligationin er í ordan. Hin fyrirsýddi ordningurin av 1916 hevur einki at siga; í staðin fyri hava forstandarskapini í august 1917 gingið við til tann ordningin, lögtingið viðtók 1915.

R. Niclasen: Obligationin er ikki ordnað, ein sókn í Vágum hevur ikki goldið, og tað er Seyrvágur.

Joen Rasmussen: Tann æraði tingmaður kann yvirbevísa seg um, at tað er ordnað, við at hyggja at roknskapinum. Har vil hann síggja, at alt er goldið. Men Seyrvágur hevur ongan kvittan fingið. Vit søkja um í okkara uppskoti, at lækna-lønin verður hækkað.

R. Niclasen: Aftur meir J. Rasmussen í klingur; hann sigur okkara uppskot. Uppskotið er frá ongum øðrum uttan bara J. Rasmussen.

M. A. Winther: Eg vil stemma fyri broytingaruppskotinum. Tað gongur út uppá, at tilskotið frá kommununi hækast frá 900 til 1500 krónur. Harfyri kann einhver hava sína støðu til nevndaruppskotið.

R. Niclasen: Verður broytingaruppskotið samtykt, verður tað so eisini stemmað fyri nevndaruppskotinum.

M. A. Winther: Broytingaruppskotið er eitt nýtt innstillingspunkt.

S. P. ír Konoy: Vit í útvalginum eru komnir á samt um at stemma fyri broytingaruppskotinum.

R. Niclasen: Tá ið broytingaruppskot verður stillað til eitt nevndaruppskot, so fellur nevndaruppskotið burt, tá broytingaruppskotið verður samtykt.

J. H. Poulsen: Kommunan skal hava approbatión. Men vit stemma fyri broytingaruppskotinum, og fyri nevndaruppskotinum viðvíkjandi fordeiling av pørtunum.

N. Debess: Nevndin hevur einki at invenda móti uppskotinum frá J. Rasmussen; tað kann ikki betraktast sum eitt reiðiligt broytingaruppskot, men sum eitt nýtt innstillingspunkt, sum eitt uppskoyti til nevndaruppskotið.

Joen Rasmussen: Ein og hvør vil síggja, at nevndaruppskotið og broytingaruppskotið ikki er ímóti hvørjum øðrum. Eg vildi, at lønin hjá læknum skuldi hækast, og tí kom eg við mínum uppskoti.

R. Niclasen: J. Rasmussen meinar við sínum uppskoti, at tað einans skal stemmast fyri sakini um at hækka doktaralønina til 1500 krónur. Verður hansara uppskot samtykt, so er øll sakin avgjörd.

Edw. Mortensen: Eg mæli til, at nevndaruppskotið fyrst kemur til avstemming.

Joen Rasmussen: Plaga ikki broytingaruppskot at ganga undan nevndaruppskoti.

R. Rasmussen: Hetta er eitt nýtt innstillingspunkt og kann ikki ganga fyri broytingaruppskot.

Edw. Mortensen: Ja, nevndaruppskotið eigir at koma fyrst til avstemming.

Nevndaruppskotið varð fyrst samtykt, og síðani var uppskotið frá Joen Rasmussen samtykt.

Havnaskipan fyri Tórshavn.

3. viðgerð.

Th. M. Strøm: Her er einki at siga uttan tað, at eg mæli til, at nevndaruppskotið verður samtykt.

Hetta varð samtykt.

Studningur til landbúnaðarskeið.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Eg vil anbefalla nevndaruppskotið til viðtöku.

Hetta varð samtykt.

Løn til skensavarðamansins.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Eg vil mæla til, at nevndaruppskotið verður samtykt.

Hetta varð samtykt.

Fundur leygardag 31. august.

Frágreiðing frá sanatorinevndinni.

1. viðgerð.

N. Debess: Tá henda nevnd varð kosin í vár, var tað skiligt, at línirnar ikki vóru so væl lnni í viðurskiftunum viðvíkjandi sanatorinum. Nevndin tók tá fyrst til at samráðast um, hvat gerast skuldi, fyri at hon kundi seta seg inn í viðurskiftini. Hon kom tá ásamt um at fara á fund við sanatoriilæknarum og teim, sum fyriskipa sanatorið. Tað varð tá brátt skiligt, at her var mangt, sum tørvaði at broytast. Men tá nevndin var nýggj og kosin at sita tinganna millum, so vildi hon ikki gera nakað stórvegis fyri fyrst. Nevndin hevði fingið bønarbræv frá Hoydal um meiri lön, men vildi ikki taka støðu til tað, fyrr enn øll sakin var lögð fram fyri tingið. Men tað vóru spurningar, eisini økonomiskir, sum ikki kundu biðja; teir hevur nevndin noyðst at loysa utan at leggja teir fyri tingið, so leiðis spurningin um brenni. Árið fram-

annundan var illa statt við brenni. Torvið var lítið, og kólið kostaði ein hóp at keypa. Og tá man ikki veit, hvussu verður vorðið við kóli at fáa til keyps í framtíðini, so má útvegast fyri torvi. Árið her framanundan var skorið 1500 leypar innanfyri sanatorimarkið. Men tað meinast, at sanatorið ikki kann hjálpa sær við minni enn 2500 leypar. Toss vagna hevur nevndin vent sær til skilamenn fyri at spytja, um ein slkur torvskurður kann spilla uppdyrkingslendi, sum har er. Hesir báðir mennir — M. W.-Lützen og Júst Jacobsen — siga, at tá tað verður væl umfarið, kann torv skerast innanfyri markið í tvey ár. 2500 leypar av torvi vilja kosta 3000 kr., og nevndin heldur, at tað er biligari at fáa torv hiðani enn aðra staðnis frá. Fysikus Heerup og frúgrin Flagstad siga, at tað er trot av seingjarteppum, og at eingi eru keypt til sanatorið, síðani húsið var bygt. Heerup heldur, at man ikki nýtir at endurnýggja øll teppini íseinn, men keypa so við og við. Nevndin hevur so vent sær til spunavirkihúsið, sum vil lata teppir fyri 25 krónur hvørt. Men nevndin hevur ikki viljað bílagt nøkur teppir, fyrr enn tingið úttalar seg. Viðvíkjandi øðrum tingum, flöt og tilíkt, hevur nevndin givið sanatorinum beskeð um, at sovorðið kann keypast, eftirsum tað tørvast. Tað næsta, nevndin hevði at kanna um, var, hvussu sanatoriibyggingurin var umsitin innan og utan, og hon bað tí menn um at sýna húsið. Sýnisarbeiðið varð gjørt av H. C. Andreassen og Magnus Jacobsen. Tað vil kosta 9190 krónur at gera sanatorið í stand, utan at máling er roknað uppi. So kom ein spurningur upp, sum gjerdi, at nevndin bað sýnismenninar at vurdera kostnaðin av einum forandringi av vognskúrinum, við tað at nevndin helt, at tað hevði verið beint, at sanatorið átti ein líkvogn. Men nevndin hevur heldur ikki í hesum viljað tikið fasta støðu, fyrr enn tingið hevur úttalað seg. Nevndin hevur altso spurt sýnismenninar, hvat tað vil kosta at rúmka so mikið um vognskúrið, at tað eisini verður pláss til ein líkvogn; enn víðari varð sýnið biðið at ætla um, hvat tað vil kosta at gera eitt høsnaðhús aftrat. Sýnismennir siga, at bæði tvey tilsamans vilja kosta 1950 krónur. Tað var einaferð, sum menn vita, bygt eitt høsnaðhús har uppi til 50 høsna. Nú er eingin høsna eftir. Tá nú øll vara er vorðin so dyr, heldur nevndin, at tað var

vert at fáa ta gomlu hoesnaskipanina aftur. Í tí góða lendinum har uppi kundi tað dyrkast korn til hoesnaføði. Átti sanatoriið 100 hoesn, nýtti tað einki egg at keypa. Frá Heerup er enn víðari komið henvendilsí til okkum at biðja sýnismenninar vurdera, hvat tað vil kosta at pappastovurnar; tær eru bara av pløgðum víði við opnum sprekkum. Hetta kemur at kosta 200 krónur fyri hvørja stovu. Heerup hevur meint, at man kan taka eina stovu hvørt ár og ikki aftar í senn. Í tí samrøðu, sum nevndin hevði við Heerup og frúnna Flagstad kom tað fram, at vegir og hegn, sum hoyra til sanatoriið, eru í nakað ringum skili. Tað stendur í reglementinum, at fyrrpassarin skal ansa eftir vegunum. Nevndin hevur talað við Hoydal um hetta, og hann sigur, at hann hevur so nógv um at vera, at hann ikki fær tíð til at ansa eftir vegunum. Nevndin læt so sýna veginar og hegnið. Hetta varð gjørt 15. juni av Elieser Hansen og Johannes Simonsen. Eftir teirra frásøgn verður ein umvøling av hesum at kosta 1995 kr. Tó er hertil at siga, at har er ein postur aftrat uppá 100 kr., sum ikki beinleiðis kann verða roknaður til umvølingina, tí tað er nakað, sum fyrst nú skal gerast, og ikki nakað gamalt, sum forfarið er. Hesar báðar vurderingsforrætningarnar vísa útreiðslur uppá 9190 kr. og 1995 kr., tilsamans o. u. 11.000 kr. Hetta er tað, sum sýnismenninir halda skal brúkast av peningi fyri at bota um húsini innan og utan. Tað, sum nevndin hevur latið gjørt, er, umframt torvskurð, at vøla um vognhúsið, og er tað vurderað til at kosta 100 kr. Eftir samrøðu við Hoydal heldur nevndin, at tað ikki er hóskandi, at maskinmaðurin eisini skal vera ørinda drongur; tí var tað hent, um ein drongur varð festur, sum kundi gera tað arbeiði, sum Hoydal nú hevur við at flytja vøru og fólk millum sanatoriið og Havnina, men eisini henda spurning leggur nevndin fram á ting til avgerðar. Eftir er roknskapurin, sum her er framlagdur og granskaður; hann vísir eitt yvirskot uppá 1277,83 kr.; tó er hertil at siga, at hetta er eitt formelt yvirskot; ein postur uppá 2500 kr., ið hoyrir til hetta roknskaparárið, er ikki tikin við. Tess vegna verður eitt undirskot uppá 1222,17 kr. Atvoldin hertil, at hetta ikki kom uppi, er beinleiðis tann, at henda rokningin ikki er komin í rætta tíð; mær vitandi er tað

ein rokning frá vøruhandlinum. Eg vil mæla til, at tingið góðkennir roknskapin, sum er granskaður. Síðani fylgja mánaða uppgerðir, sum eisini eru granskaðar til 1. juni í ár. Eg skal fyri at geva eitt bilæti av standinum nevna nokur tøl. 30. december 1916 hevur sanatoriið eina ogn uppá 6928,60 kr., 1. oktbr. 1917 er ognin vaxin til 8206,13 kr.; hertil kemur tá henda rokningin uppá 2500 kr., sum má dragast frá. Hetta var beholdningurin tá. 1. juni 1918 var beholdningurin 2903,51 kr.; vit hava tess vegna eitt undirskot frá 1. oktbr. 1917 til 1. juni 1918 uppá c. 5000 kr. — og minnst vit so til tær 2500 kr., so verður undirskotið c. 3000 kr. Hetta er rætt heteinkiligt. Á einum heilum ársroknskapi er undirskotið sum framanundan greitt frá c. 1200 kr. Tað kann í og fyri seg ikki sigast, at undirskotið er so stórt; vøurnar eru hækkaðar, men inntøkurnar hava staðið í stað; men tað er lægið, at vit nú hava so stórt undirskot, meðan vit roknskaparárið framanundan eina høvdu eitt undirskot uppá c. 1200 kr. Enn hava vit nakrar mánaðir eftir av roknskaparárinum og ikki er væntandi, at undirskotið í tí parti, sum eftir er, verður minni. Við tað, at so er statt, haldi eg, at tað kundi verið væl hóskandi, at sakin fer í figgjarnevndina.

Poul Niclasen: Orðførarin fyri sanatoriinevndini hevur nú útførliga greitt okkum frá, hvat teir hava gjørt, síðani teir tóku við í maj. Tá ið vit minnst til, at tað eru bert 3 mánaðir, síðani at nevndin varð sett, so er tað als ikki lítið, hon hevur avrikað. Hon hevur kannað eftir, hvussu húsini eru umsitin, latið sýnað bygningarnar og granskað líkindini fyri at fáa nýggjan líkvogn, og um ein slíkur vognur fæst, vil tað kanska gleða ein stóran part serliga av Havnarfólki, sum dagliga siggja vognin ferðast oman og niðan. So hava teir roynt at mobilisera hoesnini av nýggjum og roynt hevur eisini verið at skera torv. Hetta er altsára gott, men tað er eitt punkt, eg vil nema við, nemliga ta umtalu, sum eitt av bløðunum, nemliga »Tingakr.« fyri 14. august gevur av standinum, í tí tað refererar »sanatorie-betonkvingin«, og eg vil við loyvi formansins lesa hetta stykki upp:

»Sama dag — fríggjadagin — var framlagdur »berættingur« frá sanatoriu-nevndini, ið gevur eitt dømi um,

hvussu skilið er í teimum ymisku »driftum» og rokniskapum, amtmann Rytter hefur haft undir hond. Eftir tí sýni, ið upptikið er, mugu alt fyri eitt 10,000 kr. nýtast til at seta sanatorihúsinu so dánt í stand -- her er ikki máling upptroknað -- og 2000 kr. til vegir og hegn. Umframt má væl so mest sum øll vantveitingin gerast av nýggjum og húsinu málust við tað fyrsta. Annars er standurin so ringur sum hann vera kann: Høsnarhaldið er uppathildið, og sjúklingarnir smæðka ikki egg utan »recept» frá doktarinum, nærsagt; seinasta vetur var har so sørt við mjólk, at illa fekst út í drekka o. s. fr. Hetta er tað, amtmann Rytter reypaði av, tá hann segði seg at hava fingið »Sanatoriet til at svare Regning»!!

Eg má siga, eg gjørdist eitt sindur bilsin, tá eg las hetta, og eg kann ikki nokta, at hetta í støðum sýnir ein skyldskap við frágreiðing nevndarinnar. Eg vil nú loyva mær at spyrja teir æraðu nevndarlimir og fyrst og fremst mín partamann Tórgarð, um standurin er so ringur á sanatorinum, at sjúklingarnir neyvan fáa mjólk ella egg utan recept, ella mjólk út í drekka. Er tað so vorðið, má nakað gerast, og tað sum skjótast, tí so svarar sanatorið ikki til sitt formál: at geva sjúklingum heilsubót. Eg havi altíð havt tann fatan, at sanatorið var eitt heilsubótarhús, og ikki ein straffianstaltur, eg vil tí loyva mær at spyrja sanatoriinevndina, um sanatorið er eitt heilsubótarhús ella ein straffianstaltur.

M. A. Winther: Tá ið P. Niclasen fór at halda eina langa talu, væntaði eg, at hann skuldi koma fram við nøkrum positivum, men alt tað, ið hann segði, var í hesum viðfangi negativt. Í hesi sök gerst tað okkum neyðugt, at koma fram við einum hvørjum, sum kann bota um skilið. Eg havi ikki verið í hesi nevnd, og kenni tí ikki sakina so gjølla. Men eg veit, at viðvíkjandi uppgongu ella niðurgongu, so hefur tað mest rátt um teir menn, sum hava verið fyristøðumenn, summir doktarar hava verið meiri ansnir enn summir. Eg havi aldri trúð, at sanatorið vildi geva balance, og tó hefur tað í langa tíð givið balance; tí vildi eg fegin, at nevndin hevði greitt frá, hvussu tað ber til, at tað nú bráðliga gevur undirskot. Eg havi enn meira

hoyrt hókhalðaran siga, at undirskotið verður størri. Í øllum viðurskiftum tørvar at arbeiða við balance, og í hesum viðfangi behøvir tað ikki at vera tað sama sum at taka góðskuna frá sjúklingunum. Tá ið nú nevndin mælir til at geva figgjarnevndini sakina í hendi, so kemur hon til ókunnugar menn, og so vilt eg dugi á at skyna, verður tá einki annað at gera, enn at líkna pening av amts-repartitionsfondini. Men vit mugu royna at finna aðrar útvegir, og taka allar teir spurningar upp, sum hava verið frammi hesum máli viðvíkjandi, t. d. at umleggja driftina, ella beinan vegin at taka sanatorið av. Nú haldi eg ikki, tað er beint at niðurleggja sanatorið, men hesin spurningur hefur verið frammi t. d. av Løffersøe. Í einum hvørjum húshaldi ræður nógv um, hvussu matmóðurin dugir at halda hús, og her ræður um, hvussu doktarin dugir at vera økonom. Har haldi eg, at nevndin atti at greitt frá, hvussu atburðurin atti at verði, og hvussu hann er nú á sanatorinum, so at vit kunnu samanhlíði tað. Prisunum eru vit ikki harrar yvir, men vit kunnu kanna eftir, hvussu húshaldið er. Eg vil mæla til, at vit seta eina 3-mannanevnd til at granska hesa sök, og tað sjálvandi, at í hesa nevnd koma menn úr sanatoriinevndini.

J. Patursson: Eg haldi, at tað er illa, at orðførarin fyri figgjarnevndini visir hesa sak frá sær. Nú er væl útlíðið, og tað ber illa til at seta eina nýggja nevnd; verður tað bara ein 3-mannanevnd, koma teir somu menn í hana, sum hava sitið í millumtinganevndini, og tá kemur einki nýtt fram. Figgjarnevndin kann har ímóti altíð samráðast við nevndina. Tað sær nú kanska ikki so svart út, sum ymsir talarar vilja halda; tí ríkið vil yvaleynt skoyta afturat í hesi dýrtíðini, og tað gera teir kanska við ømur heilsubótarhús í Danmørk. Mær dámar mí best, at sakin fer í figgjarnevndina.

Poul Niclasen: Winther segði, at eg ikki kom fram við nøkrum positivum, men bara við negativum; men eg vil siga, at Winther er einasti tingmaður, sum hefur talað um at niðurleggja sanatorið, og hetta má sigast at vera negativt.

M. A. Winther: Undir vissum umstøðum kann tað vera ein positiv handling. Eg kom kortini fram við nøkrum

nýggjum, nevniliga at seta eina aðra nevnd.

Poul Niclasen: Eg vil standa við tað, eg segði: tí sanatorið er, sum til verður tikið — *Sagens Genstand* — og taka vit tað av, so verður tað absolut ein negativ handling.

H. C. W.-Tórgarð: Poul Niclasen rættaði ein spurning serliga til mín, og eg skal royna at svara uppá hann. Eg havi verið limur av hesi nevnd, sum var sett í mei; fyrsta fyrirteka okkara var at vitja niðan á sanatorið og tosa við tey, sum standa fyri tí dagliga yrkinum har. Vit hava latið sýna tað, sum sanatorið eigir og eisini vegirnar. Av tí, at systemskiftið hevur verið, meinti eg, at tað var rætt, at hetta varð sýnað, og var tað í tráð við tað, sum lögtingið gjørdi viðvíkjandi amtshandlinum; hetta eru aktiv, sum verða yvirdrigin, ikki økonomisk, men politisk. Viðvíkjandi tí, sum stóð í „Tingakr.“, vil eg siga, at eg var illa við, tá ið eg las tað; eg hevði ikki hugsað mær til, at hetta skuldi útnyttast sum álop á ein embætismann, amtmann Rytter. Hevði eg havt varhuga av hesum, hevði eg neyvan gingið við til sýnið. Hetta er misbrúk av upplýsingum. Blaðið framfærði hetta á tann hátt, at tað skyldaðist Rytters administratión av sanatorinum, at so illa var statt, og síðani varð hetta yvirført á sambandspartíð. Men tað er ikki so, at hesin stóri kostnaður skyldast administratiónini í Rytters tíð. Flest allir stórir postar sípa til sjálvt annleggið av sanatorinum; tað eru allir einigir um, at annleggið var mislukkað frá fyrstu tíð og bleiv ein kleppur á amtskommununnar budgetti. Tí er tað skeiðt at útnytta hetta soleiðis, sum blaðið hevur gjørt. Tað er ikki so, at ikki postar um viðlíkahald hava verið á teimum fyrri roknskøpunum; blaðið sigur, at máling er ikki uppiroknað, men tað er jú stutt síðani, at húsin vóru málaði. Ein stórir postur på 600 kr. er settur til at gera køksgólvið í stand, og 1000 kr. til at vøla um eina svalagongd. Atvoldin til hesar umvølingar er tann, at undirlendi húsanna er ikki álítandi. Hetta sipar til teir upprunaligu vansarnar, sum vóru tá ið sanatorið var bygt. Nógv er rættað í farnum árum, men nógv er eftir at rætta. Annars skal eg fult út vera einlur við orðføraran viðvíkjandi vegum og vognhúsl.

Nevndin hevði ikki inntrykk av, at tað var hildið nóg væl reint utan um húsið. Poul Niclasen las nakað upp úr blaðnum „Tingakr.“ viðvíkjandi vatnveitingini. Mær kunnugt hevur nevndin einki at finast at henni. Vit hava ikki skorið torv, men latið skorið torv. At undirskotið í ár er størri skyldast m. a. torvskurði, tí henda útreiðsla hoyrir rættast á næsta árs roknskapi. Tað er ikki gott hjá nevndini at finna á roknskapinum atvoldina til undirskotið; sum Winther segði: nógv ræður um doктaran, hvørjar administratiónir evnir hann hevur. Viðvíkjandi tí at keypa nýggj teppir, so er seinni komið skrivilsí frá fysikus um, at væl var trot av teppum, men beholdningurin kann supplerast so við og við. Eg vil styðja Winthers uppskot um, at sakin fer í eina serliga nevnd, og eg haldi tað vera beinast at seta eina 3-mannanevnd.

M. A. Winther: Eg skal ikki hava nakað ímóti at taka mítt uppskot aftur og styðja Tórgarðs.

Poul Niclasen: Tað undrar meg í stórum, at Tórgarð, ið hevur sitið í nevndini, ikki hevur nakað at finast at hvørki vatnveitingini ella málingini; serliga tað at mála húsið heldur jú „Tingakr.“ fram sum aldeilis neyðturvuligt. Nú er tað jú soleiðis, at blaðmenn hava tíðum livliga hugsjón, og kann kanska tað, hetta blaðið hevur ført fram, skrivast á ta konto. Annars er alt hetta jú eftir av „Tingakr.“s vanligu ljótu álopum á amtmann Rytter, og dupult ljótt eftirsum tað kemur fram, aftaná at Rytter er farin úr Føroyum.

S. P. ír Konoy: Við tað, at Poul Niclasen rættar beinleiðis spurningar til okkara í nevndini, kenni eg meg skyldugan at svara. Hann segði, at hann helt skyldskapur var millum grein „Tingakr.“ og okkara frágreiðing; nú veit eg ikki, hvussu tingmaðurin í Havn roknað rættaríð, men um hann vil lesa okkara frágreiðing og hera hana saman við blaðgreinina, so vil hann síggja, at skyldskapurin er langt burtur. Vit hava ikki innsamlað material mótí tí amtmanni, sum farin er, og er greinin í „Tingakr.“ skrivað á tann hátt, at hon sigur, at nevndin hevur samlað slíkt materiale, so er tað eitt misbrúk av blaðnum. Annars vil eg siga við P. Niclasen: nevndin hevur ikki ta uppgávu at spyrja sjúkling-

arnar, um teir fáa nóg mikið at eta. Vilja vit vita nakað um húshaldið, vanda vit okkum til økonomina. Mín meining er annars, at tað gongur forsvarliga til har uppi. Eg høpi, at tað týðiliga framgongur av tí, eg havi sagt, at eg einki havi at gera við tað, ið stendur í „Tingakr.“, og eg standi leysur frá øllum bløðum í Føroyum. Við Winther vil eg siga, at tað at niðurleggja sanatorið er ein tanki, vit ikki skulu framføra her. Nóg sjúk menniskjur eru, sum treingja til heilsubót og ikki kunnu liggja heima; fyri teirra skuld skulu vit ikki siga slíkt. Okkara uppgáva er at halda ordan á tingunum; tí sýnist eg ikki, at tað var burtur av leið, at sakin fór í fíggar-nevndina.

Poul Niclasen: Eins og vit plaga at fáa tað frá tingmanninum í Gøtu, hava vit fingið klárt og greitt svar; sjálvandi rokni eg ættarlið á sama hátt sum aðrir tingmenn. Tann, ið lesur hesa blaðgrein, vil óivað trúgva, at hetta er tikið úr frágreiðing nevndarinnar. Tølini passa nøkurlunda, og tá ið so er, vilja flest øll trúgva, at greinin ber sønn boð. „Tingakr.“ ber hana jú eisini fram sum eitt referat av sanatorie-betonkuninginum.

S. P. úr Konoy: Tingmaðurin úr Havn skal ikki undrast yvir, at tølini hóska, tí tá ið eitt skrivils er komið inn á ting, er tað so, at siga offentligt. Eg skal enn einaferð siga, at eg havi ikki sett greinina í „Tingakr.“ og heldur ikki borið boð. Mín uppgáva sum nevndarlimur var at siga frá, hvussu standurin er á sanatoriinum.

Poul Niclasen: Eg havi annars fyrr trúð, at sakin ikki vórðu offentligar, fyrr enn við fyrstu viðgerð — og hetta er jú fyrsta viðgerð av hesi sak, vit hava í dag.

S. P. úr Konoy: Eg skal ikki træta við P. Niclasen; men sum sambandsmaður veit hann, at vit hava eitt ógvuliga grelt fortífeldi, hvar ein sak, sum kom inn sjálvan Ólavsekudag, beinan vegin varð telegraferað niður til Danmarkar.

Poul Niclasen: Eg kann nevna eitt tilfældi sum er yngri, nevnliga við lægt-ingssali í fjør, og sum Konoy sum sjálvstýrismaður má minnst til. Tá varð

framborið í blaðnum „Tingakr.“ nakað úr einum uppskoti, áðrenn sjálvt uppskotið var framlagt á tingi. Har hevði onkur borið boð frá nevndini, áðrenn hon hevði framlagt sítt uppskot.

N. Debess: Eg má siga, at eg eri ungur á tingi, men tað undrar meg, at tingmaðurin P. Niclasen, sum eg kenni so væl, skal bera nakað so dult fram her á tingi. Aftanfýri hetta liggur tann insinuation, at ein av nevndarlimunum hevur flutt einum blaði tíðindi. Eg skal siga P. Niclasen, at tá ið eg skrivi í eitt blað, so seti eg mitt navn undir. Eisini man hann kenna slíkar søgur, sum kunnu ganga í Havnini, og munnu onnur bløð enn „Tingakr.“ eisini brúka tilíkar søgur. — Eg vil styðja Tórgarðs uppskot, og taki tí mitt aftur.

Poul Niclasen: Tá ið N. Debess meinar, at ein av nevndarlimunum skal hava borið boð, vil eg siga, at vit eru umframt nevndina 19 tingmenn. Og síðani vil eg taka til hitt gamla orðatakið: „Sukur er hann, ið inn at sær tekur.“

Edw. Mortensen: P. Niclasen hevur drigið ting inn í sakina, sum ikki hoyra heima her. Tað, ið eitt blað skrivur, kann mótsigast í einum øðrum blaði. Tá ið talan er um teppir, so veit eg, at sjúkhusið á Tvøroyri ætlar sær at keypa teppir, og hini sjúkhusini kanska eisini, so her kundu tey kasta saman øll. Eg haldi ikki, at tað er lægið, at sanatorið gevur undirskot; tað hevur jú somu inntøkur sum áður, og nóg stórri útreiðslur; sjúkhusini geva jú eisini undirskot bæði her og í Danmark, og tað sama kann sigast um tey dönsku sanatoriini. Eg vil mæla til, at nevndin roynir at skaffa dekning, og eisini kannar eftir, um ikki útreiðslan kann gerast minni.

Poul Niclasen: Eg skal ikki tala meira um hetta, men eg hevði tonkt mær, at ein læktingssak, áður hon hevði verið til 1. viðgerð, ikki mátti berast út um tingsins dyr. Tá ið so Mortensen segði, at sakin kundi mótgangast í einum øðrum blaði, so veit eg ikki, hvat fyri blað, eg skal ganga til. Mortensen hevur bløð at ganga til, men ikki trúgvi eg, at nakað av teimum vildi tikið mótmæli frá mær.

Edw. Mortensen: Tað er rætt, at eg havi atgongd til fleiri blað; eg havi elsini fingið innivist í »Dimu«, og har mundi P. Nielsen ikki vera útlýstur.

N. Debess: P. Nielsen kann iva- leyst fáa innivist; hann er sjálvur blað- stýrari.

Poul Nielsen: Slíkir spurningar hóska ikki í mínum blaði.

Samtykt varð at beina sakina í eina 5-mannaneynd.

Djóravern.

2. viðgerð.

Edw. Mortensen: Í 1916 finga teir í Danmark lóg fyri djóravern. Fyrr galt einans straffulógin fyri tey verstu tilfelldir. Henda lóg tekur alla mis- handling av djórum inn undir tað, sum kann straffast; men hon geldur ikki fyri Føroyar. Sakin kom inn á tingið í 1916, men bleiv útsett til næsta ár. Men tingið setti standandi nevnd til at hugsa um sakina, og henda nevnd kem- ur nú við frágreiðing. Vit í nevndini vilja hava reglur, sum svara til ta dansku lóg av 1916 um djóravern, men tó broyttar, soleiðis at tær hóska til viðurskiptini her á landi, fyri at fólk her kunnu vera klár yvir, at einstøk tilfelldi, sum annars kundi koma inn und- ir heiti djórapiðu, ikki kunnu straffast t. d. tá teir í brimplássum noyðast so at signa at blaka seyðin inn í bátin, ella tá teir í bjargalendi ikki kunna handfara seyðin, so at hann ikki pínist. Vit hava tí hildið, at orðið »utan grund« skal setast inn í reg- lurnar. Livandi fiskur má ikki flytast á tann hátt, at snøri ella tráðu ella annað verður stungið ella krøkt gegnum hann. Í § 9 siga vit, at hann, sum er serliga bondskur móti djórum, skal frákennast rætt at slakta djór. Um politiið sær eitt djór, sum er komið til skaða, kann pol- itiið krevja, at tað verður dripið. Vit fyrirláa, at tær reglur, nevndin hevur framsett, verða settar í kraft í Føroyum við kongaliga anordning.

Lagtingstíðende 1919. A.

Poul Nielsen: Í tí dansku lógini av 1916 sigist at bara djóralæknar mugu gelda hestar. Hetta hevði verið neyðturvuligt at fingið inn í okkara lóg, í eg kenni ein mann, enná ein tinglim, sum betraktar tað sum ein slags »sport« at gelda hestar. Hann geldir hestar, bara hann sær sær kans til tess, og sjálvsagt pínast hestarnir undir hosi »geldingamani«. Men vit hava enn ongan djóralækna í landinum, og tí hava vit ikki tikið hetta upp. Tað átti at vera settar treytir fyri sunnu- dags skjótarar, sum lamskjóta og pína harurnar og enná rósa sær av tí.

R. Rasmussen: Tað fyriliggjandi lóguppskotið tekur ikki nóg mikið hen- sýn til viðurskiptini. Tað er vanskiligt at yvirhalda eitt forboð um ikki at draga livandi fisk uppá tráðu ella snøri ella tífíkt. Ein kona keypir fisk í Vágsbotni; hon heldur fiskurin er deyður, men tá hon kemur nakað á veg fer onkur fiskurin at sprakla eitt sindur; hetta sær ein ella annar hýster- iskur persónur; hann klagar konuna og hon fær eina stóra mulkt. Tað er ikki melri djórapiðsla í at draga fisk uppá tráðu, enn tað er at krækja fisk av línu og blaka hann í bátin. Eg kann ikki utan víðari stemma fyri nevndaruppskotinum. Tað er heldur einki framsett um skjóting ella um at brúka byrsu, sum elvir ta størstu djórapiðu eftir sær. Allur hin lam- skotni fuglurin, sum krýpur fram við strendurnar um summarið er vitnis- burður har um. Tá lógin nevnr eina ívasama djórapiðslu, má hon ikki und- antaka eina óivasama, og tað ger hon, tá tað ikki verður forboðið óvitum og ókønnum persónum at ganga við byrsu og skjóta eftir fuglun.

S. P. úr Konoy: Tá eg síggi hesa sak aftur, so dámar mær ikki reiðiliga. Serliga er motiveringin hjá nevndini lítið hóskandi, tá hon framførir, at man ikki kann verja djórini so væl í Fø- oyum sum í Danmark. Tað er skeiðt at man tolererar, at djór skulu pínast á slíkan hátt, sum tað hendir her í Fø- oyum. Tað er ikki rætt at lata seyð liggja bundnan ein heilan dag á rætti- ni, og síðani reka hann sum haftseyð

og lata hann aftur liggja bundnan, handla hann um aftur og um aftur, stult sagt þína hann heilar tveir ella triggjar dagar, áðrenn hann til endan verður avlívaður. Tað er eisini ein ósiður at ala villar fuglar heima. Teir vera mangan so syrgiliga viðfarnir, at man fær ilt av at vita og síggja tað. Og tað verður heldur ikki forbjóða at fólk seta dorgur út við livur fyri at lokka fuglin at. Eitt almindiligt menniskja kann ikki hava frið í sínum arbeiði, tá ein fuglur hongur og flaksar á dorgini. Slíkt eigir at straffast utan barmhjártigheit. Byrsu verður ofta nýtt mest til stuttlaikar, og tað er ikki vakurt at síggja fólk lúra sog við byrsu fram til strendurnar fyri at fáa ein fugl, sum einki er verður fyri tey. Tað var betri, at vit høvdu reglurnar í tí donsku lógini. Vit kunnu ikki lata tað vera nóg mikið við tað, sum nevndin fyriskær.

Edw. Mortensen: Tey flestu viðurskiftir, sum síðsti røðarin nevndi, falla inn undir § 1 í nevndaruppskotinum. Ein maður, ið letur seyð liggja óneyðuga leingi, verður straffaður. Viðurskiftini til djóravörn í Føroyum eru ikki tey somu sum í Danmark. Teir taka t. d. ikki seyð í skorum har, og teir skipa ikki seyð inn í bát í brini. Men Konoy og R. Rasmussen kunnu, um teir vilja, koma við broyting til okkara uppskot entin í ár ella næsta ár. R. Rasmussen talar um, tá fólk ber fisk á tráðu. Ein kann drepa fiskin fyrst og skera hann á háls, og síðani bera hann heim. So er eingin vandi fyri at blíva mulkeraður. Tað er oisini ein størri spurningur, um ikki fiskurin skal drepast, áðrenn hann verður blakaður í bátin. Tað stendur einki í danskari lógini, hvør ið skal hava loyvi at skjóta; vit hava tí ikki meint at koma seta nakað fram her. Eg haldi, at børn áttu at fingið forboð fyri at skjóta, eina mest fyri at forða, at tey skjóta seg sjálfvan; tó hetta hoyrir ikki herundir, Konoy má tí ikki misskilja okkum. Í lógini stendur eisini, at ross og øll húsdýr undir 4 mánaðir skulu ikki geldast utan av djórabækna. Konoy sær, at vit hava tikið alt tað úr lógini, sum vit halda er hóskandi

her, og eg vil tí mæla til, at hetta verður viðtikið, sum tað er, tí hervið hava vit lagt eitt grundarlag, sum vit í framtíðini kunnu byggja viðari á.

N. Debens: Eg eri samsintur við R. Rasmussen og Konoy og haldi at ynskjandi var, um fleiri reglur vóru uppseltar. Tað, sum eg serliga sakni, er at einki er tikið við um fuglar. Sum Konoy segði, tað er synd at lata fugl hanga á lokkudorg, tað er eisini synd at taka pisur heim; tí fríheitin er tað einasta, fuglurin eigir. Hetta má kallast at pína djór. So stendur heldur einki um heiðafuglin, einki sum kann forða ráni av heiðafuglareidrum; og hesin fuglur minskar ár undan ári. Men hesum viðvíkjandi kunnu vit kanska halda okkum til politiviðlökuna.

R. Rasmussen: Eg fari væl framstillingina hjá Mortensen, men fyri at tað ikki skal síggja ov ósamberligt út, so haldi eg, at vit ikki skulu hava hetta uppi í um pínslu av fiski. Tað er ov vítt gangandi, og eg vildi tí, at § 2 fór burtur úr. Tað er lógið, at tann sum fiskar fiskin og letur hann liggja og pínast í bátinum, skal ganga friur, meðan hin, sum keypir fiskin, skal bota. Eg kundi stemma fyri uppskotinum, men mær hevði dámt betur, at § 2 fór burtur úr. § 1 forbjóðar djórapiðslu yvirhøvur, meðan § 2 inniheldur ivingasoni tilfelldi, sum eftir mínum tykki liggja utanfyri tað, sum kann kallast djórapiðsla; eg vil biðja nevndina koyra henda § burtur.

S. P. úr Konoy: Tað má ikki skiljast á tann hátt, at eg eri ímóti lógini, men eg vil lata mínuar atflinnigar koma til sjóndar. Mortensen segði, at tað bar ikki til at nevna øll dømin, men § 2 tekur nokur dømir, og eg vil ikki koyra henda § burtur, men eg haldi, at vit áttu at tikið slík dømir, sum vóru karakteristisk fyri okkum, og sum ikki høvdu síðustykki í Danmark.

Poul Niclasen: Tað er torført at lóggeva her, tí okkara vinnuvegir eru so skapaðir, at vit ongarn lógreglur kunnu seta utan at ráma onkran vinnu-

veg. Eg meini, at vit ekki skulu leggja so nógv lag í, at lóguppskotið ekki er so fullborið. Henda lógin er, í hvussu er, eitt framtig her hjá okkum. Eg vil loyva mær at mæla til, at uppskotið verður samtykt.

Edw. Mortensen: § 1 er hovuds-reglan, herundir falla øll tilfelldir, sum kunna straffast. Tað botýðir tí eitt stórt framtig, í tí at tað straffara umráði er viðkað. § 2 inniheldur reglur, sum siga tað, sum ekki má gerast, t. d. at bera fisk á stong o. s. fr. Hetta verður nevnt eitt generelt politiforboð. Rasmussen heldur, at § 2 skal ganga út, eg havi í og fyri seg einki ímóti tí, men tað er skeiðt, táð R. Rasmussen sigur, at lóguppskotið ekki rámar onnur graverandi tilfelldir enn tey, sum § 2 nevnr; slík tilfelldir koma øll undir § 1. Táð Debess tovar um heidafuglin, so vil eg upplýsa hann um, at vit hava eina jagtlóg, sum rámar tey tilfelldini. Eg trúgvi ekki, at Konoy, nu hann hevði verið í hesi nevnd og sæð tað, sum millumtinganevndin hevur sett upp, var komin til annað úrslit enn vit.

J. Guttusen: Eg vil siga nakað viðvíkjandi tí, sum R. Rasmussen hevði á máli um at bera fisk. Eg veit ekki, um tað er so holdugt, at vit fáa bestemmilsir her um; nógvur fiskur kann liva leingi t. d. sandflundra, og tað verður ivaleyst ikki gott at avgera, hvørið skal beta annað hvørt tann, sum hevur fingið fiskin, ella tann, sum hevur keypt hann. Eg eri á einum máli við teir menn, sum halda, at § 2 skal fara hurtur úr.

Poul Niclasen: Eg haldi, at ovstór vøkt verður lagt uppá § 2. Hann nevnr bara nakrar mátar, men tað eru aðrir mátar at bera fisk.

Edw. Mortensen: Tað er nærmast dýrplágarí at lata sandflundrur liggja leingi. Tað besta var, at drepa tær alt fyri eitt.

A. Samuelson: Eg haldi, at uppskotið frá nevndini er betur enn vøntandi, og eg vil stemma fyri tí. Eg kundi tonkt mær at gjørt ymsar at-

finningar, eg haldi soleiðis, at alt, ið er fyriskrivað í § 2, inniheldust í § 6. Tað kann væl sigast, at fiskurin verður illa viðfarin, men tað dýrplágaríð er ikki so grovt sum við seyðinum. Eg vil kortini stemma fyri § 2, sum als ikki forðar fyri, at fiskur kann berast heim. Tað er ómetaliga vanskiligt her í Føroyum at seta reglur fyri viðfaran av djórum. Eg vil sum sagt stemma fyri uppskotinum og biðja nevndina taka § 2 innundir § 6.

Edw. Mortensen: Fáa vit eitt gott grundarlag í ár, so kunnu vit seinri seta reglur upp fyri serstokum tilfelldum. Um drongur hevur lokkudorg, og hann er so gamal, at hann kann straffast, so haldi eg, tað kann koma inn undir § 1.

Th. M. Strøm: Eg haldi, at fiskur, tá hann er skorin á háls, má haldast at vera dripin. Nú er tað almúgiligt millum fiskarar at skera fiskin á háls; tí hetta krevja fiskavrakararnir. Eg haldi, at vit eins og í Íslandi skuldu sett menn til at sýna fóðrið, sum neytini skulu hava.

A. Samuelson: Viðvíkjandi tí sum Mortensen bar uppá mál um lokkudorgur haldi eg, tað ikki er rætt at straffa eftir § 1. Tað er ikki nóg nógv at straffa drongin, sum er yvir 14 ár; eg haldi, tað er rættast at straffa pápan.

R. Nielsen: Eg ætlaði at stemma fyri uppskotinum. Men eg veit ikki, hvussu orðið „ubefojet“ í § 1 skal skiljast. Poul Niclasen segði, at menn høvdu tað til sport at gelda hestar. Nú veit eg, at tað eru menn, ið drepa grind sum sport. Vísir tað seg nú, at tað er dýrplágarí at drepa grind — og verður tað forbjóðað viðkomandi at koma í drápið, so er tað tó ein betingilig sak. Tað er páfallandi, at ikki er tosað um seiðafangst; tá ið 3-4 bátar av seiði koma í nótna, hvussu skal tá vera viðfarið, skal seiðurin dropast, seiður er jú eisini fiskur.

Poul Niclasen: Eg kann ikki geva seinasta talara rætt. Grindafangur er

Jú ein av okkara vinnuvegum. Tað sama kann ikki sigast um at gelda hestar. Eg fæti tí ikki líkheltina.

R. Nielsen: P. Nielsen segði, at hann kundi ein mann, sum gældi hestar sum sport. Nú konni eg menn, sum drepa grind sum sport. Líkheltin er altso har.

Poul Nielsen: Eg haldi næstan, at R. Nielsen hevur tikið tað inn at sær, sum eg segði um at golda hestar.

Edw. Mortensen: Við R. Nielsen vil eg siga, at hann kann vera róligur fyri, at hann, sum drepur grind, verður ikki straffaður.

R. Nielsen: Poul Nielsen man hvørki hava sæð hest verða geldan ella fisk verða dripnan. Hann er hvørki bóndi ella útíróðramaður.

Poul Nielsen: R. Nielsen man heldur ikki vera útíróðramaður.

R. Nielsen: Eg skal siga P. Nielsen, at eg havi røð ógviliga nógv út.

Poul Nielsen: Tað er vist so langt síðani, at tað skjótt er ósannheit.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt, ið so at § 2 skuldi ganga út. Sakin var beind til 3. viðgerðar.

Umboðasæluloyvi fyri „Kirkelokken“.

3. viðgerð.

J. H. Poulsen: Eg vil mæla til at uppskot nevndarinnar verður samtykt.

Samtykt varð hetta.

Studningur til Føroya fólkaháskúla.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Tað er komið

broytingaruppskot um, at studningurin til háskúlan verður hækkaður til 600 krónur.

Poul Nielsen: Tað er jú so at alt dýrkast í hestum tíðum. Vit hava haft fleiri sakir, hvar vit hava samtykt at hækka pening til ymsar fyrirkur. Tí vilja vit eisini hækka hetta tilskotið. Háskúlin ger óivað eitt samfundsgagnligt arbeiði, og tí vil eg vera við at hækka studningin til hann. Kennararnir eru mínir politisku mótstøðumenn, men tað hevur fyri mær einki at siga í einari slíkari sak.

A. Samuelson: Eg havi í mong ár framsett uppskot um ikki at geva skúlanum studning. Men tá kríggjð byrjaði, gav eg uppát. Skúlin var tá ikki statsanerkendur og kundi ikki fáa tilskot um vit sýttu fyri at geva nakað. Tað er neyðugt nú at hækka studningin til skúlan, tóat hann nú er anerkendur, men sum ein dýrtíðarstudning, ið fellur bortur aftur.

N. Debess: Eg vil slutta meg til broytingaruppskotið.

H. C. W. Tórgarð: Eg haldi tað vera rímligt, at studningurin verður hækkaður frá 3--600 krónur. Tað er bert ein naturlig fylgja av, at tíðirnar eru vorðnar so strangar at liva í.

Nevndaruppskotið við broytingaruppskotinum varð samtykt.

Benarbræv um at sleppa frá at vera limur í forstandarskapi.

2. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Í Sunnbæ hava teir fingið vitaformannin inn á ein lista til forstandarskapið, utan at hann er spurður um tað. Vitaformaðurin vil sleppa frá hesum og heldur seg til ein innstruks frá vitastýrinum í Danmark. Men hann ger ikki galdandi fyri valnevadina í Sunnbæ, at hann vil vera

fríur fyri at sita í sóknarstýrinum. Vitastýrið úttalar, at sakin eigir at avgerast av antinum og tinginum. Í tí kommunalu lógini stendur, at tað er borgarlig plikt hjá manni at vera limur í sóknarstýrinum í 8 ár, og at innsigils skal vera komið til valnevndina innan eina vissa tíð. Í staðinfyri kemur maðurin bígar við bønabrævi, sum antmaðurin so hevur sent til Sunnbæ; og teir siga har, at tað er vanlig borgarlig plikt at taka við vali til sóknarstýrið og teir kunna ikki síggja, at hann skal sleppa frá fyri tað, at hann er vitaformaður. Vit halda, at tað er vanekiligt at lata henda mann sleppa frá; tí fer man fyrst at gera undantøk, so kunnu vit fáa fleiri líknandi viðurskiftir í framtíðini. Sakin hoyrir í hvussu er til at avgerast hjá valnevndini og síðani hjá dómsmyndigheitinum. Vit finna ikki, at tað er grund til at frítaka vitaformannin frá at sita í sóknarstýrinum fyri tað, at hann er vitaformaður.

R. Nielsen: Hetta er eitt særligt tilfelli. Um hesin maður skal mæta á sóknarstýrafundum í Sunnbæ millum klokkan 9 og 12 um kveldið, so kundi tað vera at skip komu í vanda, av tí at vitin ikki verður passaður, sum hann skal. Eg heldi hann eigir at sleppa frá. Teir kunnu fáa aðrar og líka góðar menn inn í sóknarstýrið. Ein stillingur sum ein tilfíkur maður hevur, er ikki at líkna við tann stilling t. d. sum ein skúllærari hevur.

A. Samuelson: Vitaformaðurin kann seta ein mann fyri seg at passa vitan, ta tíð hann er í Sunnbæ til fund í sóknarstýrinum. Men skuldi vitastýrið sagt, at hesin maður kann fara frá sum vitaformaður, um hann kemur inn í sóknarstýrið, so má tingið hjálpa honum.

S. P. úr Konoy: Skal tað galda um stillingin, so kann eg taka aðra støðu. Men vit hava ikki hildið tað. Í Nólsoy hevur vitaformaðurin á Borðini sitið í sóknarstýrinum í Nólsoy. Um vitastýrið skuldi vilja sett vitaformannin í Akrebyrgi frá, so má hann tó fyrst fáa ein freyst. R. Nielsen heldur, at skip kann fara upp á land alt í ein

um. Vitin er ikki sløktur, um vitaformaðurin er farin á fund í Sunnbæ. Um ein jarðamóðir vil sleppa frá fyri at sita í einum sóknarstýri, skal hon so sleppa frá? Man talar um skúllærarar. Teir biðja seg ikki frá. Vit skulu vera varnir við at sleppa nokrum frá. Eg vil mæla til, at vit ikki byrja ein nýggjan praksis her.

R. Nielsen: Eg vil heldur ikki vóna, at skip skal fara á land, um vitaformaðurin ikki passar vitan. Men tað vil rímligt fara til, at hann missir sín stilling.

A. Samuelson: Eg vil broyta mína støðu, eftirsum orðførarin heldur, at tað ikki er at forstanda uppá tann máta, at maðurin verður frá sum vitaformaður. Aunars dámar mær ikki, at orðførarin líknar vitaformannin og jarðamóður saman.

Poul Nielsen: Eg eri fult út sameintur við Konoy. Vit máa hava bestemtán veg at ganga eftir og ikki gera undantak.

S. P. úr Konoy: Tað eru mist tvær familjur har suðuri, so har er altíð vakt við vitan. Andras Samuelson sigur, at eg havi líknað vitaformannin við eina jarðamóður; tað má tó vera eitt mark fyri, hvat ein kann loyva sær; tað havi eg aldri sagt eitt orð um. Hann veit, at ongin kann verða undantikin, øll hava sínar kommunalu pliktir at dragast við; og tað kann ikki hjálpa honum at bera seg undan.

A. Samuelson: Hann kann lata vera við at mæta, tá ið tað kolliderar við hansara stilling. Eg segði ikki, at vitaformaðurin var ein jarðamóðir, men Konoy líknaði hann við eina jarðamóður.

M. A. Winther: Eg vil stemma fyri uppskotinum, men noktast kann tað ikki, at hetta kann hava sín óheldiga virkning; man kundi t. d. sett allar teir, sum vóru við vitan, inn í forstandarskapið. Í Nólsoy høvdu teir valbæði vitaformannin og l. veramannin inn í forstandarskapið; hetta held vitan

stjórnin ikki fór at bera til, og so orðnaði kommunan seg á annan hátt, men her er bara spurningurin um ein, og væl kundi tað tonkst, at formaðurin her kundi bytt um við varamannin við at halda vakt.

S. P. úr Konoy: Eg skal geva Winther mín tilslutning; fyri tað ein situr við ein vitta, halda vit ikki, at hann kann sleppa frá sínum borgarapliktum. Við Andrass Samuelson havi eg einki at siga; hann bronglaði míni orð á ein slíkan ósømligan hátt.

A. Samuelson: Konoy bronglaði míni orð, og eg vil pástanda, at tað ikki var sømlig gerð, í hvussu er ikki parlamentarisk.

S. P. úr Konoy: Eg eri fegin um, at hetta orðaskifti kemur í referatið. A. Samuelson kann siga, at tað ikki var parlamentarisk, men eg vil siga, at tað, sum hann gjordi, var ikki sømligt. Eg havi ikki bronglað hansara orð.

A. Samuelson: Jú, Konoy bronglaði tey ógvuliga illa.

S. P. úr Konoy: Nú nýtti A. Samuelson somu orð sum eg, also eru vit líkamenn.

A. Samuelson: Eg vil enda við at siga: Konoy segði ikki, at vitaformaðurin var einjarðamóðir, men hann líknaði hann saman við einum jarðamóður, sum gekk úr húsi í hús fyri at fáa sær stemmur til val, og tað sýnist ikki at vitaformaðurin hevur gjørt tað.

S. P. úr Konoy: Eg vil bara siga uppættur, at nú forbronglar Andrass Samuelson aftur míni orð.

A. Samuelson: Eg vil spyrja, um tað ikki var rætt, at Konoy líknaði vitaformannin við einum jarðamóður.

S. P. úr Konoy: Andrass Samuelson hevur bronglað, tí eg fer fram eitt dømi; hann ferir tað beinleiðis yvir á mannin. Men vit kenna A. Samuelson og hansara máta at tala uppá.

A. Samuelson: Eg ætli mær at stemma fyri uppskotinum; tað er mær líkagýldigt, hvat Konoy meinar og ikki meinar um meg.

S. P. úr Konoy: Nú telur A. Samuelson seg sekan.

A. Samuelson: Tað passar betur uppá Konoy.

S. P. úr Konoy: Nú melur A. Samuelson runt; men hann hevur lætt við at mela á kúluni.

Samtykt varð, at tingið ikki sleppur vitaformanninum frá at vera limur í sókuarstýrinum í Sunnbæ.

Fundur mánadag 2. september.

Guvuskipti «Smiril».

1. viðgerð.

D. J. Thomsen: Her er komið bræv frá A/S. J. Mortensens Ætt. á Tvøroyri, hvári teir bjóða Føroya lögting «Smiril» til keyps fyri 165,000 Kr. Sakin er komin fram av teirri grund, at hetta sama partafelagið hevur haft bønabræv á tingi, hvári teir biðja um at fáa takstírnar hæðkaðar, bæði fyri passagerar og góðs. Fyri at greiða hetta mál var sett ein 5-mannaneynd. Eg eri limur av hesi nevnd, og tað er tí, at eg nú vil siga nøkur orð um hetta seinna skrivilsíð. — Tað bar soleiðis til, at tá ið «Botnia» seinast kom frá Koypmannahavn, hittu vit harra P. Mortensen, fyristoðumannin fyri partafelaginum; vit bóðu hann tá koma til nevndarfund okkara. Hitt fyrra skrivilsíð frá partafelaginum viðvíkti takstunum, sum teir bóðu tingið hæðka um við 100%; men vit í nevndini komu at hugsa um ein annan spurning, nevniliga henda: at lögtingsins kontrakt við partafelagið loypur út í apríl mánaði 1919. Vit lögdu tí á somu tíð henda spurning fram fyri fyristoðumanni partafelagsins. Nú visti

tað seg, at partafelagið ikki ætlar at fornýggja kontraktina; teirra ætlan er at selja „Smiril“. Vit finga tó lyfti um, at lögtingið skuldi fáa fyrsta chance til at keypa; av teirri grund, at fyrirstøðumaðurin ikki kundi geva okkum beinleiðis svar, fyrr han kom suður til Tvøroyrar, máttu vit bíða eftir hesum skrivileinum, sum nú er komið, og hvarí teir siga, at teir vilja selja lögtinginum „Smiril“ fyrri 165000 kr. Eg persónliga havi ikki tikið støðu viðvíkjandi hesum máli, men sakin er ógvuliga týðningarmikil, og tingið má hugsa væl um hana; eg vil mæla til, at hon fer í somu nevnd, sum var sett viðvíkjandi takstunum.

A. Samuelsen: Longu tíði vit komu saman á Ólavseku, máttu allir tingmenn vera klárir yvir, at kontraktin útløypur í apríl 1919. Einstakir meun hava fingið at vita, at lítil grund var til at vænta, at partafelagið vildi fornýggja kontraktina. Tað var jú soleiðis, at partafelagið í fjør sendi skrivið til vørunevndina um at fáa takstirnar læðkaðar; teir vístu á, at driftin bar seg ikki. Eg trúgvi, at fleiri nevndarlimir kendu á sær, at tað mundi ikki fara at hjálpa at læðka takstirnar, partafelagið mundi ikki vilja fornýggja kontraktina. Nú eru vit í tí situatión, at partafelagið vil selja skipið. Hetta er ein ring situatión, vit eru komnir í; allir Føroyingar eru ivaleyst á einum máli um, at farturin við „Smiril“ kann ikki halda uppat; og nú í hesi tíð er tað ómøguligt, at vit kunna klára okkum utan skip, sum siglir í bestemtum farti oyanna millum. Tað er jú so, at tað mesta av amtskommunuvøruni verður lagt upp í Havn; vit kundu nokk, sum vit hava gjørt í seinri tíð, leggja ein part av vørinum upp í Suðuroy og fyrri norðan, og kanska eisini fyrri vestan, men kortini mugu vit hava far, sum kann flyta vørurnar til tey smærru plásslí. Tíð nú talan er um, at lögtingið skal keypa skipið frá reiðarinum, so kann eg ikki úttala nakað bestemt um hetta, men eg kann siga, at vit frá okkara síðu vilja styðja uppskotið um at beina sakina í nevnd. Tað er neyðvendigt at behandla sakina so varliga, at vit sikra okkum hetta

farið. Eg vil sterkt betóna, at frá okkara síðu kunna vit ikki tonkja okkum at fara av tingi í ár, utan at vit hava sikrað okkum far. Eg vildi hildið, at tað besta var, um lögtingið ikki beinleiðis keypti skipið, men at vit finga onkran at keypa tað, so at lögtingið slapp undan at dríva reiðarívirksomhelt. Eg vil, sum eg segði áður, styðja uppskotið frá Thomsen, og haldi eg, at tað er eyðvitað, at nevndin kemur at konferera bæði við fíggjarnævndina og vørunevndina.

Edw. Mortensen: Eg vil biðja ta nevnd, sum verður sett viðvíkjandi hesum máli, hugsa um ein máta, sum lögtingið kann ordna sakina uppá; seinasti talarí nerti eitt sindur við hetta. Í Íslandi hava teir eitt eimskipafelag, og talan hevur verið um at fáa eitt líknandi felag her í Føroyum; altingið hevur í Íslandi yvirdrigið hesum felagi at halda skip í strandferð. Eg vil biðja tingið hugsa um, um vit ikki her kundu ordna okkum á sama hátt.

A. Samuelsen: Eg eri einigur við seinasta talara um, at vit eiga at hugsa um spurningin. Annars meini eg, at vit kanska kundu venda okkum til onkran av teimum, sum eru vandir við reiðarívirksomheit. Hvorvitt menn í tí nýggja dampskipafelaginum eru tað, veit eg ikki; men eg kundi tonkt mær, at tað vóru aðrir menn, sum eru meira kendir við reiðarívirksomheit enn, í hvussu er, nakrir av teimum, sum hava staðið fremst í okkara dampskipafelag.

Samtykt varð at beina sakina í ta nevnd, sum var sett viðvíkjandi læðkan av takstunum hjá „Smiril“.

Fleiri hvalvágir.

3. viðgerð.

J. Guttlesen: Eg skal ikki siga nógv um hesa søk; orðadráttur var um hana við 1. og 2. viðgerð; eg skal

bert mæla til, at okkara minnitalsuppskot verður samtykt.

Joen Rasmussen: Sakin um at broyta grindareglamentið hevur í fleiri ár verið frammi á tingi; gjøgnum tíðirnar hava ymisk uppskot verið um broyting, men einki hevur verið gjørt utan tað «midlertidige» reglamentið, vit finga í fjør. Eg havi í tey tvey seinastu árin verið limur av teirri nevnd, sum hevur haft hesa sak; vit eru komnir á samt um, at nú í hesi tíð er ikki vert at gera størri broytingar. — Í ár er sakin aftur frammi, við tað at banarbræv er komið frá Vestmenningum um at fáa fullar partar í Seyrvági. Eg eri við fleirtalinum í nevndini, og meini at hugsað eigir at vera um sakina, men eg haldi ikki, at vit skulu fara nú og broyta reglamentið. Táið nú minnitalið vil hava broytingar í skipanini, so eri eg komin fram við einum nýggjum uppskoti. Eg meini, at táið vit fara at broyta, so má so nógv meiri broytast í grindaskipanini, og mæli eg tí til, at vit seta eina 5-mannanevnd, sum skal taka heila spurningin upp og so leggja sakina fram aftur til næsta ár. Eg vil mæla øllum til at stemma fyri mínum broytingaruppskoti.

Poul Niclasen: Tað er eitt gamalt orðatak, ið sigur: «Meðan grasið gror, doyri ryssan». Eg frykti fyri, at fara vit fyrst at skjóta henda spurning út, so kemur einki í lag.

A. Samuelson: Eg stemmaði við minnitalinum við aðri viðgerð. Tá tað nú er komið uppskot um at niðurseta eina millumtinganevnd, so vil eg stemma fyri tí, um tað kemur fyrst. Annars stemmi eg við minnitalinum.

Joen Rasmussen: Eg havi altíð hildið tað, at grindareglamentið ikki kann forsvarast soleiðis, sum tað er. Minnitalið ynskir ein forandring, hann er týðningarmikil og má standa saman við alt hitt, sum eigir at broytast í lógini. Eg ynski tí, at sakin skal útsetast.

N. Debes: Eg vil spyrja, um hetta skal yvirferast á allar sakir.

Joen Rasmussen: Vit taka heila grindareglamentið undir behandling.

Poul Niclasen: Eg vil spyrja, um tað var av teirri grund, at J. Rasmussen í fjør kom við uppskoti um at fáa Tindhólm til hvalvág.

Joen Rasmussen: Eg havi roynt at fáa Tindhólm til hvalvág, men tað hevur víst seg, at tað ikki hevur verið hugur fyri í her á tingi.

N. Debes: Eg vil konstatera, at eg ikki fekk svar uppá tað, eg spurdi um.

M. Samuelson: Eg skilji ikki, at alt skal broytast, um hetta verður broytt. Vit hava bara reist eitt rettfærdigheitskrav. Eg forstandi bara ikki, at tað hevur biðað soleingi at framseta eitt soverðið rettfærdigheitskrav.

Joen Rasmussen: Við M. Samuelson skal eg siga, at tað rettfærdigheitstkravið hava vit hjálpt uppá við tí ordning, vit nú hava. Tað er ikki rætt, at viðka um distriktini, man skuldi heldur minkað um tey. Eg meini at ganga burtur frá heimaportunum. Teir, ið drepa grindina, eiga hana. Vit hava jú longu gingið í tann rætning t. d. í Suðroy og Sandi.

Edw. Mortensen: Tað er ikki rætt, at teir, sum drepa grind í Suðroy, fáa hana.

Joen Rasmussen: Eg meinti við at Suðroyin var úlskilt sum serligt distrikt.

A. Samuelson: Eg ætlaði mær at stemma við broytingaruppskotinum men ikki við tí motivering, sum forslagestillarin nú gav. Tað hevur verið fyri fyrr á tingi, og eg havi verið imóti tí, og eg vil heldur ikki nú ganga við til at strúka heimapartarnar.

M. Samuelson: Eg meini, at hetta nýtir ikki at forandra heila grindareglamentið. Hetta, sum vit halda fram, er eitt gensidigheitsforhold.

Joen Rasmussen: Eg meini, at alt spursmálið skal takast undir yvirveyrslu seinni. Vit vita jú, at jarðahvalurin skal avtakast. Eisini ein meiri jøvn fordeiling skal gerast av grindini í teim ymisku distriktunum, og mangt annað.

J. M. Matras: Millumtinganevnd er tað ikki tíðir til nú at seta. Eg vil ikki stemma fyri hroytingaruppskotinum.

Bróytingaruppskotið fall; minnitalsuppskotið varð samtykt.

Pulpiturið í Vestmanna kirkju.

3. viðgerð.

Prósturin: Av somu grundum sum áður eru fluttar fram, skal eg biðja tingið samtykkja at lata 700 kr. av Norðstrevmoya kirkjukassa til bygging av pulpíturinum. Tann dagin, sakin varð til aðri viðgerð, helt J. Poulsen, at hann saknaði nakað, og tað er beint. Vit í nevndini høvdu hugsað um hetta, men hildu tað ikki vera neyðugt at seta tað upp í uppskotið. Hetta er: Vit halda tað vera beint, at meinigheitirnar fáa at vita, at tær ikki fáa nakað til kirkjunar, ið kann volda útreiðslur fyri kirkjukassan, utan loyvi til tess verður givið frá teimum, ið loyvi skulu geva. Vit hava tí sett hetta uppi sum eitt upplýskoyti, til lögtingið, ið ræður yvir ognum kirkjukassanna, má hava vissu fyri, at slíkt verður gjørt. Meinigheitirnar eiga at spyrja um loyvi. Eg vil mæla til, at uppskotini verða samtykt í síni heild.

Poul Niclasen: Henda sak var fyri í fjør; tá inntók eg somu støðu sum tingmaðurin í Gøtu. Eg siggi, at nú hevur hann broyt sína støðu; men eg vil ikki broyta mína støðu, tí gongur tingið við til hetta, so er spurningurin, hvar vit skulu enda. Eg vil ikki stemma fyri tí.

S. P. úr Konoy: Min støða var tann sama í fjør sum í ár; tað kann tingmaðurin í Havn vísa seg um við at lesa uppskot nevndarinnar.

Lagtingslidinge 1918. A.

Poul Niclasen: Kann Konoy borga mær fyri, at vit, við at gera hetta, ikki skapa præcedens, sum vit so seinni eru nøyddir at fylgja.

S. P. úr Konoy: Tað er júst tað, vit vilja sikra okkum ímóti, at slíkt ikki hendir, utan at myndigheitirnar verða spurdar.

Sakin varð samtykt.

Lendletsókr.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Eg vil anbefalla sakina til avstemning. Hetta er altso bara sak a); hinar koma so fyri seinni.

Sakin varð samtykt.

Koyruvegir.

2. viðgerð.

S. P. úr Konoy greiddi frá nevndarálitinum, við tað at orðførarin (J. Poulsen) ikki var hjástaddur, og segði á somu tíð frá einum bróytingaruppskoti, sum var komið frá nevndarformanninum, og sum gekk út uppá, at brúgv skuldi gerast við Solmundarfjørð og vegurin leggjast hagar.

A. Samuelson: Eg havi gingið við til álitið og havi tí einki at siga ímóti tí, men tað er eitt punkt, sum eg nærmari vil koma inn uppá. Tað er koyruvegurin frá Kollafirði til Kvívíkar. Nú er Kvívík brimpláss, so tað verður ikki heldugt fyri postin og ferðafólk, at vegurin endar har. Vit hildu tí tað var betur, at vegurin gekk gjøgnum Kvívík til sunnaru gjögv. Nú vistu vit ikki, um forstandarskapið í Kvívík skoytti um hetta upplýskoytið. Vit bóðu tí Guttesen spyrja forstandarskapið, men eg havi einki sæð frá forstandarskapinum. Nú

kann tað kanska sigast, at vegurin frá Kvívík til »sunnaru gjógv« ikki nýtist at vera so breiður sum hin, men í hvussu er, haldi eg, at vit skulu taka hann uppl. Eg vil spyrja Guttesen, hvat hann hevur hoyrt frá forstandarskapinum.

J. Guttesen: Eg havi eftir uppförðing talað við forstandarskapið í Kvívík, og teir hava einki ímóti, at vegurin kemur at »sunnaru gjógv«, men vilja hava vegin at liggja, so at hann gongur gjøgnum eitt gerði norðanfyri bygdina. Annars skuldu teir hava fund um hetta. Nú havi eg fingið skrivils frá teimum, men í hesum stendur einki um vegin til »sunnaru gjógv«, harafturímóti stendur tað um, hvussu teir vilja hava vegin lagdan til Kvívíkar. Tó kanska kemur skrivils um hetta seinni. Eg haldi ikki, vit skulu gera vegin smalari, men hava hann eins breiðan allan vegin.

A. Samuelson: Vit skulu altso bara taka, stykkið við. Tað kann verða, at Kvívíksskingar ikki eru fegnir við hetta, men tá ið teir fáa alt annað: Vegin gjøgnum bygdina og veg til gerði, so kann tað sigast, at teir mugu taka hetta við. Eg eri, eftir at hava fingið at vita, at Kvívík vil ganga við, fornoyaður við nevndarálitið, sum tað er, og eg haldi broytingaruppskotið vera yvirflødugt. Eg haldi, at vit í dag bara eiga at stemma um, at sakin fer til 3. viðgerð, so kunnu vit tala um broytingaruppskotið við 3. viðgerð.

Michel Samuelson: Eg havi eina stóra beteinkilighet, og tað er, at einki skriftligt fyriliggur frá Kvívíksskingum at skoyta aftrat. Vegurin til »sunnaru gjógv« er nødvendugur, men so leingi einki skriftligt liggur fyri, kunnu teir hava seg undan. Eg vil tí ikki ganga við til tað, fyrr enn tað skriftliga fyriliggur.

S. P. ír Konoy: Eg vil mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð utan um broytingaruppskotið.

Hetta varð samtykt.

Hundur tisdagin 3. september.

Sjónaringin.

2. viðgerð.

R. Rasmussen: Nevndin, sum hevur haft hesa søk til viðgerðar, er nú komin við nevndaráliti. Tá ið sakin var fyrri fyrstu ferð, varð so mikið talað um hana, at tað ikki loysir seg at siga stórvegis nú. Eisini hevur nevndarálitið ligið frammi, so at tingmenn hava haft líkindi til at gera seg kunnugan við tað. Nevndarálitið mælir til at seta eina millumtingnevnd, sum skal hava ráðagerð við sendimann frá handelsministeriinum. Nevndin hevur mæla til at velja eina 5-mannanevnd, og eg skal mæla til, at hetta uppskotið verður samtykt.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Lóg um djóravørn.

3. viðgerð.

Edw. Mortensen: Persónliga hevði eg heldur sæð, at vit høvdu § 2 uppi í, men við 2. viðgerð fall hon jú. Eg skal bert mæla til, at vit taka við uppskotinum, soleiðis sum tað fyriliggur. Tað er kanska ikki so gott sum hitt, men gevur kortini eitt grundarlag, sum vit víðari kunnu byggja uppá.

Formaðurin: Jeg kan i Tilslutning til Ordføreren sige, at jeg fandt det naturligt, om vi havde beholdt § 2, der kun fremhævede enkelte Misbrug, uden at udelukke andre. Jeg kunde tænke mig, at Ministeriet vilde anse det for en Mangel, og derfor sende Sagen tilbage til Lagtinget. Men hvis der ikke fremkommer Forslag i anden Retning, vil Sagen gaa til Afstemning i den foreliggende Skikkelse.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Rokning frá djóralækna Bech.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sak er víst til fíggarnevndina. Amtið hevði biðið djóralæknan fara um Norðstreymoy og kanna eftir eini farsótt, sum gekk millum neytini, og samtíðis kanna eftir seyðasjúkuni í Streymnesi. Tá ið hann sendi amtinum rokning, helt amtið, at hon var ov stór, og vildi tí ikki gjalda, fyrr enn tingið hevði sæð hana. Amtið hevur nú fyrri at upplýsa sakina, viðlagt ymsar tilfarar rokningar frá eldri tíð, og vísir tað seg, at henda rokning er nógv størri í samburði við hinar. Djóralæknið hevur roknað sær 30 kr. í dagpening, men nevndin hevur ikki funnist at hesum, tó at rokningin er ógvuliga stór; tí maðurin varð biðin um at gera hetta, og noyðast vit tessvegna at gjalda honum tað, ið hann krevur. — Hann hevur sent nevndini eitt skrivilsí, hvarl hann klárleggur, hví hann hevur tikið so nógv; hann sigur, at hann skal liva av síni praksis, vil tí taka meira frá tí offentliga, enn hann annars tekur frá privatum. Hann hevur ansað sær væl fyrri ikki at áleggja tí offentliga størri útreiðslur enn hægst neyðugt viðvíkjandi kostarhaldi, skjútsi, o. s. fr. Var hann fast ansettur, vildi hann kanska gjørt tað biligari, ja kanska noyðst at gera tað fyrri einki. — Nevndin mælir til, at rokningin 204,40 kr. verður goldin, sjálvt um statskassin ikki sum vanligt betalar helvtina. Eg skal mæla til, at sakin fer til 3. viðgerðar.

J. Patursson: Av tí at eg talaði um hetta mál við 1. viðgerð, vil eg eisini siga eitt sindur nú. Her hevur verið haft á máli, at maðurin hevur kraft ov mikið. Eg skal sipa til, at her í Føroyum hevur maður verið í vetur og í vár til arbeiðis fyrri landið; hann hevur ivaleyst ikki kosta meira uppá lærdóm sín enn Carl Bech, eg meini við verkfrøðingin, sum varð her og máldi upp vegir; eg havi hoyrt, at hesin maður hevði 35 kr. um dagin, umframt frían flutning og kostarhald. Fyri nakað stóðan varð ein annar, sum ikki fekk 30, men 50—100 kr. um dagin; hann var her bara nakrar dagar, og kostaði tað 2—4000 kr. Eg havi ikki hoyrt, at tingið hevur funnist at hesum. Eg haldi tað er óbeint at reisa 30-króna-

spurningin her á tingi, tá hinir ikki hava verið tað.

A. Samuelson: Eg eri í nevndini, og eg haldi, at vit hava tikið rætta støðu, men eg meini, at rokningin er ov høg. Tá ið nú djóralæknið hevur haft líkindi til at seta rokningina niður, og hann ikki hevur gjørt tað, so vildu vit ikki útseta tingið fyrri, at hann skuldi koma og siga: fái eg ikki tað, eg kravdi, so kunnu til hava tykkara pengar. Eg haldi ikki, at vit kunnu samanlíkna hetta arbeiðið við ingeniorarbeiði; ingeniorurin hevði bara sína løn, meðan Bech kundi praktisera og taka pengar fyrri tað, og hann hevur eisini praktiserað eftir veginum. — Eg vil tó stenna fyrri uppskotinum, men eg vil loyva mær at siga, at rokningin er nógv ov høg, og eg haldi tað vera natúrligt, um statskassin ikki vil refundera helftina, og um so verður, noyðast vit at gjalda allan peningin.

Formaðurin: Afstemningen maa være uafhængig af, hvorvidt Statskassen vil refundere Halvdelen af Beløbet eller ikke. Jeg kan tænke mig, at Ministeriet vil stille sig noget fremmed over for en saadan Anmodning.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Broyting av Bygdaskúlaskipanini.

2. viðgerð.

Fróðsturin: Tað uppskotið til broytingar av grein 7 í skipanini fyrri bygðaskúlarnar, sum nakað tíðliga kom á ting, varð flutt til kirkjukassanevndina, og er hon komin við áliti og uppskoti. Vit í nevndini hava yvirhøvdur verið á einum máli og fylgst væl at; vit eru komnir væl á samt um sakina í síni heild, tó hevur ein okkara í einum staði tikið eitt lítið „forbehold“. Sakin yvirhøvdur ber sundur í tvey: annað er at føroysk rættsskriving verður lærigrein í bygðaskúlanum, annað at lærimálið verður føroyskt. Tað er øllum kunnugt, at tær nú galdandi reglur seta føroyska rættsskriving millum

tær greinir, sum kunnu verða lærðar. Hvið hetta í síni tí varð skipað soleiðis, var tí, at tað var hildið, at lærararnir ikki vóru førir fyri at undirvísa í føroyskari rættsskrivning, teir høvdu ikki sjálvir lært at skriva føroyskt, og vóru tí bæði ókønir og óbúgvnir at undirvísa í hesi lærigrein. Men viðurskiftini eru broytt síðani, ungir lærarar, sum hava tikið prógv í føroyskum, eru komnir at sita víða hvar, og eg má halda, at teir eru førir fyri at undirvísa í hesi grein. Skúlaskeið hava verið hildin, hvar føroyskt hevur verið høvuðsgreinin. So nú eru líkindi til, at henda lærigrein verður tikin upp teirra millum, sum eiga at verða lærðar. Tað eru ógviliga fáir skúlar, sum undirvísa í føroyskari rættsskrivning; í flest øllum skúlum í Sandoyar prestagjaldi, í allari Suðurstreymoy og í einstøkum øðrum skúlum er føroysk rættsskrivning, men vit halda tað vera óviltið; og tað ber ikki til í longdini, at tað gongur á henda hátt. Tí tað má tykjast øllum at vera natúrligt og hóskandi, at børn, sum ganga í okkara skúla, mugu koma so mikið á leiðis, at tey eru før fyri at skriva teirra egna móðurmál — og eg veit, at tað er hugsanin hjá mongum, at tað ber ikki til, at tey ungu, sum einaferð koma at byggja landið, ikki duga at skriva teirra móðurmál serliga í okkara tíð, hvar javnan verður talað um at upplýsa og geva kunnleika. Vit muga eisini minnst til, at tá ið ein er heima í sínum egna máli, er tað lættførari hjá honum at koma inn í eitt annað mál. Vit eru í nevndini á einum máli um, at føroysk rættsskrivning eigir at verða sett millum tær greinir, sum skulu verða lærðar. So er tað hin spurningurin, sjálvt lærimálið í skúlunum. Her er tað ein royndur lutur, at grundarlagið fyri øllum skúlaarbeiði er, at talað verður við børnini á móðurmáli teirra. Og vit halda tí, at eisini her heima í Føroyum eiga vit at byggja á sama grundarlagið sum aðrar staðir. Bert har við, at tað málið verður nýtt, sum undirvísingarmál í skúlunum, tað málið, sum børnini eru vón við heima, bæði úti og inni — bert harvið fær lærarin best børnini í talu og finnur veg inn at barnahjartanum. Sum viðurskiftini eru, vita vit, at vit hava tvey mál at arbeiða við; okkara søga hevur ført tað við sær, og skúli okkara má tí eisini arbeiða við hesum báðum málunum. Tað kann tykjast á mangan hátt at vera ein ampi — og

tað er nakað í tí, men vit mega heldur ikki gloyma, at tað í mangar mátar er ein vinningur, við tað at tað virkar útviklandi; og tá ið nú viðurskiftini eru soleiðis, at vit hava tvey mál, mega vit gjølla hugsa um, hvussu skipanin viðvikjandi báðum málunum á rættvisasta og lagalogasta hátt skal gerast. Tað er soleiðis, at vit í ógvuliga nógvum førum í okkara lívi bera við danskt mál, og mær nýtist ikki at siga tað, tað er jú eyðvitað, at vit gjøgnum danskt mál fáa lut í andligum mentum úr Danmørk — á somu tíð, sum okkara litla mál ger okkum kunnugar við aðrar eins tíðningarmiklar greinir av nærrønum andslívi. Tað er neyðugt og gagnligt, at okkara fólk kann læra bæði málini, tí tá gerast ræsumar víðari, enn um vit bert duga annað. Bæði mál eiga at verða lærð. Men lærarin skal sjálvur ráða fyri, hvussu hann nýtir hesi málini í skúlanum. Sum viðurskiftini eru, er meginparturin av læribókunum skrivaður á danskum máli. Tær lógreglur, sum eru settar eftir grein 7, eru ikki hóskandi, tí tær gera ikki rætt og skjál til báðar síður, danskt mál hevur yvirvald á føroyskum máli, sum er sett til at vera bert hjálparmál. Og henda grein hevur roynt soleiðis í brúki, at kennararnir siga, at hon er ógreið at fylgja. Og tað er frá kennarafelagnum, at spurningurin er reistur, og bønarbræv er komið. Vit halda tí, at vit gera rætt og skjál til báðar síður, við at gera føroyskt til undirvísingarmál og annars stilla bæði málini javnsíðis. Vit vísa á tað endamálið, sum skúlin skal arbeiða fram ímóti: at børnini skulu vera før fyri at tala og lesa og skriva føroyskt, og at tala og lesa og skriva danskt. Hetta er endamálið, men so lata vit kennararnar sjálvar ráða fyri, hvørjar vegir teir vilja ganga fyri at koma fram á mál. Eg vóni, at tingmenn allir taka væl undir hesa sök, og eg vil mæla til, at hon fer til 3. viðgerðar.

H. C. W.-Tørgarð: Eg havi verið limur í nevndini, og sum prósturinn nevndi, hevur ein av limunum skrivað undir við forbehold; eg vil beinan vegin siga, at tað eri eg. Viðvikjandi § 7 í skúlaskipanini av 1912, hevur ofta verið framført, at tað hevur verið soleiðis vordið, at ein direktion ella inspektion kann útnytta hana til skaða fyri føroyskt mál í skúlunum. Eg havi haft og havi ta fatan av

§ 7. at hon særliga tekur hensýn til bevaring av danska málinum í okkara skólum, og sum nevndarálitid vísir og prósturin hevur greitt frá, hevur tað stóran týdning at bevara tað. Tá ið skúlaskipanin ikki hevur føroyska rættsskrivning sum tvungid fag, so er grundin tann, sum prósturin segði. Nú eru viðurskiftini øðrvísi við tað, at nú taka lærararnir prógv í føroyskum. Tað er sjálvsagt, at tað er eitt heilt natúrligt krav, at tá ið føroyskt verður lært, so má eisini føroysk rættsskrivning lærast. Eg haldi, at tað er eitt sindur heteinkjuligt at siga, at undirvísingarmálið skal vera føroyskt. Tá ið nú verður sagt, at § 7 kann útnyttast av inspektion og direktión, so kundi ein tonkt sær, at fylgjan av einari broyting bleiv, at danskt mál kom at glíða út úr skúlunum. Við hesari broyting mega vit tí bestemt krevja av læraranum, at tað er hann, ið skal ansa eftir, at danskt verður lært, og at hensiktin er, at vit skulu gera rætt og skjál millum málini. Her fyriliggur eisini ein sak um, at fáa føroyskt sum kirkju og rættsmál, og ber hetta í lag, verður tað enn torførari at bevara kunnleikan til danskt mál í skúlunum. Móðurmálið hevur allar fordelir á sína síðu; vit elska tað jú fram um alt, men vit mugu síggja fornuftigt uppá sakina; danskt mugu vit duga fyrir at hava atgongu til verðinslitteraturin. Fyri at býta so eins sum møguligt millum bæði málini, hevur nevndin sett í seinasta stykki, at børnini skulu uppnáa ferdigheit í báðum málunum. Sum sagt, eg havi betteinkillgheitir, og ein kundi tonkt sær ein millumveg, uttan at ganga føroyskum ov nær, fyrir at sikra tí danska málinum. Eg havi ikki verið so heppin at finna nakran millumveg, men tað kundi verið, at onkur kom við broytingaruppskoti til 3. viðgerð.

Joen Poulsen: Som den ærede Ordfører sagde, falder Sagen i to Dele, den første Del omfatter færøsk Retskrivning som tvunget Fag. Det er rigtigt, naar man i sin Tid hævdede, at Lærerne ikke var i Stand til at undervise i dette Fag; jeg er nu ikke saa ganske sikker paa, at man nu har Lærere, som kan paatage sig Faget, men jeg har ikke noget imod at stemme for det Forslag, Udvalget har fremsat. Men saa kommer vi til den anden Del. Det ser ud til, som man er enig om Maalet, men ikke om Midlerne.

Den gamle Ordning begynder med Maalet; den udtaler, at der ved Undervisningen bør lægges Vægt paa, at Børnene opnaar tilstrækkelig Færdighed i Brugen af Dansk. Saa kommer Midlerne; i Udvalgets Forslag tales der først om Midlerne, bagefter kommer Maalet: at begge Sprog skal læres. Nu kan der tvistes om, hvorvidt Ordlyden i den gældende Ordning er heldig; men den giver dog Læreren en vis Handlefrihed. Jeg havde tænkt mig at faa Spørgsmaalet lempet og Bestemmelsen omredigeret saaledes, at alle Parter kunde blive tilfreds; men allerede ved første Behandling fik jeg en Fornemmelse af, at Flertallet ikke vilde gaa med til noget saadant, og nu maa jeg sige, at jeg er tilfreds over denne Gang at være bleven fri for at spille en Mægler's Rolle. Med Hensyn til Anordningen af 1912, saa tror jeg, at Læreren har været ret frit stillet i Brugen af begge Sprog, thi der sættes nemlig en meget vid Grænse. Da jeg læste Udvalgets Betænkning, blev jeg glad, for der stod en hel Del pæne Ord om de to Sprog, og der stod adskilligt som tydede hen paa, at man mente, at vi ogsaa skulde beholde Dansk som Undervisningssprog; dog manglede det, at Dansk var Rigssproget, og det maa vi tage Hensyn til, for det er det. Vi kan ikke forlange, at 3 Millioner Mennesker skal lære et Sprog, som kun tales af 20,000. Her maa det være de 20,000, som lærer de andres Sprog. Jeg blev som sagt glad, men da jeg kom til Slutningen, blev jeg skuffet; der stod kun, at Børnene skulde lære begge Sprog; der stod noget i Udvalgsbetænkningen, og den ærede Ordfører fremhævede i sit Foredrag, at her maatte det være Læreren's Sag at sætte Skel, men naar der kun staar, at Færøsk er Undervisningssproget, saa gad jeg se den Lærer, som tør undervise paa Dansk, uden i Dansk-timen. Kan man nu ved ganske almindelig Danskundervisning opaa den Færdighed hos Børnene, som baade er ønskelig og nødvendig? Jeg er i hvert Tilfælde bange for, at skal man opnaa det, da maa Dansk faa et saa stort Tlmetal, at det kommer til at gaa ud over de andre Fag. Følgen af det vil saa blive, i hvert Tilfælde for Omgangsskolernes Vedkommende, at Læreren vil betragte Dansk som et nødvendigt Onde, og det kan da ikke være Meningen. Jeg kan derfor ikke stemme for dette Forslag.

men hvis man brugte begge Sprog som Undervisningssprog, saa kunde jeg gaa med til det.

S. P. úr Konoy: Tingmaðurin á Strondum er ein eldri og erfarin tingmaður og hevur ivaleyst greitt manga vanskiliga sak frá hondum. Men um ein tingmaður heldur seg at hava serligt øvilsí í at megla ímillum, so er tað ikki altíð, at tað ber til. Tá J. Poulsen heldur seg at hava funnið ein veg, hvareftir hann meinar at kunna smelta henda spurning í ein form, sum allir tingmenn kunnu samsinnast um, so man tað ikki fara at bera til. Hann segði, at tá hann hevði lisið nevndarálitíð, so var hann fegin, tí vit vlstu eina vissa vælvild yvir fyri danska málinum. Men hann helt tó, at vit vildu koyra hitt danska málið burt. Eg haldi, at tveitir man ein slíkan brand út, so má tað sigast, at hetta er einki víðari grundarlag fyri at smelta saman. — Tað er ikki sum J. Poulsen sigir, at vit ætla at koyra hitt danska málið burt. Vit vilja einans gera viðurskiftini natúrlig og einki annað. Her í landinum talast í hvørjum heimi ein grein av norrønum máli, sum er Føroyskt. Og vit vilja hava bæði mál í skúlanum, tí hetta er ein natúrlig støða. Lívið krevur, at vit eisini læra hitt danska málið. Tað er ein minni heldugur útvegsháttur, tá J. Poulsen sigir, at hann við at lesa nevndarálitíð, var fegin tí vit ikki ætlaði at koyra danskt út úr skúlanum. Tá hann so kemur til okkara innstillingspunkt, so verður hann skuffaður, heldur hann fyri. Uppskotið hjá okkum sigur ikki á nakran hátt, at vit geva danskt eina ringari støðu í skúlanum, enn tað hevur havt. Vit hava bara sett fast, at móðurmálið skal liggja til grund, og vit yvirláta so til kennararnar, hvussu man best skal koma á mál. Tað, sum vit hava framsett, er vist tað einasta, sum er framkomuligt og tíðsvarandi. Vit stilla bæði málini líka, lat so vera, at føroyskt hevur betri vónir, tí tað er okkara móðurmál. Tað sigst frá hinum partinum, at vit kanska eru ikki so ríkstrúgvir sum teir, tá vit ikki hava danskt til undirvisingarmál. Tað er ikki satt. Paragraf 7 var pædagogisk óforsvarlig. Nú byta vit millum danskt og føroyskt, sum tað eina er natúrligt og beint. Eg kann ikki geva nakra difinátión um, hvussu kennarin skal bera seg at. Men ein kennari kann eftir okkara uppskoti læra børnini

at skriva danskt og at tala hetta málið so, at um tey koma saman við dansk fólk, tey tá kunnu gera seg forståilig. Eg vil ynskja, at mín gamli vinur, J. Poulsen, vil taka aðra støðu í hesum spurningi, enn hann hevur gjørt.

Joen Poulsen: Naar Konoy mener, at Udvalgets Forslag er det eneste rigtige, kan jeg forstaa, at han ikke bryder sig om min Mægling.

S. P. úr Konoy: Eg beklagi, at J. Poulsen ikki fær megla í hesi sak.

Edw. Mortensen: J. Poulsen sigir, at í § 7 vóru bæði mál javnsett sum undirvisningsmál. Tað er ikki so. Danskt er undirvisningsmál og føroysk neyðhjálp. Eg kann slutta meg til Konoy, at hetta, sum er sett í uppskotið, er eitt natúrligt krav. Tað er sjálvandi, at tá ið børnini koma í skúlan við føroyskum máli, so verða tey at undirvísa í hesum máli. Eftir nevndaruppskotinum skal danskt vera eitt ógvuliga viktugt fag í skúlanum og kann millum annað í dansku tímunum brúkast sum undirvisningarmál. Danskt kann ikki kallast fyri at vera reiðiligt ríkismál í ríkinum. Grønendingar t. d. skilja tað ikki; blámenninir í Vestindiu gjørdur tað heldur ikki, og heldur ikki allir Íslendingar skilja tað. Úttalísið av J. Poulsen um, at lærararnir vilja koma til tað, at danskt er eitt «nødvendigt Onde», tykist mær merkiligt. Tað minnir meg um hr. Hansen í Skive, sum segði, at tað var ein «vederstygghed» fyri lærarar í Føroyum at undirvísa á danskum. Hetta uppskot er so natúrligt og rímiligt, sum tað kann vera: at føroyskt er tað mál, sum kennararnir skulu nýta til føroysk børn. Eg vil spyrja nevndina, um teir til 3. viðgerð vilja hugsa um, at hetta ikki bert kemur at galda fyri býgdaskúlarnar, men eisini fyri kommunuskúlan í Havn.

A. Samuelson: Tann støða, nevndin hevur tikið, hevur ikki yvirraskað meg. Longu við 1. viðgerð var eg klárur yvir, at danskt skuldi burtur, og ongín av okkum hevur verið í iva um tað, men eg vil tó hava loyvi til at siga nøkur orð. Fyrsta punkt hevur tó altíð haft mítt viðhald; eg havi hildið, at tað er natúrligt, at føroysk børn eisini skulu læra føroyskt, eisini at skriva málið, tá ið tíðin var inni. Eg veit ikki, um tíðin er inni nú, um

lærararnir eru mentir at undirvísa í føroyskari rættsskrivning; eg kundi tí hugsa mær, at man hevði spurt skúladirektiðina, skúlakommissiónirnar og forstandarskøpini, fyri at fregnast eftir um lærararnir yvirhøvur vóru búgvnir at læra at skriva føroyskt, men tað er ikki skett. Hetta er ein sak, sum ikki átti at verða reist á lögtingi, men av fólkinum sum eitt fólkakrav. Eg standi sjálvur vælviljandi yvirfyri hesi sak, men tað er betonkiligt, at fáa føroyska rættsskrivning sum tvungið fag í eini tíð, tá ið kanska bara 50% av læraranum eru mentir til at skriva føroyskt feilfrít; at bønabræv er komið frá lærarafelagnum, bevisir einki. Tað dámar mær ikki at fáa móðurmálið inn í skúlarnar, tá ið lítið skil verður í undirvísingini. Nevndin hevur ikki gjørt sær óleyligheit, fyri at fáa at vita, um tíðin er inni nú; men tá ið nú tveir limir av direktiðini halda, at tíðin er inni, so kann eg stemma fyri uppskotinum; men ansvarið fellur á teir. Sakin hevur eina aðra síðu, nevnliga viðvíkjandi undirvísingarmálinum. Her kann eg slutta meg til J. Poulsen. Eg skal innrømma, at uppskotið frá nevndini í ár er klárari enn tað, sum fyriliggur áður. Men eg dugi ikki at siggja, at teir royna at gera rætt og skjál; danskt mál er beinan vegin koyrt út sum undirvísingarmál. Hetta er eitt klárt standpunkt, og fyri so vítt tiltalandi. Vit eru komnir so vítt, at vit siga, at danskt mál, sum higartil hevur verið undirvísingarmál í skúlunum, skal koyrast út; tað er høvuðspunktið í sakini. Nú vænti eg, at skúlastýrið ella kirkjukassanevndin eisini kemur við uppskoti um, at ekstratilskotini frá statskassanum skulu inndragast, tí tað er so órímligt, at staturin skal geva ekstratilskot til okkara skúlar, tá danskt mál verður koyrt út. Tá fyrstani er stillingurin heilt klárur. Tá ið vit reka danskt mál úr skúlanum sum undirvísingarmál, so kunnu vit ikki vera bekentir við at taka ímóti ekstratilskoti frá statinum. Eg hopi, at hesir menn koma fram við slíkum uppskoti, tí fyrst tá kunnu vit siga, at vit hava handlað sum »mentaðir menni» og »góðir Føroyingar». — Eg vil spyrja próstin bestemt, um hann heldur, at allir lærarar yvirhøvur eru mentir at undirvísa í móðurmálinum. Prósturinn segði, at tað var ein vinningur at hava tvey mál at arbeiða við. Eg forstóð tað soleiðis, at vit skuldu hava

bæði mál sum undirvísingarmál, tí um so ikki er, verður tað ikki útviklandi at hava tvey mál. Eg dugi ikki at siggja annað enn, um vit koyra annað málið burtur, sum undirvísingarmál, so fjerna vit tað momentið, sum eftir próstsins meining skuldi virka útviklandi. Eg forstandi ikki, at tá ið lærarin hevur tvey vápn at arbeiða við, at vit so skulu sláa annað úr hondini á honum; hetta er inkonsekvent. Tá ið útvalgsins stillingur var rættur, ja eg vil siga pædagogisk forsvarligur, so var tíðin fyrst inni, tá ið vit høvdu læribøkur á føroyskum máli. Vit eiga ikki at gera tað við barnaskúlan, sum vit gjørdu við læraraskúlan á sinni, tá ið vit gjørdu føroyskt til lærigrein, og bara høvdu eina bók at geva teimum. »antelogiin». So segði prósturinn, at tað var rætt at yvirleta nógv til læraraðs. Har haldi eg, at skúlaskipanin av 1912 gevur læraranum eina slíka bevegilsisfríheit, sum hóskar væl fyri góðar og samvitskufullar menn. Nú hevur lærarin ikki bevegilsisfríheit, tí fyri so vítt, at lærarin brúkar danskt sum undirvísingarmál, og framtúrur í tí, so kann skúladirektiðin seta hann av; tað er altso komið so langt í einum danskum landsparti, at lærarin skal setast av, tá ið hann brúkar danskt sum undirvísingarmál! — Tað er blivið sagt, at tað er torført fyri læraran at avgera, nær han skal brúka føroyskt og nær danskt. Eg havi hoyrt lærarar siga, at so er, men tað hava verið heldur vánaligir lærarar — har í móti siga aðrir lærarar, sum eru duguligir, at tað er lætt at fortolka § 7, og resultatini í teirra skúlum eru sera góð og standa viðhvørt væl hærri, enn har, hvar man til síðu setur anordningin og brúkar aðrar mátar. Prósturinn segði, at málið hjá nevndini er tað, at børnini skulu læra at lesa og skriva bæði mál: og so skulu lærararnir ráða fyri, hvussu teir náa hetta mál. Áður var tað júst soleiðis, men um vit nú fáa hesa broyting, so ráða teir ikki fyri tí. Eg haldi ikki, tað er forsvarligt at ganga henda veg sum nevndin meinir, og tað er skiligt, at eg kann ikki stemma fyri, at uppskotið verður viðtikið og sett í kraft. J. Poulsen talaði um at megla, men eg eri samsintur við Konoy í, at tað er ómøguligt at megla. Frá einari síðu vil man ikki hava megling, man heldur bestemt uppá, at føroyskt skal vera undirvísingarmál og føroyskt aleina; vit vita eisini, at tá ið danskt

yvirhævar hevur fingið ta støðu, tað nú hevur fingið, skyldast tað sambandspartinum, meðan sjálvstýrispartíð konsekvént ikki vil hava minni enn at føroyskt einans skal vera undirvísingarmál. Við 1. viðgerð mælti okkara orðførari til at seta eina serliga nevnd, men okkara lagsbrøður mótsetti seg hetta; teir ynsktu kanska ikki, at ein so kænur maður í at megla sum J. Poulsen kom í nevndina. Men her var einki at megla um; teir høvdu gjørt alt av frammanundan uppi á kvistinum. So segði Konoy, at tað var illavörðið at siga, at danskt skuldi koyrast út, men her stendur tað svart uppá hvítt, at man ikki vil hava danskt sum undirvísingarmál. Nú kann tað ikki bænóktast. Eg havi ikki inntryk av, at Føringar skulu læra danskt, tí at tað er eitt ónda, men tí at vit eru í felag við Danmark. So siga sjálvstýrismenn. — Men vit í okkara parti vilja læra danskt, tí at vit seta pris uppá málið. Tað hevur verið soleiðis í Føroyum, at fólk her hava haft ein fastan kærleika til danskt mál — sjálvt tey, sum lítið hav kunnað; tað er kanska ikki so merkiligt, tá ið vit hugsa um, at alt, serliga religiúnin, hevur verið lærd á donskum máli, til allar tíður so at siga. Seinasti talar segði, at uppskotið ger ikki danskt verri stillað enn framanundan; hann kann ikki siga tað utan at insinuera, at anordningin ikki hevur verið fylgd. Eg kann ikki teinkja mær, at direktiónin ikki hevur ansað eftir, í hvussu er, hevur hon ikki funnið seg í, at einstakir lærarar hava hevdað, at teir ikki hava fylgt anordninginum. So kom Mortensen og talaði um ríkismál og annað, men eg vil siga, at hann kann ikki seta Føringar í klassa við Grønendingar og Vestindiumenn; hann hevur sjálvur á sinni mælt ímóti tí, tá gjørdi hann tað uttan grund. Nú vil eg við góðari grund mæla ímóti, at hann ger slíkt. Ja eg skal fyrst ikki mæla meiri um spurningin. Eg veit, at tá ið fleirtalið hevur sett sær tað fyrri, er danskt deyðadømt sum undirvísingarmál. Men eg haldi, at teir eisini skulu hava uppskot um, at statstilskotið fellur burtur.

J. Patursson: Eg bað um orðið mest fyrst at úttala mína gleði um tað uppskot, sum so einmælt er komið fram frá nevndini. Tað hevur ikki áður hent, at ein tingnevnd hevur verið so heilt samd um skipan av okkara móðurmálið fyrr enn í

dag. Hetta váttar fyrst einari góðari framtíð fyrst mál okkara. Um føroyska málið hava vit stríðst frá tí, at eg kom í tingið, og tað er nú 17 ár síðani. Høvði alt verið uppskrivað, sum fram er komið í allari hesi tíð, á tingi, hevði tað fyllt eina stóra tingbók. Teir sum í allari hesi tíð hava roynt at fáa frama fyrst mál okkara — og har eru eg ein — mugu kenna seg fegnan um tað sum nú er hent. At kunna læra ungdómin slítt egna mál, tað er ikki einans ein kenslusak, men ein praktisk sak. — Vit høvdu um dagirnar fyrst at útgeva tingtíðindi á donskum ella føroyskum máli. Teir, sum hildu uppá, at tað skuldi útgevast á donskum, vardu seg við, at teir skúlagíngnu Føroyingar ikki dugdu at lesa føroyskt. Hetta vísir, hvussu neyðugt tað er, at málið verður lært í skúlunum. Eg skal tó eins sum Edw. Mortensen biðja nevndina at gera so væl eisini at lata uppskotið galda hinar skúlarnar í Føroyum, sum fólkaskúlan í Havn, realskúlan og millumskúlan og kennaraskúlan, og eisini kanska tann komandi skiparaskúlan — um ikki í ár, so seinri. Hetta hevur bønabræv ungmanna felagana og kennarafelagsins ivaleyst ynskt, og hetta ynskja ivaleyst allir góðir Føroyingar at allir hesir skúlarnir fáa sama skjalið sum bygðaskúlarnir.

Joen Poulsen: Der var er Taler som sagde, at jeg havde fremført at Lærerne kunde komme til at betragte Dansk som et nødvendigt Onde. En Lærer kan indvirke paa Børnene paa forskellige Maader. Han kan have stor og heldig Indflydelse paa dem, uden dog at opnaa ret store Resultater i de enkelte Fag. Andre er bedre skikkede til at være Faglærere, og dette bliver som Regel mest paaskønnet, fordi det falder mest i Øjnene. De fleste Lærere lægger derfor mest an paa et saadant Arbejde. Der bliver ikke megen Tid til at lære Børnene Dansk, uden at de andre Fag lider derved. Særlig naar en Lærer skal undervise i f. Eks tre Bygder, kommer Børnene ingen Vej i de andre Fag, naar der skal ofres tilstrækkelig Tid paa Dansk. Der er her fremkommet Henstilling til Udvalget om at gaa videre saaledes, at færøsk bliver Undervisningssprog, ikke alene i Kommuneskolen i Thorshavn, men ogsaa i Mellem-skolen og Seminariet. Det undrer mig, at der

Ikki er fræmkominn endur en Honstíling, nemlig en Annodning til Udvælgat at søge for, at alle Lærebøger blive udgivne paa Færøsk. Da vil man komme saa vidt, at Dansk virkelig ikke bliver andet end et fremmed Sprog. Mortensen sagde, at § 7 gjorde Uret mod Færøsk. Han kan ikke benægte, at efter den Paragraf skal begge Sprog bruges. Men efter Udvælgets Forslag, skal kun det ene Sprog bruges. Jeg hører nok, at begge Medlemmer af Skoledirektionen siger, at det kan Lærerne om. Jeg vil spørge: Naar der nu kommer Anke til Skoledirektionen om, at en Lærer bliver ved med at undervise paa Dansk, skal han da ikke faa en Irettesættelse?

Præsturin: Eg skal ikki siga stórvegis til tað nógva, ið er komið fram í orðaskiftinum í dag. J. Poulsen nevndi, at hann saknaði eina grund, sum kundi vera ferd frammi fyri, at vit skuldu læra danskt mál, og tað skuldi vera tí, at danskt var ríksmál. Men vit skila júst til, at vit gjøgnum danskt mál hava atgongd til Danmarkar mentunarliv, og ríkið er jú Danmark. Soleiðis sum hetta kom fram, lá nakað í tí at vit, sum komu fram við hesum, ikki vóru so ríkstrúgvir sum ynskundi kundi vera. Slíkt hevur eingin hvørki rætt ella grund at bera fram móti okkum. Vit hava tikið hesyn til ríksmálið. So setur A. Samuelson beinleiðis ein spurning til mín, um eg haldi, at kennararnir í Føroyum eru mentir at læra børnini føroyskan rættsskrivning. Mentir og mentir kann vera hvørt slíkt. Ein lærari kann duga tað væl, ein annar ikki so væl. Eg haldi teir eru ferir fyrri tí meir ella minni. Eg hugsi ikki, at nakar lærari er so lítið mentur, at hann ikki kann læra børnini at skriva føroyskt. Er nakar kennari minni ferur, kann hann læra børnini at skriva eftir bók. Annars má tað vera skomm fyrri kennarar ikki at duga tað, tí teir hava haft atgongd til at læra seg føroyskt. So helt A. Samuelson, at vit fara ov bráðliga fram, og at vit ikki hava heimta upplýsingar t. d. frá forstandarskapinum o. s. fr. e. Vóru upplýsingar heimtaðir tá hin núverandi § 7 varð gjørd? A. Samuelson helt, at

Lagtugelidende 1918. A.

henda sak átti at vera reist av fólkinum. Tað er hon fyrri ein part. Tað eru kennararnir, sum hava borið henda spurning fram. Tað skuldi verið teir, sum best duga at skyna á, hvat í tørvast her. So segði A. Samuelson, at vit hava koyrt danskt mál út. Nei, tað sum er gjørt er, at vit hava umskipað eitt forhold til at vera natúrligt. Vit siga ikki danskt skal vera bert ein lærugrein. Vit seta netupp tað danska málið høgt. Ein dugandi lærari hevur altíð fori til í øllum lærugreinum at gera børnini kunnug við danskt mál og vonja toy til at brúka tað. Tá lærarin veit, hann skal uppuá hetta, so haldi eg, at vit kunnu líta honum tað til. So er tað eitt, sum mær tykist undarligt: A. Samuelson sigur, at tá vit nú fyriskipa hetta soleiðis, so var tað sániligt fyrri okkum at sleppa í studningi, sum vit hava av statskassanum til okkara skúlar. Meinar A. Samuelson, at okkara kennarar skulu keypast til at læra børnini danskt mál? Annars hevur tað verið forvitnisligt at hoyra A. Samuelson roða um danskt og føroyskt mál her á tingi í dag, og hvussu hann vil unna føroyskum máli. Tað hevur fyrri mær verið prógv um, at A. Samuelson her er í yvireinsstemmilsí við seg sjálvan.

S. P. úr Konoy: Til J. Poulsen, sum segði, at kennararnir kundu koma at brúka danskt sum eitt neðvendigt ondi, vil eg siga, at eg beklagi, at ein eldri lærari hjá okkum kann siga tað, at lærararnir í Føroyum kunnu koma at brúka danskt sum eitt neðvendigt ondi. Sum formaður fyrri kennarafelaginum vil eg protestera ímóti, at kennararnir meinskast við danskt mál. Kann J. Poulsen siga, at danskt hevur verið undirvísingermál í skúlunum fyrr enn 1912. Eg veit ikki betri enn, at tað var stillað frítt, og yvirhefur brúktu kennararnir næstan bara føroyskt í skúlunum tá. Tað er tí ikki beint at siga, at vit nú vilja hótta tað danska málið. Vit bara koma á ta beinu stóðu, sum vit høvdu áðrenn 1912. Tá ið A. Samuelson kemur við so merkiligum úttalissum viðvíkjandi studning av statinum til føroyskar skúlar, kundi man freystast til at spyrja, um staturin gevur studning til

føroyskar skúlar fyr at tyna føroyskt mál. Eg veit ikki, at Danmark hevur lagt tør treytir á okkum at tyna føroyskt mál í Føroyum.

Edw. Mortensen: Tá A. Samuelson sigir, at sambandsmenn standa ímóti sjálfstýrismonnum í hesi sak, so haldi eg, at tann sambandsmaður, sum hevur verið í hesi nevnd, vil stemma við okkum, og kanska heldur ikki allir av hinum sambandsmonnum fylgja A. Samuelson og Joen Poulsen. Tað var spurt, um ein kennari kundi fáa frættisettið, um hann lærði uppá danskt. Tað er meiri ónatúrligt, at ein kennari hevur verið frættisettur fyr tað, at hann hevur brúkt føroyskt í skúlanum. A. Samuelson vil mótseta seg, at hetta verður sett í kraft og arbeiða ímóti tí hjá regeringini. Men hann hevur kanska ikki so nógv at siga har. Og tá eitt uppskot er samtykt við stammum eisini av hinum partinum, so hevur fólkatingsmaðurin als ongan rætt til at arbeiða ímóti tí. Prósturin og Konoy hava talað at teimum orðum frá A. Samuelson, sum eg vildi skamma meg við at hava framsett. Danskir menn yvirhøvur vilja protestera móti slíkum siktilsum.

A. Samuelson: Eg skal fyrst siga próstinum takk fyr, at hann hevur svarað til mín spurning, um føroyskir lærarar eru mentir at undirvísja í føroyskum máli. Hann meinar, at teir eru mentir til tess. Eg vil tí stemma fyr í punkti, at føroysk rættsskrivning skal lærast. Tað er tó fleiri kennarar, sum hava gingið í kennaraskúlan, áðrenn føroyskt bleiv lag har. So segði prósturin, at hann ikki visti, at spurningur um skúlskipan fyrr hevði verið útsendur til forstandarskapini. Jú í 1905—1906 var tað felfallt gjørt. Tann seinasti anordningur elur bara fast, hvat ið man helt vera galdandi frammanundan, og tí var eingin grund til at senda tað út til forstandarskapini. Men nú er farið langt út, og er tað tí nú grund til at fara tann vegin. Prósturin heldur, at tað er nokk, at tað er komið krav frá kennarunum. Men allir kennarar eru ikki í kennarafelaginum. Og kennarafelagið gevur onga grund fyr sínum kravi; teir skriva okkum bara eina

recept. Kennarafelagið kann ikki sigast at vera ein røst frá fólkinum. Prósturin vil, at eg skal hava sagt, at man nú koyrir danskt mál út. Tað er eingin ivi um, at man koyrir danskt mál út sum undirvísningarmál, um hetta uppskotið verður samtykt. Henda hensigtin kann ikki krógvast burt, — so kunnu teir mæla um tað so nógv teir vilja. Danskt verður bara eitt lag og einki annað. So spyr prósturin meg, um eg meinti, at okkara kennarar skulu keypast. Eg havi ongatíð roynt at keypa lærarar, so eg kann ikki svara uppá tað. Men hann kann spyrja formannin í kennarafelaginum, um lærarnir kunnu keypast. Eg havi sagt, at vit áttu at fyrirláa, at tann studningur, sum staturin gevur ekstraordinært til føroyskar skúlar, skal falla burt. Eg segði, at tað vildi vera konsekvent av okkum at fyrirláa hetta. So segði eg; og so kunna juristar, klerkar og geistligir menn brongla tað, sum teir vilja, men orð míni standa fäst. Eg vil spyrja Mortensen, hvør tað er, sum er blivin frættasettur og kanska avsettur fyr tað, at hann hevur talað føroyskt til føroyek børn. Tað má Mortensen forklára. Liggur nakað til grund fyr hesum, so má tað verða undirsøkt.

Edw. Mortensen: Eg vil biðja A. Samuelson riða til ein annan Ryttaara fyr at fáa greiðu á tí.

A. Samuelson: Eg vil bestemt krevja, at skúlastjórnin undirsekir sakina.

Joen Poulsen: Provsten har udtalt, at Dansk skal ikke alene være Fag, men at der skal undervises paa Dansk. Hvis det ikke var Forslagsstilleren selv, der havde sagt det, vilde jeg have troet, at vedkommende havde »bronglað« Udvalgets Forslag. Det kan Provsten ikke have gjort, det maa altsaa være mig, der ikke forstaar Dansk.

S. P. úr Konoy: Tað er keðiligt, um tingmaðurin av Strondum ikki fatar danskt; her í nevndarálitinum stendur greitt og týðillga, at bæði mál skulu javnstíllast. Vit vilja bara hava føroyskt sum undirvísningarmál, altsó

koma aftur á ta góðu stöðuna, sum vit vóru á frammanundan 1912. — Við tingmannin í Fuglafirði vil eg siga, at mangan havi eg sæð hann í revasaksi, men so pindan sum ídag havi eg ongantíð sæð hann. Hann sleppur ikki leysur; hann kemur ikki hurtur frá tí, hann hevur sagt, at danskt sum undirvísingarmál er betingað av donskum studningi; og vil seta fingurín á, at tað er okkara fólkningamaður, sum hevur sagt hetta. Eg veit ikki, um hann fær viðhald í hesum.

A. Samuelson: Hr. Konoy behøvur ikki at verða illur, tað er meiri enn nokk, at hann hevur órætt. Tað, ið eg havi sagt, er refererað. Tað er ikki eg, men lærarin í Gøtu, sum hevur halið í revasaksinum. Tað kann ikki hjálpa honum at fortolka mnei orð, fyri ikki at siga forbrongla tøy. Eg vil til hvørja tíð standa við tað, sum eg segði, at vit áttu sum mentaðir menn at inndrigið ekstra statstilskotið, sum nú stendur. Eg eri forharmaður yvir, at tingmaðurin út Gøtu er vordin illur, men eg fati væl, at tað má vera pinufult hjá honum at sita við lutanum í saksinum.

S. P. úr Konoy: Tingmaðurin í Fuglafirði talar um illsinni, talan er ikki um illsinni, men hansara kenslur mugu vera ógviliga uppøstar, og tað er ikki legið, vit minnst til, hvat hann hevur sagt um undirvísingarmálið. Maðurin kemur aldri burtur frá tí, at hann hevur sagt, at undirvísingarmálið stendur í eitt víst forhold til statstilskotið; tí dugi eg væl at fata, at maðurin er keddur.

A. Samuelson: Sum eg havi sagt, vóru hetta ikki míni orð, men hvis Konoy sjálvur vil siga tað, so veri hann so góður. Lat hann so forsvara tað, um hann kann.

S. P. úr Konoy: Samuelson er vitugari enn so, at hann kann trúgva, at hann kann sleppa burtur úr tí, á henda hátt. Hann sleppur ikki leysur so lætt, hann situr fastari enn so.

Formaðurin: Begge de sidste Tæ-
ere har udtalt, at der ikke er nogen

Forbindelse mellem Undervisningspro-
get og Statens Tilskud til Skolerne;
jeg kan slutte mig her til, der eksiste-
rer aldeles ikke nogen Forbindelse her
imellem.

A. Samuelson: Eg vil neyðugt blanda meg í tað, sum kemur frá for-
mannssesslinum. Men Konoy sigur, at
málið stendur í forhold til statstilskotið,
og hann má vita, hvat hann sjálvur
meinar, so og kann ikki í hesum byggja
meg fyri formansins kennilsí.

S. P. úr Konoy: Fata tingmenn-
inir sýsslumannin í Fuglafirði? (Røddir:
nei, nei!)

A. Samuelson: Eg hoyrði, at sjálv-
stýrismenninir svaraðu nei. Tað er so
natúrligt, tí sjálvstýrismenn í lögting-
inum hava ongantíð verið serliga
intelligentir. —

Áður stemmað varð um punkt 3 í
uppskotinum, bað P. Niclasen um orðið.

Poul Niclasen: Eg skal bara siga,
at til 3. viðgerð ætli eg at koma við
broytingaruppskoti. Eg ætli tí ikki í
dag at stemma fyri hesum punkti.

Uppskot nevndarinnar varð sam-
tykt og fór til 3. viðgerðar.

Fundur ónsdag 4. september.

Hæðkan av telefondamulønini.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Her fyriliggur
bønarbræv frá trimum telefondamum
á centralinum, um at teirra lön má
verða hækkað við 100 kr., og at henda
hækkanin skal rokust frá 1. januar í
ár. Eg skal í stuttum siga, at solei-
ðis sum roknskapurin fyri telefonina
nú stendur, so vísir hann yvirskot.
Hertil eru ymiskar grundir. Admini-
stratiónin er betri, — og telefonin er
komin yvir tær fyrstu vansarnar, sum

altíð fylgja einari hverjari fyrirleka, ið er av hosi ut. Uppgöngdin kom 1912, og síðani er göngdin javnt fram eftir. Nú vísir telefonin eitt yvirskot uppá 15000 kr., har av eru tiknar 6—7000 til nýannlegg. Men málið er jù eisini tað, at ein slík fyrirleka skal vera rentabil — og tað skal so lítið til, at ein slík gevur yvirskot — men eins lítið til at hon gevur undirskot. Eg havi tí altíð mælt til, at telefonin í hesum góðu árum skuldi grunda sær eitt fornýggjilsis fond, men tað hevur verið hildið, at slíkt ikki nýttist; tí telefonin fornýggjandi seg sjálv. Men leggur man hetta til grundarlag, so kemur man ikki fram, men bara aftur í somu støðu, sum var. Eg vildi tí av yvirskotinum lagt burtur av tí eina slíka fond. Eg sigi hetta av tí, at ár og árliga koma krav inn um nýggj telefonannlegg. Tá spurningurin hevur verið um lön til telefondamurnar, so havi eg altíð hildið, at vit skuldu lona teimum væl. Nú eru tær komnar á hægstu lön, og í fjør góvu vit teimum 15% afturat. Í ár vilja vit geva teimum 35% sum dýrtíðarhjálp. Man kundi kanska gingið ein annan veg og bara bæðkað lönina — men sum viðurskiftini eru, er hetta betur. Við hesum seinesta dýrtíðartillegginum hava tær 880 kr., tær vilja kanska siga, at hetta ikki er nokur lön, og tað er eisini rætt; tí nú er alt kollvælt. 400 kr. var hægsta lön — nú er hon 880, also bæðkað við gott 100%, síðan kríggið tók við; vit hava tí hildið, at vit ikki kundu ganga hægri í ár. Vit vita, at tær hava nógv og strangt arbeiði, og lönin stendur ikki í forhold til tað; men nevndin heldur, at hon ikki kann ganga hægri. Eg skal mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð.

Samtykt varð hetta.

Boðpeningur fyri radiotelegrammir.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Hetta er ein lítil sak. Eg skal bara siga, at her fyrilögu

eingi bestemmilsir um boðpengar. Telegrammin skuldu berast út fyri einki. Men hetta varð illa móttikið, so vit noyddust at taka eitt bestemmils, og vit søgdu so, at boðpeningurin fyri radiotelegrammir skuldu verða hin sami sum fyri telefontelegrammir. Nú vilja vit hava hetta lógfest, — og eg havi tí biðið driftsbestýraran senda andragandi inn á ting, og tað er hetta andragandi, ið nú fyriliggur. Eg skal mæla til, at hetta verður samtykt og fer til 3. viðgerð.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Viðkan av telefonnetinum.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Í ár sum onnur ár eru andragandi inni um at fáa telefon. Her liggja nógv onnur frammanundan; vit hava hvørt ár verið noyðdir at sagt, at vit nú undir krígginum einki kunnu gera. Her fyriliggur eitt frá Effersøe um telefonina á Tveroyri, eitt úr Vági, eitt úr Økrum, eitt úr Famjin. Eitt frá M. Samuelson um telefon til Langasanda, og eitt frá D. Olsen um telefon til Tjørnuvíkar. Nevndin sigur, at í ár má svarast tað sama sum hini árin, hetta geldur serliga um telefon til Akrar, Tjørnuvíkar og Langasanda. Eitt annað er við linjuni Tveroyri—Vág. Hetta er ein fyri vinnuvegjarar neyðturvulig linja — serliga nú, tá hin trádleysi telegrafurin er komin. Tað vísir seg, at henda linjan er nógv ovnógv ovbyrjað. Á hesi linju vóru í ár suðureftir 17185 og norðureftir úr Vági 11310 samtalar. Vit høvdu hetta forholdið á Vestmannalinjuni, — har var tað at enda ómøguligt at koma fram; tí lögdu vit har duplta linju — og nevndin fyrirlær, at tað sama verður gjørt við linjuna Tveroyri—Vág, tá ið tað kann gerast. Viðvíkjandi telefon til Akrar og Víkarbyrgi, so er tað, sum viðurskiftini nú eru, ómøguligt at gera eitt yvirslag yvir kostnaðin — tað

sama geldur um telefonina til Tjörnuvíkar; tí alt er dýrkað og verður við at dýrkast. Langasandur liggur fram við linjuni til Víkar, — her er forholdið eitt annað, — og tað er, at driftstýrarin meinar, at kemur Langasandur uppí sum stación, verður linjan ovbyrjað. Teir hava eisini søkt um at koma inn sum abonnentar, við at fáa linjuna av Gjáneyri forlongduð til Langasands, soleiðis at Gjáneyri verður stación fyri Langasandi, — men hetta vilja vit ikki innláta okkum uppá. Vil Langasandur verða abonnentur, má hann taka linjuna líka frá Steymnesi, — tað kostar 192 kr., — og hetta haldi eg Langasandsmenn ikki vilja betala. Men her er stilla endringsforslag — eg skal tí ikki siga meiri fyri fyrst.

M. Samuelson: Tá eg stillaði endringsforslag um Langasand, so var tað tí, eg helt, at vóninar vóru betur fyri Langasandi enn Tjörnuvík. Langasandur liggur so væl fyri, linjan sveisar framvið húsinum, so tað er ikki talan um nakran stórvegis kostnað. — Men um hetta ikki kundi gerast, so vildu teir koma inn sum abonnent, — og taka ledningin frá Gjáneyri. Tað var jú ikki stórvegis ómakur at stilla um, hvørjaferð Langasandur skuldi tóna, — ella tosað skuldi til Langasands. Og eg ivist ikki í, at teir á Gjáneyri vildu gjørt tað. Men skal hetta stóyta í móti teim grundprinsippum, telefonin hevur fylgt, so er tað ein annar sak. Sum eg segði, at sata Langasand inn á hovedlinjuna kostar so gott sum einki, at sata tað í forbindilsi við Gjáneyri kostar 450 kr. Eg haldi nú ikki, at linjan hevði verið ovbyrjað, um Langasandur kom við. Tað er ikki nógv tosað at tí linjuni, har í móti knápir ofta at sleppa fram eftir hini dupulta linjuni Vestmanna—Havnar.

J. M. Matras: Eg havi gingið við til hesi uppskotini, tí eg meini, at her er einki annað at gera. Eg hevði frummi, tá ið sakin var til 1. viðgerð, um at fáa dupulta linju Viðareidi—Klaksvík, — eg vil minna um hetta, og tað er undir tí forúsetningi, at hetta verður tikið upp skjótast møguligt, at eg stemmi fyri uppskotinum.

Joen Poulsen: Jeg har ikke noget imod Udvalgets Forslag, men der er et Punkt, som jeg gerne vil bede det tage under Overvejelse, om det ikke kunde lanne sig, at forbinde Abonnent med Abonnent paa længere Afstande, — og ikke beregne Afstanden fra Endestationen, men fra nærmeste Abonnent. Som nu f. Eks. Gjánere—Langesand eller Højvig—Sanatoriet—Thorshavn eller Thorshavn—Højskolen—Sandegærde—Arge. Dette Kedsystem er bare noget til Overvejelse, ikke noget Forslag.

M. A. Winther: Hetta er ikki gott at svara uppá. Vit hava hildið fast uppá, at elikt ikki mátti tillátast; tí tað kann hava óhældigar síður. Abonnenturin mátti millum annað binaliðis hildið stación — eitt annað er tað, at vit finga ovstíð fyri abonnementið — og vit eru jú forrætningsmenn. — Tó er hetta nakað, sum er vert at hugsa um. Sum M. Samuelson segði, so kostar ledningurin Gjáneyri—Langasand 450 kr. — abonnementið 197 — hetta er nógur peningur fyri so lítt bygd. Men vilja teir lata tað, so kunnu teir eisini blíva abonnentar.

A. Samuelson: Eg kann lata, at tað eru ymiskar vanskeligheder her. — Men eg haldi ikki, at driftsútvalgið stillar seg viljandi yvirfyri Langasandi, tá tað heldur, at Langasandsmenn skulu verða einsamallir um at betala abonnementsprísir. Tó hetta kundi kanska kortini gingið, men so er um Gjáneyri vil stilla um. Har er nú eingin fyri uygablikkið, so man fær einki gjørt, — tó eg skal ikki fordjúpa meg í hesum. — Men eg skal bara konstatera, at driftsútvalgið ikki her vísir nakra serliga elskverdighet. Eg haldi nú ikki, at linjan Steymnes—Vík er so ovbyrjað, at stación ikki kundi lagst á Langasandi. Hetta kostaði jú so gott sum einki fyri driftina, tí Víkarkommuna heldur staciónina. Eg haldi ikki, vit skulu leggja so stóra vekt á, hvat ein maður meinar viðvíkjandi hesum, sjálvt um hann er nóg so sakkður, tí har kann jú koma ein annar líka sakkður, sum munar tvertur ímóti. Eg haldi ikki, vit í øllum skulu rætta okkum

eftir þesum manni; ef so moga vit eini gera það seinri í dag, tá sak frá honum um at fáa hærri lön kemur fyrri.

M. A. Winther: Hesar báðir spurningar eru ekki beslektaðir. Tað ger kanska ekki fortæð enn at leggja stasjon á Langasandi, — men so kunnu jú aðrir krevja tað sama, so vit koma at leggja stasjon eftir stasjon. -- Eg veit, at ofta er tvörligt at sleppa fram frá Vik til Havnar. Men teir kunnu jú bliva abonnent.

M. Samuelsen: Eg havi litið at siga; men meiningin er ekki at bliva abonnentur frá stasjonini í Streymnesi, og eg kann siga, at Langasandsmenn ekki vilja gjalda 200 kr. fyrri at at fáa telefon. Hvat ið viðvíkur at linjan er yvirbebyrjað, so er faktum, at vit sleppa væl fram at Fuglafjarðar og til Vestmanna, men so stoppar ofta upp. Men eg síggi, at nevndin havur deyðsdómt sakina, í hvussu er sett hana í lívsvarigt fongsli, og driftsbestýrarin hevur sett dómin, men eg vil ið appotera henda dóm til tingið.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt; broytingaruppskotið fall.

Endurgjald til bygðastøðurnar.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sök er ekki reist utantings; men tað er telefonnevndin, sum hevur borið hana fram. Táð telefonin kom í 1917 varð samtykt, at bygðastøðurnar skuldu fáa 3 oyr. fyrri hverja samtalu. Og hetta fingur tær í mong ár; men av tí at tað gekk heldur illa við telefonini, tók lögtingið í 1918 henda pening frá støðunum, og síðani hava tær ekki fingið nakað frá telefonini. Hesin peningur, sum telefonin tók, var ekki so lítil ca. 3500 kr. árliga. Og nú, síðani samtalu-talið er vaxið, verður tað ca. 7—8000 kr. Í hesi sök hevur nevndin býtt seg sundur í fleirtal og minnitel. Fleirtalið sigur,

at tað er ólíkligt, at bygðastøðurnar ekki fáa peningin aftur, og tað heldur, at tað vil hava tann týðning, at støðurnar vilja ansa betur eftir, av tí at tær fáa inntøku av hverji samtalu. — Nú er tað skipað so, at kommunurnar lona fólkini, ið hevur støðuna; og klaga hevur verið um, at lønin flest allar staðir hevur verið ov lág. Fleirtalið sigur nú, at støðurnar skulu fáa gottgerilslið, og seta teir tað til 1½ oyr. pr. samtalu. Minnitelið meinar, at tað ið fleirtalið ber fram er rætt, men heldur, at telefonin er ekki bundin til at gelda henda pening. Táð onkur bygd heldur, at tað er neyðugt at hava telefon, má hon eini rinda kostnaðin harvið. Tað er eisini eitt annað: so skjótt sum normalar tíðir verða aftur, neyðast vit at vaxa um telefonnetið, og tað vil kosta nógvar pengar. Tí haldi eg, sum havi stillað minnitalsuppskotið, at vit eiga at vera økonomiskir og ekki sleppa nakrari inntøku, sum telefonin nú hevur. Eg haldi, at hetta vegur hægrí: at vit viðka um telefonnetið, enn at vit lata støðurnar fáa gottgerilsli. Vit mega eisini minnast til, at telefonin kemur at hava stóra útreiðslu viðvíkjandi kaðalinum í Skopunarfirði; eitt heilt ár er gingið, síðani har slitnaði sundur; tað vil ivaleyst kosta nógv at fáa nýggjan kaðal, sum kann bota um skaðan.

J. M. Matras: Eg skal siga alt fyrri eitt, at uppskotið frá fleirtalinum er betri enn einki: at støðurnar fáa helftina aftur av peninginum. Eg havi ekki, at kommunurnar taka henda peningin, men at hann, ið hevur støðuna, fær gottgerilsli; og tað kann hóskn ógviliga væl nú, ið eitt annað uppskot er inni á tingi um at longja um tænastutíðina. Eg vil mæla til, at vit samtykkja fleirtalsins uppskot.

J. H. Poulsen: Formaðurin í nevndini nerti við ein spurning, sum fær meg til at siga nekur orð. Tað var um kaðalin í Skopunarfirði. Eg vil toya mær at spyrja formannin í telefonnevndini, hvussu tað ber til, at einki er gjørt fyrri at bota um henda skaða, ið at 14 mánaðir eru farnir, síðani kaðalin fór sundur. Eg vildi vera fegin,

um formaðurin hevði greitt okkum frá hesum, og serliga vildu mínir veljarar vera fegnir, um teir flugu at vitn eraðku.

Joen Poulsen: Jeg vil gerne stemme for Flertallets Forslag, for da man i sin Tid inddrog de 8 Øre pr. Samtale, forekom det mange, som om man ikke kunde holde et givet Løfte. Jeg haaber, at de forskellige Foretanderskaber vil lade Stationerne nyde godt af Godtgørelsen.

M. A. Winther: Viðvíkjandi tí J. H. Poulsen segði, skal eg bera fram tað, ið eg veit um henda spurning. Tað er altíð vandaført at gera ein kaðal aftur. Veðurlagið hevur verið ringt, og tað hevur kanaka heldur ikki borið til at fáa nakað skip at taka kaðalin upp við. Viðurskiptini eru eisini so, at vit hava ongan kaðal, og verður tað so, at kaðalin í Skopunarfirði ikki kann brúkast, fáa vit einki samband. Driftstjórnin hevur roynt at fáa kaðal, men tað er heldur trupult, av tí at hann verður gjordur í Týsklandi, og útflytingsloyvi fæst ikki. Eg eri sjálvandi líka so interesseraður í at fáa kaðalin afturgjerdan sum J. H. Poulsen, men eg má siga, at eg veit ikki um nakað kann gerast, men eg iviat ikki í, at tað er gjørt, ið gernast kann.

Poul Niclasen: Eg skal í stuttum siga, at eg eri eiulgur við Winther. Hetta uppskotið um at lata bygðastøðurnar fáa pening, stendur ivaleyst í samburði við uppskotið um lenthæðkan til telefondamurnar. — Hvat ið viðvíkur kaðalinum í Skopunarfirði, so vil eg minna um, at kaðalskip er væntandi ná fyrsta dagin, sum skal gera telegrafkaðalin aftur; kanska vit kundu fingið hetta skipið at gera kaðalin í Skopunarfirði aftur. Eg vil biðja nevndina hugsa um hetta.

Joen Rasmussen: Táð loytingið í 1913 tók gottgerileið frá bygðastøðunum, vakti tað stórt misfornoylsu. Tí er tað undarligt at vit nú hækka lenthæðina í Havn, utan at geva bygðastøðunum nakað; eg eri tí glaður um, at nevndin hevur tikið henda til tað,

sum eg bar fram við 1. viðgerð. Eg vil stemma fyri fleirtalsins uppskoti, og eg vil mæla øllum til at gera tað.

A. Samuelsen: Eg vil eins og seinasti talar stemma fyri fleirtalsins uppskoti; eisini tí at hetta uppskotið nógv líkist tí uppskoti, sum prósturin Petersen og eg á sinni fóru fram; nevndin brúkar somu argumentir, sum vit brúktu, nevniliga at tað ræður um at gera støðurnar interesseraðar.

J. H. Poulsen: Eg rættaði ein spurning til formannin í nevndini; men eg eri so at siga líka klókur, aftaná eg høvi fingið svar. Tó tað kann ikki leggjast honum til last. — Eg haldi, at kaðalin mátti kunna fingist upp. Vit siga o. í km. av kaðali; eg dugi ikki annað at siggja enn, at vit mega leggja driftstjóranum tað til last, at einki hevur verið gjørt. Eg kann ikki forlíka meg við, at tað er gjørt, hvat gerast kann. Táð nú driftstjórin einki ger, má telefonnevndin royna at avrika okkurt hesum viðvíkjandi.

Poul Niclasen: Eg haldi at besta garanti fyri, at teir hava gjørt, hvat gerast kann, er at formaðurin í nevndini er tingmaður fyri Sandoyanna.

M. Samuelsen: Eg takki nevndini fyri, at hon vil geva til stasjonirnar á bygd. Annars haldi eg, tað er líka so gott, at lenthæð verður givin gjøgnum kommunurnar.

J. H. Poulsen: Eg vil spyrja nevndina, um hon vil gera nakað í álvara fyri at fáa kaðalin í Skopunarfirði böttan aftur.

Th. M. Strom: Eg haldi, at telefondamurnar kunnu líka gott fáa læðkan í lenthæð sum driftstýrarin. Kommunurnar eiga at lenthæð telefonstøðunum, sum tær halda vera best.

M. A. Winther: Hitt einasta er, at vit kunnu fáa kaðalskipið hjá »Store Nordiske« sum væntandi skjótt kemur higar til, eisini at taka sær av kaðalinum í Skopunarfirði. Men hetta kemur at kosta. Kanska vit fáa samtann at orða sakin við »Store Nordiske«. Eg

skal eisini gjarna tala aftur við drifts-
stýraran um hetta.

Samtykt varð at lita sakina fara
til 3. viðgerðar.

Lønhæðkan til driftsbestýrara. Jacobsen.

2. viðgerð.

M. A. Winther greiddi frá nevnd-
arálitinum, sum gekk út uppá at
nevndin ikki helt eog at kunnu ganga
við til at geva Jacobsen lønhæðkan.

Samtykt varð nevndaruppskotið.

Broyting í driftsreglunum fyrri telefonakipanini.

2. viðgerð.

M. A. Winther greiddi frá nevnd-
arálitinum og segði, at tað fleiri ferðir
hefur verið fyrirligið, at telefonlíðin
um morgunin skal byrja kl. 8 istaðin-
fyrri sum nú kl. 9. Tað hevur ikki
minst at lýða fyrri forrætningsmenninar,
at teir kunna sleppa at telefonini ein
tíma fyrr um morgunarnar. Vit hava
ikkil viljað broytt hesi viðurskifti her-
fyrri, men nú tá tey, ið passa telefon-
irnar, altur skulu fáa fyrri hvørja sam-
talu, so er tíðin til tað komin. Nevndin
heldur tí, at um sammarði frá 1. mars
til 1. oktbr. skal telefonin vera opin
frá kl. 8 um morgunin.

Samtykt varð nevndaruppskotið.

Prestahald.

2. viðgerð.

Fróasturin greiddi frá nevndará-

litinum, sum gekk út uppá, at sakin
skuldi útsetast til næsta ár, fyrri at
fleiri upplýsingar viðvíkjandi sakini
kundi innheintast frá meinigheiteráð-
unum og prestunum.

Bonarbræv frá J. A. Arge um studning til grót-arbeidia.

2. viðgerð.

M. A. Winther: J. A. Arge hevur
haft bonarbræv um at styðja hann við
2000 kr. til grótarbeiði. Hann hevur
fingið bestilling frá Keypmannahavnar
kommunu um at levera 5000 leypandi
metrar av kantsteini til prís av 4500
krónur. Hann sigur, at fyrri so líttan
pening kann hann ikki gera arbeidi,
hann má hava 2000 kr. avtrat. Vit
kunnu ikki utan víðari avvísa hetta —
einans av tí grund, at tað hevur verið
haft so nógv á máli um feroyska stein-
industri. J. A. Arge hevur næstan í ein
mansoldur arbeitt fyrri at skipa eina
feroyska steinindustri. Hann er ein
maður, sum ikki tykist at troyttast
fyrri mótburði, men heldur fram í heil-
um. Men tí verri sýnist tað, sum um
Feroingar illa kunnu kappast í stein-
industri við meun í øðrum londum. Og
tá steinurin skal flytast út, so koma
eisini flutningsviðurskiftini til at dýrka
hann enn meir. Feroyskir steinarbeið-
arar eru ikki so drívurir í verkinum
sum aðrir, tí hetta er ikki dagligt arb-
eidi hjá teimum. Amboðini hjá okkum
eru eisini ringari, tí vit ikki hava so
góð ráð til at fáa okkum maskinur. Eg
ætti, at tingið tó ikki vil kappi høvdið
av hesi sak. Nevndin meinar, at kommu-
nan skal taka harðasta tak; vísa vit
sakini interessu, má Havnar býráð vísa
trýðupulta interessu, av tí at arbeidið
vil falla her í Havn. Tí halda vit, at
tá ið lögtingið gevur 500 kr., eigir
Havnar kommuna at geva 1500 kr. Eg
vil mæla til, at vit stemma fyrri upp-
skoti nevndarinnar.

H. C. W. Tórgarð: Eg havi sam-
an við P. Nielsen stillað eitt broyting-
aruppskot. Tá ið sakin var til 1. við-

gerð, hevði Debess orðið sum orðførari fyri fleirtalinum. Tað framgekk av orðum hansara, at hann var imóti at geva henda studning; og hann úttalaði tá nakað líkandi sum orðførarin í dag, at tað var ónatúrligt, at lögtingið skal geva tilskot til arbeiði fyri Keypmannahavnar kommunu; eg finni tað fult so ónatúrligt, at Havnar kommuna gevur tilskot. — Nevndin sigur, at tað hevur víst seg, at føroyskt grót arbeiði ikki kann konkurrera; tað er lætt at fata, tí líkindini eru ikki so góð her sum aðrastaðni. Kortini hava hesir menn leverað størri arbeiði, sum sigast at standa mál við einhøvri tilsk arbeiði í verðini. Eg kundi tonkt mær, at nevndin hevði tikið øðrvísi uppá sakina, og givið ein studning, t. d. 2000 kr., undir tein treytum, at menninir begynna eitt grótbrot. Nú tykist mær, at nevndin nærmast vísir bønabrævinum til Havnar býráð; teirra studningur er enná meira bundin av tí. Tað var tí vakrari, um nevndin beinan vegin segði nei. Havnar kommuna hevur ikki sum kommuna at styðja grótindustri; hetta er ein landasak. — Nevndir slær so uppá, at Havnar kommuna skal geva henda pening sum dýrtíðarhjálp; fær so kommunan refusiún? Eg vil biðja Winther nærmari greiða frá, hvussu dýrtíðarlógin kann fortolkast í so máta. — Okkara broytingaruppskot gongur út uppá, at lögtingið veitir J. A. Arge 1000 kr. sum studning. Nú veit eg, at hann biður um 2000 kr., men geva vit hesar 1000 kr., vísa vit, at vit hava ans fyri hansara virki og arbeiði fyri grótindustri. Vit hava ikki í broytingaruppskotinum beitingað studningin av nøkrum øðrum. Orðførarin segði, at Arge hevði ofta verið á tingi, men tað er víst ikki ofta, at hann hevur fingið studning. Eg vil mæla til, at okkara broytingaruppskot verður samtykt.

M. A. Winther: Eg haldi, at J. A. Arge nú kann siga: mínir næstringar eru mær verstir. Nevndin hevur verið væl-viljandi, men nú stillar ein tingmaður, sum eisini er, limur av Havnar býráð, sakina á høvðið, so hon verður ómøgulig. Tí ikki trúgv eg, at nógvir tingmenn vilja stemma fyri, at lögtingið gevur 1000 kr. og Havnar býráð einki. Eg vænti ikki, at nógvir vilja styðja eitt slíkt uppskot, men tað er kanska heldur ikki framsett við tí formáli. — Eg haldi, at okkara støða er bein; tað er ikki undarligt, at

vit siga, hetta er ein lokalur spurningur. Eg hugsi ikki, at broytingaruppskotið verður samtykt; hevði har enná staðið 1000 kr. frá lögtinginum og 1000 kr. frá Havnar býráð, so var høpi í tí. Sum tað nú er, er tað hopeyst. Eg vil mæla til, at vit samtykkja uppskot nevndarinnar.

Poul Niclasen: Winther byrjaði sína talu við at siga nakað um Arges næstringar. Eg skildi ikki, hvat tingmaðurin sipaði til; eg haldi meg ikki vera nærri skyldan við Arge enn Winther. Eg haldi ikki, at vit hava gjørt sakina ómøguliga. Viðvíkjandi spurninginum: Havnar býráð, so haldi eg, hetta kann lættast ordnast á tann hátt, at Arge sendir bønabræv til Havnar býráð; og tað vil hava størri vekt, tá ið lögtingið hevur veit honum studning. Eg skal anbefalla okkara uppskot.

H. C. W.-Tórgarð: Við Winther vil eg siga, at eg úttalaði einki um, hvussu eg ella aðrir limir í Havnar býráð vildu stilla okkum. Ein annar spurningur er, hvussu Winther vil fortolka dýrtíðarlógina hesum studningi viðvíkjandi. Tað er lægið, at Winther vil halda, at vit hava sett okkara uppskot fram á ein slíkan hátt, at tað ikki skal vera samtykt.

N. Debess: Við tað eg hevði orðið við 1. viðgerð, vil eg loyva mær eisini nú at siga nøkur orð. Eg kann fult út slutta meg til tað, ið nevndin ber fram, tá ið sjálvt uppskotið verður tikið burtur. Winther segði, at Arge fleiri ferðir hevði vent sær til Føroya lögting og fingið studning, — og tí næst segði hann, at atvoldin til, at hesir menn ikki vóru førir fyri at konkurrera var, at teir ikki høvdu maskinur. Eg haldi tí, at tað var meira líkligt, um her var biðið um studning til slíkar maskinur, sum kundu gera menninar konkurrencefórar. — Tórgarð refereraði korrekt; eg meini enn, at tað er ónatúrligt, at Føroya lögting letur 1 kr. pr. m. fyri at leggja breytir í Keypmannahavn; her heima hjá okkum sjálvum er nóg mikið at gera gróti viðvíkjandi, og um lögtingið vil seta grótarbeiði í gongd, sum kann koma landinum til góðar, so vil eg styðja slíkt av øllum alvi.

M. A. Winther: Eg skal svara Tórgarði: Havnar býráð skal ikki nýta dýrtíðarlógina hesum máli viðvíkjandi, men teir skulu geva pening sum eina

dýrtíðarhjálp, og hetta kunna teir gera við eina býráðsviðtøku.

R. Rasmussen: Eg skal loyva mær at motivera mína avstemning. Tað má tykjast óhóskandi, at lögtingið ella nakar føroyskur kassi gevur studning til eitt arbeiði til Keypmannahavnar kommunu; men tað kundi verið nakað í, at tingið styðjar eitthvørt grótarbeiði. Soleiðis sum sakin fyriliggur her, kann eg ikki stemma fyri henni. Tað tykist mær ónatúrligt, at Havnar kommuna skal gera meira enn Føroya lögting, tá ið hetta er ein landasak. Eitt annað var, um lögtingið tilmælti at geva 2000 kr.

Poul Niclasen: Ein av tingmonnum, eg trúgvi tað var Debess, segði, at hann hevði lisið motivini, sum hann var á einum máli um við nevndini, men honum dámdi einki sjálvt uppskotið. Hetta er dømi um, at motiv og uppskot ikki altíð falla saman. Debess tosaði um at fáa maskinur, tað er nakað í tí; men í hesum tíðum er tað torført at fáa slik amboð. Debess segði tilmælt, at vit áttu ikki at geva studning til Keypmannahavnar kommunu; men vit mugu minnast til, at vit í hesi dýrtíð hava notið ógvuliga nógv frá Danmørk, og tí skulu vit ikki vera so ógvuliga trongskygdir.

A. Samuelson: Eg kann í høvuðssakini halda meg til tað, orðførarin bar fram. Vit meina málinum væl, men tað er rímuligt, at vit ganga út frá, at tað kemur í 1. rekkju Havnini til góðar; hon fær eisini avlopsgrótið, og eg havi hoyrt nógv men siga, at ein av grundunum til, at arbeiðið verður dýrari her, er at avlopsgrótið fer til spillis. -- Tað er tosað um, at motivini ikki hóska til uppskotið. Tí er tað kanska, at teir, sum eru komnir við broytingaruppskoti, eingi motiv hava; teir hava altso borið eitt ómotiverað uppskot fram á ting. — Tá ið teir nú fyrirláa at geva Arge 1000 kr., altso helftina, so dugi eg ikki at siggja, at hann verður hjálpin. Verður harimóti uppskotið frá nevndini samtykt, og gevur Havnar býráð, hvat ið eg vóni tað ger, studning, so fær maðurin tað, hann biður um, og verður førur fyri at gera arbeiðið.

N. Debess: Við P. Niclasen vil eg siga, at spurningurin viðvíkjandi maskinum er gamal. Maskinur hava teir manglað,

ikki bert nú, men eisini fyrr. Annars má eg siga, at P. Niclasen hevur lyndi til at blanda óvesentlig ting í diskussiónina.

Poul Niclasen: A. Samuelson segði, at broytingaruppskotið frá Tórgarð og mær var ómotiverað; hetta kann sjálvandi skiljast á tvímannandi hátt, men eg gangi út frá, at hann meinar, at okkara uppskot manglar motivir. Men siður er at leggja slik uppskot fram, og so motivera tey her í salinum; Tórgarð hevur jú eisini gjørt tað. Debess segði, at eg blandaði ofta óvesentligt í diskussiónina, men eg má siga, at eg havi talað stutt. Eg skal minna um, at hann nú ein dagin tosaði í 3 korter um hoesnarhús og annað smávegis sanatoriinum viðvíkjandi.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Frágreiðing frá øslumonnum.

2. viðgerð.

M. A. Winther mældi til, at uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Uppskotið varð samtykt.

Endurgjald til J. Egholm í Strøymnesi.

2. viðgerð.

M. A. Winther: J. Egholm í Strøymnesi hevur verið ógvuliga óheldugur við sínum seyði, við tað nógv lomb eru deyð av sjúku. Hann hevði djóralæknan har norði, og tá vóru 20 lomb deyð. Tað doyði um 20 aftrat, so at maðurin hevur mist 40 lomb. Atvoldin er ein eygnaella hævursjúku. Henda sjúkan er kend í Suðurameriku og Avstraliu, og einasta bót móti henni er at fáa serum ímóti henni. Djóralæknin biður tingið um at veita hesum bóndanum studning fyri tað

stóra óhapp, sum hann hevur haft. Seinni er bønarbræv komið frá bóndanum sjálvum. Hann plagar at slakta 80 lomb um árið. og hevur sína bestu inntøku av seyðinum. Tap hansara er tí ógvuliga stórt, tá hann nú hevur mist 40 lomb. Fyri 3 árum síðani misti hann eisini ein hóp av seyði. Hetta óhappið, sum hann nú aftur hevur haft, kann ikki setast til minni enn 800 kr., heldur hann. Tað er ikki ov høgt sett. J. Egholm er ikki múgvandi maður, og hansara inntøkur falla einans av landinum, og hann stendur nú illa fyri. Vit hava haft líknandi viðurskiftir í tinginum fyrr. Í 1905 fingi Fuglfirðingar 580 kr. í studning, tá ein ring seyðasjúka gekk har norðuri. Sama árið var eisini givið 50 kr., tá ein seyðasjúka gekk í Suðroy. Nevndin meinar, at maðurin skal fáa sína leigu eftirgivna, kanska bæði fyri í ár og komandi ár, og ætlar hann at biðja statin um at eftirgeva leiguna, so vilja vit styðja hann. Eg mæli til at samtykkja uppskotið.

Michel Samuelson: Eg vil takka nevndini fyri, at hon tekur hesa støðu. Tó at hon ikki erstattar, hvat maðurin hevur mist, so er tað tó góð hjálp. Maðurin hevur ivaleyst mist meiri enn 40 lomb, so at hetta árið er av teimum ringastu hjá honum. Hann slaktar einki í ár av gimburlombum utan tað sum ikki ætlast at kunna liva.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Stólasetrini í Havnar kirkju.

2. viðgerð.

Prósturinn: Talan er um at fáa stólasetrini í Havnar kirkju frígvín, soleiðis sum tey eru aðrastaðnis í landinum. Tað er hildið óhóskandi, at fólk letur pening fyri at fáa innivist í kirkjunum. Men hetta er ein peningaspurningur, tí Havnar serligi kirkjukassi hevur 200 kr. um árið fyri stólasetrini. Hetta eru ikki nógvir pengar, men teir gera mun, hvønn vøg teir fara, og vit hava tí hildið, at kassin ikki hevur haft ráð at missa teir, tá hann einki kann fáa afturfyri. Av yvirliti yvir

status hjá kirkjukassanum sæst, at ognir hansara ikki eru so stórar. Kirkjukasserarin heldur, at skal gjaldið fyri stólasetrini falla burt, vil tað koma at ganga aftur á hondina við beholdningi hjá kirkjukassanum. Hann sigur eisini, at í teim síðstu árunum eru útreiðslurnar hækkaðar; gravarlønin er vaxin og nógvannað er dyrkað. Nevndin heldur, at tað er neyðugt og ynskjandi, at stólarnir vera fríir. Tí um fólk í meinigheitini halda seg burt frá kirkjunum av teirri grund, at tað ikki er frí atgongd til stólarnar, so er ikki, sum tað eigir at vera. Men tá tíðirnar eru so ólagaligar, er kanska einki at gera við tað fyrst. Dýrtíðin dyrkar driftina á kirkjunum á so mangan hátt. Og tá kirkjukassin, um vit í ár gera stólarnar fríar, ikki fær tær vanligu inntøkur, men hevur somu ella størri útreiðslur, so halda vit ikki, at tað er ráðiligt at gera nakra broyting nú, men heldur biðja við sakini fyri fyrst.

Hetta varð samtykt.

Broyting í lögtingslógini.

1. viðgerð.

Edw. Mortensen: Spurningurin um at broyta Føroya lögtingslóg er lagdur fram á ting. Eg skal fyrst framføra ymiskar formellar grundir. So sum nú er statt, er lógin spjodd sundur, og tað kann tí vera orsak til at samla allar reglurnar saman í eina lóg. Umframt hetta haldi eg, at lógin hevur ymiskar formellar brekar, tí mangt, sum hoyrir saman, stendur í ymiskum paragraffum. Í § 10 stendur soleiðis um, at tingið skal kallast saman, og í § 14 um, at tingið kann uppløysast. Hetta eigir at samlast. So er annað, sam ikki hoyrir til tinglógina, men til forrætningsordanin. Tað má skiljast at. Men tað viktugasta eru tær reellu orsakirnar til broyting. Tær hava ofta verið framfördar í teimum síðstu árum. Tingið eigir at vera eitt reint fólkavalt ting. Men sambandsmenn hava til hetta kvøðið tað niðurlag, at "Tidens Fylde" ikki er komin. Men nú, tá sjálfstýrið hevur fingið fleirtalið í tinginum,

skal spyrjast frá, at „Tíðens Fylde“ er komin til at fáa lögtingið til at vera eitt reint fólkavalt ting, hvar prósturinn og amtmaðurinn ikki sita sum fastir limir; tí tað er skeiðt, at tað her sita umboðsmenn, sum ikki eru valdir av fólkinum. Hetta er fyrsti spurningurin, sum nevndin má hugsa um. Eitt annað er at seta mark fyri amtmandans makt yvir lögtinginum. Í § 10 sigist, at tinglóið ikki kann leingjast út yvir tað vanligu, utan at amtmaðurin samtykkir tað. Vit meina, at tingið sjálvt skal ráða fyri hesum. So stendur eisini, at amtmaðurin kann kalla tingið saman til eykafund. Vit halda, at eitt vist antal av tinglimum ella kongur skulu kunna kalla tingið saman. Í § 14 stendur, at um amtmaðurin heldur, at tingviðtøkur eru ólógligar, skal hann hava rætt til at stögga teimum inntil víðari. Hetta halda vit er skeiðt. Vit halda, at amtmandans makt í hesum sum í øðrum málum eigir at minkast. Í tíðini millum tingini representerar amtmaðurin lögtingið. Vit halda, at lögtingsins formaður skal vera í staðin. — Tað hevur áður verið so, at allar sakir frá tinginum fóru til eitt ministerium, justitsministerið. Men nú er tingið farið at senda sakirnar til ymisk ministeriir. Vit vilja, at tær í framtíðini einans skulu fara til justitsministerið sum eitt centralt pláss. Endiliga halda vit, at tinginum vantar ymiskar reglur, t. d. at tingið skal vera friðhalgað, og at eingin skal órógva tað, utan at straffast hart fyri tað. So halda vit, at tingið eigir at hava ræði til at seta parlamentariskar neyndir fyri at skaffa upplýsingar fram. Vit meina eisini, at tingmenn ikki skulu kunna stevnast fyri tað, teir siga her í salinum, utan at tingið samtykkir tað. Síðani vilja vit, at nevndin skal hugsa um tingsins støðu sum ein partur av lóggávumáttini. Eg ivist ikki í, at um vit fáa reglur, sum loysa ymsar av hesum spurningum, vil tað vera eitt stórt frámstig í okkara víðurskiftum her á landi, eitt frámstig í góðum demokratiskum rættingi. Eg mæli til at seta eina 7-mannanevnd.

Joen Poulsen: Jeg skal begynde med at minde om, at vi har et andet Andragende her inde om at forandre Tingloven, som passende kan tages under Overvejelse nu, nemlig om at få en saadan Valgordning, at de forskellige Partier kan blive repræsenterede i Forhold til det

afgivne Stemmetail. Jeg skal henstille, at Udvalget ogsaa taget dette Spørgsmaal op. Ved sidste Valg blev Forholdet det, at det Parti, som afgav de fleste Stemmer, blev Mindretal. Spørgsmaalet om, at alle Medlemmer af Tinget skal være folkevalgte, er forhandlet adskillige Gange i de 36 Aar, som jeg har været Tingmedlem. Det er noget tiltalende i, at Tinget som Helhed er folkevalgt og selv vælger sin Formand, men det kan ogsaa have sine Ulemper, idet det maa ske kan nedsætte Tingets Arbejdskraft. I den Tid, jeg har været i Tinget, har de forskellige Provster udført et stort skriftligt Arbejde her. Naar nu Provsten ikke mere skal være Medlem, saa mister vi denne Arbejdskraft. Det samme gælder om Amtmanden. Naar der ikke er Ting, saa har Amtmanden taget Bestemmelse om saadanne mindre Spørgsmaal, som ikke var tilstrækkelig vigtige til at man skulde sammenkalde Tinget. Det kan man ikke overlade til Amtmanden, naar han ikke længere er Medlem af Tinget. Kan han ikke i 6–8 Uger have én Stemme af 22, vil det se underligt ud, at han i 44–49 Uger skal kunne træffe Afgørelser for hele Tinget. Der har været Tale om at dele Tinget i en raadgivende Forsamling og et Amtsraad; men der kan jo opstaa Spørgsmaal, om en Sag skulde høre ind under Tinget eller under Amtsraadet. Det er imidlertid Ting, som kan overvejes. Jeg kan sige, at vi vil være med til at overveje Spørgsmaalet om, at Tinget skal bestaa af folkevalgte Medlemmer i dets Helhed. Vi har vist ikke megen Brug for nogen Bestemmelse om, at Tingmændene ikke skal kunne straffes for noget, de har udtalt her i Salen. De af Mortensen fremsatte Punkter synes at ville stille Lagtinget ved Siden af Rigsdagen. Det synes jeg ikke, at man skal gøre. Jeg vil ellers støtte Forslaget om Udvalg.

Edw. Mortensen: Hin besta skipanin við valpørtunum er, at allar l'øroyar verða ein valpartur, so fær ein tað rættasta úrslit av einum vali. Viðvíkjandi spurninginum um amtsráð og lögting, kann nevndin hugsa um hetta.

Joen Poulsen: Man kunde ordne det saaledet, at Formanden kunde repræsentere Tinget imellem Tingsamlingerne, men man kunde ikke kræve, at han skulde

bo i Thorshavn; derimod maatte han holde Kontor i Thorshavn, hvortil Sagerne kunde indsendes. Ved at Øerne var inddelt i større Kredse, vilde man komme bort fra saadanne Meningsløsheder som f. Eks. ved dette Valg, at et Mindretal af Vælgerne bliver repræsenteret af de fleste Tingmænd. Denne Gang var det nu altsaa os, det gik ud over, men det udelukker ikke, at den samme Skæbne kan ramme de andre. I det hele taget kan man sige, at Reglen er: større Kredse, mindre Uregelmæssigheder; mindre Kredse, større Uregelmæssigheder.

Edw. Mortensen: Eg vil biðja seinasta talara og hinar tingmenninar ikki misskilja meg, tá ið eg segði, at formaðurin, ið hvussu er í lögtingssøkum, skal representera tingið. Viðvíkjandi valdømunum — so vildi tað nokk verið rættast, at allar Føroyar vóru eitt. Tí tá vildi hvørt partið til fulnar verið representerað av sínum veljarum.

A. Samuelson: Hetta er ein stór sök, og tá ið sjálvstýrismenninir siga, at nú er »Tidens Fylde» komin til at loysa allar teir stóru spurningar, frammi hava verið, so er tað natúrligt, at vit hava lov til at siga nakað, og eg vil biðja tingið halda mær til góðar, um tað tekur nakað langa tíð, tí eg haldi, at hetta kunna vit ikki beinleiðis renna frá í skundi. Sum orðførarin fyrri okkara parti segði, so er framkomið uppskot frá Effersøe, hvári hann nevnr tað ynskiliga í, at kredsarnir verða umlagdir. Sambandspartið hevur í 1915 sagt, at vit eru viljandi til, at lögtingið bara skal bestanda av fólka-valdum limum; men at amtmaðurin eisini skal hava lov at mæta í tinginum utan stemmurætt. Vit hava sagt, at hetta vildu vit forhandla um, tá ið tey nýu valini, hvar bæði menn og kvinnur høvdu loyvi at stemma, vóru yvirstaðin. Men hvussu vilt »Tidens Fylde» er komin, tí at sjálvstýrið er komið til ræðið, kann eg ikki siga. Í hesum uppskoti til broytingar av lögtingslógini, sum er framkomið og undirskrivað av floksformanninum Patursson og floksskrivararum N. Debess, stendur einki víðarl vegleiðandi. Eg vil tí halda meg til tað, sum framkom í Ólavsekubrávinum 1915. Har er millum annað kravt, at tingið skal vera löggevandi í øllum føroyskum viðurskiftum. Eg vil siga, at ongín av okkum vil virka fyrri hesum. Higartil hava vit

verið ráðgevandi, og sum ráðgevandi hava vit haft stórt innflydilsí, og vilja framvegis hava tað, um rættir menn koma á ting og leggja sær eina við at gera sum best. Vit hava jú eisini ta støðu, at lögtingið velur landstingsmann, sum í sambandi við fólkatingsmannin kan flyta okkara sakir fram á danska ting og styðja tær har. Eg haldi, at skipanin er so góð sum hon kann vera. Sum nú er, so er lögtingið eitt lið í føroyskari lóggávu, men eg haldi ikki, tað var gott, um tað var einasta lið, sum tað vildi verið, um tað fekk lóggávvald; av tí vil eg heldur ikki vera við til hetta; tí slíkt vildi volt ein stóran skilnað, og sjálvt um tilboð lóu frammi frá danska ríkisstýri í henda rættning, vildi eg kortini ikki verið við til tað. — Nú fáa vit at siggja, um »Tidens Fylde» er komin, nú fáa vit at siggja, um sjálvstýrismenn vilja framseta uppskot um og viðtaka tað, teir ætlaðu í 1915. Teir siga í Ólavsekubrávinum, at sakirnar skulu fara beinleiðis til ministerið ella kong gjøgnum ein umboðsmann, men har stendur einki um, hvussu hesin umboðsmaður skal vera, um hann skal vera ministari ella ikki; um hann skal vera løntur, og hvør ið skal lona honum; meiningin er væl ikki, at statskassinskal lona honum; tó tað skal ongalunda forundra meg, um krav verða sett í tann rættning. Í tað heila tikið er bílætið av hesum umboðsmanni ikki vællukkað; tað er ikki klárt framsett, hvat hann skal hava at gera o. s. fr. Hann skal sjálvandi verða løntur við fleiri túsund krónum um árið, hann skal hava pensión, formodentliga skulu vit eisini byggja honum hús; stutt sagt, ikki haldi eg, at Føroya fólk verður fegið um ein slíkan mann; hann verður væl so tungur at lyfta. Eg meini tað var rættast, at sjálvstýrismenn søgdu beint út, hvat teir vilja. Teir skulu hava ein ministara, hann skal sita í Føroyum og føra sakirnar fram fyrri kong; um slíkt sigist beint út, vita vit hvat vit hava at rætta okkum eftir. Tí vil eg longu nú við í viðgerð spyrja, um hesin maður skal vera ministari, og eg vil vita tað bestemt. Mær nýtir ikki longur at dvølja við hetta. So vil eg tosa nakað um innihaldið av hinum punktunum, sum sjálvstýrisflokkurin hevur ført inn á ting í ár. Har sigst millum annað, at amtmaðurinn skal burtur, men so má maður setast í máns stað, tí tað arbeiði, amtmaðurin get, skal gerast. Eg vil gjarna spyrja, hvør skal gera tað arbeiði, tá

amtmaðurin ikki er formaður. Tað er kanska møguligt, at ministerið fer til umboðsmannin, ella at vit forhandla við umboðsmannin, ella at ministerið forhandlar við umboðsmannin gjøgnum amtmannin. Vit hava beklagað okkum yvir, at sakirnar herfrá eru farnar fyrst til sakkønarmenn, og so komnar aftur til okkara, hvussu skulu sakirnar nú ganga, skulu tær fara beinleiðis til ministerið? Eg havi oftani hugsað um spurningin, og eg eri skjótt komin til tað resultat, at tað eru nógvar grundir fyri, at amtmaðurin og prósturin fara burtur; men tað er ógvuliga vanskiligt at ordna okkum, tá ið amtmaðurin er utantings. Sakin er tann, at um vit ikki fyrir taka nakað virkningsfult, vil amtmaðurin fáa meiri innflydilsu tá enn nú. Fyri tað fyrsta kunnu vit ikki hava tað fornoylsu at deila hann tá, um vit meina tað er grund til tess. Hann kemur tá at sita har uppi í síni borg, og vit fáa ikki leyrligheit at forhandla við hann. Um próstin kann sigast, at tá ið hann fer út av tingi, so vilja kirkju- og skúlasakir hava longri veg at ganga. — Punkt 3. nevnr »Rættindi lögtingsins til at útnevna ransóknarnevndir«. — Hetta svarar til § 45 í grundlógini, lögtingið skal altso vera ein ríksdagur fyri Føroyar — og eg antaki, at okkara parti er einugt um ikki at arbeiða soleiðis, at Føroya lögting verður ein ríksdagur. Grundlógin av 1915 forðar eisini fyri hesum. — So er tað punkt 4: »Friðhalging tingsins«. Orðførarin fyri sjálvstýrismonnum forkláraði hetta soleiðis, at fólk skuldi ikki hava lov til at forulempa tingið. Eg kann forstanda, at menn koma fram við slíkum bestemmilsum, tá ið brúk er fyri tí; men eg havi aldri hoyrt, at tingmenn nakra tíð hava hildið, at eitt slíkt boð manglaði í okkara lögtingslóg. Tað, sum sjálvstýrismenn her krevja, svarar til § 42 í grundlógini, men ein slíkan paragraf hava menn ikki fyrr hildi, nýtst í lögtingslóg okkara. Meðan sambandsmenn hava haft fleirtal, hevur hann ikki verið neyðturvuligur. Nú kann tað verða, at sjálvstýrismenn halda, at nú teir eru komnir til ræði í Føroya lögtingi, er tað fryktandi fyri, at teir koma at arbeiða so, at Føroya fólk vil gera vold á teir. Eg vænti ikki tað. Eg hugsi, at Føroya fólk heldur sum so, at væl er tað stóru skaði fyri Føroyar, at sjálvstýrisparturin er við máktina og ger bæði eitt og annað, sum kann vera okkum til ampa, men vit

nýtast einki at gera við teir, fyrr enn val kemur aftur um nøkur ár. So kunnu vit verja tingið ímóti teimum, við at stemma teir burtur úr tinginum. Líkindi eru til, at so fer at ganga, og annað nýtist tí ikki at gera. So er talan um frælsi tingmanna undir tingsetuni. Her kundi tað heldur verið neyðvendugt at fingið bestemmilsir. Vit hava vist eingi dømi, men eg kenni einstøk tilfelli, hvar menn hava verið kravdir til at vitna, og eg kenni rættssakir, sum eru elvdar av tingmonnum, men eingin dómur er fallin í hesum málunum. Eg haldi, at vit her á tingi skulu hava loyvi til at finna at forholdunum, utan at útseta okkum fyri injurieprocessir, og vit hava ein dómara her, nevnliga formannin. Vit hoyrði nú av orðføraranum fyri sjálvstýrisflokkinum, at nú var »Tidens Fylde« komin; tí nú hevði sjálvstýrið fleirtal, og tá ið sakin kemur í útvalg, kann eg ikki trúgva annað, enn at sjálvstýrispartiið vil halda kravini fram, sum fyrr eru havd á máli. Viðvíkjandi tí, sum orðførarin annars segði, eri eg samsintur við J. Poulsen í, at tað vil kosta pengar at koyra amtmannin burtur og seta ein annan mann í hansara stað.

Edw. Mortensen: Eg skal ikki brúka tingsins tíð, men bert mæla til, at allir hesir spurningar verða tiknir til umrøðu í teirri nevnd, sum verður sett.

A. Samuelson: Eg antaki, at hetta var ein broddur ímóti mær, men eg haldi tað er ósømuligt, at fleirtalið ikki gitur diskutera hesa sak. Tað er ikki at spilla tingsins tíð at anvenda ein tíma uppá hana, og tað er eingin grund til at rætta bebreiddilsir móti mær herfyri; eg vil ikki siga, tað er lættferdugt, men tað er ósømuligt at gera tað, og tað kann kun forklárast út frá tí betraktningi, at fleirtalið hevur avgjørt sakina uppi á kvistinum; tí nýtist einki tos.

Edw. Mortensen: Hesir spurningar hava verið á tingi í tey seinastu árin, og eru tá útdiskuteraðir.

A. Samuelson: Eg vil minna um, at í uppskotinum frá sjálvstýrismonnunum eru forskelligir spurningar, sum aldri fyrr hava verið reistir.

Samtykt varð at beina sakina í eina 7-mannanevnd.

Fundur torsdag 5. september.

Løn til gravaran við Havnar kirkju.

2. viðgerð.

Prósturinn greiddi frá nevndarálitinum. Við Havnar kirkju er ein fastur gravari, sum hevur sína bestemtú løn, sum hann fyrri ein part fær frá Havnar serliga kirkjukassa. Tað hevur fyrr verið á tingi at hækka lønina, og í fjør varð hon sett til 120 kr. um árið, umframt 4 kr. fyrri hvørja grøv. Tingið helt tað vera beinast at royna, um ikki Havnar býráð vildi bera útreiðslurnar, og bað Havnar meinigheitsráð forhandla við býráðið um tað. Tað vísti seg, at Havnar býráð ikki vildi. Amtið hevur tí henstillað, at henda lønin skal gjaldast av kirkjukassanum. Nevndin heldur ikki, at henda lønin er ov stór, serliga ikki í hesum dýru tíðunum, men hon heldur ikki, at hesar útreiðslur skulu vera varandi fyrri Havnar kirkjukassa, sum ikki er væl staddur framanundan. Nevndin vil tí ráða til, at meinigheitsráðið aftur forhandlar við býráðið um, at Havnar kommuna tekur hesar útreiðslur uppá seg. Eg vil biðja tingið um at samtykkja nevndaruppskotið.

H. C. W.-Tórgarð: Sum tað framgongur av nevndarálitinum, so hevur nevndin hildið, at kirkjukassin ikki kann avhalda útreiðslurnar við løn til gravaran. Tað kunnu tó vera grundir fyrri, at býráðið ikki hevur gingið við til at taka útreiðslurnar uppá seg. Men eg eri annars samsintur um, at sakin aftur verður lögð fyrri býráðið.

Nevndarálitið varð samtykt.

Handli við rúsdrekka.

2. viðgerð.

Poul Niclasen: Í einum skrivilsí av 4. januar í ár, hevur amtmaðurin sent tinginum eitt útkast til lógordning um útsølu av rúsandri drekka frá apotekinum. Skrivilsíð er frá justitsministerinum, og

gongur út uppá, at rúsdrekka eina kann latast út móti recept. Tað verður hildið, at rúsdrekka skal kunna útlatast inntil 3 ferðir eftir somu recept. Lysikatið úttalar, at rúsdrekka serliga verður nýtt til akuttar sjúkur, og fyrirlær tí, at tað eina verður latið út einaferð fyrri hvørja recept. Hetta hevur nevndin eisini hildið; eisini av tí grund, at tað vil verða lættari fyrri apotekið at kontrollera útlatingina, og verja fyrri misbrúki. Eg mæli til at hetta mál fer til 3. viðgerð.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

„Smiril“ takstir.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen: Bønarbræv er komið frá A/S. J. Mortensens Eftf. til amtið um at hækka flutnings- og ferðafólkagjaldið. Grundirnar hertil siga teir eru, at alt er hækkað í prisi, og tað er ógjørligt at lata skipið sigla utan við undirskoti. Teir kunnu ikki sjálvir seta gjaldið upp, tí teir hava sáttmála við tingið. Tingið var ikki sett, tá ið bønarbrævið kom til amtið; tó hava vørunevnd og amt gingið saman um at hækka flutningsgjaldið fyrri tær vørur, sum amtskommunan flytur; men kundu ikki taka sær loyvi at hækka gjaldið fyrri aðrar vørur; heldur ikki ferðafólkagjaldið; tí er sakin komin inn á ting. Eg skal upplýsa um, at partafelagið hevur haft eitt undirskot uppá 323 kr., harafturat kemur reparation og klasificering, rentur og avskrivning, so at undirskotið verður 19,892 kr., og óivað er, at standurin verður ikki betur í 1917. Síðani „Smiril“ tók við 1896 at sigla oyanna millum, hevur hann haft somu takstir, undantikið, at hækkað var um ferðafólkagjaldið á 2. plássi við 25 %. Tá ið 2. kahytt varð gjørd betur. Vørunevndin heldur, tað er beint at seta gjaldið upp, men undir teimum treytum, at skundað verður undir ekspeditionina — og hetta hevur eisini partafelagið elvt ekspeditionini til. Síðani í heyst er „Smiril“ tikið út av rutini fyrri at flyta vørur fyrri landshandilin, tí amtið helt tað vera neyðugt. Hetta hevur vølt

trupulleika á ymsan hátt, tí fólk hevði vant seg at kunna fara við »Smiril». — Serliga hevur hetta verið ringt fyri Sandoynna, tí tá ið »Smiril» fór frá, høvdu vit bert postbátin eftir. — Vit í nevndini hava spurt partafelagið um, hvat ið lenti seg betur: at sigla sum nú, við flutningi fyri landshandilin, ella sigla sum áður. Svarað var, at hitt fyrra royndist betur. Nú halda vit, at tá ið »Smiril» hevur siglt eitt ár við vøru, so eiga vit nøkurlunda at kunna kanna eftir, hvussu siglingarleiðirnar eru, og vit halda, at eftir hesum kundi fartplanur verða gjørdur, men eg veit ikki, um royndirnar eru so álftandi. Vit meina, at tað er heilt hóskandi at seta takstirnar upp við 100%, tí alt er dýrkað so ómetuliga. Eg skal mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Leirvík sum serstøk sókn.

2. viðgerð.

S. P. úr Ronoy: Vit hava haft til viðgerðar at byta Fuglafjarðar sókn sundur í tvær sóknir: Leirvík og Fuglafjørð. Hetta mál var á tingi í fjør, og var við tingsins viðmæli sent til ríkisstjórn. Nú liggur til skjals játtandi skrivils frá ministeriinum. Sóknirnar skulu verða skildar frá 1. oktober í ár; men fyrst framanundan skal uppskot gerast um, hvussu ogn og skuld skulu sundurlutast sóknanna millum. Hetta er nú gjørt. Nevndin skal tí mæla til, at Leirvík verður serstøk sókn.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Styrkur til pensiónsfondina.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Í lógini, sum vit hava fingið um lærarapensiónirnar, og sum hevur verið til 1. viðgerð, eru nakrar reglur um, at fondin má fáa 4000 kr. í 10 ár, fyri at balansa kann verða. Løgtingið skal av sínum køssum lata 2000 kr.; nevndin heldur nú, at hesin peningur kann verða tikin av ymsum lögtingskøssum, eitt árið av einum, annað árið av einum øðrum eftir førinum kassanna. Vit halda, at vit ikki í ár kunna taka peningin av amtsrepartitionsfondini; tí hon er ikki før fyri at lata henda pening, men har móti av økonomisk fond; tí av henni verða í ár ógvuliga fáir studningar tiknir. — Eisini hevur hesin kassi fingið c. 5000 kr. úr Vestmannagrindini. Eg vil mæla til, at hesar 2000 kr. verða tiknar av økonomisk fond, og at sakin fer til 3. viðgerðar.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Styrkur til eina kennaraeinkju.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Michelsen, mag. scient. lærari doyði her í Føroyum; einkjan fekk tá 400 kr. í pensión, skúla-fondin og staturin lótu hvør sína helft. Henda einkjan er nú distriktsjarðamóðir í Hals, og hon biður um studning fyri at lata børn síni ganga í góðan skúla; hon sigur frá, at hennara inntøka er 1750 kr. árliga; harafturat eigir hon tvær obligationir, hvør ljóðandi uppá 1000 kr. Hon hevur trý børn, tey bæði elstu ganga í privatan realskúla; tað yngsta í kommunuskúla. Undirvísingarmínisterið vil lata 150 kr. árliga, um lögtingið vil lata javnstóran part. Henda studning skal hvørt barnið hava, til tess tað er 18 ár.

Eg skal mæla til, at hetta verður samtykt, og sakin fer til 3. viðgerðar.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Koyruvegir.

3. viðgerð.

J. H. Poulsen: Henda sakin hevur verið til 2. viðgerð; nú havi eg framlagt eitt broytingaruppskot, og tað er viðvíkjandi veginum til Sølmundarfjarðar: at teir í Sølmundarfirði skulu gera brúgv soleiðis, at smærri skip kunnu leggja at; og fáa studningin bæðkaðan, um hetta vil dyrka stórvegis byggingina. Eg vil ráða til, at tingið stemmar fyri hesum broytingaruppskoti.

Joen Poulsen: Jeg var fraværende, da Sagen var til anden Behandling, og jeg har ikke lagt saa nøje Mærke til, hvad der staar i Forslaget. Men det forekommer mig, at Vejen til Solmunde er betinget af, at der anlægges en Bro i Solmunde saaledes, at smaa Skibe skal kunne lægge til. Det forekommer mig at være en lidt mærkelig Fremgangsmaade at betinge en Vej med et Broanlæg. Og naar der staar, at Broen skal være saaledes, at smaa »Skibe« skal kunne lægge til, saa er Spørgsmaalet ikke helt klart. Hvad skal man forstaa ved smaa Skibe? En Fiskekutter? Saa kan Broen blive temmelig kostbar.

J. H. Poulsen: Tað var soleiðis, at tá ið ingenieururin gjørdi projektið, so valdi hann til útgangspunkt eitt stað, sum var atdjúpt. Tá ið nú Sølmundarfjørður skal koma uppi vegin, so er tað ikki utan grund, at vit krevja, at teir skulu gera lendistøðna so, at minni skip kunnu leggja at. Fyri at tað ikki skal kunna sigast, at vit falla yvir Ness sókn, havi eg talað við næstformannin í forstandarskapinum, sum ikki heldur, at hetta vil volda nakran ampa. Við smá skip meina vit t. d. »Ruth« — ikki atlantshavsbátar. Tað er eingin vandi við

hesum; Ness sókn hevur jú fingið studning til lendistøð.

S. P. úr Konoy: Eg vil skoyta uppi, at mær tykist at tað gerst neyðugt, at nakað verður gjørt við lendistøðina í Sølmundarfirði; vegurin missir í týðningi, tá ið skip ikki sleppa at landi. Tí vegurin hevur bæði týðning fyri ferðafólk og fólk, sum vil hava dyrkilendi. Tað er óivað rætt, at Ness sóknar kommuna hevur fingið studning til lendistøð, men einki er borið í lag, av tí at teir ikki vóru samsintir um tilfarið til støðina. Verður ikki góð lendistøð gjørd, verður vegurin ikki til nyttu fyri ferðafólk og postflutning.

Joen Poulsen: Ja, det er meget godt, hvis man i Næs Sogn vil anlægge Bro til mindre Skibe. Naar Vejen er projekteret fra Skibenæs, er det ikke af Hensyn til Skibe, men fordi Næs Sogn dengang ikke vilde være med i Vej-anlægget. For Rejsende til Solmunde kan det godt gaa an, selv om Skibet ikke lægger til Broen. — Det bliver i hvert Fald en Skøns Sag, hvor langt man skal gaa ned m. H. t. Størrelsen af Skibene. J. H. Poulsen siger, at han har talt med Næstformanden i Forstanderskabet, jeg ved nu ikke, hvem det er; men det er selvfølgelig godt, hvis Næs Sogn vil lave en Bro. Hvad der særlig faldt mig i Øjnene var, at man stiller Betingelser ved dette Vejanlæg og ikke ved de andre.

S. P. úr Konoy: Eg kann merkja, at J. Poulsen ikki hevur verið tilsteður við 1. viðgerð. Tá ið ingenieur Dyhr kom higar, var útgangspunktið bestemt framanundan við tað, at hann skuldi fylgja Horns projektinum, og í tí er Skipanes útgangspunktið — og grundin er óivað tann, at her er bládýpi, so skip kunnu leggja at — og ikki sum J. Poulsen segði, tí at Ness sókn ikki vildi vera við. Niðri ganga teir út frá Skipanesi, men nú vísir tað seg, at Ness sókn hevur broytt sína støðu og vil vera við, og hinar kommunurnar hava einki innóti tí. Tí má nakað verða gjørt við lendistøðina í Seldarfirði; tí vit kunnu ikki koma burtur frá, at vegurin eisini verður ein ferðavegur.

J. H. Poulsen: Eg skal upplýsa um, at næstformaðurin er H. P. Weihe. Við-

viðkjandi tí, at treytir eru settar fyri hesum vegnum og ikki fyri hinum, so veit J. Poulsen, at tey bæði plássini, sum Sands vegurin bindur saman, arbeiða fyri at fáa góðar lendistøðir. Tá ið vit settu treytir fyri Sölmundarfirði, var tað tí, at tað ikki vildi verða dyrt at bota um lendistøðina — og eisini tí at næstformaðurin helt, at kommunan vildi ganga undir treytirnar.

A. Samuelson: Eg havi sum nevndarlimur tikið somu stöðu sum hinir, og meini eisini sum teir, at Skipanes varð tikið sum útgangspunkt, tí tað er eitt gott atløgupláss — tá ið vit nú skulu taka eitt annað pláss, Sölmundarfjørð —, er tað neyðugt at seta hesar treytir viðvíkjandi lendistøðini. — Eg haldi ikki, at tað eru tungar treytir, tá ið vit siga, at smærri skip skulu kunna leggja at landi; eg havi einki ímóti, at vit nevna líkasum í eini parantes f. eks. »Ruth«. Krevja vit ikki hetta, verður tað ein missur fyri tað offentliga, tá ið vit halda fast og bestemt uppá, at vegurin ikki skal enda á Skipanesi. Eg vil spyrja orðføraran og hinar tingmenn í nevndini, sum til steðar eru, um teir ikki vilja úttala, at meiningin við »smærri skip«, eru skip, sum t. d. »Ruth«.

J. H. Poulsen: Eg hugsaði nettupp um »Ruth«; vit kundu kanska eisini havt sett eitt tilskilað dýpi, t. d. 5 fætur.

S. P. úr Konoy: Lendistøðin í Sölmundarfirði, verður ikki so góð sum á Skipanesi; tí har er bládypi. Tí verður her kravt, at smærri skip skulu kunna leggja at — og smærri skip eru: stórri motorbátar, sluppir og t. d. »Ruth«.

J. H. Poulsen: Í nevndarálitinum stendur »mindre Fartøjer«, betri var kanska um har stóð »mindre Skibe«.

Broytingaruppskotið varð samtykt, og við hesi broyting varð uppskot nevndarinnar samtykt.

Oyndarfjørður sum særstøk sókn.

2. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Í fjør var henda sak á tingi um at skilja Oyndarfjørð og Fuglafjørð sundur. Løgtingið samtykti og sakin fór so til ministerið, sum svarar jättandi. Frá 1. oktober í ár eru so hesar kommunur skildar, tó fyrst mugu vilkorini fyri skilnarsáttini klárleggjast. Hetta hava forstandarskapini gjørt á fundi, ið hildin var 8. mei í ár. Eg skal mæla til, at tingið samtykkir skilnaðin.

Hetta varð samtykt.

Pensión til einkjuna eftir kennara Dahl.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Eg skal mæla til, at hetta verður samtykt so, sum nevndin hevur ásett.

Hetta varð samtykt.

Bonarbræv frá Joh. Joensen um styrk fyri vegbygging.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sakin hevur verið hjá fíggjarnevndini. Tað er bonarbræv frá einum manni í Miðvági, sum hevur lagt ein akiveg til trøð sína. Vegurin er 200 metrar langur og 2 metrar breiður. Maðurin hevur gjørt alt arbeiði einsamallur. Nú er tað so, at tingið krevur, at slíkir koyruvegir skulu vera 2,5 metrar breiðir, fyri at tað skal geva studning, og eisini krevur tað, at slíkir vegir skulu hava almenna interessu. Hesin vegurin vil fáa almennan týðning seinni, bæði sum gonguvegur og vegur, sum leiður ígjøgnum dyrkilendi, og vegur, sum gongur til neyst. Fíggjarnevndin heldur

ikki at kunna geva manninum studning, men vit halda, at tingið skal geva honum eina premiu av tí „Hansenske Legat“, tí tað vildi verið synd, um hann hevði gjørt alt hetta fyri einki. Tingmaðurin í Miðvági andregur eisini um at geva manninum premiu, ikki bert fyri hetta, men eisini fyri annan dugnaskap. Hann er fátækur maður, rør ikki út, men hevur tó verið mentur at fáa sær bæði hest og vogn; so lóin hevur hann verið í jarðayrki sínum. Nevndin mælti til, at maðurin fær eina premiu, 50 kr. av tí „Hansenske Legat“; somuleiðis vil eg mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð.

Samtykt varð, at sakin skuldi fara til 3. viðgerðar.

Fundur fríggjadag 6. september.

Reingering av lögtingshúsinum.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Her er eitt uppskot frá fíggjarnevndini um at hækka lønina fyri reingering av lögtingshúsinum. Konan, ið hevur haft hetta starvið, hevur fingið litið fyri tað. Nú fyriliggur bønarbræv frá henni um at fáa 1 kr. um dagin. Eg vil mæla til, at hetta verður samtykt, og sakin fer til 3. viðgerðar.

Hetta varð samtykt.

Avskrivning fyri tingið.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Tað hevur verið soleiðis, at lønin fyri betta arbeiði hevur verið 60—70 oyr. fyri hondskrivað ark. Nú fyrirlær maðurin, ið ger hetta arbeiði, at lønin verður hækkað til 75 oyr. pr.

hondskrivað ark. Eg skal mæla til at so verður, og at sakin fer til 3. viðgerðar.

Hetta varð samtykt.

Dýrtíðarhjálp til læknan í Sandoy.

2. viðgerð.

R. Niclasen: Læknin á Sandi biður um dýrtíðarhjálp og væntar at fáa 600 kr. soleiðis, at statskassin letur ein part, lögtingið ein og kommunan ein, alt eftir sum læknin verður løntur av hesum institutiónum. Hann gevur sum grund fyri bønarbrævi sínum geld, sum skal avbetalast og forrentast, og so dýrtíðina. Bønarbrævið er anbefallað av forstandarskapinum, og nevndin vil ganga við til at geva honum hjálp soleiðis, at tingið gevur honum 92 kr., kommunan 184 og staturin 324 kr. Eg skal mæla til at hetta fer til 3. viðgerð.

Hetta varð samtykt.

Tinkot til bringarð í Sandavági.

2. viðgerð.

M. A. Winther: 1916 finga Sandavágsmenn bevilgaðar 245 kr. til at gera bringarð til vörn firi hinum gamla kirkjugarðinum. Tá finga teir, av tí teir ikki kundu skaffa tilfar, ikki nýtt peningin. Nú biðja teir um, at bevillingurin má verða loyvdur aftur í ár. Eg vil mæla til, at hetta verður samtykt, og at sakin fer til 3. viðgerðar.

Hetta varð samtykt.

Broyting í skipan fyrri bygðaskúlunum.

3. viðgerð.

Prósturinn: Henda sök um broyting av grein 7 í skúlskipanini er í dag til 3. viðgerð á tingi. Eg skal ikki flyta meir fram um hetta mál, enn eg áður havi sagt. Eg vil loyva mær at biðja tingið taka væl undir hetta mál og samtykkja uppskotið frá nevndini. Síðani sakin var til 2. viðgerð er komið broytingaruppskot frá tveimum tinglimum. Vit hava í nevndini haft sakina uppastur til samrøðu síðani 2. viðgerð, men eg hugsji ikki, at nakar okkara hevur skift stöðu.

H. C. W.-Tórgarð: Sum eg segði frá, tá ið sakin varð til 2. viðgerð, kann eg ikki beinan vegin ganga við til, at føroyskt verður undirvísingarmál. Eg boðaði frá, at eg vildi bera fram broytingaruppskot; hetta havi eg nú gjørt saman við P. Niclasen. Okkara uppskot gongur út uppá, at føroyskt verður undirvísingarmál, til tess børnini eru 12 ára gomul, og tí næst skulu bæði mál verða nýtt. Tó er tað vandaført at seta aldursmark, helst har ið fleiri klassar eru; vit hava tí sett upp eitt subsidiert uppskot, sum sigur at undirvísingarmálið er føroyskt, men á tí ella teim eldru klassunum eigir danskt at verða nýtt. Eg vil mæla monnum til at stemma fyri okkara broytingaruppskoti.

Edw. Mortensen: Við 2. viðgerð helt eg, at her vantaði nakað í uppskotinum frá nevndini, nevnliga reglur fyri fólkskúlan í Havn, — eisini fyri realskúlan og kennaraskúlan. Nevndin er ikki komin fram við nøkrum hesum viðvíkjandi. — Eg vil tí biðja skúlastjórnina hugsa um hesi viðurskiftini og eventuelt koma fram við uppskoti næsta ár.

J. H. Poulsen: Aftaná at sakin varð til 2. viðgerð, er komin ein blaðgrein um henda spurning í blaðið »Dimmalætting«. Mær dámar ikki at draga blaðgreinir inn í orðadráttin á tingi, men summatíðir er ein noyddur til tess. — Hetta er ein ógvuliga ljót grein, ella sum til verður tikið: »en ondartet Artikel«. Í greinini stendur beinan vegin, at vit vilja reka danskt út úr skúlunum og deilvís tippa tær keldur, ið flytja okkum andliga

føðslu; tað ljótasta í greinini er tó ikki hetta — tó at hetta er so ljótt, sum tað væl kann vera — men tað, at her sigst, at tað er ein yvirklassi, sum nokk skal vera førur fyri at læra síni børn danskt, meðan hann teppir fyri vesælavættunum. Hetta varð tó ikki sagt á tingi; men her segði ein maður, at vit vildu koyra, fíra, reka danskt burtur. Tá ið slík úttalísir koma fram, gera tey einki utan skaða; teir menn, sum koma við slíkum, vita, at teir ikki kunnu broyta okkara stöðu. Tí verður hetta sagt fyri at vekja illvilja — ikki so mikið her á landi — sum í kongaríkinum. Serliga har vilja teir vekja illvilja, og tað kann so mikið lættari gerast, sum tað danska fólkið yvirhøvur ikki hevur grundarlag fyri at skilja teirra misbrúk. Spurningurin er reistur av lærarunum í Føroyum; teir vita jú best skil á, hvussu viðurskiftini eru — og sum ein teirra kann eg siga, at vit kenna best, hvussu stórir meinbogi tað er, at nýta eitt mál, sum kortini er fremmed fyri børnunum. Ein og hvør veit, hvussu stríggið skúlaarbeiðið er, og enn verri verður, tá ið ein noyðist at brúka eitt fremmant mál. Okkara høvuðsmál er at virka á børnini í góðan rættning. Tað er ikki beint at siga, at vit vilja tí danska til lívs — og eingin hevur loyvi til slíkt. Eingin eigir at gita ílt. Vit hava altíð hildið fram, at skúlarnir skulu arbeiða á tann hátt, at bæði mál vera lærd. — Seinasta ár varð hildin ein almanna roynd í øllum skúlunum í Føroyum í danskum og rokning. Royndin varð skriftlig, men einki er frætt um úrslitið. Eg veit nú ikki, um okkara skúlar eru stórt ringari enn danskir, men sjálvt um so er, vildi tað ikki verið lógið; tí tímatalið er minni hjá okkum enn har. Tá ið tað nú sigist, at vit vilja broyta skipanina á tann hátt, at danskt verður týnt, so er hetta ógvuliga býttligt. Eg havi, og nógvir kunnu siga sum eg, míni bestu minnir frá Danmark — og hví skuldu vit so koyra danskt burtur? Lógið vildi tað verið. Eg eri visir í, at nógvir sambandsmenn meina tað sama og eru á einum málið við mær um, at tá ið slík orð koma til Danmarkar, vilja tey vekja illvilja; tí vil eg ynskja, at eisini sambandsmenn vilja vitna her á tingi, at okkara ætlan ikki er at týna danska málið. Og eg haldi, tað er ein ærusak fyri teir at gera tað. Hetta blaðið kemur niður til Danmarkar — og tá vil henda greinin skaða okkum

Føroyingum til onga nýttu fyri nakran part.

Poul Niclasen: Tórgarð og eg hava framsett broytingaruppskotið. Eg eri sameintur um, at tað er natúrligt at undirvísa teimum yngri børnunum á føroyskum máli. Men eg beri ótta fyri, at um vit ikki fáa nakað bestemt inn um, at danskt mál kan nýtast sum undirvísingarmál, so koma børn ikki at fáa kunnleika í hesum máli. Tí eitt mál lærist best, tá ið tað verður nýtt í talu við næmingarnar. Tað stendur einki í nevndaruppskotinum um hetta, men bert at føroyskt skal vera lærumálið. Men tað er satt, sum sagt er, at børn á sama aldri kunnu hava ymisk evnir. Vit hava tí eisini sett eitt subsidíert uppskot, sum vit meina, vil gera tað, at børn fáa ein betri kunnleika í danskum. J. H. Poulsen má ikki trúgva, at tað er samband millum uppskotið frá Tórgarð og mær og so greinina í »Diml.». Viðvíkjandi tílíkum, sum skrivað verður í bløðum, so er tað ikki eina »Diml.», sum tekur upp til umrøðu sakir, sum hava verið frammi í tinginum. Vit sambandsmenn hava tíðum verið úti fyri tí, at sakir, sum vit hava arbeit fyri og hildið verið góðar, eru nýttar til eina ræðuliga agitation ímóti okkum í blað sjálvstýrismanna. Hvat ið skrivast í bløðini, má standa fyri teirra egnu rokning.

J. H. Poulsen: Eg helt ikki, at tað var eitt tílíkt samband. Men her er ein bestemtur artikul um eina bestemta sak, og eg meini, at hann kann vera farligur og vekja illvilja á mangan hátt.

S. P. úr Konoy: Eftir uppskotinum frá teimum báðum tingmonnum í Havn haldi eg, at teir ikki eru so langt frá tí støðu, sum vit sjálvstýrismenn hava í hesi sak. Vit ivast ikki, at teir hava líka stóran kærleika til føroyskt tungumál sum vit. Tað vistu teir eisini, tá sakin var fyri um »Føroya fólkaháskúla». Tó kunnu vit ikki samsinnast við teirra uppskoti, tí tað er so vanskuligt at lógfesta nakað á hetta umráði. Hvi skulu vit so ikki nú og tá kunna tala við børn á danskum máli, áðrenn tey eru fylt 12 ár, og á føroyskum, um børnini eru eldri. — Kunnugleikin í religiún verður nú ofta gjøgnumfördur við J. Poulsens bíbilsøgu, sum er ein góð bók við góðum málføri.

Hvi skulu børnini skifta mál og kanska bækur eisini. Hitt subsidíera uppskotið hjá hesum báðum tingmonnum setur einki bestemt áramál, men at man kann brúka danskt sum tað fellur fyri. Hetta er næstan sum vit hava tað, tí vit siga, at børnini skulu fáa góðan kunnleika í danskum; í hesum umfatast, at lærararnir kunnu undirvísa á danskum máli. Ein ting er, tá børnini einans taka ímóti, eitt annað er, tá tey koma so vítt, at tey fyriuttan at skilja kunnu gera seg forstáiligan í danskum. Lærararnir kunnu skifta við danskum og føroyskum. Tað hevur eisini verið gjørt. Vit skipa sama rætt fyri føroyskum í skúlanum, sum tað hevði áðrin 1912. Vit kennarar vita hvat tað var, sum ingið gjørdi, tá vit fingi § 7. Tað er einmælt, at tað ikki letur seg gera at fylgja henni. Vit biðja um, at lærararnir verða stillaðir frítt, og at man einans visir okkum endamálið. Tí dámar okkum tað uppskotið, sum nevndin hevur frammi. Tað er betri, at lærararnir standa fírir, tí sjálvt um skúlakommissionin skuldi fyriskriva treytir, so vildi tær verið soleiðis, at lærarin kom at sita ótryggur, sita sum um hann kundi koma at vera klagður. Eg ynski tí, at uppskotið hjá nevndini má verða samtykt. Um eg ikki steinmi við broytingaruppskotinum hjá hesum báðum Havnarmonnum, so má tað ikki upptakast so, at eg ikki meini, at teir eru líka góðir Føroyingar sum vit.

Poul Niclasen: Konoy sigur, at tað kundi gera tað sama, antin man talar danskt við børnini í teim fyrstu árum ella seinni. Børnini tala føroyskt heima, áðrenn tey koma í skúla. Tá tey hava verið trý ár í skúlanum, kundu tey læra nakað danskt. Eg haldi tí, at okkara broytingaruppskot kann ganga ann. Eg dugi ikki at siggja, at okkara subsidíera uppskot, um tað kemur inn í anordningina, kann hava nakrar óhældigar síður við sær. Eg vil, at tað skal koma til at standa, at danskt skal undirvísast í teim eldru klassunum. Eg vil ikki á nakran hátt her í tinginum úttala atfinning at føroyskum lærararum. Men eg feli meg ikki fyri allar lærarar tryggja í, at teir arbeida eftir tí, sum er anført í nevndarálitinum frá próstinum og Konoy. Vit vilja vera síkrar í, at danskt mál verður betur lært, um vit fáa okkara uppskot inn í anordningin. Vit eiga at unna danskum máli so væl, at vit taka við hesum uppskoti.

S. P. úr Konoy: Stósti røðarin nýtti eitt útrykk, sum eg haldi, ikki var so lagaligt: at vit skulu unna donskum máli so væl, at vit taka við hansara broytingaruppskoti. Vit unna donskum máli so væl sum nakar annar. Viðvíkjandi at tala danskt við børnini, má eg spyrja: hví kann man ikki tala danskt við børnini, um tey eru undir 12 ár. Eingin kann fáa meg burt frá tí, at forholdið er frítt. Og tað er best fyri danskt, og tað er best fyri føroyskt.

Poul Niclasen: Kann vera, at útrykkið ikki var so lagaligt. Mín mein-ing var, at vit skulu unna donskum so væl, eisini fyri okkara egnu skuld — fyri at fáa nakað burtur úr tí. Tað er eyðvitað, at danskt mál má bliva nógv betur lært, um lærararnir eisini tala tað við børnini í skúlunum. Eg haldi ikki, at tað vil fremja kunneikann til danskt mál, tá ið lærarin tosar føroyskt til dømis í dansktímunum.

Joen Poulsen: Min Kollega fra Østerø siger, at det er bedre, om Lærerne er stillet frit. Det siger jeg ogsaa. Men jeg mener, at det er de efter den bestaaende Ordning. Jeg kan ikke med min bedste Vilje se, at Udvalgets Forslag stiller Lærerne frit, om de vil bruge Dansk eller Færøsk, for der staar at Undervisningssproget er Færøsk. Af Ændringsforslagene synes jeg bedst om det subsidiaire, for jeg er enig med Konoy om, at det er uheldigt at sætte en Aldersgrænse. Man kunde da heller sætte en Klassegrænse. Konoy omtalte, at Religionsundervisningen foregaar efter min »bibilsøge«. Det er nok ikke helt rigtig. Det er længe siden. Bogen kom ud; den blev trykt i 1000 Eksemplarer, og er endnu ikke udsolgt. Jeg vilde ogsaa have fundet det uheldigt, om det var den eneste Bog, som blev brugt ved Undervisningen i Religion. Der synes at være fuld Enighed om, at Lærerne skal bruge Dansk ved Siden af Færøsk. Men saa begriber jeg ikke, at man sætter, at Færøsk skal være Undervisningssprog. Til J. H. Poulsen vil jeg sige, at jeg aldrig har været i Tvivl om, at Selvstyrepartiet vil bevare dansk, men jeg synes, at Folk faar et underligt Indtryk, naar Selvstyrepartiet ikke kan stemme for Ændringsforslaget. Jeg vil anbefale det subsidiaire Ændringsforslag.

J. Patursson: Vit kunnu ikki finna okkum í, at t. d. í læraraskúlanum er eitt so ringt skil, at næmingarnir fáa »slett« og »maadeligt« yvirhøvdur til karakter í føroyskum máli. Tað er út-talað av fyrisettum manni, at lærdómurin í føroyskum har er undir allan kritikk. Um slíkt hendi móðurmálinum í onkrum skúla í øðrum londum, var lærarin í stundini revsaður. Í realskúlanum er tað enn meiri so, at børnini sjálv skulu kunnu velja, antin tey vilja læra svenskt ella føroyskt. Viðurskiptini eru so, at ei er tað lógið, um tað spyrst lítið burtur úr slíkum skúla. Tað verður lagt ov lítið í næmingarnar av tí, sum byggir á heimliga grund. Har ganga nú einir 70—80 næmingar hvørt árið, og ikki eru vit tó mentir at fáa Føroyingar til okkara embætir. Her má okkurt vera skeivt. Eg vænti, at skúlastjórnin vil taka sær av hesum.

A. Samuelsen: Jeg segði min hugsan um hetta mál við 2. viðgerð; eg skal tó eisini nú siga nøkur orð. Fyrst er tað við J. H. Poulsen; hann talaði um eina grein í »Diml.« og sipaði eisini til mín. Hann brúkti kraftig orð um hesa grein; eg vil brúka tey sonu orðini, tó í mótsattan rættning. Greinin hevur framsett eina sanna sjón; eg havi ikki skrivað greinina, men eg kan undirskriva hvørt orð, í henni stendur. Tað sum framsett er har, at danskt verður rikið út sum undirvísingarmál, er eitt faktum, sum øll vøkur tala ikki kann krógva, tí av uppskotinum framgongur, at danskt verður rikið út sum undirvísingarmál. Hitt, at danskt verður eftir sum lærugrein (fag), hava vit ikki noktað. Og eg fati ikki, at J. H. Poulsen ikki vil erkenna, at tað er rætt. Tá ið hann so refereraði, at »Diml.« segði, at tað var ein yvirklassi her á tingi, sum væl var førur fyri at læra síni børn danskt, og at tað var hesin yvirklassin, sum vildi koyra danskt út, so er tað als ikki so. Tað sum í greinini stendur, er bara tað, at sum stóðan verður, so fáa tey minni múgvandi einki burtur úr teirra danskundirvísing; tey múgvandi kunnu jú lata børn teirra ganga í realskúlan, men nú hoyri eg, at tingmaðurin Patursson framsetir uppskot um, at hesin skúlin skal gerast eins ringur og hinir. Tá ið J. H. Poulsen sigur, at bæði mál skulu vera lærd, so hevur tað altíð verið so. Próst Hammers-

haimb segði jó á sinni, at bæði málini verða brúkt, tó mest danskt. Vil man benokta hetta, at danskt hevur verið brúkt mest í okkara skúlum, so ger man próstin Hammershaimb til ein mann, sum ein ikki kan lita á. . . Inskrenka vit okkum bara til føroyskt, so vil nógv ganga tapt, sjálvt um meira verður skrivað á føroyskum, enn nú er. Tá ið hann so sigur, at vit mega leggja serliga vekt á spurningin, tí at hann er reistur av lærarunum í Føroyum, so vil eg siga, at ikki allir lærarar hava reist hann. Kannaði ein gjølla eftir, so var kanska ikki meira enn helftin ella triðjungurin til steðar; men eg vil hiðja Konoy upplýsa, hvussu nógvir vóru um at reisa spurningin. Ger hann ikki hetta, so gangi eg út frá, at tað ikki ein gang hevur verið triðjungurin, og so hava Føroya lærarar ikki reist spurningin. So varð tosað um, at vit máttu geva lærarunum víðari ræsur; tað meini eg við, men hetta er givið í § 7. Hann er víður nokk, hvis man ikki netupp vil hava danskt burtur sum undirvísingarmál. Tá ið føroysk børn ikki forstanda danskt, so hevur lærarin loyvi til at forklára á føroyskum. Eg kundi tonkt mær hetta føroyska málið, sum teir nú skulu seta inn sum undirvísingarmál, sum verandi so óforstáiligt, at lærararnir noyddust at forklára tað við donskum orðum. So segði J. H. Poulsen, at tað var illa vorðið at leggja óndar hensiktir í orðini; men tað geri eg heldur ikki. Teir vilja hava føroyskt fram og danskt burtur, tað eru ikki illar hensiktir. Hava teir ikki haft ta hensikt, at fáa danskt burtur; so hevur tað ikki lukkast væl at skriva nevndarálitid. — So var tað Konoy; hann talaði um broytingaruppskotið og helt, at tað ikki var heldigt at seta aldursmarkið við 12 ár, tað haldi heldur ikki eg; tí kom § 7 fram í 1912, soleiðis sum hann er. Tí vit hildu tá, at einki mark kundi setast. Men so vil eg spyrja Konoy, hví vit so ikki skulu hava § 7? Hann tosaði so væl um hetta mál, at ein skuldi trúð, at hann sjálvur hevði skrivað § 7; tá ið hann so meinti, at ongin lærari í Føroyum fekst til at undirvísa á donskum í religion, so fati eg hann ikki, tí tað hevur verið almanna brúkt. So segði Konoy, at man mátti vísa lærarunum stórt álit; eg skal siga, at tá ið vit góvu § 7, vistu vit teimum álit; ynskjandi var, at allir høvdu gjørt seg verdugan til tað; so meinir hann, at

danskt skal burtur sum undirvísingarmál, tí at tað er børnunum ókunnugt. Heilt ókunnugt er tað ikki; eitt 7 ára gamalt barn dugir væl lítið danskt, men tað er onganlunda soleiðis, at tað ikki kann lesa danskt, soleiðis sum vit Føroyingar nú einaferð lesa danskt. Harimóti haldi eg, at tað er ógvuliga vanskuligt at læra barnið føroyskt, soleiðis sum málmenningar nú eru farnir at skriva og tosa tað. Eg havi her ein lista, sum eg havi noterað upp eftir føroyskum bókum; hesi orð eru eg ikki førur fyri at skilja, og havi eg ongatið áður hoyrt tey. Eg vil nevna nokkur orð: fyrisetingar, sambindingarorð, meðalvarpingar, spurnarformøvn, aðalsagnir, gerðsagnir, søguháttur, boðsháttur, navnháttur, luttøkuháttur o. s. fr. Eg hoyri, at tingmenn flenna, og at Konoy suffar; ja, eg havi mangan suffað uppi yvir hesum; eg fati ikki eitt einasta av hesum orðum. Her stendur t. d. fylgis-eykasetning, fylgisneyt havi eg hoyrt, men fylgiseykasetning havi eg ongatið hoyrt gitið. Man skuldi trúð, at hetta var Grønlandskt ella Latín ella kanska Greskt. Hetta er tað málið, man vil bjóða okkum, tá ið danskt verður rikið burtur. Fjöldin vil siga, at tá er betur at fáa Latín aftur. Maðurin, sum hevur skrivað bókina, hevur í parantes sett tey latínsku nøvnini — og tað er væl eins lætt fyri fólk at skilja hetta latínið, sum tað so kallaða føroyska. Eg havi saman við trimum monnum tillátið mær at stilla endringsforslag um, at sakin skal útsetast til næsta ár, og at amtið skal skaffa erkleringar frá skúla-kommissiónum og forstandarskapum um henda spurning; tað fyríkemur mær mest forsvarligt. Eg havi tað álit til sjálvstýrismenn, at er fólkid ímóti hesi broyting, vilja teir ikki tvinga hana ígjøgnum. Ein onnur grund er, at formaðurin í sjálvstýrispartínum væntaði, at direktiónin vildi hugsa um spurningin viðvíkjandi Havnar kommunuskúla, realskúla og seminarii. Hví skulu bygdaskúlarir vera prøvklútar? Ilví skal hetta ikki eisini hiðja til næsta ár. — Vit vita, at formaðurin fyri sjálvstýrispartínum kann springa upp harðmæltur. Í dag segði hann nakað kraftugt og harðmælt, og eg hevði tað inntrykk, at han mest segði tað fyri at genera tann mannin, sum hevur verið lærari í føroyskum við kennaraskúlan. Hann segði, at við seinastu eksamin var tað føroyska undir allan kritikk, »mdl.« og »slett« vóru karakter-

arnir. Eg trúgvi, at hann hervið einaferð hevur heft seg, og at tað er bevíst, at hann ikki sigur sannheit; tí tað skal nokk blíva bevíst, hvussu standurin var, og tað skal vísa seg, at tann maður, sum hevur haft Føroyskt, ikki behøvir at skamma seg. So kom formaðurin fyrri sjálvstýrispartíflinum við kritikki yvir realskúlan. Hann segði, at einki spurdist burtur úr næmingunum. Formaðurin hevur gingið í realskúlan, eg ikki, og eg havi hoyrt, at úrslitið varð heldur ússaligt fyrri hansara viðkomandi. Eg má siga, at floksmaðurin hevur brúkt for sterk orð; hann skyldar realskúlan fyrri, at vit ikki hava embætismenn; teir taka ikki embætis-eksamen við realskúlan. Tað kundi tonkst, at fleiri av næminginum ikki høvdu pengar at lesa fyrri, vælbeginnaðu børn hava ofta ikki pengar, meðan ofta sjálvstey vánaligastu elementini verða før fyrri at taka prógv, tí at tey hava pengar at styðja seg við.

Prósturin: Eg skal bara siga nøkur fá orð. Mortensen skeyt upp, Patursson tók undir við honum, fyrri skúlastjórnina, at hugsa um, at fáa undirvísingina umbroytta viðvíkjandi Havnar kommunuskúla, real- og kennaraskúla. Eg skal fyrst fyrri Havnar kommunuskúla minna á, at hann hevur eina serstöðu; har galda serliga lógskipanir, ein broyting sum henda kundi tí ikki koma í sama viðfangi. Havnar kommunuskúli er at kalla fríttstillaður, meðan realskúlin hevur aðrar reglur at fylgja. Tað er kanska ein spurningur, um vit skulu nerta við Havnar kommunuskúla. Fyrri mín part skal eg sum limur av skúlastjórnini hava hetta í huga, og kanska til næsta ár koma fram við skipan fyrri hesum skúla, og líka leiðis eisini hugsa um viðurskiftini við seminarið og realskúlan. Annars haldi eg, tað er óneyðugt, at A. Samuelsen er komin við sínum broytingaruppskoti. Tá ið grein 7 varð sett í skúlaskipanina, tá varð hesin spurningur ikki sendur út til forstandarskapini og skúlakommissionirnar. Eg veit, at í 1906 var skúlaskipanin til umrøðu hjá forstandarskapinum og kommissionunum. Men tá stóð einki um undirvísingarmálið. Í 1912 varð spurningurin ikki sendur út til forstandarskapini. Eg haldi tí, at tað heldur ikki nú er neyðugt at gera tað. So víða mín kunnleiki rækkur, havi eg fingið at vita, at bæði eldri og yngri

lærarar hava roynt at arbeiða eftir grein 7; men so við og við hevur tað víst seg, at tað ikki hevur verið teimum møguligt. Hetta er ikki ein atfinning, sum eg geri móti lærarunum og direktiónini ella inspektionini, men eg finnist at sjálvari grein 7: lærarar yvirhøvur í Føroyum nýta føroyskt mál meira, enn teir hava rætt til eftir hesi grein; tí vilja teir koma nakað áleiðis, eru teir noyddir at gera tað. Tí verður ikki nógv broytt, um tað kemur at standa í skipanini, at lærumálið er føroyskt. Eg skal ráða tinginum til at samtykkja tað, sum nevndin ber fram. Í tí liggur einki um, at vit ikki unna donskum máli væl; tvørtur ímóti, tað vil bert njóta gott av tí, og vit skulu ikki gloyma, at okkara uppskot setur rættuliga høgt mál fyrri skúlanum: at børnini skulu vera før fyrri at tala, lesa og skriva bæði málini. Øll tala um at reka danskt burtur hevur onga sum helst grund.

R. Rasmussen: A. Samuelsen hevur ofta kollgingið seg sjálvan, men aldrin hevur hann kollgingið seg sjálvan sum í dag. Hann sigur við sínum munni, at hann unnar føroyskum máli væl. Men andin í hansara røðu prógvar, at hann unnar føroyskum máli so illa, at eingin kann unna tí verri. Hann vil ikki drepa tað, men pína tað. Tí verri er eingin lóg fyrri málpíning, soleiðis sum vit um daginrar gjørdur lóg fyrri djórapíning. Um slík lóg var til, hevði A. Samuelsen mangar ferðir verið revsaður. Hann fólir, tykist tað mær, ivaleyst einki fyrri sínum móðurmáli, men okkum, sum føla fyrri okkara máli, tykjast tað harniligt at hoyra hann. Hvussu hann unnar føroyskum máli, tað kann prógvast á ymiskan hátt. Í 1907 var talað um at fáa føroyska rættsskriving inn í skúlarnar við síðuna av øðrum fagum. Sambandspartiið við A. Samuelsen á odda sýtti fyrri tí. Í 1908 hendi tað, at ein lærari við realskúlan í Havn kom fyrri tað óhapp at tala føroyskt við børnini. Tað kundi ikki ganga, tí tað var í stríð við lógina. Tað varð roynt at fáa loyvi til, at lærararnir í forberedilsisklassanum í realskúlanum kundu hava rætt at tala føroyskt við børnini. A. Samuelsen við lagsmonnum sýttu! — A. Samuelsen við sínum parti fekk gjørt tað, at børnini í realskúlanum sjálv skulu kunna velja, um tey vilja læra føroyskt ella svenskt. Kann man hugsa sær størri hán móti

málinum. A. Samuelson hevur viljað hildið feroyskt niðri, so tað kundi vera til spott og spo. Tað er tað ringasta, maður kann gera við eitt mál sum við eitt menniskja, halda tað niðuri í vesældemi. Tað var í 1907 ætlað at fáa ein próstikappellán. Sjálvstýrismenn ynsktu at prestarnir skuldu skilja, og hann skuldi duga at nýta feroyskt mál. Nei, tað mátti vit ikki krevja av so høgum monnum. Táð lóg um meinigheitsráð var fyrri í 1912, vildu vit, at tað skuldi vera loyviligt at lesa feroyskan lestur á kórsgáttini. A. Samuelson vildi ikki, at feroyskt mál skuldi fáa nakran virðing av tí. Tað kundi vera farligt at lova tí so høgt upp! Soleiðis hevur hesin maður sum talað hevur í dag rækt feroyskt mál gjegnum tíðirnar. «Eingin er fullspottaður, fyrr enn hann spottar seg sjálvan!» Í fyrstuni eg kom her, var eg ofta argur at hoyra A. Samuelson tala! men síðani gekk tað upp fyrri mær, at hesin maður kom at tala seg deyðan eftirhondini. Ídag spælir hann Per Degns rollu. Hann er kominn so út av leið illa fyrri við grammatikkini, at hann hevur gjørt seg ómøguligan fyrri allar tíðir sum mentaður maður.

A. Samuelson: Próstin sigur, at tann núverandi ordningur ikki kann brúkast. Teir fáu lærararnir, sum próstin hevur talað við, eru ikki talsmenn fyrri øllum lærarum í Føroyum. Forstandarskapini mugu eisini fáa loyvi at úttala seg. Men próstin torir ikki undir hetta. Tí praksis hevur víst, at anordningin kann væl brúkast. Tá próstin sigur, at teir ikki vilja koyra danskt burt sum lærumál, so fatar hann ikki tað, hann sjálvur hevur skrivað. Til R. Rasmussen vil eg siga, at hann hevur kollgengið seg sjálvan. Hann fortelur, hvussu eg havi unt feroyskum máli: at eg ikki havi viljað dripið tað, men bara pínat tað. Eg leggi ikki so nógv í hvat R. Rasmussen meinar um mína virksomheit, tí í somu stund sum hann var samdur við meg, kundi eg ikki haft offentliga virksomheit. Anbefallandi orð frá honum vildi vera dráp fyrri meg. R. Rasmussen tekur tað, sum hann ferir ímóti mær, úr eini valgrein úr einum bløð, sum hann hevur fingið

sær. Tað semir honum. Hann fortelur, at eg ikki vildi vera við at geva loyvi til feroyskan rættsskriving. Tað er salt. Og tað vóru góðar grundir til tað, og tí grundir hevur próstin og menn hansara brúkt eisini í ár. Um man vil undirsøkja spurningin, hava eg og míni menn verið við til at fáa ferukursus í lag. At vit í síni tíð ikki góvu einum lærara við realskúlan lov at nýta feroyskt var tí, at vit ikki hildu tað vera rætt at fyriskriva undirvísingarmál fyrri ein einkultan lærara. Táð tað í Havnarskúla er yvirlátið til honum at velja, um tey vilja læra feroyskt ella ikki, so vil tað jú siga, at tað er yvirlátið til teirra foreldur. Hetta er tiltræðað av ministeriinum, av einum radikalum ministerii, hugsí eg. Forholdini í Havnar skúla er nú soleiðis, at próstin ídag sigur, at tað eigir at vera sum tað er. R. Rasmussen var so høgt uppi, at hann segði, at forholdini við Havnar skúla vóru so, at feroyskt var til spott og spo. Hetta má hann so siga til próstin, sum heldur, at tað er væl sum tað er. — Eg segði á sinni, at um tað vóru tveir kappellánar at velja imillum, og annar kundi feroyskt, so tóku vit hann. Rasmussen hevur fortalskan vitnisburð ímóti mær, og allir rættir tingmenn vilja taka afstand frá honum. Hann sigur, at eg havi stemmað fyrri meinigheitsráðslógini, sum heldur feroysk úti. So stóra ósamheit brúkar hann fyrri at dálka meg. — Eg havi ikki stemma fyrri meinigheitsráðslógini. Hann kann ikki vera virður í tinginum her eftir. Hann visti nær sakin var behandlað, og nýtir ikki at taka eina tilfælduga ávís at lesa upp úr. So royndir hann at dálka meg, at eg eri ikki nóg góður við mítt móðurmál. Tá R. Rasmussen talur um orð, so havi eg forklára, at hesi orð, sum eg havi nevnt, vilja vera óforstáilig fyrri feroysk børn; vanskiligari enn danskt; tey kundu líka so gott lært latín ella kinesiskt. Tann størsti hindringur fyrri at okkara mál kann bliva til nytta, er málsins vinir sum smíða tey nýggju orðini, sum eru so torfor at læra. —

Prósturinn: Viðvíkjandi skúlanum í Havn er A. Samuelson farin villur. R. Rasmussen talaði um feroyskt sum

lærugrein, og um føroyskt sum lærumál. Tað er hvørt sít. Nú er føroyskt mál lærugrein í hesum skúla. Men og talaði um lærumálið. A. Samuelsen hevði til fragd at rokna upp hópin av orðum úr mállæru míni og segði, at tað var ógjæriligt fyri børn at læra tey. Alt tað hann hevur roknað upp visir, at hann sjálvar ikki hevur hylling skapta á tí, sum heitur mállæra. Eins og t. d. tað danska «betingelses-bisætning» ikki fatast av danskum børnum, fyrr enn tey fáa tað forklárað, so fatast heldur ikki tað føroyska navnið fyri hesum orði av føroyskum børnum, fyrr enn tey fáa tað forklárað. Eltt annað er, at ein betri maður kundi funnið meiri hóskandi orð enn eg. Eg havi heldur ikki tikið patent uppá orðini. Tað er burtur úr vón og viti, at draga hetta fram sum dømi uppá, hvussu vit vanrækta okkara mál.

R. Rasmussen: Tá tað í 1912 var avstemmað um meinighetsráðs lógina í síni heild, var A. Samuelsen ikki tilsteðgar. Hann fann tað klókast at rýma út fyri at redda sítt skinn, fyri at kunna siga uttá hann stemmaði ikki fyri lógini. Er hetta ikki ein máti fyri at undganga sandheitina, so veit eg ikki.

A. Samuelsen: Eg dugi at skilja millum lærugrein og lærumál. Eg meini, at tann sum hevur skrivað mállæruna ikki hevur hylling á at skriva mállæru fyri børn. Hendan hók er skrivað burt úr vón og viti. Við avstemningi um meinighetsráðs lógina fór eg út, tí eg ikki vildi stemma fyri lógini. Tann lógin er gjøgnumførd við studningi av sambandsmonnum og sjálvstýrismonnum. Tingmaðurin á «Frælsinum» sat fyrr í einum revasaksi, nú situr hann í einum rottusaksi.

R. Rasmussen: A. Samuelsen situr fastur í rottusaksinum, og tað hjálpir honum ikki at brúka munn. Hann rýmdi út við teirri honsigt at brúka tað seinri.

A. Samuelsen: Sjálvt hesin illsiinti fortolkningur visir, at R. Rasmussen hevur sagt ósannheit uppá meg í áðni.

Tí hann hevur ikki eingang sagt, at hann ikki visti hesað um tað.

R. Rasmussen: A. Samuelsen kann brúka so sterk útrykk sum hann vil; eg skal ikki stovna honum. Hann rýmdi út fyri at redda sítt skinn, tí hann kundi ikki vera bekentur at stemma ímóti øllum í lógini.

A. Samuelsen: Eg fór út, tí eg vildi ikki stemma fyri uppskotinum.

R. Rasmussen: Tað hevði sínar grundir, at A. Samuelsen fór út, hann torði ikki at stemma ímóti.

A. Samuelsen: R. Rasmussen mein-ar, at eg eri ómøguligur. Eg eri forholdsvis fornøynður við mín stilling í eygablikkinum. Eg veit ikki, hvussu tað er við R. Rasmussen.

R. Rasmussen: Eg eri tilfriðs.

S. P. úr Konoy: Fyrst vil eg venda meg til Jógvan Poulsen og unna tingmanninum í Fuglafirði eina lítla hvíld, tí tað kann hann treingja til. Eg havi fingið at siggja, at J. Poulsen í dag stílar orðini ørðvisi enn undir 1. viðgerð, og tað er gott, at vit eru komnir til rættis. Eg hugsi ikki, at hesin spurningur longur skilur partanna millum; viðvíkjandi J. Poulsens líbilsegu, so er tað syrgiligt fyri eit-høvundin, at ikki so nógv er selt av henni. Eg kann ikki siga, hvussu nógv hon er nýtt, men eg veit, at hon er nýtt; í Gøtu nýta vit hana. Man grundin til tess, at hon ikki er nógv seld, ikki vera tann, at fólk yvirhøvur eru góð við føroyskar bækur og fara væl við teimum. So vil eg ikki siga meira við J. Poulsen, men við Andrass Samuelsen vil eg siga, at tað er skeivt, tá ið hann meinar, at hin nationali flokkurin í Føroyum ikki hevur kærleika til danskt mál. Slíkt ljóðar bornert og undarligt; eg hugsi, at vit allir eru fegnir um at lesa Holberg, J. P. Jacobsen o. s. fr. Við Mortensen vil eg siga, at eg kann væl fata hansara spurning til skúlastjórnina, og eg kann fyri mín part svara, at eg ikki havi nakað ímóti, at vit hugsa um tann spurningin. Eg

havi einaferð fyrr framført Sverdrups orð á norska Stórtinginum, og eg vil taka tæy uppfyllur í dag: Børnini skulu læra tað málið í skúlanum, sum tæy tosa heima. Hvørt ið viðvíkur føroysk undirvísingini í seminarinum, so lat próstur Petersen sál illa at, og prósturin A. C. Evensen rósti heldur ikki standinum, hvar skyldin lá segdu teir ikki. Við A. Samuelson vil eg siga, at tað er torført at svara honum: tí hann hevur ilt við at trúeva tí, sum eg sigi. Hann segði, at hann ivaðist í, um nógvir lærarar høvdu verið við til at reisa henda spurningin. Hartil vil eg siga, at síðani vit finga § 7, havi eg ikki verið í kennarafelagnum, utan at onkur lærari hevur mølt til at fáa greininu burtur, og á seinasta aðalfundi var uppskotið einmælt samtykt. Alt hitt A. Samuelson segði, gevur mær ongur grundir til at siga nakað. Tað vísir bert, at A. Samuelson ikki hevur hyllisku á mállæru. Eg havi ikki í mínum lívi sæð ein mann so opinberliga vísa, at hann er fávitskult og mentunarleysur; men har býðst ikki bót. Fyri A. Samuelson eru nú øll sund best. Men at senda ein slíkan mann til eitt kultiverað land sum Danmark, má tykast bæði lægið og harmuligt.

Joen Poulsen: Jeg vil sige et Par Ord til den sidste Taler; naar han beklager Forfatteren til den færøske Bibelhistorie, saa vil jeg sige, at jeg ikke har nogen pekunier Fordel af Salget; jeg nævnede det kun for at vise, at den ikke kan have været meget benyttet. Saa brugte han Udtrykket: „Vit nationala.“ Det er noget annarsende, at nationale Personer tager Eneret paa at være nationale. Vi vil af praktiske Grunde ikke udelukke Dansk. Det glæder mig, at den sidste Taler og jeg er enige om Maalet. Det er Hovedsagen. Jeg tillader mig at anbefale det Forslag, som giver Frihed for begge Sprog.

S. P. úr Konoy: Eg veit full væl, at tað ikki er nakað lænandi arbeiði, at skriva føroyskar bækur. Viðvíkjandi tí at vera nationalur ella ikki nationalur úttalaði eg meg so greitt, at J. Poulsen ivaleyst fatar meg.

H. Rasmussen: Í og fyri seg ganga broytingaruppskotini, serliga tað subsidiera, ógviliga vítt, men tó ikki víðari enn uppskot nevndarinnar, sum eg ætli mær at stemma fyri. Eg vil taka aftur í orðadráttin fáðni við A. Samuelson. Henda sak er ikki greið at gjøgnum skoða, men tað forholdur seg fullt út, sum eg havi sagt, A. Samuelson fór út fyri at redda sín stilling til lógina í síni heild. Men tað sentrala í hesum samanburði var at fáa loyvi til at lesa eina føroyska prædikan í føroyskari kirkju fyri føroyskum fólki, og eg vil við formansins loyvi lesa upp úr lögtingsstjóndi frá 1912. Í innstillinginum til ministerið stendur:

„Medens samtlige øvrige Ændringsforslag var stillede af hele Udvalget, var Ændringsforslaget under Nr. 20 om Adgang til at fæn færøske Prædikner læste i Kirkerne ved Messesalds-gudstjeneste stillet af et Mindretal (A. C. Evensen og S. av Skarði).“

Um avstemningina hesum viðvíkjandi stendur: „Mindretallets Forslag (20) satles under Afstemning, men da kun 6 stemte for og ingen imod, foretoges efter Begæring av Evensen Navneoprøb med følgende Udfald: (Ja stemte Patursson, S. av Skarði, Hentze, Michelsen, Evensen og Winther), stemte ikke: J. Poulsen, Provsten, Skaalum, J. M. Dam, Jacobsen, Christiansen, A. Samuelson, H. A. Djurhuus, J. C. F. Dam, N. Djurhuus, Dahl, Effersee og Formanden. Fraværende Nielsen, Olsen, Thorkelshøj, og var Forslaget saaledes bortfaldet.“

Avstemningin um hetta broytingaruppskotið fall sum lögtingsstjóndi prógvar soleiðis út, at 6 stemmaðu fyri tí. A. Samuelson, sum tá var inni, fann ikki anleiðning til at stemma fyri og hjálpa málinum inn um kirkjugátt. Eg veit ikki, hvat menn halda um ein slíkan atburð.

A. Samuelson: Tá ið Konoy talaði um tað føroyska í læraraskúlanum og segði, at provst Petersen læt illa at, vil eg spyrja, um hann hevur tað svart uppá hvítt frá provst Petersen. Annars

trúgví eg honum ikki í hesum máli. Eg veit, hvat steðu próstur Peterson hevði tikið, um hann var á tingi her í dag. Hvat ið Evensen hevur sagt, veit eg ikki. Konoy meinar, at føroysk undirvísingin ikki er so góð, sum hon eigir at vera. Eg haldi, tað er vanskiligt at finna ein skúla ella forhold, sum eru so góð, sum tey eiga at vera. Tá ið Konoy ikki kann brúka harðari orð, so veit væl við. Tað er vist bara í Gøtu skúla, at alt er fullkomið eftir meining Konoy. Eg spurdi, hvussu nógvir lærarar vóru til steðar — $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$, hann sigur bara, at fleiri vóru til steðar, — kanska eini 10. — Tað er noyðugt at nevna talið. So fanst Konoy at mær, at eg var fávitskutur, tí at eg las upp úr eini bók; men so má tað vera fávitskni at spilla blekk og pappír til eina slíka bók, og hevur Konoy tí felt dómin yvir bókina. Við R. Rasmussen vil eg siga, at bar las hann nakað, ið var rætt. Hann veit, at eg havi ikki stemmað fyri nokrum paragrafi í meinighetsráðslógini.

S. P. úr Konoy: Eg vil bara gova A. Samuelson eitt sakligt Svar. Í kennarafelagnum eru okkurt um 72 limir, á aðalfundi koma um árið okkurt um 40--50 limir. Í ár var sum vanligt. Eg havi ongatíð upplivað, at ein einasti lærari hevur givið § 7 viðmáli. Tað er møguligt, at heldur ikki helta rímir við A. Samuelson.

R. Rasmussen: A. Samuelson sleppur ikki úr klemmuni. Hann hevur answerið fyri, at vit ikki fingu loyvi til at lesa føroyska prædikan.

A. Samuelson: Eg eri fornøynður við svarið frá Konoy, sum altso einki sigur. Hann veit ikki talið, — og tað kunna eisini hava verið nógvir ikki praktiserandi lærarar til steðar, faktum er, at nógvir lærarar hava ikki uttalað seg. Tað eru nógvir lærarar, sum vilja hava § 7 broyttan, men eg trúgví ikki, at tað bara er av sakligum grundum, men mest av tí voldsomni agitation, sum hevur verið ford. So kemur R. Rasmussen aftur, hann melur um sín misgerning. Eg havi hvørki lut ella part í meinighetsráðslógini. Allir

menn kunnu síggja, at tað, ið R. Rasmussen tilleggar mær, er ikki sannheit.

S. P. úr Konoy: Tað hoyrir til tað hopleysa at yvirbevísa A. Samuelson. Til steðar vóru bara praktiserandi lærarar. Um hann vildi spurt lærararnar, vildi tað bara verið eitt forsvinandi minnitai, ið helt uppá § 7, men tað nyttar jú ikki at tala við A. Samuelson. Ein maður, sum aldri í sínum lívi hevur borið við eina grammatik, talar her um, at ein grammatik er ómøgulig. Henda mállæran er ikki beinleiðis fyri børn, hon er ein handbók fyri lærarar. Um hennara góðsku hava vit prógv við tað, hon er sera rósandi uttalað í íslenskum bløðum. Men tá ið ein maður, sum ikki veit, hvat hann talar um, ja illa nekk kennir havnorð frá sagnorðum, setur seg til dómara yvir eina slíka bók, so hoyrir alt upp.

A. Samuelson: Tað er ómøguligt at tala við Konoy. Hann meinti, eg var fávitskutur, tá eg las upp úr bók; men eg haldi, at tað er enn meira fávitskut at ofra blekk og pappír uppá eina slíka bók, sum ikki kann takast uppá tunguna millum manna, bókin er ikki mitt móðurmáls grammatik; tey dönsku benevnisint koma hvørt barn forstanda; bókin sjálv lýgur, so framt hon ikki er tilætlað at brúkast av børnum.

S. P. úr Konoy: Í 1906 talaði A. Samuelson um fólkarýnski, — hetta er eitt læraraynski. Annars metli eg mær ikki at diskutera við mannin um grammatik; hann hevur jú so opinberliga víst sítt mentunarloysi. Nú sigur hann bókin lýgur.

A. Samuelson: Í fortaluni í bókini stendur, at hon er ætlað til barnaskúlnar. Nú er bókin væl so stór. Tó um man loypur nakað væl um, so kemur man skjótari at endanum, og her standa tey flestu av hesum ræðuligu orðnaum. Tá Konoy er so óvitandi, skuldi hann heldur togt.

S. P. úr Konoy: Tá ið vit tala um at tuga, so vildi eg, um A. Samuelson var mín vinur, rítt honum til at tuga. Men nú ynski eg, at hann ikki

má fga. Hann hefur tikló eina bók á ting og brúkt hana sum eitt hýtt menniskja. Eg beklagi, at maðurin so opinberliga hefur sínt sína andliga fátækkðum, og tí verri tykist hann ikki at batna.

A. Samuelson: Konoy meinar, at tað blivur verri og verri. Ja, tað blivur verri og verri fyri hann. Hann segði, at bara lærarar brúka bókina — ella lesa hana, og hann brúkar hann hvønn dag. Hon er útgivin 1908. Einaferð mátti hann verið ferdigur við hann fyri sína egnu skyld. Eg veit ikki, hvat ið størri er: Konoy's dristigheit ella hansara óvitiheit.

O. Effersøe: Det har stillet sig saa uheldigt, at jeg har været forhindret i at gøre mig bekendt med de foreliggende Forslag. Jeg kan ikke være med til, at Færøsk bliver Skolens eneste Undervisningssprog. Jeg mener, hvis der skal undervises baade med Hensyn til Færøsk og med Hensyn til Dansk i det Omfang, som det er foreslaaet af Forslagsstillerne, kræves der et større Lærerpersonele, end der nu haves til Raadighed. Det bliver derfor i nogen Maade et økonomisk Spørgsmaal. Jeg betvivler, at man vil ofre Penge paa denne Sag, og jeg betvivler det særlig for den Kreds Vedkommende, som jeg repræsenterer. Jeg vil derfor ikke stemme for det foreliggende Forslag uden det, at sende Sagen til Erklæring.

Broytingaruppskotini vórðu ikki samtykt.

A. Samuelson: Der bliver vel 2 Afstemninger om Udvalgets Forslag, om Punkt 1 og Punkt 2?

Formaðurin: I Følge Forretningsordenen man Forslaget i sin Helhed sættes under Afstemning.

A. Samuelson: Det er beklageligt, at man ikke kan imødekomme Ønsket om to Afstemninger. Jeg har vist min Stilling ved 2. Behandling. Nu ved 3. Behandling vil jeg enten stemme nej eller sige: »stemmer ikke».

Samtykt varð uppskot nevndarinnar.

Studning til skúlaaskelð.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Eg skal mæla til, at okkara uppskot verður viðtekið.

S. P. úr Konoy: Vegna kennarafelagsins skal eg takka nevndini.

Samtykt varð at beina sakina til 3. viðgerðar.

Grindapartar.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen: Hetta er ein maður í Havn, sum hefur ligið órætt, av tí hann ikki var komin á grindalistan. Hann hefur vent sær til sysslumannin og fátan, men tað er ikki tikið til fylgju. Av tí at sakin kom so seint inn, halda vit ikki, at tingið skal gera nakað, uttan biðja mannin rætta nýtt honvendilsí til sysslumannin. Eg vil mæla til, at tingið viðtekur hetta.

J. Patursson: Eg kenni eitt sindur til sakina. — Mær hevði dámt betur, um tingið hønstiltaði til menninar, at teir skuldu svara honum.

Samtykt varð uppskot nevndarinnar.

Kræklingaveiða

2. viðgerð.

J. H. Poulsen: Hetta er viðvíkjandi einum skrivilsí frá einum ting-

manni, sum biður um at fáa onnur bestemmilær um at fanga krækling. Men við at samráðast við mannin, er nevndin og hann komin á samt um, at tann galdandi lógin kann ráma hetta tilfelldi. Vit hava ikki seitt nakað uppskot fram, av tí at maðurin er sjálvur tingmaður.

J. J. Weihe: Tað er sum orðføra-
rin segði, at sakin er lögð fram av
mær, um at fyrbyggja at kræklingur-
in ikki verður oyðlagdur. Tað er nú
lóg fyri hesum, forstándarskøpinu kunna
gera viðtøku. Eg vil tí ikki stilla
nakað uppskot fram.

Samtykt varð hetta.

Lógsavn.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Hendan sak hevur
verið hjá figgjarnevndini, banarbrævið
er komið frá P. Nielsen. Vit meina,
at málið er vert at sýðja, tað er tørv-
ur á at fáa eitt lógsavn ella eitt upp-
skoyti til hitt gamla lógsavnið. Tá ið
vit nú mæla til at útseta sakina, er tað
tí, at nógv annað lógarbeiði liggur fyri
t. d. landbúnaðarlógirnar. Men vit
kunnu jú taka sakina upp aftur næsta
ár. Føroyskt lógsavn verður nógv
keypt. Eg vil mæla til, at vit viðtaka
uppskot nevndarinnar at útseta sakina
til næsta ár. Eitt broytingaruppskot er
komið fram; eg ætli mær ikki at stemma
fyri tí.

Poul Nielsen: Tá ið eg høvi loyvt
mær at koma fram við broytingarupp-
skoti, so er tað tessvogna, at hetta er
eitt stórt arbeiði, og haldi eg, at tað
arbeiði, sum kann gerast frammanund-
an, eigir at gerast nú. Tað er nógv í
tí, at tað eru dýrar tíðir, men hetta
verður vónandi ikki at kosta so nógv.
Tórgarð og eg hava tí framsett hetta
broytingaruppskotið og ynskja, at tað
forbæriðandi arbeiði verður gjørt, so
bókin kann fyriliggja liðug til prenting-
ar til næstu tingsetu. Amtmaður okka-

ra hevur væl nógv at gera, so hann
ikki nær væl at fáast við hetta arbeiði.
So hava vit eitt subsidiert uppskot; tað
gongur út uppá at uppfordra tingmenn-
irnar, sum fara til Danmarkar, niðri í
Keypmannahavn at gera forbæriðandi
arbeiði hesum máli viðvíkjandi.

O. Effersøe: Jeg vil stemme for
det principale Ændringsforslag; men
Arbejdet man udføres med Kendskab
og Nojagtighed. Bekostligheden vil vel
ikke blive stor m. H. t. Samarbejdet.
Og det vil vel ikke hindre Arbejdets
Fremadskriden, om der kommer nye
Love imens, fordi man tager de ældste
først og gaar saa fremefter, idet man
efterhaanden tager de nye Love. En
saadan Bog vil være nyttig, og jeg fo-
reslaar, at vi overdrager til Amtet at
fåa dette foreløbige Arbejde gjort.

Formaðurin: Da Udgifterne skal
afholdes af Amtsrepartitionsfonden,
skulda der staa noget i Ændringsfor-
slaget herom.

Poul Nielsen: So skal eg mæla
til, at sakin fer til 3. viðgerð.

M. A. Winther: Tað gjerdi einki,
um hon ikke fór til 3. viðgerð, tí spur-
ningurin um tað økonomiska kann ord-
nast aftaná. Men hetta er kanska líka
gott.

A. Samuelson: Eg høvi verið við
í nevndini, men stemmi fyri broyting-
aruppskotinum.

N. Debes: Eg ætli mær ikki at
stemma fyri nøkrum av hesum, men vil
við 3. viðgerð bera fram broytingar-
uppskot.

Samtykt varð at lata sakina fara
til 3. viðgerðar.

Fundur leygardag 7. september.

Lóg um arvagjald.

2. viðgerð.

Edw. Mortensen: Spurningurinn um at broyta arvalógina hefur fleiri ferðir verið frammi; ífjór var sakin útsett. Nú er nevndin komin á samt um, at teir galdandi arvasatsir eru ov lágir; og vit mæla nú til, at teir verða hæðkaðir sum í lóg av 10. mei 1908. Vit hava ikki viljað gingið hægri; vit hava eisini verið sameintir í at rokna gjaldið av hverjum arvaluti, og innanfyri hvønn klassa hava ein progressivan skala. Vit hava eisini uppskot frami um, at heilt smá búgv skulu einki lata, og aðrar smáar broytingar hava vit eisini gjørt. Eg skal mæla tinginum til at taka við hesum.

M. A. Winther: Eg havi haft eitt sindur at gera við hesa sök, og eg havi haft interessu av at síggja, hvussu úrslitið nú er vorðið. Í 1912 var sakin tiki fram til umrøðu, vit høvdu nakrar serligar reglur, sum vóru nógv eldri enn tær, ið góldu í Danmark. Hér høvdu teir lógina av 1861; vit høvdu okkara reglur úr gomlum skipanum, og vóru tær ógvuliga einfaldar. Nú haldi eg ikki, at slíkar reglur eru hóskandi longur, men eg haldi eisini, at hetta lopið, vit gera, er ógvuliga stórt, og táð vit hava gjørt lopið, hví so ikki gera tað heilt út? Eitt annað er, at vit ikki eru so nær við juridiska hjálp, sum teir eru í Danmark, og lógin er nú fyri okkum eitt sindur fremmíndartað. Tað er nú t. d. tað, at vit fyrr hava roknað arvagjaldið av búgvinum, ikki av arvalutunum. Tað kann vera, at hetta er rættari, men hevur kortini ongan atórvegis týðning. Tað eru bara nøkur oyrur um at gera, tó inun ger tað. Táð vit nú ganga yvir til hetta nýggja, hví skulu vit so stædga við lógini av 1908? Teir hava jú lóg av 1916. Vit mugu væl hava eina millum stæðu, og vit høvdu í 1916 hesa sak aftur til umrøðu, men ministerið vildi ikki fyrileggja uppskotið. Í 1916 skitseraðu vit, hvussu vit hildu, at klassarnir skuldu uppstillast. Hvussu

vit enn síggja uppá viðurskiftini, so er tað tó ein principiellur munur millum okkara viðurskifti og tey í Danmark. Hér er fyriligið, at øll avgiftin skal falla í ein tingkassa, og tí vil eg stemma fyri, tí vit treingja til meiri inntøkur. Tó haldi eg, at vit skuldu hildið uppá meira einfaldar reglar. Táð eg ikki stemmi fyri uppskotinum, so er tað ikki tí, at avgiftirnar eru ov høgar, men tí at reglurnar eru ov kompliceraðar. Eg vil forbehalda mær mína stæðu og leyva mær at hugsa um spurningin.

Edw. Mortensen: Seinasti talari vildi hugsa seg væl um, áðrenn hann stemmaði fyri hesum, tí at tað var ov komplicerað. Hann fanst at satsunum og helt teir vera ov høgar. Eftir minari meining eru teir ikki ov høgir, táð vit líta á spurningin sum ein socialan spurning. Innanfyri hvønn klassa hava vit jú progressivan skala. Prentaði schemair eru, sum arvingarnir skulu útfylla, og sum slóðni vera send til sýslumannin og so til sorinskrivarán. Hann roknar so út, hvussu nógv hver skal gjalda. Eg dugi ikki at síggja, at her er nakað at villast í. Winther heldur eins og vit, at tað er beinari og rættvisari at rokna gjaldið av hverjum arvaluti. Í øllum modernaðum statum eru slíkar reglur sum hesar. Hví skulu vit so ikki gera tær galdandi her. Juridiska hjálp hava vit í sorinskrivaránnum, og eg vil minna um, at í Íslandi hava teir slíkar reglur. Eg vil mæla til, at sakin fer til 3. viðgerðar.

A. Samuelsen: Eg vildi verið glaðari, um arvavgiftin var roknað av búgvinum og ikki av hverjum arvaluti. Eg havi tó ikki tikið serstæðu í nevndini. Kemur broytingaruppskot fram um hetta, so vil eg kanska stemma fyri tí.

M. A. Winther: Tað er so nógv fremmínt fyri okkara viðurskifti í lógini, sum ikki áður hevur verið, t. d. eru nýggju stíg í hverjum klassa. Eg haldi tað vera beinari at gera reglurnar meiri einfaldar — og so lempa avgiftina forholdsvis. Tað er eisini ein betýðilig hæðkan, tá ið t. d. 6000 kr. í

fyrsta arvklasse skulu lata 2%; og haldi ikki, tað nýtist at taka allar reglurnar upp í lógina. Eg skal hugsa um til 3. viðgerð at koma fram við uppskoti.

Edw. Mortensen: Tað kann væl vera, at reglurnar ikki eru einfalt, men tað eru sýslumenninir og sorinskrivarin, sum skulu gera arbeiðið. Vit hava í nevndini grundiga lisið lógina ígjøgnum, og vit finna ongur reglur, sum ikki hóska eins væl fyri Føroyar sum fyri Danmark.

O. Effersøe: Jeg er ligesom Winther betænkelig og henholder mig til hans Udtalelser. Sagen er ikke ny. Der har foreligget Forslag fra Sorinskriveren. Jeg vil spørge, om man har forelagt nærværende Udkast til Erklæring for Sorinskriveren, som paa dette Omraade man anses for at være mest sagkyndig. Det nævntes nok, at man særlig har taget Hensyn til at skaffe Pengene til Lagtingets Kasser. Jeg vil nu spørge, om man har opgjort Regning, hvor meget det vil blive. Ellers vil jeg gøre opmærksom paa, at Spørgsmaalet er vanskeligt, særlig naar man sætter Taksten op, der vil blive Tendens til at undgaa at komme ind under Arvebestemmelserne. Et andet, som har Betydning, er Spørgsmaalet om Statskassens Interesse i denne Sag. Arveafgiften har været delt imellem Statskassen og Lagtinget. Forhøjelsen vil man nu lægge til Lagtingets Kasser. Jeg er ikke sikker paa, at man ikke fra Regeringens Side vil sige: Skal vi ikke holde paa samme Ordning som tidligere. Spørgsmaalet vil faa vidtrækkende Betydning, hvis man i alle Tilfælde vil holde Statens Indtægt nede, samtidig med at man stiller større Krav til Statskassen, og Spørgsmaalet bliver da, hvorvidt vi kan vente, at Tilskudene fra Staten ogsaa i Fremtiden vil flyde lige saa rigeligt og godt, som de har gjort, hvis vi stadig bestræber os paa at indskrænke Statens Indtægt.

Edw. Mortensen: Nevndin hevur ikki bilðið, at tað er neyðugt at flytja uppskotið fyri sorinskrivaran. Spurningurin um, hvussu arvagjald skal

hýttast sundur millum stat og lógtíng, hevur ikki gjørt skilnað í nevndini, bæði sambandsmenninir og sjálvstýrismenninir hava verið samsitir um henda spurningin.

M. A. Winther: Tað er ein spurningur, sum kemur fram her, tað eru reglurnar av 1910 viðvíkjandi tinglesningi av gávubrevum. Eg vil spyrja, um hetta fult út rámanst av hesum lóg-reglum. Tá ið nú ein einkja gevur sína ogn í gávubrævi, vilja vit so ikki fáa minni inntøkur enn áður. Viðvíkjandi tí at leggja inntøkurnar til okkara kassar, so haldi eg tað vera rætt. Hetta er eisini góðkent av myndigheitunum fyri langt síðani. Avgiftin av arvi, sum ongur lívsarvingar hevur, fellur fyri størsta partin til amtsfattigkassan. Nú er tað ikki so, at eg ikki vil ráma arv, men eg haldi, at hesar reglur eru villingasamar. Nógv av hesum vil onga tíð koma til nýtslu í Føroyum; viðvíkjandi tí at rættsskrivarin fer at gera arbeiðið, seti eg eitt stórt spursmálsteiku við.

Edw. Mortensen: Í uppskotinum stendur, at skemmini skulu sendast til sorinskrivaran. Winther stillar ein positivan spurning, hartil vil eg siga, at skipanin av 1810 handlar eisini um sølu. Winther heldur okkara uppskot upphevar skipanina av 1810. Men tað eru einans reglurnar um arv, ið upphavast, ikki tær um sølu.

M. A. Winther: Nei, orðforarin misfatar meg. Mín spurningur var, um lógin rámar gávur.

Edw. Mortensen: Nú fari eg Winther betur. Hann meinar, at fólk kunnu sleppa undan reglunum við gávum á livandi lívi. Hartil vil eg siga, at tey sleppa ikki heilt undan, og tað er ein roynd alla staðni, at fólk eru so góð við teirra ognir, at tey ikki geva tær burtur, lívsgávur eri eg ikki bangin fyri.

O. Effersøe: Saa er man i alt Fald her paa Færøerne ikke saa god ved sin Ejendom som andre Steder. Det er en meget almindelig Sædvane at give

sin Eijendom bort i levande Livo. Det hunder ofte ved Dødsfald, at alt er givet bort til Børnene, Tøndensen gaar mere i den Retning.

Edw. Mortensen: Ein kann ikki forbjóða fólki at geva burtur — og vit kunnu ikki hava straffereglu um tað.

O. Effersøe: Jeg gjorde kun opmærksom paa et Forhold, som man bør notere sig og tage Hensyn til.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt og fór til 3. viðgerðar.

Rokning frá djóralsøkna Bech.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Einkí broytingaruppskot er komið; eg skal tí hert benda á tað, ið eg segði við 2. viðgerð og annars mæla til, at uppskot nevndarinnar verður samtykt.

Formaðurin: Ved Sagens anden Behandling bemærkede jeg, at man i Ministeriet uden Tvivl vilde stille sig fremmed eller afvisende over for en Anmodning om, at Staten skulde bære Halvdelen af Udgiften; jeg vil gentage dette her i Dag.

M. A. Winther: Vit í nevndini hava roknað við hesum.

O. Effersøe: Jeg har siddet i Tinget en hel Del Aar. Jeg ved, at hvis en Sag af denne Art var fremkommet i 90'erne, da der her paa Tinge raadede en Sparsommeligheds Stemning, vilde den have rejst vældige Bølger; men om det er klogt, at der nu raader en ny Stemning paa dette Omraade, vil jeg sætte et stort Spørgsmaalstegn ved.

M. A. Winther: Effersøe átti at kanna eftir, hvussu sakin liggur fyri, áðrenn hann talar um hana. Vit í nevndini hava gjørt av ikki at tala meira um hetta mál.

Lagtíngsliðandi 1918. A.

A. Samuelson: Eg eri gingin við til at lata henda pening, tó at eg eri sparsamur. Eg haldi, at tað er nóg stóru straffur fyri mannin, at rokningin verður send niður til ministerið.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Stuðningur til J. A. Arge.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Tvey broytingaruppskot eru framlögð; sjálvandi vilja teir menn, sum hava borið tey fram, greiða frá teimum. Eg vil ráða frá at stemma fyri teimum, og eg vil siga, at at ley týða ikki uppá, at Effersøe og hansara menn eru fyltir av nekrum sparsemisanda. — Eg haldi, at tað er eyðvitað, at vit í hesum máli seta tær treytir, at Havnar kommuna letur ein partin av peningi og letur tann stórri partin. Eg vil mæla til, at vit samtykkja uppskot nevndarinnar; punkt 2 hjá okkum hevur nóg so stóran týðning, tí tað setur vissu fyri, at arbeiðið verður gjørt liðugt.

O. Effersøe: Der er jo stillet dels Ændringsforslag, dels Underændringsforslag til Udvalgets Forslag. Ændringsforslaget gaar ud paa at sætte 1000 Kr. i St. f. 500 Kr. saaledes, at dette Beløb ydes uden at der stilles Betingelse om, at der ydes et tilsvarende Beløb fra Thorshavns Kommune. Nogle Medlemmer er nu gaaet en Mellemvej, idet de nok vil yde 1000 Kr., men under den Betingelse, at et tilsvarende Beløb ydes af Thorshavns Kommune eller skaffes tilveje paa anden Maade. Naar vi har stillet dette Underændringsforslag, er det, fordi vi interesserer os for Sagen, som har en betydelig Interesse her paa Færøerne. Ikke fordi vi venter, at der skal komme en Eksport af Sten i Stund fra Færøerne; men fordi vi til vort eget Brug herhjemme har Gavn af, at Ar-

bejðerne øves og Stenindustrien fremmes. Færingerne har derhos haft Ære af Stenindustrien. Et Arbejde af samme Mand eller de samme Mænd er optaget i Kristianborg Slot og vil saaldes minde om, at Færinger ogsaa er delagtige i dette Slot. Kan Stenindustriens Udvikling gavne os, er de 1000 Kr. vel anvenøte, og et sparsommeligt Lagting kan være bekendt med at yde Bevillingen; vi var sparsommelige i sin Tid, men vi sparede ikke enhver Udgift. Jeg vil tillade mig at anbefale Ændringsforslaget med det Underændringsforslag, som 4 Medlemmer har stillet.

H. C. W. Tørgaard: Táið sakin var til 2. viðgerð, var framlagt broytingaruppskot frá P. Nielsen og mær. Tað er lógið, táið nevndin tosar um, at hetta er ein stór sæk og so ger eitt slíkt uppskot, hvári tær treytir verða settar, at Havnar kommuna skal veita studning. Táið hetta er ein landa sæk, eigir lógtingið at geva studning nán treytir. Viðvíkjandi punkt 2 hjá nevndini skal eg siga, at um lógtingið vil styðja hesar menn, so muga teir fáa pengarnar so við og við sum arbeiðið verður gjørt; annars mugu mennirnir taka lán, og tað er dýrt vita vit.

O. Effersøe: Vort Forslag gaar ikke ud paa, at Thorshavns Kommune skal yde Penge, men at det tilsvarende Beløb ydes enten af Thorshavns Kommune eller skaffes paa anden Maade, og alle Penge er jo lige gode.

Broytingaruppskotini fullu, meðan uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Lønshæðkan til telefondamurnar.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Nevndin hevur verið kunnug við, at broytingaruppskotið vildi koma, Av tí at vit vistu hetta, hevur nevndin ikki gjørt nakað, og nevndarlimirnir eru tessavegna frítt

stillaðir viðvíkjandi broytingaruppskotinum.

N. Debess: Saman við 3 tinglinum havi eg borið fram broytingaruppskot. Vit meina, at tað er væl hóskandi at seta lønina eitt sindur hægri upp, og eg vil biðja allar tingmenninar stemma fyri okkara uppskoti. Vit mæla til, at lønin yvirhøvur verður hækkað við 50%. Livikorini eru hækkað við meira enn 50%, og er tað tí ikki óhóskandi, at vit vilja hækka lønirnar við helftini. Sum kunnugt er lægsta lønin hjá telefondamunum 400 kr., hægsta 650 kr.; vit vilja nú hækka grundlønina við 50%, og hetta verður ikki størri lön, enn damur í Havn fáa í ymiskum yrkjum. Eg vil biðja tingmenn frá bygdunum vera beinasamar og stemma fyri okkara uppskoti; her liggur á tingl ein onnur sæk um studning til bygdastofurnar; vit kunna kanska ganga saman í báðum hesum sökum.

M. A. Winther: Debess fer skeivur, táið hann sigur, at broytingaruppskotið hækkar grundlønina við 50%; um so er, vilja damurnar fáa rættiliga væl minni enn eftir nevndaruppskotinum. Men Debess hevur ivaleyst verið mismæltur. — Eftir okkara uppskoti er hækkanin 35% av hægstu løn. Tað er væl eingin ivi um, at tey 50% skulu takast av hægstu løn og ikki av grundlønini; í hvussu er má hotta ikki vera so ivingasamt, at tað veldur ólag viðvíkjandi útbetaling av pengunum.

Formaðurin: Ændringsforslaget gaer ud paa at ændre Udvalgets 35% til 50%; der er derfor ingen Tvivl med Hensyn til Udbetaling, som vil ske uafhængig af, hvad der her bliver sagt.

P. Nielsen: Eg vil geva broytingaruppskotinum besta viðmæli.

A. Samuelson: Áðrenn vit stemma um sákina, vil eg spyrja orðføraran um tað er rætt, sum man sigur í Havn, at damurnar lova at streika, um lønin ikki verður hækkað við 50%. Er tað rætt,

at tær vilja pressa okkum, so kann eg ikki á nakran hátt stemma fyri uppskotinum. Hetta hoyrist allastaðni.

Poul Nielsen: Eg havi ikki hoyrt tað; eg fotti ikki, at Samuelson tekur tað á hendu hátt, vit vita jú, at arbeidarar allastaðni brúka at streika, tá ið teir ikki fáa nóg hoga løn.

M. A. Winther: Eg skal ikki siga nóg, men bara halda fram, at vit hava komið væl út av við tí fólki, vit hava í arbeiði, og eg trúgvi ikki, at vit hava tvingað telefondamurnar til at streika. Vit hava allíð hugsað um, hvat vit eru mentir at bjóða teimum og gjørt okkara bestu. Síðani kríggjið tók við, er lønin hækkað við 100%, so vit hava ongalunda stillað okkum óforstandandi og óviljandi, tað skal ongin kunna briga okkum. Tað hevur staðið stríð um, at vit hava skert bygdastøðurnar fyri at kunna geva hægri løn á miðstöðuni; tað er so, men eg vil siga, at tað eru væl nýttir peningar, tí arbeiðið hevur verið betur úr hondum greitt, og nú tá ið telefonin ber seg, eru vit aftur farnir at geva bygdastøðunum gottgerils. Men her ræður um at fara hugsandi fram, tí telefonin skal bera seg sjálv. Tí mugu vit vera varnir um, hvat vit gera. Eisini við at fastseta lønina; tí hava vit ikki gingið við til lønhækkan, men givið hetta sum eina dýrtíðarhjálp.

R. Rasmussen: Tað er lógið, sum tingmenn síggja uppá hesa sak. Ein sær hana sum ein handil, sjálvt um meiningin ikki er at handla við telefondamum; ein annar hóttar við streika. — Eg haldi, at tað einasta vit kunna taka støðu til er, hvat vit kunna fáa hampiligt fólk fyri, og hvat vit kunna bjóða teimum; bareftir má lønin setast. Og sum viðurskiptini eru, tá ið lívskorini eru hækkað við, látið okkum siga 300%, so er tað ikki óhóskandi, at lønin verður hækkað við 50%. Tó tað er bert ein hjálp, ikki full hjálp. Sagt verður sum so: vit kunna geva tykkum eitt sindur, men vit kunna ikki geva tykkum alt; tit mega tí hjálpast við tí og royna at liva bílligari. Nevndin skjýtur up 35%;

eg vil ongalunda siga, at tað er nóg mikið, 50% liggur heldur ikki yvir markið. Vit mugu kunna geva teimum somu løn, sum fólk í tílíkum plássum hava. Tí vit skulu eisini hugsa um, at hetta arbeiði óivað er meira uppslitandi. Eg haldi ikki, at okkum nýtist at tala um at handla ella gera streiku. Eg vil stemma fyri teini 50%.

J. Patursson: Eg vil takka orðforaranum fyri, hvussu væl hann hevur umsið telefonina. Eg ætli mær, at greiða atkvøður fyri hægri løn; eisini av teirri orsøk, at hækkað er um úti á bygd. Eg vóni, at vit næsta ár fáa 3 oyr. fyri samtalu. Eisini av teirri grund, at samtalgjaldið skal hækast; tað er hækkað eitt lítið sindur, síðani kríggjið tók við, men ætlanin er at hækka meiri, og tá ið so verður gjørt, kann lønin gerast hampilig.

N. Debes: Eg eri fegin um, at eg eri farin skeivur, tí so komið eg á mál við tí, eg havi ætlað. Eg eri ikki einsa-
málur í tí; ein nevndarlimur hevur haft somu hugsan. Eg vil bara svara Samuelson, at tað er mær ókunnugt, um telefondamurnar hava ætlað at streika, so tað hevur ikki haft ávirkan á mína støðu.

J. M. Matras: Eg var ikki tilsteð-
ar í nevndini, tá ið hesi 35% vóru sett upp, so eg eri ikki klárur yvir, um meiningin er at geva teimum 35% á taum hátt, at tey 15%, sum hækkanin áður var, eru uppi í, so hækkanin nú bara verður 20%, ella at tey 35pCt. koma afturat, so at hækkanin verður 50pCt. Hetta er betur enn, um vit góvu teimum alt, sum tær bóðu um. Eg var eisini glaður, tá ið eg hoyrði, at bygdastøðurnar skulu fáa 1½ oyr. fyri samtalu, og eg vóni, at vit at ári fáa meira. Eg vil stemma fyri 50pCt., tí tað er betur at hækka lønina so við og við enn at geva teimum alt. Í ár bóðu tær um 400 kr.; næsta ár biðja tær kauska um 600 kr.

J. Rasmussen: Spurningurin er, um telefondamurnar hava nóg stóra løn. Tá ið seinasta lønhækkan var fyri, stemmaði eg fyri tí. Eg ætli mær í ár

at stemma fyrir 50pCt. hæðkan; men eg, meini nú, at bygðastöðurnar fáa öv lítið. Eg eri fegin um það, tær hava fingið. Eg ætli mér, táíð sakin verður til 3, viðgerð at stilla brotingaruppskot um at bygðastöðurnar fáa 3 öyr. fyrir samtalu, sum tær singu fyrr, og so vóni eg, at tingmennirnir ólsini vilja stemma fyrir tí.

A. Samuelson: Eg stillaði spurningar í áðni, men eg havi fingið svar aftur, at man veit einki um það; og eg eri forharmaður yvir, at teir, sum hava haft mest við hessa sak at gera, ikki tora at siga söguna ósannað, tí það er keðilligt, um tingmenn í hesi sak hövdu arbeitt undir tí pressí: fáa vit ikki hægri lön, stellingja vit stöðuna. Eg eri harmur yvir, at slíkt skal vera komið út í orð, eg hopi nú ikki, at ætlan teirra er at streika, tí það er tó máli, sum ikki verður brúktur hjá teimum, sum eru í offentligum virki, har sigur man upp. Eg havi einki ímóti, at personalið verður vœl lónað, eg uuni tí alla ta lön, ið fáast kann. Fyrsta lönin er lítil; tœy 35pCt. eiga tær at fáa, man eigir heldur ikki at gera upphæfilsir yvir, at lönin verður hæðkað við 50pCt., eg vil siga, at það ikki er öv högt. Eg skal yvirveya mína stöðu í hesi sak.

J. H. Poulsen: Eg skal ikki siga nógv. Var það ikki betur at siga, hvussu høg lönin verður í peningi. Fáa tær nú 650 kr. sum hægsta lön, so verða 35pCt. av tí 227 kr.; fáa tær 50pCt., so verður það 325 kr. Lön teirra verður í eftir tí fyrra 877 kr., eftir tí ælnra 975 kr. Er það ikki so?

M. A. Winther: Jú, það er so.

Poul Niclasen: Matras talaði um, at telefondamurnar nú altíð komu við bøn um hægri lön: Íár bóðu tær um 400 kr., næsta ár 600 kr. Matras má vita, at ífjór betaltu abonnentarnir í Havn hæðkanina, og at tingið aldri hevur gingið við til at geva teimum ta lön, sum tær hava biðið um. Eg kann ikki siggja stóran mun millum at streika og at gáa upp.

A. Samuelson: At siga upp hava øll lov til, men það má vera varsil fyrri eini uppsögn, so nýggj fólk kunnu antakast. Streika verður gjerd uttan það varsil sum fyriskrivað er í tí samtykt, sum er galdandi.

O. Effersøe: Jeg mener, at det er rigtigt, inden vi ender denne Sag, at vi fik en klar Udtalelse om, hvor meget Lønnen stiger i Penge. Jeg tror her hersker en Del Uklarhed.

Edw. Mortensen: Streika kemur ikki hesi sak við; her fyriliggur einki fyrri tinginum um streiku, tí kann það ikki hava ávirkan á hessa sak. Það er ikki rætt at bera það fram á ting, sum gongur sum slatur í býnum.

J. M. Matras: Við P. Niclasen vil eg siga, at eg havi ikki nakrantíð fyriligið, hvor ið skal bera hæðkanina til damurnar. Ífjór betaltu Havnar abonnentar það, íár eru ongur treytir settar, og heldur ikki táíð lönin var hæðkað til 500 kr. Eftir hesum síðsta uppskotinum vilja tær fáa 975 kr. um írið, og hotta má sigast at vera góð lön.

A. Samuelson: Edw. Mortensen meinar, at það er ikki rætt at leypa inn á ting við tí, sum gongur sum slatur í býnum. Eg meini, at það er natúrligt, at vit kunna eftir, um það fyriliggur nakað virkuligt til grund fyrri tí, sum siglst. Eg vil spyrja eina ferð enn, um so er. Telefondamurnar eiga at reinsast fyrri hetta, um tær eru ósekar. —

Edw. Mortensen: Sum eg segði íáðni, hetta hevur onga interessu, og vil ikki influera uppá okkara stöðu.

A. Samuelson: Eftirsma Mortensen hevur gívið mær anledning, vil eg spyrja nevndina, um damurnar hava sagt við nakran nevndarlim, at tær vilja gera streiku.

M. A. Winther: Eg vil upplýsa um, hvussu lönin hevur verið. Hon var 400 kr. í byrjan, síðani var hon hæðkað til 500 kr., síðani til 650, tá settu vit hægsta lön til 400 kr. Nú er lönin

komín uppá 975 kr., so kann ein hvør rokna, hvassu nógv lønin er hæðkað, síðani kríggið tók við.

N. Debess: Nú dugi eg reiðuliga ikki at fata situatiónina; í tey tøl, eg nevndi, eru tey somu, sum orðførarin hevur nevnt.

M. A. Winther: Lønin er hæðkað upp til 650 kr., men pet. verða ikki roknaði av grundlønini, heri er tað Debess fer skoivur.

N. Debess: Tá eg nevndi 400 kr., meinti eg, tann minsta grundlønin var 400 kr.

M. Samuelson: Eg skal stult forklára mítt standpunkt. Eg havi ikki nakað ímóti, at lønin verður hæðkað; her skulu ikki arbeiða fyri hungursløn. Tá ið tað verður gjørt galdandi, at dýrtíð er í Havn, — so er tað ikki bara í Havn, men eisini á bygd, at dýrtíð er. Eg hofi, at tað verður tíkið hendsyn til hetta, — og at tingmennirnir vilja stemma fyri, at bygdastøðurnar fáa 3 oyr. fyri samtaluna.

Samtykt varð broytingaruppskotið, og broytt á henda hátt varð uppskot nevndarinnar samtykt.

Endurgjald til kongabónda J. Egholm.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Einki broytingaruppskot er lúmið, og eg skal bara mæla til, at nevndaruppskotið verður samtykt.

Samtykt varð uppskot nevndarinnar.

Føroysk orðabók.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Tingmenn vilja minnast, at vit nú ein dagin høvdu til umrøðu bønarbræv frá dr. Jakobsen um at fáa studning til eina føroyska orðabók. Sakin var væl undirtikin her á tingi, og einmælt varð sakin beind í fíggingarnevndina. Sama dag kom telegram um, at dr. Jakobsen var deyður. Tess vegna hevur nevndin ikki gjørt nakað við sakina. Men eyvitað er, at bønarbrævið verður sett í lögtingstíðindi; í hetta er væl seinasta skrivilsí frá dr. Jakobsen; í er tað vert at goyma. Ein annar spurningur er, um tingið ikki skal geva studning, sum skal nýtast fyri ut goyma tað tilfar, sum dr. Jakobsen hevur savnað, so tað ikki missferst. Nevndin loyvir sær at mæla tinginum til, at bønarbrævið verður flutt í lögtingstíðindi.

Prósturin: Eg skal bara her í dag bera fram nokur minningarorð um tann mannin, ið farin er, dr. Jakobsen. (Tingmennirnir reisast). Tann dagin, tá ið hetta brævið frá dr. Jakobsen var haft til umrøðu her á Føroya lögtingi, tá grunaði eingin okkara, at vit eina lotu aftaná skuldu frætta deyða hansara. Á teirri stund, tá ið hesi boð komu, høvdu allir teir av okkum, ið persónliga høvdu kent henda mann og haft viðurskifti við hann, eina og somu kenslu, og hon var, at nakað gott og virðismikið var farið burtur úr lívi okkara. Og í hvørjari bygd í Føroyum, í hvørjum heim, har fólk, um tey ikki kendu mannin sjálfan, hava hoyrt um hann og arbeiði hansara, og har tey eiga eina hvørja av bókum hansara, sum eina hina dýrastu ogn sína, kendist tað sum ein s ógur og tungur missur fyri fólk og land okkara, at hann var farin. Føroya fólk var verðið minni og Føroya land var verðið fátækkari, tá ið dr. Jakobsen var farin. Deyðin bíðar øllum. Men tað ið umræður er, at tað merkið maður gekk undir á lívi, verður standandi eftir, ið ið maðurin sjálvur er burtur. Dr. Jakobsens merki stendur. Aldri sveik hann

tað, sum á ungum árum birtist fyri hugsjón hansara. Hann fall undir merkinum. Hann yrkti á ungum aldri kvæði, hvar í hann hugleiðir Føroya søgu og føroyskt andslív niður í gjøgnum tíðirnar, og hann endar kvæði við Nelsøyar Páll; men so tokur hann seintíðis til orða:

•Føroyingar fortsetið verkið
gerið ei Føroyum skamni.
Tjaldið vera skal vart merki,
hvar vit halda fram.

Hesum orðum fylgdi hann sjálvur, og ean ljóða hesi orð hansara einandi og ávarandi til okkara her ídag. Hann hevur sjálvur givið okkum øllum hitt besta fyridømi: Kærleiki hansara at attarlandinum var reinur og óblandaður. Trúskapur hansara móti øllum góðum føroyskum ognum og mentum var sterkur og ósvikaligur. Við arbeiði sínum vildi hann altíð, og vildi hann eina gagna føðilandi sínum, Føroyum, og í hesum arbeiði var tað størsta ikki ov gott, og hevði sjálvst tað minsta sín týðning, bert tað kundi vera at gagni. Og hann gekk á odda undan okkum øllum við góðum vónum í treysti og í trúgv. Tað er við sorg og tungum móði, at vit her ídag á Føroya tingi mega lata hesa stóru sok niður falla. Men dr. Jakobsen hevur lært okkum at arbeiða í tolni og halda fram í vón. Friðlýst og dýrmætt skal minni hansara vera hjá okkum, meðan føroysk tunga verður talað, meðan Føroyingar byggja Føroyar.

Landstingskommissionin.

1. viðgerð.

J. Patursson: Hvi sjálvstýrismenn hava borið hetta mál fram á ting, er tí, at danska landstingið tann 5 juli fór hevur sett nevnd til at ransaka ymiskar føroyskar apurðingur. Við formannsins loyvi, skal eg loyva mær at lesa upp: •Landstinget beslutter: Der ned-sættes en Kommission i Henhold til

Grundlovens § 46, med det Hverv: 1) at undersøge alt af ældre og nyere Dato, der staar i Forbindelse med Justitsministerens Telegram af 15. Marts 1918 til Amtmanden paa Færøerne, og den derefter følgende Anmodning af Amtmanden, Sørenskriveren og Landfogden om Forflyttelse eller Afsked, og 2) at undersøge, hvad der udover det foreliggende maatte kunne oplyses om den d. 1. Marts 1917 paa Færøerne iværksatte Folkeadresse, bestemt for et fremmed Lands Regering. 3) Medlemmernes Antal fastsættes til 11. 4) Resultatet af Kommissionens Undersøgelser forelægges Landstinget og 5) Tingets Formand bemyndiges til at iværksætte det fornødne til denne Beslutnings Udførelse. Okkara lögtingslóg hevur í § 11 hendu setningin: •Endelig vil dets Betænkning ogsaa være at indhente over andre Genstande, der kunne anses for at være af indgribende Vigtighed for Landets Velstand. Tað er í einki ivamál, at hetta málið, sum sett er á barkastokkin í landstinginum, neyðist at koma undir lögtingsins undømi. — Táið einki er nevnt í landstingssamtýktini um, at málið skal sendast til lögtingsins, er einki annað harum at halda, enn at uppstøðumenninir til hetta verk ikki hava kent § 11 í okkara lögtingslóg, ella so, at teir ikki hava minst til, at Føroya ting átti ein slíkan setning. Men rættindir lögtingsins, tey smáu, sum eru, mugu upphaldast. Sjálvstýrismonnum tykist tað tessvegna verða neyðsynt at áminna teir, sum atvara um, at tingið heintar starv landstingsnevndarinnar til skjals, áðronn dómur verður feldur. Vit hava tessvegna uppsett soljóðandi uppskot: •Lagtinget beslutter: Justitsministeriet anmodes om at foranledige, at Landstingskommissionens Arbejde vedrørende Undersøgelse af forskellige færøske Forhold, jfr. Lagtingslovens § 11, forelægges Lagtinget til Betænkning. Vit meina harnæst, at tað er óbeint av landstinginum at seta eina slíka nevnd, tí harvið kann skapast mangt burtur úr, sum ikki einans er til gagns; tí hava vit hesa frágreiðing: •Lagtinget udtaler, at det finder det beklageligt, at Landstinget i den Grad nærer Mistanke til den Politik, der fø-

ves paa Færøerne, at det har taget Anledning til at nedsætte en Kommission, for blandt andet at undersøge herværende politiske Forhold. Skulde en saadan Handlemande, hvad der langt fra er usandsynligt, vække en Bitterhed paa Færøerne, der let kan faa uherregnelige Følger, man den Del af det danske Folk, der staar bagved Landstinget i denne Sag, tage Ansvaret derfor. Eg skal heriø mæla tinginum til, at hetta uppskotið verður samtykt.

A. Samuelsen: Sambandspartiið heldur, at tað er ikki órímuligt, at spurningurin um eina kommission er reistur niðri í kongaríkinum; tað hevur stóran týdning at fáa undirsøkt viðurskiftini. Vit halda, at tað er væl hóskandi, at landstingið hevur sett hesa nevnd, sum talan er um, tað eru góðar grundir harfyri. Tað eru tvær nóg so stórar sakir, sum landstingið vil rannsóknast um. Fyri tað fyrsta, er tað spurningurin um eitt telegramm frá justitsministerinum, og í sambandið herið, alt av yngri og eldri dato, sum ferdi við sær, at 3 umbættismenn bóðu um avskoð ella forflyttilei. Hitt annað er viðvíkjandi adressuni til Onglands; hetta er ein stór sak, sum vit mugu leggja stóra vekt uppá. Nú er tað soleiðis, at ein hevði væntað, at sakin var endað, tá ið lögtingið mældi smóti at senda adressuna, ella tá ið justitsministerin í fjør sendi skrivilei til lögtingið og segði, at adressan var forkastilig og ónyttig fyri formálið. Men vit vita, at í langa tíð aftaná, at adressan var til umrøðu á tingi, hevur verið talað um hana, og ymisk boð eru borin um hana. Tað er tó soleiðis, at justitsministerin í 1917 ikki veit nakað at siga um adressuna, utan tað, at hon ikki er flutt fram. Men í telegramminum sigur hann, at adressan er flutt fram. Aðrir spurningar eru eisini, sum standa í sambandi við hesa sak, og eg haldi, at eisini vit í Føroyum skulu slutta okkum til tað, sum landstingið ynskir; vit eiga ikki at lata nakað vera dult í hesum máli. Tá ið soleiðis er, haldi eg, at vit Føroyingar, í staðin fyri at harmast, eiga at vera glaðir um, at nevndin er sett. Eg vænti, at sakin verður upplárað til botna, og

eg eri glaður um, at man netupp í Danmark vísir ta interessu, at man vil undirsøkja ein spurning, sum nærtur við okkum. Tað er ongalandi soleiðis, at man vil undirsøkja føroysk politisk viðurskiftir; tað stendur týðiliga, hvat man vil undirsøkja, og spurningurin hevur interessu fyri hella kongaríkið. Viðvíkjandi adressuni vita vit, at justitsministerin í fjør metti honda spurning so høgt, at hann sendi bræv til lögtingið og takkaði í fyri tess støðu. Fylgiliga mugu vit halda, at ministerin legði vekt uppá ta støðu, sum fleirtalið tá tók. Eg trágvi ikki, at tað er rætt at siga sum Patursson og Debes gera, at landstingið hevur mistilid til tann politikk, sum verður ferdur í Føroyum; tað kann vera, at teir hava mistilid til einstakar menn: til teirra politikk. Eg eru harmur um, at teir, sum bera uppskotið fram, skriva: »Skulde en saadan Handlemande, hvad der langt fra er usandsynligt, vække en Bitterhed paa Færøerne, der let kan faa uherregnelige Følger, man den Del af det danske Folk, der staar bagved Landstinget i denne Sag, tage Ansvaret derfor«. Eg dugi ikki at siggja annað, enn at hetta er ein hóttan. Eg haldi, teir skuldu latið vera við at hótta í hesi sak. Tað var sámuligari, um okkara landstingsmaður var í landstinginum, tá ið sakin var frammi har, enn at hann nú skrivar orð sum hesi, sum einki gott gera hvørki her ella niðri. Hvat ið viðvíkur at gera lögtingið kunnugt við úrslitið av hesari rannsókn, so er tað soleiðis, at arbeiðið hjá kommissionini verður almanna kunnugt, ið hvussu er vil landstingsmaðurin fáa at vita tað. Eg siggi, at eitt verk, sum hann hevur fingið, hvar á prentað er »fortroligt«, liggur og sløðist í tingsalinum. Eg ivist ikki í, at tá ið hann fær okkurt, sjálvt um tað er »fortroligt«, so vil hann gera okkum kunnugan við tað. Sambandspartiið sætlar ikki at stemma fyri hesum uppskoti, og eg kann ikki trágva, at hetta mál kann koma inn undir § 11 í lögtingslógin; eg haldi, at vit vanskiligt kunnu utan at blamera okkum rópa uppá § 11. — Vit vóna, at landstingið gongur fram grundiga og samvitskufult, og so vænti eg, at einki

ilt, men bara gott spyrst hvartr úr. Eg fái ikki, hví sjálfstýrispartíð ikki tekur honu stöðu sum vit; og haldi, at allir góðir Føroyingar eiga at veita landstinginum tókki fyri, at tað hevur nýtt tann rættin, sum tað hevur eftir grundlógini til at seta parlamentariskar kommissiónir. Fyri eini slíkari kommissión er ein og hvør skildugur at meta og vitna; men sjálvt um vit nú seta eina kommissión, er eingin skildugur at meta. Eg skal við hesum orðum siga, at vit ikki ætla at stemma fyri uppskotinum, men móti tí.

J. Patursson: Fólkatingsmaðurin hevur tikið til máls móti hesum nevndaruppskoti. Eg helt, at hann í slíkum máli sum hesum fór at royna, um hann kundi vera eitt sindur sakligur. So var ikki. Hann brýðar mær, at eg misbrúkti »fortrolig skjál«, og tók til, at eg hevði lagt eina bók her í salinum, sum tað stóð »fortrolig« á. Eg kann siga honum, at henda bók er býtt út í ríkisdaginum til sjóna fyri allar ríkisdagsmenn og sjálvandi er hon eins væl til skjals fyri lögtingsmenninar. Eg havi haft hana frammí her av fríum vilja til rættleiðing fyri teir tingmenn, ið fáast við hámarkavirði. Tá hann tykist at vilja takast meiri við betta mál, sum her er frammí, enn eg havi hugsað, so sæti eg mær eisini at tala meiri um tað. Tó vil eg fyrst siga, at tað er mær undarligt, at fólkatingsmaðurin, sum var millum uppspurnarmenninar til hetta verk lovaði teimum at leggja tað frammí útán at vísa teimum á, at vit hava eina § 11 í lögtingslógini. Tá altso nú danskir vinstara og høgra menn skulu taka forboyr av Føroyingum fyri teirra sjálfstýris lyndi, so vil eg geva eitt yvirtilt yvir hvat baks vit hava haft fyri at halda okkara fólk uppi á hesum oyggjum okkara. Longri enn túsund árum síðani komu okkara forfedrar hetta land og gjørdi tað til sítt land til tað land, sum teir sjálvir ráddu. Her búðu okkara forfedrar sum frír og frælsir menn, her røktaðu teir sítt dagliga yrki. Hesum landi góvu teir navn, Føroyaland kallaðu teir tað. Her lögdu teir grundasteinarnar undir tað serstøku norrønu tjóð, sum síðani hev-

ur itíð Føroya fólk, Føroyingar; her stældu teir tað gamla arvanmálið, norrøna málið, í sín serstaka eyðkenda form og flýddu sínum eftirkomindum, okkum, tað upp í hendi. Tað var Føroyamál. Vit settu okkara egnating, Føroya lögting, vit finga okkara egnaløgmann, Føroya lögmann, vit finga okkara egnabiskupademi, biskuppa-setrið í Kirkjubø, vit finga okkara egnalanda skúla, biskupaskúlan, har mílum annað so lærdir menn, sum Sverre kongur hevur lært. »Men tíðin rann og nýggjan sið í Føroyum mangir tóku« kveður yrkjarin. Frælsi og vælmegnan Føroyingana skordist. Biskupademið var brotið; okkara høgsti skúli varð avtíkin og heimaræði hina føroysku kirkjanna lagt í oyði. Jarðagóðs okkara forfedra fór undir kong og fríbøndur okkara undir fútanáðir. Hann var sett Føroyingum at sigla hin saltá sjógv og hann varð sett okkum fyri at handla við útlendskar menn. Hin frælsi og frí farvegur Føroyingana, sjógvurin, var læstur. Landsins rætta ognar mál, fedra vára mál, Føroya málið, varð ríkið út av kirkjunni og út av tingi; úr háseti varð tað koyrt, og á grúgvustein var tað sett. Lögtingið varð felt til jarðar, tann lítli vísdómameisti, sum andi aftaná biskupaskúlan, latínskúlin, varð drípin í órøkt og í raki. Væmir vóru forfedrar okkara, fyrst teir settust á hesar steinar, illa fóru teir, so illa, at ein tiltikin danskur tingmaður stutt síðani bar uppá mál á Dana tingið, tað var í 1916, at Føroyingar í 1814 vóru so illa farnir, at Noreg, okkara gamla móðurland, ikki skoytti um teir. So neyðarsligar helt hesin danski maður okkum hava verið. Og halta dømi er ikki einstakt; okkara land við livandi og deyðum, lutum og lunnindum hevur verið útboðið til eitt fremmanda ríki fyri eitt gamalt herskip, men vit kundu ikki avreiðast, enntá fyri so lítið, og enntá um Ísland fylgdu við; tað varð okkum harímóti ikki sýnd, soleiðis sum gjørt varð við okkara frændur fyri sunnan, at vit vóru bjóðaðir út í pant fyri eina brúðargávu. Farsóltin herjaði hetta land og oyddi fólk í túsunda tali. Sjóræningar flyktust um oynar, so valda nokur einasta bygd

slapp undan teirra herjingum. Teirraendu okkara fæ og fluttu burt okkara fólk í trælabandi, stundum í hópatali, og tá Føroya lögting heitti á teir, ið tá ráddu fyrri hesum landi, um styrk til loysingar fyrri at loysa okkara landsmenn úr aftur Turkara völdum, varð svarað aftur, at tað máttu vit um sjálvir. Teir royndu at bróta seg upp undan hesi neyð, okkara forfedrar. Magnus Heinesen herjaði á ránsmannahópin og helt hann undan landi eina tíð. Men hvat varð hansara lön. Han varð handborin, lagdur í bolt og jarn og hálshøgður í Keypmannahavn aftur fyrri. Ein annar menskur maður varð honum á baki: Nølsoyar Páll. Hann legði alla sína orku á, ja, alt sítt liv við, til at fáa okkum handilsfrælsi, vinnufrælsi, siglingaloyvi, hægri skúla og alt, hvat til frama nýtur. Hvat varð honum úr? Honum góvu menn eiturdrykk, og tá tey brøgd ikki battu, góvu teir honum á besta skeiði sína kældu grøv í Atlants-havi. Vit royndu í 1846 at fáa okkara lögting aftur á fótur, vit fingi nei. Vit royndu nøkur ár seinri, tá Danir vóru í holt við at geva sær sjálvum frælsa-stjórnarskipan, at fáa loyvi til at verða atspurdir um, hvussu vit ynsktu okkara skipan at vera. Vit fingi aftur nei. Tvær reisir fingi vit nei upplíslag, meðan okkara frændur Íslendingar fingi tvær reisir ja. Vit fingi nei, og vit fingi oman á tað at vita, at vit skuldu akta og at vit skuldu lúta, sum sæst av Rigsdagstidende 1850—51, síðu 2646. Okkara lögting kom tó aftur, men einans av einum eiti; tað var ikki nú lögting, men einans eitt antsráð; vit fingi handils-frælsi og hildu, at vit áttu tað bæði av navni og gavni, men nú er tað ikki so; tað skal setast mark eisini her. Men Føroya kynið hevur verið seigt. Øll henda kúgan hevur tó ikki verið ment at koma slaginum á grúgvu. — Tað er tó alt annað enn stórtøkið frælsi, vit hava biðið um. Vit, ið nú eru uppi, hava biðið um at sleppa sjálvir at ráða fyrri okkara máli, sum eigir óðalsrætt í Føroyum. Vit hava biðið um at sleppa sjálvir at ráða fyrri okkara egnu serstøku lög-viðurskiftum, og vit hava biðið um í hesi ófriðartíð, at eitt fremmenda land loyvir okkum siglingsloyvi vestur um hav, og vit hava sent menn til okkara frændur, Íslendingar, til tess at vit kunnu fáa sum bestu nýtflu úr okkara frihandilslóg. — Ja, vit bóðu um rætt

Lagtingstidende 1918. A.

fyrri okkara máli. Vit bóðu í 1890 um at lova tí inn um kirkjugátt. Uppøsingar-menn, upprørarar vóru vit kallaðir. Teir stóru og klóku, veldisharrarnir her á landi, hægsti skúlastjóri og hægsti læknisstjóri, prestar og dómarar, tóku lógvatak saman til at stoyta um koll og køva henda litla føroyska neista, ið kykn-aður var og lá og andi undir øskuni. Teir ráddu og teir vunnu. Landsins mál, okkara móðurmál, skuldi køvast. Sum yrkjarin kvað: »Koyrilin hekk yvir nakka, stongt tað var í búr, undir fótur varð tað traðkað; rætt sum krýatúr.« — Vit bóðu í 1906 um loyvi at eiga okkara egnu innilögur, Føroyalands egnu inn-komstir, og um loyvi at nýta okkara egna fong, sum vit vildu og dugdu sjálvir. Vit bóðu um, at lögting okkara kundi fáa eitt syndur av ræði í okkara egna lands-stjórnarviðurskiftum. Svarið kom í 1907. »Separatistar« vóru vit kallaðir á Dana-tingi — sí »Rigsdagstidende«, Folketinget, sp. 937. Um Føroyingarnar, hesar separatistar fullu millum annað hesi orð: »Det ene Parti, som ikke har givet sig noget Navn, men betegnes med forskellige Navne derhjemme, vil jeg tillade mig at kalde Separatisterne . . . . . Jeg føler mig forvisset om, at deres Virken, om den fortsættes og faar Magt, vil føre til Adskillelse og Ulykke for os . . . . . Sker det, at Separatismen faar Overhaand der, er jeg bange for, at endnu en Del af Nordens Forposter, endnu en Lands-del, hvor nordisk Sprog og dansk Sprog have haft hjemme i Aarhundreder, vil gaa tabt.« Hetta er einans henta burtur úr, eg vil mæla tingmonnum til, at teir sjálvir lesa fólkatingstíðindi 1906—07, síðu 937—946, 1907—08, síðu 4845—4862; tí álopini á Føroyingar og brikslórðini ímóti teimum, har eru øtuliga mong, og tey harðnaðu ár undan ári. Orð sum »Separatisme«, »Skilsmissepolitik« muna nú ikki longur sum eyknevni á føroysk ynskir um hetta litla sindrið av heimaræði, nei, á Dana-tingi í 1909 eru málsins ljótastu orð tikin til brúks, nú verða ynskir okkara kallaðu »ren Svindel«, »forræderi«, ja enn tá orðið »Røvere« verður ikki spart. Hartil verður øll okkara framburðsstevna sett í felags-skap við hin mest dømnda brotsmann, Danmark tá átti. Og hetta verður gjørt á Dana tingi. Alt í alt er tann avmálan, sum Føroyingar hava fingið frá eini vissari síðu hesi ár og seinni í danska ríksdegi, so ótíðlig, at illa er hyggjandi

at slíkum. — Enntá so seint, sum nú seinasta vár, fáa Føroyingar ómælis orð á danska tingi. Í fólkatinginum ber ein forsprákarin fyri kúgan av Føroyingum upp á mál, at um hann ikki hevur sagt, at tað vóru Føroyingar, sum vildu skilja seg frá Danmark, so kundi hann haft sagt tað. Tá tingmannanevnd, kosin av lögtingi í vár, sameinist um at senda menn vestur til Íslands at tinga um handilsviðurskiftir vestan havs, øsa dansk blóð, undirbygd sum tey eru av hesum sama forsprákara fyri kúgan Føroyingana, seg upp til at leggja hesa lögtingsferð út — nær at siga — sum landasvik. So lágt skulu altso Føroyingar lúta, at teir ikki skulu eiga loyvi til at samráðast við sínar næstu frændur um handilsviðurskiftir. Slíkum trælbandi skulu vit, frimenninir frá árunum 800 og 900 nú verða tvingaðir í. — Í meira enn túsund ár hava vit baksa her á steinunum vesturi í Atlants-havi. Í meir enn 500 ár hevur okkara frælsi verið í afturgongu, men ikki hendi tað alla hesa tíð, at Føroyingar sjálvir sviku land og fólk. Saman hildu teir í góðum sum í óndum døgum, og um megin kundi tvørra hjá summum viðhvørt, og óttin fekk meir megn enn vitskan var til, so hevur tað tó aldrin hent á Føroyinga æviskeið í 1000 ár, at nakar av okkara kyni og fólkum hevur gjørt landaspillir móti landsmonnum úti í fremmandi landi. — Fyrr enn í 1906. Tá kom tann landaskomm yvir Føroyar, at ein Føroyingur, ein maður úr okkara egna flokki, ein maður av føroyskum bergi brotin, gjørdi seg út til tey ljótastu álop á sínar egnu landsmenn og útinti tað verk, at hann á Dana tingi og millum danskan almenn-ing dálkaði sínar egnu landsmenn, sltt egna kjøt og blóð, so illa út, at 1000 ára søga okkara aldri veit dømir til slíkt niðingsverk. Hesin maður hann situr á tingi í dag, tað er tingmaðurin frá Tvøroyri, Oliver Efferse. Hann er maðurin tann, sum eg segði í áðni á Dana tingi og úti í millum manna blaðkaði eyknevni «Separatister, Skilsmissepolitikere, Røvere, Svindel og Forræderi» eftir sínum landsmonnum. Tann skomm hann hevur gjørt Føroyingum, hon verður seint av aftur vaskað. Menn skommin er eitt, skaðin er eitt annað og ikki minni. Nær tann skaði verður asturbøttur, sum Efferse hevur atvølt við sínum ótúliga atburði suðuri hjá samteknum várum í Danmark, tað er ókunnugt fyri allar núlivandi menn,

men á okkara døgum, fyri okkum sum nú eru á besta skeiði, verður tað valla. Hartil hava illnæris orð Effersees verið alt ov rótfrek og hvísla seg alt ov vítt um í ta gróðragóðu dansku mold. — Og tí verri: »Har ein skriðan er lopin, er onnur væntandi.« Efferse fekk arv-ingin. Hvør og ein miðalskygdur Føroyingur hevði tikið fyri, at nakar maður úr hesum landi fór at ganga teir ótídligu politisku stíggir, sum hesin einstaki Føroyingurin, Efferse, hevði gingið. Men tað svitaðist. Ein annar Føroyingur gav seg til; brøgdini vóru hini somu og ætlanin hin sama, at útspilla sínar landsmenn; sltt egna kjøt og blóð, fyri harvið at byrgja av fyri at nakar frælslyntur neisti kundi rudda sær rás og bera sigur til higgja í Føroyum. — Tí hvør er hann, sum í danskum vinstrufeløgum í vetur ferðast um og heldur fyrilestrar um separatistarnar í Føroyum, so árinligar, at eitt vinstrablaðið fyri og annað eftir ber fram øsandi álop á Føroyingar. Enntá eitt so friðaligt blað sum «Sorø Amtstidende» greiðir soleiðis frá, 17. december 1917, aftaná ein av hesum fundum, at røðarin hevði sagt: »J. C. Christensen udtalte sig klart og tydeligt mod Løsrivelse, og Højres Ordfører ogsaa. Men Ministeren tav, de radikale tav og Socialdemokraterne tav, og deraf slutter Selvstyrefolkene, at der maa være Haab.« — Vónir um hvat? Um atskiljing? — Hvør var hesin, ið nú aftur endurnýggjaði henda illgruna móti Føroyingum um atskiljing? Hvør er hann, sum á danska rikisdegi, í fólkatinginum so seint sum í sumar einaferð enn grunar Føroyingar um ilt. Hvør er hann sum í fólkatinginum 4. juni í ár sigir: »Jeg sagde, at denne Beskyldning — um at selvstyrimænd vilde rive sig leysan fra Danmark — aldrig har været fremsat mod Selvstyrepartiet, men dermed har jeg ikke sagt, at man ikke kunde fremsætte denne Beskyldning mod Partiet eller mod enkelte af dets Mænd.« Hvør er hann, ið talar so. — Og hvør er hann, tá vørunevndin einmælt reisir sendimannafærð til Íslands, til frama fyri okkara handilsskap, ið tá aftur skundar sær at fylla danskararnar upp við illgruna. Hvør er hann sum við undirskriftini A í «B. T.» skrivar, »at det nye Flertal har straks iværksat en opsigtsvækkende Handling, der minder stærkt om den egenmægtige Henvendelse til England i Fjor. Det har valgt et Vareforsyningsudvalg, som uden

om danske Myndigheder og uden at give Lagtinget nogen Meddelelse derom, har sendt 5 Lagtingsmænd op til Island for at forhandle med den islandske Regering om Varetilførsler. — Hver er hann, sum ber boðini víðari til «København», so tað blaðið kann skriva um hesa sendiferð «at dette Forsøg paa et særligt færøsk-islandsk Samarbejde egentlig ikke stod godt til Tillidserklæringen til den danske Ministerchef. — Hver er hann, sum hevur havt samtal við bygðablaðið «Vendsyssel Tidende» fyrri at illgrunan móti Føringum kundi spýrast út í tær ytstu snøklar av Danmarkar ríki, soleiðis at hetta blaðið um hetta mál skrivar: «Har det færøske Selvstyreparti her foretaget et nyt Skridt i samme Retning som den famøse Adresse i Fjor Foraar.» — Ja, hver er hesin illboðsberarin? Ein Føroyingur er hann, ein landsmaður okkara, ein Føroyafólks valdi maður á Danatingi, ein Føroyafólks valdi maður ið setur hevur her í lögtingi, Andreas Samuelson eitur hann á navni. Hesir báðir menn, ið her sita á tingi: Oliver Effer-søe og A. Samuelson. — eg sigi tað enn — tað er harmiligt, at teir, Føroyingar sum teir eru, at teir hava lagt allan tann illa grun á sínar egnu landsmenn, og borið slitt fosturland undir slíkan kúgan og æruminkan, undir slíka vánvirðing fyrri okkara tjóðskapligu og natúrligu rættindum, sum nú merkja dømir stór. Úrslitið úr hesi seinastu 12 ára uppøsing er nú komið; landstingið hevur talað; Føroyingar skulu takast í forhoyr, men áðrenn eg tali meir um seinasta nekkin, skal eg skoyta nekur orð framanundan. — Føroyingar vágaði sær í 1808, utan at spyrja yvirvöldin at, at senda mann til ensku stjórnina fyrri at heimta føring til okkara fólk, meðan hungursdeyði stóð í durunum. Úr London sendi Føroya útsendingur yvirvöldinum boð um, hvat hann hevði at vásl. Hvat var úrslitið? Niðursøktur bleiv hann við øllum sínum farmi. — Føroyingar vágaði sær í 1917, tá ótti kom á, at sjóbyrgingin týska fór at steingja av allar vanligar siglingsferðir eystur um hav, at taka seg saman til at royna at halda sær frælsi siglingsleið vestur um hav. Teir tóku seg saman um eitt sendibraev til ensku stjórnina um at unna okkum siglingsloyvi á vesturleið. Men tá orðsendingin fór av landi, fór hon beina leið til danskt (og føroyskt) yvirvald. Hvat var úrslitið? Í donskum vinstra- og høgrabløðum vóru vit Fø-

oyingar nærum lagdir fyrri landasvik fyrri hesa gerð. — Tá Føroya serstaki ráðharri, Zahle úr Keypmannahavn í vár sendi boð og blíða heilsu til Føroya til yvirvöldin her á landi, hevur henda yvirvöld seg fyrri hesa boðsending á tann hátt, at hon krevur at verða flutt úr sessum sínum. — Tá Føroya lögting í vár sendir sendimannanevnd vestur til Íslands at veita okkum tað skiparúm o. a. frá frændum okkara fyrri vestan, sum okkum er tørvur á, má heldur ikki hetta loyvast okkum. Okkara sokallaða frihandilslóg av 1852 skal aftur gerast til monopollog; vit skulu aftur undir somu handilskúgan, sum vit vóru áður í fleiri árhundraðir, og sum Grønendingar eru enn; vit skulu ikki hava loyvi til at handla ella hava handilsviður-skiftir við enntá okkara næstu frændur og grannar. — Og nú er sett nevnd til m. a. at rannsaka føroyskan politik, til at taka forhoyr av okkum, soleiðis sum orðførari vinstramanna, Jørgen Petersen, millum annað tekur til orða — sí Rigsdagstidende, Landstinget 5. juli 1918, bls. 274 —: «Befolkningen (altså Danskarne) har Krav paa at faa Klarhed, saavidt den kan skaffes tilveje, over den Bevægelse paa Færøerne, som Ministeren støttede for Valget.» Sum enn melri prógv fyrri, at tað er neyðugt at seta hesa ransóknarnevnd, sigur hann: «... og den bedste Maade, for ikke at sige den eneste, hvorpaa denne Undersøgelse kan ske, er ved Nedsættelsen af en parlamentarisk Kommission, der jo har Midler til, til alle Sider, og i det Omfang, den anser for nødvendigt, at foretage Afhøringer, saavel af Parterne selv, som af andre, der er i Stand til at give Oplysninger, der kan være til Gavn for Sagens Klaring. Under denne Kommissions Virksomhed bør ogsaa inddrages en nærmere Undersøgelse af den Folkeadresse, som i Marts i Fjor blev iværksat paa Færøerne, og af denne Adresses endelige Skæbne.» At tað er neyðugt, at tað danska tingið, landstingið, letur taka forhoyr av Føroyingum, vil hann prógva við hesum orðum — bls. 282—283 —: «... der er kommet saa meget frem under denne Bevægelse (altså selvstyrisstevnuni) deroppe Tid efter anden — en Del kan være løst, en Del mere fast — at det er al Grund til at undersøge, hvorledes det virkelig hænger sammen og faa virkelig Klarhed over denne Bevægelses Karakter.» — Ja, hetta eru orðini, ið nú ljóða

frá teim fjølmentastu flokkunum á lands-
tingi Dana. Tey eru ikki mikið ólík
teim orðum, sum í 1850 ljóðaðu á sama
tingi og í fólkatinginum, har Monrad
viðvíkjandi tí, at Danir vildu, at Føroyingar
fyrst skuldu verða atspurdir um, hvussu
teir sjálvir vildu hava at teirra støða
skuldi vera í tí danska ríkinum og um
teir sjálvir vildi koma undir ta dansku
grundvallarlógina, og um teir sjálvir
ynsktu at fáa sessar á Dana tingi, hevði
hesi eyðkendu og minniligu orð á lofti:
»Jeg svarer den ærede Rigsdagsmand
blot: De skulle ønske det.« Vit skuldu
ikkj spyrjast, men vit skulu tvingast inn
í ríksheldina. Og tá fleiri tingmenn
funnist at Monradi fyrri kúgan av før-
oyskum fólkavilja, svarar Monrad aftur:
»Det er blevet stærkt fremhævet, at jeg
har brugt Ordet »skal«. Det er sandt,
at jeg har brugt dette Ord; jeg staar
ved det, og jeg gentager det herved.«
Og Monrad og hansara felagar vunnu,
og vit finga tað »skal« omanyvir okkum,
sum enn stendur, vit finga nei fyrri at
føra so mikið sum atspurdir um, hvat
teir gjørdu við okkum. Beint er beint,
og beint skal vera beint; sum tað, á
rikistinginum í Róarskeldu, á rikistinginum
grundlóggevandi, á rikistinginum, tá Før-
oya støða í ríkinum varð ásett, Føroyingum
aldeilis óatspurdum, vóru danskir politik-
karar, sum vildu unna Føroyingum heimild
til sjálvir at taka støðu til teirra viðurskiftir
so eru enn danskir politiskir flokkar, ið
bera í báturflaka, tá ið okkum eru ómiklar
óæmdir bodnar. Soleiðis úttalaði ráðharri
okkara, statsministarin Zable, nú í hesum
viðfangi, vit her ráða um: »Det er mit
Formaal med den Politik, jeg vil føre
overfor Færøerne, at søge at lægge For-
holdene saaledes til Rette, at alle vore
Medborgere kan føle sig i samme Grad
glade ved at være Borgere i den danske
Stat. Det kan kun ske, hvis vi her fra
den danske Lovgivningsmagt i det bele
behandler dem med tilbørlig Hensyntagen
til de Forholds Særegenhed, under hvilke
de lever.« — Men hesum orðunum varð
ikkj givið gætur av meirlútanum á lands-
tinginum. Rannsóknarnevndin varð kosin
hin 5. juli, og hon skal nú til at starvast.
Tað, sum eina mest má brenna seg í
hugan hjá hvørjum Føroyingi, er tað, at
ein slík nevnd verður sett beint nú.
Annað tingið á Danmarks ríksdegi setur
nú nevnd, sum skal fara til Føroyar
sjálvsagt fyrri at taka forhoyr av Før-

oyingum fyrri teirra politiska atburð, fyrri
at taka forhoyr av hesum lítla, men
eyðkenda fólkaflokki, ið hevur ligið
undirkúgaður í árhundraðir, og aldri
hevur verið so mikið virdur, at hann
hevur verið atspurdur um, hvussu hann
vildi hava sítt stjórnarlag skipað. Hesin
fólkaflokkur skal nú rannsast fyrri at
vita um, tað liggur nakað lyndi (tendens)
í honum til at hava ein vilja; og vil hann
ikkj tað sum danskflokkanir, høgra og
vinstra vilja, so skal hann tvingast til at
vilja tað. Soleiðis sær tað tilætlaða
endamálið við rannsóknarnevndini út, og
eg dugi ikki betur at skyna, enn hetta
er tað, sum uppstøðumenninir til hetta
ransóknarverk hava í kvittanum. Men
hvat ger Dana ting á somu stund. Jú,
samstíðis sum teir seta nevnd til at taka
forhoyr av Føroyingum, til at harta Før-
oyingar, sum altíð hava undirluta í
stjórnarmálinum, setur Dana ting nevnd
til at samráðast í vinarvoldum við okkara
nærskyldu frændur fyrri vestan, teir frændur,
sum á grundlóggevandi ríksdegi, á sten-
derforsamling, finga »ja«, har vit finga
»nei«, og sum síðani hava haft so dænar
náðir til at gingið sína frælsisleið, meðan
vit hava staðið í sama spori, síðani vit
finga tað fyrsta »nei«. — Eg og allir
Føroyingar við mær unna av hjarta
okkara frændum alt tað frælsi, sum teim
nú stendur í boðið frá Dønum. Men hví
gera Danir henda óføra mismun? mugu
Føroyingar hava loyvi at spyrja. Hví
senda Danir nevnd til Føroya til at taka
forhoyr av Føroyingum, til at bjóða
okkum ósóma, og um til vil, tá alt er
yvirstaðið, at harta okkum, meðan teir
unna sama bilið senda nevnd til Íslands
til í vinarvoldum at samráðast við Ís-
lendingar, og tá tað er yvirstaðið, at
unna teim fóstbrøðralag og góðar land-
kostir? — Hann spyr, ið einki veit; men
at Danir gera eina klóka gerð við hetta
verk, livist eg ógvuliga nógv um. Teir
mugu kunnu siga sær sjálvum, at hetta er
ein beiskur biti at bjóða Føroyingum. Teir
mugu skilja tað, at teirri atburður ikki
kann elva semju millum Danir og Før-
oyingar. Men tað fer tann parturin av
tingmonnum Dana, sum hesa rannsóknar-
nevnd hevur otað fram til samtykt í
landstinginum, bera ábyrgslu fyrri. Tann
ilskapur, sum her útav kann koma at
standa, hann mugu teir standa til svars
fyrri, ið höttirnar hava haft á lofti. —
Lat Danir fara at rannsaka tey politisku

viðurskiptir, lat teir gera tað í Danmark, og lat teir koma heim til Føroya og taka forhöyr av okkum. Teir eru teir sterkari, og hann má lúta, ið minni mál. Vilja teir granda okkara sakir og njósna í okkara búgvi, so kunnu vit ikki forða teimum. Men tað krevja vit og tað heinta vit, at tað verk, sum henda danska nevndin útinnir skal gerast kunnugt fyri Føroya lögtingi, áðrenn landstingið fellur dómin. Og tá ið hetta ransóknarmál er komið so langt áleiðis, tá má — um nakað politiskt rættvísni er til í hesum ríki — eisini gerast heimild fyri, at lögtingið letur málið í nevnd, sum rætt hevur til at rannsaka alt, sum ætlast kann at vera dugandi til at bera í baturflaka fyri Føroyingar. Føroya lögting kann ikki, tá so kemur til at standa, kneppa hendur og einans hyggja at. Tá má og skal Føroya lögting sýna, at tað er láturverja tess mannkyns, sum hesar klettur byggja. At Danskararnir eru komnir út á villan veg í okkara politikki er harmiligt, men tyffalt harmiligt er tað, at tað eru tveir av okkara egnu monnum, sum hava ført Danskin út á hálán ís.

O. Effersøe: Hr. Johannes Patursson holdt et meget langt Foredrag, og jeg vil gøre opmærksom paa, at det ikke blev holdt i et Øjeblik Stemning, men jeg vil antage, at det er nedskrevet, idet han delvis benyttede Manuskriptet til Oplæsning af sit Foredrag. Jeg vil indtrængende henstille, at Foredraget i sin Helhed kommer i „Lagtingstidende“. Paturssons Udtalelser var forøvrigt en Række Beskyldninger imod danske Mænd og dansk Styre, andet var det ikke. Det er altsaa hans Syn paa de Forhold, og det har ogsaa Betydning, fordi Patursson er Formand i Selvstyrepartiet, Ordfører i denne Sag og Færøernes Repræsentant i Landstinget. Det kunde aldrig falde mig ind at komme med en Imødegaaelse af Enkelthederne i Foredraget; det er ikke nødvendigt, fordi Foredraget dømmer sig selv. Jeg vil ønske, at Foredraget maa blive bekendt, ikke blot for Færøerne, men ogsaa nede i Danmark. Den første Del af Foredraget indeholder Beskyldninger, som er egnede til at vække Ophidselse blandt Færingerne; den anden Del var et Overfald paa hans Hovedmodstandere i Politik. Dette behøver jeg heller ikke at imødegaa uden kort og godt at sige, at det, som han

læste op af „Rigsdagstidende“, blev fremført paa en saadan Maade, at det ikke gav den sande Fremstilling af Meningen. Ved sit Foredrag har han godtgjort, at det er Sandhed, som jeg har fremført i Rigsdagen. — Hvad angaar selve Sagen, kan jeg i et og alt slutte mig til A. Samuelssens Udtalelser; kun skal jeg tilføje, at medens den fremkomne Sag maa synes forunderlig, undrer den ingenlunde mig, da jeg daglig har været Vidne til sligt paa Færøerne. Naar man paa en sømmelig og saglig Maade diskuterer vigtige Spørgsmaal om Færøernes Forhold, nationale og statsretslige, ogsaa nede i Danmark, enten saaledes at Færinger har udtalt sig, eller Folk har villet have Kundskab derom, saa har man stadig mødt det samme: at det var en Diskussion om færøske Anliggender og Angreb paa Færøerne. Man har herved søgt at kneble Ytringsfriheden. Naar Landstinget vil kende Forhold og komme til Bunds i en Sag, som har indgribende Betydning for hele Landet, søger man gennem Trusler at afværge det. Jeg synes, det vilde være rigtigt, om vi havde behandlet Spørgsmaalet med fuld Oprigtighed fra alle Sider. Jeg kan for saa vidt være tilfreds: Patursson har været mere oprigtig end nogensinde før. Hvorfor skal man ikke nede i Danmark tale om Tingene, og selv om det skulde ske, at man i enkelte Blade dernede har brugt uheldige Udtryk eller gjort sig skyldig i Misforstaaelser, behøver man ikke at lave en saadan Staahej. Jeg tør nok sige, at der kan være forekommet saadanne; men det er ikke andet, end hvad der kan ske ved enhver fri Diskussion. Lad os give Modstanderne Lov til at udtale sig sagligt. Tilslut en Bemærkning om et enkelt Punkt, nemlig dette, at Lagtinget skal faa Lejlighed til at høres, inden Landstinget fælder Dom. Landstinget iværksætter en Undersøgelse, og der foreligger intet som helst om, at Landstinget skal fælde nogen Dom. Resultatet af Undersøgelsen vil blive tilgængeligt for Lagtinget, som saa kan udtale sig, som det mener er rigtigt.

A. Samuelson: Eg skal leypa um tað mesta av fyrra partinum av tí, Patursson segði. Hann segði, at eg hevði talað ósakliga. Tað hevur hann ikki rætt til at siga. Eg vil halda, at tað sum er skett í einum tilfældi, kann eisini ske

uppaftur. Tá ið so Patursson sigur, at eg eri millum upphavsmenninar til landstingskommissiúnina, so haldi eg, at landstingsmaðurin átti at vita, at uppskotið er borið fram av Jørgen Petersen og Piper. So sigur Patursson, at eg mátti vita av, at uppskotið skuldi koma fram. Tá ið eg fór í juli mánað, visti eg av tí; men eg vil halda fast uppá, at Patursson eisini visti tað. So sigur hann, at tá ið eg visti av tí, so átti eg at hava gjørt upphavsmenninar kunnugar við § 11. Hartil vil eg siga, at tað var rimiligari, at hann hevði gjørt tað, teir vita tiverri, at Patursson er valdur av lögtinginum. Tað manglaði bara, at landstingið skuldi spyrja Føroyingar til ráðs um telegrammið frá justitsministarinum; landstingsmaðurin fyri Føroyar var skyldugur at geva upplýsingar, og hann kann ikki umbera seg við, at hann ikki visti beskeð. So sigur Patursson, at nú skula Føroyingar forhoyrast fyri teirra sjálvstýrislyndi. Skuldi tað gerast neyðugt at hoyra Føroyingar um tess, so eigir kommissiúnin eisini at gera tað. So las Patursson eitt lítið skarnsskrift upp um Danir, Effersøe og meg. Eg vil eins og Effersøe ynskja, at hetta kemur í lögtingstíðindi, tí tey orð, sum Patursson hevur brúkt, skulu hefta hann. Hr. Patursson fortaldi um, hvussu tað gekk til í gamlar dagar, eg vil notera, at hann segði, at bændurnir vóru undir fútanáðum, eisini at Noreg okkara móðir ikki skoytti um okkum —, her sipar hann til tað, ið J. C. Christensen segði, J. C. Christensen hevði allan rættin, tann maður, sum tá stóð ímóti hesum, stóð honum ikki upp úr rossaspori. Magnus Heinason varð ikki hálshøgður av tí, at hann varð í Keypmannahavn, líka so lítið verður Patursson hálshøgður, tá ið hann kemur til Keypmannahavnar. Patursson sigur, at teir góvu Næsoyar Páll gift, og at teir síðani søktu hann. Góðir menn halda, at hetta er ein søga, ein lygnarsøga. So fortaldi Patursson, hvussu tað gekk til, tá ið grundlógin var gjørd, at ministarin segði nei til, at Føroyingar skuldu hava eitt orð at siga; nú dámar mær ikki tey kraftigu orðini, sum ministarin tá segði, men ringt vildi tað verið nú, um grundlógin ikki galt fyri okkum; at tað er so frætt vorðið í Føroyum, sum tað nú er, skyldast, at vit komu undir grundlógina. Eg havi ikki skrivað blaðgrein í »Berlingske Tidende«, eg havi viðhvørt givið blaðmonnum upplýsingar,

einki annað. Tað er satt, at eg í vetur helt fyrilestrar í Danmark, viðhvørt um politisk viðurskiftir. Eg segði frá míni egnu støðu og framsetti refererandi tey politisku synspunktir, sum galda í Føroyum. Eg feldi ikki nakran dóm. Eg havi onganlunda góðkent blaðreferatið í »Sorø Amtstidende«, tað eg segði var, at J. C. Christensen og orðførarin fyri fólkapartinum, vóri ímóti, at geva lögtinginum lóggávuveld, blaðmaðurin hevur uppfata lóggávuveld sum leysrivilsi — tað er eisini nógv í tí. Har ímóti er interwiewið í blaðnum »København« rætt; men ikki so at hvørt orð er rætt. Í hesum viðfangi mugu vit ikki gloyma; at tá ið sendiferðin kom til Íslands, tá kom telegram frá Ísland til Keypmannahavnar um sendiferðina. — Hetta var eitt lægið telegram; tað sá út, sum um vit ikki kundi bjarga okkum utan hjálp frá Íslandi. Patursson hevur jú eisini latið seg intirwiewa, og har í sigur hann: »egentlig har Hr. Samuelson Ret«. So sigur Patursson, at alt arbeiði frá ár 800—900 og til nú hevur givið eittans úrslit: landstingskommissiúnina. Tað er jú givið, at kommissiúnin ikki var niðursett, um justitsministarin ikki hevði sent telegrammið, — hvørki eg ella Effersøe eru atvoldin í tí. Nú kann tað vera, at justitsministarin hevur handlað í góðari trúgv — og at onkur hevur staðið hjá ella aftanfyri ministaran. Tann ella teir menn skulu ikki sleppa undan, men teir skulu markast. Hetta vænti eg verður úrslitið. So sigur Patursson, at tað er tað føroyska politiska bevegilsí, sum skal granskast; men tað er ganska natúrligt, at um kommissiúnin ikki kemur til klárheit utan at undirsøkja hetta bevegilsí, so eigur hon at gera eitt slíkt undirsøkilsí. Men Patursson hevur latið seg valt inn í kommissiúnina, og soleiðis sikra seg ímóti at bliva forhoyrdur. Hetta átti hann ikki at hava gjørt, men stilla seg til disposition fyri kommissiúnina. Eg behøvi ikki at forleingja hetta orðaskifti. Eg havi noterað nógv upp av tí, Patursson segði, men tað viðrørir ikki sakina, tað vildi hóska best í »ledige Timer«: eitt skrift, sum einaferð kom út; eg veit ikki um tað kemur út enn. Eg skal einaferð enn siga, at okkara parti vil ikki stemma fyri uppskotinum, men stemma nei.

J. Patursson: Uppskotið, ið framlagt er, er frá sjálvstýrismonnum. Nú hava

teir báðir, Effersøe og Samuelson, roynt at vart seg, vart sína mannagongd móti álopum. Hvussu teir hava vart seg, fara aðrir at døma enn eg. Effersøe vardi seg við at siga, at eg fór illa við donskum monnum og ynksti, at míni orð komu í lögtingstíðindi, tað vil gleða meg tá so verður; men eg haldi, at hann skuldi aftra seg eitt sindur, tí er tað nakar, sum hevur farið illa við donskum persónum, donskum yvirvaldi, so er tað Effersøe. Eg skal lesa, hvat hann hevur sagt um hægsta mannin í ríkinum, í ríkisráðinum: »Det er et Misbrug af en underordnet Myndighed og en Haan imod Amtmanden at tilstille Amtmanden et embedsmæssigt Telegram« o. s. fr. Tí næst sigur hann: »Justitsministerens Holdning . . . har derved undergravet Amtmandens Stilling.« Síðani brigdar hann justitsministerarum, at hann hevur blakað seg inn í føroyskan politik eins og ein annar justitsministari, nevnliga tann brotsmannin, sum hann setti sjálvstýrisflokkinn saman við; er hann nevndur, so er hann kendur. Afturat tí er tað ikki satt, sum Effersøe sigur, at hetta er aðra ferð ein justitsministari hevur blakað seg inn í føroyskan politik; tí hetta er triðja ferðin, tað er gjørt fyrr, men tá gekk tað heilt utan umtalu, tí skulu teir ikki smíðja hesa ósannheit á statsministara Zahle. Meta lati eg gjarna munin millum mína talu í dag og hansara røður í 1906, og uppaftur hvar hann nýtir orð sum »Svindlere, Forrædere, Røvere o. s. fr.« um Føroyingar. Hann skal tí ansa sær eitt sindur, áður hann kemur við slíkum. Effersøe veit betur, enn hvat hann sigur. Vit hava roynt at leggja okkara politik greiðan í donskum bløðum, men tað hevur verið noktað okkum innivist. Tá A. Samuelson vil koma sær undan at hava verið uppi í upphavsmonnum til at fáa hesa nevnd setta, so batar tað honum ikki, hvussu hann kávar av sær. Hann kann greiða tað fyrri fólki, sum ikki veit, hvussu tað gongur fram á fólkarætsligum tingum. Tá slík stór mál koma fram, halda teir politisku flokkarnir felagsfund um tey. So A. Samuelson skal ikki koma og siga, at hann ikki hevur verið uppi í at leggja grundarsteinin til, at nevndin kom í lag. A. Samuelson finnist at mær, at eg ikki var tilsteðgar har niðri, tá nevndin var sett. Tað bar so á, at eitt bil, sum eg var í Keypmannahavn í summar, bugsaðist tað, at nevndin skuldi koma fram í ljósið.

Men tíðin leið, og einki frættist. Eg spurdi tá ein kunnugan landstingsmann, hann lætst einki at vita. Líkindini vóru tá til, at einki mundi fara at verða úr, so fór eg til formannin fyri landstinginum og bað um heimloyvi. A. Samuelson heldur, at um tað er neyðugt, so má nevndin avhoyra Føroyingar. Hann heldur soleiðis við nevndini. Slíkt torir hann at bjóða sínum landsmonnum. Ja, Føroyingar hava latið sær nógv bjóða. — Tað eru dømir mong um, at Føroyingar hava verið undir fúta náðum. Hvussu gekk ikki við Kollafirði, tá fútin brendi garðsbrøvini, so at alt góðsið har kom undir kong utan ein snøkil, sum varð eftir av óðal, við tað at eitt brævið varð bjargað úr eldinum. Og mundi tað ikki gingið Funningi tað sama, um ikki Funningsbóndi og synir hans høvdu staðið við øksi í hendi á støðni og lovað fútanum ilt, um hann vágaði at leggja at landi. Slík eru mong dømir. Tær føroysku søgnirnar eri ikki komnar úr ongum. Tá tær hava verið granskaðar, hevur tað sýnt seg, at tær hava botn at byggja á. So segði A. Samuelson ymist um Nølsoya Páll, at hann ikki var tikin av døgum. Um A. Samuelson hevði givið gætur eftir, hvat stendur í dr. Jakobsens bók »Poul Nolsøe«, so hevði hann vist ikki talað so, sum hann gjørdi, um hvat honum var at bana. Men so sum fólkatingsmaðurin hevur staðið ímóti allari okkara tjóðskapligu menning nú á døgum, so rímar tað væl hjá honum eisini — um eg so má siga — at spýta á grøv okkara fornfedra. Eg kann ikki lata vera at bera fram, hvat hann í einum øðrum viðfangi hevur mælt um Nølsoyar Páll. Tað hendi seg, tá ið vit báðir komu heim í summar saman við nevndini, sum skuldi til Íslands. Vit sigldu inn fyri »Stongina« á Nølsoynni, og henda danska nevndin, A. Samuelson og eg stóðu á bunkanum og tosaðu og hugðu at landinum. So sigir J. C. Christensen og lítur at Nølsoynni: Tað var her, at Nølsoya Páll búði. A. Samuelson svaraði, at hann var føddur her og búði norð í Vági. Eg helt so fyrri, at hann var ein av okkara bestu monnum í forðum. Tá svarar A. Samuelson og sigir: »Poul Nolsøe var en Krakiler.« Hvi siga tygum slíkt um ein av okkara ytarstu monnum, sum liggur í síni koldu grøv. Tað hjálpti einki. Hann tekur munaliga aftur til orða: »Poul Nolsøe var en Krakiler.« So hyggja vit at skansanum í Havn, og talan fall

niður á Magnus Heinason, og at hann endaði hálshøgður. Men hvat leggur A. Samuelson so aftrat, jú: »Han skulde være halshugget to Gange.« Ei var undir, at teir fremmandu menninir hugdu við. Her koma vit siglandi við nøkrum av Danmarkar bestu monnum til Føroya, og fólkatingsmaður stendur fyrri eygunum á teim og brúkar slík orð um okkara navnframu menn. Hjá mær var einki annað at gera utan at siga, at eg ikki kundi standa í samrøðu við ein tilíkan mann. Tann atburður, sum A. Samuelson hevði í hesum viðfangi, kann samanberast við alla hansara politisku ferð. — A. Samuelson sigur, at hann ikki hevur skrivað í »B.T.« og ikki skrivað tað, sum stendur í »Vendsyssel Tidende«, men tað kann hann ikki sleppa frá. Hann hevur útbreitt illgruna um, at vit skulu vera landsvíkjarar, hetta sleppur hann ikki burtur frá nú. So nevndi hann teir menn, sum hava sagt seg frá. Hesir menn í Føroyum høvdu ikki gjørt tað, um tað ikki var undirbyggt av Effersøe og A. Samuelson fyrri at forkoma dansku stjórnini og sleppa øðrum monnum frammat, men tað malseyðnaðist hjá tykkum ta ferðina. Nú royna tit aftur at taka Zahle av døgum við hesi landstingsnevnd, tit hava fingið sett, men mínir góðu harrar, Effersøe og Samuelson, tað mislukkaðist tykkum hina ferðina, tað skal mislukkast tykkum hesa ferð við.

O. Effersøe: Jeg skal blot sige, at de Udtalelser, jeg har fremført imod Statsminister Zahle, var berettigede. Jeg vil nu spørge Hr. Patursson: Hvornaar og hvorledes har vi forhindret Selvstyrepartiet i at komme til Orde i danske Blade? Hvilken Aargang, Side, Linie, har jeg brugt Betegnelsen Svindlere, Forrædere og Røvere om Færinger. Jeg har Rigsdagstidende i min Haand og skal levere den til Patursson.

Edw. Mortensen: Tað tykist, sum um tingmenninir ikki eru samsintir um, hvat landstingskommissiónin skal gera. A. Samuelson heldur, at tað er einans telegrammið og fólkaadressan, sum liggja fyrri. Landstingskommissiónin kann jú spyrja ministaran, hvussu til er gingið við hesum; men av telnum orðum, Patursson las upp, sæst, at ætlanin er at gera rannsókn um alt tað, ið stendur í sambandi við sjálvstýrispolitikin; tað er hetta, vit hava protesterat ímóti. Eftir míni hugsan

eru teir báðir sýslumenninir ikki menn fyrri at døma um telegrammið. A. Samuelson sigur, at J. C. Christensen hevði rætt, og at eg fór skelvir. J. C. Christensen segði, at Normenn skoyttu ikki um at hava Føroyar, meðan tað sanna er, at tað vóru danskir handilsmenn, sum finga gesantin til at virka fyrri, at Føroyar komu saman við Danmark. Vit sjálvstýrismenn vilja hava lov at halda fram, at tað er A. Samuelson, sum er atvoldin til, at kommissiónin er niðurst. Uppskotið vildi ikki verið komið fram, um hann ikki gav tí viðmæli — ella beinan vegin stuðlaði til tað, og tað skulu Føroyingar vita, at kommissiónin hevur rætt til at forhoyra Føroyingar undir kriminellum formum. Hava vit ikki rætt til at seta fram okkara hugsan um samfundsviðurskifti? Teir radikalu og socialistarnir hava tó ikki gingið við til hetta. Tað er kanska hent eina ella tvær reisir fyrr, at parlamentariskar kommissiónir eru settar. Hetta er eitt ekstraordinert stig móti Føroyingum, og tað er ónaturligt, at landstingið setur eina slíka kommissión. Tað eru tó aðrir vegir at ganga enn at taka kriminelt forhoyr. Effersøe segði, at tað kundi við hvørt vera óheldugt, tað ið skrivað var í bløðunum. Men her er tað ein partur av danskum bløðum, heldur lítil partur, sum sýnir eina chauvinisme, tá ið talan er um føroysk viðurskifti — blaðið »København« og maðurin Vanggaard eru chauvinistar í hesum viðfangi. Skal høpi vera í øllum hesum, so má kommissiónin koma til Føroya. Eg vil spyrja A. Samuelson, um kommissiónin kemur til Føroya, og hvørjir Føroyingar tá verða stevndir, um tað verða tey 3—4000 fólkin, sum hava skrivað undir adressuna? Eg trúgvi nú ikki, teir koma higar, og eg vil sliggja tann dag, tá ið Jørgen Petersen og Piper leggja á landi her. Men hetta er ivaleyst bert eitt politiskt numar, sum hvørki vil skaða ministaran Zahle ella sjálvstýrisflokkinn. Eg vil mæla til, at okkara uppskot verður viðtikið.

Formaðurin: Den fortsatte Behandling af denne Sag udsættes til næste Møde.

Fundur mánadag 9. september.

Landstingskommissionin.

Framhald av 1. viðgerð.

A. Samuelson: Ein skuldi trúð, at tað ikki gjørdist neyðugt, at vit her á tingi tóku til umrøðu eina sovorðna sak sum hesa. Tað er eingin ivi í, at grundlógin gevur landstinginum rætt til at seta parlamentariskar kommissionir. Ein skuldi eisini trúð, at vlt her á tingi søgdu: henda sak kemur ikki lögtinginum við, tí lögtingið er ikki yvirting hvørki yvir riksdegi ella landstingi. Tað vildi vera rímligari, um okkara landstingsmaður á landstingi hevði sagt tað, ið hann hevði at siga; men tá var hann burtur, tó at hann visti, at sakin kom fyrri. — So skjótt sum tað frættist her, at kommissionin var sett, so kom fram í sjálvstýrisbløðum, at lögtingið eisini skuldi seta eina kommission. Hetta varð skrivað í álvara. Nú visti tað seg, at tá ið teir frægastu menn í sjálvstýrispartínum komu saman og hugdu lögtingslógina ígjøgnum, funnu teir onga heimild fyrri at seta eina kommission. So hevur okkurt klókt hevur funnið uppá henda mátan. — Henda protestin hevur púra onga týðning. Eg kundi tonkt mær, at teir protestera fyrri at leggja band á kommissionina, fyrri at hon ikki skal ganga ov djúpt. Eg veit, at teir menn, sum sita í kommissionini, vilja ganga beinan veg og rannsókna um sakina, annaðhvørt sjálvstýrismenn protestera ella ikki. — Fyrsti spurningurin er um telegrammið frá justitsministerinum til amtmanins. Landstingið tók afferu líka strax og gav ministerinum mistillidsvotum; men í eykatinginum í vár viðtøku sjálvstýrismenn at senda eina takkaadressu til Zahle fyrri telegrammið, og harvið opnaði lögtingið kríggj móti landstinginum. Tað var býtligt av sjálvstýrismönnum. — Tað vildi nú verið klókt av okkum, um vit tóku sakina natúrliga. Her eigir jú einki at verða krógvað. Vit vita eisini, at ministerið í síni tíð hevur lagt vekt uppá adressuna, uppá lögtingsins støðu. Í fjør takkaði soleiðis justitsministerin lögtinginum fyrri, at tess støða var loyal, væl at merkja fleirtalsins støðu. Ministerið má tá hava hildið, at minni talið ikki hevði loyalty støðu. Men tá ið nú henda sak ferð eftir ferð hevur verið

á máli, og tað hevur verið roynt at leggja ymisligt í hana, sum aðrir siga ikki liggur í henni, so sigur landstingið, at tað vil taka hesa sak við og fáa greiðu á henni. Tað vildi vera hugnaligari, um sakin ikki lá frammi her á tingi, millum annað av tí, at fleiri av okkum ikki hava so stóran hug at tala her um hesi viðurskifti, tá ið ministerin ikki er tilsteðar, men nú eru vit noyddir til tað. Vit hava ikki reist sakina. — Eg vil siga nakað viðvíkjandi tí. Patursson og Mortensen komu fram við leygardagin. Patursson segði, at vit báðir, Effersøe og eg, høvdu roynt at reinsa okkum; eg haldi ikki, at vit bara hava roynt at gera tað, men vit hava víst, at Patursson er komin við leysum tosi, sum einki hevur við virkuligheitina at gera. So tók Patursson justitsministerin í forsvar, tað er jú vakurt; Patursson er jú ein ministeratrúgvur maður; hann hevur áður fyrisligið lögtinginum at senda einum øðrum justitsministara, sum var versti brotsmaður, eina takkaadressu einar 8 dagar, áðrenn hann varð settur. So loyalur hevur hann verið. Hann er ikki mentur at standa í opposition til ein ministara. Eg minnst eisini, at hann rósti hesum brotsmanninum so nógv, at hann ynskti, at nøkur orð, sum hesin maður segði, máttu vera skrivað við gullbókstøvum í barni á hvørjum Føroyingi. Væl hevur hesin ministari, vit nú hava, verið politiskt óheldigur móti Føroyingum, men eg trúgvi ikki, at vit kunna tilleggja honum nakað, ið minskar um hann sum borgara. Patursson sigur so, at Effersøe hevur um Føroyingar brúkt orðini: „Svindlere, Forrædere og Røvere“. Ongatíð havi eg hoyrt tað. Eg trúgvi ikki, at tað er oftani, at Føroyingar eru kallaðir røvarar; einaferð hevur slikt staðið í føroyskum bløðum. í Paturssons bløðum. Tá var tað ein Íslendingur, ein av okkara skyldmonnum, sum gjørdi tað, men tey bløð, sum annars sigast at verja okkara nationalu interessur, hildu við hesum manni — kanska tí at tað bara var okkara útróðrarmenn, sum hann nevndi røvarar. So segði Effersøe í fyrradagin, at vit kundu jú gera greiðu á okkara politikki niðri í Danmark; í yvireinsstemmisi hervið havi eg í vetur hildið fyridrag harniðri. Patursson sigur, at sjálvstýrismenn hava ikki haft leyhigheit at koma fram í danskum bløðum, og tað var Effersøe skyld í. Nú veit eg, at hann og hansara parti einaferð royndu at vinna ein redak-

tionsskreter, men tað lukkaðist ikki. Patursson hevur í sínari tíð haft innivist hjá blaðinum »Dannebrog», brotmansins avís, »Politiken» og »Nationaltidende» hava eisini givið honum innivist. Patursson segði og Mortensen vist eisini, at eg var atvold í, at landstingskommissionin var sett, og at eg var í Danmark, tá ið hetta var í umbúna. Tað er rætt, at vinstrapartíið hevði møtir um sakina, men eg kann ikki fortelja, hvat ið hendir á partimøtum. Sjálvandi var eg við til at hugsa um spurningin, og út frá mínum sjónarmiði haldi eg, at tað er gott, at fáa greiðu á hesum spurningum. At teir gera meg so stóran og siga, at eg havi fingið vinstra og høgra at seta kommissionina, kann bara smigra meg. Eg skal bara minna um, at tað vóru Jørgen Pedersen og Piper, sum bóru uppskotið fram á landstingi; um Patursson vil fara til annan teirra, so vil hann fáa at vita, at A. Samuelsen var fullt út samsintur við teir. Eg vil spyrja Patursson, hvør tann vinstrumaður var, sum ikki visti nakað um kommissionina. Patursson var í fólkatinginum, tá ið J. C. Christensen bar uppá mál, at teir vildu gera nakað, og øll vistu tá, sigur Patursson, hvat hetta sipaði til: at teir vildu seta eina parlamentariska kommission. Eg havi í eini blaðgrein skrivað, hví Patursson fór til Føroya, ið at hann visti, at kommissionin skuldi setast. Nú hevði tað verið líkaglyldigt, antin Patursson var í landstinginum ella ikki: kommissionin vildi verið niðursett, ið hvussu var. Patursson sigur nú, at tað er ikki í landstinginum, at vit skulu tosa um hesa sak, men í lögtinginum. So talaði hann um eitt parti, sum hann stóð í valgruppi við. Hann stendur í partinum eftir tí, eg veit. So skyldaði hann meg at hava gjørt ta bedrøviligu gerð, at nú skuldu Føroyingar avhoyrast. Eg haldi nú ikki, at teir skulu skamma seg við at bliva avhoyrdir; teir fáa gott selskap t. d. statsministaran, okkara fyrrverandi amtmann og kanska fyrrverandi fólkatingsmann okkara; men ikki okkara núverandi landstingsmann, tí hann hevur bjargað sær við at velja seg sjálvan inn í kommissionina. Her drøyar tað seg heldur ikki um nakað kriminelt; men bara um at siga satt. At niðurseta parlamentariskar kommissionir er jú eisini uppi í uppskotinum til broytingar av lögtingslógini, sum Patursson framsetur, so tað kann ikki vera

nakað ringt, og tá ið menn sum t. d. statsministari Zahle ikki halda seg ov góðan at verða forhoyrdan, so fati eg ikki, at Føroyingar skulu vera tað. Men tað er nakað, sum eg haldi vera skammiligt at siga, og tað er, tá Patursson helt fram, at vit skuldu seta manngarð um lögtingið. Aldri havi eg hoyrt, at nakar hevur viljað brotið inn á Føroya lögting. So talaði hann um, tað skuldi kannast eftir, um her fyrilá »Højforræderi«. Eg trúgvi ikki, tað verður tað, landstingskommissionin kemur at gera. Hon ætlar nokk ikki so nógv ílt. So eisini her hevur hann talað seg fastan. So spyr Patursson, hví vit ikki skulu hava frið her heima á okkara egna landi. Ja, hví skulu vit ikki hava tað? Hví skulu ministarar blanda seg í okkara heimliga valstrið, og hví skal Patursson takka fyr, at slíkt verður gjørt. Tað er eingin viðari gerð. Slóani nevndi Patursson ymisk søgulig tildragilsir, sum hann slóg fast vóru sonn, t. d. um jarðagóðsið í Kollafirði. Eg havi hoyrt søguna á annan hátt, nemliga at brøvini vóru falskar kvitteringar. Og bøndurnir máttu tí bota afturfyr. So sipaði hann til, at Nøsoyar Páll fór til Onglands við eini adressu. Eg kenni einki til tað. Eg trúgvi ikki, tað var nøkur adressa, hann fór við. Men sjálvt um so var, so var tað kanska rætt tá, tí tá vóru tíðirnar meiri kritiskar enn nú. Tá var kríggj í Danmark, og tá var neyð. Nú var einki kríggj í Danmark og hjá okkum og eingin neyð. Henda adressan var forkastilig. Ministarin sjálvur segði tað. Annars haldi eg, at vit ikki nýtast at koma so nógv inn á N. Pális ferðir. Væl var hann ein rættur maður og ein vala maður í mongum lutum, men tað, hann gjørdi, gera Føroyingar og aðrir góðir sjómenn tann dag í dag utan at krevja, at teirra navn skal skrivast í søguna. Ja, man kann siga, teir hava gjørt meir. N. Páll hevði eingi minufeltir, ongar kavbátar og onga fírasonu at frykta fyr. Hesir dragast við alt hetta og færa okkum færing til lands, men eg havi ongantíð hoyrt J. Patursson takka teimum fyr tað. Tað at N. Páll fall í avmakt í einum góðum selskapi, skal eg heldur ikki dadla hann fyr, tí tað hevur hent so mangan góðan mann bæði frammanundan og aftaná. Prógvini fyr, at hann var forkomin á sjónum, duga einki. Maðurin, sum skrivað hevur bókina um P. Nølsøe, var ikki historikari

og gav seg heldur ikki út fyri tað, og eg havi ikki angripið hann heldur. Men harafturímóti var hann móti Patursson og hansara monnum, tá teir framsettu, at hann ikki dugdi at umseta Føroyskt til Danskt. So kom hann inn uppá Falkaferðina, vit høvdu saman. Eg haldi, tað var betri, hann tagdi við tí; tí her minnist hann ikki rætt. Íslandskommissiónin var ikki har tilsteðar, men bara J. C. Christensen. Eg skal umbera Patursson í hesum, tí hann var hálvdeyður av sjóverki. Vit sótu og tosaðu, og Patursson beklagaði seg yvir ta viðferð, hann hevði fingið í mongum málum. Triðjumaður segði tá nakað stuttligt, sum eg ikki vil nevna her. So datt talan niður á N. Páll, og eg segði tá, at N. Páll var ein »Kra-kiler» eins sum Hr. Patursson. Jví refererar Patursson ikki hetta alt. Um eg havi sagt, at M. Heinason tvær reisir skuldi verið hálshøgður, minnist eg ikki, men eg man hava sagt tað so, at Troels Lund helt, hann skuldi verið hálshøgður tvær reisir. Men vit høvdu ein mann her í Føroyum, sum hevur yrkt okkara bestu sangir og gingið á odda fyri okkum, og ofraði sítt lív fyri okkum, kunnu vit siga. Eg meini við R. Effersøe. So leingi hann var raskur og stóð í vælmakt síni gjørdi Patursson honum einki, tí tað kundi hann ikki, men tá hann brekaðist, fall hann yvir hann og forfylgdi honum líka á deyðastrá. Hetta kann bevisast. Tað er eitt tað lægsta, sum nakar hevur gjørt, men Patursson kemur sær til alt. Hesum manni gav Patursson skomm til tøkk, og her hevur hann merkt seg sjálván. — Mortensen meinti, at landstingskommissiónin var yvirflødug. Tað er keðiligt og nærmast illavorðið, at teir ikki hava spurt Mortensen eftir. Nei, hon er ikki yvirflødug. Tí teir hava hildið, at tað, sum framkomið er í adressusakini og telegramminum, ikki er tilstrekkiligt. Teir vilja hava fleiri upplýsingar. Hann helt, at eg var ikki maður at døma í hesi sak. Tað kann vera, at hann hevur rætt, men hann er heldur ikki maður fyri tí. So kom hann inn á forholdið í 1814. Eg haldi fram, at J. C. Christensen hevði rætt, og Mortensen forsvaraði seg illani, sjálvt aftaná at Norðmenn vóru komnir honum til hjálpar. So snakkaði Mortensen eisini um, at tað var bedrøviligt og harmiligt at niðurseta eina tílka kommissión. Eg má siga: eg skilji tað ikki. Tí hann vil jú geva lög-

tinginum rætt til at niðurseta slíkar kommissiónir. Eg havi ikki sagt, at kommissiónin skuldi koma her upp. Og so meinti Mortensen, at hann vildi siggja tann dag, tá Jørgen Pedersen kom upp til Føroya. Mortensen behøvir ikki at fyriskriva Jørgen Pedersen nakað, hann veit nokk, hvat han skal, og hann er nokk maður fyri at koma higar, um tað nýtist. So kom Mortensen inn á »København» og Vanggaard. Um »København» vil eg siga, at tað andar av elskverdigheit móti Føroyingum og Føroyum, men Mortensen er ikki allir Føroyingar og ikki Føroyar, líka so lítið sum Patursson er tað. Og sjálfstýrisflokkurin hevur eisini friggjað til »København». Ja, teir royndu beinleiðis einaferð at leggja blaðið ungir seg, men tað eydnaðist tí betur ikki. Eg forstandi væl, at hann fellur yvir Vanggaard, tí tað sárið, Vanggaard gav honum, er ikki afturgrøtt, men bløðir enn. So tað er ikki so undarligt, at hann fellur yvir hann, tá hann kann, og Vanggaard ikki er tilsteðar. Eg má siga, tað sum eg kenni til Danmark, so er tað yvirhøvar har føroyskvenligur tendensur. So talaði eisini Mortensen um, hvør ið skuldi forhoyrast. Eg havi ikki sagt, at nakar skal forhoyrast. Men um nakar verður forhoyrdur, so verða tað væl høvuðsmenninir fyri adressuni, okkara fyrrverandi fólkatingsmaður, um hann ikki longu er forhoyrdur, landstingsmaðurin hevur jú sloppið sær frá. Mortensen endaði røðu sína við at ynskja, at uppskotið mátti verða samtykt. Eg vil ikki hopa tað, tí onkur grínur nú, men verri verður grinið tá. Tí tað, sum landstingskommissiónin ynskir, er einki annað enn at fáa sannheitina fram. Og vilja sjálfstýrismenn, at tingið skal seta seg ímóti tí, so veri teir so góðir. Vilja teir protesterera móti sannheitini, so veri teir so góðir. Vilja teir draga Føroya lögting so langt niður, so veri teir so góðir.

J. Patursson: Nú hava vit høyrð, hvat A. Samuelsen hevur at føra fram móti tí, sum eg segði. Teir báðir, hann og Effersøe, hava borið verju fyri sær, men eg havi ikki høyrð nakað, sum kann vaska tað av teimum, sum eg setti fram. Tað eru tíverri fruktir, sum nú grógva niðri í Danmørk. Tað eru teir ikki slopnir frá og kunna heldur ikki sleppa frá tí, tí prógvini eru ótald ímóti teimum. Effersøe endaði sína røðu til mín við at

stilla nokkur spursmál. Eg skal svara. Fyrst var tað um, nær hann hevði rønt at byrgja fyri, at vit kundu sleppa fram at verja okkum í donsku pressuni. Um hetta mál stóð grein í kendum tíðindablaði við undirskrift. Hann hevur ikki sagt frá, at hann ikki hevði skrivað tað. Og tað kann hann heldur ikki, so tað fer at standa. Í 1909 sigir ministari Høgsbro við Effersøe: Eg vil takka hvørjum manni, eisini Effersøe, sum vil hjálpa mær at kempa ímóti hesum flokki, sum vil halda slík tendensir fram, sum tær ið Effersøe í síni talu hevur frágreitt. So spurdi hann um síðu og reglu, nær hann hevði brúkt tey orð, sum eg nevndi í gjár. Orðið »separatistur« hevur hann brúkt 17 ferðir. (Her nevnið Patursson síðu og reglu í ríkisdagstíðindi 1906-07 og 1908-09, líkaleiðis nevnið hann síðu og reglu fyri »Røvere« og »Føræderi« og »ren Svindel« í ríkisdagstíðindi 1908-09.) Eg siggi, at Effersøe ikki skrivur hetta upp. — So talar Effersøe um míni viðurskiftir við Alberti og segði, at eg hevði vart hann. Har hevur sýslumaðurin ikki rætt; men sýslumaðurin sat væl um sátt við Alberti, til tess hann varð settur. Hann hevur vart hann, tað havi eg ikki. Hann varði hann, tá Borgbjerg og Zahle vildu fáa skil á øllum. Hann kundi lata vera at koma við hesum. Tí eg haldi ikki tað er mannsiður at bera brotsmannin saman við Zahle, soleiðis sum Effersøe hevur gjørt. Tað er í 1909, tá Effersøe hevði framborið alt sítt ljóta um sínar mótstøðumenn, at hann sigur, at teir eru »Separatisternes«, men »mit Parti er Rigspartiet«, at Høgsbro takkar. Soleiðis umleiddi hann sína mannagongd. Nú nælir tað. So skal eg ikki siga meir við Effersøe. Tað sum A. Samuelson framferdi, er kanska ikki stórt at siga til. Men eg eri glaður, at hann hevur hildið sína talu, tí mær tykist, tað er stórir munur á henni og tað eg ferdi fram. Men nú kann hon eisini verða vígað. Eg ivist ikki í, at hon verður ógvuliga løtt. Eg standi við at hava sagt, at justitsministarinn í míni fólkatingsfóð mót-mælaleyst í fólkatinginum hevði úttalað tey orð, sum áttu at vera skrivað við gullskrift í hvønn føroyskan mannabarm; tey vóru hesi: »Lagtinget er Færøernes rette Repræsentation«. Løg skal nærta eitt sindur við søguna. A. Samuelson kann ikki koma burtur frá, at tað ikki bara var Kollafjørður, men meginparturin

av Nørðstreymoy, sum tá fór undir kong, og somuleiðis gekk tað aðrastaðni. Eg haldi ikki A. Samuelson kann koma fram og prógva, at tað vóru falskar kvitteringar, tí hann heldur væl ikki, at allir menn í Nørðstreymoy vóru soverðnir falsnarar. So helt hann seg ikki hava sagt, at Magnus Heinason skuldi vera tvær reisir hálshøgður. Jú, víst hevur hann sagt tað. So hevur hann fingið ilt av stríðnum millum R. Effersøe og meg. Eg skal ikki siga nakað til tað. Eg og R. Effersøe vit stríddust, men eg havi ikki talað ilt orð um hann, eftir at hann var deyður. Ja, um tað ikki er mætari matur enn hetta, hesir menn bera fram, so koma teir ikki langt. At bukta ministerið niður, tað er tað teir vilja. Teir hava enn bræv við undirskriftum í Føroyum, hvar teir hava fingið fólk at siga gott fyri amtmanni Rytter; teir góðu harrar áttu at hava sagt fólk frá, hvat ætlan teirra var við hesum, nevniliga fella tað ministerið, sum hevur sent so góð orð til Føroyingar, sum ongatíð fyrr eru komn frá tí staði. So kundi ein siggja, hvussu nógv vildi skriva undir. Tá ið A. Samuelson segði leygardagin, at atvoldin til at kommissionin var sett, var telegrammið frá Zahle, so er tað galið, tí fyri 2 árum síðani høvdu hansara menn á orði her á tingi, at nú skuldi alt granskast. Eitt annað, sum vísir tað sama, eru tey orð, sum okkara landlækni segði á einum veljarafundi í Havn: »Afskedsbegæringen fra Embedsmændene var ikke foranlediget udelukkende af Telegrammet til Amtmanden; gennem længere Tid havde nemlig Ministeriet ved forskellige Lejligheder desavoueret disse Embedsmænd, og jeg kunde nævne en halv Snos Sager som Eksempel herpaa. Telegrammet slog kun Sømmet paa Hovedet.« Soleiðis talaði fysikus á fundi í Havn, heint ímóti tí, Samuelson hevur sagt, og nú gevi eg upp til teir harrar báðar, fólkatingsmannin og landlækni, hvussu teir greiða hesa fløkju.

Edw. Mortensen: Sýslumaður Samuelson var forharnaður, tí at justitsministarinn ikki var til staðar. Eg vil spyrja tingmenninar, um teir ikki hava hoyrt Samuelson standa á veljarafundum og tala bæði líkt og ólíkt um minastaran. Her er ministarin Zahle ikki tilstaðar, men hansara representantur, amtmaðurin, er tilstaðar. Vit hava hoyrt um orðadráttin.

millum Samuelson og Zahle; hvør lá tá undir? Tá mundi Samuelson fáa vambakast. — Síðani var Samuelson so langt úti, at hann segði: Eg hugsí ikki, at nakað kann tilleggjast ministaranum, sum kann gera hann til minni mann sum borgara. Hetta er ein vágað insinuation. Eg skal peika á, at Samuelson segði, at hann hevði verið við til møtini í vinstrapartlinum, og hann var á einum máli við teir um at seta ta kommission, sum nú skal forhoyra Føroyingar. Hann segði so, at Patursson var rýmdur til Føroya; eg eri so heppin, at eg kann vera vitni her. Patursson hevur sagt beint frá, eg kom ein dagin í ríkisdagin, og sá eg har í forstovuni ein lepa, sum Samuelson hevði skrivað, hvarí hann sigur, at hann fer við „Beskytteren“ til Føroya, og spyr hann, um Patursson ikki kemur við. Hann hevur tí framstilla sakina soleiðis fyri Patursson, sum um einki skuldi verða gjørt. Samuelson sigur, at eg verði avhoyrdur; eg eri heldur ikki hangin fyri tí. Eg havi givið ministerinum allar tær upplýsingar, sum eg havi. Eg vænti, at bæði Effersøe og Samuelson verða forhoyrdir, men spurningur er, um hesir menn fara at standa so væl, tá ið spurt verður, hvørji ráð teir hava lagt saman við amtmannin Rytter. So segði Samuelson, at hann fataði ikki, hví kommissionin beyð okkum so ímóti; vit vildu jú seta lögtingskommission. Tað, ið býður okkum ímóti, er, at kommissionin skal ransóknast um eitt politiskt parti. Tað vildi vera tað sama, sum um vit í lögtinginum settu nevnd fyri at granska hægrapartíð í Danmark til dæmis. Samuelson kann ikki sleppa undan, at eftir orðum orðførarans í landstinginum, skal allur sjálvstýrispolitikkurin undirsøkjast. Eg vildi sæð, at slíkt verður gjørt nakra staðni í veröldini, utan kanska í Proysen. So sigur hann, at viðurskiftini eru øðrvísi í Føroyum enn í Danmark, men eg vil spyrja, hví skulu teir viðvíkjandi Føroyum gera eitt slíkt ekstraordinert skritt. Hava teir kanska ikki álit á embætismonnum? Tí skulu telr taka kriminel forhoyr, dugi eg ikki at fata, at kommissionin betur skal gera tað enn embætismenninir. Hvussu skal hon kunna gera tað, tá ið hon ikki kemur til Føroya? Eg fati tí ikki, hví kommissionin er sett; ætlanin er væl ikki at stevna Føroyingum til Danmark; tað letur seg ikki gera, og eg trúgvi ikki, at teir eru

skyldugir at fara til Danmark fyri at forhoyrast. Upplýsingarnir liggja í justitsministerinum, tí er ongin kommission neyðug, men allur hesin hávi er bert spröttin av chauvinismu, av einum lítlum flokki, sum hevur fingið yvirtakið á høgra og vinstra. Samuelson sigur tinnest, at blaðið „København“ bara hevur lopið á einstakar menn, men ikki á Føroyingar; men hetta er ikki satt, tí blaðið hevur skrivað um „et danskfjendtligt Parti paa Færøerne“. Viðvíkjandi Vanggaard vil eg siga, at hesin maður fekk eisini sviðan at føla, við tað formaðurin í fólkatinginum hevðist at honum, og „København“ fekk eisini sviðan at føla, tað mátti bota too kr. Samuelson segði, at okkara uppskot er at uppfata sum ein protest móti, at sannleikin kemur fram. Eg vil siga, vit í Føroyum mugu hava loyvi at tala um okkara viðurskiftir, utan at vit koma undir forhoyr. Vit hava ikki trælalyndi sum Samuelson, og tí protestera vit. Vit hava ikki sum hann ført politiska spekulation fyri at fáa hjálp í Danmark, fyri at behalda maktina. Ætlanin við hansara og hansara monnum politiska „bluff“ í Føroyum var at skaða ministerinum, men tað eydnaðust ikki teimum, teir taptu. Vit vilja tí framseta protestina og stemma fyri henni.

O. Effersøe: Jeg agter ikke at tale om Sagen i sin Helhed; Diskussionen er saa svævende, at det vilde føre for vidt. Jeg vil indskrænke mig til nogle enkelte faa Punkter. Jeg blev angrebet af Hr. Patursson for min tidligere politiske Virksomhed. Jeg stillede ham nogle bestemte Spørgsmaal. Patursson gav det Udseende af, at jeg havde benægtet at have brugt Ordet „Separatister“ i Rigsdagen, og at jeg havde spurgt ham, hvor det Ord fandtes i Rigsdagstidende, men jeg spurgte ham ikke herom, og vedkender fuldt vel, at jeg har brugt dette Udtryk. Han læste op af Rigsdagstidende de forskellige Gange jeg har brugt dette eller lignende Udtryk. Det gjorde han kun for at drive Spot med mig, men han spottede kun sig selv ved denne Fremgangsmaade; han kan spare sig sin Glædetilkendegivelse. Jeg spurgte for det første om, naar og hvorledes jeg har forhindret Selvstyrepartiet i at komme til Orde i den danske Presse. Nu kan jeg regne ud, hvad Hr. Patursson sigtede til. Jeg skal derfor sige, hvor-

ledes Sagen forholder sig i dette Tilfælde. Der fremkom i sin Tid forskellige Telegrammer fra Færøerne igennem Ritzau Bureau af tendensiøs Natur. Meddelelserne kunde ikke imødegaaes; da man først maatte søge Oplysninger paa Færøerne, og det kunde jo ikke nytte at komme en Maaned bagefter med Imødegaaelse; efter at Telegrammet har staaet i Pressen. Jeg henvendte mig derfor til Ritzau og bad Bureauet søge at faa paalidelige Personer til Korrespondenter; jeg talte slet ikke om at tage Afstand fra Selvstyremænd, men mente mig berettiget til at henlede Bureauets Opmærksomhed paa dette Forhold. Dernæst spurgte jeg om de 3 Tilfælde, i hvilke jeg skulde have beskyldt Færinger for bestemte Ting. Det er en utilladelig Fremgangsmaade, at der naar man angriber en Person eller bestemte Personer, bliver sagt, at »Føroyingar angripast«. Den enkelte søger at hytte sig paa denne Maade. Vi har i den Henseende et berømt Tilfælde i det, som blev telegraferet til Færøerne under Valget. Hvad angaar det, som Patursson læste op af Rigsdagstidende, vil jeg sige, at Ordet Svindel brugte jeg i Forbindelse med det saakaldte Tilbud. Jeg berettede, hvor overraskende dette kom, og om den forbløffende Maade, hvorpaa det blev fremsat, og at nogle gættede, at Tilbudet var Fantasi. Jeg sagde ikke, at det var Svindel, men at nogle paa Færøerne gættede herpaa. Jeg vil ogsaa erindre om, at Hr. Patursson gav Tilbudet forskelligt Indhold til forskellige Tider, derved blev det fantastisk, og derved gav han Anledning til, at man gættede paa Svindel. Det kan ikke i nogen Maade udlægges i den Retning, at jeg har sigtet Færinger for at være Svindlere. — Derefter har jeg talt om en Bevægelse paa Færøerne, som efter min Mening vilde medføre skadelige Følger ikke bare for Færøerne, men for hele Riget. Man har sagt baade her og i Danmark: lad os ikke tale om det, saa falder Bevægelsen nok væk af sig selv. Jeg mente, at det var fejl at tage Sagen paa den Maade. Man burde fremstille den i dens egentlige Skikkelse; jeg hentyttede derved et ganske almindeligt Billede. Der er en Leg, som er meget almindelig blandt danske Børn, hvor man siger: her er ingen Røvere. Dette Billede har jeg brugt for at betegne, at man er godtroende og blind.

Deraf er man ikke berettiget at sige, at jeg beskylder Færinger for at være Røvere. — Det tredje var Ordet Forrædere. Mine Udtalelser er ikke taget i Sammenhæng, og hvis Hr. Patursson var oprigtig vilde han sige, undskyld jeg har taget fejl, men ikke destomindre holder han stadig fast ved sit. Jeg vil tillade mig at læse det paagældende Stykke op: »En helt anden Sag er det, at der i den senere Tid har været Modsætninger til Stede paa Øerne mellem os Færinger indbyrdes angaaende de nationale Forhold, derunder ogsaa Benyttelsen af det danske og det færøske Sprog. Paa den ene Side staar den færøske Befolkning i Almindelighed, der ikke vil give Slip paa det danske Sprog eller vor Stilling som en Del af det egentlige Danmark, og som anerkender Berettigelsen af de to Sprog og mener, at disse meget vel, ligesom tidligere, maa kunne forliges paa Øerne. Paa den anden Side staar nogle Chauvinister, der ikke vil anerkende Ret for noget andet end Færøsk, som vil svække vor Forbindelse med Riget og omdanne Øerne til et Biland. Efter min Opfattelse vilde det være en Undertrykkelse og tillige et Forræderi mod dansk Nationalitet, hvis Regeringen vilde hjælpe Mindretallet paa Øerne til mod den færøske Befolknings Vilje at tilbagetrænge det danske Sprog og dansk Nationalitet paa Øerne.« Jeg har ikke med et Ord antydnet, at Færinger er Forrædere. Patursson gør sig her skyldig i bevidst Usandhed. Han ved, at han taler Usandhed. Dette var de Punkter, jeg spurgte om: jeg vil lade Eftertiden dømme om den. Jeg vil endnu berøre nogle faa Punkter. Patursson siger, at det er vore Frugter, som nu vokser. Jeg siger, at det er den Sæd, som Patursson har udsaaet. Hr. Patursson opholdt sig ved Alberti. Mine Udtalelser var ikke andet, end at jeg, som noget, der hørte til Sagens rigtige og naturlige Fremstilling, sagde, at der havde været ført hemmelige Forhandlinger med den daværende Justitsminister. Jeg bad om Oplysning, men kunde ikke faa dem, og fremhævede derfor, at Forhandlingerne havde været hemmelige. Jeg skal ikke diskutere om, hvem der har staaet Alberti nærmest. I det hele taget synes jeg, at det er bedst at lade denne Sag hvile. Mortensen forsøgte at sætte sin Stemme op, men det gjorde ikke hans

Udtalelser lodigere. Han skal ikke glæde sig over mine saakaldte Forhandlinger med Amtmand Rytter. De taaler at kendes af enhver. Tilsidst forsøgte han at sætte en Trumf paa ved sin Paastand om, at jeg havde drevet politisk Spekulation nede i Danmark for at beholde Magten. Det var hans Dom om mig. Jeg vil haabe, han vil faa en lempelig Dom af Eftertiden. Om mig vil det nok blive sagt, hvad man end vil sige om min politiske Virksomhed, at jeg aldrig har prøvet paa gennem denne at opnaa nogen Fordel for mig selv, tiltrods for at jeg har staaet paa et højere Trin i Politiken. Hvad den har været, og hvad den ikke har været, den har været fuldt ud uegen-nyttig. Jeg vil ønske, at det samme en Gang i Tiden vil blive sagt om Mortensen. Han er ganske ung og ny som Politiker. Da jeg trak mig tilbage, havde jeg ingen Grund til at mene, at jeg ikke kunde opretholde min Magt, men jeg kunde simpelthen ikke længere være med, for jeg havde jo en anden Virksomhed, som vilde lide derunder. Jeg skal ikke bruge store Ord. Mortensens Ord dømmer ham selv.

Edw. Mortensen: Effersøe dømte først mitt politiska virki, og hann má vita, at eg má hava loyvi til at hava mína hugsan um hann og hansara politikk eins væl sum hann um meg. Hvussu dómurin verður yvir mær, tað kann eg ikki úttala meg um, men eg kviði fyri, at dómurin yvir hann verður heldur vánaligur. Eg havi ikki søkt persónligan vinning. Eg skilji ikki, hvat Effersøe meinar, tá hann sigir, at hann hevur staðið »paa et højere Trin i Politiken«. Man hann ikki hava gingið við einum ministara i búkinum?

O. Effersøe: Det er let nok at spotte og grine, men at fremsætte noget, som er rigtigt og rammende, er vanskeligere. Mortensen sigtede mig for politisk Spekulation for at opnaa Magt, men jeg maa sige, at jeg aldrig har sigtet ham paa den Maade. Jeg har angrebet ham voldsomt paa Valgmøder, men altid paa en saglig Maade. Jeg tror ikke, vi skal diskutere dette Spørgsmaal mere af Hensyn til ham selv. Jeg har aldrig drevet Spekulation.

Edw. Mortensen: Eg havi ikki bløðini her við hondina, hvar Effersøe hevur

brúkt tílík orð sum politisk kneb og annað um meg, sum var alt annað enn sakligt. Tá eg segði, at hann hevði drivið politiska spekulation, so meinti eg ikki fyri at uppnáa økonomiskan vinning, men politiska styttu úr Danmark.

A. Samuelson: Tá tingmaðurin í Kirkjubø brikslar okkum, at vit í bløðunum høvdu úttalað okkum so og so um Føroyingar, so kundi tað hava sína interessu at nevna islendsk bløð og onnur bløð, hvar Patursson og menn hansara hava spýtt aftaná Føroyingar, so Patursson er tann seinasti, sum skal tala um bløð. Tá hann so talar um fruktirnar, sum nú veksa í Danmark, so skal eg siga, at tað eru góðar fruktir, og tær nærast. Danskir menn bóðu meg bera heilsur heim, at teir rokna Føroyingar fyri brøður. Tá hann so talaði um, hvør síðst vardi Alberti, so vita vit, at hann vardi hann stutt framan undan fallinum, tí hann vildi hava Føroya lögting at senda honum álitisadressu. Vit sambandsmenn settu okkum ímóti tí og vardu soleiðis Føroya lögting móti stórum há, og hindraðu, at tað bleiv til spott og spe um allan heiminn. Vit vita eisini, at Patursson fyri at gera Alberti til vildar stemmaði fyri fleiri lógum, millum annað flongingalógina. Tað vildu vit aldrin hava gjørt. Alberti hevur sagt, at »Lagtinget er Færøernes rette Repræsentation«. Tað er rætt, men fólkatingið og landstingið er eisini »Færøernes rette Repræsentation«. So kom Patursson aftur inn uppá søgur. Eg havi sagt: bygg ikki uppá søgur, tí tað er skeivt. Tað sigist millum annað í eini søgu, at Tróndur í Gøtu betalti við fólkskum pengum. So segði hann, at alt Norðstreymoy lá undir kongi. Tað er ikki so, og tað átti Patursson at vita. Men Kirkjubøur liggur undir kongi, og hann sleppur aldrin undan kongi. Og við R. Effersøe gjørdi hann eitt ljótt bragd. Tað hevur havt innflyðsni á Effersøes liv; tað hevur pínt hann til hansara deyðadag; tað er ikki tvívl um. So talaði hann um adressuna til amt-mannin. Eg veit einki um slíka adressu, men eg veit um eina resolution, sum undirskrivað er av nógvum fólki. Av hesari resolution hevur amtmann Rytter fingið avskrift. Eg veit ongan, sum ikki vildi skriva undir hana. Sjálvstýrismenn høvdu kanska eisini gjørt tað, høvdu teir tora. So kom hann inn uppá nakað, sum

fysikus skuldi havt úttalað. Eg haldi, fysikus hefur rætt. Eg vil bara siga honum, at ikki eina adressan, men alt sum stendur í sambandi við adressuna, skal undirsøkjast av landstingakommis-siónini. Men eg havi aldrin trúð, at kom-missiónin er sett fyri at gera Patursson eina behagilgheit. Til Mortensen vil eg siga: Tað er ikki rætt, at formaðurin í tinginum er Zahles maður. Hann er okk-ara maður, Føroya maður, hann er okk-ara amtmaður. Men Mortensen, hann er Zahles maður; hann var Zahles kandi-dátur. Á veljarafundum lovaði hann at forklaga meg fyri Zahle. Zahle skuldi kanska seta meg frá. Zahle hefur einki gjørt, sum kann niðurseta hann sum borgara í samfundinum; tað gangi eg við til at hava sagt. So segði Mortensen, at hann hevði sæð eitt bræv hjá Patur-son frá mær, hvar eg skrivaði um, at »Beskytteren« fór heim til Føroya. Eg havi ikki nevnt eitt orð um »Beskytteren«, men eg havi kanska eftir avtalu fortalt Patursson, at »Falkurin« fór heim til Føroya. Eg fór við »Falkinum«. So sigir Mortensen, at tað hendir onga-staðni, at kommissión verður niðursett til at undirsøkja politisk parti. Tað havi eg ikki sagt eitt orð um. Men hvussu tað forheldur seg við hesi adressusak, mugu vit fáa upplýst til gagn fyri báðar partar. Fólkatíngið og landstíngið eru okkara ting. Formálið er ikki at halda kriminelt forhoyr, men kommis-siónin hevur rætt til at kalla fólk til sín. At ein so stórir juristur sum Mortensen, sum væl er lítil av vøxtri, ikki veit hetta, undrar meg. Honum tørvar ikki at spyrja meg, um kommissiónin kemur til Føroya. Formaðurin í hansara parti er er jú limur av kommissiónini. Hann er væl ikki komin upp higar sum maður av torvheiðum við ongunum beskeði. Morten-sen sigur, at hann hefur givið upplýsingar um adressuna; fyri knøppum ári síðani kendi hann einki til hesa sak. Lands-tingið meinar, at fleiri upplýsingar tørva. So tosaði hann um, at blaðið »Køben-havn« hevði bœtt; tað bœtti tí, at tað refereraði um fólkatíngsmannin, og eg eri glaður um, at blaðið refereraði orð hansara, sjálvt um tað kom at bota fyri tað. Vanggaard bleiv átalaður av for-manninum, men høvuðsrúgván av hansara orðum verða standandi. Vanggaard bleiv tá verandi í fólkatínginum, meðan Mor-tensen rýmdi sín veg eins og í dag.

Síðani læt Mortensen nøkur orð falla, sum vóru so grov, at slíkt sjáldan er komið fram her á tingi. Hann legði Effersøe og meg undir, at vit førdi spekulátión, annaðhvørt økonomiska ella politiska. Mortensen drivir politiska spekulátión í Danmark; hann rósar sær av, at hann tekur Føroyingar í forsvar, og roynir harvið at fáa styttu í Føroyum. Eg skal her upplýsa um, at eg havi bevis fyri, at hr. Mortensen, umframt at agitera í Føroyum við síni nationalu støðu, niðri í Danmark hefur kravt pengar fyri arbeiði, sum hann hefur gjørt fyri »at verja móðurmál og okkara nationatíttet«. Og ein slíkur maður kastar við skarni eftir okkum øðrum.

J. Patursson: Tá ið ein tingmaður skyldar annan fyri at hava dripið fólk, so er hann komin burtur av allari góðari leið, og eg skal tí ikki mæla eitt orð meir til A. Samuelson. Effersøe royndi í dag eins og leygardagin at káva burtur av sær. Hesi orð frá 1906—07 og 1908—09 roynir hann at gera til barnaspæl. Tað hjálpir ikki Effersøe at sleppa sær undan. Alt samanlagt, skyldar hann eitt parti fyri svik og annað ílt. So sigur hann, at hann bara hefur meint við ein mann; men tað er ikki so. Í 1906 vóru tað 600 Føroyingar, umframt, um eg minnist rætt, 8 lögtingsmenn, sum hann leggur undir alt hetta. Hetta kemur hann ikki burtur frá, og hesi hansara ljótu orð liggja enn á okkum, sum nú eru 12 tingmenn og helvtin av Føroyafólki. — Eg skal enda við at siga, at eg vóni, at tingið sam-tykkir okkara uppskot.

A. Samuelson: Eg vil unna hr. Pa-tursson at stuttleika sær yvir meg og Effersøe. Eg eri glaður yvir tað, sum sagt er. Eg vil ráða okkara monnum til at stemma nei.

Edw. Mortensen: Eg hoyri, at A. Samuelson, meðan eg var úti — eg tímdi ikki, líkasum ymiskir av hansara partamonnum, at hoyra hann — segði, at eg rýmdi úr fólkatínginum; eg var til-steðar meira enn ein tíma aftaná orða-dráttin. Samuelson var jú ikki tilsteðar.

A. Samuelson: Eg gangi út frá, at Mortensen hoyrði alt, ið eg segði; eg helt meg sliggja skuggan av honum úti í forstovuni. Hann nerti bara við annað

av tí, eg segði. Vanggaard var til steðar alla tíðina, meðan Mortensen rýmdi. Eg var tilsteðar, eg sat í landstingsmaunalojuni.

Edw. Mortensen: Sýslumaðurin Samuelson veit, at finanslógin var til umræðu, og tað er síður, at talararnir ikki fáa orðið meira enn einu ferð, utan táð tað er stutt orðaskifti. Orðaskiftið hjá okkum var endað.

A. Samuelson: Eg vil bara siga, at Mortensen sigur ikki rætt.

Edw. Mortensen: Sjálvandi er mín frágreiðing bein.

A. Samuelson: Mortensen segði, at eg ikki var til steðar, og tað er ikki sannheit; tað er líka so lítil grund til at trúgva, at Mortensen hevur rætt í hinum sum í hesum.

Edw. Mortensen: Hetta hevur einki við hitt at gera.

Uppskotið varð samtykt og fór til 2. viðgerðar.

Stuðlingur til Klaksvíkar sjúkhus.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Eg vil mæla til, at nevndaruppskotið verður samtykt.

R. Rasmussen: Tað er tinginum kunnugt, at sjúkhusið í Klaksvík arbeiðir við undirskoti. Í normalum tíðum stendur ikki so illa til hjá tí, men nú eru tíðirnar ringar, og tingið má tí styðja tað. Vit kunnu ikki vísa tað frá okkum við tí motivering, at vit ikki eiga pengar at styðja tað við; peningur má skaffast. Amtsfattigkassin hevur í alt fall fingið nógva inntøku av grindum í ár, og hann vil eisini fáa meira, um arvaavgiftslógin verður gjøgnumförd. Vit mugu ikki lata hesa sakina fara úr tinginum utan víðari. Vit hava eitt broytingaruppskot at seta fram.

M. A. Winther: Broytingaruppskotið átti at vera komið fram fyrr, tí hetta er Lagtingulidende 1918. A.

seinasta viðgerð. Eg haldi tað ikki vera ráðiligt at áleggja amtsfattigkassanum útgiftina, so mikið meira sum nógvar kommunur ið hava biðið um studning í ár, eru meiri berættigaðar til tað, og tað er bara ein av teimum, sum hevur fingið styrk.

R. Rasmussen: Eg vil fyrirláa, at sakin fær eina viðgerð aftrat, fyri at okkara broytingaruppskot kann koma fram, men tí ræður útvalgið fyri. Vit behøva ikki at streingja á amtsfattigkassan, peningur kann skaffast aðrastaðni frá.

O. Effersøe: Jeg vil slutte mig til Hr. Rasmussen, at Sagen overgaar til 3. Behandling. Tinget bør støtte Sygehusene, saa at de paagældende kan ordne sig paa den Maade, at de kan ride Stormen af. Hvis man ikke er i Stand til at yde Tilskud af Tingets Kasser, maa Pengene skaffes andetsteds fra.

Edw. Mortensen: Rasmus Rasmussen nevndi, at hann og fleiri vildi seta fram broytingaruppskot. Sjúkhúsin arbeiða undir so ringum korum nú, at tingið eigir at geva teimum tilskot; tað er so leiðis vorðið bæði í Trongisvági og Klaksvík. Har manglar inventarium, teppir og so fram eftir. — Tað er tí rímligt, at tingið gevur ein lítlan styrk í hesi tíð. Amtsfattigkassin kann ikki vænta sær fleiri inntøkur nú. Ilvalaavgift er eingin nú. Ilar finga vit eina 4000 kr. árliga og nú einki oyra. Effersøe heldur, vit kunna skaffa pening aðrastaðni frá. Ja, vit kunnu royma at loysa spurningin á tann hátt. Eg skal mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð. Men um vit fara at geva sjúkhusunum stór tilskot, so vilja vit eisini seta teimum tær treytir, at tey binda seg til fastar taxtir.

O. Effersøe: Winther talte om, at der ikke kunde skaffes Midler, uden at vi ordnede Skattespørgsmaalet; jeg mener jo.

M. A. Winther: Eg meini ikki.

R. Rasmussen: Mortensen segði, at skulu vit styðja sjúkhusini, so skulu vit eisini eiga rætt at seta teimum treytir fyri; men so má tað eisini vera eitt munagott tilskot.

M. A. Winther: So er eisini mín meining; tey eiga at fáa betýðiligt hærri tilskot, enn vit kunnu geva teimum í eygablikkinum; men so skulu tey eisini halda fastar taxtir.

Samtykt varð at lata sakina til 3. viðgerðar.

Løn til gravaran í Havn.

3. viðgerð.

Prósturin: Eg skal biðja tingið taka við nevndaruppskotinum.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Handil við rúðrekka.

3. viðgerð.

Poul Niclasen: Eg vil mæla til, at uppskotið verður samtykt.

Uppskotið varð samtykt.

„Smiril“s flutningsgjald.

3. viðgerð.

J. H. Poulsen: Eg skal mæla til, at nevndaruppskotið verður samtykt.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Skjútalógin.

1. viðgerð.

M. A. Winther: Eg vil fyrisláa, at vit útseta sakina, tí her mangla upplýsingar.

O. Effersøe: Vi maa have Oplysninger om Præsteskyds og privat Skyds, og der maa udsendes trykte Skemaer til Udfylding, for at vi kan se, hvilken Skyds der ydes.

M. A. Winther: Tað var fyrisett, at upplýsingar skuldu vera innkomnir til 1. august; men tað var ov seint at seta froystin.

O. Effersøe: Naar vi i Fjor vedtog at skaffe Oplysninger, saa maa man se til at faa dem. Den Vedtagelse, vi gjorde i Fjor, var tilstrækkelig fyldig. Naar ikke Oplysningerne kommer ind, saa maa Sysselmændene rykke efter dem.

M. A. Winther: Frá Effersøe og mær eru upplýsingar komnir og kanska frá einkultum øðrum, men ikki nóg nógvir.

O. Effersøe: Jeg brugte den Maade paa Suderø at udsende Blanketter. De var ikke trykte.

Formaðurin: Der vil altsaa blive hentet Oplysninger efter mit Skøn og efter den Forhandling, som har fundet Sted.

Samtykt varð at útseta sakina.

Studningur til brúgvær.

2. viðgerð.

M. A. Winther greiddi frá uppskotinum.

O. Effersøe: Med Gaasedalsbroen er jeg ikke saa godt tilfreds. Men Sagen maa nok vente til næste Aar.

M. A. Winther: Bæ kommuna hevur ikki stillað seg ímøtíkomandi yvirfyri Gásadalsmonnum. Hon vil ikki pátaka sær viðlíkahald. Eg haldi, tað er best, at sakin biðar til næsta ár, tí tað manglar cement.

J. Rasmussen: Forholdið er ikki á tann hátt. Í fjør kundi man ikki skaffa

tílfar. Í ár kann man skaffa sement. Eg hugsi, at uppskotið strandar uppá, at Bø kommuna ikki vil pátaka sær viðlíkahaldið.

M. A. Winther: Vit mugu minnst til at Bø er ein lítill kommuna. Vit bevilgaðu nakað í fjør, men prísirnir eru hækkaðir so nógv, at tað er ov lítið.

J. Rasmussen: Forstandarskapið í Bø hevur einki svara í ár. Tað fyriliggur frá síðsta ári, at teir ikki vilja vera við til at ivirtaka viðlíkahaldið. Gásadalismenn vilja vist ikki pressa brúnna fram, fyrr enn tílfar kann fáast.

M. A. Winther: Tingið hevur bara sagt, at teir skulu vera við, so skjótt líkindi verða til tað. So nýtast teir væl ikki at geva svar. Man krevur ikki svar frá teimum í ár. Hetta viðurskipti er so, at sakin kann takast upp aftur.

O. Effersøe: Det er Meningen at lave Broen af hugget Sten.

M. A. Winther: Tað verður dyrt at gera nakað við brúnna í hesum tíðum.

Effersøe: Der er blevet lavet en Bro i Famién af Jern og Beton, og det medførte store Udgifter.

M. A. Winther: Brúgvín kann ikki verða gjørd, utan at formaðurin fær løn.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Fundur tísdag 10. september.

Vorunevndarapurningur.

1. viðgerð.

J. Patursson: Eg skal mæla til, at uppskotið hjá fleirtalinum í nevndini verður samtykt.

O. Effersøe: Mindretallet kan ikke tiltræde dette Forslag, idet man mener, at den Ordning, som vi har haft, har staaet sin Prøve. Vi mener, at det er nødvendigt, at Amtmanden indtager den Stilling i Udvalget, som han hidintil har haft. Og det forandrer ikke vor Stilling, at der er sket et Personsnifte, idet vi har faaet en ny Amtmand. — Det er for saa vidt glædeligt, at Selvstyrepartiet har forladt et Spor, som man engang var inde paa, nemlig at overlade Vareforsyningen til Personer udenfor Lagtinget; dette synes jeg vil være rent uforsvarligt. Jeg og flere med mig er tilfreds med det Forslag til Beslutning, som staaer sidst i Flertallets Forslag. Det er en Anerkendelse af, at det kan være vanskeligt at komme bort fra den nuværende Ordning. Jeg tror ikke, at en saadan Ordning vil være blot midlertidig, men den maa ogsaa opretholdes i en Fremtid, saaledes som Landet nu ligger. Jeg synes ikke, at det er tilbørligt at stemme for, at man beslutter at lade Lagtingets Stilling til Sagen afhænge af, hvorledes Statsministeren ser paa visse vigtige Spørgsmaal. Sagen er ogsaa i nogen Grad afhængig af, hvorledes fremmede Magter ser paa den. Alt sammen er mere eller mindre tiltalende. — Skønt vi har nærmet os meget til hinanden, vil jeg anbefale dem, som før har holdt paa den gamle Ordning, om at holde fast ved deres Stilling og stemme for Mindretallets Forslag.

J. Patursson: Eg gloymdi at lesa okkara Forslag til Beslutning.

Fleirtalsins uppskot varð samtykt.

Nýtleia av einum parti av vøruhandlæina vinningi.

1. viðgerð.

Jøen Poulsen: Det er fremlagt Forslag om, at Overskuddet, som Varehandelen har givet, skal delvis anvendes til Nedsættelse af Varepriser. Da nu Overskudet har vist sig at være rigeligt, vilde det være heldigt at anvende noget af

det til Prisnedsættelse. Hvilke Varer der særlig skal nedsættes, kan bedst drøftes i et Udvalg; men det maa selvfølgelig helst være saadanne, som bruges i den daglige Husholdning. Jeg skal tillade mig at foreslaa Sagen henvist til Vareforsyningsudvalget.

M. A. Winther: Eg eri samsintur við seinasta talara um, at sakin fer i vørunevndina. Men eg haldi ikki, at tað er beint nú at disponera yvir vøruevndilsins vinningi. Tað fall mær nú í huga, um vit ikki kunnu nýta ein part av hesum vinningi til keyp av „Smiril“. — Eg meini, at tað er neyðugt fyri okkum at hava henda vinningin, og eg haldi, at sjálvt um vit fara at brúka pengarnar nú til at seta prísirnar niður, so fer hetta at hava so ógviliga lítið at lýða; so at siga einki. Betur vildi vera um vit brúkti peningin til prísregulering, so vit høvdu nakað at taka av, tá ið slíkt gjørdist neyðugt.

Joen Poulsen: Med Hensyn til „Smiril“, saa synes jeg, at den egentlig ikke har med Varehandelen at gøre. Vi har nogle Varer, som er usædvanlig dyre, og man kan nu i et Udvalg overveje Spørgsmaalet, om disse Varers Nedsættelse i Pris.

J. Patursson: Tá ið hetta mál er víst í vørunevndina, so skal eg siga, at vit skulu taka væl ímóti tí; vit skulu tryggja tað gjølla ígjøgnum. Men vit mugu fáa vørunevndarróknskapin, sum nú er hjá figgjarnevndini; tí hesin roknskapur verður okkara grundarlag.

M. A. Winther: Tað er sjálvandi, at ein nevnd kann fáa til láns frá eini aðri nevnd slík skjøl. Vit í figgjarnevndini hava ikki fingið henda roknskap til óðals og ognar.

O. Effersee: Det blev sagt før af Hr. Winther, at det Beløb, som her er Tale om, vilde betyde saa overmaade lidt med Hensyn til Nedsættelse af visse Vareartikler. Dette stemmer ikke med den Staahej, som offentlig er rejst angaaende Handelens Overskud, idet man har sagt, at det store Overskud er indvundet paa Bekostning af Befolkningen.

M. A. Winther: Lat tað vera sagt, at yvirskotið er framkomið „paa Bekostning af Befolkningen“. Men so má man í framtíðini taka lærdóm av tí. Eg vil ikki mæla til at byta yvirskotið út til befolkningsin. Man má hugsa væl um uppskotið hjá minnitalinum, tí tað er kanska so, at Føroyingar í stundini eru toluliga væl fyribúgvnir at taka ímóti teimum prísunum, sum eru, so at man kanska ikki nýtir at brúka av tí. Annars nýta vit ikki at tala so nógv um tað nú; tað kann drøftast í útvalginum.

Edw. Mortensen: Lækkar av prísun á innfluttum vörum stendur í sambandi við henda spurningin. Vit hava í maksimalnevndini skrivilsí frá Tórgarð og P. Niclasen við spurningi um, at læðka prísir á amtskommunuvörum.

M. A. Winther: Eitt hvørt tingútvalg kann samarbeiða við onnur tingútvalg, um tað nýtist. Vit kunnu fáa fund saman við vørunevndina.

J. Patursson: Tað man ikki vera betri státt við vøruforsýningini, enn at vit hava brúk fyri at hava tað niðurfyri, sum er til góðar.

Uppskotið varð samtykt.

Lóg um arvaavgift.

3. viðgerð.

Edw. Mortensen: Eg mæli til, at uppskotið verður samtykt.

Joen Poulsen: Jeg vil blot motivere min Opfatning. Jeg kan ikke stemme for det foreliggende Forslag, da det synes at stille mod et Systemkifte, som jeg ikke kan være med til, nemlig at Tinget skal sættes i Stedet for Ministeren. For jeg synes, at det er den omvendte Verden, at Tinget, før det skal træffe Bestemmelse, skal høre Ministeren først. Det er modsat af, hvad der ellers har været Skik.

Edw. Mortensen: Tað er fleiri staðni í forslaginum skotið upp, at lögtingið skal setast staðin fyri ministarán, tí størsti parturin av avgiftini skal fara í amtsfattigkassan.

A. Samuelson: Eg havi verið í nevndini, men eg havi ikki tonkt uppá, at hetta skuldi tyða nakað sum helst systemskipti. At vit hava sett tingið fyri ministarán, vilja vit sjáldan fáa brúk fyri, og um ministarán ikki skuldi vilja ímøti-komið okkum, so skal eg ikki vera fornermaður.

Uppskotið varð samtykt.

Føroyskt mál í kirkjun.

2. viðgerð.

Prósturin: Kirkjukassanævndin hevur fingið til viðgerð eitt bræv, sum kom inn á ting frá nøkrum Ungmannafeløgum, har tey biðja tingið virka fyri, at føroyskt mál kann nýtast í ymsum forum. Vit í nevndini hava tikið tað burtur úr, sum vit ikki halda kann loysast á hesum sinni. Vit hava sagt okkara ætlan um, hvat ið kann gerast fyri føroyskt mál sum kirkjumál í Føroyum. Mær nýtist ikki at greiða frá, at tað eru ynskir frammi hjá fólki um, at føroyskt mál eisini kann nýtast inni í kirkjun. Og er tað so, at fólk fælar trongd til, at gudstænastan eisini kann vera á føroyskum máli, so elgir tað at gerast nakað fyri, at tann trongd kann verða stillað. Tað hevur verið á tingi fyrr, at fáa føroyskt í kirkjuna. Síðst var tað tá meinigheitsráðslógin var fyri, og tá fingið vit ein vissan rætt til at brúka føroyskt har: prædika kann verða hildin á føroyskum. Hesin rættur hevur verið nýttir sumstaðis. Men fólk, sum hava verið við til hesar gudstænastur, halda, at tað ber ikki rættuliga væl til at nýta tvey mál undir somu handling. Tey vilja halda, at tað var natúrligari, at alt við gudstænastuni kundi vera á føroyskum, eins sum alt kann vera á danskum, har meinigheitin ynskir tað. Hetta má vaksa natúrligt fram. Sum viðurskiptini eru, so eiga vit ikki tað

tilfar, sum nú einaferð er neyðugt, fyri at gudstænastan heilskapað kann verða hildin á føroyskum. Okkum tørvar sálmar, kellektir og ritúal. Og so saknast okkum lestrarbók á føroyskum, sum kann brúkast teir nógvu sunnudagar, tá prestur ikki er, um meinigheitin ynskir tað. Tað er so mangt arbeiði, sum má gerast, fyri at føroyskt mál kann koma í brúk í kirkjun. Vit halda at tað er nógv, sum talar fyri, at Føroya lögting vísir umsorga fyri at nakað verður gjørt her, al tann stund, at tingið heldur hesa sak vera av slíkum virði, at tað eigir at gerast nakað. Nevndin hevur hugsað sær at biðja próstin fáa til vega eina lestrarbók og eisini kollekt, og at tingið skal geva studning til hetta. Tað kann tykjast eitt sindur framført, at henda nevnd, hvar eg eri formaður, vil, at hetta skal gevast próstinum upp í hendur. Mær persónliga dámar ikki so væl, at hetta arbeiði verður lagt á meg. Eg havi betur hug at fáast við slíkt arbeiði av mínum egnu eintingum. Men tað er kanska eingin annar vegur at ganga. Tað er jú síður viðvíkjandi kirkjuligum sakum, at tær verða givnar til próstin. Eg veit ikki um tað er neyðugt, at sakin fer til triðju viðgerð. Eg vil biðja tingið taka væl undir, tí vit halda, sakin kann vera til gagn fyri okkara fólk.

Joen Poulsen: Jeg skal begynde med at sige, at jeg blev glad overrasket, da jeg så Udvalgsforslaget. Efter den Diskussion, vi havde ved Sagens første Behandling, havde jeg ventet lignende Forslag som i Sagen om Færøsk i Skolerne. Jeg kan stemme for Udvalgets Forslag. Da jeg læste Udvalgsbetænkningen igennem, blev jeg mindre glad. Der staar i Udvalgsforslaget noget helt misvisende. I den staar der ikke, at de andre Dele af Gudstjenesten skal være paa Dansk. I et islandsk Blad, som laa her i Salen forleden, stod der noget om Kirkemaal paa Færøsk. Det er beskæmmende, at en islandsk Redaktør kan referere fuldstændig nøjagtig, medens et Tingudvalg refererer saaledes, at en Anordning kun tillader Færøsk Prædiken og forbyder det øvrige. Vi ved, at der er blevet agiteret med dette Spørgsmaal. Nu venter vi, at Lagtingstidende med Betænkningen kommer ud blandt Folk. Det vil saa efter Udvalgsbetænkningen blive paavist, at kun Prædiken kan være paa Færøsk, medens det øvrige skal

være paa Dansk. Men det vil være vanskeligt at motivere, da Folk ikke gaar med Anordningen i Lommen. Jeg beklager, at Provsten ikke har læst Anordningen igennem og gengivet dens Ord rigtig saaledes, at det samme kunde staa i Betænkningen som staa i Anordningen.

Edw. Mortensen: J. Poulsen er komin í skiftandi sindsstemning. Hann má skilja, hvat nevndin meinar. Sum viðurskiftini eru, má ein partur av gudstænastuni vera á føroyskum og annar á danskum.

Joen Poulsen: Naar jeg skal kende andre Menneskers Tanke, saa maa det være efter deres Ord. Jeg er ikke Tankelæser som den sidste Taler. Jeg ved kun, hvad der staa.

Prósturin: J. Poulsen meinar, at vit hava referera lógina skeivt. Eg skal siga, at hesin §, sum her er talað um, er nevndini kunnugur. Vit vita at her stendur, at føroysk prædika, sum nú er, kann loyvast. Hetta er sett av teirri grund, at soleiðis eru tey faktisku viðurskiftir.

J. Patursson: Tá J. Poulsen helt, at hann skuldi siga nakað hesum máli viðvíkjandi, so vil eg eisini siga nøkur orð. Tá hann lætst at vera fegin, helt eg, at so var henda sak ikki komin væl fram á tingi, tí hann hevur ongantíð unt føroyskum máli frama. Tá J. Poulsen fegnast um føroyskt mál, tá stendur ikki væl til. Og so er, tí av hesum fær tað ikki javnrættin í kirkjuni. Eg vil vóna, at vit á næsta lögtingi kunnu lata okkara mál fáa javnrætt við danskt mál í kirkjuni.

O. Effersee: Provsten og Mortensen har fremsat den Udtalelse, at Betænkningen maa forstaas saaledes, at der i Øjeblikket ikke haves de fornødne Midler til at gennemføre Færøsk i Kirken. Det er absolut urigtigt. Joen Poulsen har Ret. Jeg kan være med til at støtte Udgivelsen af færøske Bøger. Men vi ved ikke, om de bliver af den Beskaffenhed, at de tiltaler os.

Joen Poulsen: Jeg vil sige til Patursson, at de Fremskridt, som er gjort for det færøske Sprog, har jeg støttet. Jeg vil ogsaa stemme for det foreliggende

Forslag. Til Provsten vil jeg sige, at jeg tænkte mig den Mulighed, at han ikke havde gennemset Anordningen og havde refereret efter Hukommelsen. Man kan jo huske fejl. Nu siger han, at han har gennemlæst den, men saa har han skrevet noget andet, end han vidste, der stod.

J. Patursson: Eg kenni ikki, at tað er gjørt nakað framstig viðvíkjandi føroyskum í kirkjuni, frá tí eg var barn. Tá talaði ein próstur, utan at spyrja um loyvi, á føroyskum.

Joen Poulsen: Jeg tror, at enhver Præst under samme Omstændighed ogsaa kunde gøre det nu.

J. Patursson: Tað er eingin framburður síðani.

Edw. Mortensen: Eg havi lisið álitid frá nevndini, og eg haldi, at eingin kann misskilja tað. Nevndin vil, at prósturin skal útarbeida føroyskt ritual, at vit skulu fáa lestrabók og sálmaðók á føroyskum máli, fyri at øli gudstænastan skal kunna verða á føroyskum, har sum fólk ynskir tað. Nevndin gekk út frá, at tingmenn hava heilar at teinkja við, sum onnur fólk. Eg vil stemme fyri hesum uppskoti, um tað ikki er vittingangandi nokk, tí føroyskt mál hevur ikki sama rætt sum danskt mál. Eg vóni, at fleirtalið næsta ár vil koma fram við uppskoti í tann rætning.

O. Effersee: Jeg synes, at det er ganske klart efter Betænkningen. I denne udtalelse, at efter Loven skal . . . der er udtrykt en Udtalelse om, hvad Loven befaler. Men Loven tillader det modsatte. Efter Loven kan alle Guds-tjenester være paa Færøsk.

Edw. Mortensen: Næsta sunnudag kundi til dømis ikki øll gudstænastan í Havnar kirkju verið á føroyskum eftir lógini, um tað varð ynskt nú.

Joen Poulsen: Mortensen taler om, hvad der skal have staaet. Jeg holder mig til, hvad der i Virkeligheden staa.

H. C. W.-Tórgarð: Eg havi verið limur í nevndini og havi lisið meinigheitsráðlógina. Vit eru klárir yvir, hvat sigst í § 14. Uppskot okkara sigir, at

vit skulu samla tað tilfar, sum nýtist. Tað sýnir, at vit vita, hvat lógin tilsigur. Eg stemmi við uppskotinum. Viðvíkjandi punkt 2 um studning til útgávu av bókunum, so kundi tað verið formelt rætt, at tingið kundi vilja vita nakað um, hvussu stórar útreiðslurnar blivu, men tað átti ikki at verið betingað av tí. Tá J. Poulsen segði, at hann var bangin fyri, at hetta uppskotið vildi koma at verða nakað líknandi sum uppskotið um skúlamálið her um daginar, so nýtist hann ikki at frykta so nógv. Vit hava jú ikki eingang prestar, sum allir duga at prædika føroyskt. Og annars eru heilt onnur viðurskiftir tilsteðgar í hesi sak. Tá nevndin sigur, at stórir partur av fólkinum ynskir føroyskt í kirkjuni, so veit eg, at stórir partar eisini ikki ynskja føroyskt, tí ber ikki til at siga, at kirkjumálið skal vera føroyskt. Eg havi hugsað, at tá vit fáa samlað hetta tilfarið, so vil tað eisini hava sín stóra týdning, at bøkurnar kunna nýtast í heimunum.

J. Patursson: Danskt mál er tvungið kirkjumál, men skuldi føroyskt tvingast inn sum kirkjumál, so vildi staðið eitt rama róp. Tað varð sent bønabræv til biskupin um loyvi at halda Ólavsøkgudstænastu í Havnar kirkju á føroyskum. Biskupur svarar, at »den ansøgte Tilladelse ikke kan gives«, og at tað mátti fyriliggja úttalilsir frá presti, lögtingi og meinigheitsráð. Kallar Joen Poulsen hetta fyri, at tað hevur verið framstig fyri føroyskum máli í kirkjuni? Munnu teir æraðu harrar enn halda fram við tí, teir hava sagt.

J. Poulsen: Udvalget gengiver alligevel ikke i Betænkningen Anordningens Indhold.

S. P. úr Konoy: Vit í nevndini hava nøkurlunda yvirveia hetta. Eg vil klára mína stöðu fyri Effersee og J. Poulsen. Eg veit ikki, hvat J. Poulsen forstendur við »nøjagtig«. Nevndarálitid er »nøjagtigt« eftir tí, sum fyriliggur. Um Effersee og Joen Poulsen taka 3 reglur burtur úr, so kunnu teir fáa tað at hóska. Eitt nevndarálit má sliggjast í samanburði við uppskotið til viðgerðar. Vit ætla at fáa ritualið umsett. Orðið »skal« er tikið út úr sínum samanhangi. At nakar skal koma fram við tí, at hetta er sett so, at tað kann brúkast sum agitasjón, tað forstandi

eg ikki. Eg haldi, tað er ikki rætt av J. Poulsen, at hann hevur talað, so sum hann hevur, aftaná at hann hevur lisið meinigheitsráðanordningin. Effersee sigur, at tað er ikki vanligur tingsiður, at man utan víðari anvisir peningar, fyrr enn man veit, hvat gjørt verður. Men hetta, sum her skal gerast, er jú ikki hvønn-dagsarbeiði. Ein tingnevnd kann væl ikki setast til at bedøma tað poetiska virði av sálmunum í eini sálmabók. Vit siga einans, at tingið skal styðja útgávuna. Og tað er beint. Tað er ein tanki, sum ikki kann lata seg brúka, at vit seta nevnd at finna at ritualinum og granska sálmabókina. Eg eri glaður, at sambandsmenn eru fegnir við uppskotið. Men so skjótt teir sliggja betonking frá kirkjukassanevndini, so halda teir seg sliggja nakað ræðuligt. Teir halda, at kirkjukassanevndin er ein jakobinarklubb. Hetta er einki sakleysari enn við undirvísingarmálinum; hetta er fornuftigt, og hitt var fornuftigt, og bæði eru natúrlig.

R. Rasmussen: Tað hevur verið talað um, hvussu stór framstig eru gjørd viðvíkjandi føroyskum máli innan kirkjudura í seinasta mannaminni. Jógvan Poulsen segði, at hann hevði verið við til øll hesi framstigin, og Patursson visti á, at tey vóru als ikki so stór; eg eri samsintur við honum í tí. Eg fari vist ikki skeivur, tá eg sigi, at framanundan 1903 var einki lógfest um føroyskt mál sum kirkjumál. Eitt annað er, at tað kanska var sløvunnið og síðfest, at danskt var kirkjumál. Men við lógini av 1903 var indirekta forboðið at hava føroyskt sum kirkjumál. Har stendur: »Benyttelsen af færøsk Sprog i Prædiken ved Gudstjenester uden for de almindelige Højmesse-gudstjenester eller ved gudelige Forsamlinger, der afholdes i Kirker, kan tillades, naar Kirkens Præst og Menighedsraad heri ere enige, og Provsten finder, at det bør tillades«. Her stendur tilskilað »udenfor de almindelige Højmesse-gudstjenester«; her við er tí forboðið at nýta føroyskt mál við vanligu hámessugudstænastu, og hetta er eitt afturstig frá lóggávusíðuni. Nú skal eg onganlunda mótmæla, at framstig eru gjørd í realitetini; men hvussu eru framstigin komin? Hvát er tað, ið hevur elvt framstigin? Tað er eitt almindiligt press frá fólkinum, frá teimum, sum í farnari tíð hava arbeitt fyri føroyskum máli; lóggávuvaldið og administratióin hava boygt

seg fyrri hesum pressu; tey hava givið eftir og loyvt føroyskum máli nakran rætt. Tað, at tað ikki beinleiðis er forboðið, er tí, at mennirnir hava ikki torað slíkt. Meinigheitsráðslógin, sum varð gjørd galdandi fyrri Føroyar í 1907, loyvir føroyskum máli ein lítlan rætt; har er ein trong smoga, hvarigjøgnum føroyskt mál kann smúgva seg inn í kirkjuna, og er hetta eins og nálaureygað hjá kamelinum. Havigjøgnum kann føroyskt mál smúgva seg, tá ið allar myndigheitir eru spurdar, harinillum biskupurin, ið situr langt hiðani; einhvør kann tí sliggja, at vegurin er bæði langur og trongur. Av tí, at pressioð er vorðið størri og størri, hava teir noyðst at lætta ventilin eitt sindur, fyrri at ketilin ikki skuldi skrædna. Tað, sum vit nú gera, og sum uppskotið gongur út uppá, er at fáa møgulegheitirnar tilsteðar fyrri tí, sum er loyvt í meinigheitsráðslógin, so at føroyskt kann nýtast sum kirkjumál. Framanundan hava møgulegheitirnar ikki verið tilsteðar, og tað er hetta, ið sigst í teimum trimum reglunum, sum J. Poulsen las upp. Vóru hesar møgulegheitir til steðar framanundan, so var eingin grund hjá J. Poulsen at vera so glaður og at stemma fyrri hesum uppskoti.

Frósturin: Eg skal fyrst siga nakað viðvíkjandi punkt 2 í okkara uppskoti. Her siga vit, at tingið skal styðja fyrirtøkuna. Vit hildu ikki, at vit skuldu nevna nakað um støddina av peningi; tá ið arbeiðið er liðugt, ræður tingið sjálvt fyrri, hvussu nógv tað letur. Vit hava í okkara áliti ikki citera meinigheitsráðslógin, men vit hava sipað til hesa § 1 í meinigheitsráðslógin, sum gevur Føroya máli nakran rætt í kirkjun, og vit hava sagt, hvussu tey faktisku viðurskiftini eru. Eg haldi, at mennirnir Effersøe og Poulsen venda forholdinum um og vilja siga, at paragrafurin sigur, at føroyskt mál skal og danskt mál kann brúkast. Viðurskiftini eru jú tey, at vit nú einki annað kunna nýta utan eina snøgga føroyska prædiku. Ait annað undir gudstænastuni skal vera á danskum. Eg haldi, tað er lægið, at menn heingja seg í orð. J. Poulsen segði, at „han var glædelig overrasket“, tá ið hann las okkara uppskot. Hetta týðir uppá, at hann hevði væntað nakað annað, væntað at nakað ringt skuldi koma. Hann hevur tinnæst hugt og leitað í álitinum, um einki

var at finna, sum hann kundi finnast at, og hevur hann tá endiliga funnið hetta orðið „skulu“, sum hann heldur vera skeivt sett. Eg vil bert siga, at honum tørvar ikki soleiðis at leita og leggja annað í orðini, enn vit hava meint.

O. Effersøe: Denne Sag har givet Anledning til en Sprogdebat; i alt Fald er der fra Selvstyrets Side rejst en saadan, men jeg synes, at der ingen Anledning er hertil. Vor Repræsentant i Udvalget er enig med de andre Medlemmer. Jeg tillader mig at sige, at vi ogsaa er enige. Jeg gjorde nogle spagfærdige Bemærkninger vedrørende Forslaget om noget, som ikke var fremsat rigtigt i Betænkningen. Intet Udvalg er ufejlbarligt, og man maa jo engang finde sig i Kritik. Men man har aabenbart den Opfattelse, at der ikke maa mukkes i Tinget. D'hr. vilde gøre klogt i, om de indrømmede, at Betænkningen er skidt skrevet, og gjorde sig klart, at man i disse Tider bør være forsigtig, hvor saa meget bliver benyttet som Agitation, og ikke forsvare noget saa oplagt som dette. Ordføreren (Provsten) har det egentlige Ansvar herfor.

R. Rasmussen: Effersøe sigur nú, at sjálvstýrismenn hava reist „Sprogdebat“. Honum nýtist ikki at koma her og gera seg til dómara. Er tað nakar, sum hevur talað um málslig evnir, so er tað Effersøe, helst nú, tá ið hann sigur, at álitioð er „skidt skrevet“. Hetta er ikki at spara tingsins tíð at koma við tilfíkum. Eg dugi ikki at sliggja annað enn, at hesir menn, sum talað hava fyrri sambandsflokkinum, stemma fyrri hesum uppskoti, tí at teir eru undir einum fólkapressi.

O. Effersøe: Jeg maa tiltrods for Hr. Rasmus Rasmussen have Ret til at fremsætte mine Meninger uden derfor at være Dommer. Jeg vil kort og godt sige, at jeg tror, at man i sin Tid gjorde Ret i at give Færøsk den Stilling i Kirken, som det nu har. Men dette betyder ikke, at vi vil blive staaende ved det; vi vil kun gaa skridtvis frem.

H. C. W.-Tørgaard: Eg vil viðvíkjandi tí, R. Rasmussen segði, halda fram, at tað ikki á nakran hátt er undir nøkrum pressu, at eg eri samsintur við hinar nevndarlímarnar.

Michel Samuelson: At hetta verður givið próstinum í hendi, er í sín orðan. Men eg vil minna á, at eg einaferð í einum blaði her havi lisið Dávids sálmar á færoyiskum, men tað má eg siga, at um hetta verður yvirsett á sama hátt, so vil tað vist ikki sláa ann í tí kirkjuni, eg eri vanur at vitja. Í hesi sak vil eg kortini ikki stilla meg avvísandi, men sjálvstýrismenn hava gingið fram her í ár uppá ein sovorðnan máta, sum eg ikki haldi vera rættan. Vit høvdu spurning framma um færoyskt í skúlunum. Har høvdu vit í sambandspartinum broytingaruppskot um at lata sakina ganga til erklering, so foreldrini kundu siga teirra meining; men hetta var kort avtrunfað. Her ger tann fyriliggjandi sakin stillingin sörvisi, men her trumfa teir eisini sakina iggjøgnum, so eg haldi, at tað er ónyttugt at leggja sakina fram á ting; hon er avgjörd framanundan. R. Rasmussen segði, at vit stemmaðu undir pressi. Eg kann neppa stemma fyri sakini, tí eg haldi, at hesin arbeiðsmáti, sjálvstýrismenn hava, er óhóskandi.

R. Rasmussen: Eg havi alla respekt fyri M. Samuelson, eftir tí hann hevur sagt.

Michel Samuelson: Tað er mær líkagylt, annaðhvørt R. Rasmussen hevur respekt fyri mær ella ikki.

Joen Rasmussen: Táð Efferse ikki hevur rætt at siga, at hetta er: »skidt skrevet«, so hevur R. Rasmussen líka lítlan rætt at siga, at vit stemma undir pressi. Eg ætli mær at stemma fyri uppskotinum, men ikki av nøkrum pressi.

R. Rasmussen: Tað er mær bara gleðiligt, at J. Rasmussen vil stemma fyri uppskotinum.

S. P. úr Konoy: Eg fataði ikki, hvat M. Samuelson sipaði til, táð hann helt, at tað var ein ringur máti, sjálvstýrismenn brúktu. Eg má siga, at tað er dult fyri mær, hvat hann meinar.

Michel Samuelson: Tað visir seg, at sakin er avgjörd, áðrenn hon kemur fram á ting; vit her í salinum hava einki innflyðslu uppá hana.

S. P. úr Konoy: M. Samuelson veit, Lagtingstíðinda 1918. A.

at sambandspartiið hevur haft mann sitandi í nevndini, og hava teir tessvegna haft ávirkan á sakina. Men hann meinar kanska, at tað er skeiðt, at fleirtalið ræður.

Michel Samuelson: Nú tók Konoy tað uppá tann máta, at táð nevndin er sameind, so skal sakin vera avgjörd. Men eg haldi tað ikki vera rætt, at einki hensýn verður tikið til debattin í salinum.

R. Rasmussen: Eg fati, hvat M. Samuelson meinar; honum dámar ikki, at sakin verður avgjörd, áðrenn hon kemur her á ting. Men hetta er ein máti, sum er nýttur í øllum parlamentariskum forsamlingum; soleiðis var, táð sambandið hevði fleirtal og soleiðis er nú. At skifta orð á tingi er ein siður, sum allastaðni verður nýttur. Tað eigir at vera so.

Michel Samuelson: Eg meinti, at í eini sak av almúgum áhugi, skuldi man tikið hensýn til allar síður; tað átti ikki at verið ein partísak. Hetta er ein forderviligur framgangsmáti; teir kunna nú sprella og spjálka sum teir vilja; teir hava trumfað danska málið út. Nú fái eg at siggja, hvat virkning hetta vil hava úti millum fólk; kanska hava teir hervið samlað tann fyrsta nagla til sína politisku líkkistu.

Joen Poulsen: Jeg tror nu, at Hr. Rasmussen gør sit Parti værre, end det er; thi hvis det var Tilfældet, som han sagde, kunde vi jo gaa hjem og lægge os. Til Tider bliver der dog taget Hensyn til det, som bliver sagt her i Salen.

H. C. W. Tørgaard: Eg vil minna um, at hetta er ikki nakar »partínnstillingur«. Eg havi ikki verið við til at jaga danskt mál út úr kirkjuni. Vit gera ikki annað, enn at vit vilja nýta tann rættin, sum meiningheitsráðslógin loyvir okkum.

S. P. úr Konoy: M. Samuelson heldur, at hetta er ein partísak; men eg haldi, at tey orð, ið eru fallin her, prógva nakað annað — umframt tað, at sambandspartiið hevur mann í nevndini, sum ikki hevur tikið serstøðu. Men eg fati M. Samuelson uppá bakgrund av tí, Jógvan Poulsen segði. M. Samuelson sýnist at halda, at hetta hevur ikki so nógv at siga, men Gud náði okkum fyri tí, ið kemur aftaná.

— Eg havi borið málið fram fyri at ímøtikoma nøkrum, ið er eitt ynski manna millum, og eg trívist nú einaferð best undir fríum viðurskiftum, ikki undir tvingsli.

Michel Samuelson: Min stillingur er begrundaður av tí, sum er hent framanundan; teir hava trumfað tað danska málið út, tó at vit brúktu allar lempfelðigheitir. Hendi sakin stillar ikki stórt krav, tí lógin stendur ívegin. — Men eg sigi, lat teir nú um tað, eg veit, at tað er ikki møguligt at fáa teir frá teirra standpunkti. Teir hava í mong ár haft hetta fyri, og tað má væl nú vera væl úttonkt.

S. P. úr Konoy: Eg siggi klárari og klárari M. Samuelsens støðu; hann sigur, vit hava firt danska málið út; hartil kann eg við líka stórum rætti siga, at sambandsmenn í 1911 firdi hitt føroyska málið út utan at spyrja foreldrin. Hann letust at siga: eg veit, at um nøkur ár vil danskt mál koyrast úr kirkjunum móti fólkaviljanum.

Michel Samuelson: Eg vil spyrja Konoy, um hann var í yvireinsstemmils við fólkaviljan, tá ið hann koyrdi danskt út úr skúlunum.

Joen Poulsen: Man har før sagt, at jeg ikke forstaar Dansk, og i Dag gaar man ud fra, at jeg heller ikke forstaar Færøsk. Saadan som Sagen foreligger, har der været Enighed om den i Tinget; der var kun et enkelt Punkt, man i sin Tid ikke kunde gaa med til, nemlig m. H. t. Oplæsning af færøsk Prædiken, og dette var af den Grund, at vi ikke har nogen færøske Prædikener.

Th. M. Strøm: M. Samuelson syntist at iðra seg um, at minnitalið ikki ráddi, og at ein sak var avgjörd, áðrenn hon kom á ting. Eg vil siga, at eg havi tikið støðu til sakina, áðrenn hon kom í salin og havi ongatið hildið, at hetta er ein partísak.

S. P. úr Konoy: Eg vil spyrja, nær vit hava koyrt danskt mál út. Vit hava broytt nakað, ið var abnormt, so at viðurskiftini nú eru natúrlig. Sjálvandi vil fólkaviljin ikki hava danskt mál úr skúlunum.

Michel Samuelson: Eg kann ikki kappast við Konoy í orðum; men eg vil taka til tað orðatak, ið ein skilamaður hevur sett fram: »Hvor der er mange Ord, der hører man Daarens Røst«.

R. Rasmussen: Eg skal slutta meg til tað, ið M. Samuelson nú segði; hatta eru sonn orð.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Ullaskipanin.

2. viðgerð.

Edw. Mortensen: Tann nevndin, sum hevur maximalprísaspurningin, hevur eisini hesa sak viðvíkjandi ullaskipanini. Amtmaður hevur fingið bræv frá keypmannafelaginum, sum biður justitsministerið frígeva ta ull, sum liggur í Keypmannahavn, og eisini nakra ull, ið er í Føroyum. Amtmaðurin hevur lagt spurningin fram fyri lögtingið. Vit eru ikki lidnir við okkara viðgerð av spurninginum. Tað er kunnugt, at tað er treydugt fyri fólk at fáa ull. Vit hava nú sett uppskot fram um forboð móti útflutningi av ull, og eg vil mæla til, at vit samtykkja hetta.

J. Patursson: Tað er eitt føroyskt orðatak, ið sigur: Føroya ull er Føroya gull. Hetta var eitt salt orð í gomlum dögum, men »mangt umskipast á mansins ævi«, segði Gøtu Trondur á sinni. Nú skal ull ikki verða Føroya gull, men bjálvi Føroyinga. Einkil er at siga til tað, men vit skulu tó ikki gloyma, at hetta er tann vara, sum í árhundrað hevur skaffa Føroyingum mesta gullið. Tá ið nú bann verður sett fyri at flytja ullina út, so má tað skipast á tann hátt, at mishugur ikki fellur á teir menn, sum royna at skaffa ullina. Eg vil tí vænta, at tingið gevur nóg mikið loyvi til, at ullin eisini verður gull. Harnæst kundi okkurt vera gjørt fyri, at ullin verður gjörd til føroysk klæði. Hesin spurningur kann takast upp í vørunevndini. Hetta mugu vit hugsa um, tí hvar eru tólini? Hvar eru rokkarnir? ella vevarnir? Í fjør var tikið upp at gera kvørnir og kvarna-

steinar. — Vit mugu, ið hvussu er, ansa eftir, at rættur verður gjærdur til báðar síður.

Studningur til Eiðislæknan.

2. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Eg skal ikki siga stórvegis, men nøkur orð fullu mær í huga. Seinasti talari segði, at vit máttu hugsa um at skaffa vøruna; nú er hann formaður fyri bóndafelaginum, og eg vil leggja honum á sinni, at hann roynir at skaffa okkum mest møguligar vørur. Men tað ræður á somu tíð um at minka um ræurnar hjá teim djórum, ið ferðast á okkara fjøllum, so at stríðið ikki verður so hart teirra millum, sum vilja hava okkara jørð kultiveraða, og teirra, sum vilja hava hana at liggja sum eitt »jagt-gebet«. Viðvíkjandi heimaarbeiði vil eg minna á tey orð, sum vanliga eru hoyrd her á tingi: »man skal tage fornuftigt paa Tingene»; hvat fingi fólk fyri at spinna? ella veva? Og tað er ein spurningur, um tað ikki verður gjørt líka so nógv »húsfid« hjá traðarmanninum sum hjá mongum stórum bónda.

Edw. Mortensen: Sakin her er eina ein partur av ullasurninginum. Ætlanin hjá nevndini er at koma við eini aðrari sak um alla ullaskipanina. Okkara ætlan er, at dispensation skal kunna gevast. Ætlanin er at fáa amtmannin til at sóknast eftir, hvussu nógv ull er í landinum.

J. Patursson: Eg vil skoyta uppi, at samtíðis verður ætlað um, hvussu nógv ull kann væntast til heystar.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Endurgjald fyri vegbygging.

3. viðgerð.

R. Niclasen: Eg vil bara mæla til, at uppskotið verður samtykt.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

R. Niclasen: Henda sak var fyrri í tinginum í fjør, tí at Eiðislæknin reisti burtur í juni mánað tað árið. Tingið bað tí regeringina um, at teir pengar, sum staturin bevilgar til hann, skulu koma befolkninginum til góðar viðvíkjandi at fáa sær doktarahjálp. Justitsministarinn sendi tinginum svar aftur, og tað viðfylgja erkleringar frá amtinum og fysikatinum, sum fyrirláa, at man antekur ein lækna til Eiðis fyrri eina tíð av árinum, t. d. um veturin og fyrri dupulta lön. Nevndin meinar ikki, at ein slík ordning er tilfrieðstillandi, men at tað heldur má roynast at fáa eina slíka skipa, at øll doktaræmbætir í landinum verða besett. Nevndin heldur, at vit framdællis mugu royna at fáa doktarar úr Keypmannahavn. Men eydnast ikki tað, so er nevndin sinnað til at royna, um ikki loyvi kann gevast til at fáa læknar úr Íslandi. Nevndin hevur tí vent sær til fysikus, um hann vil anbefalla tað. Men hann fráreður tað, og heldur, at man ikki skal broyta tær gomlu reglur, men at man skal hækka doktaralønirnar. Nevndin heldur, at læknarnir hava nóg stóra lön og er samsint at fyrirláa, at tingið stendur við viðtøkuna av 1914, og biður um loyvi at anseta læknar frá Íslandi, um tað skuldi tvørra at fáa teir úr Keypmannahavn.

Michel Samuelsen: Eg samsinnist við uppskotið. Vit eru ikki væl hjálpinir, utan at vit fáa doktara. Vit vilja helst hava læknarnar úr Danmark, men fáa vit teir ikki hagarí, so noyðast vit at royna at fáa teir úr Íslandi.

Uppskotið varð samtykt.

Fundur miðvikudag 11. september.

Lóg um dýrtíðarhjálp.

2. viðgerð.

Edw. Mortensen: Til lögtingið er komið bræv frá Føroya amtmanni, hvørt er skrivað, at justitsministerin biður um fittalilsir frá lögtinginum um, hvørjar broytingar tað vil gera í dýrtíðarlógini av 13. juli 1918. Henda lógin byggir uppá státs- og kommunala dýrtíðarhjálp. Staturin ger ymiskt fyrí sína egnu rokning fyrí at lætta um prísirnar. § 1 inniheldur í punktunum a), b), c) og d) slíkar lækkánir uppá vøruprísir. § 2 lækkar um prísir uppá brenni, gas o. s. fr. við 10 kr. uppá fólkíð. § 3 handlar um tær vanligu kommunalu dýrtíðarhjálpánir, soleiðis at kommunan kann nýta upp til 9 kr. uppá fólkíð til teirra, ið eru illa stillað; kommunan fær teir 2 partarnar aftur. Nevndin heldur nú, at vit skulu mæla til, at viðvíkjandi reglunum í § 1 c) skal justitsministerið geva amtmanninum loyvi til at lækka prísir á kjóti við 40 oyr. pr. kg í Føroyum. Eftir reglunum í § 1 a), b) og d) hava vit roknað, hvussu nógv hjálpin verður í peningi. Hetta verður c. 70,000 kr., og vit seta uppskot fram um, at amtmaðurin fær loyvi til gjøgnum amtshandilin at lækka mjølprísir við hesum peningi; eisini at amtmaðurin fær loyvi til at nýta 3000 kr. til lækkan av smørprísunum ella øðrum neyðsynjarvørum. Viðvíkjandi § 2 er at siga, at gas hava vit ikki í Føroyum; okkara brenni er torv, og yvirhøvur producerar hvørt hús torv. Tí verður tað trupult at lækka um torvprísir. Tí ljós verður nýtt petroleum, og vit vænta nú, at amtskommunan fær ein færing av petroleum, sum tá óivað verður útbyttur uppá kort; tað er tí beint, at hesir pengar brúkast til at lækka um prísir á petroleum. Vit hava uppskot um, at hetta kann gerast gjøgnum amtskommununa. — Aðrar reglur eru um skattaviðurskipti; tillegsskattur kann leggjast á tey fólk, sum hava inntøkur yvir eina víska grensu, sum kommunustýrið kann seta; tó markið má ikki verða lægri enn 600 kr. + 100 kr. fyrí hvørt barn undir 15 ár. Kommunustýrið hevur loyvi til at seta eitt hægri mark, og tað kann eisini líkna henda skattin

eftir vaxandi skala. Eg vil mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð.

J. H. Poulsen: Hetta er ein nóg so stór broyting av okkara dýrtíðarløgskipan. Eg havi sæð soleiðis uppá lógina, at forstandarskøpin vilja vera glað við hana, meðan tey, sum nýta rabatkort, ikki vilja verða so fegin, av tí at kommunurnar ikki vilja verða færr fyrí at geva so stóran rabat sum fyrr. — Eg vil nú loyva mær at greiða frá, hvussu lógin kemur at virka. Við hjálp av § 1 kann amtskommunan seta mjølprísir niður við 5 oyr. pr. kg, tað verður 20 oyr. pr. breyðkort. Smørið kann setast niður við 20 oyr. pr. kg. Eftir § 3 kunna vit seta prísir niður á ymsum neyðsynjarvørum; vit kunna nýta 9 kr. pr. individ. Brúka vit eisini hetta til at seta mjølið niður við, verður lækkanin $7\frac{1}{2}$ oyr. pr. kg ella 30 oyr. pr. breyðkort, tilsamans við hinum 50 oyr. Hetta meini eg nú ikki er neyðugt at gera. Tann normal rabatturin hevur verið í teim ymsku kommunum 30 oyr. pr. kg. Halda vit uppá hesi 30 oyrini, kemur kommunan at lata 10 oyr., altso bara triðjingin. Nýta vit eisini 10 oyr. til sukur, so hava vit 3 kr. pr. individ eftir. — Vit síggja tí, at viðurskiptini verða nakað tað sama, utan tað at kommunurnar koma at geva 10 oyr. uppá mjølið, meðan amtskommunan gevur 20 oyr. Alt í alt er hetta favorabilt, av tí at hetta er givið fyrí 7 mánaðir, meðan vit hava fingið 27 kr. pr. individ fyrí 15 mánaðir. Tað er soleiðis, at henda lóg er gjørd galdandi frá 1. septbr. í kongaríkinum; eg veit ikki, um vit ikki eisini kunna rokna við hesum degi; tí annars vilja tær kommunur, sum nú geva rabatkort, ikki fáa gottgerilsu. Eg vil skila til, at amtið sendir vegleiðing til kommunurnar eins og hevur verið gjørt. Eg vænti, at hetta uppskotið verður samtykt í einum ljóði, og eg skal mæla til, at vit gera tað.

Poul Niclasen: Eg havi eisini verið limur av hesari nevnd; av tí, at hinir limirnir hava haft orðið og greitt frá uppskotinum, er eingin grund hjá mær at ganga í detaljur. Tað er so, at henda lóg avvíkir frá tí lóg, vit finga seinast, í tí staturin nú fyrí egnu rokning íverksetur prislækkan á ymsum vørum. Vit hava eitt fundament í tí donsku dýrtíðarlógini, hvareftir vit kunnu niðurseta

ymisar vørur, t. d. kjøt, mjøl, smør og petroleum. Ífylgju hesa lóg kunnu vit rokna við, at tað falla 50,000 kr. lokkara lut til at lækka prísir á kjøti og fleski við. Um flesk ikki skuldi fara at vera til at fáa, er tað natúrligt, at vit brúka henda pening til at lækka kjøtprísir við. Eg eri fegin yvir hesa lóg, tí tíðirnar verða framdeilis við at versna, um so kríggið endaði nú. Tað er tí av viktugheit, at tað offentliga hjálpir uppá dýrtíðina. Tað eru tey minni múgvandi, sum lida mest undir dýrtíðini. Eg haldi, at vit eftir hesi lóg kunnu arbeiða betur enn eftir tí gomlu. Mortensen nevndi um, hvat staturin hjálpir viðvíkjandi brenni og belýsningi. Her producerar næstan hvør maður sítt egna brenni, nemliga torv. Tað ber tí ikki so væl til at seta mark fyri prís av torvi, tó at hetta er óføra dýrt, ið hvussu er fyri tey, ið keypa tað skulu. Eftir telegrammi er eitt skip undirvegs frá Amerika við petroleum. Eg vóni, at tað kemur fram. Henda steinolja verður vist dýrari enn tann, vit finga síðst frá Amerika. Men sjálvt um prísirnir verða høgir, noyðast fólk at keypa sær petroleum til belýsning. Tað hevur tí nógv at siga, at vit kunnu brúka 10 kr. uppá hvønn til at lækka prísir á petroleum. Og tá vilja ivaleyst øll vera ment til at keypa sær petroleum. Hetta er so mikið hetur, sum at ikki øll fáa nóg mikið torv, og so kunnu brúka petroleum fyri ein part í staðin fyri brenni. Eftir lógini kunnu vit fáa 3000 kr. til at lækka prísir á smøri. Men hetta munar ikki stórt. Tann einasti viðskerin, sum tann fátæki maðurin fær til keyps aftrat breyði, er smør; tað fæst nú einki annað. Og nú eru smørprísirnir úti av lagi høgir. Tí mugu vit lækka smørprísir, og eg vil vóna, at vørunevndin hugsar um henda spurningin. Eg eri fegin fyri bestemmilsini um tillegsskattin, tí tey siga, at tey, sum eru ringast stillaðu, skulu vera frí fyri henda skattin, soleiðis at tey, sum hava elna skattainntøku av undir 600 kr., skulu sleppa frá skattinum. Tað er so, at vit hava fingið flesk úr Danmark til maksimalprís eins sum er ásettur í kongaríkinum. Eg vil spyrja nevndarformannin: Kunnu vit eisini í framtíðini fáa flesk til biligan prís, sjálvt um vit brúka hesar áðurnevndu 50,000 kr. til at niðursteta kjøt við.

Edw. Mortensen: Tær reglur, sum

vit seta her, forða ikki fyri, at flesk kann koma til Føroya.

Poul Niclasen: Um vit brúka henda pening til at niðursteta flesk, er tað so útilukkað, at vit fáa flesk frá Danmark.

Edw. Mortensen: Nei, tað forðar ikki fyri tí.

Samtíkt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Hámarksvirði.

2. viðgerð.

Edw. Mortensen: Til nevndina er komið bræv frá „Enigheden“ á Tvøroyri, „Havnar arbeidsmannafelag“ og 2 tingmonnum úr Havn um hámarksvirði á ymiskum vørum og um at seta aðrar reglur. Spurningurin var í fjør frammi á tingi, og tingið sendi boð til avreiðararnar um at selja teirra vørur til hampuligan prís, og spurningin um hámarksvirði var einki gjørt við. Nevndin heldur, at hetta boð ikki hevði góðan ávirkan. Nú hava vit hildið, at nakað má gerast, men vit eru ikki samsintir; vit hava bytt okkum í 3 partar. J. H. Poulsen og eg stilla serligt uppskot. Og eg tali nú á okkara vegna. Vit halda, at tað er neyðugt í Føroyum sum aðrastaðni at fáa regulerað sølu av nøkrum føroyskum vørum, so prísirnir ikki verða ov høgir, og so at avreiðararnir ikki miskrúka tey viðurskiptir, sum kríggið hevur skapað, og soleiðis at fólk flest kann evna at keypa ein part av hesum vørum. Vit hava eisini avreiðararnar í huga, so at teir prísir, sum vit vilja seta, ikki skulu sviða til jarðabrúkið. Vit hava roynt at hugsa til báðar síður og hava haft í minni, at eisini tær handilsvørur, sum avreiðararnir noyðast at keypa, eru hækkaðar nógvi í prís. Vit í nevndini eru allir samdir í tí, at tann amtliga kunngerðing av 29. august um seyðasølu verður niðurlögð. Harnæst hava 3 limir í nevndini sameinst um at biðja amtmannin seta hámarksprís á eplir, 18 øyr. fyri tvíþundið. Viðvíkjandi kjøtinum hevur nevndin bytt seg

í trýggjar partar. J. H. Poulsen og eg halda, at tað ikki er neyðugt at seta uppskot um ekspropriation av kjöti. Tá vit fyrirláa, at bøndurnir fáa 70 oyr. fyri pund, so halda vit, at teir ikki vilja goyma kjötið. Keyparamir skulu fáa kjötið fyri 50 oyr. pund og fáa kort, hvareftir hvør kann keypa 15 pund av seyðakjöti eftir hesum prisi. Skuldi tað vera ekspropriation, so mátti tað fyrst samtykkjast av regeringini, og til tað er tíðin knøpp nú. Okkara uppskot um kjötskipan er, at kjöt skal seljast fyri 50 oyr. pund og skerpukjöt í kr. 30 oyr. aftaná 1. mars og í kr. 25 oyr. undan. Livandi seyður skal kunna seljast fyri 50 pct. aftrat kjötpriðinum. Vit hava verið nakað ivasamir í at seta 70 oyr. pund av seyðakjöti sum hámarkspris. Tað er ivasamt at ganga so høgt. Okkara hugsan er, at maximalprisin er hægsti prisur fyri besta sort av vøruni. Vit halda, at nógvið seyðakjöt má kunna fáast biligari, táð nógvið kjöt kemur á marknaðin. Aðrastaðni eru nógvið dómir um, at vøran er biligari enn tann ásetti maximalprisur. — Næsta punkt í uppskotinum handlar um at senda kjötmerki: 7½ kg pr. individ, til kommunurnar, sum so byta tey út húsanna millum; tey hús verða undantikin, sum kunna haldast at producera meira enn tey brúka. — Okkara princip er, at fólk fáa rabatmerkir og skulu so royna sjálv at fáa sær kjöt. Eydnast tað ikki, skulu tey kunnu fara til kommunustýrini, sum so mugu royna at fáa kjötið til vegar. Fær kommunustýrið ikki nóg mikið kjöt, skal tað venda sær til ein mann í Havn, sum vørunevndin hevur valt. Hann skal so royna at skaffa kjötið; og hann skal gjalda kommununi fyri tað arbeiðið, sum hon gera hesum viðvíkjandi. Við fáum orðum, okkara uppskot mælir til at seta maximalpris, og tey, sum ikki sjálvi eru før fyri at fáa kjöt, venda sær til kommunustýrið, sum síðani kann heita á mannin, sum er valdur í Havn. Endiliga hava vit sett pris á tál: 160 oyr. pr. kg. Eg skal mæla til, at okkara uppskot verður samtykt.

Poul Niclasen: Tað eru aðrir menn í salinum, sum vilja greiða frá broytingaruppskotinum; grundin til, at eg bað um orðið, var tann, at orðførarin nerti við, at formaðurin ikki vildi beinleiðis ganga við til at lógfesta eitt av uppskotinum, um tað varð viðtikið. Hetta sipar til tað

uppskotið, sum er framsett av Debess, Strøm og mær. Eg vil spyrja formannin, um hann ikki vil lógfesta hetta uppskotið, utan conference við ministerið.

Formaðurin: D'Herrers Forslag indeholder en baade direkte og indirekte Pligt til at afkræve Producenterne; jeg anser det for nødvendigt, i hvert Fald m. H. t. den indirekte Pligt til Afkrævning, at begge Ordninger bliver forelagt Ministeriet. Da jeg nu har taget Ordet, kan jeg med det samme berøre et andet Punkt, nemlig Punkt c i Forslaget, som gaar ud paa at oprette en Kødcentral i Thorshavn. En saadan vil ikke blive nogen helt lille Virksomhed; jeg vilde derfor finde det naturligt, om Lagtinget valgte et Udvalg til at forestaa en saadan Kød-Central.

Poul Niclasen: Eg fataði ikki formannin heilt, um hann meinti, at bæði uppskotini, eisini Samuelsens, máttu leggjast fram fyri ministerið.

Edw. Mortensen: Eg gloymdi at siga í áðni, at J. H. Poulsen og eg hava sett fram broytingaruppskot til okkara uppskot, nevniliga at broyta 25. septbr. til 1. oktbr. Vit høvdu væntað, at maximalprisirir komu til viðgerðar fyrr í tingsetuni. Harnæst mæla vit til, at aftrat verður sett, at tær avtalur, sum eru gjørdar viðvíkjandi kjötsølu, verða ógyldigar.

Formaðurin: Overfor P. Niclasen skal jeg udtale, at han maa være klar over, at det samme gælder for Samuelsens Forslag; dog skal jeg bemærke, at jeg ikke synes, at den Afleveringspligt, som findes i Samuelsens Forslag, er saa vidtgaaende som den anden. Jeg forbeholder mig iøvrigt min Stilling.

R. Rasmussen: Viðvíkjandi uppskotinum frá P. Niclasen, Debess og Strøm, so hugsi eg, at eg havi misfatað tað. Fyri mær sýntist tað, sum um punktini 5 og 6 undir b) vóru straffibestemmilsir undir c). Eg haldi meg nú hoyra, at meiningin ikki er henda.

Poul Niclasen: Tað er beint, sum R. Rasmussen sigur. Í uppskotinum var ein prentvilla, í staðin fyri kolon skuldi standa punktum.

N. Debess: Táið sakin var til 1. viðgerð, greiddi eg frá mínari stöðu. Eg helt tá, at spurningurin var ringur at loysa, og eg havi sannað hetta, meðan eg havi sitið í nevndini, sum hevur haft sakina til viðgerðar. Besta dømi er, at nevndin hevur bytt seg sundur í 3 partar, sum hvør er komin við sínum uppskoti. Eg kundi ikki ganga saman við Mortensen og Poulsen, av tí at teirra uppskot ikki gevur vissu fyri, at fólk fáa maximalkjöt. Tó hava vit ikki uppskot frammi um ekspropriation, men vit hava gingið ein miðalveg; tíverri upplýsir formaðurin, at hann ikki kann seta eitt slíkt uppskot í kraft utan eftir samráð við ministerið, og um so verður, koma vit at drála við maximalprísunum til út á heystið. Standurin er ikki góður, við tað at kjötið, sum fyrr kostaði 50 oyr. pr. kg, nú er uppi í 250 oyr. pr. kg, og meðan arbeiðslønin var 25 oyr., er hon nú bert 50 oyr. pr. tíma. Tað er tí eyðsæð, at arbeiðsfólkið er ikki ført fyri at keypa kjöt. Vit vilja nú skapa vissu fyri, at øll fáa kjöt. Meiningin hjá okkum er at koma at ráða yvir $\frac{1}{4}$ av skurðinum: 10000 lomb; ella $\frac{1}{2}$ uppá fólkið. Síðani halda vit, at táið vit hava fingið hesi 10000 lombini, so skulu producentarnir hava frítt loyvi at selja restina. Táið tey minni múgvandi hava fingið teirra part, so kunna hini, sum eru fær fyri at keypa, fáa sær tað, ið kemur á marknaðin. Vit hava sett okkara prís til 130 oyr. pr. kg, og rokna vit við, at 50000 kr. vera brúktar til at lækka um kjøtprísir, verður söluprísurin 90 oyr. pr. kg. Hetta vil uppastur siga, at varligur lambsprísur verður 15,60 kr. + 50% fyri eitt lamb á lívi. Forbrúkarin letur 18,60 kr.; men hetta er kanska eisini ov nógv hjá tí fátaeka manninum at lata, og hava vit í okkara áliti sett, at kommunurnar kunna lata nakað til hesar borgarar, so prísurin verður 60 oyr. pr. kg; kommunan fær $\frac{2}{3}$ frá amtskommununi. Eg vil ganga við, at hetta uppskotið frá okkum kann tykjast villingasamt; men eg vil hupa, at tingmenninir seta seg inn í tað. Eg meini, at hetta uppskotið er mest rættvíst. -- Táið vit taka 10000 lomb, er eyðvitað at vit ikki kunnu taka javnt frá øllum; vit vita at produktionin er ójovn. Tey tøl, vit her hava sett upp, eru kanska ikki tey rættu. Teir minstu producentarnir ganga undan; markið er 10 lomb. Ein producentur, sum sker 10 lomb, er ikki skyldugur at lata nakað til hámarksvirði.

Har móti kann hann keypa til hetta virði. Teir smáu producentarnir eru jú ikki betur stillaðir enn arbeiðsfólkið. Lombini skulu, táið ynski er frammi og tað annars er gjørligt, latast í lívi. -- Vit hava eisini broytt eitt sindur í okkara uppskoti á sama hátt sum Mortensen og Poulsen í teirra. Skipanin má annars verða tann, at kjøtmiðstöðan í sambandi við allar kommunur fær at vita, hvussu nógv ið verður skorið í hvørji kommunu, og hvussu nógv hvørji kommunu tørvar av kjöti. Vit seta fyri, at fólk hava verið hjá kommununum og sagt frá, hvussu nógv teimum krevur. Vit hava sett tað mark, at teir sum skera upp til 60 lomb, skulu lata fjórðingin til kommununa. Teir, sum skera 60—120, lata ein triðing. Teir sum skera 120 og uppeftir, lata helvt. Síðani skulu teir hava loyvi at selja frítt. Vit hava ein straffparagraff í okkara uppskotið sum ljóðar, at teir producentar, sum ikki til bestemta tíð hava uppgivið, at teir hava selt til miðstöðuna eila kommunu, skulu eina hava loyvi at selja kjöt til hámarksprís. Tað ger at okkara uppskot ikki kann setast í kraft alt fyri eitt. Okkara uppskot setur ikki annan straff, enn at vit seta hámarksprís, hvat ið eisini er eftir hinum uppskotinum, so kann okkara uppskot gera eins tað sama, kundi kanska gjørt meiri av, men tá kemur uppskotið kanska ikki at ganga ígjøgnum. Tað, sum formaðurin úttalaði, gevur mær anleiðning til at trúgva, at henda føling er røtt. Men vit hava eisini sett maksimalprísir. Vit hava sett: lambakjöt fyri tvípundið 130 oyr., skerpikjöt innan 1. marts 180, eftir 1. marts 260 oyr., salt lambakjöt 150, lomb á lívi 50%; hámarksprísurin er fyri oksakjöt 170 oyr. ungneyt 140, neytakjöt 160, tarvakjöt 80, góð ungneyt 170, kálv 130, lambsskin 180, tálv 140 og fyri hvørt avroð 100. -- Hetta var tað eg vildi siga fyri fyrst. Eg komi kanska uppastur seinri og skal tá gera eina samanlíking millum okkara og hini uppskotini.

Th. M. Strøm: Eg havi verið ein í nevndini. Nú hevur Debess greitt frá uppskotinum frá honum, P. Niclasen og mær. Sakin um maksimalprís er komin frá »Havnar arbeiðsmannafelag«, »Enigheden« á Tvøroyri fyri utan frá teimum tveimum tingmonnum úr Havn. Her eru menn, sum eru henvístir til at liva av tí dagløn, teir tilfeldiga kunnu fáa.

Teir ynskja maximalpris á føroyska og innflutta vøru, tí daglønirnar standa ikki longur í forhold til prisirnar. Tað er svårt at bjarga sær fyri menn, sum hava familju. Tað bætar ikki, um man fær lønirnar upp, tí prisirnir hækast enn skjótari. Tað er vónleyst. Framanundan krígunum kundi man fáa til keyps í krambuðini kjöt, fisk, pylsu og tálgi; nú fæst einki. Og tað, sum er at selja, er so dyrt, at eingin kann keypa tað. Man kann siga, at tað, man ikki kann keypa, tað má man lata vera. Men tað er ikki eingang heldugt fyri samfundið, at arbeidararnir liva við ússaligan kost; tí teir skulu slita hart, og mugu hava livumátan hareftir. Tá er sigi, at tað kann vera til skaða fyri samfundið, at teir liva við ússaligan kost, so er tað rimiligt. Verða telr undirerner- aðir, so kunnu teir gott koma at enda í Høydølum. Livihátturin ger nógv til, at tað eru so mangir sjúklingar har. Meðan kríggið hevur verið, hava nógvur familjur liva soleiðis: bræð og eitt sløð av margarinu til morgunmat, súpan til náttverða, fisk til døgverða; kjöt smæðkaðist ikki. Soleiðis er kosturin. Aðrastaðnis krevja arbeidsmenn at fáa kjöt fleiri ferðir um vikuna. Eg vil anbefalla, at uppskotið hjá okkum verður samtykt.

A. Samuelson: Eg havi í nevndini ikki kunna verið samsinutr við hinar tingmenninar og havi tí sjálvur framsett eitt uppskot. Eg vil nú greiða frá mínum uppskoti. Eg eri ikki við at stilla uppskotið um at seta maksimalpris á eplir. Tað er vanskiligt at seta ein maksimalpris á kjöt, sum báðir partar skulu verða tilfriðs við. Sjálvt um fólk hevur ráð at keypa tað kjöt, sum Strøm fyrislær, so kunnu tey tó einans fáa 1 pund um mánaðin. Tað er sum medicin og ikki sum matur. Uppskotið hjá mær gevur jú ikki so ógvuliga nógv meira, tað gongur út uppá, at amtskommunan keypir so nógv, at hvør fær minst 15 pund. Eg trúgvi, at man við fríviljigt salg til amtskommununu kann fáa so nógv; kanska meira; tí tað verða nógv, sum ikki brýggja seg um at keypa tey 15 pundini, og so vil man kunna lata meira til tey, sum serliga treingja. Hetta kvantum skal vera av lombum og ikki av deyða sœrum. Hetta skal skaffast til vegar, við at amtskommunan longu nú letur kunngerá, at hon keypir seyð til 120 oyr. fyri kilo. Kjotið skal latast ferskt. Men um nakar ikki

vil hava tað ferskt, so skal amtskommunan kunna siga við avreiðararnar, at teir skulu turka tað til skerpukjöt. Hetta skal gjaldast eftir tí vekt, tað hevur dagin eftir at seyðurin verður slaktaður. Tað mugu so vera menn til at ansa eftir, at røtt vekt verður uppgivin. Tá man hevur fingið so nógv kjöt, at tað verður 15 pd. til hvørt menniskja, so skal tað niðursetast við 20 oyr., so at forbrúkarin fær tað fyri 40 oyr. pundið. Tann peningur, sum verður ímillum, skal útreiðast eftir dýrtíðarlógini ella frá amtskommununum. Amtmaðurin biður forstandarskapini hjálpa til, at hesin ordningur kemur í lag. Man kann siga, at kanska man ikki fær kjöt fyri henda pris. Men so er fyrisligið av mær at gera tað so, at tann maður, sum kann gottgera fyri breyðkort-kantórinum í Havn, at hann hevur selt ella bjóða sær til at selja til amtskommununu ímóti helvt av sínum lambakjoti, hann skal hava lov at selja hina helvtina ella tað, hann vil av henni, fyri tann pris hann kann fáa. So vil man siga, at reiðararnir fáa so hetta. Men teir mugu so eisini finna seg í at gjalda fyri tað ein størri pris. Eg haldi, at tilboð til at selja til amtskommununu skal vera innkomið áðrenn 25. septbr. So havi eg fyrisligið nakað bestemt um, at í tí tíð, tá ið amtskommunan tekur ímóti tilboð um salg av kjötinum, skal tað ikki loyvast at selja seyðakjöt ellars, fyri at man virkiliga kann fáa tað, sum eg havi roknað við, at man skal hava. Tingsins vørunevnd skal gjøgnumføra henda skipanin saman við amtmaninum. So havi eg eitt kraftigt bestemmilsí til endan. Har sigi eg, at so framt tað ikki innan 25. septbr. er bjóðað til amtskommununu minst 15 pund uppá hvørt menniskja, so biður tingið amtmanin at seta maximalprisir. Míni maximalprisir eru: Ferskt lambakjöt 100 oyr. kg, skerpukjöt (1. mars) 180, fersk tálgi 140, saltað 140, avroð 1 kr. stykkið. Man vil kanska siga, at hesir maximalprisir eru for lágir fyri avreiðararnar. Men tað má ikki gloymast, at mín maximalprisur kann unngangast, um menn vilja selja góðvilluga til amtskommununu. Man vil kanska siga, at hetta er betur fyri teir stóru producentarnar. Men tá maður ikki hevur meira enn 10 seyðir, skal hann ikki nýtast at selja blígt. Eg haldi tað, at um mítt uppskot verður forbetra — og tað kann tað — so vóni eg, at vit kunna sikra

fólkið 15 pund til 40 oyr. pundið og allíkvælt producentunum góðan prís. Eg gangi við, at uppskotið ikki er fullkomið, men hevur brek. Men eg hofi, at eg her við kann vissa í føroyska fólkinum 15 kg. pr. indivið fyrri 40 oyr. pundið. Producentarnir fáa 60 oyr. pundið fyrri tað biligasta og nógv meira fyrri hitt. Eg eri sum sagt ongan lunda blindur fyrri, at uppskotið ikki er feilfrít, men vit kunna nú hugsa um at stilla broytingaruppskot í tíðini millum 2. og 3. viðgerð. Grundin til, at eg ikki kann ganga saman við Mortensen og Poulsen er, at eg frykti fyrri, at fólk í almindeligheit ikki vilja fáa kjot um teirra uppskot verður viðtikið. Eftir teirra uppskoti fáa vit maximalprís, men kjot trot. Teir stóru uppkøparar kunnu keypa alt kjotið, og vit vita at producentarnir heldur vilja selja í stórum enn í smáum. Eisini hevur tann stóri uppkøparin lættari við at ordna seg við producentarnar; hann kann t. d. siga: sel mær alt kjotið, hong tað upp, eg skal gjalda leigu fyrri hjallin og síðani koma við skipi eftir kjotinum. Tann minni maðurin kann ikki gera hetta. Nú sigir teirra uppskot, at forstandarskøpin kunnu hjálpa manninum, men eg vænti ikki, at tey kunnu hjálpa, tey kunnu ikki konkurrera við teir stóru reiðararnar. At beina manninum til ein mann í Havn vil einki hava at týða. Eg dugi ikki at sleggja annað enn at henda skipanin vil seta mark fyrri prísnum til vinning fyrri teir stóru uppkøparar, og seta mark fyrri fortjenastuna hjá producentunum til vinning fyrri kapitalistar. Teir stóru uppkøparar vilja fáa kjot til hesar ásettu prísir, meðan smáfólkið fær einki. Hitt uppskotið líkist mínum, men í § 2 stendur, at hámarksvirði skal verða 130 oyr. pr. kg; hetta er lægri enn mítt; har stendur eisini, at kommunurnar skulu áðrenn 20. septbr. senda frágreiðing til miðstöðuna í Havn. Hetta verður ógjørligt; nógvir fiskimenn eru ikki komnir heim til ta tíð. Tí átti hetta at vera broytt ella koyrt út. Ymissar reglur eru holdur vandaferar t. d., at producentar, sum skera minni enn 10 lomb, skulu ganga undan.

Lagtingstíðindi 1918. A.

Hetta kann misbrúkast. Vit kunna seta fyrri, at tað eru fleiri producentar í einum húsi — og hetta er ikki helt sjaldsamt —; t. d. í einkjumaður eigir jørð og hevur 9 lomb at selja; hann kann selja tey frítt til dagsprís; nú kann hann eiga 3 dreingir, og búgvíð kann vera skift; hesir dreingir kunna skera hvør teirra 4 lomb; maðurin kann eisini hava systkin, sum eisini hava eitt sindur av jørð. Eftir hesum uppskoti kunna øll hesi fólk selja alt sítt til dagsprís, bara skurðtalið hjá hvørjum einum er undir 10. Hetta er ikki eitt bara tonkt dømi. Eg skal mæla til, at vit viðtaka mítt uppskot við teim broytingum, sum eg ætli at stilla til 3. viðgerð. Eg hoyrði, at orðferarin tosaði um himmalbrævið frá ífjor, men tað var eingin skomm fyrri okkum, at vit litu producentunum av væl til. Lagtingið stendur fríari nú, við tað at tað kann skila til hetta brævið.

Poul Nielsen: Orðførararnir fyrri minnitølunum hava nú talað; longu við 2. viðgerð og eisini ífjor greiddi eg gjølla frá míni stöðu. Tað er verðið sagt, at tað at nevndin hevur býtt seg sundur í 3 partar, kann takast sum eitt tekn uppá, at einki av uppskotunum verður samtykt. Eg havi tonkt mær, at nevndin aftaná hesa viðgerð kom saman aftur og uppáftur tók stöðu til spurningin. Tað hevur í stóran týðning í dag at sleggja, hvussu tingmennirnir stilla seg. Samuelson fannst at, at vit hava sett 20. septbr.; har til vil eg siga, at orðferarin segði frá, at vit vóru komnir við broytingum, og har á millum við teirri broyting at 20. septbr. verður broyttur til 1. oktr. — Eg trúgvi ikki, at tað eru nógv hús, sum hava fleiri producentar, so tað forholðið behøva vit ikki at rokna alt for nógv við. Tað er nú ómøguligt av fyrstu hond at framseta eitt uppskot, sum menn ikki kunna finnast at. Men tað er ein stórur vansi, at vit ikki í farnum árum hava sett hámarksprís; høvdu vit haft gjørt tað, stöðu vit betur í dag, so høvdu vit haft eitt grundarlag at byggja á. — Táið talan er um at seta hámarksvirði, væður um at skapa vissu fyrri, at varan kemur á

marknaðin, og táð og ikki eri gingin við til uppskotið frá Mortensen og Poulsen ella frá Samuelson, er tað tí, at eg eri bangin fyri, at hetta vil fœra við sær, at einki kjøt kemur til sølu, og tað skuldi ikki verið hensiktin við einum maximalprísi. Eg haldi at okkara uppskot er tað besta og mest demokratiska. Vit hava givið okkum far um bæði producentar, serstakliga teir minnu producentarnar, og forbrúkarar. Mangir av teim, sum bara skera 10 lomb, eru ikki stórt betur farnir enn arbeiðsfólkið. Sjálvandi kundu vit expropriera, men hetta vildi kravt eitt nóg so stórt apparat og fœrt við sær, at vit neyvan fingið gjørt nakað við kjøtprísirnar í ár. Eg haldi, at henda skipanin, sum vit seta fram, er rættvís, og vilja allir partar vera vælbyrdir við hana. Hetta uppskot frá okkum kann kanska sigast at vera nakað villingasamt: allar hesar reglur; men allir eru á einum ljóði um at spurningurin er vandamikil at loyaa til fullnar. Viðvíkjandi kjøtmiðstöðuni skal eg siga, at grundin til, at einki serstakliga er sett upp honni viðvíkjandi er tann, at vit hava hugsað um, at koma fram við uppskoti til avgerðar, sum skal innihalda regluskipan fyri miðstöðuni. Men eftir tí sum okkara háttvirði formaður segði, eru vónirnar ikki so góðar fyri at realisera hesum í næstu framtíð. Tað hevur verið haft á máli, at prísurin í okkara uppskoti, 130 oyr. pr. kg, er nóg so høgur; og at hetta vil gera, at prísurin á bygd verður hægri enn vanligt, men tað vænti eg ikki. Tað var ein, ið segði — eg hugsi, at tað var Samuelson — at kvantumíð var nakað lítið, bara 1 pund um mánaðin; men eg meini ikki, at tað er vert, at seta tað soleiðis fram. Áðrenn veraldarbardagin brast á, vóru viðurskiftini so, at ein arbeiðsmaður var fœrur fyri at keypa eini 2—3 lomb, men eftir hesa tíð hevur tað verið ógjørligt hjá tí minna manningum at keypa nakað av kjøti. Vit vilja nú seta fólkið fœri fyri at keypa eins og tey vóru von at gera, áðrenn ófriðartíðin kom. Vit hava umframt á seyðakjøti sett hámarksvirði á oxakjøti, neytakjøti, tarvakjøti o. s. fr. — Sum orðførarin segði, eru nakrar prentvillur í okkara uppskoti; vit hava roynt í broytingar-

uppskoti at rætta tær verstu. Á eplum hevur øll nevndin utan Samuelson sett hægsta prís til 18 oyr. pr. kg. Vit kunna ikki slaggja burtur frá, at viðurskiftini eru øðrvísi viðvíkjandi eplum enn kjøti. Tað kostar meira arbeiði at producerera eplir enn at producerera kjøt. Forholdið er her øðrvísi enn tá talan er um kjøt. Men vit her í Havn hava verið vitni til at eplir eru komnir í so ófœran prís, at tað als ikki hevur verið forsvarligt. Tað er mær fortalt, at tað vóru avreiðarar í Eysturoy og Sandoy, sum ætlaðu at selja eplir til nøkurlunda rímiligan prís í fjør. Men so komu agentar frá keypmönnum í Havn og aðrastaðni inn til hesi pláss og bjóðaðu so hogan prís, at teir fingi hesi eplini. So settu teir uppá tey, so at tey komu at kosta 20—25 oyr. pundíð. Tað er ein alt ov høgur prísur. — Í ár eru dyrkaði nógv eplir; meir enn í fjør; kanska meir enn nakran tíð áður. Men vit mugu minnast, at tað eru eisini fólk í okkara samfundi, — eg kann m. a. taka til einslig stíllaði konufólk, sum ganga í fiskin — sum ikki kunna velja eplir. Tí er tað neyðvendugt at seta maksimalprís á tey. Av tí at tað er so ymiskt við tí arbeiði, sum krevst til at dyrka eplir, so er tað væl so, at prísurin er vanskiligur at áseta, so at bæði keyparar og avreiðarar kunnu vera tilfriðs alla staðni í Føroyum. Tað er t. d. stórrur munur millum at velja eplir heima á Sandi og í Havn; tí má ansast eftir at prísirnir vera hóskandi, og koma at galda teir, sum hava lættast við at velja flest eplir. Tað er ofta sagt, at sakin um hámarksvirði einans var reist av Havnarmönnum. Hetta ynski um hámarksvirði er smíðlartíð tilsteðja runt í landinum. Viðvíkjandi hámarks-virði av eplum skal eg leggja afturat at hesin spurningur eigir at koma til avstemningar síðst, tí eg vil ikki ganga við til bert at seta hægstapris á eplir. Hámarksvirði má bæði ráma eplir og kjøt. Mær dámar sum sagt ikki at ganga við til, at vit bara seta hámarks-virði á føroysk eplir. Tá henda sak var til fyrstu viðgerð, so anfordi eg, at prísirnir á føroyskum produktum vildu blíva hægri í ár enn í fjør, og tað hevur víst seg, at soleiðis er vorðið. Lat

okkum tí nú gera álvaru av at fáa nakað flag viðvíkjandi hesum máli. Man vil á báðum síðum kritisera, men tað skulu vit ikki leggja í. Tað hevur nógv at siga, at vit eiga fundamentið, sum vit seinni kunnu arbeiða viðari uppá, tí dýrtíðin vil tíverri óivað vera varandi mong ár enn. Bøndurnir hava eisini loyvi at krevja ein prís, sum er hampiligur fyri teir, tí dýrtíðin rámar eisini teir í vissum lutum. Men bøndurnir hava tó ikki fingið leiguna av garðinum setta upp og hava tó her haft ein vinning. Væl hava teir størri útroiðslur, men tað kann takast sum ein dýrtíðarhjálp, at leigan er vorðin tann sama, sum hon altíð hevur verið. Onkur helt, at um man setti hámarksvirði, so varð tað ikki ein normalur prísur. Men tað verður heldur ikki nógv kjøt selt undir tað virði. Tað kann tykjast nakað høgt at seta 130 oyr. fyri tvípunkðið av seyðakjøti, og vit kunnu hugsa um hetta, áðrenn sakin kemur til 3. viðgerð. Eg skal mæla til, at uppskotið frá Debess, Strøm og mær verður samtykt. Tað er tað rættvísasta og mest demokratiska.

A. Samuelson: Eg skal siga nakað um eplini. Nevndur orðførarin segði, at vit mugu innrætta tað so, at hugurin til veltíng ikki skal mótarbeidast. Tí havi eg ikki vilja sett hámarksvirði á eplir. Øðrvísi við kjøti. Her skal eisini gerast eitt arbeiði; men tað er størri starv uppá seg við eplunum. Eg vil ikki siga, at eplaprísurin er for lágur. Um vit seta hámarksvirði so høgt, at teir, sum velja eru fornøyaðir, so verður hámarksvirði so høgt, at tað ikki er nakar bati fyri keypan. Tað er ikki ivingur í at við hesum prís, sum her er uppskotið til eplaprís, fær man ikki somu dagløn, sum tá man fer til útróðrar. Eg eri móti at seta maksimalprís á eplir yvirhøvur. Vit mugu heldur royna at innføra eplir: um tey vera ov dýr, so hava vit lov at seta tey so, at tey regulera prísinn á færoyskum eplum. Tú P. Nielsen broytir sítt uppskot til at galda frá 1. oktbr. staðin fyri frá 25. septbr., so kundi tað vera, at fjallið var gingið og kjølið selt.

Th. M. Strøm: Viðvíkjandi tí

eina pundi av kjøti um mánaðin, so stendur ikki stórt meiri í uppskotinum hjá Samuelson, enn tað stendur í mínum: Ein man kann tó hetta punktið gera í einari familju við 8 menniskjum. Fyrr hava tey ikki haft ráð at keypa sær, tí prísurin hevur verið so høgur; nú fáa tey nakað. 4—5 krov er tó eitt sindur til veturin. Eg má beklaga, at Samuelson ikki fekk sett hesa skipan í gerð fyri 2 árum síðani.

Edw. Mortensen: Eg kann ganga við til hámarksvirði av kjøti og eplum. Eplini kostaði, áðrenn kríggið kom, 8--10 oyr. Nú seta vit 18 oyr. Eplir eru seld fyri 60 kr. tunnan. So tað er orsak til at seta eitt mark.

A. Samuelson: Strøm hevur rætt, at mítt uppskot ikki gevur stórt meir. Men tað gevur tó minst 15 pund uppá fólk. Teir geva í mesta lagið 12 pund. Viðvíkjandi eplir, tá meini eg at maksimalprísur er tann síðsti útvægur. Hvi er Strøm ikki sjálvur komin við uppskoti fyri tveimum árum síðani. Eg havi aldrin sagt, at eg havi so góðan hug á maksimalprísi. Men nú kann man kanska ikki annað.

O. Effersøe: Jeg har bedt om Ordet for en kort Bemærkning for længe siden. Hvis vi bliver ved med de lange »korte Bemærkninger«, som flere Talere har, saa bliver vi aldrig færdige.

Ambudurinn: Jeg vil indskrænke de korte Bemærkninger.

Poul Nielsen: Til A. Samuelson skal eg siga, at eplir verða brúkt alt árið, og man kann ikki bliva við at gjalda teir høgu prísarnar árið runt; tí er tað av stórum týðningi at fáa regulerað prísinn á eplum.

A. Samuelson: Nielsen kann syrgja fyri, at vit fáa eplir úr Íslandi, men helst úr Danmark, og fáa prísinn á teimum niðurstutt av tí peningi, vit hava hjá veruvndini.

Poul Nielsen: Eg havi einki indflydelse á veruvndina ella hennara

disposítióinir, hværki hvat ið viðvíkur tilflutningi frá Íslandi ella Danmark.

J. Patursson: Føroya bóndafelag hevur sllað bræv til tingið 29. juli ífjor, og biðið tingið um at minni múgvandi fólk vissast búnaðarvørur til sámligan prís. Seinni kom bræv frá „Havnar arbeiðsmannafelag“ um nakað tað sama; tað gekk longri fram og vildi eisini at prísur skuldi setast á aðra vǽru enn búnaðarvørur, eisini á handilsvǽru. Hetta var ífjor. Tingið sendi so út eitt bræv, sum teir nú hava givið eitt vakurt pent navn. Tá avreiðararnir ikki vildu geva brævinum gætur, so skulu teir nú hartast aftur fyrri. Men brævið ífjor var einki svar á brævi frá bóndafelaginum, sum ætlaði tingsins samráð saman við teir menn, ið avreiða búnaðarvørur. Vit ætlaðu at fáa samráð við tingið og so við vǽrunevndina. Men tað kom einki burtur úr. Og nú skulu avreiðararnir fáa skyldina, og enn tá tað at brævið frá tinginum ikki var adresserað til nakran særstakt. Við samráð kundu vit vera komnir til eitt endamál. Vit høvdu kunnað fingið kjetið til vegar fyrri tann og tann prís. Tað hevði altso verið ein fæst avtala. Tí her kundu avreiðararnir gjørt hvønn annan ansvarligan, um teir ikki gjørdur tað sum beint var. Men við tingsins brævi kundu teir ikki gera hvønn annan ansvarligan. Nú hevur hetta mál verið í nevnd. Ikki so at her er eitt almont mál, og at man skal gera beint til báðar síður. Nevndin hevur vǽl roynt, hvat hon hevur kunnað. Men at tað ikki er lætt, sæst av, at hon er klovnad sundir í trý. Tað, sum merkir hetta, sum framkomið er, tað er, at tað er sett hámarksvirði á nakrar búnaðarvørur og vissa keyparunum ein hampiligan prís. Tað at seta mark vissar ikki fyrri, at vit fáa meiri vǽru. Orðførarin segði, at hetta var gjørt í øðrum londum, og tað er rætt í og fyrri seg. Í øðrum londum hava teir gjørt nógv afturat soleiðis, at teir, sum avreiða, fáa vissu fyrri einum lægsta prís. Um maður veltir eplir, fær hann ikki vissu fyrri, hvat ið fæst fyrri hetta arbeiði. Í Noreg — vit kunnu nú ikki samanlíka okkara viðurskifti við Danmark, illa nokk við Noreg — verður

sagt við landbrúkararnar: veltið dúgliga, vit skulu vissa tykkum ein minsta prís, og hetta hava teir gjørt; minsti-prísur fyrri bygg er har 45 kr. tannan, havra 50 kr., rug 55 kr., og látið teir volta hveiti 60 kr. tannan, alt hetta kornið keypir staturin. Teir vissa monnunum ikki bert minsta prís, men staturin keypir alt og selur av stað aftur fyrri 20 kr. minni tannuna eisini til avreiðararnar og bændurnar. Hetta tapið tekur hann aftur frá teimum, sum hava tjent uppá kríggið. Einki av hesum hevur verið gjørt í Føroyum, tí mugu vit ansa okkum, at vit ikki leypa óhug á teir menn, ið fáast við bóndararbeiði, at teir ikki skulu kasta hetta arbeiði frá sær og taka upp annað arbeiði. Um alt fer hart verður gingið fram, koma vit at minka um landbúnaðarvǽrunar. Viðvíkjandi eplum er tað óbeint at seta hámarksvirði, so leingi vit ikki velja nóg mikið til okkara sjálvs. Eg haldi ikki, at tað er boint at leggja fram eitt bræv, sum skal vísa, hvussu nógv ein maður hevur tikið fyrri eina tunnu av eplum. Tað vil altso vera, at onkur er, ið ger okkurt, sum hann ikki átti at gera. Vit kunna fara og kanna eftir, hvat keypmenn taka fyrri einahvorja vǽru: t. d. hví skal ein keypmaður selja ein náttkjóla fyrri 18 kr., tá ein annar solur ein slíkan kjóla fyrri 12 kr. Tað er óhóskandi at bera soverðið fram, og líka so óhóskandi er tað at sípa til leiguna hjá bóndunum, at hon er ov lág, og so rokna teimum hetta sum dýrtíðarhjálp. Heldur ikki traðarmanna leigan er hæðkad, og teir hava tó ikki $\frac{1}{5}$ ella $\frac{1}{10}$ at svara í haldi. Við tað at bændurnir svara haldi, spara teir samfelaginum pening til ellisstudning. Tað hevur verið horið nógv fram, hvussu lítið lónirnar eru gingnar upp, og her haldi eg, at hovudsskaðin er: arbeiðis-lónirnar eru ov lágar. Hvussu ber tað til, at lónirnar bara eru hæðkadar við 100%? Eg vil biðja onkrar gera mær skil á hesum. Tað er logið, at tann vǽrun, sum landbrúkið framleiðir, skal gerast lægri, fyrri tí at arbeiðisfólkið ikki hevur nóg mikla lón. Tað er jú ikki landbúnaðurin, sum brúkar arbeiðismenninar; jarðabrúkarin er ikki mentur enn at brúka arbeiðisfólk; húskallar

og neytakonur eru skjótt ein -saga blott. Hesum vildi eg fingið skil á. Nú er ofta hildið fram, at hesir prísir, ið nevndir eru, eru góðir og nóg høgir, tá ið vit kanna eftir, hvat varan kostaði fyrr í gomlum dögum. Hvat virði hava pengar? Tað nyttar einki, hvat ið kundi fáast fyri 1 kr. fyri árum síðani, og jarðadyrkarin er ikki so staddur, at hann kann seta sínar pengar í bankan. Hann má keypa fyri pengarnar. Hetta verður eins og áður ein umskiftan í náttúraliur, hvar pengarnir eru býtiamerkið. Vit kunna hyggja eftir, hvat ið fæst fyri pengarnar fyri eitt lamb. Kjøtið er gingið 100—150% upp; seyðakjøtið kostaði í 1914, áðrenn kriggið hevði sín ávirkan á prísir, 30—35 oyr. pr. pund; nú kostar tað 70 oyr. Hæðkanin er 100%. Hyggja vit eftir, hvussu keypmansverur eru hæðkaðar, slíkar verur, sum eru neyðturviligar fyri landbrúkarar at keypa, so síggja vit, at t. d. stouter er gingin upp frá 30 oyr.--2 kr. ella 600%, ein klæðningur, sum fyrr kostaði 35 kr., kostar nú 120 kr., og hví skulu bøndur ikki ganga í donskum klæðum eins og hitt fólk ið; styvlar fyrr 10 kr. — nú 45; rugmjøl fyrr 8½ oyr. — nú 26 oyr.; grýn 12 oyr., nú 48 oyr., sápa 15 oyr., nú 90 oyr.; soda 8 oyr. — nú 60 oyr.; -- kaffi 50 oyr., nú 385 oyr.; -- te 150, nú 550 oyr. Og so koma vit til bygningartíklar, sum bøndur eisini mugu nýta: cement er hæðkað við 600%, takpapp við 350% og víður við 400%. Landbúnaðararabod: spakar við 1000% o. s. fr. Harímóti er kjøt, eplir og arbeidistónir bara hæðkað við 100%. Hetta er eitt sindur ónatúrligt. Fara vit í handilin og keypa tubbakk fyri teir pengar, vit fáa fyri ein lambskropp, fáa vit 2 pd. av tubbaki og 8 vindlar; fara vit til ein skómakara fáa við ½ av tveimum styvlum; 3 lambskroppar nýtast fyri at fáa uppá fótarnar. Skuldi bóndin gingið í donskum klæðum, mátti hann latið 8 kroppar, bara fyri at klæða seg utan á; hevur hann 8 fólk í húsi og skulu tey klæða seg, ganga 64 kroppar. Tað ljóðar ótrúligt, men hetta er so satt sum nakði. Fyri at fáa reiðar pengar, neyðist bóndin at rógva út. Skal hann keypa við, fær hann 4 borið

fyri ein kropp. Eg bavi borið hatta fram ikki fyri at agitera, men eg haldi at tað er beint at síggja sakina frá øllum síðum. Tí eiga vit ikki at leggja ólung á teir, sum dyrka jørðina í eini tíð, hvar fiskiskapurin gevur so nóg meira enn jørðin. — Av uppskotunum dámar mær best teirra Mortensens og Poulsens; og vænti ið at broytt verður um uppskotið, og eg haldi, at tá ið fólk ið hevur fingið tað, ið tí tørvar, so kann amtmaðurin og vorunevndin seta reglur fyri tí, ið eftir er. Men vit mugu halda uppá, at kjøtið verður til tað minni múgvandi fólk ið. — Samuelsen útsoluprísur er 40 oyr; eg vil spyrja, hvar hann sælar at taka tann pening, ið tørvar hertil; skal nakað takast, so má onkur vera setast upp, eg vil spyrja: hvar? Eg vóni, at hesi 3 minnitølini arbeiða seg saman til 3. viðgerð.

O. Effersøe: Í Slutningen af Betænkningen staar, at jeg har været fraværende, og det har været saa uholdigt, at jeg heller ikke var nærværende, da Sagen var til 1. Behandling. Skylden er dels den beklagelige Omstændighed, at Sagen saa sent kom til Behandling, og dels ogsaa at jeg nedsagades at rejse hjem for at varetage mine Forretninger som Syssemand og tilmed, at jeg ikke kunde komme saa snart tilbage, som paaregnet. Jeg foreslog i Fjer Indførelse af Maximalpris, og jeg var rede til ogsaa at gaa til Expropriation. Jeg vil ikke sige, at jeg stod alene, men der var meget faa, som støttede min Anskuelse. Man var for godtroende, man udstedte et »Himmelbræve«. Nu ser vi Resultatet deraf; særlig stærkt har vi mærket det dernede, hvor jeg bor. Til trods for at der findes saa meget Kød paa Færøerne, at enhver kan faa, hvad han behøver, har det bogstaveligt talt været saaledes, at man overhovedet slet ikke har kunnet faa noget, selv de, som har Raad til at købe for enhver Pris. — Nu er der fretkommet Forslag i Aar. Forslaget synes mig at have lovlig høje Priser f. Eks. paa Kartofler. Jeg er ingentunde af den Anskuelse som Pálsson, at de store Kongshønder kommer i en saa ynkvaerdig, økonomisk

Stilling. Den Fremstilling, han gav, kan jeg ikke tro er rigtig. Man kunde jo gøre Forsøg: er de saa i Knibe, kunde jo en eller anden løse dem af. Jeg vil støtte ethvert Forslag, selv et nok saa vidtgaaende, om at komme til en Ordning, der medfører, at Folk faar Kød til rimelig Pris. Jeg synes bedst om Poul Nielsens, Debess og Strøms Forslag, men Forslaget synes ikke at kunne gennemføres. Forslaget vilde kunne sendes Ministeren med den nu afgaaede Post. Man kan ogsaa gøre saa, at man foretager Ekspropriation af Kød og lader Prisen bestemme ved Vurdering. Det maa Amtmanden kunne gøre. Skulde det ikke være muligt, saa kan man overveje, om der ikke er andre Maader at komme frem paa. Jeg vil være med til at støtte Sagen kraftig. Med Hensyn til Indførelse af Kartofler fra Danmark, saa kan Priserne reguleres. Hvad Kød angaar, kunde det saa ikke tænkes at skaffe det frem paa den Maade, at man sætte en lav Maximalpris og samtidig overlade til et Kødnavn at købe Kødet. Det er kedeligt, at man ikke kan komme i Forhandling med „Føroya hóndafelag“, som har bidraget til de høje Priser. Man kunde sætte en lav Maximalpris, saa kunde Bønderne sætte sig til at spise Kød, og spise Kød saa det foreslog. Men det blev de vel kede af til slut. Til Fiskerskibene kunde vi maa-ske skaffe Saltkød fra Island. -- Vi maa sørge for, at vi har godt med Flesk. Jeg kan ikke tænke mig, at Flesk er bedre end Skærpekød. Det er rigtigt at sætte, hvormegit Fiskerskibene skal forsynes med af Skærpekød. Der er ingen Grund til, at man skal spise meget Skærpekød paa Fiskerskibene og derved hindre, at Folk paa Landjorden faar noget fersk Kød at spise. Jeg synes ikke om det Forslag, at man skal sætte visse Priser og saa reducere dem og yde Landmændene Erstatning. Jeg vil ikke være med til at forære dem Penge. Det trænger de ikke til. Jeg er rede til at arbejde med en hver til at faa Sagen i bedre Gænge og vil advare mod at være godtroende.

R. Nielsen: Ifjor var eg við at stemma fyri einum radikalum uppskoti í hesi sak, sum gekk út uppá ekspropriation. Min grund var, at tað var gott at fyrir taka fordeiling, og eisini at forhindra, at einstakir, sum ótu nógv kjøt, kundu sleppa undan gigt. Tað hevur væl verið gjørdur nógvar ómakur fyri hesum uppskotum, sum nú eru á lofti. Tó dámar mær tey ikki. Men um tað einn av teimum verður broytt, so vil eg kanska kunna stemma við tí. Eg meini, at kjøtverurnar nú eru bíligar, og at ikki aðrar varur kunnu fáast fyri líknandi prís. Tað sigst at man vil gera rætt og skjál til báðar síður; men á bygd er tað so, at ein og hver ikki fær kjøt hvønn dag. Á bygd eru heldur ikki útsølar, og har er bara ein tíð um árið, at man fær ferskt kjøt. Óðvísti er í Havn. Tað verður tikið til, hvussu gott bøndurnir hava tað; tað er av tí, at man ikki kennir til tað slít, teir hava. Meinar man, at tað er so lætt t. d. at ganga á fjall í bjørgunum, hvar menn ofta útseta seg fyri stórum fára, bæði tá teir skulu taka seyðin og skulu skipa hann inn í brimi. Tað ofrast ofta nógv fyri seyðin. Tað verður lítið tonkt uppá av forbrúkarum, tá teir keypa kjøtið. Her í Havn vil man hava ferskt kjøt útstillt alt árið í krambúðunum. Slíkt kennir man ikki á bygd. Har eru nógvir menn, sum arbeiða hart utan at smakka kjøt, líka hart sum arbeiðismenn í Havn ella á Tveroyri. Ein býráðslimur hevur sagt um Havnar menn, at teir holdur skuldu roynt at producera enn at ganga ella sita fyri einki á bonkinum í Vágabotn. At man skal selja teimum monnum kjøt, sum taka sær so á møkum, er ikki rætt. Eg sigi ikki hetta fyri at gera nakað úlop, men bert hvat mær er sagt frá. Teir, sum treingja, eiga at fáa kjøt til rimiligan prís. Tað, sum P. Nielsen sigur um Eysturoya eptini, undrar meg. Havnarmenn kundu bara vlssa sær tey, áðrenn agentarnir komu. So finga teir tey. Effersoe sigir, at ferskt kjøt og saltkjøt kundi man altíð brúka. Men hvat verður so til skerpikjøt. Av saltkjøti eykst skirbjóg. Eg ætli mær at stemma fyri uppskotinum hjá A. Samuelson. Hann kann kanska broyta

tað nakað, t. d. broyta 1,20 fyri tví-
dundið til 1,30, og eisini broyta sínar
maksimalprísir nakað og ikki seta
saltaða tálgi til sama prís sum feraka.
Skerpíkjót kann ikki turkast fyri einki.
Tað er eitt sindur ómakur við tí, og
man skal hava góðan hjall. Tá eplini
setast til 18 oyr., so er tað ein for-
holdsvís hægri prísur, enn kjotið hevur.
Eg vóni, at vit kunna sameinast um
at fáa okkurt uppskot fram.

Poul Niclasen: Tað kann ikki
undra, at hesin spurningur er reistur
av Havnini og Tveroyri, tí í hesum
háðum plássum finst mest av arbeiðis-
fólki. Mær tykist, tað er undarligt av
tingmonnum frá øðrum plássum at
sleingja slík orð út um Havnarmenn,
at teir eru letingar. Arbeiðararnir í Havn
eru ikki letingar, men dugandi og
arbeiðssamir menn. R. Niclasen kann
bara hyggja at uppdyrkingini her; tað
er ongastaðni í Føroyum, at menn hava
arbeitt so nógv uppá uppdyrking sum
í Havn. Man skal vera varðugur við
at koma fram við slíkum álopum, og
R. Niclasen átti at skamma seg yvir at
slongt slík ónærslig orð út her á tingi.
Um Paturssons upplýsingar úr Noreg
má eg siga, at eg havi aldrinn fingið
ein slíkan framstilling, alt eg havi
roynt at fáa upplýsingar, og eg trúgvi
ikkj, at hann passar. Eg kom inn uppá
at nevna um leiguna, júst tí at vit
hava talað um, at tað í hesi sak eisini
má takast hensýn til producentarnar.
Man kann ikki meta traðarmenn saman
við bøndur; tað átti Patursson at duga
at sagt sær sjálvum.

O. Effersøe: Det var blot for at
sige, at jeg ikke kan tænke mig andet,
end at R. Niclasen var spøgelfuld an-
gaaende Virkningen af at spise fersk
Kød og Saltkød. Hvis han ikke var
spøgelfuld, saa har han misforstaaet
mig.

J. Patursson: Eg kann bjóða Ef-
fersøe nakrar merkur av mínum garði.
Men so má hann eisini fara til bakka,
og verða við í brini, og rækta seyð, tá
skalvurin liggur. Torir hann at vága
lívið har? Til Niclasen kann eg siga,
at leigan aldri hevur verið hækkað.

Mangur traðarmaður hevur tað nógv
betri enn mangur bóndi; tí teir hava
so nógv við síðuna av; bøndurnir hava
ikkj fingið keypt tað, teir sita við, so-
leiðis sum traðarmennirnir. Eg haldi
við tí, sum sagt er, at maksimalprísar-
nir í uppskotinum hjá A. Samuelson
eiga at broytast.

R. Niclasen: P. Niclasen bað meg
fara út um býin, so vildi eg síggja
mun á plássunum. Men eg havi verið
runt um í Havnini, og eg má siga ut-
væl er nógv arbeitt her, men tó kemur
Havnin ikki javnt við t. d. Miðvág. Í
Miðvági er neytatalið 120, í Havnini
gott 100. Eg skal bara nevna hetta
fyri at vísa, at hann ikki kann seta
meg á skák mót í hesum.

Poul Niclasen: R. Niclasen hevur
deilvís missskilt meg. Eg kallaði ikki
Miðvingar letingar; heldur ikki kunna
vit samanlíka á henda hátt sum
R. Niclasen ger. Í Miðvági eru bæði
kongsbøndur og óðalsbøndur, og jørðin
har er nógv betur at fáast við enn her
í Havn. R. Niclasen veit, at dyrkilandi
er ógvuliga ringt her í Havnini sam-
anmetað við t. d. í Miðvági.

N. Debes: Tað var við vilja, at
eg ikki nevndi hámarksvirði á eplir.
Eg var betonkiligur við at seta fastan
prís á eplir, tí tað er munur á tí arb-
eiði, sum maður ger, tá ið hann veltir
eplir, og tað arbeiði, sum verður gjørt
seyði viðvíkjandi. Men tá ið eg havi
gingið við at seta fastan prís, er tað,
tí at ein maður hevur sitið í nevndini,
sum er av tí oynni, sum producerar
flest eplir. Tá ið hesin maður meinar,
at hesin prísur er nóg høgur, fari eg
at halda tað sama. Fáir eru eisini teir,
sum velja eplir fyri at selja. Annars
vildi Samuelson ikki seta hámarksvirði
á eplir; hann helt tað vera ov vágið
og vísti á amtshandilin, sum hevur
flutt eplir til Føroya. Hetta er gaman
í, men vit mugu minnast til, at hesin
influtningur, í hvussu er eitt árið,
mislukkaðist. Eg kundi haft stóran hug
at svara Jóanesi Patursson, men tað
gerst kanska ikki neyðugt; tað vildi
verið lætt hjá einum almindeligum
arbeiðsmanni at mótbeyta honum.

Hann sner það burt frá snari stöðu. Eg eri fegin um, at Efferðsson hefur greitt frá snari stöðu, og at hann vil ganga við at seta hámarksvirði. — Táið eg var uppi í ferð segði eg, at vit ætlaðu at koma við smáum broytingum; eg dugi sjálfandi eins væl og Samuelson at sýggja, at brek eru í uppskotinum. Hjá mær ræður ikki um, at okkara uppskot vinnur, men at vit koma á mál.

J. J. Weihe: Maksimalprísurin kann gera mær mest sum tað sama; og fáir vanliga so mikið, at eg hjálpist. Men tað undrar meg ikki, at tey, sum einki sjálvi fáa, ynskja sær at fáa nakað til rímligan prís. Og táið eg hyggi uppskotini ígjøgnum, haldi eg, at prísirnir eru rímligir. Áðrenn kríggið seldu bøndur miðlingalamb fyrri 12 kr. lambið. Nú er arbeiðislostin hækkað við 100%. Eftir Samuelsens uppskoti kemur eitt meðallamb at kosta 21,60 kr., eftir P. Nielsens, Debess og Strøms 23,40 kr. og eftir Mortensens og Poulsens 25,20 kr.; so hetta er so toliliga á leið. Líknandi er við eplanum. Mær dámar best Debess, Nielsens og Strøms uppskot; minst dámar mær Mortensens og Poulsens. Hjá Samuelson er eg helst ímót punkt 10. Um nú ikki er bjóðað nokk av kjöti, so er tað órættferdugt ímóti teimum, sum bjóðað hava. Tey fáa tá so nógv minni fyrri kjötið, tí teir verða noyddir til at selja alt fyrri hámarksprís, men kanska okkurt broytingaruppskot kemur.

H. C. W. Tórgarð: Her er sagt, at sakin er lögð fram av arbeiðismannafeløgnum og tveimum tingmonnum. Eg eri annar av teimum. Eg skal nú loyva mær at siga nekur fá orð. Mær dámar best Samuelsens uppskot, eisini vegna prísins dámar mær hetta best. Vit mugu hopa at fáa kjötið utan tvang. Táið uppskotið frá Mortensen og Poulsen sigur, at producentarnir hava krav uppá fortjenastu og at føroyskir landbrúkarar trongja til at koma uppá fatur, so tonkti eg ikki, at tað var ein uppgáva hjá nevndini at fáa føroyskar landbrúkarar á fatur. Annars vil eg siga, at hetta uppskotið dámar mær als ikki;

hetta vil hava til høvuðsresultat, at uppkøypararnir fáa alt kjötið til bíligan prís. Eg vóni, at broytingaruppskot koma, sum gera meiri mun millum størri og smærri producentar. Eg kundi fannið anledning til at siga nakað viðvíkjandi tí, sum teir 2 talararnir, sum vóru ímóti maksimalprís, segdu, nevnliga R. Nielsen og Patursson. Patursson minti um at leigan hjá traðarmonnum ikki var hækkað, og seinni segði hann, at bøndur hava ikki loyvi at keypa garðarnar. Tað er heldur lægið at nevna, at traðarmenn ikki gjalda nóg høga leigu; eg haldi, at teir holdur skuldu fingið premiu fyrri teirra arbeiði. Viðvíkjandi tí at bøndurnir brúka við og cement, so má eg siga, at eg veit lítið um at siga, at bøndurnir nýta hetta til at fjálga um seyðin. Nógv talar fyrri at brúka slíkt, men teir hava gjørt alt ov lítið av hesum. R. Nielsen talaði um, at menn vildi fáa gíkt og annað, táið maksimalprísur kom; eg eri tí vorðin eitt sindur betonkiligur, helst nú vit hava læknatrot, men eg hatti mær tó at stemma fyrri maksimalprís. Viðvíkjandi samlingsplássum, Vágsbotnsbankanum og tilíkkum, so vil eg bara siga at úti á bygd er eisini slíkt samlingspláss.

J. Patursson: Eg kundi ikki hugsa mær, at ein slík týðningsmikil sak sum henda, skuldi verða brúkt av einum tingmanni til at skaffa fóður til eitt vist blað. — Mangur ein bóndi stendur 10 ferðir ringari í tí enn ein traðarmaður. Eg segði, at vit áttu at vara okkum í hesi sak, og eg haldi, at tað er aldeilis ótilberligt, at hon verður gjord til eins uppsingarsak.

H. C. W. Tórgarð: Tað eg segði var ikki tiltonkt at vera fóður í nekrum blaði, Patursson reisti sjálvur spurningin um traðarmenninar.

R. Nielsen: Tórgarð nevndi meg sum verandi ímóti maksimalprís; eg trúgvi ikki, at nakar kundi fata míni orð soleiðis. Ífjer stemmaði eg fyrri tí radikalasta uppskotinum. Hann hefur tí ongan rætt til at siga slíkt. Eg vil hava rættferdigan maksimalprís. Hann meinti annars at traðarmenninir átti

at fáa premiu; eg skal ikki vera seinastur at stemma fyri tí, serliga tá ið eg minnist, at ein Havnarmaður fekk premiu fyri eitt traðarstykki, og at hesin maður var slektaður úr Miðvági; hann gjørdi hetta sum eksempel fyri Havnarmonnum í sínum aldurdómi.

Poul Niclasen: Allir vilja væl hava rættvísan hámarkspris. Tá ið Patursson tók tikni av tí, sum sagt var um traðarmenn, so vil eg minna um, at hann sjálvur dróg spurningin fram. Hvat tí viðvíkur at fylla bløð við agitation, so hevur netup Patursson í eini aðrari sak, nevnliga vøruspurninginum, fyllt eitt annað blað við agitation.

N. Debess: Tað var sagt, at ein Miðvingur skuldi hava lagt Havnarmonnum lag á, hvussu teir skulu dyrka traðir. Hetta ber nú ikki til. Eg skal minna á, at træðin harúti liggur við ein koyriveg; har er lætt at koma at; aðrastaðni mugu menn bera alt á traðir teirra og har hevur eingin Miðvingur lagt lag á. Annars haldi eg tað var lógið at stilla bygdamenn kontra Havnarmenn. Hvør í sínum lag roynir at arbeiða, trúgvi eg.

H. C. W.-Tórgarð: Í síni talu byrjaði R. Niclasen at samanlíkna Havnarmenn og Miðvingar.

R. Niclasen: P. Niclasen helt, at eg ikki var berættigaður til at draga tað fram, sum ein býráðslimur hevði sagt. Tað mátti eg hava rætt til.

H. C. W.-Tórgarð: Eg nevndi ikki traðarmenn úr Havn, men traðarmenn í Føroyum. R. Niclasen nevndi um, at tað vóru so nógvar mjólkkyr í Miðvági. Men han segði ikki, hvussu nógva mjólk, tær góvu.

J. Patursson: Eg var ikki tann fyrsti, sum dró spurningin um traðirnar fram. Eg haldi, vit skulu ikki tala um slíkt, sum bara kann fylla í bløð, men heldur geva frágreiðingar til bestar fyri hesum máli.

Poul Niclasen: Eg kann ikki saminnast við Patursson, tá ið hann tykist at sipa til, at hann hevur talað so lítið og eg drigið óviðkomandi ting inn í orðaskifti. Men eg skal viðganga, at

tað førir ikki so langt at tala um hetta málið; nú er talað væl so mikið, og tí skal hetta verða minni sístu orð í hesum orðaskifti.

Michel Samuelson: Hetta orðaskifti hevur verið langt, men tó ikki serlige upplýsandi fyri meg. Tá sakin varð til fyrstu viðgerð, vildi eg verða við til at regulera prisirnar. So er framhildið, at tað skal skaffast kjøt á annan hátt. Eg vil spyrja teir menn, sum siga, at tað skal skaffast eitt kvantum av 15 pund uppá fólk, um tað er so mikið eftir, at skipini kunnu sleppa út til várs. Tað er viktugt. Øll hesi trý uppskotini draga hvørt í sína ætt, men við at samarbeiða tey tvey av hesum uppskotunum, kundi man kanska komið til eitt sum var toluliga líkligt.

R. Rasmussen: Sakin er nú so væl skoðað frá øllum síðum, at tað er vanskiligt at finna nakað nýtt. Kann ikki nevndin arbeiða eitt nýtt uppskot burtur úr hesum trimum, so at vit ikki koma at stemma á tann hátt, at einki av teimum verður samtykt.

Fundur tórsdag 12. september.

Hámarksvirði.

Framhald av 2. viðgerð.

A. Samuelson: Eg hugsi, at ymsir, sum hava yvirveyðað forhandlingina, ætla at seta broytingaruppskot til 3. viðgerð. Eg skal takka teimum, sum hava givið mínum uppskoti tilslutning. Patursson fanst at, at bóndafelagið ikki hevði fingið svar uppá ymsar spurningar. Tingið hevur tikið tankan upp, sum bóndafelagið hevur íbirt, og tað má kunna gleða felagið. Og vit samráddust við menn, sum stóðu bóndafelaginum nær, og teir góðu einki uppskot til loysing. So sigur Patursson, at aðrastaðni vissa teir fólk; ein minsta-

prís. Men prísirnir eru hægri her enn aðrastaðnis. Og serliga fæst nógv fyrri føroyskt korn. Vít eru nú á einum máli um, at tað má gerast nakað fyrri at fáa eina ordning millum avreiðararnar og teir, sum keypa, og um, at tað ikki kann ganga uppá tann máta, sum tað gongur nú. Tað er synd móti teimum producentum, sum hava selt biligt, nú at seta hámarksvirði. Nú má tann óskyldigu liða við tí skyldiga og koma undir somu kor. Tá tað sigst nærum at koma til kriggj millum avreiðararnar og forbrúkararnar, so er tað tingsins plikt at royna at gera rætt til báðar síður. Tí um eitt ringt forhold millum ymsar partar av fólkinum kemur at grógva seg fast, so kann tað verða til stóran skaða fyrri samfundið nú og í framtíðini. Tí eigir einhver at uppfordra allar teir, sum hava innflyðilsí á avreiðararnar, at stilla seg so væl sum møguligt, um uppskotið hjá mær verður samtykt, og siga teimum, hvussu vanskilig viðurskiftini eru við at gera, og tað sama biði eg teir gera, sum hava nakað at siga hjá forbrúkarunum, tí eingin partur kann her fáa sín vilja fram. Um mítt uppskot skal eg siga, at tað er so samanbundið, at ikki nakar partur av tí kan takast burt. Tá tað hevur verið funnist at § 10 í mínum uppskoti, so vænti eg, at hon neyvan kemur at virka nakrantíð, av tí at tað verður tilstrekkiligt uppboð av lambakjoti. Viðvíkjandi skipunum skal eg siga, at eg vænti, at tað verður nóg nógv kjøt í Føroyum, bæði til at fólk á landi og eisini skipini kunnu fáa. Tað vil vísa seg, um mítt uppskot verður samtykt. Tað eru nakrir broytingar, sum eg ætli mær at stilla til 3. viðgerð, fyrri at bota uppá uppskotið.

Edw. Mortensen: Eg havi hoyrt tær ymisku meiningarnar, og eftir tí haldi eg, at uppskotið hjá J. H. Poulsen og mær er mest hóskandi. Eg dugi ikki at fata tað, at amtskommunan skal keypa 10,000 lomb. Hvussu skal amtskommunan kunna býta tað út aftur.

A. Samuelson: Eg havi ongan ótta, um amtskommunan fær so nógv lomb. Skuldi tað víst seg, at ikki hvør maður vil hava tað, sum honum er ætla eftir uppskotinum, so er tað onkur annar, sum vil hava meiri. Skuldi man koma at hava 2000 krov av skerpikjøti liggjandi, kann tað vera til skipini. Heldur má man hava

2000 krov av nógv enn 4000 av lítið, tí soleiðis kann tað koma at vera eftir Mortensens og J. H. Poulsens uppskoti.

Edw. Mortensen: Okkara uppskot byggir uppá, at bøndurnir ikki stilla seg óvilliga, og at teir hjálpa til. Tað, sum eg ikki dugi at skilja, er, hvussu amtskommunan skal fáa brúk fyrri 10,000 seyðakroppum. Tá mugu vit steðga allan privatan handil, sum hevur gingið mann og mann ímillum. Tað eru jú tey flestu hús, sum annars sjálv skaffa sær hetta minimum av kjøti. Hvar skal so avlopið hjá amtskommununi fara. Skal tað seljast til skipini fyrri høgan prís? Men skal so amtskommunan taka vinningin. Man hetta fara at dáma bøndunum.

A. Samuelson: Mortensen sigir, at tey flestu kunnu skaffa sær maksimum; nei, bara tey fæstu. Skulu kroppar koma at vera til yvirs, so vilja tey, sum keypti flek í fjør, keypa, tað sum er til yvirs av seyðakjøti í ár. Tað er ikki skeivt at selja til skipini og selja til hægri prís. Vinningurin kann so nýtast til næsta års kjøtordning. Tað er betri at fyriskipa tað so at vit fáa ov nógv enn ov lítið.

J. Patursson: Tað er um hesar 10,000 kroppar, sum skulu fáast til vegar. Skal hetta skaffast, so verður handil sum hevur gingið mann og mann ímillum, skerdur. So kunnu bøndurnir ikki selja sum fyrr. Størsta sölubúðin í Føroyum hevur ongatíð haft meira at selja enn 2000 seyðir árliga. Skulu vit nú taka 10,000 seyðir, taka vit $\frac{1}{3}$ av skurðinum. Eg havi síðani ígjár tosað við bygðapláss, t. d. Hvalvík, um hetta. Menninir har siga, at um hetta verður gjørt, koma teir ikki at kunna selja eittans lambið. 2000 lomb mugu sigast at vera ivaleysa nóg mikið, tí vit mugu minnst til, at tey pláss, sum ikki fáa nóg mikið seyðakjøt, bert eru Klaksvík, Fuglafjørður, Vestmanna, Havn, Tvøroyri og suðuri í Vági. Hini plássini eru von at fáa seyð frá næstu plássum. Tað er betur, at nennvin tosar saman aftur og roynir at koma á samt um hetta mál.

N. Debess: Hesi 3 uppskot, sum fram eru borin, eru øll eitt sindur skyld í størri ella minni muni. Eg vóni, at tá ið sakin kemur til 3. viðgerð, hava allir partar givið so mikið eftir, hvør í sínum

lag, at nevndin verður samsint. Sjálvt um tá eitt uppskot kemur at liggja framni, sum mær kanska ikki dámar heilt væl, so vil eg tó stemma fyri tí. Tí úrslitið kann gerast betur næsta ár. Men tað, sum eg ikki fái, er, hvussu vit kunna fáa loyvi at nýta tær 50.000 kr. frá statinum, tá ið ikki øll fólk í Føroyum fáa kjøt. Dýrtíðarlógin sigur, at øll skulu fáa til niðursettan prís, utan kanska teir allarstørstu producentarnir; men ringt verður hjá forstandarskøpunum at ætla eftir, hvørjir teir eru, og ætlanin kann verða skeiv. Eg trúgvi ikki, at tað er torført at býta út 10.000 lomb, og at hetta vil stedga privatsøluni. Eg vil meta tað, ið verður skorið í ár, til 35.000 lomb; producentarnir hava tí eftir 25.000. Eg trúgvi ikki, teir vilja hava brúk fyri hesi mongd, utan at selja. — Eg vil nú ikki biðja tingmennirnar stemma fyri okkara uppskoti soleiðis sum tað liggur, men eg vil biðja tingmenn stemma fyri broytingaruppskoti, sum eg vænti vil liggja frammi til 3. viðgerð.

Edw. Mortensen: Tað er rætt, at tey 3 minnitølini eru skyld; um eitt hava tey verið samsint, nevnliga, at tað er ein skylda hjá tí offentliga at skaffa fólk kjøt. Rokna vit, at tað eru 4000 hús í Føroyum og 5 fólk uppá húsið, so royna vit at skipa tað soleiðis, at hvørt húsið fær minst 3 lomb at drepa. Men munurin millum okkara uppskot og hini er, at vit vilja viðhalda tann privata handilin, meðan hinir kasta alt í amtshandilin. Vit kunna rokna við, at 500 hús í Føroyum hava nóg mikið kjøt og 2500 hava ikki nóg mikið, men eru sjálvi fær fyri at skaffa sær kjøt. Eftir eru nú 1000 hús, sum ikki sjálvi eru fær fyri at skaffa sær kjøt; hesum skulu vit hjálpa, men teimum tørvar ikki 10.000 lomb, men 3000 lomb, og hetta ber saman við tey orð, sum Patursson bar fram. Keypta vit 10.000 lomb, stedga vit tí privata handlinum, ella vit koma til at hava 8000 lomb, sum vit ikki vita, hvussu vit skulu býta út.

Joen Poulsen: Jeg var desværre syg i Gaar, og var saaledes forhindret i at høre de Udtalelser, som faldt vedrørende denne Sag. Jeg skal ikke blande mig i, hvilke af de foreliggende Forslag, vi bør vedtage, da jeg haaber, at der ved 3. Behandling vil fremkomme Ændringsforslag. Der er imidlertid et Punkt, som

jeg vil henlede Opmærksomheden paa, nemlig Maksimalprisen paa Kartoffler; Prisen er sat til 18 Øre pr. kg eller c. 17 Kr. pr. Tønde. Jeg vil ikke udtale mig om, hvorvidt denne Pris er passende. Men i Forslaget staar der ikke noget om, at det er Producenternes eller Købernes Pris, ej heller om Prisen gælder for en gros eller en detail Salg. Der hænger altid Jord ved Kartofflerne saaledes, at den der skal sælge ud i smaa Partier, maa beregne sig en betydelig højere Udsalgspris. Jeg vil henlede Opmærksomheden paa, hvad der menes med dette.

Edw. Mortensen: Vit hava hugsað, at hesin söluprísur verður detailprísur.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Broyting av fiskilógini.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Komið er inn bønarbræv frá fólki á Strøndum, í Ness og Sjógv søknum, um at fáa broytt lógina um fiskiskap viðvíkjandi nótakasti eftir seiði soleiðis, at loyvi til at kasta nót verður givið frá 1. mei í staðin fyri sum nú 1. juli. Í 1880—90 var sakin nógv á máli ber í tingi; Jarðadrottirnir vildu tá ikki geva mikla friheit fyri teir, sum kasta nót. Tíðningamiklar grundir vóru ferdar fram, helst henda, at menn vildu vera við, at seiðurin ikki stóðast seinni á ári, tá ið teir høvdu kasta nót tíðliga á ári. Sakin var fyri, um eg minnst rætt, 5 ár her á tingi. Nú er nevndin ikki so kunnug við hesi viðurskifti, men vit hava spurt okkum fyri á plássinum, hvar nótakast er vanligt arbeiði. Menn meina, at tíðin kann flytjast fram, men ikki longur enn til 1. juni; tí teir siga, at tá ið nót verður kastað tíðliga á ári, tekur hon so nógv av tí smáa seiðinum, og eisini, at seiðurin tá ikki stóðast so væl seinri á árinum. Nevndin heldur tí ikki vera rætt at broyta lógini, fyrr enn forstandarskøplni eru spurð. Eg vil

mæla til, at okkarara uppskot verður samtykt.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Føroyskt lógsavn.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Sakin hevur verið til 2. viðgerð og fram er komið broytingaruppskot og eykabroytingaruppskot. Okkara uppskot í nevndini sigur: „Sagen udsættes til næste Aar.“

Poul Niclasen: Tá ið sakin varð til 2. viðgerð, greiddi eg frá broytingaruppskotinum, sum Tórgarð og eg hava borið fram. Av tí, at tað er neyðugt at seta reglur um, hvussu útreiðslurnar hesum arbeiði viðvíkjandi skulu latast, hava vit sett fram eykabroytingaruppskot um, at peningurin skal rindast av amtsrepartitionsfondini.

Broytingaruppskotið varð samtykt við teirri broyting, sum stóð í eykabroytingaruppskotinum.

Hospitalsútreiðslur sjúkrakassanna.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Sjúkrakassarnir hava haft andragandi um at tingið styðjar teirra hospitalsútreiðslur. Teir siga, at hospitalini (sjúkhusini) hava hæðkað takstirnar tað dupulta, og hettar hevur gjørt, at sjúkrakassarnir hava fingið nógv meiri útreiðslur enn teir høvdu frammanundan. Teirra útreiðslur hava í 1916 verið 12000 kr. og í 1917 verið 11500 kr. til sjúkhusini. Teir biðja um, at tingið vil gjalda helvtina av hesum útreiðslum, ella at tingið vil geva teimum eitt passandi árligt tilskot. Sakin hevur verið hjá fggjarnevndini, sum eisini hevur haft til um-

hugsan bønarbræv frá sjúkhusinum í Klaksvík um at hæðka tilskotið. Tað er helst tann minni múgvandi parturin av fólkinum, sum er í sjúkrakassum, og tá er góð grund til at styðja teir. Hesin samanslutningur av sjúkrakassum ger tað lættari fyri tann einstaka kassan at klára seg. Og byrðan verður eisini lættari við tann studning, sum staturin gevur hesum sjúkrakassum. Skuldi tingið geva tilskot, so mátti tað ikki vera lítið. At býta út einar túsund krónur, nyttar einki. Amtsfattigkassin hevur ring ráð og hinir tingkassarnir eru heldur ikki ríkir. Skal man styðja sjúkrakassarnar, so má tað vera við nøkrum, sum munar. Nevndin heldur at henda sak kann krevja at vera efturansað av tinginum. Men nú er eingin møgnligheit fyri at kunna hjálpa. Nevndin heldur, at tað mugu vera tær stedligu kommunurnar, sum skulu hjálpa til í fyrsta sinni, og tingið síðani. At tingið nú ikki gevur tilskot betýðir ikki, at vit avvisa sakina. Men vit eru ikki mentir til tess nú. Vit hava til dømis mist ta góðu inntøku av hvalaveiðum, og krøvini til tingkassarnar eru ikki minkaði. Spurningurin um at styðja sjúkhusini skal loysast í felag við hetta. Tað verður antin so, at tey behalda sínar taktir, ella minka tær og fáa studning.

Joen Poulsen: Det kan være, at Budgetudvalget har haft Vanskeligheder til at finde Midler til at bevilge Andragendet. Det er kedeligt. Det er rigtig, at Sygekasserne faar Hjælp af Statskassen. Men med Hensyn til Hospitalsudgifterne er der stor Forskel i de andre Dele af Riget og her. Udgifterne til Hospital er meget større her. Da nu Færø Amts Hospital har sat Priserne op, saa vil det medføre, at ogsaa Sygekasserne maa sætte deres Kontingent op. Det kan bevirke, at nogle af Medlemmerne melder sig ud. Og som bemærket ved Sagens første Behandling, saa har Tinget paa en vis Maade forpligtet sig til at gøre noget. Tinget har ændret en Bevilling, som var givet, da den blev givet paa en enkelt Betingelse, som er faldet bort. Det var Vagtholdet og Udgifterne ved det.

A. Samuelsen: Eg havi verið limur av nevndini og havi undirskrivað við „Forbehold.“ Eg havi hugsa um spurningin, men skal siga tað sama, at heldur ikki

eg havi funnið útvegin fyri at geva muna-gott tilskot. Eg veit, at sjúkhusini eisini treingja til tilskot. Vit hava álikavæl ongar útvegir funnið, og tá eg tó havi skrivað undir við forbehold, so er tað tí at eg havi hugsað, at onkur millum 2. og 3. viðgerð kanska kundi vísa okkum ein ella annan veg. Um slíkt uppskot kemur fram, vil eg stemma fyri tí. Eg veit, at tað kemur fram eitt broytingaruppskot til sjúkhusakina, og eg vil vóna at teir, sum seta tað fram, kunnu vísa okkum ein veg, so at eg kann fáa gleðina av at stemma fyri tí og eisini fyri studningi til sjúkakassarnar. Men her má tað vera eitt størri tilskot, ikki til sjúkhusini áleina, men til sjúkakassarnar, so at sjúkahúsini ikki skulu fáa premiu fyri tað, at sjúkakassarnir ikki kunnu klára seg longur.

M. A. Winther: Sakin eigir av røttum ikki at fara til 3. viðgerð. Men tá tað er nevnt, so havi eg einki ímóti tí. Geva vit sjúkakassunum tilskot, so kann tað ikki vera lítið, tí tá kunnu vit ikki seta teimum treytir fyri. Tað hjálpir ikki at geva sjúkakæssum 1000 kr. soleiðis, sum eitt broytingaruppskot vil hava tað. Slík tøl hjálpa ikki. Eg vil stilla meg væl fyri at kunna loysa spurningin, tá tíðirnar vera lagaligari en nú. Eg skal gjarna fyrisláa, at henda sak fer til 3. viðgerð.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Løgtingsmannalønirnar.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Eg skal mæla til at samtykkja uppskotið, og at tað broytingaruppskot, sum er komið frá einum tingmanni, ikki verður viðtikið. Vit eiga at fastsláa tað princip.

A. Samuelson: Eg havi stillað tað nevnda broytingaruppskotið. Eg havi hildið, at tað er rætt at geva ójavna millum lögtingsmenn og teir, sum bæði eru lögtingsmenn og ríkisdagsmenn. Teir froysku ríkisdagsmenn fáa teirra dietir í

ríkisdaginum; tí er tað ikki tann sama grund til at geva teimum dýrtíðartillæg. Um teir ikki vóru lögtingsmenn, so vóru teir nú pliktaðir at vera á ríkisdeginum. Hver lögtingsmaður vil síggja, at tað er stórir munur á at vera lögtingsmaður og bæði ríkisdagsmaður og lögtingsmaður. Tí havi eg sett mitt uppskot fram.

Edw. Mortensen: Eg vil mæla frá at stemma fyri hesum. Eg haldi ikki at her skal gerast munur millum manna. Annars mugu vit væl gera tað sama við amtmannin, tí hann hevur uppaftur størri inntøkur enn ríkisdagsmenninir. Og próstin!

A. Samuelson: Tá eg setti broytingaruppskotið fram, so havi eg eisini hugsað um amtmannin og próstin, men eg læt tað vera, tí tað kann væl sigast, at amtmaðurin og próstin hava meiri útgiftir við tað, at teir eru tingmenn. Men ríkisdagsmenninir tjena fult út dietirnar.

M. A. Winther: Resonnementið situr nok so væl, men tað er vist ikki vert at införa henda praksis her á tingi. Vit geva tingmonnum løn fyri at vera sum representantar á lögtinginum. Sum ríkisdagsmenn hava vit í hesum viðurskifti einki at gera við teir. Vit ynskja ikki at koma inn uppá eitt klassasystem sum kann vera óheldugt.

A. Samuelson: Um tað var so, at ríkisdagsmenn fingu fasta løn, so vildi eg kanska ikki stilla uppskotið. Men teir fáa dietir, og teir tjena tær fult út nú, meðan teir eru heima í Føroyum.

Edw. Mortensen: Tað er kanska ikki heilt beint at siga, at ríkisdagsmenninir fáa løn, men teir fáa heldur ikki dietløn, teir fáa sín dagpening, um teir ikki hava møtt í ríkisdagnum. Um A. Samuelson endiliga vil, so kann hann lata vera at heva sínar lögtingsdietir.

Joen Poulsen: Den Motivering, der er fremkommen for Ændringsforslaget, lyder meget kunstig. Jeg vil haabe, at Forslagsstilleren vil tage sit Forslag tilbage, og jeg vil bede alle om at stemme for Udvalgsforslaget. Der er adskillige, som føler det rent pinligt at stemme til sin egen Fordel; men Løgtingsdiæcterne er for smaa. Naar efterhaanden flere af

tingmændene kann undvære Lagtingsdiæterne, saa bliver det bare Fattiglemmer, som kommer til at blive tilbage.

A. Samuelson: Mortensen siger, at eg kann lata vera at heva dietirnar. Eg veit ikki um dietir ikki skulu hevast. Fútakontórið hevur sent dietir, sum ikki eru blivnar hevaðar. Teir menn sum fáa diætir sum ríkisdagsmenn, skulu ikki fáa hæðking. Tá Joen Poulsen meinar, at eg skal taka broytingaruppskotið aftur, so kann eg ikki fylgja honum í hesum, men vil halda uppá tað og vóni, at tingið vil stemma fyri tí.

Edw. Mortensen: Eg mótmæli teimum persónligu orðum, sum A. Samuelson hevur komið við ímóti mær, so væl sum teimum persónligu orðum, hann kom við ímóti mær undir orðaskiftinum um landstingskommissiúnina, tá eg ikki var tilsteðar. Eg vil ikki leggja nakað í tey.

A. Samuelson: Eg havi míni papírir hjá mær, um tað skuldi nýtst at bevísa tað, eg segði um dagirnar.

Edw. Mortensen: Eg segði, at eg ætlaði ikki at leggja í hesi persónligu orð.

Fyrst varð stemmað um broytingaruppskotið á tann hátt, at tingmenn vóru bidnir at reisa seg. Tveir tingmenn reistu seg.

R. Rasmussen: Eg reisti meg, men eg ætlaði ikki at stemma fyri broytingaruppskotinum. Eg dugi væl at skilja, at A. Samuelson ætlar nakað við sínum broytingaruppskoti; hann ætlar at brúka tað seinri.

A. Samuelson: R. Rasmussen fer ikki skeivur, tá ið hann heldur, at eg ætli nakað við mínum broytingaruppskoti, eg ætli at fáa tað viðtikið.

Broytingaruppskotið fall; uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Landstingekommissiúnin.

2. viðgerð.

O. Effersøe: Jeg vil blot spørge, om Forslaget skal gennemgaa flere Behandlinger.

Formadurin: Ifølge Forretningsordenen skal Forslag til Beslutning kun gennemgaa to Behandlinger.

O. Effersøe: Jeg vil blot spørge om, hvad Meningen er med dette Forslag til Beslutning, om man vil meddele Regeringen det. I bekræftende Fald vil jeg anmode om, at ikke alene Forslaget, men ogsaa Referatet med de mundtlige Forhandlinger vedrørende denne Sag maa medfølge.

Formadurin: Sagen vil blive ekspederet paa sædvanlig Maade, hvis der ikke fremkommer Forslag i anden Retning. Men Hensyn til Referatet, foreligger det ikke trykt endnu. Det vilde være naturligt, om der fra Tingets Side fremkom Begæring om, at en særlig Beskrivelse af de faldne Udtalelser skulde medfølge.

O. Effersøe: Saa vidt jeg forstaar, skulde Referatet først trykkes efterhaanden; derfor har det principiel Betydning, hvorledes man skal forholde sig. En af to Fremgangsmaader kan benyttes: 1) Naar Referatet er færdigt, tilstilles Regeringen et Eksempplar, pagineret, saaledes at Amtmanden kan henvise til det paagældende Sted. 2) Der kan sendes en Afskrift af paagældende Del af Referatet.

J. Patursson: Eg haldi sjálvandi, at amtmaðurin ekspederar hesa sak á sama hátt sum aðrar tilfkar sakir. Vilja teir hava referatið, kunnu teir fáa tað, tá ið tað er prentað. Tað er galið at koma inn á tað princip at lata referatið fylgja við sökunum.

O. Effersøe: Jeg forstaar ikke rigtig Paturssons Standpunkt. Jeg har faaet det Indtryk, at man har lagt særlig Vægt paa at faa et Referat, for at Regeringen derved kunde faa et alsidigt Syn paa vedkommende Sag. Jeg forstaar ikke, at vi skulde have paadraget os den store

Bekostning uden at faa noget Resultat deraf. — Hvad er i det hele taget Meningen med Referatet? Vel ikke den, at vi skal have Referatet liggende her i Lagtingsbygningen, for at vi skal kunne smide de refererede Udtalelser i Ansigtet paa hinanden; eller skal vi bruge det for at oplyse Folk om, hvad der bliver sagt her paa Tingene?

Paul Niclasen: Tá ið seinasti talari segði, at hann visti ikki, um referatið var liðugt, so skal eg siga, at referentarnir hava bigartil altíð gjørt tað liðugt sama dag, sum tingfundur hevur verið. Vit hava 3 avskriftir, og tað er tí einki í vegin fyri, at vit kunnu nýta t. d. avskrift 2 til at senda til regeringina.

J. Patursson: Henda sak hevur einki at gera við referatið; og vil tí biðja Effersøe og aðrar ikki koma inn uppá henda spurning. Í Íslandi verða sakirnar sendar til Danmarkar beinleiðis aftaná hvørja tingsetu, meðan altings-tíðindi fyrst verður prentað langa tíð aftaná. Henda sak eigir at ganga sína vanligu gongd.

Formaðurin: Forslag om at ledsage de forskellige Sager med særlig Beskrivelse har ikke været fremme. Jeg vilde finde det rimeligt, om der fremkom Forslag fra begge Sider, enten saaledes, at Referatet altid skulde medfølge, eller ogsaa, at dette blev overladt til Amtets Skøn eller vedkommende Udvalgs. Dette hænger ikke sammen med selve den foreliggende Sag.

R. Rasmussen: Eg fati ikki týðningin av tí, Effersøe frambar. Referatið verður jú almannakunnugt; ministerið kann altíð fáa atgong til tað. Eg dugi ikki at síggja, hví tað er serliga neyðugt at senda referatið við hesi sak. Tað vil verða ógjøgnumfórligt at senda referat við hvørji sak, av tí at tað ofta verður rættað í referatinum fleiri dagar aftaná. Eg haldi, at hetta vil verða ein óruddulig praksis at koma inn uppá, ein fløkja, sum vit vilja iðra okkum eftir.

Uppskotið varð samtykt.

Rættargongd.

2. viðgerð.

Edw. Mortensen: Tað er nú 2 ár síðani, at danski ríkisdagur gjørdi lóg um rættargongd; í hesi lóg stendur, at serligar reglur skulu vera gjørdar fyri Føroyar. Sakin hevur verið lögð á ting tey tvey seinastu árin. Á somu tíð hevur ríkisstýrið biðið amtmannin smíða uppskot. Nú vita vit, at núverandi amtmaður ynskir at samráðast við ministerið hesi sök viðvikjandi, og mæla vit tí til, at sakin verður útsett til næsta ár.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Studniagur til Klaksvíkar og Tvøroyrar sjúkshús.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Tosað hevur verið nógv um hesa sak; eg skal einki leggja afturat, men bara mæla til, at uppskot fra nevndini verður samtykt, og eg skal mikið fráráða, at broytingaruppskotið verður samtykt.

R. Rasmussen: Vit hava nakrir loyvt okkum at seta fram broytingaruppskot, sum mælir til at geva hesum sjúkshúsum studning. Vit halda, at tað er óforsvarligt at lata tey fara við óuppfyltum ynskjum. Tað ræður ikki bara um at halda driftina við líka, men eisini at umsita húsin væl. Tað ræður tí um at bota um húsin, áðrenn tey eru farin ov illa. Eg skal tí mæla til, at tey fáa eina dýrtíðarhjálpp uppá 400 kr. fyri komandi ár.

Hværki av uppskotunum varð samtykt.

Aftaná varð fylgjandi orðaskifti:

O. Effersøe: I Rigsdagen er det Tilfælde, at der kan ringes ud til de andre Værelser. I den sidste Del af Tingsamlingen, naar Arbejdet er saa forceret, kan man ikke stadig være til Stede i Salen. Det vilde være godt, om der

kunde indlægges et Ringeapparat, eller at man i alt Fald kunde lade »ørindadrongin« kalde paa Medlemmerne ude i Værelserne, naar der skulde foretages Afstemning.

Formaðurin: Jeg skal tage Forslaget fra Effersee til Følge og lade Drengen kalde paa Medlemmerne, naar han er til Stede.

viðari. Eg skal ti mæla til, at sakin biðar til næsta ár.

O. Effersee: Jeg har intet imod Forslaget, da Forstanderskabet ikke har udtalt sig. Jeg vil samtidig sige, at jeg finder det rigtigt, at Forstanderskabet gjorde noget ved Sagen.

Uppskotið varð samtykt.

Pensiónsrættur fyrri lærarar við realskúlan.

2. viðgerð.

Prósturinn: Sum viðurskiptini eru nú, so er tað ikki vissa lærarunum við realskúlan fasta pensión, sum hinum lærarunum. Tað hevur verið so, at í hvørjum einstakuni tilfelldi við henda skúlan, er eftirlønin latin »ekstraordinert«. Færø Amts Skolefond og statskassin hava latið helvt um helvt. Tað hevur stóran týðning fyrri skúlan, at teir lærarar, sum har arbeiða, kunnu vita, at teimum er vissað eftirløn; tað ger teirra stöðu tryggari. Og tað hevur eisini týðning fyrri skúlan, at hann fær góðar lærarakreftir. Tað er bejnt, at lærararnir við henda skúlan eisini vera pensiónsberættigaðir. Men ein slík sak kann ikki fáast í lag við tað sama, og tað er heldur ikki um at gera, at tað verður gjørt í ár. Tingið biður tí ammannan at arbeiða uppskot til lóg um hetta til næsta ting.

Tað varð samtykt.

Alment lýsingartíðindi.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sak hevur verið ofta á ting fyr, um at broyta skipanina viðvíkjandi teim offentligu lýsingunum. Allir tingmenn eru á einum máli um, at tað er óhelgugt, at eitt einstakt blað hevur hesar lýsingar; men longur eru vit ikki komnir. Sum viðurskiptini eru sigur tað parti, sum nú er fleirtal: vit eru sinnaðir at gera eina broyting, meðan hitt partið heldur, at ein slík broyting fyrri tað fyrsta vil gera, at lýsingarnar ikki gerast so kendar, og tí næst vil kostnaðurin verða so stórir, at broytingin ikki er tað verd. Viðvíkjandi hesum fyrra er at siga, at øll, ið vilja, kunnu halda blaðið og soleiðis gera seg kunnug við lýsingarnar. Skipanin verður á sama hátt sum við »Statstidende« í Danmark. Og vit hava eisini sett abonnementsprisin so lágan, at øll eru før fyrri at halda blaðið, um teim annars tørvar at gera tað. Viðvíkjandi kostnaðinum, so haldi eg, at tað, sum er fært fram frá sambandsliðu, hongur í leysari luft — hongur upp í ský. Tá sakin var fyrri í 1916 skutu teir upp, at kostnaðurin til pappir kom at verða 2400 kr., porto 480 kr. o. s. fr.; hetta er út í tað bláa. Nú kann kanska verða sagt, at tann kostnaður, vit tilætla, er líka so vitleysur. Til tess er at siga, at vit hava fingið okkara tøl frá eini prentsmiðju; porto og tilíkt hava vit mett eftir tí, sum vanliga verður givið fyrri slíkt. Okkara stöða er

Lendistæðin við Nee-Hvalba.

2. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Fíggjarnevndin hevur sent hesa sak til ta kommunalu nevndina, sum ikki ætlar at gera nakað við hana, tá einki úttalísi fyriliggur frá forstandarskapinum. Tá so er, hevur tingið ikki grund til at fyrir taka nakað

ti ikki broytt, vit vilja koma okkum burtur úr hesum óskili, at einans eitt politiskt blað hevur hesi frammihjárættindini. Skuldi tað nú verið so, at nakað av kostnaðinum kom at falla niður á lögtingskassarnar, so ivist eg to ikki í, at vit í framtíðini vilja verða glaðir um, at vit í framtíðini vilja verða glaðir um, at vit nú brútu yvir tvørt og settu okkara ætlan í verk. Fyri ikki bert at rokna við abonnentum meinar fleirtalið í nevndini (R. Niclasen, Strøm, Guttesen og Winther), at lýsingartíðindið skal verða sent gjaldleyst til embætismenninar í Havn, sýslumenninar, sóknafutan í Vági og øll kommunustýrini í Føroyum í 1—5 eintøkum. Abonnementsprisurin verður í kr. árliga, og blaðið verður at koma eina ferð um vikuna. Oftari nýtist tað ikki at koma, og vit halda, at privat eiga at hava loyvi at lýsa í blaðinum. Kostnaðurin verður eftir okkara uppskoti:

pappir og prenting	600 kr.
redaktión og ekspeditión...	150 —
porto etc.....	150 —

Tilsamans... 900 kr.

Fyri tær offentligu lýsingarnar fáa vit c. 600 kr. Og halda vit, at vit annars fáa so mikið fyri aðrar lýsingar og abonnement, at blaðið vil bera seg utan studning frá lögtingi, kanska undirskotið verður uppá 300 kr., og tær eru vit færr at bera. Eg vil mæla til, at uppskotið frá fleirtalinum verður samtykt.

Effersøe: Í 1915 har man haft den Opfattelse, at der var et varigt Privilegium for »Dimmalætting« til at optage offentlige Bekendtgørelser. Man vilde have den fede Bid fra »Dimmalætting« og indføre kortvarige Privilegier. Sambandspartiet viste, at »Dimmalætting« ikke havde noget fast Privilegium, men at det kun efter Overenskomst med Justitsministeriet havde Ret til at optage visse offentlige Kundgørelser for en vis Betaling, samt, at Ministeriet kunde tage denne Ret fra Bladet, naar det vilde. Den Gang foreslog Selvstyrepartiet, at Privilegiet skulde gælde 5 Aar. Naar Partiet har drevet stærk Agitation paa denne Sag, er det ikke berettiget. Sambandspartiet har aldrig været interesseret i den gældende Ordning, thi denne har dannet en virksom Agitation mod Partiet, og for Bladet betyder de offentlige

Kundgørelser ikke meget. Det er kun en Indtægt paa nogle faa Hundrede Kr. om Aaret, det drejer sig om, men det bliver maaske mere udbredt derved, at der aabnes en Agitation imod det, og at man sætter det paa den sorte Liste. Naar man indretter en anden Kundgørelsesmaade maa det kræves, at Kundgørelserne kommer tilstrækkelig vidt omkring. Det offentlige tvinger jo private og offentlige Myndigheder, der varetager private Interesser, til at benytte den paagældende Maade, og maa derfor være ansvarlig for, at Kundgørelsesmaaden er fyldestgørende. Bladet skal udsendes til Myndighederne og Forstanderskabene; ellers skal der abonneres paa det. Det er ikke tilstrækkeligt. Der er forholdsvis flere Folk i Danmark, som holder Statstidende end dem, der vil holde det nye Blad her. Der er f. Eks. en betydelig Sagførerstand og andre, som interesserer sig for Kundgørelsestidenden. Hvis man agiterer for Bladet, vil man maaske i Begyndelsen faa en Del Abonnenter, men mange vil falde fra igen. Og mange Steder kommer man saa ikke til Kundskab om Kundgørelserne. Det synes vi, er uheldigt. Vi vilde ellers ikke lægge saa megen Vægt paa Bekostningsspørgsmaalet. Selvstyrepartiet har haft vekslende Stilling til denne Sag gennem Tiderne og har det ogsaa i Aar. I Fjor skulde Bekendtgørelserne slaas op i Tavlerne, nu synes man, at det gaar ikke. Nu skal de gennem et Blad udsendes til visse offentlige Myndigheder, og ellers skal man abonnere paa Bladet. Men man glemmer den Skade, som man derved paafører den enkelte. Det er muligt, at vi senere kan blive berettigede til at indføre en lignende Ordning som nede i Danmark. Men Tidspunktet er ikke for Haanden nu. Vi er rede til at forhandle om bedre Maader. Mindretallet har ikke, som Forholdene er, set sig i Stand til at fremsætte Forslag om nogen ny Ordning.

M. A. Winther: Eg meini, at sakir, sum soleiðis sum henda, koma aftur og aftur á ting ár undan ári, tær skulu loysast fyri at sleppa einaferð av við tær. Tað skal finnast útvegur fyri slíkum sakum. Effersøe meinar ikki, at forholdini enn eru tilsteðar til at broyta nakað. Tað haldi eg, at tey nú mugu vera. Tann skaði, sum Effersøe talar um, vil altíð

fyrikoma, og fyrikemur ikki minst við tí kunngerilsishátti, vit nú hava. Tað er jú ikki einhvør, sum er kunnugur við »Dimmalætting» og sær kunngerlingarnar har. Her ertann fyrimunur, at kommunustýrini skulu hava bestemt eksemplarir. Tey vilja vera interesserað í at kunngerlingarnar koma fram til fólk. Og tá tað er offentligar lýsingar av meiri almennum karakteri, so kunnu tær koma í talvurnar. Effersøe og eg eru samdir í tí, at peningabeløpið hevur minni at siga, um vit fáa eina betri skipan í lag. Hetta er ein av teim sakum, sum tað offentliga hevur sína interessu í. Tað er annars óneyðugt, at orðaskiftast meiri um hesa sak, sum í so mong ár hevur verið diskuterað. Men sambandið hevur sætt seg blindan uppá sakina við tí einsidugu støðu, sum tað hevur tikið til hana. Men tá vit eru komnir yvir hetta, so vil eisini sambandið siggja, at tað sum galt um, var einans at vága sær burtur úr tí gamla viðurskiftinum.

Poul Niclasen: Winther úttalaði, at sambandið hevur sætt seg blindan. Hivussu kann hann siga tað; eg meini, at sjálvstýrispartíð hevur sæð seg blindan uppá hesa sak. Lýsingartíðindi vil fáa stórar praktiskar vanskiligheitir, tað er einki at ivast í. Tað skal koma út einaferð um vikuna. Men vikur kunnu vera, hvar einki kunngerils kemur inn. Og fær man eini 2—3, so skal blaðið sendast út við teimum, og hitt plássið standa blankt. Og at senda út bløð av forskelligum format, er ikki heldugt. Kostnaðurin sum Winther roknar, verður heldur ikki rættur. Einans fyri pappír vil hvørt nummar koma at kosta o. u. 12 kr.; so er einki fyri prentingina o. a. Og papiersprisurin vil hækka enn meira. Hvørt nummar vil ivaleyst koma til at kosta 20—30 kr. í gjøgnumsnit. Tað er undarligt at hoyra Winther tala um, at hansara partí í hesi sak hevði skapt eitt forhandlingsgrundarlag, sum sambandspartíð ikki vildi styðja. Í eini aðrari sak, sum hevur verið til viðgerðar í ár, royndi eg at skapa eitt forhandlingsgrundarlag, men Winther og hansara menn settu seg ímóti við hond og fót.

O. Effersøe: Selvstyrepartiet har í de forløbne Aar behandlet denne Sag overordentlig agitatorisk. I 1915 var der ikke almindelig Forstaaelse, hvad

der vil fremgaa af Lagtingstidende for dette Aar. Da mente man, at man skulde udskyde »Dimmalætting» og anmode Ministeren om at privilegere et bestemt Blad for 5 Aar ad Gangen. Vi kan ikke gaa med til det Forslag, som nu foreligger. Winther bemærkede at en anden Bekendtgørelsesmaade kan virke til Skade. Naturligvis kan der indtræde det Tilfælde, at den som vil have Besked ikke kan faa Besked. Ingen Kundgørelsesmaade kan indrettes fuldkommen. Den Maade, som nu bestaar, er mere fuldkommen end den, som nu foreslaas, vil blive, og den er tillige forsvarlig, men det er den foreslaaede Maade ikke.

Edw. Mortensen: Eg ætli at seta fram eitt broytingaruppskot viðvíkjandi teimum, sum skulu fáa blaðið tilsent: at tað aftaná orðið »Landfogden» kemur at standa »Provsten paa Færøerne, Fysikus». Tá ein talar um, hvør kunngerilsisháttur, ið betur er, so koma nú offentligar lýsingar í eitt politiskt blað. Tí kann ein siga, at skipanin er góð fyri sambandspartíð, tí teir fáa »Dimmalætting». Eitt neutralt blað, tað skuldi vera tað besta. Tað hava teir í Danmark í »Statstidende», sum verður sent til offentligar myndigheitir, og sum fólk annans kann keypa ella á annan hátt fáa sær at lesa.

Poul Niclasen: Mortensen vil minast, at teir, sum hoyrdu til eitt politiskt partí, stillaðu júst teirra blað fram í 1915 til at blíva privilegerað. Men her í Havn halda vit bæði bløðini fyri at siggja, hvat ið stendur í teimum, og har eftir danna okkum meiningar.

O. Effersøe: Under de fleste Forhold kan man ordne sig saa, at man kan læse begge Bladene, uden at holde dem. Vi ser med hvilken Iver Medlemmerne her i Tinget kaster sig over »Dimmalætting», naar et nyt Nr. bringes ind i Tinghuset. Jeg maa faa Lov til at læse Forslaget op: 1) »Har orðið »Dimmalætting» stendur í teim fyri Føroyar galdandi lögreglum verður tað umbytt við »det til Kundgørelse af offentlige Bekendtgørelser autoriserede Blad.» 2) Løgtingið biður Justitsministerið um, fyri 5 ár í senn, at lata útbjóða rættin til at kungera tær almennu (offentlige) lýsingarnar millum tey bløð, sum koma út í Tórshavn. Altsaa er det kun Meningen at udbyde dem mellem

de i Thorshavn udkommende Blade eller med andre Ord: overføre Autorisationen til et andet Blad. Det hele er fra Mortensens Side komplet misforstaaet.

N. Debess: Eg vil gjarna flytja spurning fram. P. Niclasen segði, at stórir praktiskur trupulleiki var við at fremja hesa sak; eg vil nú spyrja hann, á hvønn hátt hetta mál er trúpult. Síðani kom Effersøe í sínari talu við tí, at tað fór at verða ein tvingsil fyri fólk at halda hetta blaðið. Eg vil spyrja Effersøe, um hann ikki meinar, at tað fyri mangan er ein tvingsil at halda »Dimmalætting«, sum kostar 4—5 ferðir so nógv. — Annars haldi eg, at eitt slíkt lýsingartíðindi vil koma at bera seg væl; eg vænti í hvussu er ikki, at vit vilja fáa tap av tí.

O. Effersøe: Hr. Debes skal faa Svar fra mig. Jeg sagde ikke, at det vilde blive en Tvang for de enkelte Personer. Men de Personer, som er interesserede i at faa Bekendtgørelser i det offentlige Kundgørelsestidende, kan ikke være tjent med, at det sker paa en Maade, som ikke er tilfredsstillende, idet Bekendtgørelserne ikke kommer til almindelig Kundskab.

Poul Niclasen: Við Debess vil eg siga, at eg leggi ikki í nú at koma við gjøllari frágreiðing, men eg vil einans skila til tað, ið nevndin bar fram í fjør og biðja Debess lesa tað.

Edw. Mortensen: Í fjør ella fyrraárið viðgekk P. Niclasen, at rokningin var skeiv. — Tá ið Effersøe sigir, at eg havi komplet misfatað hetta, so kann eg eins væl siga tað sama um hann. Orsakin er kanska tann, at hann dugir ikki so væl at skilja føroyskt. Effersøe sigur, at regeringin hevur myndugleika til at taka tað blaðið, sum hon heldur verða hóskandi, men fyri tað kundi regeringin útbjóða rættin t. d. fimta hvørt ár. Regeringin hevur ikki tikið eitt nýtt blað, tá ið einki uppskot um broyting er komið frá Føroyum.

N. Debess: P. Niclasens svar kann týða uppá, at tað er tørført fyri hann at geva nakra frágreiðing.

O. Effersøe: Til Edw. Mortensen vil jeg sige, at jeg har da i alt Fald ikke,

som visse andre, godtgjort, at jeg ikke forstaar Færøsk. Her i Forslaget fra 1915 staar udtrykkelig, at et af de i Thorshavn udkommende Blade skulde have Retten til Bekendtgørelserne for 5 Aar ad Gangen, medens den Tilstand, som bestod, sagde, at Rettigheden havdes af et Blad, men kunde overføres til et andet. Selvstyrepartiet holdt stadig paa, at private skulde have denne Ret, dog saaledes, at den skulde overdrages til et andet herværende Blad. Vi holdt ikke paa dette Princip, men vilde dog ikke fratage vedkommende Blad Retten, da vi syntes, at den bestaaende Ordning foreløbig var den bedste.

Poul Niclasen: Tað kann ikki føra til nakað, um eg gevi eina frágreiðing. Tað er jú avgjört frammanundan í erva á kvistinum, hvussu sakin skal verða skipað. Men eg vil siga við Debess, at tað vil verða mær ógvuliga lætt at geva upplýsingar.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Endurgjald til eigarans av skipinum „Margrethe“.

2. viðgerð.

M. A. Winther: Henda sak er fyriløgd lögtinginum av amtinum. Amtið spyr um lögtingið vil geva bønarbrævs-manninum studning. Sakin er reist av skipara Jacob Henrik Isaksen á Viðareiði, sum átti skipið »Margrethe«, ið varð søkt á bankanum 23. mei í fjør. Hesin maður hevur skrivað til justitsministerið, og biður hann um at fáa hjálp frá statskassanum sum engurgjald fyri tap sitt, og biður hann eisini um, at statslánið, sum hann hevði uppá skipið, verður honum eftirgivið. Sakin hevur verið hjá sýslumanninum í Suðroy, Norðoya sýslumanni, fútanum og kommunalstýrinum á Viðareiði. — Fyrispurt hevur verið í Týsklandi, um teir vilja lata endurgjald, men í framløgðum skrivilsí sigst, at Týskland ikki kennir seg skyldugt at lata endurgjald, av tí at skipið var í vandasjónum. Tað

Friðing av øðum.

2. viðgerð.

er nú spurningur, um vit meina, at løgtingið skal hjálpa manninum. Í skrivilsí frá kommunustýrinum á Viðareiði upplýst, at skuld mansins er 10.000 kr. Hann eigir hús og eitt sindur av jørð, alt mettt til 5000 kr. Í skuldini er roknað testin av statslánum við 1925 kr. Tað er kunnugt, at hesin maður er millum bestu skiparar í Føroyum. Hann er giftur og hevur nógv børn; sjúkligheit hevur verið í familjuni. Nú er tað so leiðis, at um vit hjálpa hesum manni, so kunna hinir, sum misti skip á bankanum, eisini koma við bønabrøvum um hjálp. Tó hjá hesum manni var skipið so at siga hansara einasta ogn; hinir menninir eru stórir skipsreiðarar. Heldur ikki eru teir heftir, meðan hesin maður heft firi sítt statslán. — Her á tingi hava vit ongán pening at hjálpa honum við. Av tí at staturin hevur mist sít pant, sum jú varð skipið, ið er søkt, so halda vit at tað er væl hóskandi, at staturin eftirgevur manninum restskuldina. Og nevndin mælir til, at hetta verður gjørt.

N. Debess: Saman við øðrum tingmonnum havi eg sett fram broytingaruppskot. Mær tørvar ikki at leggja nakað afturat orð orðførarans viðvíkjandi mannsins økonomisku støðu. Atvoldin til at vit hava borið fram broytingaruppskot er tann, at vit halda, at tá ið sákin er beind á ting, er tað við teirri ætlan, at tingið skal veita manninum ein styrk. Og ein slíkur studningur frá løgtinginum vil óivað hava sína ávirkan á ministerið. Tað er kanska nakað í tí, at vit ikki hava ráð, og at vit risikera eitt sindur við at geva í hesum tilfældi. Men hetta er tó eitt ekstraordinært tilfældi; hesin maður er ørvisi stillaður enn hinir, við tað at hann hevur mist alla sína ogn. Vit hava eisini í ár á tingi givið tveir extraordinerar studningar. Við tað at seinasti tálari kanska ikki visti nakað um broytingaruppskotið, vil eg mæla til at sákin fer til 3. viðgerðar.

Samtykt varð at lata sákina fara til 3. viðgerðar.

S. P. úr Konoy: Frá Hvannasundi er komið bønabræv um at eitt stykki av Hvannasundi, verður friðað, so eingin tekur øður har. Tað ger fortred fyri seiðin; líkasum botnurin avlagast. Teir hava sent uppskotið til viðtøku til øll forstandarskapini í Norðoyum. Tað framgongur ikki, um sákin er aftursend. Tað er í alfall ikki sent inn til Tingið. Men tá slík sak var innsend í fjør úr Haraldsundi, og tingið anbefallaði sákina til ministaran, segði ministarin, at tað má friðast fyri øðum sjálvum og ikki fyri seiði. Henda sak er uppá sama máta, og eg meini tí, at hon ikki kann fremjast í slíkum formi, sum hon hevur fingið. Hon má koma inn aftur á ting á annan hátt. Eg mæli til, at uppskotið verður samtykt.

J. M. Matras: Tá teir reistu hesa sak av fyrstan tíð, so var eisini meiningin at friða øðurnar. Men teir vildu eisini fáa nyttu av tí til nótakast. Teir hava gjørt tann feil at siga, at seiðurin er grundin og aleina grundin; men meiningin var, at øðurnar skuldu hava frið, fyri at bestandurin skal kunna halda sær. Sum nú er fáa teir agn bæði norðanfyri og sunnanfyri hetta petti. Eg vóni, at mann til næsta ár hevur lagt sákina til rættis, ikki í henhold til Fiskerivedtægtene men til lógina um muslingar.

S. P. úr Konoy: Vit eru klárir yvir hvat fyri lóg teir sipa til. Eg vóni, at henda sak kemur inn aftur á næsta ting í røttum formi.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Skattaklaga a.**2. viðgerð.**

Joen Poulsen: En Skatteyder paa Viderejde har indgivet Klage over at hans Skat, 60 kr., er for højt sat. Udvalget mener at Skatten er for høj og har nedsat den med 5 kr. Jeg skal paa Udvalgets Vegne anbefale Forslaget.

J. M. Matras: Vit vita at forstandarskapini í hesi tíðini hava nógv at gera, men álikavæl gera tey sær ómak at leggja skattin so beint sum tey kunnu. Og so fáa tey omanyvir seg, at ein og annar, sum er krakilskur, sendir klagur til tingið, utan at klagurnar eru so væl upplýstar, at tingið rætt kann døma. Tá man vil geva forstandarskapinum á høvðið, hví tá ikki taka 25 kr. av, heldur en 5 kr. Antin skuldi man gjørt tað eila einki.

S. P. úr Konoy: Skal tá ein maður ongan vøg hava at ganga við síni klagu. Tað er ringt, at tingið skal noyðast at fáast við skattaklagur, men onkustaðnis má man kunna venda sær. Eitt forstandarskap kann taka feil. Og í hesum viðurskifti halda vit, at forstandarskapið hevur sett mánnin for høgt í skatt.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Skattaklaga b.

S. P. úr Konoy: Hetta er skattaklaga til Sjóvar kommunu frá handilsforeiningini í Havn. Skatturin er 110 kr. Formaðurin fyri hesi handilsforeining sigir, at handilin hjá honum á Strøndum einans gevur 1600 kr. í fortjenastu. Eftir teimum upplýsingum, vit hava, meina vit at skatturin er ov høgur, og vilja tí niðurseta hann við 15 kr.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Skattaklaga c.

S. P. úr Konoy: Næsta klaga er eisini úr Sjóvar sókn, og frá handilsmanni á Skála. Handilin hjá honum er skattaður við 70 kr., hann sjálvur við 30 kr. og jørðin hjá honum við 2.24 kr. Íalt 102 kr. Forstandarskapið vil niðurseta skattin við 12 kr.; men maðurin er ikki tilfrids og klagar til tingið. Forstandarskapið sigir, at maðurin er almindiliga væl stillaður og kann driva almindiligt arbeiði. Vit hava fyrsligið, at tingið ikki kann niðurseta skattin meiri.

J. J. Weihe: Handilin hjá hesum manni er høgt skattaður í forhold til hinar handlarnar í Sjóvar sókn. Hann hevur heldur ikki fiskihandil, sum er tað sum gevur mest vinning. Eg kann siga, at hann í fleiri ár ikki hevur verið arbeiðsførur; og kona hansara hevur eisini søkt doktarahjálp.

S. P. úr Konoy: Um so er, so kemur nakað nýtt inn í sakina. Tí vildi eg einki haft nakað imóti broytingaruppskoti. Vit hava bygt okkara ætlan á skrivilsí frá forstandarskapinum, hvar teir upplýsa um tey rabatmerkir hesin handil hevur imóti hinum handlunum.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Skattaklaga d.

S. P. úr Konoy: Næsta klaga er frá H. M. Thomsen, keypmaður á Tanganum í Kollafirði. Sakin er ógvuliga rúgvismikil, og hevur hon tikið nevndini nógvá tíð at granska. Maðurin hevur fyrr borið klagu á ting. Skatturin hjá honum er 35 kr., og sigur hann, at hetta er nógv ov nógv. Hann sigur, at hansara inntøka er 393 kr. 34 øyr.; við hesum skal hann fæða 10 fólk, og hitt 10. fólk er ein sonur, sum gongur í realskúlan í Havn; tey 4 børnini eru konfirmeraði, men hann nevnr ikki, um tey fortjena nakað. Hann líknar skatt sín við skattin hjá sex øðrum borgarum í kommununi. — Kommunustýrið sigur nú, at hansara inntøka má í

hvussu er setast til 1000 kr., og í ár hava teir eitt lítið vápn í hendi ímóti honum; teir kunnu nevnliga av breyð- og sukur-kortunum sikkja, hvussu mikið maðurin hevur tjent við handilin á Tinganesi. Nú hevur maðurin eisini onnur yrkir, t. d. eigir hann eitt dansihús, sum gevur honum inntøku. Tað er upplýst, at maðurin hevur bygt stór og góð hús, og eigir hann eina trøð, sum gevur vetrarfóður til 2 neyt. Tí næst eigir hann jørð í Vágum 5 gyllin. Vit halda, at maðurin hevur sett sína inntøku so lága, at ein fæst illa til at trúgva, at so er. Vit hugsa tí, at maðurin er settur í hóskandi skatt. Eg skal mæla til, at okkara uppskot verður samtykt.

Uppskotið varð samtykt.

Skattaklaga e.

S. P. úr Konoy: Næsta skattaklaga er úr Kvívík. Maðurin eitur Petur Hans Müller. Hann sigur seg at hava haft 700 kr. í ársinntøku; hóast hevur kommunan sett hann í skatt fyri 72 kr. Hann heldur hetta er ov høgt og ber seg saman við 10 borgarar, sum hava nógv minni skatt. Kommunustýrið sigur, at tað er beint, at hann hevur fortjent 700 kr., men hetta hevur hann fingið við útiróður. Men maðurin er múgvandi, eigir t. m. í jørð; inntøkan av henni er mett at vera 500 kr.; tí næst hevur hann eftir pápanam arvað 7000 kr. Men Peter Müller svarar, at tað ikki er beint, at jarðagóðsið gevur 500 kr. og bendir á, at jørðin letur ein frammihjá skatt. Tað er beint, at hann hevur arvað, men beiggjin, sum hann annars metir seg saman við, hevur eisini arvað eins mikið, og hansara skattur er bert 40 kr. Viðvíkjandi jørðini sigur hann, at 9 av teim 10, sum hann ber seg saman við, hava 1—2 kyr, bara ein teirra er kúleysur. Kommunustýrið sigur, at skatturin verður mest líknaður av inntøku av jørðini. Hetta meinir nevndin er ikki beint: at líkna meira av landinum enn av sjónum. Vit meina tí, at maðurin

hevur ov høgan skatt. Eg skal mæla til, at okkara uppskot verður samtykt.

Uppskotið varð samtykt.

Skattaklaga f.

S. P. úr Konoy: Næsta klaga er frá Sandavági frá firma Rasmus Rasmussen's Enke. Einkjan samanber seg við 2 keypmenn, annar er J. E. Thomsen keypmaður, formaður í kommunustýrinum. Hennara handilsúmsætningur hevur verið 17400 kr. umframt fortjenastuna av 100 skp. av klipfiski. Men einkjan upplýsir, at fortjenastan av handlinum er lítil; pápin passar handilin; hon sjálv er sjúklig og hevur 5 børn undir 8 ár. Bæði einkjan og pápin skatta, tilsamans c. 32 kr. Kommunustýrið hevur ikki minkað um skattin; tað tykist, sum tað er av teirri grund, at motorbáturin hjá einkjuni hevur fiskað væl meira enn hjá hinum. Tað undrar eisini nevndina, at teir siga, at teir ikki — tá ið teir skatta — leggja lag í, hvussu nógv børn eru í húsi. Vit halda, at einkjan hevur ov høgan skatt. Eg skal mæla til, at okkara uppskot verður samtykt.

Uppskotið varð samtykt.

Skattaklaga g.

S. P. úr Konoy: Næsta klaga er frá Bø. Har er drongur Johan Elias Mikkelsen í Gásadalí, sum spyr kommununa, um hann er skyldugur at svara skatt. Hann er púra fátækur, hevur haft 60 kr. í ársinntøku, og endiliga skyldar hann kommunu 549 kr., av tí at hann hevur ligið á amtshospitalinum. Maðurin er kripil. Hann upplýsir, at hann býr hjá beiggjanum, sum er í Gásadalí. Maðurin skrivur greiðliga og við skili. Kommunustýrið sigur seg ikki at kunna siga stórvægis ímóti hesum, men heldur tó, at 60 kr. í ársinntøku er væl so lágt sett.

Vit halda, at maðurin hevur sagt í minsta lag. Spurningurin er, um maðurin er skyldugur at rinda skatt ella ikki; hóast hann er kripil, hevur hann skattaskyldu; men tað umráðandi er hansara líftla inntøka. Spurningurin er tí, um kommunan kann krevja skatt av so lítlari inntøku. Eitt annað var, um maðurin bað um loyvi til at rinda skatt fyri at hava borgararættindi. Sum nú er, hevur hann givið seg upp til beiggjans, og vit halda, at tað ikki ber til at skatta hann. Eg vil mæla til, at okkara uppskot verður samtykt. Eg veit, at broytingaruppskot er framlagt.

R. Niclasen: Eg havi loyvt mær at seta fram broytingaruppskot. Eg haldi, at tað ber ikki til, at lögtingið fer at broyta tær ásettu lógreglur, sum siga, at øll bæði høg og lág, sum hava inntøku, eiga at rinda skatt. Orðførarin sýnist eisini at vera av hesi hugsan; tí fati eg ikki, at hann kemur við slíkum uppskoti. Skuldin til kommununa hevur einki at gera við skattin. Maðurin er kripil, men hann er tó førur fyri at rógva út og ganga í fuglabjörg. Tá ið nú maðurin sleppur undan at rinda skatt, so haldi eg, at príncippið í lógini er brotið. Eg kann ikki ganga við til tað; tí vil eg ráða tingmonnum til at stemma fyri broytingaruppskotinum.

S. P. úr Konoy: Skildi eg Rasmus Niclasen beint, so er tað netupp tað, vit hava sagt; men vit halda, at mansins inntøka er ov lítil at skatta av. Rasmus Niclasen meinar, at hetta er eitt príncipbrot, men hetta verður brúkt allastaðni, at eitt lægsta mark verður sett. Maðurin kann illa bjarga lívinum sjálvur. Kommunustýrið sigur, at hann hevur gloymt eitt: fuglin, sum hann fleygar. Tað eru 100 lundar um at gera á 5 øyr. eftir prísinum í bygdini. Eg sýnist ikki, at vit knæseta nakað nýtt príncip hervið. Blíggjar kommuna er væl stillað, og eg haldi, at vit eiga at sleppa manninum undan.

R. Niclasen: Eg haldi, at tað er skeivt, at maðurin er frítikin frá skatti; lógin sigur, at man skal skatta til sína upphaldskommunu. Tað er nóg ringt hjá forstandarskapinum at kunna treffa tað rætta. Men skal man koma inn uppá at døma um, hvør ið skattast skal, so verður enn vanskiligari. Forstandarskapini koma

tá at sita í ótta fyri, hvat tingið kann finna uppá.

Joen Rasmussen: Eg kenni viður skiftini hjá klagaranum væl, og eg ivist ikki í, at hansara uppgáva um inntøkurnar er rætt. Hesin maður er so illa stillaður, at hann einki kann gera. Eg haldi, at útvalgið er komið til tað rætta.

R. Rasmussen: R. Niclasen helt, at sakin dreyar seg um príncip. Eg vil ikki vóna, at hann fyrirlær tað standpunkt, at skattur skal líknast á allar inntøkur, hvørjar tær so eru — ikki fyri hansara egni skuld. Um ikki lógfest í kommunulógini, so haldi eg, at øll menniskjur við nøkurlunda retferdigheit mugu siga, at tað er skeivt at líkna á so smáar inntøkur, at man ikki kann liva av teimum. Lógin leggur frítt í hendurnar á kommunustýrinum í tann rætting.

R. Niclasen: Eg havi eitt privat bræv frá forstandarskapinum um, hvussu hesin maður setur inntøkurnar upp fyri at fáa dyrtíðarhjálp til fiskarar frá statskassanum. Har gevur hann sína inntøku av útróðri til at vera 400 kr. í skattaárinum 1917—18. (Lesur brævið).

Edw. Mortensen: Tað er rimiligt, at hesin maður ikki eigir at betala. Men tað er eitt spursmál, um uppskotið er rætt formað. Maðurin er jú eftir lógini skattapliktaður; men eg veit, at útvalgið meinar, at hann hevur so smáar inntøkur, at hann ikki skal betala. Tað var bara, at eg vildi siga hetta. Annars haldi eg, at eisini R. Niclasen vil viðganga, at maðurin ikki er vælstillaður.

S. P. úr Konoy: Eg vil siga til R. Niclasen, at vit í nevndini halda okkum til teir upplýsingar, sum vit hava frá forstandarskapinum og frá manninum. Kommunallógin sigur, at man setur fólk í skatt eftir formúu og leiligheit. Tað má dragast nakað frá, tá maðurin er kripilur og fátækur.

Joen Rasmussen: Nevndin hevur ikki sagt, at maðurin til allar tíðir er fríur fyri at betala skatt. Men tað, her er talan um, er, at slíkar inntøkur sum hesar ikki verða skattaðar.

R. Niclasen: Nevndin er komin til tað, at maðurin er skattafríur. Men tað er ikki rætt. Maðurin er skattapliktaður.

Joen Rasmussen: Nevndin kann ongan rætt hava at siga, at maðurin ikki í framtíðini er skattapliktaður. Men í hesum tilfelli vil hon sleppa honum frá skattinum, tí inntøkur hansara eru so lágar.

Michel Samuelsen: Eingin onnur kommuna vildi lagt skatt á ein mann sum henda, sum er kringur og bara hevur eina formúu av 60 kr.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Skattaklaga h.

S. P. úr Konoy: J. E. Thomsen hevur handil á Eiði og klagar yvir skatt, sum hesin handil hevur fingið. Hann sigur, at forstandarskapið hvørki hevur sagt honum ella hansara heimakommunu frá, at teir hava lagt skatt á handilin, so at hansara skattur til heimakommununa tess vegna er vorðin ov høgur. Enn meiri sigur klagarin, at sjálvst um hann skuldi skatta til Eiðis sóknar kommunu, so er skatturin settur alt ov høgur, tí vinningurin av handlinum er bara 250 kr., meðan skatturin er settur til 650 kr. Nevndin heldur ikki, at J. E. Thomsen skal pliktast at betala henda skattin. Eg vil tí mæla til, at okkara uppskot verður samtykt.

J. J. Weihe: Nevndin hevur upplýst, at Eiðis sóknar kommuna hevur gjørt skeivt. Eg hevði annars viljað lisið sakina ígjøgnum, men eg havi ikki funnið hana.

S. P. úr Konoy: Henda skattaklagan bleiv framløgd saman við hinum skattakløgnum.

Michel Samuelsen: Eg vil klárleggja, hví eg ætli mær at stemma fyri nevndaruppskotinum. Nevndin hevur hildið seg korrekt, og forstandarskapið má taka

fylgirnar, tí tað hevur ikki gingið eftir lógini.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Skattaklaga i.

S. P. úr Konoy: Henda skattaklaga er eisini frá Sjóar sókn. Tað tykist eins og kommunustýrið í hesi sókn leggur so ómetuligan skatt á handilsmennin. Her verður framført, at menninir møguligt fara skelvir, við tað at teir halda seg hava rætt til at skatta sjálvst firmað umframt filialarnar; men firmað skattar í Havn. Filialurin samanlíknar seg við ein fiskimann, sum í 1917 í 5 mánaðir fortjenti 1800 kr. og hevur hesin maðurin 30 kr. í skatt. Kommunustýrið upplýsir, at skattaþyrðan er tung, av tí at nógv fáatæk fólk eru í sóknini. Nu klagu summir handils- menn yvir skattin, aðrir ikki. Men vit í nevndini halda, at tað er skeivt at líkna øðrvísi enn eftir inntøku og forimuni.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Fundur leygardag 14. september.

Vatnveiting til Gøtu skúla.

2. viðgerð.

R. Rasmussen: Henda sak var nógv havd á orði við 1. viðgerð, men eftir gomlum tingsiði skal eg greiða frá uppskotinum frá tí nevnd, sum hevur haft hana í hondum. Sakin var vist til nevndina fyri teim sakum, sum amtmaðurin eina skal avgera av tí at amtmaðurin hevur part í vissum punktum í hesi sak. Sakin er stór í rúgvu, og henni fylgja nógv skrivilsir, og hon hevur haft eina

langa forsetu. Hon er komin upp við einum skrivili av 16. apríl 1913 frá læraranum í Gøtu sókn, hvar hann biður forstandarskapið at syrgja fyri reinum drekkjuvatni til Gøtu skúla. Hesum skrivili fylgir erklæring frá lækninum í Norðoyum, hvar hann sigur, at vatnið er so vánaligt, at tað kann vera skaðiligt at drekka tað, við tað at vatnstaðið er í nærheitini av einum kæsti. Hann ræður til, at her verður bœtt uppá. Men tað bleiv tó einki gjørt við sakina fyri fyrst. So kemur aftur skrivili frá læraranum við skúlan, nú til skúladirektiónina, hvar hann biður um at nakað verður gjørt við vatnið. Hetta skrivili er av 16. marts 1915 og er bílagt erklæring frá fysikus, um hvussu ringt drekkjuvatnið er. Sakin kemur nú fyri amtið. Á fundi 30. septbr. 1913 viðtekur forstandarskapið at leggja vatnleiðing, um lærarin ber nakað av útreiðslunum og Gøtugjáarmenn nakað. Herum hava verið ferdir langar forhandlingar, men einki er komið burtur úr. Hverki lærarin ella Gøtugjáarmenn hava viljað luttikið í útreiðslunum. 15. apríl 1916 skrivar amtið, at um teir ikki semjast, so má forstandarskapið kortini syrgja fyri at fáa vatn innlagt í skúlan og álíka útreiðslurnar á vanligan hátt. Síðani síggja vit av avekrift frá einum forstandarskapsfundi, sum hildin hevur verið 16. juni 1916, at formaðurin hevur sett undir avstemning, um hann skuldi bereiða arbeiðið til at leggja vatnleiðing til skúlans, hoyra um prís á tilfari o. s. fr. e. Tveir hinir stemmaðu ja, tveir stemmaðu ikki, og ein var burtur; sakin varð tí ikki avgjörd. 28. juli 1916 var aftur fundur, tá stemma 2 ja; hinir 3 stemma ikki. Minnitalið hevur so spurt amtið viðvíkjandi hesa avstemning, og amtið svarar, at tað meinar, at avstemningspunktíð má vera viðtikið. Tað er altso viðtikið, at formaðurin skal bereiða arbeiðið og antaka ein mann til at leggja vatni inn til heystar. Tað hava tó verið ferdir nógvir forhandlingar frá 28. juli til 26. oktbr. um ymiskar spurningar viðvíkjandi vatnleiðinginum. Tann 26. oktbr. 1916 gevur amtið formanninum í kommunustýrinum álegg um, at reint drekkjuvatn skal skaffast til skúlans, og hetta arbeiði skal verða

Lagtíngetidende 1918. A.

gjørt áðrenn 1. apríl 1917. Vit síggja so, at hetta skrivili frá amtinum longu 2. decbr. 1916 verður framlagt og upplisið í kommunustýrinum, har allir eru tilsteðar. Fyrst tann 10. febr. 1917 viðtekur fleirtalið í kommunustýrinum at gera nakað, nevnliga at keypa 170 kg av cementi til at bota um hitt gamla vatnstaðið, og áleggja teir plikt-manskapinum at gera arbeiðið. Henda viðtøku varð gjörd táfyrstani, at vatnveitingarrørini, sum formaðurin hevði bestilt, vóru komin. Tað er nú ikki so at hin fyrra viðtøkan var gjörd ógaldandi; her var bara gjörd ein nýggj viðtøka. Amtið varð gjørt kunnugt við hesa viðtøku 10. febr. 1917, og skrivar amtið, at tað fastheldur tað, sum skrivað er í brævi av 28. oktbr. 1916: reint drekkjuvatn skal skaffast til skúlans áðrenn 1. apríl. 6 mars 1917 skrivar fleirtalið til amtið, at formaðurin enn ikki hevur gjørt eftir teirra viðtøku. Um hetta bilið var cement ikki at fáa, og formaðurin sigur, at hann er ikki ferur fyri at fáa cement tilvegar innan 1. apríl. Nú er einki annað at gera, utan at nýta tað tilfarið, sum er fyri hond. Rørini verða tí niðurløgd, og 28. juli 1917 ger formaðurin amtinum kunnugt, at arbeiðið er liðugt, men at fleirtalið ikki vil samtykkja at lata peningin av kommunukassanum. Tí næst sigur formaðurin, at so skjótt cement kann fáast er hann til reiðar at seta eisini hina viðtøkuna í verk. — Fleirtalið í kommunustýrinum í Gøtu dugir ikki at síggja, at formaðurin hevur gjørt soleiðis, sum amtið hevur fyriskipað. Amtið skrivar 30. juni 1917: »da det af Amtet er pålagt Forstanderskabet at skaffe Skolen forsvarligt Drikkevand inden 1. April d. A., vil Forstanderskabet være pligtigt at betale de med Vandledningens Anlæg forbundne Udgifter». Í skrivili av 9. juli 1917 sigur fleirtalið: »Vi vægrer os foreløbig ved at tro, at denne Disposition (Anlæg af en Drikkevandsledning til Skolen) er truffet efter Aftale med Amtet. Under alle Omstændigheder anser vi Foranstaltningen for ulovlig og i Strid med Kommunernes Selvstyre». Teir protestera móti tí, sum amtið hevur gjørt. Formaðurin hevur nú spurt amtið, um hann hevur høvdið

í samlag við amtið, og tað svarar, at hann á allan hátt hevur gjørt so. Men fleirtalið leggur ikki lag í hetta. Tað sendir sakina á ting, hon kom ov seint í fjør, og liggur hon tí nú fár á tingi. Eg skal ikki nerta við, hvussu galið tað er at lata ein skúla vera utan reint drekkjvatn, men eg skal bert siga, at nevndin heldur, at amtið hevur haft rætt til at seta kommunustýrinum hesar treytir, og at gjørt er eftir hesum fyrisettu treytunum; tí sær nevndin onga grund fyri at gera meiri við hesa sak. Eg skal tilmæla, at vit taka við okkara uppskoti.

A. Samuelsen: Eg kundi vænta, at nevndin var komin til eitt annað úrslit, men tað gerst ikki við. Tó at eg meini, at so nógvir upplýsingar liggja frami, hevur nevndin ikki funnist at, at minnitalið í Gøtu kommunustýri hevur tikið ræði av fleirtalinum. Eg má ganga út frá, at sjálvt um eitt annað uppskot lá frami her á tingi, so er fleirtalið her so fast, eg vil ikki siga cementað, men samansjóðað, at tað einki batti. Tó, eitt kann eg gleða meg við, at aktstykkini verða liggjandi her, so kunnu aðrir menn, sum vilja granska okkara kommunalu søgu, stuttleika sær yvir tey; hetta er eisini eitt resultat. Eg haldi, at nevndin heldur skuldi koyrt sjálfvan betonkningin burtur, og so bara haft sjálvt uppskotið; tað vildi verið frægari, tí hvørt talar ímóti øðrum. — Tó at 5 menn vóru tilstaðar í kommunustýrinum, varð ein viðtøku gjørd 28 juli 1916 av 2 av teimum fimm; eg ivist í um tað er beint, at tveir kunna gera eina viðtøku, tá ið stýrið telur fimm menn. Men í hvussu or vorður eftir nevndarálitinum 30. septbr. 1916 gjørd ein virkilig viðtøka, sum setur hina fyrri út av kraft. Henda viðtøka sigur, at vatnleiðningur skal leggjast til skúlan soleiðis, at lærarin letur ein part, Gøtugjáarmenn ein part av peninginum. Men á hvønn hátt menn skriva nevndarálit og koma til hetta resultat, sum fyriliggur, er ikki gott at fata. Formaðurin hevur rætt til at seta arbeiðið í verk, men hann má ganga undir tær ásettu treytir, sum eru settar 30. septbr. Í brævi av 5. apríl 1916 sigur amtið, at kemur kommunustýrið

ikki á samt, so skal tað íó syrgja fyri, at skúlin fær reint vatn, og útreiðslurnar her við skulu líknast eftir teim vanligu reglunum. Øðrvísi kann amtið ikki skrivað. Mátanum at gera arbeiðið á, má kommunustýrið sjálvt stíflað fyri; so kann amtið ikki aftaná siga, at vatnleiðningur skal leggjast. Amtið hevur loyvi at siga, tit skulu skaffa reint vatn. Løgtingið tykist at halda, at reint vatn kann ikki fáast utan vatnleiðning. Um so er, hopi eg, at direktionin vil hyggja eftir í øllum skúlum um vatnleiðningur er. Eg dugi ikki at siggja annað enn, at fleirtalið í kommunustýrinum eisini vildi hava reint vatn til skúlans, men grundin til, at teir ikki vildi hava vatnleiðning nú, var tann, at teir hildu hetta fara at verða ov dýrt; tí vildu teir heldur beta um tað gamla vatnstaðið, og viðtøku teir tí at keypa cement. Tá ið so orðførarin sigur, at cement var ikki at fáa, man hann neyvan hava spurt so víða. Og eg vil spyrja orðføraran, um vatnleiðningur kann leggjast utan cement. Hann kann ikki orsaka minnitalið við, at einki cement var at fáa í Føroyum. — Eg skal ikki longja diskussionina um hesa sak. Men eg skal bara siga, at tá ið nevndin heldur, at amtið hevur rætt til at áleggja kommunustýrinum at skaffa reint vatn, so havi eg onga tíð ivast um hetta. Men eg meini, at amtið hevur ongan rætt til at siga: tit skulu leggja ein vatnleiðning. Amtið hevur heldur ikki sagt hetta. Nevndin sigur, at tað sæst ikki av nøkrum, at hin fyrri viðtøkan er sett út av kraft. Eg haldi, at tað er skelt tvær ferðir, fyrst $\frac{30}{100}$ 1916, síðani $\frac{10}{2}$ 1917. Hetta kann nevndin ikki sleppa undan. Eg ætli mær ikki at stemma fyri uppskotinum frá nevndini, og eg vil biðja formannin um navnaupprópan.

R. Rasmussen: A. Samuelsen hevur nú hildið somu talu sum við 1. viðgerð av hesi sak; og man talan vera líka grundargóð nú, sum tá hann heldur fast við, at ein viðtøka er fallin burtur, tá ið ein onnur er tikin; hetta man verða ein heldur vágin praxis at koma inn uppá. Eg kann ikki siggja, at ein viðtøka setur aðra út av kraft, utan at

tað beinleiðis verður sagt. Tann viðtækan, sum er gjörd 28. juli, er ikki gjörd ógaldandi av nakrari aðri viðtøku; hetta er faktum. Tá amtmaðurin í skrivilsí av 26. oktbr. 1916 áleggur forstaudarskapinum at leggja vatnleiðing, so svarar fleirtalið ikki uppá hetta. Tað er ikki bara í hesum skrivilsí, at amtið gongur út frá, at tað er ein vatnleiðingur, sum skal leggjast. Eisini í skrivilsí av 15. apríl. Og tað er ikki ein skrivifeilur, tá tað í hesum skrivilsí, stendur »Vand innlagt». Men kannska A. Samuelson hevur hongt seg í ein skrivifeil í betonkning sínum. Hvussu skal man leggja vatn inn í eitt hús utan vatnleiðning. At veita einn á inn í skúlan, ber væl ikki til. Skrivilsini frá amtinum ganga týðiliga út uppá at tað skal vera ein vatnleiðing, og amtmaðurin hevur álagt formanninum at útløra amtsins beslutning eftir kommunallógini, og um hann ikki ger tað er hann ífallin straff. Tað var eingin grund hjá formanninum til at ádraga sær persónligt ansvar. Formaðurin mátti skaffa skúlanum vatn. Amtmaðurin hevur sýnst í skrivilsinum at verða fortróligur við, at tað var ein vatnleiðing. Hvussu skal formaðurin fáa vatn til skúlan. Hann kundi útløra tann beslutning, sum tikin var 10. febr. Men tað kundi hann ikki, tí einki tilfar var at fáa. Tað var roynt alla staðnis eftir cement, men einki fekkst. Hvat skal so formaðurin gera. Skal hann koma sær undir persónligt ansvar olla skaffa vatn til skúlan. Tað vil ikki eydnast A. Samuelson at móttbevisa, at amtið hevur haft rætt til at áleggja, at vatn verður innlagt í skúlan, og at forstaudarskapsformaðurin hevur verið noyddur at eftirfylgja undir persónligum annsvári. — Eg veit ikki um tað er komin ein skrivifeilur í samtyktina av 28. juli 1916. Men tað kann ikki hava nakað at týða, tí seinni beslutningur kann aldrin seta tann fyrri út av kraft. Og umframthovur amtmaðurin í einum skrivilsí sagt, at sjálvt um eingin einigheit var, so er forstaudarskapið tó pliktað at skaffa vatn innlagt í skúlan. A. Samuelson er komin inn uppá at forsvara nakað sum ikki kann forsvarast. Eg ætli mær at svara honum aftur so leingi, sum hann blíður við.

Joen Poulsen: Som Medlem af Udvalget skal jeg udtale, at jeg beklager, at Forholdet indenfor Forstanderskabet har været, som det viser sig, at det har været. Jeg beklager ogsaa den Forudsætning som Forstanderskabet gaar ud fra, at Indbyggerne i Gotugjov og Læreren skal deltage i Udgifterne eller Arbejdet. Istedetfor at faa en Drikkevandsledning, som kunde forsyne flere Familier, faar man nu en, som er meget dyr. Men jeg synes ikke nu, at der er noget at gøre.

A. Samuelson: Eg vil spyrja orðforaran um tað er so, at tað er innlagt vatn í skúlan í Getu.

O. Effersøe: Med Hensyn til hvorledes man skal forholde sig angaaende Skolernes Vandforsyning, saa maa jeg, saalænge der i Loven ikke findes særlige Bestemmelser derom, holde paa, at det fuldstændig maa være Forstanderskabets Opgave at ordne Vandforsyningen, som det finder for godt med tilhørligt Hensyn til Sundhedsvedtægterne. Tiugget bør ikke gribe ind her. Med Hensyn til dette Tilfælde har jeg ikke det Indtryk, at Amtmanden har givet Forstanderskabet Paalæg om at lægge Vandledning. Skulde Amtmanden have gjort det, saa kan jeg ikke godkende det. Det er med Hensyn til Sagens principielle Betydning, at jeg har sagt disse faa Ord.

R. Rasmussen: Til A. Samuelson skal eg svara, at sjúlvandi hava vit brúkt nokur pund av cementi. Har sum vatnið kemur frá - - tað er ein kelda, sum rennur úr einum kletti - hevur verið typt rundan um við cementi. Hvaðani kommunan hevur fingið tann nevnan av cementi frá, veit eg ikki. Hvat viðvíkur um vatnleiðingurin er lagdur inn í skúlan, so er at svara, at hann er lagdur inn á skúlan grund. Tá Effersøe sigur, at hann ikki kann siggja, at amtmaðurin hevur givið formanninum í forstaudarskapinum anleiðning til at leggja vatnleiðning, so framgongur hetta tó av teimum skrivilsunum, sum amtmaðurin hevur sent um hesa sak.

R. Rasmussen: Eg veit ikki, hvat ein skal siga til tað; sjálvandi noyðist ein ikki at byggja seg fyri, hvat amtið sigir. Minnitálið ella formannin er einki at siga til, er tað nakar, ið skal hava eina nös í hesi sak, so er tað amtmaðurin Rytter. Men nevndin heldur ikki, at nokur grund er fyri at gera tað. Tann parturin, ið ikki vil lata seg eftirlíka, kann venda sær til justitsministerið. Eg haldi, at tað er óneyðugt. Minnitálið hevur amtið dekkað væl við sínum skrivilei.

Effersøe: Den af Amtet udtalte Mening forandrer ikke min Mening.

A. Samuelsen: Orðførarin segði, at eg helt somu talu sum hann. Hansara seinra tala í dag var eins og hin fyrri; og hesa talu hevur hann 30u ferð hildið í sínum nevndaráli og 40u ferð við 1. viðgerð. -- Einki fyriliggur um, at formaðurin í kommunustýrinum hevur gjørt nakað fyri at fremja ta viðtøkuna, ið varð gjord 30.—9.—16. Fleirtalið helt jú, at tað vóru ringar tíðir til at leggja vatnleidning, og vilda teir tí heldur bæta um hitt gamla vatnstaðið fyri fyrst, til kriggið var endað. At formaðurin nú fortelur, at hann framdeilis er viljandi til at seta seinna viðtøkuna í kraft, er bert látturligt, og hetta vísir best standin. Tað faktiska er, at viðtøka er gjord um at leggja vatnleidning, men undir øðrum treytum enn teimum, sum eru fylgdar. Eg ivist ikki í, at tann seinna viðtøkan setur hina fyrri út av kraft. R. Rasmussen hevur enn ikki funnið nakað, sum vísir, at amtið hevur sagt, at teir skulu leggja vatnleidning. So sigur R. Rasmussen, at amtið stilltigandi hevur gingið út frá, at tað var ein vatnleidning, sum skuldi leggjast, men tað hevur hann ongan rætt at siga; amtið hevur bert sagt: tit mugu skaffa reint vatn. Légið er, at formaðurin var ferur fyri at fáa cement til vatnleidningin og annars ikki. Var ikki meira cement at fáa? So sigst, at formaðurin hevur vent sær til Absalon Jacobsen; Absalon Jacobsen mundi ikki vera so interesseraður í at renna formannsins ørindi, og hesin maður hevur, í hvussu

er, ikki sagt, at einki cement var at fáa í Føroyum. Brævið, R. Rasmussen las upp frá formanninum í kommunustýrinum, er ikki fyrilagt Absalon Jacobsen. R. Rasmussen meinti, at mín støða í hesi sak ikki var moralsk; eg standi sum amtið. Var sakin so týðningarmikil, so fati eg ikki, at lærarin hevur stillað seg so avvísandi; hann hevði moralska plikt til at stilla seg øðrvísi. Táið hann hevur stillað seg so, so haldi eg, at eg má hava lov at hava mína støðu, tí er hon ómoralisk, so gud náði hinar, sum stóðu nærri, og sum forðaðu fyri, at vatnleidningin kom í lag. So sigur R. Rasmussen, at hann veit ikki, um vit vilja geva amtmanni Rytter eina nös; R. Rasmussen hevur lov at gera, sum hann vil. Amtmaðurin hevur einki annað sagt enn tað, at tað er forsvarligt at leggja vatnleidning. Tað skal tí ikki lukkast R. Rasmussen at siga, at amtmaður Rytter hevur handlað ólógliga.

R. Rasmussen: Seinasti talari hevur eiginskap saman við einum skapningi, sum verður nevndur høguslokkur. Hetta djórið verjir seg á tann hátt, at tað umgevir seg við gruggi, tað er fært fyri at grugga vatnið. Á sama hátt er tað við tingmanninum í Fuglafirði; hann gruggar atmosferuna. Tá ið hann framdróg, at tað var óforsvarligt, at fleirtalið í kommunustýrinum í árávis einki gjordi fyri at fáa reint vatn til vegar, so framdrægur hann læraran og Gøtugjáarmenn sum teir, ið hava ansvarið. Einnhver við minni mun av skili kann fata, at hetta eru reinar útfluktir. Viðvíkjandi tí hann segði um amtman Rytter, skal eg bara einaferð enn siga: Amtið gav formanninum álegg um at skaffa reint vatn, formaðurin ger hetta við at leggja vatnleidning; aftaná spyr formaðurin, um hann hevur gjørt beint; amtið svarar, at hann í allar mátar hevur handlað beint við at leggja vatnleidning. Amtið hevur ikki bert góðkent hetta, men eisini mátan.

S. P. úr Konoy: Eg vil spyrja Effersøe: hvussu skal oitt kommunustýri bera seg at, hevur tað lov til at lata eina sak hvíla, tá erklaringar

liggja frami frá fysikus og öðrum autoritetum?

O. Effersøe: Der er to Ting, som man maa skelne imellem, det fornuftsmæssige og det saglige. Forstanderskabet er absolut ikke pligtigt til at bøje sig for Amtmandens Mening; et andet er med den moralske Side af Sagen.

S. P. úr Konoy: Eg kann ekki tonkja mér, at þessar erkleringarnar ekki eru fornuftigar. Men spurningurinn er, hefur kommunustýrið lof til ekki at gera nakað? — Eg leggi vekt uppá, hvat fysikus og distriktlækniú skriva.

O. Effersøe: Det har netop været et af de store Strids spørgsmål mellem Venstre og Højre i sin Tid nede i Danmark: om Sagkundskaben paa ethvert Omraade skulde raade. Ved Systemskiftet nede fremhævedes det, at man nok vilde benytte Sagkundskaben, men den skulde ikke træffe Afgørelserne. Hvad der gælder de store, gælder ogsaa de smaa. Vi skal benytte Sagkundskaben, men det øvrige maa overlades Forstanderskabets Skøn.

S. P. úr Konoy: Eg spurdi, um kommunustýrið kundi lata vera við at gera nakað, og mér tykir, at Effersøe ekki hefur givið svar.

A. Samuelson: Orðferarinn byrjaði sína seinustu talu við at siga, at eg gruggaði sakina. Hann fortaldi, at eg höfði gjort sakina óklára. Eg má siga, at orðferarinn hefur reynt at gera sakina klára; hann hefur vent upp og niður á pappírnum, lisið eitt bræv 10—20 ferðir upp, so ekki kann sigast annað enn, at hann hefur gjort sakina ómetuliga klára. — Eg nefndi Gotngjúarmenn, av tí at teir sigast ekki at hava viljað verið við til at bota um vatnstaðið. Teir tolereraðu standin og tóku vatu úr staðinum; frá teimum fyrirbyggur einki um, at vatnið var skitið.

R. Rasmussen: Eg haldi, at A. Samuelson er nakað ringur í munnum nú; tað verður hann alltið, táð hann ekki kann klára seg í debattinum.

A. Samuelson: Eg skal ekki svara R. Rasmussen aftur, sum hann hefur fortjent. Hansara henvendilsi, tá hann líknaði meg við hoggueslok, ger tað eisini rætt farligt. — Tí hvat skal eg so líkna hann saman við.

R. Rasmussen: Tað batar heldur ekki A. Samuelson at svara. Tí sakin er klár og kann ekki vikast. Effersøe talaði annarleiðis greitt og sakliga enn A. Samuelson plagar at gera. Men dregur óhældigvis konsekvensir at siga at eitt forstandarskap skal ekki forplikta seg til at gera annað enn tað sær er rætt. Meiningin hjá Effersøe var soloíðis, at so leingi tað ekki var lógfest, at forstandarskapið skuldi skaffa skúlanum vatn, so mátti man yvirláta til forstandarskapið att innseta tøy forhold soloíðis, sum tað helt vera rættast. Amtið hefur rætt til at áleggja forstandarskapinum útreiðsluna eisini. Tingið kann undirkenna tann rættin; men tá er tað amtmaðurinn, sum má standa fyrri. Justitsministarinn kann geva endiligt kennilsí og síðani hægat-rættur, um ein sak skuldi koma so vítt. Men tað kann ekki vera telan um, at forstandarskapið kann seta seg ímóti at útfæra nakað sum er neyðugt fyrri sundheitina utan at avgera alt mögult innanfyri sunnheitsmarkið. Hetta er konsekvensurin av tí, Effersøe segði.

O. Effersøe: Da jeg hørte, at R. Rasmussen vilde henvende sig til mig, saa begyndte jeg at ryste. Men jeg fik dog god Karakter fra ham. — Baade Forstanderskabet og Lagtinget er under Loveu. Tinget fører Tilsyn med Forstanderskabernes Virksomhed, men kan ikke paalægge dem andet, end hvad der er hjemlet. Tinget kan ikke sige, at noget er udført urigtigt, uden at der er en Bestemmelse som siger, at det er saaledes. Hvorvidt f. Eks. et Forstanderskab bor give 12 Kr. for en halv Tønde Cement istedetfor at give 11 Kr., det har Tinget ikke noget med at gøre. Saa længe der ikke er positive Bestemmelser om, hvordan man skal lægge Vandet til en Skole, saa maa Forstanderskabet bestemme det og rette sig efter sin egen Opfattelse. Hvis der staar i en Lov, at der

skal være en Vandledning, saa man Forstanderskabet udføre den, men det staar ikke i nogen Lov. Det maa have sit frie Skøn, og vi maa ikke kuse dem. Vi skal respektere det kommunale Selvstyre.

R. Rasmussen: Eg veit ikki um Eftersøe er í sínum fulla rætti og fortróligur við kommunallógains § 14. Eg veit ikki, um tað er so, at forstandarskapið kann áleggja nakað, sum er hjemlað við lóg. Tað framgongur ikki av kommunallógini. Men um so er, so hevur forstandarskapið netupp skjønna um, á hvat hátt man skal skaffa vatn til skúlan. Amtið hevur sagt: Tit skulu gera tað. Og forstandarskapið hevur gjørt tað.

Samtykt varð uppskotið.

Djórælæknaembætið.

2. viðgerð.

J. Patursson greiddi frá nevndarálitinum, sum er at fáa ein djórælækna og geva honum 2000 kr. í fasta løn árliga. Nevndin hevur býtt seg í ein meirilut (*Patursson* og *Strøm*), sum heldur, at lögtingið skal seta læknan, meðan minniluturin heldur, at justitsministerið skal seta hann.

A. Samuelson: Meðan meiriluturin setur uppá, at djórælæknin skal vera amtsembætismaður, so seti eg uppá, at hann skal vera ministeriellur embætismaður. Táð tala er um eitt embæti, haldi eg, at mítt uppskot er betur, at maðurin verður ansettur av justitsministeriinum. Sýslumenninir bóðu t. d. um at verða tað í sínari tíð; landbúnaðarkonsulenturin er eisini settur av justitsministeriinum. Fåa vit eitt djórælæknaembæti, so sækir hesin maðurin, og er hann best kvalificeraður, so fær hann tað. At behandla hetta sum eina persónliga sak, er ikki beint. Eg vil

biðja allar tingmenn stemma fyri mínum uppskoti.

J. Patursson: Eg vil bara biðja formannin um ikki at lata okkum stemma ídag um teir einstøku §§, men lata sakina fara til 3. viðgerð.

Joan Poulsen: Jeg vil gøre opmærksom paa enkelte Trykfejl i Betænkningen; nogle af disse har mindre at sige, men i Oversigten for Taksterne staar, at Afstanden fra Morkranes er 14 km., medens Afstanden fra Selletræ er 12,5 km., hvilket ikke kan passe.

J. Patursson: Eg vil takka tingskrivaranum, tí at hann segði frá prøntvillum í álitum okkara. Vit skulu hyggja eftir og royna at rætta alt, sum er misprentað.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Landbúnaðarlógir.

2. viðgerð.

J. Patursson: Búnaðarlógirnar eru aftur framlagdar á ting í ár, og aftur at eru komn 2 bóndabrev, annað frá 62 monnum í Havn um keyp og vetrarfríðing av traðum, annað frá R. Dalsgarði, Skálavík, um øking av fríðingartíðini. Nevndin hevur einki fingist við hesi mál, men hevur haft nakað á máli um annaðhvørt eykating skal setast ella ikki. Fleiri í nevndini halda tað vera hent at seta eykating — ja, allir í og fyri seg; tó ikki fyri jól. Av tí at vit halda, at øll hesi málini mugu fylgjast, hava vit sett uppskot um at biðað verður við øllum hesum til næstu tingsetu. Í álitum stendur næsta ár, men hetta eigir at vera: næsta tingseta. Tað er tó ivaleyst, at vit allir vilja fremja hesi mál sum skjótast. Eg skal mæla til, at uppskotið verður samtykt.

A. Samuelson: Eg skilji orðfóran so, at eg helt hann slga, at nevndin var á einum máli. Tað er ikki so; ein partur, harímillum eg, heldur, at vit væl kunna fremja alt fyri eitt t. d. bønabrævið frá Havnini. Tað undrar meg at sleggja nevndarálitid; eg skrivaði undir við »Forbehold«, men hetta er ikki komið við, og mín starvsbróðir Effersøe veit yvirhøvur einki um álitid. Vit roknaðu við, at nevndin kom saman aftur eina ferð enn. Eg vil hupa, at eitt ella annað gudsmenniskja vil biðja formannin um at fáa sakina útsetta.

H. C. W. Tórgarð: Við 1. viðgerð var tosað nógv og vøkur orð um bønabrævið frá Havn; tað varð víst í landbúnaðarnevndina, tó at eg loyvdi mær at tilmæla eina serliga nevnd. Eg helt, at traðarspurningurin í Havn kundi orðnast serstakliga. Men fleirtalið vildi hava hesa nevndina, og hevði eg tí nú vænta, at uppskot var komið viðvíkjandi traðarspurninginum. Tað gleðir meg tó, at eitt minnital í nevndini hevur eina aðra støðu. Eg vil biðja um, at sakin fer til 3. viðgerð, so broytingaruppskot kann koma.

J. Patursson: Av tí at sambandsmenninir í nevndini hava haft so nógv at gera, at teir ikki hava haft tíð at taka serstöðu, vil eg mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð.

A. Samuelson: Iletta passar ikki; vit kunna ikki halda fund, tá ið formaðurin í nevndini ikki sendir boð. Næsti fundur hevur ikki verið enn. Nevndin hevur so at siga ongi metir hildið.

J. Patursson: Tað hevur verið sagt í nevndini, at sambandspartiið vil ikki hava eykating.

A. Samuelson: Eg skal nú greiða frá tilgongdini. Tosað var um at hava eykating í heyst; til tess kundi eg siga, at mitt partið vildi ikki hava tað. So kom spurningurin um at hava tað í vár; eg segði, at eg fyrst á næsta fundi kundi geva beskað; men næsti fundur hevur ongatíð verið.

Joen Poulsen: Jeg ser, at Forslaget gaar ud paa: »at hesar sakir verða drýggjaðar til næsta ár«. Jeg synes ikke, at vi behøver at gøre dem drøjere, end de er i Forvejen. Det vilde være heldigt om man havde benyttet et bedre Udtryk.

Edw. Mortensen: Fyri so vítt kunna allir partar vera noyddir, at sakirnar verða drýggjaðar til næstu tingsetu. — Tá ið A. Samuelson tosar um, at fáir fundir hava verið hildnir, rennur mær í huga, hvussu hann hevur borið seg at fyrr t. d. í forsikrings-sakin; hann var formaður, men vit hildu einki meti.

J. Patursson: Eg dugi ikki at sleggja annað enn, at orðið »drýggja« er væl hóskandi. Vit hava nú í 8 ár drýggjað hesi mál.

A. Samuelson: Við tingmannin fyri Snðuroy skal eg siga, at í fyrra-árið, tá ið forsikringssakin var fyri, hildu vit ongan nevnderfund, av tí at meiningin var at útseta sakina. Men eg eri ongatíð rýmdur av landi, tá ið eg havi verið orðfórarari fyri eini sak. — Tað er Hr. Mortensen í fjør.

Edw. Mortensen: Eg fór av stað av lógligari grund og fekk ein annan at vera orðfórarari í staðin.

A. Samuelson: At vit tá finga Effersøe til at vera orðfórarara, skylda vit ikki Edw. Mortensen tækk fyri.

S. P. úr Konoy: Tað er ikki vanligur siður at draga tað fram, sum verður haft á máli í eini nevnd. Men tá ið vit gera tað vil eg siga, at Samuelson gav tað beskað, at tað kundi ikki vera tala um at hava eykating fyri júl, og Effersøe vildi yvirhøvur ikki hava eykating. So eg má siga, at eg haldi, at uppskotið rakar ógvuliga beint, tá ið tað sigur, at málini skulu verða havd fyri á næstu tingsetu. — Mín persónliga støða er greið; eg beiti við Havnarmonnum, men eg vildi ikki loysa spurningin serstakliga fyri Havnina. Ein annar spurningur er torvskurðs-

rættindini. Hann er ikki minni týðingarníkil.

J. Patursson: Mær lykti, at ongin vandi var at leggja hotta uppskotið fram, av tí at hesir menn ikki høvdu nakað serligt at finnað at. Eg má halda, at eg hevði rætt til tess.

A. Samuelsen: Eg skrivaði undir við »Forbehold», men hetta er slettað út.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Kolabrot í Suðuroy.

2. viðgerð.

J. Patursson greiddi frá nevndarálitinum.

Samtykt varð uppskot nevndarinnar.

Ferøysk skattaviðurskið.

2. viðgerð.

Edw. Mortensen greiddi frá nevndarálitinum. Nevndin hevði bytt seg í tvey. Meirilutin meinar, at ein lóg um skattar til lögtingið eigir at fremjast.

O. Effersøe: Jeg skal paa Mindretallets Vegne fremsætte nogle Udtalelser. Det fremgaar af Betænkningen, at Flertallet dels tilsigter en ny Skatteordning, dels at forhøje Skatterne her paa Øerne. Det er vor Opfattelse, at det nuværende Skattesystem er retfærdigt. Tinget paaligner til Amtsrepartitionsfonden en Del paa Jordegodset og en Del paa Kommunerne. Efter Skøn

paaligner Kommunerne Beboerne efter Formue og Lejlighed. Man tilstræber ved den skønsmæssige Ligning en retfærdig Fordeling af Skatten. Det er et Spørgsmaal, om denne Maade er saaledes, at man kan regne med, at man opnaar det bedst mulige Resultat. Man kan maaske sige, at denne Maade i alt for høj Grad er baseret paa Skøn, og at det vilde være rigtigere at have det, som man har det nede i Danmark. Man kan tænke, at man derigennem — ved at man opgiver sin Indtægt — kan opnaa en rigtigere Fordeling af Skatten, men man maa ingenlunde tro, at man derved kommer til det fuldt retfærdige Resultat. Og selvsagt maa det være saa, at denne Skattemaade rammer fuldtud der, hvor Indtægten kendes, medens forskellige Personer, hvis Indtægter er vanskelige at oplyse, ikke bliver skattede, som de skal. I visse Maader vil Beskatningsmaaden efter Skøn kunne ramme retfærdigere. For naar den paagældende efter den nyere Skattemaade opgiver sin Indtægt, maa man ansætte Skatten dorefter, selv om Opgivelsen er fejlagtig, naar det ikke kan bevises, at den er fejl. Det vi strides om, er om dette nye System vil kunne praktiseres her paa Færøerne. Den almene Oplysning kan ikke staa saa højt her som nede i Danmark; der er Skolevæsenet ældre og mere udviklet. Det mest afgørende er dog: Det nye Skattesystem skal praktiseres gennem de kommunale Myndigheder, og det kan da ikke lades ude af Betragtning, at vi ikke har nogen betydelig Udvikling af vort kommunale Liv — og ikke mange Personer, som vil være i Stand til at praktisere Skatteligningen. Det kniher nu at faa Folk i de enkelte Sogne, som kan styre Kommunen. Til at begynde med var det Præsterne, som var Formænd i de kommunale Forstanderskaber (Fattigkommissionerne) og havde med kommunal Virksomhed at gøre. Saa kom Kommunalloven. Og Præsten eller Sysselmanden kunde ekstraordinært vælges samt blev gerne valgt til Formand i Forstanderskaberne. Men dette har efterhaanden ændret sig, og nu vælger man andre. Naar der indtil den senere Tid gennemgaaende har

været fleiri Sogne styrede under et af samme Forstanderskab, beror det paa, at der ikke er saa mange Personer, som kan styre de kommunale Sager, at man har kunnet overlade til de enkelte Sogne at være for sig. Vi synes derfor, at det er noget tidlig at indføre denne Skattemaade, som her er Tale om. I hvert Fald synes det os, at det er urigtig at indføre denne nye og indgribende Ordning uden at have hørt de kommunale Myndigheder om, hvad de synes om Sagen. Det kunde have en vis Vægt for os. Det kan ikke siges, at denne Sag har været grundig behandlet her i Tinget. Vi har ogsaa den Anke, at man ikke ogsaa til samme Tid ændrer den kommunale Beskatningsmaade, naar man vil ændre den amtskommunale. Det vil frembringe Forstyrrelser. Saa kommer jeg til det andet Punkt: Spørgsmaalet om at paalægge Befolkningen højere Skat. Det kan vi heller ikke gaa med til, før det er godtgjort, at der er Brug for højere Skat. Vi maa samtidig med Kraft understrege, at der intet er i Vejen for at paalægge Befolkningen de fornødne Skatter. Man har sagt, at Tinget ikke havde Midler i Hænde til at fremskaffe de nødvendige Indtægter. Men det har vi gennem den Lovgivning, som er. — Naturligvis vil Mindretallet end mindre gaa med til en Skat, som har været berørt i Flertalsordføreren's Referat af Udvalgsbetænkningen, nemlig Toldskatter. Der er man kommet bort fra det, som er retfærdigt.

Edw. Mortensen: Effersøe sigur, at hetta er fyrri at vit kunna útskriva meiri skatt. Nei, ikki formelt. Men hvørja ferð man leggur 6000 kr. á kommunurnar, so skal jørðin hava 1000 kr. Tá vit koma uppá 5000 kr., so er man komin á tað dupulta, sum jørðin hevur nú. Og tá vit fáa eina vurðing av jørðini, so vil tað kanska bliva órættvíst. So at her má login broytast, um tað skal skattast størri beløp. Eg skal ikki koma inn uppá um tað er rættvíst, at kommunan skattar eftir skjøn, tí hetta var haft á lofti við r. viðgerð. — Orðførarin fyrri minnilutanum (Effersøe) talar upp, at vit ikki broyta spurningin um teir kommunalu skattarnar. Í Danmark líkna teir kommunuskattin frítt. Tann amtskommunali og tann kommunali skatturin behóvir ikki at hoyra saman. Hvat viðvíkur at spyrja okkara kommunalu myndigheitir at í hesi

sak, so hevur ríkisdagurin víst ikki spurt tær donsku kommunalu myndigheitir, tá hann innfórði inntektsskattin har. Orðførarin heldur, at henda sak ikki er behandlað nóg grundiga. Vit kunna ikki gera fyrri, at hann ikki var tilsteður, tá sakin var til r. viðgerð. — Nevndin hevði eina aðra sak til viðgerðar, nevnliga sakin, um arvagjald, og vit samdust um at taka hesa sak fyrst. Á fyrsta fundi skitseraðu vit okkara uppskot; nakrar dagar aftaná lá tað maskinskrivað. Eg haldi ikki, at uppskotið er so kompliserað, at tað krevur so langa tíð at gjøgnumgranska. Tað gleðir meg at siggja á minnitalsálitinum, at teir eru samsíntir við okkum um, at hetta uppskotið er betri enn tær lógreglur, vit nú hava. So haldi eg, at teir eisini áttu at tíkið við hesum, tá tað er betri. Teir siga, at so nógvar praktiskar vanskuligheitir eru; men tað er eingin grund fyrri at halda, at so er. Eg vil pointera, at vit eru einigir í grundsýninum. — Teir siga, at í Føroyum eru kommunustýrni so illa upplýst, at tey neyvan eru før fyrri at praktisera hesar reglur. Nú veit eg ikki, hvat minnitálið byggir uppá, tá tað setur fram ein slíkan vanvirðisligan beskyldning. Her á tingi liggja roknskapir frá teim ymisku kommunum; tey eru væl úr hondum greidd og vísa, at vit hava menn, ið duga at fáast við kommunal viðurskifti. Vit í fleirtalinum halda, at Føroyingar eru menn fyrri at haggreiða tær reglur, sum standa í loginum. Í Íslandi hava teir haft eina slíka lóg síðani 1870. At føroyskar kommunur standa so aftaliga, at tær ikki kunna meta seg javnt við íslendskar frá 1870, er hvørki beint ella hóskandi. Eg vil biðja formannin biðja við avstemningini yvir teim einstøku §§ til mánadagin.

R. Rasmussen: Eg havi eisini verið í hesi nevnd, og havi eg altíð haft hug á hesum spurningi. Tann maður, sum hevur haft orðið fyrri minnitálið, hevur eisini verið í nevndini, men hann hevur lutikið serdeilis lítið í arbeiðinum, og hevur hann eisini tarnað tí, við tað at hann hevur verið burtur í so langa tíð: so at siga helftina av tingsetuni. Mær tykir nú, at tað sýni, Effersøe hevur á skattaviðurskiftum, er nakað antikverað: skattir skulu ikki áleggjast utan við bestemtum formáli. Soleiðis sá fjórði Kristjan á skattaviðurskifti. Men eg trúgvi

ikki, at hetta hóskar fyrri náttíðina. Í eina veldistíðini sóu menn á skattaviðurskipti á tann hátt, at skattur var álagdur, tá ið brúk var fyrri peningi. Tað sýn, menn nú á døgum hava, er, so vítt møgult at leggja skattabyrðina javnt og samt. At menn noyðast at leggja skatt í ekstraordinerum tíðum, er ikki tað vanliga. Nú kann Effersøe siga: tit renna knapliga eina skattalóg inn her, hvar einki hevur verið frammanundan. Tíverri er tað farið soleiðis fram av tí partii, sum Effersøe er í, at teir disponiblu pengarnir eru so fáir, at einki fæst gjørt. Effersøe sigur, at vit kunnu fáa nóg nógvan skatt gjøgnum amtsrepartitionsfondina, eisini her er Effersøes sýn gamaldags. Í gomlum døgum vóru fá skattaobjekt; nú verður roynt at fáa skatt á mangan hátt. Hjá okkum vil tað fólask ov hart bara at skatta gjøgnum amtsrepartitionsfondina, og vanlukkan er tann, at hesin skattur kemur fram í kommununum uppá eitt áldeilis forkastiligt grundarlag. Tað er betonkiligt at leggja skatt uppá henda mátan. Í teim ymsu kommunum verður skattur líknaður á ymsan hátt; alt verður lagt í hendurnar á kommunustýrinum, sum so líknar eftir »Skøn«. Her eru ongar reglur at ganga eftir. Tí skulu vit ikki líta á, at vit fáa rættvísan skatt gjøgnum amtsrepartitionsfondina; men vit mugu royna at finna ein annan veg. Vit í Føroyum eru nakað serstakt fyrri okkum sjálvar; hetta kann eingin ganga frá; tí eru vit noyddir at loysa serstakar uppgávur, og til tess hava vit Føroya lögting, sum má hava pengar at ráða yvir fyrri at loysa hesar uppgávur. Tað er fullkomiliga óforsvarligt, at lögtingið hevur haft so lítlan pening at ráða yvir sum í hesum seinastu árum. Vit noyðast nú at gera eitt stig, tí vit hava forsømt at gera nakað frammanundan. Hetta uppskotið er ein skattalóg, sum kann skaffa okkum pening til at loysa tær uppgávur, sum eru neyðugar. Tað er ikki populært at standa í odda fyrri slíkum. Fólki dámar ikki at rinda nýggjan skatt. Tí eru ofta flestu skattir indirekta. Nú veit eg, at Effersøe er ímóti indirekta skatti, men eg veit ikki, hví hann er tað; mátin verður ofta nýttur. Her er talan um ikki indirekta skatt, men um ein inn-tøkuskatt. Mær tykir, at hetta er ein beinur og rættvísur vegur. Tað hevur verið skotið upp, at forstandarskøpin eiga at verða spurð, men Effersøe hevur

jú sagt, at forstandarskøpin eru meira ella minni ómøgulig. — Hesa sak mugu vit sum Føroya fólks representantar avgera. Væl skal eg siga, at forstandarskøpin, eftir mínum tykki, eru dúglig at at líkna skatt og seta upp roknskap, men tað er tó ikki hóskandi at fara og spyrja tey.

S. P. úr Konoy: Tað var serliga við Effersøe eg vildi siga nakað, men nú er meginparturin av tí sagdur. Mínar royndir vísa ikki, at forstandarskøpin ikki eru før fyrri at gera teirra arbeiði. Roknskapirnir, ið koma inn á ting, eru so at siga lýtaleysir; um ein einasta kann hetta kanska ikki sigast, og tað er ein úr Suðroya sýslu. Men eitt annað er, um forstandarskøpin yvirhøvur eru so fegin um at líkna skatt eftir »Formue og Lejlighed«. Skattaklagurnar vísa, at hetta er eingin góður og rættvísur máti. Forstandarskapið veit ikki altíð, hvussu ein maður er stillaður; nógur spæla rík, nógur fátaek. Skatturin verður ofta settur uppá gjót. Og tað er væl tí, at onnur lond nýta ein annan máta. Hóast tingið í 1904 samtykti eina skattalóg, varð hon ikki gjørd galdandi, og eg haldi, at tað er eitt høvuðsbrek hjá sambandsflokkinum, at hann ikki hevur tikið spurningin upp. Eg dugi ikki at fylgja teirri hugsan, at tað, at skatta eftir »Skøn«, er rættvísari skipan enn skattaskipanin í Danmark; skipanin har er nógv frægari enn henda hjá okkum. Og eg haldi ikki, at tað er hóskandi tíðum og altíð at siga, at vit standa so aftaliga. Mín meining er, at okkara forstandarskøp, helst í hesi tíðini, hava sýnt teirra dugnaskap.

J. Patursson: Eg hoyrði, at Effersøe segði, at vit dugdu so lítið. Eg skal bera dømi fram um, hvat tey duga aðrastaðni. Tað hendi í Keypmannahavn, at eg spurdi ein 14 ára gamlan drong, hvar Føroyar lógu; hann segði, at Føroyar lógu í »Grønnegade«. Eg helt nú, at hann misskildi meg og spurdi uppáftur; hann svaraði tá, at Føroyar lógu í Íslandi. Dagin eftir hitti eg ein annan drong, hann var 15 ára gamal, og spurdi eg hann um tað sama. Hann helt, at Føroyar mundi liggja í Italiu í námundu við oynna Sardinien. Tá ið vit síggja brøv, sum menn úr almúgvuni skriva í Danmark, og bera tey saman við brøv, sum Føroyingar yvirhøvur skriva, mugu

vit siga, at Føroyingar týkjast at vera raskari.

Poul Niclasen: Eg havi eisini ferðast í Danmark, men eg má siga, at fólkioð yvirhøvur í Danmark hevur góðan skúla-kunnleika. Viðvíkjandi teim dómum Patursson bar fram, so kann tað tonkjast, at dreingirnir ikki hava skilt spurningin.

J. Patursson: Eg hitti eisini ein eldri mann, sum vildi vera við, at Føroyar lógu í Grønlandi við „Julianehaab“. Og Effersøe man ivaleyst í landstinginum hava sæð eitt blæti við undirskriftini: Trangisvaag paa Island.

O. Effersøe: Der er ingen Grund til at komme ind paa Spørgsmaalet, om en færøsk eller dansk Skoledreng er mere oplyst eller ikke, hvis det da ikke er, fordi man vil lave Agitation og smukke Avisartikler i den Anledning. Det er ligeledes Agitation, naar R. Rasmussen siger, at efter min Fremstilling er Forstanderskaberne mer eller mindre umulige. Jeg gav blot en historisk og korrekt Fremstilling af Sagen. Det fremgaar deraf, at der fra først af ikke var Folk blandt de almindelige Vælgere, som kunde klare de kommunale Forhold, og at Udviklingen siden er gaaet gradvis frem. Men endnu, naar der har foreligget Spørgsmaal om Deling af Kommunerne, har man overvejet, om Vælgerne i de enkelte Sogne kan klare Virksomheden. Mortensen siger, at Rigsdagen ikke spurgte de kommunale Myndigheder. Det ved han ikke. R. Rasmussen siger, at det, vi skal spørge Kommunerne om, er angaaende Skatten. Nej, det, som vi vil spørge dem om, er, om de mener at kunne klare denne Skattemaade. Vi skal gerne fremsætte et Ændringsforslag, der gør det uomtvisteligt, at Tinget ønsker en Udtalelse om, hvorvidt Forstanderskaberne mener, at Skattemaaden kan praktiseres. Mortensen siger, at jeg har været fraværende. Der er andre Medlemmer, som har været fraværende. Jeg har ikke været fraværende formedelst private Interesser. Der er her Tale om, hvorvidt Tinget har givet Sagen en saadan Behandling, at den kan træde i Virksomhed. Til R. Rasmussen vil jeg sige, at det bedste er vist det, at man forhøjer Skatten, efter som Kravene vokser. Hvad skal vi ellers bruge de høje Skatter til. R. Rasmussen

mente, at man kunde bruge forskellige Skattemaader, for saa mærkede Folk Skattebyrden mindre. Man prøver altsaa at blokke Folk saa meget som muligt. Men Skatten virker det samme. Er den uretfærdig, saa virker den uretfærdigt. Det er bedre, at man har en Skat, som man mærker. Saa bliver man ikke ført bag Lyset. R. Rasmussen siger, at nu maatte vi have Skatter, da alt er kommet i Stilstand, medens Sambandspartiet har raadet. Dette Spørgsmaal kan ikke diskuteres til Bunds ved denne Lejlighed. Jeg skal kun udtale, at det er blevet bevist, at den økonomiske Tilstand er god. Vort Styre har været økonomisk, men vi har ikke plaget Befolkningen med Skatter. Vi har ikke leveret Kasserne fra os i daarlig Tilstand. Mortensen fremførte, at naar man skal gaa højere med Skatten, saa kommer den til at hvile mere paa Jordegodset. Selv om den bliver højere, vil der dog ikke komme Skat paa Jordegodset af nogen Betydning, og desuden er det retfærdigt, at Jordegodset bærer sin Del af den forhøjede Skat, som tilsigter Fremskridt, der ogsaa vil komme Jordegodset til Gode. Teoretisk set er maaske den nye Skattemaade bedre end den gamle, men der klæber den Vanskelighed ved den, at selv om en Person opgiver sin Indtægt, saa har man ingen Garanti for, at Opgivelsen er rigtig. Man har ingen Beviser for, at den brugte Beskatning med Skøn, er en ringere Skattemaade. Der blev talt om, at med Hensyn til den Skattemaade, som vi anvender, saa kan personlige Interesser gøre sig gældende. Det er saa. Men tænker d'Hrr. ikke at, det samme vil komme til at gøre sig gældende ved den Skattemaade, som man nu vil gaa til. Hertil kommer, at de kommunale Myndigheder, som skal paa-ligne Skatten, vil være interesserede i at sætte Skatten saa lavt som muligt.

Edw. Mortensen: Ordførarin fyrí minnitálinum sigir, at man ongan garanti hevur fyrí at ikki inntøkan verður givin skeivt upp. Men uppskotið hjá okkum hevur ein straffuparagraf sum bótir fyrí. Eg skal halda fram, at vit og minnitálið er samsint um, at inntøkuskattur virkar helduga. Tað sum skilur er, at minnitálið meinar at upplýsingin er soleiðis, at forstandarskapini ikki evna at praktisera hesar reglur. Tað er spurt

um, hvat vit skulu brúka pengarnar til. Man kann peika á mong ting: tær 100,000 krónur til vegir, tað stóra undirskotið hjá sanatoríunum, kostnaðin at halda lögting b. s. fr. e. Eg vil halda fram, at vit hava behandla hesa sak forsvarliga. Allir tingmenn hava haft tíð at gera seg kunnugan við hana.

O. Effersøe: Mortensen ytrede, at Loven indeholdt en Straffeparagraf. Det er ingen Garanti. Der opdages hyppig tiende i Danmark, at Folk snyder ved Opgivelserne, og der er selvfølgelig endnu flere som snyder, men ikke opdages. Mortensen siger, at vi har bevilget Penge til Veje, og nævner Sanatoriets Underskud, samt de forhøjede Udgifter til Lagtinget. Hvad det sidste angaar, vil det ikke sprænge Amtsrepartitionsfonden. Angaaende Sanatoriet, da maa vi skaffe en tilfredsstillende Ordning deroppe. Udgifterne til Veje maa vi skaffe og kæn vi skaffe gennem forøgede Skatter til Amtsrepartitionsfonden efter det nuværende Skattesystem.

S. P. úr Konoy: Eg framdróg, at tað er eitt óholdbært grundarlag at siga, at vit kunnu ikki taka henda skattamátan, tí forstandarskapini evna ikki at útsetja hann. Eg haldi, at forstandarskapini arbeiða væl. Effersøe meinti, at skjønn var forsvarligt, eg meini at tað ikki er rættvist. Vit sakna tann skattamátu, at fólk skal uppgæva eftir æru og samvitsku.

Joen Poulsen: Om Flertallets eller Mindretallets Forslag bliver vedtaget, saa vil Forstanderskaberne faa med denne Sag at gøre. Som gammel Kommunalmand interessere jeg mig for, at Sagerne ligger saa godt til Rette som muligt. Der er en Ting, som der af og til har været Vanskeligheder med. Det er Benævnelsen paa disse Myndigheder, snart som Kommunalstyre og snart som Kommunalbestyrelse. Nu finder man her en ny Bestemmelse: Kommuneraad. Jeg synes det er kedeligt, at vi nu kommer med den tredje Benævnelse. Men her bruges ogsaa Benævnelsen Kommunebestyrelse. Dette bliver utydeligt. Der er ogsaa noget i Paragraf 8 om Forandringer i Landkommunalløven; det angaar Forandring i den Tid, Listerne skal ligge fremme. Det vilde være godt at vide,

om Skatteligningen ogsaa skal foregaa senere end sædvanlig, og om Kommunens Regnskabsaar ogsaa skal ændres.

A. Samuelson: Ordføreren fyri fleirtalinum segði, at sambandsmenn høvdu ikki álit á kommunustýrunum; vit vísa netupp, at vit hava tað, við tað at vit vilja, at spurningur skal leggjast fram fyri tey. Og ætla vit tí at stemma fyri minnitalsuppskotinum.

Edw. Mortensen: Við Jógvan Poulsen skal eg siga, at líkningarnar koma at falla saman. Viðvíkjandi tí hann las upp, skal eg bert minna á, at hann nú ein dagin her á tingi segði, at hann hvørki skildi føroyskt ella danskt mál.

O. Effersøe: Til Konoy vil jeg sige, at efter min Opfattelse er den nuværende Ordning retfærdig, relativt set. Jeg har fremhævet i Betænkningen, at teoretisk taget hviler den ny Ordning paa et retfærdigere Grundlag, men i Praksis vil den ikke virke nær saa retfærdigt. Man ved, at langt fra alle Mennesker vil opgive deres Indtægt rigtigt, og derfor bliver Skattesættelsen heller ikke fuldt ud rigtig. Der er ingen Tvivl om, at et fornuftigt Kommunalraad efter den nu gældende Ordning vil kunne lægge dygtig Skat paa vedkommende Personer, som ikke opgiver rigtigt; dette bliver ogsaa praktiseret. — Vi bør ikke opholde os ved det agitatoriske, som er sagt i denne Sag. Skolerne her er ikke ældre end som saa, at der sidder Mænd i Forstanderskaberne, som aldrig har gaaet i Skole; derfor kan de være dygtige. Hele vort Kommunalvæsen er ikke gammelt, og jeg ved, at der omkring i Sognene er nok saa vanskeligt at finde kvalificerede Personer, naar der foregaar Personskifte indenfor et Forstanderskab. Jeg kan nævne et Eksempel fra Suderø; man vilde ikke have en Mand i et af Forstanderskaberne dér, saa blev der valgt en anden, som imidlertid ikke vilde være Formand, men maatte være det — og der blev et ganske grufuldt Kludder.

Joen Poulsen: Naar jeg hverken kan læse Færøsk eller Dansk, kunde det ligge i, at andre ikke forstaar at skrive.

S. P. úr Konoy: Eg haldi ikki, at eg havi talað agitatoriskt; eg ivlst ikki í, at okkara skúlar standa aftaligari ein

danskir. Effersøe heldur, at forstandarskøpinu hava amboð til at líkna skatt við; eg meini, at tey ikki hava. Løgtingið hevur ikki myndugleika til at siga, at maður skal uppgeva sína inntøku. Tað einasta vit vita er, um maður eigir jørð. Frægari mátti verið, um maður var skyldugur at siga sína inntøku.

O. Effersøe: Hr. Konoy, har ikke talt agitatorisk; det har kun de to andre Herrer. Man kan ganske vist ikke efter den nuværende Lov tvinge en Mand til at opgive sin Indtægt, men det kan have og bør have de Følger for Manden, at man sætter hans Skat op. Hr. Konoy forstaar ikke rigtig mig; jeg fremhævede, at vi ikke havde Vaaben til at ligne Skat paa en helt god Maade, men det har næppe saa meget at betyde. Jeg tror ikke, at vi i Øjeblikket evner at benytte den ny Skatteordning.

Edw. Mortensen: Tað er ikki nóg mikið at vita, hvussu nóg ein maður hevur í inntøku, men tað, sum hevur nóg at týða, er, at okkara uppskot hevur vaksandi skala. Jógván Poulsen segði, sum ein almennan setning, utan »Forbehold«, at hann hvørki dugdi danskt ella føroyskt.

J. M. Matras: Effersøe hevur nú greitt so væl frá okkara hugsan, at eg havi ikki stórt at siga. Eg skal mæla til, at hetta uppskotið verður viðtikið. So kunna forstandarskøpinu síggja, hvat er tilætlað. Kanska eru nakrir menn færir fyri at stýra eini kommunu; men tá ið teir siga til og lata aðrar menn sleppa framat, sum hava verið raskir at kritisera, so er tað kanska ikki so víst, at teir eru skikkaðir til at taka upp starvið. Til fleiri eg; at tað er ein grund hílra at lata forstandarskøpinu fáa hetta til útlúgusar; so at tað verður almarha kunnugt, at ætlanin er at hava ein nýggjan be-
skattingsmáta. Eg meini, at hetta er so nýtt, at tey forstandarskøp, sum eg ketti, trøngja til at seta seg inn í hetta. Tað er sagt, at vit ikki fáa stóran skatt til amtsrepartitionsfondina, men tað er ikki rætt; í ár hava vit lagt 7—8000 kr. afturat uttan lógbróytting. Annars haldi eg, at hesin nýggi mátin er beinur, men vit eru ikki færir fyri hann enn. Eg vil tí mæla til, at vit eini biða.

R. Rasmussen: Tað er natúrligt, at vit tosa um hesa sak, sum er ógvuliga týðningarmikil. Vit í lögtinginum hava forútsætningar fyri at døma um, hvat forstandarskøpinu duga. Men tað er løglø at lata forstandarskøpinu sjálvi geva sær karakter. Eg kann ikki lata vera at nema við, at Effersøe tosar um agitatión; tí einki er minni skikkað í so máta enn ein skattalóg. Effersøe tykist vera sera óhældugur í agitatión; hann sigur soleiðis, at grundin til, at so fáar kommunur skilja seg út, er, at vit hava ikki menn, sum eru færir fyri at stýra eini kommunu. Hetta haldi eg er eitt fornermsi móti t. d. Sandoynni, sum bara er ein kommuna. Eg má siga, at Effersøe altið hevur agiterað, og hann hevur verið ógvuliga íðin, hóast tað ikki gekk so væl seinast.

Poul Niclasen: Ferð eftir ferð hevur R. Rasmussen haft á máli, hvussu illa tað gekst hjá sambandsmonnum við seinasta val. Men vit kunnu siga; hetta slagið taptu vit, men tíð er at vinna eitt annað.

R. Rasmussen: Eg haldi ikki, at henda samanlíkingin hóskar.

O. Effersøe: Selve Forslaget er sagligt, men der er ikke Tvivl om, at de Udtalelser, som kom fra de to Medlemmer, var agitatoriske. D'Hrr. siger: »til vilja vanvitrða kommunurnar«; dette er kun Agitation. R. Rasmussen fører ogsaa Agitation, idet han søger at opbidse Sandøen. Men hvad er Grunden til, at man ikke har udskilt de enkelte Sogne paa Sandø, som udgør flere i kommunal Henseende uafhængige Enheder, og som desuagtet bestyres sammen? Det er noget helt andet, at Enheder slutter sig sammen til en Statsenhed. Grunden er klar, det er rent praktiske Hensyn, der gør sig gældende, nemlig at man ikke mener i de enkelte Sogne at have tilstrækkelige Kræfter til at styre Sognets Anliggender. Vi skal ikke tale saa meget om Valgene. Beklagelsesvis er det gaaet saaledes, at et Parti, som repræsenterer et Mindretal ude i Befolkningen, har Flertal her paa Tinget. Det er noget tvivlsomt, om de saglige Grunde har været gældende ved dette Valg.

R. Rasmussen: Tað kann vist ikki

hjálpá nakað, Effersee hevur mótsagt sær sjálvum.

O. Effersee: Skal man ikke en Gang for alle være enig om at sige om sin Modstander, naar man ikke kan klare sig: »Saa nu er han kørt fast».

R. Rasmussen: Tað er jú givið, at Effersee byrjar við, at vit agitera, meðan hann sjálvur agiterar sum hardast.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Pierbygging í Vági.

2. viðgerð.

P. J. Thomsen greiddi frá nevndarálitinum. Tað er komið bønabræv úr Vági at fremja eitt pieranlegg har. Sakin hevur verið væl útgreidd við fyrstu viðgerð, so at tað nýtist ikki at siga meiri um hana. Í 1913 fingu vit lóg um havnabygging í Føroyum. Henda lóg gevur tilskot til 6 havnir í Føroyum, og Vág skuldi koma í betraktning, um eitt av hesum havnaanleggjunum ikki bleiv útført. Eg vil mæla til, at sakin fer til 3. viðgerð og biða tingið stíðja hetta mál.

O. Effersee: Der er i sin Tid fremkommet en Udtalelse fra Regeringen til Lagtinget om, at Regeringen for en Periode af 5 Aar ad Gangen vil optage til Overvejelse, hvilke Havneanlæg, Vej-anlæg og lignende Regeringen vil foreslaa støttet med Statstilskud i paagældende Periode. Det er af Vigtighed, at faa denne Udtalelse fremdraget under nærværende Sag, og jeg foreslaar Udvalget at undersøge Spørgsmaalet.

Bókasavnaviðurskiptir.

2. viðgerð.

S. P. úr Ronoy greiddi frá nevndarálitinum. Tað er keðiligt, at ein slík sak skal skundast ígjøgnum. Amtið hevur heimta upplýsingar frá amtsbibliotekinum, realskúlanum, Klaksvíkar bókasavni og Gøtu lestra- og umrøðufelag. Tað letur seg gera, at amtsbibliotekið verður centralbibliotek fyri allar oyggjarnar. Tað er keðiligt, at sakin noyðist at útsetast; men vit vænta ikki, at hon skal falla; tí hon ber í sær nakað gott fyri okkara fólk.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Fundur mánadag 16. september.

Ullaakipain.

2. viðgerð.

Edw. Mortensen: Nevndin viðvíkjandi hámarksvirði hevur eisini havt ulla-spurningin til viðgerðar. Eg skal bert mæla til, at vit samtykkja okkara uppskot.

J. Patursson: Tað er eitt orð í uppskotinum, sum eg vil biðja nevndina ansa eftir; tað er orðið »skønsmæssig». Eg vildi gjarna fingið nakað at vita um, hvør skal hjálpa amtmanninum at á at skyna, hvussu nógv vit nýta av ull.

Edw. Mortensen: Meiningin er, at amtmaðurin skal við at samráðast við vørunevndina royna at fáa at vita, hvussu nógv ull krevst.

O. Effersee: Jeg ser, at man ikke agter at vedtage nogen bestemt Beslutning, hvorved Folk kan faa den nødvendige Uld. Jeg vil da opfordre Vareudvalget og Amtmanden til at passe

nøje paa, at Folk kan faa Uld til en rimelig Pris. Jeg vil ikke hindre, at Købmændene, som køber Ulden, tjener paa Varen; men det kan ske, selv om alle faar Uld til rimelig Pris. Jeg formoder, at der snart vil blive Lejlighed til at udføre Uld, hvorved de Personer, som har købt Uld, vil tjene meget store Penge; det vilde derfor være naturligt, at de afgav en Del af Ulden til rimelig Pris til Brug for Befolkningen i Aar. Det vil jeg paa det mest indtrængende opfordre dem, som kommer at have med den paagældende Sag at gøre, at holde sig for Øje.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Lýsingartíðindi.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Eg skal bert geva uppskotinum frá fleirtalinum besta viðmæli.

O. Effersee: Sagen er ikke blevet bedre af den Grund, saa jeg vil blot henstille, at man indtager Mindretallets Standpunkt.

Fleirtalsins uppskot varð samtykt.

Hámarkavirði.

3. viðgerð.

Edw. Mortensen greiddi frá tí broyt-
ingaruppskoti, sum hann og J. H. Poulsen
høvdu borið fram.

A. Samuelsen greiddi frá tí broyt-
ingaruppskoti, sum hann hevði borið
fram.

O. Effersee: Jeg har den Opfattelse, at det er af Vigtighed i denne Sag at indtage et kraftigt Standpunkt, da det, som man vedtog i Fjor, ikke nyttede

noget. Og naar det ikke nyttede noget, saa skyldes det den nok saa meget ud-
bredte Tilbøjelighed, som er tilstede at udnytte den foreliggende Situation til at tjene glubsk. Det maa Tinget tage Hensyn til paa den Vis, at man sætter Skranke for denne Tilbøjelighed. Jeg er mest tilbøjelig til at støtte Forslaget fra Poul Niclasen, Debess og Strøm. Men da der er indkommet Oplysninger om, at dette Forslag ikke kan gennemføres, saa er det rigtigt at vælge imellem de andre Forslag og ikke nu at opstille noget nyt Forslag. Jeg har derfor prøvet paa at bøde paa A. Samuelsen's Forslag, skønt de Forbedringer, som jeg har kunnet foreslaa, ikke er videre vidtgaaende, da jeg antager, at vidtgaaende Foranstaltninger ikke vil føre til noget. Med Hensyn til Punkt 1 vil jeg, at der foruden Lammekød ogsaa skal staa Bedekød. Jeg skal saa nævne Punkt 4. Enhver enkelt Producent, som giver sit Tilbud og har opfyldt sin Forpligtelse med Hensyn til Levering til os, overlader vi at sælge Resten af hans Produktion til den Pris, som han kan faa for Varerne. Jeg har saa sat Regler for, hvor meget den enkelte Producent skal stille, for at han kan siges at have tilfredsstillet det offentlige. Med Hensyn til det Tidspunkt, inden hvilket Tilbudene skal være indkomne, har jeg sat den 1. Oktober. Med Hensyn til Punkt 10 har jeg sagt, at naar man ikke faar en Ordning med en eller anden Producent, skal der fastsættes Maksimalpris, som der skal kunne dispenseres fra. Saa er der Punkt 7; her skal der staa, at Salg af Lam og Beder skal være forbudt til 1. Oktober. — Betydningen er den, at det offentlige tager hele Sagen i sin Haand. Jeg mener ikke at forbyde Fiskerskibene det gode Kød, som de har Brug for, men det er Tinget, som skal bestemme, hvad der skal tilstaas Fiskerskibene. Jeg tror, at dette i nogen Maade vil bibringe de store Producenter den Opfattelse, at de ikke skal stole for fast paa Salget til Fiskerskibene. Vareforsyningsudvalget bør have sin Opmærksomhed henvendt paa, at forsyne Fiskerskibene med Flæsk; dette er godt for Folk, som arbejder strængt. Og saa undgaar man ogsaa, at der tages for meget Kød til Skibene. Jeg har ogsaa foreslaaet Maksimalpris paa visse Varer. Det er, hvad jeg har foreslaaet. Det forudsættes, at Vareforsyningsudval-

get praktiserer Sagen paa den Maade, at vi faar Kød til rimelige Priser. Naar man taler om, at man maa rette sig efter, hvad der er rimeligt og billigt til begge Sider, saa kan der f. Eks. forhandles med bøndafelagið, om man kan møde Forstaaelse. Hvis ikke, saa maa Tinget gøre sit til, at Forstaaelse kommer frem; ligeledes med Mellemændene. Vi maa have Haand i Hanka med dem.

N. Debes: Eg havi verið við til at seta uppskot, men ongan anledning funnið til at seta broytingaruppskot. Atvoldin hartil er, at amtmáðurin úttalaði, at tað uppskot, sum eg var við til at seta fram, ikki so væl kundi setast í kraft, fyrr enn tað var fyrispurt hjá regeringini um tað. Her kemur nú uppskot frá Effersøe, sum man kann taka støðu til. Eg vil spyrja amtmannin, um hetta og eisini A. Samuelsen's uppskot kunna setast í verk alt fyri eitt, utan at regeringin skal spyrjast. Minnitálið, sum eg hoyri til, hevur einki uppskot sett. Effersøes broytingaruppskot er tikið burtur úr hinum, sum liggja frammi. Tað, sum eg havi viljað borið fram, er, at vit kunnu ganga saman og semjast um eitt uppskot. So kom Effersøe fram við sínum uppskoti, og tá verður verri at kunna semjast.

J. Patursson: Slóst málið var fyri, var nevndin klovnað í tvey, nú er hon klovna í 4. Tað er óhent, um tingið skuldi fara frá maksimalprísunum, sum fólk kemur aftur av torvheiði. Eg vildi helst stemma fyri uppskotinum hjá J. H. Poulsen og Mortensen. Men tað tykist mær ikki tørvur á at seta hámarksvirði á neytakjöt, og heldur ikki at tað skal vera 2 kr. fyri hvørt kilo; tí neytakjöt valdast, og tað má vera munur á neytakjoti um várið og so um heystið. Heldur ikki baldi eg, at tálq skal setast til 80 oyr. pund, tí tá vil vist eingin selja. Eg havi ikki sæð uppskotið frá Effersøe fyrr enn nú í dag á hesum tingfundi. Tað er óbeint, at ein eldri tingmaður, sum hevur ligið í Suðuroy helvtina av tingtíðini, nú kemur aftur og fer at skava uppi í. Hann hevði haft tíð at framseta uppskot fyrr. Í hansara uppskoti stendur t. d. at prísurin fyri eitt geldseyðaskinn skal vera 6 kr. Hvat fæst nú fyri hesar pengar? Úr skinninum fæst 4—6 skøðir og 8—10 merkur ull, skal bóndin nú fáa

sær einar skógvar, so má hann lata 30—40 skøðir fyri teir ella 7 geldseyðaskinn, sum umframt geva 70 merkur av ull ella tilfar til 3—4 klæðningar. Iletta letur seg ikki stoyta um koll og vísir, hvussu litið høpi er í uppskotinum. — Effersøe sigur, at mark skal setast fyri bøndefelaginum, men vert mundi eisini vera at hugsa um at halda hond í hanka við sýslumenninar og teirra lønir.

S. P. úr Konoy: At eg taki orðið er fyri at lætta um mína samvitsku. Eg havi lurtað eftir, og eftir tí eg havi hoyrt, haldi eg, at lögtingið hevur gloymt bøndurnar, og at her tróta talsmenn fyri teimum. Her verður bert talað um at taka frá hesum standinum, og tað undrar meg stórliga, hvussu Effersøe er farin fram, einsíðuga, litið edrúiliga, agressívt og agitatoriskt, at ein reiðiliga fer at ívast, um maðurin hevur ta ætlan, sum uppskot hansara vil vísa. Hann byrjaði við at siga, at hann í fjør stóð einsamallur um henda spurningin, men eg skal bert minna á, at hann tá ikki vildi stemma fyri einum uppskoti, sum var víðari gangandi enn hans. Tí er tað ikki beint, tá ið hann sigur, at hann stóð einsamallur. — Eg eri komin frá einum plássi við nógvum bøndabruki, og mín hugsan er vörðin tann, at bøndur hava eitt strevið lív og eru yvirhøvdur ikki vælstillaðir, og mær tykir, at vit ikki uttan víðari kunna fara og minka um teirra inntøkur, tá ið vit ikki smæðast fyri at lata handilsmenn og reiðarar tjena seg ríkar. Tað er skeivt, at bøndur hava betri dagar enn t. d. ein miðalskúlalærari. Munurin er tann, at skúlalærarin stundum er fríur, meðan bóndin altíð er bundin til slt yrki. — Nú er her ein slík rúgva av uppskotum, at tað ikki er heilt lætt at fáa skil á teimum. — Mær dámdi best uppskotið frá A. Samuelsen, tí tað kemur minst at skaða bóndunum. So er tað Effersøes uppskot. Hann skrivur í eini grein: »Salg af Lammekød eller Kød af Beder til Brug i Skibe forbydes». Mugu nú ikki fiskimenninir siga við Effersøe: vit vilja hava kjøt, men tygum kunna eta »frikadellur«. Nú er tað so leiðis, at skipsmonnum dáma væl kjøt, helst skerpikjøt, og eg haldi at Føroya lögting eigir at ansa eftir, at teir fáa kjøt, tí teir treingja til treystari mat enn bæði sýslumenn og skúlalærarar. — Eg vil nú siga fyri mín part, at eg enn ætli

mær at hugsa um mína stöðu viðvíkjandi þessum spurningi. Eg vil ekki vera ov bágin móti bóndunum. Og eg vil verja meg innóti, at vit ífjör vóru ov góðtrúgvnir; vit söu heilt edrúlliga uppá spurningin.

R. Nielsen: Eg segði við 2. viðgerð, at eg helt meg nærmast til uppskotið frá Samuelson; men hann hefur sett fram eitt broytingaruppskot, sum mær ekki dæmar. — Nevndin tykist at hava gjørt sær ómak við sakina, men hon hefur ekki verið fær fyrri at koma á samt um eitt felagsuppskot. Viðurskiftini í nevndini hava verið sum á sinni, táið teir bygdu babelstornið. — Eg ætli mær tó at styðja uppskotið frá Mortensen og Poulsen og teirra broytingaruppskot. Tó vildi eg heldur, at teir slettaðu tað út, sum viðvíkur ueytakjoti, og slutningin um tálgina, tí tað er nóg so lítið av tálgi á marknaðinum.

O. Effersee: Hr. Konoy søgte at granske Hensigten med mit Forslag og antydede, at flensigten ikke var den i Forslaget anførte. Han synes at være enig med Patursson i, at Bønderne skal værnes; men vi maa imidlertid se paa Sagen, saadan som den er. De Foranstaltninger, som blev taget i Fjor, viste sig ikke at være virksomme; i Aar maa vi derfor træffe virksomme Foranstaltninger. Aarsagen er den, at Landmændene ikke har forstaaet at bruge Rimelighed m. H. t. Priser; Bøndafelagið, som er en Sammenslutning af Storbønder, er en væsentlig Aarsag til de høje Priser. Det er let nok at udkaste Ord om, at man er aggressiv og agitatorisk, men naar Konoy angriber mit Forslag ang. Forbud mod Salg af Kød til Skibsbrug saa overordentlig stærkt, saa maa han vide, at jeg udtrykkelig fremhævede, at jeg ikke vilde hindre, at Skibsfolkene fik det fornødne Kød, men jeg vilde, at Lagtinget skulde bestemme Mængden heraf og desuden hjælpe til ved at skaffe Flæsk. Det vilde være en Udvej at bruge Flæsk, hvis det kom til at knibe med Kød. Jeg vidste, at de Personer, som optræder agitatorisk, saasom Hr. Konoy, vilde hænge sig i dette Punkt, men det har de ikke Lov til.

Lagungstidende 1918. A.

Sagen maa forståas saaledes, som jeg har fremstillet den. Hr. Patursson udtalte, at det hele var forstyrret, nu var der endog 4 Forslag; han kan maaske se med Interesse paa, at det hele bliver forstyrret, men der er slet ikke 4 Forslag. Jeg har kun søgt at bøde paa Hr. Samuelsons Forslag. Hr. Debess fremhævede, at mit Ændringsforslag var taget fra samtlige Forslag. Ja, jeg har netop bestræbt mig for at sammenarbejde Forslagene og vilde ikke fremsætte noget nyt selvstændigt Forslag. — Det gør ikke Mortensens og Poulsens Forslag bedre, at Patursson støtter det, det gør det ikke mere tiltalende for mig. — Med Hensyn til at tage Haand i Hanke med Sysselmændenes Løn, saa har det offentlige ganske fornylig reguleret deres Løn. Det skate, uden at jeg havde beklaget mig over min Løn, og jeg forsøgte ikke at gøre min Indflydelse gældende med Hensyn til den Løn, som blev fastsat. Men lad os nu ikke søge at forstyrre denne Sag ved at inddrage uvedkommende Momenter. — Gennem Amtshandelen maa Hr. Konoy vide, at vi har begrænset Købmændenes Fortjeneste. Lad os nu foreløbig overveje Landmændenes Fortjeneste.

J. Patursson: Eg skal fyrst siga, at tey óhøvisku orð Effersee nýttli um meg fara at falla aftur á hann sjálfvan. Hann sigur, at hann vil ekki stemma fyrri einum uppskoti, sum eg styðji, men eg skal bara minna á, at tingið stutt síðani hefur víga millum hann og meg. Eg vil vænta, at tað verður so, at tað av amtmanninum verður givið gætur eftir, at hann, tí seyðakjotið komur, fær atgongd til at gera so við hægstaprisin, sum hann heldur vera hóskandi. Eg skal tá stemma fyrri punkt eitt, tí eg haldi, at tað er møguleigheit fyrri, at tað kann broyfast. Men eg kann ekki stemma fyrri uppskotinum um tálgina. Effersee sigur, at skipini kunnu fáa flek. Hvaðani vil hann fáa tað fleskið. Tað er væl ekki tað valfleski, sum hann blakði út ífjör.

A. Samuelson: Vit skulu ekki taka reiðararnar frá seljarunum. Tað er neyðugt, at vit behalda henda partin av

ordningini. Eg eri klárur yvir, at tá man skal tríva í eitt viðurskifti sum hetta, tá er tað vanskiligt at gera rætt og skjál til báðar síður, og eg biði tí teir, sum standa bóndunum nær, at siga teimum frá, hvussu viðurskiftini eru. Og teimum, sum standa keyparunum nær, biði eg eisini at siga teimum, at tá vit ikki kunnu bjóða teimum betri, so er tað tí, at tað er ómøguligt fyrri tingið at lýna nakran av hesum báðum partunum. Tá vit ganga ta leið, sum eg havi víst á, so fáa vit nakað burtur úr. Hvat viðvíkur at fáa flešk, so verður tað verri at fáa flešk í ár, enn tað var í fjør. Í fyrrárið fekk veru-nevndin kjøt úr Íslandi, og eg haldi, at vit eisini í ár kunnu fáa nakað kjøt haðani. Tað er keðiligt, at tað eru so mong uppskot og broytingaruppskot frammi. Men tá ein hevur hoyrt orðaskifti her í salinum og tær ymisku meiningar í hesi stóru sak, so er tað ikki so undarligt. R. Niclasen vildi hava, at teir, sum turkaðu skerpikjøt fyrri amtskommununa, skuldu fáa aftur fyrri tað. Eg havi vilja givið teimum aftur fyrri. R. Niclasen umtalaði mítt uppskot væl, tá tað var til aðri viðgerð, men nú vil hann ikki stemma fyrri tí. Tá hann anbefallar eitt uppskot, so er tað vanskiligt, at tað kemur ígjøgnum. Eg haldi, at tað eru góð tækin fyrri, at mítt uppskot kemur at vinna, tí R. Niclasen hevur missanbefalla tað. Eg vil vora fegin, um mítt uppskot saman við mínum broytingaruppskoti verður samtykt. Um mín kjøtskipan ikki verður samtykt í síni heild, so ynski eg ikki, at tað verður stemmað fyrri mínum punkt 10 um hámarksvirði.

O. Effersøe: Vi maa alle gøre os klart, at der i denne Sal gør sig stærke, modstridende Interesser gældende: Bøndernes og Forbrugernes. Patursson og Konoy gør sig til Talsmænd for Producenterne (Bøndernes) Interesser. Jeg sagde, at min Stilling til et bestemt Forslag ikke blev gunstigere derved, at Patursson støttede det. Det var en naturlig Udtalelse, fordi hann specielt var tog Bøndernes Interesser. Men det fremgik ikke af mine Udtalelser, at jeg mente, at ethvert Forslag fra Patursson maatte mødes med Modstand fra min

Side, og Patursson var ikke berettiget til at opfatte det paa den Maade og bygge sine grove Udfald mod mig derpaa. Patursson og Konoy giver mig ellers det Indtryk, at jeg har set nok saa rigtig paa Sagen; thi det var min Mening at begrænse den Fordel, som de større Bønder har af Kødsalget. Det er beklageligt, at Diskussionen skal være saaledes, at man søger at lægge en anden Grund i et Forslag end den, som Forslagsstilleren selv udtaler, og at man stadig gør et Nummer ud af, at Salg af Kød til Skibsbrug skal være forbudt. Man laver Agitation ud af det, skønt jeg kun har sagt, at man skal rationere Kødet, og at Bønderne ikke skal have det Indtryk, at de skal have Skibene i Baghaanden. Myndigheden paa dette Omraade skal ligge i Tingudvalgets (Vareudvalgets) Hænder. Og dette Udvalg vil gøre Ret og Skel mod Rederne og Skibsfiskerne. Om det er muligt at skaffe Skibene Flæsk, vil Kødforsyningen kunne indskrænkes noget, ellers maa Kødforsyningen sættes op. Dette berettiger ikke til de af Patursson fremsatte Fløvser om Valgflæsk.

J. H. Poulsen: Vit hava ikki gjørt so nógv av at tala um uppskotið frá Edw. Mortensen og mær, men vilja yvirláta til tingmenninar at stemma um tað. Eg trúgvi ikki, at teir patetisku vendingarnir hjá Effersøe hava so nógv uppá seg. Samuelsen sigur, at táíð R. Niclasen stemmar fyrri okkara uppskoti, so fer tað ivaleyst at falla — enn meira táíð Patursson eisini styðjar uppskotið. Eg kann ikki gera meg frian fyrri, at hesir menn halda: »Kann noget godt komme fra Galilæa». Eg trúgvi, at okkara uppskot gongur ígjøgnum; tað er tað sunnasta uppskotið, og munurin millum okkara og Samuelsen er annars so at siga ongin.

S. P. úr Konoy: Tað er troyttandi at hoyra, at ein talar agitatoriskt. Og tað er lægið at síggja menn spæla yvirdómari. Eg las upp: »Salg af Lammekød eller Kød af Bøder til Brug i Skibe forbydes»; táíð Effersøe nú kemur við eini mildari fortolkning, vil eg siga: tað manglaði bara, at skipini yvirhøvur ikki skulu fáa kjøt. So sigur

Effersøe, at eg styðji stórbóndan. Hetta er ein týðningarmikil spurningur, at vit hava ikki lov til at síggja einsidiga uppi hann; vit mugu hugsa um, at her eru tvær síður. Talan er her ikki um at geva einum standi nakað — tvørtímóti, talan er um at minka um inntøkurnar hjá einum serstøkum standi.

A. Samuelson: Tað er onganlunda Effersøes meining, at skipini ikki skulu fáa lambakjöt, men hann vil hava at her eisini skal rationerast. Men eg haldi, at tá ið producentarnir hava latið tað mininum, sum teir skulu lata, so siga teir at hava lov at selja frít til reiðararnar, annars leggja vit band eisini á seinnu helftina. Við J. H. Poulsen skal eg siga, at eg segði ikki at uppskotið fall, tá ið R. Nielsen gav tí sít viðmæli, men eg helt, at tað var eitt ringt tekn, tí vanliga var tað so, at R. Nielsen ikki stemmaði fyri teim uppskotum, sum hann sjálvur gevur viðmæli. Tá ið so tingmaðurin úr Kirkjubø mæltar at stemma fyri hesum, so gevur tað mær vaml fyri uppskotinum. Annars skal eg siga, at eg ongatíð havi hoyrt hetta orðtakið: »Kan noget godt komme fra Galilea».

O. Effersøe: Jeg har altid været af den Opfattelse, at vi i Lagtinget bør sige rent ud vor Mening. Jeg har aldrig villet opkaste mig til Overdommer, men jeg vil have Ret til at sige min Mening. Jeg opfatter dette Spørgsmål angaaende Salg til Skibene rigtigt; thi vi maa huske, at de store Producenter fortrinsvis vil afhænde deres Kød til Rederne. I Tilfælde af at Forbrugerne har faaet nok, saa ophæver vi Punkt 7, men først da. Dette staar anført i Forslagets Punkt 10.

Poul Nielsen: Konoy helt, at tað var harmiligt, at so fáir talsmenn vóru fyri okkara bóndum. Eg haldi, at vit í nevndini hava roynt at skifta sól og vind javnt beggja parta millum. Í fjør helt Konoy eina stuttliga røðu um tørneyðar konur á bygd, sum gingu og strevaðu í eplaveltunum, meðan Havnarfrúlnar gjørdu sær til góðar við alskyns góðgæti, sukurlatu og 7-oyra

køsum. Hetta hevur hann tó ikki nomið í ár, men eg haldi, at hann tykist væl so nógv at vera í parti við producentarnar.

Edw. Mortensen: Johs. Patursson er ikki valdur inn á ting av bóndum, men av forbrúkarum. Og hansara støða kann verða tikin líka so væl av interessu fyri forbrúkararnar sum fyri bóndunum. Tað at menn, sum J. H. Poulsen hava borið uppskotið fram, vísir ikki, at tað eru bóndaintressur, vit tala fyri. J. H. Poulsen stendur sum talsmaður fyri forbrúkarunum.

O. Effersøe: Jeg vil atter gentage, at den Omstændighed, at Patursson støtter D'Herrers Mortensens og J. H. Poulsens Forslag, gør det ikke mere tiltalende for mig.

Poul Nielsen: Eg ivist ikki í, at uppskotið frá Mortensen og J. H. Poulsen er sett fram í bestu meining, men eg kvíði fyri, at resultatið verður, at vit fáa hámarkspris, men einki kjöt.

J. Guttesen: Tað hevur verið talað um, at skipini brúka mesta kjotið. Nú havi eg roknað eftir, hvussu nógv verður brúkt. Seta vit lambskroppin til 12 kg, verður tað 8000 seyðir, sum skipini fáa. Eftirsum seyðavánirnar eru í ár, verður skorið 35000; 10,000 fáa forbrúkararnir. Eg haldi, at tað, sum eftir verður, er nóg mikið til allar partar, bæði til sýslumenn og skúlalærarar, annars eru teir ógvuliga frekir kjótáttarar.

M. A. Winther: Eg eri ein teirra, sum havi lurtað eftir, og eg má siga, at já fleiri ið hava talað, jú torforari tykist sakin mær at verða. Og meðan vit tosa her á tingi, líður tíðin, so skjótt er komið av skurðitíð. Tað vildi tí vera rættari, um vit høvdu brotið yvir tvørt og komið á samt um okkurt uppskot; vit kundu tá sæð, hvussu tað hevði roynst, meðan tingið enn var saman. — Annars skal eg siga, at tað eru ikki bóndurnir, men uppkeypararnir og millumhandlararnir, ið hava dýrkað kjotið. Um tað uppskotið, sum tingið viðtók í fjør, varð eftiransað av

kommunustýrunum í teim ymsum stöðum, so hevði nógv verið eðrvísi. Effersøe helt, at tað vóru tingmenn, ið gjørdur sær ómak fyri at tala bóndans sak, men eg haldi, at tað er óhóskandi, at tingið vil hevna seg á ein einstakan stand í Føroyum; tað eru ikki bøndurnir, men millumhandlararnar, vit skulu koma til lívs. Tí gangi eg við til at seta hámarksvirði, men eg haldi ikki, at tað batnar at tala meiri um hesa sak.

R. Niclasen: Samuelson segði, at eg mintist ikki, hvat var broytt í uppskotinum, men eg haldi, at hann tykist at vera ógvuliga stuttmyndur, tí eg nevndi ikki 60 oyr.; mær dámar als ikki hansara straffiparagraf. Síðani segði hann mangt og hvat um meg; men eg skal bert minna á, at væl havi eg ofta staðið einsamallur, men eg kann tó gleða meg við at mítt parti er í framgongd, meðan Samuelson gerst harmur, tí at hansara er í afturgongd. — Effersøe tykist yvirhøvur ikki at unna bóndunum nakað; men skulu vit gera rætt og skjal,ugu vit gera javnt til báðar síður.

M. Samuelson: Eg vil vera við til at regulera teir núverandi prísir, men við øllum møgnum honsýnum til báðar síður. Vit kunna ikki hjálpa samfundinum upp við at hjálpa einum standi og skerða ein annan. Uppskotið frá A. Samuelson tekur honsýn til báðar síður. Eg havi ikki stillað stórar forvæntningar til maximalprísir; hann vil í hvussu er ikki gera, at vit á bygd fáa bíligari kjøt. Skipini ugu vit forsýna væl við kjøti, tí hetta er størsta og viktigasta samfundsvirksemiheit her hjá okkum. Av øllum hesum uppskotum dámar mær A. Samuelsons frægast. Meining er í hesum, tað er ikki bara humbug, og tí stemmi eg fyri tí.

J. H. Poulsen: P. Niclasen heldur, at vit ikki fáa nakað kjøt eftir Mortensens og mínum uppskoti, men eg ivist ikki í, at kommunustýrið í tí bygd, hvar og búgvi, og tað er ein av teim størstu bygdum, væl skal duga at ansa eftir at fáa kjøt til vegar. Eftir P. Nic-

lasens orðum at dáma, hevur hann litið treysti til kommunustýrið í Havn.

S. P. úr Konoy: Tað er mær ein gleði, at tingmaðurin Effersøe og eg einuferð eru komnir á samt, sjálvt um tað barn er um hetta, at hansara uppskot er «skidt skrevet». Men maðurin fer skeivur, tá ið hann heldur, at eg eri í parti við bøndurnar. Tí í fjør gekk eg nógv víðari, enn nakar í ár hevur gingið. Eg haldi, at tað er neyðsynt, at fólk ið tær kjøt, men líka so neyðsynt er, at producentarnir fáa hóskandi viðurlag. Viðvíkjandi tí P. Niclasen segði skal eg bert siga, at eg standi orð til annað við tað, eg segði í fjør. Tá P. Niclasen tekur míni orð upp, so biði eg hann at taka tey beint upp. Eg haldi, at bøndurnir arbeíða strangt, og at konufólkið á bygd almest hevur eitt hart strev. Vit ugu ansa eftir at vera rættvísir móti teimum. Bøndurnir ugu fáa løn fyri sítt starv eins væl sum t. d. lossingarmennirnir fyri sítt arbeíði. Eg eri ikki við stórbóndunum. Eg standi heilt friur.

O. Effersøe: Winther søgde at skyldu den for de høje Priser over paa Møllehandlerne. Det er ikke Tilfældet paa den Plads, jeg er fra. Den største Møllehandler er jo netop Producenthandelen i Thorshavn, Føroya bóndafelag. Winther mente, at vi skal so at gøre os færdige med denne Sag. Det mener jeg ogsaa. Vi skulde have været færdige før. Men det nytter ikke at tale om den Ting. Nær der foreligger saa mange Forslag, er der Anledning til at diskutere Sagen grundigt. R. Niclasen har misforstået mig, naar han mener, at jeg overhovedet ikke kan stemme for et Forslag, som Bønderne vilde kunne støtte. Til Konoy vil jeg sige, at jeg kunde ikke rigtig følge ham i Fjor. Det var fordi jeg saa paa Sagen saadan, at dette vilde medføre, at Producenterne fik en høj Pris, og Amtsrepartitionsfonden skulde betale Gildet.

A. Samuelson: Tað mesta sum eg havi móti broytingaruppskotinum hjá Effersøe er, at um vit upptaka eitt slíkt uppskot, so vil tann vinningur

minna, sum vit bjóð avreiðarunum, við at selja teirra aðri helvt av seyði fyri tann prís, teir kunnu fáa. Tað uppskotið, sum eg havi frammi nú, rímar væl við mítt uppskot ífjor, at avreiðararnir skulu ordna seg við keypararnar. Eg vil ikki vera við at taka ta vón frá avreiðarunum, at teir skulu hava reiðarnar í bakhondini. Tað skulu teir netupp hava. Hámarksvirði havi eg sett, í tað hoyrir til ta kjøtskipan, sum eg havi sett upp, men eg vænti ikki, at tað verður brúkt fyri tí. Tá man hevur lættari við at ordna kjøtspurningin í ár enn ífjor, so er tað tí, at tað er meiri kjøt til í ár, og at vit nú hava studning frá statskassanum, og at vit óisni kunnu rokna við studningi frá amtskommununi. Mítt uppskot er í fyrsta sinni bygt á fríviljugt salg. Men fáa vit ikki tað, vit vilja, at fríviljugum veg, so noyðast vit at seta hámarksvirði.

Poul Nielsen: Táð Konoy nevnið, at tað verður arbeitt so strengt úti á bygd, so kann ein fáa tað inntrykk, at her í Havn er eitt slags „Eldorado“, hvar fólk hevur tað makligt, og hvar man bara nýtist at fara út um hurðina fyri at fáa alskyns góðgæti. Tað er ikki so. Havnarfólk arbeíða ikki minni enn úti á bygd. Viðvíkjandi konufólki kann Konoy ganga sær yvir undir Skansa ella út í Álaker, so sær hann konufólk, sum útfæra eitt strengt arbeíði.

S. P. úr Konoy: Eg havi aldri sagt, at fólk í Havn ikki arbeíða. P. Nielsen inviterar meg at skoða Havnar kvinnur. Eg veit full væl, at fólk í Havn arbeíðir sum á bygd. Um tað ræður um at býta kjøt út til fátæk fólk í Føroyum, so skal eg vera til reiðar.

R. Rasmussen: Her eru fleiri uppskot og broytingaruppskot at velja ímillum. Men tað er ikki so undarligt, tí sakin er indviklað og flokt. Eg eri stillaður sum ásiníð millum tvær byrður av hoyggj. Men eg skal tó royna at sleppa einum uppskoti ígjøgnum. Eg vil loyva mær at stilla ein spurning til formannin, tí tað hevur jú nógv at týða at vita hvat, sum kann ferast

ígjøgnum og hvat ikki. Tað stendur í uppskotinum frá A. Samuelson pkt. 10: Sanfremt der ikke inden 25. Septbr. er fremkommet Tilbud om Salg af Kød til Amtskommunen i en saadan Mængde, at den i § 1 foreskrevne Rationering kan gennemføres, anmodes Amtmanden om at fastsætte følgende Maksimalpriser . . . . . Eg vil spyrja amtmannin, um hetta pkt. 10 ikki kann samanhaldest við litra e undir pkt. 5 í uppskotinum frá Debess, P. Nielsen og Strøm, har tað stendur, at teir avreiðarar, sum ikki vilja selja til miðsteðuna, skulu einans hava lov at selja til hámarksprís.

A. Samuelson: Eg eri bangin fyri, at menn enn ikki fata mítt uppskot. Kemur skipanin í lag, so vil tað siga, at vit fáa eitt so stórt kvantum, at vit kunnu lata ta kjøtmongd, sum stendur í punkt 1. Fáa vit ikki tað, so fellur alt burtur. Og eg havi ta trúgv, at producentarnir vilja lata eitt so stórt kvantum, at maximalprísurin í punkt 10 ikki verður nýttur.

Poul Nielsen: Eg eri harmur um, at Konoy ikki tykist at skilja meg. Min meining var ikki at leiða hann út í erotisk ævintýr.

R. Rasmussen: Tað er onganlunda lætt at skriva greitt, og eg má siga, at eg enn ikki havi fingið greiðu á týðningin av tí, eg spurdi um. Teir, sum eru viljandi til at selja til amtskommununa, kunnu koma at lida undir, at nakrir eru malisjøsikir; tí koma ikki nóg nógv tilboð, verður kjøtið alt sum tað er selt eftir reglunum í punkt 10. Nú er tað gott at hava góða trúgv, men ódygd er at trúgva uppá himmalbrøv. Eg trúgvi ikki, at vit fáa nóg nógv tilboð. Og um so verður koma vit aftur til tað sama, sum var haft á máli ífjor nevnliga expropriation.

S. P. úr Konoy: Eg segði í áðni, at eg fataði ikki P. Nielsen, og eg kann siga tað sama enn einu ferð. Eg eri skamfullur yvir, at slík tala sum hansara verður flutt á Føroya lögtingi.

A. Samuelson: Eg vil ikki taka

móti ábreiðslu frá R. Rasmussen. Táið eg skrivi nakað, so rokni eg við, at menn hava evni til at fata. Eg vildi eisini verið fegin um at vita, hvussu amtmaðurin fatar punkt 10. Eftir minum uppskoti vilja vit fáa nóg mikið kjöt, tað ivist og ikki í.

Poul Niclasen: Táið Konoy kennir seg skamfullan yvir nakran, átti tað at verið mest yvir seg sjálfvan, tí hann reisti spurningin, og hann er fyrsti maður her á tingi, ið hevur drigið samantlíking millum konufólkini í Havn og á bygd.

R. Rasmussen: A. Samuelson eigir ikki at uppfata mína atfinning sum eina ábreiðslu. Nú veit eg, hvat hann meinar, men eg haldi, at tað er nakað hart fyri teir, sum hava bjóðað, at teir kanska skulu koma at selja alt teirra kjöt fyri hin lægra hámarksprís.

S. P. úr Konoy: Við P. Niclasen vil eg siga, at tað var ikki og, sum nevndi Havnar konufólk. — Viðviðkjandi hesum uppskotinum haldi eg, at tann besti og mest hóskandi loysningur er at gera, sum R. Rasmussen og eg skutu upp í fjør.

A. Samuelson: Teir menn, sum bjóða teirra kjöt, verða í hvussu er ikki verri stillaðir enn hinir, sum ikki bjóða. Tvørtímóti, teir vilja fáa væl fram um hinar; tí haldi eg, at R. Rasmussen eigir at styðja mítt uppskot.

Poul Niclasen: Tað er logið, at tingmaðurin úr Gøtu er so gloymiskur, at hann ikki minnist, hvat hann hevur sagt. Hann er eisini gloymiskur á annan hátt: í 1916 segði hann seg at vera socialistur, og at hann hevur gloymt tað í dag, haldi eg øll prógv eru fyri.

Th. M. Strøm: Eg meini, at vit í okkara uppskotum so væl hava greitt okkara støðu, at tað ikki nýtist at tosa so nóg; ikki gerast vit klókari av hesum orðadrátti, sum bert tykist at vera havdur fyri áhoyrarunum.

R. Rasmussen: Eg vil spyrja Sa-

muelsen: framgongur tað ikki týðiliga av uppskotinum, at teir, sum hava givið tilboð, eisini vilja koma inn undir punkt 10.

A. Samuelson: Tað framgongur ikki týðiliga av tí, men eg vil ganga út frá, at amtskommunan vil geva teimum lægri prís, sum hava givið tilboð; vørunevndin og amtmaðurin hava jú eina vissa myndigheit. Annars haldi eg, at tað er so ógvuliga lætt at finna brek við uppskotinum; og sjálvur síggi nóg; men eg vóni tó, at tað verður samtykt.

R. Rasmussen: Eg havi hildið, at Samuelsons uppskot var tað frægasta, men tess longur vit tosa, tess sterri betonkiligheitir fái eg. Lat okkum nú siga, at vørunevndin gevur teim, sum hava bjóðað, 120 øyr. pr. kg, meðan hinir fáa 1 kr., so verður eisini ójavni her; eg veit heldur ikki, um hetta kann verða gjørt. — Eg stillaði ein spurning til amtmansins, men eg fekk einki svar.

A. Samuelson: Eg vil enn einaferð siga R. Rasmussen, at tað stendur frít fyri, annaðhvørt teir vilja bjóða ella ikki. Eg dugi væl at skilja, at R. Rasmussen fegin vil finnast at uppskotinum; men eg vil upplýsa R. Rasmussen um, at dugdi hann at finna feilir, so kundi hann funnið fleiri enn; tí tað eru fleiri.

R. Rasmussen: Nú gerist eg enn meira betonkiligur.

N. Debess: Eg ætlaði mær hálvan vagna at stemma fyri Samuelsons uppskoti, men eg havi nú ógvuligar stórar betonkiligheitir, við tað at fleiri feilir eru í uppskotinum, sum vit ikki vita um at siga. Eg haldi, at hr. Samuelson átti at nevnt teir.

R. Rasmussen: Eg vil bert spyrja Mortensen og J. H. Poulsen: Eru dukk ir feilir í tykkara uppskoti eins og í Samuelsons?

Edw. Mortensen: Nei!

Formaðurinn: Jeg vil til Hr. Debess udtale, at der ikke er noget i Vejen for, at Hr. A. Samuelsen's Forslag kan gennemføres.

A. Samuelsen: Jeg vil forlange Navneopraab for alle Forslagene.

M. A. Winther: Ætlar A. Samuelson, at það skal stemmast um hvort einstakt punkt, so verða vit ekki lidnir fyrr en til jóla.

A. Samuelsen: Kanska einkult punktir eru so undirordnaði, at vit ekki nýtast at stemma um tøy. Annars ynski eg það. Eg havi áður sagt, at heila mitt uppskot hongur saman, og at eg ekki ynski það samtykt, um það ekki verður samtykt í síni heild.

O. Effersee: Det bør ikke ved Afstemningen i alt for høj Grad komme an paa Tilfældet. Jeg vil derfor anbefale at stemme paa den Maade, at man, hvis det Forslag, som man ønsker at støtte, ikke faar Flertal, saa vil stemme for et andet Forslag (det næstbedste). Eller hvis intet Forslag gaar igennem, at man saa vil overlade alt til Vareudvalget.

J. H. Poulsen: Um uppskotið hjá Mortensen og mær fellur, vil eg stemma fyri uppskotinum hjá A. Samuelsen.

R. Rasmussen: Eg vil biðja um, at það fyrst verður stemmað fyri uppskotinum hjá A. Samuelsen.

O. Effersee: Det kan jeg godt forstaa. For naar der først skal stemmes om A. Samuelsen's Forslag, er det sandsynligvis dødsdømt.

A. Samuelsen: Eg havi tann uppfatan, at mitt uppskot er minst víttgangandi og eftir forrætningsordanum skal það tí koma síðst.

R. Rasmussen: Effersee grunar ekki, hvussu eg fari at stemma.

Poul Nielsen: Viðvíkjandi uppskotinum hjá Debess, Strøm og mær, haldi eg, at vit kunnu innskrenka okkum at stemma fyri hinum uppskotunum, tá

formaðurin ikki vil gjøgnumføra okkara uppskot.

Formaðurinn: Efter almindelige Regler skal der stemmes om det videstgaaende Forslag først. Der vil blive stemt om Forslagene i denne Orden: 1) Debess, P. Nielsen og Strøm, 2) A. Samuelsen, 3) Mortensen og J. H. Poulsen.

A. Samuelsen: Mit Forslag bør komme sidst.

Formaðurinn: Jeg har den Opfattelse, at en Afgørelse fra Formandens Side ikke kan diskuteres.

O. Effersee: Jeg vil forlange Navneopraab om Forslaget fra Debess, P. Nielsen og Strøm.

A. Samuelsen: Hvis der skal stemmes punktvis, vil jeg ikke forlange Navneopraab.

Samtykt varð uppskotið hjá A. Samuelsen.

Bonarbræv um landbúnaðarskúla.

2. viðgerð.

J. Patursson groiddi frá nevndar-
úlitinum.

Samtykt varð uppskot nevndarinnar.

Stórhvalaveiða.

2. viðgerð.

R. Nielsen: Henda sak var fyri

í fjör; tá gjörði lögtingið uppskot um, at amtakommunan skuldi hava einarmett til at leiða hvalaveiðuna. Ministerið hevur nú ikki framt hetta lögtingsins uppskot, men hevur sent sakina aftur á ting. Tað heldur eins og antíð, at vit koma at útistelgja Danir, táð vit fáa eina slíka lóg. Men vit meina, at sakin má fremjast á sama hátt, sum lögtingið viðtók hana í fjör, utan tað at talið 1918 verður broytt til 1920. Eg skal mæla til, at hetta verður samtykt.

O. Effersøe: Jeg ønsker ikke at stemme for det foreliggende Forslag; jeg kan slutte mig til meget i det, men jeg synes, at den foreslaede Ordning, vil virke til Skade for den private Hvalfangst, som drives fra Sudera.

R. Nielsen: Lögtingið kann altíð geva dispensatiún. Í Noreg og í Íslandi hevur tað víst seg at vera neyðugt at minka um hvalaveiðuna, og eiga vit eisini at regulera hør hjá okkum.

O. Effersøe: Der var en Tid, da Lagtinget burde have skredet ind, nemlig da Nordmændene lukkede af Fangsten. Men nu ønsker jeg det ikke, da Færinger driver Hvalfangst, og jeg finder det uheldigt at stille Interessenterne afhængige af Lagtinget.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Endurgjald til eigarán av skipinum »Margrethe»

3. viðgerð.

N. Debes: Eg havi verið við at framseta broytingaruppskot og biði eg tingið um at stemma fyri tí. Eg greiddi frá, hví vit høvdu gjørt tað við 2. viðgerð og skal tí ikki koma nærari inn uppá tað.

O. Effersøe: Hvad gaar Ændringsforslaget ud paa.

Formaðurin losur broytingaruppskotið.

A. Samuelson: Eg vil stilla broytingaruppskot, sum eg skal lova mær at unbefalla. Eg eri samsintur við nevndina. Men tá tað nú er komið eitt broytingaruppskot um at geva studning frá tingkossunum, so eru tað fleiri enn hesin maðurin, sum hava liðið skaða. Tað sum eg serliga havi leitt uppmerkisómheitina uppá er, at maunskapið misti alt og soleiðis leið eitt stórt tap. Skulu vit veita hesum manninum styrk av tingsins kessum, so mugu vit eisini veita styrk til fiskararnar.

S. P. úr Konoy: Kann man fáa at hoyra broytingaruppskotið. Eg havi verið í nevndini, men kenni ikki hetta uppskotið. Eg vil ikki stemma við tí av tí grund, at eg veit ikki, hvar vit so koma at stögga.

A. Samuelson: Eg beklagi, at broytingaruppskotið ikki er til steður. Uppskotið frá nevndini um, at Isaksen fær sína skuld eftirgíva, kann eg vera við til. Um vit upptaka spurningin um at gottgera skaðan, sum barst fyrri á Bankanum, so mugu vit gottgera fiskarunum teirra tap. Allir fiskararnir vilja koma til okkara við benarbrævi, um vit nú lata Isaksen fáa peningahjálp.

O. Effersøe: Jeg forlange Navneoprøb.

A. Samuelson: Ellakanskataðer best, at vit taka broytingaruppskotini aftur.

R. Rasmussen: Kanska naknð talur fyrri tí, at man tekur broytingaruppskotini aftur og letur sakina koma fyrri aftur næsta ár. Sjálvandi eru fiskararnir, sum mistu sín klæðir, líka berættaðir til studning, sum hesin maður, sum misti skipið. Men meira rætt hava teir heldur ikki. Hesin maður misti alt, sum hann átti, og hann er ein eldri maður, sum ikki kann hava góðar vónir um at vinna so mikið aftur, at hann verður førur fyrri at keypa skip. Nógvir fiskarar mistu eisini alt, teir áttu, og eru kanska líka so illa stillaðir sum

hesin maður. Tí er vert at hugsa um henda spurningin yvirhøvur.

J. M. Matras: Eg havi verið í nevndini og vildi eg fegin hjálpa hesum manni, men vit kunna ikki so væl gera meira enn tað, sum stendur í okkara uppskoti.

Broytingaruppskotið fall.

M. A. Winther: Eg haldi, at Samuelsen eigir at taka sitt broytingaruppskot aftur.

A. Samuelsen: Jeg vil ogsaa tage mit Ændringsforslag tilbage. Hvis Sagen rejses igen næste Aar, kan Ændringsforslaget atter stilles.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Skattaklaga frá E. Schrøter.

2. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Henda skattaklaga er komin ov seint á ting, og kunna vit tí ikki gera nakað við hana. Eg skal mæla til, at vit samtykkja uppskot nevndarinnar.

O. Effersøe: Sagen foreslaas altsaa afvist, fordi Klageren ikke har overholdt den fastsatte Frist, men den anden Part, Forstanderskabet, har heller ikke overholdt Fristen. I Vedkommende Kommune synes der ikke at være saa god Orden. Jeg kan derfor ikke være ganske enig med Udvalget, og jeg vil notere, at man bør se til begge Sider.

S. P. úr Konoy: Vit eru ikki kunnugir við mannagongdina í Ilvaibæ. Tað, sum fyriliggur er, at skattaklagan er komin 26. september. Men avgerandi fyri okkum er, at maður hevur skrivað

Lagtingstidende 1918. A.

klaguna 22. Juli í staðin fyri í apríl-mánaði.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Fundur tisdag 17. september.

Tær av amtmanninum einaráddu sakir.

2. viðgerð.

R. Rasmussen: Ja, her er nevndarálitið, sum gongur aftur á hvørjum ári, um tey mál, sum amtmaðurin eina hevur at ráða. Vit hava hugt eftir bókum og skjølum, serliga fyri árið frá ólavsøku til ólavsøku. Eg finni ikki anleiding til at siga meira um hetta mál.

O. Effersøe: Amtmanden udøver i Henhold til Lagtingsloven en ikke ubetydelig Virksomhed for Lagtinget mellem Samlingerne. Vi vedtog i sin Tid at nedsætte et Udvalg, som skulde gennemgaa Amtmandens Arbejde. Fra vor Side har man deltaget i Undersøgelserne, og vi har ikke haft nogen Grund til at betvivle, at alt var i Orden. Det glæder os at erfare, at Flertallet har samme Opfattelse. — Som bekendt foretog den forrige Amtmand (Rytter) flere Rejser til København for at ordne Sager af den største Vigtighed for Færøerne, nemlig m. H. t. Vareforsyningen. Jeg vil nu spørge, om Amtmand Rytter har faaet godtgjort de Udgifter, som har været forbundet med disse Rejser. Jeg behøver ikke at tilføje, at Amtmand Rytter ved disse Rejser har skaffet Færøerne store Fordele ved sine heldige Dispositioner. Jeg har hørt, at Amtmand Rytter ikke vilde have nogen Godtgørelse. Jeg ved, at Tinget tidligere har benyttet en anden Amtmand som sin Udsending og godtgjort ham hans Udgifter, som ikke var helt ubetydelige. Det vilde være rigtigt, om Tinget fik klaret den Sag. — Det er

almindelig Skik ved denne Løjlighed at berøre Lagtingets indre Anliggender, som har Interesse. Jeg skal tillade mig at berøre enkelte Punkter: Vi har tidligere ordnet det saa, at et Medlem har været valgt til at have med Tingets Bogsamling at gøre; paa samme Maade kunde vi vælge en Person til at have Opsyn med Tingets Inventar. Saa er der Spørgsmaal af nogen større Betydning, f. Eks. m. H. t. Trykning af Udvalgsbetænkninger o. l. Betænkninger og Forslag, som trykkes af Aktieselskabet »Fram«, trykkes med for megen blank Plads paa første Side saaledes, at Trykningen kommer til at koste Tinget mere end nødvendigt. I denne Samling har der hersket en uheldig Maade i Afstemningen af Betænkninger; man maa sørge for, at alle Medlemmer er enige om at sætte deres Navn under Betænkningen. Naar Betænkningen er trykt, maa den behandles i Udvalget bagefter. Der har i saa Maade været et Jaskeri til Stede i Arbejdet paa Tinge, og der er afgivet Betænkninger, som ikke er tiltraadte af samtlige Udvalgsmedlemmer. — overhovedet ikke har været færdigbehandlede i Udvalget. — Tidligere lagde man derhos Vægt paa, at Betænkningerne kun blev trykte en Gang. Der blev straks trykt saa mange Eksp., som udkrævedes til Lagtingstidende. Nu trykker man først nogle faa Eksp. til Tingets øjeblikkelige Brug, og senere maa det hele trykkes om. Dette fordyrer Trykningen. — De fleste Betænkninger trykkes nu paa en Maade, som om vedkommende bestræber sig for at faa saa meget for Trykningsarbejdet som muligt. En ny Skik er ogsaa denne, at man ikke af Overskriften kan se, hvad Betænkningen omhandler. Endelig vil jeg meget anbefale, at man lægger de trykte Eksemplarer paa et bestemt Sted i Tinget, saa at enhver, der ønsker det, kan faa et Eksp. Ønskeligt vilde det ogsaa være, at de Sager, som staar paa Dagsordenen, laa i en Mappe. Jeg vil anbefale, at man bruger et bestemt Værelse til Opbevaring af Tryksagerne. Vi har to Værelser paa Loftet, som staar ubenyttede.

R. Niclasen: Eg skal á partísins vegna siga, at vit skulu hugsa um sakina; men eg trúgvi ekki, at vit skylda amtmanninum Rytter nakað. Eg skal á vegna okkara parti taka hesa sak til umtanka. Eg finni annars ongan anleidn-

ing til at diskutera ein forhistóriskan persón sum amtmann Rytter.

O. Effersøe: Jeg har ikke rejst Spørgsmaalet paa Foranledning af Amtmand Rytter. Han ønsker vist ingen Godtgørelse.

J. M. Matras: Tað er síður at brúka henda dag til at koma fram við ymsum spurningum. Eg vil rætta ein spurning til tann nýggja amtmannin. Tað er, at runt um circulera ringir og skitnir banka-seðlar og summir eru sundurskradir og summir klistrast saman. Teir eru væl flestir fullir av sjúkdómsbacillum. Kundu teir ikki vera sendir út, so vit finga teir umbýttar fyri nýggjar og reinar. Eg havi altíð roynt at sleppa mær av við teir skitnu og illavorðni. Men sjálvt frá fútanum og bankanum, frá amtmanninum og postvesninum fáa vit skitnar banka-seðlar, so tað er væl einki av reinum eftir.

Formaðurin: Bankdirektionen har gjort opmærksom paa dette Forhold. Der vil blive gjort Skridt til, at Pengesedlerne bliver ombyttede med nye.

O. Effersøe: Samtidig vil jeg henstille til Amtmanden, om man ikke kan faa mere Smaamønt her op. Det kniber med mindre Mønt.

R. Niclasen: Teir gomlu søgdu, at pengar vóru vælkomnir, sjálvt um teir komu í einum skitnum klúti. Eg havi ikki funnið orsök til at kritisera teir pengaseðlar, sum eru í umlopi.

J. M. Matras: Kanska vit so kunna senda teir skitnu bankaseðlarnar til Vágar.

Poul Niclasen: Hetta argumentið, sum R. Niclasen førði fram, hóskar ikki nú. Pappir kann goyma stóran smittufára. Hann segði eisini, at hann helt ikki tað var orsök til at diskutera amtmann Rytter, tí hann var ein forhistóriskur persónur. Hann tykist ikki vita skil á, hvat man rópar »forhistorisk«.

R. Niclasen: Ein tingmaður, sum talar um at gelda eina paragraf, nýtist ikki at læra meg.

Poul Niclasen: Eg eri nú ikki reiðiliga við. Men um eg ikki visti, at ting-

maðurin úr Vágum var tingsins „enfant terrible“, so hevði eg blivið illur um hetta, hann síðst færdi fram.

Broyting í grindareglementinum.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen: Í fjør samtyktu vit eina broyting í grindareglementinum. Vit meintu at tað var beint, at fólk skuldi fáa meiri av grind. So kom grind í Vestmanna, og so meintu summir, at grindareglementið, sum vit høvdu gjørt, virkaði óheldugt, og at útbýting til vakt-hold og vurdering skal vera in natura. Vit í fleirtalinum í nevndini meintu tó ikki, at tað var grund til uppáttur nú at gera broytingar. Vit halda ikki, at tað er bevíst av vestmannagrindini, at tað ikki fæst fólk til vaktarhald. Eg vil til mæla tinginum til at samtykkja fleirtals-uppskotið. Minnitálið heldur at reglament-ið skal broytast, so at vaktaldsmenn og vurderingsmenn skulu fáa sín lut in natura.

Joen Rasmussen: Eg eri í minnit-alinum. Tað kann nokk við einum vissum rætti sigast, at tað liggur í fólk-s interessu, at tað verður hildið vakt. Sýslumaðurin kann tvinga fólk til tað. Men arbeiði verður ikki gjørt so væl, utan at teir fáa fyri tað in natura. Í fjør visti man ikki hvussu reglamentið kom at virka, tí haldi eg, at tað kann broytast aftur, og eg haldi at tað kann føra til, at meiri fæst burtur úr grindini. Til vaktarhald ætla vit $\frac{1}{3}$ skinn um dagin og 1 skinn um náttina. Síðani vilja vit eisini útbýta in natura til vurderingsmenn, sýslumann og grindaformenn. Hetta tekur ikki nógv burtur av grindini. Eg til mæla til, at minnitalsuppskotið verður viðtikið.

O. Effersøe: Maaske indvinder vi paa denne Maade, at der kommer mere mere Grind ind under Skiftet. Jeg vil tillade mig at give nogle Oplysninger angaaende Grindefangsten paa Suderø, da jeg tror, at det er vedrørende Sagen. Den Fremgangsmaade man anvender her

nordpaa, bevirker, at en stor Del af Hvalerne synker. Saa maa der til at fiskes op. Om man kunde undgaa, at der sank saa mange Hvaler, saa behøvede vi ikke at foretage nogen Ændring i Reglementet. Paa Suderø er der næsten aldrig Hvaler at opfiske, medens dette som oftest er Tilfældet her nord paa i stor Udstrækning. Paa Suderø er der altid tilstrækkelig Folk paa Land til at tage imod Hvalerne. Derhos forholder man sig saaledes, at saa snart man opdager, at en Hval er betydelig saaret, saa hugger man i den fra en Baad, afliver den og fører den ind til Land. Denne Maade medfører ikke, at Skaden ved Grindefangsten bliver større. Skaden her nord paa er tvertimod større end paa Suderø. Det hjælper ikke, at alle blot styrter sig ind i Dræbningen, saa at Baade og Redskaber ødelægges i Trængselen, medens der er for faa Folk paa Land. — Det offentlige er interesseret i, at der bliver opfisket saa meget som muligt. Og kunde Vagtholdet blive bedre, vilde det være godt. Det er et Forsøg at yde Lønnen in natura. Jeg har dog ikke mærket, at man paa Suderø, efter den nye Ordning, gør sig mindre Ulejlighed.

M. A. Winther: Eg ætli mær at stemma fyrí uppskotinum hjá J. Rasmussen. Eg sá hvussu tað gekk til í Vestmannagrindini. Tað gekk illa til at fáa vaktarmannskap. Grindadráp í Suðroy kann ikki metast saman við grindadráp í Vestmanna. Er grindin komin innanfyri nótna, so er bara at stinga niður. Grindin kann ikki fáast á land. Eg trúgví ikki, tað er so stórur munur á drápsháttinum í Suðroy og her norði. Tað ræður um hvalvágirnar. Grindadráp í Miðvági varar soleiðis ofta bara ein hálvan tíma. Grindaformenninir hava fortjent at fáa teirra part in natura; tí stemmi eg fyrí J. Rasmussens uppskoti.

R. Niclasen: Eg eri limur av nevndini, men eg finni onga grund fyrí at styðja brævinum frá sýslumanninum í Vágum. Broytingin, vit gjørdur í grinda-skipanini, hevur ikki roynst enn so mikið, at tað er hóskandi nú uppáttur at fara og broyta. Eg var persónliga til steðar og luttók í drápinum í Vestmanna; eg fátí ikki, at teir finga lov til at nokta at fiska upp og halda vakt. Sýslumaðurin hevur jú rætt til at gera tað, sum grindini

törvar; hann kundi jù mulktera menninar. Eftirsum nú einki krav er komið frá grindamonnum um at fáa broyting, so haldi eg, at vit einki eiga at gera enn. Tað er ikki rætt bara at geva teimum meira grind, sum numerera og vurdera; ikki heldur grindaformonnum. Men nógv rættvísari er at geva teimum pening sum viðurlag. At sýslumenninir nú eisini streika, er heldur lægið. Men tað er sum ein maður segði, at tá ið eg gav einum uppskoti gott viðmæli, so fall tað; eg skal tí mæla, til at minnitalsuppskotið verður samtykt; so verða kanska líkindi til at tað fellur. — Eg var fyrri mongum árum síðani í Suðroy í grind, men mær tókti, at atburðurin har ikki var øðrvísi enn aðrastaðni í Føroyum. At tað gongur betur har, skyldast teim góðu hvalvágum. Tað eru neyvan slík pláss í Suðroy, sum t. d. Vestmanna. Í Tindhólmi er tað soleiðis, at eg minnist einaferð, at tá ið sýslumaðurin skuldi fara at vurdera, sást ongin hvalur. Eitt annað er, at grinda-menninir í seinri tíð hava tikið sær fyrri at halda góðan reiðskap. Tó ivist eg ikki í, at Suðuroyingar eisini hava góðan reiðskap; men norðanfjarðarmenn standa ikki aftalagari enn Suðuroyingar. Sýslumaðurin kann eftir lógini siga, at ongin maður kemur á land fyrr enn hvør hvalur liggur á landi. Og eg haldi, at vit ongan rætt hava til at gera broyting av tí, sum liggur fyrri frá Vestmannagrindini.

J. J. Weihe: Eg eri við minnitálinum í nevndini. Meiningin við broytingini í fjør var, at meiri kom til skifti; men í Vestmanna vísti tað seg at verða tvørt ímóti. Tað er nógv ímillum, tá ið fólkið arbeiðir við hug.

A. Samuelson: Tað var við tingmannin í Miðvági eg vildi siga nakað. Eg havi ongatíð sagt, at eitt uppskot, sum hann anbefallar, fellur, men eg havi sagt, at hann stemmar ikki sjálvur fyrri slíkum uppskoti.

J. H. Poulsen: Eg má halda eins og R. Niclasen, at tá ið kravið ikki kemur frá grindamonnum, er ikki beint at fara og broyta. Eg skal tó ikki eins og hann anbefalla minnitalsuppskotið; eg trúgvi ikki upp á gand.

O. Effersøe: R. Niclasen sagde, at han havde været paa Suderø, men han

maa have glemmt, hvad der foregik dengang. Der maa være en Forskel, nemlig den af Sysselmanden paa Vaagø paa-pegede. — Der er ikke noget til Hinder for, at man kan hale Hvalerne paa Land, selv i Vestmanhavn. Jeg fremhævede den Metode, som bruges paa Suderø, men jeg personlig har ingen Fortjeneste deraf. R. Niclasen tager fuldstændig fejl, naar han mener, at Folk kan tvinges; og anvender Sysselmanden Bøder som Straf, saa vil Folk i Almindelighed blæse et langt Stykke ad en Mulkt paa højst 10 Kr. Jeg vil gøre Amtmanden opmærksom paa følgende. Det er Skik at anvende Findingsbaadens Mandskab til Vagthold, men Amtmanden bør henlede Sysselmændenes Opmærksomhed paa, at dette er ikke hensigtsmæssigt, for Findingsbaadens Folk, som alleroftest er fra Stedet, hvor Fangsten foregaar, er interesseret i, at saa lidt opfiskes som muligt. Maaske kunde det spille en Rolle, om man benyttede de samme Folk til Vagthold. De vilde derved være interesserede i at gøre Arbejdet godt for ikke at miste deres Bestilling. — Det skyldes ikke de gode Hvalvaage paa Suderø, at der saa sjældent er noget at fiske op. — Jeg er først nu gjort opmærksom paa, at Ændringen ogsaa kommer at gælde Sysselmændene. Dette kan jeg ikke gaa med til, og jeg agter derfor at stille Ændringsforslag.

Joen Rasmussen: Spurningurin er reistur av interresseraðum monnum, nevnlíga sýslumonnum; og hetta mugu vit leggja vekt uppá. Tað er framhildið, at vit í fjør broyttu grindaskipanina, tí skulu vit í ár ikki aftur fara til tað gamla, men hetta nýggja hevur víst seg at vera óheldugt. J. H. Poulsen heldur, at man ikki skal ganga til hetta broytingaruppskotið av tí, at tá verður eisini kravdur jarðahvalur. Eg hugsi, at tí nýtist man ikki at frykta fyrri.

R. Niclasen: Effersøe og eg eru ikki samdir um mátan at drepa grind. Eg hugsi tó, at mátarnir eru toluliga líkir. Tað eru vágirnar, sum eru ymiskar. Men tá vit nú hava fingið ein sýslumann úr Suðroy, so vóni eg, at tann góði Suðuroyamatin verður brúktur hjá okkum, so at hvør hvalur kemur upp á land. Til J. Rasmussen havi eg einki at bemerkja.

N. Debass: Eg vil stemma fyri fleirtalsuppskotinum. Skal ein ordning trefast, maa hon verða meira víttgangandi enn minnitalsuppskotið.

Joen Rasmussen: Man kann ikki framanundan siga, hvussu eitt grindadráp skal ganga fyri seg. Tað hendir í Miðvági, at nógv hefur verið at fiska upp. Teir forskelligu grindaflokkar eru forskelligir. Tað ræður um, hvussu grindirnar eru. Tá grind verður niðurstungin, ræður um at fiska væl upp.

J. H. Poulsen: Eg vil flyta ein hestilling til amtmannin, at tað verður prentaður ein ávísing til grindaveiðu. Hann kann passandi byrja so: »Paa Suderø gaar det saaledes til ved Grindfangst . . . .» Og hann kan enda soleiðis: »Naar man nøje efterfølger Anvisningen, vil Resultatet blive, at alle Hvalerne ligger dræbt paa Land.»

R. Niclasen: Eg segði, at eg einki hevði at bemerkja til J. Rasmussen. Men soleiðis sum han talar um uppfisking, noyðast vit víst til at fáa eina nýggja paragraff inn í grindareglementið, um at fiska upp. Tað er fleiri ferðir havt frammi, at tað fer so nógv á botn í Miðvági. Miðvágur sýnist at vera ein anstoytssteinur fyri summar. Tað kann henda, at menn ikki hava verið á landi, og grindin hefur tá brotið seg út aftur. Eisini kunnu grindir hava verið so stórar, at tær ikki hava rúmast á landi. Men mátin vit brúka, er absolut tann rætti.

O. Effersøe: Til J. H. Poulsen vil jeg sige, at naar der tales med Alvor om offentlige Interesser, og disse Bemærkninger tilmed er rigtige, saa er det urigtigt at møde saadant med spotende Ord.

J. H. Poulsen: Eg segði hetta, tí at Effersøe framheldur, at Suðroyingar betri duga at drepa grind, enn menn her um leiðir.

Joen Rasmussen: Vakt og uppfisking er tað sama.

Aftaná at tað var stemmað um sakina og fleirtalsuppskotið varð samtykt, uttalaði

O. Effersøe: Skal denne Sag ikke til 3. Behandling.

J. H. Poulsen: Efter sine natúr nýtir hon ikki at fara til 3. viðgerð.

O. Effersøe: Nej, det er ikke nødvendigt. Men vi har ofte ladet Sager gaa over til 3. Behandling, som har været mindre vigtige end denne. Jeg vil henstille til Overvejelse, om Sagen ikke skal gaa til tredje Behandling.

R. Niclasen: Tað er eingin grund til at lata sakina fara til triðju viðgerð.

J. H. Poulsen: Tá ein so æraður tinglimur sum Effersøe ynskir tað, so havi eg einki ímóti tí.

Sakin fór til 3. viðgerð.

Landbúnaðarlóglr.

3. viðgerð.

J. Patursson: Eg vil mæla til, at hetta verður samtykt, sum nevndin hefur skotið upp.

H. C. W.-Tórgarð: Viðvíkjandi eini av hesum sökum hava vit 2 tinglimir sett broytingaruppskot. Tað er bønarbrævið frá Havnarmonnum. Tá ið sakin var til 1. viðgerð, var viðtikið at koyra hesa sak til landbúnaðarnevndina; eg vildi hava eina serliga nevnd, og eg helt at vit væl kundu fremja hesa sök serstakliga, av tí at viðurskiftini eru øðrvísi í Havnini enn á bygd. Vit hava t. d. okkara serligu traðarlóg. Í trað við tað hava vit nú sett fram broytingaruppskot. Eg vil mæla til, at tað verður samtykt.

O. Effersøe: Jeg kan ikke tiltræde den foreliggende Betænkning, som er fremkommet paa en urigtig Maade. Jeg, der er Medlem af Udvalget, ventede, at vi skulde holde endnu et Udvalgsmøde, inden Betænkning afgaves; men pludselig laa der en trykt Betænkning med Medlemmernes Navne under. Denne har jeg ikke tiltraadt. — Jeg kan ikke indrømme,

at der i Tinget er gjort saa lidt, som der berøres i Betænkningen, angaaende Landbolovene. Spørgsmaalet om Landbrugsskolen og Mark- og Hægnfred har været til Behandling her, og det, som Tinget i den Henseende har gjort, har ikke saa helt ringe Værdi. Jeg ved, at vi maa komme igennem disse Lovforslag, men jeg lægger ikke saa megen Betydning i dem. Forholdene bliver ikke bedre, blot ved at lave en Lov. Vi har i Forvejen flere Papirlove, og jeg frygter for, at vi vil faa endnu flere ved Landbolovene. Ligesom jeg i sin Tid var med til at nedsætte Landbokommissionen, saa vil jeg være med til at fremme disse Sager ved at have en Ekstrasamling, men af flere Grunde ikke for nærværende Tid. Krigssituationen kan bevirke, at vi ikke faar den Ro, som er nødvendig. — Jeg kan iøvrigt være med til at udsætte disse Sager; dog maa jeg gøre en Undtagelse for de Sager, som er berørte i Ændringsforslaget.

Poul Niclasen: Óivað vilja vit allir tingmenn vera á einum ljóði um, at viðurskiptini í Havn eru øðrvísi en aðrastaðni í Føroyum. Tæssvegna haldi eg, at henda sak kann loysast serstakliga fyri Havnina, og vil eg mæla til tess.

J. Patursson: Viðvíkjandi tí, at atburðurin er so ella so, vil eg einki siga meira, av tí eg hevði tað frammi við 2. viðgerð. Tað vit hava gjørt hesi 7 árini, er neyðarsligt. Búnaðarskúlan gjørdi tingið nógv ov lítið við, áðrenn sakin fór úr Føroyum. Vit áttu at verið teir grundleggjandi. — Viðvíkjandi broytingaruppskotinum, undrar tað meg nógv, at mennirnir seta tað fram so seint í tingsetuni; eg dugi ikki at vita hvat teir ætla, og eg vil biðja teir taka tað aftur. Annars havi eg serliga heft med við § 3 í uppskotinum; har stendur, at viðurlagið áindflyder í Statskassen. Her bróta hesir menn eitt princip, sum búnaðarnevndin hevur haft. Áleina av teirri grund er tað ómøguligt at ganga við til tað. Hesir menn áttu heldur at vera gingnir saman við mær um at fáa eykating. Mær tykir eisini eitt sindur lægið, at hesir menn bara taka annað bønabrævið við, og ikki hitt frá R. Dalsgarð. Um teir halda uppá sltt, vil eg stilla broytingaruppskot um at halda eykating í vetur.

M. A. Winther: Eg rokni meg til teir, sum eru væl sinnaðir yvirfyri Havnini. Men eg kann ikki taka støðu saman við teim Havnarmonnum, sum eru komnir við hesum uppskoti. Eg kann ikki fata, at tann eini tingmaðurin, sum eisini er limur av Havnar býráð, í eini tíð, hvar Havnar býráð liggur í undirhandling um keyp av Hornagarði, kann koma fram við hesum spurningi. Eg haldi, hann mátti ikki vilja Havnar kommunu so illt, nú at koma við hesum, tí eg haldi, at Havnar býráð skal hava nakað at siga. P. Niclasen sigur, at her gera seg serlig hensyn galdandi. Tað var tann tíð, tá Havnin hevði sína serstöðu. Og tað var tann tíð, tá Havnin var eitt ríkt pláss; men so er ikki nú. Tey forhold, sum nú vilja gera seg galdandi í Havn eru eisini nú til steðar t. d. á Tvøroyri og suðuri í Vági. Og so skuldi man altso havt serstakan lovgeving fyri hesum plássum. Vit fyrigrípa alt møguligt fyri Havnar viðkomandi, tá Havnin ætlar keyp av Hornagarði. Eg kann ikki heldur trúgva, at hetta er almindiligt ynski millum arbeðsklassan í Havn. Og eg veit ikki um man kan siga, at hetta er útryk fyri eitt ynski í Havnar býráð. Eg vil ikki ganga við til hetta, júst av tí, at eg unni Havnini væl. Eg vil ikki vera við at binda fyri tí, sum Havnar kommuna kundi vilja í framtíðini; og aldrin nú meðan Havnin liggur í undirhandlingar. At umhugsan hesa sak — eisini viðvíkjandi vetrarfríðing — so seint sum nú í tingsetuni, kann ikki gerast. Hetta má loysast saman við hinum spurninginum um landbúnaðarlógirnar. Eg eri ikki fyri eykatingi, men eg vil tó stemma fyri broytingaruppskotinum um, at halda ting í vetur.

N. Debes: Tá henda sak var til 1. viðgerð, var hon nógv umtalað. Eg helt meg tá hoyra, at allir hildu tað vera ómøguligt at loysa ein einstakan spurning burtur úr hesi stóru sak. P. Niclasen var ein av teimum. Sum nýggjur tingmaður vil mín støða vera nakað oftir tí, sum teir tingmenn, ið hava gott skil á slíkum, hava sett fram. Við 1. viðgerð sýntist allir at vera sameindir. Men í dag hevur ein eldri tingmaður framsett nakað sum gevur broytingaruppskotinum frá P. Niclasen og Tórgarð viðhald. Tað uppskot, sum er komið frá nevndini, dámar mær ikki. Við 1. viðgerð meinti

man, at tað skuldi vera eykating í vetur, hvar allir hesir spurningar skuldu havast frammi. Nú vil nevndin dryggja til næsta ár. Tá verður tað kanska upp- aftur útsett til næsta ár. Tað sýntist á Effersee, at hann ikki vildi hava ting í vetur. Nú fyriliggur broytingaruppskot frá P. Niclasen og Tórgarð. Hetta brævið frá Havnarmonnum verður altso tikið til umhugsan í hesi tingsetu. P. Niclasen og Tórgarð hava ikki víst mæð uppskotið. Eg unni traðarmonnunum at fáa henda spurning loystan sum teir biðja um. Eg skal gjarna stemma fyri hesum uppskoti, men tað verður væl bara tilfartur úr tí.

H. C. W.-Tórgarð: Tað er heldur vágið, sum nýggjur tingmaður at taka orðið aftaná Patursson og Winther. Patursson sigur, at okkara uppskot er komið so seint inn. Men tá henda sak var til 2. viðgerð, var okkara broytingaruppskot framlagt. Patursson fannst at, hvussu uppskotið var skrivað, men eg haldi, at allir tingmenn fata tað. Okkara uppskot er eitt tillæg til ta traðarlóg, sum er. Tá Patursson segði, at tingið ikki kundi fremja hesa sak serstakliga, so helt eg við 1. viðgerð, at tingið kundi fremja hana burtur úr hinum. Eisini viðvíkjandi vetrarfriðing er øll grund til at fremja hesa sak serstakt fyri Havnina. Bóndabrukið er við at fella burtur í Havn, og tí er tað natúrligt at traðirnar vera vetrarfriðaðar. Tá Patursson sigur, at hann heldur, at vit vilja stemma við honum um at fáa eykating, so veit eg ikki um tað nýttar nakað, tá tann stóri parturin av tingmonnum ikki sýnist at vera fyri tí. Til Winther vil eg siga, at eg dugi ikki at sliggja, at um Havnar býráð skal yvirtaka hesar garðar, teir so skulu leggja eina klamma hond yvir traðirnar.

O. Effersee: Hvad angaar det foreliggende Ændringsforslag, saa møder det min Sympathi. Jeg ved ikke, om det er nødvendigt, at det sammenkædes med Landbokommissionen. Jeg kan forstaa, at der i Thorshavn er en Trang til Stede, for at faa disse Spørgsmaal ordnet saa hurtigt som muligt, og at man ikke skyder dem ud. Jeg maa bestemt advare imod at holde Ekstrasamling i Vinter, da alle Medlemmer umuligt kan komme til Stede. Patursson, som repræsenterer Bøndernes Interesse, synes gerne at ville, men A. Samuelson siger, at han kan

ikke under Hensyn til sit Rigsdagsarbejde. Jeg vil se et Forslag om Ekstrasamling som et Forsøg paa at holde Ting, uden at alle Interesser er repræsenterede.

M. A. Winther: Eg meini, at vit í grundini spenna bein fyri Havnar kommunu, um vit nú viðtaka at keypa Hornagarð; tí tá vilja bóndabrev koma inn, um at fáa traðir til keyps. Yvirhøvur eigir jørðin ikki at vera seld, men vit eiga at tryggja teir, sum sita við jørðini.

Poul Niclasen: Eg veit, at nógvir traðarmenn eru ikki samsintir við Winther um tað óbeina í at selja jørð. Annars er ongín grund til at fordjúpa okkum so nógv í spurninginum.

A. Samuelson: Tað er rætt, at her í Havn er bóndabrukið skumpa í 2. rekkju, meðan traðarbrukið er í 1. rekkju. Eg ætli mæð at stemma fyri broytingaruppskotinum, og haldi eg ikki, at tað fyrigrípur sakina. — Havnar býráð hevur ikki latið vera við at geva monnum traðir til keyps. Og eg haldi ikki, at nakar tingmaður kann vera ímóti uppskotinum uttan tingmaðurin í Kirkjubø. Í 1915 setti hann seg ímóti, at Havnar kommuna fekk Alakersgarð. Skal spurningurin um vetrarfriðing í Havn samansjóast við vetrarfriðing á bygd, so verður svarið annahvørt korta nei, ella tað verður skotið út í framtíðina. Eg stemmi tí fyri broytingaruppskotinum.

J. Patursson: Eg skal ikki hjálpa til at fáa sakina spilt. Eg skal seta mítt uppskot fram í tí treysti, at tað verður til frama fyri jarðabrukið.

S. P. úr Konoy: Eg kann bara ikki fata, at henda sak er góð fyri Havnina, men ikki fyri bygdina. Eg vil ikki vera við at fremja hana bara fyri Havnina. Kunnu vit á bygd biða, so kunna Havnar-menn eisini biða. Og eg vil siga tað opið her á tingi, hví eg eri ímóti uppskotinum. Havnin er fyrsta fyridømi her um, at tað er ringast fyri traðarmenninar sjálvar, at jørð fæst til keyps.

A. Samuelson: Eg havi bara sagt, at sakin er lætt at ordna í Havn, tí at einki bóndabruk er her.

S. P. úr Konoy: Eg trúgvi, at A. Samuelson misskilur. Vit vita, at menn

slta her í Havn við meiri jørð innangarðs enn mangur bóndi á bygð. Jørðin vil koma á einstakar hendur, og tað er tað, vit skulu forða fyri.

A. Samuelson: Nú heldur Konoy, at tað er skeivt at selja traðir, men er tað meiningin, so má eg siga, at eg eri óeinigur við hann.

Poul Niclasen: Eg veit ikki, hvi vit skulu tala so nógv um hesa sak; her fyriliggur bóndarbræv frá øllum traðarmonnum í Havn, og teir munnu vera førir fyrí at døma um, hvat ið verður til teirra besta, utan at Konoy skal fortolka tað.

S. P. úr Konoy: Eg havi mína meining um jarðaspurningin, og eg havi sagt, at søgan virkar avskrekkjandi.

Poul Niclasen: Konoy sýnist at hava broytt sína støðu síðani 1. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Eg havi somu støðu nú sum tá.

J. M. Matras: Av tí at viðurskiftini í Havn eru øðrvísi enn á bygð, ætli eg mær at stemma fyri broytingaruppskotinum.

M. A. Winther: Lat okkum siga, at á Viðareiði eru 50 menn, sum eiga jørð; um nú 40 av hesum vóru samsintir um at vetrarfriða, hvat vildi so Matras gjørt.

J. M. Matras: Eg vildi tikið somu støðu sum nú.

Michel Samuelson: Eg eri ímóti vetrarfriðing, tí eg haldi tað er forderevligt fyri seyðabrukið, og tá ið eg stemmi móti vetrarfriðing í Havn, er tað, tí at eg yvirhøvur haldi tað vera forderevligt. Ekstrating í vetur stemmi eg ikki fyri. Tað var eitt delikat spursmál fyri meg at hækka lögtingsdietirnar, og um nú tingið kom saman aftur, kundu veljararnir siga, at eg spekuleraði í dietinum. Men eg kann ikki stemma fyri tí, tí eg eri ímóti vetrarfriðing.

S. P. úr Konoy: Vetrarfriðing er neyðug, fyri at vit kunna fáa okkara land dyrkað. Spurningurin skal eisini vera reistur á bygð. So leingi seyðurin

gnagar traðirnar av, so virkar tað ringt fyri okkara land.

Michel Samuelson: Tá traðirnar skulu vetrarfriðast, so gongur tað út yvir seyðin. Teir, sum hava verið humanir og hava latið lagt allan undirhagan inn, teir koma nú at sviða fyri, at traðirnar vera vetrarfriðaðar. Tað er ikki beint at løna slíkum monnum við verðsins løn.

Th. M. Strøm: Eg vil unna Havnarmonnum at fáa sínar traðir vetrarfriðaðar. Men tað ræður um at fáa henda spurningin loystan líka fyri allar. Eg vil ráða bóndunum til at fæða sín seyð við hoyggj um veturin.

Uppskotið um at halda eykating í vetur (frá Debess og Patursson) fall. Uppskotið frá P. Niclasen og Tórgarð fall burtur. Samtykt varð uppskotið frá nevndini.

Djórælækni.

3. viðgerð.

J. Patursson: Eg vil mæla til, at tingið samtykkir nevndaruppskotið frá meirilutanum. Vit skjóta upp, at tingið alt í einum tekur C. J. Bech til djórælækna, meðan minnilutin heldur, at embætið skal uppsláast og at ministerið skal seta læknan.

A. Samuelson: Sum minnital skal eg anbefalla uppskotið frá mær, sum gongur út uppá, at justitsministerið útnevnið mannin. Í hinum lutinum eri eg samsintur við fleirtalið.

J. Patursson: Hetta skuldi vera sami máttin sum við fólkalækninum í Føroyum. Her hevur tingið søkt ministerið um studning. So er bæði her í Havn og heima á sandi. Hesi pláss hava sjálv rátt fyri, hvønn mann tey tóku. Tað er bara tann munur, at vit taka mannin samstundis.

A. Samuelson: Tað er tó annar munur. Tí sjálvt um tað stendur so, at tað skal vera ein djórælækni í Føroyum,

so forstandi eg tað so, at tað skal vera eitt djóralæknaembæti í Føroyum. Munurin er, at meiriluturin vil hava, at embætið skal vera amtskommunalt, men eg vil, at tað skal vera ministerleitt.

Th. M. Strøm: Eg varð valdur í hesa nevnd. Tá djóralæknin kemur at búgva her norðl, vil tað ikki fáa so nógv at siga fyri tað pláss, sum eg eri frá; men eg meini tó, at tað kemur at gera gagn fyri Føroyar í síni heilheit. Eg anbefalli, at vit seta hendu maunin sum er útlærdur og sjálvur hevur kostað sín lærdóm, og sum hevur fingið gott skoðsmál har, sum hann hevur praktiserað í Føroyum.

Nýtt hospital.

2. viðgerð.

H. C. W. Tórgarð greiddi frá nevndarálitinum. Allar kommunurnar í Føroyum vilja fáa gott av hospitalinum. Men kommunurnar í Havn og í Vestmanna eru serliga interesseraðar. Eg skal mæla til, at uppskotið verður samtykt.

O. Effersøe: Det foreliggende Forslag er et Skridt fremad mod Løsningen af denne Sag. Jeg kan dog ikke sige, at dette er fuldt tilfredsstillende. Jeg mener, at om det vil blive vedtaget, saa kommer vi paa Sudersø at lide under denne Ordning. Jeg kan ikke gaa med til, at vi paa Sudersø og Nordersøerne skal have Hospitaler, som drives og bekostes af de paagældende Beboere, medens her i Thorshavn et Hospital støttes af Amtskommunen og drives for dens Regning, blot fordi man siger, at man maa have et fælles Hospital (Amtshospital). Og naar jeg nu husker, hvad der er sket ved Sanatoriet, og hvor kostbart dette har været, saa frygter jeg for, at hvis Hospitaler her skal drives for Amtskommunens Regning, saa bliver det en overordentlig kostbar Historie, der ogsaa

knækker til at svide til os paa Sudersø. Betænkningen er ikke ganske klar, da det ikke ses, hvad der menes: om det er et Hospital, som skal baade opføres og drives for Amtskommunens Regning. Forslaget i Betænkningen synes at forudsætte, at der er nogen anden, som har Driften, og som skal have Tilskud fra Amtskommunen hertil. Men hvem er saa den anden? Jeg vil da foreslå, at man ordner det saaledes, at Thorshavns Kommune eventuelt tillige med andre Kommuner overtager Driften. Da vil man faa en passende økonomisk Drift. Ellers bliver man maaske ført ud i Forhold, som vil blive endnu mere alvorlige end Forholdene ved Sanatoriet. Det er uretferdigt, at Færøernes Amtskommune skal have Hospitalet og bære Udgifterne ved Driften. Mit Ændringsforslag slaar fast, at det er Thorshavns Kommune eventuelt med andre Kommuner som skal overtage Hospitalet og det eventuelle Underskud; samtidig som Amtskommunen yder et passende Tilskud f. Eks. 2000 Kr. aarlig. Det er hvad jeg mener om Sagen. — Det kan være noget tvivlsomt, om Udvalgets Forslag Punkt 1. er rigtigt. Det vilde være bedst, om man i Forvejen var klar over, hvem der er Arbejdsherre. Det vilde være heldigt ogsaa for det Forhold, at Summen blev overskredet.

Poul Nielsen: Eg má siga, at eg eri klárur yvir, at nevudin í ár er komin til eitt resultát. Eg haldi, at nevndarálitið er greitt, og eg meini, at vit eiga at veita nevndini tækk fyri starv hennara, og eg vil mæla til, at tingið nú tekur væl undir. Eg dugi ikki at skilja, at Effersøe tá slík landsgagnilg mál eru fyri skal siga, at hetta hóskar ikki fyri Suðroynnu. Vit kunnu ikki byggja hospital allastaðna. Her í Havn er eitt miðpunkt í oyrunum.

R. Rasmussen: Eg kann ikki lata vera at geva hesum máli mítt viðmæli. Eg havi altíð haft ans fyri tí og roynt at virka fyri tí. Men tað hevur ikki áður eydnast at koma so langt sum í ár. Tað var framført við 1. viðgerð, serliga av Effersøe, at man kundi ikki geva seg í lag við hesa sak fyrr enn

fullgott beskeð var komið frá kommununum. Tað hevur verið spurt og tær flestu hava svarað nektandi; einans ein hevur svarað játtandi. Nú kann tað vera ymiskt av hvørjum grundum hesar kommunurnar hava svarað aftur uppá. Tað varð framført, at Havnar kommuna hevur sýtt fyri at vera við. Tað er ikki reiðiliga beint. Havnar býráð stillar seg vælwilliga. Og tað er eingin ivi um, at Havnar kommuna, sum ber tann størsta part av tí, kommunurnar skulu geva, vil stilla seg vælwilliga. Men tað sýnist at vera við hesum, at fær man høgt eitt høvdið av, vaksa tíggju út aftur. Effersøe hevur ein hóp av indvendingum og er separatistisk sinnaður viðvíkjandi Suðroynni. Eg kann tó ikki trúgva, at hann í longdini vil halda fast um sína støðu. Man kann vist stilla Norðoyarnar saman við Suðroynni, men eg trúgvi ikki, at Norðoyingar vilja framføra slíkar grundir sum Effersøe. Tað hospital, vit vilja byggja í Havn, kann ikki uppfatast sum amtskommunal ella kommunal hospital í Danmark. Effersøe vil, at amtskommunan skal taka øll hospital í Føroyum. Her er ein landslutur við serstakum viðurskiftum, tað ger, at vit í morgin ikki kunnu líknast saman við aðra staðni. Her sum vit liggja so langt av leið, mugu vit hava eitt hospital, sum vit kunnu fáa nakurlunda tað sama burtur úr sum á størri hospitalum aðra staðni. Her skal man kunna útrætta meir enn á sjúkúsum í Suðroy og Norðroyum. Her skuldi man hava röntgenapparat, og tað er eisini meiningin, at man skal kunna geva ljósbehandling, at man í tí heila mest møguligt skal kunna hjálpa fólki, so tey ikki skulu noyðast at fara út av landinum til at søkja sær heilaubót. Eitt tilfíkt hospital skal hjálpa øllum Føroyingum. Og tí má tað felaga, sum er amtskommunan, taka deil í tí. Effersøe sigur, at driftin verður so dýr og peikar hann á erfaring frá Hoydelum. Men formálið við einum hospitali er ikki bara, at driftin ber seg. Hvi er driftin bíligari í Klaksvík enn á Tveroyri. Er tað ikki av tí, at tað verður so knípt við driftini, at tað avíður til sjúklingarnar. Eg eri bangin fyri, at kommunal drift fyri bíligheitina skyld verður óhaldug, tí

bíligheitin vil ganga út yvir sjúklingarnar. — Tað er einki sagt um, at tingið skal driva hospitalið, men stýðja driftina. Hetta forholðið hevur verið umtalað í nevndini, men er kanska ikki komið nóg týðiliga fram her. Effersøe heldur, at kommunan í Havn skal driva hospitalið.

Edw. Mortensen: Eg havi betonkiligheitir við at stemma fyri uppskotinum av somu grundum, sum Effersøe nevndi. Tað er sín sak at ganga við til hetta, tá ið lögtingið skal hava driftina. Eg eri farin í holt við eitt broytingaruppskot, men tað er ikki liðugt enn. Eg haldi, at amtshospitalið eigir at verða eins og nú ein sjálvstýrandi institutið, so vil eg vera við til, at lögtingið gevur stóran studning.

R. Niclasen: Tað er ongin ivingur í at hospitalsviðurskiftini í Føroyum eru ógvuliga vánelig; tí mugu vit beta um tey. Eg haldi, at tað er neyðugt at fara undir at byggja nýtt hospital, og at lögtingið tekur sítt tunga tak; men so er tað administratióin, sum er tað oyma punktið; hon kann koma at kosta lögtinginum nógv. Eg haldi, at administratióin skuldi verða yvirtikin av Havnar býráð við studningi frá lögtinginum. Í Íslandi gjørdur kvinnurnar tann dagin, tá ið tær fingu valrætt, til hátíðardag, og selja tær á tí degi, 19 mei, eitt merki; í trý ár hava tær nú savnað 53000 kr. Hesin peningur skal verða nýttur til at byggja eitt landshospital fyri. Kundu nú kvinnurnar í Føroyum ikki gjørt okkurt líknandi. Eg ætli mær at stemma fyri nevndaruppskotinum við teirri broyting, sum Effersøe tilmælir.

O. Effersøe: Det vil ikke være vanskeligt at vise, at D'Herrer P. Niclasen og R. Raemussen ikke har Ret til at afvise mine Udtalelser paa en saa voldsom Maade. Nej, D'Herrer vil se, at min principielle Stilling er den samme som Udvalgets. Segen bør gøres noget mere klar end den foreligger i Betænkningen. Straks jeg begyndte, udtalte jeg min Anerkendelse af Betænkningen. Jeg vil kræve en Ordning, som kan gardere os mod Overraskelser.

Jeg ser saaledes paa Sagen, at ogsaa Hospitaller kan ledes økonomisk samtidig med, at der tages de fornødne Hensyn til Partierne. R. Nielsen slog paa en Maade til at tilvejebringe Penge; desværre er det saaledes, at Kvinderne ikke er saa glade ved at have faaet Valgret. Men vi kan lave en anden Slags Landsdag, f. Eks. en Landsdag til Minde om, at R. Nielsen og jeg endelig har været enige her i Tinget om en Sag.

H. C. W. Tørgard: Tað er sjálvandi, at atfinningar verða gjørdar; men eg vildi biðið tann æraða uppskotastillara loyvt nevndini sjálv at gera broytingar og koma saman aftur. Hetta er ikki bara ein spurningur fyri Havnina, men fyri allar Føroyar, við tað at hetta hospitalið skuldi fyri okkum verið eins og ríkshospitalið er fyri Danmark. Eg vil annars mæla til, at sakin fer til 3. viðgerðar.

J. Guttusen: Eg haldi eins og hinir, at tað ikki er heldigt at einki fyriliggur um, hvussu nógv driftin kemur at kosta. Tað er heldigari, at løgtingið gevur ein studning, og ætli eg nær tí at stemma fyri uppskotinum við teirri broyting. Eg trúgvi neyvan, at Vestmanna kommuna vil geva nakran studning, og so kom man at hava so nógv útreiðslur av tí.

R. Rasmussen: Hetta er ein serliga viktug sak. Uppskotið frá Effersee er ikki serliga heldugt. Man kann ikki so væl samtykkja, at Havnar býur skal taka leiðslu. Og tað er ein spurningur um tað er rætt, at tingið, sum skal lata 100,000 kr., sleppur yvirleiðslu úr sínum hondum. Guttusen helt, at tað var óheldugt, at tað ikki stóð, hvat driftin skuldi kosta. Tað er ikki gjørligt at siga tað, soloðið sum tíðirnar broytast í heilum. Men vit hugsa okkum, at driftin vil geva undirskot, og vit hava gjørt útveg í betonkinginum til at deka hetta undirskotið.

J. M. Matras: Eg haldi tað vera neyðugt og til gagn, at vit fáa eitt slíkt hospital. Men eg vil ikki vera við at lata tað dríva fyri emtskommun-

unnar rokning, men fyri tær mest interesseraðu kommunurnar, serliga Havnar kommununi við tilskoti frá tinginum.

Edw. Mortensen: Eg haldi, at nú kann orðaskifti enda og sakin fara til 3. viðgerð. Effersee sigur, at tá man lesur punkt 1., er tað tingið, sum letur byggja hospitalið. Eg haldi, at hospitalið skal verða sjálveigandi við studningi frá tinginum og statskassanum. Eg haldi, at kommunurnar skulu spyrjast eisini, um tær vilja taka part í driftini.

Th. M. Strøm: Eg eri sammintur í at tað er neyðugt at fáa eitt hospital, og at Havnar býráð tekur leiðslu av tí; tí á Tveroyri hava vit kommunalt sjúkhus, sum ikki fær nakran studning av tinginum. Eg meini eisini, at tað skal undirsøkjast, hvør ið skal uppføra húsið, og at tað skal framkaffast specificerað yvirslag.

N. Debess: Nevndin hevur gjørt eitt gott arbeiði, eitt arbeiði, sum er væl gjøgnumtonkt. Mær dámar ikki tað sum Effersee framhelt, at hospitalið ikki skal vera amtskommunalt, men at Havnar kommuna skal stýra tí. Tí eitt tílíkt hospital vil í øllum ferum verða meiri nýtt av fólki utanfyri enn innanfyri Havnina.

M. Samuelson: Tá henda sak var fyri síðst vóru forstandarskapini spurd, um tey vildi lata tilskot. Tað sum metti mótstand frá okkara síðu var, at vit skuldu vera við at bera útreiðslurnar. Tá hospitalið skal vera ein landsak, hví skulu tá kommunurnar vera við at bera útreiðslurnar. Vit liggja so langt burtur frá, at fáar kommunur liggja longri. Eg kann ikki ganga við til at bebyrða kommunurnar at bera útreiðslurnar til hetta.

H. C. W. Tørgard: M. Samuelson kundi ikki lata, at tær einstaku kommunurnar skuldu vera við til at lata til hospitalið, tá hospitalið var ein landsak. Tær 100,000 kr., sum vit fyriskla frá tinginum, er tann parturin, sum landið letur. Við at byggja fleiri og fleiri sjúkhus kann man ikki geva ta

hjálp til sjúklingar, sum man skuldi kunna flugið frá einum hospitali, sum tað sum her ætlast. Vit mugu viðganga, at tað er illa, at vit ikki kunnu siga, hvat driftin vil kosta; men tað er jú ógjørligt.

J. Guttusen: Tórgarð holt, at vit komu ikki at fáa nakað ordentligt hospital í Føroyum við at byggja størri sjúkhus. Hartil skal eg siga, at tær bygdir, sum liggja langt burtur, vilja ikki fáa ta neyðturvuligu nyttu.

M. Samuelsen: Min æraði síðumaður til hægri hevur misfatað meg. Tað er ikki ein landasak, tá ið bara tær interessar kommunurnar hava driftina og ikki alt landið.

H. C. W. Tórgarð: Nevndin hevur sagt, at vit ikki kunna rokna við styrk frá kommununum til driftina. Eg ivist ikki í, at verður einki gjørt, vil Havnar kommuna sjálv gera eitt sjúkhus, men hetta verður ikki eitt lands-hospital.

D. J. Thomsen: Eg vil absolut stemma fyri sakini. Stór grund er fyri, at vit eins og í øðrum londum byggja stór hospital, sum kunna uppfylla tær pliktir, sum tey smáu ikki gera. Tað er ein undirordnaður spurningur, annað hvørt Havnar kommuna skal bera driftina ella ikki. Løgtingið styðjar fyrirtøkuna og má eisini hava hond í banka við driftini.

Th. M. Strøm: Eg meini, at tey smáu sjúkhusini hava stóran týdning. Men um nú Havnarmenn funnu uppá at byggja sær sjúkhus, komu teir at lata meira enn 15000 kr.

Poul Niclasen: Tað ræður um her í Føroyum at fáa eitt nútíma hospital, hvar fólk kunnu sækja sær heilsubót. Tí má sakin verða ein landasak, ein sak, sum kemur øllum til gagns.

J. Patursson: Hetta er ein sak, sum kostar landinum ógvuliga nógv; men vit kunna ikki vísa hana frá okkum. Tað er trupult at noyðast at fara yvir hav fyri at vinna sær heilsubót.

Tí ætli og mær at stemma fyri uppskotinum frá nevndini.

M. A. Winther: Eg havi verið í hesi nevnd, og eg haldi, at sakin er ógvuliga væl frágreidd. Sjálvandi hevur Havnin stóra interessu í hesum, men siga vit, at Havnar kommuna skal bera ella byrðina, so vil Havnar býráð siga, at so vilja vit sjálvir byggja okkum sjúkhus, men tá fáa vit ikki tað stóra hospitalið. Tað, sum tann æraði tingmaður suður í Vági segði, dámdi mær sera væl, og tað gleðir meg eisini, at R. Rasmussen, sum er tingmaður fyri Norðuroyar, hevur sett seg út yvir tær lokalu interessurnar. Nevndin vil nú til 3. viðgerð hugsa meira um sakina.

M. Samuelsen: Eg síggi hesa sak sum eina landasak; men tað er broytingaruppskotið, sum fram er komið, sum ger meg betonkíllgan. At hava sjúkhus hjá sær er gott, men her sjúkhus nytta einki; læknir má eisini vera.

Samtykt varð at lata sakina fara til 3. viðgerðar.

Sølu av hondkeypsapotekaraverum.

2. viðgerð.

Joen Poulsen greiddi frá nevndarálitinum, og sakin fór til 3. viðgerðar.

Sanatorlið.

3. viðgerð.

N. Debes greiddi frá nevndarálitinum.

O. Effersee: Jeg har underskrevet Betænkningen med Forbehold m. H. t. et enkelt Punkt. Jeg kan ikke antage, at det er nødvendigt at ansætte en Dreng til at løbe Ærinder. Sanatoriet har ofte været vort Smertensbarn. Jeg bor for langt borte, til at jeg kan gøre noget for at faa bedre Skik i Sagerne. Jeg vil for denne Gang være nødt til at slutte mig til Udvalgets Forslag og til Haabet om, at Forholdene vil komme ind i en bedre Gænge.

S. P. úr Konoy: Eg eri ikki valdur til umkalfatring av sanatoriinum. Tað hevði verið heldugt, um Effersee kom inn í hesa nevndina, um hann so býr í Suðroy.

O. Effersee: Jeg har ikke andet Ønske, end at Konoy vil rette paa den Skik med Hensyn til Sanatoriet, som er en Uskik. Det er ikke muligt, at en Lagtingsmand fra Sudero kan udrette noget i et staaende Udvalg. Det er anderledes let at komme til Thorshavn fra Østerø.

N. Debes: Tað er ikki lætt at beta um viðuraskiftini har uppi. Vanskilgheitin liggur í doktaraspurnlinginum. Er man heldigur at fáa doktara sum bæði er doktari og økonomur, so er har tann besta hjálpin hjá nevndini. Í etundini er ikki væl stillað, tí nú er doktaraloyvi.

S. P. úr Konoy: Eg veit ikki, um vit fáa skil á tí. Eg vil ikki, at man skal vænta stórvegis broytingar og so blíva skuffaður.

Poul Niclasen: Effersee meintir væl ikki, at tað skal verða ein revolution. Tað skal hyggjast víðari á tað grundarlag, sum er. Í síni tíð var nógvt talað um sanatorið; tað var nevnt hin dandandi stova. Eg vænti, at teir menn, sum fáa við hetta at gera, kunnu útrætta nakað. Eg vil vóna, at tað fyrri oftirtíðina ikki vera líkindi til so stóran kritikk ímóti hesi virksomheit.

N. Debes: Hin dandandi stovan — tað er ikki kalkulerað, hvat tað vil kosta at fáa gólvini at liggja á góðum

grundarlag, tá tað ikki ætlast at gerast nakað við tey. P. Niclasen kann tí ikki leggja okkum tað til last.

Latínaskúli.

2. viðgerð.

Fróstin: Tingið hevur í ár fingið eina sak til viðgerð um ein latínaskúla. Ein særlig nevnd hevur haft hetta mál undir hondum. Tað er øllum tingmonnum kunnugt, at í gomlum dögum hevur verið latínaskúli her. Hann var ikki stórur og treivst ikki reiðiliga væl; men skúlarnir tá í tíðini vóru, heldur ikki allir so mætir. At hesin skúlin ikki gekk so heilt væl, kundu hava sínar ymisku grundir. Fólkkið var fátt, og viðurskiftini vóru smá. Men nógvir Føroyingar gingu gjøgnum tíðirnar út frá hesum skúla og kundu taka embætiseksaminu í Keypmannahavn — og koma aftur higar. Eitt mundið vóru so nógvir lærdir Føroyingar, at teir kundu umseta øll prestaembæti í Føroyum. Og so eitt annað: Nógvir Føroyingar gingu í skúlan og komu heim aftur á bygd og lærdu frá sær og útbreiðdu almennan upplýsing. Latínaskúlin byrjaði 1440 og vardi til árið 1800. Tað er soleiðis 100 ár síðani, at hann fór fyrri bakka. Spurningurin er nú, um vit eru mentir at reisa ein slíkan skúla aftur. Eg veit ikki. Eg dragi á bæði. Eftir fólkatálinum kann tað vera vónandi, at ein slíkur skúli kann fáa nakað nógvar næmingar. Og so eru tíðirnar hjá okkum øðrvísi enn fyrr, og pengaráðini eru betri; eisini er bæði lesibúgur og yvirhevnur framfarafýsni størri. Og nú hava vit skúlan í landinum, sum kann vera góð undirgrund, millumskúlan og realskúlan. Tað eru já nakrir Føroyingar, sum lesa og koma til universitetið. Summir fara á Sorø og taka studentareksaminu har og fara þaðani til universitetið. Tað kann vera ein spurningur um at halda fram eftir hesum veg ølla at skapa ein skúla her

helma. Tí tað eru ikki øll, sum hava fært at fara niður á aðrar skúlar. Høvdu vit sjávir ein skúla, kundu vit rokna, at fleiri kundu koma fram til studentareksamen. Ein slíkur skúli kann fáa ógvuliga stóran týdning fyri land okkara, við tað, at fleiri Føroyingar kundu fáa studentareksamen og embætiseksamen og koma at umsita embættini í Føroyum. Og slíkur skúli kundi virka livgandi og mennandi um okkara andligu mentur. Men hetta er ein stór og torfør sak. Skulu vit fáa ein soverðan skúla, so má hann vera góður. Vit hava hildið í nevndini, at vit í ár ikki kunnu gera annað við sakina enn at fyrireiða hana og geva upp í handur á skúlastjórnini at koma aftur við henni.

Poul Niclasen: Eg havi sjálvandi ikki stórt at siga til tess, prósturin flutti fram, tí tað var jú forholdsvis negativt, og hann sýntist ikki at hava tør bestu vónir fyri einum slíkum skúla. Tað er eyðvitað, at um viðurskiftini stillaðu seg soleiðis, at vit vóru mentir at fáa ein slíkan skúla, so var nógv vunnið — at siga um skúlin kundi verða í góðum skili. Ein slíkur skúli her í Føroyum mátti geva næmingunum minst líka so góða undirvísing og líka so góð økonomisk kor, sum Føroyingar nú kunna fáa við slíkar skúlar í Danmark. Tí tað vil ikki vera til gagns, men til ógagns, um vit fáa ein slíkan skúla her í Føroyum, og næmingarnir eins og á Luthers tíð í Týsklandi eru so vánaliga stillaðir, at teir noyðast at apyrja við bangnum hjarta og skelvandi rødd utan fyrri húsaðyrnar: „Da mihi panem propter Deum!“ (Gev mær breið fyri Guds skuld). Skulu vit her í Føroyum fáa í lag ein latínaskúla, má tað ikki bert vera navn, vit hugsa um, soleiðis at tað eina verður eitt eiti av einum latínaskúla; men tað má fyrst og fremst verða ein góður skúli, sum kann geva okkara ungdommi góða andliga mentun og kunneika, soleiðis at hann kann leggja okkum grundarlagið til væl mentaðar konur og menn, ið við takksemi og av fullum huga kunna syngja, tá tey fara úr skúlanum: „Gloria in excelsis Deo!“ (Helður veri Gud í Himna-

borg). Nevndin hevur sum sagt ikki kunnað greitt henda stóra spurning stórt sörvisei úr hondum í ár. Men hetta er bert ein av teim ógvuliga stóru sækum, ið sjálvstýrisflokkurin hevur lagt fram í ár, og sum slættis einki er komið burtur úr. Fleirtalsflokkurin hevur viljað reformerað og broytt um uppá so mong ting, men tað vísir seg í sak eftir sak, at evnini hava ikki sligið til. Tað er jú soleiðis, at tað altíð er lættari at kritiserast ein annan enn sjálvur at gera nakað positivt, tá ið ein kemur til maktina; tað haldi eg, at tingasetan í ár hevur givið okkum góð dømi um. Alt hetta buldrið, ið vit í ár hava sæð frá sjálvstýrisflokkinum her á tingi, minnir ikki so lítið um buldrið frá eini tónari tunnu og gevur mær alla grund til at minna um orðini: „Fjellini komu í barnaneyð, ley áttu barn, men tað var ein láturliga lítil mús!“

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Fundur ónsdag 18. september.

Lagtingslógin.

2. viðgerð.

Edw. Mortensen greiddi frá nevndaráráttinum hjá fleirtalinum.

O. Effersøe: Spøragsmaalet om Ændring i Lagtingsloven har beskæftiget Tinget ofte. Sambandspartiets Udvalgsmedlemmer under Behandlingen af Sagen om Lagtingsloven i Aaret 1915 har i vedk. Udvalgsbetænkning, som findes i Lagtingstidende for 1915, gjort udførlig Rede for Sagens Behandling gennem Tiderne, og jeg kan henviser hertil. Bl. a. har Spøragsmaalet om Amtmandens og Provstens Stilling som selvskrevne Medlemmer af Tinget været behandlet. Dette Spøragsmaals Betydning har man haft Øje for, og der

har været Stenning for at løse det saaledes, at Amtmanden og Provsten ikke skal være faste Medlemmer af Tinget. Det er ingen ny Opfindelse af Selvstyrepartiet. Men der har været praktiske Vanskeligheder, som ikke saa godt lod sig løse. Sambandspartiet har gjort udførlig Rede for disse Spørgsmaal i Betænkningen i 1915. Sambandspartiets Stilling i 1915 var den, at man fuldt ud erkendte Rigtigheden af, at man bør gøre Tinget til en Forsamling af valgte Medlemmer; dette kræves ogsaa efter vor Grundlov, som fastsætter det kommunale Selvstyre under Statsmagtens Tilsyn. Vi tænkte os en Mulighed for at faa det løst i en nær Fremtid paa en tilfredsstillende Maade, og erklærede os villige til at gennemføre en Løsning. Vi vilde dog, at ogsaa Kvinderne skulde faa Lejlighed til at gøre deres Indflydelse gældende m. H. t. Sagens Løsning. Det Løfte, som vi dengang afgav, er vi villige at indfri. Med Hensyn til den anden Del af Sagen, den politiske, den Del, som har Berøring med vor Forfatning, vor Grundlov, da maa Sambandspartiet i Overensstemmelse med sin Stilling i 1915 holde for, at vi ikke kan være med til noget som helst Forslag, som krænker vor Forfatning eller tager Sigte i den Retning. Vor Stilling til Flertallets Forslag er derved given, idet vi kan følge Flertallet med Hensyn til dets Forslag om Amtmandens og Provstens Stilling, men ikke med Hensyn til visse forskellige andre Forslag, som er fremsatte. Hvad angaar Spørgsmaalet om Amtmandens og Provstens Stilling, da maa jeg bringe i Erindring den voldsomme Agitation fra Selvstyrepartiet om disse Spørgsmaal. Netop derved, at Selvstyrepartiet ikke har set sig istand til at løse disse Spørgsmaal fuldt ud, indrømmer det den store praktiske Vanskelighed, som er forbundet dermed, og indrømmer ganske Rigtigheden af Sambandspartiets Stilling til Sagen i 1915. Det viser, at Agitationen mod os paa dette Punkt har været uberettiget. Naar vi blot løser den ene Side af Sagen med Hensyn til Amtmandens og Provstens Stilling under Tingsamlingerne, da er Spørgsmaalet ikke mere

end halvt løst. Der ligger en betydelig Myndighed i Amtmandens Haand imellem Tingsamlingerne, og med Hensyn hertil har Selvstyrepartiet ikke vidst nogen Udvej for at faa Amtmanden fjernet. Hvis Amtmanden skal fjernes helt, kræves, at der etableres et helt nyt og kostbart Embede som Formand i Lagtinget med Kontor og Personale m. v. Og Pension skal der ogsaa gives Formanden, da man skal tage en Mand fra hans borgerlige Stilling. Og der skal holdes Kontorpersonale og gode Lokaler. Med Hensyn til den Del af Sagen er der kun fremkommet lidt fra Flertallets Side. Deraf slutter jeg, at Selvstyrepartiet ikke burde have taget saa stærkt paa Sagen i sin Tid. Vi mener, at Sagen bør gribes saaledes an, at man bestemmer, at Amtmanden og Provsten træder ud af Tinget; men at Amtmanden bliver ved med at optræde angaaende de kommunale Sager mellem Samlingerne. Alle de andre Forslag, særlig for saa vidt de griber ind i Grundloven, vil vi ikke være med til. Vi vil ikke være med til, at Lagtinget skal være en lovgivende Forsamling. Vi mener, at Tinget kan opnaa den Myndighed, som er nødvendig, uden at gøre denne Indgriben i Forfatningen. — Vi vil endvidere optage Spørgsmaalet om Ændring i Repræsentationen, at man skal stræbe efter at faa en mere ligelig Repræsentation for de enkelte Kredse, for de herskende Anskuelser. Indenfor Mindretallet er der dog nogen Uenighed om Enkeltheder heri. Jeg kunde ønske større Kredse, men jeg har anset det for praktisk at foreslå, at de nuværende Kredse bibeholdes, men med den Ændring, at Repræsentationen skal rette sig efter Kredsenes Indbyggerantal (eventuelt Vælgertal). Vi ved, at det har haft stor Betydning ved Valgene, at Kredseene ikke har haft en ligelig og retfærdig Repræsentation. Hvad særlig min Kreds (Sudere) angaar, saa har den til Trods for, at den har haft et betydeligt Indbyggerantal først i 1906 faaet flere end to Repræsentanter. Den rykkede da op til fire, men det Antal er allerede nu for lille. Jeg vil ikke, at der foretages Ændring i Lagtingsloven, uden at Kredsenes faar en

ligelig Repræsentation i Tinget. Mindretallets Medlemmer er alle enige om, at man bør prøve paa at faa en saa vidt mulig ligelig og retfærdig Repræsentation for de herskende Anskuelser i Befolkningen og har i dette Øjemed foreslaaet, at Tinget skal bestaa af 20 Medlemmer, som vælges i Kredse, og indtil 3 Medlemmer, som vælges i Henhold til Tillægsmandater.

Edw. Mortensen: Eftersøe siger, at kravið um, at amtmáðurin og próstin skal úr tinginum, ikki er uppfunnið av sjálvstýrispartíinum. Nei, partið hevur heldur ikki sagt tað, men tað hevur sterkt hildið kravið fram. Og resultat- ið av hesum kravið er tað uppskot, sum her liggur frammi ídag. Nú er man samsintur um at gjøgnumføra hesar broytingar. Lesur man minnitals- uppskotið, so líknar tað næstan orð- rætt tí uppskoti, sum eg setti frammi í 1916. Tað elnasta, teir ikki hava, tað er, at tað stendur einki um, at amtmáðurin skal hava atgongd til tingið. Tað haldi eg vera ein mangul. Tað undrar meg, at ministerið nú kann ganga við til tað, sum eg framsetti í 1916. Hvi kundu teir ikki tá ganga við til tað. Hava kommunurnar úttalað seg um henda spurning. Eg hoyrði einki um at hesin spurningur um amtmannin og próstin var hildin fram fyri kommununum. Tað vóru vist onnur spærmál, sum vóru frammi. Sambandspartið kann ikki siga, at kvinnurnar hava úttalað seg við valgið. Tað skuldi tá vera, at sjálvstýrispartið vann. Eftersøe helt, at tá man setti amtmannin frá, mátti hann represen- tera tær kommunalu sakirnar millum tingana. Tær kommunalu sakirnar eru ikki stórar sakir. Tað kann man ikki kalla betýðiliga myndighelt, sum amtmáðurin fær. Tá vit ikki hava vilið sagt, at tann valdi formaðurin eisini skal hava tað kommunala, so er tað tí, at man í Danmark ætlar at gjøgnum- føra eina broyting við amtaráðunum, og vit vilja fyrst vita, hvussu tað virk- ar. Tað hevði ikki verið stórar vansk- iligheittir, sjálvt um tann valdi formað- urin skuldi hava tær kommunalu sak- irnar. Vit meina, at uppskotið kann

gjøgnumførast utan at tað nýtist ein grundlógabroyting.

O. Eftersøe: Mortensen fremførte til Forsvar for Partiets Frenigangsmå- de, at Partiet havde gjort sig fortjent af en Indbanken i Folks Bovidsthed, at Amtmanden og Provsten ikke skulde vælges til Lagtinget. Der var Enighed om dette Spørgsmaal i 1915. Uenighe- den angik kun Spørgsmaalet om, hvor- vidt man skulde fremme Sagen straks eller lidt senere efter moden Overvej- else. Hvad angaar vor Stilling om, at Kvinderne skulde faa Lejlighed at give deres Mening til Kende, saa har Kvin- derne faaet Lejlighed dertil. Man kan ikke diskutere, om der ved Vælgmø- der har været talt mere eller mindre om Kvinderne. Der har været diskute- ret, og Kvinderne har været tilstede. Sagen har foreligget til fri Diskussion. Mortensen talte om Spørgsmaal, som var debatterede ved Valgmøder; et af disse er Vareforsyningen. Han undrede sig over, at vort Forslag ikke inde- holdt andet end hans fra 1916. Dette er et Bevis for Rigtigheden af vor Stilling, at Spørgsmaalet er saa van- skeligt at løse, at det ikke har været muligt at komme videre hidtil. — Naar man ser hen til Selvstyrepartiets vidtgaaende Forslag i 1915 om Ænd- ringerne i Lagtingsloven (det saakaldte Olajbrev), man man undre sig over det nuværende forholdsvis moderate Forslag. Vi er ikke i Stand til at for- klare dette paa anden Maade end, at Partiet indser, at det er taktisk klogt at slaa af paa Fordringerne. Man an- griber først nogle Stillinger; lykkes Angrebet, gaaer man over til Angreb paa andre, for at Fæstningen til sidst kan falde. Fæstningen er Færøernes statsretlige Stilling i Riget. Vi ser saaledes paa Sagen, at Selvstyrepartiet mener, at Tidens Fylde endnu ikke fuldt ud er inde til det endelige Stormløb. Ikke destomindre indeholder Forslaget noget, som er et Indgreb i Rigsdagens og Kongens grundlovs- mæssige Lovgivningsmyndighed, nemlig § 5. Mortensen spurgte om der skulde stemmes om III; vi mener, at man bør stemme om det. Vi tænker os, at hvis det blev vedtaget, kunde det forelægges

Regeringen og blíve forhandlet mellem Regering og Lagting. Ændringsforslag kan stilles til 3. Behandling.

Edw. Mortensen: Vit halda, at § 5 ikki er nokur broyting av tí, sum hevur verið. Vit vilja í hesi tingsetuni ikki seta uppskot fram um fleiri broytingar. Tað undrar meg ikki, at sambandsflokkurin bara vil hava hesar fáu broytingar viðvíkjandi amtmanni og próatl, men tað undrar meg, at sambandsflokkurin í 1916 ikki vildi ganga við til nýtt uppskot.

O. Effersee: Naar det, som Flertallets Forslag angiver, forbydes, at nogen Lov gøres gældende for Færøerne, før den har været forelagt Lagtinget til Betænkning, saa er det utvivlsomt en Indskrænkning i den Myndighed, som Grundloven giver Kongen og Rigsdagen. At vi ikke har kunnet gaa videre i vort Forslag, har jeg begrundet.

Edw. Mortensen: Táið ein reger- ing hevur givið eina serliga lóg fyri Føroyar, so hevur altíð verið síður at fyrileggja lögtinginum lógina fyrst. § 5 hjá okkum fyriskrivur bara regeringini eina plikt, sum hon longu fylgir.

O. Effersee: Mortensen ved saa vel som jeg, at det har været Sædvane, men Mortensen ved tillige, at den ikke altid har været fulgt, og at Rigsdagen har givet Love for Færøerne uden først at spørge Lagtinget. Men jeg forstær, at dette Forslag skal være en foreløbig Underminering. Det maa ikke faa Udseende af at indeholde et Angreb paa Grundloven.

Edw. Mortensen: Eg meini, at hetta kravið er natúrligt og rímligt. Ríkisdagurin eigir at hava tað álit á okkum, at hann fyrst spyr okkum.

O. Effersee: Det er ikke min Mening at indskrænke Lagtingets Myndighed; men vi bør ikke gøre Indgreb i Landets Forfatning.

R. Rasmussen: Íár tykist ikki at vara so vorðin brandur og eldur um Lagtingstíðenda 1916. A.

hesa sák sum í 1915, og tað er eingin sum nú ætlar at halda tímalangar talur. Orðførarin fyri minnitálinum letur koma til orða, at sjálfstýrisflokkurin síðani 1915 hevur broytt ógvuliga nógv sína stöðu. Eg haldi, at hann ongan rætt hevur at siga so, og eg haldi hann mótbevisir tað sjálvur: hann sigir nevnlíga, at hetta uppskotið er í sama mótstíði við grundlógina sum hitt í 1915; bæði eru grundlógarbrótandi. Eg meini nú ikki, at so er. Harimóti tykist minnitálið at vilja halda, at vit ikki kunna fáa munagott sjálfstýri utan grundlógbroyting. Men um so er, mugu vit gremja okkum nógv um, at grundlógin er so skikkað. Tí torført verður at broyta hesa nýggju grundlógina. — Nú haldi eg, at vit kunna ikki fáa góð arbeiðiskor utan við tí sjálfstýri, sum eg vil hava. Eg eri ikki av teirri hugsan, at hetta er grundlógbrótandi. Hetta er eitt gamalt krav, okkara § 5, sum fyrst var frammi 1881, og so vítt mær kunnugt hevur ikki altíð verið hildið, at hetta var grundlógbrótandi. Tað er fyrst nú, at tað verður hildið so sterkt fram. Tað er ikki satt, táið Effersee sigur, at teir í 1915 vildu hugsa um spurningin, tí tá stóð í vali at seta eina nevnd, sum skuldi gera rannsóknir viðvíkjandi spurninginum, men sambandsflokkurin forðaði fyri, at nevndin varð sett. — Effersee hevur eisini uppskot frammi um eina meiri rættvísa tingrepresentatión. Hana heldur, at tað einasta rættvísa er at meta eftir fólkatálinum. Men hetta haldi eg er skeivt; vit mugu eisini kanna eftir, hvussu tætt bygt er á teim ymsu plássunum. Tingmannatálið elgir at bera javnt saman við fólkatálið, men øvugt við fólkatættleikan. Og gera vit hetta, so er Suðuroyin fult rættvíst representerað. Eftir Effersees orðum at døma tykist hann at vera antseparatistur. Heldur ikki batar at gera valdømini størri, tí so fáa vit sama resultat sum við seinasta vali. Tað er ikki beint at skilja tingmenninar heilt burtur frá sínum veljarum; tí tingmaðurin skal annara millum representera tær lokalu interessurnar. Rættvíst vil vera at hava bert eitt valdømi, men tað vil uppáftur gera tað trupult fyri t. d. Fugloyingar at

taka stöðu til ein lista við 20 monnum. Öðrvísi er, táð t. d. Norðuroyarnar hara eru eitt valdømi, tí tá er fólkið yvirhøvur kunnugt við mennirnar, sum upp eru stillaðir. Men teoretiskt er hitt rættvísast.

O. Effersee: I 1915 havde man Forslag fremme om, at Lagtinget skulde være lovgivende i alle færøske Forhold, nu gaar man ikke saa langt. Men begge Forslag gør Indgreb i Grundloven. Diskussionen i Aar har hidindtil ikke tegnet voldsom, fordi Selvstyrepartiet synes, at Situationen ikke indbyder til Voldsomhed. Vi Sambandsmænd er jo aldrig voldsomme, men kun strengt saglige. R. Rasmussen forsvarede den nuværende Ordning med Hensyn til Kredsinddelingen og Kredsrepræsentationen. Det er ikke retfærdigt at man har en Ordning, som man medføre, at en Vælger paa Sandø faar dobbelt saa stor Indflydelse som en Vælger paa Suderø. Jeg vil bestræbe mig for at give enhver Vælger den samme Indflydelse. Vi har indrettet Afstemningssteder rundt omkring, og jeg vil være med til at faa flere, om det kræves. Enhver Vælger vil derfor have samme Adgang til at afgive sin Stemme. Jeg kan ikke forstaa, at Folk som har brugt Ord om Frisind, Fremskridt og Folkestyre, ikke kan støtte mig i denne Sag. Resultatet af D'Herrers Stilling vil blive, at vi paa Suderø kommer til at lide under en altfor ringe Repræsentation paa Tinget. R. Rasmussen optog Spørgsmaalet om, hvorvidt man skal oprette større Kredse eller lægge alle Øerne under een Kreds. Naar jeg ikke ved denne Lejlighed har villet fremsætte Forslag om større Kredse, men har holdt mig til de nuværende Kredse, saa er det for at gøre Spørgsmaalet saa enkelt som muligt, for at ingen skal knibe uden om det. Det er urimeligt, at man anerkender Forholdstalsvalgmaaden og samtidig laver saa smaa Kredse, som man har. Og jeg nærer lignende Anskuelser som Pastor Evensen fremførte i Tinget i 1915, at det vilde fremme Sagerne Afgørelse her i Tinget, om der var større Kredse.

R. Rasmussen: Effersee synes at lægge so nógv vekt á, at avstemningsstaðini eru so nógv. Eg loggi ikki vekt á tað. — Man má væl vara sæg fyri at taka altfor nógv hensýn til tær lokalu interessur; men heldur ikki skjóta tær út. So sigir Effersee, at eingin hevur misbrúkt orðið Demokrati sum sjálvstýrispartiið. Er tað nakar maður, sum hevur talað um „Folkets Vilje“, so er tað Effersee, men eingin hevur verið itari enn hann til at fremja reaktióneran politikk. Viðvíkjandi munin millum tað, sum frammi lá í Ólavseku-brævinum, og tað, sum er frammi nú, sigir Effersee, at tað er eins, men tó óeins. Tað skilji eg ikki. Hann sigir, tað er eins fyri grundlógini. Tað sýnist av tí, at hann tekur somu stöðu til tað, sum er frammi í ár, og var frammi í 1915.

O. Effersee: Jo flere Kredse man har, jo mere Betydning tillægger man de lokale Interesser. Jeg har haft Grund til at tale om Folkets Vilje, fordi jeg indtager et demokratisk Standpunkt i Sagen. Det gør R. Rasmussen ikke. Man maa opgive at diskutere med R. Rasmussen, naar han ikke kan forstaa, at der er Forskel mellem det Forslag, som fremsattes af Selvstyrepartiet i 1915, og hvad der foreslaas nu. Nu ønsker man kun, at Tinget skal faa Lov til at udtale sig. Tidligere ønskede man, at Tinget skulde være lovgivende. Jeg maa opgive at forklare ham det nærmere.

R. Rasmussen: Effersee hevur ikki rætt at erklæra okkara parti fyri at vera afturhaldandi og sítt at vera demokratiakt. Men vit hava einki uppskot frammi um valordningin. Vit vilja umhugsast á rættvíssum grundarlag, men ikki so, at Suðroyingar skulu fáa representation eftir fólkatálinum har. Eg segði, at tann rættvísi valordningur er at hava ein valkres fyri tað heila. Eg dugi ikki altíð at skilja Effersee; men eg forstandi tað, eg sjálvur havi verið við at seta í uppskot. Eg veit, hvussu langt tað rækkur, og eri tilfriðs.

O. Effersee: Maasko Resultatet af

den Diskussion, som er bleven ført, vil blive den, at jeg har kunnet omvende og overbevise D'Herrer. R. Rasmussen skal ikke slippe udenom. Om han vil foreslå en Kreds eller to, tre, fire og benytte et retfærdigt Grundlag med Hensyn til disse Kredses Repræsentation, saa skal han faa mig med sig. Men at Suderen ikke skal faa en passende Repræsentation, fordi der nu engang er saa mange Folk der nede, det kan jeg ikke være med til. Maaske var det bedre at have to eller tre Kredse; men jeg skal være med til ethvert Forslag i den Retning, som kan vinde Tilslutning, blot Repræsentationen for hver enkelt Kreds fastsættes paa retfærdig Maade.

R. Rasmussen: Vit vilja ganga við til tað, sum Effersee hevur frammi, men vit vilja hava meiri. Eg uppfati uppskot 2 sum tað egentliga uppskotið, sum man ætlar at fremja nú.

O. Effersee: Det er mit Standpunkt, at Antallet af Repræsentanter skal være i Forhold til Vælgerantallet i Kredsen. Jeg vil ikke kæde dette mit Forslag sammen med noget andet.

R. Rasmussen: Uppskot 2 er væl tað, sum man teinkir sær at gjøgnumføra. Er tað meiningin, at hetta er broytingaruppskot til uppskot 2, so nýtir uppskot 2 ikki at vera. Tað er vanskiligt at fata meiningina við øllum hesum uppskotum, sum minnitalið hevur.

O. Effersee: R. Rasmussen søger at kníbe ud. Hvad angaar Forstaaelsen hurde han forstaa, at det, som der staar i Forslag II, er det, som vi ønske at gennemføre straks, og Forslag III, hvad vi ønsker drøftet til endelig Afgørelse senere. Med disse Ord opgiver jeg al videre Diskussion med ham.

R. Rasmussen: Eg eisini við Effersee.

A. Samuelson: Teir eru nú komu-ir fram við einum maskeraðum uppskoti, men eg hugsi, at teir í Danmark vilja halda, at hetta er illa maskerað.

Í 1915 var tað fyrri so vítt ein opin og ærligur politikkur, men nú hava teir balla seg inn, tó hestafóturin stingur út undan. — Unnist mær heilsuna vil eg ikki leggja fingrarnar ímillum, men siga, hvussu til er gingið. Áðrenn eg gangi víðari vil eg spyrja R. Rasmussen um tað er beint, at hann á veljarafundi hevur sagt, at hann krevur líka so stórt sjálvræði fyri Føroyar sum tað, Ísland hevur. Hetta hevur staðið í einum blaði, sum kemur út í hansara valdømi. Vit hava nóg mikið sjálvræði, og tað besta vit kunna gera er, at vit taka minnitalsuppskotið.

R. Rasmussen: Ja, nú er høvuðsstyrkjan komin til tagn, og reservan er komin fram. A. Samuelson sípaði til blaðið „Norðlýsi“; hann má væl vita, at ongin vinskapur er millum mín og „Norðlýsi“; og eg leggi onga vekt uppá, hvat „Norðlýsi“ skrivur. Seinasta val gav okkum vissu fyri, at blaðið ikki hevur føling við veljararnar í Norðuroyum.

A. Samuelson: R. Rasmussen vil ikki svara uppá spurningin, eg stillaði. Tað er ymist, sum týðar uppá, at R. Rasmussen hevur ynskir, sum ganga víðari enn tað, ið aðrir vilja. Eg vil uppaftur seta spurningin fram: Krevur R. Rasmussen javnstórt sjálvræði fyri Føroyar sum fyri Ísland?

R. Rasmussen: A. Samuelson hevði líkindi til at stilla mær spurningar á veljarafundum í Norðuroyum; men tá rýmdi A. Samuelson og sineyg sær aftur til Fuglafjarðar. Óhóskandi er her á tingi at olva stríð um slíkt, sum gongur sum slatur.

A. Samuelson: Eg fati, at R. Rasmussen neyðugt vil svara. R. Rasmussen sigur, at tað er lagið, at eg ikki spurdi hann á fundi í Klaksvík; men tað er ikki so lagið, tí teir, sum vóru bodnir á fund, vóru bort slíkir, sum hildu við telegramminum frá Zahle. Og dagin eftir vildi eg ikki halda fund, tí tað var langafríggjadagur.

Joen Poulsen: Flertallets Ordfører begyndte med at udtale, at nu var

Tíðin inde, og Udvalgets Ordfører har í Dag udtalt, at han ønskede betydeligt mere Selvstyre end det, som her foreligger, og holder fast ved Forslaget fra 1916, hvori der er Tale om Lovgivningsmagt for Lagtinget og om en Ombudsmand. Hvor er disse Forslag blevet af? Er de begravet eller er de blot lagt til Side, for at dette Forslag kan glide lettere? For mig er det saaledes, at dette Forslag er et Skridt til at gøre Lagtinget til en lille Rigsdag. Jeg vil spørge, om dette skal benyttes som et Trin for at opnaa det, som Taleren var om i 1915.

A. Samuelson: Eg havi nú latið eina lítila lētu gingið, men R. Rasmussen troystar sær ikki at svara.

Edw. Mortensen: Tey orð, sum ein tingmaður nú ein dagin læt falla, hósa sera væl á A. Samuelson: »Af mange Ord kender man Daarens Røst«.

A. Samuelson: Edw. Mortensen kennir tað av egnum royndum.

O. Effersee: Jeg og mine Partifæller, agter at stille Ændringsforslag saaledes, at § 7 indsættes i Forslag II.

Fleirtalsins uppskot varð samtykt og fór til 3. viðgerðar.

Óhappetrygging.

2. viðgerð.

R. Rasmussen greiddi frá nevndarálitinum.

O. Effersee: Denne Sag er ikke saa let at greje. Jeg har den Opfattelse, at vi alle er enige om, at vi ikke kan blive færdige med den i Aar, og at den maa komme tilbage til Tinget. Det er jo først i 1921, at Bestemmelserne skal træde i Kraft. Det er saa usikkert, om de foreliggende Bestemmelser kan

gennemføres i Praksis, at jeg skulde ønske, at de blev nærmere overvejede. Der kunde sættes Forhandlinger i Gang mellem et Tingudvalg og de sagkyndige. Kan man ikke indskrænke sig til at fastsætte Forsikringspligt for Fiskere og Haandværkere, og saa lade andre have Adgang til at forsikre sig. Et Punkt, som jeg staar tvivlende overfor, er, at der skal være Forsikringspligt med Hensyn til Landbrug. Naar vi forsikrer dem, som har Husholdning, saa maatte det være tilstrækkeligt i den Retning. Spørgemaalet om Landbrug bør udskydes indtil videre. Vi skal være forsigtige med at kaste denne Sag ud i Befolkningen, da den vil møde megen Modstand.

R. Rasmussen: Eg vil taka hensýn til tað, sum Effersee ferir fram. Vit hava sett tíðina til, at hetta skal setast í kraft, til 1921. Men tíðin kundi eisini setast til 1920, og vit tó kundu fingið forhandla við sakkundskapin so betiðs, at lógin kundi verða fyriløgd til næsta ár. Hetta skal nevndin umbugsa til 3. viðgerð. Eg kann ikki vera við, tá Effersee helt, at vit ikki skulu taka hensýn til landbrúki. Tað berst eisini ofta á hjá teimum, sum fáast við jarðabrúk; manni meir seg á fjalli, av líggjanum ella hakanum, og bjargagongd er ofta vandamikil. Hann, sum lifur váða her, er líka illa staddur sum hann, ið lifur váða á sjónum.

A. Samuelson: Um anordningin fyrst skal koma í kraft í 1921, so kann hann væl staðfestast í heyst. Hann kann staðfestast straks.

R. Rasmussen: Tá lógin verður samtykt við teim broytingum, sum Effersee fyrirlær, so kemur hon niður nú, og er man tá komin til eitt endarésultat, so er eingin grund at bíða longur enn til 1920.

A. Samuelson: Grundin til at vit hava sett so rúma tíð er av tí, at her eru so nógv nýggj forhold, so at fólk má fáa stundir til at ordna seg. Anordningin kann verða staðfestað um ein mánað, og so kann Effersees broyting ikki koma uppi.

M. A. Winther: Eg vil vága at stemma fyrí uppskotinum, sum tað fyriliggur; men eg haldi tó at nógv kundi broytst.

Th. M. Strøm: Eg havi verið í nevndini. Tað kann hava sínar vanskilighetir at seta sakina út av nýggjum. Eg vil helst hava anordningina staðfestaða við tað sama.

M. Samuelson: Vit í nevndini hava verið samsintir. Tá eg havi gingið við tillógina, er tað í, at tað sum hon bjóðar, uppveigar vanskilighetitarnar í honni. Eg vil ganga við til at umhugsa betonkingarnar hjá Effersee. Tað forsinkar einki fyrí, at lógin kann trøða í kraft.

Sakin varð beind til 3. viðgerðar.

Væruhandlæis vinningur.

2. viðgerð.

J. Patursson: Frá sambandsmönnum er komið bræv til tingið um at lata nakað væl av avlopunum av Føroya handlinum til at seta prísir niður á neyðturviligum vörum. Vit sjálvstýrismenn halda ikki, at nevndin fær slíka heimild, tí nevndin má kunna seta prís á vörur, sum hon heldur tað vera forvarligt. Vit hava tí einki framsett.

O. Effersee: Vareforsyningen har i den Tid, vi har haft den, stadig vist Overskud. Da der den 22. Marts fremlagdes en Opgørelse, som udviste henved $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Overskud, blev mange overraskede. Jeg ikke. For jeg vidste, at der har været en udmærket Bestyrelse. Men mange var utilfredse, og der blev raabt op om, at det var utilbørligt at tjene saa meget, og at man havde plukket Befolkningen. Vi mener, at det vil være rigtigt, at man anvender noget af dette Overskud til at reducere Prisen paa nødvendige Varer. Vi har ikke ønsket, at Anvendelsen skal gaa saa vidt, at Vareforsyningens

Virksomhed bliver svækket. Vi har derfor kun foreslaaet indtil 200,000 Kr. til dette Formaal. Det er rigtigt, at der skal være et Overskud, saa der kan blive nogen Nedgang igen uden Skade for Befolkningen, og ogsaa for at anvendes til Dækning af Renter. Hvad det sidste Spørgsmaal angaar, saa maa man holde for, at dette Overskud ikke er bestemt for en uberegnelig Fremtid for at dække Renter. Der maa ogsaa regnes med Overskud i Fremtiden til Renterne. Vi har den Opfattelse, at den foreliggende Regnskabsopgørelse svarer til det foreliggende Resultat. Det blev i sin Tid gjort gældende, at der maatte blive Tab til slut, men der er truffet en saadan Ordning med Købmændene, at Tab undgaas. Bliver Forretningen drevet ordentlig, vil man kunne anvende noget af Overskuddet til Reduktion af Varepriserne. Vi har ikke foreslaaet, at Vareforsyningen skal anvende hele Beløbet.

J. Patursson: Effersee og hansara menn mæla nú til, at vørunevndin skal fáa loyvi til at nýta í mesta lag 200,000 kr. til lækkan av prísunum. Harvið verður vørunevndin bundin og kann kanska ikki nýta t. d. meira enn 200,000 kr. Hvi skulu vit nú seta mark fyrí, hvat hon kann nýta av peningi? Viðvíkjandi tí sum Effersee hevði á máli um vinningin av handlinum, skal eg siga, at eitt avlop kann síggjast á ymiskan hátt. Her er bara talan um eitt roknskapsmessigt avlop. Sjálvt um nú vinningurin lá í reiðum pengum, er tað einki at undrast yvir støddina, tí handilin er jú ein monopolhandil, sum ongar konkurrentar hevur. Vit hava bitið merki í, at avlopið er komið uppá so stutta tíð; og tað er framkomið við tað, at vøruprísirnir eru hæðkaðir. Táð nú talan er um at brúka hesa $\frac{1}{2}$ milliónina, so mugu vit minnast til, at handilin verður leiddur einans uppá lán, og at vit ongi húa eiga, men búgva til leiga. Vit eiga ongar kontantir, ikki eitt einasta oyra í kassanum, ongar fastar ognir, ongi skip, alt saman er uppá tað leysa. Hvar eru okkara pengar? Í leysafæi: í mjóli, sukri o. s. fr., og harafturat hava vit stórn skuld. Vit eru ikki komnir so vítt, at

vit rinda rentur af láninum. Renturnar eru lagðar afturat á hverjum ári, so lánkapítalurin er vaxin. Táið vit hava keypt vøru, so hava vit lænt peningin, og vit hava ikki goldið eitt einasta avdrag ella rentu. 5 milliónir er lánið vaxið. Høvdu vit í 1914 hugsað um hetta, mundi mangur ógvast við og heldur reynt at lata keypmenninar fara undir handlin. Og um tað gongur við sama lag, so koma vit skjótt uppí 10 milliónir í lán. Ikki dámar mær, at vit í heilum skulu rúgva lánið upp á henda hátt.

M. A. Winther: Eg vil spyrja Effersøe: vildi hann, um hann nú sat við høvuðsansvarinum, koma fram við alfk-um uppskoti? Eg eri ívalseysur í, at Effersøe ikki vildi gera tað. Effersøe sigur, at vit skylda teirri gomlu vøruneyndini tækk fyr, at vit hava fingið hetta yvirskotið, men sigur hann: »der er Grund til at frygte en Nedgang»; annaðhvørt við tað at tann nýggja vøruneyndin kemur at disponera illa ella við tað at hon kemur at halda prísirnar ov lágt niðri — tí annars er eingin grund at óttaast. Er tað hitt fyrra Effersøe hngsar, so ger hann stóran skaða fyr landið, táið hann vil elva til at nýta 200,000 kr. Og hvat vilja okkara kreditorar siga: staturin, bankin og sparikassin? Vit hava ikki eitt reytt oyra í kontantum; hverja ferð vit keypa eina vøru, mugu vit taka lán. Eg meini tí, at hetta er vágaverk at ganga við til. Teir vænta kanska at kunna brúka hetta í agitatiún, men hetta fer ikki at bera teimum til. Tí tað hevur einki at týða at seta eina vøru t. d. mjøl niður við 200,000 kr.

Joen Poulsen: Ordføreren talte om, at dette var en Monopolhandel. Men Overskuddet her er fremkommet paa Varer, hvor Købmændene kunde konkurrere. Angaaende de kontante Penge vil jeg spørge, om vi skulde have dem liggende ude i Tinganes.

O. Effersøe: Til Patursson vil jeg sige, at vi netop vil sætte en Maximumgrænse for Udvalget, og vi foreslaar, at Udvalget bemyndiges til at anvende Beløbet. Patursson gjorde

Forsøg paa at reducere Overskuddet; men det lykkedes ham ikke paa noget Punkt. Selvfølgelig er vi ikke interesserede i at lade kontante Penge ligge i Tinganes. Derfor er der og bør der ikke være nævneværdig kontant Beholdning der. Hvad angaar Værdier synes jeg ikke, at vi skal lægge os efter at skabe faste Værdier for Varehandelen. Det, som er til Stede, er Værdier og repræsenterer Pengeværdien fuldt ud. Der foreligger ikke noget om, at en Vedtagelse af vort Forslag vil svække vor Kredit. Det vil den ikke. Vi mener ikke, at der er noget til Hinder for, at Vareforsyningen opfylder alle Krav, selv om vi anvender dette Beløb. Vi har nævnt den Betænkkelighed inden for Sambandspartiet, at Vareforsyningen, efter at Selvstyrepartiet er kommet til Magten, ikke vil gaa saa godt som hidtil, men har ikke tillagt dette afgerende Betydning for denne Sag. — Vareforsyningens Laan er ikke steget, fordi vor økonomiske Situation er ringere, men paa Grund af Udvidelsen af Handelen. Hr. Winther mente, at et Beløb paa 200,000 Kr. betød ingenting m. H. t. Prisnedsættelse. Det er underligt. Naar vi har fremsat dette Forslag, saa er det, fordi Forslaget er rigtigt og naturligt. Enten det virker agitatorisk eller ikke, kan vi ikke gøre for. Agitation er jo ikke noget, som er forbeholdt D'Herrer. Det har de ikke Eneret paa, de, som netop har drevet utilbørlig Agitation. Nu maa der ikke drives Agitation.

R. Nielsen: Eg havi verið í nevndini og stilli meg í tann part, at yvirskotið ikki skal rørast. Viðvíkjandi at tað var troffin tann ordningur við keypmenninar, at øll tap skuldu útlukkast, vil eg siga við Effersøe, at tað er mær ókunnugt, at keypmenninir hava yvirtikið garanti fyr tapið. Effersøe segði, at yvirskotið er í teim virkligu verðum. Eru 3 mill. í virkligum festum verðum?

O. Effersøe: De repræsenterer saa omtrent de Værdier, som de staar opførte for, og snarest mere. Hvad angaar Varerne, skal de aftages af Købmændene til den Pris, som vi bestemmer.

S. P. úr Konoy: Vit hava ikki í 1914 lagt nakrar treytir á vørunevndina. Og eg vil heldur ikki nú vera við tí við minnitálinum at binda hana — men ikki tí at eg aksepteri motiveringina frá Winther og orðføraranum.

R. Rasmussen: Eg ætli mær heldur ikki at stemma fyri tí fyriliggjandi uppskoti. Men eg geri tað ikki av tí, sum framført er av okkara partið. Eg haldi, at yvirskotið er fult reelt; men eg stemmi ikki fyri at brúka tað. Tann gamla vørunevndin hevur havt í síni hond at seta prísirnar upp og niður av fríum vilja, og man eigir eisini at geva tí komandi vørunevndini fríar hendur í tann rætning.

Edw. Mortensen: Eg ætli mær ikki at stemma fyri minnitalsuppskotinum av somu grund, sum fram er førd: at man ikki skal binda nevndina.

A. Samuelson: Í handlingini av hesi sak kom orðførarin inn uppá roknskapið. Eg fyri mín part eri ikki íiva um, at yvirskotið er reelt. Og vit kunnu vera glaðir, at yvirskotið ikki er í pengum, men í vørum. Tí tá fær man meiri burtur úr tí. Men roknskapið, sum vísir hetta yvirskotið, skal ikki góðkennast. Hetta er einasta roknskap, sum ikki skal verða góðkent. Tað vísir tendensin hjá fleirtálinum. Ífjór tá eingir pengar vóru, vildi Mortensen at man skuldi brúka 100,000 kr. til at niðursteta vørun. Nú pengar eru, vil hann ikki gera tað. Var tað agitatið ella annað? — Tað er sagt, at vit brúka so nógv milliónir. Grundin til at vit brúka so nógv pengar, er, at vit ár undan ári hava fingið fleiri vørun, og prísirnar eru hækkaðir. Eg haldi, at tað er grund til at stilla seg nakað skeptiskan yvirfyri vørunevndini komandi. Tí, sum man hevur hoyrt Patursson og Mortensen, so forstanda teir einki av tí heila. Og ein maður, sum einki forstend hevur, kann koma at gera ólukku av tápilgheit. Tí kunnu vit ikki vera altfor forsiktigir. Eg haldi heldur ikki, at Winther vísti stórt skil á vøruforsýningespurninginum. Winther sigur, at hetta, sum er komið fram frá okkum, er púra og ber agita-

tið. Hetta er einki bevis fyri, at vit vilja dríva agitatið. Tá so R. Nielsen sigur, at hverki Effersøe ella eg vistu beskeð um, hvussu vilkorini vóru, sum keypmenninir keyptu vørunar uppá, so er tað ikki so. Hann sigur, at meðan keypmenninir vóru pliktigir at taka vørunar, so var einki avgjørt um prísir. Tað skuldi hann hava syrgt fyri. Men tað stendur til ein prís, sum amtmaðurin sjálvur bestemmar. Av beholdninginum kunnu vit ikki fáa undirskot. Keypmenninir eru pliktigir at taka beholdningin. Eg ætli mær at stemma fyri hesum uppskoti, tí eg haldi, at tað er rætt at leggja tær treytir á nevndina, at hon skal anvenda hesar 200,000 kr. til tað nevnda formál.

Edw. Mortensen: A. Samuelson sigur, at eg fyrr havi havt líknandi uppskot frammi. Nei. Tá var tala um ein kommunalan dýrtíðarforanstaltning. Vørunevndin hevur fyrr brúkt nógv tusund krónur til at niðursteta prísir av fleaki. Tað er einki í vegin fyri at vørunevndin kann siga, at vit nú seta prísir niður á havragryðum.

N. Debes: Eg havi sitið og lurtað eftir orðadráttinum, serliga eftir tí, Samuelson hevur sagt. Hann sigur, at nú eru líkindi líka so góð til at tjena sum frammanundan, og heldur tí, at vørunevndin uppáftur kann koma at tjena 1/2 millión. Eg vil biðja Samuelson vera so beinasaman at nevna fyri okkum tey vørusløg, sum vit kunna tjena uppá á rættvísan hátt. Eg dugi ikki annað at segja, enn at vit verða noyddir at lækka prísirnar. Síðani sigur Samuelson, at hann er glaður yvir, at pengarnar liggja í mjóli og øðrum vørum og ikki í kontantum; men eg eri ikki fegin um, at vit hava rúgvu av fræi, kraftfóðuri o. øðr. liggjandi, og eg haldi ikki, at hetta er eins og kontantir pengar.

J. Patursson: Eg kann ikki siga sum Debes, at eg havi lurtað eftir Samuelson; táð hann fer upp at tala, lati eg oyruni aftur. Tað er beint, sum eg segði, at skuldin er vaxin við 1 millión árliga. Tí er tað ikki vert, at vit nú

fara at brúka 200,000 kr. í staðin fyri at nýta peningin til rentur og avdrag.

J. H. Poulsen: Eg hugsaði í fyrstuni, at minnitalið meinti tað álvarliga við sínum uppskoti, men nú eri eg farin at ivast stórliga. Og eftir teirra atburði Effersee og Samuelsons kunna teir ikki vænta at fáa studning frá okkum. Hetta fær meg til at trúgva, at teir ikki hava ætlað at fáa uppskotið viðtikið.

A. Samuelson: Í fjor var talan um at brúka pengar frá vøruhandlinum, tí er tað einki brot í ár at brúka pengar á sama hátt. Er tað agitatión í ár, so var tað 3-dupult agitatión í fjor. — Eg veit ikki, hvussu Debess vildi klára seg, um peningurin lá í kontantum og ikki í vørum. Eg haldi, at tað er eyðvitað, at ein so stórir handil hevur nógv av vøru, og eg veit at vøran gevur meiri pengar, enn tað hon stendur í. Um tingmannin úr Kirkjubø er at siga, at fantasi hevur hann, um hann einki annað hevur. Er lánið vaxið, so er beholdningurin eisini vaxin. Annars var lítið skil í tí, sum tingmaðarin úr Kirkjubø segði. J. H. Poulsen undraði seg yvir, at eg ikki hevði vaggjað sjálvstýrismonnum; nú veit eg, at teir ikki altíð lysta, við hvørt má formaður teirra brúka nevan, og havi eg tí nýtt henda mátan.

R. Nielsen: Tann seinasti talari, sum nú helt uppat, sýntist at tala í eini irriteraðu tónu. Á hann hóska hesi orð: »Hvor der høres mange irriterende Ord, der er Daaren til Stede».

A. Samuelson: Tíverri rýmdi R. Nielsen, og »Daaren» er soleiðis ikki til stæðar.

O. Effersee: J. H. Poulsen har ingen Grund til at bebrejde mig, at jeg er faret saa haardt frem. Jeg begyndte ganske lempelig, men blev stærkt angrebet. Er der faldet et eller andet ubehageligt Ord for ham eller hans Partifæller, saa de finde sig i det. Overskuddet er ikke fremkommet, fordi Varehandelen har Monopol, men det er fremkommet i fri Konkurrence med

Købmændene. Vi har tilkendegivet, at vi mener, at den ny Ordning med Handelen ikke er heldig.

N. Debess: Eg framsetti beinleiðis ein spurning til Samuelson, men tað gekk, sum eg væntaði, og fekk einki svar.

J. H. Poulsen: Eg undraði meg yvir, hvussu Effersee vildi binda fleirtalið. Eg vil spyrja, um sjálvt sambandsmenn taka Samuelson álvarliga.

M. A. Winther: Við Effersee kann ein tala, men Samuelson er úti av øllum lagi. At hann nú serliga er illa lýrdur, er eyðvitað, tí rollurnar eru umbýttar. Tað er ómøguligt at forhandle við hann her í salinum, og hann tekur nóg so mikið av tingsins tíð í púra ónyttuligum tosi. Hansara arbeiði her á tingi er sára negativt.

A. Samuelson: Eg tori ikki at spáa, men eg haldi, at um vørunevndin disponerar væl, vilja vit fáa uppastur yvirskot. Eg vil spyrja Winther, um tað er ein beinur atburður, at vørunevndar roknskapurin ikki enn er decideraður. Hetta er einasti roknskapur, sum ikki er decideraður; hetta sýnist næstan at vera oitt forfylgilsí móti tí gomlu vørunevnd.

O. Effersee: J. H. Poulsen synes at mene, at man skal behandle Partimodstandere med Behagelighed for at faa dem til at gaa i Tøjret. Jeg synes ikke, at vi bør opholde os ved, om et Medlem bruger noget skrappe Ord. Det kan hænde for os alle at sige for mange Ord. A. Samuelson er en skarp Modstander, som D'Herrer har vanskeligt at staa sig imod. A. Samuelson er saglig, men han har ogsaa i Dag tillige sagt morsomme Ting, som jeg har godtet mig over.

M. A. Winther: Spurningurin um hvat vit ætla at gera við vøruforsýnings roknskapið, er væl rættaður til mín sum formaður í fíggarnevndini. Tað dreymar seg bara um at góðkenna roknskapið. Tað eru fleiri decisiónir, sum ikki eru framkomnar. Eg veit ikki

um eg góðkenni roknskapið, men eg gangi út frá, at tað er rætt.

A. Samuelson: Tað er fyriligið decision til øll roknskep utan hetta. Tað er undirskrivað av kasseraranum og reviderað av revisor. Formaðurin í veruhevndini hevur antydað, at tað var ivlugað, um tað skuldi bliva góðkent. Eg eri glaður yvir, at eg havi nevnt tað í dag. Kanska eg sigi tað aðrastaðnis enn í Føroyum.

S. P. úr Konoy: Øll roknskep eru deciderað utan hetta. At ikki hetta roknskapið ikki er deciderað, so er tað ikki fyri tað, at tað ikki skal samtykkjast. Man sigur, at man ivast ikki um, at tað er rætt. Tað er reviderað av revisor. Og tað er framkomið í sama formi sum ísfer.

J. Patursson: Eg havi ikki vitað betur, enn at henda sak viðvíkur anvendilsi av veruhandilsyrskotinum. Tí undrar tað meg, at tingmenn koma inn á heilt onnur ting. Veruhandilsroknskapið hoyrir aldeilis ikki til hesa sak, og eg vil biðja um ikki at draga ov nógv óviðkomandi ting inn. Vit gera slíkt alt for ofta og draga harvið sakirner út av lagi. At Effersee ger seg til talsmann fyri A. Samuelson kann eingin forða honum í. Men hann bætir ikki um sínar egnu sakligu røður við at siga, at A. Samuelson er líka sakligur.

A. Samuelson: Eg eri einigur við Konoy í tí, sum hann sigur. Eg eri glaður yvir, at roknskapið kann deciderast enn. Tá Patursson talar um sjálvkritikk, so hevur hann sjálvur einki av tí. Eingin nýtir at taka meg í forvar. Tá eg ikki meiri kann forvara meg sjálv, so ynski eg ikki at verða forvaraður. Tá Patursson hentyðar til mín máta at diskutera uppá, so brúki eg vissar mátar til teir forskeligu. Viðvíkjandi Patursson royni eg at raka líka í mánna.

J. H. Poulsen: Tað er ein spurningur til J. Poulsen. Høvar tað verið í brúk, at vit hava deciderað veruhandileroaknskapið.

Lagtingsdønd 1918. A.

Joan Poulsen: Jeg har ikke været Medlem af Budgetudvalget. Men jeg tror ikke, at Regnskabet har været fremlagt her til Decision. Men der er Forskel paa at sige det, og at sige at det ikke kan decideres.

M. A. Winther: Eg ætli at undirsøkja grundina fyri, at tað ikki var desiderað. Formaðurin her fyri hevur sagt, at hvat hevur roknskapurin at siga. Roknskapurin kann bara vísa rætt, tá veruhandilin er endaður. Roknskep, sum fyriliggja, eru avsluttaði kommunuroknskep. Her er ein roknskapur, sum heldur fram, og her er einki budgett stillað upp. Tað er, sum Patursson sigur, at her er bara framlagdur ein berættningur um, hvussu handilin sær út fyri eina víska tíð, ikki fyri eitt heilt ár. Eg havi ikki sagt, at eg havi nakra grund til at mistrúgva henda berættning.

J. M. Matras: Tað var til J. H. Poulsen, sum stillaði ein spurning til sambandsmenn, um teir virkliga meintu tað alvorligt við hesum uppskoti sum vit hava lagt fram. Eg vil frábiðja mær, at man hevur nakra mistrúgv til mín viðvíkjandi hesum.

J. H. Poulsen: Eg spurdi, um sambandsmenn tóku A. Samuelson alvorligt.

O. Effersee: Jeg ønsker, at Regnskabet bliver decideret af Tinget.

Poul Nielsen: Hvi skal J. H. Poulsen spyrja okkum, hvat vit halda um okkara menn; hann kann spyrja sínar egnu flokkamenn slíkar spurningar. A. Samuelson er ikki byklari.

O. Effersee: Som Regel maa A. Samuelson opfattes alvorlig, men undertiden er han morsom. Men D'Herrer skulde ikke gerne rejse disse Spørgsmaal til os. Jeg kan gøre det samme overfor D'Herrer. Det almindelige Billede er ikke saa sjælden dette, at man ser en hel Mængde af Selvstyrepartiets Medlemmer hage sig fast i A. Samuelson. Og han bider fra sig.

A. Samuelson: Eg skal eisini undirsekja, hvussu tað hevur gingið við teim roknskapunum, sum eru fyri. Tingið kann ikki fara heim, uttan at tað antin hevur forkastað ella góðkent hetta roknskapið. Winther sigur, at kommunuroknskapini enda, men vørunevndarroknskapið endar ikki. Kommunurnar fortseta tó teirra starv líka sum vørunevndin. Nakað annað var, at fyrrverandi amtmaðurin í einum øðrum forbindilsi hevur sagt, at roknskapið ikki sigur so nógv, fyrr enn vørubandilin er endaður. Men man kann gera roknskap upp fyri eina periodu.

Sakin verð beind til 3. viðgerðar.

Avskrivning av Føroya kvæði.

M. A. Winther: Føroya kvæði verða avskrivað av Mariu Michelsen. Harfyri hevur hon 2000 kr. av amtbíbliotekinum. Nú er tað hæðkað til 2500 kr. Útvalgið vil eisini, at hon skal fáa studning av tinginum, men eg veit ikki hvussu nógv. Tað kann væl úttalast á tingsins vegna, at tá hon er liðug, vil tingið geva ein hóskaði studning, kanska 1000 kr. Hetta skal bara vera sum eitt tilsagn.

S. P. úr Konoy: Føllir M. Michelsen trongd til at fáa nakað nú?

M. A. Winther: Ríkisdagsmenn, sum kunna viðurskiðini hjá M. Michelsen, halda ikki at tað nýtist nú.

A. Samuelson: Eg trúgvi eisini, at tað kann ganga ann undir forútsætting av, at man leggur nakað afturat.

Nýtt hospital.

3. viðgerð.

H. C. W. Tórgarð: Tvey broytingaruppskot vóru frammi við 2. viðgerð ígjár, annað frá Effersøe og annað frá Edw. Mortensen. Nevndin hevur hildið fund, men dugir ikki at siggja, at broytingaruppskotini vilja volda, at sakin verður lættari at loysa. Í Effersøes uppskoti eru settar tær treytir, at Havnar kommuna umframt at veita studning eisini skal taka driftina. Vit eru tí sinnaðir til at framhalda okkara uppskot. Og eg skal mæla til, at tað verður samtykt.

Edw. Mortensen: Nevndin hevur ikki lagt lag í mitt uppskot. Mía hugan var, at tað í hvussu er vildi vera ein roynd at fáa kommunarnar at luttaka í driftini. Hetta er ein landasak, men Havnar kommuna og kommunurnar í hesum læknadistriktinum hava sanniliga eisini interessu av at dríva hospitalið. Eg kann ganga við til at lögtingið veitir 100,000 kr. sum studning.

O. Effersøe: Skönt jeg ikke er helt enig i Ændringforslaget fra Mortensen, saa skal jeg dog tage mit Ændringsforslag tilbage, men jeg forbeholder mig Ret til en anden Gang, naar Sagen kommer igen, at stille Forslag, der afviger herfra.

Broytingaruppskotið fall og uppskot nevndarinnar verð samtykt.

Hvesingaveiða.

2. viðgerð.

J. H. Poulsen: Weihe og J. Rasmussen hava sett fram uppskot; men

nevndin er annars ikki minnað til at gera nakað.

J. J. Weihe: Eg vil bara biðja tingmenninar styðja uppskotið.

Uppskotið fell.

Fundur tórðag 19. september.

Óhappstrygging.

3. viðgerð.

O. Effersee: Overensstemmende med tidligere Udtalelser har jeg fremsat et Forslag til Beslutning. Hovedindholdet er, at man erkender, at Sagen er af saa vanskelig Natur, at man kunde ønske en Forhandling, og at Sagen derefter maa komme tilbage til Tinget. Hvorledes en saadan Forhandling kan foregaa, ved jeg ikke. Men Ministeriet kan forelægge Sagen for dem, der er sagkyndige med Hensyn til Ulykkesforsikring. Der foreligger en hel Del i Udvalgets Betænkning, som kan være Genstand for Overvejelse hos Regeringen og de sagkyndige.

R. Rasmussen: Eg gangi út frá, at nevndin vil ganga við til hetta uppskoti frá Effersee. Inntil 1921 fær man tíð til allar möguligar forhandlingar. Viðvíkjandi hesum uppskoti frá Effersee, so kundi tað staðið meiri útrykkiligt, at tað sum man ynskir umhugsað er ordningin angandandi Føroyum. Lógin í síni heild er jú so nógv yvirveyað, so tað sum nú skal umhugsast má bara vera viðvíkjandi Føroyum. Eg vildi gjarna biðið Effersee latíð orðið »eventuelt» gingið út.

O. Effersee: Det er muligt, at det kan udgaa. Men naar jeg har sat det, har jeg tænkt mig, at det blev en personlig Forhandling, paa to Mands Haend. Der kunde maaske være Grund til ikke at stryge Ordet »eventuelt», men tilføje noget.

R. Rasmussen: Eg kvíði fyri, at minlsterið tá heldur, at lógin kann setast í kraft, so sum hon er. Tað kann henda, at hon kemur fyrri í næsta ár, utan at forhandling hevur verið.

O. Effersee: Jeg tænker, at vi kann faa Sagen ordnet paa den Maade, at »eventuelt» udskydes, og at der sættes i en Parentes: »saa vidt muligt en direkte personlig Forhandling».

J. Patursson: Sum sakin lá fyrri í ár, helt eg hana vera oitt sindur vágilliga. Nú táíð broyting er komin, dámar mær hana betur. Umframt at fáa góðar upplýsingar frá Danmark eiga vit eisini at sanka upplýsingar frá Noreg: hvussu teirra skipan hevur roynst.

S. P. úr Konoy: Eg lataði ikki reiðuliga Effersees uppskot til avgerðar; vil tað ikki siga, at sakin verður útsett til næsta ár.

O. Effersee: Det har været en meget anvendt Fremgangsmaade i Tinget, at man vedtager et Lovforslag paragrafvis, og samtidig siger, at Sagen ikke er endelig behandlet.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Hestur og Koltur sum serstøk kommuna.

2. viðgerð.

Joen Poulsen: Der er kommet et Andragende fra Beboerne paa Hostø og Kolter om, at disse to Øer og Bygder maa udgøre et Sogn. De hører ellers til Kirkebø Sogn. Disse to Bygder har et Indbyggerantal paa 150: en Størrelse, som falder sammen med flere andre Sogne. Tilbage i Kirkebø Sogn er der ca. 150. I Hest og Kolter er der 60 Vælgere, 43 har underskrevet Andra-

gendet, og det er anbefalet af Forstanderskabet i de forenede Sogne. Og hvad der ofte volder Vanskelighed, her er Grænserne givet. Udvalget mener at kunne anbefale, at Sognet deles og desuden at Hest og Kolter kommer til at danne en særlig Kommune. Jeg kan anbefale, at Sagen gaar til 3. Behandling.

J. Patursson: Eg havi yvirhefur verið ímóti at skilja sundur. Men tingið hevur fyllt hesi mannagongd; tó hevði eg ikki væntað, at nevndin í ár hevði skotið upp eitt slíkt uppskot. Vit mugu minnast til, at nógvar aðrar bygdir í Suðurstreymoy ynskja skilnað. Nólsoy og Kalbak hava samráðst. Formaðurin fyri kommununi skal hava samráðst við fólk á Velbestað og Kirkjubø. Men tá formaðurin skal samráðast við sóknarfólkið um slíkt, eigir hann at senda skriftlig boð. Hann hevur bert talað við ein mann í telefonini, sum so hevur sagt okkum frá. Vit vilja ikki seta okkum ímóti, at Hest og Koltur skiljast frá. Tey boð hevur hesin maður horið formanninum frá ekkum. Tað er skiligt at fara Hest og Koltur frá, vilja vit eisini senda bønabræv til tingið, at eisini vit vilja ráða okkum sjálvir. Eg vil mæla til, at sakin verður útsett, so at tað liggur klárt, hvat Kalbak og Hest og Koltur vilja. Tí her liggur einans lítil frágreiðing fyri. Eg haldi, at formaðurin fyri forstandarskapinum hevur hildið seg væl so lítið til formia, tá hann einans hevur sent okkum munnlig boð. Eg wili tó ikki at framseta nakað uppskot um hetta.

Joen Poulsen: Udvalget har haft til Behandling Andragende fra Hestø og Kolter om at blive en selvstændig Kommune. Andragendet er anbefalet af Forstanderskabsformanden. Han har Konfereret med Vælgerne i Kirkebo Sogn. Ligeledes har vi haft Andragende fra Kalbak. Nu fortæller Patursson, at Konferencen med Velbestad og Kirkebo er sket paa den Maade, at Formanden har telefoneret til en Vælger og bedt ham om at tale med de andre Vælgere. Jeg kan ikke se, at dette er nogen forkastelig Maade. Vælgerne i Kirkebo

Sogn er jo bleven underrettede. Patursson siger, at man fra Velbestad og Kirkebo vil indkomme til Tinget med et lignende Andragende næste Aar. Men hvorfor har ikke Patursson foranlediget, at der er kommet et saadant Andragende ind? Der vil ikke kunne foregribes noget ved at Hestø og Kolter skilles ud. Men naar Taleren synes, at alt burde komme frem paa een Gang, saa synes jeg, at han skulde fremsætte Ændringsforslag om at udsætte Sagen til næste Aar. Det er ikke vanskeligt at dele denne Kommune sognevis. Hest og Kolter staar paa egne Ben; det samme gør Kirkebo og Velbestad; og det samme gør Kalbak; og ligeledes Thorsbavns udenbys Sogn. Der findes tilstrækkelige Kræfter paa disse Steder til at styre hver af de enkelte Kommuner. Desuden er man saa nær ved Thorsbavn, hvor man i paakommende Tilfælde kunde faa Assistance. Jeg skal intet have imod, at Sagen udsættes, hvis der stilles Forslag derom.

J. Patursson: Eg havi altíð verið ivingasamur um, hvat gagn er í út-skiljing. Ikki tí at eg ikki vil at Hest og Koltur skulu ráða sær sjálvum. Skálavík, Skopun og Sand eru ikki skild sundur og halda seg hava vinning av at vera saman. Tað er nakað av samstarvsanda eftir enn í Føroyum. Fer ein burtur úr, so fer eisini okkurt annað sundur. Eg havi eitt sindur at finnast at formanninum, at hann beint fram boðar frá til tingið, at Kirkjubø og Velbestað vilja lata Hest og Koltur burtur úr. Vit væntaðu, at vit áðrenn so langt kom, vildu fáa skriftligt boð og frágreiðing frá honum, og iððust tí um vit skuldi senda honum svar aftur frammanundan. Eg vil ikki tala stórt meir um hetta, men einans skila til, hvat sum er í vón við De forenede Sogne i Sydstrømø og vænti tá, at tingið, tá so langt liður um, vil vera beinassamt.

S. P. úr Konoy: Tað hevur verið siður, at tá bygdir hava biðið um at sleppa at ráða sær sjálvum, so hevur tingið játtað. Tit hava verið for seinir í Kirkjubø. Eg kann ikki siggja, at formaðurin hevur gjort nakað skelvt.

Hann hevur sent boð. Men fólk metti ikki. Um alt skal skiljast sundur í senn, so er bara at útseta sakina. Eg ætli, at tað skal ganga.

J. Patursson: Eg haldi ikki, at Konoy skal siga, at fólk ikki fíndu at mæta. Vit hildu, at tað var so lítið at mæta um munnlig boð. Vit sendu ikki bønabræv, tí vit vøntaðu ikki at bønabrævið úr Hesti og Kolturi kom fyrri tingið, fyrr enn vit høvdu frætt gjøllari um hetta málið.

Joel Poulsen: Jeg kan ikke se, at der er Grund til at bebrejde Forstanderskabsformanden noget. Han siger, at han har anmodet dette Medlem om at drøfte Spørgsmaalet med Vælgerne. Og dette Medlem sammenkaldte Møde og Indbærerter derefter til Formanden, at Vælgerne ikke har noget imod Adskillelse. Om det skulde være af særlig Interesse at faa Ordlyden af Andragendet fra Heste og Kolter, det ved jeg ikke. Det er muligt at Patursson, om han var Formand i Forstanderskabet, vilde have sendt Papirer ud til Vælgerne. Men dette sker ikke i Kommunerne rundt omkring. Jeg tror, at der er gjort, hvad der skal gøres. Patursson kan godt henstille til, at Sagen udsættes til næste Aar.

S. P. úr Konoy: Eg haldi tað ikki vera grund at finna at formanninum og forstandarskapinum. Tað varð hildin fundur, men bara 9 komu á fund. Um Patursson heldur tað vera beint at útseta sakina, so kann eg stemma fyrri tí.

J. Patursson: Eg skilji nýstaðni, hvussu hesir báðir røðararnir hava mis-skilt alt. Tað er eingin limur av forstandarskapinum á Velbastað. Tað varð sent telefonboð tilfældugt til ein veljara. Vit hava ein felagsmann í Norðadali, men ikki hann eingang fækk boð sendandi.

Joel Poulsen: Efter hvad der foreligger, saa jeg sige, at hvis det ikke var et Medlem af Forstanderskabet, saa har det sikkert været et Medlem af Sognekommisjonen.

J. Patursson: Tað er limur av forstandarskapinum í Hesti og ein felagsmaður í Norðadali. Vit skuldu kunna fingið boð ella fingið fund við ein av teimum.

S. P. úr Konoy: Tað var vist til J. Dalsgaard, ið er forstandari í sóknarkommisjónini, sum forstandarskapsformaðurin vendi sær til. Tað er fult beint at venda sær til forstandaran í sóknarkommisjónini.

J. Patursson: Eg ætli ikki at seta fram broytingaruppskot og vil tí mæla øllum til at stemma fyrri sakini.

Sakin varð beind til 3. viðgerðar.

Havnar kirkjugarður.

2. viðgerð.

S. P. úr Konoy greiddi frá nevndaráráttinum.

R. Nielsen: Eg skal bert siga, at eg havi lurtað eftir, og siggi eg, at illa er statt, men her sigst einki um, hvussu nógv hetta vil kosta; eftir gomlum merkjum í Havn vil tað koma at kosta nógv, tá ið jørðin skal expropriast. Eg vil spyrja formannin í nevndini, hvussu peningurin skal fáast úr Suðurstreymoyar kirkjukassa, sum hevur eina skuld uppá 17000 kr...

H. C. W. Tórgarð: Hetta er ein lógin spurningur, sum tingmaðurin úr Miðvági hevur sett fram. Min fátan hevur altíð verið, at Føroya kirkjukassi er felagsogn.

R. Nielsen: Eg havi hoyrt gitið, at tað er ein felagskassi, men tóat eg havi granskað gjølla í lógbókum, havi eg ikki funnið nakran felagskassa. Lógboð er ikki fyrri tí. Er tað tó so, má tað vera ein lögtingsviðtøka.

Joen Poulsen: Jeg har i og for sig ikke noget imod Udvalgets Forslag. Pengene kan man tage; det behøver ikke at være fra Vaage Kirkekasse. Jeg vil spørge Udvalget om, hvorledes man tænker sig Hegnet opført. Hvis man her benytter Sten, saa er Materialet billigt, men man har i Thorshavn haft en Del af Hegnet af Tømmer.

S. P. úr Konoy: Tað, sum fyriliggur, er bara at vaxa um hin gamla garðin, sum er bygdur av gróti og í einum staði eisini av timbri í erva.

H. C. W. Tórgarð: Talan er um at vaxa um norðaru og vestaru síðu av garðinum. Tilfarið er so at siga bara grót — eitt eindur av timbri á vestaru síðu.

O. Effersøe: Jeg kan ikke sige, at jeg føler mig tiltalt af det foreliggende Forslag, da det kan bevirke en stor Udgift for Kirkekassen. Da vi fik en ny Kirkegaard i Frodebo Sogn, fik vi en mindre fast Bevilling fra Lagtinget, og med den maatte vi klare alle Udgifterne ved Kirkegaardens Anlæg. Jeg er bange for, at der her vil blive Tale om en altfor stor Udgift. Jeg kan derfor ikke være med til det foreliggende Forslag, og jeg maa advare bestemt herimod, da det kan have vidtrækkende Følger.

R. Nielsen: Eg nevndi ikki Vágur kirkjukassaa, men eg vil biðja tingmenn hyggja eftir í „Færøsk Lovsamling“ síðu 267; har vil ein og hver kunna seggja, hvat ið stendur um kirkjukassarnar.

N. Debes: Tað er eitt, ið mær ikki dámar, tað er hetta, at jorð skal takast frá traðarmonnum. Kemur tað at volda, at traðirnar verða so skerdar, at hesir menn ikki kunna fæða teirra neyt? Eg vænti, at orðførarin kann geva mær eitt gott svar, tí tann eini eigarin hevur biðið um at fáa eitt annað areal, men Havnar býráð sýtir.

S. P. úr Konoy: Vit hava hugsað væl um hetta mál, men sakin er komin nakað seint á ting. Eg havi hildið, at

tað er neyðugt at gera kirkjugarðin størri. Annars meini eg, at kirkjugarðar nugu verða kommunalir, men eg má ráða øllum tingmonnum til at stemma fyri hesum uppskoti, tí eftir øllum upplýsingum at døma er pláss-trot á Havnar kirkjugarði.

H. C. W. Tórgarð: Vit kunna ikki siga, hvussu nógv hetta vil kosta. Av tí at vit eru noyddir til at expropriera, so hildu vit, at tað besta varð at taka frá teini 3 eigarunum í staðin fyri bara at taka frá einum.

O. Effersøe: Jeg ønsker Navneopraab, da jeg tillægger Sagen principiel Betydning. Kirkekasserne er et Hele, men jeg maa ogsaa tage Hensyn til, at jeg repræsenterer Sudereen, som jo har sin Andel i Kirkekasserne.

S. P. úr Konoy: Sjálvt tá ið vit koma til tað kirkjuliga, stingur separatisturin fram úr tingmanninum av Tveroyri. Eg eri valdur í Eysturoynni og kuudi sagt tað sama, men eg haldi tó, at vit ikki altíð skulu vísa okkara trongskygni.

O. Effersøe: Jeg synes, at Separatisme er Sagen uvædkommende. Jeg udtalte netop, at Kirkekasserne dannede et Hele. Nu er det vel for sent at komme med Ændringsforslag.

S. P. úr Konoy: So leingi einki broytingaruppskot er komið, or tað ikki til frama fyri sakina at taka ta støðu, sum Effersøe hevur. Soleingi vit ikki framseta broytingaruppskot er tað neyðugt at stilla seg á somu støðu sum talarin.

O. Effersøe: Det er saa sent paa Samlingen at fremsætte noget Ændringsforslag. Der er god Mening i at nedsætte et staaende Udvalg i Sagen; men det er ikke rigtig at overgive til dette Udvalg at ordne Sagen, da det kan ske paa en uheldig Maade.

S. P. úr Konoy: Nevndin hevur handlað so skjótt við hesi sak, sum hon hevur kunnað. Sakin mátti til býráðið og kom aftur haðani tann 13.

septbr., og vit tóku tá fatt so skjótt, vit kundu.

N. Debes: Eg vil spyrja nevndina hvussu tíðt areal hesar trøðir koma at missa.

S. P. úr Konoy: Tað er ómøguligt at siga, hvat hver skal missa. Teir vilja hava 4200 kvadratalin; men vit vita ikki, hvat hver skal lata.

J. M. Matras: Eg vildi helst, at tað skuldi vera fyriseitt, at kirkjugarðurin skuldi gerað av gróti.

S. P. úr Konoy: Eg havi yvirhevdur einki ímóti, at hann verður gjørdur av gróti.

J. Guttlesen: Vit fingu kirkjugarðin í Vestmanna gjørdan størri, og tað gekk fyri seg á tann hátt, at fólk gjørdur arbeiði fyri einki. Eg haldi, at kommunan kundi tikið lut í at útføra hetta arbeiði, sum hvat arbeiðslønin kostar. Skal kirkjukassin her avhalda útreiðalurnar, so má hann væl gera tað sbrastaðnis eisini.

H. C. W. Tórgarð: Tað er ikki talan um pliktarbeði, men at Havner kommuna yvirtekur arbeiðið.

O. Effersøe: Ved andre Lejligheder er Hegnet blevet lavet af Sten, og man har da ydet Formandsløn. Men om man overlader det til en anden end Tinget at bestemme Arbejdet, saa kan maaake hele Hegnet blive lavet af Træ. Det er derfor rigtig af Tinget at sætte en Begrænsning, f. Eks. sige, at Hegnet skal være af Sten. Om det bliver Pligtarbejde eller Arbejdsløn, maa blive Byraadets Sag.

S. P. úr Konoy: Próst Petersen vildi, at man skuldi leggja seg eftir at byggja av gróti. Hetta er ein gamalur kirkjugarður, sum bara skal rúmkað. Men eg skal einki hava ímóti, at tingið fyriseitur, at tað skal verða grótgarður.

Edw. Mortensen: Eg havi tað álit á amtmanni og prósti, at teir royna at gera tað á bíligasta hátt.

O. Effersøe: Jeg vil stille Ændringsforslag. Jeg kan nok overlade Sagen til Amtmanden og Provsten, men med Begrænsning.

S. P. úr Konoy: Prósturin hevur eisini ímóti, at man letur sakina útan viðari til amtmannin og próstin, og hann vil helst, at tingið úttalar hestemt, hvat sum skal gerað og hvussu tað skal gerað.

Formaðurin: Jeg har den samme Opfattelse som Provsten.

Veruhandilsins vinnugur.

3. viðgerð.

Formaðurin: Det forekommer mig, at Overskuddet bør gennses til andre Tider, og at Vareforsyningaudvalget kan faa Brug for det. Det er altsaa ikke for at unddrage Befolkningen noget. Jeg vil stemme imod Mindretallets Forslag.

O. Effersøe: Jeg skal ikke komme ind paa yderligere Diskussion af Sagen, som er unødvendig.

J. Patursson: Sakin liggur í samlaðuni uppskoti frá nevndini, hon er um vøru-yvirskotið, um farmaskip og vegir. Tað varð samtykt, at staturin skuldi søkjað um 50,000 kr. til vegir, og landið skuldi lata 100,000 og kommunurnar 50,000. Her er bara brúkt 6000 kr. Tá tað hevur verið gjørt so lítið við vegirnar, so er tað tí, at arbeiðið ikki er so væl lønað. Vit hava so samráðst við verkfrøðing Jacobsen, um at studningurin verður at hækkað við 30%. Vit skjóta upp, at amtmáðurin tekur upp lán, so hvørt sum peningurin nýtist, og vísa hetta málið aftur til ta komandi vørunevnd. Viðvíkjandi farmaskip hevur nevndin skilt seg sundur í ein meirilut og ein minnilut. Tað var avgjørt á vártinginum, at ein

millumtinganevnd skuldi hava við hetta mál at gera, og hava rætt til at styðja farmaskipafelagið við peningi annað hvørt sum lán ella lutapeningi. Tað er einans tann sami rættur, vit vilja gern hesi nýggju nevndini. Tað kann kanska sigast at vera stórtækið at geva upp í hendur á 5 monnum. Tí her verður kanska talan um at keypa skip, kanska tvøyr skip. Men tá hin millumtinganevndin kundi hava slíkt vald, so kann væl elsini henda. Í hesi nevnd sita tveir keypmenn og ein fullkønur júrístur, so at tað má sigast, at henda nevnd er javngóð við ta nevnd, sum sat. Men her er eingin amtmann Rytter. Kanska tað ikki hevur so nógv at siga. — Skip er nú til fals, og tíðirnar eru til at keypa. Vit kunnu ikki gera tað, at vit ikki geva nevndini ráðið til at handla, tá hon heldur tað vera rætt. Um nevndin heldur tað vera rætt at keypa skip, má hon hava loyvi at keypa. Vit mugu væl ganga út frá, at ein nevnd, sum kosin er av tingsins beatu monnum, letur rannsaka so væl sum gjørligt, áðrenn hon bindir seg til skipakeyp. Eitt skip, sum er til fals, liggur í Onglandi. Tað er ikki lættfært at fáa hugt eftir hvussu tað er, men tað letur seg tó gera. Vit í meirilutinum skjóta tí upp, at samtyktin frá oykatinginum eisini gerst galdandi fyri hesa nevnd, sum nú kemur at sita.

O. Eftersøe: Jeg nedlægger Indsigelsen mod den Fremgangsmaade, som Patursson anvender for at faa Sagerne igennem i Tinget. Der levnes ikke andre Medlemmer at gøre deres Anskuelser gældende. Vi har her en Sag om Vareoverskuddet. Tiltrods derfor taler han om andre Sager, som slet ikke er paa Dagsordenen.

Formaðurin: Da det var mig som anmodede Flertallets Ordfører om at tage de to Punkter til Behandling, skal jeg derfor nu lade dem udgaa af Dagsordenen.

J. Patursson: Eg skal ikki nema við nakað av tí Eftersøe førði fram um, at og vildi tvinga sakirnar fram. Hann kann hava síni orð hjá sær sjálvum; tøy rína ikki við meg. Tað er

óhóskandi av Eftersøe at siga, at tíðin er ov knøpp, táð vit vita, at hann hevur ligið í Suðuroy helftina av tingsatuni. — Tó skal eg siga, at hesar báðar sakir hava verið nógv so nógv umtingaðar í vørunevndini. Viðvíkjandi farmaskipi segði Eftersøe, at teir vildu ikki verða við fleirtalsins uppskoti, tí hevði eg rætt til at seta hetta fram. Og hvat var annað fyri meg enn at fáa uppskotini fram? Tað er ikki neyðugt at koma við serstøkum álitum frá vørunevndini.

A. Samuelson: Eg má siga, at eg havi verið við at behandla spurningin. Mær tókti, at vit vóru á einum máli um vegspurningin. Leygardagin var meti um farmaskipaspurningin; tá var sagt, at uppskot skuldi koma. Eg havi einki at siga til uppskotið utau tað, at bara eitt eintak er. Við 2. viðgerð referaði orðførarin ikki sakina. Og uppskotið var lagt fram á tingborðið, áðrenn tað var lagt fram fyri nevndina.

O. Eftersøe: Jeg har deltaget i Forhandlingerne angaaende de to Punkter, men jeg lægger Vægt paa, at ethvert Forslag maa ligge formuleret i Udvalget, inden det kommer offentlig frem paa Tinget. Jeg synes ikke, at Patursson skal opholde sig ved min Fraværelse. Jeg ved, at andre har været fraværende af private Hensyn, medens min Fraværelse skyldes mine offentlige Forretninger.

N. Debess: Tað vóru nokur fá orð við Eftersøe; hann vildi siga, at hesir báðir spurningar ikki vóru havdir til umrøðu í nevndini; men tann 13. vóru bæði mál til umrøðu, og Eftersøe var tá til steðar.

Poul Nielsen: Tá tað er framstillað so, at tað er agitation, at vit vilja hava nakað av vortuvirskotinum til at lækka um prísirnar á neyðturviligum vörum, so protesteri eg móti slíkum. Tað eru andragandi frá Havnar arbeiðsmannafelag og frá arbeiðsmannafelaginum á Tveroyri, og so andragandi frá Tórgarð og mær frammi um at lækka prísirnar á innfluttum vörum, tí fólk fólir tað sum eina tunga byrðu

at keypa verur til hesar høgu prísir. Vit gera ikki hetta av agitatoriskum grundum. Tað er eitt sterkt ynski í Havn at fáa lækka prísirnar á mjøli og feittstoffum, nú, tá amtskommunan hevur fingið eitt størri yvirskot. Tá formaðurin heldur, at yvirskotið ikki skal vera til eina slíka lækkan, so kann eg ikki samsinnast við tí. Tað er grund til at ímøtíkoma andragandi frá fólki í Føroyum. Tí stemmi eg sjálvsagt fyri uppskotinum frá sambandsmennum.

Th. M. Strøm: Eg haldi, at henda verunevndin skal stillast líka frítt sum hin verunevndin. Teir kunnu jú hækka og lækka prísirnar, sum teir sjálvir vilja. Eg dugi ikki at siggja, at vit skulu bestemma, hvat ráði teir skulu hava.

Uppskotið fall.

Kalbak sum serstøk kommuna.

2. viðgerð.

S. P. úr Konoy: Tann kommunala nevndin hevur fingið bønarbræv frá 14 monnum í Kalbak, sum ynskja at Kalbak skal vera serstøk kommuna. Teir siga, at tað er lættari at hagraiða hana, tá ið hon er lítil, meðan tað nú helst er skattalíkningin, sum er torfør. Nú í ár hevur sakin verið hjá kommunustýrinum, sum sigur, at tað ikki kann viðmæla hesum, av tí at bara 14 av 41 veljarum eru fyri tí. Eftir § 1 í kommunal-lógini skal fjøldin av veljarunum vera fyri eini slíkari broyting. Kommunustýrið heldur eisini, at arbeiðið væl kann vera eins og tað nú er. Vit kunna tí ikki mæla til, at ein slík broyting kemur í lag. So vítt eg veit, er broytingaruppskot framlagt.

Poul Niclasen: Orðførarin hevur nú greitt frá hesum máli, og tað er beint, at bønarbrævið ikki er skrivað undir av nóg nógvum veljarum. Eins

Lagtingatíðende 1910. A.

og til er gingið eina aðra ferð í eini líknandi sak vilja vit, sum hava sett broytingaruppskot fram, mæla til, at tingið fær í lag eina heimmiliga avstemning í Kalbak. So kunna vit fáa vissu fyri, um fólk í Kalbak vil eina broyting. Eg vil loyva mær at mæla til, at vit stemma fyri broytingaruppskotinum.

S. P. úr Konoy: Eg kann ikki til-mæla, at vit stemma fyri broytingaruppskotinum, tí at formaðurin fyri kommununi býr í Kalbak, og hann hevur borið bønarbrævið um í hvørt hús her uppi, so allir veljararnir hava haft líkindi til at taka støðu. Hvi skulu vit tá hava heimmiliga avstemning? Tað hóskar heldur ikki at samulíkna við hina sakina, sum var fyri á lög-ting. Tí Hovbingar, sum talan var um tá, vóru á einum máli um at sleppa leysir. Her í Kalbak eru bara 14 menn, sum vilja sleppa leysir.

Poul Niclasen: Eg má siga, at eg kenni ikki nakað til tað, sum orðførarin segði, at bønarbrævið hevur cirkulerað í Kalbak. Viðvíkjandi avstemning eri eg ikki samsintur við orðføraran, tí nevndin hevur jú t. d. í Vikarsakini kraft heimmiliga avstemning í Saxun, tó at ikki allir veljararnir eru fyri at skilja sundur har. Mær er eisini kunnugt, at í Kalbak eru menn, fleiri menn, sum eru væl kvalificeraðir til at stjóra eini kommunu.

S. P. úr Konoy: Tað hóskar ikki at draga slíkt inn í orðadráttin, sum ikki kemur sakini við. Talan er her ikki um kvalifikatiónir. Í sínum skriv-ilsí sigur formaðurin, at bara 14 av 41 veljarum hava stemmað fyri, og sigur hann. — — det maa derfor antages, at der ikke er overvejende Stemning for Udskillelse. P. Niclasen fer upp- aftur nú skeivur, tá ið hann talar um Vikarsakina: Í Saxun kemur lærara- spurningurin uppi; men tó hava í Saxun 8 av 15 veljarum stemmað fyri eini broyting. Tað kann vera væl hóskandi at útskilja Kalbak, men vit skulu væl ikki framtvinga eitt ynski, sum ikki enn er tilsteðar.

H. C. W. Tórgarð: Eg veit ekki um sakin er so klár, tí tað kann væl tonkjast at eitt annað resultat verður, táð hommilig avstemning verður hildin. Eg trúgvi, at formansins orð vilda verða øðrvísi, um hann hevði hoyrt tað, ið sagt var um hina sakina viðvíkjandi Hesti og Kettri.

S. P. úr Konoy: Tað er mær ókunnugt, hvussu formaðurin vil svara, men her hevur hann svarað.

Uppskot nevndarinnar varð samtykt.

Jarðamøðraskipanin.

2. viðgerð.

Edw. Mortensen greiddi frá nevndarálitinum.

Poul Niclasen: Táð henda sak var fyrri í fjør, søgði eg, at eg helt, at lønin var ovlág. Nú hevur ministerið sent uppskotið aftur, væl mest av teirri grund, at tað heldur, at lønin er sett ov lág. Tað er jú soleiðis, at jarðamøðurnar gera eitt týðningarmikið arbeiði, og elga vit at meta tað eftir tess vörði. Tíðvegna hava eg og Samuelson verið broytingaruppskot fram.

Edw. Mortensen: Tað vil ikki hava stórt at týða at leggja 100 kr. aftrat grundlønini. Inntøkan hjá eini jarðamóður vexur mest eftir teimum ráðum, fólkkið hevur. Og fólk tykjast nú at hava góð ráð. Eg vil tí ikki ráða nekrum til at stemma fyrri broytingaruppskotinum.

S. P. úr Konoy: Tað vildi vera gaman í at stemma fyrri broytingaruppskotinum, um menninir bara søgdu frá, hvaðan peningurin skal takast. Tí hóast ein sókn er lítil, er trongd eisini har at hava jarðamóður; men ein lítil sókn verður ikki ment at gjalda hesa

løn. Tí kann eg ikki mæla til at stemma fyrri broytingaruppskotinum.

Poul Niclasen: Tingið hevur stillað seg vælviljandi fyrri øðrum bonarbrævum og hækkað um aðrar lønir, hví skulu vit tá ikki gera tað sama nú fyrri jarðamøðurnar; tær merkja eisini dýrtíðina.

S. P. úr Konoy: Eg hugsi, at P. Niclasen blandar saman her. Hetta er ikki ein lønhækkan, men hetta er ein lønlóg. Eg vett, at kommunur hava givið jarðamøðrum dýrtíðarhjálp. Men vit mega ikki blanda saman dýrtíðarhjálpanir við eina lønlóg.

Poul Niclasen: Eg trúgvi, at dýrtíðin vil vara í langa tíð.

Stórhvalaveiða.

3. viðgerð.

R. Niclasen: Í hesi sak er ikki komið nakað nýtt, síðani hon var til 2. viðgerð. Tó hava tveir av nevndini undirskrivað við «forbehold». Eg vil mæla til at samtykkja sakina.

N. Debes: Eg var við at seta uppskotið fram. Sum kunnugt hevur tingið gjøgnum verunevndina í tvey ár roynt at fáa hvalaveiðubát fyrri at skaffa fólkki tvest. Tað hevur ikki eydnast, tó at nevndin hevur arbeitt, hvat hon hevur kunnað. Nevndin hevur roynt allar vegir. Men okkum í nevndini tykist, at ein vegur er eftir. Tí kemur hetta uppskot um at royna at venda sær til rogeriðina, um hon kann útvega veiðubát og amboð, sum nýtast. Viðvíkjandi at tveir hava skrivað undir við «forbehold», vilja teir greiða frá tí.

Poul Niclasen: Eg eri samdur við uppskotið. Men tá eg havi skrivað undir við «forbehold» er tað tí, at tað í nevndarálitinum eru einstøk útrykk, sum eg ikki vil vera við at undirskriva.

Joen Poulsen: Jeg ser, at der staar noget som i og for sig er ganske klart; men helt overflødigt. Der staar, at vi skal henvende os til den danske Regering. Vi plejer ikke at henvende os til fremmede Regeringer.

N. Debess: Nú kann eg skilja, hvar handurinn liggur grivin. Tá tað í áliti-
num stendur danska regeringin, so er tað heilt natúrligt av tí, at eisini norska regeringin er nevnd.

Uppskot nevndarinnar varð sam-
tykt.

Broyting av lögtingslóginu.

3. viðgerð.

Edw. Mortensen: Eg vil mæla til, at tað uppskot, sum var samtykt við 2. viðgerð, verður samtykt nú við 3. viðgerð.

O. Effersøe: Jeg skal kun bemærke, at A. Samuelson ikke kan deltage i Afstemningen paa Grund af nødvendig Bortrejse i offentligt Tjenesteanliggende, men hans Stilling vil tydelig fremgaa af Udvalgsbetænkningen.

Uppskot fleirtalsins varð samtykt.

Endurgjald til bygda telefonstöðurnar.

3. viðgerð.

M. A. Winther: Eg skal mæla til, at okkara uppskot verður samtykt. Men eg vil gjarna spyrja, um broytingaruppskotið er framlagt tað 17. Eg havi ikki haft varhuga av hesum, og eg haldi, at tað er ógvuliga lægt, at

Effersøe, sum er limur av nevndini, er ein telera, sum hava sett broytingaruppskotið fram. Slíkur atburður er óhóskandi, og minst var at vænta, at hann skuldi borið seg so at, tí hann hevur í heilum funnist at øðrum. Men eg vænti, at hesir, sum hava sett broytingaruppskotið, verða einsamallir um at stemma fyri tí.

Joen Rasmussen: Tað er týðiliga sagt, at broytingaruppskot vildi koma. Tað er framlagt í morgun, og Effersøe hevur í morgun skrivað undir tað. Vit vilja skapa sama grundarlag, sum fyrr hevur verið.

J. Patursson: Eitt orðatak sigur: Hvar skal vera sær um hógv, ella á danskum: Maadelig Pølse er altid bødst. Nú fyri kortum lögdu vit 1½ oyr. aftrat til bygðastöðurnar, og tað haldi eg var beint; men nú 1 mánað eftir at fara at hækka gjaldið við 1½ oyr., er ikki at vera sær um hógv. Eg vil eins og orðførarin mæla til, at vit samtykkja uppskoti nevndarinnar.

M. A. Winther: Eg veit ikki, hvat lingmaðurin í Seyrvági atlar við hesum. Vit mugu jú eisini minnast til, at vit noyðast at vaxa um telefonnetið, og til tess mugu vit hava kapital. Men við ein slíkan atburð sum henda gera vit tað ómøguligt at leggja telefon til tey pláss, sum ár undan ári hava haft bouarbræv inni á tingi. J. Rasmussen sigur, at vit skulu koma til sama grundarlag, sum telefonin á fyrstu tíð bygd á; men tá góvu vit eitt lyfti barn fyri fyrst, tí vit vistu ikki, hvussu telefonin kom at arbeiða. At Effersøe longur við til hetta, er mær ófatandi. So skal hann her eftirdags vara seg at finnast at øðrum. Men eg hugsar ikki, at tað er alvorliga meint frá hansara síðu; tað er væl bara fyri at talið skal vera fult.

O. Effersøe: Winther har delvis Ret i, at der fra min Side er begaaet en Fejl. Dette beror paa, at her hørsker saadant Jageri i Tinget, at man ikke faar tilstrækkelig Tid til at tænke sig om. Jeg burde have forelagt Sagen for Udvalget, og det er kun m. H.

hertil, at jeg har begæret en Fejl. Det kan jo ikke undgaa, at man af og til ændrer sin Opfattelse paa et enkelt Punkt. En Udvej var at skaffe Telefonvæsenet bedre Indtægter.

M. A. Winther: Effersøe havde borið mál á ting um at vaxa um telefonina, tí er tað enn meira at harmast um, at hann nú tekur hesa støðu. Vit hava roynt at minka um útreiðslurnar hjá telefonini við tí í geyma at koma teimum plássum til hjálpar, sum trængja til telefon. Men bróta vit henda arbeiðsmátan, so gerst einki. Og Effersøe hevur enn meira givið mær rætt í, at hetta er ein klókur politikkur.

Joen Rasmussen: Ein onnur grund fyri at geva bygðastøðunum meira er, at vit hava langt um telefonfóðina.

O. Effersøe: Jeg kan ikke se rettere end, at man tiltrods for dette Forslag kan imødekomme de Ønsker, som er fremme m. H. t. Udvidelse.

M. A. Winther: At longja tíðina kom sum eitt ynski frá Vágum.

J. M. Matras: Eg ætli mær ikki at stemma fyri broytingaruppskotinum, men hækka vit gjaldið einaferð, so ætli eg mær at stemma fyri at bygðastøðurnar fáa meiri.

Joen Rasmussen: Bonarbrævið frá Vágum er gamalt; tað eru eisini aðrir, sum vilja hækka gjaldið.

M. Samuelson: Eg eri ein teirra, sum hava stillað broytingaruppskot. Eg veit ikki, hví formaðurin heldur tað vera so órímiligt. Vit hava arbeitt fyri einki; vit hava betalt telefonina hjá okkum. Vilja teir ikki stemma fyri hesum broytingaruppskotinum, so kunnu teir lata vera.

J. J. Weihe: Eg havi verið við at framseta broytingaruppskotið. Tá lønin hjá telefondanum í Havn verður hækkað, so eigir eisini lønin at hækkaast á bygð. Winther sigur jú, at táð telefonin ber seg so væl, so skulu vit eisini læna væl.

M. A. Winther: Eg havi givið uppát at diskutera um lønina í Havn og á bygð, tá limirnir ikki vilja fata tann munin, sum her er.

Nevndaruppskotið varð samtykt.

Fundur fríggjadag 20. september.

Havnar kirkjugarður.

3. viðgerð.

Prósturin: Tað ber mær ikki til at vera hjástaddur ígjár, táð sakin var til 2. viðgerð, og eg eri ikki rættiliga kunnugur við, hvat ið var haft á máli. Tað varð yvirlátið til amtmannin og próstin at gera tað, sum gerast skuldi. Vit í nevndini hava ivast eitt sindur í, at hetta skal litast til amtmannin og próstin, at man skal nýta peningar, men ikki fyriseta, hvat peningarnar skulu brúkast til. At sakin kom so seint inn í ár hevur sínar serligu grundir. Vit í nevndini hava loyvt okkum at bera fram eitt broytingaruppskot til okkara egna uppskot um at útnevna eina nevnd av tlinginum, sum skal syrgja fyri, at hetta arbeiði verður gjørt. Tá hevur tingið vissu fyri, at tað ikki verða nýttir fleiri peningar enn teir, sum skulu brúkast. Eg skal mæla til at okkara broytingaruppskot verður samtykt eisini.

O. Effersøe: Mit Ændringsforslag gaar ud paa, at Hegnet skal opføres af Sten. Det er blevet sagt, at i den nuværende Del af Hegnet er der Træverk ovenpaa. Et saadant maa da vel for Symmetriens Skyld anbringes i en Del af det nye Hegn.

Prósturin: Eg kann samtykkja við Effersøe, at garðurin skal vera av gróti, tað vil siga at undirlagið skal vera av gróti og nakað træverk omaná.

Kommunalir koyrivegir.

J. Patursson: Vit eign ekki at upptaka eitt 100,000 kr.'s lán til vegir ísenn, men upptaka lán so við og við, sum pengarnir krevjast.

O. Eftersøe: Med Hensyn til Laan skal jeg gøre Amtmanden opmærksom paa, at Amtskommunen har Forpligtelser med Hensyn til Laan, som man tidligere har rejst. Hvilke Vejanlæg, som der er bevilget til og hvilke ikke, vil jeg bede Amtmanden og Varendvalget undersøge og skaffe Oplysninger om. Det vilde være ønskeligt, om alle Tingmedlemmerne kunde faa Meddelelse om, hvordan det staar til med indkomne Andragender og Tilskud til Vejanlæg og Bevillinger til disse.

J. Patursson: Nakra særliga samtykt um hetta nýttast vit væl ekki. Tí amtmaðurin vil væl gera tað.

O. Eftersøe: Jeg sætter Pris paa, at vi faar Meddelelserne saa hurtigt som muligt.

J. Patursson: Tað er sjálvandi, at tað vilja vit allir, at alt liggur so klárt upplýst sum møguligt.

M. A. Winther: Eg haldi tað vera sjálvsagt, at her eru allir samsintir. — Kann man rokna við, at tað verður gjørt eitt tillegg til bevilgingin. Tað vil hava nógv at siga fyrri mín vólkres; tí har ætla teir at gera nógv við vegir. Arbeðismenn á Sandi hava biðið um at fáa lønina upp í 40 oyr. Tað hevði verið hóskandi, um tingið gjerdi menn kunnigar við at tað var sinnað til at hækka lønina. Verunevndin kann samráðast við verkfrøðingin; tó kanska tingið kundi ganga útán um verkfrøðingin; tí vit vita, at verkfrøðingar hava lyndi til at rokna við lágunum arbeðislønnum. Eg meini, at vit oiga ekki at halda arbeðislønina ov lágu.

H. C. W. Tørgard: Eg orð samsintur við Winthor. Annars vil eg loyva mær at minna verunevndina um, at

Havnar kommuna hevur bonarbræv um at fáa 6 vegir; men enn hevur hon bara fingið svar uppá tann einu vegin.

J. H. Poulsen: At seta lønina upp eru vit á einum ljóði um. Men at lögtingið skal kunngera tað, veit eg ekki um rætt er. Eitt annað er, at kommunurnar vita ekki av, at tær fáa endurgjald fyrri nivellement av vegum. Amtið kann tí heldur kunngera teimum, at tær bara skulu gjalda $\frac{1}{4}$ av nivellementinum.

R. Rasmussen: Vegna tess, at eg havi sítíð í verunevndini, meðan vegspurningar hava verið fyrri, skal eg siga nekur orð hesum viðvíkjandi. Eftersøe spurdi um, hvørjir vegir høvdu fingið studning, og hvussu nógv bonarbræv vóru komin. Hetta er nú ekki at finna í verunevndar protokolini; umsóknirnar eru komnar til amtið, og tær, sum eru havdar til umroðu á fundum, eru at finna í fundarbókini, men tað sum er gjørt í atanfunda tíðini finst ikki í fundarbókini. Við hvørt tilkallaði amtmaðurin eina undirnevnd av verunevndini til at samráða; men hon hevur ikki ført protokol. Men sjálvandi finst hetta á amtskontórinum; og taan núverandi verunevnd kann fáa allar upplýsingar har. Eg trúgvi, at vit mugu rokna við at koma at brúka meiri enn 100,000 kr. Vegirnir eru ikki nivelleraðir, og løuhækkan mugu vit rokna við.

J. Patursson: Táíð hetta var framlagt fyrri verunevndini, so holt eg tað vera ivaleyst, at allir vegir, sum givið var til, vóru her; men eftir tí eg havi hoyrt í dag, er tað ikki so. — Annars havi eg verið í teirri trúgv, at táíð vegir verða útroknaðir er nivellementið uppi í; eg havi lært og fingist við fyrr í tíðini at seta út vegir, men eg havi aldri fræt fyrr enn nú, at vegir fyrst verða útroknaðir og so nivelleraðir.

J. M. Matras: Táíð sagt varð í fjør, at láníð skuldi takast fyrri at hjálpa um dýrtíðina, so kansku hetta hevur hjálpt her suðuri, hvar vegir

eru uppmáldir og eftirbúðir. Vit har norðurl hövdu þegarbræv um at fáa studning til at leggja ein veg, men fyrst nú í sumar er vegurinn uppmáldur; peningasumman er eisini ov lítill, og vænta vit tí at fáa eina hækkan. Spurningur er óskil, um ekki tíðarmarkið er sett ov slutt; það stendur, at arbeiðið skal verða liðugt í 1920. Eg vóni, at verunevndin eisini vil gefa sær far um hetta.

M. A. Winther: Eg haldi, at hetta mál hefur almenna týðning; það hefur nógv at siga at fáa gongd á vegbyggingina. Enn gongur holdur trekt, og grundirnar eru ymsar; studningurinn er ov lágur, vit hava ekki arbeiðiskonar menn á öllum plássum og so er það nivelleringin, sum má til, tí hon lættar teimum $\frac{1}{2}$ av arbeiðinum. Tí átti uppskot at ligið frami um, at nivelleringin skal gjaldast á somu vilkor sum hitt arbeiði. Tað vil hava nógv at týða fyri kommunurnar. — Eg trúgvi nú, at Sandingar um veturin kunna fáast út at hjálpa, tálð teir fáa góða lön. Teir eru sera dugligir til vegarbeiði. Viðvíkjandi tí, at lønhækkanin skal kunngerast, so tørvar okkum ekki at gera tað; men tað vildi verið hóskandi, um vit hövdu eina lögtingsviðtøku at vísa á.

J. H. Poulsen: Viðvíkjandi tí Patrsson segði, so er tað sjálvandi, at ein vegur kann ekki gjolla roknast út, utan at nivellamentið kemur uppi. Men taka vit eitt dømi t. d. eitt hús, sum skal metast í virði, so kann hetta væl gerast utan at húsið verður undirsøkt; tað kann gerast bara eftir einum skema. Líknandi er við vogum. Nivelleringin av vogninum er óvilliga viktig fyri at ekki ónyttigt arbeiði skal verða gjørt. Man má einki gera til ónyttis, ella verður tað for dýrt. Í einum stað sliggja vit, at tað má gravast av, í einum øðrum stað at tað má fyllast f. Man brennur seg ofta í hesum. Men hevði tað verið væl nivellerað, hevði man klára seg væl.

J. J. Weihe: Eg vil spyrja, hvussu tað verður við lønini, um hon ekki

verður goldin, fyre enn vegurinn er liðugur.

Th. M. Strøm: Tá tað hefur verið hildið, at lønin eigir at hækkast, so eri eg samdur í hesum. Tá einki arbeiði er byrjað í Froðbiar sókn, er tað tí vegirnir ikki eru avtiknir. Ein vegur er avtikin, men teir hava ikki fingið nakran formann til hann. Matras helt, at tíðin skal verða útsett. Ja, tað er natúrligt; tí ingenieururin kann ikki koma útyvir alt so skjótt, at arbeiðið kann gerast í rættari tíð. Tí var best um tíðin kundi leingjast.

N. Debess: Tá talan er um at hækka tilskotið við 30%, so veit eg ikki um eg kann stomma fyri tí. Tí tað er framført, at eftir tí ætlan, sum fyriliggur, hava menn arbeitt um veturin fyri 30 oyr. um tíman. Verða so 30% tillegd, verður tað einna 39 oyr. um tíman. Eg haldi tað vera óviltið. Almindilg arbeiðsløn er 60 oyr í tíman. Eitt slíkt arbeiði úti um veturin er ikki altíð so týðligt. Eg dugi ikki at sliggja, at tað skal ein tingsamling til tað starv, sum verunevndin skal hava. Um hetta verður samtykt, so verður verunevndin bundin, so at tað ikki kann hækkast meir, utan at kommunurnar sjálvar leggja aftrat. Eg kann ikki væl ganga við til, at tað skal hækkast við bestemtum procentum.

Th. M. Strøm: Tað er mær tað sama, um tað verður samtykt av tinginum, ella um nevndin skal avgera tað, bara tað verður hækkað.

M. A. Winther: Eg skal svara til Weihe, at lønin kann gjaldast, áðrenn vegirnir eru liðugir. Til Debess kann eg siga, at kommunustýrið kann hækka tað til 40 ella 50 oyr. Tað er jú kommunustýrið, sum stendur við endan.

N. Debess: Tað var Winther sjálvur, sum fortaldi, at teir á Sandi haru fingi 30 oyr. um tíman.

M. A. Winther: Á Sandi eru so nógvir, sum sjálvir hava interessu av at fáa vegir.

N. Dehass: Tað kundi sagst tað sama fyri okkara viðkomandi í Havn. Winther veit, at vit her høvdu viljað arbeitt við álvara fyri at fáa nakað avrikað.

M. Samuelson: Vit hava givið an- dragandi til kommununa um veg millum Víkar og Langasands. Ingeniørurin hevur verið har norði og gjørt yvirslag. Vit fingu tað aftur frá amtmanninum, og vóru spurdir um vit vildu gera vegin fyri hetta yvirslagi. Viðvíkjandi Saks- uningum so hava teir arbeitt upp sín veg. Men har var tað bmerkt, at yvir- slagssumman var nakað lág. Men vit vóru noyddir at ganga til tað, tí veg- urin var so viktigur. Vit hava erklerað, at Saksun yvirtekur vegin. Tað kann væl ikki binda Saksun á tann hátt, at teir ikki skuldu fáa sín part, um nú tilskotið verður hækkað. Teir eru eis- ini so fámentir, at teir mugu biðja aðr- ar menn til at arbeiða. Viðvíkjandi okkara veg millum Víkar og Langa- sands, so verður hann forholdsvis dýrur. Og har er eitt stykki 1400 metrar langt, sum gongur ígjøgnum uppdyrk- aða jorð. Tað kostar 700 kr. at leggja veg har ígjøgnum. Men tað vil lona seg, tí tað er eitt samfundsgagnligt arbeiði, sum tað fæst nytta av.

D. J. Thomsen: Eg haldi, at ann- leggsumman eigir at verða hækkað við 30%; tí allar lönir eru farnar upp, og tá mugu vit eisini fylgja eitt sindur eftir í hesum.

R. Nielsen: Eg má halda við Strøm, at tað manglar knudskapur til at fáa hesar vegir gjørdar. Tað tykist at vera tvørligt at fáa arbeiðsmenn. Vit søktu um ein mann, sum ingeniør- urin anbefallaði, men so tók ingeniør- urin hann til sítt egna arbeiði. Tað tykist so, at vit ikki fáa gongd á veg- irnar, utan vit fáa okkum menn úr út- londum. Vegirnir kunnu ikki útferast fyri tann ásetta peningin. Eg eri tí við til at hækka tilskotið við 30%, tá tað forsær einki. Í øðrum londum býta teir vegirnar í 3 klassar, men her er alt eitt. Skal tað vera hugsan um at fáa vegirnar gjørdar, er tað neyðugt at skaffa arbeiðsformenn úr útlöndinum.

O. Effersee: Jeg vil være med til at fremme denne Sag ud fra den Op- telse, at det gøres som Dyrtidsforan- staltning.

D. J. Thomsen: Eg kann forstønda, at man hevur hugsað sær, at hetta kundi vera eitt dýrtíðar spursmál. Tað hevur kanska sína stóra interessu. Men sær man tað frá fleiri síðum, so verður tað ikki júst ein dýrtíðarspurn- ingur. Soframt at vit skulu leggja vegirnar, so verður tað økonomisk rutin.

O. Effersee: Der er jo ikke Fiske- vejr hver Dag. Naar der ikke er Vejr at komme paa Søen, og det er jo ikke saa sjælden, kan man arbejde paa Vejanlægget.

R. Rasmussen: Eg vil biðja limir- nar at stemma fyri okkara uppskoti; so er spurningurin loystur.

Uppskotið hjá Konoy og R. Ras- mussen varð samtykt.

Keyp av farmaskipi.

J. Patursson: Eg bar fram um hetta mál ígjár og visti á, at nevndin tíverri ikki var samd um farmaskipa- málið. Vit sjálvstýrismenn hildu, at vit máttu hava tað sama álit á hesi nevnd, sum tingið hevði á tí nevnd, sum var. At amtmáðurin ikki er í nevndini kann ikki vera avgerandi fyri at keypa skip. Í hesum sum í so mongum øðrum kunnu vit meta okkum í samanburð við Ísland. Vit eiga einki skip utan mjólkabátin. Í Íslandi er skipafeløg og stjórnin sjálv eigir nógv av skiparúmi. Nú hevur eitt annað mál um skip ligið framt í ár, nevnlíga keyp av Smírlí. Sum kunnugt liggur skipafelagið framt við at keypa skip, sum siglir millum Englands og Frankríkis. Nú kann sig- ast at hetta er so ógvuliga stór fyri- tækn; men táð vit hava 5 milióntir í

injeli, so er það ekki órfmiligt ut hava 1 millión í skipum. Sum vit vita, hefur tingið mælt til at styðja slík mál. Nú staðni eru vit komnir so langt, at vit eru farnir undir at leggja vegin. Og vit minnast, hvussu ræddir vit vóru, tá ið telefonu skuldi leggjast, og tá ið bankamálið var fyrri. Men væl hevur gingið við hesum málum, og eg ivist ikki í, at eins væl vil ganga, um vit fáa skip. Eg eri ógvuliga forharnaður um, at minnitalið stillar seg so avvisandi. Tí vágnaðurin er ikki stórur, tá ið hetta mál verður givið voruneyndini upp í hendur; har sita jú 5 góðir menn umframt samtarnaðurin. Teir mugu væl duga á at skyna, ja kanska hetur enn lögtingið. — Fólk ið hevur teknað ca. 150,000 kr., og hetta er nógv meira uppá seg enn í Íslandi, tá ið altingið og stjórnin fóru at hjálpa. Eg vil ógvuliga nógv biðja tingið samtykkja hesum.

O. Effersøe: Hr. Patursson sagde, at landið elgir einki skip, det kan være vigtigt, men det er ikke givet, at det vil lønne sig under normale forhold at have Skib. Det Spørgsmaal, som foreligger, er om man paa Grund af de ekstraordinære Tider skal købe Skib paa Amtskommunens Vegne. Hele det Spørgsmaal vil jeg støtte og underhandle om. Forskellen mellem Paturssons og min Stilling er, at jeg ønsker at se og nøje undersøge det foreliggende Tilbud, inden jeg gaar med til at fremme det. Patursson ønsker ikke, at Tinget skal have alle Oplysninger. Mit Parti ønsker ikke at overlade det hele til Vareforsyningen. I Ekstrasamlingen drejede det sig om noget meget mindre end det, som her foreligger. Vi har kun 2 Medlemmer i Vareforsyningen, de andre har 3, vi kan derfor ikke gennem Afstemning gøre os gældende. Saa nævnede Hr. Patursson Amtmanden; det kan vi lade ude af Betragtning, da vi ikke ved, hvor længe han bliver i Vareforsyningen, og i hvert Fald saa vi bygge paa egne Medlemmer, da Amtmanden jo ikke repræsenterer vort Parti. — Vi vidste, at et sandt Skib kan forsikres, men den Mand som gav Oplysninger til Udvalget, beredede tillige om, at han

havde talt med en paa Søforsikringens Omraade særlig sagkyndig Mand, og denne havde udtalt, at det var tvivlsomt, om man kunde faa Skibet forsikret til Part i disse nordlige Farvande. Jeg nævner kun dette som Eksempel paa forskellige Punkter, som er dunkle. Jeg ved ikke, hvorfor Patursson endelig vil have mig og mine Partifæller med; mener de, at Sagen er tilstrækkelig oplyst, kan de jo tage Bestemmelse, da de udgør Flertallet i Tinget. Angaaende Paturssons andre Udtalelser anser jeg det for at være meget fornuftigt, at Folk stiller sig tilpas skeptiske. Vort Standpunkt er dette, at vi nærer Interesse for Spørgsmaalet, men vi ønsker ikke at overlade Sagen til andre, men lade Tinget afgøre den.

S. P. úr Konoy: Eg eri ikki kuunugur við, hvat fleirtalið og minnitalið ætla. Vilja tey geva voruneyndini rætt til at keypa skip, ella hvat? Eg dugi ikki at sleggja annað, enn at hetta ikki gevur voruneyndini heimild til at keypa skip. Úti á jaðaranum á pappírinum standur 900,000 kr.; sjálvi í krígstíðum er hetta nóg so nógv. Eg haldi at líkindi eru til, at tingið komur saman, tá ið allar upplýsingar eru fingnar til vegar.

O. Effersøe: Forslaget giver Hjemmel til at være Aktionær i Selskabet. Naar vi ikke denne Gang kan være med, er det, fordi vi nærer større Betæneligheder nu. Det drejer sig om maaske 900,000 Kr., maaske 1 Million. Lad os nu sige, at der er tegnet 150,000 Kr., saa saa Lagtinget ud med 850,000 Kr.

S. P. úr Konoy: Á einum fundi, eg var á, varð mín sjón uppá henda spurningin grundiga broytt. Har var ávíst, at um keypmennirnir ikki í síni heild vóru við, so kom fyrirtekan ikki at svara seg. Tí stilli eg meg avventandi.

Joen Rasmussen: Patursson sigur, at vit ikki geva hesi voruneynd tað somu fríheit, sum hin voruneyndin fekk. Men sakin er nú annarleiðis, tí talan er nú um eitt milliónfyrirtakandi, og tað

er tingið sum skal keypa skip. Eg havi beteynkiligheitir við at geva eini nevnd friar hendur til eitt fyrítakandi, sum dréyar seg um milliónir.

J. Patursson: Effersøe fœrði fram: „Spørgsmaalet er at indkøbe Skib for Ahts kommunens Regning.“ Nei, tað er ongalunda so. — Tað var talan um at keypa tvær skútur í vár. Men heldur má man leggja eina millión í elmskip enn tvær í seglskip. So halda teir nógvu. Sakin er tann sama, sum hon áður hevur verið: at royna at fáa eitt hóskandi skip. Effersøe sigir: „Før Sagen er opklaret, vil jeg ikke være med til at fremme den.“ Nær er ein tilík sak heilt avgjørd. Tá hann so sigir, at „vi skal stille os passende skeptisk“, so kann tað vera gott. Men ein kœnur Íslandsfarari segði um dagirnar her á tingi: „Meðan grasið grœr, doyrið ryssan.“ Tað kann fullkomliga passa her.

R. Rasmussen: Effersøe sigir, at henda sak er ein partasak. Ílvar hevur Effersøe tað frá? Eg veit einki um at tað er ein partasak at keypa hetta skipið. Sakin er reist uttanfyri tingið av hesum nýggja skipafelaginum. Vit eru sjálvt á núverandi tíðarbili samdir um, at tað hevði verið gott at eiga eitt farmaskip. Sum mær kunnugt, hevur hetta farmaskipið teknað nakað av peningi, o. u. 150.000 kr. Harav er innbetalt 50.000 kr. Tað hevur minni at siga. Nú er talan um at keypa eitt dampskip, sum væl vil kosta 1 mill. kr. Tá vit fara undir hesa sak, má tað vera klárt, hvat vit samtykkja. Vit mugu vita, hvussu stóran lut vit binda okkum til her á tingi. Eg kann halda, at dampskipsfelagið hevur $\frac{1}{3}$ millión í skipinum og at tann $\frac{1}{3}$ milliónin er teknað, áðrenn tingið tekur fatt. Tað er ein ófrávikilig treyt frá míni síðu. Til hina $\frac{1}{3}$ millión kann tingið taka lán. Tingið kundi eiga $\frac{1}{4}$ í skipinum. Tá hetta framgekk týðiliga, kundi eg stemma fyri tí.

Edw. Mortensen: Uppskotið gongur út uppá at endurnýggja samtyktini frá í fjør. Eitt kann útleiðast av hesi samtykt, nevnliga, at tingið skal geva studning til skipakeyp. Tað er skeiðt, tá man sigir, at tingið skal keypa eitt farmaskip; tað er bara, at farmaskipafelagið eventuelt skal keypa eitt skip og tingið geva

studning til tað. Eg haldi avgjørt at tað vil vera lønandi og vera ein viktig sak fyri Føroyar, at vit eiga eitt skip, fyri at sikra okkum tilflutning til landið. Um man roknaði út, hvat vit lata út til flutning fyri at fáa vœtur til landið, vildi man koma upp í eitt ógvuliga høgt tal. Tað hevði verið forvitnisligt, um vœrunevndin tók sær fyri at rokna hetta saman. Íslendingar keyptu eitt skip háltannað ár síðani. Tað kostaði 1 mill. kr., og teir vunnu í eitt ár við tí 400.000 kr. netto. R. Rasmussen helt tað hevði verið gott um keypmenn, sum væl komu at brúka skipið, høvdu teknað eisini. Tað eru nógvir keypmenn, sum hava teknað. Tað hevur verið talað um eitt bestemt skip. Ein útsendingur frá farmaskipafelaginum hevur verið í Danmark, og hevur fingið lyfti uppá hetta skipið. Eg havi bjóðað sambandsmonnum at geva teimum upplýsingar um skipið, og eg havi givið A. Samuelsen tær skriftligu frágreiðingar, sum eg havi. Nú er tað sagt, at upplýsingarnar eru ikki góðar, men toluliga góðar eru tær, í hvussu er. Eisini hava vit upplýsingar frá monnum, sum hava siglt við skipinum. Eg veit ikki, hvørjar áðrar upplýsingar menn vilja krevja. Máttin er jú tann, at venda sær til sakkunskapin, og vit í lögtinginum duga ikki at skyna á hesum. Gjøgnum danskt inspektørfirma kunnu vit fáa skipið sýnað; soleiðis hava Íslendingar borið seg at. Tað kann ikki vera absolut neyðugt, at skipið liggur í Føroyum ella Danmark. — Beint nú kom telegram frá representantinum hjá felaginum, hann sigur, at hann hevur tosað við ein maskinmeistera, sum hevur siglt við skipinum; hesin maður sigur, at skipið hevur fyrsta klassa maskinur. Við Effersøe vil eg siga, at heldur ikki í vár hevði sambandsflokkurin meira enn 2 menn í vœrunevndini. R. Rasmussen hevur rætt í, at vit eiga at seta málk fyri, hvussu nógvi lögtingið skal skjóta til. Eg vil loyva mær at seta broytingaruppskot um, at vit skulu geva vœrunevndini loyvi til at nýta $\frac{1}{4}$ millión hesum máli viðvikjandi.

Th. M. Strøm: Av tí at talan her er um milliónir, má hetta sigast at vera ein stór fyrítøka. Tí haldi eg, at tað ikki er órímligt, at lögtingið kemur saman aftur fyri at taka endiliga støðu til málið.

O. Effersøe: Jeg har ikke sagt, at Skibet ikke blev assureret, men jeg sagde, at der kunde være Tvivl om, at Skibet blev assureret her i den nordlige Fart. Jeg har allerede før sagt, hvorfor vi ikke vil stemme som i Foraaret. Mortensen talte om et Telegram angaaende Udtalelser fra en Maskinmester. Maaske denne Udtalelse er mere paalidelig end det, som fortæltes om Fyrbøderen, der havde fundet Lapper paa Kedelen. — Jeg vil imidlertid ikke tage Stilling til Sagen paa Forhaand.

R. Nielsen: Tað kann ikki gagna at diskutera við sambandsmenn henda spurning. Talan er ikki um, at lögtingið skal keypa skip, men lögtingið skal ganga saman við skipafelagið. Annars undrar tað meg, at Effersøe láðni segði: „Amtmanden repræsenterer ikke os.“ Hvat meinar hann við hesum?

Edw. Mortensen: Í vár gekk Effersøe við til at vørunevndin skuldi hava loyvi til at keypa skip. Hetta er heilt analogt; munurin er bert tann, at nú krevst kanska ein størri peningur. — Effersøe segði, at amtmaðurin representeraði ikki teir. Meinar Effersøe hervið, at amtmaðurin Rytter í vár representeraði teir? Amtmaðurin eigir væl at representera báðar partar.

N. Debess: Eg havi ætlað mær at stemma fyri tí framkomna uppskotinum; tí eg havi álit á amtmanninum og vørunevndini. Nú, mótsat í vár, liggja nógvir upplýsingar. Og eg kenni meg tryggan í tí, at nógvir Føroyingar vilja seta pening í eina slíka fyrirøku, eisini tí at nú er talan um at keypa dampskip. Effersøe er ofta komin við tí, at hansara burturferð av tingi hevur ikki haft nakran ávirkan; hon hevur tó haft ávirkan, tí Effersøe sigur: eg havi ikki haft tíð at seta meg inn í spurningin.

S. P. úr Konoy: Nú havi eg hoyrt Mortensen hildið røðu; men eg má spyrja: eru tað vit ella er tað skipafelagið, sum skal keypa? Eg havi hoyrt, at c. 150.000 kr. eru teknaðar. Skilji eg Mortensen rætt, skulu vit lata $\frac{1}{4}$ Millión, men í hvørjum samburði við aktiukapitalin skal hesin peningur standa? Eg undri meg yvir, at lögtingið fer at yvirdraga $\frac{1}{4}$

millión til eina nevnd. Og eg haldi, at upplýsingarnar eru ógvuliga ússaligar.

O. Effersøe: Jeg kan virkelig ikke gøre for, at Mortensen ikke forstaar mig. Det er ikke værd at diskutere Sambandspartiets Stilling i Foraaret. Jeg har gjort gældende, at Sagen er større nu. Mine Udtalelser er ikke faldne saaledes, som de citeres. Jeg sagde, at vi havde 2 Mænd i Udvalget, og at Amtmanden ikke repræsenterer os. Jeg har ikke engang antydnet, at den tidligere Amtmand repræsenterede vort Parti. Sagen foreligger ikke saadan, at jeg kan tage Stilling til den. Jeg har gjort min Gerning i de mange Aar, jeg har været Medlem af Lagtinget, og saa kan vi se om Nyholm Debess er Mand for at sige det samme, naar han har været Lagtingsmand i lige saa lang Tid.

J. Rasmussen: Tað verður sagt, at sakin er tann sama nú sum í vár; eg kann ikki siggja at sakin er greiðari nú enn tá, og tað hevur víst seg, at keypmenninir siga: vit vilja ikki vera við.

M. A. Winther: Við Konoy vil eg siga, at vørunevndin situr við ræði yvir milliónum. Eg vóni ikki, at tey orð, sum fallin eru móti hesum uppskoti, skulu fatast sum óalít til ta núverandi nevnd í samburði við hina gomlu nevnd.

J. Patursson: Eg haldi, at teir eru so ansnir meon í vørunevndini, at ongin vandi er. Siga vit her korta nei, so drepa vit hesa fyrirøku.

N. Debess: Eg má fasthalda tað, ið eg havi sagt. Grundin til at Effersøe ikki kendi sakina var tann, at hann hevur verið burtur.

J. Guttusen: Eg havi interesserað meg ógvuliga nógv fyri eimskipafelagið, og so vítt eg veit, hava nógv teknað seg. Hvat ið viðvíkur at lita hetta upp í hendur á vørunevndini, so haldi eg at einki er í vegin fyri tí.

S. P. úr Konoy: Til Winther vil eg siga, at fyri Konoy skulu tit vera róligir. Tað er vakurt at hava ein slíkan stýrismann, sum sigir, tað skal nokk ganga, men so má man hava trúgv. Eg eri veikur í trúnni. Tað er um tingið skal

vera við til at bevilga eina hálva millión, men — alla respekt fyrri Patursson og Winther — tá tað kemur til skip, sum liggur í Fraklandi og til ein mann, sum ikki veit, hvat innkomið er av peningi, so veit eg ikki. Eg haldi tað er tað beinasta, at alt fyriliggur klárt. So kundi eg ganga við.

Edw. Mortensen: Eftir tí uppskoti, sum fyriliggur, er tað farmaskipafelagið, sum skal keypa skip og tingið geva studning. Átlan er at tekna pening aftur í heyst. Eg havi nú sett broytingaruppskot: at krevja at tað verður tekna eitt vist størri beløp, áðrenn tingið fer at styðja, minst 500,000 kr. á smáar lutur niður til 25 kr. Hetta má væl virka at Konoy fær frið í nervunum. At vørunevndin skaffar sær alla møguliga trygd, um hon keypir skip, er sjálvsagt.

J. Patursson: At vit skulu krevja eina hálva millión úr lummanum av Føroyingum, man ikki tað vera tað sama sum at drepa hetta málið. Í Íslandi er ikki ein gang tekna $\frac{1}{2}$ mill. Men heldur enn einki, skal eg vera við til hetta.

R. Rasmussen: Eg haldi at júst tað at keypmenn ikki hava teknað so nógv enn, er størri møgulegheit fyrri at meiri kann vera tekna hereftir. Eg gangi út frá, at amtmáðurin kallar tingið saman, áðrenn lánið verður gjørt. Tingið kann gott kallast saman, tá tað ræður um so mikið sum $\frac{1}{2}$ millión.

J. Rasmussen: Til Guttesen skal eg siga, at til í vár vóru ikki nógvir keypmenn við; og síðani er einans teknað 30.000 kr.

M. A. Winther: Um tað í broytingaruppskotinum hevði staðið, at tað antin skuldi verða teknað ella á annan hátt útvegað $\frac{1}{2}$ millión, so hevði mær dámt tað betur. Men eg ætli mær kortini at stemma fyrri tí, fyrri ikki at lata sakina falla. R. Rasmussen meinti, at amtmáðurin skuldi kalla tingið saman aftur viðvíkjandi láninum. Eg vænti ikki at sakin verður komin longri fram, enn at tað verður nóg tíðliga til Ólavseku at taka lánið. Tað verður væl ikki kravt meir enn garanti. So sigur R. Rasmussen, at ikki nógvir keypmenn eru við. Hetta vísir, hvussu viðurskiftini eru vorðin, at

sjómenn, men ikki keypmenninir vilja vága. Men tá skipið er komið, so vilja eisini keypmenninir koma. Her er eingin risiko, og eingin ivast um, at frakt er nógv at fáa. Allir eru vit her í salinum samdir í, at skipið vil loysa seg. At keypmenn ikki hava givið sín tilslutning, ger ikki sakina meiri ivingasama. Keypmenninir hava ikki vágað nógv í hesum árum, meðan vit hava haft teir undir formyndarskapi.

S. P. úr Konoy: Hvi tala um álit ella ikki álit? Eg hevði beteinkilgheitir við at tingið gevur til eina tingnevnd at ráða yvir $\frac{1}{2}$ mill. kr. Mær tykir tað natúrligt, at tingið verður samankallað, tá man skal brúka peningarnar. Vit styðja eitt lutafelag, og so halda menn, at tað vil doyggja av tí.

J. Guttesen: J. Rasmussen sigur, at tað eru ikki nógvir keypmenn, sum hava teknað. Eg sá papprið til aktiutekningina; har vóru nógvir keypmenn. Tað er undarligt at anbefalla sakina og einki tekna. Hjá okkum eru tveir keypmenn, sum hava teknað. Hann sigur, at tað er ikki teknað meiri enn 30.000, síðani tingið síst var saman. Ja, tí nógv av tí fólki, sum hevur frægast ráð, er burtur. Konoy sigur, at tað er fólkið sum betalir tað, sum tingið letur av peningi til hesa fyriteku. Tað er eisini tí vernd Føroya fólks, sum betalir tær ógviligu fraktir, sum ganga út av landinum í hesi tíðini.

N. Debess: Mær dámar ikki væl broytingaruppskotið; ikki tí at tað ikki kann lata seg gera at samla $\frac{1}{2}$ millión; men hetta vil taka so langa tíð, at tað skipakeyp, sum nú liggur fyrri, kann blíva ómøguligt. Tá vildi eg heldur styðja Winthers tanka. Men betri hetta enn einki.

J. Rasmussen: Tá Winther segði, at keypmenninir torðu einki at vága, so kann eg ikki úttala meg um tað. Eg haldi sum fyrr, at tingið má hava nakað bestemt at siga í hesi sak.

J. Patursson: Tað er merkiligt, at Konoy ivast um, at vit drepa felagið, um vit ikki samtykkja hetta. Tá tingið einaferð hevur lovað at lívga hesum lítla neista og nú sigur nei, vit lívga ikki, so má fólk falla í fátt. Tingið sigur sum so: Vit vildu vera við í vár, men nú hjálpa vit tykkum ikki. Tað fyriliggur

einki uppskot frá sambandsmonnum. Konoy má kenna sínar egnu landsmenn og vita at teir falla í fátt. Forkasta vit hetta, so drepa vit farmaskipamálið fyrí langar tíðir. Eg ynski at fáa sakina til avgerðar sum skjótast.

S. P. úr Konoy: Eftir grein 2 í uppskotinum kundi man stemma fyrí tí, tí har sigst, at tingið skal veita ein passandi studning. Mortensen sigir at tað er $\frac{1}{2}$ mill. Tað er ov stórt. Eg skal einki hava ímóti, at vørunevndin ordnar sakina, men tað skal fyrst koma aftur fyrí tingið, so eg beinleiðis kann koma at stemma fyrí tí.

O. Effersøe: Jeg deler Paturssons Anskuelser om, at vi skal se at komme til Afstemning.

J. Rasmussen: Eg ætli mær at stemma fyrí broytingaruppskotinum, men undir tí útrykkiliga forúsetningi, at tingið kemur saman, áðrenn keyp finnur stað.

Formaðurin: Jeg forstaar ikke J. Rasmussens Bemærkning, da dette jo ikke er forudset i Forslaget.

Broytiugaruppskotið varð samtykt, og við teirri broyting varð uppskot nevndarinnar samtykt.

Olavsøkugudstænasta.

Prósturin: Í teirri gomlu lögtingslógini stóð, at lögtingið kom saman Ólavsøkudag aftaná at guðstænastan var hildin; men í teim uppskotum um nýggja lögtingslóg stendur ikki hetta. Mær tykir at hetta er ein missur, eitt spell. Eg ætlaði tí at seta broytingaruppskot um at seta orðini inn í lógina, men menn halda tað ikki vera hóskandi at seta tað í lógina. Eg havi latið mær eftirlíka og komi nú fram við uppskoti til samtyktar. So vilt mær kunnugt, er siður, at guðstænasta er hildin undan parlamentssamkomu, og hjá okkum hevur tað verið siður í langar, langar tíðir. Sjálvt um nógv nýtt kemur og nógv verður umbroytt, áttu vit ikki at lagt tann siðin

av og broytt eina traditión, sum hevur verið í mong, mong 100 ár. Eg vil tí vóna, at tingmenn samtykkja hesum. Verður einki gjørt, kvíði eg fyrí, at hesin siður fellur hurtur. Eitt er enn: Ólavsøkudagur er ein hátíðardagur, og eitt sermerki fyrí deginum er guðstænastan, sum verður hildin undan tingsetuni.

O. Effersøe: Der er ikke Tvivl'om, at samtlige Medlemmer af Sambandspartiet ønsker Olaigudstjenesten bibeholdt. Det har vi bl. a. givet til Kende, ved stedse at deltage i dagene Gudstjeneste, hvad ikke har været Tilfældet med alle andre Lagtingsmænd. Vi kan altsaa støtte det freikomne Forslag, dog under den Forudsætning, at Gudstjenesten afholdes efter de gældende Regler.

J. Patursson: Prósturin hevur ongatíð tosað við meg um hetta mál. Eg haldi, at tað hóskar best at seta í lógina, okkara forfedrar hava allíð haft henda sið. «Først ville vi til Kirken fare, før end vi røre hverken Sejl og Aare.» Serstakliga átti guðstænastan enn sum áður at vera lögfest fyrí Ólavsøkudag, sum vit Føroyingar eru teir av norðurlandamonnum sum eina hava hildið Ólavsøkudag og aldri lagt hann niður.

M. A. Winther: Mær hevði ikki dámað at seta hetta í lógina og persónliga forbeholdi eg mær mína støðu.

S. P. úr Konoy: Eg skilji ikki Winthers støðu. So leingi vit liva í einum landi, hvar staturin skipar fyrí kirkjuni, haldi eg einki óhóskandi vera í, at vit samtykkja hesum.

M. A. Winther: Eg haldi ikki, at vit skulu fara at diskutera henda spurning her á tingi.

Joen Poulsen: Jeg kan slutte mig til det ærede Medlem fra Sydstrøm, og jeg vil stemme for Forslaget fra Provsten, men naar det ikke staar i selve Loven, saa resikerer vi, at Skikken falder bort.

Edw. Mortensen: Eg ætli mær at stemma fyrí uppskotinum, men eitt kunna vit hugsa um til næsta ár, og tað er at seta hetta í forrætningsordanin.

Uppskotið varð samtykt.

Roknaskapur vørunvndarinnar.

M. A. Wintker: Eg skal bara mæla til, at fleirtalsins uppskot verður samtykt.

O. Effersøe: Det er urigtigt, at man, naar der fremlægges revideret Regnskab, ikke deciderer det. Og der er saa meget mere Anledning til det, som Vareforsyningsvirksomheden er gaaet over til andre, og jeg synes, at man ikke kan være bekendt at nægte at deciderer det. Jeg forstaar ikke Meningen med dette, men jeg ønsker ikke at rejse Diskussion om dette Spørgsmaal paa et saa sent Tidspunkt af Samlingen.

Minnitalsins uppskot varð samtykt.

O. Effersøe: Det er ikke Tingskik, at der finder Diskussion Sted med Hensyn til en Mindretalsindstilling. Jeg finder ellers ikke Anledning til at sige noget som helst.

J. Patursson: Nei, tað er ikki góður tingsiður. Men Effersøe er fyrst komin við hesum siði. Hann hevur brúkt henda sið við okkum.

O. Effersøe: Det vilde være heldigt, om Patursson kunde paavise, hvornaar det var.

R. Rasmussen: Tað var i 1905, tá sjálvstýrismenn høvdu ein minnitalsinnstilling. Tá gjørdi Effersøe nógv út av honum.

S. P. ír Konoy: Og tað var eisini i 1906.

Orðaskifti aftaná minnitalsinnstilling um lögtingslógina.

J. Patursson: Tá eg var á landbúnaðarskúla í Noreg, fekk eg eina uppgávu í meterologi. Eg skrivaði tá um, hvussu Føroyingar ætlaðu um veður. Stílin hevði vist ikki so nógv við meterologi at gera. Eg fekk tann karakter frá læraranum at tað, sum eg hevði skrivað, var ein „meget fornøjelig Lektüre“. Eg haldi, at Zahle fer at halda tað sama, tá hann sær henda minnitalsinnstilling frá Effersøe um lögtingslógina, sum hann núðstani las upp.

Formansins tala, tá ið tingið var endað.

Formaðurin: Naar vi ser tilbage paa denne Samling, er den præget af meget Arbejde, og som Resultat er fremgaaet mange Vedtagelser. Og vi samles i Ønsket om, at disse Vedtagelser maa blive til Nytte for Øerne, og derigennem for hele Landet. — Vi samles ogsaa i Ønsket om, at det Aar, der kommer, maa blive et godt Aar for Landet, og vi vil slutte Samlingen med et Leve for hans Majestæt Kongen.

The first part of the paper discusses the importance of the study and the objectives of the research. It then proceeds to a literature review, followed by a description of the methodology used in the study. The results of the study are presented in the next section, followed by a discussion of the findings and their implications. The paper concludes with a summary of the main points and a list of references.

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

100

A.

Innihald.

Løgtingsmenninir.

	Síða.
Hov sum serstøk sókn.....	1, 81, 98
Vatnveiting til Gøtu skúla.....	2, 210
Studningur til Klaksvíkar og Tvøroyrar sjúkrahús.....	7, 177, 207
Løn til gravaran í Havn.....	7, 135, 178
Umboðssøluloyvi fyri »Kirkeklokken».....	8, 92, 108
Lóg um forboð móti at dríva handil við rúsdrekka.....	8, 135, 178
Afturgjald av goldnum skjútspeningi.....	8, 82
Margarinumaskína.....	9
Ørindadrongur.....	10, 43
Lønhæðkan til telefondamurnar.....	11, 123, 154
Viðkan av telefonini í Suðuroy. — Telefonin Vág—Tvøroyri. — Telefonsamband við Langasand. — Telefonviðurskiptini í Fámjin.....	12, 124
Frágreiðing frá vørunevndini (vørunevndarspurningur).....	14, 179
Val av vørunevnd.....	17
Nýtt hospital.....	17, 249, 266
Lækni vesturi í Vágum.....	19, 82, 98
Gróttilvirkan (Bønarbræv frá J. A. Arge).....	20, 128, 153
Koyrivegur frá Fuglafirði til Skálafjarðar. — Koyrivegur frá Kvívik til Kollafjarðar.....	21, 50, 113, 137
Brunatrygging.....	22
Havnaregluskipan fyri Tórshavn.....	22, 87, 99
Djórælæknaembæti.....	23, 222, 248
Endurgjald fyri deyðseyða.....	25, 130, 157
Lóg um rættargongd.....	26, 207
Føroyskt mál í kirkju og skúla.....	27, 181
Bróyting av bygdaskúlaskipanini.....	31, 115, 140
Skattavloðurskiptini í Frobiar kommunu.....	33
Béttistættur á bønnum. (Bønarbræv viðvíkjandi vetrarfríðing av trøðum. Landbúnaðarlógir).....	34, 73, 214, 245
Lýsingartíðindi.....	35, 208, 231
Lønhæðkan til driftstýrarans.....	36, 128
Rádiotelegrammir.....	37, 124
Járðamøðraskipan.....	37, 274
Føroysk orðabók.....	40, 157
Dagpénningur lögtingsmannanna.....	40, 205
Sjóneringslógin.....	41, 114

Pensióslóg fyri kennarar (Styrkur til pensiónsfondina).....	42, 136
Pensiónsrættur fyri kennarar við millum- og realskúlan.....	42, 208
Studningur til eina kennaraeinkju.....	43, 136
Broyting av fiskilógini.....	44, 203
Stólasetrini í Havnar kirkju.....	45, 131
Studningur til Eiðis læknan.....	45, 187
Nýggj útgáva av føroyskari lógbók.....	46, 150, 204
Statsins keyp av føroyskari ull.....	47, 186, 230
Springaraveiða (Hvessingaveiða).....	48, 266
Kræklingsveiða.....	49, 149
Stórhvalaveiða.....	50, 89, 239, 274
Hámarksvirði.....	51, 189, 201, 231
Arvagjald.....	56, 151, 180
Hondkeypssøla av apotekaravörum.....	57, 252
Styrk til sjúkrahúsútreiðslur sjúkrakassanna.....	57, 204
Skipan av Føroya skattaviðurskiptum.....	58, 224
Løgtingsins nám av kolavirkinum.....	64, 224
Latínskúli í Føroyum.....	67, 253
Hæðkan av prestahaldi.....	67, 128
Børn hjá einkjum.....	69, 87
Lóg um bókafering.....	70, 98
Fleiri hvalvágir.....	70, 78, 111
Sundurbýting av jarðamøðradistriktinum í Vági.....	72
Lóg um dýrtíðarhjálp.....	73, 188
Bókasavnsviðurskipti.....	76, 230
Heiðursgáva til einkjunnar eftir A. C. Evensen.....	77
Dýrtíðarhjálp til læknan í Sandoy.....	77, 139
Pierbygging suður í Vági.....	79, 230
Spurningur um leingjan av tingsetuni.....	80
Haldorsvík sum serstøk kommuna.....	80
Studningur til búnaðarskeið.....	88, 100
Løn hjá skansavarðamanninum.....	88, 100
Studningur til brimgarð í Sandavági.....	89, 139
Havnabygging í Klaksvík.....	89
Studningur til Skúlabyggingin í Klaksvík.....	90
Kjósan av valnevnnum.....	91
Studningur til Føroya Fólkaháskúla.....	92, 108
Hæðkan av limatalinum í Frobiar forstandarskapi.....	93
Bonarbræv um studning til vognhjól.....	93
Lendistøðir.....	95, 113
Pulpiturið í Vestmanna kirkju.....	96, 113
Sandvík sum serstøk kommuna.....	96
Lendingsviðurskiptini í Nesi og Hvalbæ.....	97, 208
Studningur til einkjuna eftir lærara Dahl í Funningi.....	97, 138
Afturgjald til eigarann av skipinum »Margretu».....	97, 211, 240
Frágreiðing frá sanatoriinevndini (Sanatorið).....	100, 252
Djóravørn.....	105, 111
Bonarbræv um at sleppa frá at vera limur í forstandarskapi.....	108
Guvuskipið »Smiril» (»Smiril»s takstir).....	110, 135, 178
Rokning frá djóralækna Bech.....	115, 153
Endurgjald til bygdastøðurnar.....	126, 275
Broyting í driftsreglunum fyri telefonskipanini.....	128
Frágreiðing frá sýslumonnunum.....	130
Broyting í lögtingslógini.....	131, 254, 275
Leirvík sum serstøk sókn.....	136
Oyndarfjørður sum serstøk sókn.....	138
Bonarbræv frá Joh. Joensen um styrk fyri veghygging.....	138, 187
Røngering av lögtingshúsinum.....	139

Avskrivning fyri tingið	139
Studningur til skúlaskeið	149
Grindapartar	149
Landstingskommissionin	158, 169, 206
Skjútslógin	178
Studningur til brúgvir	178
Nýtsla av einum parti av vøruhandilsins vinningi	179, 261, 271
Friðing av øðum	212
Skattaklagur	213—216, 241
Bonarbræv um landbúnaðarskúla	239
Tær av amtmanni einaráddu sakir	241
Bróyting í grindareglimentinum	243
Óhappstrygging	260, 267
Avskrivning av Føroya kvæði ..	266
Hestur og Koltur sum serstøk kommuna	267
Havnar kirkjugarður	269, 276
Kalbak sum serstøk kommuna	273
Kommunalir koyrivegir	277
Keyp av farmaskipi	279
Ólavskugudstænasta	284
Roknskapur vørunevndarinnar	285
Orðaskifti aftaná minnitalsinnstilling um lögtingslógina	285
Formansins tala, tá ið tingið var endað	285

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that proper record-keeping is essential for the integrity of the financial system and for the ability to detect and prevent fraud. The text outlines the various methods used to collect and analyze data, including the use of statistical models and computerized databases. It also mentions the role of independent auditors in verifying the accuracy of the records.

2. The second part of the document focuses on the challenges faced by the financial system in the current environment. It highlights the increasing complexity of financial transactions and the need for more sophisticated risk management tools. The text discusses the impact of global economic conditions on the domestic market and the potential for systemic risk. It also mentions the need for regulatory reform to address these challenges and ensure the stability of the financial system.

3. The third part of the document provides a detailed analysis of the current state of the financial system. It examines the performance of various financial institutions and markets, and identifies areas where improvements are needed. The text discusses the role of the government in regulating the financial system and the need for greater transparency and accountability. It also mentions the importance of international cooperation in addressing global financial issues.

4. The fourth part of the document outlines the proposed reforms to the financial system. It discusses the need for a new regulatory framework that is more comprehensive and effective. The text mentions the importance of strengthening the legal system to ensure that financial institutions are held accountable for their actions. It also discusses the need for greater public participation in the financial system and the importance of education and training for financial professionals.

5. The fifth part of the document provides a conclusion and a summary of the key findings. It reiterates the importance of maintaining accurate records and the need for regulatory reform. The text also mentions the importance of international cooperation and the need for greater transparency and accountability. It concludes by stating that the proposed reforms are essential for ensuring the stability and integrity of the financial system.

Umbøtingar.

Slóu 60, reglu 1 frá í neðra, vinstri megin: Vit hava jú logn oll; les: Vit hava jú longu toll.

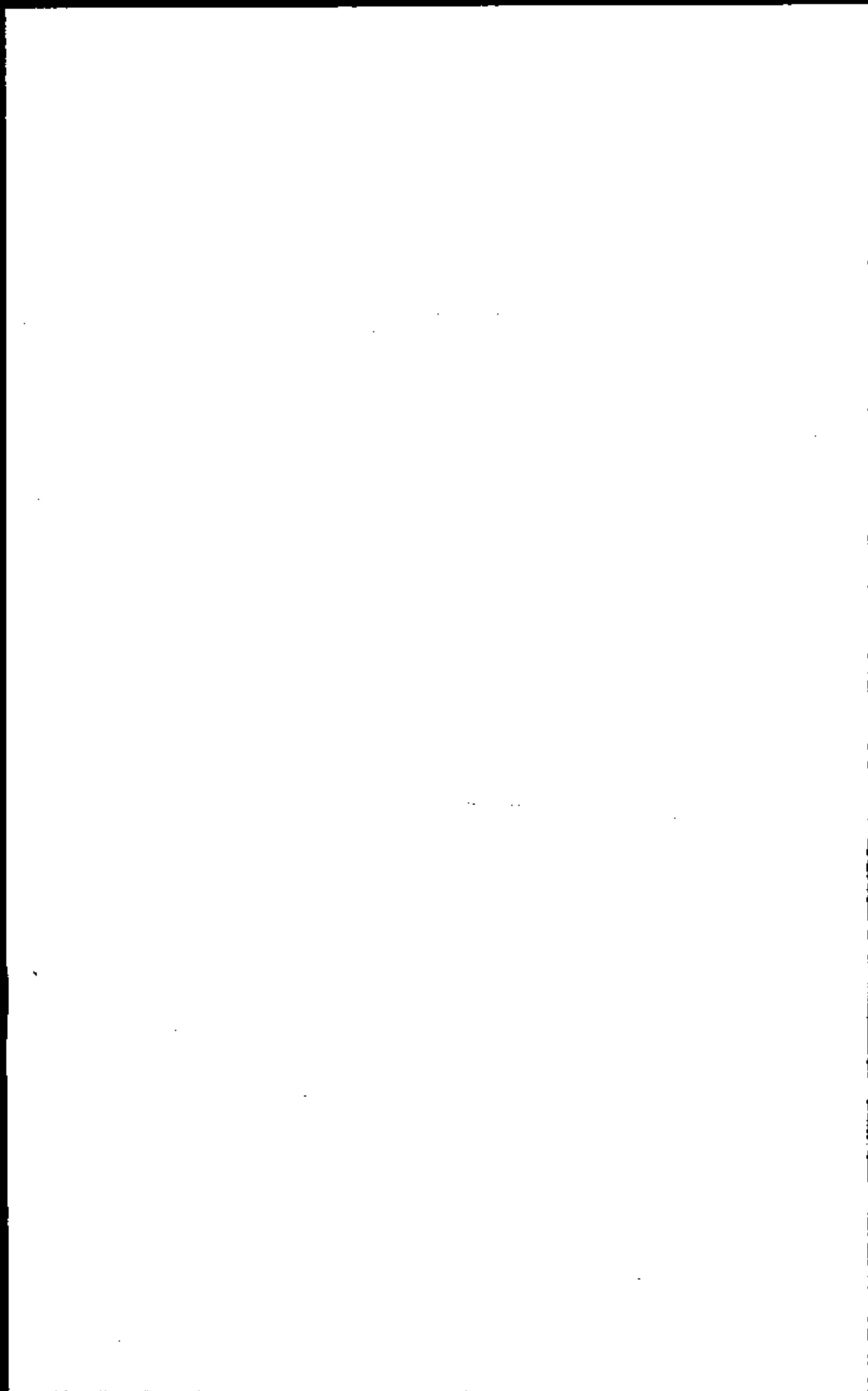
Slóu 145, reglu 1 frá í neðra, høgri megin: Ra. Rsmussen talaði um føroyskt; les: R. Rasmussen talaði um føroyskt.

Slóu 154, reglu 6 frá í neðra, vinstri megin: 2. viðgerð; les: 3. viðgerð.

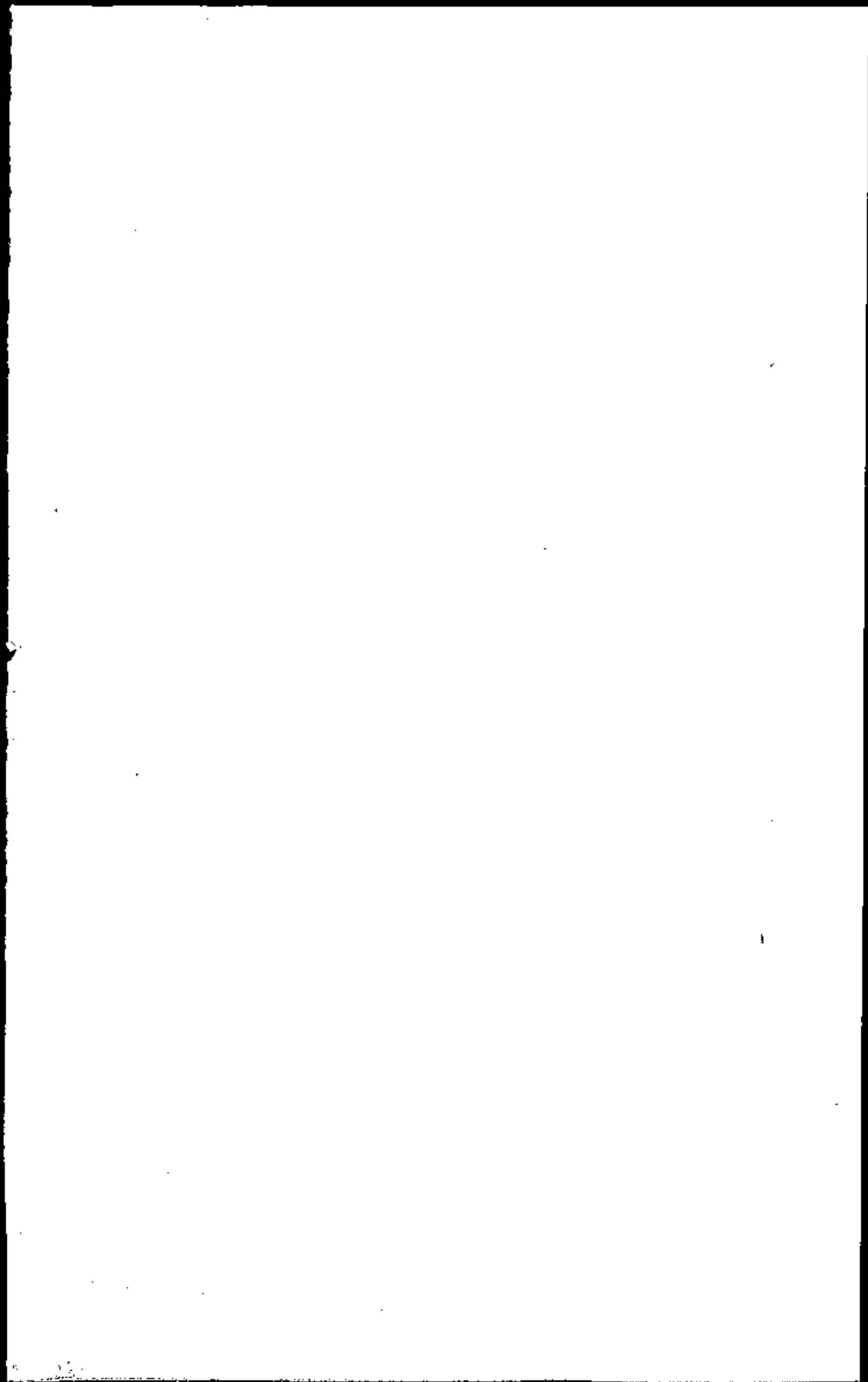
Slóutalið aftaná 216 er komið skeivt fyri. Staðin fyri 209—216 skal standa 217—224.

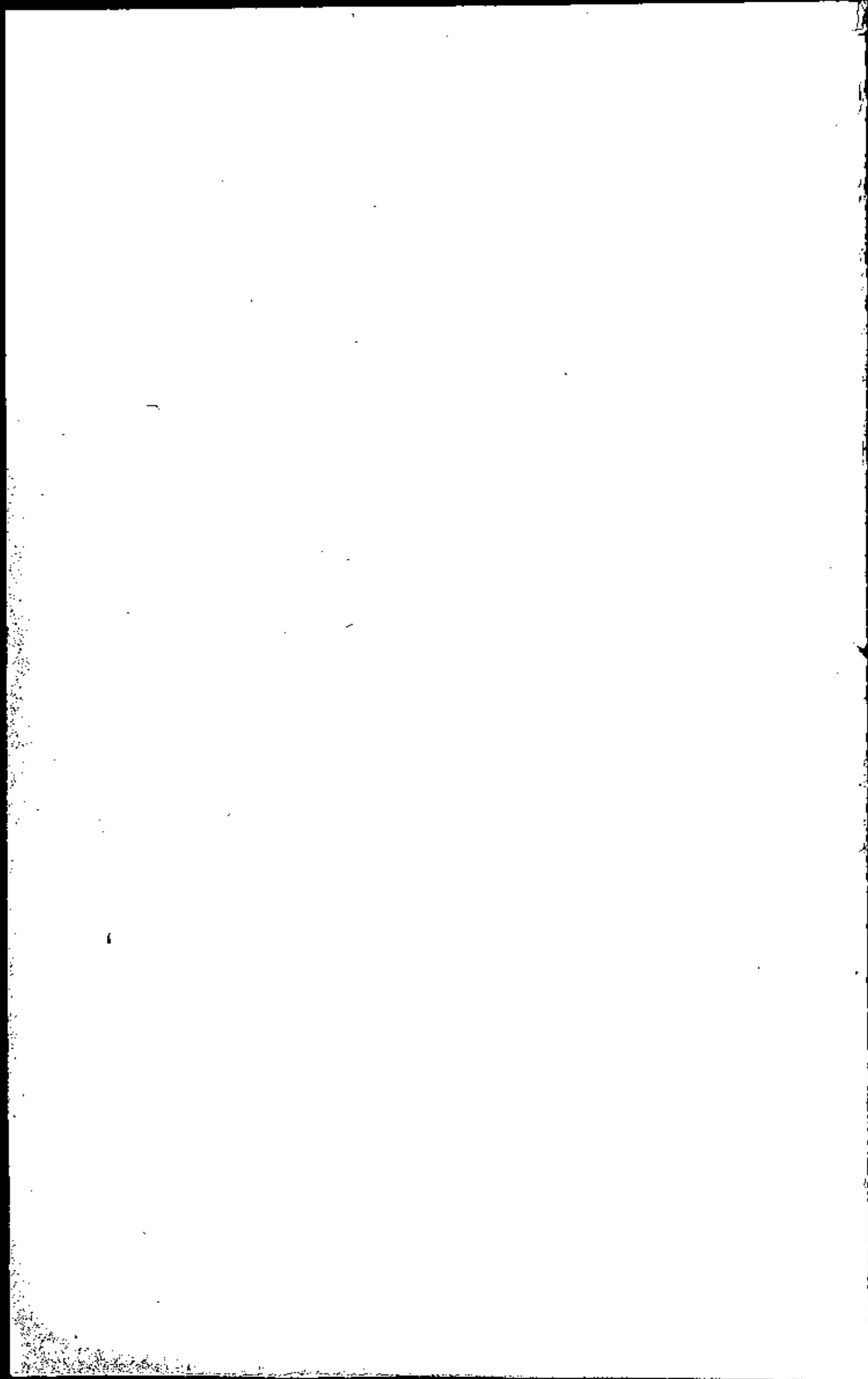
Slóu 230, reglu 18 frá í erva, høgri megin: 2. viðgerð; les: 3. viðgerð.

Den ordinære Samling 1918.

LAGTINGSTIDENDE

Den ordinære

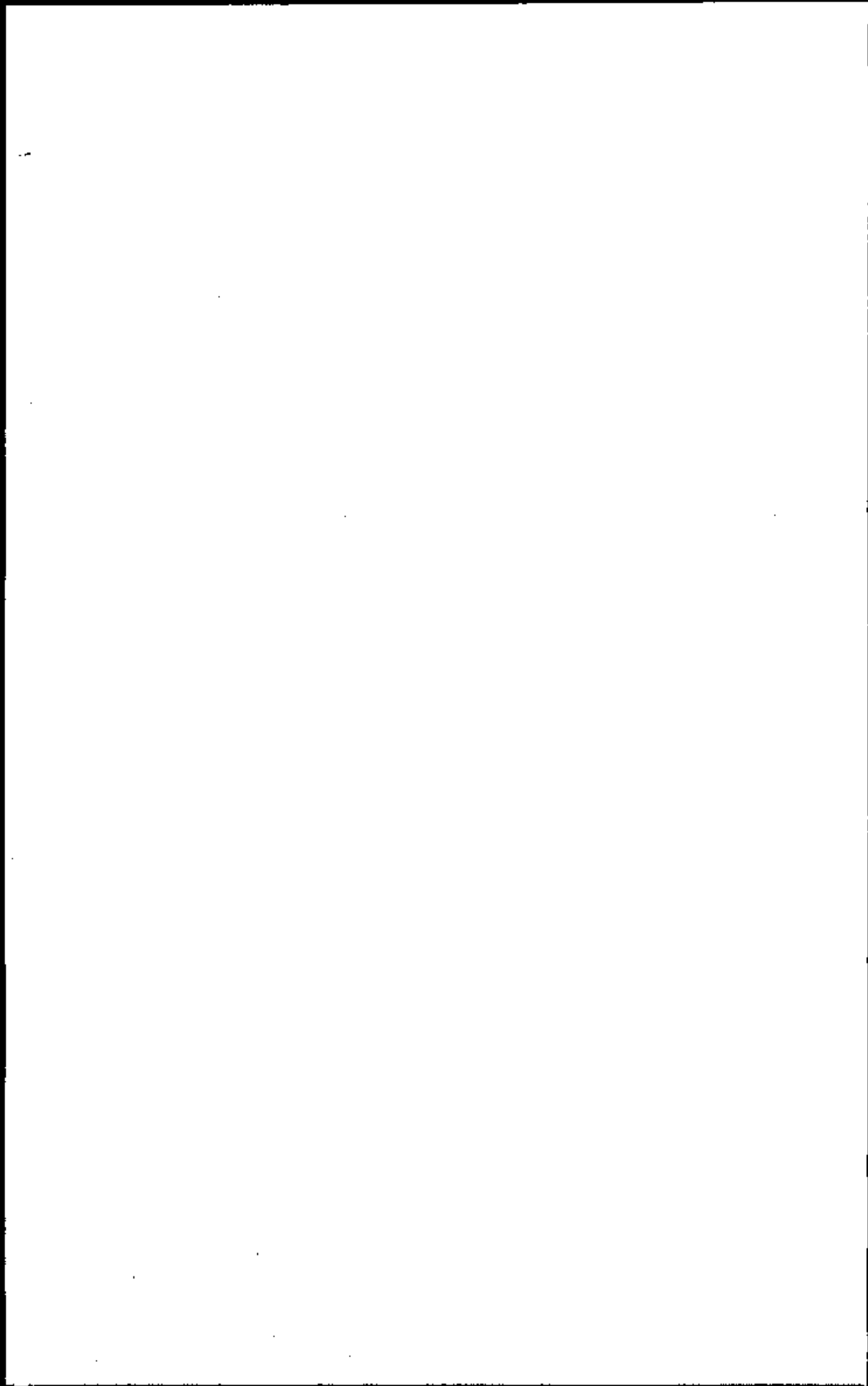
og

den ekstraordinære Samling

1918

TRANGISVAAG   KØBENHAVN
Trykt af A/S „ÅSDAL“ og J. H. SCHULTZ A/S.
1918

Lagtingets ordentlige Samling aabnedes den 29. Juli og sluttede den 20. September. (47 Møder).

Lagtingets Medlemmer.

Amtmand Victor Stahlschmidt.
Provst Jacob Dahl.

* * *

For Norderøernes Præstegæld:

Højskolelærer Rasmus Rasmussen,
Købmand Joen Michael Matras.

For Østerø Præstegæld:

Sysselmand Andreas Samuelsen,
pens. Lærer Joen Poulsen,
Kongsbonde Joen Jacob Weihe,
Lærer Simon Pauli år Konoy.

For Nordstrømø Præstegæld:

Fisker Michel Samuelsen,
Sejlmager Johannes Guttesen.

For Sydstrømø Præstegæld:

Kongsbonde Johannes Patursson,
Rørlægger Christoffer Nyholm Debess,
Typograf Poul Sofus Nielsen,
Bygmester Hans Christoffer Wenningsted-Torgaard.

For Vaagø Præstegæld:

Købmand Rasmus Nielsen,
Købmand Joen Rasmussen.

For Sandø Præstegæld:

Sysselmand Mads Andreas Winther,
Lærer Johan Henrik Poulsen.

For Suderø Præstegæld:

Sysselmand Oliver Effersøe,
Cand. jur. Edward Esbern Mortensen,
Købmand Daniel Johan Thomsen,
Tømmer Thomas Michael Strøm.

Til Sekretærer valgtes: J. Poulsen og Winther.

Indhold.

Lagtingets Medlemmer.

Den ordinære Samling:

Side

I.	Lov om Bagføring m. v.	1
II.	Lov om Understøttelse til Born af Euker	3
III.	Lov om Værn for Dyr	6
IV.	Ændring i Reglerne for offentlige Kundgørelser	9
V.	Ændring i de gældende Bestemmelser for Færøerne om Arveafgift.	13
VI.	Dyrtidstillæg til Lægen paa Sandø	16
VII.	Ændring i Havnereglement for Thorshavn	18
VIII.	Ændringer i forskell. paa Færøerne gældende Regler om Skatteforhold	20
IX.	Ændringer i Sønæringsloven	30
X.	Hvalfangst ved Færøerne	33
XI.	Lov om Stats- og kommunale Dyrtidsforanstaltninger	38
XII.	Kolportagebevilling for Ugebladet »Kirkeklokken«	42
XIII.	Udskillelse af Bygden Høve som særskilt Kommune	44
XIV.	Udskillelse af Bygderne Hestø og Kolter som særsk. Sogn og Kommune	47
XV.	Ændring af § 7 i Anord. af 16. Jan. 1912 om Folkeskolen paa Færøerne	50
XVI.	Ændringer i Lagtingsloven	55
XVII.	Udlevering af herusende Drikke fra Apoteker	70
XVIII.	Haandkøbsudsalg af Medicamenter i Bygden Svinø	73
XIX.	Pierantæg i Vaag	75
XX.	Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig	77
XXI.	Udvidelse af Lokalerne ved Klaksvig Skole	81
XXII.	Opførelse af et nyt Hospital i Thorshavn	83
XXIII.	Understøttelse til uhemlede, arbejdsløse Fiskere m. v.	92
XXIV.	A. Tvungen Ulykkesforsikring for Fiskere	94
	B. Gensidig Forsikring for Landarbejdere	
XXV.	Kommunelægeembedet paa Ejde	100
XXVI.	Autorisation af flere Hvalvaage	103
XXVII.	Lov om Jordemodervæsenet	106
XXVIII.	Deling af Vaag Hovedjordemoderdistrikt	108
XXIX.	Forhøjelse af »Smiriles Passager- og Fragttakster«	110
XXX.	Forhøjelse af Statstilskudet til Kystfarten mellem Øerne	112
XXXI.	Brugen af færøsk Sprog i Kirken m. v.	113
XXXII.	Forhøjelse af Præsthold	114
XXXIII.	Udvidelse af Thorshavns Kirkegaard	115
XXXIV.	Graverbestillingen ved Thorshavns Kirke	117
XXXV.	Ang. Stolestaderne i Thorshavns Kirke	119
XXXVI.	Udvidelse af Pulpitret i Vestmannaavn Kirke	120
XXXVII.	Oprettelse af Latinskole	121
XXXVIII.	Biblioteksforholdene	123
XXXIX.	Honorar for Afskrivning af »Føroya kvæði«	123
XL.	Understøttelse til færøsk Ordbog	125
XLI.	Tilskud til Pensionsfonden	126

	Side
XLII. Ang. Pensionsret for Lærerne ved Mellem- og Realskolen . . .	127
XLIII. Understøttelse til Lærer M. F. Michelsens Enke og Børn . . .	128
XLIV. Pension til en Lærerenke	129
XLV. Bevilling til Føroya Fólkaháskúla	130
XLVI. Beskyttelse af Fiskeyngel	132
XLVII. Færøsk Brandforsikring	133
XLVIII. Ændring i Skydsloven	133
XLIX. Lov om Retteus Pleje	134
I. Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Indførelse paa Færøerne	134
II. Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Udbredelse paa Færøerne	135
III. Lov om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse	136
LIII. Vaagø Kommune lægeembede	137
LIV. Tilskud til Klaksvig- og Tveraa Sygehuse	139
LV. Støtte til Sygekassernes Hospitalsudgifter	141
LVI. De færøske Landhøforhold	143
LVII. Oprettelse af en Landbrugsskole m. v.	147
LVIII. Dyrlægembede	148
LIX. Honorar til Dyr læge	154
LX. Understøttelse til Ophold paa en Landbrugsskole	156
LXI. Erstatning for døde Faar	158
LXII. Ændring i Grindereglementet	160
LXIII. Skrivelse fra P. C. Johannesen, Thorshavn, angaaende Grinde- partier	162
LXIV. Fangst af Springere	163
LXV. Fangst af Muslinger (Kræklingar)	164
LXVI. Andragende om Fredning af Ødur i Kvannesund	165
LXVII. Udskillelse af Kalbak Sogn som særskilt Kommune	166
LXVIII. Udskillelse af Bygden Sandvig som særligt Sogn	167
LXIX. Udskillelse af Haldersvig Sogn som særskilt Kommune	169
LXX. Deling af Englefjord og Andefjord Sognes Kommune	170
LXXI. Deling af Englefjord Sogn i to særskilte Sogne og Kommuner	172
LXXII. Øen Store Dimons Stilling i kommunal Henseende	174
LXXIII. Fritagelse som Forstanderskabsmedlem	174
LXXIV. Tilskud til Opførelse af en Dæmning i Sandevaag	175
LXXV. Om Udbedring af en Gangsti ved Landingsstedet i Næs-Kvalbo	176
LXXVI. Andragender om Tilskud til Vognhjul	177
LXXVII. Tilskud til et Vejanlæg i Midvaag	178
LXXVIII. Statstilskud til Anlæg af Køreveje	179
LXXIX. Ændring i Fiskeriloven	181
LXXX. Andragende om Tilskud til Stenindustri	183
LXXXI. Refusion af Skydsudgifter til Redningsforanstaltning	185
LXXXVII. Arrestforvarerens Løn m. v.	186
LXXXIII. Udgivelse af en ny »Færøsk Lovsamling«	188
LXXXIV. Vandledning til Gøte Skole	190
LXXXV. Erstatning til Ejeren af Kutter »Margrethe« af Viderejde . . .	192
LXXXVI. Landstingskommissionen	194
LXXXVII. Forhøjelse af Lagtingsdiæterne	196
LXXXVIII. Referat af Tingets mundtlige Forhandlinger	197
LXXXIX. Tuberkulose-Sygehuset	199
XC. Telefonvæsenet	202
XCI. De af Amtmanden ene afgjorte Sager	209
XCII. Vedtagelser med Hensyn til de kommunale Anliggender	209
XCIII. Andre Vedtagelser:	
1. Afholdelse af et Lærerkursus i Thorshavn i Aaret 1919 . . .	221

2.	Forhøjelse af Medlemsantallet i Forstanderskabet for Frodebo Sogns Kommune	221
3.	Godtgørelse for Vagthold ved Grindedrab	221
4.	Antagelse af en Bydreng under Lagtingssamlingen	222
5.	Hædersgave til Provst A. C. Evsens Enke	222
6.	Afholdelse af Olai-Gudstjeneste i Thorshavns Kirke ...	222
7.	Rengøring af Lokalerne i Lagtingsbygningen	222
8.	Afskrivningsarbejde for Lagtinget	222
9.	Oversigt over Færø Amtskommunes økonomiske Status	223
XCIV.	Lagtingets Forhandlinger og Beslutninger vedrørende Krigs-situationen	247

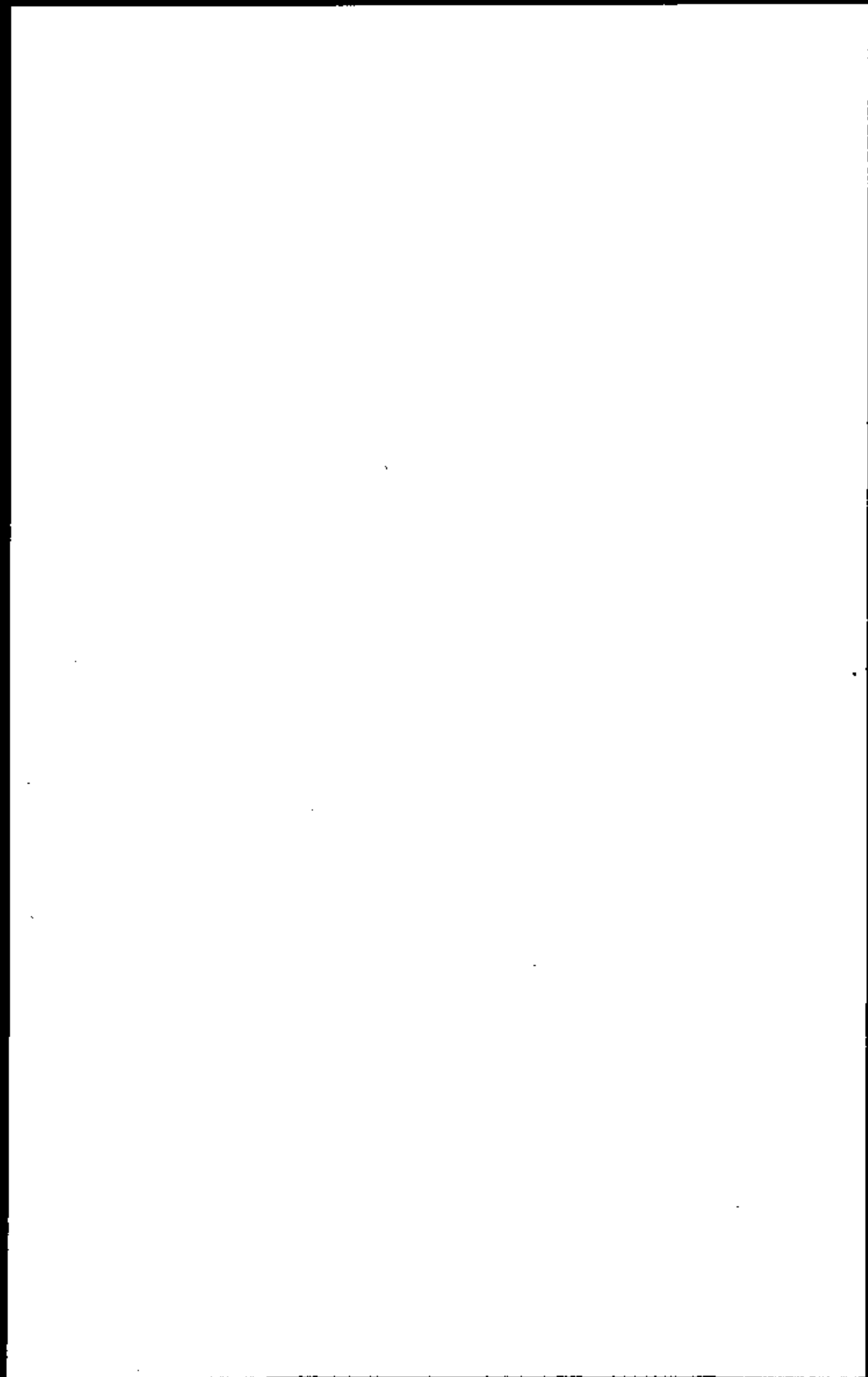
Den ekstraordinære Samling:

I.	Valg af Landstingsmand	277
II.	Valg af Driftsudvalg for Telefonvæsenet og Sanatoriet, Udvalg vedr. Veje, Broer og Landingssteder samt 1 Medlem til Skole-direktionen	278
III.	Forslag fra 12 Lagtingsmænd til en Tak til Justitsminister Zahle	278
IV.	Sag om Anskaffelse af Fragtskib	280
V.	Lagtingets Forhandlinger og Beslutninger vedrørende Krigs-situationen	282

B.

Sagreiferat

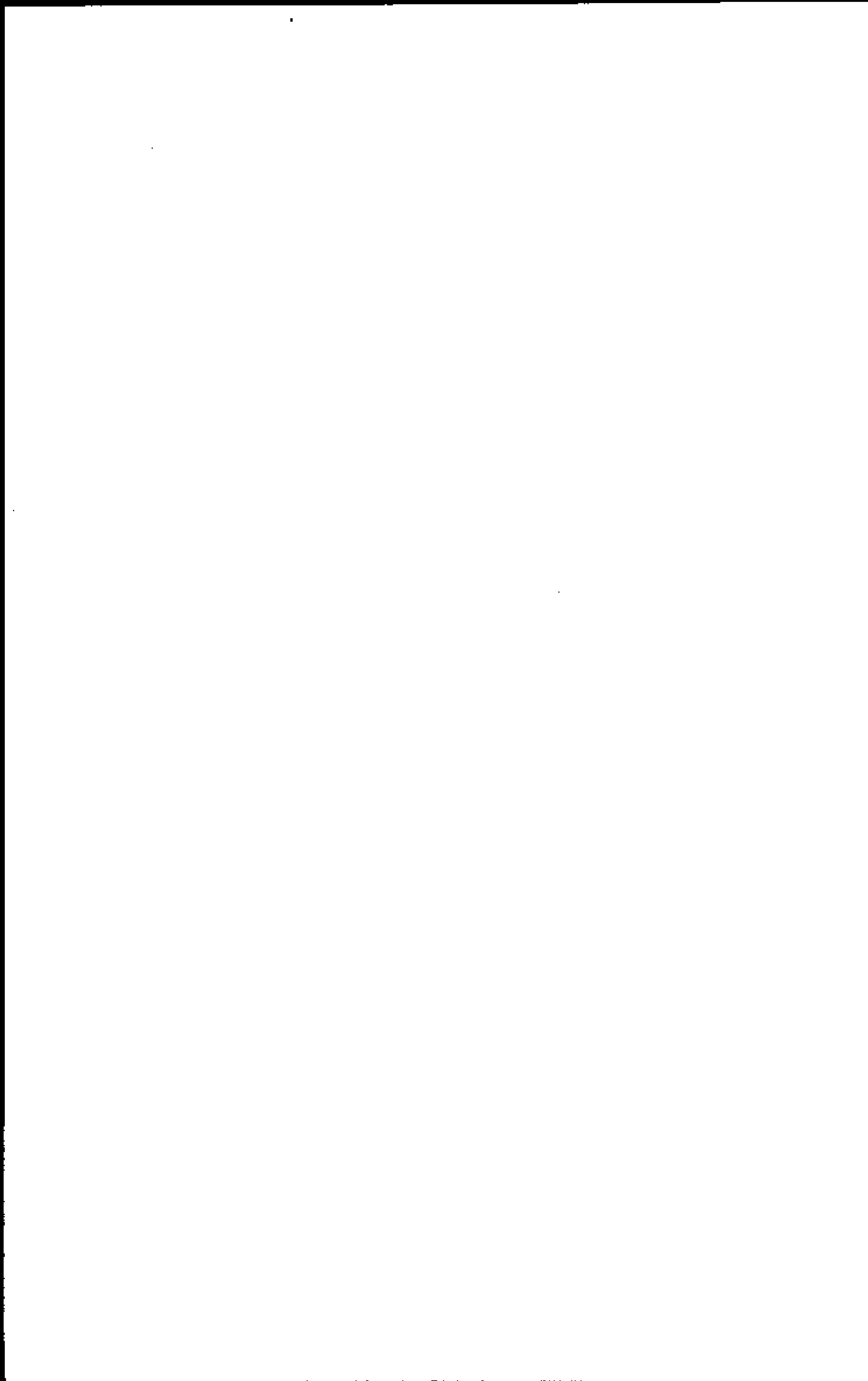

The first part of the paper discusses the importance of understanding the cultural context of the research. It highlights the need for researchers to be sensitive to the values and beliefs of the communities they are studying. This is particularly important in the field of education, where cultural differences can significantly impact learning outcomes.

The second part of the paper focuses on the methodology used in the study. It describes the process of selecting participants, collecting data, and analyzing the results. The authors emphasize the importance of using a mixed-methods approach to gain a comprehensive understanding of the research topic.

The third part of the paper presents the findings of the study. It discusses the results of the quantitative data analysis and the insights gained from the qualitative interviews. The authors conclude that there are significant cultural differences in the way that students learn and that these differences should be taken into account by educators.

Finally, the paper offers some practical recommendations for educators and researchers. It suggests that educators should strive to create a culturally inclusive classroom environment and that researchers should continue to explore the relationship between culture and education.

I. Lov om Bogføring m. v.^{*)}

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende eventuel Udvidelse til Færøerne af Lov om Bogføring m. v. af 10 Maj 1912.

Ved Sagens 1. Behandling den 2. August vedtoges det efter Forslag af Winther at henvise den til Udvalget for forskelligartede Sager.

Den 15. August afgav Udvalget (Ordfører: J. H. Poulsen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

Vedlagte Forslag til Lov for Færøerne om Bogføring m. v. er et Resultat af Overvejelse i Tingsamlingerne 1912—13—14—15 og 16 paa Grundlag af Lov Nr. 98 af 10. Maj 1912 om Bogføring for det øvrige Kongerige.

Færøernes Købmandsforening er hørt om Sagen, og der er taget Hensyn til nævnte Forenings Henstillinger. Paa et enkelt Punkt har der været nogen Uoverensstemmelse mellem Købmandsforeningen og de forskellige Lagtingsudvalg, der har haft Sagen til Overvejelse, idet Købmandsforeningen har henstillet, at der med Hensyn til Kravet om Bogføring burde gøres Skel mellem selvstændige Forretninger og de saakaldte Filialforretninger, og at man ikke burde stille det nævnte Krav til Filialerne. Det Udvalg, der i 1915 havde Sagen til Behandling, holder imidlertid paa, at der bør være ensartede Bestemmelser for alle Forretningsdrivende paa Færøerne, men har iøvrigt foreslaaet forskellige Lempelser i det oprindelige Udkast, saa at de Krav, der stilles til Bogføring, med nogenlunde Letthed skal kunne opfyldes af de allerfleste Mennesker, der kan tænkes at drive Forretning.

Undertegnede Udvalg maa ogsaa formene, at der bør være ensartede Lovregler for alle Handlende og et mindste Krav, der maa kunne stilles til alle Forretninger med Hensyn til Bogføring m. v.

Som saadant mener Udvalget, at det foreliggende Lovforslag er velegnet, og Udvalget finder ikke Anledning til at foreslaa nogen Ændringer i samme, uden for saa vidt at Tidspunktet for Lovens Ikrafttræden foreslaas udsat til 1. Januar 1923 i Stedet for 1921.

Lovforslaget er udarbejdet i sin foreliggende Skikkelse i 1916, og der er foreslaaet en Frist af 5 Aar, inden Loven træder i Kraft. Dette Tidspunkt kan derfor nu passende sættes til 1923.

^{*)} Se Lagtingstidende for 1917, Side 2.

Forslag fra Udvalget.

Forslag til Lov for Færøerne om Bogføring m. v. anbefales til Tingets Vedtagelse med den Ændring at i § 9 forandres Tallet 1921 til 1923.

Ved Sagens 2. Behandling den 23. August sættes Lovforslagets enkelte Paragraffer under Afstemning med følgende Udfald:

§ 1	vedtoges med	19	St.	—	0.
§ 2	— — — — —	18	-	—	0.
§§ 3—6	— — — — —	18	-	—	0.
§§ 7—9	— — — — —	18	-	—	0.

Sagen overgik derefter til 3. Behandling.

Den 30. August foretoges 3. Behandling af Sagen.

Udvalgets Forslag sættes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 20 Stemmer (*fraværende*: Joen Poulsen og Effersøe).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 31. August 1918.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet et Forslag til Lov om Bogføring m. m. for Færøerne. Lovforslaget forelaa færdigt udarbejdet fra forrige Aars Samling, og det Udvalg, til hvilket Sagen i Aar er bleven henvist, har ikke fundet Anledning til at foreslaa nogen Ændring i Lovforslaget.

Sagen har undergaaet tre Behandlinger i Tinget, og ved 3. Behandling den 30. August blev Forslaget enstemmig vedtaget ved Navneopraab med 20 Stemmer, idet 2 Medlemmer var fraværende.

Idet man henviser til vedlagte Udvalgsbetænkning og øvrige vedlagte Udvalgsbetænkninger i Sagen, skal man anbefale dette Lovforslag til det høje Ministeriums Velvilje og anbefale dets videre Fremme.

Stahlschmidt.

J. H. Poulsen.

M. A. Winther.

Til
Justitsministeriet.

II. Lov om Understøttelse til Børn af Enker.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af 17. Maj 1918*:

Over hoslagte Sag,*) Amtets Journal Nr. 276/1918 (ialt 5 Aktstykker) udbedes Lagtingets Ytringer ved det indesluttedes Tilbagesendelse behagelig meddelte.

Ved Sagens 1. Behandling den 6. August vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til Udvalget for forskelligartede Sager.

Den 15. August afgav Udvalget (Ordfører: J. H. Poulsen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

Ved Skrivelse af 17. Maj 1918 har Amtet forelagt Lagtinget en Sag om, hvorvidt der under Hensyn til de ved Lov af 4. Marts d. A. skete Ændringer i den danske Lov vil være Grund til at foretage Ændring i Anordning af 17. Januar 1916, hvorved Lov om Understøttelse til Børn af Enker af 29. April 1913 sættes i Kraft paa Færøerne. Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er blevet henvist, skal herom tillade sig at fremkomme med følgende Udtalelser.

De Grunde, som i det øvrige Kongerige taler for at forhøje den Understøttelse, der ved Lov af 29. April 1913 var tillagt Børn af Enker, er selvfølgelig i ikke mindre Grad til Stede paa Færøerne, hvor Priserne paa de fleste Livsfornødenheder, som Følge af de Forhold, Krigen har skabt, er steget mere end i Danmark. Udvalget er derfor enigt om ogsaa for Færøerne at foreslaa en Forhøjelse af den Understøttelse, der skal ydes.

Skønt der af den nævnte Grund er en Del, som taler for at foreslaa en større Forhøjelse her, end i det øvrige Kongerige, har man under Hensyn til de særlige Forhold paa Færøerne ikke ment at kunne foreslaa dette. De Hensyn, som gør sig gældende, er de samme, som var bestemmende, da Loven i 1916 blev udvidet til at gælde for Færøerne. (Se Udvalgsbetænkning i denne Sag for 1913, Lagtingstidende S. 15, jfr. Lagtingstidende 1914 Bilag 2 og 1915 ordinære Samling S. 1).

Det vil af Motiverne til det til Grund for Lov af 4. Marts d. A. liggende Forslag til Ændring i Lov af 29. April 1913 ses, at Forhøjelse af Indtægtsgrænsen samt Forhøjelse af Tilskudet er sat til 50 % af det allerede gældende; desuden er det forhøjede Tilskud, som hidtil blev ydet til Børn under 2 Aar, udstrakt til at gælde, indtil Barnet har fyldt 4 Aar.

En lignende Forhøjelse med Hensyn til de for Færøerne gældende Bestemmelser mener Udvalget ogsaa at kunne tilraade.

Udvalget anser de i Lov af 4. Marts d. A. § 2 indeholdte Regler, hvorefter Understøttelsen til Barnet ikke bortfalder ved Moderens Død, ligesom der

*) Udelades her.

aabnes Adgang til at give Understøttelse til Børn af Enker eller Enkemænd, som er afgaaet ved Døden uden at have nydt Understøttelse efter Loven, for heldige og kan anbefale, at de ogsaa gøres gældende for Færøerne.

Med Hensyn til Tidspunktet for de foreslaaede Ændringers Ikrafttræden paa Færøerne skal man anbefale, at den ændrede Anordning søges sat i Kraft fra 1. Oktober d. A. at regne, saaledes at de ændrede Regler indtræder samtidig med, at det nye Regnskabsaar begynder for Landkommuners Vedkommende. I Stedet for Ordene »Kalenderaaret 1918—1919« i Lov af 4. Marts d. A. bør i Overensstemmelse hermed sættes »Aarene 1. Oktober 1918—30. September 1920«. At Regnskabsaaret for Thorshavns Kommune er Finansaaret kan formentlig ingen Vanskelighed volde i denne Forbindelse.

Som det af ovenstaaende vil ses, er Bestemmelserne om Bidragets Forhøjelse kun gældende for 2 Aar. Derimod er en lignende Tidsgrænse ikke sat med Hensyn til Bestemmelsen i Lov af 4. Marts d. A. § 1 1ste Stykke om Indtægtsgrænsens Forhøjelse, men Udvalget har dog ikke af Hensyn hertil fundet tilstrækkelig Anledning til at foreslaa en Bestemmelse om, at Loven efter Udløbet af en vis Tid skal forelægges til Revision. Man skal i denne Forbindelse henvise til Bestemmelserne i Anordning af 19. Januar 1916 § 1, 2det Stk., 2det Punktum, hvorefter Kommunalbestyrelser ikke er absolut bundne ved den nævnte Indtægtsgrænse.

Det vil ved Formuleringen af de særlig færøske Regler formentlig ikke være nødvendigt at ændre Ordet »Lov«, hvor dette forekommer i Loven af 4. Marts d. A. til »Anordning«, idet Anordning af 17. Januar 1916 helt igennem benytter Udtrykkene som »denne Lov« og »nærværende Lov« o. s. v. Derimod maa Ordene »§ 8, 2. Linie« i Lov af 4. Marts d. A., »§ 2, 5. Stykke« og »§ 9, 2det Punktum« i Lov af 4. Marts d. A., § 2, 6te Stykke ændres henholdsvis til »§ 7, 2den Linie og § 8, 2det Punktum« under Hensyn til, at § 7 i Lov af 29. April 1913 er udeladt i Anordning af 17. Januar 1916, hvorfor de følgende Paragrafbetegnelser er blevet forrykket.

Lov af 4. Marts d. A. indeholder ingen Bestemmelse om, at tilsvarende Regler for Færøernes Vedkommende kan gives ved Anordning. Udvalget antager dog, at der i § 13 i Lov af 29. April 1913 findes tilstrækkelig Hjemmel til ved Anordning at ændre den i Henhold hertil udstedte Anordning af 17. Januar 1916.

I Henhold til det foran anførte skal Udvalget fremkomme med følgende

Forslag

til

Anordning om Ændring af Anordning af 17. Januar 1916, hvorved Lov om Understøttelse til Børn af Enker af 29. April 1913 sættes i Kraft paa Færøerne.

§ 1.

I Anordningens § 1, 2det Stykke, ændres Ordene »300 Kroner, dog med et Tillæg af 50 Kr. for hvert Barn under 14 Aar« til »500 Kr., dog med et Tillæg af 75 Kr. for hvert Barn under 14 Aar«.

De i Lovens § 1, 3. Stk. omhandlede Understøttelser ydes for Aarene 1. Oktober 1918—30. September 1920 med:

120	Kr. årlig, indtil Barnet har fyldt 4 Aar.
100	- - - - - 12 -
30	- - - - - 14 -

§ 2.

Som § 2 i Lov af 4. Marts 1918, dog at § 8, 2den Linie i næstsidste Stykke ændres til § 7, 2den Linie, og § 9, 2det Punktum i sidste Stykke ændres til § 8, 2det Punktum.

§ 3.

Nærværende Anordning træder i Kraft den 1ste Oktober 1918.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 22. August vedtoges Overgangen til 3. *Behandling* med 15 St. — 0.

Ved 3. *Behandling* den 26. August vedtoges Udvalgets Forslag ved Navneopraab enstemmig med 19 Stemmer (*fraværende*: Thomsen, Strøm og Effersøe).

Den 27. August oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 27. August 1918.

Amtet har i indeværende Samling forelagt Lagtinget en Sag om, hvorvidt der under Hensyn til de ved Lov af 4. Marts d. A. skete Ændringer i Lov om Understøttelse til Børn af Enker vil være Anledning til at foretage lignende Ændringer i Kgl. Anordning af 17. Januar 1916, hvorved nævnte Lov sættes i Kraft paa Færøerne.

Sagen blev henvist til et Udvalg, der under 15. August afgav Betænkning med Forslag.

Sagen har været underkastet 3 Behandlinger i Tinget. Ved Sagens endelige *Behandling* den 26. August blev Udvalgets Forslag enstemmig vedtaget ved Navneopaaab med 19 Stemmer, idet 3 Medlemmer var fraværende.

Ved at indsende det saaledes vedtagne Forslag til Anordning, skal man, med Henviisning til medfølgende Udvalgsbetænkning, anbefale Sagens videre Fremme til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Stahlschmidt.

J. H. Poulsen.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

Fra Justitsministeriet er modtaget saalydende *Skrivelse*:

Justitsministeriet.

København, den 12. November 1918.

Under 11. ds. er der udfærdiget allerhøjeste Anordning om Ændring i Anordning af 17. Januar 1916, hvorved Lov om Understøttelse til Børn af Enker af 29. April 1913 sættes i Kraft paa Færøerne.

Hvilket man herved skal meddele under Henvisning til Amtets Skrivelse af 29. August d. A. — 1918 Nr. 275 — idet man vedlægger 200 Eksemplarer af Anordningen.

P. M. V.

E. B.

Lundbye.

Til
Amtmanden over Færøerne.

III. Lov om Værn for Dyr.^{*)}

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende *Lov om Værn for Dyr*.

Ved Sagens 1. Behandling den 3. August vedtoges det efter Forslag af J. Poulsen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 5. s. M. valgtes: *Patursson, Winther, Thomsen, P. Niclasen og Weihe*.

Den 21. August valgtes *Mortensen* til Medlem af Udvalget, i Stedet for *Thomsen*, der havde bedt sig fritaget.

Den 28. August afgav Udvalget (Ordfører: *Mortensen*) følgende

Udvalgsbetænkning.

Spørgsmaalet om at sætte Lov Nr. 152 af 17. Maj 1916 om »Værn for Dyr« i Kraft paa Færøerne med hensigtsmæssige Lempelser blev forelagt Lagtinget i Samlingen 1916. Det nedsatte Udvalg afgav Betænkning 7. September

---

^{*)} Se Lagtingstidende 1917, Side 63.

s. A. Sagen udsattes til næste Aar. I Samlingen 1917 blev der af Læstinget nedsat et staaende Udvalg til Behandling af Sagen. Fra Medlemmerne af dette Udvalg er der afgivet en Betænkning af 12. August d. A.

Udvalget er enigt om, at Bestemmelserne i Straffeloven af 10. Februar 1866 § 297, hvorefter kun rau Mishandling eller anden grusom eller oprørende Behandling af Dyr er strafbar, begrænser det strafbares Omraade paa dette Felt altfor stærkt. Man anser det rigtigt at faa en Bestemmelse, svarende til Loven af 17. Maj 1916 § 1. Det foreslaas at indskyde Ordet »ubeføjet« foran »mishandler« og »behandler« for at fremhæve, at en Person ikke bør kunne straffes i de Tilfælde, hvor en Mishandling, Overanstængelse, Vanrøgt eller anden uforsvarlig Behandling ikke kan undgaas, saaledes som Næringslivet og Forholdene er paa Færøerne.

De fleste Særbestemmelser i Loven af 17. Maj 1916 kan ikke anses anvendelige eller passende for Færøerne. Herom kan ganske henvises til Udvalgsbetænkningen af 7. September 1916. Dog mener man, at Bestemmelserne svarende til Lovens Paragraffer 2 a, 3, 4 1ste Stk., 5 og 6 vil være hensigtsmæssige.

Udvalget foreslaar derfor følgende

Forslag

til

Anordning om Værn for Dyr.

Lov Nr. 152 af 17. Maj 1916 sættes i Henhold til dens § 8 i Kraft paa Færøerne, saaledes at den faar følgende Indhold.

§ 1.

Den, som ubeføjet mishandler et Dyr eller ved Overanstængelse, Vanrøgt eller paa anden Maade ubeføjet behandler et Dyr uforsvarligt, straffes med Bøde fra 20 Kr. til 4000 Kr. eller Fængsel. (Jfr. almindelig borgerlig Straffelov § 25). Bøden tilfalder Statskassen.

§ 2.

Levende Fisk maa ikke transporteres ved Hjælp af Stænger, Vidier, Kroge eller Snore, anbragte gennem Gællerne, Kæberne eller lignende. Ved Vejning af levende Fisk maa den til Vægtredskabet hørende Krog ikke stikkes gennem nogen Del af Dyret. Overtrædelse af Bestemmelserne i nærværende Paragraf straffes med Bøder fra 10 til 500 Kr. — Bøden tilfalder Statskassen.

§ 3.

Ret til at udføre Slagting kan for en Tid eller for bestandig ved Dom frakendes den, der har gjort sig skyldig i grov Mishandling af Dyr.

§ 4.

Politiet skal, naar det kommer til Kundskab om, at et tilskadekommet eller sygt Husdyr ikke kan helbredes, og at det vil medføre unødigt Lidelse at lade det leve, hurtigst muligt foretage Undersøgelse, om fornødent ved en Dyr-læge, og kan derefter give Ejeren eller den, der har Raadighed over Dyret, skriftligt Paalæg om inden en vis kortere Frist at lade Dyret dræbe.

Efterkommer den, hvem Politiet i Henhold til foransførte Bestemmelse har givet Paalæg, ikke dette, ifalder den paagældende Straf efter § 1.

§ 5.

Om Tilladelse til at foretage smerteforvoldende Forsøg med Dyr i viden-skabeligt Øjemed, samt om Straffen for Overtrædelse af de med Hensyn hertil givne Regler gælder, hvad derom er foreskrevet i den til enhver Tid gældende Lovgivning.

§ 6.

Angaaende Dyrs Transport, Slagtning eller deres Behandling i anden særlig Retning kan der gives Forskrifter af Justitsministeriet efter Lagtingets Indstilling, ligesom der i Politivedtægter kan optages Bestemmelser i saa Hen-seende. Overtrædelse af saadanne Forskrifter straffes som Overtrædelse af Politivedtægt, for saa vidt ikke højere Straf er forskyldt.

§ 7.

Sager om Overtrædelse af denne Lov behandles som offentlige Politi-sager. Udgifter i Henhold til denne Lov afholdes efter Reglerne om Delinkvent-omkostninger.

§ 8.

§ 297 i almindelig borgerlig Straffelov af 10. Februar 1866 ophæves.

2. Behandling foretoges den 31. August.

§ 1	vedtoges	enstemmig	med	16	Stemmer.
§ 2	bortfaldt,	idet	kun	6	stemte for.
§ 3	vedtoges	enstemmig	med	17	Stemmer.
§ 4	—	—	—	17	—
§ 5—6	—	—	—	17	—
§ 7—8	—	—	—	16	—

Det vedtoges derefter at lade Sagen overgaa til 3. Behandling.

Ved 3. Behandling den 3. September sættes Lovforslaget under Afstem-ning ved Navneopraab og vedtoges med 15 Stemmer (*stemte ikke*: R. Niclasen og Formanden; *fraværende*: P. Niclasen, Matras, Weihe, M. Samuelson og Efferse).

Den 5. September oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 5. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har haft til Behandling i indeværende Samling Spørgsmaalet om Fastsættelse af Regler til Værn for Dyr.

Sagen har været behandlet i et Udvalg paa 5 Medlemmer, som den 28. August afgav Betænkning og Forslag til Anordning om, at Lov Nr. 152 af 17. Maj 1916 sættes i Kraft paa Færøerne med visse Ændringer. Ved Sagens anden Behandling bortfaldt Udvalgets Forslags § 2.

Ved Sagens tredje Behandling vedtoges det saaledes ændrede Forslag ved Navneopraab, idet 15 stemte ja, 2 stemte ikke og 5 var fraværende.

Idet man herved fremsender den afgivne Betænkning og Sagens øvrige Dokumenter, skal man paa det bedste anbefale Sagen til det høje Ministeriums Velvilje og Fremme.

Stahlschmidt.

Edw. Mortensen.

Joen Poulsen.

IV. Ændring i Reglerne for offentlige Kundgørelser.*)

Den 5. August fremlagdes følgende Andragende:

Til

løgtingið.

Undirteknaðu heita hervið á hitt háttvirda løgting og biðja tingið taka upp til umráð og endiliga samtykt sakina um alment lýsingartíðindi fyri Føroyar

*) Se Lagtingstidende for 1916, Side 148.

á sama stöð, sum framgöngur av minnitalsins stöðu til hessa sak i tingsetuni 1916, sbr. lögtingstíðindi fyrri s. á. bls. 148—152.

Lögtingið, 3. august 1918.

Nyholm Debess.

Jóannes Patursson.

Ved Sagens 1. Behandling den 15. August vedtoges det efter Forslag af R. Rasmussen at henvise Sagen til Budgetudvalget.

Den 11. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende:

Udvalgsbetænkning.

Paa Selvstyrepartiets Vegne har to af dettes Medlemmer, Debess og Patursson, i Skrivelse af 3. August d. A. anmodet Tinget om at tage under Overvejelse Spørgsmaalet om Udgivelse af en offentlig Kundgørelsestidende.

Udvalget har i denne Sag delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Flertallet (R. Niclasen, Strøm, Guttelsen og Winther) kan i alt væsentligt henholde sig til, hvad der i Fjor i samme Sag anførtes af det daværende Mindretal (Egholm, Mortensen og R. Niclasen). Man finder det saaledes at være urigtigt og under mange Forhold uheldigt, at der gives et privat Blad Privilegium paa at være eneberettiget til offentlige Bekendtgørelser, hvorved der bl. a. gives dette Blad en økonomisk Fordel. Det uheldige ved, at politiske Blade indehavde et saadant Privilegium, er indset andre Steder, og i Danmark inddrog man i sin Tid Privilegiet fra »Berlingske Tidende« og har siden for offentlig Regning udgivet »Statstidende«. I vore smaa Forhold maa det virke endnu mere uheldigt, at et enkelt af vore politiske Blade skal være autoriseret til Optagelse af offentlige Bekendtgørelser. En yderligere Paavisning af dette Misforhold er unødvendig. Man skal kun henvise til, hvad der blev anført af Mindretallet i 1916 ved Sagens Behandling, se Lagtingstidende for s. A. Side 148—151, og af et andet Mindretal i Samlingen 1915, se Tidenden for s. A., Side 140—145.

Man har tænkt sig, at Kundgørelsestidenden gratis skal tilstilles Embedsmændene i Thorshavn, Sysselmandene, Sognefogden i Vaag og samtlige Kommunalbestyrelser. Abonnementsprisen, finder man, bør være lav, f. Eks. 1 Kr. aarlig plus Porto. Tidenden skal udkomme en Gang om Ugen. Det skal være tilladt Private at avertere i Tidenden for sædvanlig Betaling. — Da Abonnementsprisen bliver saa lav, maa forudsættes, at alle, der har Interesse af at kende de offentlige (og private) Bekendtgørelser samt Meddelelser af offentlig Interesse, vil abonnere paa Tidenden.

Man har søgt Oplysning om, hvad Trykning af Tidenden i 200 Eksemplarer i Bikubeformat vil koste. Denne Udgift vil beløbe sig til c. 600 Kr.

Opgørelse over Udgifterne vil antagelig stille sig omtrent saaledes:

Papir og Trykning	600 Kr.
Redaktion og Ekspedition.....	150 —
Porto etc.	150 —

ialt 900 Kr.

Ved offentlige Bekendtgørelser vil der indgaa c. 600 Kr. Ved andre Bekendtgørelser og Abonnement forudsættes at indgaa i hvert Fald saa meget, at Tidenden vil bære sig uden Tilskud.

Mindretallet (Effersøe, Matras og A. Samuelson) anser det for at være en uheldig Side ved den nuværende Ordning, at visse offentlige Kundgørelser m. v. skal indrykkes i en dertil autoriseret privat Tidende. Vi har som Medlemmer af et i Lagtinget i 1915 nedsat Udvalg været de første, som har paavist dette i Tinget, jfr. Lagtingstidende for 1915, Side 140—143. Paa det nævnte Sted i Tidenden findes Sagen behandlet indgaaende af det daværende Udvalgs Flertal, og vi kan ganske henholde os til den der givne Fremstilling.

Noget andet er, om det er muligt at skaffe de offentlige Kundgørelser en forsvarlig Udbredelse, medmindre man som hidtil i visse Tilfælde benytter en privat af det Offentlige autoriseret Tidende.

Den forhaandenværende Ordning har dog den væsentlige Fordel, at Kundgørelserne bliver almindelig bekendte, og det er jo Formaalet. Kravet herom maa formentlig stilles til en hvilken som helst anden Kundgørelsesmaade, som man ønsker at sætte i Stedet for den bestaaende.

Vi mener ikke, at Flertallets Forslag i nogen Maade tilfredsstiller dette Krav.

Hvor vanskelig Sagen er at løse, fremgaar med al Tydelighed af Sagens Forhistorie.

I 1915 foreslog det daværende Mindretal i Tinget (dettes nuværende Flertal), at man skulde søge at komme bort fra den formentlig bestaaende Ordning, hvorefter Bladet »Dimmalætting« var eneberettiget til de offentlige Kundgørelser, og man foreslog at anmode Justitsministeriet om at bortlicitere Retten til de offentlige Kundgørelser for 5 Aar ad Gangen; jfr. Lagtingstidende 1915, Side 145.

Dette Forslag hvilede imidlertid paa en fuldstændig Misforstaaelse af hele Sagen. »Dimmalætting« er nemlig kun indtil videre autoriseret til at optage visse offentlige Kundgørelser m. v., og der er intet til Hinder for at autorisere en anden Tidende, naar Justitsministeriet anser dette for at være rigtigt, jfr. Lagtingstidende 1915, Side 141. Ved Mindretalsforslaget i 1915 søgtes der imod indført en mere varig Eneret for et enkelt Blad, altsaa netop det modsatte af, hvad man egentlig tilsigtede.

I Aaret 1916 kom det samme Mindretal (Selvstyrepartiet), vejledet ved Flertallets Fremstilling af Sagen i 1915, ind paa et andet Spor og foreslog da Udgivelsen af en offentlig Kundgørelsestidende, som tænktes udsendt til Amtmanden, Sorenskriveren, Landfogden og Sysselmændene samt i et Antal af 3 pr. 100 Indbyggere i hver Kommune til Forstanderskabsformanden eller en anden af Forstanderskabet anerkendt Mand, som skulde foranstalte Tidenden opslaaet i Kundgørelsestavlerne samt, at den skulde uddeles gratis; jfr. Lagtingstidende 1916, Side 151.

I Aar fastholder Selvstyrepartiet den offentlige Kundgørelsestidende men tænker sig iøvrigt Sagen ordnet noget anderledes: Tidenden skal gratis tilstilles Embedsmændene i Thorshavn, Sysselmændene, Sognefogden i Vaag og samtlige Kommunalbestyrelser, hvorhos der skal kunne abonneres derpaa til en aarlig Pris af 1 Kr. foruden Porto.

Mindretallet anser ikke denne Ordning for tilfredsstillende, da man mener, at Kundgørelserne ikke bliver tilstrækkelig udbredt paa den angivne Maade.

Da man derhos ikke ser sig i Stand til at paavise nogen anden efter Omstændighederne tilfredsstillende Nyordning, agter man ikke at stille noget Forslag. —

Flertallet skal i Henhold til det anførte tillade sig at stille følgende

Forslag.

1. Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at kgl. Bevilling af 10. Juli 1879, hvorved »Dimmalætting« er autoriseret til Optagelse af retslige og offentlige Bekendtgørelser paa Færøerne, ophæves, og at der i Stedet meddeles Autorisation til et af Lagtinget udgivet »Alment lysingartíðindi fyri Føroyar«.
2. Naar den nævnte Autorisation maatte foreligge, udgives af Lagtinget en offentlig Bekendtgørelsesetidende under Navnet »Alment lysingartíðindi fyri Føroyar«. Taksten for Indrykkelse af retslige og andre offentlige Bekendtgørelser bliver den samme som fastsat i Bekendtgørelse Nr. 90 af 10. Juli 1879, for saa vidt de ikke kan fordres optagne uden Betaling.
3. »Alment lysingartíðindi« skal gratis tilstilles Amtmanden, Sørenskriveren, Landfogden, Sysselmændene og Sognefogden i Vaag samt hver Kommunalbestyrelse i et Antal fra 1 til 5 Eksemplarer efter Størrelsen af Indbyggerantallet i Kommunen.
4. Abonnementsprisen paa omtalte Tidende skal være 1 Kr. aarlig plus Porto. Private skal kunne avertere i den af Lagtinget udgivne offentlige Tidende.
5. Det overdrages til Amtmanden i Forbindelse med en af Tinget valgt Person at foretage det nødvendige med Hensyn til Udgivelsen af det nævnte Blad.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 13. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. *Behandling*.

S. D. fremlagdes følgende *Ændringsforslag* af Mortensen til Udvalgets Forslag:

1 Punkt 3 indskydes efter Ordet »Landfogdene«: »Provsten paa Færøerne, Fysikus.«

Den 16. September foretoges 3. *Behandling*:

Flertallets Forslag:

Punkterne 1 og 2 saltes samlede under Afstemning og vedtoges med 12 St. — 0.
 — 3—5 med det af Mortensen til Punkt 3 stillede *Ændrings-*
forslag vedtoges med . . . . . 12 - — 0.

Den 17. September oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 17. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indenværende Samling behandlet et Andragende fra to af Selvstyrepartiets *Lagtingsmænd* om Udgivelsen af et offentligt Kundgørelses-

tidende for Færøerne. Sagen blev ved 1ste Behandling henvist til Lagtingets Budgetudvalg, som den 11. d. M. afgav medfølgende Betænkning. Til det af Udvalgsflertallet fremsatte Forslag blev af et Lagtingsmedlem stillet Ændringsforslag til Indstillingspunkt 3, gaaende ud paa, at der efter Ordet »Landfogdens« indskydes: Provsten paa Færøerne, Fysikus.« Ved Sagens 3die Behandling den 16. d. M. blev det af Udvalgsflertallet stillede Forslag samt det af Lagtingsmand Mortensen til Punkt 3 stillede Ændringsforslag enstemmig vedtaget med 12 Stemmer.

Idet man indsender Sagen til det høje Ministerium, forventer man, at den Bladet »Dimmalætting« ved kgl. Bevilling af 10. Juli 1879 meddelte Autorisation til Optagelse af retslige og andre offentlige Bekendtgørelser ophæves, og at saadan Autorisation derefter meddeles til et af Lagtinget udgivet »Alment lýsingartíðindi fyri Føroyara«.

Stahlschmidt.

M. A. Winther.

Joen Poulsen.

V. Ændringer i de gældende Bestemmelser for Færøerne om Arveafgift.^{*)}

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Ændringer i de gældende Bestemmelser for Færøerne om Arveafgift.

Ved Sagens 1. Behandling den 21. August vedtoges det efter Forslag af Mortensen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 22. s. M. valgtes: Mortensen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, A. Samuelson og Matras.

Den 4. September afgav Udvalget (Ordfører: Mortensen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

Spørgsmaalet om Ændring af de for Færøerne gældende Regler om Arveafgift har flere Gange været fremme i Lagtinget. Hvad Sagens historiske Side angaar, kan ganske henvises til Udvalgsbetænkning, afgivet af et Lagtingsudvalg den 16. September 1916 (jfr. Lagtingstidende for 1916, Side 130—132), idet det tilføjes, at Sagen udsattes i Samlingen 1917.

Indenfor Udvalget har der været Enighed om, at Afgiftssatserne er for lave efter de gældende Regler i Fr. 12. September 1792 og 8. Oktober 1810,

^{*)} Se Lagtingstidende for 1917, Side 4.

hvorefter der svares a) $\frac{1}{2}$ pCt. af Arv, der tilfalder Ægtefælle, Børn eller andre Livsarvinger, Fader og Moder, Søskende, naar de eller deres Børn i deres Sted arve tillige med Moder eller med Fader, b) $4\frac{1}{2}$ pCt. af al anden Arv, og man foreslaar at forhøje disse Satser, saaledes at de kommer til at svare til Satserne i Lov Nr. 136, 27. Maj 1908. Udvalget har ikke ment at kunne foreslaa dem yderligere forhøjede, som man i den øvrige Del af Riget har gjort ved Loven af 10. Maj 1915, idet Overgangen i saa Fald vilde blive for pludselig og voldsom. Man har nemlig ikke paa Færøerne haft det Mellemstadium i Udviklingen, som Loven af 17. Februar 1861 har været for den øvrige Del af Kongeriget.

Udvalget har ligeledes været enig om, at man bør gaa bort fra at beregne Afgiften af Boets beholdne Formue og gaa over til at fastsætte Afgiften efter Arveloddernes Størrelse, hvilket er en mere retfærdig Fremgangsmaade, og at man indenfor hver Arveklasse bør indføre en progressiv Afgiftsberegning.

Efter de nugældende Regler faar Staten af Arveafgift, som svares paa Færøerne, $\frac{1}{2}$ pCt. af Afgiften af Arv, der tilfalder Arveladerens Ægtefælle, Livsarvinger, Forældre, Søskende, naar de eller deres Børn i deres Sted arve tillige med Fader eller Moder, og af Afgiften, der svares af Arv efter andre, ved offentligt Skifte de 2 pCt. og ved privat Skifte de 3 pCt. Den øvrige Del tilfalder Færø Amts Fattigkasse. Da denne i høj Grad trænger til større Indtægter bl. a. for at kunne yde større Tilskud til Færø Amts Hospital og Sygehusene, foreslaar man, at den Forhøjelse af Arveafgiften, som vil indtræde, hvis Forslaget sættes i Kraft, tilfalder Lagtingets Kasse, medens Statens Andel i Afgiften bliver som hidtil.

I Overensstemmelse med den hidtil fulgte Regel paa Færøerne, jfr. Fr. 12. Septbr. 1792 § 2, foreslaas i § 3, 2. Stk. »500« ændret til »200«, ligesom »1000« i 3. Stk. af samme Paragraf passende findes at burde ændres til »500«. Da man ikke har nogen Ejendomsskyldsvurdering paa Færøerne, maa § 18 1) udgaa. — Det foreslaas i Stedet at sætte, at fast Ejendom vurderes efter dens Pris i Handel og Vandel paa vedkommende Sted. Da en væsentlig Andel af Afgiften efter Forslaget skal tilfalde Færø Amts Fattigkasse, bør Ordet »Finansministeriet« og »Finansministeren«, hvor de forekommer, ændres til »Lagtinget«.

De forældede Bestemmelser i N. L. 5—2—76 til 5—2—80 om Førlovs- penge og Sjette- og Tiendepenge foreslaas ophævede. Lignende Bestemmelser for den øvrige Del af Riget er forlængst traadt ud af Kraft.

I Henhold til foranslaaende fremkommer Udvalget med følgende

Forslag

til

Anordning om Arveafgift paa Færøerne.

Lov Nr. 136 af 27. Maj 1908 sættes i Henhold til dens § 43 i Kraft paa Færøerne med følgende Lempelser:

1. I § 3, 2. Stk. ændres »500« til »200« og i § 3, 3. Stk. »1000« til »500«.
2. I §§ 3, 4. Stk., 9, 2. Stk., 11, 13, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 40, 2. Stk. og 42 ændres »Finansministeriet« til »Lagtinget«.

3. I § 32, 2. Stk. ændres »Ministeriets« til »Lagtingets«, i § 36 »Ministeriets« til »Tingets« og i §§ 37, 38, 39 og 40 »Finansministeriets« til »Lagtingets«.

4. § 18 1) bortfalder og i Stedet sættes:

»Faste Ejendomme, for hvilke der ikke af det offentlige eller af vedkommende Arving foranlediges en særlig Vurdering, ansættes til deres Værdi i Handel og Vandel paa paagældende Sted«.

5. I § 41 ændres »Statskassen« til »Færø Amts Fattigkasse«.

6. §§ 43—44 bortfalder. Som ny § 43 indsættes:

»Af Arveafgiften skal der i de Tilfælde, som falder ind under den i § 2 A nævnte Klasse, tilfalde Staten $\frac{1}{2}$ pCt. og i andre Tilfælde tilfalde Staten ved offentligt Skifte 2 pCt. og ved privat Skifte 1 pCt., medens Resten af Arveafgiften skal indgaa i Færø Amts Fattigkasse.«

7. Denne Lov skal træde i Kraft den 1. April 1919, dog at den ikke kommer til Anvendelse paa de da endnu ikke berigtigede Afgifter af Arv, der er falden forinden nævnte Dato. Samtidig ophæves de i Frd. af 12. Septbr. 1792 og 8. Februar 1810, Plakat 18. August 1812, kgl. Resolution 18. Maj 1796 og N. L. 5—2—76 til 5—2—80 indeholdte Bestemmelser om Afgift af Arv, Førlovspenge, Sjette- og Tiendepenge paa Færøerne.

Den 7. September foretoges 2. Behandling af Sagen.

Udvalgets Forslag	Punkt 1—3	vedtoges med	16 St.	— 0.
—	—	4—5	—	16 — 0.
—	—	6—7	—	16 — 0.

Sagen overgik derefter til 3. Behandling.

Ved 3. Behandling den 10. September saltes Lovforslaget under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 16 Stemmer (stemte ikke: J. Poulsen, J. Rasmussen, Weihe, M. Samuelsen, Effersøe og Formanden).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 10. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Grundet paa den i Lov Nr. 136, 27. Maj 1908, § 43, givne Anledning, har Spørgsmaalet om Ændring af de for Færøerne gældende Regler om Arveafgift i de sidste 10 Aar flere Gange været til Behandling i Lagtinget.

I indeværende Lagtingssamling har der været nedsat et Udvalg paa 5 Medlemmer til at behandle Sagen, og dette har fremsat Forslag om, at Lov Nr. 136, 27. Maj 1908, om Arveafgift sættes i Kraft paa Færøerne med visse mindre Ændringer, og saaledes at Statskassens Andel i Afgiften bliver tilsvarende til, hvad hidtil er tilfaldet Staten.

Ved Sagens 3. Behandling den 10. ds. blev Udvalgets Forslag vedtaget ved Navneopraab, idet 16 stemte ja og 6 stemte ikke.

Under Henvisning til den vedlagte Udvalgsbetænkning og Sagens øvrige Akter tillader man sig ærbødigt at fremsende Sagen til det høje Ministeriums gunstige Overvejelse.

Stahlschmidt,

Edw. Mortensen,
Ordfører.

Joen Poulsen.

VI. Dyrtidstillæg til Lægen paa Sandø.

Den 19. August fremlagdes et Andragende fra Lægen paa Sandø om Dyrtidstillæg*)

Ved Sagens 1. Behandling den 24. August vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til Udvalget i Lægesagen (R. Niclasen, J. H. Poulsen, E. Mortensen, A. Samuelsen og M. Samuelsen).

Den 3. September afgav Udvalget (Ordfører: R. Niclasen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

I et til Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune stilet Andragende ansøger Kommunelæge Jónsson om, at Forstanderskabet vil yde ham et passende Dyrtidstillæg og anbefale ham til ligeledes at opnå Dyrtidstillæg saavel fra Lagtinget som Statskassen.

Andrageren forventer, at han vil opnå at få et samlet Dyrtidstillæg paa 600 Kr., saaledes at henholdsvis Kommunen, Lagtinget og Statskassen af det ansøgte Beløb yder hver sin forholdsvise Part efter de Tilskud, han fra disse oppebærer som Lønning. Hvis han erholder et Dyrtidstillæg af 600 Kr., vil den forholdsvise Andel fra Kommunen, Lagtinget og Statskassen af Dyrtidstillæget efter hans Beregning blive:

Kommunen	184 Kr.
Lagtinget	92 -
Statskassen	324 -

600 Kr.

*) Udelades her.

Andrageren anfører som Begrundelse for Ansøgningen den bestaaende Dyrtid, at hans Indtægter ikke har været højere nu end i Tiden før Krigen, og at hans Forhold yderligere forværres ved, at han har en Del gammel Gæld, som skal forrentes og afbetales.

Kommunalbestyrelsen har videresendt Andragendet med sin Anbefaling, idet man har vedtaget, at Kommunen fra 1. Oktober 1916 at regne skal yde sin forholdsvis Andel til Dyrtidstillæget med 184 Kr.

Udvalget, som har faaet denne Sag til Betænkning, skal udtale, at man finder det let forstaaeligt, at Andrageren under den nu herskende Dyrtid kan have det ret svært ved at klare sig med den nuværende Løn, især naar hans økonomiske Forhold i Forvejen ikke er særdeles gode.

Dyrtiden rammer ham lige saa føleligt som andre, der sidder med fast Løn i lignende Stillinger. Man vil derfor være sindet til at foreslaa, at Lagtinget, i Lighed med Kommunen, yder ham et Tillæg til det Tilskud, han allerede oppebærer af Tingets Kasser, saaledes at Tingets Tilskud kommer til at staa i Forhold til det af Kommunen ydede og det af Staten forventede Tilskud, efter den Lønning, Lægen nu oppebærer med Tilskud fra Kommune, Stat og Lagting.

Man forventer, at Statsmyndighederne vil stille sig velvilligt til Spørgsmaalet om at yde et Bidrag til Dyrtidstillæget. Det har overordentlig stor Betydning for Tiden at beholde de nuværende Læger, da det viser sig at være yderst vanskeligt at faa de forskellige Kommunelægeembeder besat.

Udvalget skal derfor tillade sig at stille følgende

Forslag.

1. Af Amtsrepartitionsfonden bevilges der indtil videre til Kommunelægen paa Sandø et Dyrtidstillæg paa 92 Kr. aarlig, at regne fra 1. Oktober 1918.
2. Lagtinget andrager Justitsministeriet om at søge udvirket, at der af Statskassen indtil videre ydes Kommunelægen paa Sandø et aarligt Dyrtidstillæg paa 324 Kr.

Ved Sagens 2. Behandling den 6. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved 3. Behandling den 13. September vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig med 12 Stemmer.

Den 16. September oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 16. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Tinget har i indeværende Samling behandlet et Andragende fra Kommunelæge Jónsson paa Sandø om Dyrtidstillæg. Sagen er indsendt gennem Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune, der har vedtaget som sin Lagtingstidende 1918.

Andel af et Dyrtidstillæg paa 600 Kr. at betale 184 Kr. under Forudsætning af, at Lagtinget af Staten ligeledes yder Andele til Dyrtidstillæget i Forhold til det Tilskud, Lægen oppebærer som Lønning fra disse. Herefter skulde Lagtinget yde 92 Kr. og Staten 324 Kroner.

Efter at Sagen har været undergivet 3 Behandlinger i Tinget, blev paa-gældende Udvalgs Forslag den 13. d. M. enstemmig vedtaget.

Det vedtagne er saalydende:

— — — — —
(Se Udvalgsbetænkningen.)

Idet man henviser til de medfølgende Afskrifter af Andragendet og den afgivne Betænkning, skal man anbefale denne Sag til det høje Ministeriums velvillige Overvejelse.

Stahlschmidt.

R. Niclasen.

Joen Poulsen.

VII. Ændring i Havnereglement for Thorshavn

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes følgende *Skrivelse fra Justitsministeriet af 3. April 1918*:

Med Skrivelse af 29. Januar d. A. -- 1917.687 -- har Amtet hertil ind sendt et Andragende fra Byraadet for Thorshavns Kommune, hvori anholdes om, at den i § 2 i del af Justitsministeriet under 28. April 1905 stadfæstede Havnereglement for Thorshavn fastsatte Havneafgift af 5 Øre pr. Registrerton maa blive forhøjet til 10 Øre.

Foranlediget heraf skal man til Efterretning og videre Bekendtgørelse meddele, at Justitsministeriet er enigt med Amtet i, at man ikke kan tage Standpunkt til Andragendet, forinden der foreligger en Udtalelse fra Lagtinget over Sagen.

Ved Sagens 1. Behandling den 12. August vedtoges det efter Forslag af Debess at henvise den til det kommunale Udvalg.

Den 23. August afgav Udvalget (Ordfører: Debess) følgende:

Udvalgsbetænkning.

Gennem Færø Amt er der fra Thorshavns Byraad den 28. Juni d. A. til Lagtinget indgivet Andragende om Forhøjelse af Havneafgiften, som der ifølge Skrivelse fra Justitsministeriet af 3. April d. A. forventes Lagtingets Udtalelse om. Sagen blev henvist til undertegnede Udvalg.

Som det fremgaar af Byraadets Skrivelse til Justitsministeriet af 3. December 1917, indstiller dette at erholde Ministeriets Approbation paa, at Havneafgiften forhøjes fra 5 Øre til 10 Øre pr. Registerton, idet Byraadet fremhæver, at den nuværende Havneafgift, siden Verdenskrigens Udbrud, er blevet meget betydelig formindsket, saaledes at Havnekassen ikke er i Stand til at afholde de ordinære Udgifter. Som en ekstraordinær Udgift er endvidere opført et Beløb paa 5300 Kr., som der agtes optaget Laan paa, for derigennem at blive i Stand til at købe en Del af den Landbrugskonsulent R. C. Effersøes Bo tilhørende Landingsbro ved Vestervaag.

Udvalget for Thorshavns Havnevæsen udtaler sig i samme Retning og henviser til en Opgørelse af Havnekassen der, iflg. Udskrift af Kassebog for Thorshavns Kommunes Havnekasse fra 1. Januar—18. December 1917, udviser et Underskud paa 1575 Kr. 11 Øre. Endvidere nævner Udvalget endnu en Ekstraudgift paa ca. 500 Kr. aarlig i de nærmeste Aar, som formenes paatrængende nødvendig at afholde til Uddybning ved Landingsbroerne. Ogsaa Afgiften for Afbenyttelse af Havnevæsenets Skibsfortøjningskæder ønskes forhøjet, og der anser førnævnte Udvalg det for tvivlsomt, om den ønskede Forhøjelse af Afgiften vil give Havnekassen noget Overskud i en kommende Periode, naar der tages Hensyn til den nuværende Pris paa det nødvendige Reparationsarbejde af Fortøjningskæder, samt disses Afbetaling.

I Henhold til ovenanførte finder undertegnede Udvalg ikke Anledning til at fremsætte noget, der kan gaa imod de Ønsker, som saavel Thorshavns Byraad som Udvalget for Thorshavns Havnevæsen anser for mest formaalstjenligt.

Udvalget tillader sig derfor at foreslaa:

Lagtinget anbefaler den af Thorshavns Byraad ønskede Forhøjelse af Havneafgiften fra 5 Øre til 10 Øre pr. Registerton.

Ved Sagens 2. Behandling den 27. August vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved 3. Behandling den 30. August sættes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges enstemmig med 18 Stemmer.

Den 4. September oplæstes og vedtoges saalydende *Iudstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 4. September 1918.

Til
Justitsministeriet.

Ved Skrivelse af 3. April d. A. har det høje Ministerium ønsket en Udtalelse fra Lagtinget angaaende Stadfæstelse af en Ændring i Havnereglement for Thorshavn.

Sagen er behandlet i et Tremandsudvalg, som har afgivet den hermed følgende Betænkning med Forslag.

Efter at have undergaaet den foreskrevne Behandling i Tinget er Udvalgsforslaget vedtaget den 30. August med 18 Stemmer. Ingen stemte imod.

Idet Sagens Akter vedlægges, skal man anbefale denne Sag til det høje Ministerium.

Stahlschmidt.

Nyholm Debess.

Joen Poulsen.

VIII. Ændringer i forskellige paa Færøerne gældende Regler om Skatteforhold.

Den 10. August fremlagdes følgende *Skrivelse*:

Løgtingið verður umbiðið

at avrika greiðligari skipan av lingsins figgjarviðurskiftum serstakliga soleiðis:

- 1) At beinleiðis skattur til lögtingsins verður álagdur eftir ásettum reglum, miðaður eftir innilögum, forimuni og líkindum.

- 2) At »Færø Amts Repartitionsfonde«, »Færø Amts økonomiske Fonde«, »Færø Amts Fattigkasse« og »Skydskassen« verða lagdur saman til ein grunn, ið nevnað skal *Løglingsskassin*.

Løgtingið, 8. august 1918.

Nyholm Debess.

Jóannes Patursson.

Ved Sagens 1. Behandling den 21. August vedtoges det efter Forslag af Mortensen at henvise den til det i Sagen vedrørende Lov om Arveafgift nedsatte Udvalg.

Den 11. September afgav Udvalget følgende:

Udvalgsbetænkning.

Til Behandling i Udvalget har foreligget en Skrivelse fra Lagtingsmændene Nyholm Debess og J. Patursson af 8. August d. A. angaaende Indførelse af direkte Skat til Lagtinget, paalignet efter bestemte Regler efter Skatteydernes Evne, og angaaende Sammenlægning af forskellige Lagtingskasser samt en Skrivelse fra Arbejderforeningen »Enigheden«, Tveraa, om Indførelse af hedre Skatteregler.

Udvalget delte sig i et Mindretal og et Flertal.

Flertallet (Mortensen, J. H. Poulsen og R. Rasmussen) tillader sig at udtale følgende:

I Henhold til Lov Nr. 30 af 5. Marts 1909 om Udskrivning af Skat til Amtsrepartitionsfonden svares der en vis Indkomstskat til Lagtinget.

Oprindeligt paalignedes Skatten til Amtsrepartitionsfonden paa Jordegodset, men Lov Nr. 8 af 6. Februar 1880 giver dog Lagtinget Ret til at »bestemme, at indtil $\frac{1}{3}$ af det Beløb, som noget Aar skal udskrives«, skal lignedes paa Kommunerne, som paaligner største Delen af Kommuneskatten paa Skatteydernes Indkomst. Medens Jordegodset endnu var Hovedskatteobjektet, og det kun blev indrømmet som en Undtagelsesbestemmelse at udskrive en Art Indkomstskat til Lagtinget, kommer man ved Lov Nr. 49 af 27. Marts 1903 saa langt, at det nu ikke længere er Skatten paa Jordegodset, som er den væsentligste, men Paaligningen skal ske »ved Udskrivning paa Amtets matrikulerede Jordegods og paa de i Amtet værende Kommuner«. Udskrivningen paa Kommunerne, hvilket er saa godt som ensbetydende med Indkomstskat, rangerer nu lige med Jordbeskatningen, hvilket ogsaa ses af følgende Regel i nævnte Lov: Af det samlede Beløb lignedes mindst $\frac{1}{3}$ og højst $\frac{2}{3}$ paa Kommunerne. Ved den nugældende Lov af 5. Marts 1909 er Indkomstskatten blevet Hovedskatten, idet der, efter at et mindre Beløb paa 1 Kr. 50 Øre pr. Skattemark er lignet paa Jordegodset, paalignes Kommunerne Resten af Skattebeløbet, indtil der er paalignet disse $\frac{4}{5}$ af den samlede Skat. Af det desuden fornødne Beløb lignedes $\frac{1}{5}$ paa Jordegodset og $\frac{4}{5}$ paa Kommunerne.

Det stillede Lovforslag gaar ud paa at indføre Regler med Bestemmelser om en Indkomstskat, paalignet efter tilsvarende Principper. Lovforslaget har til Forbillede dels den islandske og dels den for det øvrige Kongerige gældende Lovgivning om Indkomstbeskatning, afpasset efter færøske Forhold. Det har

ogsaa til Formaal at skaffe Lagtinget større Indtægter. Det mest praktiske synes saa vidt muligt at samle Lagtingets Kasser, af hvilken Grund Bestemmelsen i § 26 fremsættes.

Man har ikke villet foreslaa at ophæve Amtsrepartitionsfonden af forskellige Grunde, deriblandt at man mangler statistisk Materiale til at kunne beregne, hvor meget den foreslaaede Lov vil indbringe, men det er en bestemt Forudsætning, at Amtsrepartitionsfondsskatten, naar den foreslaaede Lov maatte træde i Kraft, nedsættes til et Minimum.

Mindretallet (*Effersøe og Matras*) kan ikke tiltræde Flertallets Forslag, men tillader sig at anføre følgende:

De nuværende Skatter paa Færøerne til Kommunerne og til Amtsrepartitionsfonden paalignes dels Jordegodset efter Skattemarker (i Thorshavns By Bygningerne) og dels Beboerne efter Formue og Lejlighed i Henhold til hver enkelt Persons hele økonomiske Stilling. Det er urigtigt at sige, at der svares Indkomstskat paa Færøerne. Saavel Skatten til Kommunerne som til Amtsrepartitionsfonden hviler paa et *retfærdigt Grundlag*. Der er kun Spørgsmaal om, hvorvidt *Beskatningsmaaden* kan virke tilfredsstillende i Praksis. Det maa indrømmes, at denne Maade ikke er ideel, fordi den i for høj Grad bygger paa et Skøn, og Mindretallet mener, at Indkomst- og Formueskat, saaledes som denne anvendes nede i Kongeriget, nagtet ogsaa den er forbundet med forskellige Mangler, maa kunne virke heldigere.

Naar man desuagtet ikke for Øjeblikket kan medvirke til Indførelse af Indkomst- og Formueskat (eller for Indkomstskat alene), beror det paa, at Skattemæssigheden er meget vanskeligere at anvende end efter det nuværende System. Flertallet foreslaar, at Paaligning og Opkrævning skal foregaa ude i Kommunerne, og anderledes kan det ikke være, men Mindretallet mener ikke, at Tidspunktet er inde til at paalægge Kommunerne et meget betydeligt forøget Arbejde. Vi er her paa Færøerne kommet senere med end nede i Kongeriget baade med Hensyn til almen Oplysning og med Hensyn til kommunal Virksomhed. Først i den senere Tid er Udsondring af de enkelte Sogne til særskilte Kommuner blevet almindelig, og den er langt fra ikke gennemført endnu. Vi bør formentlig se Tiden noget an, før vi ændrer Reglerne for Beskatningsmaaden og gaar over til et System, der er meget vanskeligere at anvende end det nuværende. I ethvert Fald bør Lagtinget høre de kommunale Myndigheders Mening om dette vanskelige og i Kommunernes Administration stærkt indgribende Spørgsmaal, forinden det tager sin endelige Beslutning i Sagen.

Det synes ikke forsvarligt at gennemføre en saa indgribende Ændring i vor Lovgivning, forinden Sagen er blevet grundig overvejet og belyst. Udtalelser fra de kommunale Myndigheder vil kunne yde et vægtigt Bidrag til Sagens Belysning. — Desuden vil selve Sagens Behandling ikke kunne blive tilstrækkelig grundig. Sagen blev fremlagt i Tinget den 10. f. M. og dens 1. Behandling fandt Sted den 21. s. M. Mindretallet har først modtaget Flertallets Udkast til Betænkning den 5. d. M., og Udvalgets Betænkning vil ikke kunne afgives før hen mod det Tidspunkt, da Tingets Samling maa sluttes.

Forøvrigt mener Mindretallet, at man bør indføre det nye System samtidig saavel for Amtsskatten som for Kommuneskatten, naar man overhovedet vil bringe det til Anvendelse. Det kan ikke være rigtigt samtidig at anvende to ganske forskellige Systemer.

Mindretallet skal derhos bemærke, at man afviser den fra Tingets Flertals Side under Sagens første Behandling fremsatte Tanke om Indførelse af Toldskat.

Mindretallet modsætter sig derhos, at der paalægges Befolkningen en

Skat og tilmed en *forøget Skat*, uden at der samtidig gøres Rede for, hvortil Skatten skal anvendes, — for at den overhovedet er nødvendig.

Efter den nuværende, som anført paa et retfærdigt Grundlag hvilende Ordning, paaligner Lagtinget aarlig den Skat, som Tinget mener at have Brug for, og der er intet til Hinder for at udskrive af den til Tingets Brug fornødne Skat efter de gældende Regler.

Flertallet tillader sig at fremsætte følgende

Forslag

til

Lov om Indkomstskat til Lagtinget m. m.

Indkomstskat.

§ 1. Der bliver fremtidig aarlig at udrede paa Færøerne en Skat af Indkomsten til Lagtingskassen i Henhold til nedenstaaende Skala:

	svares i Skat
Af de første 1000 Kr. af den skattepligtige Indkomst	1 pCt.
Af det Beløb, som overstiger nævnte 1000 Kr. og indtil 2000 Kr. af den skattepligtige Indkomst	1½ —
Af det Beløb, som overstiger nævnte 2000 Kr. og indtil 3000 Kr. af den skattepligtige Indkomst	2 —

og fremdeles ½ pCt. for hver 1000 Kr. indtil 4 pCt., som erlægges af det Beløb, som overstiger 6000 Kr. af den skattepligtige Indkomst.

§ 2. Som skattepligtig Indkomst regnes med de i det følgende fastsatte Undtagelser og Begrænsninger den skattepligtiges samlede Aarsindtægter, bestaaende i Penge eller Formuegoder af Pengeværdi, saasom Fiskeri, Søfart, Agerbrug, Handel, Industri, Haandværk, Fabriksdrift eller hvilken som helst anden Næring, af indvundne Renter eller Udbytte af Obligationer, Aktier eller lignende, endvidere Indtægter af Embeder eller Bestillinger, ligesom af Rente-penge, Pension og deslige, saavel som Indtægter af en hvilken som helst Virksomhed, aandelig som legemlig.

§ 3. Ved Beregningen af den skattepligtige Indkomst bliver at fradrage:

- a. Driftsomkostninger, d. v. s. de Udgifter, som i Aarets Løb er anvendt til at erhverve, sikre og vedligeholde Indkomsten, derunder ordinære Afskrivinger,
- b. fra Embedsudgifter Udgifter til Kontorhold m. v. og Pensioner og lign.,
- c. de Beløb, som er udredede i direkte Skatter og Afgifter,
- d. Renter og Prioriteter og anden Gæld, samt hvad der er anvendt til blot Vedligeholdelse eller Forsikring af den skattepligtiges Ejendom,
- e. For Aktieselskaber, Kommanditaktieselskaber og andre Selskaber med begrænset Ansvar fradrages i den beregnede Indkomst 4 pCt. af den indbetalte Aktiekapital eller de indbetalte Selskabsandele o. lign. Godtgør et paa Færøerne hjemmehørende Selskab, at en vis Del af dets Bruttoindtægt hidrører fra Virksomhed i andre Dele af Riget eller i Udlandet, bortfalder

dets Skattepligt for en forholdsvis tilsvarende Del af dets efter Fradrag af de forannævnte 4 pCt. fremkommende Nettoindtægt.

Den beregnede Skatteindtægt er skattepligtig uden Hensyn til, hvorledes den anvendes.

I enhver Indkomst fradrages som skattefri 600 Kr. For hvert Barn, der ved Begyndelsen af det Kalenderaar, i hvilket Skatten ansættes, er under 15 Aar, og som ikke ansættes til selvstændig Skat, gives et yderligere Afdrag paa 70 Kr. Efter at de her nævnte Fradrag har fundet Sted, bortkastes af enhver Indkomst det Beløb, der bliver tilovers, naar Indkomsten deles med 50. Disse Fradrag bliver ikke at foretage i de i § 4 Nr. 3—5 nævnte Skattepligtiges Indkomst. De i § 4 Nr. 5 nævnte skattepligtige svare Skatten med 2 pCt. af det skattepligtige Beløb.

§ 4. Skattepligten paahviler:

1. enhver Person, der er bosat paa Færøerne,
2. enhver, der uden at opgive sin Bopæl paa Færøerne, tager midlertidigt Ophold udenfor Øerne,
3. enhver Person, som uden at have Bopæl paa Færøerne, nyder Pension eller anden Understøttelse herfra,
4. enhver Person, som uden at være bosat paa Færøerne, her ejer fast Ejendom eller nyder Indtægten deraf, eller som udøver eller er Deltager i nogen Næring eller Virksomhed paa Færøerne,
5. paa Færøerne hjemmehørende Aktieselskaber, Kommanditaktieselskaber og andre Selskaber med begrænset Ansvar, for saa vidt Overskudet af Virksomheden ikke udelukkende anvendes i velgørende eller humane Øjemed, saa og Forbrugs- og Produktions- samt andre samvirkende Foreninger, naar den Virksomhed, der er Foreningens Hovedøjemed, udstrækkes ud over Medlemmernes Kreds. De her nævnte Institutioner, som ikke har Hjemsted paa Færøerne, bliver skattepligtige under de i Nr. 4 angivne Forudsætninger, og deres herværende befuldmægtigede er medansvarlige for Skattebidraget.

Undtagne fra Skattepligten er:

1. fremmede Magters Konsularembetsmænd, for saa vidt disse ikke er danske Statsborgere,
2. Personer, som ikke hører hjemme paa Færøerne, men har taget midlertidigt Ophold her, hvilket ikke anses at foreligge, naar vedkommende har opholdt sig paa Færøerne i et Aar,
3. Kreditleforeninger, Kreditkasser, samt Spare- og Laanekasser, saafremt de ikke tillige driver Vekselomsætning eller anden Bankvirksomhed, eller Deltagelse i deres Udbytte er forbeholdt Stiftere, Garanter eller Aktionærer.

Fritagelse for de under 1 og 2 anførte Personer omfatter dog ikke de i §s første Stykke under Nr. 3 og 4 nævnte Indtægter.

Familjeoverhovedet beskattes af hele Husstandens Indkomst. Til Husstanden henregnes den med Manden samlevende Hustru, selv om hun har Særformue, samt de af Familieoverhovedet økonomisk afhængige Børn, for saa vidt disse ikke har egen Husstand, berunder Pleje- og Adoptivbørn.

§ 5. Skatten fastsættes efter Indkomsten i det Kalenderaar, der gaar forud for Ligningen, medmindre der i vedkommendes Næringsvej sædvanlig benyttes et andet Driftsaar, eller Skattekommissionen giver Samtykke i Fravigelse.

Skatteligningen.

§ 6. Fortegnelse over de skattepligtiges Indtægter affattes af Skattekommissionerne, som oprettes for hver Kommune. Skattekommissionen bestaar af 3 Medlemmer, Formanden for Kommunalbestyrelsen samt 2 af Kommunalraadet af dets Midte valgte Medlemmer. Der vælges paa samme Maade en Suppleant, som i Tilfælde af et Medlems Forsald tager Sæde i Kommissionen.

Hvor Kommunalraadets Medlemmer ikke er over 3, kan Suppleanten vælges udenfor dette. Kommunalraadets Formand er ogsaa Formand i Kommissionen. I Formandens Forfald ledes Forhandlingerne af en af Kommissionen valgt midlertidig Formand.

Personer, som er over 60 Aar gamle, er ikke pligtige at modtage Valg, og den, der har fungeret i 8 Aar, er ikke forpligtet til at lade sig vælge paany, førend 8 Aar er forløbne, siden han fratraadte.

§ 7. Embedsmænd og andre offentlige Myndigheder, Bestyrelser for Banker, Assuranceselskaber, Aktieselskaber, Kreditforeninger, Sparekasser og deslige, samt de Personer, der til Stadighed beskæftiger lønnet Medhjælp i deres Virksomhed, derunder ogsaa Skibsredere, er forpligtede til uden Betaling i begæret, men kort betegnet Form, saa vidt muligt, at meddele alle de Oplysninger, der kan tjene Skattekommissionerne til Vejledning ved Udførelsen af deres Hverv. Vægrer nogen sig, afgør Overskattekommissionen, hvorvidt han er pligtig til at meddele Oplysninger og kan fremtvinge disses Meddelelse ved Fastsættelse af en Dagmulkt. Inden 14 Dage, efter at det er blevet vedkommende meddelt, kan han forlange Sagen gjort til Genstand for retslig Paatale. Sagen behandles som offentlig Politisag.

En skattepligtig bliver som Regel at sætte i Skat i den Kommune, hvor han den nærmeste Tid før Ligningen har haft fast Bopæl. Har han fast Bopæl i flere Kommuner, kan han selv bestemme, i hvilken af dem hans Ansættelse skal finde Sted, naar han inden den 15. Oktober sender Anmeldelse derom til vedkommende Skattekommissioner. Har han ikke gjort det, ansættes han paa det Sted, hvor han den nævnte Dag eller senest forud for denne havde personligt Ophold. For Aktieselskaber m. m. finder Ansættelsen Sted i den Kommune, hvor Bestyrelsen eller Hovedkontoret findes. Overskattekommissionen afgør alle tvivlsomme Spørgsmaal om, i hvilken Kommune en Ansættelse skal finde Sted.

§ 8. Senest den 15. Oktober opfordrer Skattekommissionen ved Opslag paa den i Kommunen brugelige Maade dem, der skal ansættes i Skat, til inden Udgangen af Oktober Maaned at angive deres Indkomst i Overensstemmelse med denne Lovs Bestemmelser. Det skal i Bekendtgørelsen udtrykkelig tilkendegives, at de, der ikke selv angiver deres Indkomst, paadrager sig de i § 21 nævnte Følger, og at Selvangivelser, som ikke indkommer inden den ovennævnte Frist, ikke har Krav paa at komme i Betragtning.

I Lov Nr. 30 af 28. Februar 1872 om færøske Landkommuners Styrelse § 22, 2. Pkt., ændres: »de sidste 14 Dage af Oktober«, til: »December«, og i 3. Pkt. ændres: »November Maanedes Udgang«, til: »15. Januar«, og: »Udgangen af December Maaned«, ændres til: »15. Februar«.

Skemaer til Brug ved Selvangivelse udarbejdes paa Læstingets Foranstaltning.

Finder Skattekommissionen Grund til at tvivle om Rigtigheden af en skattepligtigs Angivelse, opfordrer den paagældende til ved personligt Møde at meddele de Oplysninger og Bevisligheder, som den anser fornødne, hvorefter den bestemmer, hvor højt Indtægten bør ansættes. Har en skattepligtig ikke selv angivet sin Indtægt, ansættes den af Kommissionen efter bedste Skønnende. Ved Ansættelsen for Skattekommissionens egne Medlemmer, fratræder den paagældende. Et Medlem kan ikke deltage i Ansættelsen af hans beslægtede eller besvogrede i op- og nedstigende Linje eller hans Søkende eller disses Ægtefæller.

Hvor særlige Forhold, saasom Sygdom, Dødsfald, trykkende Familjeforhold og deslige taler for, at en skattepligtig ikke ansættes efter hele sin Skatteindtægt, kan Kommissionen modtage Andragende derom og indsende det til Overskattekommissionen, ligesom den af egen Drift i saadanne Tilfælde kan indstille, at Nedsættelsen finder Sted.

§ 9. Efter at Indkomsten er ansat for hver Yder, affatter Skattekom-

missionen en Fortegnelse over samtlige skattepligtige med Angivelse af Skatteyderens fulde Navn og Bopæl, Indkomsten, de Afdrag, som skal finde Sted, den skattepligtige Indkomst og den beregnede Skat.

Senest den 1. December og til denne Maanedes Udgang fremlægges efter sædvanlig Bekendtgørelse paa et eller flere belejlige Steder til almindeligt Efter-syn en Fortegnelse over Ansættelsen for de skattepligtige, som ikke har gjort Selvangivelse eller rettidig Selvangivelse, og de, hvis Selvangivelse ikke er taget til Følge. Offentliggørelse i Pressen eller paa anden Maade af fornævnte Fortegnelse eller Dele deraf maa ikke finde Sted.

§ 10. Klager fra skattepligtige, der er utilfredse med Ansættelsen eller vil klage over, at en skattepligtig er forbigaaet eller for lavt ansat, maa skriftligt indgives inden den 15. Januar til Kommissionens Formand, der sammenkalder Kommissionens Medlemmer til et Møde, hvortil Klageren og den, som der er klaget over skal være forbigaaet eller for lavt ansat, tilsiges, hvorefter Kendelse afsiges. Kendelse maa være afsagt og meddelt vedkommende i alle Sager inden 15. Februar.

§ 11. Efter at Skattelisteu er rettet, sendes en Fortegnelse over hele Skatteansættelsen til Lagtingets Formand.

§ 12. Skattekommissionens Kendelser og Ansættelser kan indankes til Overskattekommissionen. Lagtingets Formand kan indanke enhver Ligning, ved hvilken han finder Grund til at anlage, at Lagtingskassens Tarv ikke er tilstrækkeligt varetaget. Paaankningen maa ske inden en Maaned, efter at Skattekommissionens Indberetning er ham tilstillet.

Paaankning fra den skattepligtige maa ske inden en Maaned efter den Dag, da han har modtaget Meddelelse om Skattekommissionens Kendelse og skal ske til Overskattekommissionens Formand ved en motiveret skriftlig Klage.

§ 13. Overskattekommissionen bestaar af 3 af Lagtinget valgte Medlemmer. Lagtinget vælger 3 Suppleanter. Med Hensyn til Fritagelsesgrunde for at modtage Valg som Medlem af Overskattekommissionen gælder de samme Regler som ved Skattekommissionerne. Ingen maa samtidig være Medlem af Skattekommissionen og Overskattekommissionen.

§ 14. Efter at have indsamlet de nødvendige Oplysninger og meddelt de skattepligtige, som har klaget over Skattekommissionens Ansættelse og har begæret mundtligt at fremføre yderligere Oplysninger og Forklaringer, paa hvilket Tid og Sted de har at indfinde sig, afsiger Overskattekommissionen inden April-Maaneds Udgang Kendelse i de indankede Sager og sender straks Meddelelse til Skattekommissionen og Klagerne. Fortegnelserne rettes i Overensstemmelse med de afsagte Kendelser. Kendelsen kan gaa ud paa, at den paa-lignede Skat skal nedsættes, at en paa Fortegnelsen opført skattepligtig skal udgaa, at en paa Fortegnelsen ikke opført skal optages og hans Indkomst og Formue anslaaes, at Ansættelsen for alle de skattepligtige i Kommunen eller for alle skattepligtige med visse angivne Undtagelser eller for enkelte skattepligtige skal forhøjes med bestemt angivne Summer.

Hverken Overskattekommissionen eller nogen Skattekommission kan afsige Kendelse, naar ikke 3 Medlemmer deltager i Afsigelsen.

§ 15. Medlemmerne af Overskattekommissionen tilstaas 6 Kr. de Dage, de fungerer, samt Godtgørelse efter Regning for hafte Befordringsudgifter, ligesom Udgifter til Skriveri, eventuel Medhjælp, Brevforsendelse og deslige bliver at godtgøre. Samtlige Udgifter afholdes af Lagtingskassen.

§ 16. Inden Udgangen af Maj Maaned kan en af Overskattekommissionen truffen Kendelse indankes for Lagtinget, der træffer endelig Afgørelse i Sagen. Paaanke kan ske dels af Overskattekommissionens enkelte Medlemmer, for saa vidt der er Tale om Ligningen for en eller flere Kommuner eller Dele deraf, dels af de skattepligtige, som Overskattekommissionens Kendelser vedrører. Klagen maa indgives skriftligt og være støttet paa Grunde, samt bilagt med alle de Aktstykker, som kan tjene til Sagens Oplysning. Der skal, naar det begæres

af vedkommende, gives denne eller hans befuldmægtigede Lejlighed til mundtlig Forhandling med paagældende Lagtingsudvalg. Om Sagens endelige Udfald sendes der Meddelelse til alle vedkommende, og den fornødne Berigtigelse af Skattelisterne finder Sted.

§ 17. For saavidt muligt at tilvejebringe en ensartet Ligning i samtlige Kommuner, skal Overskattekommissionen gøre sig bekendt med de Fremgangsmaader, der følges ved Skattens Paaligning i de forskellige Kommuner og ved Forhandling med de enkelte Skattekommissioner søge mulige Fejl rettet og større Ensartethed tilvejebragt.

§ 18. Er der ved en Fejltagelse paalignet en Skatteyder Skat efter denne Lov paa flere Steder paa Færøerne, afgør Overskattekommissionen, hvor den paagældende vil have at betale sin Skat.

§ 19. Lagtinget skal være bemyndiget til at nedsætte eller eftergive den en Skatteyder efter nærværende Lov paahvilende Skat, naar det oplyses, at et af de i § 8, 5. Stk., omhandlede Forhold er indtraadt, efter at Skatteansættelsen har fundet Sted.

Skatteopkrævningen.

§ 20. Skatten forfalder til Betaling 1. Januar og 1. Juli og opkræves af de enkelte Kommunalbestyrelser i Januar og Juli, i hvilke Maaneder Kommuneskat fremtidig ogsaa bliver at opkræve, mod et Vederlag af $1\frac{1}{2}$ pCt. af de indgaaede Beløb, som tilfalder Kommunens Kasse. Kommunalbestyrelsen indbetaler Skatten i Lagtingskassen senest 3 Maaneder efter 1. Januar og 1. Juli. Hvad der ikke er betalt af Skatteyderne inden Udgangen af den Maaned, der følger efter, den i hvilken Skatten er forfalden til Betaling, søges efter lovlig Omgang inddrevet ved Udpanning.

Ingen skattepligtig kan ved at klage over Skatteansættelsen unddrage sig fra Forpligtelsen til i rette Tid at indbetale den forfaldne Del af Skatten. I de Tilfælde, hvor Skatteansættelsen forandres ved Overskatteraadets Kendelse, som ikke paankes, eller Lagtingets Beslutning, berigtiges det Beløb, som den skattepligtige skal betale, ved Tillæg eller Fradrag i den følgende Skattetermin, om fornødent ved Tilbagebetaling.

Straffebestemmelser m. m.

§ 21. Den, der forsømmer at gøre Selvangivelse af sin Indkomst, forlæber Retten til at gøre Indsigelse mod Ansættelsen af sin Indkomst, medmindre han kan godtgøre, at Ansættelsen overskrider hans virkelige Indkomst med mere end 10 pCt. Er Forskellen større, skal han betale Skat af den virkelige Indkomst med Tillæg af 10 pCt. Den nævnte og andre foreskrevne Virkninger af at undlade rettidigt at gøre Selvangivelse kan bortfalde, naar Ligningsmyndigheden finder, at den paagældende har anført fyldestgørende Grunde til sin Undskyldning.

§ 22. Den, der mod bedre Vidende til nogen af de skattelignende Myndigheder meddeler urigtige Oplysninger om sin Indkomst eller andre Forhold, der kan have Indflydelse paa Skattens Beregning, bødes, for saa vidt ikke Sagen afgøres i Mindelighed med Overskattekommissionens Samtykke, den besvægne Skats Beløb med indtil 10 Gange. Bøden ikendes af Overskattekommissionen, medmindre enten denne eller den skyldige ønsker Sagen indbragt for Retten, i hvilket Fald Sagen behandles i den kriminelle Proces's Former.

§ 23. Skattekommissionernes og Overskattekommissionens Medlemmer, saavel som Medlemmen af det kommunale Raad, hvem Opkrævning af Skatten paahviler, er under Ansvar efter Straffeloven af 10. Februar 1866 § 139, jfr. 144, forpligtede til udenforuden dem ved Loven anviste Virksomhed at iagttage ubrødelig Tavshed med Hensyn til de Oplysninger om Skatteydernes Formue-

forhold, som under Varetagelsen af deres Hverv maatte komme til deres Kundskab. Det samme gælder antagne Medhjælpere.

§ 24. Offentliggørelse af Forhold, som efter denne Lov ikke maa offentliggøres, straffes med Bøder indtil 400 Kr. Sagerne behandles som offentlige Politisager.

Bøderne efter denne Lov tilfalder Lagtingskassen.

§ 25. Lagtinget lader udarbejde og omsende en trykt Vejledning til den rette Forstaaelse af Loven og lader de nødvendige Skemaer udarbejde og tilstille vedkommende.

Lagtingets Formand bemyndiges til at afholde de til denne Lovs Gennemførelse nødvendige Udgifter.

Lovens Ikrafttræden m. m.

§ 26. Færø Amts økonomiske Fond, Færø Amts Fattigkasse og Skydkassen sammenlægges til en Kasse under Navnet Lagtingskassen. De Indtægter, som efter den bestaaende Lovgivning tilfaldt de nævnte Kasser, indgaaer fremtidigt i Lagtingskassen, ligesom denne afholder de Udgifter, som paahvilede de nævnte Kasser.

§ 27. Lov Nr. 30 af 5. Marts 1909 og Lov om Skydsvæsenet paa Færøerne § 3 ophæves fra 1. Oktober 1920. I Stedet for nævnte Paragraf indsættes følgende: »Sysselmændene har ved hvert Kvartals Slutning at dække de til den offentlige Skyds medgaaende Omkostninger. De kan i den Anledning begære Forskud fra Lagtingets Kasserer, til hvem de inden Oktober Maanedes Udgang indsender et behørigt dokumenteret Regnskab for det med September Maaned forløbne Aar. Disse Regnskaber revideres af Lagtingets Revisor og bør som Bilag følge Lagtingskassens Regnskab.« Lov Nr. 3 af 14. Januar 1881 ophæves fra 1. Oktober 1920.

§ 28. Den i nærværende Lov omhandlede Indkomstskat opkræves første Gang i Januar 1921.

Mindretallets Forslag.

1. Sagen udsættes til næste ordinære Samling.
2. Amtmanden anmodes om at indhente og i næste ordinære Tingsamling at fremlægge de kommunale Styrelses Erklæring over Sagen, særlig om den foreslaaede nye Beskatningsmaade.

Lagtinget, den 10. September 1918.

O. Effersøe. M. Matras. Edw. Mortensen. J. H. Poulsen. R. Rasmussen.

Ved Sagens 2. Behandling den 14. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Den 19. September foretoges 3. Behandling af Sagen.

Mindretallets Forslag sættes først under Afstemning men bortfaldt, idet kun 8 Medlemmer stemte for og ingen imod.

Lovforslaget sættes derpaa under Afstemning i følgende Afsnit:

§ 1	vedtoges med	12 Stemmer
§§ 2 og 3	— —	12 —
§§ 4 og 5	— —	12 —
§§ 6—19	— —	12 —
§ 20	— —	12 —
§§ 21—25	— —	12 —
§§ 26—28	— —	12 —

Sagen i dens Helhed sættes under Afstemning ved Navneopraah med følgende Udfald:

Ja stemte: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guitesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen og Konoy.

Nej stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, Torgarð, M. Samuelson, Effersøe.

Stemte ikke: Formanden.

Fraværende: A. Samuelson.

Lovforslaget var saaledes vedtaget med 12 Stemmer mod 8.

Den 20. September oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 20. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Udvalget har haft til Behandling en af Lagtingsmændene Patursson og Debess paa Selvstyrepartiets Vegne underskrevet Skrivelse af 8. August d. A. om Ændringer i forskellige paa Færøerne gældende Regler om Skatteforhold.

Udvalget har den 10. ds. afgivet Betænkning.

Det af Udvalgets Flertal stillede Forslag blev ved Sagens 3. Behandling den 19. ds. vedtaget, idet 12 stemte Ja, 8 Nej, 1 stemte ikke og 1 var fraværende.

Idet man vedlægger Udvalgets Betænkning, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums Omsorg.

Stahlschmidt.

Edw. Mortensen,
Ordfører.

IX. Ændringer i Søneringsloven.*)

Ved Løgtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Ændring i Søneringsloven, ledsaget af 1 Skrivelse fra Amtet, hvorved kommunikeres Justitsministeriets Skrivelse af 24. November 1917.**)

Ved Sagens 1. Behandling den 16. August vedtoges det efter Forslag af Samuelson at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 19. s. M. valgtes: R. Rasmussen, Konoy, Mortensen, A. Samuelson og P. Niclasen.

Den 26. August afgav Udvalget (Ordfører: R. Rasmussen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

Der har i den sidste halve Snes Aar af og til i Løgtinget været behandlet en Del Sager vedrørende Sølovgivningen, og uagtet der fra den søfarende Befolknings Side har været stærke Krav fremme om snarest at opnaa en endelig Løsning af forskellige Spørgsmaal, først med Hensyn til Tilsyn af Skibe, senere vedrørende Søneringen og Navigationsundervisningen, er det hidtil ikke lykkedes at naa til nogen endelig fast Afslutning. Dette har for største Delen sin Grund i Hensynet til de internationale Regler for Sølovgivningen og i den store Forskel, der er mellem vor hjemlige Søfartsudvikling og Søfartsudviklingen i det øvrige Rige.

Saaledes som Sagen om Søneringen m. m. i Aar foreligger for Løgtinget, ses det, at ingen af de i de sidste 4 Aar af Løgtinget vedtagne Anordninger om Lempelse i og Tillæg til Lov vedrørende Søfarten har nydt videre Fremme hos Ministeriet. Det fremgaar af de Sagen vedlagte Skrivelser, hvilke man senere skal tillade sig at omtale lidt mere ndførligt, at Ministeriet nu ønsker disse Søfartsspørgsmaal bragte til en i alt Fald foreløbig Afslutning, ved at der sendes en sagkyndig Embedsmand fra Handelsministeriet til Færøerne for bl. a. at føre Forhandlinger med et af Løgtinget nedsat Udvalg.

Færø Amt har ved Kommunikation til Løgtinget af 7. December 1917 af Justitsministeriets Skrivelse af 24. November 1917 underrettet Tinget om Nødvendigheden af, at der i indeværende Samling vælges et staaende Udvalg til at forhandle med en sagkyndig Embedsmand, hvem det af Handelsministeriet og Justitsministeriet i Forening overdrages at føre Forhandlinger om visse Punkter i de af Løgtinget i Fjor vedtagne Forslag til:

- 1) Kgl. Anordning, hvorved Lov om Søneringen m. m. af 28. Februar 1911 med visse Lempelser sættes i Kraft paa Færøerne.
- 2) Tillæg for Færøerne til Lov om Navigationsundervisningen af samme Dato, idet det af Ministeriet tilkendegives, at Hensynet til den internationale Sølovgivning, særlig hvad angaar Rettigheder, der tilstræber at betrygge Sikkerheden paa Søen, vil føre til, at eventuelle Bestemmelser for Færøernes

*) Se Løgtingstidende for 1917, Side 11.

**) Udelattes her.

Vedkommende angaaende Søfarten paa alle Punkter af principiel Betydning maa være i Overensstemmelse med den øvrige Lovgivning paa samme Omraade.

De Punkter, der af Ministeriet særlig paapeges som Genstand for Forhandling er følgende:

- »1) Indholdet af en kgl. Anordning om Lempelse af Søneringsloven for Færøernes Vedkommende (Søneringslovens § 31, 2. Stk.).
- 2) Ønskeligheden af mulig i Søneringsloven at foretage Ændringer fælles for hele Riget.
- 3) Godkendelse af en eller muligvis to Kyst- og Sætteskipper-skoler paa Færøerne væsentlig efter Mønster af de i den øvrige Del af Riget oprettede Skoler.
- 4) Foranstaltninger til at lette Færinger Adgang til at underkaste sig de øvrige nautiske Eksaminer, saaledes navnlig Muligheden for, efter bestaaet Fiske- eller Sætteskipperprøve, at kunne opnaa Understøttelse til Forberedelse til Styrmandseksamen ved Rigets godkendte Navigationsskoler udover den Understøttelse, der almindelig ydes i Henhold til Navigationsundervisningslovens § 26.«

Ved Amtets Kommunikation af 27. Marts 1918 til Lagtinget af Justitsministeriets Skrivelse af 16. Januar 1918 meddeles det Tinget, at det efter Forhandling mellem Justitsministeriet og Handelsministeriet er besluttet at overdrage til den Embedsmand, der kommer hertil for at forhandle med det staaende Udvalg om ovennævnte Spørgsmaal, samtidig »at undersøge Spørgsmaalet om Afholdelse af et Motorkursus i Thorshavn, og derefter fremkomme med Forslag om Sagens Ordning.«

Da Lagtinget i Fjor behandlede en Sag om Oprettelse af Motorkursus, hvilket førte til, at det vedtoges at støtte et Andragende om Understøttelse til et saadant, tør man maaske gaa ud fra, at ovennævnte Embedsmand ogsaa ønsker at forhandle dette Spørgsmaal med det staaende Lagtingsudvalg.

Som det fremgaar af Amtets Kommunikation af 6. Decemher 1917 til Lagtinget af Justitsministeriets Skrivelse af 24. November 1917 har Handelsministeriet erklæret: »at det delvis foranlediget ved Bestemmelserne i den af Danmark undertegnede, men endnu ikke ratificerede London-Konvention af 20. Januar 1914 om Sikkerhed for Menneskeliv paa Søen« for Tiden har under Forberedelse en Gennemarbejdelse af hele den paagældende Lovgivning, tilligemed en Omordning af det herhenhørende administrative Apparat, og at det under disse Omstændigheder finder at burde fraraade Gennemførelse af en færøsk Anordning paa det i Øjeblikket bestaaende Grundlag, i hvert Fald for saa vidt angaar udenfor under 2) og 3) nævnte Love om Tilsyn med Skibe.«

Iøvrigt gaar Skrivelsen ud paa at meddele, at der til ovennævnte sagkyndige Embedsmand overdrages det Hverv efter midlertidig Lov om Skibes Dybgaaende og Lastelinje af 14. Maj 1909, Lov om Tilsyn med Sejlskibe af samme Dato og Lov om Tilsyn med Dampfartøjer af 13. Febr. 1903 o. s. v., der af Lagtinget i 1915 foresloges gjorte gældende for Færøerne med de af Tinget samme Aar vedtagne Lempelser, at foretage Opmaaling af Skibe og Forsyning af disse med Lastelinjemærker og Fribordsbrev.

Af Amtets Kommunikation til Lagtinget af Justitsministeriets Skrivelse af 8. April 1918 fremgaar, at den omtalte Embedsmand bliver Chefen for Handelsministeriets 2det Kontor (Søfartkontoret) Kontorchef Emil Krogh.

Endelig fremgaar af en Sagen vedlagt Skrivelse til Amtet fra ovennævnte Embedsmand, at han sammen med Lastelinjeudvalgets Beregner Hr. Skibsingeniør Allan Olsen sandsynligvis vil ankomme hertil i Slutningen af September eller Begyndelsen af Oktober. Da der uden Tvivl vil medgaa en Tid til Arbej-

det ved Skibenes Opmaaling m. m., vil Forhandlinger med Lagtingets Udvalg næppe kunne finde Sted før i den sidste Halvdel af Oktober.

Udvalget er enigt i, at det er af den allerstørste Betydning for Færøerne, at vi faar vore Forhold med Hensyn til Søfartslovgivningen ordnet saa snart som muligt paa den for Øernes Udvikling hensigtsmæssigste Maade, saaledes at der paa den ene Side tages tilbørligt Hensyn til de stedlige Forhold, medens man paa den anden Side kommer til at nyde mest muligt godt af de internationale Bestemmelser. Uagtet Sagen for saa vidt i Fjor allerede var færdig fra Lagtingets Side, er man af den Anskuelse, at naar Sagen ikke kan fremmes, som af Lagtinget foreslaaet, er mundtlig Forhandling med en sagkyndig Embedsmand fra Ministeriet at foretrække fremfor at faa Sagen tilbagesendt paa den sædvanlige Vej gennem Amtet til Lagtinget, idet man gaar ud fra, at denne Fremgangsmaade hurtigere vil føre til et gunstigt Resultat.

Det har indenfor Udvalget været drøftet, hvorvidt det var heldigt, at der i det paa tænkte staaende Udvalg kom til at sidde sagkyndige Mænd, valgte udenfor Lagtinget, men da det vil falde vanskeligt at finde saadanne, som ikke er personligt interesserede i et eller andet af de Spørgsmaal, der skal forhandles, har man besluttet at foreslaa hele Udvalget valgt indenfor Lagtinget i Overensstemmelse med Lagtingslovens § 13. Det forudsættes dog, at Udvalget under Forhandlingerne vil søge Oplysninger hos stedlige Sagkyndige, hvis det finder saadant nødvendigt.

I Tilslutning hertil tillader Udvalget sig at stille følgende

Forslag.

Lagtinget beslutter:

Der nedsættes et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer til paa Lagtingets Vegne at føre Forhandlinger med en af Ministeriet udsendt sagkyndig Embedsmand om forskellige Spørgsmaal vedrørende Søneringsloven og Navigationsundervisningsloven m. m.

Beretning om Forhandlingerne forelægges for Lagtinget i dets første Samling efter Forhandlingernes Afslutning.

Ved Sagens 2. Behandling den 3. September vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig med 16 Stemmer.

Den 4. September valgtes til Medlemmer af det staaende Udvalg i nærværende Sag: R. Rasmussen, Mortensen, Debess, P. Niclasen og Tørgard.

X. a. Hvalfangst ved Færøerne.*)

Den 7. August fremlagdes følgende *Skrivelse*:

Til
Færøernes Lagting.

Vi undertegnede tillade os herved at andrage om, at Lagtinget paany optager Forhandling om Sagen angaaende Størhvalfangst ved Færøerne.

Lagtingssalen, den 7. August 1918.

<i>Poul Niclasen.</i>	<i>A. Samuelson.</i>	<i>Joen Rasmussen.</i>
<i>M. Samuelson.</i>	<i>J. M. Matras.</i>	<i>Oliver Effersøe.</i>
<i>H. C. W.-Torgarð.</i>	<i>Joen Jacob Weihe.</i>	

Ved Sagens 1. Behandling den 20. August foreslog A. Samuelson at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer. Dette Forslag bortfaldt, da kun 7 Medlemmer stemte for og ingen imod.

Debess foreslog at nedsætte et Udvalg paa 7 Medlemmer; da kun 9 stemte for og ingen imod, foretoges Navneoprøb: *Ja stemte*: Provsten, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen; *Stemte ikke*: J. Poulsen, R. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Torgarð, M. Samuelson, Formanden; *fraværende*: Winther, J. Rasmussen, Effersøe, Konoy.

Dette Forslag var saaledes ogsaa bortfaldet. --
Sagen overgik til Behandling i et følgende Møde.

Den 27. August sættes Spørgsmaalet om Sagens Genoptagelse til 1. Behandling under Afstemning og vedtoges med 14 St. — 0.

Efter Forslag af Winther vedtoges det at henvise Sagen til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 28. s. M. valgtes: Debess, R. Niclasen, R. Rasmussen, A. Samuelson og P. Niclasen.

Den 14. September afgav Udvalget (Ordfører: R. Niclasen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

I forrige Tingsamling vedtog Lagtinget et Lovforslag om Hvalfangst ved Færøerne, ifølge hvilket Retten til at drive Hvalfangst paa Søterritoriet ved Færøerne.

*) Se Lagtingstidende for 1917, Side 37.

ørerne udelukkende skulde være forbeholdt Færøernes Amtskommune. Lagtinget kunde give Personer eller Selskaber Ret til at drive Hvalfangst for et Tidsrum af indtil 5 Aar ad Gangen; Bevillingen skulde kunne fornyes.

Lovforslaget blev ikke forelagt Rigsdagen, hvorimod Justitsministeriet i Skrivelse til Amtet af 6. Novbr. f. A. udtaler, at det finder, at Indstillingen i den foreliggende Skikkelse ikke er egnet til at danne Grundlag for et Lovforslag.

Det er oplyst for Udvalget, at Amtet ved Sagens Indsendelse til Ministeriet har tilraadet, at Sagen ikke fremmes i den foreliggende Skikkelse og har som Begrundelse for sin Stilling anført,

- at Forslaget gaar de private Selskaber for nær,
- at Storchhvalfangst ikke egner sig for offentlig Drift, og
- at Storchhvalfangst principielt maa staa aaben for alle danske Statsborgere.

Sagen er igen i Aar rejst ved Skrivelse til Lagtinget fra 8 af Tingets Medlemmer, hvori der anmodes om paany at optage Forhandling om Sagen.

Undertegnede Udvalg, som har faaet Sagen til Overvejelse, skal tillade sig at fremkomme med efterfølgende Bemærkninger:

Man maa fastholde Lagtingets Stilling til Sagen i forrige Aars Tingsamling. Hvad angaar Spørgsmaalet om, at man ved det foreslaaede Lovforslag vilde gaa private (allerede eksisterende) Selskaber for nær, skal bemærkes, at dette maa man til en vis Grad være berettiget til, aldenstund disse Selskaber nu i flere Aar faktisk ikke have drevet Hvalfangst ved Færøerne og paa den anden Side har stillet sig uvillige til Anmodninger fra Tinget, saavel om at fortsætte med Fangsten som at udleje til Tinget Fangstbaade og Stationer.

For Tinget har en væsentlig Aarsag til at forbeholde Amtskommunen Eneret været den, at man derigennem blev i Stand til at regulere Fangsten. Man kunde saaledes, hvis man fandt det nødvendigt, fuldstændig indstille Fangsten for et kortere eller længere Aaremaal. Der har paa Færøerne saavel som paa andre Steder, man kan saaledes henvise til, hvad der for nogle Aar tilbage skete i Norge, hvor Hvalfangst paa Søterritoriet blev forbudt, været Røster fremme, som manede til at søge Fangsten indskrænket, eventuelt forbudt, da Fiskeriet mentes at lide under, at Storchhvalen udryddedes eller i hvert Fald skræmmedes bort fra vore Kyster. Andragender har ligget inde for Tinget om Fredning af Storchhval.

Hvorvidt Storchhvalfangst egner sig til offentlig Drift, er ikke saa lige at afgøre. Det kunde dog i visse Tilfælde vise sig at være et noksaa lukrativt Foretagende, men Sagen stiller sig ikke absolut saaledes, og dette vil næppe kunne udledes af Lovforslaget, at Amtskommunen absolut skulde være Driftsleder ved forefaldende Storchhvalfangst paa Færøerne. Lovforslaget aabner jo Mulighed for Enkeltpersoner eller Selskaber til at drive Hvalfangst i nærmere begrænsede Aaremaal med eventuel Ret til at faa Bevillingen fornyet. Naar man har villet holde saadanne eventuelle Bevillinger indenfor bestemte Tidsgrænser, er en af Aarsagerne den, at man med kortere Aaremaal ad Gangen vil forbeholde sig Retten til at regulere saavel Afgifterne som især Ordningen med Hensyn til Stationernes Forpligtelse til at afgive Hvalkød til Færingerne paa rimelige Vilkaar.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om, at man gennem en Lov som tilsigtet ved det foreliggende Lovudkast skulde udelukke visse Parter af de danske Statsborgere fra at drive Storchhvalfangst paa Søterritoriet ved Færøerne, skal hertil bemærkes, at man ved Lovforslaget i al Almindelighed udelukker alle fra at drive Storchhvalfangst, dog saaledes, at man forbeholder Amtskommunen Ret til Fangsten, en Ret, som man under visse Betingelser og med visse Forbehold kan overdrage til andre danske Statsborgere paa Færøerne og i Danmark samt Udlændinge. Udvalget finder derfor, at det ikke med nogen Berettigelse kan siges, at man ved Lovforslaget har udelukket eller villet udelukke visse Parter af de danske Statsborgere fra Fangsten. Det kan bemærkes, at

hidtil har det hovedsagelig været Udlændinge (Nordmænd), der har haft den største Interesse i Storchvalfangsten ved Færøerne.

Man finder og undlader ikke at fremholde det her, at det kan have stor økonomisk Betydning for Færøerne og derigennem for det øvrige Kongerige, at man ved Krigens Ophør kan sætte Foretagender i Gang paa et Felt, hvor der kan være noget at vinde for de danske Statsborgere, der bor paa Færøerne. Skulde det betyde et økonomisk Opsving for Færøerne, kan det kun være til Gavn for Staten som Helhed.

Udvalget vil derfor foreslaa, at man paany nedsender Sagen til Ministeriet i den i Fjor vedtagne Skikkelse, dog med den Ændring i § 4, at Tallet 1918 ændres til 1920.

Udvalget skal i Henhold til det antørte foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med fornyet Andragende om at søge udvirket, at det af Tinget i 1917 vedtagne til Ministeriet indsendte Forslag til Lov om Hvalfangst ved Færøerne bliver ophæjet til Lov med den Ændring i § 4, at Tallet 1918 ændres til 1920.

Lagtinget, den 14. September 1918.

R. Niclasen,
Formand.

A. Samuelson.

Nyholm Debess.

Rasmus Rasmussen.

Poul Niclasen.

Ved Sagens 2. Behandling den 16. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved 3. Behandling den 18. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 13 St. — 0.

Den 19. September oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 19. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Foranlediget ved et i forrige Aars Tingsamling vedtaget Lovforslag om Hvalfangst ved Færøerne, ifølge hvilket Retten til at drive Hvalfangst ved Færøerne udelukkende skulde være forbeholdt Færøernes Amtskommune, og Lovforslaget blev ikke forelagt Rigsdagen, hvorimod Justitsministeriet i Skrivelse til

Amtet af 6. November f. A. udtaler, at det finder, at Indstillingen i den foreliggende Skikkelse ikke er egnet til at danne Grundlag for et Lovforslag.

Det Udvalg paa 5 Medlemmer, som Tinget nedsatte til at overveje Sagen, afgav den 14. d. M. en Betænkning med saalydende Forslag:

(Se Udvalgsbetænkningen).

Lagtinget har ved Sagens 3. Behandling den 18. d. M. enstemmig vedtaget Forslaget.

Idet man paany fremsender denne Sag og henviser til den vedlagte Betænkning, skal man meget anbefale Sagen til Ministeriets Overvejelse og videre gunstige Forsorg.

Stahlschmidt.

R. Niclasen.

Joen Poulsen.

b. Leje af Hvalbaad og Hvalstation.

Den 18. September fremlagde forannævnte Udvalg følgende *Betænkning*:

Tann nevndin, sum hevur haft lógina um stórhvalaveiðuna til umhugsan, loyvir sær, umframt tað har framsetta, at flyta fram fylgjandi álit:

Øll vilja sanna, at tað stórhvalatvøst, sum áður enn kriggið brast á, kundi fáast í Føroyum, hevði ógviliga stóran týdning og kom mongum Føroyingi tilgóðar. Her á landi er, sum kunnugt, so stótt, at sjálvt um ein kann siga, at tað er lættligt at fáa fisk til matnar, so kunna um vetrartíðir uppiløgurnar vera bæði langar og strangar, og var tað í slíkum høvum bæði hent og týdningarmikið hjá mongum at hava hella bílga tvøstlið at taka til.

Tey fyrsti krígsárin minkaði nógv um stórhvalaveiðuna her um oyggjarnar, og tað hoyrdist lítilga og javnt í teirri tíðini, um hvat sakt henda minkan færdi við sær. Tá tað so í 1916 varð mark sett á sjógvin fyri, hvar ið ráðiligt var at sigla, og tá hella markið gjørdi tað nógv meira torført at veiða stórhvalin her um landið, við tað at stórir lutur av sjógvinum, har hvalurin fyrr var jagstraður, nú var vandamikil at sigla, bleiv hella ein høvuðsatvoldin til, at eingin hvalaveiðubátur kom hegar aftur. Var tað illa stótt frammanundan, so kundi hella ikki sigast at bæta um standin, og fólk yvirhøvur eru samd um, at úrslitið av hesum máli, sum tað nú liggur fyri, er blivið til spell og stóran skaða. Tað er ikki at taka seg aftur í, at mong hava, síðani henda umrødda veiða stedgaði her á landi, mangan sitið døgverðasvong í hesum seinastu árum, og tað serliga um vetrartíðina.

Tessvegna hevur vørunevndin eftir lögtingsins viðtøku bæði í 1917 og 1918 gjørt royndir at fáa eitt elta annað hvalaveiðufelag, annaðhvørt sjálvt at veiða stórhvalin her um oyggjarnar, ella eisini leiða okkum hvalaveiðubát við

slikari fyriskipan at kunna bota um tann stóra vansa, sum nú má sigast at vera tilsteðar. Tó at tað av sonnum kann sigast, at nevndin í hesum máli hevur arbeitt av fullum alvi, hevur tað tó ikki eydnast. Bæði hesu farnu árinum 1917—18 hevur vørunevndin vent sær til tey í Føroyum verandi hvalaveiðufeløg. So seint sum í juni mánaði í ár hevur nevndin samleiðis arbeitt fyri hesum máli, og har sá mest út til at fara at ganga til vildar, tí eitt partafelag játtaði at leiga hvalaveiðubát, um loyvi fekst frá norska ríkisstýrinum at fáa tey amboð við, t. d. harpun, linu o. a., sum neyðugt er at nýta til hesa veiðu. Men so leingi drálaði svarið frá ríkisstýrinum, at ikki kundi tað ættast ráðiligt hjá Føroyingum at fara undir hesa tilætlaðu fyrileku í 1918, og var hetta ein alvoldin til at, vørunevndin ikki tók við tí boði, sum tá var bjóðað henni.

Av hesum, sum nú er framført, og tessvegna at ein ikki sær, at spurningurin kann verða loystur á nøkrum vegi, sum áður er royndur, ella á nøkrum vegi, sum ein vørunevnd beinleiðis kann nýta, kann tað ættast at verða ein seinasta royndin, at Føroya løgting vendir sær til danska ríkisstýrið og biður tað útvega okkum hvalaveiðubát, soleiðis at ein kann vóna, at til komandi sumar hava vit fingið tað, vit tráa eftir, hesum máli viðvíkjandi. Spurningurin um hvalaveiðustøð er ólíka lættari at loysa, og kann løgtingið her áleggja vørunevndina tað arbeiði, sum eykat av hesum.

Nevndin loyvir sær at flyta fram fylgjandi til samtykt:

1. Løgtingið biður amtmannin heita á tað danska ríkisstýrið um at koma Føroyingum til hjálpar við at fáa ein hvalaveiðubát til rimiliga leigu, soleiðis at hann kann vera at nýta til stórhvalaveiðu í Føroyum um sumarið 1919.
2. Løgtingið setur á vørunevndina og biður hana skipa so fyri, at ein hvalaveiðustøð kann fáast til rimiliga leigu um sumarið 1919, og royna at fáa stórhvalaveiðu í lag.

Løgtingið, 16. septbr. 1918.

R. Niclasen.

Nyholm Debess.

R. Rasmussen.

Poul Niclasen,
m. F.

A. Samuelsen,
m. F.

Ved 2. *Behandling* s. D. vedtoges det at lade denne Sag overgaa til 3. *Behandling*.

Ved 3. *Behandling* den 19. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 19 Stemmer. (*Stemte ikke*: Effersøe og Formanden; *fraværende*: A. Samuelsen.)

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 19. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i Aar behandlet en Sag om Leje af Hvalbaad og Hvalstation for at kunne være i Stand til for Amtskommunens Regning at drive Storchvalfangst ved Færøerne i Sommeren 1919.

Sagen er behandlet i et Femmandsudvalg, som har afgivet den hermed følgende Betænkning med Forslag.

Ved Sagens 3. Behandling blev Udvalgets Forslag enstemmig vedtaget med 19 Stemmer.

Idet Sagens Akter vedlægges, skal man anbefale Sagen til Ministeriets velvillige Foranstaltning.

Stahlschmidt.

R. Nielsen

Joen Poulsen.

XI. Lov om Stats- og kommunale Dyrtidsforanstaltninger.

Den 22. August fremlagdes følgende *Skrivelse fra Færø Amt af 21. s. M.:*

Under 15. ds. har Justitsministeriet tilskrevet Amtet saaledes:

»Idet man hoslagt fremsender nogle Eksemplarer af Lov om Stats- og kommunale Dyrtidsforanstaltninger af 13. f. M. og af et af Indenrigsministeriet under 6. d. M. i Henhold til Loven udfærdiget Circulære til Københavns Magistrat og samtlige Amtmænd, skal man under Henvisning til Bestemmelsen i den nævnte Lovs § 16 paa Foranledning af Indenrigsministeriet anmode Amtet om at indhente en Erklæring fra Lagtinget om,

hvilke Lempelser i Loven det maatte findes hensigtsmæssigt at fastsætte for Færøerne, samt indsende denne Erklæring hertil ledsaget af Amtets egne Ytringer.»

Under Henvisning til foranstaaende skal man udbede sig en Udtalelse fra Lagtinget om Sagen.

Ved Sagens 1. Behandling den 23. August vedtoges det efter Forslag af J. H. Poulsen at henvise den til Udvalget angaaende Maksimalpriser.

Den 9. September afgav Udvalget (Ordfører: Mortensen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

Ved Skrivelse af 21. August d. A. har Færø Amt kommunikeret Lagtinget en Skrivelse af 15. s. M. fra Justitsministeriet, hvori Amtet anmodes om at indhente Lagtingets Erklæring om, hvilke Lempelser man maatte finde det hensigtsmæssigt at fastsætte for Færøernes Vedkommende i Lov Nr. 370 af 13. Juli 1918 om Stats- og kommunale Dyrtidsforanstaltninger.

Hvad Lovens § 1 angaar, skal man henstille, at Reglen i c affattes saaledes, at Amtmanden paa Indenrigsministerens Vegne befuldmægtiges til indenfor Tidsrummet 1. September 1918 til 31. Marts 1919 at nedsætte Prisen for et Kvantum Kød eller Flæsk paa ialt 120 Tons til Forbrugerne med 40 Øre pr. kg. Udvalgets Medlemmer har i en anden Sag stillet Forslag om Kødordning for Færøerne, hvori man gaar ud fra, at Prisen paa et vist Kvantum Kød paa ovennævnte Maade skal kunne nedsættes for Statskassens Regning med 40 Øre pr. kg.

Med Hensyn til § 1 a, b og d skal bemærkes, at der paa Færøerne er c. 20.000 Mennesker, og at der gennem et Kortsystem rationeres 2 kg Mel om Ugen pr. Individ, foruden 10 %'s Tillæg gennem Tillægskort, hvilket vil sige ialt c. 44 Tons Mel ugentlig. Dette giver i Tidsrummet 1. September d. A. til 31. Marts n. A. (godt 30 Uger) et Forbrug af c. 1320 Tons Mel. 2 kg Mel angives at svare til 2,9 kg Rugbrød, og 1320 Tons Mel skulde derefter svare til 1914 Tons Brød. Den i § 1 a nævnte Nedsættelse af 10 Øre pr. 4 kg Rugbrød repræsenterer herefter for Færøerne for det paagældende Tidsrum en Sum af c. 47,850 Kr.

Gryn sælges paa Færøerne kun mod Aflevering af Brødkort. Den i § 1 d ommeldte Nedsættelse af 12 Øre pr. kg pr. Indbygger paa 9 kg Gryn (eller eventuelt Rugbrød) vil for Færøernes Vedkommende repræsentere (1 Kr. 08 Øre $\times$ 20,000) c. 21,600 Kr. Dette Beløb tilligemed den ovenfor omtalte Sum 47,850 Kr., ialt 69,450 Kr. eller med et rundt Tal 70,000 Kr., foreslaar man, at det overlades Amtmanden paa Indenrigsministerens Vegne gennem Færø Amtskommunes Varehandel, som har Kontrol med al Handel med Mel, at anvende til Nedsættelse af Melpriserne. Dette synes den mest praktiske og hensigtsmæssigste Maade. Det Kvantum Smør, som tilføres Færøerne fra Danmark, leveres nu gennem Amtskommunen og svarer til c. 5000 kg pr. Uge, hvilket i Tidsrummet fra 1. September d. A. til 31. Marts n. A. vil sige c. 15,000 kg. 20 Øre pr. kg heraf giver en Sum af 30,000 Kr. Grundet paa, at Smørret paa Færøerne ikke i hvert Fald hidtil er rationeret gennem Smørkort, og af andre Grunde, maa man tilraade, at der gives Amtmanden Bemyndigelse til at disponere over de nævnte 30,000 Kr., saaledes at han ikke absolut skal være bundet til kun at

kunne anvende dem til Nedsættelse af Smørprisen, men eventuelt kunne anvende Beløbet til Prisnedsættelse for andre Fedtstoffer eller Nødvendighedsartikler.

Hvad § 2 angaar, skal bemærkes, at man paa Færøerne slet ikke har Gas. Som Brændsel benyttes for en overvejende Del Tørv, som vedkommende Husstand selv producerer. Det vil derfor sikkert være praktisk meget vanskeligt eller umuligt for de fleste Kommuner vedkommende at anvende det ved § 2 til Disposition stillede Beløb eller nogen væsentlig Del deraf til Nedsættelse af Brændselsprisen. Til Belysning paa Færøerne anvendes hverken Gas eller Elektricitet, men Petroleum. Færø Amtskommune venter i nærmeste Fremtid at modtage et større Parti af denne Vare, hvoraf en Del tænkes rationeret mellem Beboerne gennem et Kortsystem. Prisen paa dette Petroleum vil utvivlsomt paa Grund af de store Omkostninger, som er forbundne med Indkøbet, ved Fragt etc., blive forholdsvis høj. Det vilde derfor være meget heldigt, om man kunde nedsætte Prisen paa den Del, som skal benyttes til Belysning. Man foreslaar derfor, at der meddeles Bemyndigelse til, at Nedsættelsen paa Belysningsprisen kan finde Sted gennem Amtskommunen. En saadan Nedsættelse vil tilfalde Kommunerne retfærdigt og ligeligt, idet Petroleum vil blive fordelt til hver Husstand, og den vil være meget let at gennemføre. Det maa anses unødvendigt at paabyde noget Mandtal i Oktober, hvorfor denne Bestemmelse foreslaas slettet.

§§ 3—8 kan anvendes uden Ændringer. Kommuneskat paa Færøerne lignes dels paa Jordegodsel og dels efter Formue og Lejlighed efter Kommunalbestyrelsens Skøn. Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 gælder ikke for Færøerne, hvor der heller ikke betales nogen Formueskat. En Del af Reglerne i §§ 9—13 kan af disse og andre Grunde ikke anvendes paa Færøerne, og Skattereglerne foreslaas derfor ændrede som nedenfor anført. De foreslaaede Ændringer hviler paa lignende Principer, som §§ 9—13 bygger paa.

§§ 14—17 kan anvendes uforandrede.

Udvalget stiller nedenstaaende

Forslag.

Man foreslaar følgende Lempelser for Færøernes Vedkommende i Lov Nr. 370 af 13. Juli 1918 om Stats- og kommunale Dyrtidsforanstaltninger.

I. § 1 ændres for Færøernes Vedkommende saaledes:

Amtmanden over Færøerne bemyndiges til paa Indenrigsministerens Vegne for Færøernes Vedkommende for Tidsrummet 1. September 1918 til 31. Marts 1919 for Statens Regning:

- a) at anvende til Nedsættelse af Prisen paa Mel indtil 70,000 Kr.
- b) at anvende til at nedsætte Prisen paa Smør, Fedtstoffer eller andre Nødvendighedsartikler indtil 30,000 Kr.
- c) at nedsætte Prisen for 120 Tons Kød eller Flæsk til Forbrugerne med 40 Øre pr. kg.

II. I § 2 foreslaar man for Færøernes Vedkommende følgende Lempelser:

1) Ordene: »Brændsel, Gas og Belysning« i 1ste og 6te Linje udgaar og i Stedet sættes: »Brændsel eller Belysning«.

2) Efter »for Kommunerne« indskydes »eventuelt efter Amtmandens Bestemmelse gennem Færø Amtskommunes Varehandel.«

3) Ordene »ifølge det Mandat . . . Ernæringskortfordelingen« udgaar.

III. §§ 9—13 ændres for Færøernes Vedkommende til følgende:

Tillægsskat ifølge § 8 udskrives i Kommunerne for Regnskabsaaret 1918—19, for Thorshavns Vedkommende 1919, som en Forhøjelse af de paalignede kommunale Skatter. Dog skal der, uanset denne Bestemmelse, opkræves et Tillæg til Skatten paa Aktieselskaber m. fl. (jfr. Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, Afsnit III) af indtil 1 pCt. af Selskabernes skattepligtige Indtægt. Den Del af Tillægsskatten, der udskrives som personlig Kommuneskat, paalignes som en procentvis Forhøjelse af den personlige Kommuneskat for de Skatteydere, hvis Indtægter ligger over en af Kommunalbestyrelsen med vedkommende højere Myndigheds Samtykke nærmere fastsat Grænse. Denne kan ikke sættes lavere end 600 Kr. med et Tillæg af 100 Kr. for hvert Barn, som ved Begyndelsen af det Kalenderaar, i hvilket Skatten ansættes, er under 15 Aar, og som ikke har Midler til at bekoste sit eget Underhold.

Paaligningen af Tillægsskatten skal finde Sted snarest muligt efter Regnskabsaarets Slutning.

Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at Skatten lignes paa vedkommende Skatteydere Indtægt efter en Skala, der fastsættes indenfor Rammerne af den Skala, som indeholdes i § 1 i Lov Nr. 144 af 8. Juni 1912, ændret ved Lov Nr. 128 af 10. Maj 1915 og Lov Nr. 486 af 13. Oktober 1917. Under iagttagelse af den i fornævnte Lov fastsatte Progression bestemmer Kommunalbestyrelsen med Amtmandens Samtykke den Skala, hvorefter Tillægsskatten skal lignes paa Indtægter, der ligger over den af Kommunalbestyrelsen vedtagne Fritagelsesgrænse. Ved Fastsættelsen af den for vedkommende Kommune gældende Skala bliver at iagttage, at Skalaen ansættes saaledes, at der kan paaregnes at indkomme de til Dækning ved Tillægsskat fornødne Beløb.

Ved Sagens 2. Behandling den 11. September vedtoges 1ste Afsnit af Udvalgets Forslag enstemmig med 18 Stemmer og 2det Afsnit ligeledes med 18 Stemmer.

Sagen overgik derefter til 3. Behandling.

Ved 3. Behandling den 13. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 19 Stemmer (*stemte ikke*. Formanden; *fraværende*: J. H. Poulsen og A. Samuelsen).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 13. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Det høje Ministerium har udbedt sig Lagtingets Erklæring om, hvilke Lempelser man maatte finde det hensigtsmæssigt at fastsætte for Færøernes Vedkommende i Lov Nr. 370 af 13. Juli 1918 om Stats- og kommunale Dyr- tidsforanstaltninger.

Lagtingstidende 1918.

Sagen har været behandlet i et Udvalg paa 5 Medlemmer, som den 9. ds. har afgivet Betænkning.

Ved Sagens tredie Behandling i Dag blev Udvalgets Forslag vedtaget, idet 19 stemte Ja, 1 stemte ikke, og 2 var fraværende.

Idet man hoslagt fremsender Betænkningen med det vedtagne Forslag, skal man paa det bedste anbefale Sagen til det høje Ministeriums Forsorg.

Stahlschmidt.

Edw. Mortensen.
Ordfører.

Joen Poulsen,

XII. Kolportagebevilling for Ugebladet „Kirkeklokken“.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes en *Skrivelse fra Amtet af 18. Dec. 1917**), hvorved udbedes Lagtingets Erklæring over et Andragende om Kolportagebevilling for Ugebladet „Kirkeklokken“.

Ved Sagens 1. Behandling den 8. August vedtoges det efter Forslag af Winther at henvise den til Udvalget for forskelligartede Sager.

Den 21. August afgav Udvalget (Ordfører: J. H. Poulsen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

Færø Amt har ved Skrivelse af 18. December 1917 tilstillet Lagtinget et Andragende til Erklæring, hvori Ugebladet „Kirkeklokken“, København, anholder om Fornyelse af Kolportagebevilling for Aaret 1918 og saaledes, at Bevillingen udvides til ogsaa at omfatte Færøerne.

Dette Ugeblad har, saavidt man kan se, ikke tidligere haft Bevilling til Kolportage her paa Færøerne, men da de Bøger eller Skrifter, der agtes omfört, formentlig kan sidestilles med Skrifter og Bøger fra Kirkelig Forening for indre

---

*) Udelades her.

Mission i Danmark, og denne Forening har faaet Bevilling til Kolportage her, finder Udvalget ikke, at der er Anledning til at modsætte sig, at den omsøgte Bevilling gives.

Udvalget skal derfor tillade sig at foreslaa til Vedtagelse:

Lagtinget anbefaler, at Ugebladet »Kirkeklokken«, København, meddeles Kolportagebevilling paa Færøerne for Aaret 1918 paa de i Lov Nr. 259 af 16. December 1910 givne Vilkaar.

Ved Sagens 2. Behandling den 28. August vedtoges Overgang til 3. Behandling med 13 St. — 0.

3. Behandling foretoges den 31. August. Udvalgets Forslag vedtoges enstemmig med 16 Stemmer.

Den 5. September oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 3. September 1918.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet et af det høje Ministerium med Færø Amts Skrivelse af 17. December 1917 fremsendt Andragende, hvori Hr. Th. Plum af København for Ugebladet »Kirkeklokken« andrager om, at den Bladet tilstaaede Kolportagebevilling maa blive fornyet, og saaledes at Bevillingen ogsaa kommer til at omfatte Færøerne.

Sagen blev behandlet i et Udvalg og underkastet 3 Behandlinger i Tinget. Ved Sagens 3die Behandling den 31. August vedtoges med 16 Stemmer Udvalgets Forslag, der var saalydende:

(Se Udvalgsbetænkningen.)

Idet man tillader sig at tilbagesende Andragendet og vedlægge den af Udvalget afgivne Betænkning, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums Velvilje og Forsorg.

Stahlschmidt.

Johan H. Poulsen.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

Frå Justitsministeriet er modtaget saalydende *Skrivelse*:

Justitsministeriet.

København, den 9. Oktober 1918.

Justitsministeriet har i Dag tilskrevet Ugebladet »Kirkeklokken« Eks-
pedition saaledes:

I Anledning af det af Ekspeditionen under 15. Oktober f. A. til Handels-
ministeriet indgivne og af dette hertil oversendte Andragende er der under D. D.
af Justitsministeriet udfærdiget Bevilling for Ekspeditionen til at forhandle alle-
rede foreliggende og fremtidig udkommende Bøger med Tekst, udelukkende
tagen af »Kirkeklokken« Indhold og Almanakker, tilladte af Universitetet og
forsynede med Skriftsteder og Salmevers, samt Bibler, Testamenter, Salmebøger
og Bøger af rent kristeligt Indhold, ved Omførsel paa Færøerne i Aaret 1919.

Hvilket man herved skal meddele, idet man vedlægger den nævnte Be-
villing tilligemed et Bilag.

Hvilket man herved skal meddele under Henvisning til Amtets Skrivelse
af 10. f. M. — 1917, 675.

P. M. V.

E. B.

Lundbye.

Til
Amtmanden over Færøerne.

XIII Udskillelse af Bygden Hove som særskilt Kommune.^{*)}

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes følgende *Skrivelse fra
Amtet af 7. Marts 1918*:

I Samlingen 1917 vedtog Lagtinget at udsætte Sagen om Bygden Hoves
Udskillelse som selvstændig Sogn og Kommune til i Aar, saaledes at der i
indeværende Vinter afholdtes Afstemning i Hove, hvorved der gaves de kom-
munale Vælgere i Bygden Lejlighed til at give tilkende, om de ønsker Udskillelse
eller modsætter sig denne.

^{*)} Se LagtingsbJende for 1917, Side 58.

Man fremsender herved paany Sagen, efter at der den 12. Januar har været afholdt Afstemning med det Udfald, at 41 stemte for Udskillelsen, 1 imod. Antallet af kommunale Vælgere udgjorde paa det paagældende Tidspunkt 58.

En Skrivelse fra Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune vedlægges.*)

Ved Sagens 1. Behandling den 8. August vedtoges det efter Forslag af Thomsen at henvise den til det kommunale Udvalg.

Den 23. August afgav Udvalget (Ordfører: Joen Poulsen) følgende:

Udvalgetænkning.

I Lagtingssamlingen 1916 indkom fra 31 Beboere af Hove Andragende om, at denne Bygd, som nu udgør en Del af Porkere Sogn, maa blive udskilt til at danne et selvstændigt Sogn og en særskilt Kommune. Sagen blev behandlet i et Udvalg, som foreslog ikke at bevilge Andragendet. Tinget vedtog imidlertid at udsætte Sagen til næste Aar. I 1917 vedtoges et af Lagtingsmand Effersøe stillet Ændringsforslag gaaende ud paa, at der i Bygden Hove skulde foretages en Folkeafstemning om Spørgsmaalet.

Den 12te Januar i Aar blev saadan hemmelig Afstemning foretaget med det Resultat, at af 58 kommunale Vælgere i Bygden stemte 41 for Udskillelse, imedens kun 1 stemte imod.

Skønt undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er bleven henvist, maa være enig med de Udvalg, der tidligere har behandlet denne Sag, i, at det i al Almindelighed maa anses for mindre heldigt at dele et Sogn, der ikke har større Folkemængde og Udstrækning, end det nuværende Porkere Sogn har, mener man dog, efter et saa bestemt udtalt Folkeønske, at kunne forsvare at tilraade, at det foreliggende Andragende imødekommes. I Andragendet anføres, at Hove har 135 Indbyggere og 24 Marker Jord. Folketallet bliver saaledes omtrent det samme som i de nuværende mindre Sogne f. Eks. Bø 101, Kalbak 112, Mygledal 113 og kun lidt mindre end Farnien Sogn (165), hvilket sidste nu udgør en særlig Kommune. Man mener ogsaa at kunne gaa ud fra, at der blandt c. 60 Vælgere altid vil kunne findes tilstrækkelige Kræfter til at styre en saa lille Kommune.

Af Andragendet synes at fremgaa, at Andragernes Mening er, at Grænsen imellem det ny Hove Sogn og den tilbagestaaende Del af Porkere Sogn skal være den nuværende Grænse imellem de 2 Bygders Hauger, og dette er vel det, der lettest vil kunne opnaas Enighed om. Denne Grænse synes efter Kortet at udgaa fra Bjergknuden »Borgarknappur« ned til en lille Indsø, »Bessavatn«, hvorpaa en Elv, der paa et Sted udvider sig til en anden lille Indsø, og som under Navn af Hovs-A løber ud i Hovsbugten, danner Grænsen mellem de 2 Bygders Hauger. Til Hovs Sogn kommer altsaa at høre Bygden Hovs Indmark og Haugerne »Hjallaskorðarhagi«, »Ytstihagi« og »Dalshagi«, og Sognet kommer saaledes at grænse: imod Syd til Porkere Sogn, imod Vest til Farnien Sogn, imod Nordvest til Frødebø Sogn (Ørdevig Bygd) og imod Nord og Øst til Havet. Det nye Porkere Sogn kommer saa til at beholde, hvad der bliver tilbage af det nuværende Porkere Sogn (Porkeris og Næs-Porkeris Jorder) og kommer til at grænse imod Nord til Hovs Sogn, imod Vest til Vaag Sogn og imod Syd og Øst til Havet.

Herved er dog at bemærke, at Hovs-A løber lige syd for Hovs Indmark

*) Udelades her.

og at der umiddelbart syd for Elven synes at være god Opdyrkningsjord i den til Porkere hørende Hauge »handari partur«. Dersom nu Folk fra Hove skulde komme til at erhverve Opdyrkningsjord af denne Hauge og bosætte sig paa disse Trøer, saa vil de ved at flytte over Elven komme ind i Porkere Sogn, men formentlig blive ved at have Interesser f. Eks. Havne- og Skolevæsen sammen med Hove og ikke med Porkere. For at forebygge, at Folk fra noget af de 2 Sogne, ved blot at flytte udenfor det nuværende Bøgærde skal komme ind i Nabosognet, vilde det være heldigst, om ogsaa »Porkerishagi, handari partur« blev henlagt til Hovs Sogn; men herom vil det formentlig være vanskeligt at opnaa Enighed, og man er heller ikke sikker paa, at den udgør et særligt Taksationsnummer. Iøvrigt synes der at være god Plads til Opdyrkning og Bebyggelse i den til Bygden Hove hørende »Dalshagi«. Herom vil det være rettest inden Sagens Nedsendelse til Ministeriet at indhente en Udtalelse fra Forstanderskabet for Porkere Sogn. Inden Adskillelsen træder i Kraft, maa der være truffet Bestemmelser om Deling af det nuværende Porkere Sogns Formue (herunder Skolebygninger) samt Gæld og andre Forpligtelser, herunder Fattigforsørgelsespligt; men herom kan tidsnok indkomme Forslag til Tingets ordinære Samling i 1919. Adskillelsen vil saa kunne træde i Kraft fra 1. Oktober 1920, efter at de nødvendige Valg er foretagne i Januar—Februar samme Aar.

Udvalget tillader sig at stille følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

1. Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med Indstilling om, at Bygden Hove som selvstændigt Sogn i kommunal Henseende udskilles fra det nuværende Porkere Sogn under Navn af Hovs Sogn, og at det ny Hovs Sogn derefter kommer til at danne en selvstændig Kommune (Hovs Sogns Kommune).
2. Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune anmodes om, a, inden Sagen nedsendes til Ministeriet, at fremkomme med en Udtalelse om, hvor Grænsen imellem det eventuelle Hovs Sogn og Porkere Sogn bør sættes, b, under Forudsætning af, at Ministeriet bifalder, at Porkere Sogn deles, til næste ordinære Lagtingssamling at fremkomme med Forslag til Deling af det nuværende Porkere Sogns Formue, Gæld og andre Forpligtelser, derunder Fattigforsørgelsespligt, samt med Forslag om Antallet af Forstanderskabsmedlemmer i hver af de 2 nye Kommuner.

Ved 2. *Behandling* den 26. August vedtoges Sagens Overgang til 3. *Behandling* med 17 Stemmer — 0.

Den 30. August foretoges 3. *Behandling*. Udvalgets Forslag vedtoges enstemmig ved Navneopraab med 20 Stemmer (*fraværende*: Joen Poulsen og Effersee).

Den 5. September oplæstes og vedtoges følgende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 5. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Foranlediget ved et fra 31 kommunale Vælgere i Bygden Hove i Porkere Sogn paa Suderø fremkommet Andragende om, at den nævnte Bygd maa blive udskilt fra Porkere Sogn til at danne et særligt Sogn i kommunal Henseende, og at dette nye Sogn maa komme til at udgøre en særlig Kommune, har Lagtinget i de ordinære Samlinger 1916, 1917 og i indeværende Tingsamling behandlet Spørgsmaalet om en Deling af Porkere Sogn som ovenfor nævnt. Sagen er i Aar (ligesom i de foregaaende Aar) blevet behandlet i et Udvalg, der under 23. f. M. afgav en Betænkning, til hvilken man tillader sig at henvise.

Ved Sagens 3. Behandling, den 30. f. M., vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig med 20 Stemmer.

Det vedtagne Forslag er saalydende:

Idet man vedlægger Sagens Akter, tillader man sig at anbefale Sagen til det høje Ministeriums velvillige Overvejelse og gunstige Foranstaltning.

Stahlschmidt.

Joen Poulsen.

M. A. Winther.

XIV. Udskillelse af Bygderne Hestø og Kolter som særskilt Sogn og Kommune.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes et Andragende fra Beboere af Hestø og Kolter*), om at disse Bygder maa blive udskilte i kommunal Henseende.

Den 30. Juli henvistes Andragendet til det kommunale Udvalg.

*) Udelades her.

Den 18. September afgav Udvalget følgende:

Uvalgebetænkning.

Til indeværende Lagting er indkommet et Andragende fra et Flertal af kommunale Vælgere i Bygderne Hestø og Kolter om, at nævnte Bygder maa komme til at danne et særligt Sogn i kommunal Henseende og en særlig Kommune. Sagen blev henvist til undertegnede Udvalg.

De forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld bestaar af: Kalbak Sogn med 112 Indbyggere, Thorshavns udenbys Sogn med 291 Indbyggere og Kirkebø Sogn med 255 Indbyggere. Bygderne Hestø og Kolter, der for Tiden henhører under Kirkebø Sogn, har et samlet Indhyggerantal af 150.

Efter de Oplysninger, der foreligger, findes der i Hestø og Kolter 60 kommunale Vælgere, heraf har 43 underskrevet det til Lagtinget indsendte Andragende, og er mellem nævnte 43 Vælgere et Flertal fra hver af de nævnte Øer. Andragendet er anbefalet af Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld.

Grænsen imellem de to ny Sogne bliver Sundet »Hestøfjord«. Herefter kommer »Kirkebø Sogn« kun at bestaa af Bygderne Kirkebø og Velbestad med c. 100 Indbyggere, medens det nye Sogn »Hestø Sogn« faar c. 150 Indbyggere. Det bliver altsaa Sogne af lignende Størrelse som Kalbak Sogn, Skuø Sogn, Bø Sogn og flere lignende.

Udvalget mener efter det foreliggende at kunne anbefale, at Andragendet imødekommes saaledes, at det ny Sogn kommer til at danne en egen Kommune.

Den nødvendige Fordeling af det nuværende Kirkebø Sogns Formue, Gæld og Forpligtelser vil i næste ordinære Lagtingssamling kunne foretages af Lagtinget.

Selvfølgelig maa der, inden den ny Ordning kan træde i Kraft, foretages ny Valg. Der maa ogsaa foretages nyt Valg af 2 Medlemmer for Kirkebø Sogn, men der behøves formentlig ikke, før den nuværende Valgperiode er udløben, at foretages ny Valg af de Medlemmer, der er valgt i de andre Sogne i Kommunen eller at den samlede Kommunes Vælgere i Hestø Sogn.

Der foreligger ikke noget om, hvor mange Medlemmer man har tænkt sig, at Forstanderskabet i Hestø Sogn skal bestaa af. Udvalget vil derfor tilraade, at man holder sig til det sædvanlige Tal 5, men saaledes at der ikke vælges nogen særlig Sognekommision.

Det bemærkes, at der paa Hestø findes en Annexkirke, der benyttes af Beboerne paa Hestø og Kolter.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

1. Lagtinget anbefaler, at Øerne Hestø og Kolter under Navn af Hestø Sogn udskilles fra Kirkebø Sogn som særligt Sogn i kommunal Henseende, og at dette Sogn kommer til at danne en selvstændig Kommune, alt fra 1. Oktober 1919.
2. Under Forudsætning af, at foranstaaende Punkt 1 tiltrædes af Ministeriet, fastsættes i Henhold til Landkommunallovens § 2 Medlemsantallet i Forstanderskabet for Hestø Sogn til 5, saaledes at der ikke vælges nogen særlig Sognekommision.
3. Medlemsantallet i den tilbageblivende »De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld« forbliver uforandret; men inden Adskillelsen finder Sted, maa der foretages nyt Valg af Medlemmer for Kirkebø Sogn.

4. Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld anmodes om til næste ordinære Lagtingssamling eventuelt at fremkomme med Forslag til:
- a. Deling af det nuværende Kirkebø Sogns Formue og Gæld.
  - b. Deling af Sognets Fattigbyrde samt af Udgifter til Alderdomsforsørgelse samt andre mulige Forpligtelser.

Ved 2. *Behandling* den 19. September vedtoges Sagens Overgang til 3. *Behandling* med 14 St. — 0.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 20. September sættes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 17 Stemmer (*stemte ikke*: Formanden; *fraværende*: Patursson, P. Niclasen, A. Samuelsen og R. Niclasen).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting

Thorshavn, den 20. September 1918.

Til
Justitsministeriet.

Lagtinget har i dets indeværende Samling haft til *Behandling* et *Andragende* fra Flertallet af kommunale Vælgere paa Øerne Hestø og Kolter om, at disse Øer, der nu hører til Kirkebø Sogn, maa blive udskilte til at danne et særligt Sogn i kommunal Henseende, og at dette nye Sogn maa komme til at danne en særlig Kommune.

Sagen er blevet behandlet i et Udvalg, der har afgivet medfølgende *Betænkning* med Forslag.

Ved Sagens 3die *Behandling* i Dag vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig med 17 Stemmer.

Idet man ærbødigt tillader sig at henvise til *Betænkningen* og Sagens øvrige Akter, der vedlægges, tillader man sig lige ærbødigt at indstille Sagen til det høje Ministeriums velvillige Afgørelse.

Stahlschmidt.

Joen Poulsen.

M. A. Winther.

XV. Ændring af § 7 i Anordning af 16. Jan. 1912 om Folkeskolen paa Færøerne.

Den 12. August fremlagdes følgende *Skrivelse*:

Til

stjórnar Føroya skúla.

Føroya kennarafelag loyvir sær við hesum brævi at biðja hina háttvirdu stjórn um at gera sítt til, at § 7 i kgl. Anordning av 16. januar 1912 um føroysk skúlaviðurskiptir verður broytt á tann hátt, at føroyskt mál verður lært at skriva í øllum skúlum, og at undurvisningarmálið verður móðurmálið.

Tórshavn, Ólavsøkjudag 1918.

Vegna Føroya kennarafelag:

Stjórn felagsins:

S. P. úr Konoy,
formaður.

A. Enniberg.

H. A. Djurhuus.

Tilstilles Lagtinget.

Færø Amts Skoledirektion, den 12. August 1918.

P. D. V.

Stahlschmidt.

Til
Færøernes Lagting

S. D. fremlagdes følgende:

Forslag

til

**Ændring af § 7 i Anordning af 16. Januar 1912 angaaende forskellige Forhold
vedrørende Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne.**

§ 7 ændres saaledes:

I første Stykke indsættes efter »dansk Retskrivning« Ordene: færøsk Retskrivning.

I andet Stykke udgaar Ordene: »færøsk Retskrivning«.

Tredie Stykke affattes saaledes:

Undervisningssproget er Børnenes Talesprog, Færøsk.

Ved Danskundervisningen lægges der Vægt paa, at Børnene, foruden i Læsning, opnaar Færdighed i Brugen af Sproget saavel i Tale som i Skrift.

De to sidste Stykker forbliver uforandrede.

J. Dahl.

S. P. úr Konoy.

Ved Sagens 1. Behandling den 13. August foreslog Provsten den henvist til Kirkekasseudvalget, hvorimod A. Samuelsen foreslog at nedsætte et særligt Udvalg paa 5 Medlemmer. Samuelsen's Forslag sattes først under Afstemning men bortfaldt, idet kun 6 Medlemmer stemte for. Provstens Forslag vedtoges derefter med 11 Stemmer — 0.

Den 30. August afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende:

Uvalgsbetænkning.

Fra Færø Amts Skoledirektion har Lagtinget faaet sig tilstillet saalydende Skrivelse fra Bestyrelsen for Færøernes Lærerforening:

— — — — —
(Se foran.)

I Anledning heraf er af J. Dahl og S. P. úr Konoy til Tinget indgivet følgende Forslag:

— — — — —
(Se foran.)

Sagen er af Lagtinget henvist til Behandling i undertegnede Udvalg.

Hvad angaar den første af de foreslaaede Ændringer i § 7 i Anordningen af 16. Januar 1912, gaaende ud paa, at færøsk Retskrivning bliver optaget blandt de Fag, hvori der skal gives Undervisning i Folkeskolen paa Færøerne, mener Udvalget, at Tiden nu er inde til, at en saadan Undervisning kan finde Sted. Naar man i sin Tid satte færøsk Retskrivning mellem de Fag, hvori der efter Omstændighederne kunde undervises, var det sikkert af den Grund, at man mente, at mange af Lærerne, som selv ikke havde modtaget nogen Undervisning i Færøsk, vare ude af Stand til at undervise i dette Fag. Heri er der imidlertid i de senere Aar sket en Forandring, idet alle Lærere og Lærerinder, der nu ansættes rundt om paa Øerne, har taget Eksamen i Færøsk, ligesom der ogsaa i en Aarrække er blevet afholdt Feriekursus for Lærere, hvor saavel ældre som yngre Lærere har haft Lejlighed til at udvide deres Kundskaber i Færøsk.

Udvalget mener, at det er ret og naturligt, at Børnene lærer at skrive deres Modersmaal, og skal derfor tilraade den foreslaaede Ændring.

Med Hensyn til det andet Punkt i Forslaget, nemlig Undervisningssproget i Skolen, skal Udvalget udtale, at det baade fra et rent pædagogisk og et almindeligt Synspunkt er rigtigt og naturligt, at Undervisningssproget er det Sprog, som Børnene taler. Dette maa være det Grundlag, hvorpaa hele Skolens Arbejde bygges op.

Men som Forholdene nu engang er paa Færøerne, maa vor Folkeskole arbejde med to Sprog, Færøsk og Dansk. Dette kan have sine Vanskeligheder, men det har ogsaa sine Fordele. Begge Sprogene maa læres, og der maa tages ligeligt Hensyn til dem begge. Paa mangfoldige Omraader i Livet møder det danske Sprog os, og det aabner os Adgang til Danmarks og store Dele af det øvrige Nordens Kultur, ligesom vi gennem Færøsk har Forbindelse med andre Sider af Nordens Aandsliv. Derfor er det nødvendigt, at der gennem Folkeskolen bibringes vort Folk gode Kundskaber i Dansk og Færdighed i Brugen af dette Sprog. Bortset fra, at de allerfleste Lærebøger, som bruges i Skolen, er danske, vil Læreren ved Undervisningen i de enkelte Fag altid have Lejlighed til at udvikle Børnenes Forstaaelse af Dansk og opøve deres Færdighed deri, uden at der herfor kan opsættes nærmere Regler.

De nuværende Bestemmelser i § 7 angaaende dette Spørgsmaal har det vist sig at være vanskeligt at efterleve, hvad ogsaa det fra Lærerforeningen fremkomne Andragende giver Indtryk af. Færøsk har efter disse Bestemmelser faaet en Plads ved Undervisningen nærmest kun som Hjælpesprog, og det er vanskeligt for Læreren at finde Grænsen for, hvor meget han i sin Undervisning kan benytte Dansk og hvor meget Færøsk; og et saadant Forhold kan afstedkomme Misforstaaelser og Forviklinger.

Udvalget mener, at der gøres Ret og Skel til begge Sider, naar man gør Færøsk til Undervisningssprog og forøvrigt stiller begge Sprogene lige, saaledes at det sættes som det Maal, som Skolen med Hensyn til denne Undervisning stræber henimod, at et Barn med almindelige Evner og med almindelig Skolegang ved Udgangen af Skolen skal kunne tale, læse og skrive baade Færøsk og Dansk.

I Henhold til det her anførte skal Udvalget tillade sig at indstille til Tingets Vedtagelse følgende Forslag til Ændring af § 7 i den nævnte Anordning:

§ 7 ændres saaledes:

I første Stykke indsættes efter »dansk Retskrivning« Ordene: »færøsk Retskrivning«.

I andet Stykke udgaar Ordene: »færøsk Retskrivning«.

Tredie Stykke udgaar, og som nyt Stykke indsættes:

»Undervisningssproget er Børnenes Talesprog, Færøsk«.

Ved Undervisningen i Færøsk og Dansk lægges der Vægt paa, at Børnene opnaar Færdighed i Brugen af de to Sprog saavel i Læsning som i Tale og Skrift.

De to sidste Stykker forbliver uforandrede.

2. *Behandling* foretoges den 3. *September*.

Udvalgets Forslag ad 1ste Stk.	vedtoges enstemmig med 17 St.
— — — § 7 2det Stk.	— — — 19 -
— — — § 7 3die Stk.	— — — 12 -
— — — de 2 sidste Stkr.	— — — 12 -

Sagen overgik derefter til 3. *Behandling*.

Den 5. *September* fremlagdes følgende *Ændringsforslag* af Torgarð og P. Niclasen til Udvalgets Forslag:

§ 7, 3. Stk. affattes saaledes:

Principaliter:

»Undervisningssproget er Børnenes Talesprog, Færøsk, fra deres Indtræden i Skolen til det fyldte 12. Aar. For at den fornødne Færdighed i Brugen af det danske Sprog kan opnaas, bør Undervisningen fra Børnenes fyldte 12. Aar og til deres Udgang af Skolen ogsaa foregaa paa Dansk.«

Subsidiært:

»Undervisningssproget er Børnenes Talesprog, Færøsk. Dog bør Dansk ogsaa benyttes i den eller de ældste Klasser, for at den nødvendige Færdighed i Brugen af det danske Sprog kan opnaas.«

Ved Sagens 3. *Behandling* fremlagdes følgende *Ændringsforslag* af A. Samuelsen, M. Samuelsen, Matras og Weihe til Udvalgets Forslag:

- 1) Sagen udsættes til næste Aar.
- 2) Amtmanden anmodes om at indhente Erklæringer fra de færøske Skolekommissioner og Kommunalforstandskaber over det foreliggende Forslag med Ændringsforslag og forelægge Sagen paany for Lagtinget med Erklæring fra Skoledirektionen.

Sidstnævnte Forslag sættes først under Afstemning ved Navneopraab men bortfaldt, idet kun 7 Medlemmer stemte derfor (*stemte ikke*: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, P. Niclasen, Tørgarð, Gultesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Konoy og Formanden).

Tørgarðs og P. Niclasens principale Ændringsforslag sættes derpaa under Afstemning ved Navneopraab men bortfaldt, idet kun 8 Medlemmer stemte for (*stemte ikke*: J. Poulsen, Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, Gultesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Effersøe, Konoy og Formanden).

Sammes subsidiaire Ændringsforslag sættes derefter under Afstemning ved Navneopraab men bortfaldt, idet kun 7 Medlemmer stemte for (*stemte ikke*: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Weihe, Gultesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Effersøe, Konoy og Formanden).

Endelig sættes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 12 Stemmer mod 5 (*Nej stemte*: Joen Poulsen, Matras, A. Samuelson, M. Samuelson og Effersøe; *stemte ikke*: J. Rasmussen, Weihe og Formanden; *fraværende*: P. Niclasen og Tørgarð).

Den 17. September oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling.

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 17. September 1918.

Til

Undervisningsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet et ved Skrivelse af 29. Juli d. A. fra Bestyrelsen for Færøernes Lærerforening til Færø Amts Skoledirektion foranlediget til Tinget indgivet Forslag til Ændring af § 7 i Anordning af 16. Januar 1912 angaaende forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne, gaaende ud paa, at færøsk Retskrivning bliver obligatorisk Fag i Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne, og at Undervisningssproget bliver Færøsk.

Efter en foreløbig Behandling i Tinget blev Sagen henvist til et Udvalg, som den 27. August afgav Betænkning tilligemed Forslag.

Ved Sagens 2den Behandling den 3. September vedtoges Udvalgsforslagets 1ste Stykke enstemmigt med 17 Stemmer, 2det Stykke ligeledes med 19 Stemmer, 3die Stykke med 12 Stemmer og de to sidste Stykker med 12 Stemmer.

Mellem Sagens 2den og 3die Behandling i Tinget fremsattes 2 Ændringsforslag, det ene indeholdende et principalt og et subsidært Punkt.

Ved den efter Sagens 3die Behandling den 6. September foretagne Afstemning stemtes der først om det ene Ændringsforslag, som bortfaldt, idet 7 Medlemmer stemte Ja og 15 stemte ikke. Dernæst stemtes der om det andet Ændringsforslags principale Punkt, som bortfaldt, idet 8 Medlemmer stemte Ja og 14 stemte ikke, og ligeledes det subsidiaire Punkt, som bortfaldt, idet 7 Medlemmer stemte Ja og 15 stemte ikke. Endelig sættes Udvalgets Forslag under

Afstemning og vedtoges, idet 12 Medlemmer stemte Ja, 5 stemte Nej, 3 stemte ikke, og 2 var fraværende.

Idet Udvalgsbetænkningen og Ændringsforslagene tilligemed Sagens øvrige Akter fremsendes, skal man tillade sig at anbefale Sagen til det høje Ministeriums Velvilje og gunstige Forsorg.

Stahlschmidt.

J. Dahl

Joen Poulsen.

XVI. Ændringer i Lagtingsloven.^{*)}

Den 10. August fremlægdes følgende *Skrivelse*:

Løgtingingið verður umbiðið

at avrika neyðturviligar broytingar og neyðturvilig uppiskoyti í lögtingslogina, serstakliga viðvíkjandi:

- 1) Støðu amtmannsins og próstsins í lögtinginum.
- 2) Ræði lögtingsins.
- 3) Rættindi lögtingsins til at útnevna ransóknarnevndir.
- 4) Friðhalging tingsins.
- 5) Frælsi tingmannana undir tingsetuni.

Løgtingið, 8. august 1918.

Jóannes Patursson

Nyholm Debess.

^{*)} Se Lagtingslídende for 1915, Side 78.

Den 12. August fremlagdes følgende Skrivelse:

Thorshavn, den 11. August 1918.

Til
Færøernes Lagting.

I Lagtingets ordinære Samling i Aaret 1915 forelaa til Behandling en Sag om Ændringer i Lagtingsloven, jfr. Lagtingstidende for 1915 Side 78—82 samt Bilag 12 og 17.

Lagtinget vedtog da med Sambandspartiets Stemmer saalydende Udtalelse:

»Lagtinget udtaler:

- a) At Tinget er sindet at iværksætte en Ordning, hvorefter det kommer til at bestaa af udelukkende folkevalgte Medlemmer, medens den højeste Statsmyndighed paa Øerne (Amtmanden) bør være berettiget til at møde i Tinget og deltage i Tingets Forhandlinger, samt at det ogsaa er sindet til nærmere at overveje Indførelsen af en Ændring, hvorefter Lagtingets Medlemmer skal vælges i større Kredse end de nuværende.
- b) At den i Anledning heraf nødvendige Ændring i Lagtingsloven er saa omfattende og betydelig, at den kræver en mere indgaaende Drøftelse end den, som kan finde Sted inden nærværende Lagtingssamlings Slutning, og at der tillige, før en Afgørelse træffes, bør gives Vælgerne, og deriblandt de eventuelle nye Vælgere (Kvinder og mandligt Tyende), Lejlighed til at give deres Mening til Kende.

Sambandspartiet er nu i Overensstemmelse med foranførte Udtalelse rede til at virke for den omhandlede Ændring i Lagtingsloven.

Under den nævnte Sags Behandling i Tinget fremsatte jeg i vedkommende Udvalgsbetænkning visse Forslag, der tilsigtede, saa vidt praktisk mueligt, at give enhver Vælger paa Øerne den samme Indflydelse paa Valget af Lagtingets Medlemmer.

Valgene til Lagtinget foregaar i Følge den nu gældende Lagtingslov efter Forholdstalsvalgmaaden, men denne Valgmaade kommer i meget ringe Grad til sin Ret paa Grund af to forskellige Forhold, nemlig:

1. At Øerne er delte i forholdsvis mange Valgkredse, nemlig 7, der tilsammen vælge et forholdsvis lille Antal Lagtingsmedlemmer, nemlig 20, fordelt mellem Kredsene med 2—4 Medlemmer for hver Kreds.

2. At Fordelingen mellem Kredsene er fastsat med bestemte Tal ved Lov for et ubegrænset Tidsrum, hvorved Hensynet til Antallet af Vælgere i hver Kreds ikke kommer til at gøre sig tilbørligt gældende.

Ad 1. Der kan ikke være nogen fornuftig Grund til en væsentlig Forøgelse af Lagtingets Medlemsantal, hvorfor man maa søge en Forbedring i det omhandlede Forhold tilvejebragt ved at indskrænke Kredsens Antal.

Forholdstalsvalgmaaden vil, rent theoretisk set, virke bedst ved, at Kredsinddelingen helt afskaffes saaledes, at Øerne udgør et eneste Valgomraade (1 Kreds). Imidlertid kan der med en vis Berettigelse gøres flere Indvendinger herimod. Kandidatopstillingen vil t. Eks. blive vanskelig, og Vælgerne vil savne tilstrækkelig Kendskab til alle de opstillede Kandidater. Antagelig vil det, i alt Fald foreløbig, være rigtigt at benytte en Middelvej og at fastholde en Kredsinddeling men med færre Kredse end den nuværende. Herved opnaas ogsaa den Fordel, at Afvigelsen fra det bestaaende ikke kommer til at virke som en hel Omvæltning.

Ad 2. Hvilken Stilling man end indtager til Spørgsmaalet om Kredsind-

delingen, maa det være indlysende for enhver, at Retfærdigheden kræver, at hver enkelt Kreds bør repræsenteres i Tinget i et rigtigt Forhold, og dette opnaas efter min Anskuelse kun ved, at Repræsentanternes (Lagtingsmændenes) Antal for hver Kreds bestemmes i Forhold til Antallet af Vælgere i Kredsen sammenholdt med Antallet af Lagtingets samlede Medlemstal og Antallet af Vælgere paa alle Øerne.

De af mig nævnte Forslag gik ud paa følgende:

I. De enkelte Lagtingsvalgkredse skulle vælge et saa stort Antal Lagtingsmedlemmer, som forholdsmæssigt svarer til Antal Vælgere i Kredsen.

II. Valget foregaar i Kredse. Som det mest hensigtsmæssige foresloges 3 Kredse, nemlig:

1. Norderøernes og Østerø Sysler,
2. Vaagø og Strømø (Nordstrømø og Sydstrømø) Sysler og
3. Sandø og Suderø Sysler.

Hvis dette Forslag ikke vandt Tilslutning, foresloges subsidiært følgende Kredsinddeling:

1. Norderøernes og Østerø Sysler,
2. Vaagø Syssel og Nordstrømø Præstegæld,
3. Sydstrømø Præstegæld og Sandø Syssel samt
4. Suderø Syssel.

Endelig foresloges, hvis intet af de to foregaaende Forslag blev vedtaget, at Kredsinddelingen skulde forblive uforandret, medens Repræsentanternes Antal i hver Kreds skulde reguleres i Henhold til foranførte Punkt 1.

Intet af mine Forslag blev vedtaget ved Afstemningen i Tinget, men de blev dog imødekommet ved den foran gengivne Vedtagelse af Tinget, der blandt andet indeholder en Udtalelse om, at Tinget er sindet nærmere at overveje Indførelsen af en Ændring, hvorefter Lagtingets Medlemmer skal vælges i større Kredse end de nuværende.

Følgerne af de paagældende uretfærdige og uhensigtsmæssige Bestemmelser i Lagtingsloven har lagt sig for Dagen ved de sidste Lagtingsvalg, idet et Mindretal af Vælgere har valgt et Flertal paa 11 Lagtingsmænd, medens Vælgernes Flertal kun fik 9 Repræsentanter i Tinget.

Jeg tillader mig herved at opfordre Tinget til i Aar, samtidig med at det behandler andre Spørgsmaal om Ændringer i Lagtingsloven, at optage til Behandling Sagen om en retfærdig Fordeling af Lagtingsmandaterne.

Oliver Effersøe.

Ved Sagens 1. Behandling den 4. September vedtoges det efter Forslag af Mortensen at henvise den til et Udvalg paa 7 Medlemmer, hvortil den 5. s. M. valgtes: Mortensen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, J. Patursson, Effersøe, A. Samuelsen og Joen Poulsen.

Den 16. September afgav Udvalget følgende:

Udvalgsbetænkning.

Udvalget har delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Flertallet (*Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen og Rasmus Rasmussen*) skal udtale:

Den foreliggende Sag har adskillige Gange været behandlet i Lagtinget, saaledes i den ordinære Lagtingssamling 1915 og 1916. Der forelaa i 1915 en Skrivelse fra 6 Lagtingsmænd, gaaende ud paa visse Ændringer i Lagtingsloven, hvorefter Provsten og Amtmanden skulde ophøre at være Medlemmer af Lagtinget. Den samme Skrivelse gik desuden ud paa at anmode Tinget om at tage under Overvejelse Spørgsmaalet om at sikre Lagtinget større Indflydelse paa Lovgivningsmyndigheden, for saa vidt angik Sager, der særlig vedrørte Færøerne. Man rejste ogsaa Spørgsmaalet, om Færøernes finansielle Stilling overfor Statskassen ikke burde ordnes noget anderledes end nu, f. Eks. saaledes at Lagtinget aarlig fik overladt en vis Sum til Disposition mod samtidig at overtage Løsningen af visse Opgaver. Tillige fremgik af nævnte Skrivelse, at en Regeringsrepræsentant skulde have Sæde i Lagtinget og optræde paa dennes Vegne.

Man vil nu i denne Tingsamling stille Forslag om Løsning af nogle af de nævnte Spørgsmaal, saaledes først og fremmest om, at Amtmanden og Provsten udgaar af Tinget som selvskrevne Medlemmer. Det er unødvendigt her nærmere at begrunde det uheldige og uretfærdige i, at de to nævnte Embedsmænd er faste Medlemmer af Lagtinget. Man foreslaar, at Tinget selv skal vælge sin Formand, der leder Forhandlingerne. Det, at Amtmanden ikke længere skal være Formand, medfører eller gør det naturligt, at man ændrer forskellige andre Regler i Lagtingsloven, saaledes Bestemmelserne om Amtmandens Myndighed med Hensyn til Samlingernes Varighed, Tingets Indkaldelse og Udsættelse af Møderne, jfr. Forslagets § 2.

Naar Amtmanden ikke længere er Formand, er det naturligt, at han heller ikke repræsenterer Tinget mellem Samlingerne, i hvert Fald for saa vidt angaar de ikke kommunale Sager. De kommunale Sager er imidlertid ofte af en saadan Natur, at deres Ekspedition gennem en valgt Formand formentlig frembyder en Del praktiske Vanskeligheder. I det øvrige Kongerige er det, saa vidt man ved, under Overvejelse at fjerne Amtmanden som Formand for Amtsraadene, og der er en Del, som taler for, at man muligt venter for at se, hvorledes man ordner Sagen paa dette Punkt i Kongeriget, og drager Erfaring deraf. Man har derfor ikke paa nuværende Tidspunkt villet stille Forslag om, at den valgte Formand skal ekspedere de kommunale Sager. Man foreslaar, at Amtmanden skal anvise af Lagtingets Kasser, undtagen Økonomisk Fond, Færø Amts Fattigkasse og Skydskassen, hvilke man i et andet Forslag foreslaar samle i en Kasse, Lagtingskassen, jfr. Forslagets § 15.

Spørgsmaalet om at oprette et særligt Amtsraad ved Siden af Lagtinget har været til Overvejelse, men man har ikke for Tiden anset det nødvendigt eller praktisk heldigt at forsøge en Løsning af Spørgsmaalet.

Det er en Selvfølge, at Justitsministeren eller dennes Repræsentant har Adgang til Tinget, ligesom man anser det rigtigt, at alle Indstillinger fra Tinget gaar til Justitsministeriet, da det er dette Ministerium, Færøerne i lange Tider har sorteret under, og det maa anses heldigt, at alt, som sendes fra Lagtinget til Regeringen, findes samlet paa et Sted i Ministerierne, jfr. Forslagets § 9.

Lagtinget er en politisk Forsamling. Man har derfor ment, at der paa bedste Maade bør sikres det Fred, ligesom Tingmændenes Person bør beskyttes i Lighed med, hvad der gælder andre politiske Forsamlinger og deres Medlem-

mer. Ligeledes mener man, at Lagtinget som politisk Forsamling bør have Ret til at nedsætte Undersøgelseskommisioner. En af dets Opgaver er at føre Tilsyn med forskellige offentlige Forhold, om hvilke det paa nævnte Maade bør kunne skaffe sig Oplysninger, jfr. Forslagets §§ 3, 4 og 10.

Forslagets § 5 omhandler Lagtingets Funktion som Faktor i Lovgivningsmagten og indeholder en Regel svarende til Bestemmelsen i den nugældende Lagtingslovs § 11 og den sig dertil sluttende Praksis. Reglen i Forslagets § 16 har ogsaa til Formaal at sikre Lagtingets Indflydelse paa dette Omraade, hvor der er Tale om særlige færøske Forhold, og at lovgive om saadanne.

Forslagets § 17 indeholder lignende Bestemmelser som den nugældende Lagtingslovs § 12, idet man dog ikke har medtaget de Regler, der synes overflødige, som indeholdes i andre Love.

Iøvrigt har man i det fremsatte Forslag i Modsætning til gældende Ret, forsøgt at samle, hvad der hører sammen, og udelade forskellige Bestemmelser, som synes at høre hjemme i Forretningsordenen.

Mindretallet (*Effersøe, Joen Poulsen og A. Samuelson*) tillader sig at anføre følgende:

Denne Sags Behandling i Tinget i Aar samt Udvalgets Forslag bekræfter til Fulde Rigtigheden af den Betragtning, som det daværende Flertal i Lagtinget (Sambandspartiet) gjorde gældende her i Tinget i 1915, at Amtmandens fuldstændige Fjernelse fra Lagtinget, ikke blot som stemmeberettiget Medlem men ogsaa som besluttende og handlende for Tinget mellem dets Samlinger, frembyder meget betydelige Vanskeligheder, og at Ordningen, naar den skulde gennemføres saa forsvarligt som muligt, vilde blive meget kostbar, jfr. Lagtingstidende 1915, Side 78—82 og Bilag 17, jfr. ogsaa Bilag 6 og 12.

Imidlertid har Kravet om, at Lagtinget skal bestaa udelukkende af valgte Medlemmer, gennem Tiderne været fremholdt saa ofte og saa stærkt, og det med Rette, at Mindretallet (Sambandspartiets Repræsentanter i Udvalget) finder, at det til Trods for de foreliggende Vanskeligheder bør gennemføres. Mindretallet er i saa Henseende i fuld Overensstemmelse med Sambandspartiets Stilling i 1915, jfr. Lagtingstidende 1915, Bilag 17, Side 5 og 16.

Mindretallet mener, at en Ændring paa dette Punkt bør gennemføres ved Lov straks, og at andre Ændringer i Lagtingsloven bør underkastes en mere grundig Overvejelse, end der har været Lejlighed til i indeværende Samling.

Sagens 1. Behandling i Tinget fandt Sted d. 4. d. M. Udvalget afholdt konstituerende Møde s. D. Den 10. d. M. fremkom der fra Udvalgets Flertal et endnu ikke afsluttet Udkast til Lagtingslov, medens der ikke forelaa noget Udkast til Betænkning. Mindretallet kunde ikke tage endelig Stilling til Sagen og ikke affatte sin Del af Betænkningen, før Flertallet i alt Fald havde fremsat sine Forslag. Det kan ikke siges, at Flertallets Forslag var kendte paa Forhaand, idet de afviger stærkt fra den Stilling, som Partiet indtog i 1915. Nu er man, efter alt at dømme, nær ved Samlingens Slutning. Flertallet har stærkt fremhævet sin Tanke om, at Samlingen bør slutte allerede den 14. d. M., og selv om Samlingen forlænges noget ud over dette Tidspunkt, kan der ikke være Tvivl om, at Samlingen vil blive sluttet snart.

Ændringen med Hensyn til Amtmanden og Provsten nødvendiggør ikke Afholdelsen af nyt Lagtingsvalg og kan ganske naturligt ske uden et saadant.

Derimod vil de Ændringer, som Mindretallet ønsker at fremme, ikke kunne sættes i Kraft, før der har fundet nyt Lagtingsvalg Sted, og Mindretallet vil ikke være med til at foreslaa ekstraordinært Lagtingsvalg afholdt af Hensyn til Ændringer i Lagtingsloven, men mener, at disse kan vente indtil næste ordinære Lagtingsvalg. Da dette skal foregaa i 1922, vil der blive god Tid til at

drøfte Sagen nærmere og at undergive den en saa indgaaende Behandling, som den højlig tiltrænger.

Overensstemmende hermed fremsætter Mindretallet dels et Forslag til Lov om Ændringer i Lagtingsloven, der kun gaar ud paa, at samtlige Tingets Medlemmer skal vælges af Øernes Befolkning, og dels et Forslag til Lov om Færøernes Lagting, der maa betragtes som et Udkast, hvori visse Bestemmelser maa udformes nærmere senere.

Iøvrigt henviser Mindretallet til de forannævnte Steder i Lagtingstidenden for 1915, særlig Bilag 17.

Indenfor Mindretallet har der været afvigende Anskuelser paa et enkelt Punkt, nemlig med Hensyn til, om de enkelte Kredse skal have samme Repræsentation som hidtil, eller en Repræsentation, der retter sig efter Kredsens skiftende Indbyggerantal.

Dette har givet sig Udtryk i Mindretallets Forslag.

1.

Forslag

til

Lagtingslov.

(Af et Flertal: *Edw. Mortensen, J. Patursson, R. Rasmussen og J. H. Poulsen.*)

§ 1.

Færøernes Lagting skal bestaa af 20 af Beboerne valgte Medlemmer. Af disse vælges i Østerø, Sydstrømø og Suderø Distrikt hvert Sted 4, og i Sandø, Vaagø, Nordstrømø og Nordøernes Distrikt hvert Sted 2 Medlemmer.

Valgret og Valgbarhed til Lagtinget tilkommer enhver Mand og Kvinde, som har Indfødsret, har fyldt sit 25de Aar og har fast Bopæl paa Færøerne, medmindre vedkommende

- ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning,
- nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt,
- er ude af Raadighed over sit Bo paa Grund af Konkurs eller Umyndiggørelse. Ingen kan udøve Valgret uden at være optaget paa Valglisten.

Valg til Lagtinget foretages efter Reglerne i Lov Nr. 125 af 28. April 1916, §§ 4—14, i hvilke Paragraffer Ordet »Amtmand«, hvor det forekommer, dog ændres til »Formanden for Lagtinget«.

§ 2.

Lagtinget samles aarlig i Thorshavn paa St. Olafsdag, medmindre denne indtræffer paa en Søndag, i hvilket Tilfælde Tingets Aabning udsættes til den følgende Dag. Efter Lagtingets Indstilling kan Kongen for et Aar ad Gangen bestemme, at Tingets Aabning skal finde Sted paa andet Tidspunkt end St. Olafsdag og paa andet Sted end Thorshavn.

Tinget forbliver samlet, saa længe Forretningerne udkræver det, dog

ikke længere end 8 Uger, medmindre Halvdelen af Medlemmerne maatte anse det nødvendigt.

Kongen kan indkalde Lagtinget til overordentlige Samlinger, ligesom mindst Halvdelen af Tingets Medlemmer kan forlange Tinget sammenkaldt gennem Formanden til overordentlige Samlinger, hvis Varighed beror paa Tingets Bestemmelse.

Kongen kan udsætte det ordentlige Lagtings Møder paa bestemt Tid, dog uden Lagtingets Samtykke ikke længere end 2 Maaneder og ikke mere end en Gang i Aaret indtil dets næste ordentlige Møde.

Kongen kan opløse Lagtinget.

§ 3.

Lagtinget er ukrænkeligt; hvem der antaster dets Sikkerhed og Frihed, hvem der udsteder eller adlyder nogen dertil sigtende Befaling, gør sig skyldig i Højforræderi.

§ 4.

Lagtinget kan nedsætte Kommissioner af sine Medlemmer til at undersøge almen vigtige Sager.

Saadanne Kommissioner er berettigede til at fordre skriftlige eller mundtlige Oplysninger saavel af private Borgere som offentlige Myndigheder.

§ 5.

Regeringen skal forelægge Lagtinget til Betænkning alle Lovudkast, der vedrører Færøerne, førend saadanne som Lov sættes i Kraft paa Øerne. Tinget skal ogsaa være berettiget til at fremlægge Forslag til nye Love og andre offentlige Foranstaltninger, samt til at indgive Besværing med Hensyn til Lovenes Overholdelse og de offentlige Indretningers Bestyrelse.

Endelig skal dets Betænkning ogsaa være at indhente over andre Genstande, der kan anses for at være af indgribende Vigtighed for Landets Velstand, eller ved hvis Bedømmelse den Indsigt og Erfaring, der kan forudsættes hos det, iøvrigt anses af Vigtighed.

§ 6.

Paa hvert ordentligt Lagting, straks efter at samme er sat, fremlægges af Formanden Overslag over Lagtingets Indtægter og Udgifter for det følgende Regnskabsaar.

Ingen Udgift maa afholdes af Lagtingskassen uden at være bevilget af Tinget.

§ 7.

Lagtinget bestemmer, hvor stort et Beløb der aarlig skal lignes til Amtsrepartitionsfonden. Det tager Beslutning om Anvendelse af de Kasser og Fonds, som maatte sortere under det, sørger for Sikkerheden og Frugtbargørelsen af de Kapitaler, som paaagældende Kasser og Fonds maatte være i Besiddelse af, og deciderer Regnskaberne for samme, for saa vidt Regnskabsførelsen angaar. Det har fuld Raadighed over Kirkernes Midler.

Det har Tilsyn med, hvorledes Understøttelser af Fonden for Forulykkes Efterladte i det forløbne Aar har været uddelte.

Lagtinget vælger Regnskabsførere og Revisorer for de under dets Bestyrelse hørende Fonds og Kasser.

Det fører Tilsyn med det offentlige Kommunikationsvæsen.

Iøvrigt henhører under Lagtinget de Sager, som ved Love eller andre gyldige Bestemmelser er det overdragne.

§ 8.

Lagtinget afgør selv Gyldigheden af sine Medlemmers Valg.

§ 9.

Justitsministeren eller en af denne valgt Repræsentant har i Embeds Medfør Adgang til Lagtinget og er berettiget til under Forhandlingerne at forlange Ordet under lagttagelse af Forretningsordenen. Stemmeret udøver han kun, naar han tillige er Lagtingsmand.

Alle Indstillinger fra Lagtinget skal ske til Justitsministeriet.

§ 10.

Ingen Lagtingsmand kan, saalænge Tinget er samlet, tiltales eller underkastes Fængsling af nogen Art uden Tingets Samtykke, medmindre han er grebet paa fersk Gerning. For sine Ytringer paa Lagtinget har han kun Ansvar overfor dette.

§ 11.

Tinget vælger selv sin Formand og den eller dem, der i hans Sted skal føre Forsædet.

§ 12.

Lagtinget kan ikke tage nogen Beslutning, naar ikke mindst Halvdelen af dets Medlemmer er til Stede og deltager i Afstemningen.

§ 13.

Ingen Sag maa overgives til Tinget uden gennem et af dets Medlemmer eller Ministeriet.

§ 14.

Tingets Møder er offentlige. Dog kan Formanden eller det i Forretningsordenen bestemte Antal Medlemmer forlange, at alle uvedkommende fjernes, hvorpaa Tinget afgør, om Sagen skal behandles i offentligt eller lukket Møde.

§ 15.

Lagtingets Formand har at tage Beslutning i de Sager, som ikke taale at udsættes til Tingets ordentlige Samling og ikke er af den Vigtighed, at en overordentlig Samling derfor bør indkaldes, dog skal denne Myndighed indtil videre være overdraget Amtmanden med Hensyn til de kommunale Sager, ligesom denne skal være bemyndiget til at anvise Udgifter af de under Lagtinget sorterende Fonds og Kasser, dog Lagtingskassen undtagen, hvorved dog bør iagttages, at Lovens Forskrifter om de Udgifter, som skal afholdes af disse Fonds og Kasser, og de nærmere Hovedregler, som af Lagtinget vedtages, ikke tilsidesættes. Formanden anviser af Lagtingskassen.

Lagtinget er ogsaa bemyndiget til at nedsætte særegne Udvalg til at udføre de Forretninger, det maatte overdrage samme. Saavel Formanden som de

særegne Udvalg har, naar Lagtinget næste Gang samles til ordinært Møde, paa en fyldestgørende Maade at gøre Regnskab for de Foranstaltninger, de har truffet.

§ 16.

Sager, der fra Lagtinget sendes til Regeringen, men ikke fremmes som af Tinget foreslaaet, skal tilbagesendes Lagtinget inden næste ordentlige Samling, bilagt med alle de Oplysninger, som maatte være fremkomne efter, at Sagen forlod Lagtinget.

§ 17.

Tinget vedtager selv sin Forretningsorden.

§ 18.

Lagtingsmedlemmerne tilkommer fra Lagtinget en daglig Godtgørelse af 8 Kr. for den Tid, Tinget er samlet, og Erstatning for Rejseomkostninger.

§ 19.

Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 og Lov Nr. 125 af 28. April 1916, §§ 1—3 og 15—17 ophæves.

II.

Forslag

til

Lov om Ændringer i Lovgivningen angaaende Færøernes Lagting.

(Af et Mindretal: *Effersøe, Joen Poulsen og A. Samuelson.*)

§ 1.

Lov Nr. 125 af 28. April 1916, § 1 affattes saaledes:

Færøernes Lagting skal bestaa af 20 Medlemmer, som vælges i Kredse. Tre Kredse, nemlig Østerø Syssel, Suderø Syssel og Sydstrømø Præstegæld, vælge hver 4 Medlemmer, og de øvrige Kredse, nemlig Norderøernes Syssel, Vaagø Syssel, Sandø Syssel og Nordstrømø Præstegæld, vælge hver 2 Medlemmer.

§ 2.

Ordene »hvert Syssel« i Lov Nr. 125 af 28. April 1916, § 4, 2. Stk., rettes til »hver Kreds«, Ordet »Syslet« i § 5, 1. Stk., rettes til »Kredsen«, og Ordet »Syslets« i § 8, 1. Stk., rettes til »Kredsens«.

§ 3.

Tinget vælger selv sin Formand og den eller dem, der i hans Forfald skal føre Forsædet.

§ 4.

I Lov af 15. April 1854 om Færøernes Lagting § 10, udgaar Ordene: »I Tilfælde af Stemmelighed gør Formandens Stemme Udslaget«.

III.

Forslag

til

Lov om Færøernes Lagting.

(Af et Mindretal: Joen Poulsen og A. Samuelsen.)

§ 1.

Færøernes Lagting skal bestaa af mindst 20 og højst 23 Medlemmer.

20 Medlemmer vælges i Kredse. Tre Kredse, nemlig Østerø Syssel, Suderø Syssel og Sydstrømø Præstegæld vælge hver 4 Medlemmer, og de øvrige Kredse, nemlig Norderøernes Syssel, Vaagø Syssel, Sandø Syssel og Nordstrømø Præstegæld vælge hver 2 Medlemmer.

Det eventuelle Valg af det eller de øvrige Medlemmer bestemmes efter Udfaldet af de i Henhold til 2. Stykke afholdte Valg paa følgende Maade:

Naar nyt almindeligt Valg til Lagtinget skal foretages, meddeler Lagtingets Formand til Amtmanden, hvilke Parlier der da findes i Lagtinget. Senest 5 Uger før Valgets Afholdelse kan mindst 500 Vælgere meddele Amtmanden, at de agter at deltage i Valget som et nyt Parti.

Snarest muligt efter Fristens Udløb bringes de saaledes af Amtmanden modtagne Anmeldelser til almindelig Kundskab.

Valgnævnet skal snarest muligt, efter at Valgets Udfald er blevet opgjort, overensstemmende med Lov Nr. 125 af 28. April 1916 § 12, give Amtmanden de fornødne Oplysninger herom.

Den Ulighed mellem Partiernes Repræsentation, som maatte foreligge efter Udfaldet af Kredsvalgene, udlignes saavidt muligt af Amtmanden ved Fordeling af indtil 3 Tillægsmandater saaledes, at et Parti, som har faaet mindst $\frac{1}{2}$ og indtil $1\frac{1}{2}$ Kandidat for lidt, erholder 1 Tillægsmandat. Over $1\frac{1}{2}$ og indtil $2\frac{1}{2}$ Kandidat for lidt berettiger til 2 Tillægsmandater medens over $2\frac{1}{2}$ Kandidat for lidt berettiger til 3 Tillægsmandater. Hvis flere Partier har faaet for faa Kandidater ved Kredsvalgene, fordeles Tillægsmandaterne saaledes, at det mere berettigede Parti foretrækkes for et mindre berettiget. Mandaterne tildeles indenfor Partierne de Kandidater, som ikke er blevet valgte ved Kredsvalg, men har opnaaet det største Antal Stemmer i en Kreds.

§ 2.

Valgret og Valgbarhed til Lagtinget tilkommer enhver Mand og Kvinde, som har Indfødsret, har fyldt sit 25de Aar og har fast Bopæl paa Færøerne, medmindre vedkommende

- a. ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning,
- b. nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt,

c. er ude af Raadighed over sit Bo paa Grund af Konkurs eller Umyndiggørelse. Ingen kan udøve Valgret uden at være optaget paa Valglisten.

§ 3.

Valget til Lagtinget foretages efter Reglerne i Lov Nr. 125 af 28. April 1916 §§ 4—14, dog saaledes, at der efter 2. Stykke i § 6 tilføjes følgende ny Stykke:

I Anmeldelsen af Listen skal tillige — til Brug ved Fordelingen af Tilægsmandater (§ 1) — indeholdes Oplysning om, hvilket Parti de paa Listen opførte Kandidater slutter sig til eller vil støtte, eller om de staar udenfor Partierne.

§ 4.

Lagtinget samles aarlig i Thorshavn paa St. Olafsdag, medmindre denne indtræffer paa en Søndag, i hvilket Tilfælde Tingets Aabning udsættes til den følgende Dag. Efter Lagtingets Indstilling kan Kongen for et Aar ad Gangen bestemme, at Tingets Aabning skal finde Sted paa andet Tidspunkt end St. Olafsdag og paa andet Sted end Thorshavn.

Tinget forbliver samlet, saa længe Forretningerne udkræver det, dog ikke længere end 6 Uger, medmindre mindst Halvdelen af Medlemmerne maatte anse det nødvendigt.

Amtmanden kan indkalde Lagtinget til overordentlige Samlinger, ligesom mindst Halvdelen af Tingets Medlemmer kan forlange Tinget sammenkaldt gennem Formanden til overordentlige Samlinger, hvis Varighed beror paa Tingets Bestemmelse.

Kongen kan udsætte det ordentlige Lagtings Møder paa bestemt Tid dog uden Lagtingets Samtykke ikke længere end 2 Maaneder og ikke mere end 1 Gang i Aaret indtil dets næste ordentlige Samling.

Kongen kan opløse Lagtinget.

Tinget fastsætter de nærmere Bestemmelser, som vedkommer Forretningsgangen og Ordens Opretholdelse.

§ 5.

Ligesom Lagtinget har at afgive Betænkning over de Færæerne vedkommende Lovudkast, der af Regeringen forelægges det, saaledes skal Tinget ogsaa være berettiget til at fremlægge Forslag til nye Love og andre offentlige Foranstaltninger samt til at indgive Besværing med Hensyn til Lovenes Overholdelse og de offentlige Indretningers Bestyrelse. Endelig vil dets Betænkning ogsaa være af indbente over andre Sager, der kunne anses for at være af indgripende Vigtighed for Landets Velfærd, eller ved hvis Bedømmelse den Indsigt og Erfaring, der kan forudsættes hos det, iøvrigt anses af Vigtighed.

§ 6.

Lagtinget bestemmer, hvor stort et Beløb der aarlig skal lignedes til Amtsrepartitionsfonden. Det tager Beslutning om Anvendelsen af de Kasser og Fonds, som maatte sortere under det, sørger for Sikkerheden og Frugtbargørelsen af de Kapitaler, som paagældende Kasser og Fonds maatte være i Besiddelse af og deciderer Regnskaberne for samme, for saa vidt Ansvar for Regnskabsførelsen angaar. Det har fuld Raadighed over Kirkernes Midler.

Det fører Tilsyn med det offentlige Samfærdselsvæsen.

Iøvrigt henhører under Lagtinget de Sager, som ved Love eller andre gyldige Bestemmelser er det overdragne.

§ 7.

Amtmanden har i Embeds Medfør Adgang til Lagtinget og er berettiget til under Forhandlingerne at forlange Ordre, saa ofte han vil, idet han iøvrigt iagttager Forretningsordenen.

§ 8.

Tinget vælger sin Formand og den eller dem, der i hans Forfald skal føre Forsædet.

§ 9.

Tinget kan ikke tage nogen Beslutning, naar ikke over Halvdelen af Medlemmerne er til Stede og deltager i Afstemningen.

§ 10.

Tingets Møder er offentlige. Dog kan Formanden eller det i Forretningsordenen bestemte Antal Medlemmer forlange, at alle uvedkommende fjernes, hvorpaa Tinget afgør, om Sagen skal forhandles i offentligt eller hemmeligt Møde.

§ 11.

Ligesom Amtmanden i Almindelighed har alene at tage Beslutning i alle de i § 6 nævnte Sager, som ikke taale at udsættes til Lagtingets ordentlige Møde og ikke ere af den Vigtighed, at et overordentligt Møde derfor bør berammes, saaledes skal han navnlig være bemyndiget til i alle saadanne Sager at anviser Udgifter af samtlige de under Tingets Raadighed staaende Fonds og Kasser, hvorved dog bør iagttages, at de gældende Forskrifter om de Udgifter, som skulle afholdes af disse Fonds, og de nærmere Hovedregler, som af Lagtinget maatte vedtages, ikke tilsidesættes. Lagtinget er ogsaa bemyndiget til at nedsætte særegne Udvalg til at udføre de Forretninger, det maatte overdrage samme. Saavel Amtmanden som de særegne Udvalg have, naar Lagtinget næste Gang samles, paa en fyldestgørende Maade at gøre Tinget Regnskab for de Foranstaltninger, de have truffet.

§ 12.

Skulde Amtmanden finde, at en af Lagtinget taget Beslutning ikke er lovmedholdig, skal han være berettiget til at stille den i Bero, indtil han desangaaende har erhvervet højere Afgørelse, til hvis Erhvervelse de fornødne Skridt ufortøvet skulle foretages.

§ 13.

Lagtingets Medlemmer tilkommer en daglig Godtgørelse af 6 Kr. for den Tid, Tinget er samlet, og desuden erstattes deres Rejseomkostninger efter indgivet og af det samlede Ting bifaldt Regning. Disse Udgifter stavel som Omkostninger til Skrivematerialier m. v. udredes af Amtsrepartitionsfonden.

Af et Mindretal (*Effersøe*):

Som foranførte Udkast med den Ændring, at der i Stedet for § 1, 1. og 2. Stykke træder:

§ 1.

Færøernes Lagting skal bestaa af mindst 20 og højst 23 Medlemmer.

20 Medlemmer vælges i Kredse saaledes, at hver Kreds vælger det Antal Medlemmer, som forholdsvis nærmest svarer til Antallet af indbyggere i Kredsen. De paagældende Kredse ere: 1) Norderøernes Syssel, 2) Østerø Syssel, 3) Nordstrømø Præstegæld, 4) Sydstrømø Præstegæld, 5) Vaagø Syssel, 6) Sandø Syssel, 7) Suderø Syssel.

Amtmanden bestemmer i Henhold til sidste almindelige Folketælling det Antal Medlemmer, som hver Kreds skal vælge.

Lagtinget, den 14. September 1918.

O. Effersøe.   *Edw. Mortensen,*   *J. Patursson*   *J. H. Poulsen.*
Ordfører.

Joen Poulsen.   *Rasmus Rasmussen,*   *A. Samuelson.*
Formand.

Ved Sagens 2. Behandling den 18. September fremlagdes følgende Ændringsforslag af Effersøe, Joen Poulsen og A. Samuelson til Udvalgets Forslag:

Til Forslag II.

Som ny § 2 tilføjes:

»Amtmanden har i Embeds Medfør Adgang til Lagtinget og er berettiget til under Forhandlingerne at forlange Ordre, saa ofte han vil, idet han iøvrigt iagttager Forretningsordenen.«

Forslag I i Betænkningen sættes under Afstemning med følgende Resultat:

§§ 1 og 2 vedtoges med	11	Stemmer — 0.
§§ 3 og 4 — —	11	— — 0.
§ 5 — —	11	— — 0.
§§ 6—8 — —	11	— — 0.
§ 9 — —	11	— — 0.
§§ 10—14 — —	11	— — 0.
§ 15 — —	11	— — 0.
§§ 16—19 — —	11	— — 0.

Herefter betragtedes Forslagene II—IV som bortfaldne.

Spørgsmaalet om Sagens Overgang til 3. Behandling sættes under Afstemning og vedtoges med 11 St. — 0.

Ved Sagens 3. Behandling den 19. September satles Lovforslaget under Afstemning ved Navueopraab og vedtoges med 12 Stemmer mod 8 (*Nej stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, Torgarð, M. Samuelson og Effersøe; stemte ikke: Formanden; fraværende: A. Samuelson*).

Den 20. September oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 20. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Udvalget har haft til Behandling en af Lagtingsmændene Patursson og Debess paa Selvstyrepartiets Vegne underskrevet Skrivelse af 8. August d. A., samt en Skrivelse af 11. August d. A. fra Lagtingsmand Effersøe om forskellige Ændringer i Lagtingsloven.

Udvalget har den 14. ds. afgivet Betænkning. Del af Udvalgets Flertal stillede Forslag blev ved Sagens anden Behandling vedtaget, medens tre af Mindretallets Medlemmer stillede Forslag derefter betragtedes som bortfaldne.

Ved Sagens tredie Behandling den 19. ds. blev Flertallets Forslag endelig vedtaget, idet 12 stemte Ja, 8 Nej, 1 stemte ikke og 1 var fraværende.

Idet man vedlægger Udvalgets Betænkning, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums Omsorg.

Stahlschmidt.

Edw. Mortensen.

S. D. fremlagdes og oplæstes saalydende *Mindretalsindstilling*.

Thorshavn, den 20. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Undertegnede Medlemmer af Lagtinget (Tingets Sambandsparti) tillader sig herved i Henhold til § 15 i Tingets Forretningsorden at udtale følgende med Hensyn til den af Tinget behandlede Sag om Lagtingsloven.

Sambandspartiet har overensstemmende med den Stilling, som Partiet indtog i 1915 (jfr. Lagtingstidende 1915, Side 78—82 og Bilag 17), nu fremsat Forslag i Tinget om, at Amtmanden og Provsten skal udgaa af Tinget som Medlemmer, og er med Hensyn hertil enig med Tingets Flertal (Selvstyrepartiet), men man beklager samtidig, at der ikke har kunnet paavises en mere tilfredsstillende Ordning af dette Punkt end sket.

Vi har ikke ønsket ved en Sammenkædning af Spørgsmaalet om Amtmanden og Provsten som selvskrevne Medlemmer af Tinget med andre og stærkt omvistelige eller uigennemførlige Spørgsmaal, at vanskeliggøre eller hindre Ordningen af det førstnævnte Spørgsmaal. Vi har derfor lagel dette for sig som en Sag, der foreslaas ordnet straks, medens den endelige Afgørelse af

andre Spørgsmaal vedrørende Lagtingsloven, der tildels nødvendiggør Afholdelsen af nyt Lagtingsvalg, foreslaas udsat til nærmere Forhandling med Regeringen og til Afgørelse i en af Tingets første Samlinger.

Selvstyrepartiets Stilling i Sagen synes os derimod egnet til at hindre en snarlig Afgørelse af det nævnte Spørgsmaal, hvormed der er Enighed indenfor Tinget.

I forskellige andre Retninger er vi derimod ganske uenige med Selvstyrepartiet.

Dette gælder først og fremmest med Hensyn til saadanne Forslag, der tilsigter at gøre Indgreb i Grundloven, eller overhovedet har Berøring med Selvstyrepartiets Virksomhed for at svække Forhindelsen mellem Færøerne og det øvrige Rige.

Vi modsætter os derfor det vedtagne Forslags § 5, 1. Punktum om, at Regeringen skal forelægge Lagtinget til Betænkning alle Lovudkast, der vedrører Færøerne, førend saadanne som Lov sættes i Kraft paa Øerne. Denne Bestemmelse vil nemlig indskrænke Lovgivningsmagtens Myndighed i Følge Grundlovens § 2.

Vi modsætter os det vedtagne Forslags §§ 3, 4 og 10, hvorefter visse Bestemmelser i Grundloven med Hensyn til den for hele Riget fælles grundlovsmæssige Forsamling, Rigsdagen, skal gøres gældende ogsaa for Lagtinget. De i Paragraferne indeholdte Bestemmelser paakræves ikke og kan kun have til Hensigt at give Lagtinget Præget af en Rigsdag.

Vi modsætter os Forslagets § 9, da vi mener, at Statsmagtens Repræsentant i Lagtinget bør være Amtmanden. Samtidig skal vi bemærke, at vi ikke har noget imod, at det udtrykkelig angives i Lagtingsloven, at Justitsministeren har Adgang til Tinget.

Vi tillader os at fremhæve, at Selvstyrepartiet i Lagtingssamlingen 1915, jfr. Lagtingstidende 1915, Bilag 12, har fremsat Krav om langt mere vidtgaaende Ændringer i Lagtingsloven m. v., end de, der indeholdes i Partiets nu foreliggende Forslag. Man kan imidlertid ingenlunde udlede heraf, at Partiet nu er mere moderat sindet end tidligere. Den mundtlige Forhandling i Tinget, sammenholdt med Udvalgsbetænkningen fra i Aar, særlig dennes to første Stykker, viser, at Selvstyrepartiets nuværende Stilling er rent foreløbig og dikteret af Hensyn til, hvad Partiet anser belejligt for Tiden.

Det er beklageligt, at Selvstyrepartiet ikke har villet optage en virkelig Forhandling om Spørgsmaalet angaaende en mere retfærdig Fordeling af Lagtingsrepræsentationen end den forhaandenværende. Vi har fremsat Forslag herom i Udvalgsbetænkningen under Punkt III og Punkt IV, hvortil vi henviser. Vi tillader os at paapege, at Selvstyrepartiets Medlemmer i Lagtinget er valgt med et Mindretal af de paa Øerne som Helhed afgivne Stemmer, at dette Parti paa Grundlag, som Partiet nu fastholder, med et Antal af ialt 2733 Stemmer har opnaaet 11 Mandater af de 20, som blev besatte ved det sidste almindelige Lagtingsvalg, medens Sambandspartiet med 2952 Stemmer kun opnaaede 9 Mandater.

Vor Stilling til Sagen vil isøvrigt fremgaa af Udvalgsbetænkningen.

Oliver Effersøe. J. M. Matras. Poul Niclasen.

Joen Poulsen. Joen Rasmussen. A. Samuelson. M. Samuelson.

H. C. W. Torgarð. Joen Jacob Weihe.

XVII. Udlevering af berusende Drikke fra Apoteker.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af 24. Januar 1918:*

Under 28. f. M. har Justitsministeriet tilskrevet Amtet saaledes:

»Under Henvisning til Amtets Skrivelse af 5. Oktober 1916 — 1916. 67 — og i Forbindelse med Telegram herfra af 21. d. M., skal man herved meddele, at der under 21. d. M. er meddelt allerhøjeste Stadfæstelse paa Lov for Færøerne om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m., og at der under s. D. i Henhold til § 5, 2det Stk., i denne Lov er udfærdiget en allerhøjeste Anordning angaaende, hvad der skal forstaaes ved Drikke i Loven.

Justitsministeriet har derhos i Henhold til Lovens § 4 under D. D. udfærdiget en Anordning for Færøerne om Salg af denatureret Spiritus samt under s. D. en Bekendtgørelse om Ændring i Reglement i Henhold til Sølovens § 45 for Skibsmandskabs Forplejning og Opholdsrum om Bord i færøske Fiskerskibe af 6. November 1893, ligesom man har henstillet til Handelsministeriet at søge udvirket, at der udfærdiges en Bekendtgørelse om en tilsvarende Ændring i Reglement angaaende Skibsmandskabs Forplejning og Opholdsrum om Bord af 25. Februar 1913, for saa vidt angaar de af dette Reglement omfattede Skibe.

Man vedlægger nogle Eksemplarer af den ovennævnte Lov m. v. saavel som Udkast til en Anordning for Færøerne om Udlevering af berusende Drikke fra Apoteker, jfr. Lovens § 1, 2det Stk., idet man anmoder Amtet om at foranledige tilvejebragt en Udtalelse fra Lagtinget angaaende dette Udkast.

Hvilket herved meddeles Lagtinget til behagelig Efterretning, idet Eksemplarer af de ommeldte Tryksager vedlægges.

Man vedlægger derhos det fornævnte Udkast til Anordning for Færøerne om Udlevering af berusende Drikke fra Apoteker, idet man skal anmode Lagtinget om en Udtalelse angaaende dette Udkast.

Ved Sagens 1. Behandling den 8. August vedtoges det efter Forslag af Winther at henvise den til Udvalget for forskelligartede Sager.

Den 2. September afgav Udvalget (Ordfører: P. Nielsen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

Ved Skrivelse af 24. Januar d. A. har Færø Amt tilstillet Lagtinget en fra Justitsministeriet under 28. December f. A. modtaget Skrivelse, hvori Mini-

steriet udbeder sig Lagtingets Udtalelse over et medfølgende Udkast til en Anordning for Færøerne om Udlevering af berusende Drikke fra Apoteker.

Amtet har under 2. Januar d. A. angaaende Udkastet til Anordning fra Færøernes Fysikat indhentet en Erklæring, der ligeledes er tilstillet Tinget.

Underlegtede Udvalg, til hvilket Sagen er bleven henvist, skal tillade sig at udtale følgende:

I Henhold til § 1, 2. Stk., i Lov for Færøerne af 21/12—17 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke, overdrages det til Justitsministeren at fastsætte de Regler, hvorefter der fra Apoteker og eventuelt Haandkøbsudsalg maa udleveres berusende Drikke.

Det fra Justitsministeriet tilsendte Udkast til Anordning gaar ud paa, at Udlevering af berusende Drikke fra Apoteker kun maa finde Sted efter en af en autoriseret Læge udstedt Recept, hvori angives, hvor stort Kvantum af den paagældende Drik der maa udleveres, og om det maa udleveres en, to eller tre Gange. Vedkommende Apoteker skal, hver Gang Recepten benyttes, give den Paategning om, hvor meget der er udleveret.

Færøernes Fysikal udtaler i sin Erklæring, at berusende Drikke som Medikament væsentligst benyttes ved akute Sygdomme, og at det sjældent er nødvendigt at hentytte mere end én af de almindeligst benyttede Portioner; da det desuden vil være nemmere for Apotekeren, foreslaar Fysikus, at der kun maa udleveres een Gang efter samme Recept, og at Apotekeren skal annullere denne efter Brugen.

Udvalget har overvejet, hvilken af de to foreslaaede Fremgangsmaader, at udlevere een eller flere Gange efter samme Recept, maa anses for den mest hensigtsmæssige, og man er kommet til det Resultat, at det maa anses for rigtigst kun at udlevere een Gang efter samme Recept. Ikke alene vil dette yde en større Garanti mod eventuelt forekommende Misbrug, da det selvfølgelig vil falde vanskeligere for Personer, der ønsker at omgaa Loven, at faa udstedt Recepter flere Gange, men det betyder tillige en Lettelse for Apotekeren ved Kontrollen af de indleverede Recepter.

Man skal derfor foreslaa Lagtinget at vedtage følgende

Udkast

til

Anordning for Færøerne om Udlevering af berusende Drikke fra Apoteker.

I Henhold til § 1, 2. Stk., i Lov for Færøerne om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. af 21. December 1917 bestemmes herved følgende:

Udlevering af saadanne Drikke fra Apoteker maa kun finde Sted efter en af en autoriseret Læge udstedt Recept, i hvilken der er angivet hvor stort et Kvantum af den paagældende Drik, der maa udleveres. Der maa kun udleveres een Gang efter hver Recept, idet denne annulleres af Apotekeren efter Brugen.

Denne Anordning træder i Kraft den 1. Januar 1919.

Ved Sagens 2. Behandling den 5. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved 3. *Behandling* den 9. *September* vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig med 17 Stemmer.

Den 16. *September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*.

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 16. *September* 1918.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet et med det høje Ministeriums Skrivelse af 28. December f. A. til Færø Amt fremsendt Udkast til en Anordning for Færøerne om Udlevering af berusende Drikke fra Apoteker.

Sagen er blevet behandlet i et Udvalg og underkastet 3 Behandlinger i Tinget. Ved 3. *Behandling* den 9. ds. vedtoges med 17 Stemmer et af Udvalget fremsat Udkast til Anordning for Færøerne om Udlevering af berusende Drikke fra Apoteker.

Idet man tillader sig at vedlægge det nævnte Udkast og den af Udvalget afgivne Betænkning, skal man paa det bedste anbefale Sagen til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Stahlschmidt.

Poul Nielsen.

Joen Poulsen.

Fra Justitsministeriet er modtaget følgende *Skrivelse*:

Justitsministeriet.

København, den 30. November 1918.

Under Dags Dato har Justitsministeriet udtærdiget den hofølgende Anordning om Udlevering af berusende Drikke fra Apoteker paa Færøerne. Anordningen vil blive indrykket i Lovtidende, og nogle Særtryk vil blive eftersendt.

Hvilket herved meddeles under Henvisning til Amtets Skrivelse af 23. September d. A. — 1918 Nr. 30.

P. M. V.

E. B.

Lundbye.

Til

Amtmanden over Færøerne.

Anordning

om

Udlevering af berusende Drikke fra Apoteker paa Færøerne.

I Henhold til § 1, 2. Stykke, i Lov for Færøerne om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. af 21. December 1917 fastsættes det herved, at Udlevering af saadanne Drikke fra færøske Apoteker kun maa finde Sted efter en af en autoriseret Læge udstedt Recept, i hvilken det er angivet, hvor stort et Kvantum af den paagældende Drik der maa udleveres. Der maa kun udleveres een Gang efter hver Recept, og denne skal annulleres af Apotekeren efter Brugen.

Denne Anordning træder i Kraft den 1. Januar 1919.
Hvilket herved bringes til almindelig Kundskab.

Justitsministeriet, den 30. November 1918.

Zahle.

Lundby.

XVIII. Haandkøbsudsalg af Medicamenter i Bygden Svino.*)

Den 8. August fremlagdes et Andragende om Oprettelse af et Haandkøbsudsalg af Medicamenter i Bygden Svino.**)

Ved Sagens 1. Behandling den 21. August vedtoges det eller Forslag af R. Rasmussen at henvise den til det kommunale Udvalg.

Den 14. September afgav Udvalget (Ordfører: Joen Poulsen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en Sag angaaende Oprettelse af et Haandkøbsudsalg af Medicamenter paa Svino. Sagen er som flere lignende af samme Art kommet frem paa en mindre heldig Maade, idet den er rejst af en Købmand, der ønsker at faa et saadant Udsalg, i Stedet for at den skulde være rejst af Forstanderskabet. Sagen er imidlertid anbefalet af Forstanderskabet, og Udvalget har derfor ment, at man kan behandle Sagen som indkommen fra dette. Sagen er desuden anbefalet af Distriktslægen paa Norderøerne og Fysikus paa Færøerne.

*) Se Lagtingstidende for 1917, Side 85.

**) Udelades her.

Det Spørgsmaal, Udvalget og Lagtinget skal tage Stilling til, er, hvorvidt der skal oprettes et saadant Haandkøbsudsalg i Bygden Svinø, og her maa Udvalget tilraade Oprettelsen. Vel har Bygden kun 200 Indbyggere; men den ligger langt fra nærmeste Læge (i Klaksvig), og Øen er ved et ofte ufarbart Sund (Svinøfjord) skillt fra det nærmeste Haandkøbsudsalg (i Kvannesund), saa det maa anses nødvendigt, at Beboerne kan faa Lejlighed til paa selve Øen at forsyne sig med almindelige Haandkøbsmedicamenter.

Man tillader sig derfor at foreslaa til Vedtagelse:

Tinget anbefaler, at der i Bygden Svinø i Norderøernes Lægedistrikt oprettes et Haandkøbsudsalg af Medicamenter.

Ved 2. *Behandling* den 17. September vedtoges Sagens Overgang til 3. *Behandling* med 11 St. — 0.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 19. September vedtoges Udvalgets Forslag med 16 Stemmer — 0.

Den 20. September oplæstes og vedtoges følgende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 19. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling haft til Behandling Spørgsmaalet om Oprettelse af et Haandkøbsudsalg af Medicamenter i Bygden Svinø.

Sagen er blevet behandlet i et Udvalg, der under 14. ds. afgav medfølgende Betænkning, til hvilken man tillader sig at henvise.

Udvalget fremsatte saalydende Forslag:

(Se Udvalgsbetænkningen.)

Ved Sagens 3. *Behandling* i Dag vedtoges Udvalgets Forslag med 16 Stemmer.

Idet man hoslagt ærbødigst tillader sig at fremsende Sagens Akter, tillader man sig lige ærbødigst at indstille Sagen til det høje Ministeriums velvil lige Afgørelse.

Stahlschmidt.

Joen Poulsen.

M. A. Winther.

Fra Justitsministeriet er modtaget saalydende *Skrivelse*:

Justitsministeriet.

København, den 2. December 1918.

I Anledning af det med Amtets Skrivelse af 9. Oktober d. A. — 1918-298 — hertil indsendte Andragende tillader Justitsministeriet herved, at Indehaveren af Apoteket i Thorshavn indtil videre og under Tilsyn af vedkommende Embedslæger maa paa sit An- og Tilsvær have Udsalg i Bygden Svinø paa Svinø af saadanne Apotekervarer, som paa Apotekerne forhandles i Haandkøb, paa Vilkaar, at der ikke af Køberne maa fordrres højere Betaling, end Taksten foreskriver, hvorimod Avancen maa søges i den Provision, som maatte blive tilstaaet af Apoteket.

Ligesom Ministeriet derhos forbeholder sig til enhver Tid at tage denne Tilladelse tilbage, saaledes bør ogsaa den Tilladelse, der meddeles den Person, som maatte blive antaget som Forhandler, knyttes til den Betingelse, at der af denne ikke udleveres anden Medicin end den fra Apoteket modtagne, samt at Medicinen kun udleveres i den Tilstand, hvori den modtages fra Apoteket, forsynet med dettes Segl og Signatur samt med paategnet taksmæssig Betaling.

Hvilket man herved skal meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse for vedkommende Forstanderskab, for Indehaveren af det ovennævnte Apotek og for vedkommende Embedslæger.

P. M. V.

E. B.

Lundbye.

Til

Amtmanden over Færøerne.

XIX. Pieranlæg i Vaag.*)

Den 19. August fremlagdes et Andragende fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune om Lagtingets Medvirkning til at erholde Tilskud fra Statskassen til et Pieranlæg i Vaag.

Ved Sagens 1. Behandling den 24. August vedtoges det efter Forslag af Thomsen at henvise den til et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvortil den 26. s. M. valgtes: Mortensen, Thomsen og Effersøe.

Den 10. September afgav Udvalget (Ordfører: Thomsen) følgende:

Uvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat for at afgive Betænkning over et Andragende til Lagtinget fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune af 5. August d. A. skal anføre følgende:

*) Se Lagtingstidende for 1912, Side 106

I Lov Nr. 127 af 29. April 1913 om Anlæg af Havne m. v. paa Færøerne § 3 bestemmes, at der, forsaavidt ikke alle de i §§ 1—2 nævnte Anlæg maatte komme til Udførelse, eller de ansaaede Udgifter ikke maatte medgaa, vil kunne ydes Statstilskud til Anlægget af en Pier ved Vaag.

Forstanderskabet andrager nu Lagtinget om at søge udvirket, at det nævnte Pieranlæg i en noget udvidet Form, som er omtalt i Skrivelse fra Forstanderskabet af 24. August og 20. September 1909 og 25. Juli 1912, maa blive udført samtidig med de andre i nævnte Lov omtalte Havneanlæg.

Man maa gaa ud fra, at alle de i Loven af 29. April 1913 omtalte Havneanlæg til sin Tid vil komme til Udførelse, og at Priserne paa Materialier og den forhøjede Arbejdsløn utvivlsomt vil bevirke, at alle de i nævnte Lov ansaaede Udgifter vil medgaa, saaledes at den i § 3 forudsatte Mulighed ikke vil indtræffe.

Da Vaag er den tredje største Handelsplads paa Færøerne og har været i en stærkt stigende Udvikling i de sidste 10 Aar, er man ikke i Tvivl om, hvilken stor Betydning et Pieranlæg vil have for denne Bygds fremtidige Trivsel og yderligere Udvikling.

Foruden at der derfra drives et stort Fiskeri med Fiskekultere og Motorbaade, som yderligere vil ophjælpes, hvis et saadant Pieranlæg blev udført, har man tillige tænkt at anskaffe Damptrawlere til større Fiskeridrift, hvilket i høj Grad vilde fremmes, om Havneforholdene forbedres.

Endvidere er der stor Trafik fra Vaag baade, hvad Import af Salt, Kul, Tømmer og almindelige Handelsvarer som Eksport af Klipfisk, Saltfisk, Tran, Rogn, Uld og Fjer angaar, men Losning og Ladning har sine store Vanskeligheder ved daarlige Vejrforhold, sætlig ved Vintertid.

Havneloven af 29. April 1913 har anerkendt Betydningen af et Anlæg i Vaag, hvilken Betydning nu er langt større end dengang.

I Henhold til ovenanførte og under Henvisning til Lagtingets tidligere Udtalelser om denne Sag, og at der hos Beboerne i Vaag ved nævnte Lov af 1913 var vakt en berettiget Forventning om, at der skulde blive noget tilovers af de da bevilgede Penge til et Anlæg, hvilket nu maa anses udelukket, skal man tillade sig at stille følgende Forslag:

Lagtinget anbefaler, at der udvirkes en Bevilling af Statskassen til Anlæg af det i Andragende fra Forstanderskabet for Vaag Sogus Kommune af 5. August d. A. omtalte Pieranlæg ved Vaag, og at dette Anlæg udføres samtidig med de i Lov Nr. 127 af 29. April 1913 §§ 1—2 omtalte Havneanlæg.

Ved Sagens 2. Behandling den 14. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. Behandling den 18. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer — 0.

Den 19. September oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 18. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Til Lagtinget er indkommet et Andragende fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune om Lagtingets Medvirken til, at der med Støtte fra Statskassen kan iværksættes et Pieranlæg til Udbedring af Havneforholdene i Vaag i en noget mere udvidet Form end det i sin Tid af Ingeniør Palle Bruun projekterede.

Dette Andragende blev henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som under den 10. dennes afgav Betænkning med Forslag.

Ved Sagens 3. Behandling blev Udvalgets Forslag vedtaget med 14 Stemmer.

I Forventning om, at det omtalte Anlæg maa kunne fremmes samtidig som de ved Lov af 29. April 1913 bevilgede Havneanlæg paa Færøerne, tillader man sig, idet man vedlægger samtlige Akter, at anbefale denne Sag til Ministeriets gunstige Foranstaltning.

Stahlschmidt.

D. J. Thomsen.

Joen Poulsen.

XX. Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig.*)

Den 26. August fremlagdes et Andragende fra samtlige Forstanderskaber i Norderøernes Syssel om Lagtingets Medvirkning til at erholde Statstilskud til en Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig**).

Den 27. August foretoges Afstemning om, hvorvidt Sagen skulde tages til Behandling i indeværende Tingsamling; Tilladelse hertil gaves med 13 Stemmer mod 0, hvorefter Sagen sættes under foreløbig Behandling.

Efter Forslag af R. Rasmussen vedtoges det at henvise Sagen til Udvalget angaaende Pieranlæg i Vaag og at supplere dette Udvalg med 2 Medlemmer.

Til at tillæde Udvalget valgtes i samme Møde R. Rasmussen og Matras.

*) Se Lagtingstidende for 1917, Side 48.

**) Udelades her.

Den 10. September afgav Udvalget (Ordfører: R. Rasmussen) følgende:

Udvalgsbetænkning.

I Lagtingets ordinære Samling 1917 blev behandlet et Andragende fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune, hvori der ansøges om, at der ved Lagtingets Medvirkning bliver ydet Støtte af Statskassen til Iværksættelse af en Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig. Det Udvalg, der blev nedsat til at afgive Betænkning i Sagen, henviser til, at den allerede i 1909 har været forelagt Tinget, som paa det Tidspunkt har anbefalet Sagen. Efter at have fremført forskellige Forhold, der tydeligt taler for, at Nødvendigheden og Berettigelsen af en saadan Forbedring af Havneforholdene, hvorom der ansøges, i høj Grad er paakrævet, stillede Udvalget Forslag om at fremme Sagen, saa snart Forholdene tillader det. Se iøvrigt Lagtingstidende for 1917, Side 48—50. Dette Forslag blev af Lagtinget enstemmig vedtaget og indstillet til Ministeriet for offentlige Arbejder.

Den 28. December 1917 har Amtmanden — som det ses af Lagtingstidende for 1917, Side 51 — modtaget en Skrivelse fra Ministeriet, hvori dette udtaler, at det, efter at have gjort sig bekendt med det af Lagtinget stillede Forslag, der dels gaar ud paa, at $\frac{1}{5}$ af Omkostningerne udredes af Statskassen og dels, at der bliver sendt en Ingeniør herop for at foretage de nødvendige Beregninger, saafremt de af Palle Brunn i sin Tid foretagne ikke maatte afgive det tilstrækkelige Grundlag, og efter at det har brevvexlet med Justitsministeriet og indhentet Erklæring fra Vandbygningsdirektøren, ikke for Tiden har set sig i Stand til at imødekomme Lagtingets Indstilling.

Da der desuagtet atter i Aar foreligger et Andragende fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune, og dette end mere nu er støttet af Forstanderskaberne for samtlige Kommuner i Norderøernes Syssel, maa man gaa ud fra, at Kravet om Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig er af indgribende Betydning for hele Norderøernes Syssel, hvad ogsaa tydelig fremgaar af selve Andragendets Ordlyd og de Udtalelser, der faldt ved Sagens første Behandling.

Naar man bortser fra Kvannesund, der ingenlunde kan anses for nogen god Naturhavn, er Klaksvig det eneste Sted paa Norderøerne, hvor der kan være Tale om, at man nogenlunde ubindret af Donning til enhver Tid vil kunne losse og lade fra større Fartøjer. Naar man nu ser hen til, at der fra Norderøerne, der er saaledes beliggende, at Færdsel til og fra andre gode Havne er ret farefuld for mindre Fartøjer ved Vintertid, drives et betydeligt Fiskeri paa Færoernes bedste Fiskeplads for Vinter- og Vaarfiskeri, og at saadant Fiskeri er særdeles velegnet for Motorfartøjer, vil det være indlysende, at en Havneplads, hvor Fiskefartøjerne kan ligge sikre i Vinterhavn, og hvor Losse- og Ladeforholdene for al den Import og Eksport, der følger af Fiskeriet, er tidssvarende, er en aldeles nødvendig Livsbetingelse og Udviklingsbetingelse ikke alene for Klaksvig men for hele Norderøernes Syssel og selvfølgelig derigennem for Landet i sin Helhed, da Fiskeriet jo er Færoernes Hovednæringsvej.

Det er derfor let at forstaa, at Forstanderskaberne, uagtet det af Ministeriet givne Svar just ikke er meget lovende for nærværende Tid, dog forsøger at forstærke deres Ønske med et nyt Andragende. Det er jo intet mindre end Betingelsen for Eksistens og Udvikling, det gælder for dem, en Betingelse, hvis Opfyldelse den trykkende Dyrtid just gør mere paakrævet. Endskønt der ved Sagen, saaledes som den foreligger for Lagtinget, ikke findes andet end, hvad ovenfor er anført, blev det ved den første Behandling i Lagtingssalen anført af den forhenværende Folketingsmand Edw. Mortensen, at det ingenlunde var saaledes at forstaa (som det maaske kunde synes af den foreliggende Skrivelse), at Ministeriet intet havde foretaget til Sagens Fremme. Han havde til-

sendt Klaksvig Kommune en Beregning over den paatænkte Udvidelse, udført af Vandbygningsdirektøren paa Grundlag af Professor Palle Bruuns Tegninger og Beregninger af det projekterede Pleanlæg. Det kan saaledes ikke anses for nødvendigt at sende en Ingeniør herop for at foretage noget i den Retning af, hvad Lagtingets Indstillingspunkt 2 angaar.

Man tør efter ovenstaaende gaa ud fra, at Kommunerne har gentaget sit Andragende paa Grundlag af denne sidste Beregning.

I Betragtning af Sagens store Betydning skal Udvalget tillade sig at gentage Lagtingets Forslag fra forrige Aar, for saa vidt Punkterne 1 og 3 angaar, samt tilføje, at man tænker sig Anlægget udført samtidig med og under samme Betingelser som de i Lov Nr. 127 af 29. April 1913 omhandlede Havne- og Broanlæg.

Forslag.

1. Lagtinget indsender til Regeringen med sin bedste anbefaling det i Sagen omhandlede fra i Fjor gentagne Andragende fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune m. fl. om Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig.
2. Lagtinget approberer, at Klaksvig Sogns Kommune paatager sig de nødvendige Forpligtelser, som det ommeldte Anlægs Tilvejebringelse maatte nødvendiggøre.
3. Lagtinget andrager Regeringen om, at det ansøgte Havneanlæg bliver udført samtidig med og under samme Betingelser som de i Lov Nr. 127 af 29. April 1913 omhandlede Havne- og Broanlæg.

Ved Sagens 2. Behandling den 16. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. Behandling den 18. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 St. — 0.

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting

Thorshavn, den 18. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling haft til Behandling et Andragende fra samtlige Forstanderskaber i Nordøernes Syssel gaaende ud paa at erholde Lagtingets Medvirkning til, at der med Støtte fra Statskassen kan iværksættes en Forbedring af Havneforholdene i Klaksvig. I Lagtingets ordinære Samling i 1917 forelaa et, samme Formaal gældende, Andragende fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune. Angaaende dette Andragende blev der den 15. Septbr. 1917 vedtaget en Indstilling til Ministeriet for offentlige Arbejder, men da Sagen ikke har nydt den Fremme, som Forstanderskabet for Klaksvig Sogns

Kommune har ment at kunne være tilfreds med, har dette sammen med de øvrige Forstanderskaber i Norderøernes Syssel, gentaget Andragendet fra i Fjor og tilføjet, at man ønsker Havneanlægget i Klaksvig udført samtidigt med og under samme Betingelser som de i Lov Nr. 127 af 29. April 1913 omhandlede Havne- og Broanlæg.

Andragendet blev henvist til det Udvalg, der var nedsat til Behandling af Pieranlæg i Vaag. Udvalget afgav under 10. Septbr. 1918 Betænkning i Sagen med Forslag, hvortil man tillader sig at henvise.

Ved Sagens 3die Behandling, der foretoges den 18. September 1918, vedtoges Udvalgets Forslag med 16 Stemmer for og ingen imod.

Under Vedlæggelse af samtlige Sagen vedrørende Akter tillader man sig paa det bedste at anbefale Sagen til det høje Ministeriums Forsorg og videre Foranstaltning.

Stahlschmidt.

R. Rasmussen.

Joen Poulsen.

XXI. Udvidelse af Lokalerne ved Klaksvig Skole.

Den 26. August fremlagdes et Andragende fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune angaaende Tilskud til Udvidelse af Lokalerne ved Klaksvig Skole*).

Ved Sagens 1. Behandling den 27. August vedtoges det efter Forslag af R. Rasmussen at henvise den til Kirkekassendvalget.

Den 14. September afgav Udvalget (Ordfører: Tórgarð) følgende

Udvalgsbetænkning.

Fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune er der indkommet et Andragende til Lagtinget om dettes Medvirken til, at der af Statskassen maa blive ydet Tilskud til Udvidelse af Lokalerne ved Klaksvig Skole. Det stadig voksende Antal Børn har nødvendiggjort, at man fra 1. Oktober d. A. har ansat en Lærerinde til ved Skolen, og da man har haft for Øje ogsaa at indføre Sløjd og Haandgerning som Undervisningsfag samt tilsigter at give Børnene en videregaaende Undervisning, vil en større Udvidelse af Lokalerne være nødvendig. Man har, som midlertidig Afhjælpning, lejet et Lokale i det derværende Forsamlingshus, men dette Lokale opfylder langt fra de Betingelser, der bør stilles til et Undervisningslokale.

Forstanderskabet har tænkt sig Udvidelsen foretaget saaledes, at den nuværende Beboelseslejlighed indrettes til Klasseværelser, og at der paabygges en Timpelotage med Kvist, hvorved Skolebygningen ialt kommer til at indeholde i Stueetagen 3 Klasseværelser og i Loftsetagen et stort Klasseværelse (med hvælvet Loft) samt Boliger for en ugift Lærer og en Lærerinde. Til Bolig for Førstelæreren opføres en selvstændig Bygning.

Der medfølger Tegninger til det paatænkte Byggeföretagende samt Beskrivelse og Overslag, hvoraf fremgaar, at Udgifterne vil andrage til Ombygning og Udvidelse af Skolebygningen 7550 Kr. og til Opførelse af Lærerboligen 6500 Kr. Endvidere udtaler Forstanderskabet, at da Priserne paa Bygningsmaterialier formentlig er stegne betydeligt siden dette Overslag indkom, kan der regnes med et større Beløb.

Der medfølger endvidere en Udskrift af Forhandlingsprotokollen fra Forstanderskabets Møde den 11. August, hvor Sognepræsten har været til Stede og paa Skolekommissionens Vegne har tiltraadt Valget af Planerne for Skolens Udvidelse, samt en Skrivelse fra Distriktslaget, hvori denne omtaler forskellige uheldige Forhold ved Skolebygningen og til Slutning udtaler, hvorledes Skolestuerne bør være indrettede.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, mener i al Almindelighed at kunne anbefale, at Sagen støttes med Tilskud af Statskassen, idet en Undervisning ved Skolen i Klaksvig som den paatænkte vil have stor Betydning ikke alene for selve Sognets Børn, men ogsaa for Børn fra andre Sogne paa Norderøerne, da den vil kunne virke som forberedende til Optagelse ved Mellem- og Realskolen i Thorshavn og derved forkorte Opholdet ved denne.

Udvalget mener derimod ikke at kunne anbefale de indsendte Planer for Udvidelse af Lokalerne, da disse forekommer at være ret uhensigtsmæssige. Dette gælder navnlig den til Gange og Forstuer aflagte Plads, som vil være aldeles utilstrækkelig og medføre store Ubehageligheder for Skolens Arbejde. Ligeledes maa man anse den foreslaaede Ordning, med den største Skolestue beliggende i Loftsetagen, for uheldig.

*) Udelades her.

Man har haft Lejlighed til at gøre dette gældende i en Forhandling med Forstanderskabets Formand, og har i den Anledning modtaget saalydende Skrivelse af 4. ds. fra Forstanderskabet:

«I Forbindelse med Forstanderskabets Andragende af 14. f. M. om Statstilskud til Udvidelse af Skolelokalerne i Klaksvig tillader man sig herved at meddele, at man har vedtaget at ændre den med det nævnte Andragende indsendte Plan derhen, at de 2 paa Bygningens østlige Side projekterede Forstuer sammenbygges til en fælles Forstue for de paatænkte 3 Skolestuer. — Desuden tænker man at opføre en Tilbygning til Skolebygningens nordlige Ende i en saadan Størrelse, at den giver Plads til en fjerde Skolestue, 10 × 11 Alen, samt Forstue ved den østlige Side. — Yderligere mener man at opføre Trimpel ovenpaa hele Bygningen, hvorved Loftsetagen vil blive saa rummelig, at der, om ønskes, senere kan indrettes Beboelseslejlighed for Andenlæreren.

Med denne Udvidelse af Byggeplanen kan man sandsynligvis under de nuværende Forhold, efter sagkyndig Udtalelse, regne med en samlet Udgift af ca. 25000 Kr.

Forstanderskabet tillader sig derfor at henstille, at det eventuelle Tilskud fra Statskassen søges ydet under Hensyn hertil.»

Udvalget kan i det væsentlige tiltræde den af Forstanderskabet vedtagne Ændring i Planen for Udvidelsen, men da denne nu anslaaes at ville koste ca. 25000 Kr. maa man formene, at dette ikke skyldes disse Ændringer, men den Priestigning paa Materialier, der har fundet Sted siden det oprindelige Overslag fremkom. Man vil ogsaa anse det for rettest, at der, inden Arbejdet paabegyndes, foreligger Planer for Udførelsen, der er godkendte af Skoledirektionen.

Med Hensyn til den Sagen medfølgende Skrivelse fra Distriktslægen, da finder man Anledning til at udtale, at de deri opstillede Fordringer med Hensyn til Plads- og Belysningsforhold i Skolelokaler ikke bør anvendes overfor Skolebygninger paa Færøerne, men at man derimod bør rette sig efter de af Kirke- og Undervisningsministeriet i 1909, ved Udgivelse af Regninger til Skolebygninger og Gymnastikhuse paa Landet i Danmark, fastslaaede Forhold.

Der vil ved et Tilskud som det heromhandlede ske en Afvigelse fra de Regler, der hidtil har været gældende for Statens Tilskud til Skolebygninger paa Færøerne, nemlig 1400 Kr. til en Skolestue og 2600 Kr. til Lærerbolig, men Udvalget mener dog at kunne anbefale Sagen under Henvisning til, at der i 1912—13 blev bevilget indtil Halvdelen af Udgifterne ved lignende Udvidelser af Skolen i Tveraa, ialt 6500 Kr.

Forslag.

Lagtinget indgaar til Undervisningsministeriet med Andragende om, at der af Statskassen ydes Klaksvig Sogns Kommune Tilskud til Udvidelse af Skolelokalerne paa Vilkaar, at Planerne hertil forelægges Færø Amts Skoledirektion til Godkendelse forinden Arbejdets Paabegyndelse.

Ved Sagens 2. Behandling den 16. September vedtoges, det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved 3. Behandling den 18. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 St. mod 0.

Den 19. September oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 19. September 1918.

Til

Undervisningsministeriet.

Lagtinget har i dets indeværende Samling behandlet et Andragende fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune, hvori udbedes Tingets Medvirken til, at der af Statskassen maa blive ydet et Tilskud til paatænkte Udvidelser af Lokalerne ved Skolen i Klaksvig.

Sagen har været behandlet i Kirkekasseudvalget, som den 14. ds. har afgivet Betænkning med saalydende Forslag:

(se Udvalgsbetænkningen).

Ved Lagtingets Møde den 18. ds. vedtoges Forslaget enstemmig med 17 Stemmer.

Idet man henviser til Sagens medfølgende Bilag og den ligeledes medfølgende Udvalgsbetænkning, skal man anbefale Sagen til velvillig Fremme ved det høje Ministeriums Forsorg.

Stahlschmidt.

H. C. W. Tórgarð.

Joen Poulsen.

XXII. Opførelse af et nyt Hospital i Thorshavn.*)

Den 5. August fremlagdes en *Skrivelse fra Fysikus* angaaende Opførelse af et nyt Hospital i Thorshavn**).

Ved Sagens 1. Behandling den 10. August vedtoges det efter Forslag af R. Rasmussen at henvise den til *Udvalget vedrørende Karantæneloven m. m.*

Den 16. September afgav Udvalget (Ordfører: Tórgarð) følgende

Udvalgsbetænkning.

Sagen angaaende Forbedring af Forholdene ved Færø Amts Hospital og i Forbindelse hermed Spørgsmaalet om Opførelse af nye Bygninger for Hospitalet har været til Behandling i Lagtinget i Samlingerne 1913, 16, 17, jfr. Lagtingsberetningerne for 1913, Side 9—11, 1916, Side 123—125 og 1917, Side 121—124.

I 1917 besluttede Lagtinget: »Sagen om Opførelse af et nyt Amtshospital udsættes indtil videre:

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 121.

**) Udelades her.

Sagen er nu ved Skrivelse fra Fysikatet af 17. Juli d. A. igen indbragt for Tinget.

Fysikatet udtaler i sin Skrivelse, at »Hospitalet i Thorshavn er nu i den Grad for lille til den stadig stigende Belegning og Forholdene i det hele saa daarlige, at næppe nogen Autoritet længer tør paatage sig Ansvaret derfor, . . .«. I samme Retning udtaler Hospitalsinspektionen sig allerede i 1913 i sin Skrivelse til Tinget af 26. Maj s. A. og i en senere Skrivelse af 21. September 1915.

Man har saaledes, som det fremgaar af Sagen, fra Hospitalsinspektionens Side længe været klar over de baade i sanitær og praktisk Henseende aldeles uforsvarlige Forhold ved Hospitalet, men da dette, der er en selvejende Institution, ikke besidder Midler til at foretage selv de simpleste Forbedringer, har man henvendt sig til Tinget om Støtte hertil.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, har under sine Overvejelser af Sagen haft Forhandlinger med Fysikus og har haft Lejlighed til at besøge Lokalteterne ved Hospitalet, hvorved man har faaet et tydeligt Indtryk af de vanskelige og i hygiejnisk Henseende højst uforsvarlige Forhold, hvorunder dette arbejder. Det kan saaledes med Hensyn til Rumforholdene anføres, at medens man ved nye Hospitaler kræver en Etagehøjde (Højde mellem Gulv og Loft) af 3,5—4 m og et Rumindhold i Sygestuerne af 30—33 m³ pr. Patient for Fællestuer og 40—45 m³ pr. Patient for Enestuer, er Etagehøjden i det nuværende Hospital kun 2,22 m, medens Sygestuernes Rumindhold ved almindelig Belegning kun er 10—10,5 m³ pr. Patient. Dette gælder ved normal Belegning af 16 Patienter, men da Belegningen for 1915 udviser et Gennemsnit af 13,30 og for 1916 16,35, har Forholdene til Tider stillet sig langt værre.

Med Hensyn til de ret elendige Pladsforhold kan blandt andet ogsaa anføres, at medens Lagtinget i 1915 har bevilget et Beløb af 2300 Kr. til Anskaffelse af et Røntgenapparat, har man ikke endnu kunnet anskaffe et saadant paa Grund af manglende Plads.

Udvalget finder, at skal der foretages noget til Afhjælpning af de herskende uheldige og utidssvarende Forhold, kan man ikke blive staaende ved f. Eks. blot at yde et mindre Tilskud til Forbedringer ved Hospitalet i dets nuværende Skikkelse. Denne Tanke synes ogsaa at have været raadende for det Udvalg, der tidligere har behandlet Sagen, idet man, uden dog at tage Stilling til Sagen i sin Helhed, har anbefalet Tinget, at yde de nødvendige Midler til Fremskaffelse af Forslag til nye Hospitalsbygninger, ligesom man har henstillet til Hospitalsinspektionen at fremskaffe Oplysninger om Ordningen af de økonomiske Forhold ved Hospitaler andre Steder, samt undersøge Mulighederne for at kunne opnaa Statstilskud og Tilskud fra de interesserede Kommuner til Opførelsen af et nyt Hospital i Thorshavn.

Der foreligger nu fra Inspektionen en Del Oplysninger i onnmeldte Retning (se Lagtingsberetningen for 1917, Side 121—124), men endskønt disse langt fra kan siges at være fyldestgørende — der savnes saaledes navnlig Oplysninger om, hvorledes man nede i Danmark har indrettet sig med Hensyn til Anlæg og Drift af lignende Hospitaler —, finder Udvalget dog, at man allerede nu bør tage Stilling til Sagen i Betragtning af dens store Betydning for det færøske Samfund.

Det er, efter Udvalgets Formening, ikke alene paastrængende nødvendigt at foretage saavel Forbedringer som Udvidelse af det nuværende Amtshospital, men det maa i al Almindelighed anses for nødvendigt, at man faar et tidssvarende Hospital paa Færøerne, der kan komme hele Befolkningen tilgode. Et saadant Hospital, der naturligt bør lægges i Thorshavn, vil selvfølgelig i første Række tjene som Hospital for Byen Thorshavn og Kommunerne i Thorshavn og Vestmannaavn Lægedistrikter, hvorfor disse Kommuner maa anses for at være særlig interesserede i Anlægget, men det vil uden Tvivl ogsaa kunne have stor Betydning for de andre Kommuner udenfor førnævnte Lægedistrikter, idet Tilstedeværelsen af et tidssvarende Hospital, foruden at overflødiggøre en Del af de nu saa hyppige Rejser til Hospitalsophold udenfor Færøerne, ogsaa ved Behandlingen af almindelige Sygdomstilfælde vil have sine Fordele fremfor de lokale Sygehuse i Tveraa og Klaksvig, baade med Hensyn til Lokalteter og Hospitalsmateriel.

I Henhold hertil og til hvad der iøvrigt foreligger i Sagen vedrørende de nuværende Hospitalsforhold, er Udvalget sindet til at foreslaa, at der fra Tingets Side foretages det nødvendige forberedende Arbejde til Opførelsen af et nyt tidssvarende Hospital i Thorshavn, og at der af de til Tingets Raadighed staaende Midler ydes et Tilskud til Opførelsen. Et saadant Tilskud finder Udvalget maa være betinget af, at de i Sagen interesserede Kommuner, nemlig samtlige Kommuner i Thorshavn og Vestmannaavn Lægedistrikter, ogsaa yder et passende Tilskud.

Man er dog i Udvalget klar over, at denne Sag vil kræve større økonomiske Ofre, end Lagtinget i Forening med de interesserede Kommuner er i Stand til at bære, hvorfor man ogsaa mener at kunne tilraade, at der andrages om Støtte fra Statskassen, idet man ikke nærer Tvivl om, at der fra Statsmyndighedernes Side vil blive vist Sagen særlig Velvilje. Udfra denne Mulighed, at Sagen kan gennemføres med Støtte fra Stat, Lagting og Kommune, har man tænkt sig disse Institutioner deltage i Udgifterne med henholdsvis $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{6}$ af den samlede Anlægssum saaledes, at naar man anslaaer Anlægget, omfattende et almindeligt medicinsk-chirurgisk Hospital og et Epidemihospital, til at ville koste 300,000 Kroner, vil det betyde et Tilskud fra

Staten	at.....	150000	Kr.
Lagtinget	-	100000	— og
Kommunerne	-	50000	—

Vedrørende Udgifterne ved den fremtidige Drift af Hospitalet, da vil det for Udvalget være ret vanskeligt at opstille noget Overslag, idet det nuværende Hospitals Regnskaber næppe kan lægges til Grund ved en saadan Beregning. Man bør dog gaa ud fra, at der vil udkræves et forholdsvis stort aarligt Tilskud til Driften, hvilket man formentlig maa tænke sig udredt kun af Lagtinget og eventuelt Thorshavns Kommune, idet man næppe kan regne med, at de øvrige Kommuner vil forpligte sig til et saadant Tilskud.

Kan der opnaas en Ordning som den foran skitserede, saa vil Hospitalet formentlig ophøre med at kunne drives som selvejende Institution, og maa overtages af Amtskommunen, og man tør i saa Fald forudsætte, at det nuværende Hospitals Ejendom (Grundareal og Bygninger) vil blive overdraget til det nye, ligesom man maa forvente, at det aarlige Deputat fra Statskassen paa 1158 Kr. vil kunne blive tillagt dette, hvorfor Udvalget vil tilraade, at man indgaar til Justitsministeriet med Andragende herom.

Denne Ordning vil imidlertid medføre en fuldstændig Ændring i Hospitalets Administration, idet denne hidtil er foregaaet ved en Inspektion, bestaaende af Landfogden, Fysikus og en dertil af Amtet beskikket Borger i Thorshavn, medens den nu formentlig maa ske ved Lagtinget og Thorshavns Byraad i Forening eller eventuelt kun ved Byraadet.

Da Lagtinget antagelig vil komme til at yde det forholdsvis største aarlige Tilskud til Driften, vil det synes naturligt, at Tinget ved et Udvalg overtager Administrationen af Hospitalet. Udvalget nærer imidlertid visse Betænkeligheder ved en saadan Ordning, idet et Lagtingsudvalg i Almindelighed vil have vanskeligt ved at følge den daglige Drift paa nært Hold, og derved ikke fuldtud kunne gøre sig gældende. Det samme Forhold vil ogsaa delvis gælde et Udvalg sammensat af Lagtinget og Thorshavns Byraad i Forening, medens Administrationen udelukkende ledet fra Byraadets Side sikkert vil være mest effektiv, da dette altid vil kunne følge Driften paa nært Hold, og ved Afgørelsen af vigtige Spørgsmaal lettere vil kunne tage en Beslutning end et Lagtingsudvalg, der kun kan konferere med Lagtinget i de ordinære Samlinger. Udvalget mener derfor at kunne tilraade, at der optages Forhandlinger med Thorshavns Byraad ogsaa om dette Spørgsmaal, under Tilsegn om et aarligt Tilskud fra Lagtinget til Driften.

Med Hensyn til Tilskud fra Kommunerne i Thorshavn og Vestmanna Lægedistrikter, da formener Udvalget, at selv om de fleste af disse Kommuner i 1917 paa Hospitalsinspektionens Forespørgsel om, hvorvidt de var villige til at yde Tilskud til et eventuelt nyt Hospital i Thorshavn, har svaret benægtende (jfr. Lagtingsberetningen for 1917. Side 121—124), saa vil der nu -- ved en fornyet Forespørgsel fra Lagtinget, bilagt med Oplysninger om, hvorledes man foreløbig har tænkt sig Sagen ordnet, og særlig ved at tilstille Kommunerne en Oversigt over, hvorledes man har tænkt sig Fordelingen af Tilskuddet paa de enkelte Kommuner -- uden Tvivl kunne opnaas et gunstigere Resultat.

Med Hensyn til Thorshavns Kommunes Stilling til Sagen har Udvalget haft en Forhandling med det samlede Byraad, som viste sig at være særdeles gunstig stemt for Opførelsen af et nyt Hospital, og samtlige Medlemmer udtalte deres Tilskudning til, at Kommunen ydede et Tilskud i Størrelse som af Udvalget anslaaet. Man udtalte, at Sagen vilde blive tagen op til nærmere Behandling i et Byrådsmøde, hvor man saa eventuelt vilde vedtage en Beslutning i den udtalte Retning. Vedrørende Spørgsmaalet om Kommunens Deltagelse i Driften med Tilskud, vilde man ikke endnu udtale sig.

Naar Udvalget nu vil tilraade, at der fra Lagtinget stilles Forespørgsel til de for nævnte Kommuner om, hvorvidt man deraf er villig til at yde Tilskud til Sagens Gennem-

førelse, saa anser man det for heldigst, at man fra Lagtingets Side foreslaar Størrelsen af de enkelte Kommuners Andel i det for samtlige Kommuner kalkulerede Tilskud. Udvalget har i den Anledning foretaget en forholdsvis Fordeling, beregnet delvis efter Folkemængde og delvis efter Kommunernes mere eller mindre lette Adgang til Hospitalet under Hensyn- tagen til Afstande, Kommunikationsforhold o. a., der maa være bestemmende for ved- kommende Kommunes Interesse i Anlægget saaledes, at man vil foreslaa de ca. $\frac{1}{3}$ af Til- skuddet fordelt efter Folketal og ca. $\frac{2}{3}$ efter Beliggenhed, afrundet efter Skøn. Herefter vil de paagældende Kommuners Tilskud fordele sig saaledes:

Thorshavns Kommune	15000 Kr.
De forenede Sogne i Sydstrøms Kommune:	
Thorshavns udenbys Sogn	900 —
Kirkebø —	1200 —
Kalbak —	500 —
Nolsø Sogns Kommune	1200 —
Kollefjord — —	1300 —
Kvalvig — —	1500 —
Haldersvig og Saksen — —	1700 —
Vestmørehavn — —	2500 —
Kvivig — —	1750 —
Næs — —	4200 —
Sjov — —	3200 —
Ejde. — —	2600 —
Sandevaag — —	1750 —
Midvaag — —	2100 —
Sørvaag — —	2200 —
Bø — —	400 —
Myggenæs — —	500 —
Sandø Præstegælds Kommune:	
Skopen Sogn	1250 —
Sand —	2100 —
Husevig —	800 —
Skaalevig —	850 —
Skud —	500 —

Iøvrigt henvises til den Betænkningen vedlagte specificerede Udregning.

Som det fremgaar af foranstaaende, finder Udvalget, at Hospitalsforholdene er af den Art, at Sagen kræver hurtigst Fremme, hvorfor man er sindet til at foreslaa, at der nedsættes et Udvalg til sammen med Amtmanden at arbejde videre med Sagen.

Dette Udvalg vil have til Opgave at forhandle med Kommunerne paa Grundlag af det i nærværende Betænkning fremførte, ligesom Udvalgets Opgave ogsaa vil være at foranledige udført andre nødvendige forberedende Arbejder som Undersøgelser, Opmaa- linger m. v. af Byggeplads, Fremskaffelse af Forslag til Bygningerne og hvad der iøvrigt kræves til Fremme af Sagen.

Med Hensyn til Stedet og Byggeplanerne for et nyt Hospital, da henleder Fysikatet Opmærksomheden paa de i Lagtinget beroende Forslag af 1915 og 1917 og udtaler, at For- slaget af 1915 med et helt nyt Komplex paa Skansetrøen, sikkert vil være det bedste, naar der foretages et Par Smaaforandringer. Fysikatet udtaler videre, at skulde man finde Op- gaven for stor ved paa en Gang at opføre et nyt Hospital, vil man kunne begynde med Op- førelsen af Hovedbygningen (det egentlige Hospital) og indtil videre benytte det nuvæ- rende til Epidemihus. Dette har ogsaa været Hovedhensigten med Forslaget af 1917, som tager Sigte paa Benyttelsen af det nuværende Hospitals Grund.

Valget af Byggegrund, formener Udvalget, bør ske med Hensyn til, at der vil være gode Muligheder for senere Udvidelse af Bygningerne, at der opnaas en isoleret Beliggen- hed, uden dog at fjernes for langt fra Byen, og at der opnaas en god Vejforbindelse med Byen. Der bør ogsaa tages Hensyn til en betryggende Vandforsyning og gode Afledningsforhold, lige- som der i Hospitalets umiddelbare Nærhed bør findes en god Landingsplads, men i første Række bør der tages Hensyn til gode Jordbundsforhold og en solrig Beliggenhed.

Det nuværende Hospitals Grund har sine store Fordele ved en central Beliggenhed med gode Adgangsforhold saavel fra Land- som Søsiden, ligesom der er god Vandforsyning; men derimod har Grundarealet ikke ret stor Udstrækning, hvorfor der ikke vil være Muligheder for fremtidige Udvidelser, da der allerede er bygget tæt op til Grunden med Pakhusbygninger. Dette i Forbindelse med Beliggenheden ud til Havnen, vil medføre en støjende og larmende Virksomhed i Hospitalets umiddelbare Nærhed, og kan have en uheldig og maaske skadelig Indflydelse paa Patienterne. De syd for Grunden liggende Arealer, der tilhører Kommunen, kan man ogsaa forudsætte i en nær Fremtid vil blive bebyggede med Pakhuse, som vil hindre Sollysets Adgang til Sygestuerne.

Som en Mulighed har man i Forslaget af 1915 tænkt sig det nye Hospitalsanlæg lagt paa Skansetrøen. En af Aarsagerne dertil har formentlig været denne, at da dette Areal tilhører Staten, har man regnet med, at Grunden vil kunne erhverves til en forholdsvis rimelig Pris, eventuelt ydes gratis. Men endskønt denne Plads er ret ideel med Hensyn til en fri og solrig Beliggenhed og vil have gode Afløbsforhold direkte ud til »Strømsø«, saa frembyder den imidlertid visse Vanskeligheder i andre Retninger nemlig dels, at der er en uheldig Vejforbindelse fra Byen og ret uheldige Landingssteder ved selve Stedet, og der kan næppe ventes en Forandring af disse Forhold før en Gang det projekterede Havneanlæg er fuldført, og dels vil det være ret vanskeligt at opnaa en tilstrækkelig god Vandforsyning.

Udvalget har derfor haft sin Opmærksomhed henvendt paa et andet Areal, der kan egne sig til Formaalet, og som ved ogsaa at tilhøre Staten formentlig maa kunne erhverves paa lempelige Vilkaar, nemlig et Stykke af Aalekærsbøen beliggende umiddelbart op til Sandegærde. Sammen med Fysikus har Udvalget beset dette Areal, som man finder vil egne sig godt til Anlæg af et Hospital, og ved den Forhandling, Udvalget havde med Thorshavns Byraad, udtalte dets Medlemmer sig i Tilslutning hertil. Denne Plads maa siges at tilfredsstille alle de forannævnte Krav, idet den har en fri og solrig Beliggenhed, paa samme Tid som den ikke kan henregnes til de vindbaarde Steder. Der findes ved selve Stedet en forholdsvis god Landingsplads (Sandagersnes) ligesom der allerede nu er forholdsvis god Vejforbindelse med Byen, men denne vil, naar Vejanlægget Thorshavn—Velhøstad formentlig i en nær Fremtid bliver udført, være ret ideel. Endvidere er der gode Betingelser for en betryggende Vandforsyning og ret gode Afløbsforhold.

Selve Arealet har gennemgaaende ikke ret stor Værdi, da det hovedsagelig kun har et tyndt Lag Muldjord (gaddur) og for en Del er bar Klippe. Kun det sydlige af Grunden har forholdsvis dyb Jord og vil derved eventuelt egne sig til Haveanlæg. Udvalget maa derfor formene, at dette Areal vil kunne stilles til Raadighed af Statskassen mod en mindre Erstatning, eventuelt gratis.

Udvalget har gennemgaaet de i Sagen foreliggende Forslag til et nyt Hospital og skal indskrænke sig til at omtale Forslaget af 1915, idet det senere Forslag af 1917 kun er et Uddrag i sammentrængt Form af det første store og mere fyldige Forslag. Dette, der er forfattet med Beliggenheden paa Skansetrøen for Øje, omfatter Hovedbygning, Epidemibygning, Cellebygning, Lighus, Motorhus og Kælder. Endvidere er der ved Placeringen af Bygningerne haft for Øje en senere Opførelse af Bolig for en Hospitalslæge. Udvalget formener, at dette Forslag hovedsagelig maa lægges til Grund ved den endelige Udarbejdelse af Tegningerne, idet Hovedbygningen (det egentlige Sygehus) er projekteret til ved normal Belægning at rumme 22 Senge fordelt i 4 fire Sengs, 2 to Sengs og 2 en Sengs Stuer. Dette maa man, navnlig efter Forhandling med Fysikus, anse for tilstrækkelig indtil videre. Naar saa Rumforholdene beregnes efter de nugældende Forhold, vil Belægningen i Nødstilfælde kunne overskrides en Del. Der findes desuden i Stueetagen en Opholdsstue for Patienterne (Besøgstue), Operationsstue, Forbindingsstue, Røntgenstue, Sygeplejerekvisitstue, Lægeværelse m. m., samt i Loftetagen Værelser for Sygeplejersker, Elev og Piger, og i Kælderetagen de for Økonomien nødvendige Rum.

Epidemibygningen er beregnet til 16 Senge, fordelt i fire Afdelinger paa 2 Stuer hver, hvoraf den ene Afdeling er tænkt til Karantæne. Denne Afdeling bør imidlertid opføres som en særlig Bygning, tilstrækkelig isoleret fra de andre Bygninger og opføres udenfor det egentlige Anlæg (jfr. Sag Nr. 22 Karantæneloven). Man tænker sig alligevel Karantænehospitalet, som forøvrigt ogsaa Epidemihospitalet, økonomiseret fra det egentlige Hospital, hvad der unægtelig vil have sine Fordele.

Hvad angaar Cellebygningen, da mener man ikke en saadan nødvendig, idet der aldrig vil blive Tale om Behandling af Sindssyge. Der vil derfor, til foreløbig Indtælling af saadanne, kun udkræves 1 à 2 dertil indrettede Værelser i Hovedbygningen.

Det projekterede Motorhus vil overflødiggøres, om der oprettes en elektrisk Station i Thorshavn, da man vil faa Forbindelse med denne saavel til Røntgenlyset som til Belysning af Anlægget.

Med Hensyn til Lighuset, da mener Udvalget, at der i Forbindelse med dette bør indrettes et mindre Kapel. Iøvrigt skal man henvise til den med Forslaget følgende ret fyldige Beskrivelse og tilføje, at man finder det som en Forudsætning at Bygningerne opføres af Sten, hvortil forøvrigt den udpegede Byggeplads vil egne sig, da der findes godt Stenmateriale i tilstrækkelig Mængde og let tilgængeligt.

Naar Udvalget har anslaaet Udgifterne ved et nyt Hospital til 300000 Kr., da er dette ikke bygget over noget bestemt foreliggende Overslag; men da Forslaget af 1915 anslaaes til at ville koste ca. 150000 Kr. opført af Sten, bør man sikkert, under Hensyn til den Stigning af saavel Arbejdsløn som Materialier, der har fundet Sted siden 1915 og som formentlig ikke i en nær overskuelig Fremtid vil kunne bringes ned igen, regne med denne Pris. Udvalget har derfor ment, at naar der nu indhentes Forslag paany, kan dette ske med denne Sum for Øje, idet der altid ved et saadant større Byggeforetagende vil være Poster, hvis Størrelse vil kunne rette sig noget efter Byggesummen, selv om man ikke fraviger den en Gang bestemte Størrelse for Anlægget.

Idet man vil anbefale, at der nu paa ny indhentes Forslag til Bygningerne paa Grundlag af Forslaget af 1915 og det i nærværende Betænkning fremsførte, og at der til dette Formaal bevilges et passende Beløb, skal man bemærke, at medens de nu foreliggende Forslag er fremskaffede ved Henvendelse til kun een Person, vil der være meget, der taler for, at man, i Lighed med hvad der nu finder Sted andre Steder ved de fleste offentlige Byggeforetagender, ved en almindelig Konkurrence søgte at indhente saa mange Forslag som muligt.

Fordelen herved vil ikke alene være den, at man faar flere Forslag at vælge imellem, men ogsaa at man ved Præmiering eller Indkøb kan erhverve Ejendomsretten til de bedste Forslag, og ved en Sammenarbejden af disse bedste Ideer kan opnaa et særligt tilfredsstillende Resultat. En saadan Konkurrence bør formentlig afholdes indenfor Færøerne, og Udvalget vil tilraade, at der af en af Lagtingets Kasser bevilges det til Præmiering og andre hermed forbundne Udgifter nødvendige Beløb.

Til at foretage Bedømmelsen af de ved Konkurrencen indkomne Forslag vil man foreslaa, at der vælges en Komité paa 5 Medlemmer bestaaende af Fysikus og Kommune-lægen i Thorshavn samt 1 af Thorshavns Byraad og 2 af Lagtinget dertil valgte Mænd.

Konkurrencen udskrives af det staaende Udvalg, der nedsættes i Sagen, og som vil have til Opgave at forfatte Program for denne. Til Vejledning for Udvalget skal man foruden det foran anførte bemærke, at da en stor Del af de hidtil paa Færøerne opførte Stenbygninger lader meget tilbage at ønske med Hensyn til Vægkonstruktionen, navnlig vedrørende Isolation mod Fugtighed, vil det være formaalstjenligt ogsaa at indhente særlige Løsninger vedrørende dette Forhold, der ogsaa vil have Betydning ud over den foreliggende Opgave.

Der bør ogsaa ved Udarbejdelsen af Forslag lægges Vægt paa, foruden en praktisk Planløsning, at der gives Bygningerne et arkitektonisk set tiltalende Ydre, og at Anlægget kommer til at danne et arkitektonisk Hele. Der bør endvidere med Placeringen af de forskellige Bygninger tages Hensyn til fremtidige Udvidelser, eventuelt en senere Opførelse af Lægebolig.

Udvalget mener, som foran anført, at denne Sag kræver hurtig Fremme, og man gaar ud fra, idet man fremsætter nedenstaaende Forslag, at de Forhandlinger angaaende Tilskud m. v., som udkræves, maa kunne ske samtidig med, at man forbereder Sagen paa anden Maade med Fremskaffelse af Tegninger o. a., ligesom man formener, at Statstilskud vil kunne opnaas allerede nu paa Vilkaar, at Tegningerne forelægges Ministeriet til Godkendelse, forinden noget Arbejde paabegyndes.

Med Hensyn til det i Fysikatets Skrivelse fremsatte Forslag om foreløbig Anvendelse af en Del af Bygningen paa Tinganæs som Hospital, da finder Udvalget ikke denne Tanke tiltalende og agter ikke at stille noget Forslag i den Retning.

Fra Inspektionen for Færø Amts Hospital har Udvalget modtaget saalydende Skrivelse af 14. September d. A.:

Fra Udvalget er modtaget en mundtlig Forespørgsel om, hvorvidt Inspektionen kan anbefale, at Færø Amts Hospital gaar over paa andre Hænder.

Foranlediget heraf skal man udtale, at der, saa vidt Inspektionen bekendt, i det øvrige Kongerige kun findes ganske faa Hospitaler, der ligesom Færø Amts Hospital er selvejende Institutioner, men at man overalt er gaaet over til kommunale Hospitaler, som med betydelige Tilskud fra vedkommende Kommune yder billig Hjælp til ubemidlede Syge. En saadan Opgave kan det herværende Hospital, der ikke ejer anden Formue end Bygninger, Grund og Inventar, ikke paatage sig, idet Inspektionen maa tilstræbe, at Indtægten dækker Udgiften til Hospitalets Drift, hvilket navnlig i disse Tider nødvendiggør høje Takster.

Inspektionen skal derfor paa det bedste anbefale, at Færø Amts Hospital ophører med at være selvejende Institution og overgaar til den eller de kommunale Myndigheder, som kan skaffe Sikkerhed for, at der i Stedet for det nuværende Hospital oprettes et moderne, kommunalt Hospital af samme Beskaffenhed som kommunale Hospitaler i Kommuner af lignende Størrelse i det øvrige Kongerige.

Fr. Vest.

Hj. Heerup.

Jens Olsen.

* * *

Tiltrædes.

Færø Amt, den 14. September 1918.

Stahlschmidt.

Forslag.

1. Lagtinget beslutter at opføre et Amtshospital i Thorshavn under Forudsætning af, at Anlægssummen ikke vil overstige 300000 Kr., og at Statskassen og de i Hospitalet direkte interesserede Kommuner deltager med Tilskud som i Indstillingspunkt 2 antydet.
2. Lagtinget yder et Tilskud til Opførelsen af indtil 100000 Kr. under Forudsætning af, at der af Statskassen vil blive ydet et Tilskud af 150000 Kr. og af Kommunerne i Thorshavn og Vestmanna-havn Lægedistrikter et Tilskud af ialt 50000 Kr.
3. Lagtinget støtter Hospitalet med et aarligt Tilskud til Driften.
4. Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med Andragende om:
  - a. at der af Statskassen for en 3-aarig Periode ydes et Tilskud af 150000 Kr. til Opførelsen af et Hospital i Thorshavn paa Betingelse af, at der af Lagtinget ydes et Tilskud af 100000 Kr. og af Kommunerne et Tilskud af 50000 Kr.,
  - b. at der gives Sanktion paa, at det Færø Amts Hospital nu tilhørende Grundareal med Bygninger og Inventar overgaar til det ny Hospital saaledes, at den Sum, der indgaar ved eventuel Realisation heraf, kan anvendes til Montering af dette,
  - c. at det Færø Amts Hospital hidtil tilstaaede Deputat af 1158 Kr. fremtidig tillægges det ny Hospital, hvis Drift overtages af Lagtinget, og
  - d. at der til Amtskommunen af Embedsgaarden Aalekær's Indmark paa et nærmere angivet Sted afstaas det til et nyt Hospital nødvendige Areal, alt paa Betingelse af, at Tegningerne til Hospitalet forelægges Ministeriet til Godkendelse inden Arbejdets Paabegyndelse.
5. Lagtinget forespørger samtlige Kommuner i Thorshavn og Vestmanna-havn Lægedistrikter, om de er villige til i det Forhold, som i Betænkningen anført, at yde Tilskud til Opførelsen af et nyt Hospital i Thorshavn.

Byraadet i Thorshavn forespørges derhos, om man derfra vil være villig til at yde et aarligt Tilskud til Driften, eventuelt overtage Ledelsen af denne.

Samtidig med, at der tilstilles Kommunerne en Afskrift af nærværende Betænkning med Forslag, gøres opmærksom paa, at Patienter fra de af førnævnte Kommuner, der ikke yder Tilskud, vil kun kunne indlægges paa Hospitalet til højere Betaling end fra de øvrige Kommuner paa Færøerne.

6. Der nedsættes et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer til sammen med Amtmanden at forberede Opførelsen ved
  - a. at foranledige det udpegede Grundstykke opmaalt og nivelleret,
  - b. at fremskaffe Forslag til Bygningerne ved Udskrivning af en offentlig Konkurrence,
  - c. at forhandle med Kommunerne og isvrigt handle paa Lagtingets Vegne i denne Sag.
7. Til at foretage Bedømmelse af de ved Konkurrencen eventuelt indkomne Forslag vælges en Komité bestaaende af Fysikus paa Færøerne og Kommunelægen i Thorshavn samt
  - a. 2 af Lagtinget af eller udenfor dets Midte valgte Mænd og
  - b. 1 af Thorshavns Byraad, ligeledes af eller udenfor dets Midte valgt Mand.
8. Af Færø Amts Repartitionsfond bevilges det nødvendige Beløb til Afholdelse af Udgifterne til Konkurrence og andre forberedende Arbejder.

Ved Sagens 2. Behandling den 17. September fremlagdes følgende Ændringsforslag til Udvalgets Forslag:

1. I Punkt 1. ændres: »som i Indstillingspunkt 2 antydet» til: »m. v., som nærmere angivet i Punkterne 2. og 3.«
2. Efter Punkt 2. tilføjes følgende nye Punkt:
»3. Driften overtages af Thorshavns By, eventuelt i Forbindelse med andre interesserede Kommuner.«
3. Punkt 3. ændres til:
Lagtinget støtter Hospitalet med et passende aarligt Tilskud til Driften, der foreløbig fastsættes til 2000 Kr.«
4. Punkt 5., 2. Stk., affattes saaledes:
»Byraadet i Thorshavn forespørges derhos, om det vil overtage Hospitalets Drift eventuelt i Forbindelse med andre interesserede Kommuner. I bekræftende Fald bliver de paagældende Kommuners Erklæring at indhente.«

Thorshavn, den 17. September 1918,

Oliver Effersøe.

1. I Punkt 1. ændres første Sætning til følgende:
»Lagtinget foranlediger, at der opføres et Hospital i Thorshavn under Forudsætning af».
2. I Punkt 4. c. udgaar Ordene: »hvis Drift overtages af Lagtinget.«
3. a. Til Punkt 5 første Afsnit føjes: »samt deltage i Driften af dette.«
b. Andet Afsnit udgaar.

Lagtinget, den 16. September 1918.

Edv. Mortensen.

Det vedtoges at lade Sagen gaa til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. Behandling den 18. September tog Effersøe sit Ændringsforslag tilbage til Fordel for Mortensens Ændringsforslag, der sattes først under Afstemning. Da

kun 10 stemte for og ingen imod foretoges Navneopraab, men Ændringsforslaget bortfaldt ligeledes ved denne Afstemning. (*Stemte ikke:* J. Poulsen, Winther, Provsten, Patursson, P. Niclasen, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Thomsen, Konoy og Formanden; *fraværende:* Matras).

Udvalgets Forslag Punkt 1.—3. sattes derpaa samlet under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 16 Stemmer. (*Stemte ikke:* Mortensen, Guttisen, Strøm, Effersøe og Formanden; *fraværende:* Matras).

Punkt 4 1.—d. vedtoges med 14 Stemmer mod 0.
— 5 — — 15 — — 0.
— 6—8 — — 16 — — 0.

Den 19. September oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Pærernes Lagting.

Thorshavn, den 19. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

I indeværende Lagtingssamling har været til Behandling Spørgsmaalet om Opførelse af et nyt Hospital i Thorshavn.

Sagen har været henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, der afgav Betænkning med Forslag den 14. ds.

Ved Sagens 3. Behandling den 18. ds. vedtoges Forslagets Punkter

1—3 enstemmig med 16 Stemmer.
4 — — 14 —
5 — — 15 —
6—8 — — 16 —

Idet man henviser til vedlagte Udvalgsbetænkning og Sagens øvrige medfølgende Akter, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums Overvejelse og gunstige Forsorg.

Stahlschmidt.

H. C. W. Tórgarð.

Joen Poulsen.

Den 19. September valgtes til Medlemmer af staaende Udvalg i Sagen: *R. Rasmussen, Winther og Tórgarð* samt den 20. s. *M.* til Medlemmer af Bedømmelseskommiteén: Lagtingsmand *Patursson* og Købmand *V. Lützen*.

XXIII. Understøttelse til ubemidlede, arbejdsløse Fiskere m. m.

Den 1. August fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af 31. Juli 1918*:

Under 24. ds. har Justitsministeriet tilskrevet Amtet saaledes:

«Idet man hoslagt fremsender nogle Eksemplarer af den under 4. d. M. stadfæstede Lov om Understøttelse til ubemidlede, arbejdsløse Fiskere m. v., skal man under Hensyn til den i Lovens § 5, 2. Stykke indeholdte Bestemmelser udbede sig en Udtalelse fra Amtet om, hvilke Ændringer i Lovens Regler det maatte være ønskeligt at fastsætte for Færøerne.»

Under Henvisning hertil skal man, idet en Del Tryksager vedlægges, udbede sig en Udtalelse fra Lagtinget om Sagen.

Ved Sagens 1. Behandling den 5. August vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 6. s. M. valgtes: Konoy, Strom, R. Rasmussen, A. Samuelson og M. Samuelson).

Den 17. September afgav Udvalget (Ordfører: Konoy) følgende

Udvalgsbetænkning.

Som bekendt har der siden 1. December i Fjor været lovgivet i Danmark med det Formaal for Øje at sikre Fiskere, som er mere eller mindre arbejdsløse paa Grund af Krigssituationen, en vis Indtægt. Den Lov paa dette Omraade, som for nærværende er gældende i det egentlige Danmark, er Loven af 4. Juli 1918 om Understøttelse til ubemidlede arbejdsløse Fiskere. Ifølge § 5 i nævnte Lov kan den ved kgl. Anordning sættes i Kraft paa Færøerne med de Ændringer, som maatte følge af disse Øers særlige Forhold.

Undertegnede Udvalg, som har haft Sagen til Behandling, har overvejet, om der er Grund til at stille Ændringer til den foreliggende Lov, eller om den ikke kan komme til at fremme den tilstræbte Hensigt, ogsaa for Færøernes Vedkommende, i sin nuværende Form. Det er tydeligt, at der paa visse Omraader indenfor Fiskeriet er stor Forskel mellem Driften her og nede i Danmark, og selv her paa Øerne drives Fiskeriet under tre Hovedformer, nemlig med Skibe, Motorbaade og aabne Baade.

Medens man hidtil saa nogenlunde har kunnet holde Skibsfiskeriet gaende, har det været noget anderledes med Motorbaadene, idet Manglen af Petroleum ikke har kunnet erstattes tilfredsstillende ved Brugen af Tran, thi selv om en stor Del af Motorbaadene har kunnet fortsætte Driften med Tran istedet for Petroleum til Drivkraft, saa maa man ingenlunde glemme, at Fiskerne ikke har været saaledes udrustede, at de har kunnet drive et saa intensivt Fiskeri i det sidste Aar som de foregaaende Aar; det er stadigt forbundet med Fare at drive Fiskeri ved Færøerne om Vinteren, og Fiskerne har været fuldt klare over, at der er større Fare ved Driften, da denne skal udøves under de Former, som er skabte ved den af Krigen forarsagede Situation, saa selve Motorbaadsfiskeriet har ikke kunnet være saa indbringende i den Tid, vi har savnet Petroleum, som i Tiden forud, da Petroleum var tilstede for en billig Pris. Desuden kan ingenlunde lades inde af Betragtning, at selv om en Motorbaad kan benytte Tran, saa er det alligevel nødvendigt at have lidt Petroleum,

f. Eks. til Opvarmning af Glødehoved og til Opvarmning af selve Trannen, der let størkner i koldt Vejr.

Selv om man ser bort fra Petroleumsspørgsmaalet, saa er det indlysende, at Fiskeriet har lidt betydeligt under de ekstraordinære Forhold, hvorunder hele Driften har været udøvet. Som enhver Fisker bekendt skal der Fiskeliner af passende Kvalitet til hver Fiske-sæson, men det har vist sig at være umuligt til enhver Tid at kunne faa de mest passende Varer, thi saavel Fiskekroge som Liner har ikke været tilstede i saa rigeligt Udvalg og af saa god Kvalitet, som før. En anden Artikel, som staar i nøje Sammenhæng med Fiskeriet, er Salt. Heller ikke denne Vare har til enhver Tid været ved Haanden, selv om det maa indrømmes, at der er gjort alt muligt for at indforskrive det nødvendige Kvantum. En anden Artikel, som Fiskeriet har savnet eller til Dels følt Savn af, er Ammunition. For at kunne drive et godt Fiskeri, er det absolut nødvendigt at have godt Agn, og for at kunne fremskaffe dette, bliver det for det meste nødvendigt at skyde Fugle, som benyttes til Agn sammen med Sild og andet til det Brug hørende.

En vis hæmmende Indflydelse paa Fiskeriet har ogsaa den indførte Brødrationering haft, idet Fiskerne under deres Fraværelse fra Hjemmet ikke kan benytte anden Kost end Brød og lidt Kød. Med aabne Robaade er det umuligt at tillære noget som helst Mad, og selv med Motorbaade er det ugørligt nu, da der savnes Petroleum, idet Tran ikke kan benyttes til almindelige Primusapparater, og der som Regel ikke findes Kogeindretninger om Bord, som kan benytte Kul eller Brændsel til Opvarmning. Følgen deraf bliver, at det Brød, som hver Person kan erholde pr. Uge, bliver utilstrækkeligt for Fiskere, som drive Fiskeri med lange Ture paa et til to Døgn, selv om det er tilstrækkeligt til Hjemmebrug. Der er søgt at ændre Rationeringen derhen, at særlig Fiskere skal kunne erholde ekstra Brødkort; men man maa stadig have for Øje, at paa de fleste Pladser er saa godt som enhver arbejdsdygtig Mand Fisker, saa selv en saadan Ordning virker ikke ganske tilfredsstillende med Hensyn til intensiv Fiskeridrift.

Af foranstaaende vil man kunne skønne, at der ikke har været saa faa Hindringer til Stede. Man har derfor overvejet, om der ikke har været Anledning til at foretage Ændringer i den forelagte Lov, før den gøres gældende for Færgerne. Men efter nærmere Overvejelse er man kommen til det Resultat, at det formentlig ikke er nødvendigt, da man maa forudsætte, at Loven kan benyttes paa Færgerne i sin nuværende Form, naar man tager hele den foreliggende Situation i Betragtning ved en eventuel Uddeling af Understøttelse. Derimod har der været overvejet, om man ikke skulde udarbejde et nyt Forslag til Lov om Understøttelse til arbejdsløse Fiskere eller Arbejdere, der er ligestillede med Fiskere. Det kan blive nødvendigt at virke hen til, at ikke alene de Mænd, som har til Hovederhverv at drive Saltvandsfiskeri, men ogsaa de Mennesker, som har deres Virke ved Erhverv, som staar i nøje Forbindelse med Fiskeriet, kunne komme til at nyde Understøttelse i Tilfælde af, at der skulde komme en midlertidig Arbejdsstandsning paa Fiskeriets Omraade.

Heller ikke i saa Henseende har man for nærværende Tidspunkt ment at kunne fremsætte Forslag, idet en saa vidtgaaende Ordning dels kræver længere Overvejelse dels kræver betydelig større Bevilling af Statskassen end den nuværende Lov forudsætter.

Efter ovenstaaende Overvejelser er man bleven enig om at foreslaa, at Lov om Understøttelse til ubemidlede arbejdsløse Fiskere, af 4. Juli 1918 sættes i Kraft paa Færgerne uden at foreslaa Ændringer til samme.

Forslag.

Lov (Nr. 357 — 1918) om Understøttelse til ubemidlede arbejdsløse Fiskere af 4. Juli 1918 sættes ulorandret i Kraft paa Færgerne.

Ved 2. Behandling den 19. September vedtoges Udvalgets Forslag med 15 Stemmer mod 0, hvorefter Sagen overgik til 3. Behandling.

Ved 3. Behandling den 20. September sættes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og blev enstemmig vedtaget med 18 Stemmer. (Stemte ikke: Formanden; fraværende: P. Nielsen, A. Samuelsen og Eftersøe.)

S. D. oplæstes og vedtoges følgende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 20. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling haft til Behandling Lov af 4. Juli 1918 om Understøttelse til ubemidlede, arbejdsløse Fiskere.

Sagen er blevet behandlet i et Udvalg paa 5 Medlemmer, som under 14. ds. afgav Betænkning med Forslag.

Ved Sagens 3. Behandling, der foretoges den 20. ds. er Udvalgets Forslag enstemmig vedtaget med 18 Stemmer.

Idet man vedlægger Sagens Akter, tillader man sig at anbefale denne Sag til Ministeriets gunstige Foranstaltning.

Stahlschmidt.

S. P. & Konoy.

Joen Poulsen.

XXIV.

A. Tvungen Ulykkesforsikring for Fiskere m. fl.*)

B. Gensidig Forsikring for Landarbejdere.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag om tvungen Ulykkesforsikring for Fiskere m. fl. samt et Andragende fra Arbejderforeningen «Enighedens», Tveraa om, at Loven om gensidig Forsikring for Landarbejdere maa gøres gældende for Færøerne**).

Sag A. Ved 1. Behandling den 3. August vedtoges det efter Forslag af R. Rasmussen at henvise Sagen til et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvortil den 5. s. M. valgtes: *Strøm*, *R. Rasmussen* og *A. Samuelson*.

Sag B. Ved 1. Behandling den 5. August vedtoges det efter Forslag af Strøm at henvise Sagen til *foranstaaende Udvalg*.

Den 12. August blev der udenfor Dagsordenen behandlet og vedtaget Forslag fra R. Rasmussen om, at Udvalget for Sagen om Understøttelse til arbejdsløse Fiskere overtager de Sager, der hørte under Udvalget for tvungen Ulykkesforsikring for Fiskeri m. fl., og at sidstnævnte Udvalg ophævedes.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 3.

**) Udelades her.

Den 16. September udgav Udvalget (Ordfører: R. Rasmussen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist den fra forrige Aar udsatte Sag om tvungen Ulykkesforsikring for Fiskere m. fl. tilligemed et i Aar indkommet Andragende fra Arbejderforeningen »Enigheden« af Tveraa, der gaar ud paa, at Arbejdsgivere i Almindelighed skal være forsikringspligtige over for deres Arbejdere.

Det maa antages, at man i Andragendet har tænkt paa, at Lov Nr. 205 af 6. Juli 1916 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde skal gøres gældende for Færøerne. Andragendet falder i saa Tilfælde sammen med en Sag, der siden 1916 har foreligget for Tinget, og vil blive behandlet sammen med denne.

Hvad den udsatte Sag angaar, skal man bemærke, at den blev indgaaende behandlet allerede i 1914, da der forelaa et af Amtet udarbejdet Forslag til Lov om tvungen Ulykkesforsikring for Fiskere m. fl. Se Lagtingstidende for 1914 Side 40—46.

Det Syn, som det Udvalg, der i 1914 behandlede Sagen, havde paa denne, kan i det væsentlige sammenfattes i følgende 3 Punkter:

1. at man i Betragtning af Sagens Alvor og Vigtighed ansaa for forsvarligt at gaa med til at indføre tvungen Ulykkesforsikring paa Færøerne,
2. at man paa Grund af vore særlige Forhold ansaa for heldigt, om Forsikringen tillige kunde komme til at gælde for Fiskerne under deres Beskæftigelse paa Landjorden, ogsaa i Virksomheder, der ikke staar i Forbindelse med Fiskeri og Søfart,
3. at man ønskede saa vidt muligt at undgaa saadanne Bestemmelser, der var egnede til at skade eller hæmme den herværende »Forsikringsforening for Forulykkedes Efterladte paa Færøerne.«

Se iøvrigt Udvalgsbetænkningen, Lagtingstidende for 1914, Side 46—48.

Sagen opnaaede imidlertid kun at blive udsat til næste Aar, og der blev valgt et staaende Udvalg paa 2 Medlemmer, der sammen med Amtmanden skulde forberede Sagen og skaffe Oplysninger. Der skete dog ikke andet end at Udvalgets Formand havde en Konference med Formanden for Ulykkesforsikringsforeningen for danske Fiskere.

I 1915 forelaa Sagen bilagt med:

1. en Skrivelse fra Formanden for Ulykkesforsikringsforeningen for danske Fiskere til Udvalgets Formand,
2. en Skrivelse fra Justitsministeriet til Amtet.

Af Udvalgets Betænkning fra 1915, se Tidenden Side 49—50, fremgaar, at dette har haft en Sammenkomst med Bestyrelsen for Forsikringsforeningen for Forulykkedes Efterladte paa Færøerne, men der foreligger ikke noget positivt Resultat af Forhandlingerne.

Da Ministeriets Skrivelse til Amtet væsentligst gaar ud paa at anbefale Sagen stillet i Bero, indtil Ulykkesforsikringslovgivningen for det øvrige Rige, som paa dette Tidspunkt var under Revision, var gennemført, blev Sagen ogsaa nu udsat til næste Aar.

I 1916 forelaa Sagen bilagt med en Skrivelse fra Justitsministeriet til Amtet, hvori Ministeriet anmoder Amtmanden om at forelægge for Lagtinget, Lov Nr. 205 af 6. Juli 1916 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde til Betænkning, jfr. nævnte Lovs § 80.

Saa vel i 1916 som i 1917 passerede Sagen Tinget uden Behandling. I Aar har den været behandlet sammen med ovennævnte Andragende fra Arbejderforeningen »Enigheden« af Tveraa.

Uagtet Sagen i et langt Tidsrum har været for i Lagtinget, er man, som det fremgaar af ovenstaaende, endnu ikke naaet til noget endeligt Resultat.

Grunden hertil maa ikke søges deri, at der paa Færøerne ikke lige saavel som i Danmark skulde være Trang til et ordnet Forsikringsvæsen ogsaa paa Omraader, der ligger udenfor Fiskeri og Søfart.

Uagtet de industrielle Virksomheder ikke er saa vidt udviklede her som andre Steder, findes der dog noget, der har Betydning ogsaa i den Retning, f. Eks. nogle Ophalings-

beddinger og et Par større Baadebyggerier samt en Konservesfabrik og et Uldspinderi og Væveri.

Losse- og Ladearbejde frembyder ikke mindre — maaske mere — Fare her end i Danmark.

Ved de forskellige Haandværk er der den samme Fare her som andre Steder.

Ud over disse Forhold er der paa Færøerne mange Virksomheder, egentlig hørende under Landbruget, der er forbundne med særlig Fare, saaledes Fjældgang efter Faarene og den farefulde Fuglefangst, der gennem Tiderne har krævet ikke saa faa Menneskeliv.

Den egentlige Grund til Sædregtligheden paa Forsikringsvæsenets Omraade er vel nærmest den, at man for Fiskeriets og Søfartens Vedkommende, hvor den mest iøjnefaldende Fare ligger, har været ligestillet med Rigets øvrige Borgere, idet Lovene af 1. April 1905, 3. April 1900 og 30. Marts 1906 har været gældende for Færøerne, medens man derimod fuldstændig har været uden for den øvrige Forsikringslovgivning.

Det har nemlig medført, at man i Lagtinget mangler tilstrækkelig Erfaring for, hvorledes tvungen Ulykkesforsikring virker ud over de Tilfælde, hvor en Reder har Forsikringspligt overfor sit Mandskab, saa længe det farer med hans Skib.

Man nærer nogen Betænkelighed ved, saaledes som Tilfældet bliver efter Loven af 6. Juli 1916, at enhver, der beskæftiger andre i de forskellige Virksomheder, skal have Forsikringspligt over for disse, idet man ikke har nogen erfaringsmæssig Vished for, hvor vidtrækkende saadan Forsikringspligt er.

Paa den anden Side nærer man ogsaa Frygt for, at der her paa Færøerne, hvor Forholdene i mange Tilfælde er mindre organiserede end i Danmark, vil forefalde mange Ulykkestilfælde, hvor der ikke kan paavises nogen, der har Forsikringspligt over for den forulykkede.

Maaske ser man dog Vanskelighederne større end de i Virkeligheden er.

De Erfaringer, man paa Forsikringsomraadet har høstet paa Færøerne ved den herværende Forsikringsforenings Virksomhed, er ikke synderlig vidtrækkende, idet denne Forening kun har virket som en frivillig Institution med et forholdsvis ringe Medlemsantal og kun ydet Erstatning i Dødstilfælde. Det skal dog bemærkes, at nævnte Forening har virket meget tilfredsstillende paa sit begrænsede Omraade og er et godt Vidnesbyrd om, at der dog kan opnaas noget ad Frivillighedens Vej.

Uagtet Forsikring mod Invaliditet og Dødstilfælde vil have sin store Betydning paa Landjorden her som andre Steder, bliver Fiskeriet og Søfarten dog de Omraader, hvor en saadan Forsikring kommer til at spille den største Rolle for Færøernes Vedkommende.

Naar Dødeligheden blandt Mænd i Alderen mellem 15 og 65 Aar er saa overvejende stor for Færøernes Vedkommende, skyldes det hovedsagelig Ulykkestilfælde paa Søen. I Tidsrummet 1890—1909 opgives saaledes 838 døde blandt Mænd i Alderen mellem 15 og 65 Aar og heraf 300 omkomne ved Drukning. Se nærmere herom i en Sagen vedlagt Skrivelse fra Færøernes Fysikat den 2. Marts 1914.

Disse faa Tal viser tilfulde, hvor nødvendigt det er at være delagtig i et velordnet Forsikringsvæsen, om det saa kun er for at sikre de efterladte, som mister deres Forsørger, deres Udkomme. Men man maa ikke glemme, at Forsikring mod Invaliditet er af mindst lige saa stor Betydning.

Ved at udvide den foreliggende Lov til uden Ændringer at gælde for Færøerne, opnaas dette imidlertid kun for en Del. Forholdet er nemlig det, at § 66 sætter Minimumsgrænsen for Partøjer, for hvilke Ejer eller Bruger har Forsikringspligt, til 4 Register-Tons Brutto.

Saaledes som Fiskeriet drives paa Færøerne, vil denne Grænse ikke være passende, idet en stor Del Ulykkestilfælde vil forefalde med Baade under denne. Vel er det saadan, at den enkelte Fisker har Ret til frivillig Forsikring paa gode Vilkaar efter Loven; men man har desværre alt for tydelige og sørgelige Erfaringer for, at denne Ret ikke bliver benyttet. Udvalget har derfor tænkt sig at nedsætte denne Grænse til $\frac{1}{2}$ Register-Ton Brutto.

Det vil se alt for urimeligt og uretfærdigt ud, at en Firemandsfare eller Ottemandsfare, der driver Vaarfiskeriet paa samme Sted, ca. 8-12 Kvartmil fra Land, som en Motorbaad paa 4 Tons, skal være saaledes stillet, at hvis de forliser alle i samme Storm, da er Enkerne, der sidder efter de Mænd, der døde med Motorbaaden, forsørgede, fordi Ejer eller Bruger for denne havde Forsikringspligt, medens de andre, der maaske bor ved Siden af, er henvist til privat Godgørenhed, fordi Ejere eller Brugere af de mindre Baade, der faktisk driver samme Fiskeri, ikke havde nogen Forsikringspligt overfor Mandskabet.

Udvalget indser godt, at det vil have sine praktiske Vanskeligheder at ordne Forsikringspligten for de større og mindre Robaade.

Forholdene er nemlig saadanne, at der i en Bygd, hvor der findes flere Robaade, ikke altid er de samme Mænd, der drive Fiskeri med de samme Baade, ligesaa findes der altid Baade, der, endskønt de i Reglen ikke bruges til det egentlige større Fiskeri, hvorved der er forbundet øjensynlig Fare, dog i enkelte Tilfælde foretager saadanne Fisketure. Hertil kommer, at Baadene meget ofte ejes af flere Personer i Fællesskab.

Ved første Øjekast ser disse Forhold maaske mere hindrende ud, end de i Virkeligheden er.

Udvalget har tænkt sig, at Forsikringspligten praktisk og let kan ordnes paa en af to følgende Maader:

1. Hele det fiskeridrivende Mandskab i en Bygd deles en given Dag i Baadelag med en Formand i hvert, denne tegner nu som forsikringspligtig personlig Forsikring for sit Mandskab for et vist Tidsrum.

Da det ikke er sikkert at Formanden ejer mere end en Part af Baaden, vil det være uretfærdigt, at han udreder hele Præmien af sin egen Lønne, men dette Forhold kan meget let ordnes derved, at han kun foranstalter den udlagt forskudsvis, og at der hver Dag, Baaden er paa Fiskeri, henlægges en vis lille Sum til et Forsikringspræmiefond. Ved denne Ordning opnaas, at hele Bygdens fiskeridrivende Mandskab er lovforsikret. Vel kan det Tilfælde indtræffe, at en eller anden Person, der ikke driver Fiskeri og saaledes ikke er personlig forsikret ved en Tiltældighed forulykker med en Baad. Spørgsmaalet er saa om Baadens Fører har Erstatningsrisiko over for Vedkommende.

Saadanne Tilfælde bliver imidlertid saa faa, at Baadens Fører eller en anden, der er med, let vil kunne kontrollere om en saadan uforsikret er med, idet man paa Forhaand godt ved, hvem af Bygdens Mænd der er forsikrede og hvem ikke.

2. Ejere eller Brugere af Baadene sørger for at holde det største Antal Mænd, der kan drive Fiskeri med den respektive Baad forsikret uden Hensyn til Navn.

Præmierne udlægges forskudsvis og dækkes paa samme Maade som ovenfor nævnt. I dette Tilfælde opnaar man den Fordel, at den, der er med den bestemte Baad, er forsikret, ligemeget hvem han ellers er, og Baadens Ejer eller Bruger løber aldrig nogen Risiko.

Det er vel muligt, at man efter den her sidst omtalte Ordning vil have lidt vanskeligt ved at beregne Præmien saaledes, at Baadens Ejer ikke kommer til at betale en Del for meget, idet det paa Forhaand vil være vanskeligt at opgive, hvor mange Dage Baaden bruges til Fiskeri — det kan maaske endda hænde, at en Baad, for hvilken der er forsikret Mandskab, af en eller anden uforudset Grund slet ikke kommer til at drive Fiskeri det Aar.

Det nuværende Udvalg er enigt med de Udvalg, der tidligere har behandlet denne Sag, deri, at det er nødvendigt at faa Forsikringsvæsenet ind i mere ordnede Forhold for Færøernes Vedkommende; men saaledes som Sagen nu foreligger, særlig naar man betragter Lov om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde, er det naturligt, at Udvalget tænker sig Maalet naaet gennem en anden Løsning.

Amtets Forslag til tvungen Ulykkesforsikring fra 1914 er efter Udvalgets Formening uforeneligt med de Principper, der ligger til Grund for den foreliggende Lov om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde.

Efter det skulde enhver Fisker være forsikringspligtig overfor sig selv personlig, selv om man tænkte sig Erstatningskravet udvidet til at gælde andre Virksomheder, jfr. Udvalgets af 1914 ovenfor anførte Synspunkt 2.

Efter den foreliggende Lov skal Forsikringspligten paahvile Arbejdsgiveren, og desuden er der aabnet enhver, for hvem ingen er forsikringspligtig, let og billig Adgang til personlig Forsikring.

Man maa derfor, for saa vidt man henholder sig til Principperne for den foreliggende Lov, forlade ovenfor omtalte Forslag fra Amtet, endskønt man vel kan indse, at man herefter kunde opnaa en Løsning, særlig hvis den personlige tvungne Forsikring kom til at omfatte alle Virksomheder, og Kommunerne til en vis Grad skulde paase og indestaa for, at alle forsikringspligtige Personer virkelig ogsaa var forsikrede. Desuden vilde Skridtet herfra og over til en almindelig Folkeforsikring ikke være saa overmaade stort, og for en saadan har der ogsaa i Lagtinget været flere Talsmænd.

Hvad Hensynet til den herværende Forsikringsforening angaar, mener Udvalget, at Forholdene stiller sig en Del gunstigere efter den foreliggende Lov end efter Amtets Forslag af 1914 med de tiltænkte Ændringer, idet man vanskelig kan tænke sig, at den, der var tvungen til personlig Forsikring, desuden vilde tegne en frivillig af mindre Betydning, medens man meget vel kan tænke sig, at den, der er erstatningsberettiget for Ulykkestilfælde i en bestemt Virksomhed, kan have Interesse af at tegne Forsikring i den herværende Forening, særlig da den nyder Erstatning paa en anden Maade end hvad ellers er Tilfældet ved Ulykkestilfælde, idet den forsikrede bl. a. kan testamentere Erstatningen til hvem han vil.

Udvalget indser vel mange Vanskeligheder ved, at Lov Nr. 205 af 6. Juli 1916 udvides til at gælde for Færøerne, og Udvalget føler sig langt fra sikkert i Enkeltighederne paa nærværende Omraader, men naar man ser hen til alle Fordelene ved Lovens Gennemførelse, mener Udvalget, at Vanskelighederne, der maaské endda for en Del synes større paa Grund af manglende Klarhed og Erfaring, svinder betydeligt ind. I Overensstemmelse hermed er Udvalget sindet til at foreslaa Loven sat i Kraft paa Færøerne med de nødvendige Lømpelser.

*   *   *

Forslag til Anordning

hvorved

Lov Nr. 205 af 6. Juli 1916 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde sættes i Kraft paa Færøerne.

§ 1. (Til § 7.)

Efter Ordet »Arbejderforsikringsraadet« i 1. og 2. Linie sættes » og for Færøernes Vedkommende Amtet paa Lagtingets Vegne«.

§ 2. (Til § 9.)

Der tilføjes Paragraffen: »En af Lagtinget udpeget Mand kan af Indenrigsministeriet tilforordnes Raadet eller enkelte af dets Afdelinger i Sager, der vedrører Færøerne«.

§ 3. (Til § 66.)

Ordene »4 Register-Tons Brutto« ændres til »½ Register-Ton Brutto«.

§ 4. (Til § 80.)

Paragraffen bortfalder ved Lovens Ikrafttræden.

§ 5.

Denne Anordning træder i Kraft 1. Januar 1921.

Lagtinget, den 14. September 1918.

I Udvalget for Understøttelse til Fiskere:

S. P. v. Konoy.

R. Rasmussen,

A. Samuelson.

M. Samuelson.

M. Th. Strom.

Ved Sagernes 2. Behandling den 18. September vedtoges det at lade dem overgaa til 3. Behandling.

3. Behandling foretoges den 19. September. — Der fremlagdes følgende Forslag til Beslutning:

1. Lagtinget anmoder Justitsministeriet om at lade Sagen undergive en Overvejelse af Personer, der er særlig sagkyndige paa Ulykkesforsikringsvæsenets Omraade samt om at iværksætte en Forhandling mellem en eller flere saadanne Personer og et af Lagtinget nedsat Udvalg (saavidt muligt en mundtlig Forhandling).
2. Lagtinget nedsætter i Henhold til Lagtingslovens § 13 et Udvalg paa 3 Medlemmer til at behandle denne Sag saaledes som ommeldt i Punkt 1.
3. Lagtinget anmoder Justitsministeriet om at forelægge Sagen med eventuelle nye Oplysninger for Tinget i næste ordentlige Samling.

Thorshavn den 19. September 1918.

Oliver Effersee.

Udvalgets Forslag sattes under Afstemning og vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

Forslaget til Beslutning sattes under Afstemning og vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

Sagen i dens Helhed sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab og blev enstemmig vedtaget med 20 Stemmer. (*Stemte ikke:* Formanden; *fraværende:* Provsten.)

Den 19. September oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 19. September 1918.

Til
Justitsministeriet.

I indeværende Lagtingssamling har været til Behandling Spørgsmaalet om Ulykkesforsikring for Færøerne. Sagen har været behandlet adskillige Gange før i Lagtinget under forskellige Former, men det Spørgsmaal, der i Aar har været til Overvejelse, er, hvorvidt Lov Nr. 205 af 6. Juli 1916 om Forsikring med Følger af Ulykkestilfælde skal gøres gældende for Færøerne. Sagen har været behandlet af et Udvalg, der den 14. September d. A. afgav Betænkning med Forslag til Anordning, hvorved ovennævnte Lov sættes i Kraft paa Færøerne, hvortil man tillader sig at henvide. Ved Sagens 3. Behandling, der fandt Sted den 19. September vedtoges Udvalgets Forslag enstemmigt med 19 Stemmer. Herefter sattes et under 3. Behandling fremkommet Forslag til Beslutning, gaaende ud paa Sagens yderligere Overvejelse inden Anordningens Ikrafttræden, under Afstemning og vedtoges ligeledes enstemmigt med 19 Stemmer.

Anordningen med Forslaget til Beslutning sattes under samlet Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmigt med 20 Stemmer.

Man tillader sig under Vedlæggelse af samtlige Sagen vedrørende Akter at anbefale denne Sag til Ministeriets gunstige Forsorg.

Stahlschmidt.

R. Rasmussen.

Joén Poulsen.

Den 20. September valgtes til Medlemmer af det staaende Udvalg i Sagen: *Mortensen, R. Rasmussen og A. Samuelson* (eller under hans eventuelle Forfald: *Torgard*).

XXV. Kommunelægeembedet paa Ejde.*)

Den 1. August fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af 31. Juli 1918*:

Under den 22. ds. har Justitsministeriet tilskrevet Amtet saaledes:

»Idet man hosløgt tilbagesender det med Amtets Skrivelse af 27. September f. A. — 1916, 359 — hertil indsendte af Lagtinget vedtagne »Forslag til Beslutning« vedrørende Anvendelsen af det Tilskud af Statskassen, der hidtil har været bevilget til en praktiserende Læge paa Ejde, skal man anmode Amtet om at foranledige, at Sagen paa ny forelægges Lagtinget i dets førstkommande Samling, for at Lagtinget kan tage Standpunkt til de af Amtet og Fysikatet over Sagen afgivne Erklæringer.

Med Indberetning om, hvad der herefter passerer, forventes det indsluttede paa ny indsendt hertil.«

I Henhold hertil skal man udbede sig en Udtalelse fra Lagtinget om Sagen.

Ved Sagens 1. Behandling den 19. August vedtoges det efter Forslag af A. Samuelson at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 20. s. M. valgtes: *R. Niclasen, J. H. Poulsen, Mortensen, A. Samuelson og M. Samuelson*.

Den 7. September afgav Udvalget (Ordfører R. Niclasen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist Sagen angaaende Lægeforholdene i Ejde Kommunelægedistrikt.

Sagen behandlede i Lagtinget i Samlingen 1917 som Følge af, at den i 1912 ansatte Kommunelege paa Ejde rejste bort i Juni Maaned 1917, og Stillingen derefter havde staaet vakant til Trods for, at man havde forsøgt at faa Ansøgere til Lægepladsen. Lagtinget vedtog derefter at anmode Amtet om at søge udvirket hos Justitsministeriet, at det Statstilskud, som hidtil har været ydet Kommunelægepladsen paa Ejde, helt eller delvis maatte kunne anvendes under den tilstedeværende Vakance i Embedet til at forskaffe Befolkningen i Ejde Kommunelægedistrikt Lægehjælp paa saa fyldestgørende Maade og saa billige Vilkaar som muligt, idet Lagtinget samtidig udtalte Haabet om, at det snart maatte lykkes at faa Lægepladsen besat.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 133.

Justitsministeriet har nu ved Skrivelse af 22. Juli d. A. under Henvisning til to medfølgende Erklæringer henholdsvis fra Færø Amt og Færøernes Fysikat udtalt Ønsket om, at Sagen paa ny forelægges Lagtinget, for at dette kan tage Stilling til de af Amtet og Fysikatet afgivne Erklæringer.

Af disse fremgaar, at man fraraader, at det tillades, at det omhandlede Beløb anvendes som af Lagtinget vedtaget, mens man til Gengæld foreslaar, saafremt der ikke kan skaffes en Læge til Ejde paa sædvanlige Vilkaar, at hele Beløbet anvendes til Engagering af en Læge for en Del af Aaret, f. Eks. Vinterhalvaaret.

Indenfor Udvalget er der Enighed om, at den saaledes af Fysikus foreslaaede og af Amtet tiltraadte Ordning er alt andet end tilfredsstillende, selv om den kunde tilvejebringes. Medundertegnede A. Samuelson formener dog, at den, hvis alt andet glipper, bør forsøges, saafremt Befolkningen i Ejde Kommunalægedistrikt maatte ønske det, hvad foreløbig henstaar i det uvisse.

Til Begrundelse af Lagtingets Stilling i Fjor kan her anføres, at en Ordning, som svarer til den, man havde tænkt sig med Hensyn til Ejde, er praktiseret for Sandøens Vedkommende. Den er langt fra tilfredsstillende, men dog anvendelig som Nødhjælp, saa længe Lægepladsen ikke kan besættes med en Læge. Og den er som Følge heraf mindre farlig at indlade sig paa end det Eksperiment, som foreslaas af Fysikatet med Tilslutning fra Amtet. Den sidstnævnte Ordning betyder nemlig finansielt set en Fordobling af Tilskudet til den paagældende Læge, og at dette vil faa Indflydelse paa samtlige Lægelønninger paa Færøerne, kan der næppe rejses Tvivl om.

Udvalget er af den Formening, at det ikke kan siges, at Færøerne er forsvarlig forsynede med Læger, naar der ikke findes Læge paa Ejde, kun een Læge i Thorshavn Lægedistrikt med to Sygehuse og ingen Læge paa Vaagø. Der maa derfor sættes al Kraft ind paa at tilvejebringe en Ordning, der muliggør, at samtlige de nuværende Lægepladser paa Færøerne besættes.

Det fremgaar af Sagen, at der af Sundhedsstyrelsen gennem den danske Lægeforening er gjort Forsøg paa at faa Læge til Ejde uden Resultat. Da der tillagdes Lægen fri Bolig og en garanteret Indtægt af 3900 Kr. aarlig med Udsigt til yderligere Fortjeneste gennem Praksis, vægrer man sig ved at gaa ud fra, at det er Løbspørgsmaalet, som er afgørende.

Udvalget formener som anført, at der bør sættes al Kraft ind paa at faa samtlige de færøske Lægepladser besatte. Udvalget mener fremdeles, at det er af den største Interesse at faa Læger herop med Eksamen fra Københavns Universitet. Dette er i den senere Tid ikke lykkedes, og skulde et nyt Forsøg paa at faa saadanne Læger herop fælde ud paa samme Maade som sidst med Hensyn til Ejde, finder Udvalget, at det er tilraadeligt at søge udvirket, at det Statstilskud, som for Tiden er tillagt de forskellige Lægepladser, kan anvendes til Engagering af Læger fra Island. Paa Island er der, efter Oplysning fra et af Udvalgets Medlemmer, ikke Lægemangel, og de Lønkrav, som stilles af de islandske Læger, er ikke saa store, at der er Fare for, at det, der i Øjeblikket bydes fra færøsk Side, skulde anses for at være utilfredsstillende. Udvalget har desuden ment, at de medicinske Kandidater fra Reykjaviks Universitet maa kunne gøre Fyldest paa Færøerne lige saa vel som paa Island. Forsaavidt det skulde være fornødent, maatte der tilvejebringes Hjemmel til, at islandske Læger faar Ret til at praktisere her. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Antagelse af Læger fra Island til de færøske Kommunalægepladser har man indhentet en Udtalelse fra Færøernes Fysikat. Fysikus fraraader at søge udvirket Aendring i de gældende Regler derhen, at andre end de i Kongeriget autoriserede Læger skal kunne drive Lægepraksis støttet af det offentlige. — Fysikatet mener, at saa længe der ikke gøres Skridt til at faa Tilskudet til Lægerne forhøjet og Lægetaksterne ligeledes forhøjede, kan der ikke tales om Lægenød paa Færøerne. Heri kan Udvalget ikke give Fysikatet Medhold. Det offentlige Tilskud er meget betydeligt, og de her gældende Lægetakster er ingenlunde saa lave. Lov Nr. 3 af 8. Januar 1872 bestemmer, at det skal være de færøske Læger uforment i privat Praksis at modtage ubestemte Honorarer for deres Tilsyn med Syge i Forhold til disses Formue og Evner, og eftersom vedkommende med Lægen maatte komme overens. — Denne Bestemmelse giver Lægerne al ønskelig Bevægelsesfrihed ved Beregning af Honorar og de meget faa Retssager om Bestemmelse af Lægens Honorar beviser formentlig, at Befolkningen ikke er vanskelig at komme til Rette med i saa Henseende. Man mener at vide, at de færøske Læger har tjent forholdsvis godt ved deres Praksis. Heri skal der dog ikke ligge nogen Bebrejdelse mod Lægerne for, at de har været hensynsløse med Hensyn til Beregning af Honorarer.

Med disse Bemærkninger skal man foreslaa følgende til Lagtingets Vedtagelse:

1. Lagtingets Beslutning af 1917 fastholdes.
2. Justitsministeriet anmodes om at udvirke, at Tilskudet fra Statskassen til de færøske Kommunelægepladser skal kunne anvendes til Lønning af Læger uddannede ved Reykjaviks Universitet, saafremt de paagældende Lægepladser ikke i den nærmeste Fremtid kan besættes med Læger, udgaaede fra Københavns Universitet.
3. Under samme Forudsætning anmodes Ministeriet om at udvirke, at der om fornødent tilvejebringes Hjemmel for, at Læger, udgaaede fra Reykjaviks Universitet, faar Ret til at praktisere paa Færøerne.

Ved 2. *Behandling* den 10. *September* vedtoges det at lade Sagen overgaa til 3. *Behandling*.

Ved 3. *Behandling* den 13. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

Den 16. *September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 16. *September* 1918.

Til

Justitsministeriet.

Foranlediget ved en forrige Aars Tingsamling tagen Beslutning med Hensyn til Anvendelsen under en Lægevakance af de Tilskud, der af Statskassen og Lagtinget er ydet til Kommunelægen paa Ejde, har det høje Ministerium, efter at Amtet og Fysikatet har erklæret sig om Sagen, anmodet Amtet om paa ny at forelægge denne for Tinget.

Det Udvalg paa 5 Medlemmer, som Tinget nedsatte til at overveje Sagen, afgav den 7. d. M. en Betænkning, hvoraf Afskrift vedlægges og hvortil man tillader sig at henvise til Udvalgets saalydende Forslag

---

se Udvalgsbetænkningen).

Lagtinget har ved Sagens 3. *Behandling* den 13. d. M. enstemmig vedtaget Forslaget med 17 Stemmer.

Idet man paa ny fremsender denne Sag, skal man meget anbefale, at Tingets *Indstilling* imødekommes ved det høje Ministeriums videre Foranstaltning.

Stahlschmidt.

R. Niclasen.

Joen Poulsen.

XXVI. Autorisation af flere Hvalvaage.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Autorisation af flere Hvalvaage samt følgende *Andragende fra Grindemænd i Vestmanhavn*:

Til

Færøernes Lagting, Thorshavn.

Vi undertegnede Grindemænd tillader os herved høfligst at anmode det ærede Lagting om i den forestaaende Lagtingssamling at forarbejde en Ændring i Grindereglementet, saaledes at der for Fremtiden maa tilkomme alle Vestmanhavnerne fulde Parter ved Grindefangst i Sørvaag og Tindholm.

Da hele Vaagøens Beboere, som bekendt, er berettigede til fulde Grindeparter her i Vestmanhavn, vil det efter vor Formening kun være naturligt, at vi nyder de samme Rettigheder paa Vaagø, særlig naar Hensyn tages til, at et heldigt Udfald af Grindedræbning i Sørvaag og Tindholm meget beror paa, hvorvidt Vestmanhavnerne møder betids og mandstærke nok.

Vi anbefaler herved vor Ansøgning til det høje Lagtings velvillige Behandling.

Vestmanhavn, den 26. Juni 1918.

<i>John Olsen.</i>	<i>Johannes P. O. Olsen.</i>	<i>Hans Joensen.</i>
<i>Hans J. Haldansen.</i>	<i>Thomas J. Olsen.</i>	<i>Haldan Haldansen.</i>
<i>Joen T. Olsen.</i>	<i>Poul J. Johansen.</i>	<i>Poul M. Zachariasen.</i>
	m. p. P.	
<i>Karl Isaksen.</i>	<i>Johannes Johannesen.</i>	<i>Sigmund Petersen.</i>
m. p. P.		
<i>Joen Hansen.</i>	<i>Karl i Toftum.</i>	<i>J. Winther.</i>

Ved Sagens 1. Behandling den 7. August gaves Tilladelse til sammen med Sagen om flere Hvalvaage at behandle foranstaaende Andragende fra Vestmanhavn. Efter Forslag af Joen Rasmussen vedtoges det at henvise Sagen til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 8. s. M. valgtes: R. Niclasen, J. H. Poulsen, Guttesen, Joen Rasmussen og Weihe.

Den 15. August afgav Udvalget (Ordfører: J. H. Poulsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Den fra forrige Aars Lagtingssamling udsatte Sag om eventuel Autorisation af flere Hvalvaage er i Aar henvist til undertegnede Udvalg.

*) Se Lagtingstidende 1917. Side 6.

Som nyt i Sagen er der siden forrige Aar fremkommet Udtalelser fra Sysselmændene Effersøe, Winther og Petersen angaaende, hvilke Regler der er blevet fulgt med Hensyn til Udlæg af Grind til Personer, der bor indenfor vedkommende Grindedistrikt. Desuden et Andragende fra Beboere af Vestmanhavn, om at disse maa erholde fulde Parter ved eventuelt forekommende Grindefangster i Sørvaag. Da dette Andragende formentlig er fremkommet paa Grund af den i Lagtinget rejste Sag om Tindholt som Hvalvaag, har Udvalget behandlet Andragendet sammen med denne Sag.

Af de fra Sysselmændene fremkomne Udtalelser ses af Sysselmand Effersøes forøvrigt meget indgaaende Udtalelse om Sagen, at man paa Suderø har fulgt en noget anden Praksis ved Udlæg til Personer udenfor Distriktet end paa de nordligere Øer; det fremgaar dog ikke tydeligt af hans Udtalelser, om denne Praksis er indført siden han blev Sysselmand 1894, eller den ogsaa har været fulgt tidligere.

Udvalget kan give Sysselmand Effersøe sin Tilslutning i hans Udtalelse om, at det vilde være ønskeligt, om Grindereglementets Bestemmelser var saa klart affattede, at de paa dette Omraade udelukkede al Tvivl, og at der ikke bør udvikle sig en uensartet Praksis ved de forskellige Grindehavne.

Imidlertid er hele Udvalget enigt i foreløbig at lade Spørgsmaalet, baade om eventuel Autorisation af flere Hvalvaage og den nævnte, særlig af Sysselmand Effersøe paapegede Revision af Grindereglementet, hvile.

Et Mindretal i Udvalget (Guttesen og Weihe) er dog sindet til at stille Forslag om en Forandring i Grindereglementet i den Retning, som Andragendet fra Beboerne af Vestmanhavn gaar ud paa. Det vil formentlig være et Retfærdighedskrav, som ikke kan afvises, at naar Beboere af Sørvaag faar fulde Parter ved indtræffende Grindefangst i Vestmanhavn, saa maa Beboere af Vestmanhavn ogsaa være berettigede til fulde Parter ved Grindefangst i Sørvaag (Tindholt).

Dette maa ogsaa med samme Begrundelse gælde for Bygderne paa Østsiden af Strømø og Vestsiden af Østerø, idet Sørvaag faar halve Parter ved indtrædende Grindefangst i Sundet og Thorshavn, medens de nævnte Bygder slet ikke erholder Parter ved Grindefangst i Sørvaag. Mindretallet mener her, at Gensidigheds-Princippet kan indføres, uden at der sker en større Forrykning af de Distriktsgrænser, der er satte i Grindereglementet.

Forslag fra hele Udvalget.

Sagen om eventuel Autorisation af flere Hvalvaage udsættes indtil videre.

Fra Mindretallet (Guttesen og Weihe).

Ændring og Tillæg til Grindereglement af 5. Februar 1872.

§ 25 ændres saaledes. Punkt IV. b.:

«2. Vestsiden af Strømø, samt Hestø og Kolter, der erholder fulde Parter; Østsiden af Strømø samt Vestsiden af Østerø, der erholder halve Parter.»

Ved Sagens 2. Behandling den 24. August fremlagdes følgende Ændringsforslag fra Udvaglsmindretallet i Stedet for dets oprindelige Forslag, der toges tilbage:

I Stedet for Mindretallets Forslag sættes:

§ 24 IV. b. affattes saaledes:

«overalt paa Vestsiden af Vaagø (fra Slettenæstange til Bøsdalafos) samt Myggenæs: Som til Midvaag.

Ændringsforslaget sattes under Afstemning, men da kun 9 stemte for og ingen imod foretoges Navneopraab, hvorved Ændringsforslaget vedtoges med 11 Stemmer mod 1. (*Nej stemte:* R. Rasmussen; *stemte ikke:* Mortensen, Patursson, Thomsen, Strøm, R. Niclasen og Formanden; *fraværende:* Provsten, J. Rasmussen, Effersøe og Konoy).

Sagen gik derefter til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 2. *September* fremlagdes følgende Ændringstorslag til Udvalgets Forslag fra Udvalgsmedlem Joen Rasmussen:

For Udvalgsflertallets og Udvalgsmindretallets Forslag sættes:

»Der nedsættes et Udvalg paa 5 Medlemmer til at overveje, hvilke Ændringer i Grindereglementet der eventuelt maatte være nødvendige at foretage og til at fremkomme med Forslag til næste Aars Lagting.

Sagens videre Behandling udsættes til næste Aar.*

Ændringsforslaget sattes under Afstemning, men bortfaldt, idet kun 2 Medlemmer stemte derfor, hvorefter Udvalgsmindretallets Forslag vedtoges enstemmig med 14 St.

Den 5. *September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 5. *September* 1918.

Til
Justitsministeriet.

Til Behandling i indeværende Aars Lagtingssamling forelaa en fra forrige Aar udsat Sag om Autorisation af flere Hvalvaage paa Færøerne.

Ligeledes et Andragende fra Beboere af Vestmannahavn om, at denne By maa erholde fulde Parter ved eventuelt indtræffende Grindefangst i Sørvag.

Begge Sager blev henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som under 15. August har afgivet Betænkning.

Medens hele Udvalget var enigt i at udsætte Spørgsmaalet om Autorisation af flere Hvalvaage indtil videre, har et Mindretal i Udvalget stillet Forslag om en Ændring i Grindereglement af 14. Juni 1909.

Sagen blev underkastet 3 Behandlinger i Tinget. Til Sagens fortsatte 2. Behandling fremkom der fra Mindretallet et redaktionelt Ændringsforslag, der blev vedtaget med 11 Stemmer. 1 stemte Nej.

Ved Sagens 3. Behandling den 2. *September* blev Mindretallets saalydende Forslag til Ændring i Grindereglement af 14. Juni 1909 vedtaget med 14 Stemmer.

§ 24 IV. affattes saaledes:

»overalt paa Vestsiden af Vaagø (fra Skettanestanga til Bósdalafoss) samt Myggnes; Som til Midvaag.«

Idet man henviser til den i Sagen skrevne Udvalgsbetænkning og øvrige Akter, der vedlægges, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums Velvilje og Forsorg.

Stahlschmidt.

Johan H. Poulsen.

Joen Poulsen.

XXVII. Lov om Jordemodervæsenet.*)

Den 1. August fremlagdes den i forrige Aars Samling behandlede Sag angaaende Udvidelse til Færøerne af Lov om Jordemodervæsenet, foranlediget ved følgende Skrivelse fra Justitsministeriet:

Justitsministeriet.

København, den 22. Juli 1918.

Hoslagt skal man tilbagesende den med Amtets Skrivelse af 27. September f. A. — 1917. 544 — hertil indsendte Indstilling af 14. s. M. fra Lagtinget vedrørende Forslag til en Anordning hvorved Lov om Jordemodervæsenet af 13. Juni 1914 med forskellige Lempelser sættes i Kraft paa Færøerne, idet man skal anmode Amtet om at foranledige, at Sagen paany forelægges Lagtinget i detses førstkommande Samling til Overvejelse af, om der ikke paa Grund af de stedfundne Prisstigninger er Anledning til at forhøje de i det af Lagtinget vedtagne Udkasts § 8 fastsatte Lønninger og de i dets § 12 fastsatte Pensioner.

Ved Sagens Tilbagesendelse skal man derhos bede oplyst Grunden til, at man har ønsket, ogsaa efter de nye Reglers Ikrafttræden, ved Inddelingen af Færøerne i Jordemoderdistrikter at bevare Søndringen mellem Hoved- og Hjælpedistrikter.

Z a h l e.

Lundbye.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Ved Sagens 1. Behandling den 15. August vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 16. s. M. valgtes: Konoy, Mortensen, J. H. Poulsen, J. Poulsen og M. Samuelsen.

Den 14. September afgav Udvalget (Ordfører: Mortensen) følgende

Udvalgsbetænkning.

I Samlingen 1917 vedtog Lagtinget Forslag til Anordning, hvorved Lov Nr. 126 af 13. Juni 1914 om Jordemodervæsenet udvides til Færøerne.

Justitsministeriet har foranlediget, at Sagen paany er forelagt Tinget til Overvejelse af, om der ikke er Grund til at forhøje de i Udkastets § 8 fastsatte Lønninger og de i § 12 fastsatte Pensioner, ligesom man har ønsket oplyst Grunden til, at man bevarer Søndringen mellem Hoved- og Hjælpedistrikter.

Under Hensyn til det Arbejde, som paahviler Jordemødrene paa Færøerne, finder Udvalget ikke, at der er Anledning til at foreslaa højere Lønninger eller Pensioner end de i det af Tinget i sidste Samling vedtagne Forslag.

Søndringen med Hoved- og Hjælpedistrikter er uden praktisk Betydning og er kommet ind i Forslaget derved, at man hidtil har haft denne Søndring.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 19.

Udvalget stiller følgende

Forslag.

Lagtinget indgaar paany til Justitsministeriet med Andragende om, at det i Samlingen 1917 vedtagne Forslag til Anordning, hvorved Lov Nr. 126 af 13. Juni 1914 om Jordemodervæsenet med forskellige Ændringer udvides til at gælde for Færøerne, sættes uændret i Kraft.

2. *Behandling* foretoges 19. September. — Der var fremlagt følgende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag:

«I Udvalgets Forslag udgaar Ordene »uændret« og i Stedet tilføjes: »dog saaledes, at de i § 8 omhandlede Lønsatser forhøjes med indtil 100 Kr.»

Poul Niclasen.

Andr. Samuelson.

Ændringsforslaget sættes først under Afstemning men bortfaldt, idet kun 2 Medlemmer stemte for og ingen imod, hvorefter Udvalgets Forslag blev vedtaget med 16 Stemmer mod 0. Sagen overgik derefter til 3. Behandling.

Ved 3. *Behandling* den 20. September sættes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og blev enstemmig vedtaget med 19 Stemmer. (*Stemte ikke:* Formanden; *fraværende:* P. Niclasen og A. Samuelson).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 20. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Justitsministeriet har foranlediget, at et af Lagtinget i Samlingen 1917 vedtaget Forslag til Anordning, hvorved Lov Nr. 126 af 13. Juni 1914 om Jordemodervæsenet udvides til Færøerne, paany er forelagt Tinget.

Sagen har været henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som den 14. ds. afgav Betænkning.

Ved Sagens 3. Behandling i Dag blev Udvalgets Forslag vedtaget enstemmigt med 19 Stemmer.

Idet man vedlægger Udvalgets Betænkning, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums Omsorg.

Edw. Mortensen,
Ordfører.

XXVIII. Deling af Vaag Hovedjordemoderdistrikt.

Den 22. August fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af 21. August 1918*:

Hoslagt tilstilles Lagtinget en Sag angaaende Deling af det nuværende Hovedjordemoderdistrikt, jfr. Bekendtgørelse Nr. 93 af 29. August 1878 Nr. 25 og Lov Nr. 69 af 1. April 1910.

Ved Sagens 1. Behandling den 23. August vedtoges det efter Forslag af Thomsen at henvise den til *Udvalget i Sagen om Udvidelse til Færøerne af Lov om Jordemodervæsenet*.

Den 10. September afgav Udvalget følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en Sag om Deling af Vaag Hovedjordemoderdistrikt. Sagen er rejst ved en *Skrivelse* af 8. April d. A. fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune*). Der er af Amtet indhentet *Udtalelser* fra Forstanderskaberne for Porkere og Sumbø Sognes Kommuner, Lagen og Sysselmanden paa Suderø samt Færøernes Fysikat*). Alle disse *Udtalelser* kommer overens om at det nuværende Vaag Hovedjordemoderdistrikt er for stort til at kunne betjenes af een Jordemoder. Dette har saavel Lagtinget som Ministeriet og Lovgivningsmagten indset for flere Aar siden, hvorfor det ved Lov (Nr. 69) af 1. April 1910 er givet Adgang til at ansætte 2 Jordemødre i et Distrikt, bl. a. af Hensyn til det store Vaag Distrikt. Da Lagtinget i sin Tid gjorde Indstilling om den nævnte Lovændring, gik man ud fra, at Vaag Jordemoderdistrikt vanskelig kunde deles, idet det største Folketal findes i Vaag Sogn, der ligger imellem de 2 andre til Distriktet hørende Sogne, Sumbø Sogn og Porkere Sogn, som hvert især ansaas for at være for lille til at udgøre et eget Distrikt, og som ligger for langt fra hinanden til samledes at udgøre et Distrikt. Man mente da, at den heldigste Løsning vilde være, at der ansattes 2 Jordemødre i Distriktet (*Lagtingstidende* 1909, S. 57—60). Dette synes ogsaa engang at være sket; men nu oplyses, at det er umuligt at faa ansat mere end 1 Jordemoder i Distriktet. Det oplyses ikke noget om Grunden hertil; muligvis kan det skyldes den Omstændighed, at største Parten af Sumbø Sogn ligger temmelig fjernt og ubekvemt for at kunne betjenes fra Vaag.

Undertegnede Udvalg naa være af den Formening, at Sumbø Sogn med en Befolkning paa kun godt 500 Indbyggere vil blive et temmelig lille Jordemoderdistrikt, ikke alene saaledes, at den der ansatte Jordemoder kun vil faa lidt Praksis, men ogsaa i den Forstand, at en passende Løn til den der ansatte Jordemoder kan komme til at løses som en ret følelig Udgift for Kommunen.

Da imidlertid Forstanderskabet for Sumbø Sogns Kommune nu ønsker, at der oprettes et nyt Jordemoderdistrikt bestaaende af Bygderne i Sumbø Sogn, mener Udvalget at kunne anbefale Sagen.

Man tillader sig derfor at foreslaa til Vedtagelse:

Tinget indgaar til Justitsministeriet med Indstilling om, at der i Justitsministeriets Bekendtgørelse af 29. August 1878 foretages den Ændring, at Nr. 25 (Vaag Hoveddistrikt) omlægges til 2 Distrikter nemlig:

*) Udsendes her.

- a. *Vaag* Hoveddistrikt bestaaende af: Hove, Porkere, Næs og Vaag.
- b. *Sumbø* Hjelpejordemoderdistrikt bestaaende af Løbra, Øgrum, Vigerbirge og Sumbø.

Og at denne Ændring træder i Kraft, fra det Tidspunkt, en Jordemoder ansættes i Sumbø.

Ved 2. *Behandling* den 16. *September* vedtoges det at lade Sagen overgaa til 3. *Behandling*.

Ved 3. *Behandling* den 18. *September* sættes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Den 19. *September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Til
Justitsministeriet

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 19. September 1918.

Lagtinget har i dets indeværende Samling behandlet et Andragende fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune paa Suderø, gaende ud paa, at Vaag Hovedjordemoderdistrikt deles saaledes, at Bygderne i Sumbø Sogn fremtidig kommer til at danne et særligt Distrikt, medens Vaag Distrikt kun skal omfatte Bygderne i Vaag og Porkere Sogne.

Dette Andragende, der er tiltraadt og anbefalet bl. a. af Forstanderskaberne for de 2 andre Kommuner i Distriktet, Sumbø Sogns Kommune og Porkere Sogns Kommune, har været henvist til et Udvalg, der under 10. ds. har afgivet medfølgende Betænkning.

Ved Sagens 3. *Behandling* i Gaar vedtoges Udvalgets saalydende Forslag:

(se Udvalgsbetænkningen)

enstemmig med 16 Stemmer.

Idet man ærbødigt tillader sig at henvise til den nævnte Udvalgsbetænkning og Sagens øvrige Akter, der vedlægges, tillader man sig lige ærbødigt at anbefale Sagen til det høje Ministerium.

Stahlschmidt.

Joen Poulsen.

_____
M. A. Winther.

XXIX. Forhøjelse af „Smiril“s Passager- og Fragttakster.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes følgende Skrivelse fra Amtet af 4. Februar 1918:

Idet man herved fremsender en Sag angaaende Andragende af A/S J. Mortensens Eftfl. om, at der maa gives Tilladelse til, at Taksten for »Smiril« maa blive forhøjet med 100 Procent, saavel for Transport af Varer mellem Øerne som for Passagerer, skal man anbefale, at dette Andragende under Hensyn til de foreliggende ekstraordinære Forhold imødekommes.

Man vedlægger Afskrift af Amtets Skrivelse til Aktieselskabet af 19. December f. A. samt Genpart af den mellem Justitsministeriet og Aktieselskabet afsluttede, for Tiden 1. April 1916 til 31. Marts 1919 gældende Kontrakt. Ifølge denne Kontrakts § 2 skal de ommeldte Takster godkendes af Justitsministeriet, der imidlertid ved Skrivelse af 31. Marts 1916 har bemyndiget Amtet til paa Ministeriets Vegne efter Samraad med det af Lagtinget nedsatte staaende Udvalg angaaende »Smirils« Fartplan, at godkende de ommeldte Takster.

Ved Sagens 1. Behandling den 5. August vedtoges det efter Forslag af Joen Poulsen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 6. s. M. valgtes J. H. Poulsen, Thomsen, Guttessen, J. Poulsen og J. Rasmussen.

Den 3. September afgav Udvalget (Ordfører: J. H. Poulsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg er nedsat for at afgive Betænkning over et Andragende til Færø Amt fra A/S J. Mortensens Eftfl. om at der maa blive givet Tilladelse til, at Taksterne for S/S »Smiril« opsættes med 100 pCt., saavel for Transport af Varer mellem Øerne som for Passagerer.

Nævnte Andragende tilligemed en senere Skrivelse fra Aktieselskabet er først forelagt Vareudvalget.

I nævnte Skrivelse oplyser Aktieselskabet, at selve Driften for Aaret 1916 har givet et Underskud af 323 Kr.; dertil kommer Reparation, delvis Klassificering, Renter og normal Afskrivning, tilsammen et Beløb af 19892 Kr., og at Driften for 1917 næppe vil give et bedre Resultat, idet Kulforbruget i dette Aar andrager ca. 8000 Kr. mere end i 1916.

»Smiril« har siden 1896, da Kystfarten begyndte, sejlet for de samme Takster, bortset fra en Forhøjelse af Passagertaksten paa 2. Klasse af 25 pCt.

Vareudvalget har derfor under Hensyn til de nuværende Forhold vedtaget for Amtskommunens Varer at gaa ind paa den ansøgte Forhøjelse fra 1. Februar d. A. at regne mod, at Selskabet er indgaaet paa visse Betingelser, navnlig at fremme Ekspeditionen af Varer saa meget som muligt.

Siden Efteraaret 1916 har »Smiril« sejlet uden nogen bestemt Plan, men har hovedsagelig staaet til Amtets eller Vareudvalgets Raadighed til Befordring af Varer til de forskellige Pladser paa Øerne. Udvalget har forespurgt hos Aktieselskabets Chef, Købmand P. Mortensen, om denne Fart har været mere lønnende for Skibet end den planmæssige.

Spørgsmaalet er besvaret bekræftende, idet det blev fremhævet, at den tidligere Passagerfart, der under den ny Ordning er gaaet ganske betydeligt ned, ikke har kunnet opveje, hvad der nu tjenes mere ved, at Skibet stadig kan sejle med fuld Last; det er dog ikke oplyst, hvor meget denne Merfortjeneste andrager.

Imidlertid medfører dette Forhold, at »Smiril« sejler uden nogen fast Plan, meget kedelige Følger for flere Dele af Øerne, idet man ikke kan regne med »Smirils« Anløb. Særlig har det virket uheldigt for Sandø, som nu i mere end et Aar har været uden Telefonforbindelse med de øvrige Øer og om Vinteren ikke har anden fast Forbindelse end en lille Motorbaad mellem Thorshavn og Skopen een Gang om Ugen, og en saadan Baadfart er desuden meget uberegnelig paa Grund af Vejrforhold.

Udvalget er af den Mening, at man paa Grundlag af de Erfaringer, der i den farne Tid er gjorte, maa kunne fastsætte en Fartplan for »Smiril« saaledes, at der tages overvejende Hensyn til Varetransporten, og skal tillade sig at stille Forslag i den Retning. Det vil i denne Forbindelse formentlig være hensigtsmæssigt, at Vareudvalget i Forbindelse med Aktieselskabet affatter en eventuel Fartplan for »Smirils« Fart mellem Øerne.

Hvad Aktieselskabets Andragende om Takstforhøjelsen angaar, er Udvalget sindet til at tilraade Tinget at vedtage en saadan Forhøjelse baade for Gods og Passagerer, da dette, efter hvad der er oplyst om »Smirils« Drift, er et berettiget Krav, som man ikke vel kan andet end imødekomme.

I Henhold til hvad man foran har anført skal Udvalget tillade sig at foreslaa Tinget at vedtage:

1. Der tilstaas Aktieselskabet J. Mortensens Eftf. en Forhøjelse paa de gældende Takster af 100 pCt. baade for Transport af Varer mellem Øerne og for Passagerer. Takstforhøjelsen træder for alle Varer og Passagerer i Krafft den 1. Oktober 1918.
2. Der udarbejdes en Fartplan for Dampskibet »Smiril« for det kommende Aar. Fartplanen udarbejdes af Vareforsyningsudvalget i Forbindelse med Aktieselskabet J. Mortensens Eftf.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 5. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. *Behandling*.

Ved 3. *Behandling* den 9. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

XXX. Fornyelse af Statstilskudet til Kystfarten mellem Øerne.

Den 19. September fremlagdes følgende Forslag til Beslutning fra det i Sagen ang. »Smiriles» Takster nedsatte Udvalg:

»Da den treaarige Bevilling paa 17500 Kr. til Kystfarten mellem Øerne udløber den 31. Marts 1919, indgaar Tinget til Justitsministeriet med Andragende om, at der for en Periode af 3 Aar af Statskassen bevilges til denne Fart 17500 Kr. aarlig.

Den 20. September sattes Forslaget under Afstemning og vedtoges med 21. Stemmer mod 0.

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 20. September 1918.

Til

Justitsministeriet.

Fra det Udvalg, som i indeværende Aars Tingsamling har behandlet en Sag om Dampskibet »Smirile», er der fremsat et Forslag til Tingets Vedtagelse om at søge den Bevilling, som har været givet til Kystfarten mellem Øerne, fornyet for 3 Aar fra 1. April 1919 at regne.

Forslaget er fremkommet paa Grund af, at der er overvejende Sandsynlighed for, at Lagtinget maa overtage Farten fra 1. April 1919, da Tiden for den Kontrakt udløber, hvorefter Aktieselskabet J. Mortensens Eftf., Trangisvaag, har besørget nævnte Fart.

Forslaget blev enstemmig vedtaget med 21 Stemmer.

Idet man henviser til det af Tinget vedtagne Forslag, skal man ærbødigt anbefale Sagen til det høje Ministeriums Velvilje og Forsorg.

Stahlschmidt.

Johan H. Poulsen.

Joen Poulsen.

XXXI. Brugen af færøsk Sprog i Kirken m. v.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Brugen af færøsk Sprog i Kirken m. v.

Ved Sagens 1. Behandling den 13. August foreslog Provsten at henvise den til *Kirkekasseudvalget*. Samuelson foreslog den henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer. Sidstnævnte Forslag sattes først under Afstemning men bortfaldt, idet kun 9 Medlemmer stemte for og ingen imod, hvorefter Provstens Forslag sattes under Afstemning. Da kun 9 stemte for og ingen imod foretoges Navneopraab, hvorved Provstens Forslag vedtoges med 12 Stemmer mod 0. (*Stemte ikke:* J. Rasmussen, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Effersøe, Formanden; *fraværende:* Mortensen, R. Rasmussen, Matras).

Den 7. September afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

Løgtingið hevir flýtt kirkjukassanevndini til viðgerðar eitt bønarbræv frá nøkrum ungmannaafelögum í Föroyum um at móðurmálið má verða nýtt í vmsum förum í Föroyum: sum kirkjumál (grein 1), í skúlanum (grein 2), í almanna kunngerðingum (grein 3), sum rættarmál (grein 4) og sum lógimál (grein 5). Bønarbrævið fatar soleiðis um so nógv, sum tað ivaleyst ikki fer at bera til at fara undir í senn og at fáa í lag enn á sinni. Viðvíkjandi föroyskum skúlamáli (sbr. grein 2) er umrøtt í eini aðrari sak (sbr. sak nr. 150, uppskotið til broytingar av § 7 í skúlaskipanini av 16. Januar 1912). Her skal eitt sindur verða borið fram um föroyskt sum kirkjumál, meðan nevndin heldur tað verða beinast, at biðað verður við hinum greinunum í bønarbrævinum fyrri fyrst.

Tað er eitt ynski hjá stórum pørtum av kirkjufólkinum víða hvar í Föroyum, at gudstænastan eisini kann verða hildin á föroyskum máli eins og á dönskum, eitt ynski, ið ivaleyst verður sterkari sum tíðin líður og sum má sigast at hava góða grund. Tað er tí beint, at hesum ynski verður givið gætur, og at viðurskiftini verða skipað soleiðis, at fólk kunna fáa föroyska gudstænastu, har tey ynskja tað, og líkindi annars eru til tess.

Við teimum reglum, ið ásettar eru í lógini um meinigheitsráð av 13. december 1912, § 14, C, er nakar rættur givin föroyskum máli í kirkjunum, í tí at ein partur av gudstænastuni kann vera á föroyskum, meðan aðrir partar skulu vera á dönskum. Men hetta hevir roynt soleiðis at tað ikki ber rættuliga væl til, tí tað fellur heldur undarligt og lögið, tá ið í teirri somu gudstænastuni sumt er á einum máli og sumt á einum öðrum. Tað eigur helst at vera soleiðis, at eins og vit hava alla gudstænastuna á dönskum, soleiðis kunna vit eisini hava alla gudstænastuna á föroyskum, tá ið kirkjufólkið og presturin sameinast um tað, og tá ið annars alt er til, ið nýtast skal til gudstænastuna.

Men sum enn er statt, vantar okkum meginpartin av tí tilfari á föroyskum máli. ið nýtast skal til eina gudstænastu; og meðan so er heldur nevndin tað vera ónýtt at seta fram uppskotið til broytingar av reglunum í § 14 í áðurnevndu lóg.

Men eitt annað er, um ikki lögtingið kann gera nakað fyri at freinja tað arbeiðið, ið her fyrst og fremst má verða gjørt, áðrenn komast kann nakað áleiðis við hesum máli.

Okkum er t. d. tørvur á eini föroyskari lestrabók, ið umframt til heimalestur kann verða nýtt í kirkjunum um sunnudagar, tá ið ikki er messa, um so er, at tað er eitt ynski hjá fólki og presturin samtykkir í tí. Vit hava heldur ikki enn tey ymisu ritualir, collectir og annað umsett á föroyskum máli.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 7.

Lagtingstidende 1918.

Nevndin heldur tað vera ráðiligt, at lögtingið virkar fyri, at hetta kann koma í lag, á tann hátt, at tingið lítur Føroya prósti til at hava umsorgan fyri at alt tað, ið nýtast skal til eina gudstænastu, verður týtt á føroyskum, og at tingið styðjar útgavu av slíkum verkum við peningi.

Eftir hesum skal nevndin loyva sær at mæla tinginum til at samtykkja:

1. Tingið biður próstin um, annaðhvørt sjálvur ella saman við øðrum, ið hann heldur vera dugandi til tess, at fáa í lag eina føroyska lestrabók og sálmabók, at fáa ritualir og alt tað tilfar, ið kravst til eina gudstænastu, umsett á føroyskum máli og at fáa tað góðkent til kirkjubúks.
2. Tingið styðjar útgavu av hesum verki við peningi.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 10. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

XXXII. Forhøjelse af Præsthold. *)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes:

1. den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Forhøjelse af Præsthold;
2. en *Skrivelse fra Kirkeværgerne i Nordstrømø og Vaagø*, ligeledes om Forhøjelse af Præsthold. **)

Ved Sagens 1. *Behandling* vedtoges det efter Forslag af Provsten at henviser den til *Kirkekasseudvalget*.

Den 31. August afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

I Lagtingsamlingen 1917 fremkom der fra Provst Evensen en Henstilling til Tingets Overvejelse, om der ikke maatte være Grund til at forhøje Præstholdet i de Bygder, hvor Sognepræsten opholder sig i længere Tid til Forberedelse af Konfirmander.

Kirkekasseudvalget, som havde Sagen til Behandling, foreslog Sagen udsat til næste Aar, idet man ønskede, at der maatte blive indhentet Oplysninger fra samtlige Præstegæld angaaende Spørgsmaalet om Præsthold i Almindelighed (jfr. Laglingstidende 1917, pag. 112 flg.).

Til Tinget er endvidere i Aar indkommet et Andragende fra flere Kirkeværger i Nordstrømø og Vaagø Præstegæld om at Præstholdet maa blive forhøjet.

---

*) Se Laglingstidende 1917, Side 112.

**) Udelades her.

Undertegnede Udvalg, hvortil disse Sager er blevet henvist, mener, at den Godtgørelse, som for Tiden ydes for Sognepræstens Logis paa hans Embedsrejser i Præstegældet, er for lav, og at det derfor vil være nødvendigt, at der snarest mulig gennemføres en almindelig Forhøjelse af Præsteholdet i Forbindelse med en Ordning af alle her henhørende Forhold. Men da mange af de Oplysninger, som vil være nødvendige for hele Spørgsmaalets heldige Løsning, af forskellige Grunde ikke er indkomne, bliver man sikkert nødt til at udsætte Sagen til næste Aar, og Udvalget skal derfor, idet man forøvrigt henviser til Betænkningen fra Kirkekasseudvalget 1917 vedrørende dette Spørgsmaal, tillade sig at foreslaa til Lagtingets Vedtagelse:

1. Sagen genoptages næste Aar.
- 2) Provstiet anmodes om at indhente Udtalelser fra samtlige Præster og Menighedsraad om alle i Forbindelse med Præstehold staaende Spørgsmaal, derunder Oplysninger om, hvor ofte om Aaret og hvor længe Præsterne sædvanlig opholder sig i de forskellige Menigheder, hvilke Udtalelser derefter forelægges for Lagtinget i dets næste ordinære Samling, eventuelt i Forbindelse med andre Oplysninger, Provstiet maatte finde Anledning til at indhente.

Ved Sagens 2. Behandling den 4. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

XXXIII. Udvidelse af Thorshavns Kirkegaard.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlægdes en Sag*) angaaende Udvidelse af Thorshavns Kirkegaard.

Den 30. Juli henvistes Sagen til Budgetudvalget.

Den 18. September afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

Under 26. Juli d. A. har Amtet tilstillet Lagtinget en Sag angaaende en Udvidelse af Thorshavns Kirkegaard, hvilken Sag ved Lagtingets Sammentræden blev henvist til Kirkekasseudvalget. Der foreligger en Skrivelse fra Værgen ved Thorshavns Kirke, hvori oplyses, at den nu benyttede Kirkegaard næppe vil kunne afgive Plads til Gravsteder længere end til Udgangen af indeværende Aar, uagtet at en Del af Kirkegaarden for ca. 10 Aar siden blev omgravet for atter at kunne benyttes, hvorfor det er paakrævende nødvendigt, at der enten anlægges en ny Kirkegaard eller foretages en Udvidelse af den nuværende. Kirkeværgen foreslaar, at der i Lighed med, hvad der under lignende Forhold tidligere har været Tilfældet, sker en Udvidelse efter en ved Sagen hoslagt Plan og over et nærmere betegnet Areal, som er opmaalt til 4760 Kvadrat-Alen.

---

*) Udeledes her.

Sagen er anbefalet af Sognepræsten for Sydstrømø Præstegæld, ligesom ogsaa Fysikus har erklæret at kunne anbefale den foreslaaede Udvidelse, forsaavidt at denne ikke kommer en gennem det omhandlede Areal gaaende Vandledning nærmere end 5 m, og at Afløbsforholdene ordnes, og samtidig tilraader Fysikus, at der paa Kirkegaarden bliver opført et Kapel med Ligstue.

Endvidere foreligger der fra den nuværende Ejer af det paagældende Areal et Par Skrivelser, hvori det siges, at vedkommende intet har imod, at det nødvendige Jordstykke indlægges til Kirkegaard imod at der ydes fuld Erstatning, paa den Maade at der til Gen-gæld overlades Ejeren et tilsvarende Stykke af den Thorshavns Kommune tilhørende saakaldte »Skaaletroe». Endelig udtales der af Kirkeværgen og Sognepræsten det ønskelige i, at der med en Slags Servitut eller paa anden Maade sørges for, at et Par Trøstykker, som støder umiddelbart op til Kirkegaarden og det til Udvidelsen foreslaaede Areal, og som tilhører D'Hrr. J. A. Arge og Johs. Nicolajsen af Thorshavn, ikke ved Bebyggelse eller paa anden Maade gøres uerholdelige til eventuel fremtidig Udvidelse af Kirkegaarden.

Udvalget har forhandlet med Thorshavns Byraad om Sagen, og dette har ved Skrivelse af 13. ds. erklæret, at Thorshavns Kommune er villig til i Lighed med, hvad Tilfældet er i de øvrige Kommuner paa Færøerne, at afholde Udgifterne ved Kirkegaardens Udvidelse, naar Kirkekassen bekoster de medgaaende Materialier og lønner en Formand til at lede Arbejdet, hvorimod Byraadet erklærer, at det ikke kan afstaa Stykker af »Skaaletroe», idet der med nævnte Trø er tilsigtet anden Benyttelse. Det forekommer Udvalget, at man ikke for nærværende Tid kan tage Spørgsmaalet om Opførelse af et Kapel paa Kirkegaarden op til Forhandling, idet man ikke er helt klar over, hvorvidt et saadant Spørgsmaal henhører under Lagtinget eller er et kommunalt Anliggende.

Udvalget maa efter det oplyste tilraade en snarlig Udvidelse af Kirkegaarden som paakrævende nødvendig; men samtidig anser man ikke den foreliggende Plan for at være ganske heldig, idet Kirkegaarden efter denne vil faa en meget uregelmæssig og uskøn Form. Man vilde finde det mere hensigtsmæssigt at Udvidelsen ogsaa samtidig kom til at omfatte Stykker af de omtalte J. A. Arge og Johs. Nicolajsen tilhørende, vest for Kirkegaarden beliggende Trøer. Man vil derved opnaa, at der for lange Tider bliver tilstrækkelig Begravelsesplads, at Kirkegaarden faar en regelmæssig Form, og at en Regulering af Kirkegaardsforholdene derved muliggøres; og ligeledes vil, navnlig i Tilfælde af Expropriation, en saadan Ordning formentlig være mere retfærdig, idet Jordafstaaelsen saaledes kommer til at berøre tre af Thorshavns Borgere i Stedet for efter det foreliggende Forslag kun en.

Forøvrigt bliver det antageligt nødvendigt at overlade den nærmere Ordning til Amt og Provstis Foranstaltning.

Udvalget skal derfor i Henhold til det anførte tillade sig at indstille til Lagtingets Vedtagelse:

1. Der bevilges af Sydstrømø Præstegælds Kirkekasse det nødvendige Beløb til Erhvervelse af de nødvendige Grundstykker — eventuelt ved Expropriation — til Udvidelse af Kirkegaarden i Thorshavn, samt endvidere til Anskaffelse af de til Udvidelsen medgaaende Materialier og til Lønning af en Formand til at lede Arbejdet, imod at Thorshavns Kommune afholder Udgifterne ved Arbejdets Udførelse. For 10 Dagsarbejder beregnes Formandslønnen med en Dag.
2. Det overdrages til Amt og Provsti at foretage det videre fornødne med Hensyn til Sagens Ordning.
3. Det henstilles til Kirkeværgen i Forening med Sognepræsten at udarbejde et Regulativ for Benyttelsen af Kirkegaarden, hvilket vil være at forelægge Byraadet til Erklæring og Lagtinget til Approbation.

Ved Sagens 2. Behandling den 19. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

S. D. fremlagdes saalydende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af Eftersøe:

Som nyt Punkt indskydes efter Punkt 1. følgende:

2. Det ved Udvidelsen forårsagede nye Hegn skal opføres af Sten.

samt saalydende *Ændringsforslag* af Udvalget til sammes Forslag:

I Punkt 2. indskydes efter Ordene »Amt og Provsti« følgende: »sammen med et af Lagtinget nedsat Udvalg paa 3 Medlemmer«.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 20. *September* fremlagdes saalydende *Underændringsforslag* af Eflersøe til sammes *Ændringsforslag*:

Efter »Sten« tilføjes: »saa vidt muligt og passende«.

Underændringsforslaget sattes først under Afstemning og vedtoges med 19 Stemmer mod 0, hvorefter *Ændringsforslaget*, saaledes ændret, vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

Udvalgets *Ændringsforslag* vedtoges med 13. Stemmer mod 0, Udvalgets Forslag, saaledes ændret, vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

Til staaende Udvalg i Sagen valgtes den 20. *September*: *Mortensen, Debess og Tórgarð*.

XXXIV. Graverbestillingen ved Thorshavns Kirke.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af 22. September 1917*:

I Lagtingssamlingen 1916 behandlede en Sag angaaende Forhøjelse af den Løn, Graveren ved Thorshavns Kirke oppebærer. Det vedtoges i denne Forbindelse at henstille til Thorshavns Menighedsraad at forhandle med Thorshavns Byraad om, at den aarlige Godtgørelse til Graveren ved Thorshavns Kirke og for Optrækning af Taarnuret for Fremtiden maatte blive udvidet af Thorshavns Kommunekasse.

Som det fremgaar af den vedlagte *Skrivelse fra Menighedsraadet af 20. August 1917 med 1 Bilag**) har den ommeldte Forhandling nu fundet Sted, uden at Thorshavns Kommune har villet paatage sig de ommeldte Udgifter.

I Betragtning af, at Thorshavns Kirkes særlige Kasse er i Stand til at bære de ommeldte Udgifter, og at disse altid har været udredet af denne Kasse, skal man henstille, at der ikke foretages videre for at søge opnaaet en Forandring heri.

*) Se Lagtingstidende 1916. Side 110.

**) Udelades her.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 8. *August* vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til *Kirkekassendvalget*.

Den 2. *September* afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

I Lagtingssamlingen 1916 behandledes en Sag angaaende Forhøjelse af Lønnen til Graveren ved Thorshavns Kirke.

Tinget vedtog i den Anledning at bifalde, at den fungerende Graver ved Thorshavns Kirke indtil videre vedbliver at være konstitueret mod en aarlig Godtgørelse af Thorshavns Kirkes særlige Kasse af 120 Kr. foruden en Betaling af 4 Kr. for hver Grav, som af ham graves og tilkastes, samt at henstille til Thorshavns Menighedsraad at forhandle med Thorshavns Byraad om, at den aarlige Godtgørelse til Graveren ved Thorshavns Kirke og for Optrækning af Taarnuret for Fremtiden maa blive udredet af Thorshavns Kommunekasse (jfr. Lagtingstidende for 1916, pag. 110 flg.).

Som det fremgaar af Skrivelse af 22. September 1917 fra Færø Amt til Lagtinget bilagt med Skrivelse fra Thorshavns Menighedsraad af 20. August 1917, har den ommeldte Forhandling mellem Thorshavns Menighedsraad og Thorshavns Byraad fundet Sted, uden at Thorshavns Kommune har villet paatage sig de omhandlede Udgifter.

Samtidig henstiller Amtet, at de ommeldte Udgifter fremdeles som hidtil maa blive udredet af Thorshavns Kirkes særlige Kasse.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal i den Anledning udtale, at en Løn som den omhandlede af 120 Kr. aarlig, navnlig under de nuværende Forhold, ikke kan siges at være for høj, medens man paa den anden Side nærer Betænkkelighed ved at tilraade, at en saadan Betaling til Graveren gøres til en varig Udgift for Thorshavns Kirkes særlige Kasse. Efter det, som har foreligget for Udvalget, maa man nemlig antage, at nævnte Kasse ikke er særlig vel stillet, og desuden forekommer det Udvalget, at en Udgift, som den, der her er Tale om, Godtgørelse til Graveren ved en Kirkegaard, rettest bør afholdes af vedkommende Kommunekasse, ligesom ogsaa et andet Spørgsmaal, der ogsaa tidligere har været behandlet i Forbindelse med nærværende Sag, nemlig Betalingen for Optrækning af Taarnuret i Thorshavns Kirke — for Tiden 50 Kr. aarlig — formentlig ligeledes bør henhøre under Kommunekassen, idet jo Kirkegaarden afgiver Begravelsesplads til samtlige Borgere i Kommunen, og Taarnuret er til Gavn for alle, hvad enten de hører til Folkekirken eller ikke.

Udvalget er derfor sindet til at tilraade, at der ved en fornyet Henvendelse gennem Thorshavns Menighedsraad til Thorshavns Byraad genoptages en Forhandling om, at de her nævnte Udgifter for Fremtiden maa blive afholdte af Thorshavns Kommunekasse.

I Henhold til det her anførte skal Udvalget tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1. Lagtinget bifalder, at der indtil videre ydes Graveren ved Thorshavns Kirke en aarlig Godtgørelse af Thorshavns Kirkes særlige Kasse af 120 Kr. samt en Betaling af 4 Kr. for hver Grav, som af ham graves og tilkastes.
2. Lagtinget henstiller til Thorshavns Menighedsraad at genoptage en Forhandling med Thorshavns Byraad om at den aarlige Godtgørelse til Graveren ved Thorshavns Kirke og for Optrækning af Kirkens Taarnur for Fremtiden maa blive udredet af Thorshavns Kommunekasse.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 5. *September* vedtoges Overgang til 3. *Behandling* med 17 Stemmer mod 0.

Ved 3. *Behandling* den 9. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

XXXV. Ang. Stolestaderne i Thorshavns Kirke.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes en Sag*) angaaende Frigivelse af Stolestaderne i Thorshavns Kirke.

Ved Sagens 1. Behandling den 19. August vedtoges det efter Forslag af Provsten at henvise den til Kirkekassendvalget.

Den 2. September afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en Sag angaaende Frigivelse af Stolestaderne i Thorshavns Kirke.

Som det fremgaar af de Sagen medfølgende Akter, blev dette Spørgsmaal først rejst af Thorshavns Menighedsraad i Aaret 1906, derefter genoptaget i 1912 af den daværende Sognepræst og dernæst fra 1914 flere Gange været til Forhandling mellem Thorshavns Menighedsraad og Thorshavns Byraad samt Amt og Provsti.

Endvidere er der vedlagt Sagen en af Kirkekassereren udarbejdet Status over Thorshavns Kirkes særlige Kasse i de sidste fem Aar, tilligemed en Fortegnelse over det Beløb, der i samme Tidsrum aarlig er indkommet for Udlejning af Stolestaderne. Dette udgør ca. 190 Kr. om Aaret.

I de Bemærkninger, hvormed Kirkekassereren fremsender nævnte Statusoversigt, udtales der blandt andet: »I Fald Betalingen for Stolestader nu skulde udgaa, vilde det formentlig gaa lige saa hurtig tilbage med Kassens Beholdning, som det har gaaet fremad i de forløbne Aare; og der gøres opmærksom paa, at Indtægterne for de to sidste Aar ikke har svaret til Udgifterne, idet Kontoen til Lys i Forbindelse med Organistløn og Graverløn overskrider de ordinære Indtægter.

Udvalget mener, at det i Almindelighed er urigtigt, at der skal gives Betaling for at faa en Plads ved Gudstjenesten i Kirken, og navnlig i dette særlige Tilfælde bliver Forholdet uheldigt derved, at mange sikkert holder sig borte fra Kirken af den Grund, at de ikke har kunnet faa noget Stolestade til Leje og ikke vil trænge sig ind i Stole, som andre har lejet. Man vilde derfor anse det for meget heldigt, om Spørgsmaalet kunde blive ordnet saaledes, at Stolestaderne i Thorshavns Kirke, som er den eneste Kirke paa Færøerne, hvor der findes betalte Stolestader, kunde være frie ligesom i andre Kirker.

Men paa nuværende Tidspunkt, da den almindelige Prisstigning ogsaa har fordyret Kirkens Drift, og saa længe Thorshavns Kirkes særlige Kasse kun har de nuværende Indtægter og maa afholde alle hidtidige Udgifter, mener Udvalget, at det ikke vil være tilraadeligt, at der sker nogen Forandring i det bestaaende Forhold.

Udvalget skal derfor tillade sig at foreslaa:

Spørgsmaalet om Frigivelse af Stolestaderne i Thorshavns Kirke stilles i Bero indtil videre.

Ved Sagens 2. Behandling den 4. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

*) Udelades her.

XXXVI. Udvidelse af Pulpituret i Vestmanhavn Kirke.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes et *Andragende fra Menighedsraadet i Vestmanhavn* om at der af Kirkekassen maa blive bevilget det nødvendige Beløb til Udvidelse af Pulpituret i Vestmanhavn Kirke, ledsaget af en Del Bilag**).

Den 30. Juli henvistes Sagen til *Kirkekassendvalget*.

Den 20. August afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til nærværende Udvalg er henvist et *Andragende af 19. Maj d. A. fra Menighedsraadet i Vestmanhavn* om, at der af Kirkekassen maa blive ydet et Beløb til en paatænkt Udvidelse af Pulpituret i Vestmanhavn Kirke, saaledes at et af Menigheden til Kirken anskaffet Pibeorgel, som foreløbig er anbragt nede i Kirken, kan anbringes paa Pulpituret. Den samme Sag var ogsaa til Behandling i den sidste ordinære Lagtingsamling, men uden at nyde Fremme, (jfr. Lagtingstidende for 1917, pag. 126—128). Som det fremgaar af forskellige Sagen vedlagte Bilag er der ved Anskaffelsen af nævnte Orgel og dets Anbringelse i Kirken brugt en noget usædvanlig Fremgangsmaade; men da imidlertid de Stolestader, som for at kunne skaffe foreløbig Plads til Orgelet, blev fjernede nede i Kirken, hovedsagelig er blevet erstattede med nye Siddepladser andre Steder i Kirken, og da det er af stor Betydning for Menigheden at kunne benytte et Orgel som det her omhandlede ved Gudstjenesten, mener Udvalget ikke, at det nu vilde være tilraadeligt at fjerne Orgelet fra Kirken, medens man dog samtidig finder Anledning til at udtale det ønskelige i, at der maa blive tilkendegivet Menighederne, at der ved fremtidige Anskaffelser af Orgler til Kirkerne maa indhentes Samtykke fra rette Vedkommende, nemlig Kirkeinspektionen.

I Betragtning af, at der af Menigheden i Vestmanhavn til forskellige Tider er vist stor Offervilje overfor Kirken og ydet ret betydelige Beløb til Kirkens Udstyr og navnlig i Betragtning af, at der ved den foreslaaede Udvidelse af Pulpituret vil vindes en Del nye Siddepladser i Kirken, som er lille i Forhold til Menigheden, mener Udvalget efter Omstændighederne at burde tilraade Lagtinget, at der af Nordstrømø Præstegælds Kirkekasse bevilges et Beløb af indtil 700 Kr. til delvis Dækning af Udgifterne ved Udvidelsen af Pulpituret i Vestmanhavn Kirke og Orgelets Flytning til Pulpituret efter den af Tømremester Magnus Jacobsen af Thorshavn i 1917 udarbejdede Tegning, paa Betingelse af, at Restbeløbet tilvejebringes ad anden Vej, saaledes som Menighedsraadet ved Skrivelse af 27. Januar d. A. har erklæret sig villig til.

I Henhold til ovenstaaende foreslaas til Tingets Vedtagelse:

Der bevilges af Nordstrømø Præstegælds Kirkekasse til delvis Dækning af Udgifterne ved Udvidelse af Pulpituret i Vestmanhavn Kirke og Orgelets Flytning til Pulpituret efter den af Tømremester Magnus Jacobsen udarbejdede Tegning et Beløb af indtil 700 Kr. paa Betingelse af, at det medgaaende Restbeløb tilvejebringes ad anden Vej.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 126.

**) Udelades her.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 29. *August* vedtoges det at lade den overgaa til 3. *Behandling*.

Den 30. *August* fremlagdes følgende *Ændringsforslag* af Kirkekasseudvalget til sammes Forslag i Betænkningen:

Som nyt Punkt tilføjes:

Kirkeinspektionen anmodes om at tilkendegive Menighedsraadene, at ingen nye Anskaffelser til Kirkerne, som kan medføre Udgift for Kirkekasserne, maa ske, uden efter indhentet Tilladelse fra de paaagældende Myndigheder.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 2. *September* sættes Udvalgets Forslag og *Ændringsforslag* under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

XXXVII. Oprettelse af Latinskole.

Den 12. *August* fremlagdes følgende *Skrivelse*:

Lögtingið umbiðist
at stovnaður verður latínskúli í Föroyjum.

Lögtingið, 12. August 1918.

Jóannes Patursson.

Nyholm Debess.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 22. *August* vedtoges det efter Forslag af Mortensen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 23. s. M. valgtes: *Mortensen, Provsten, R. Rasmussen, J. Poulsen* og *Tórgarð*.

Den 16. *September* afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

Undirskrivaða lögtingsnevnd hevur fingið til viðgerðar soljóðandi bræv frá tingmannunum Jóannes Patursson og Nyholm Debess, dagsett 12. august 1918:

«Lögtingið umbiðist at stovnaður verður latínskúli í Föroyjum.»

Í Föroyum hevur fyrr í tíðini verið latínskúli ella lærður skúli, frá o. u. 1540 til o. u. 1800. Hesin skúli var altíð heldur lítil og treivst onga tíð rættuliga væl. Grundirnar til tess mundu vera so mangar; fólkið var fátt og lítið ment og standurin var annars á ymsan hátt ringur. Men skúlin hevði tó tann týdning, at nakrir Föroyingar har fingu so frætt grundarlag av kunnskapum, at teir kundu koma sum næmingar á háskúlan (uníversitetið) í Keypmannahavn, umframt tað, at úr hesum skúla varð eitt sindur av upplýsing borið út millum manna í Föroyum.

Nú er spurningurin, um vit nú eru förir fyri at stovna ein lærðan skúla av nýggjum og um líkindi eru til tess.

Eftir fólkatálinum kann tað væl vera vón um, at ein sovorðin skúli fær nóg nógvar næmingar, peningaráðini hjá fólki eru frægari nú enn áður, lesihugur og framfaratrá tekur til og teir skúlar, vit longu nú hava, munu vera ein góð undirgrund undir einum lærðum skúla.

Sum státt er, kunna jú næmingar úr Föroyum koma á ymsar lærðar skúlar niðri í Danmørk og taka studentarpróg, og hetta hendir javnan; men tað er ivaleyst soleiðis, at ein stórir partir av ungmennum av ymsum grundum ikki veit sær föri fyri at fara henda vegin, men má stedga við teiri undirvísing, ið nú kann fáast her heima í Föroyum.

Tað er eyðsæð, at ein lærður skúli, har næmingarnir kunnu taka studentarpróg, kann hava miklan týdning, tí hann vil lætta um hjá mongum at koma fram til embætismannapróg, og harvið batna líkindini til at embætti í Föroyum yvir høvur kunna verða umsitin av Föroyingum, og umframt hetta vil skúlin einsini økja og lívga um almenna mentun í landinum.

Men hetta mál tykist torført at fara undir og fáa í gott lag, og her krevst tí ein skilagóður atburður og greinilig fyrirreikan frammanundan. Nevndin heldur tað tí verða beinast, at málið fyri fyrst verður flýtt skúlastjórnini í hendi, so at hon kann hugsa um, hvussu best skal verða skipað fyri hesum máli, fáa allar neyðturviligar upplýsingar og so bera málið fram aftur á ting næsta ár.

Eftir hesum skal nevndin loyva sær at mæla tinginum til at samtykkja:

1. Sakin verður uppsett til næsta ár.
2. Skúlastjórnin verður biðin um at hava málið til umhugsan, fáa allar neyðturviligar upplýsingar og um til ber næsta ár at bera fram uppskot um, hvussu málið skal setast í verk.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 17. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

XXXVIII. Biblioteksforholdene.

Den 19. August fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af 13. August 1918*:

»Over hoslagte Sag*), Amlets Journal Nr. 66/1918 (ialt 8 Akistykker), udbedes Lagtingets Ytringer ved det indeluttedes Tilbageændelse behagelig meddelte.«

Ved Sagens 1. Behandling den 23. August vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til *Kirkehassendvalget*.

Den 11. September afgav Udvalget følgende

Udvalgsbetænkning.

Ved Skrivelse af 13. August d. A. har Amtet tilstillet Lagtinget en Sag angaaende forskellige Forhold vedrørende Biblioteksforholdene paa Færøerne. Af Sagens Akter fremgaar det, at der ved Amtet er indhentet Udtalelser denne Sag vedrørende fra 1) Formanden for Færø Amts Bibliotek, 2) Overlæreren ved Færøernes Mellem- og Realskole om nævnte Skoles Discipelbibliotek, 3) Seminarieførstanderen om det til nævnte Skole hørende Bibliotek, 4) Klaksvig Folkebogsamling og 5) Gøtu lestrær- og umrøðufelag. Amtet har derefter ved Skrivelse af 11. Maj d. A. tilsendt Statens Bogsamlingskomité de indkomne Udtalelser, og denne har igen tilstillet Amtet Sagens Akter tilligemed en Skrivelse af 10. Juni d. A., hvortil man tillader sig at henvise. Uden i denne Forbindelse nærmere at gaa ind paa det i nævnte Skrivelse anførte, skal man dog tillade sig at bemærke, at der udtales, at Færø Amts Bibliotek vil uden større Vanskelighed kunne omdannes til et Centralbibliotek, men at det vil være nødvendigt, før en saadan Ordning finder Sted, at en særlig dertil kvalificeret Person rejser til Danmark for at blive bekendt med og indøvet i de nye Former for Biblioteksarbejde, som i de sidste Aar er gennemført der. Formanden for Færø Amts Bibliotek slutter sig til den i førnævnte Skrivelse fremførte Betragtning, men bemærker, at før en Omordning kan finde Sted, maa der skaffes en mere rummelig og praktisk Bygning, da den nuværende er for lille til at kunne blive et nogenlunde tidssvarende Centralbibliotek for Færøerne. At foreslaa noget med Hensyn til at opføre en ny Biblioteksbygning ligger sandsynligvis udenfor Udvalgets Opgave. Da Sagen imidlertid er af Vigtighed, vil det vistnok være heldigt om Lagtinget nedsætter et staaende Udvalg for at forberede Sagen, særlig med Hensyn til, om ikke et eller andet Bibliotek i Danmark midlertidig kan virke som Centralbibliotek for Færøerne. Desuden kan Udvalget føre Forhandling med Statens Bogsamlingskomité for at indhente yderligere Oplysninger paa Folkebiblioteksvæsenets Omraade. Resultatet af Udvalgets Arbejde vil saa være et brugbart Grundlag for Lagtingets Arbejde med Sagen i dets næste ordinære Samling.

I Henhold til foranstående tillader man sig at stille følgende Forslag:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Der nedsættes et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer, som skal
  - a. indhente yderligere Oplysninger fra Statens Bogsamlingskomité,

*) Udelades her.

- b. undersøge, om ikke et Bibliotek i det egentlige Danmark indtil videre kan virke som Centralbibliotek for Færøerne,
- c. undersøge Muligheden af at skaffe et brugbart Lokale i Thorshavn til et Centralbibliotek for Øerne.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 14. *September* sættes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

XXXIX. Honorar for Afskrivning af „Føroya kvæði“.

Den 4. *September* fremlagdes følgende *Beretning* fra Budgetudvalget:

Paa Foranledning af Budgetudvalget har Bestyrelsen for Færø Amts Bibliotek vedtaget at forhøje det kontraktmæssigt fastsatte Honorar for Afskrivningen af Føroya kvæði paa det kongelige Bibliotek i København. Honoraret, der var fastsat til 2000 Kr., er nu forhøjet til 2500 Kr. Dyrtilen og andre i Forbindelse dermed staaende Forhold har nødvendiggjort en forhøjet Betaling for Afskrivningsarbejdet, der besørges af Frk. Marie Mikkelsen.

Skrivelse af 27. f. M. fra Bestyrelsen for Amtsbiblioteket vedlægges.

Da Afskrivningsarbejdet er meget betydeligt, vil en Godtgørelse af 2500 Kr. næppe være en rimelig Betaling.

Udvalget forudsætter, at Tinget, naar Arbejdet er færdigt fra Frk. Marie Mikkelsens Haand, vil overveje Spørgsmålet om et eventuelt Tillæg af Tingets Kasser til den Godtgørelse, som Amtsbiblioteket betaler for Afskrivningsarbejdet.

Man mener, at der ikke er Anledning til allerede nu at stille Forslag i saa Henseende.

Sagen blev behandlet i Tingets Mode den 18. *September*.

XL. Understøttelse til færøsk Ordbog.

Den 5. August fremlagdes følgende Andragende:

Til lögtingið.

Tað er mín ætlan at byrja arbeiði uppá eina stóra orðabók yvir tað føroyska tungumálið við øllum sínum undirgreinum og við upplýsing um orða uppruna. Teir, ið skriva føroyskt, hava lítið at styðja seg til, sum statt er nú, og málið er so blandað, at ein uttan góða vegleiðing í einari orðabók ofta má fara villur í, hvat ið er gott føroyskt og hvat ið ikki er tað. Slík vegleiðing gerst meira og meira neyðug nú, tá ið nóg meira føroyskt verður skrivað og prentað enn fyrr í tíðini.

Eg havi vón um, at Carlsbergfundið vil geva styrk til prentingina, tá ið arbeiðið er liðugt í handskrifti ella væl á veg, soleiðis at umfangið kann yvirskoðast.

Men av tí at arbeiðið er stórt, vil tað taka mong ár at gera tað liðugt til prentingar, og eg má leggja annað arbeiði burtur. Tað føroyska tungumálið má roknast í orðatali at vera nökulunda javnt við norskt ella islenskt, okkurt um 40,000 orð.

Tí vil eg spyrja tað hávirða lögting, um tað sær seg ført fyri at geva 1000 krónur árliga í trý ár til útarbeiðing av einari stórari føroyskari orðabók.

Tann 19. juni 1918.

Við hávirðing

Jakob Jacobsen,

Grundtvigsvej 5, III,

Keypmannahavn V.

Ved Sagens 1. *Behandling* vedtoges det efter Forslag af Provsten at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den 2. September afgav Udvalget følgende *Beretning*:

Til lögtingið var framborið bönarbræv frá dr. phil. Jakob Jakobsen um tingið vildi styðja hann við peningi, 1000 kr. um árið í trý ár, tá hann ætlaði at geva út eina stóra føroyska orðabók. — Tá henda sak var til fyrstu viðgerð í tinginum var hon væl undirtikin og tóktist tinglimir at vera samsintir um, at her var eitt mál, sum vit í góðari samju og felagsskapi áttu at fremja. Hendan tingsins ætlan brast sama dag, sum sakin var umrødd á tingi, tí flogboð úr Keypmannahavn segði frá, at dr. Jakobsen var deyður.

Nevndin gevir nú hesa sak frá sær aftur. Vit holda tó, um so einki var gjørt við sakina, av tí at maðurin doyði, at bönarbrævið eigur at verða prentað í «Lögtingstíðindinum».

XLI. Tilskud til Pensionsfonden.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes følgende *Skrivelse fra Færø Amts Skoledirektion af 6. Marts 1918*:

Idet man herved fremsender 5 Eksemplarer af Lov af 5. Februar d. A. om Ændring i Lov af 29. Marts 1893 om Pensionering af Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne, skal man under Henvisning til Bestemmelsen i Lovens § 3, hvorefter der i de første 10 Aar efter 1. April d. A. vil være at tillægge Pensionsfonden et aarligt Tilskud af 2000 Kr. af de under Lagtinget sorterende Kasser, fordelt mellem disse efter Lagtingets Afgørelse, anmode Lagtinget om at træffe Afgørelse om, af hvilken Kasse det nævnte Tilskud vil være at udrede.

Ved Sagens 1. Behandling den 16. August vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den 2. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Ifølge § 3 i Lov af 5. Februar 1918 om Ændring i Pensionslov af 29. Marts 1893 for Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne vil der for en 10-aarig Periode være at yde et Tilskud af 2000 Kr. aarlig til Pensionsfonden af de under Lagtinget sorterende Kasser, saaledes at Tilskudet fordeles mellem disse efter Tingets Afgørelse.

Færø Amts Skoledirektion har ved Skrivelse af 6. Marts d. A. anmodet Lagtinget om at træffe Afgørelse om, af hvilken Kasse Tilskudet vil være at udrede. Det bemærkes, at den 10-aarige Periode begyndte med 1. April d. A.

Lagtinget vil herefter kunne bestemme, enten for et Aar ad Gangen eller for længere Tid, hvilken eller hvilke Kasser, der skal bære den omhandlede Udgift. Udvalget finder, at det for Øjeblikket vil være heldigst kun at træffe Afgørelse for det løbende Finansaar. Da Amtsrepartitionsfonden antagelig vil blive belastet med betydelige Udgifter, som vil have en følelig Forhøjelse af Paaligningen til Følge, har man ment at burde spare Fonden for at yde nogen Part af det Tilskud til Pensionsfonden, som skal udredes for Finansaaret 1918—19. Det kan antages, at økonomisk Fond vil faa et noksaa betydeligt Overskud fra Grindfangsten i Vestmanhavn i forrige Maaned; man tør mulig regne med en Indtægt paa denne Post af henimod 5000 Kr., mulig ogsaa over dette Beløb. Da Bevillingerne i Aar af økonomisk Fond iøvrigt ikke kan antages at blive mange, finder Udvalget, at det vil kunne forsvares, at hele Tilskudet til Pensionsfonden for Finansaaret 1918—19 udredes af økonomisk Fond, og vil man foreslaa dette.

Forslag.

For Finansaaret 1918—19 bliver det Tilskud af 2000 Kr., som skal udredes af Lagtingets Kasser til Pensionsfonden for Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne at udrede af økonomisk Fond.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 34.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 5. *September* vedtoges dens Overgang til 3. *Behandling* med 17 Stemmer mod 0.

Ved 3. *Behandling* den 12. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

XLII. Ang. Pensionsret for Lærerne ved Mellem- og Realskolen.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes en *Skrivelse fra Færø Amts Skoledirektion af 20. Juli 1918*, hvori kommuniseres *Skrivelse fra Undervisningsministeriet af 6. s. M.* angaaende ved særlig Lov at søge tillagt Lærerne ved Mellem- og Realskolen Pensionsret.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 16. *August* vedtoges det efter Forslag af Konny at henvise den til *Kirkekasseudvalget*.

Den 10. *September* afgav Udvalget følgende

Udvalgsbetænkning.

Færø Amts Skoledirektion har ved *Skrivelse af 14. August d. A.* tilstillet Lagtinget en *Skrivelse af 8. December 1917* fra Undervisningsministeriet, hvori Ministeriet henstiller, at det maa blive taget under Overvejelse, om der ikke maatte være Anledning til ved en særlig Lov at faa tillagt Lærerne ved Færøernes Mellem- og Realskole Pensionsret.

Sagen har været henvist til undertegnede Udvalg.

Efter de for Tiden gældende Regler er Lærerne ved Færøernes Mellem- og Realskole ikke pensionsberettigede, medens der i hvert enkelt paakommende Tilfælde ekstraordinært er blevet bevilget vedkommende en Pension, som er blevet udredet dels af Færø Amts Skolefond og dels af Statskassen med Halvdelen hver. Udvalget mener, at det er af stor og gavnlig Betydning for Mellem- og Realskolen, at der kan være tillagt den Pensionsret, idet Lærernes Stilling derved bliver mere betrygget, og dette ogsaa kan være medvirkende til, at der til Stadighed kan knyttes gode Lærerkrafter til nævnte Skole.

Da Sagen imidlertid vanskelig kan ordnes i indeværende Samling og antagelig kan taale at udsættes et Aar, vilde Udvalget anse det for heldigt, om der til næste Aars ordinære Lagtingssamling af Færø Amt blev udarbejdet et Lovforslag angaaende denne Sag paa Grundlag af de i ommeldte *Skrivelse fra Undervisningsministeriet* nævnte Regler.

I Henhold til det anførte skal Udvalget tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Lagtinget anmoder Amtmanden om at udarbejde og i Tingets næste ordinære Samling at forelægge et Forslag til Lov om Pensionering for Lærerpersonalet ved Færøernes Mellem- og Realskole.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 34.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 12. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

XLIII. Understøttelse til Lærer M. F. Michelsens Enke og Børn.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes følgende *Skrivelse fra Færø Amts Skoledirektion af 24. Juni 1918*:

Idet man herved fremsender en Sag*) angaaende Andragende fra Enke efter afdøde Lærer ved Færøernes Mellem- og Realskole, mag. scient. M. F. Michelsen, Kirstine Michelsen, om Understøttelse til hendes Børns Opdragelse, skal man udbede sig en Udtalelse fra Lagtinget om Sagen.

Med Svaret bedes Bilagene tilbagesendt.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 16. August vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den 2. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Gennem Færø Amts Skoledirektion er forelagt Tinget en Sag, ifølge hvilken Enken efter afdøde Lærer ved Færøernes Mellem- og Realskole, mag. scient. M. F. Michelsen, Kirstine Michelsen, nu boende i Hals, andrager Undervisningsministeriet om en Understøttelse til hendes Børns Opdragelse.

Det fremgaar bl. a. af de foreliggende Aktstykker, at Andragerinden for Tiden er ansat som Distriktsjordemoder i Hals, at hun har 3 Børn i Alderen 11, 10 og 7 Aar, at hendes Indtægter i Aaret 1917, deri indbefattet den Pension, hun oppebærer efter Manden, 400 Kr., har udgjort ialt 1750 Kr., og at hendes Fortnue kun bestaar i 2 Obligationer paa 1000 Kr. hver. Det oplyses i en Skrivelse, at de to ældste Børn gaar i en privat Realskole og det yngste i en Kommuneskole.

I en Skrivelse af 12. Juni d. A. fra Undervisningsministeriet til Færø Amts Skoledirektion udtales, at nævnte Ministerium vil være sindet til ved Siden af Pensionen at søge Enken tillagt en Understøttelse paa 50 Kr. aarlig for hvert Barn indtil dets fyldte 18de Aar under Forudsætning af, at der fra Færø Amts Skolefond ydes et tilsvarende Bidrag.

Den Pension, som Andragerinden oppebærer, betales med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af Færø Amts Skolefond.

Udvalget har nogen Betænkelighed ved at tilraade, at der udover den Andragerinden tilstaaede Pension yderligere ydes Bidrag til hendes Børns Opdragelse, ogsaa naar

*) Udelades her.

Hensyn tages til Skolefondens mindre gode Status. Imidlertid er det ikke noget større Beløb, det her drejer sig om, og da vedkommende Ministerium har betinget Statskassens Bidrag af, at Skolefonden her ydede et lignende Bidrag, finder Udvalget, at det efter Omstændighederne kan anbefales, at Bevillingen gives.

Forslag.

Lagtinget anbefaler, at der af Færø Amts Skolefond ydes Lærer M. F. Michelsens Enke, Kirstine Michelsen, nu boende i Hals, ved Siden af den hende tilstaaede Pension, et Bidrag af 50 Kr. om Aaret for hvert af hendes 3 Børn indtil deres fyldte 18de Aar, saaledes at Bidraget for hvert Barn inddrages ved det fyldte 18de Aar ligesom ogsaa i Tilfælde af, at noget af Børnene afgaar ved Døden, forinden denne Alder er naaet. Bidraget fra Skolefonden bør være betinget af, at der af Statskassen opnaas en Understøttelse af samme Størrelse.

Ved Sagens 2. Behandling den 5. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

XLIV. Pension til en Lærerenke.

Den 1. August fremlagdes et *Andragende**) fra Enken efter afdøde Lærer Ole Hansen Dahl af Funding om Pension.

Den 5. August henvistes Sagen til *Budgetudvalget*.

Den 23. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Enken efter afdøde Lærer Ole Hansen Dahl af Funding ansøger ved Skrivelse til Skoledirektionen om, at der maa tilstaaes hende en Understøttelse i Lighed med hvad Tilfældet har været for andre færøske Lærerenker. Andragerinden er 64 Aar gammel og er uden nævneværdig Formue. Det er oplyst for Udvalget, at der ikke er tegnet Overlevelserente for Andragerinden.

Tinget har i tidligere foreliggende Tilfælde af samme Art bevilget Understøttelse til Lærerenker.

Forslag.

1. I Forventning af Undervisningsministeriets Samtykke bevilger Lagtinget i Henhold til Lov af 29. Marts 1893 § 11 til Anna Dahl af Funding, Enke efter pensioneret Lærer

*) Udelades her.

Ole Hansen Dahl, sammesteds, en Understøttelse af Pensionsfonden af 100 Kr. om Aaret fra 1. Oktober d. A. at regne.

2. Færø Amts Skoledirektion anmodes om at ansøge om Undervisningsministeriets Samtykke.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 29. *August* vedtoges Overgang til 3. *Behandling* med 18 Stemmer mod 0.

Ved 3. *Behandling* den 5. *September* sættes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

Fra Undervisningsministeriet er modtaget saalydende Skrivelse:

Undervisningsministeriet.

København, den 2. Oktober 1918.

I Skrivelse af 9. f. M. har Direktionen anholdt om Ministeriets Samtykke til, at der i Henhold til Lov Nr. 82 af 29. Marts 1893 § 11 af Pensionsfonden for Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne i Overensstemmelse med et af Lagtinget under 5. d. M. vedtaget Forslag tillægges Enke efter Lærer i Funding Ole Hansen Dahls Enke, Anna Dahl en Understøttelse paa 100 Kr. om Aaret fra 1. Oktober d. A. at regne.

I Anledning heraf skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Ministeriet herved meddeler det ansøgte Samtykke.

P. M. V.

E. B.

E. Koch.

Fm.

Til
Skoledirektionen for Færø Amt.

XLV. Bevilling til Føroya Fólkahaskúla.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes følgende *Andragende fra Bestyrelsen for Føroya Fólkaháskúla*:

Føroya Fólkaháskúla, Tórshavn, 17. mei 1918.

Til
Lagtingið.

Stjórnin fyri Føroya Fólkaháskúla biður hervið Lagtingið um at veita Føroya Fólkaháskúla 300 kr., eins og tað hevur verið vant at gera í undanfarnum árum.

Vegna stjórnarinnar

Simun av Skarði.

*) Se Lagtingslidinge 1917, Side 108.

Roknskaparsamdráttur

fyrir

Føroya Fólkaháskúla 1917—18.

Tøkur.

1. Í varðveitslu 1. apríl 1917.....	113. 48
2. Skúlapeningur	1659. 00
3. Studningur:	
a. frá ífkiskassanum.....	1600. 00
b. frá lögtingi	300. 00

	1900. 00
4. Vatnleiðsla skúlans (seld til Tórshavnar kommunu)	150. 00
5. Renta.....	0. 08
6. Skuld 31. mars 1918	8034. 34

	11856. 90

Gjöld.

1. Skuld 1. apríl 1917	8684. 34
2. Lønir	2160. 00
3. Rentur.....	341. 40
4. Biunabótagjald	92. 25
5. Skattir og leiga	85. 28
6. Lýsingar	30. 99
7. Umsiting.....	224. 79
8. Ymist.....	38. 40
9. Í varðveitslu 31. mars 1918	199. 45

	11856. 90

fyrir Símuna v Skarði.

R. Rasmussen.

Den 30. Juli henvistes Sagen til *Budgetudvalget*.

Den 23. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Bestyrelsen for Føroya Fólkaháskúla ansøger om, at det af Lagtinget til Højskolen givne Tilbud af 300 Kr. maa blive fornyet. Ansøgningen er bilagt med en Regnskabsoversigt for 1917—18. Medens et *Mindretal* indenfor Udvalget (Ellersøe, Samuelson og Matias) ikke vil stille Forslag om nogen Bevilling men paa den anden Side heller ikke vil modsætte sig, at en saadan gives for det kommende Aar, fremsætter et *Flertal* (R. Niclasen, Strøm, Guttesen og Winther) følgende

Forslag.

Af økonomisk Fond ydes der Føroya Fólkaháskúla et Tilskud paa 300 Kr. for Finansaaret 1919—20.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 28. August fremlagdes følgende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af Patursson:

Talið »3000 i uppskoti figgjanevndarinnar broyttist til »6000.

Det vedtoges at lade Sagen overgaa til 3. *Behandling*.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 31. August sattes *Ændringsforslaget* først under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag saaledes ændret vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

XLVI. Beskyttelse af Fiskeyngel.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende internationale Regler for Beskyttelse af Fiskeyngel.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 3. August vedtoges det efter Forslag af R. Kasmussen at henvise den til Udvalget for forskelligartede Sager.

Den 9. August afgav Udvalget (Ordfører: J. H. Poulsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Den af Bestyrelsen for Færøernes Rederiforening rejste Sag om international Beskyttelse af Fiskeyngel er i Aar henvist til undertegnede Udvalg.

Sagen var i Fjor i Udvalg, men blev med en kort Omtale foreslaaet udsat til indeværende Aar.

Udvalget kan i et og alt slutte sig til, hvad de forrige i Sagen nedsatte Udvalg har anført, at den forhaandenværende Krigstilstand umuliggør Tanken om alt internationalt Samarbejde paa et saadant Omraade, som det her foreliggende, og finder det derfor rettest at foreslaa Sagen udsat indtil videre.

Man skal derfor tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Sagen om international Beskyttelse af Fiskeyngel udsættes indtil videre.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 13. August betragtedes Udvalgets Forslag som vedtaget uden Afstemning.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 3.

XLVII. Færøsk Brandforsikring.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Oprettelse af en færøsk Brandforsikring.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 12. *August* vedtoges det efter Forslag af J. H. Poulsen at udsætte den til næste Aar.

XLVIII. Ændring i Skydsloven.†)

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes

1. det fra forrige Aars Samling udsatte Forslag til Lov om Forandring i Loven af 17. Marts 1865 om Skydsvæsenet paa Færøerne, samt
  2. en Skrivelse fra skydspligtige Personer i Kvalvig og Strømnæs af 23. Februar 1918, hvori ankes over Forholdet angaaende privat Skyds**).
-

Ved Sagens 1. *Behandling* den 9. *September* foreslog Formanden, at Sagen udsættes til næste Aar samt at der indhentes Oplysninger efter Amtets Skøn.

Forslaget sættes under Afstemning og vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

---

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 4.

**) Udelades her.

XLIX. Lov om Rettens Pleje.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Udvidelse til Færøerne af Lov om Rettens Pleje m. v.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 13. *August* vedtoges det efter Forslag af Winther at henvise den til et Uvalg paa 3 Medlemmer, hvortil den 16. s. *M.* valgtes: *Winther, Mortensen* og *Effersøe*.

Den 10. *September* afgav Udvalget (Ordfører: *Mortensen*) følgende

Udvalgsbetænkning.

Man har faaet oplyst, at der fra Amtet endnu ikke har kunnet udarbejdes noget Forslag til Retsplejelov for Færøerne, og at Amtmanden agter at forhandle nærmere med Ministieriet om Sagen.

Af disse Grunde foreslaar man, at Sagen udsættes til næste Aar, hvorfor Udvalget stiller følgende

Forslag.

Sagen udsættes til næste Aar.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 12. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

L. Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Indførelse paa Færøerne.**)

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Indførelse paa Færøerne.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 2. *August* vedtoges det efter Forslag af Patursson at henvise den til et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvortil den 3. s. *M.* valgtes: *Konoy, Winther*

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 5.

**) Se Lagtingstidende 1917, Side 1.

og *Tórgarð*. — Den 10. August valgtes desuden til Supplering af Udvalget: *R. Rasmussen* og *Weihe*.

Den 17. September afgav Udvalget følgende

Beretning.

Til undertegnede Udvalg har været henvist den fra tidligere Samlinger udsatte Sag angaaende Ændringer i den færøske Karantænelovgivning.

Da man ikke har ment at kunne gennemføre et til paatænkte Ændringer sigtende Lovforslag, saalænge der ikke var opført et nyt Epidemihus, og denne Mangel endnu er tilstede, foreslaar Udvalget:

Sagen udsættes til næste Aar.

Ved Sagens 2. Behandling den 19. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

LI. Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Udbredelse paa Færøerne.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Udbredelse paa Færøerne.

Ved Sagens 1. Behandling den 2. August vedtoges det efter Forslag af Patursson at henvise den til Udvalget vedrørende Karantænelovgivningen.

Den 17. September afgav Udvalget følgende

Beretning.

Sagen om Revision af Epidemilovgivningen er blevet henvist til undertegnede Udvalg.

I Tingsamlingerne 1916 og 1917 blev Sagen udsat begrundet i, at Loven om Embedslægevesenet ikke var gennemført for Færøernes Vedkommende. Da det samme endnu gør sig gældende, stiller Udvalget følgende

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 2.

Forslag.

Sagen udsættes til næste Aar.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 19. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges ned 17 Stemmer mod 0.

LII. Lov om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse.

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af 24. Juni 1918*, tilligemed en Del Bilag*):

Under 5. April d. A. har Justitsministeriet tilskrevet Amtet saaledes:

«Idet man hoslagt fremsender nogle Eksemplarer af den under 12. f. M. stadfæstede Lov om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse samt nogle Eksemplarer af Forslaget med Motiver, skal man under Henvisning til den Regeringen ved Lovens § 16 meddelte Bemyndigelse til ved kgl. Anordning at sætte Loven i Kraft paa Færøerne med de Ændringer, som maatte følge af disse Øers særlige Forhold, herved anmode Amtet om fra det i Sommer sammentrædende Lagting at indhente og derefter med Amtets egne Ytringer hertil indsende en Udtalelse om de Ændringer i den nævnte Lov, hvortil der findes Grund.»

Under Henvisning hertil skal man, idet en Erklæring fra Fysikus vedlægges, udbede sig en Udtalelse fra Lagtinget.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 6. *August* vedtoges det efter Forslag af Samuelson at henvise den til *Udvalget vedrørende Karantænelovgivningen*.

Den 17. *September* afgav Udvalget følgende

Beretning til Lagtinget.

Den for det øvrige Kongerige gældende Lov af 12. Marts d. A. om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse indeholder den Bestemmelse, at den ved kgl. Anordning kan sættes i Kraft paa Færøerne med de Ændringer, som nødvendiggøres ifølge Øernes

---

*) Udelades her.

særlige Forhold. — Sagen blev ved 1. Behandling henvist til undertegnede Udvalg. Da man har været stærkt optaget af andet Tingarbejde og Sagen ikke formenes at have den Betydning, at den kræver en hurtig Løsning, stiller Udvalget følgende

Forslag.

Sagen udsættes til næste Aar.

Ved 2. *Behandling* den 19. September vedtoges Udvalgets Forslag med 15 Stemmer mod 0.

LIII. Vaagø Kommunelægeembede.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes Sagen angaaende Ansættelse af en Læge paa Vaagø.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 10. August vedtoges det efter Forslag af R. Niclasen at henvise den til det kommunale Udvalg.

Den 23. August afgav Udvalget (Ordfører: Debess) følgende

Udvalgsbetænkning.

Ved Skrivelse af 25. Juni d. A. har Færø Amt henvist ovennævnte Sag til Lagtingets Approbation paa de Vilkaar, hvorefter samtlige Kommuner i Vaagø Syssel vil deltage i Udgifterne ved Ansættelse af en Kommunelæge i Sysselet. Sagen blev henvist til undertegnede Udvalg.

Til Belysning af Sagen tillader man sig at anføre, at Spørgsmaalet om den procent-vise Deling af Obligationsgælden mellem de da adskilte Kommuner paa Vaagø i Ting-samlingen 1915 (se Lagtingstidende for 1915, Side 165—168) forelaa til Approbation efter et af Forstanderskabet indsendt Forslag, hvorefter Delingen stillede sig saaledes:

Midvaag	Sogns Kommune betaler.....	35 pCt.
Sandevaag	— — — — —	25 —
Søvaag	— — — — —	30 —
Bø	— — — — —	5 —
Myggenæs	— — — — —	5 —

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 131.
Lagtingstidende 1918.

Efter et af Lagtingets Formand fremlagt Ændringsforslag vedtog Lagtinget den 30. August, at

Midvaag	Sogns	Kommune	betaler.....	40 pCt.
Sandevaag	—	—	—	25 —
Sørvaag	—	—	—	25 —
Bø	—	—	—	5 —
Myggenæs	—	—	—	5 —

Lagtingets Vedtagelse er ifølge Sagens mange Bilag blevet ret indgaaende behandlet af de respektive Forstanderskaber, og der er ført omstændelige Forhandlinger mellem Forstanderskaberne fra 1916 til indeværende Samlings Aabning. Disse Forhandlinger har ført til, at Flertallet af Forstanderskabsmedlemmerne efter Sagens Modtagelse fra Lagtinget i 1915 nu er kommet overens om en anden Deling. Et Mindretal modsatte sig dette. Delingen som nu ønskes Lagtingets Approbation paa ser saaledes ud:

Sandevaag	Sogns	Kommune	betaler.....	27 pCt.
Midvaag	—	—	—	37 —
Sørvaag	—	—	—	27 —
Bø	—	—	—	5 —
Myggenæs	—	—	—	4 —

Vaagøen består nu som bekendt af 5 Kommuner med 21 Forstanderskabsmedlemmer, hvoraf et Flertal paa 19 Medlemmer hele Tiden har været enige i ovenanførte Deling, medens et Mindretal paa 2 Medlemmer kun henviser til Lagtingets Vedtagelse i 1915, der, som man vil erindre, gik imod et fra daværende Forstanderskabs Flertal fremsendt Forslag — og foreslaar, at denne Vedtagelse fremdeles maa staa ved Magt.

Som det fremgaar af Sagen, er samtlige Forstanderskaber enige i at forhøje Tilskudet til Lægens Løn fra 900 Kr. til 1500 Kr. aarlig.

Det tilføjes, at ovenanførte procentvise Deling af alle Udgifter vedrørende Lægeembedet paa Vaagøen er i Skrivelse af 16. April d. A. anbefalet af Sysselmand Nielsen, dog med den Bemærkning, at naar der er sat 5 pCt. for Bø Sogns Kommune, synes dette forholdsvist mere end 27 pCt. for Sørvaag Sogns Kommune. Ligeledes anbefales Sagen til hurtig og heldig Løsning af Sysselmand Mortensen.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

Lagtinget approberer den paa et Fællesmøde i Midvaag den 12. December 1916 vedtagne og senere af samtlige Forstanderskaber tiltraadte Fordeling af Udgifter vedrørende Tilskud til en praktiserende Kommunelæge, og ligeledes den paa Kommunen hvilende Obligationsgæld for Lægeboligen paa Vaagø, saaledes:

Sandevaag	Sogns	Kommune	betaler.....	27 pCt.
Midvaag	—	—	—	37 —
Sørvaag	—	—	—	27 —
Bø	—	—	—	5 —
Myggenæs	—	—	—	4 —

Ved Sagens 2. Behandling den 26. August fremlagdes saalydende Ændringsforslag til Udvalgets Forslag af Joen Rasmussen:

Som nyt Indstillingspunkt foreslaas:

Lagtinget approberer, at det kommunale Tilskud til Lægen paa Vaagø for højes til 1500 Kroner aarlig.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 30. August sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 12 Stemmer. (*Stemte ikke:* J. Rasmusen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelsen, Tørgaard, M. Samuelsen og Formanden; *fraværende:* Joen Poulsen og Effersøe).

Ændringsforslaget vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

LIV. Tilskud til Klaksvig- og Tveraa Sygehuse.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes

1. den fra forrige Aars Samling udsatte Sag om Tilskud til Sygehuset i Klaksvig, samt
2. et Andragende fra Bestyrelsen for Sygehuset i Tveraa om Tilskud**).

Ved Sagens 1. *Behandling* den 8. August vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den 6. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

I. Bestyrelsen for Klaksvig Sygehus indgav i Fjor Andragende til Tinget om at der maatte blive ydet Sygehuset et ekstraordinært Tilskud paa 600 Kr. for Aaret 1917. Det anføres, at Sygehuset i den forløbne Tid har arbejdet under ugunstige Forhold, at Forholdene er meget forværrede under Krigen og Dyrtiden, at Belægningen i 1917 har været langt under det normale, samt at Reparationsudgifter har beløbet sig til 1000 Kr.

Da Andragendet som for sent indkommet ikke opnaaede tilstrækkelig Tilslutning til Behandling i Tingsamlingen 1917, overgik det til Behandling i Aar.

Af Regnskabet for Sygehuset for Aaret 1917 fremgaar, at Status i nævnte Regnskabsaar er forringet med ca. 1270 Kr. Imidlertid maa dette for en væsentlig Del tilskrives de foretagne Reparationer, der har beløbet sig til ca. 1000 Kr.

II. I indeværende Tingsamling er indkommet Andragende fra Bestyrelsen for Sygehuset i Tveraa, hvori ansøges om et ekstraordinært Tilskud paa 600 Kr. for Aaret 1918. Heri anføres ogsaa, at Udgifterne til Sygehusets Drift har været uforholdsmæssig store, begrundet i Dyrtiden. Andragendet er bilagt med Regnskab for Sygehuset for Aaret 1917. Regnskabet udviser, at det virkelige Driftsunderskud i Regnskabsaaaret har været 2651 Kr. 42 Øre. Ogsaa her gælder det samme som anført ved Klaksvig Sygehus, at Underskudet for en væsentlig Del maa tilskrives de betydelige Reparationsarbejder, som er udførte ved Sygehuset. Ifølge Regnskabet har disse Udgifter beløbet sig til 1791 Kr. 94 Øre.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 144.

**) Udelades her.

Efter hvad der saaledes foreligger for Tinget, synes de økonomiske Forhold ved de omhandlede Sygehuse ikke at være af den Beskaffenhed, at der er nogen tvingende Nødvendighed for Tinget til allerede nu at træde støttende til med ekstraordinært Bidrag. Naar Driften ikke kan bære sig, maa i første Række de interesserede Kommuner hjælpe til at skabe Balance, og her vil det ikke dreje sig om noget større Tilskud fra de enkelte Kommuner. Man er bekendt med, at Kommunerne helt eller delvis har garanteret for Under-skndet.

For Tiden understøtter Lagtinget med aarlige Tilskud fra Amtsfattigkassen følgende Sygehuse:

Amtshospitalet	800 Kr.
Sygehuset i Klaksvig	600 —
— i Tveraa	600 .

Fra Amtshospitalets Bestyrelse er ikke indkommet Andragende, skønt man maa have Grund til at formode, at dette Sygehus arbejder under lige saa trykkede Forhold, som de andre Sygehuse paa Øerne.

Amtsfattigkassens Status tillader ikke, at der for Tiden lægges yderligere Beslag paa dens disponible Midler.

Det kan antages, at Lagtinget senere vil faa Anledning til at beskæftige sig med Sygehusforholdene paa Øerne og herunder overveje Spørgsmaalet om et forhøjet Tilskud fra Tingets Side til Sygehusene.

Udvalget kan derfor ikke foreslaa, at der for Tiden ydes noget ekstraordinært Tilskud til Sygehusene.

Forslag.

ad I. og II.

Der svares Andragerne, at Tinget ikke for Tiden ser sig i Stand til at yde det ansøgte Tilskud.

Ved 2. *Behandling* den 9. *September* vedtoges det at lade Sagen overgaa til 3. *Be-handling*.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 12. *September* fremlagdes følgende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af R. Rasmussen, Thomsen, Mortensen og Effersøe:

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

Lagtinget vedtager af Færø Amts Fattigkasse at bevilge de under I. og II. nævnte Sygehuse et Dyrtidstilskud af 400 Kr. til hvert for Tidsrummet fra 1. Oktober 1918 til 31. September 1919.

Ændringsforslaget sættes først under Afstemning, men bortfaldt, idet kun 8 Medlemmer stemte for og ingen imod.

Udvalgets Forslag sættes derpaa under Afstemning og bortfaldt ligeledes, idet kun 8 Medlemmer stemte for og ingen imod.

LV. Støtte til Sygekassernes Hospitalsudgifter.

Den 8. August fremlagdes følgende *Andragende fra Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne*:

Til
Færøernes Lagting.

«Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne» tillader sig herved at andrage det høje Lagting om at yde os Støtte til Sygekassernes Hospitalsudgifter, idet 2 af vore 3 Hospitaler, paa Grund af Dyrtiden, har set dem nødsaget til at forhøje deres Takster med det dobbelte, eller endnu mere. Denne Forhøjelse vil Kasserne ikke kunne bære, uden at de bliver nødsaget til at forhøje Medlemskontingentet, og da den ubemidlede Del af Befolkningen, der staar i Sygekasserne, i Forvejen paa mange Omraader føler Dyrtidens Tryk, vil det være en Uretfærdighed at forøge dette yderlig. Vi andrager derfor om, at Lagtinget vil betale Halvdelen af Sygekassernes Hospitalsudgifter (ikke Sanatorie) i Aaret 1918 og saalænge som den ekstraordinære Dyrtid varer, eller indtil en anden Ordning af vore Hospitalsforhold har fundet Sted. Hospitalsudgifterne har i 1916 andraget 12092 Kr. 87 Øre og i 1917 11579 Kr. 81 Øre. Skulde Lagtinget foretrække at bevilge et fast aarligt Beløb i Stedet for, er Bestyrelsen for Centralforeningen villig til at uddele dem til Kasserne i Forhold til deres Medlemsantal og hafte Hospitalsudgifter. Den 31. December 1917 stod der i de færøske Sygekasser 5286 voksne Mænd og Kvinder.

Thorshavn, den 8. August 1918.

For Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne

P. Jensen,
Fm.

Ved Sagens 1. Behandling den 21. August vedtoges det efter Forslag af Debess at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den 6. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

«Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne» andrager Tinget om Støtte til Sygekassernes Hospitalsudgifter.

Det oplyses i Andragendet, at 2 af de herværende 3 Hospitaler (Sygehuse) under Dyrtiden har forhøjet Taksterne med det dobbelte eller mere. Denne Forhøjelse af Sygehustaksterne vil have til Følge, at Sygekasserne ikke vil kunne balancere uden at Medlemskontingentet, der i Forvejen er højt, yderligere forhøjes. Da det er den mindre bemidlede Del af Befolkningen, der er i Sygekasserne, vil ethvert yderligere Tillæg til den Betaling, der nu er fastsat til Sygekasserne, være særdeles trykkende. Der ansøges om, at Lagtinget af dets Midler afholder Halvdelen af Sygekassernes Hospitalsudgifter, eventuelt betaler et fast aarligt Beløb, som Centralforeningens Bestyrelse saa vil paatage sig at uddele til Sygekasserne i Forhold til deres Medlemsantal og hafte Hospitalsudgifter. Disses Udgifter

har, som det fremgaar af Andragendet, i 1916 andraget 12092 Kr. 87 Øre og i 1917 11579 Kr. 81 Øre.

Det maa indrømmes, at det her drejer sig om betydelige Udskrivninger fra Sygekasserne, og at det især er den mindre bemidlede Del af Befolkningen, der bærer disse Udgifter. Imidlertid er Statens Tilskud til Sygekasserne saa betydeligt, at man netop gennem disse Sammenslutninger har hjulpet til at lette Trykket for den enkelte. For den enkelte Sygekasse kan der selvfølgelig til Tider indtræde saadanne Forhold, at den ikke kan klare sig med det ordinære Kontingent. Men saadanne Forhold kan vel i Almindelighed betragtes som værende af forbigaaende Natur. — Ved at Sygehusene nu har forhøjet deres Takster betydeligt, er det hidtidige Forhold dog blevet noget forrykket, og dette vil for Sygekasserne betyde enten en Forhøjelse af Kontingentet eller værende ekstraordinær Udskrivning.

Skønt det i første Række maa paahvile Kommunerne at støtte de lokale Sygekasser, kan man ikke ganske afvise Spørgsmaalet om Tilskud fra Lagtinget. Et saadant Tilskud maa, for at have nogen Betydning, være paa nogle Tusinde Kroner aarlig. I det foreliggende Andragende ansøges principalt om et Tilskud, der dækker Halvdelen af Sygekassernes Hospitalsudgifter, subsidiært om et bestemt aarligt Tilskud. Da disse Udgifter i Aarene 1916 og 1917 har drejet sig om Beløb paa omkring 12000 Kr. aarlig, skulde Lagtingets Tilskud altsaa blive ca. 6000 Kr., hvis man kan regne med disse Hospitalsudgifter som nogenlunde normale. Det maa dog antages, at Hospitalsudgifterne er voksende, bl. a. af den Grund, at Sygehustaksterne er forhøjede.

Imidlertid har Tinget ikke tilstrækkeligt af disponible Midler for Tiden til at kunne give et Tilskud, som vilde betyde noget for Sygekassernes Budget.

Udvalget kan derfor ikke tilraade, at der for nærværende Tid ydes det ansøgte Tilskud til Sygekasserne.

Forslag.

Lagtinget ser sig ikke i Stand til for Tiden at yde Tilskud af Tingets Kasser til Sygekasserne i det ansøgte Øjemed.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 12. *September* vedtoges det at lade den overgaa til 3. *Behandling*.

Ved 3. *Behandling* den 14. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

LVI. De færøske Landboforhold.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende de færøske Landboforhold.

Ved Sagens 1. Behandling den 1. August vedtoges det efter Forslag af Patursson at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 2. August valgtes: J. H. Poulsen, Patursson, Konoy, A. Samuelson og Effersee.

Den 30. Juli fremlagdes følgende Skrivelse:

Til
Lagtinget.

Da det er af overmaade stor Betydning for Jordbrugerne, at Faarene fjernes af Indmarken paa et tidligere Tidspunkt end Haugeloven af 1866 hjemler, vil jeg ærbødigst anmode det højtærede Lagting om at tage det under Overvejelse.

Jeg tillader mig at foreslaa Græsningstiden for Faar paa Bøen fra 1. November til 30. April, dog skal det være Faareejerne tilladt i særlig daarlige Aar at lade Søjden være paa Bøen til 14. Maj.

I hver Bygd vælges en Kommission paa 5 Medlemmer, der skal bestemme, naar Faarene skulde fjernes af Bøen, 2 af dem skal vælges efter Marketal og 3 af dem efter Stemme-flertal af samtlige Bøejere i Bygden.

Er Bøejerne ikke tilfreds med Kommissionens Bestemmelse, skal det staa dem frit at kræve Erstatning for deres mishandlede Indmark. Erstatningen bestemmes af Sysselmanden, men hvis en af Parterne ikke er fornøjet med Sysselmandens Kendelse, skal det staa dem frit til at appellere til Landfogden, som da skal lade 2 thorshavnske Jordbrugere vurdere den forvoldte Skade. Alle Udgifter udredes af Faareejerne.

Ingen Faareflok maa græsse paa Indmarken uden de, der have deres Sommergræsning (Hauge) lige oven over Bøen, dog skal det være tilladt, at de længere borte liggende Hauger, der have haft Ret ifølge Kontrakt, at lade det i Kontrakten fastsatte Antal Faar græsse paa Indmarken i nævnte Tidsrum, men dog ikke overstige nævnte Antal.

Forøvrigt henvises til mine Artikler i Dimmalætting Nr. 41-49 og 57.

Skaalevig, den 24. Juli 1918.

Ærbødigst

Rasmus Dalsgaard.

Ved 1. Behandling af denne Skrivelse den 13. August vedtoges det efter Forslag af P. Niclasen at henvise den til ovenstaaende Udvalg.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 1.

Den 12. August fremlagdes følgende *Skrivelse* fra 62 thorshavnske Trøbesiddere:

Til
Færøernes Lagting.

Underskrevne Trøbesiddere i Thorshavn tillader os at ansøge det høje Ting om at virke hen til, at der skaffes alle Trøbesiddere her i Byen Ret til at købe deres Trøer og til at faa disse vinterfredede.

Vi mener, at Ejerforholdet er det samfundsmæssigt set gavnligste for saadanne smaa Jordejendomme som Trøer. Den, der ejer en Trø og ved, at den gaar i Arv til hans Efterkommere, vil uvilkaarligt nedlægge et langt større Arbejde i og arbejde med større Glæde paa sin Trø end den, der kun har Trøen tilleje, uden at den er sikret hans Efterkommere.

Det er af den allerstørste Betydning for Opdyrkningen at faa Trøerne vinterfredede. Faarene har Ret til at ligge paa Trøerne og saa godt som alle ligger faktisk paa Trøerne Efteraaret, Vinteren og Foraaret til 14. Maj, paa hvilken Tid Græsset allerede i Almindelighed er vokset godt frem, og gnaver baade Eftervæksten om Efteraaret og de unge Spirer om Foraaret tæt til Roden. Derved sker der stor Skade, og meget Græs gaar til Spilde, der ellers skulde tjene til Føde for Køerne og omsættes til Mælk, som der næsten altid er Mangel paa her i Byen. Faarene afbider alt paa Trøen, saa det ogsaa er ganske umuligt for en Trøbesidder at plante lidt Grøntsager i sin Jordlod. Det er indlysende, at der er forbundet mange andre Ulemper med Faarenes Vintergræsningsret paa Trøerne, men disse behøver vi ikke at komme nærmere ind paa her. Det forekommer os en social Uretfærdighed, at Trøbesiddere, som i Almindelighed hører til de vanskeligst stillede i Samfundet og ikke besidder anden Jord end Trølodden, i et Samfund, hvor der som hos os findes saa meget uopdyrket Jord, der selvfølgelig er mindre værd end opdyrket Jord, ikke skal faa det fulde Udbytte af det i Jorden nedlagte Arbejde.

Vi tillader os derfor denne Henvendelse til det høje Ting i Haab om, at man vil vedtage Forslag til de nødvendige Regler, idet vi særlig fremhæver, at det er en Velfærdssag for os at erhverve Ret til at faa vore Trøer vinterfredede, naturligvis mod at betale en passende Erstatning for de Indskrænkninger, som derved gøres i andres Rettigheder.

Thorshavn, i Juli 1918.

Ærbødigst

(62 Underskrifter).

Ved 1. Behandling af denne *Skrivelse* den 23. August vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til ovennævnte Udvalg.

Den 13. September afgav Udvalget (Ordfører: Patursson) følgende

Nevndarálit.

Búnaðarlóguppskotini, sí Forslag og Betænkninger afgivne af den færøske Landbo-kommission 1911, ið drýggjað hevur verið við at gera samtyktir um síðani 1911, vóru aftur soleiðis sum avgjørt var á síðsta Ólavsökutingi (sí lagtingstíðindi 1917 síðu 1) goymd til tingið í ár.

Undirskrivaðn nevnd hevur verið flýdd hesi mál í hendi. Aftur at hevur nevndin frá tinguun fingið tilsent: 1) bønarbræv frá 62 monnum í Havn, um keyp og vøtrafriðing av Havnartrøðum og 2) bønarbræv frá R. Dalsgaard, Skálavík, um at lögtingið letur økja um friðingstíðina á bói, vár og heyst.

Nevndin hevur ikki haft föri til at fingist við búnaðarlóguppskotini í hesi tingsetu, og tá bæði bønarbræv 1 og 2 hava á máli ný skipanir viðvíkjandi ymsum umvølingum í

núgaldandi búnaðarlógum, umvölingar sum eisini hava verið havdar á máli i búnaðarnevndini av 1908, heldur nevndin tað vera beinast at öll hesi mál fylgjast at og verða tikin til umrøðu og viðgerðar hvørt við øðrum.

Síðani búnaðarlógarguppskotini fyrstu ferð vóru lögð fram á lögtingið hevur av og á verið borið við, av tein nevndum ið hesi mál skulu hava umvølað, at roynt at greitt eitt ella fleiri av hesum málum úr hondum. Hegar til hevur tó tingið lítið sum einki fingið av skafti av nevndu uppskotu. Nevndirnar hava yvirhøvur havt tað við at borið, at tingmenninir í vanligum tingsetum hava verið heftir so nógv av øðrum tingstarvi, at eingin tíð hevur verið eftir til fyri álvara at fara undir hetta stórarbeiði, sum búnaðarlógarguppskotini í royndum eru.

Millum tinginenu hevur av og á verið havt á máli at einasta nýtiliga tiltak til tess at fáa búnaðarlógirnar framdar, er at seta eykating, sum einans hevur tað til endamál at starvast við búnaðarlógirnar.

Undirskrivaða nevnd má halda, at beint so er tað. Tað verður valla so lítið at avrika á nøkrum vanligum tingi í námundi at nóg mikil tíð verður til hjá tinginum, umframt onnur neyðsynjar mál, at handfara búnaðarlógirnar til lítar.

Nevndin sær allvæl at hetta er eitt stórtök, starv, sum einum slíkum eykatingi, so statt verður flýtt upp í hendi, og tað kann væl bera á at ikki vera allar súðir syftar hesum máli viðvíkjandi eftir eini stuttari tingsetu. Tó kann nevndin, av ymsum atvoldum ikki tilráða at ein slik vetratingseta gerst ov long. Skuldi tað hent seg at eykatingið tilætlaða ikki var ført fyri nóg gjølla at umfara, og, um til vil, umvøla öll hernevnd mál, er tað ið hvussu er ætlandi, at mong búnaðarmál kunnu koma reiðiliga væl áleiðis. Um so var úrslitið, at búnaðarmálini enn tá skuldu kravt 2 tingsetur áðrenn tey vóru búgvín at berast fram fyri lóggavuvaldið, tykist tað nevndini at tingið ikki eigir at fírst undan tí kostnaði hetta vil hava í fóru við sær. So miklan mun tykist tað nevndini at vera í at veita landbúnaði okkara tíðorhóskandi búnaðarrættarbotir.

Nevndin hevur ikki kunna sameinst um longu nú at áseta nakra eykatingsetu, og tá nevndin er kunnug við, at ikki nakar stórir partur av tingmonnum er hugaður til at taka eykating fyri jól og kanska heldur ikki seinni, vil nevndin lata málið um eykatingsetu falla fyri fyrst og einki skjóta upp til avgerðar um at áseta nakra tíð tá farið skal vera undir hernevndu uppskot og bønarbrøv. Heldur vil nevndin mæla til at næsta lögting tekur hesi mál aftur av nýum til umhugsan.

So statt skal nevndin tilráða tinginum at samtykkja:

Lögtingið samtykkir:

Búnaðarlógarguppskotini, umsóknarbrøvini 1) fra 62 Havnamonnum og 2) fra hr. Rasmus Dalsgaard viðvíkjandi ymsum traðarspurningum verða drýggjað til næsta ár.

Ved 2. Behandling den 14. September vedtoges det at lade Sagen overgaa til 3. Behandling.

S. D. fremlagdes følgende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag vedrørende Sag Nr. 157/1918 angaaende Køb og Vinterfredning af Trøer i Thorsbavn m. fl. Sager:

I Stedet for Udvalgets Forslag indsættes:

I.

Forslag

til Lov om *Ændringer og Tillæg til Lov Nr. 56 af 15. April 1894 om Afhændelse af Trøer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne m. m.*

§ 1.

De af Fæstegaarden Husegaards Hauge og Embedsgaarden Aalekærs Hauge indlagte og bortlejede Trøer skal, naar Lejeren begærer det, overgaa til Selvejendom paa de i Lov Nr. 56 af 13. April 1894 anførte Betingelser, jfr. nærværende Lovs §§ 2 og 3.

§ 2.

Vintergræsningsretten paa de Trøer, som er indlagte af de i § 1 nævnte Hauger eller herefter blive indlagte af disse Hauger, skal naar derom fremsættes Begæring og forsaavidt det ikke allerede er sket, afløses imod et Vederlag, der bestemmes efter Reglerne i § 3.

§ 3.

Vederlaget fastsættes af Landvæsenskommissionen og indflyder i Statskassen. Der godtgøres henholdsvis Fæsteren og Amtmanden i Thorshavn, saa længe Brugen af Gaarden Aalekær er tillagt denne, 4 pCt. aarlig af Afstaaelsessummen.

Omkostningerne ved Sagens Behandling ved Kommissionen afholdes af den Person, til Fordel for hvilken Afløsningen sker.

II. De øvrige Sager udsættes til næste Aar.

Lagtingssalen, den 14. September 1918.

H. C. W. Tórgarð.

Poul Niclasen.

Ved Sagens 3. Behandling den 17. September fremlagdes følgende

Broytingaruppskot

til Ændringsforslag til Udvalgets Forslag vedr. Sag Nr. 157/1918 angaaende Køb og Vinterfredning af Trøer i Thorshavn m. fl. Sager.

Tingið biður amtmannin um at seta eykalögting seinnaþartin í november hetta ár til at umhugsa

- 1) búnaðarlógaruppskotini og
- 2) bönarbrövinu frá 62 Havnarmonnum og Rasmus Dalsgaard, viðvikjandi ymsum jarðaspurningum.

Lögtingið hin 17. September 1918.

Jóannes Patursson.

Nyholm Debess.

Sidstnævnte Ændringsforslag sattes først under Afstemning ved Navneopraab men bortfaldt. (Stemte ikke: J. Poulsen, Provsten, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Thomsen, Effersøe, Konoy og Formanden; fraværende: R. Rasmussen.)

§ 1 i Tórgarðs og P. Niclasens Ændringsforslag sattes under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt. (Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, Weihe, M. Samuelson, Guttisen, Thomsen, Strøm, R. Niclasen, Konoy og Formanden; fraværende: R. Rasmussen.)

§§ 2 og 3 sattes under Afstemning, men bortfaldt ligeledes, idet kun 7 Medlemmer stemte for og ingen imod.

Ændringsforslagets Punkt II. toges tilbage.

Udvalgets Forslag sattes derpaa under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

LVII. Oprettelse af en Landbrugsskole m. v.^{*)}

Den 2. August fremlagdes den i forrige Aars Samling behandlede Sag ang. Oprettelse af en Planteavlsforsøgsstation og Landbrugs- og Husholdningsskole paa Færøerne.

S. D. valgtes til Udvalg i Sagen: R. Rasmussen, J. Patursson og J. Poulsen.

Den 31. August afgav Udvalget (Ordfører: Patursson) saalydende

Nevndarálit.

Undirskrivaða nevnd, sum kosin var av tinginum til at taka móti boðum og samráðast við ta dansku búnaðarnevndina, ið hegar var komin at granska líkindini fyri at grunda føroyskan búnaðarskúla o. a. m. loyvir sær hervið at geva hetta álit og uppskot til tingið.

Tann annan august varð danska búnaðarnevndin: búnaðarráðgevararnir K. Hansen, Fr. Hansen, fiskiskapstjórnarmaður Mortensen og nevndarskrivari Lucas á fundi við nevndini. Hr. K. Hansen greiddi frá, at teir dansku útsendingar saman við búnaðarráðgevara M. W. Lützen hövdu hugt at gjørdunum Kjalnesi, prestagarðinum á Nesi, Kirkjubögarði (sýslumansgarðinum), Hornagarði og Hoyvíksgörðum og ætlað um, hvat teir dugdu til búnaðarskúla. Nú, sum viðurskiftini vóru, helt K. Hansen tað valla vera ráðiligt at fara undir at byggja stóran búnaðarskúla; heldur tókti honum tað hevði verið hent fyrst at fingið í lag stytri fyrilestraskeið i búfrøði og nakrar smærri búnaðarroyndir av ymsum slögum. Hr. Mortensen helt, at tað kundi verið gagnligt, at kent Føroyingum fiskiskapsfrøði, so teir kundu komið at verið kunnugir við t. d. hvat vitskapurin nú veit um lívshátt fiskanna og ferðing teirra. Annars varð skotið upp av dansku nevndarmonnum at lögtingið kjósaði búnaðarnevnd, sum danska nevndin altíð kundi samráðast við og halda seg kunnugan við.

Tá nevndarnevninginir dansku gjördu stutt av, tó teir skjótt skuldu avstað aftur, varð ikki hildin uttan hesin eini fundur.

Nevndin kann yvirhövur samtykkja tað sum dansku búnaðarnevndarmenninir framfördu, og heldur so stutt at hetta nú sitandi lögting, som hevur nógv um at vera, ikki væl fær avrikað nakað meiri hesum máli viðvíkjandi. Um búnaðarlögting harímóti verður sett í vetur kundi tað, um til vil, tá verið hugsandi at roynt at fingið líkindi til at fáa gongd á tær smærru fyrætlanir, sum danska nevndin skeyt uppá, serstakliga fyrilestraskeið og smærru royndir.

Tessvegna vil nevndin loyva sær at bera fram eftirfylgjandi uppskot til tingsamtykt:

Lögtingið samtykkir:

Tingið kjósar 3-manna málumtinganevnd til at taka ímóti boðum og samráðast við ta av tí kgl. danske Landhusholdningsselskab settu nevnd i búnaðarskúlumálinum. Henda 3-manna nevnd hevur heimild til at menna seg við búnaðarkönum monnum eftir törvum, sum ráðgevarar. Nevndin kann framseta uppskot til næsta lögting.

Neyðturvilig útgjöld hesum máli viðvíkjandi rindast úr byttisgrunninum (Amts-repartitionsfonden).

^{*)} Se Lagtingstidende 1917, Side 8.

Ved Sagens 2. Behandling den 16. September vedtoges Udvalgets Forslag med 16 Stemmer mod 0.

Til Medlemmer af det staaende Udvalg valgtes straks: *R. Rasmussen, J. H. Poulsen og J. Poulsen.*

LVIII. Dyr lægeembede.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes en *Skrivelse af 25. Maj 1918 fra praktiserende Dyr læge C. J. Bech* angaaende Oprettelse af et Dyr lægeembede paa Færøerne, paategnet Erklæringer fra Landbrugskonsulenten og Husdyrkommissionen*).

Ved Sagens 1. Behandling den 12. August vedtoges det efter Forslag af Patursson at henvise den til et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvortil den 13. s. M. valgtes: *Patursson, Strøm og A. Samuelson.*

Den 13. September afgav Udvalget (Ordfører: Patursson) følgende

Nevndarálit.

Longu í 1875 varð á lögtinginum haft á máli at seta ein djóralækna í Föroyum. Tað kom til úrslit, at tingið veitti 400 kr. um árið í 3 ár til ein ungan Föroving at læra djóralæknafrøði fyri við «den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole» i Keypmannahavn. Tá ið hesin maður var útlærdur, sendi amtmaðurin bræv av 28. Juli 1882 til lögtingið soljóðandi (sí lögtingsberetning 1882, slóu 45):

«Næst at meddele, at Hr. Djurhuus af Thorshavn, der af Amtsrepartitionsfonden har modtaget en Understøttelse paa 1200 Kr. til Hjælp ved sin Uddannelse paa Landbohøjskolen, nu har erholdt Dyr lægeeksamen, henstilles til Lagtinget, hvilket Skridt der yderligere vil være at foretage til Oprettelse af et Dyr lægeembede paa Færøerne.»

Lögtingsnevndin, som hevði hetta mál til viðgerðar heldur í sínum nevndaráliti fyri, at skal djóralæknin hava eina hósandi løn, má hon setast til okkurt um 1000 til 1200 Kr. og 200 sum endurgjald fyri almanna læknastarv umframt tær inntøkur, hann kundi fáa av jörð sum ætlað var at geva honum í hendi at sita fyri sum samtíðis djóralækni og «Mønstergaardsbestyrer».

Úrslitið av djóralæknamálinum á lögtingi 1882 varð tað, at lögtingið skoyt seg undan at taka lut í djóralæknasetri í Föroyum, harvið at tingið santýkti hesum uppskoti:

«Da der for Tiden ikke er nogen Gaard eller nogen Trø at skaffe en Landbruger, ej heller nogen saadanne have i Udsigt, og da en Dyr læge efter vor Mening ikke kan gavne synderligt, samt da der stedse stilles større og efter vor Mening langt vigtigere Krav til Amtsrepartitionsfonden, tillade vi os at foreslaa at svare, at Lagtinget ikke kan bevilge noget Bidrag til Ansættelse af en Dyr læge paa Færøerne.»

*) Udelades her.

Undantikið at tað av og á á tingi í øðrum nærskyldum málum kann hava verið tikið til tað óhóskandi í, at Føroyar ongan djóralækna eiga, hevur tað síðani verið deytt á tingi um djóralæknamálið.

Inntil nú á hesum tingi málið er tikið upp, atvølt av brævi til lögtingið av 25—5—18 frá djóralækna Carl Bech, har hann beinir tingið á at samráðast um at seta á fót eitt fast-lönað djóralæknaembætti í Føroyum.

Antíð hevur lagt betta bræv fram, áðrenn tað kom í tingið, bæði fyri búnaðarráðgevaran M. Winther Lützen og dýrasóttvarnamevndina (Husdyrkommissionen), og hevur bæði ráðgevarin og henda nevnd tilrætt tinginum at seta ein djóralækna niður í landinum.

Búnaðarráðgevarin roknað upp 3 viðurskipti, sum hann heldur mæla til at tað eigir at vera ein djóralækni í landinum og eru tey hesi (sí annars rit hans av 17. Juli 1918):

- 1) at der for en uddannet Dyrlæge er saa meget Arbejde, at han kan blive fuldt ud optaget og at det synes at være et almindeligt Ønske, at der ansættes en Dyrlæge paa Øerne,
- 2) at det vil have meget stor Betydning, alene for Kvægavlen, at Kvæget paa Øerne kan blive tuberkulinprøvet, saa man derefter kan faa iværksat de nødvendige Foranstaltninger til Hindring af Smittens videre Udbredelse og til Sygdommens Bekæmpelse,
- 3) at forestaa og bringe i Anvendelse Midler til andre smitsomme Sygdommes Bekæmpelse,
- 4) at forestaa en Kødkontrol, og
- 5) at deltage i Arbejdet for Forbedring af vore Husdyracer, idet der kunde tænkes at blive særlig god Anledning for en Dyrlæge at skaffe Oplysninger til Brug for Stambogføring.

Dýrasóttvarnamevndin (sí hjálagda rit av 8. Juli 1918) tilræður at djóralækni verður settur niður m. a. av hesum atvøldum:

«I Tilfælde af indtræffende smitsomme Sygdomme mellem Dyrene, er man uden Dyrlæge saaledes stillet, at man ikke er i Stand til at bedømme Sygdommen og dels af samme Grund ikke i Stand til at gribe ind paa passende Maade for at dæmpe Sygdommen.

Ligeledes mener Kommissionen, at det vilde være af Betydning for den almindelige Sundhedstilstand mellem Kvæget, at der ved Ansættelsen af en Dyrlæge bliver Anledning til at faa Kvæget undersøgt for Tuberkulose og passende Foranstaltninger foretagne for at hindre eventuel Smitte fra syge Dyr.

Ansættes der en Dyrlæge paa Øerne, vil han antagelig komme til at bo i Thors-havn, og der kunde da blive Anledning til at faa indført Kontrol med Salg af Kød og Mælk i Byen, hvilket vistnok har stor Betydning.»

Síðani heldur sóttvarnamevndin fyri, at

«Af disse ovenanførte Grunde vil Kommissionen anbefale, at der oprettes et Dyrlægeembede paa Færøerne, og da Afstandene mellem Bygderne ofte er store og ofte byder Vanskeligheder under Rejserne, saa at disse blive dyre, vil det være nødvendigt, at Dyrlægen faar en saa stor fast aarlig Løn, at Taksterne for Rejser og Besøg kan sættes passende lavt.»

Undirskrivaða nevnd er sameind í øllum hesum her av búnaðarráðgevaranum og dýrasóttvarnamevndini framfórda og heldur tað nú ikki bera til, at tingið drýggjar longur við at fáa djóralæknamálið, sum upp var borið á tingi fyri 43 árum síðani, á gongd.

Tess vegna at nevndin var fíva um, hvussu ein slíkur djóralækni eigir at vera lönaður, varð amtmaðurin biðin at fyrispyrja hjá stjórnarráðinum í Reykjavík um ymsar upplýsingar viðvíkjandi tilætlaðar árlegar innkomstir hjá íslenskum djóralæknum. Nevnda stjórnarráð hevur tann 6. í h. m. góðfínsliga givið eftirfylgjandi svar:

«Dyrlæget her oppebærer 2250 Kr. Løn med Dyrtidstillæg, Dagpenge paa Rejse 5 Kr. foruden fri Befordring eller Rejseomkostninger inclusive Kostpenge ifølge Regning. Praksisindtægter forskellige, men iberegnet Betaling for Kødkontrol ved Eksport kan de anslaaes, 1500 á 2500 Kr. De aarlige offentlige Udgifter til Dyrlæges Rejser hidtil minimale.»

Eftir hesum hevur nevndin miðað seg og heldur tað vera hóskandi, at føroyskur djóralækni hevur nakað eins lön og íslenskur.

Viðvíkjandi virðisskrá (Takst) fyri ferðapeuing í privatum læknaðrindum hevur nevndin einki havt at ætla eftir. Nakað tað sama kann sigast um virðisskrá fyri endurgjald fyri læknað. Aftaná standandi virðisskráir, dæld 7 a og b, eru tess vegna settar nakað upp á gjöt, og eina ætlaðar at galda fyri fyrst — til 1. januar 1920.

At setur djóralæknans verður í Tórshavn er eyðvitað. Har situr hann best fyri. Tó er skiluligt, at meðan allar Føroyar eru eitt læknaðomi, verður manga staðni óhögligt at søkja djóralæknað. Fyri at bøta nakað um hetta heldur nevndin tað vera beint, at læknin verður skyldugur at gera árligar umreisur, 3 um árið til tey óhögligastu plássini, 2 ferðir um árið til tey minni óhöglugu og eina umreisur til nærhendis bygdirnar.

Meirilutin (Patursson og Strøm) heldur tað vera beint, at lögtingið setur djóralæknan og lønar honum, tó við studningi úr ríkiskassanum (2000 kr.), og ber tess vegna upp á mál, at tingið setur br. Carl J. Bech í hetta embætti við hálv ár uppsögn frá báðum síðum.

Minnilutin (A. Samuelsen) framsetur har í móti uppskot um, at djóralæknaembættið verður alment útbúið, at justitsministerið setur mannin og at hann verður lønaður við 2000 kr. úr ríkiskassanum, meðan útreiðslur viðvíkjandi ferðakostnaði og dagpeningi útreiðist úr einum av lögtingsins kössum.

Nevndin er á einum máli um at biðja djóralæknan geva næsta Ólavsökutingi ymsar upplýsingar um starv og innkomstir í tí farna árinum.

Nevndin mælir til at lögtingið samtykkir eftirfylgjandi samtykt:

Lögtingið samtykkir:

- A. 1. Tað skal vera ein djóralækni í Føroyum. Hann skal hava setur í Tórshavn.
2. Løn djóralæknans verður sett til 2000 kr. um árið.
3. Endurgjaldið fyri tær árligu almanna umreisur, djóralæknin ger, ásetist til 5 kr. í dagpeningi, og ferðakostnaðurin verður rindaður eftir innsendari rokning.
4. Løn fyri privatar læknaferðir fær djóralæknin eftir ásettari virðisskrá fyri kilometralongd. Hesa løn og flutningsgjaldið útreiðir hann, ið læknin heimtar. Tó er hvørjum manni, ið læknin heimtar, heimilt sjálvur at gera flutningin.

Uppskot frá meirilutanum:

6. Útreiðslur viðvíkjandi fastari løn, dagpeningi og gjaldi fyri tær almennu árligu umreisur rindast úr býlisgrunni Føroya (Amtsrapartitionsfonden).

Uppskot frá nevndini:

- B. 7. Djóralæknin hevur heimild til í privatum læknaðrindum at taka ta løn, hann kann koma til rættis við læknessökjandan um. Annars galda hesar tvær virðisskráir:
  - a) fyri kilometralongd og b) fyri læknað.

A. Virðisskrá fyri læknaferðir útroknaðar í beinari loftlongd í kilometrum:

120 oyr. fyri km inntil	5 km; harframyvir:
80 - — - —	10 -
20 - — - —	20 -
10 - — - —	40 -

Lækna løn umframt flutningin verður eftir hesum fyri

Streymoy:

Hoyvík	2,5 km	kr. 5,00
Hvítanes	4 -	- 5,00
Sund	6 -	- 6,80
Kalbak	6 -	- 7,60
Signabøur	12 -	- 11,60
Oyrareingir	14 -	- 13,20
Kollafjörður	14 -	- 13,20
Hósvík	19 -	- 15,20
Áir	21 -	- 15,80
Hvalvík	24 -	- 16,70
Streymnes	25 -	- 17,00
Langisandur	29 -	- 18,20
Vík	34 -	- 19,70
Tjørnuvík	37 -	- 20,20

Saxum.....	34	km	kr. 19,70
Vestmannaþavn.....	26	-	- 17,30
Kvívík.....	20	-	- 15,50
Stykkishólmur.....	19	-	- 15,20
Leynar.....	18	-	- 14,90
Skálungur.....	16	-	- 14,30
Norðadalur.....	9	-	- 8,40
Syðridalur.....	7,5	-	- 8,00
Vælbastaður.....	5	-	- 6,00
Kirkjubæur.....	6,5	-	- 7,60
Nólsoy:			
Nólsoy.....	5	-	- 6,00
Borin.....	10	-	- 10,00
Vágur:			
Sandavágur.....	20,5	-	- 15,65
Miðvágur.....	22,5	-	- 16,25
Seyrvágur.....	29	-	- 18,20
Borin.....	32,5	-	- 19,25
Gásadalur.....	37	-	- 20,20
Slættanes.....	30	-	- 18,50
Mikjunes.....	47	-	- 21,20
Koltur.....	10,5	-	- 10,40
Hestur.....	8,5	-	- 8,40
Sandoy:			
Skopum.....	13,5	-	- 12,80
Sandur.....	20	-	- 15,50
Skarvanes.....	24	-	- 16,70
Dalur.....	26	-	- 17,30
Húsavík.....	23	-	- 16,40
Skálavík.....	21	-	- 15,80
Skúoy.....	27	-	- 17,60
St. Dímun.....	36	-	- 20,10
Suðuroy:			
Sandvík.....	43	-	- 20,80
Hvalbæ.....	47	-	- 21,20
Tvöroyri.....	50	-	- 21,50
Froðbæ.....	51,5	-	- 21,65
Fámjin.....	54,5	-	- 21,95
Ørðavík.....	53	-	- 21,80
Hov.....	56	-	- 22,10
Vágur.....	59,5	-	- 22,45
Porkeri.....	59	-	- 22,40
Øgrum.....	62	-	- 22,70
Lopra.....	63	-	- 22,80
Vikarbirgi.....	74	-	- 23,90
Sumbæ.....	78	-	- 24,30
Fugloy:			
Kirkja.....	42	-	- 20,70
Hattarvík.....	44	-	- 20,90

Svínoy.....	37	km	kr. 20,20
Viðoy:			
Kvamsund	35	-	- 20,00
Viðareiði.....	41	-	- 20,60
Borðoy:			
Árnafjörður	30	-	- 18,60
Norðdepli.....	34,5	-	- 19,85
Depli.....	33,5	-	- 19,55
Norðtoftir	33	-	- 19,40
Fossá.....	35	-	- 20,00
Múli.....	40	-	- 20,50
Klakksvík.....	26	-	- 17,30
Norðoyri.....	26	-	- 17,30
Ánir.....	29	-	- 18,20
Strond.....	30	-	- 18,50
Konoy:			
Haraldsund.....	30	-	- 18,50
Konoy.....	32	-	- 19,10
Skarð.....	36	-	- 20,10
Kallsøy:			
Syðridalur	27	-	- 17,60
Húsum	29	-	- 18,20
Miklidalur.....	36	-	- 20,10
Tröllanes.....	39	-	- 20,40
Eysturoy:			
Strendur.....	11	-	- 10,80
Skáli	16	-	- 14,30
Skálabotnur	21	-	- 15,80
Morskranes.....	14	-	- 13,20
Sellátur.....	12,5	-	- 12,00
Oyri.....	23	-	- 16,40
Norðskáli	26	-	- 17,30
Ljósá.....	33	-	- 19,40
Svínáir	28	-	- 17,90
Eið.....	36	-	- 20,10
Gjógv.....	36	-	- 20,10
Funningur	32	-	- 19,10
Funningsbotnur.....	27	-	- 17,60
Elduvík.....	31	-	- 18,80
Oyndarfjörður.....	30	-	- 18,50
Hellurnar	28	-	- 17,90
Fuglafjörður.....	26	-	- 17,30
Leirvík	22	-	- 16,10
Norðagöta	21	-	- 15,80
Syðragöta.....	20	-	- 15,50
Skipanes.....	18	-	- 14,90
Solmundarfjörður	17	-	- 14,60
Lamba	15	-	- 14,00
Lambareið	15	-	- 14,00
Glívrar	13	-	- 12,40
Saltangará	12	-	- 11,60
Toftir.....	10	-	- 10,00
Rítuvík.....	12	-	- 11,60
Nes	9	-	- 9,20
Æðuvík.....	8	-	- 8,40

Fyri hesa virðisskrá á er djóralæknin skyldugur bæði at gera ferðina og láast við fann fenað, ið hann verður heimtaður til. Undantikið er tó føðingarhjálp, skurður og annað tilíkt; samanber virðisskrá B, síðsta ásetning.

B. Virðisskrá fyri læknaaráð:

Fyri læknaaráð utan garða.....	kr. 5,00
Fyri læknaaráð innan garða: stórdjór	- 4,00
upp aftur í saman.....	- 2,00
seyður og smádjór.....	- 2,00
upp aftur í saman.....	- 1,00
Fyri djór førd til húsa djóralæknans fyri at vita hvat tí bagir: stórdjór	- 3,00
upp aftur í saman...	- 1,50
seyður og smærri djór	- 1,50
upp aftur saman...	- 0,75

Fyri spældjór roknast gjaldið sum fyri stórdjór.

Nátt, sunnu- og halgidagar er gjaldið tvífalt.

Fyri gelding við hús djóralæknans: hestar og tarvar	- 10,00
tarvkálvar, vetringar og	- 2,00
veðrar	- 2,00

Fyri at tosa við læknan um læknaaráð við ella *utan* skrivliga ávisan .....

Fyri pr. telefon tað sama við skrivliga ávisan .....

Fyri føðingarhjálp, skurð, fatlan og annað tilíkt, sum djóralæknin sjálvur leggur á tó ikki hægri enn .....

C. Hesar skipanarreglur ásetast fyri fyrst fyri starv og skyldu djóralæknans:

a. Djóralæknin er skyldugur at gera

3 umreisur árliga til Suðuroyar og Norðuroyar, helst í hvørja bygd.

2 — — — Mikjunes (um til ber), Vágar, Sandoyar Skúoyar, Dímunar (um til ber), Norðstreymoyar (Saxunar, Víkar, Langasands) og Norðeysturoyar (Norðskála, Svínáar, Ljósáar, Eiðis, Gjáar, Funnings, Funningsbotns, Elduvíkar, Oyndarfjarðar, Hellurnar, Fuglafjarðar og Leirvíkar).

1 — — — öll onnur pláss utan Havnina.

b. Um lögtingið ásetur, at djóralæknin skal hava eftirans við mjólka- og kjötsölu, er hann hartil skyldugur eftir sameining við tingið um lön fyri hetta starv.

c. Djóralæknin hevur umsorgan fyri, at nóg mikið sóttvarnartilfar er fyri hond.

d. Djóralæknin førir dagbók og gevur til hvørja Ólavsöku eina skrivliga frágreiðing til tingið um tær umhugsunarmestu sjúkur og sóttir, sum verið hava í landinum tað farna árið, og um tær innkomstir, hann hevur haft í embættinum.

e. Djóralæknin er skyldugur fyri einki at leggja ráð viðvíkjandi lívdjórum í teimum plássum, hann vitjar.

f. Djóralæknin er skyldugur at vera felagsmaður í alidjóranevndini (Husdyrkommissionen) utan endurgjald aftur fyri.

Uppskot frá meirilutanum:

D. Í sambandi við framman undan standandi samtykt og skipanarreglur biður lögtingið amtmanin um at seta hr. Carl J. Bech, Tórshavn, sum djóralækna í Føroyum, setingin roknað frá 20. mai 1918 við atgongd frá báðum síðum til hálvára uppsögn.

E. Lögtingið søkir justitsministerið um at vega út fyri at veitingarvaldið veitir býtisgrunni Føroya (Færø Amtsrepartitionsfond) 2000 kr. árliga sum studning til har fyri at lona einum djóralækna.

Uppskot frá minnilutanum:

F. Lögtingið søkir justitsministerið um, at eitt djóralæknaembæti verður stovnað í Føroyum.

Fasta lön djóralæknans, 2000 kr. um árið, útreiðist av ríkiskassanum.

Djóralæknin verður settur av justitsministerinum.

Ved 2. *Behandling* den 14. September vedtoges Sagens Overgang til 3. *Behandling*.

Ved 3. *Behandling* den 17. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning:

- Punkt A. 1—4 vedtoges med 16 Stemmer mod 0; hvorimod Punkt 6 bortfaldt, idet kun 6 Medlemmer stemte for og ingen imod.
- B. vedtoges med 16 Stemmer mod 0.
  - C. vedtoges med 12 Stemmer mod 0.
  - D. bortfaldt, idet kun 9 Medlemmer stemte for og ingen imod.
  - E. ligeledes, idet kun 10 Medlemmer stemte for.
  - F. vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

LIX. Honorar til Dyr læge.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af 11. Juli 1918*, tilligemed en Del Bilag*):

Idet man herved fremsender en fra praktiserende Dyr læge C. J. Bech modtaget Regning, stor 204 Kr. 40 Øre, skal man anføre følgende:

De anmeldte Rejser er efter Anmodning fra Amtet foretaget for at undersøge den i Kvalvig og Kvivig optrædende Hudsygdom hos Kvæget. Udgifterne herved skal i Henhold til Lov Nr. 36 af 28. Februar 1908 § 12, jfr. § 11, sidste Stykke, afholdes forskudsvis af Færø Amtsrepartitionsfond, der faar Halvdelen refunderet af Statskassen. Dyr lægen har paa de nævnte Rejser ogsaa behandlet nogle af de angrebne Dyr; Udgifterne er det offentlige uvedkommende, men der vil ved Bedømmelsen af Spørgsmaalet, om den til det offentlige tilsendte Regning kan anses for rimelig, eventuelt være at tage Hensyn til den Indtægt, Dyr lægen derved har oppebaaret.

Amtet har ikke ment at burde anvise den foreliggende Regning, da det beregnede Vederlag forekommer Amtet at være alt for stort, og har derfor ønsket at forelægge Lagtinget Sagen, saaledes at man eventuelt senere vil tilskrive Justitsministeriet angaaende Spørgsmaalet om det Beløb, Statskassen skal refundere.

Man vedlægger til Sammenligning 3 Regninger*) vedrørende Godtgørelse, som i lignende Tilfælde er udbetalt særlig tilkaldte sagkyndige. Det fremgaar heraf, at disse i Dagpenge kun har beregnet sig 4 à 5 Kr. daglig.

Angaaende Størrelsen af Dagpenge for færøske Embedsmænd henvises til Forordning 30. Marts 1836 § 7 og Kanc. Skr. af 15. April 1845 (Sørenskriveren 2 Kr.), Strandslovs af 24. Marts 1899 § 15 (Landfogden 8 Kr., Syssemanden 4 Kr.), Lov Nr. 3 af 8. Januar 1872 § 4 (Læger 3 Kr.), Epidemilov af 29. Marts 1904 § 14 (Fysikus i visse Tilfælde 10 Kr.). I det af Amtet og Fysikat udarbejdede Lovforslag om Embedslæger var disses Dagpenge (jfr. § 17) sat til fra 3 til 6 Kr., hvilket af Lagtinget ændredes til fra 1½ til 3 Kr. De nævnte Embedsmænd har jo imidlertid deres faste Løn ved Siden af Dagpengene.

Den Bestillingsmand, som formentlig nærmest kan sidestilles med en Dyr kege med Hensyn til Uddannelsens Varighed og lign., nemlig Landbrugskonsulenten, lønnes nu - efter at hans Lønning er blevet forhøjet — med 1700 Kr. aarligt, hvortil kommer 600 Kr. til Rejseudgifter.

*) Udelades her.

Ved Sagens 1. Behandling den 6. August vedtoges efter Forslag af Patursson at henvise den til Budgetudvalget.

Den 31. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Færø Amt har ved Skrivelse af 11. Juli d. A. forelagt Tinget en Regning fra praktiserende Dyrlæge C. J. Bech, idet Amtet har ment ikke at burde anvise Regningen, forinden Tinget har haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med det i det givne Tilfælde af Dyrlægen beregnede Vederlag for en Undersøgelse, som Amtet havde anmodet Lægen om at foretage blandt Kvæget i Nordstrømø.

Ifølge Lov Nr. 36 af 28. Februar 1908 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m. skal Færø Amts Repartitionsfond forskudsvis afholde alle Udgifter af den omhandlede Slags mod Refusion fra Statskassen af Halvdelen. Amtet har ment, at det beregnede Vederlag i det foreliggende Tilfælde var for stort, og man faar det Indtryk, at Amtet næppe vil gaa med til at foreslaa, at Statskassen refunderer Halvdelen af den foreliggende Regnings Beløb i Tilfælde af at Tinget vedtager, at Regningen skal betales. Til Sammenligning med det af Dyrlæge Bech beregnede Vederlag har Amtet henvist til, hvad det i tidligere indtrufne Tilfælde er forlangt af Personer, der paa Amtets Anmodning har foretaget Undersøgelser ved optrædende Sygdomme blandt Kvæget. Medens Dyrlægen beregner sig 30 Kr. i Dagpenge er saadanne i intet af de tidligere Tilfælde gaact højere end til 4 à 5 Kr. — Ligeledes er til Sammenligning paavist, hvilke Dagpenge de færøske Embedsmænd i forskellige Tilfælde kan beregne sig. Hertil bemærkes dog, at de paagældende Embedsmænd har deres faste Løn ved Siden af Dagpengene.

Efter at Sagen er rejst i Tinget har Dyrlæge Bech tilskrevet Udvalget og gjort Rede for sin formentlige Berettigelse til at beregne Vederlaget som sket. Han oplyser, at han ved de Rejser, han paa Amtets Anmodning har foretaget, har søgt at reducere Rejseudgifterne til det mindst mulige. Han angiver, at hvis han havde været fastlønnet Dyrlæge, vilde hans Regning til det offentlige ikke havde været saa høj, idet han saa ikke vilde have regnet sig 30 Kr. i Dagpenge. Anderledes er Forholdet nu, han maa staa paa egne Ben, idet han, naar det offentlige paakalder hans Assistance, maa beregne sig gode Dagpenge, hvilket kan ikke kan tillade sig i den private Praksis.

Udvalget skal udtale, at man finder de af Dyrlæge Bech beregnede Dagpenge for at være særdeles høje, selv i Betragtning af, at han ikke sidder i fastlønnet Embede men kun kan paaregne Indtægter gennem sin Praksis. Da han imidlertid efter Amtets Anmodning har foretaget Rejserne og ikke paa Foranledning har fundet sig beføjet til at nedsætte Regningen, vil man efter Omstændighederne foreslaa, at han faar Regningens Paalydende betalt.

Forslag.

Den af Dyrlæge Bech indgivne Regning paa 204 Kr. 40 Øre anvises til forskudsvis Udbetaling af Amtsrepartitionsfonden mod forventet Refusion af Statskassen af Halvdelen.

Ved 2. Behandling den 3. September vedtoges Sagens Overgang til 3. Behandling med 15 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. Behandling den 7. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

Fra Justitsministeriet er modtaget saalydende Skrivelse:

Justitsministeriet.

København, den 16. Januar 1919.

Med Skrivelse af 30. September f. A. har Amtet hertil indsendt den hoslagt tilbagefølgende Regning fra Dyrlege C. J. Bech af Thorshavn paa 204 Kr. 40 Øre for en af ham efter Amtets Begæring foretaget Rejse til Nordstrømø i Anledning af en der udbrudt smitsom Sygdom blandt Kvæget. 1

Foranlediget heraf skal man efter stedfunden Brevveksling med Landbrugsministeriet og med Bemærkning, at Justitsministeriet ikke finder, at der er tilstrækkelig Anledning til at rejse Spørgsmaal om Nedsættelse af Regningens Beløb, anmode Amtet om i Henhold til Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene af 28. Februar 1908 at foranledige anvist til Udbetaling for Færø Amtsrepartitionsfond ved Færøernes Jordebogskasse et Beløb af 102 (Et Hundrede To) Kr. 20 Øre.

Beløbet vil være at løse til Udgift for Finanslovskonto § 17 A. VIII. h.

P. M. V.

Schroder.

Lundbye.

Til
Amtmanden over Færøerne.

LX. Understøttelse til Ophold paa en Landbrugs-skole.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremsendes følgende *Andragende*, som ved Amtets Paategning af 24. Juni 1918, tilligemed en Del Bilag*), er tilstillet Lagtinget:

Til
Føroya lögtings.

Undirskrivaði biður hervið hitt háa Føroya lögting veita peningastudning til at lætta um tann kostnað sum eitt tvey ára skeið við jarðarskiðisdeild búnaðarháskúla Noregs vil velda mær. — Fyri jól sökti eg hjá búnaðarstjórn Danmarkar um studning, men havi einki svar fingið enn.

Norðmenn hava fyrsta rætt til háskúlaus; men eg havi sökt og fingið svar so sum fylgisskjöl I & II sýna. — 7 av vitnisburðum og skotsmálum mínum fylgja við hesum bönarbrævi.

Búnaðarháskúla Noregs, hin 17. mei 1918.

Viðingarfyllst

Elias S. Husgaard, Gótu,
búðfróðingur.

*) Udelades her.

Den 30. Juli blev Sagen henvist til *Budgetudvalget*.

Den 23. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Agronom Elias S. Husgaard af Sydregøte ansøger Tinget om Pengestøtte for at lette ham Udgifterne ved et 2-aarigt Kursus ved Udskiftningsafdelingen paa Norges Landbrugshøjskole. Det fremgaar ikke af Andragendet, hvor meget disse Udgifter vil komme til at andrage ligesom heller ikke, hvor stort Tilskud Andrageren ønsker, Tinget skal give. Man maa imidlertid gaa ud fra, at Udgifterne ved et 2-aarigt Ophold paa en Landbrugsskole er ret betydelige under de nuværende Forhold.

Det oplyses i Skrivelsen til Lagtinget, at Andrageren før Jul sidste Aar indgav Andragende til det danske Landbrugsministerium om Understøttelse, men at han paa det Tidspunkt, da han skriver sit Andragende til Lagtinget, nemlig den 17. Maj i Aar, ikke har modtaget noget Svar paa sit Andragende til Landbrugsministeriet.

Udvalget har ved Henvendelse til Amtet faaet oplyst, at Andragendet til Landbrugsministeriet har været tilsendt Amtet, for at dette kunde indhente forskellige nødvendige Oplysninger og Erklæringer i Sagen. Forinden Sagen, der bl. a. havde været til Erklæring hos Landbrugskonsulenten, igen var færdigekspederet fra Amtet, modtog dette Andragerens til Lagtinget stilede, nu i Udvalget behandlede Andragende. Idet Amtet derefter nedsendte den anden Sag til Landbrugsministeriet, blev dette underrettet om, at Lagtinget fra samme Andrager ligeledes har modtaget Andragende om Understøttelse. Amtet henstiller i sin Skrivelse til nævnte Ministerium, at der ikke foretages videre i Sagen, forinden Lagtinget har truffet Afgørelse med Hensyn til det Andragende, der vilde blive forelagt Tinget. Efter hvad der foreligger for Udvalget i Bilag til Ansøgningen samt hvad Udvalget iøvrigt har faaet oplyst angaaende Andrageren, betegnes denne som en særdeles dygtig og indsigtfuld Jordbruger, som bl. a. paa sin Faders Kongsfæstegaard i Sydregøte har indført forskellige grundlæggende Forbedringer saavel ved Opførelse og Indrettelse af Bygninger som ved Arbejder i Marken, Planeringer, Afgroftninger m. v. samt Anskaffelse af moderne Redskaber til Jordens Bearbejdning.

Andrageren har fra et 2-aarigt Kursus paa Landbrugsskolen paa Stend, Norge, gode Vidnesbyrd og er i det hele taget godt anbefalet fra de Pladser, hvor han har arbejdet, og Anstalter, hvor han har søgt Uddannelse.

Udvalget finder, at det har Betydning, at Færinger søger Landbrugsuddannelse udenfor Færøerne i hvert Fald saa længe der ikke her er oprettet nogen Landbrugsskole. Andrageren synes ogsaa, efter hvad der er oplyst for Udvalget, at have gjort Brug af de Kundskaber, han har erhvervet ved tidligere Besøg paa en Landbrugsskole og i praktisk Arbejde i Landbrug udenfor Færøerne.

Naar han nu agter at gennemgaa et 2-aarigt Kursus i Jordudskiftning ved Norges Landbrugshøjskole, vil han mulig ogsaa komme til at være til Nytte herhjemme netop paa dette specielle Omraade. Imidlertid raader Tinget ikke over Midler, der i nogen nærværdig Grad kan anvendes til Understøttelse for Personer, der søger Uddannelse udenfor Færøerne i Landbrugsejemed. Man forudsætter, at Andrageren hos Landbrugsministeriet vil opnaa den ansøgte Understøttelse, og skal Udvalget tilraade, at Tinget anbefaler ham til saadan Understøttelse.

Udvalget vil dog foreslaa, at der af Tingets Midler ydes ham en mindre Understøttelse, og foreslaar man at denne sættes til 200 Kr. om Aaret i de 2 Aar, Landbrugskursuset varer.

Forslag.

1. Der bevilges Elias S. Husgaard af Sydregøte af Hansenske Legat en Understøttelse af 200 Kr. om Aaret som Tilskud til hans Ophold ved et 2-aarigt Kursus ved Udskiftningsafdelingen paa Norges Landbrugshøjskole.

Beløbet anvises ham af Færø Amt med 200 Kr. aarlig efter at han først for Amtet har godtgjort at have deltaget henholdsvis 1 Aar og 2 Aar i nævnte Landbrugskursus.

2. Lagtinget anbefaler Andrageren til videre Understøttelse gennem det danske Landbrugsministerium.
3. Amtet anmodes om at meddele Landbrugsministeriet og Andrageren Tingets foranstaaende Vedtagelse.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 27. August vedtoges Overgang til 3. *Behandling* med 13. Stemmer mod 0.

Ved 3. *Behandling* den 30. August vedtoges Udvalgets Forslag med 15 Stemmer mod 0.

LXI. Erstatning for døde Faar.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes en *Skrivelse**) fra praktiserende Dyr læge C. J. Bech, hvori ansøges om Erstatning til Kongsbonde Jens Egholm, Strömnaes, for Faar, der er døde af Sygdom.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 12. August vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til Budgetudvalget.

Den 2. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Sagen er rejst, dels ved en Skrivelse til Lagtinget af 18. Juli 1918 fra Dyr læge Carl Johan Bech af Thorshavn og dels ved et Andragende af 25. s. M. fra Kongsbonde Jens Egholm, Strömnaes. Sidstnævnte andrager Tinget om Støtte i en eller anden Form i Anledning af, at han ved en ondartet Hoved- eller Øjensygdom blandt hans Faarebesætning har mistet 40 Lam. De døde Lam har været aldeles værdiløse. Andrageren regner sit Tab ved den i hans Faarebesætning optraadte Sygdom til mindst 800 Kr., regnet efter en Gennemsnitsværdi af 20 Kr. pr. Lam. Udvalget finder, at denne Beregning efter de nugældende Priser ikke kan antages at være fejlagtig. Andrageren oplyser, at nævnte Sygdom, der i Aar har ryddet saa stærkt ud blandt hans Faarebesætning, i mange Aar har optraadt i hans Hauge uden dog at have haft saa ondartet Karakter som i Aar skønt der altid er døde enkelte Lam. Andrageren anfører, at det indtrufne Uheld rammer ham saa meget føleligere, som han ikke har fuldtallig Besætning i Haugen, idet han for 3 Aar tilbage mistede omtrent $\frac{1}{3}$ af den daværende Besætning. Andrageren er alene om at bære Tabet, da han med sin Hauge paa 3 Marker er udskiftet fra Bygdens øvrige Udmark. Andrageren er Kongsbonde og besidder kun 3 Marker Kongsjord. Han angiver sig ikke at være formuende. Dyr læge Bech, som har været tilkaldt for at undersøge Sygdommen, identificerer denne med en i Sydamerika og Australien beskrevet Katarrhfeber, der paa Færøerne gaar under Navn af «ormasjúka». For at Sygdommen kan bekæmpes, maa der efter Dyr lægens Mening fremstilles et Serum.

*) Udelades her.

Det er oplyst for Udvalget, at Andrageren, Kongsbonde Jens Egholm, hovedsagelig tager sin Indtægt af hvad hans Fæste kan yde, og her er det igen Faarebruget, der giver den væsentligste Indtægt.

Som bekendt er det meget variabelt hvad Faarebruget paa Færøerne giver i Indtægt. Naar Vejrforholdene er meget uheldige, især naar der sent om Foraaret indtræder langvarigt daarligt Vejr med Frost og Sne, kan man regne med meget Affald blandt Faarebesætningerne, og det hænder ikke saa sjældent i saadanne Aaringer, at største Parten af de nyfødte Lam dør enten straks ved Fødselen eller senere paa Grund af Underernæring. Andrageren har uden Tvivl i sit Brug oplevet mange Aar, hvor han, selv med det ham nu overgaaede Uheld i Betragtning, har maattet regne med færre eller lige saa faa Slagtefaar som i Aar. Men der er i Aar den Forskel tilstede, at medens man gennemgaaende paa Færøerne kan regne med indeværende Aar som et særdeles godt Aar for Faarebruget i Modsætning til forudgaaende Aar, er Andrageren i Aar stillet overfor et Forhold, der sætter hans Indtægter af Faarebruget ned til et Minimum, som kun de alleruheldigste Aar kan opvise. Og hertil kommer, at Tabet bliver saa meget føleligere nu, hvor alle Næringsmidler er steget saa meget i Pris. Medens andre Landbrugere kan regne med at opnaa gode Indtægter af Faarebruget, er Andrageren efter eget Udsigende nødt til at indkøbe Lam, for at der ikke skal være Nedgang i Besætningen. Netop de for Tiden tilstedeværende Forhold, samt ogsaa at det Tab, Andrageren lider, skyldes optrædende epidemisk Sygdom, lokaliseret indenfor det Omraade, hvor hans Haugejord ligger, kan efter Udvalgets Mening tjene som Begrundelse for, at der tilstaas Andrageren en Understøttelse uden at Tinget derved har bundet sig til fremtidig at imødekomme Andragender om Støtte, hvor andre ikke nærbeslægtede Forhold har bevirket Andragendernes Fremkomst.

Man har ogsaa Fortilfælde at vise hen til, hvor Tinget har ydet Bevilling. Man skal saaledes vise hen til, at Tinget i 1905 bevilgede 550 Kr. til Beboere i Fuglefjord, som i Anledning af optrædende epidemisk Øjenbetændelse blandt Faarene havde været nødt til at nedslagte 93 gamle Faar samt indkøbe betydelige Kvantum af Hø til Fodring af angrebne Faar. (Se Tidenden for 1905 B. Side 201), samt sanne Aar (se samfundets) bevilget 50 Kr. i Anledning af Optræden af lignende Sygdom paa Suderø. I begge disse Tilfælde var det flere Personer, der var om at bære Tabene. Det skal indrømmes, at de paaviste Tilfælde ikke ganske er analoge med det foreliggende, men de er dog beslægtede.

Udvalget vil derfor foreslaa, at Andrageren støttes med et Tilskud fra Tingets Kasser.

Man vil finde det ganske naturligt, om Andrageren ogsaa støttes paa anden Maade, især da Staten er Ejer af det Gods, Andrageren besidder. Man vil saaledes være sindet til at anbefale, at Kongslejen eftergives ham for et eller to Aar, hvis han andrager herom. Det er tidligere hændt, at saadan Leje er eftergivet i Tilfælde, hvor epidemisk Sygdom har forvoldt Skade blandt Faarebesætninger.

Man skal herefter tillade sig at stille følgende

Forslag.

1. Der bevilges Andrageren af økonomisk Fond en Understøttelse af 300 Kr. i Anledning af det Tab, han har lidt ved en blandt hans Faarebesætning optrædende ondartet epidemisk Sygdom.
2. Forsaavidt der fra Andrageren fremkommer et Andragende om Eftergivelse af Lejefgift til Statskassen kan Tinget paa det bedste anbefale et saadant Andragende.

Ved Sagens 2. Behandling den 4. September vedtoges Overgang til 3. Behandling med 17 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. Behandling den 7. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 20 Stemmer mod 0.

LXII. Ændring i Grindereglementet.

Den 20. August fremlagdes følgende *Skrivelse*:

Vaagø Syssel.

Sorvaag, den 14. August 1918.

Til

Færø Amt.

Paa given Anledning tillader jeg mig herved at henstille til Amtet om at foranledige Bekendtgørelse af 17. August 1917 om Ændring i Grindereglementet af 14. Juni 1909 ændret derhen, at de i § 19, Punkt g., h. og i., ommeldte Andele udlægges in natura, i Stedet for at de nu henlægges til de Kommunerne tilkommende Andele.

Jeg tillader mig i den Anledning at bemærke følgende:

Jeg overværede den sidste Grindefangst i Vestmanhavn og blev der opmærksom paa, at man her nordpaa ikke bruger samme Dræbningsmaade som paa Suderø, hvor jeg i Egenskab af kst. Sysselmand har ledet og overværet adskillige Grindedrab.

Under Grindedrabet i Vestmanhavn blev største Delen af Hvalerne dræbte paa mere eller mindre dybt Vand ved Hjælp af Hvalvaabenet, saaledes at de fleste af Hvalerne, da Drabet var overstaaet, laa ved Bunden. Man har berettet for mig, at samme Fremgangsmaade altid bliver benyttet nordenfjords, og som Følge heraf kan det ikke undgaas — bortset fra de Tilfælde, hvor Grinden gør »Landgang» — at en stor Del af Hvalerne synke.

Denne Fremgangsmaade foraarsager, at der maa sættes en betydelig Styrke til Vagthold, og at Vagtholdet maa sættes til at opfiske de dræbte Hvaler, saaledes at de kan komme med under Delingen af Grinden. Dette Arbejde kan ofte være anstrængende og meget ubehageligt.

Det viste sig ved den sidste Grindefangst i Vestmanhavn umuligt eller saa godt som umuligt for Syssemanden at faa Folk til at overtage Vagtholdet og opfiske de dræbte Hvaler, idet der blev anført, at man vilde have Lønnen udlagt in natura og ikke i Penge.

Det er i Virkeligheden kun ubetydeligt af Grind det drejer sig om, der bliver udlagt til Vagtholdet. Det samme gælder med Hensyn til de i Punkt h. og i. ommeldte Andele, og jeg er ganske overbevist om, at alle Parter vilde være tjente med, at de ommeldte Andele blive udlagte in natura. — Af mindre Betydning er det dog, om den Syssemanden tilkommende Andel bliver udlagt in natura eller om der ydes ham Erstatning efter nævnte Bekendtgørelses § 3.

Paa Suderø foregaar Grindedrab i Almindelighed saaledes:

Naar Grindeflokken er drevet ind paa det Sted, hvor Angrebet skal finde Sted, bliver et Hold lette velbevæbnede Baade med dygtigt Mandskab udvalgt til at angribe Flokken. De tilbageværende Baade blive derpaa ordnede i en eller to Rækker, der holde sig noget fjærnet fra den angribende Række, og disse to Rækker har bertemt Ordre til at holde Plads og ikke komme ind imellem de angribende Baade, før Tilladelse gives dertil. Den angribende første Række angriber paa et givet Tegn Hvalerne med Hvalvaabenet og tilføjer dem hurtigt saa mange Saar, at der kommer Blod i Grinden. Naar dette er sket, kan man temmelig sikkert gaa ud fra, at Flokken vil holde sig omtrent paa samme Sted. Reserveholdene blive nu tilkaldte. Hvalvaabnene blive lagte til Side og i Stedet for benyttes »Söknakrogene». Disse hugges fast i de svømmende, saarede Hvaler. Ved Hjælp af Knive skæres Nakken over paa Hvalerne og disse blive saa slæbte i Land. Nogle af Hvalerne gør som Regel altid Landgang. I Løbet af kortere eller længere Tid er saa Drabet overstaaet, og saa godt som alle Hvalerne ligge da døde paa Land.

Man vil heraf kunne forstaa, at der paa Suderø saa godt som aldrig bliver Tale om nogen Opfiskning, medens denne her nordpaa spiller en meget betydelig Rolle, hvis Fangsten i sin Helhed skal komme Befolkningen til Gode.

Jeg er overbevist om, at jeg ved indtrædende Grindefangst her i Syslet vil blive stillet i samme Situation, som den Sysselmanden for Strømø Syssel var i ved Grindefangsten i Vestmanhavn, nemlig den, ikke at kunne faa tilstrækkeligt Mandskab til Opfiskning af Hvalerne, medmindre Godtgørelsen udlægges in natura.

Carl Mortensen.

S. D. henvistes Sagen til *det i Sagen ang. Autorisation af flere Hvalvaage nedsatte Udvalg.*

Den 5. September afgav Udvalget (Ordfører: J. H. Poulsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Fra Syssemanden for Vaagø Syssel er der indsendt til Tinget en Skrivelse, hvori der henstilles, at Bekendtgørelse af 17. August 1917 om midlertidig Ændring i Grindereglement af 14. Juni 1909 ændres derhen, at de i § 19, Punkt g., h. og i. ommeldte Andele udlægges vedkommende in natura og ikke som efter ommeldte Bekendtgørelse henlægges til den Del af Grinden, som Kommuner udenfor Suderø Syssel kan begære sig udlagt mod en fastsat Betaling.

Undertegnede Udvalg, til hvilket ovennævnte Skrivelse er blevet henvist, har delt sig i et Flertal (H. J. Poulsen, R. Niclasen og Guttens n) og et Mindretal (Joan Rasmussen og Weihe).

Mindretallet mener, at det vil være i hele Befolkningens Interesse, at den omtalte Ændring i Bekendtgørelse af 17. August 1917 foretages. Det har vist sig, at det under den nuværende Ordning er vanskeligt til at faa Folk til at overtage Vagthold og Arbejde paa Opfiskning af sunkne Hvaler; dette mener Mindretallet beror paa, at Vederlaget herfor, der tidligere blev udlagt in natura, nu gives i Penge, og det bryder Folk sig ikke om. Der vil derfor, hvis man gaar tilbage til den oprindelige Ordning, i mange Tilfælde komme mere Grind til almindeligt Skifte. Mindretallet mener ogsaa, at det Vederlag, der gives Vurderingsmænd og Grindeformænd, ogsaa som tidligere bør udlægges dem in natura, og vil stille Forlag i den Retning.

Flertallet kan til en vis Grad indrømme, at der er nogen Berettigelse i, hvad Mindretallet har anført; men lignende Synspunkter blev ogsaa anførte, da Tinget sidste Aar vedtog den midlertidige Ændring af Grindereglementet af 1909 og finder derfor ikke der er tilstrækkelig Anledning paa Grund af, hvad der paany er anført at forandre en Bestemmelse, som Tinget vedtog i sin sidst afvigte Samling, da man ikke kan indrømme, at det er godtgjort for Hovedpunktets Vedkommende, at der ikke kan faas Mandskab til Vagthold og Opfiskning.

Udvalget skal derfor tillade sig at foreslaa Tinget at vedtage:

Forslag.

Fra Mindretallet:

I Bekendtgørelse af 17. August 1917 om midlertidig Ændring af Grindereglement af 14. Juni 1909 § 1, 2den Linie, udgaar Bogstaverne g, h, og i.

Fra Flertallet:

Tinget finder ikke for Tiden Anledning til at foretage nogen Ændring i Bekendtgørelse af 17. August 1917 om midlertidig Ændring af Grindereglement af 14. Juni 1909.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 17. *September* sættes Mindretallets Forslag først under Afstemning, men bortfaldt, idet kun 9 Medlemmer stemte for og ingen imod.

Flertallets Forslag sættes derpaa under Afstemning, men bortfaldt ligeledes, idet kun 8 Medlemmer stemte for og ingen imod.

Sagens Overgang til 3. *Behandling* vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 18. *September* sættes Mindretallets Forslag under Afstemning og vedtoges med 11 Stemmer mod 0. Efter Begæring af R. Niclasen foretoges Navneopraab og ved denne Afstemning vedtoges Forslaget ligeledes enstemmig med 11 Stemmer. (*Stemte ikke:* Provsten, Mortensen, J. H. Poulsen, Thomsen, R. Niclasen, Konoy, Formanden; *fraværende:* Patursson, Strøm, Debess og Effersøe).

Flertallets Forslag betragtedes herefter som bortfaldet.

LXIII. Skrivelse fra P. C. Johannesen, Thorshavn, ang. Grindeparter.

Den 8. *August* fremlagdes en *Skrivelse fra P. C. Johannesen, Thorshavn*, angaaende Grindeparter.

Den 10. *August* henvistes Sagen til det i Sagen angaaende *Autorisation af flere Hvalvaage nedsatte Udvalg*.

Den 27. *August* afgav Udvalget (Ordfører: J. H. Poulsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en *Skrivelse fra P. C. Johannesen, Thorshavn*, med en *Del Forespørgsler* til Tinget foranlediget af, at Sysselmanden for Strømgø Syssel efter hans (Johannesens) Mening ikke har taget Hensyn til en Sammenslutning af Borgere i Thorshavn om en fælles Grindeliste.

Efter hvad man kan se, er Forholdet saadan, at den af P. C. Johannesen og flere foretagne Sammenslutning først er anmeldt til Sysselmanden paa et saa sent Tidspunkt, at Grindelisterne for Thorshavn allerede har været affattede, og at han af den Grund vanskelig har kunnet imødekomme Andragerens Ønske.

Udvalget mener, at Sysselmanden bør tage Hensyn til en saadan Sammenslutning, naar den bliver anmeldt inden et vist givet Tidspunkt og angaaende dette maa, hvad der har været Brug være bestemmende.

Man mener dog ikke, at der er tilstrækkelig Anledning for Tinget at foretage noget i dette Tilfælde, men at Forholdet kan ordnes ved, at de paagældende hos Sysselmanden foretager en fornyet Anmeldelse af den nævnte Grindeliste.

Man skal derfor foreslaa:

Der svares P. C. Johannesen, at Tinget ikke finder Anledning til at foretage noget i denne Sag, men henstiller til en fornyet Henvendelse til Sysselmanden for Strømø Syssel.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 6. *September* sættes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

LXIV. Fangst af Springere.

Den 5. *August* fremlagdes et *Andragende**) fra Lagtingsmand J. J. Weihe om at Spørgsmaalet om Reglement for Fangst af Springere maa blive taget til Behandling i Tinget.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 20. *August* vedtoges det efter Forslag af Weihe at henvise den til Udvalget i Sagen om flere Hvalvaage.

Den 16. *September* afgav Udvalget følgende.

Udvalgsbetænkning.

Der forekommer ret ofte store Flokke af Springere forskellige Steder ved Øerne, men da der ikke findes Regler for Drivning etc. ligesom for Grind, har Fangsten af og til foregaaet paa helt uforsvarlig Maade, idet der ikke hersker nogen Orden under Drabet, ligesom Delingen ofte har været ret vilkaarlig, da enkelte af Deltagerne i Drabet efter eget Forgodtbefindende har delt Fangsten mellem sig uden Hensyn til samtlige Deltagere. Der kan derfor, som i Andragendet anført, være Anledning til, at der opnaas Lovhjemmel for en ordnet Fangstmaade og en mere retfærdig Fordeling af Fangsten, ved et Reglement i Tilknytning til Grinderelementet, idet en stor Del af dettes Bestemmelser kan gøres gældende ogsaa i disse Tilfælde, hvorimod der kan fastsættes andre Regler for f. Eks. Budgivning og Deling i mindre Distrikter.

Et saadant Reglement kan man tænke sig foranlediget udarbejdet af Amtet og forelagt Tinget i næste ordinære Samling. Ved Udarbejdelsen bør der formentlig tages Hensyn til følgende:

Ved Budgivning gøres udtrykkelig opmærksom paa, at den observerede Flok er Springere (og ikke Grind).

Bud gives kun til de Bygder i vedkommende Grindedistrikt, der er berettigede til hele Parter, paa det Sted hvor Flokken maa antages at blive dreven hen.

Fangsten deles mellem samtlige Deltagere i Drabet, hvad enten de er hørende til Distriktet eller ikke.

Personer hørende til Distriktet, men som ikke deltage i Drabet, kan faa Part, hvis de efter det om Fangsten udsendte Bud indfinde sig paa Fangststedet senest tre Timer efter at Drabet er overstaaet.

Der afgives Findingshval, Madhval og Skadehval men ikke Jordehval.

*) Udelades her.

Forslag.

Tinget anmoder Amtmanden om at foranledige udarbejdet Reglement for Fangst af Springere i Tilknytning til det nugældende Grindereglement og forelægge det for Lagtinget til næste ordinære Lagtingsamling.

Udvalget angaaende flere Hvalvaage, Thorshavn den 14. Septbr. 1918.

Medundertegnede Johan H. Poulsen, Rasmus Niclasen og Johs. Guttesen er ikke sindet til at stille noget Forslag i denne Sag.

Johan H. Poulsen.

R. Niclasen.

Joan Jacob Weihe.

J. Guttesen.

Joan Rasmussen.

2. *Behandling* foretoges den 18. September. Forslaget sattes under Afstemning, men da der kun opnaaedes 7 Stemmer for og ingen imod foretoges Navneopraab, hvorved kun 8 Medlemmer stemte for og ingen imod. (*Stemte ikke:* Winther, Provsten, Mortensen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Thomsen, R. Niclasen, Konoy, Formanden; *fraværende:* Patursson, Matras, Strøm, Debess.)

Forslaget var saaledes bortfaldet.

LXV. Fangst af Muslinger (Kræklingar).

Den 6. August fremlagdes en *Skrivelse fra Lagtingsmand J. J. Weihe*, hvori Tinget anmodes om at tage under Overvejelse Spørgsmaalet om ved yderligere Lovbestemmelser at hindre Ødelæggelse af Muslinger (Kræklingar) ved Rovdrift.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 20. August vedtoges det efter Forslag af R. Niclasen at henvise den til *Udvalget i Sagen ang. flere Hvalvaage*.

Den 26. August afgav Udvalget følgende

Betænkning.

Fra Lagtingsmand Weihe er der til Tinget rettet en Henstilling med Anmodning om, at dette vil tage under Overvejelse, om der ikke er Anledning til ved yderligere Lovbestemmelser at hindre Ødelæggelse af Muslinger (kræklingar) ved Rovdrift.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er blevet henvist, skal tillade sig at bemærke følgende:

Det som Andragendet gaar ud paa, er et forbyde en særlig Fangstmaade af Muslingerne, nemlig med Rive, idet dette angives at ødelægge Bestanden; men Udvalget kan

her henvise til, at en saadan Fangstmaade kan forbydes efter Lov Nr. 107 af 14. April 1893 idet § 1 i denne Lov netop peger paa et saadant Forhold. Efter denne Paragraf kan man nemlig ved Vedtægt forbyde en ødelæggende Fangstmaade. Udvalget skønner derfor ikke, der er noget for Lovgivningsmyndighederne at foretage i denne Sag, men maa henvise til Oprettelse af Vedtægter desangaaende.

Ved 2. *Behandling* den 6. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

LXVI. Andragende om Fredning af Ødur i Kvannesund.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes et *Andragende**)* fra *Beboere af Bygden Kvannesund* (anbefalet af Forstanderskabet for Vidarø Sogns Kommune) angaaende Fredning mod Ødøfiskeri af en nærmere betegnet Strækning af Farvandet ved Kvannesund.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 7. *August* vedtoges det efter Forslag af Matras at henvise den til det kommunale Udvalg.

Den 12. *September* afgav Udvalget følgende

Udvalgsbetænkning.

Fra en Del Beboere af Bygden Kvannesund er der til Lagtinget indkommet et Andragende om at frede Ødur i Kvannesund i Stykket fra Sandøre til Sundøre, med den Motivering, »at det nuværende Ødøfiskeri er ødelæggende for Sejefangsten«.

Sagen er anbefalet af Forstanderskabet for Vidarø Sogns Kommune. Forslag om Vedtægt er tilsendt samtlige Forstanderskaber for Kommunerne i Norderøerne med Anmodning om Bekendtgørelse og med eventuelle Bemærkninger tilbagesende Sagen. Forstanderskabet oplyser, at intet Forstanderskab har gjort Indvendinger mod Forslaget, men Sagens Akter synes ikke at være tilbagesendte. En Sag af samme Beskaffenhed var til Behandling i Tinget i Fjor (se Lagtingstidende 1917, Side 39), men ifølge Skrivelse fra Justitsministeriet af 2. November 1917 har Sagen ikke nydt Fremme, da der ikke i den nu gældende Lovgivning haves Hjemmel til at stadfæste Forslag, hvis Hensigt er ikke at værne om Muslingerne, men at fremme Sejefangsten i Kvannesund. Da Sagen ikke kan fremmes i den nuværende Form, tillader man sig at stille følgende

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 39.

**) Udelades her.

Forslag.

Der svares Andragerne:

Sagen kan ikke nyde Fremme, da der savnes Lovhjemmel til at stadfæste Vedtægt for »Ødure« med den i Andragendet anførte Motivering.

Ved Sagens 2. Behandling den 13. September sættes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

LXVII. Udskillelse af Kalbak Sogn som særskilt Kommune.

Den 30. Juli fremlagdes et *Andragende* (med Bilag^{*)}) fra Beboere af Kalbak Sogn om at Sognet maa blive udskilt fra de forenede Sogne i Sydstrømø som særskilt Kommune.

Den 5. August henvises Sagen til det kommunale Udvalg.

Den 12. September afgav Udvalget følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et *Andragende* fra 14 Beboere af Kalbak Sogn, hvori de an søger om at Kalbak Sogn maa komme til at udgøre en Kommune for sig. Til Støtte for deres *Andragende* fremføres, at det vil være forbundet med mindre Udgifter og Ulejlighed at styre Sognet som særskilt Kommune end i Fælleskab med saavel Kirkebø Sogn som Thorshavns udenbys Sogn. Desuden formener Andragerne at saavel Skatteansættelsen som andre kommunale Arbejder vil blive udført under mere betryggende Former, naar alle Medlemmerne er Repræsentanter for Sognet og derved mere lokalkendte.

Andragendet har ved Skrivelse af 29. f. M. fra Amtet været forelagt Forstanderskabet til Erklæring. Dette har ved Skrivelse af 2. September udtalt sig om Sagen men ikke anbefalet *Andragendet*, idet kun 14 kommunale Vælgere af 41 har tiltraadt Henstillingen om Udskillelse, uagtet *Andragendet* har cirkuleret til Underskrifter hos samtlige Vælgere i Sognet. Desuden anfører Formanden paa Forstanderskabets Vegne, at den ønskede Udskillelse ikke for Tiden kan skønnes at være formaalstjenlig, og at de Grunde, som Andragerne anfører for Adskillelsen er utilstrækkelige for en saa indgribende Forandring i Sognets kommunale Arbejde.

^{*)} Udelades her.

I Henhold til foranstaaende tillader man sig at stille følgende

Forslag.

Da kun et Mindretal af Sognets kommunale Vælgere har fremsat Ønske om Udskillelse kan Andragendet ifølge § 1 i Landkommunalloven af 28. Februar 1872 ikke imødekommes.

Den 13. September fremlagdes følgende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af Torgård og P. Niclasen:

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes følgende:

1. Amtmanden anmodes om at foranstalte iværksat en hemmelig Afstemning i Kalbak Sogn paa et passende Tidspunkt i den kommende Vinter hvorved der gives de kommunale Vælgere i Sognet Lejlighed til at give tilkende om de ønsker Udskillelse eller modsætter sig denne.
2. Sagen udsættes til næste Aar.
3. Andragerne underrettes om foranførte.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 19. September sættes Ændringsforslaget først under Afstemning. Da kun 8 stemte for og ingen imod foretoges Navneopraab hvorved Ændringsforslaget bortfaldt. (*Stemte ikke:* J. Poulsen Winther Provsten Mortensen, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttersen, Strøm, Debers, R. Niclasen, Konoy og Formanden; *fraværende:* Thomsen.

Udvalgets Forslag sættes derefter under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 1.

LXVIII. Udskillelse af Bygden Sandvig som særligt Sogn.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes et *Andragende**) fra 53 kommunale Vælgere i Bygden Sandvig, om at Bygden maa blive udskilt fra Kvalbø Sogn som særligt Sogn i kommunal Henseende og som særlig Kommune.

Den 30. Juli henvistes Sagen til det kommunale Udvalg.

---

*) Udelades her.

Den 23. August afgav Udvalget følgende

Udvalgsbetænkning.

Fra 53 kommunale Vælgere i Bygden Sandvig er til Tinget indkommet og til under tegnede Udvalg henvist et Andragende om at Bygden maa blive udskilt fra Kvalbø Sogn som særligt Sogn i kommunal Henseende og som særlig Kommune. I kirkelig Henseende ønskes Sognet derimod ikke delt, skønt hver af de to Bygder, Kvalbø og Sandvig, har sin Kirke. Det oplyses, at Bygden Sandvig har 170 Indbyggere.

Andragendet er anbefalet af Forstanderskabet for Kvalbø Sogns Kommune, der oplyser, at Sandvig har 93 kommunale Vælgere, og fremsætter Forslag om Ordningen imellem de eventuelle 2 Kommuner af nogle — men langt fra alle — kommunale Forpligtelser og om Deling af Formue og Gæld. Derimod har hverken Andragerne eller Forstanderskabet fremsat noget Forslag om Grænsen imellem de to Sogne. Forstanderskabet foreslaar vel, at Beboerne af Sandvig svarer Skat til Sandvig Kommune af den Jord, de ejer og besidder fra andre, der bor uden for Kvalbø, men dette er ingen Grænse, saa man kan se, hvor det ene Sogn ender og det andet begynder, tværtimod vil endog Sognenes Marketal variere fra Aar til andet.

Udvalget kunde tænkt sig det ny *Sandvig Sogn* dannet af:

1. Den i Sandvig beliggende matrikulerede Indmark.
2. Nedennævnte 4 Hauger:
  - a. Tax. Nr. 741, Uttan skarð.
  - b. — 726, Norðan skarð.
  - c. — 767, Undir egg.
  - d. — 687, Úti í haga,
 med de af disse Hauger mulig indlagte umatrikulerede Trøer,

medens *Kvalbø Sogn* fremdeles beholder:

1. Den i Kvalbø beliggende matrikulerede Indmark.
2. Nedennævnte 9 Hauger:
  - a. Tax. Nr. 705, Fjórðingurín,
  - b. — 761, Bjálvaskor,
  - c. — 783, Grímsfjall,
  - d. — 820, Suður í haga,
  - e. — 824, Prestfjall,
  - f. — 756, Rókhagi,
  - g. — 791, Uttan knúka,
  - h. — 808, Hamra hagi,
  - i. — 869, Lítla Dimun,
 med de af disse Hauger mulig indlagte umatrikulerede Trøer.

Paa den Maade vilde Sogneskellet komme til at falde sammen med Haugeskellene imellem Haugerne »Fjórðingur» og »Bjálvaskor» paa den ene Side, »Undir egg» og »Úti í haga» paa den anden Side.

Iøvrigt maa vedkommende Forstanderskab, som særlig lokalkendt, bedst kunne skønne, hvor Sognegrænsen skal sættes. Lagtinget har i denne Henseende formentlig kun at paaase, at der fastsættes en bestemt Grænse og at der af Hensyn til den Del af Skatten, der skal opkræves efter Marketal, lægges bestemte og udelte Taxationsnummere til hvert af Sognene. Heldigst vilde det dog være, om Grænsen lagdes saa langt fra hver af de nuværende Bygder, at disses Beboere ikke, ved at udvide Indmarken og bosætte sig paa Trøerne, kommer ind i Nabsognet.

Inden Spørgsmaalet om den eventuelle Sognegrænse er ordnet, finder Udvalget ikke Anledning til at komme nærmere ind paa Hovedspørgsmaalet, om Udskillelse af Sandvig som særligt Sogn i kommunal Henseende. Dog skal man allerede nu tillade sig at bemærke, at man mener, der er noget som taler for, at en saadan Adskillelse tillades.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Forstanderskabet for Kvalbø Sogns Kommune anmodes om, hvis det ønsker Sagen

fremmet, til næste ordinære Lagtingssamling at fremkomme med Forslag om en bestemt Grænse imellem Kvalbø Sogn og det eventuelle Sandvig Sogn.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 29. August sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

LXIX. Udskillelse af Haldersvig Sogn som særskilt Kommune.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag angaaende Udskillelse af Haldersvig Sogn fra Saksen Sogn som særskilt Kommune.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 3. August vedtoges det efter Forslag af M. Samuelson at henvise den til det kommunale Udvalg.

Den 23. August afgav Udvalget følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en fra 1916 udsat Sag om Adskillelse af Saksen og Haldersvig Sognes Kommune i to særskilte Kommuner. Sagen var første Gang til Behandling i Tinget i 1915 (se Lagtingstidende for 1915, Side 187) og siden i 1916 (se Lagtingstidende for 1916, Side 121). Ved Sagens endelige Behandling i 1916 den 12. September blev et af 4 Medlemmer stillet Ændringsforslag vedtaget, hvorefter Sagen blev udsat til næste Aar og Skoledirektionen blev anmodet om at forhandle med Forstanderskaberne for Haldersvig Sogn, Saksen Sogn og Kvalvig Sogn om en Ordning af Sognenes Skolevasen. Der foreligger imidlertid ikke noget væsentligt Nyt i Sagen. Det fremgaar af Sagens Akter, at hverken Kvalvig Sogn eller Haldersvig Sogn ønsker at udgøre en Kommune sammen med Saksen Sogn. For Øjeblikket er Haldersvig Sogn og Saksen Sogn en Kommune, medens Kvalvig Sogns Kommune og Saksen Sogn har Lærer tilfælles. Medens man bestemt faar Besked om, at saavel Haldersvig som Kvalvig Sogne ønsker at udgøre en særskilt Kommune hver for sig, fremgaar dette ikke ganske tydeligt for Saksens Vedkommende. Af 15 Vælgere i 1915 havde 8 ndtalt sig for en Udskillelse; men da det knebne Flertal mulig kan have faaet Betæneligheder med at paatage sig at styre en Kommune, vil det formentlig være heldigst at give Indbyggerne Lejlighed til at udtale sig, 1) om de ønsker at udgøre en særskilt Kommune, 2) om de ønsker at være sammen med Haldersvig og 3) om de eventuelt ønsker at være sammen med Kvalvig Sogn.

*1) Se Lagtingstidende 1916, Side 121.

I Henhold til foranførte tillader Udvalget sig at foreslaa Tinget til Vedtagelse:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Amtet anmodes om at udvirke, at der foretages en hemmelig Afstemning i Saksen Sogn i Maanederne Januar—Februar 1919, hvorved Indbyggerne tydelig tilkendegiver: 1) om de ønsker at udgøre en særskilt Kommune, 2) om de ønsker at Saksen Sogn skal udgøre en Kommune sammen med Halderøvig Sogn, og 3) om de ønsker at Saksen Sogn skal udgøre en Kommune sammen med Kvalvig Sogn.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 26. August sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

LXX. Deling af Fuglefjord og Andefjord Sognes Kommune.*)

Den 1. August fremlagdes et i Henhold til Lagtingets Vedtagelse i den ordinære Samling 1918 af vedkommende Forstanderskab udarbejdet *Forslag* til Vilkaar for Adskillelse af Fuglefjord og Andefjord Sognes Kommune som to særskilte Kommuner**).

S. D. henvistes Sagen til det kommunale Udvalg.

Den 3. September afgav Udvalget følgende

Udvalgsbetænkning.

Lagtinget behandlede sidste Aar Sagen om Deling af Fuglefjord og Andefjord Sognes Kommune i 2 Kommuner, nemlig: 1) Fuglefjord Sogns Kommune og 2) Andefjord Sogns Kommune.

Lagtinget anbefalede Delingen (se Lagtingstidende 1917, Side 52), og nu foreligger der en Skrivelse af 6. November 1917 fra Justitsministeriet, som bifalder, at den ansøgte Deling foretages i Overensstemmelse med Lagtingets Indstilling, og at Delingen træder i Kraft fra 1. Oktober 1918 at regne, naar der fra Forstanderskabet for Fuglefjord og Andefjord Sogns Kommuner er gjort Forslag om Adskillelsesvilkaarene, hvis endelige Bestemmelse overlades til Lagtinget.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 52.

**) Se nedenstaaende Udvalgsbetænkning.

Forstanderskabet har den 8. Maj i Aar vedtaget følgende

Forslag

til

Vilkaar for Adskillelse af Fuglefjord og Andefjord Sognes Kommune som to særskilte Kommuner.

1. Hvert af Sognene, der i én lang Aarrække faktisk har været adskilte med Hensyn til Formue og Gæld og ikke har nogen Ejendom eller Forpligtelse tilfælles udover Vedligeholdelse af Broen over Laxá, skal fremtidig selv tilsvare alle sine Forpligtelser af hvad Art de maatte være og være Ejer af alle de kommunale Ejendomme og Ejendele, som maatte tilhøre hvert enkelt Sogn. Med Hensyn til en i Föroya Banki optaget Kassekredit bemærkes, at der ved Udgangen af indeværende Regnskabsaar af det samlede Forstanderskab eller dets Formand udarbejdes en Opgørelse over hvor stor en Andel af Kassekrediten maatte falde paa hvert enkelt af Sognene.
2. Kommunens Arkivsager beror hos Forstanderskabet for Fuglefjord Sogns Kommune, der er pligtig til at give Forstanderskabet for Andefjord Sogns Kommune Lejlighed til at se, eventuelt til at afskrive, Protokoller eller Arkivsager og være berettiget til, mod at betale almindelig Afskrivningsløn, at forlange Udskrift af Protokoller og Afskrift af Dokumenter, alt forsaavidt angaar Fuglefjord og Andefjord Sognes Kommune.
3. Eventuelle Udgifter til Sygehuset i Klaksvig deles mellem Sognene efter Folketal.
4. Forpligtelsen til at holde en Bro over Laxá, der er Grænsen mellem Sognene, paahviler de to Sogne med Halvdelen hver.

Undertegnede Udvalg, der har haft denne Sag til Behandling, skal derfor tillade sig at foreslaa Lagtinget at vedtage:

Lagtinget samtykker og stadfæster herved det af Forstanderskabet for Fuglefjord og Andefjord Sognes Kommune udarbejdede Forslag til Vilkaar for Deling af ovennævnte Sogne i to særskilte Kommuner.

Ved Sagens 2. Behandling den 5. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

LXXI. Deling af Fuglefjord Sogn i to særskilte Sogne og Kommuner.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes en *Skrivelse fra Justitsministeriet af 28. Februar 1918* om at Bygden Lervig udskilles fra Fuglefjord Sogn i kommunal Henseende som selvstændig Kommune.

Den 30. Juli henvistes Sagen til det kommunale Udvalg.

Den 3. September afgav Udvalget følgende

Udvalgsbetænkning.

Lagtinget behandlede i Fjor Sagen om Deling af Fuglefjord Sogn i to Sogne og Kommuner nemlig:

1. Fuglefjord Sogns Kommune og
2. Lervig Sogns Kommune.

Lagtinget anbefalede Delingen (se Lagtingstidende 1917, Side 54) og nu foreligger der en *Skrivelse af 28. Februar d. A. fra Justitsministeriet*, som bifalder, at den ansøgte Deling foretages i Overensstemmelse med Lagtingets Indstilling og at Delingen træder i Kraft fra 1. Oktober at regne, naar der fra Forstanderskabet for Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune er gjort Forslag om Adskillelsesvilkaarene, hvis endelige Bestemmelse overlades til Lagtinget.

Forstanderskabet har den 8. Maj 1918 vedtaget følgende

Forslag

til

Vilkaar for Adskillelse af Fuglefjord Sogn i to særskilte Sogne og Kommuner.

1. a. Lervig Sogn overtager som sin Ejendom den i Lervig opførte Skolebygning og de dermed følgende Fordele og Forpligtelser samt Bygdens Skolevæsen i det hele. Med Skolebygningen følger Grundstykke og Bygningens Inventariegenstande.
- b. Fuglefjord Sogn overtager som sin Ejendom den i Fuglefjord opførte Skolebygning og de dermed følgende Fordele og Forpligtelser samt Sognets Skolevæsen i det hele. Med Skolebygningen følger Grundstykke og Bygningens Inventariegenstande.
2. a. Lervig Sogn overtager til Ejendom og fremtidig Vedligeholdelse de i Lervig værende Veje, Broer og Landingssteder, forsaavidt disse er kommunale Ejendomme.
- b. Fuglefjord Sogn overtager til Ejendom og fremtidig Vedligeholdelse de i Fuglefjord og Hellerne værende Veje, Broer og Landingssteder, forsaavidt disse er kommunale Ejendomme.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 54.

3. Det nuværende Fuglefjord Sogns Formue og Gæld deles paa Grundlag af det decidede Regnskab for 1917—18 mellem Lervig Sogns Kommune og Fuglefjord Sogns Kommune saaledes, at Fuglefjord skal have $\frac{2}{11}$ og Lervig $\frac{9}{11}$.
4. Eventuelle Udgifter til Sygehuset i Klaksvig, som det gande Fuglefjord maatte have forpligtet sig til at udrede, betales fremtidig af Fuglefjord Sogn og Lervig Sogn i Forhold til Folketallet.
5. a. De i Lervig værende Kommunen tilhørende Inventariegenstande (Vejbygningsredskaber) skal tilhøre Lervig Sogns Kommune.
b. De i Fuglefjord og Hellerne værende Kommunen tilhørende Inventariegenstande (Vejbygningsredskaber) skal tilhøre Fuglefjord Sogns Kommune.
6. a. Lervig Sogns Kommune overtager Forpligtelsen overfor de i Lervig værende Personer, der nyde Alderdomsunderstøttelse og oppebærer forholdsmæssig Andel af Statens Tilskud til Alderdomsunderstøttelsen.
b. Fuglefjord Sogns Kommune overtager Forpligtelsen overfor de i Fuglefjord og Hellerne værende Personer, der nyde Alderdomsunderstøttelse og oppebærer forholdsmæssig Andel af Statens Tilskud til Alderdomsunderstøttelsen.
7. Hvert af de ny Sogne forsørger fremtidig de Fattiglemmer, der er født indenfor Sognets Grænser, eller som har erhvervet Forsørgelsesret ved 5-aarigt Ophold indenfor sammes Grænse. Skulde der opstaa Fattiglemmer, der har erhvervet Forsørgelsesret ved Ophold i saavel Lervig som Fuglefjord med Hellerne, fordeles Udgiften til disse Fattiglemmer med $\frac{2}{11}$ paa Fuglefjord Sogn og $\frac{9}{11}$ paa Lervig Sogn.
8. a. Lervig Sogn overtager Forpligtelsen til at holde Telefonstationen i Lervig og Udgifterne ved eventuelle Vejrberetninger.
b. Fuglefjord Sogn overtager Forpligtelsen til at holde Telefonstationerne i Fuglefjord og Hellerne og Udgifterne ved eventuelle Vejrberetninger.
9. Fuglefjord Sogns Kommune og Lervig Sogns Kommunes Arkivsager beror hos Forstanderskabet for Fuglefjord Sogns Kommune, der er pligtig til at give Forstanderskabet for Lervig Sogns Kommune Lejlighed til at se, eventuelt til at afskrive Protokoller og Arkivsager og være berettiget til, imod at betale almindelig Afskrivningsløn, at forlange Udskrift af Protokoller og Afskrift af Dokumenter, alt forsaavidt angaa Fuglefjord og Lervig Sogne.
10. Vedrørende Skolebygningen i Lervig vedtages det at lade de ved sidste Skolesyn paa pegede Mangler afhjælpe paa bedste og billigste Maade inden 1. Oktober 1918. De herved forbundne Udgifter afholdes i Fællesskab paa Regnskabet for 1917—18. Fuglefjord Sogn skal være berettiget til at have en Tilsynsmand ved Arbejdets Udførelse. Hvad der ikke udføres inden 1. Oktober d. A. skal være Fuglefjord Sogn uvedkommende.

Undertegnede Udvalg, der har haft denne Sag til Behandling, skal derfor tillade sig at foreslaa Lagtinget at vedtage:

Lagtinget samtykker og stadfæster herved det af Forstanderskabet for Fuglefjord og Andefjord Sognes Kommune udarbejdede Forslag til Vilkaar for Deling af Fuglefjord Sogn i to særskilte Sogne og Kommuner.

Ved Sagens 2. Behandling den 5. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

LXXII. Øen Store Dimons Stilling i kommunal Henseende.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Øen Store Dimons Stilling i kommunal Henseende.

Ved Sagens 1. Behandling den 6. August vedtoges det efter Forslag af J. H. Poulsen at udsætte den indtil videre.

LXXIII. Fritagelse som Forstanderskabsmedlem.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes et Andragende (ledsaget af nogle Bilag)**) fra Fyrmester Jacob Jacobsen, Sumbø, om Fritagelse for Hvervet som Medlem af Forstanderskabet for Sumbø Sogns Kommune.

Den 30. Juli henvistes Sagen til det kommunale Udvalg.

Den 23. August afgav Udvalget følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et Andragende fra Fyrmester Jacob Jacobsen, Sumbø, hvori Andrageren ansøger om at blive fritaget for Hvervet at være Medlem af Forstanderskabet for Sumbø Sogns Kommune, hvortil han blev valgt i Vinter. Som Grund for en mulig Fritagelse anføres, at det formentlig er stridende mod Instruktionerne for Tjenestemænd ved Landfyr med stadig Vagt at paatage sig noget som helst Hverv uden for Tjenesten. Andrageren har indberettet Sagen til sin Overordnede, Fyrdirektøren, og er af denne anmodet om at forelægge Spørgsmaalet for Amtet og Lagtinget. Amtet har indhentet en Erklæring i Sagen fra Forstanderskabet, som indlertid ganske gaar imod det i Andragendet fremsatte Ønske.

Udvalget kan i det væsentlige slutte sig til det af Forstanderskabet fremsførte og finder Anledning til at tilføje, at det kan komme til at have mindre heldige Følger, hvis man slaar ind paa den Bane, at fritage Borgere fra en almen Borgerpligt. Ifølge Lov Nr. 84 af 30. April 1909 § 18, 1. Stykke, hører Sagen under det stedlige Valgnævns og Forstander-

*1 Se Lagtingstidende 1917, Side 7.

**1 Udelades her.

skabs Afgørelse og er forsaavidt Lagtinget uvedkommende. Man finder dog, at Sagen er af principiel Betydning og finder Anledning til at fremkomme med følgende

Forslag.

Tinget finder ikke, at der er Anledning til at fritage Andrageren for Hvervet at være Medlem af Forstanderskabet for Sumbø Sogns Kommune af den Grund, at han er Fyrmester ved Sumbø Fyr.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 31. August sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

LXXIV. Tilskud til Opførelse af en Dæmning i Sandevaag.*)

Den 26. August fremlagdes en *Skrivelse**)* fra Forstanderskabet for Sandevaag Sogns Kommune angaaende Genbevilling af det i 1916 bevilgede Tilskud til Opførelse af en Dæmning i Bygden Sandevaag til Værn mod Havet.

Ved Sagen: 1. *Behandling* den 27. August vedtoges det efter Forslag af Winther at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den 31. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Betænkning.

I Samlingen 1916 bevilgede Tinget til Opførelse af en Dæmning i Bygden Sandevaag til Værn mod Havet paa et nærmere betegnet Sted ved Stranden et Beløb af ialt 245 Kr. som fremkom saaledes:

$\frac{3}{5}$ af Materialier og Leje af Kran indtil.....	146 Kr.
$\frac{2}{5}$ af medgaaende Arbejds løn.....	99 —
	<u>245 Kr.</u>

alt i Overensstemmelse med Overslaget fra Tingets Tillidsmand. (Se Tidenden for 1916, Side 140).

*) Se Lagtingstidende 1916, Side 140.

**) Udelades her.

I Skrivelse af 12. d. M. fra Forstanderskabet for Sandevaag Sogns Kommune ansøges om en Genbevilling af Beløbet, idet man paa Grund af Vanskeligheder ved at skaffe Cement til Anlægget ikke har set sig i Stand til at udføre dette.

Udvalget vil foreslaa Genbevilling.

Forslag.

Den i 1916 givne Bevilling paa 245 Kr. til Anlæg af en Dæmning i Bygden Sandevaag fornyes at gælde til Olajdag 1920.

Forstanderskabet underrettes om Tingets Beslutning.

Ved 2. Behandling den 6. September vedtoges det at lade Sagen overgaa til 3. Behandling.

Ved 3. Behandling den 12. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

LXXV. Om Udbedring af en Gangsti ved Landingsstedet i Næs-Kvalbø.

Den 30. Juli fremlagdes en Skrivelse*) fra Daniel P. Næs af Næs-Kvalbø om Tingets Medvirkning til Udbedring af en Gangsti, der fører ned til Landingsstedet i Næs-Kvalbø.

Den 5. August henvistes Sagen til Budgetudvalget.

Den 23. August afgav Budgetudvalget følgende

Betænkning.

Daniel P. Næs af Næs-Kvalbø besværer sig i en Skrivelse af 27. Juli d. A. til Lagtinget over, at han og andre interesserede Beboere i Næs-Kvalbø forgæves har henvendt sig til det stedlige Forstanderskab om at lade udføre et højest fornødent Vejanlæg ned til et Landingssted, som Lagtinget i sin Tid har ydet Tilskud til. Andrageren anfører, at man hidtil har benyttet sig af to Gangstier, som kan betegnes som ufarbare. Da Sagen indlertid ifølge sin Karakter henhører under de Sager, der behandles af det kommunale Udvalg, stiller man følgende

Forslag.

Sagen overgaar til videre Behandling i det kommunale Udvalg.

*) Udelades her.

Den 9. September afgav det kommunale Udvalg følgende

Betænkning.

Daniel P. Næs af Kvalbø har ved Skrivelse af 27. Juli d. A. besværet sig over, at den Gangsti, som fører fra Kørevejen til Landingsstedet i Næs i Bygden Kvalbø er i mindre heldig Tilstand og ønsker Tingets Medvirkning til at faa Sagen ordnet. Sagen er i indværende Samling henvist fra Budgetudvalget til undertegnede Udvalg. Da Sagen formentlig ikke kan ordnes før det stedlige Forstanderskab er hørt, tillader man sig at fremsætte følgende

Forslag.

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Amtet anmodes om at indhente Erklæring fra Forstanderskabet for Kvalbø Sogns Kommune over det af Hr. Daniel P. Næs rejste Spørgsmaal.

Ved 2. Behandling den 12. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

LXXVI. Andragender om Tilskud til Vognhjul.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes 2 Andragender om Tilskud til Anskaffelse af Vognhjul, henholdsvis fra Fisker Martin Poulsen, Skopen, og Kongsbonde Poul Johannes Michelsen, Gaasedal.

Den 30. Juli henvistes Sagen til Budgetudvalget.

Den 23. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Der foreligger i Aar 2 Andragender om Tilskud til Anskaffelse af Vognhjul, nemlig fra

1. Fisker Martin Poulsen af Skopen,
2. Kongsbonde Poul Johannes Michelsen af Gaasedal.

Over begge Andragenderne har de stedlige Forstanderskaber samt Sysselmænd erklæret sig, ligesom sidstnævnte Andragende har været til Erklæring hos Landbrugs-konsulenten og er blevet anbefalet af denne. Begge Andragere betegnes i de afgivne Erklæringer som driftige og indsigtfulde Personer, der er værdige til at understøttes.

Udvalget skal anføre, at medens Lagtinget paa et Tidspunkt, hvor Brugen af Køretøjer ved Landbrugsarbejdet var i sin Begyndelse og uprøvet paa de fleste Steder, støttede Anskaffelsen af Vognredskaber og andre for et mere nutidsmæssigt Landbrug nødvendige

Arbejdsredskaber ved Tilskud fra Tingets Kasser (økonomisk Fond eller Hansenske Legat), har man i de senere Aar, efter at Brugen af disse Redskaber er blevet mere almindelig, ikke ydet noget Tilskud til saadanne Formaal. Man mener ikke, at der er Anledning for Tinget i de foreliggende Tilfælde at fravige Reglen.

Da det imidlertid er Udvalget bekendt, at der af Landbrugministeriet har været stillet og sikkert igen i Aar vil blive stillet et Beløb til «Föroya bóndafelags» Disposition at anvende til Støtte for Premhjælp af det mindre Landbrug paa Færøerne, vil Andragerne mulig ved at henvende sig til nævnte Forening opnaa den Støtte til Anskaffelse af Vognredskaber, som de nu ansøge Tinget om, og foreslaar man, at Tinget tilraader Andragerne at søge til «Föroya bóndafelag».

Forslag.

1. Der svares Andragerne, at Lagtinget ikke kan bevilge det ansøgte.
2. Tinget tilraader Andragerne at ansøge hos «Föroya bóndafelag» om Støtte i det nævnte Øjemed.

En Afskrift af Betænkningen tilstilles hver af Andragerne.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 28. August sættes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

LXXVII. Tilskud til et Vejanlæg i Midvaag.

Den 1. August fremlagdes et *Andragende**) fra Husmand Johannes Joensen af Midvaag om Tilskud til et af ham udført Vejanlæg.

Den 5. August henvistes Sagen til Budgetudvalget.

Den 2. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Betænkning.

Husmand Johannes Joensen af Midvaag ansøger om Tilskud til et Vejanlæg, han for egen Regning har anlagt til en Lejetøj, han besidder af Præstegodset i Midvaag. Vejens Længde opgives til 200 m, Bredden til 2 m. Vejen er anlagt med Kørsel for Øje.

Da Vejens Bredde kun er 2 m og Tinget for Tilskud af dets Kasser fordrer en mindste Bredde af 2,5 m ligesom ogsaa at saadanne Anlæg for at nyde Tilskud maa have almindelig Interesse for paagældende Bygd, hvilket ikke synes at være Tilfældet i den foreliggende Sag, kan Bevilling ikke gives ved det sædvanlige Tilskud fra økonomisk Fond.

Fra Formanden for Midvaag Sogns Kommune, Lagtingsmand R. Nielsen, har Udvalget modtaget en Skrivelse, hvori oplyses, at Andrageren er en fattig Husmand, der udelukkende beskæftiger sig med Landbrug. Som Landbruger angives han at være sar-

*) Udelades her.

deles dygtig, og han har foretaget ret betydelig Opdyrkning af Haugejord, til hvilket Arbejde han har anskaffet sig Hest og Vogn. For at lette om Fremkomsten til sin Lejetrø har han i sidste Vinter for egen Regning og ved eget Arbejde anlagt den Kørevej, hvortil han søger Tilskud fra Tingets Kasser. Det henstilles af Lagtingsmand R. Niclasen, at Udvalget, hvis Andragendet ikke kan bevilges, vil indstille Andrageren til at erholde en passende Belønning af Hansenske Legats Renter som Paaskønnelse for hans Arbejde paa Landbrugets Omraade, derunder Aulæget af den omhandlede Vej. Andrageren betegnes som en hæderlig Person.

Udvalget skal efter det oplyste, hvis Rigtighed man ikke har Grund til at drage i Tvivl, tillade sig at stille følgende

Forslag.

Af Hansenske Legats Renter tilstaas der Husmand Johannes Joensen af Midvaag en Belønning paa 50 Kr. som Paaskønnelse for hans Arbejde paa Opdyrkning af Haugejord og Anlæg af Kørevej til Opdyrkningsjorden. Beløbet anvises af Amtet til Udbetaling mod Kvittering af nævnte Johannes Joensen.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 5. September vedtoges det at lade Sagen overgaa til 3. *Behandling*.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 10. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

LXXVIII. Statstilskud til Anlæg af Køreveje.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes et *Andragende fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune* om at den paataente Kørevej Fuglefjord—Skaalefjord maa anlægges til Bygden Solmunde, samt et *Andragende fra Lagtingsmændene J. H. Poulsen og Winther* ang. Vejanlæg Sand—Skaalevig—Husevig.

Den 5. August fremlagdes et *Andragende fra Lagtingsmændene M. Samuelson og Guttesen* om Anlæg af en Kørevej mellem Kvivig og Kollefjord.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 10. August vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 11. s. M. valgtes: J. H. Poulsen, Konoy, Guttesen, A. Samuelson og M. Samuelson.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 75.

Den 30. August afgav Udvalget (Ordfører: Johan H. Poulsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg er nedsat af Lagtinget til at afgive Betænkning om fornyede Henstillinger til Tinget angaaende:

1. Kørevejen Fuglefjord—Skaalefjord.
2. Kørevej fra Kollefjord til Kvivig.
3. Kørevejen Sand—Skaalevig—Husevig.

Der er fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune indkommet et Andragende om, at Vejen Fuglefjord—Skaalefjord maa blive fortsat til Bygden Solmunde som Endepunkt. Desuden foreligger der Henstillinger fra Gøte og Fuglefjord Forstanderskaber om delvis Omlægning af Vejløinien.

De foreslaaede Omlægninger er foreslaaede af vigtige stedlige Interesser; saaledes Hensyn til Transport af Tørv og særlig Hensynet til fremtidig Opdyrkning af Udmark.

Udvalget kan paa det bedste anbefale, at det foreliggende Andragende fra Næs Sogns Forstanderskab imødekommes og at Bygden Solmunde bliver Vejens ene Endepunkt. Det maa anses for ganske naturligt, at denne Bygd ønsker at komme ind i den ommeldte Vejforbindelse, saa meget mere, som Poststruten Thorshavn—Klaksvig gaar over Solmunde. Det vil formentlig ogsaa være let paa hensigtsmæssig Maade at forbinde denne Vej med Vejen fra Gøte. En Forudsætning for at Vejen fortsættes til Solmunde maa dog være, at der i Solmunde opføres en Anlægsbro, hvor i alt Fald mindre Fartøjer kan lægge til.

Hvad de ommeldte Henstillinger fra Gøte og Fuglefjord Sogns Forstanderskaber angaar om Forandringer i Vejretningen, saa mener Udvalget uden iøvrigt at komme ind paa Enkeltheder i saa Henseende, at Vejens Hovedopgave maa være paa letteste Maade at tilvejebringe Forbindelse mellem de paagældende Endepunkter; men samtidig maa dens Nytte for fremtidig Opdyrkning i høj Grad have for Øje, selv om det skulde medføre et noget mere bekosteligt Anlæg. Man har Erfaringer fra den Vej, der er anlagt mellem Skopen og Sand, der godtgør denne Betragtningens Berettigelse. Hvor denne Vej fører gennem dyrkbar Udmark, er der allerede nu optaget betydelige Arealer til Opdyrkning.

Udvalget mener derfor at kunne anbefale paa det bedste, at der tages alt muligt Hensyn til de omtalte Henstillinger, selv om det skulde medføre en delvis fornyet Behandling af den alt projekterede Vejløinie og eventuelt medføre noget mere Anlægsudgifter.

Angaaende Anlæg af Vejen mellem Kollefjord—Kvivig skal Udvalget tillade sig at bemærke, at den formentlig ikke bør have Endepunkt i Bygden Kvivig, men føres videre forbi denne Bygd, en Strækning af ca. 2 km til en Landingsplads »Sunnaragjógva«.

Denne Vej er ogsaa en vigtig Postvej paa Ruten Thorshavn Vestmanhavn—Vaagø. Posten gaar med Dampbaad fra Thorshavn til Kollefjord, derfra over Land til Bygden Kvivig og videre til Pladsen »Sunnaragjógva«, hvor Posten afhentes af Motorbaad for at befordres videre til Vaagø. Denne Ordning er nødvendig, da Bygden Kvivig ligger udsat for Brænding, der ofte vil besværliggøre om ikke helt hindre Forbindelse med Postbaaden.

Vejarløbet Kollefjord er ikke i sin Helhed undersøgt af Ingeniør Horn og kommer ikke med mellem de Vejarlæg, der blev projekterede af Ingeniør Dylh.

Det sidste er ogsaa Tilfældet med Vejen Sand—Skaalevig—Husevig, der dog tidligere er undersøgt af Ingeniør Horn.

Angaaende Nødvendigheden og Berettigelsen af disse Anlægs Iværksættelse skal man tillade sig at henvise til den Betænkning, der i den heromhandlede Sag blev afgivet til Tinget i Samlingen 1917, Lagtingstidende for s. A., Side 75) og da Sagen paany i Aar er rejst af Kredsenes Lagtingsmænd skal man paa det bedste anbefale disse Vejarlæg til Regeringens Velvilje.

Udvalget skal derfor i Henhold til, hvad foran er anført, tillade sig at foreslaa Tinget at vedtage:

1. Andragende om, at Bygden Solmundefjord sættes i Forbindelse med Vejen Fuglefjord—Skaalefjord anbefales under Forudsætning af, at Næs Sogn tilvejebringer en Landingsbro ved Solmundefjord, hvor i alt Fald mindre Skibe kan lægge til.

2. Sagen om Anlæg af en Kørevej mellem Kollefjord og Kvivig (Sunnaragjógv) fremmes ved Bevilling fra Statskassen.
3. Sagen om Anlæg af en Kørevej mellem Sand—Skaalevig—Husevig fremmer ved Bevilling fra Statskassen.

Ved Sagens 2. Behandling den 2. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. Behandling den 5. September fremlagdes saalydende *Ændringsforslag* af Udvalget til sammes Forslag:

I Stedet for Indstillingspunkt 1. sættes:

«Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at denne vil søge tilvejebragt eventuelt forhøjet Bevilling fra Statskassen, saa Bygden Solmundefjord kan sættes i Forbindelse med Vejen Fuglefjord—Skaalefjord, under Forudsætning af, at Næs Sogn tilvejebringer en Landingsbro ved Solmundefjord, hvor i alt Fald mindre Skibe kan lægge til.»

Ændringsforslaget sættes først under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0, hvorefter det i Betænkningen indeholdte 1. Indstillingspunkt bortfaldt.

Udvalgets Forslag Punkt 2. og 3. sættes under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

LXXIX. Ændring i Fiskeriloven.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes et *Andragende**) fra *Beboere i Næs og Sjøv Sogne*, angaaende en Ændring i Fiskerilov for Færøerne af 14. April 1893 med Hensyn til Nøtkast.

Ved Sagens 1. Behandling den 19. August foreslog J. Poulsen at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer. R. Rasmussen foreslog Sagen henvist til Udvalget for forskelligartede Sager. Sidstnævnte Forslag sættes først under Afstemning men bortfaldt, idet kun 5 stemte for og ingen imod. Derefter sættes J. Poulsens Forslag under Afstemning. Da Udfaldet var tvivlsomt, foretoges Navneopraab, hvorved Forslaget blev vedtaget med 13 Stemmer mod 1. (*Nej stemte*: R. Niclasen; *fraværende*: Winther, Mortensen, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, Weihe, Tórgarð, Effersøe, Konoy.)

Den 20. August valgtes til Medlemmer af Udvalget: R. Niclasen, Winther og Joen Poulsen.

*) Udelades her.

Den 9. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til Tinget er indkommet Andragende fra Beboere i Næs og Sjøv Sogne, anbefalet af de stedlige Kommunalforstanderskaber, om at der søges udvirket en Ændring i Fiskerilov for Færøerne af 14. April 1893 gaaende ud paa, at den i nævnte Lovs § 2, 1. Stykke, fastsatte Tidsgrænse for Ret til Nøtkast efter Sej paa Steder, hvor der gaar Strøm ved Landet udvides, saaledes at Nøtkast kan finde Sted paa et tidligere Tidspunkt af Aaret end nu tilladt. Der henstilles, at i § 2 ændres 1. Juli til 1. Maj.

Det anføres i de foreliggende Andragender, at der i Maanederne Maj og Juni ofte forekommer Masser af Storsej ved Kysterne, men at de nugældende Lovbestemmelser er til Hinder for, at andre end Landejerne kan drive nogen videre Fangst i denne Tid af Aaret, da Nøtkast er forbudt for dem, der ikke er Landejere. Udvalget har gjort sig bekendt med de Forhandlinger, der førtes i Lagtinget i de Aar, der ligger forud for Lovens Ikrafttræden. Sagen om Nøtkast, der senere indgik som et Led i Fiskeriloven, var i flere Aar til Behandling i Tinget, og her holdt hele Tiden det overvejende Flertal af Tingets Medlemmer fast paa, at Nøtkast ikke burde tillades før i Slutningen af Juni Maaned.

Udvalget har paa Steder, hvor der drives megen Sejfangst med Nót, forespurgt, om det vilde virke uheldigt for Fangsten, at Nøtkast tillodes tidligere end i Loven fastsat. Dette menes at være Tilfældet, bl. a. af den Grund, at Sejen paa denne Aarstid sjælden tager varende Ophold i større Mængder paa Pladser, hvor Nøtkast kan foregaa, ligesom ogsaa at der mellem Storsejen forekommer Mængder af Smaasej, som paa denne Aarstid ikke har nogen større Værdi som Næringsmiddel. Ved at Nøtkast blev almindeligt i Maanederne Maj og Juni mener man, at Fangsten senere hen paa Aaret delvis kunde mislykkes. Udvalget har dog ikke haft Lejlighed til at forhøre sig om Spørgsmaalet uden paa nogen enkelte Pladser.

Udvalget har ment, at Sagen taaler Udsættelse, saaledes at man til næste Aars Tingsamling kan indhente forskellige Oplysninger. Man vil derfor foreslaa, at Sagen udsættes til næste Aar, og at Amtmanden anmodes om at indhente Udtalelser fra samtlige Kommunalforstanderskaber over Sagen.

Udvalget skal herefter tillade sig at stille følgende

Forslag.

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Amtmanden anmodes om under Henviisning til § 2 i Fiskerilov for Færøerne af 14. April 1893, at udbede sig til Brug for Lagtinget en Udtalelse fra samtlige Kommunalforstanderskaber om:
  - a) hvorvidt der i Maanederne Maj og Juni i Almindelighed kan drives fordelagtigt Nøtkast efter Sej,
  - b) hvorvidt det kan antages at have nogen skadelig Indflydelse paa Sejfangsten, at der gives Tilladelse til Nøtkast tidligere paa Aaret end i Paragraffen fastsat, f. Eks. i Maanederne Maj og Juni.

Ved 2. Behandling af Sagen sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

LXXX. Andragende om Tilskud til Stenindustri.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes et *Andragende fra J. A. Arge** (tilstillet Lagtinget ved Amtets Paategning af 1. Juni 1918) om en Bevilling paa 2000 Kr. til Stenindustriens Fremme.

Ved Sagens 1. Behandling den 10. August vedtoges det efter Forslag af Debess at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den 2. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende.

Udvalgsbetænkning.

Stenhugger J. A. Arge af Thorshavn ansøger Tinget om en Bevilling af 2000 Kr. for at sættes i Stand til at udføre en Bestilling for Københavns Kommune paa ca. 1000 løbende Meter Basaltkantsten. Stenene skal leveres i København for en Pris af ikke over 4½ Kr. pr. løbende Meter. Andrageren anfører, at han nok vil kunne paatage sig at udføre Bestillingen, hvis der som et Tillæg til det Beløb, Københavns Kommune vil betale, sikres ham en Bevilling paa 2000 Kr. Arbejds- og andre Omkostninger angiver han vil beløbe sig til ialt ca. 7000 Kr. Det forudsættes dog, at Transporten til København vil kunne udsættes til Fragtforholdene har bedret sig.

Det maa erkendes, at Andrageren med en utrættelig Energi har arbejdet for Fremme af færøsk Stenindustri saavel paa vort hjemlige Omraade som med Udførsel for Øje. Hidtil synes dog færøske Arbejdere paa denne Industris Omraade ikke at have kunnet konkurrere i Prisbillighed med danske, svenske og norske Arbejdere, og der har derfor ikke været Tale om nævneværdige Bestillinger til Udførsel herfra Øerne af tilhugne Sten. Som Aarsager hertil kan blandt andet anføres, at der har været Mangel paa øvede Arbejdere, uheldige Afskibnings- og Fragtforhold og vistnok ikke mindst Mangelen paa tidssvarende Redskaber, Maskiner etc. Hvorvidt der i en Fremtid kan oparbejdes en lønsom, konkurrencedygtig Stenindustri, baseret paa Udførsel i større Stil, er vanskeligt at have nogen Mening om. Man maa vistnok foreløbig stille sig tvivlsom overfor dette Spørgsmaal.

Andrageren mener, at man ved at gøre det muligt for ham ved fornøden Perigestøtte at kunne modtage Bestillingen, hjælper til at holde Interessen for den færøske Stenindustri vedlige hos de Mænd, der hidtil har ydet Sagen sin bedste Støtte. Tillige vil det under de nuværende Forhold have stor Betydning for den Arbejdsklasse i Thorshavn, der beskæftiger sig med Stenhuggerarbejde, at der kan sikres disse Arbejdere en lønende Beskæftigelse i Tider, hvor der mulig ellers ikke gives rigeligt af lønsomt Arbejde.

Udvalget har ment at burde stille sig velvillig overfor det foreliggende Andragende skønt det maa indrømmes, at Forholdene næppe for Tiden kan betegnes som særlig gunstige til at realisere Tanken om Ophjælp af en færøsk Stenindustri med videre Sigte end netop til hjemligt Forbrug.

Da Sagen i det foreliggende Tilfælde, foruden at have almindelig Interesse, især maa kunne paaregne Interesse i Byen Thorshavn, hvor en Arbejdsklasse ved det givne Arbejdes Udførelse vil blive sikret mange Dagloner, vil der for det stedlige Kommunestyre (Byraadet) være al Anledning til at træde støttende til med sit Bidrag. Dette kan passende ske i Form af en Dyrtidsforanstaltning, en Form for Tilskud som sikkert fra Byraadets Side kan anvendes i dette Tilfælde.

*) Udelades her.

Naar Udvalget derfor vil være sindet til at foreslaa, at der ydes Andrageren et Tilskud fra Lagtinget, sker dette med det Forbehold, at Thorshavns Byraad bevilger Andrageren Resten af det ansøgte Tilskud paa 2000 Kr.

Forslag.

1. Af økonomisk Fond bevilges der Stenarbejder J. A. Arge af Thorshavn et Beløb af 500 Kr. for at sætte ham i Stand til at effektuere en Bestilling fra Københavns Kommune paa ca. 1000 Meter Basaltkantsten.
Bevillingen er betinget af, at Thorshavns Kommune i samme Øjemed støtter Andrageren med et Tilskud paa 1500 Kr.
2. Bevillingen af økonomisk Fond kan først anvises til Udbetaling naar den fulde Leverage er udført og Arbejdet godkendt.

Den 3. September fremlagdes følgende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af Tórgarð og P. Niclasen:

Punkt 1 ændres saaledes:

I Stedet for 1500 Kr. indsættes 1000 Kr.
Andet Stykke udgaar.

Punkt 2 affattes saaledes:

Bevillingen af økonomisk Fond anvises til Udbetaling med en forholdsvis Del efterhaanden som Arbejdet skrider frem.

Ved Sagens 2. Behandling den 4. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved Sagens 3. Behandling den 7. September fremlagdes følgende *Underændringsforslag* til Tórgarðs og P. Niclasens *Ændringsforslag* af Effersøe, J. Rasmussen, M. Samuelson og Weihe:

»Efter 1000 Kr. i Punkt 1 sættes: »paa Betingelse af, at 1000 Kr. tilskydes af Thorshavns Kommune eller filvejebringes paa anden Maade».

Sidstnævnte Underændringsforslag sættes først under Afstemning men bortfaldt, idet kun 9 Medlemmer stemte for og ingen imod. Tórgarðs og P. Niclasens *Ændringsforslag* bortfaldt ligeledes, idet kun 7 Medlemmer stemte for og ingen imod, hvorefter Udvalgets Forslag vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

LXXXI. Refusion af Skydsudgifter til Redningsforanstaltning.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes et *Andragende* (ledsaget af en Del Bilag)*) fra Skydsskaffer J. J. Djurhuus af Vestmanhavn om Refusion af Skydsudgifter til Redningsforanstaltninger.

Ved Sagens 1. Behandling den 6. August vedtoges det efter Forslag af R. Niclasen at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den 23. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Skydsskaffer i Vestmanhavn Joen J. Djurhuus ansøger Tinget om Refusion af Udgifter, som er paaløbne ved Eftersøgning af Motorbaad »Jaspur« af Sandevaag. Af Andragendet samt forskellige Bilag til dette oplyses, at nævnte Motorbaad den 1. December f. A. blev udsat i Skyde med Mandskab fra Skonnert »H. C. Grube« fra Vestmanhavn til Velbestad. Det ommeldte Skib havde oplosset i Vestmanhavn en Saltladning tilhørende Amtskommunen. Paa Tilbagevejen til Vestmanhavn blev Motorbaaden overfalden af et stærkt Uvejr af Nordvest med Snetykning, som gjorde det umuligt at naa Hjemstedet. Den indkom næste Dags Eftermiddag til Vaag paa Suderø.

Det oplyses, at Dampskibet »Smirle« samt en Motorbaad har været ude til Eftersøgning af den savnede Motorbaad.

Ifølge en foreliggende specificeret Opgørelse over Udgifterne har disse ialt udgjort 314 Kr. 25 Øre, indbefattet 40 Kr. for at afhente Motorbaad »Jaspur« fra Vaag, Søforklaring 7 Kr. 25 Øre og 26 Kr. i Anledning af Hjemrejse fra Vaag paa Suderø af Mandskabet paa Motorbaaden. De egentlige Udgifter i Anledning af Eftersøgningen ere: Til S/S »Smirle« 200 Kr., Telegramudgifter 21 Kr. 50 Øre samt Udgifter til Olie til den Motorbaad, der bistod ved Eftersøgningen, 20 Kr. 50 Øre, ialt 242 Kr. Af Udgiftsbeløbet 314 Kr. 25 Øre har »Den gensidige Forsikringsforening for Motorbaade til Fiskeribrug«, i hvilken Motorbaad »Jaspur« var forsikret, betalt 150 Kr. Tilbage bliver herefter 164 Kr. 25 Øre som Andrageren har udlagt og ikke faaet refunderet.

Udvalget maa formene, at der savnes Hjemmel til at afholde Beløbet af nogen af de under Tinget sorterende Kasser, og man vilde sikkert skabe en uheldig Praksis, om man belastede Skydskassen eller andre af Tingets Kasser med Udgifter af den Art.

Inidlertid har man ikke villet stille sig helt afvisende med Hensyn til at Andrageren ved Tingets Medvirkning mulig kan faa sine Udlæg dækkede. Da Skonnert »H. C. Grube« sejlede i Fragt for Amtskommunen bør det overvejes, om ikke Amtshandelen i det foreliggende Tilfælde kan refundere Andrageren det tilbageværende Restbeløb af hans samlede Udlæg. Andrageren kan næppe vente at faa sit Udlæg dækket af Skonnertens Rederi eller Skibets Kaptajn, der har betalt Skydsudgifterne for Turen til Velbestad og næppe kan forpligtes til at betale noget udover disse Udgifter. Udvalget skal foreslaa, at Sagen overvejes i Vareforsyningsudvalget.

Forslag.

Sagen overgaar til Vareforsyningsudvalget.

*) Udelades her.

Ved Sagens 2. Behandling den 26. August saftes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

LXXXII. Arrestforvarerens Løn m. v.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli frendagdes et *Andragende* (ledsaget af en Del Bilag*) fra Arrestforvarer Ole Breckmann om Forhøjelse af den ham som Arrestforvarer tillagte Løn m. v.

Ved Sagens 1. Behandling den 6. August vedtoges det efter Forslag af Patursson at henvise den til Budgetudvalget.

Den 23. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Arrestforvarer og Reservepolitibetjent Ole Breckmann af Thorshavn andrager om, at den ham tillagte Løn som Arrestforvarer maa blive forhøjet samt at der under Hensyn til Dyrtiden maa blive foretaget en Forhøjelse af Taksterne i Bospisningsreglementet for Fanger i Thorshavns Arresthus.

Ifølge Lagtingets Vedtagelse i 1912, se Tidenden for samme Aar, Side 146, vedtog Tinget, at Godtgørelsen til Arrestforvareren fastsættes saaledes:

A. For Bospisning:

1. Af Fanger paa sædvanlig Fangekost, hvad enten de er vante til at leve af «færøsk» eller «dansk» Kost, pr. Dag	60 Øre
2. Af Fanger paa Vand og Brød	31 —
B. For Vask pr. Uge	35 —
C. For Varetagt pr. Dag	12 —
D. Løn pr. Aar	84 Kr.

Andrageren oplyser i et Bilag til Andragendet, at han i de 7 Aar 10 Maaneder, han har været Arrestforvarer, har været bunden 70,5 Døgn pr. Aar til Arresten. Da hans Løn kun har udgjort 84 Kr. om Aaret, har han altsaa for sit Arbejde som Arrestforvarer kun kunnet regne med en Godtgørelse gennemsnitlig 1 Kr. 20 Øre pr. Dag.

Som Reservepolitibetjent oppebærer han en Løn af 600 Kr. om Aaret samt Indtægterne af Halvdelen af Skansetrøen, hvilken Indtægt kan anslaaes til 100 Kr. aarlig.

Landfogden har i en med Sagen fulgt Skrivelse erklæret sig over Arrestforvarerens Andragende. Han attesterer Rigtigheden af det af Andrageren oplyste med Hensyn til Antallet af de Dage, Andrageren har maattet opholde sig i Arresten og oplyser, at Resultatet vilde stille sig endnu ugunstigere for Arrestforvareren, hvis denne i sin Opgørelse havde medregnet indeværende Aar. Landfogden foreslaar, at man bibeholder den nuværende Grundløn paa 84 Kr., men at Arrestforvareren desuden faar Dagløn for hver Dag, han er

*) Udelades her.

nødt til at opholde sig i Arresten, hvilken Dagløn han mener passende kan sættes til 4 Kr. Landfogden anfører med Hensyn til Bospisningsreglementet, at han finder det mest praktisk, at man først ændrer Reglementet, naar Priserne igen er blevne nogenlunde faste, men indtil da yder et Dyrtidstillæg, som efter Omstændighederne skønnes passende.

Udvalget skønner, at de i Bospisningsreglementet fastsatte Takster er en for ringe Betaling til Arrestforvareren nu under Dyrtiden. Da det imidlertid vil være vanskeligt at forandre disse Takster netop nu, hvor man maa føle sig saa usikker med Hensyn til Prisfald eller Prisstigning paa Fødevarer, kan man bifalde Landfogdens Forslag om, at Amtet indtil videre bemyndiges til at give Arrestforvareren et efter Omstændighederne passende Dyrtidstillæg til Spisetaksterne samt at Udgiften til Vask betales efter rimelig Regning. For dog ikke at binde sig til en saadan Ordning paa ubestemt Tid, vil man foreslaa, at Sagen igen forelægges Lagtinget til Betænkning i Samlingen 1922.

Med Hensyn til Lønsørgsmaalet maa Udvalget mene, at det heller maa tilraades, at man forhøjer den nuværende Grundløn end at man bibeholder denne og ved Siden deraf giver Arrestforvareren en nærmere fastsat Dagløn, for hver Dag han er nødt til at opholde sig i Arresten. Da Arrestforvareren tillige er Reservopolitibetjent, og da han for det Arbejde, der i nævnte Egenskab paahviler ham, vistnok kan siges at være ret vel aflagt, finder man, at der ved Forhøjelsen af Lønnen maa tages Hensyn hertil. Man vil derfor foreslaa, at Arrestforvarerlønnen sættes til 200 Kr. pr. Aar. Derimod finder Udvalget, at der ikke er Anledning til at forhøje Varetægtspengene.

Forslag.

1. Amtet bemyndiges til indtil videre at tilstaa Arrestforvareren ved Thorshavns Arresthus et efter Omstændighederne passende Dyrtidstillæg til Betalingen for Fangernes Bospisning, samt at anvise Udgifter til Vask efter rimelig Regning.
2. Arrestforvarerens Løn forhøjes til 200 Kr. om Aaret, regnet fra 1. Oktober 1918.
3. Sagen forelægges Tinget til fornyet Overvejelse i Samlingen 1922.

Ved Sagens 2. Behandling den 27. August vedtoges dens Overgang til 3. Behandling med 14 Stemmer mod 0.

Ved 3. Behandling den 30. August sættes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

LXXXIII. Udgivelse af en ny „Færøsk Lovsamling“.

Den 5. August fremlagdes følgende *Andragende*:

Til
Lagtinget.

Undertegnede tillader sig herved at indgaa til Lagtinget med *Andragende* om, at Tinget optager til Behandling og Afgørelse Spørgsmaalet om Udarbejdelse og Udgivelse af en ny »Færøsk Lovsamling« for Tidsrummet efter 1901, saaledes at en slig Lovsamling enten udsendes som et selvstændigt Værk eller som Supplement til den af Amtmand C. Barentsen og Sørenskriver T. E. Bang i 1901 udgivne »Færøsk Lovsamling«.

I de ca. 17 Aar, der nu er gaaet, siden »Færøsk Lovsamling« blev udgivet, er mange Love, og deriblandt flere betydningsfulde, gjort gældende for Færøerne. Disse Love kan ikke for nærværende erholdes i almentilgængelig Form, og dette føles som et ikke ringe Savn blandt Befolkningen.

Den i 1901 udsendte Lovsamling blev udgivet af Lagtinget med Understøttelse af Justitsministeriet, og formentlig vil Tinget, ifald det vedtager at udgive en ny Lovsamling, kunne regne med en lignende Understøttelse.

Lagtingssalen, den 5. August 1918.

Poul Niclasen.

Ved Sagens 1. Behandling den 19. August vedtoges det efter Forslag af Poul Niclasen at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den 31. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Lagtingsmand Poul Niclasen, Thorshavn, har i Skrivelse af 5. d. M. henstillet til Tinget at tage under Overvejelse Spørgsmaalet om Udarbejdelse og Udgivelse af en ny »Færøsk Lovsamling« for Tidsrummet efter 1901, saaledes at den ny Lovsamling enten udsendes som et selvstændigt Værk eller som Supplement til den i 1901 udgivne »Færøsk Lovsamling«. Det anføres, at der i den Tid, der er forløben siden »Færøsk Lovsamling« blev udgivet, er gjort mange og deriblandt betydningsfulde Love gældende for Færøerne.

Man kan med Forslagsstilleren være enig i, at det vil være af stor Betydning og afhjælpe et af mange følt Savn, om man fik samlet og udgivet de i Aarene efter 1901 udkomne Love og Anordninger m. v. der vedrører særlige færøske Forhold, et Arbejde i Fortsættelse af det i 1901 udkomne Værk »Færøsk Lovsamling«. Det vilde utvivlsomt være heldigst og for Lægmand mest overskueligt om man nu ved Udgivelsen af en ny færøsk Lovsamling, optog alle gældende Love, Anordninger m. v. af nyere og ældre Dato. Samtidig kunde man saa tage Bestemmelse om, at Samlingen skulde suppleres hvert 5. eller 10. Aar med et Tillæg af de i dette Tidsrum udkomne Love m. v., der angik specielle færøske Forhold. At man vilde opnaa Statsstøtte til Udgivelse af disse Lovsamlinger, kan vistnok betragtes som givet.

Udvalget har som anført været enigt med Forslagsstilleren i det ønskelige i Udgivelsen af en ny færøsk Lovsamling. Man har derefter overvejet, om Tidspunktet kunde anses for at være heldigt allerede nu at faa dette Arbejde udført. Disse Overvejelser har resulteret i, at man har ment at burde foreslaa at udsætte Spørgsmaalet om Udgivelse af den ny Lovsamling i hvert Fald til næste Aar, og begrundes denne Udvalgets Stilling bl. a. ved, at man mulig kan regne med netop nu at staa overfor et større Lovgivningsarbejde paa Landbovæsenets Omraade. Ogsaa Hensynet til Dyrtiden, der gør sig gældende paa alle Omraader, har været bestemmende for Udvalget til at vente med at tage nogen endelig Afgørelse i indeværende Samling.

Forslag.

Sagen udsættes til næste Aar.

Den 1. September fremlagdes følgende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af P. Niclasen og Tórgarð:

I Stedet for Udvalgets Forslag indsættes:

1. Principalt.

Lagtinget anmoder Amtmanden om at træffe Foranstaltninger til, at de forberedende Arbejder i Anledning af Udgivelse af en færøsk Lovsamling bliver udført inden næste ordinære Lagtingssamlings Begyndelse. Spørgsmaalet om Trykning og Udgivelse tages da op til nærmere Overvejelse.

2. Subsidiært.

Det overdrages de færøske Rigsdagsrepræsentanter, dHrr. Folketingsmand Samuelson og Landstingsmand Patursson under deres Ophold i København at træffe de forberedende Arbejder til Udgivelse af en færøsk Lovsamling og forelægge Resultatet af deres Arbejde for Lagtinget ved Lagtingssamlingens Begyndelse i 1919.

Ved 2. Behandling den 6. September vedtoges Sagens Overgang til 3. Behandling med 18 Stemmer mod 0.

Den 10. September fremlagdes følgende *Underændringsforslag* til Ændringsforslag til Udvalgets Forslag af Poul Niclasen:

Som nyt Stykke indsættes efter Ordene: ».....Overvejelse» i 1. Principalt, og ».....1919» i 2. Subsidiært:

»Udgifterne hertil afholdes af Amtsrepartitionsfondene».

3. Behandling foretoges den 12. September. —

Det principale Ændringsforslag sattes først under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0. Herved bortfaldt det subsidiære Ændringsforslag og Udvalgets Forslag.

Underændringsforslaget vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

LXXXIV. Vandledning til Gøte Skole.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling indsatte Sag**) angaaende Vandledning til Gøte Skole.

Ved Sagens 1. Behandling den 8. August vedtoges det efter Forslag af Konoy at henvise den til Udvalget for de af Amtmanden ene afgjorte Sager.

Den 12. September afgav Udvalget (Ordfører: R. Rasmussen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en Sag angaaende en af Formanden for Gøte Sogns Kommune efter Amtets Paalæg tilvejebragt Vandledning til Sognets Skole.

Saaledes som Sagen foreligger for Lagtinget ses den at være rejst ved en Skrivelse af 16. April 1913 af Hr. Lærer S. P. nr Konoy ved Gøte Skole, hvori han ansøger Forstanderskabet om, at der maa blive sørget for, at Skolen faar forsvarligt rent Drikkevand. Ansøgningen er bilagt med en Erklæring fra Distriktslæge Heerup, hvori denne fremfører, at det hidtil brugte Vandforsyningssted ved Skolen er »uoverensstemmende med de simpleste hygiejniske Fordringer, idet det er beliggende i Nærheden af en Mødding og i Bunden af en ret dyb grøftlignende Fordybning». Men Sagen blev foreløbig udsat. Senere er der vedlagt Sagen en Erklæring fra Fysikus Metz, hvor denne bl. a. erklærer, at »Skolens Vandforsyning er sundhedsfarlig og i saadan Modstrid med de simpleste hygiejniske Principper, at hver Dag, Forbedringen lader vente paa sig, kan blive skæbnesvangere». Desuden er der vedlagt Sagen en Sundhedsvedtægt for Gøte Sogn, hvori § 3 indeholder nogle Bestemmelser om Vandforsyningssteder, hvorefter disse ikke maa forurenes.

Ved en Skrivelse af 16. Marts 1915 fra Lærer Konoy til Skoledirektionen, hvori han fremstiller Sagen, paavises Nødvendigheden af en ny Vandforsyning til Skolen, og endelig fremsætter han to Spørgsmaal om sit Forhold til Skolens Sundhedstilstand i Almindelighed. Herved indbringes Sagen efterhaanden for Amtet.

Ved et Møde i Forstanderskabet den 30. September 1913 vedtog Flertallet at lægge Vandledning til Skolen under den Forudsætning, at Læreren skulde betale Halvdelen af Omkostningerne til Skolen og at alle Gøtegjovmænd skulde deltage. Herom har der været ført lange Forhandlinger, men uden noget endeligt Resultat.

5. April 1916 skriver Amtet til Forstanderskabet, at hvis der ikke opnaas Enighed, maa Forstanderskabet desuagtet foranledige Vand indlagt til Skolen og Udgifterne maa da paalignes efter almindelige Regler.

Efter Afskrift af Forstanderskabets Forhandlingsprotokol fremgaar, at Formanden paa et Møde den 25. Juli 1916 har sat under Afstemning Spørgsmaalet om, hvorvidt han skulde forberede Arbejdet vedrørende Vandledningen, som f. Eks. forhøre om Pris paa Materialier og antage en Mand til Vandledningens Nedlæggelse til Efteraaret. Da et Medlem var fraværende og to stemte ja medens to andre stemte ikke, betragtedes Sagen som uafgjort. Den 28. Juli 1916 var det samlede Forstanderskab atter til Møde angaaende samme Spørgsmaal. Nu faldt Afstemningen saaledes ud, at 2 Medlemmer stemte ja medens 3 stemte ikke. Flertallet forlangte en Protokolltilførsel, hvori det udtaler, at det senere vil udtale sig skriftligt om Vandforsyningsspørgsmaalet.

Da Mindretallet vel har været i Tvivl om Betydningen af en Afstemning som ovenfor omtalte, har det allerede paa et tidligere Tidspunkt, den 18. Maj 1916, i Anledning af en

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 143.

**) Udeladen her.

Afstemning paa et Forstanderskabsmøde den 14. Maj s. A. med samme Udfald forespurgt hos Amtet (se Amtets Skrivelse af 18. Maj 1916) om et Afstemningspunkt, som 2 af Forstanderskabets Medlemmer har stemt ja til medens 3 andre har svaret stemmer ikke, man anses for vedtaget eller forkastet.

Paa denne Forespørgsel har Amtet svaret, at det ommeldte Afstemningspunkt efter Amtets Formening maa anses som *vedtaget* af Forstanderskabet.

Efter dette maa det være utvivlsomt, at Formanden paa Forstanderskabets Vegne har været fuldt ud berettiget til at udføre de ovenfor omtalte forberedende Arbejder til Vandledningens Nedlæggelse; desuagtet har der i Tidsrummet fra 28. Juli til 26. Oktober været vekslet en Del Skrivelser mellem Forstanderskabet og Amtet angaaende forskellige Spørgsmaal vedrørende Vandledningen, bl. a. om Flertallets Stilling til Sagen og Betalings-spørgsmaalet, hvis Ledningen nedlægges, jfr. Amtets Skrivelse af 2. September 1916. Det bemærkes til Punkt 1) i denne Skrivelse, at man ikke af noget Sagen vedliggende Dokument kan se, at Flertallet direkte har stemt imod at skaffe Skolen Vandledning. Endelig har Amtet ved Skrivelse af 26. Oktober 1916 givet Formanden udtrykkeligt Paalæg om at skaffe rent Drikkevand til Skolen og lade Arbejdet udføre inden 1. April 1917.

Af en Udskrift af Forstanderskabets Forhandlingsprotokol fremgaar, at der i Anledning af Amtets Skrivelse af 26. Oktober (som dog allerede den 2. December var fremlagt og oplæst i et Forstanderskabsmøde, hvori alle Medlemmer var mødte), paa et Forstanderskabsmøde afholdt 10. Februar 1917, af Flertallet er vedtaget at bevilge 170 kg Cement til Udbedring af det gamle Vandforsyningssted ved Skolen samt at paalægge Pligtmandskabet Arbejdets Udførelse. Det maa her bemærkes, at paa dette Tidspunkt var Vandledningsrørene allerede ankomne til Gøte.

Efter at Amtet ved Skrivelse af 14. Februar 1917 fra Forstanderskabets Formand var bleven gjort bekendt med, hvad der forefaldt paa Mødet den 10. Februar, giver Amtet tilkende, at det maa fastholde den ved Skrivelse af 26. Oktober 1916 trufne Afgørelse, hvorefter der senest inden 1. April 1917 vil være at skaffe Skolen forsvarligt rent Drikkevand.

I Skrivelse af 6. Marts besvarer Flertallet sig til Amtet over, at Formanden endnu ikke har udført Flertallets Beslutning af 10. Februar angaaende Udbedring af det gamle Vandforsyningssted ved Skolen; men man maa huske paa, at det netop paa dette Tidspunkt i Foraaret 1917, var meget vanskeligt at opdrive forskellige Varer paa Færøerne og deriblandt særlig Cement. At Formanden, tværtimod at have forsømt noget i den Retning, netop har gjort store Anstrengelser for at faa anskaffet det nødvendige Cement, fremgaar bl. a. af en Skrivelse af 6. September 1918 fra ham til Hr. Lagtingsmand Konoy.

Ved Skrivelse af 28. Juni 1917 fra Forstanderskabets Formand til Amtet gøres dette bekendt med, at Vandledningen er nedlagt til den befalede Tid, samt at Flertallet nægter at vedtage Udgifterne udbetalte af Kommunens Kasse. I en anden Skrivelse af samme Dato redegør Formanden for, at han har forsøgt paa at udføre Flertallets Beslutning af 10. Februar f. A. men at det hidtil har været ham umuligt bl. a. paa Grund af manglende Cement og manglende Plan for Arbejdets Udførelse; men at han, saa snart nævnte Hindring bortfalder, erklærer sig villig til at udføre Beslutningen.

Ved Skrivelse af 30. Juni 1917 udtaler Amtet, at da det af Amtet er paalagt Forstanderskabet at skaffe Skolen forsvarligt Drikkevand inden 1. April d. A., vil Forstanderskabet være pligtigt at betale de med Vandledningens Anlæg forbundne Udgifter.

Ved Skrivelse af 9. Juli 1917 fra Flertallet til Forstanderskabet refereres hele Sagen og Flertallet erklærer: »Vi vægrer os foreløbig ved at tro, at denne Disposition (Anlæg af en Drikkevandsledning til Skolen) er truffet efter Aftale med Amtet. Under alle Omstændigheder anser vi Foranstaltningen for ulovlig og i Strid med Kommunernes Selvstyre». Efter at denne Skrivelse har været tilsendt Amtet, erklærer dette paa Foranledning af Forespørgsel fra Formanden: »at Forstanderskabets Formand, efter hvad der foreligger for Amtet, har handlet i Overensstemmelse med de Forstanderskabet fra Amtet i den fornævnte Skrivelse givne Paalæg, hvorfor de af Formanden til Vandledningens Anlæg foretagne Skridt efter Amtets Mening har været fuldt ud lovlige». Ved Skrivelse af 4. September 1917 begynder Forstanderskabets Flertal for Gøte Sogns Kommune Sagen forelagt Lagtinget, idet det protesterer mod Amtets Afgørelse.

Sagen blev imidlertid ikke behandlet i daværende Samling paa Grund af, at den først indkom paa et saa sent Tidspunkt, men forelaa først til Behandling ved indeværende Samlings Begyndelse.

Uden iøvrigt at komme ind paa Spørgsmaalet om det uforsvarlige i, at lade Sognets Skole mangle det fornødne rene Drikkevand i samfulde 4 Aar, efter at ovennævnte

Erklæringer fra de højeste Sundhedsautoriteter har foreligget, skal Udvalget udtale, at det ikke finder Anledning til at foretage videre i Sagen og at man ikke kan anse andet end at Amtet har haft Ret til at paalægge Kommunen at anskaffe Skolen det fornødne rene Drikkevand. Maaden hvorpaa dette er efterkommet har været nødvendig. Berettiget maa den anses at være, da det ikke fremgaar af noget Sagen vedlagt Dokument, at Flertallet ved nogen Beslutning direkte har annulleret Forstanderskabets Beslutning af 28. Juli 1916.

Udvalget tillader sig derfor at foreslaa følgende:

Lagtinget udtaler:

Da Forstanderskabet i et Møde den 28. Juli 1916 har vedtaget at forberede Nedlæggelsen af en Drikkevandsledning, og da Amtet ved Skrivelse af 26. Oktober 1916 paa Lagtingets Vegne har paalagt Forstanderskabet at skaffe Skolen rent Drikkevand, finder Tinget ikke Anledning til at foretage videre i Sagen.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 14. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

LXXXV. Erstatning til Ejeren af Kutter „Margrethe“ af Viderejde.

Den 28. August blev der fremlagt et *Andragende* om Erstatning*) fra Ejeren af den paa Færø Bank i Maj 1917 sænkede Kutter „Margrethe“ af Viderejde.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 29. August vedtoges det efter Forslag af Mortensen at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den 6. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Blandt de Skibe, der den 23. Maj f. A. af tyske Undervandsbaade blev sænkede paa Færø Bank, var Kutter „Margrethe“, tilhørende Skibsfører Jacob Henrik Isaksen af Viderejde. Denne har, efter at være kommen til Kundskab om, at der ikke fra Tyskland kan ventes nogen Erstatning for Sænkningen af Skibet, gennem Cand. jur. Edw. Mortensen andraget hos Justitsministeriet om, at der af Statskassen ydes ham Hjælp i Form af delvis Godtgørelse af hans Tab, derunder Eftergivelse af den Gæld, han maatte have til Statslaanefonden som Rest paa Statslaan til Skibets Anskaffelse.

Amtet har udbedt sig Lagtingets Erklæring forsaavidt angaar Spørgsmaalet om der fra Lagtingets Side vil blive ydet Ansøgeren nogen Erstatning.

*) Udelades her.

Sagen har været til Erklæring hos Sysselmanden i Suderø Syssel, Landfogden, Sysselmanden i Nordrepernes Syssel og Forstanderskabet for Viderejde Sogns Kommune.

Efter hvad der er kommet til Udvalgets Kundskab dels gennem de afgivne Erklæringer og dels ad anden Vej bl. a. ved Henvendelse til Skibsfører Isaksen har denne ved Sænkningen af Skibet tabt saa godt som hele sin Formue. Det er ikke Udvalget bekendt, til hvor stort Beløb hans Tab er aarsat, men en almindelig stor Kutter med Udrustning og Fiskeredskaber, Salt, Proviant samt indestaaende Fangst repræsenterer for Tiden et meget højt Beløb. Udvalget har faaet oplyst, at Skibsfører Isaksens Gæld for Tiden andrager ca. 10 000 Kr., hvilket ogsaa stemmer med det af Forstanderskabet for Viderejde Kommune opgivne. Hans nuværende Ejendele bestaar i et Beboelseshus, noget Jordegods samt Løse-øregenstande. Disse Ejendeles Værdi anslaaes til 4—5000 Kr. Blandt Gældsposterne angives en Restgæld til Statslaanefonden paa 1925 Kr.

Ved Tabet af Kutteren kom Skibsfører Isaksen ud af sin Virksomhed ved Skibsfiskeri. Han regnedes for en dygtig og indsigtfuld Skibsfører, en Mand, der havde arbejdet sig op fra bar Bund. Han har i sin Virksomhed været en Del hindret ved Sygdom, ligesom der har været megen Sygdom i hans Familie. Han er gift og har flere Børn.

Medens de fleste af Ejerne af de ved tyske Undervandsbaade sænkede færøske Fiskekuttere vil kunne bære Tabene, uden at disse vil mærkes føleligt, gælder dette ikke for J. H. Isaksens Vedkommende. Han vil ikke være i Stand til foreløbig at anskaffe sig noget nyt Fartøj og næppe kunne vente at faa noget Skib at føre, da der ikke for Tiden sker nogen Nyanskaffelser.

Lagtinget raader ikke over Midler, som man kan anvende som Understøttelse til Skadelidte.

Det maa antages, at det vil volde Skadelidte stor Vanskelighed ved at klare sine Gældsforpligtelser. Han kan dog mulig regne med, at hans Kreditorer vil nedsætte Fordringerne, enkelte eventuelt eftergive dem helt.

Under Hensyn til Skibsfører Isaksens daarlige økonomiske Forhold i Forbindelse med Sygelighed i Familien, mener Udvalget at kunne anbefale, at Gælden til Statslaanefonden søges eftergivet, eventuelt søges nedsat ret betydeligt. Dette maa efter Udvalgets Mening kunne begrundes ved, at Pantet er gaaet tabt under særlig uheldige Forhold, ligesom ogsaa ved Debtors iøvrigt særlig vanskelige økonomiske Forhold. At en saadan Imødekommenhed fra Statsmyndighedernes Side kan komme til at have en heldig Indvirken med Hensyn til Skadelidtes øvrige Kreditorers Stilling til Spørgsmaalet om Eftergivelse eller Nedsættelse af deres Fordringer, kan formodes.

Man skal i Henhold til det anførte tillade sig at foreslaa, at der svares Amtet:

1. Lagtinget ser sig ikke i Stand til at yde Skibsfører J. H. Isaksen af Viderejde nogen Erstatning i Anledning af Tabet af hans Kutter »Margrethe» ved Torpedering.
2. Man skal anbefale, at hans Andragende om Hjælp fra Statskassen imødekommes ved, at hans Restgæld til Statslaanefonden helt eller delvis eftergives.

Ved Sagens 2. Behandling den 13. September vedtoges dens Overgang til 3. Behandling med 15 Stemmer mod 0.

S. D. fremlagdes følgende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af R. Rasmussen, Debess, Patursson og Mortensen:

1. I Stedet for 1. Punkt sættes:

Der bevilges Skibsfører J. H. Isaksen af Viderejde af økonomisk Fond 1000 Kr. som Hjælp i Anledning af hans Tab af Kutter »Margrethe» ved Sænkning af en Undervandsbaad.

2. I Stedet for 2. Punkt sættes:

Man skal paa det bedste anbefale, at hans Andragende om Hjælp fra Statskassen imødekommes ved at hans Restgæld til Statslaanefonden eftergives og der derhos bevilges ham en yderligere Erstatning for hans Tab.

Ved Sagens 3. *Behandling* den 16. September fremlagdes følgende *motiverede Forslag* til Beslutning af A. Samuelson:

Undertegnede er bekendt med, at den Katastrofe, som fandt Sted paa den færøske Bank i Maj 1917, hvorved flere færøske Kuttere blev sænkede, ogsaa medførte, at samtlige Kutternes Fiskere tabte hele deres Tøj, som de ikke gik og stod i. Fiskerne haaber paa at faa Erstatning for det saaledes lidte Tab. Sagen er endnu ikke forelagt Lagtinget, men den vil sikkert komme til at foreligge. Man formener, at de paagældende Fiskere har lige saa stort Krav paa Lagtingets Hjælp, som noget af de paagældende Rederier, og Fiskernes Tab har for manges Vedkommende været meget føleligt. Man tillader sig derfor at fremsætte følgende

Forslag.

1. Spørgsmaalet om Erstatning fra Lagtinget til de ved Sænkningen af flere Kuttere paa Banken skadclidte udsættes til næste Aar.
2. Man anbefaler, at Jacob Henrik Isaksens Gæld til Statslaanefonden eftergives i Betragtning af, at det Fartøj, hvorpaa Laanet hvilede, er gaaet tabt ved Sænkning.

Rasmussens m. fl.s Ændringsforslag sættes først under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt. (*Stemte ikke:* J. Poulsen, Winther, Provsten, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, P. Nielsen, Matras, A. Samuelson, Torgarð, M. Samuelson, Strøm, R. Nielsen, Effersøe og Formanden; *fraværende:* Weihe og Guttessen).

Samuelson tog sit Ændringsforslag tilbage.

Udvalgets Forslag sættes derpaa under Afstemning ved Navneopraab og blev vedtaget med 18 Stemmer mod 0. (*Stemte ikke:* Debess og Formanden; *fraværende:* Weihe og Guttessen).

LXXXVI. Landstingskommissionen.

Den 10. August fremlagdes saalydende

Motiveret Forslag til Beslutning.

Landstinget vedtog den 5. Juli 1918 saalydende Forslag til Beslutning:

«Landstinget beslutter:

Der nedsættes en Kommission i Henhold til Grundlovens § 45 med det Hverv:

1. at undersøge alt af ældre og nyere Dato, der staar i Forbindelse med Justitsministerens Telegram af 15. Marts 1918 til Amtmanden paa Færøerne og den derefter følgende Anmodning af Amtmanden, Sørenskriveren og Landfogden om Forflyttelse eller Afsked, og

2. at undersøge, hvad der udover det allerede foreliggende maatte kunne oplyses om den i Marts 1917 paa Færøerne iværksatte Folkeadresse, bestemt for et fremmed Lands Regering.
3. Medlemmernes Antal fastsættes til 11.
4. Resultatet af Kommissionens Undersøgelser forelægges Landstinget.
5. Tingets Formand bemyndiges til at iværksætte det fornødne til denne Beslutnings Udførelse.

Lagtinget udtaler, at det finder det beklageligt, at Landstinget i den Grad nærer Mistanke til den Politik, der føres paa Færøerne, at det har taget Anledning til at nedsætte en Kommission for blandt andet at undersøge herværende politiske Forhold.

Skulde en saadan Handlemaade, hvad der langt fra er usandsynligt, vække en Bitterhed paa Færøerne, der let kan faa uberegnelige Følger, maa den Del af det danske Folk, der staar bagved Landstinget i denne Sag, tage Ansvar for det.

Lagtinget beslutter:

Justitsministeriet anmodes om at foranledige, at Landstingskommissionens Arbejde vedrørende Undersøgelse af forskellige færøske Forhold, jfr. Lagtingslovens Paragraf 11, forelægges Lagtinget til Betænkning.

Thorshavn, den 10. August 1918.

Jóannes Pálsson.

Nyholm Debess.

1. *Behandling* af Sagen foretoges den 7. og 9. *September*. Forslaget til Beslutning sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 12 Stemmer mod 9. (*Nej stemte:* Joen Poulsen, J. Rasmussen, P. Nielsen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson og Effersøe; *stemte ikke:* Formanden).

Sagen overgik derefter til 2. *Behandling*.

2. *Behandling* foretoges den 12. *September*.

Forslagets første Punkt sattes under Afstemning ved Navneopraab og blev vedtaget med 11 Stemmer mod 8. (*Nej stemte:* J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Nielsen, Matras, Weihe, Tórgarð, M. Samuelson og Effersøe; *stemte ikke:* Formanden; *fraværende:* Johan H. Poulsen og A. Samuelson).

Forslagets andet Punkt sattes ligeledes under Afstemning ved Navneopraab og blev vedtaget med 11 Stemmer mod 8. (*Nej stemte:* J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Nielsen, Matras, Weihe, Tórgarð, M. Samuelson og Effersøe; *stemte ikke:* Formanden; *fraværende:* Johan H. Poulsen og A. Samuelson).

LXXXVII. Forhøjelse af Lagtingsdiæterne.

Den 10. August fremlagdes en Skrivelse fra Lagtingsmændene Palmsson og Debes om en midlertidig Forhøjelse af Lagtingsdiæterne*).

S. D. henvises Sagen til Budgetudvalget.

Den 4. September afgav Udvalget snalydende

Motiveret Forslag til Beslutning.

Fra to af Tingets Medlemmer er i Skrivelse af 10. f. M. henstillet, at man overvejer Spørgsmaalet om en midlertidig Forhøjelse af Lagtingsdiæterne.

Indtil 1906 var Diæterne 2 Kr. pr. Dag. Ved Lov Nr. 77 af 3. April 1906 om Forandring i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 fastsattes Diæterne til 4 Kr. pr. Dag for de første 6 Uger og derefter 2 Kr. pr. Dag til Tingets Slutning. Denne Bestemmelse gik uforandret over i Loven af 28. April 1916.

Medens de i 1906 fastsatte Diæter kunde betegnes som en nogenlunde rimelig Godtgørelse paa det Tidspunkt, Forhøjelsen fandt Sted, er Forholdene siden, og især under Kri-gen og Dyrtiden, undergaaet en ret betydelig Forandring. Nu staar Diæterne ikke i noget-somhelst Forhold til de Udlæg, der er forbundne med Lagtingsmændenes Ophold i Thors-havn under Tingsamlingerne. Diæterne dækker for mange Medlemmers Vedkommende langt fra Udgifterne til Kost og Logi.

Udvalget mener derfor, at der er Grund til at forhøje Diæterne nu under Dyrtiden. At søge en Lovændring for at opnaa en Forhøjelse i Diæterne, finder man kan undgaas, idet man som en rent midlertidig Foranstaltning kan bevilge et Tilleg til Diæterne.

Man skal derfor tillade sig at stille følgende

Forslag til Beslutning.

Af Amtsrepartitionsfonden bevilges der Medlemmerne af Færøernes Lagting som et Dyrtidstillæg til de i Loven fastsatte Diæter 4 Kr. pr. Dag for indeværende Tingsamling.

Ved Sagens 2. Behandling den 6. September vedtoges dens Overgang til 3 Behandling med 16 Stemmer mod 0.

Den 11. September fremlagdes følgende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af A. Samuelson:

Som nyt Punktum føjes til Udvalgets Forslag:

Dette Dyrtidstillæg tilkommer dog ikke de Lagtingsmænd, der som Rigsdagsmænd oppebærer Rigsdagsdiæter under Lagtingssamlingen.

*) Udelades her.

Ved 3. *Behandling* den 12. September sættes Ændringsforslaget først under Afstemning. Da kun 1 stemte for og ingen imod foretoges Navncopraab, hvorved Ændringsforslaget forkastedes. (*Ja stemte:* A. Samuelson; *Nej stemte:* J. Poulsen, Winther, Patursson, R. Rasmussen, J. Rasmussen, P. Nielsen, Weihe, Torgard, M. Samuelson, Guttessen, Strøm, Debess, R. Nielsen og Konoy; *stemte ikke:* Provsten, Mortensen, Matias, Thomsen, Effersee og Formanden; *fraværende:* J. H. Poulsen.

Udvalgets Forslag sættes derpaa under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

LXXXVIII. Referat af Tingets mundtlige Forhandlinger.*)

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes den fra forrige Aars Samling udsatte Sag angaaende Udgivelse af et Referat af de mundtlige Forhandlinger i Lagtinget.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 1. August fremlagdes følgende *Forslag til Beslutning* fra Patursson og Konoy:

Lögtingið samtykkir:

At taka sum tingskrivarar M. A. Jacobsen, Tórshavn, H. M. Jacobsen, Sandavági, Sverri Patursson, Kirkjubø, fyri 8 kr. í lön til hvørs dagliga meðan tingið situr.

Efter Forslag af Patursson vedtoges det at henvise Sagen til *Udvalget for forskjelligartede Sager*.

Den 5. August afgav Udvalget (Ordfører: R. Rasmussen) følgende

Nevndarálit.

Nevndin var av tinginum givið upp í hendur, at útvega menn sum tingskrivarar til at gera upprit eftir hinum munnliga orðaskifti á tingi.

Við byrjan hesa tingsetu vóru vegna tingsins samtykt í 1917 nakrir menn, sum hövdu søkt um at fáa pláss sum omanfyri nevndu tingskrivarar, men vegna tess, at tveir av hesum monnum av ynsnum atvoldum hava tikið umsókn sína aftur, var hefta mál víst í nevnd, m. a. fyri at nevndin skuldi útvega menn til at gera uppritið.

Nevndin hevur nú kannað málið eftir besta förimuni og loyvir sær at mæla tinginum til at samtykkja fylgjandi uppskot.

1. Tingið samtykkir, at teir harrar cand. phil. M. A. Jacobsen, Tórshavn, og kennari H. A. Djurhuus, Trongisvági, verða festir sum tingskrivarar fyri 8 kr. um dagin, og harri Sverre Patursson sum stenograf fyri 10 Kr. um dagin, ta líð, tingið situr saman.

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 61.

2. Tað verður gjørt teinum undir 1. nevndu monnum kunnugt,
at teir hava skyldu at mæta við allar tingfundir, sum hildnir vera og gera upprit eftir hinum munnliga orðaskifti tingmannanna á tí máli, sum talað verður,
at teir hava skyldu at leggja fram fyri tingið 2 avskriftir av uppritinum, síðst 30 tímar aftaná at tingfundurin er lokin, og
at teir, um teir ikki mæta, missa dagspeningin fyri tann dagin.
3. Tingið kjósar 3-mannanevnd til at sketta eftir øllum uppritinum viðvíkjandi. Teir tingmenn, sum hava nakað kærunál at føra yvir uppritið, venda sær til nevndina, sum avger allar spurningar hesum viðvíkjandi, og eru allir tingmenn skyldaðir at ganga undir avgerð nevndarinnar, utan at tingið ger aðra samtykt harum.
4. Tingið samtykkir, at uppritini verða prentað í minst 800 eintökum, og festir ein mann til at standa fyri útgávuini av lögtingstíðindi, sum skal innihalda tað prentaða orðaskifti umframt tað, som tíðindi til dags hevur innihildið. Hesin maður skal, umframt at standa fyri útgávuini, lesa rættlestur (korrektur) og senda tíðindini fram til haldararnar í postinum. Hesin maður verður útvegaður av teirri undir 3. umtalaðu nevnd og fær 300 kr. um árið.
5. Tingið samtykkir at senda mann út at savna haldarar til lögtingstíðindi og geva honum 50 oyr. fyri hvønn haldara, hann fær. Lögtingstíðindi skal kosta 4 kr.; tað verður sent haldaranum, tá ið tað er prentað og heft móti postuppkravi.
6. Tingið gevur teirri undir 3. umtalaðu nevnd upp í hendur, *at* tinga við prentsmiðjurnar um prenting av lögtingstíðindi, sum skal vera liðugt prentað innan 1. mars.
7. Allar útreiðslur lögtingstíðindi viðvíkjandi verða at rinda úr amtsfondini.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 7. August vedtoges det at lade den overgaa til 3. *Behandling*.

Den 7. August fremlagdes følgende *Ændringsforslag* fra Udvalget til sammes Forslag:

Orðini: »utan at tingið ger aðra samtykt harum» í pkt. 3. ganga út.

Ved Sagens 3. *Behandling* s. D. sattes *Ændringsforslaget* først under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 12 Stemmer. (*Stemte ikke:* Joen Rasmussen, Weihe, A. Samuelson, M. Samuelson og Formanden; *fraværende:* J. Poulsen, Provsten, Mortensen, Matras og Effersøe).

Det saaledes ændrede Udvalgsforslag sattes under Afstemning og vedtoges enstemmig med 13 Stemmer.

LXXXIX. Tuberkulose-Sygehuset.

Den 9. August fremlagdes følgende *Beretning fra Driftsudvalget*:

Til
løgtingsins.

Undirskrivaða nevnd, sum uudir eykatingsetuni í mai 1918 var kosin at fyriskipa driftina av sanatorinum, loyvir sær hervið at framseta slíka frágreiðing:

1. Frá frk. Flagstad er komin frásögn viðvíkjandi ymiskum binyttum sum tróta, og hevur nevndin givið frk. Flagstad upp í hendi at keypa tað neyðturviliga.

2. Fysikus Heerup — sum fyri tíðina røkir sanatorið, meðan lækni Hansen er staddur í Danmörk — hevur bæði munnliga og skrivliga boðað frá at tað er neyðugt at keypa upp til 70 songjateppir til sanatorið, tó meinar hann at hesi nógvu teppir ikki fðrvast at verða keypt ðll ísenn, men kunna útvegast soleiðis at 10 koma til nýtslu hvørt ½ ár.

Viðvíkjandi hesum máli hevur nevndin vent sær til hrr. J. Evensen, ullspinnara, við fyrispurningi. Aftursvarið frá honum sigur, at hann, tá tað verður bílagt 50 songateppir frá ullspinnarlinum kann lata slík virka fyri 25 krónur hvørt, meðan tað vil falla eitt syndur dýrari um færri skula virkast ísenn.

3. Spurningurin um ársbrenni var av nevndini havdur frammi. Í árinum frammanundan varð skorið um 1200 leypar av torvi, men hetta var nógv ov lítið, og meinti Hoydal, sum spurður var um hetta mál, at minni enn 2500 leypar mátti ikki skerast, um ein skuldi vera óttaleysur móti brennitroti. Her var tilskilað av Hoydali, at hann var bangin fyri at so nógv ikki kundi skerast innanfyri sanatoriimarkið, utan at hetta kom at spilla fyri uppdyrking.

Tess vegna vendi nevndin sær til harrar M. W. Lützen og Just Jacobsen og bað teir sum kónar menn siga sína hugsan um spurningin. Í teirra frágreiðing viðvíkjandi hesum máli, halda teir ikki at henda torvskering í ley fyrstu árin vil koma at skaða fyri uppdyrking, tá tað verður skorið við skili.

Fyri at byrgja fyri at nakað jarðspill skuldi framkoma vegna hesum torvskurði, samdist nevndin um at biðja hesar somu menn ansa eftir at hetta arbeiði varð avrikað á slíkan hátt at ein kundi vera óttaleysur í so máta.

4. Fyri at kunna sigja hvussu stutt var á sanatorinum bæði innan og uttanhýsis samdist nevndin tñæst um at biðja menn taka sýni av øllum.

Hetta sýnið visur á, at tað ið sýnismenninir meina at vera neyðturvandi at gera við sjálvt sanatorið og annars allar tilhoyrandi bygningar er mett til 1990 krónur, umframt 1950 krónur sum eru ætlaðar at nýtast til bygging av vagnhúsi og høsnarhúsi, og aftrat hesum koma 200 krónur sum eftir Fysikus Heerups framsetan skuldu gingið til at pappu og mála eina stovu.

Eisini allir vegir innanfyri sanatoriimarkið og hegnið um tað er vordid sýnað og hava menn sett kostnaðin við at fáa vegir og hegn í gott skil til 1995 krónur.

5. Endiliga er nevndin komin á samt um tað neyðturviliga í at sanatorið eigir ein líkvogn. Vegna hesum hevur hon vent sær til hrr. G. Eysturoy og hevur hann givið tekning og yvirliit yvir ein slíkan, sum er settur at kosta 1000 krónur.

Viðvíkjandi høsnahaldi á sanatorinum meinast, at har verður at halda so mong høsn sum rúmd er til í núverandi høsnahúsi.

Tess vegna at øll örindir til Havnar, ið gerast skulu nú noyðast at vera gjörð av Hoydali og tá hetta kann ætlast at tarna honum nógv í vanligum arbeiði sum gerast skal á sanatorinum, er nevndin sameint um at festa ein örindadrang.

6. Roknskapið fyri tíðina frá 1. oktbr. 1916 til 30. septbr. 1917 sýnir eitt driftsyvirskot uppá 1277 kr. 83 oyr.

Roknskapið sýnir eitt yvirskot, men tá tað í desember mánaði er golið 2500 kr., ið hoyra til tað farna roknskapsárið, má tað sanna bílæti vera eitt ársundirskot uppá 1222 kr. 17 øyr.

Tórshavn, tann 9. august 1918.

Nyholm Debess,
fmd.

S. P. úr Konoy.

H. C. W. Tórgard.

Ved Sagens 1. *Behandling* den 31. August vedtoges det efter Forslag af Tórgard at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 2. September valgtes: Konoy, Debess, Winther, Effersøe og Tórgard.

Den 16. September afgav Udvalget (Ordfører; Debess) saalydende

Nevndarálit.

Nevndin hevur ikki havt stundir til at kanna eftir teim atfíningum sum gjórdar eru viðvíkjandi sjúkahúsinum, vegum og øðrum viðurskiftum í Hoydølum. Vit halda, at tað sum neyðugt verður at gera av umvølingum gevst upp í hendi á tí millumtinganevnd sum vald verður. Hon fer so at kanna eftir, hvat ið neyðturviligt er at bota. Tað, sum ikki beinleiðis noyðist at verða gjørt, helst innanhýsis, heklur nevndin má goymast til tíðin kann ætlast at bliva lagaligari. Hvat viðvíkur vegir og hegn, halda vit at hetta eigir at kunna botast og umvalast, fyri størsta partin av Daniel Hoydal. Hetta er eisini álagt honum í teimum reglum sum hann er festur eftir. Fyri at hann kann fáa betri arbeiðsstundir heldur nevndin at tað má ansast eftir at hann ikki verður tikin til óneyðugt arbeiði, t. d. at ganga smáörindir oman til Havnar. Millumtinganevndin eigir at ansa eftir hesum og øðrum ið viðvíkur sjúkahúsinum.

Nevndin heldur at tað sum nú er fyriskipað við løningini til Daniel Hoydal ikki er so væl hóskandi sum ein kundi ynskt, t. d. heldur nevndin at tað er óhóskandi og tíðspillandi at Hoydal skal halda kúgv til sjálvs brúk; hetta ger viðurskiftini flókt og ger, at hann noyðist at spilla alt ov nógv tíð burtur til at røkja ávísta starv. Sjúkahúsið fær tessvegna ov lítið nýtt tíð hansara og arbeiðsevai. Tann broytan, sum gerst neyðug her má koma í lag við samvirkan millum millumtinganevndina og sjúkahlæknan.

Tað er havt á máli at festa ein örindadrong at ganga til handar á sjúkahúsinum. Hesin drongur skuldi so gingið nógv av teimum örindum og gjørt smávegis arbeiði, sum D. Hoydal nú noyðist at gera. Um hetta kann vera vert at fáa í lag, og um tað arbeiði, sum D. Hoydal nú noyðist at lata liggja av láni, við hesari fyriskipan kann bliva betri greitt úr hondum enn nú, eigir millumtinganevndin at hugsa um.

Tann lön, sum Daniel Hoydal nú fær fyri starv sítt er:

1. 1000 kr. í peningi,
2. frítt hús,
3. frítt brenni,
4. rætt til at taka sær fóður í Hoydølum til eina kúgv, har hann sjálvur ber allar útreiðslur, millum annað 50 kr. í leigu fyri fóðrið,
5. rætt til at velta í Hoydølum tað honum tørvar av eplum til húsbrúk.

Nú søkir hann um at fáa eitt dýrtíðartillegg uppá 200 kr. Nevndin heldur, at sum viðurskiftini eru nú má lønin sigast at vera í lægsta lagið, helst tá ein minnist at Hoydal situr við konu og 5 børnum. Tað má tí ætlast, at til onnur avgerð er gjörd vegna Hoydals lön og hansara størv í Hoydølum, eigir hann at vera hjálptur við peningi.

Tað eftirlit, sum landslæknin (Fysikus) hevur gjørt viðvíkjandi sjúkahúsinum í Hoydølum sýnir millum annað, at tað er tørvur á ákløðum (teppum); hetta hevur hann framfært fyri millumtinganevndini, ið var. Tað er nevndini kunnugt, at tílík áklæði ikki eru keypt síðani fyrst ið sjúkahúsið varð stovnað. Tørvur er á 70, men læknin heldur at

tað kann farast so lagaliga fram at tað verður einans keypt o. u. 25 í seinu, soleiðis at tað gongur nokkur tíð áðrenn öll eru keypt. Hetta mál heldur nevndin eisini má gevast millumtinganevndini í hendi.

Tess vegna at allar vörur eru vorðnar so dýrar og nógv törvast til húshaldið í Hoydølum, verður fyri hetta roknskapsárið, sum nú gongur stórt undirskot við driftini av sjúkahúsinum. Nevndin er ikki før at siga um húshaldið er væl eftiransað, men ræður hetta nógv um í eini slikari fyrirøku, sum hetta sjúkahúsið má sigast at vera. Her ræður tí nógv um at sjúkahlæknin og fyristöðufólkini á sjúkahúsinum eru eftiransin, í størri, sum í minni lutum. Hvussu stórt undirskotið verður er ikki nevndini kunnugt, men ætlast at fara vera at nógvar túsund krónur.

Tá henda byrða fellur niður á Føroya hýtisgrunn (Amtsrepartitionsfonden) sum frammanundan hevur nógvar útreiðslur, væntar nevndin at ríkiskassin veitir okkum styrk til driftina av sjúkahúsinum. Tað er okkum kunnugt at soverðin styrkur er veittur tilíðum sjúkahúsum í Danmark.

Tað má gevast í hendi millumtinganevndini og amtmanninum í felag at senda bønabrev til ríkisstýrið um hesa sök, tá roknskapsárið er liðið og tað sæst hvussu stórt undirskotið er.

Nevndin loyvir sær at framseta soljóðandi uppskot:

1. Til at hava umsjón við sjúkahúsinum í Hoydølum velist sum vanligt ein millumtinganevnd uppá 3 limir.
2. Tað gevst hesi nevnd uppi hendi at fáa í lag eina betri hóskaði fyriskipan fyri sjúkahúsinum í samanburð við tað sum frammanundan er havt á máli.
3. Frá 1. Oktbr. í ár og so leingi til onnur viðtøka er gjörd skal Daniel Hoydal nýta sum dýrtíðarljál 200 kr. árhaga.
4. Tá full vissa er fyri hvussu stórt undirskotið fyri sjúkahúsinum í Hoydølum er í hesum roknskapsárinum, gevst tað uppi hendi á hesari nevnd og amtmanni í felag at søkja studning frá ríkiskassanum.

Í sanatoriinevndini, lögtingið tann 16. september 1918.

Nyholm Debess.

M. A. Winther.

S. P. úr Konoy.

Med Forbehold med Hensyn til Ansættelse
af Bud, som jeg fraraader.

H. C. W. Tórgarð.

Oliver Effersøe.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 17. *September* vedtoges det at lade den overgaa til 3. *Behandling*.

Ved 3. *Behandling* den 19. *September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

Den 17. *September* valgtes til Medlemmer af det staaende Udvalg: *Debess, Konoy* og *Tórgarð*.

XC. Telefonvæsenet.*)

Til at behandle de i nærværende Samling foreliggende Sager, der vedrører Amtskommunens Telefonvæsen, blev der den 10. August valgt et Udvalg paa 5 Medlemmer, nemlig: R. Rasmussen, Thomsen, Winther, Effersøe og Matras.

1. Udvidelse af Telefonnettet.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli samt under Samlingen blev der fremlagt en Del Andragender om Udvidelse og Nyanlæg.

Ved Sagens 1. Behandling den 9. August vedtoges det at henvise den til ovennævnte Udvalg.

Den 29. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Udvalgsbetænkning.

Der foreligger følgende Andragender om Udvidelse og Nyanlæg:

1. Fra Sysselmand Effersøe om Udvidelse og Forbedring af Telefonnettet paa Sudersø særlig med Hensyn til:
  - a. Anlæg af en direkte Forbindelse mellem Tveraa og Vaag.
  - b. Anlæg mellem Tveraa—Famien.
  - c. Anlæg af Telefon til Øgrum.
  - d. Anlæg af Telefon til Vigerbirge.
2. Fra Købmænd i Vaag om en direkte Telefonlinie mellem Vaag og Tveraa.
3. Fra Forstanderskabet for Famien Kommune om Forbedring af Telefonforholdene sammesteds.
4. Fra Lagtingsmand M. Samuelson om Anlæg af Telefon til Langesand.
5. Fra Daniel M. Olsen af Tjørnevig om Anlæg af Telefon til denne Bygd.

Til de saaledes foreliggende Andragender skal Udvalget bemærke:

Med Hensyn til Nyanlæg af Telefon til Pladser, der ikke tidligere har haft Telefon, maa det tilraades, ogsaa af den Grund, at det nødvendige Materiel ikke kan skaffes tilveje, at udsætte saadanne Anlæg indtil videre. Dette gælder i det foreliggende Tilfælde for Bygderne Øgrum, Vigerbirge, Langesand og Tjørnevig.

Anderledes maa Forholdet stille sig, hvor det gælder Forbedringer eller Udvidelser af Telefonnettet for de Bygders Vedkommende, hvor Telefon er lagt, og gælder dette i Særlighed for de større Handelspladser, hvor Samtaletrafikken er meget betydelig samtidig med at Telegramafsendinger lægger stærkt Beslag paa Linien. At dette gør sig gældende paa Linien Tveraa—Vaag fremgaar af de under 1. og 2. nævnte Andragender. Det kan saaledes bemærkes, at disse to Bygder staar blandt de Stationer udenfor Thorshavn, der naar til det højeste Antal af afgaaede og ankomne Samtaler. I sidste Regnskabsaar var Tallene disse: Tveraa 17152 og Vaag 11310. Da der er flere Melleystationer paa Linien Tveraa—Vaag, vil det være let forstaaeligt, at Linien ikke kan bære Trafikken. Paa andre Strækninger, f. Eks. Thorshavn—Vestmanhavn og Thorshavn—Fuglefjord, hvor de samme Forhold have gjort sig gældende, har man for flere Aar tilbage dubleret Linierne. Det samme

*) Se Lagtingstidende 1917, Side 95.

maa blive Tilfældet for Linien Tveraa—Vaag, saaledes at der opnaas en direkte Forbindelse mellem disse betydelige Handelspladser. Dette nødvendiggøres ogsaa for at lette Fremkomsten af Telegrammer fra Vaag til Radiostationen i Tveraa.

Da der imidlertid er Mangel paa Liniemateriel, herunder Linietraad, vil Dubleringen af Linien Tveraa—Vaag næppe kunne iværksættes allerede nu, idet det manglende Materiel paa Grund af Krigen ikke menes at kunne fremskaffes. Man vil dog foreslaa, at der gives Driftsudvalget Bemyndigelse til at lade Arbejdet udføre saa snart som det nødvendige Materiel kan fremskaffes.

Med Hensyn til Andragendet fra Fannien bemærkes, at denne Bygd er meget lille og uden selvstændige Forretningsdrivende. De Forhold, der nu ønskes over, vil forbedres i høj Grad saasnart Linien Tveraa—Vaag er dubleret. Det vil derfor ikke være paatvengende allerede nu at foretage noget ved det foreliggende Andragende fra Fannien, og det foreslaas, at denne Sag udsættes indtil videre.

Forslag.

1. Driftsudvalget bemyndiges til saasnart som Forholdene tillader det at lade udføre Dublering af Telefonlinien Tveraa—Vaag.
2. Spørgsmaalet om Anlæg af Telefon til Bygderne Øgrum, Vigerbirge, Langesand og Tjørnevig samt Forbedring af Telefonforholdene i Fannien udsættes indtil videre.

Den 30. August fremlagdes saalydende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af M. Samuelsen:

Som nyt Punkt 2 foreslaas:

Driftsudvalget bemyndiges til at sætte Bygden Langesand i Forbindelse med Telefonnettet *enten* som Abonnent for sædvanlig Betaling med Abonnentledninger paa Gjaanoyri som Udgangspunkt *eller* ved at anlægge Station paa Langesand, det sidste paa Betingelse af at Haldersvig Sogn forpligter sig til at holde Stationen paa sædvanlig Maade.

I Udvalgets Punkt 2., der ændres til Punkt 3., udgaar Ordet Langesand.

Ved 2. Behandling den 4. September sættes Ændringsforslaget først under Afstemning men bortfaldt, idet kun 7 Medlemmer stemte for og ingen imod, hvorefter Udvalgets Forslag blev vedtaget med 17 Stemmer mod 0.

2. Forandring i Driftsreglementet.

Den 2. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) saalydende

Betænkning.

Til Udvalget er sket Henvendelse saavel fra Lagtingsmænd som fra Forretningsmænd om at faa indført den Ændring i det bestaaende Driftsreglement, at Tjenestetiden ved Centralstationerne, saavel i Thorshavn som paa Bygderne, begynder med Kl. 8 Formiddag i Stedet for som nu Kl. 9. Det anføres, at det især har Betydning i Sommertiden, at Tjenestetiden forandres som angivet.

Lagtinget har tidligere behandlet Spørgsmaalet om Ændring i Driftsreglementet i den antydede Retning, uden at der er blevet opnaaet Flertal for noget Forslag i saa Henseende. Efterhaanden, som Brugen af Telefonen er bleven mere almindelig, har det vist sig, at det ofte volder Vanskelighed med at naa frem med Samtalerne i Tjenestetiden. Det menes at ville hjælpe betydeligt, om man kunde forlænge Tjenestetiden med den ene Time

om Formiddagen, ogsaa af den Grund, at Telefonen er mindst optaget tidlig om Morgen. Dette vil Forretningsfolk kunne benytte sig af for inden kortest mulig Tid at naa frem til deres Forbindelse.

For Stationerne vil den paataente Ændring betyde længere Tjenestetid, men Spørgsmaal maa være af underordnet Betydning, naar der virkelig er Grund til at foretage Ændringen. Da det især er i Sommertiden, at Ændringen er paakrævet, kan man indskrænke sig til at forlænge Tjenestetiden for en vis Tid af Aaret, f. Eks. fra 1. Marts til Udgangen af September. For Stationerne vil der tabes en Del Ekstragebyrer, men den af Udvalget i en anden Sag foreslaaet Godtgørelse til Stationerne for Samtalegebyrer vil fuldt ud være Erstatning for, hvad der mulig tabes.

Udvalget tillader sig i Henhold til det anførte at stille følgende

Forslag.

I Driftsreglement for Amtskommunens Telefonvæsen indføres den Ændring, at Tjenestetiden saavel for Centralstationen i Thorshavn som Landstationerne i Tiden fra 1. Marts til 30. September begynder om Hverdage Kl. 8 Formiddag. Denne Ændring begynder med 1. Marts 1919.

Ved 2. Behandling den 4. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

3. Godtgørelse til Landstationerne.

Den 29. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) saalydende

Betænkning.

I Lagtingssamlingen 1906, hvor man behandlede forskellige Forhold vedrørende det paa dette Tidspunkt under Anlag varende Telefonnet, blev vedtaget et af paagældende Lagtingsudvalg fremsat saalydende Forslag:

»Som Vederlag for Driften tilsiges der indtil videre de vedkommende Landkommuner et Beløb af 3 Øre for hver takstpligtig Telefonsamtale, der føres til eller fra den paagældende Station.

Man regnede ikke dengang med, at Telefonvæsenet i de første Aar efter Anlægget skulde give saa betydeligt Underskud, som senere viste sig at blive Tilfældet. En af Hovedaarsagerne til disse Underskud var som bekendt de Uheld, der fulgte Kabelanlæggene. Telefondriften modtog i flere Aar betydelige Tilskud fra andre af Tingets Kasser for at holdes gaaende, ligesom man ogsaa forhøjede Samtaletaksterne. Da Underskudet vedvarede, og man ikke vedblivende kunde ofre de betydelige Tilskud fra andre af Tingets Kasser, som fordredes til Telefondriften, blev det i Tingsamlingen 1913 besluttet at inddrage den Landtelefonstationerne ydede Godtgørelse af 3 Øre for ankomne og afgaaende Samtaler, hvilken Godtgørelse, som det fremgaar af Tingbeslutningerne i 1906 og 1907 var tilsagt disse Stationer indtil videre. Landtelefonstationerne beholdt kun Ekstragebyrer og Budpenge. Efter at Lagtingets Beslutning var iværksat, maatte de stedlige Kommuner paa sine Steder tilskyde ret betydelige Beløb til Stationernes Betjening.

Paa det Tidspunkt, da Lagtinget inddrog den ommeldte Godtgørelse, beregnedes denne at andrage ca. 3500 Kr.

Med Regnskabsaaret 1913—14 begynder Telefondriften at give Overskud, og dette har været stigende og udgjorde i det sidst aflagde Regnskab, for 1916—17, 15726 Kr. 81 Øre. Dette Overskuds Fremkomst skyldes mange medvirkende Forhold bl. a. 1) den foretagne Takstforhøjelse, 2) at Godtgørelsen til Landstationerne inddroges, 3) at der indførtes bedre Kontrol med Stationerne, 4) at Brugen af Telefonen har været voksende, 5) at der er tilkommet flere Abonnenter o. s. v. Det kan heller ikke lades ude af Betragtning, at Udgifterne har været nedgaaende ved at Kabelforbindelsen med Suderøen blev nedlagt.

Efter alt hvad der foreligger, mener man at have Grund til at antage, at Telefon-driften fremtidig ved en økonomisk og forstandig Ledelse vil give aarlige Overskud.

Udvalget finder, at Telefonvæsenets nuværende Status er tilfredsstillende. Man mener derfor, at det nu kan overvejes, om man ikke, uden i betydelig Grad at nedsætte Overskuddet, kan tilbagegive Landstationerne en Del af den Godtgørelse, som inddroges ved Tingets Beslutning i 1913. Et Flertal (Rasmussen, Ellersøe, Thomsen og Matras) vil foreslå, at man allerede i Aar tager Beslutning herom. Ifølge en fra Driftsbestyreren modtagen Op-gørelse med Hensyn til Antallet af ankomne og afgaaede Samtaler for samtlige Landtelefon-stationer i sidste Regnskabsaar udgjorde det samlede Antal Samtaler 181,013. Dette vilde beregnet efter den Stationerne tidligere tillagte Godtgørelse af 3 Øre pr. takstpligtig Sam-tale, beløbe sig til 5430 Kr. 39 Øre for det nævnte Regnskabsaar, og som altsaa er kommet Telefonvæsenet tilgode. Regnet med et Gennemsnitstal af 4500 Kr. i de 4 Regnskabsaar siden Godtgørelsen inddroges til Fordel for Telefonvæsenet, faar man, at der er indvundet 18000 Kr. paa denne Konto. Flertallet finder, at det har Betydning, at Landstationerne gøres interesserede i, at Samtaletrafikken øges og Betjeningen er den bedst mulige, ved at der tillægges dem en vis Godtgørelse for de Samtaler, der ekspederes. Det bør derfor betinges, at den Godtgørelse, som saaledes ydes disse Stationer, uden Afdrag kommer Sta-tionsbestyrerne tilgode. Man forudsætter, at dette ikke vil have til Følge, at det Tilskud, der nu ydes af Kommunerne til Stationernes Betjening, bliver inddraget, da der jævnlig af Stationsbestyrerne klages over, at de bliver daarlig betalte for deres Arbejde.

Flertallet vil foreslå, at der indtil videre ydes Landtelefonstationerne en Godt-gørelse af $1\frac{1}{2}$ Øre for hver afgaaende og ankommende takstpligtig Samtale, og at der iøvrigt forholdes paa samme Maade som hidtil med Hensyn til Ekstragebyrer og Budpenge.

Et Mindretal (Winther) kan i Hovedsagen slutte sig til, hvad Flertallet har anført, men finder, at man foreløbig bør blive staaende ved den nu indførte Ordning. Skønt man nok tør regne med, at Telefonerne vil give Overskud, kan dette være meget varierende, eftersom Vedligeholdelsesudgifterne er større eller mindre. Nyanskaffelse af Kabel til Sko-penfjord vil bl. a. betyde en stor Udgift. Ogsaa naar henses til, at man, saasnart Forholdene tillade det, maa skride til yderligere Udvidelse af Telefonnettet, burde man til at vise Forsigtighed med at unddrage Telefonvæsenet nogen af dets nuværende Indtægter. Mindre-tallet kan derfor ikke tiltræde det Forslag, Flertallet vil fremsætte.

Flertallet fremsætter følgende

Forslag.

Som Tilskud til Driften af Landtelefonstationerne tilstaas der indtil videre de vedkommende Landkommuner $1\frac{1}{2}$ Øre for hver takstpligtig Samtale, der fører til eller fra den paagældende Station. Det betinges, at denne Godtgørelse i sin Helhed udbetales til vedkommende Stationsbestyrere.

2. *Behandling* foretoges den 4. September. Overgang til 3. *Behandling* vedtoges.

Ved 3. *Behandling* den 19. September fremlagdes saalydende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af Joon Rasmussen:

1 Udvalgets Forslag ændres Tallet » $1\frac{1}{2}$ » til »3».

Ændringsforslaget sattes først under Afstemning men bortfaldt, idet kun 4 Med-lemmer stemte for og ingen imod, hvorefter Udvalgets Forslag vedtoges med 19. Stem-mer mod 0.

4. Forhøjelse af Driftsbestyrerens Løn.

Den 9. August fremlagdes et *Andragende fra Driftsbestyrer Jacobsen* om Lønfor-højelse, hvilket Andragende ved Sagens 1. *Behandling* blev henvist til foranævnte Udvalg.

Den 2. September afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Betænkning.

Driftsbestyrer Jacobsen ansøger om Lønforhøjelse. Hans nuværende Løn er 3750 Kr. Andrageren anfører, at hans Løn er utilstrækkelig under den herskende Dyrtd. Sammenlignet med hvad Ingeniører i Danmark og andre Lande nu har i Løn, mener han, at den Løn, der nu bydes ham, er meget ringe. Dette gælder ogsaa, naar han sammenholder sin Løn med, hvad der bydes Personer heroppe med en tilsvarende Uddannelse som hans.

Der har tidligere foreligget Andragender fra Driftsbestyrer Jacobsen om Lønforhøjelse. Man skal i saa Henseende henvise til Tidenden for Aarene 1915, Side 122 og 1916, Side 90. I Samlingen 1915 vedtog man a) at Driftsbestyreren skulde faa første Løntillæg udbetalt et Aar tidligere end i Lønvilkaarene bestemt og b) at Bestemmelsen om, at Telefonvæsenet skulde oppebære 50 pCt. af Honorarer, som tillagdes Driftsbestyreren for Arbejder, der ikke var amtskommunale, skulde bortfalle, saaledes at Driftsbestyreren oppebar den fulde Betaling.

I Samlingen 1916 vedtog Tinget at bevilge Driftsbestyrer Jacobsen et personligt Løntillæg af 500 Kr. om Aaret.

Man har saaledes stillet sig særdeles velvilligt overfor Driftsbestyreren, hvis faste Løn til 1. April 1919, da det 2. Løntillæg indtræder, er naaet op paa 4000 Kr.

Det er endvidere Udvalget bekendt, at Andrageren ved Arbejder, han har udført for Amtskommunen, Landkommuner o. a. har kunnet regne med et noksaa betydeligt Tillæg til den Løn, han oppebærer af Telefonvæsenet. Udvalget skønner, at alt sammenlagt maa Driftsbestyrerens Lønforhold betegnes som forsvarlige for Tiden.

Man kan efter det anførte ikke gaa med til at foreslaa nogen Lønforhøjelse.

Forslag.

Der svares Driftsbestyreren, at Tinget ikke for Tiden kan bevilge hans Andragende om Lønforhøjelse.

Ved Sagens 2. Behandling den 4. September sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

5. Lønforhøjelse til Telefondamerne ved Hovedcentralen.

Ved Tingets Aahning den 29. Juli fremlagdes et Andragende fra Telefondamerne ved Centralen i Thorshavn om Lønforhøjelse.

Ved Sagens 1. Behandling den 9. August henvises den til forannævnte Udvalg.

Den 29. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Betænkning.

I Samlingen 1917 vedtog Tinget i Anledning af et derom fremsat Andragende at forhøje Lønnen for Telefondamerne ved Centralstationen i Thorshavn. Lønforholdene blev ordnede saaledes: Begyndelsesløn 400 Kr. stigende til 650 Kr. efter 3 Aars Tjenestetid. Denne Lønbestemmelse gjaldt fra 1. Oktober 1917.

Desuden vedtog man at bevilge Damerne ved Centralstationen for Regnskabsaaret 1917-18 et Dyrtdstillæg, som svarede til 15 pCt. af den af hver af de betjenende Damer oppebaarne Løn.

Til indeværende Tingsamling er atter indkommet Andragende fra 3 af de ommeldte Telefondamer, hvori ansøges om yderligere Lønforhøjelse. Andragendet begrundes ved

Dyrtiden og anføres det, at den i Fjor skete Lønforhøjelse for Andragerne kun betød et maanedligt Tillæg til Lønnen af 7 Kr., saaledes at de nu har 62 Kr. maanedlig. Denne Løn finder Andragerne er ganske utilstrækkelig naar henses til, hvad der som billigste Godtgørelse kan regnes til Kost og Logi pr. Dag. Der andrages herefter om, at Lønnen maa blive forhøjet med 400 Kr. regnet fra 1. Januar i Aar.

Det maa indrømmes, at en Løn af 62 Kr. pr. Maaned, Dyrtidstillæg iberegnet, ikke er meget betydelig under de nu herskende Forhold, naar højeste Lønsats er naaet. Udvalget mener dog ikke, at det vil være heldigt allerede nu, hvor Forholdene i det hele taget er saa usikre, at foretage nogen Forandring i de forrige Aar fastsatte Lønbestemmelser, selv om man kunde indrømme, at Lønsatsene var for lave. Man vil derfor foreslaa, at man indtil videre følger den Fremgangsmaade at give Dyrtidstillæg gældende for et Regnskabsaar ad Gangen.

Udvalget skal derfor tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Der bevilges Telefondamerne ved Centralstationen i Thorshavn for Regnskabsaaret 1918—19 et Dyrtidstillæg, der svarer til 35 pCt. af den Løn, som hver af de onnmeldte Damer oppebærer.

Ved Sagens 2. Behandling den 4. September vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Den 5. September fremlagdes saalydende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag af Debess, Tórgarð, P. Niclasen og R. Niclasen:

I Udvalgets Forslag ændres Tallet 935⁰ til 950⁰.

Ved 3. Behandling den 7. September sattes *Ændringsforslaget* først under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag saaledes ændret vedtoges med 21 Stemmer mod 0.

6. Betaling for Udbringning af Radiotelegrammer.

Den 9. August fremlagdes en *Skrivelse fra Driftsbestyrer Jacobsen* angaaende Betaling for Udbringning af Radiotelegrammer.

Ved Sagens 1. Behandling den 15. August henvises den til forannævnte Udvalg.

Den 29. August afgav Udvalget (Ordfører: Winther) følgende

Betænkning.

Da Tinget i 1916 behandlede Taksterne for Radiotelegrafforbindelsen mellem Thorshavn og Tveraa, blev der ikke indført nogen Bestemmelse om, at der for Udbæring af saadanne Telegrammer skulde betales Budpenge. Det viste sig inddlertid snart, at der paa Telefonstationerne opstod stor Misforståelse over at udbringe Telegrammerne uden Vederlag. For enkelte Stationers Vedkommende betød det et stort Arbejde, som man ikke fik nogen Godtgørelse for. Stationen i Tveraa modtager saaledes ca. 200 Telegrammer om Maaneder. Driftsudvalget vedtog derfor, skønt man savnede Hjemmel dertil, foreløbig som Prøve at afkræve Afsenderne af indenlandske Radiotelegrammer Budpenge efter de samme Regler som gælde for Telefontelegrammer, selvfølgelig Thorshavn undtagen, da Udbæringen her er Telefonvæsenet uvedkommende.

Driftsbestyreren oplyser, at den indførte Ordning hidtil har gaaet meget godt.

Da Driftsbestyreren nu har henstillet til Lagtinget at faa dette Forhold ordnet saaledes, at man faar Hjemmel til at afkræve Budpenge for Radiotelegrammer, skal Udvalget tillade sig at stille følgende

Forslag.

Amtmanden anmodes om paa Lagtingets Vegne at antræge hos Ministeriet for offentlige Arbejder om Approbation paa, at der for Radiotelegrammer, der gaar mellem Thorshavn—Tveraa, afkræves Afsenderne Budpenge for Udbringning af disse Telegrammer efter samme Regler som for Telefontelegrammer, nemlig 10 Øre for indtil 1 km og udenfor 1 km 10 Øre + Skydstakst, undtagen for Telegrammer til Thorshavn, for hvilke der ikke kræves Budpenge. Skal et Telegram befordres udenfor 1 km fra en Station, uden at der er medtelegraferet tilstrækkelige Budpenge, kan Stationen lade det gaa videre pr. Post.

Ved Sagens 2. *Behandling* den 4. September sættes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

Fra Ministeriet for offentlige Arbejder er modtaget saalydende Skrivelse:

Ministeriet for offentlige Arbejder.
København, den 10. December 1918.

Efter Modtagelsen af Hr. Amtmandens Skrivelse af 7. September d. A. bifalder Ministeriet herved, at der vil være at afkræve Afsendere af Radiotelegrammer mellem Thorshavn og Tveraa Budpenge for Udbringning efter samme Regler som for Telefontelegrammer, nemlig 10 Øre indtil 1 km og udenfor 1 km 10 Øre + Skydstakst, dog under Forudsætning af, at disse Budpenge kun beregnes for Radiotelegrammer mellem Steder paa selve Færøerne indhyrdes, men ikke for Telegrammer til Thorshavn By, for hvilke der ikke kræves Budpenge. Skal et Telegram befordres udenfor 1 km fra en Station, uden at der er medtelegraferet tilstrækkelige Budpenge, kan Stationen lade det gaa videre pr. Post.

Hvilket tjenstlig meddeles til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse.

Hassing Jørgensen.

P. F. Krarup.

Til
Amtmanden over Færø Amt.

XCI. De af Amtmanden ene afgjorte Sager.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes Tingets Journal, Kopibog og Regningsjournal som Regnskab for de af Amtmanden ene afgjorte Sager, og s. D. henvistes Sagen til *Udvalget for de af Amtmanden ene afgjorte Sager*.

Den 12. September fremlagdes saalydende, af Udvalget afgivne

Betænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist Lagtingets Regningsjournal og Kopibog, hvilke Bøger Udvalget har gennemgaaet, særlig for Tiden fra Olajdag 1917 til Olajdag i Aar.

Udvalget har ikke fundet Anledning til at fremsætte noget Forslag til Vedtagelse denne Sag vedrørende.

Den 17. September kom Sagen til Behandling, idet Ordføreren refererede Betænkningen.

XCII. Vedtagelser med Hensyn til de kommunale Anliggender.

Den 30. Juli valgtes til Medlemmer af de staaende Udvalg i Henhold til Forretningsordenens § 8:

1. For de *Kirkekasserne* vedkommende Sager:
Provsten, Konoy og Torgard.
2. For de *Skydskassen* vedkommende Sager:
Thomsen, J. H. Poulsen og J. Rasmussen.
3. For de Sager, som vedkomme *Landkommunerne i Almindelighed*:
Konoy, Debess og J. Poulsen.
4. *Budgetudvalget*, for de Sager, som vedkomme:
  - a. *Amtsrepartitionsfonden*,
  - b. *Amtsfattiggassen*,
  - c. *Den økonomiske Fond, Grindegarnet i Vestmanhøen samt Renterne af det Hansenske Legat*
 Winther, R. Niclasen, Strøm, Guttusen, Effersøe, Matras og A. Samuelsen.

5. For forskelligartede Sager:

R. Rasmussen, J. H. Poulsen og P. Niclasen.

6. For de af Amtmanden ene afgjorte Sager:

Thomsen, R. Rasmussen og J. Poulsen.

1. Vedkommende Skydskassen.

Efter Forslag af vedkommende Udvalg vedtoges den 17. September til Bestridelse af Skydskassens Udgifter for Regnskabsaaret 1918—19 at paaligne et Beløb af 6349 Kr. 89 Øre, der i Henhold til Lovene af 17. Marts 1865 og 14. Januar 1881 fordeles saaledes mellem Kommunerne:

		Skydsudgifter		Til- sammen
		Særlige	Fælles	
		Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
1	Klaksvig Sogns Kommune	72 12	243 88	316 00
2	Viderejde — —	37 26	126 00	163 26
3	Fuglø og Sving Sognes Kommune	31 97	108 08	140 05
4	Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune..	40 16	135 80	175 96
5	Andefjord, Fuglefjord og Lervig Sognes Kommune	75 54	397 04	472 58
6	Funding Sogns Kommune	20 94	110 04	130 98
7	Næs — —	47 89	251 72	299 61
8	Gøte — —	24 19	127 12	151 31
9	Sjov — —	36 15	190 12	226 27
10	Ejde — —	37 66	197 96	235 62
11	Vestmanhavn — —	17 20	172 76	189 96
12	Kvivig — —	12 88	129 36	142 24
13	Kollefjord — —	8 59	86 24	94 83
14	Kvalvig — —	9 15	91 84	100 99
15	Haldersvig og Saxen Sognes Kommune	12 77	128 24	141 01
16	De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø....	35 77	175 84	211 61
17	Nolsø Sogns Kommune	14 58	71 68	86 26
18	Midvaag — —	14 27	147 84	162 11
19	Sandevaag — —	12 32	127 68	140 00
20	Sørvaag — —	15 97	165 48	181 45
21	Bø — —	2 73	28 28	31 01
22	Myggenæs — —	4 59	47 60	52 19
23	Sandø Præstegælds Kommune	103 67	368 76	472 43
24	Kvalbø Sogns Kommune	5 98	194 04	200 02
25	Frodebø — —	13 15	426 16	439 31
26	Porkere — —	4 66	150 92	155 58
27	Vaag — —	7 88	255 36	263 24
28	Sumbø — —	4 50	145 88	150 38
29	Famien — —	1 43	46 20	47 63
30	Thorshavns Kommune	131 16	644 84	776 00
		857 13	5492 76	6349 89

2. Vedkommende de enkelte Landkommuner.

- a. Fra Johan Elias Michelsen af Gaasedal var indkommet en Besværing over den ham af Forstanderskabet for Bø Sogns Kommune paalignede Formue- og Lejlighedsskat for Aarene 1916—17 og 1917—18.
Lagtinget vedtog den 13. September følgende:
»Lagtinget anser Hr. Johan Elias Michelsen af Gaasedal for ikke at være skattepligtig til sin Opholds- og Forsørgelseskommune: Bø Sogns Kommune i Regnskabsaarene 1916—17 og 1917—18, da hans Indtægter har været for smaa til at svare Skat af.«
- b. Fra Firmaet Rasmus Rasmussens Enke af Sandevaag var indkommet en Besværing over den Firmaet for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Formue- og Lejlighedsskat.
Lagtinget vedtog den 13. September at nedsætte det paalignede Skattebeløb (108 Kr.) med 18 Kr. til 90 Kr.
- c. Fra Købmand H. M. Thomsen af Kollefjord var indkommet en Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Formue- og Lejlighedsskat.
Lagtinget vedtog den 13. September at svare Klageren:
»Tinget finder ikke Anledning til at nedsætte den Dem for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Kommuneskat.«
- d. Fra Peter Hans Müller af Kvivig var indkommet en Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Formue- og Lejlighedsskat.
Lagtinget vedtog den 13. September at nedsætte det paalignede Skattebeløb (72 Kr.) med 12 Kr. til 60 Kr.
- e. Fra Købmand Theodor Weihe af Skaale var indkommet en Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Kommuneskat.
Tinget vedtog den 13. September at svare Klageren:
»Tinget finder ikke Anledning til yderligere at nedsætte den Dem for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Kommuneskat.«
- f. Fra Skibsfører Olaf Joensen af Viderejde var indkommet en Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Formue- og Lejlighedsskat.
Tinget vedtog den 13. September at nedsætte det paalignede Skattebeløb (60 Kr.) med 5 Kr. til 55 Kr.
- g. Fra Johannes Pauli Hammer af Nolsø var indkommet en Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Formue- og Lejlighedsskat.
Tinget vedtog den 13. September at nedsætte det paalignede Skattebeløb (18 Kr.) med 3 Kr. til 15 Kr.
- h. Fra Aktieselskabet Thorshavns Handelsforening var indkommet en Besværing over den Aktieselskabets Filial paa Strænder for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Kommuneskat.
Tinget vedtog den 13. September at nedsætte det paalignede Skattebeløb (110 Kr.) med 15 Kr. til 95 Kr.
- i. Fra Firmaet J. P. Evensen & Søn af Thorshavn var indkommet en Besværing over den Firmaets Filial paa Strænder for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Kommuneskat.
I Anledning heraf vedtog Tinget den 13. September at nedsætte det paalignede Skattebeløb (110 Kr.) med 15 Kr. til 95 Kr.
- j. Fra Købmand J. E. Thomsen af Sandevaag var indkommet en Besværing over den Kommuneskat, der er paalignet hans Filial i Bygden Ejde for Aaret 1917—18.
Tinget vedtog den 13. September følgende:
»Købmand J. E. Thomsen af Sandevaag er ikke forpligtet til at betale den hans Handelsfilial paa Ejde for Skatteaaret 1917—18 paalignede Kommuneskat, da Forstanderskabet for Ejde Sogns Kommune har undladt at meddele ham og hans Opholdskommune Underretning om den skete Skatteansættelse til Erhvervskommunen.«
- k. Fra H. E. Schröter af Kvalbø var indkommet en Besværing over den ham for Regnskabsaaret 1917—18 paalignede Kommuneskat.

Tinget vedtog den 16. September at svare Klageren:

»Lagtinget finder ikke Anledning til at behandle tilsendte Skatteklage, da den først er tilsendt efter Udgangen af April Maaned.»

1. Angaaende Forholdet mellem Skatten efter Marketal og Formue og Lejlighed for Tidsrummet fra 1. Oktober 1918 til 30. September 1921 vedtoges den 19. September i Henhold til Kommunallovens § 22:

Det approberes, at Skatten i nedennævnte Kommuner lignes saaledes

	Efter Marketal	Efter Formue og Lejlighed
Vaag Sogns Kommune.....	$\frac{1}{10}$	$\frac{15}{10}$
Sandevaag Sogns Kommune.....	$\frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$
Haldersvig og Saxen Sognes Kommune.....	$\frac{1}{7}$	$\frac{6}{7}$
Frødebø Sogns Kommune.....	$\frac{1}{20}$	$\frac{19}{20}$

Amtmanden anmodes om at indhente Forslag fra de Forstanderskaber, som ikke have indsendt noget i saa Henseende samt foranstalte dem approberede. Approbation meddeles dog ikke paa højere Skat paa Jordegodset end en Femtedel.

I Henhold til denne Vedtagelse er det af Amtmanden approberet, at Skatten i nedennævnte Kommuner for Tidsrummet fra 1. Oktober 1918 til 30. September 1921 lignes saaledes

	Efter Marketal	Efter Formue og Lejlighed
Klaksvig Sogns Kommune.....	$\frac{1}{15}$	$\frac{14}{15}$
Viderø — —	$\frac{1}{15}$	$\frac{14}{15}$
Fuglø og Svinsø — —	$\frac{1}{10}$	$\frac{9}{10}$
Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune.....	$\frac{1}{10}$	$\frac{9}{10}$
Fuglefjord Sogns Kommune.....	$\frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$
Andefjord — —	$\frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$
Lervig — —	$\frac{1}{12}$	$\frac{11}{12}$
Sjov — —	$\frac{1}{6}$	$\frac{5}{6}$
Næs — —	$\frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$
Gøte — —	$\frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$
Ejde — —	$\frac{1}{6}$	$\frac{5}{6}$
Funding — —	$\frac{1}{7}$	$\frac{6}{7}$
Vestmanhavn — —	$\frac{1}{12}$	$\frac{11}{12}$
Kollefjord — —	$\frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$
Kvivig — —	$\frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$
Kvalvig — —	$\frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$
De fornede Sognes Kommuner i Sydstrømø Præstegæld..	$\frac{1}{5}$	$\frac{4}{5}$
Nolsø — —	$\frac{1}{5}$	$\frac{4}{5}$
Midvaag Sogns Kommune.....	$\frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$
Sørvaag — —	$\frac{1}{15}$	$\frac{14}{15}$
Bø — —	$\frac{1}{7}$	$\frac{6}{7}$
Myggenæs — —	$\frac{1}{5}$	$\frac{4}{5}$
Porkere — —	$\frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$
Sumbø — —	$\frac{1}{10}$	$\frac{9}{10}$
Famien — —	$\frac{1}{6}$	$\frac{5}{6}$
Sandø Præstegælds Kommune.....		
Sand Sogn.....	$\frac{1}{7}$	$\frac{6}{7}$
Skaalevig, Husevig og Skus Sogne.....	$\frac{1}{6}$	$\frac{5}{6}$
Skopen Sogn.....	$\frac{1}{25}$	$\frac{24}{25}$
Kvalbø Sogns Kommune.....	$\frac{1}{14}$	$\frac{13}{14}$

3. Vedkommende Amtsrepartitionsfonden.

Sagen om Ligning til Amtsrepartitionsfonden kom til endelig Behandling den 17. September. Der blev vedtaget for Aaret 1918 -19 til Amtsrepartitionsfondens Fornødenheder at udskrive et samlet Beløb af 31940 Kr. 55 Øre, hvoraf 6388 Kr. 11 Øre paalignes Amtets matrikulerede Jordegods med 1 Kr. 50 Øre pr. Skattemark, medens 25552 Kr. 44 Øre lignes paa Kommunerne i Amtet. Det sidstnævnte Beløb er ifølge Lov af 5. Marts 1909 fordelt paa Kommunerne saaledes, at Halvdelen er fordelt efter Folkemængden ved sidste Folketælling og Halvdelen efter Lagtingets Skøn. Den vedtagne Fordeling af hele det Kommunerne paalignede Beløb vil fremgaa af nedenstaaende Repartition:

Løbe-Nr.	Sognenes Navne		Efter Folkemængde ($\frac{1}{2}$)		I Henhold til Lag- tingets Ved- tagelse ($\frac{1}{2}$)	Tilsammen	
			Folketal	Kr. Ø.		Kr. Ø.	
1	Klaksvig	Sogn	871	567 27	633 00	1200 27	
2	Viderejde	—	450	293 08	300 00	593 08	
3	Fuglø	—	186	121 14	100 00	221 14	
4	Svinø	—	200	130 26	93 00	223 26	
5	Kunø	—	198	128 95	53 00	181 95	
6	Mygledal	—	113	73 60	56 00	129 60	
7	Husum	—	174	113 32	100 00	213 32	
8	Fuglefjord	—	615	400 54	370 00	770 54	
9	Lervig	—	423	275 49	213 00	488 49	
10	Andefjord	—	380	247 49	146 00	393 49	
11	Funding	—	393	255 95	200 00	455 95	
12	Næs	—	899	585 50	390 00	975 50	
13	Gøte	—	454	295 68	214 00	509 68	
14	Sjov	—	679	442 22	207 00	649 22	
15	Ejde	—	707	460 46	177 00	637 46	
16	Kvivig	—	462	300 89	267 00	567 89	
17	Kollefjord	—	308	200 60	120 00	320 60	
18	Kvalvig	—	328	213 62	267 00	480 62	
19	Haldersvig	—	411	267 68	146 00	413 68	
20	Saksen	—	47	30 61	67 00	97 61	
21	Vestmanhavn	—	617	401 84	385 00	786 84	
22	Kirkebø	—	255	166 08	213 00	379 08	
23	Kalbak	—	112	72 94	113 00	185 94	
24	Thorshavns udenbys Sogn	—	261	169 99	51 00	220 99	
25	Nolsø	Sogn	256	166 73	133 00	299 73	
26	Midvaag	—	528	343 88	270 00	613 88	
27	Sandevaag	—	456	296 98	214 00	510 98	
28	Sørvaag	—	591	384 91	295 00	679 91	
29	Bø	—	101	65 78	72 00	137 78	
30	Myggenæs	—	170	110 72	93 00	203 72	
31	Sand	(med Dimon)	487	317 17	237 00	554 17	
32	Skopen	—	314	204 50	93 00	297 50	
33	Skaalevig	—	189	123 09	173 00	296 09	
34	Husevig	—	198	128 95	120 00	248 95	
35	Skue	—	129	84 02	54 00	138 02	
36	Porkere	—	539	351 04	133 00	484 04	
37	Famien	—	165	107 46	70 00	177 46	
38	Sumbø	—	521	339 32	230 00	569 32	
39	Vaag	—	912	593 97	1071 00	1664 97	
40	Kvalbø	—	693	451 34	260 00	711 34	
41	Frodebø	—	1522	991 25	1877 00	2868 25	
42	Thorshavns Kommune	—	2303	1499 91	2500 22	4000 13	
	Summa	—	19617	12776 22	12776 22	25552 44	

4. Vedkommende Amtsfattigkassen.

I Henhold til Fattiglovens § 5 (jfr. § 9) bevilgedes den 18. September følgende Beløb til Kommunerne for Regnskabsåret 1918—19:

Til Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune:

Mygledal Sogn ..... 150 Kr.

5. Vedkommende den økonomiske Fond.

a. Ang. Sysselmændenes Indberetninger om Veje, Broer og Landingssteders Tilstand.

Den 4. September vedtog Tinget følgende af Budgetudvalget afgivne

Betænkning.

Der foreligger Indberetninger fra samtlige Sysselmænd med Undtagelse af Sysselmanen i Strømø Syssel.

I. *Norderøernes, Østerø og Sando Syssler.*

Intet særligt at bemærke.

II. *Vaago Syssel.*

Sysselmanen bemærker, at en enkelt Strækning af den offentlige Vej i Sørvaag «úti á lið» og nogle Strækninger henimod «úti á bakka» bør forsynes med Rækværk paa den Side, der vender mod Stranden. Der tilraades en Henstilling til Forstanderskabet i saa Henseende.

Udvalget stiller følgende

Forslag.

Amtmanden anmodes om at henstille til Forstanderskabet for Sørvaag Sogns Kommune at foretage de nødvendige Sikkerhedsforanstaltninger ved de omhandlede Vejstrækninger.

III. *Sunderø Syssel.*

I Fjor indberettede Sysselmanen, at Landingsstedet paa «Skálamøle» i Kvalbo, til hvis Udbedring Lagtinget i sin Tid havde givet Tilskud, ikke var blevet forsvarlig vedligeholdt. Tinget vedtog at anmode Amtmanden om at foranledige, at Landingsstedet blev istandsat snarest muligt.

Sysselmanen indberetter nu, at det omhandlede Landingssted endnu ikke er blevet udbedret. Forstanderskabet har paataget sig Forpligtelsen til Vedligeholdelsen. Imidlertid kræves der antagelig en Del Materialer, Cement m. v. til Arbejdets Udførelse. Materialer, som mulig vanskelig kan skaffes for Tiden.

Forslag.

Amtmanden anmodes om at paalægge Forstanderskabet for Kvalbo Sogns Kommune at lade Landingsstedet ved «Skálamøle» udbedre saa snart som Omstændighederne tillade det.

b. Ang. Tilskud til Broer.

Den 9. og 12. September vedtog Tinget følgende af Budgetudvalget afgivne

Betænkning.

Følgende Andragender om Tilskud til Broer er indkomne til Tinget:

1. Fra Ejere og Besiddere af »Fjallshagi« i Vestmanhavn om Tilskud til en Jærnskinnebro over »Gjögvará«.

Andragerne anfører, at det for dem har Betydning at faa Broen anlagt for at lette om Transport af Gødning til en for 7 Aar siden indlagt Trø af »Fjallshagi«. Broens Længde angives til 7 Favne, Bredden til 1 Favn.

Forstanderskabet har anbefalet Sagen. Der foreligger ingen Udtalelse fra Forstanderskabet om at dette, i Tilfælde af at Tilskud ydes fra Lagtinget, vil paatage sig det fremtidige Vedligehold. Heller ikke er det oplyst, om Anlægget vil have Betydning for andre end Andragerne.

Saaledes som Sagen foreligger, kan der ikke tages Stilling til den i Aar, ogsaa af den Grund, at der ingen Beregning foreligger over Anlægsudgifterne.

For at Tinget i Henhold til den hidtil fulgte Praksis kan yde Tilskud, maa det være godtgjort, at Anlægget vil faa almindelig Betydning for paagældende Bygd, samt at Kommunen paatager sig det fremtidige Vedligehold.

Forslag.

1. Sagen udsættes til næste Aar.
  2. Amtet anmodes om at indhente en Udtalelse fra Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune med Hensyn til
    - a. hvorvidt Anlægget kan betegnes som værende af almindelig Betydning for Vestmanhavn Bygd,
    - b. om Forstanderskabet vil forpligte Kommunen til det fremtidige Vedligehold.
  3. Hvis Forstanderskabets Svar ad a. og b. bliver bekræftende, anmodes Amtet om at lade Tingets Tillidsmænd undersøge Forholdene samt afgive Betænkning med Overslag over Anlægsudgifterne.
2. Andragende fra Kvivig Sogns Kommune om Tilskud til en Stenbro over »Breiðá« paa Vaalen.

Forstanderskabet vil paatage sig at vedligeholde Anlægget som offentligt.

Tingets Tillidsmand har ikke undersøgt Forholdene paa Stedet, og der foreligger ikke noget Overslag over Udgifterne.

Forslag.

1. Sagen udsættes til næste Aar.
  2. Amtet anmoder om at indhente Betænkning og Overslag fra Tingets Tillidsmand.
  3. Andragende fra Beboere i Gaasedal om Anlæg af en Bro over Dalsá i Gaasedal.
- Sagen har været i Tinget i Samlingerne 1915 (v. Tidenden 1915, Bilag 19, B. 8.) og 1917 (v. Tidenden 1917, Bilag 8. II. 6.). I 1915 vedtog man en Bevilling paa 285 Kr. paa Beløbene af, at vedkommende Kommunalforstanderskab vilde forpligte Sognet at overtage Broen som offentlig og vedligeholde den.

I Samlingen 1917 forelaa en Udtalelse fra Forstanderskabet om, at man ikke vilde overtage Broen, men at man havde vedtaget, at lade Broen bortfalde. — Tinget tog i Sagen følgende Beslutning:

»Lagtinget opfordrer Forstanderskabet for Bø Sogns Kommune til at anlægge en forsvarlig Kørebro over Dalsá ved Gaasedal, saasnart Omstændighederne tillade det.»

Af det nu indsendte Andragende fremgaar, at Broen ikke er paabegyndt, men paa den anden Side udtales intet om, at Forstanderskabet ikke skulde være villigt til at lade Broen bygge, naar Omstændighederne tillade det. Det maa antages, at det er vanskeligt for Tiden at anskaffe de nødvendige Materialier.

Udvalget finder, at Tinget kun kan henviser til, hvad der blev vedtaget i sidste ordinære Tingsamling.

Forslag.

Der svares Andragerne, at Tinget, under Henvisning til Beslutningen i forrige Tingsamling, ikke finder Anledning til for Tiden at foretage videre ved Sagen.

4. Andragende fra Forstanderskabet for Myggenæs Sogns Kommune om Tilskud til en Træbro i Bygden Myggenæs.

Det oplyses i Forstanderskabets Skrivelse, at Broen, hvortil Tilskud søges, allerede er opført, og at Materialerne har kostet 100 Kr. 20 Øre. Den nye Bro er opført i Stedet for en ældre, som sidste Vinter bortreves ved Tøbrud. Hvor meget der er medgaaet til Formandsløn er ikke oplyst.

Udvalget finder, at der er Anledning til at bevilge et Tilskud, idet man dog maa beklage, at der ikke til Anlægget er anvendt et mere varende Materiale end Tømmer.

Forslag.

1. Som Tilskud til en opført Træbro i Bygden Myggenæs bevilges af økonomisk Fond $\frac{2}{5}$ af de medgaaede Materialer 100 Kr. 20 Øre med 60 Kr. 72 Øre.
  2. Beløbet udbetales, naar der fra Forstanderskabet foreligger Erklæring om, at man forpligter Kommunen til fremtidig at vedligeholde Anlægget som offentligt og Anlæggets forsvarlige Udførelse er godtgjort ved Syn, foretaget af Tingets Tillidsmand eller af en af Amtmanden udnævnt Mand.
5. Andragende fra Forstanderskabet for Famien Sogns Kommune om Tilskud til en Betonbro over «Åin mikla» i Famien.

I Samlingen 1915 bevilgede Tinget til Anlæg af nævnte Bro et samlet Beløb af 357 Kr., nemlig:

$\frac{3}{5}$ af Materialer og Redskaber, indtil	291 Kr.
$\frac{2}{5}$ af Formandsløn, indtil	66 —
	<u>357 Kr.</u>

Da Anlægget ikke kunde udsættes, er Arbejdet nu blevet udført, men Udgifterne har været betydelig højere end beregnet af Tingets Tillidsmand. Der ansøges nu om, at Tinget forhøjer Tilskudet fra økonomisk Fond i samme Forhold, som Anlægsudgifterne er stegne ved Prisforhøjelsen paa Materialer, samt en højere Formandsløn.

Ifølge en Andragendet bilagt Opgørelse over Udgifterne til Materialer og Formandsløn, hvilke Poster man har sammenholdt med Bilag til Kommunens Regnskab for 1916—17 og fundet at være overensstemmende med paa disse Bilag opførte og betalte Regninger, har Udgifterne stillet sig saaledes:

Materialer og Fragt	852 Kr. 34 Øre
Formandsløn	142 — 00 —
	<u>994 Kr. 34 Øre</u>

Da Anlægget, efter hvad der foreligger oplyst, maa antages at have været paatrængende nødvendigt og ikke har kunnet udsættes, finder Udvalget, at der er Grund til at forhøje Tilskudet fra økonomisk Fond i samme Forhold som Prisstigningen har gjort sig gældende.

Forslag.

Af økonomisk Fond bevilges til Famien Sogns Kommune Tilskud til Anlægget af en opført Jærbetonbro over «Åin mikla» med

$\frac{2}{5}$ af Materialer og Fragtudgifter	511 Kr. 41 Øre
$\frac{3}{5}$ af Formandsløn	85 — 20 —
	<u>ialt... 596 Kr. 61 Øre</u>

Beløbet udbetales, naar Anlæggets forsvarlige Udførelse er godtgjort ved Syn, foretaget af Tingets Tillidsmand eller en af Amtet udnævnt Mand, og Forstanderskabet har forpligtet Kommunen til det fremtidige Vedligehold.

c. Ang. Tilskud til Landingssteder.

Den 2. September vedtog Tinget følgende af Budgetudvalget afgivne

Betænkning.

Der foreligger følgende Andragende om Tilskud til Landingssteder:

1. Fra Beboere i Ridevig om Tilskud til Udbedring af Landingsstedet sammesteds.

Der søges Tilskud til Bortsprængning af Skrænten ovenover Landingsstedet.

Tingets Tillidsmand har undersøgt Forholdene paa Stedet og afgivet Erklæring. Han anfører, at Bortsprængning af Skrænten er paatrængende nødvendig, da den maa betegnes som farlig baade for Mennesker og Baade. Da Arbejdet er vanskeligt at udføre, tør Tillidsmanden ikke udtale noget bestemt om Udgifterne. Af nødvendige Materialier antager han vil medgaa ca. 10 kg Krudt og ca. 5 Tdr. Cement.

Skal der derimod foretages videre Udbedring af selve Landingsstedet, vil det dreje sig om Udgifter, der beløber sig til flere Tusinder af Kroner.

Det fremgaar saavel af Andragendet som af Tillidsmandens Betænkning, at det, man for Tiden især ønsker udført, er Bortsprængningen af Skrænten.

Da Tingets Tillidsmand ikke har set sig i Stand til at opsætte noget Overslag over Udgifterne ved den omhandlede Bortsprængning, men kun har opgivet, at der antagelig vil medgaa ca. 10 kg Krudt og ca. 5 Tdr. Cement, kan man altsaa ikke danne sig noget Skøn over Omkostningerne.

Da Arbejdet synes at være paatrængende nødvendigt, finder Udvalget, at man efter Onstændighederne bør tilsige Andragerne Støtte fra Tingets Side saaledes, at der, naar Arbejdet er udført og Omkostningerne er opgjorte, bevilges et efter Tingets Skøn passende Beløb af Udgifterne, der er medgaaet til Formandsløn og Materialier.

Forslag.

Der svares Andragerne, at Tinget vil være sindet til at yde et passende Tilskud til de medgaaede Udgifter til Formandsløn og Materialier ved Arbejdet ved Bortsprængning af Skrænten ovenover Landingsstedet i Ridevig. Tingets Tilskud kan først bestemmes, naar Arbejdet er udført og specificeret Opførelse over Omkostningerne, attesteret af Forstanderskabet, foreligger. Det kræves derhos, at Anlæggets forsvarlige Udførelse er attesteret af Tingets Tillidsmand eller en af Amtmanden dertil udnævnt Mand.

2. Andragende fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune om Tilskud til Udbedring af Landingsforholdene ved den saakaldte «Hallaratangi» ved Bordønæs.

Det oplyses, at den ommeldte Landingsplads kun benyttes som Redningsplads, naar Baade paa Grund af Uvejr ikke kan naa til Hjembygden. Det er især Opgangen fra Landingspladsen, der trænger til Udbedring. Der foreligger ikke nogen Betænkning eller Overslag fra Tingets Tillidsmand. Sagen taaler formentlig Udsættelse til næste Aar.

Forslag.

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Amtmanden anmodes om at indhente Betænkning og Overslag fra Tingets Tillidsmand.
3. Andragerne underrettes om Tingets Vedtagelse.

3. Andragende fra Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune om Tilskud til Anlæg af en Landingsbro i Porkere.

Sagen har foreligget i flere Aar.

Tingets Beslutning i Fjor gik bl. a. ud paa, at Andragerne, forinden Bevilling kunde gives, maatte oplyse om eller hvorledes de forskellige Materialier kunde skaffes til Veje og til hvilken Pris.

Saadan Oplysninger foreligger ikke endnu, og det maa antages, at Forstanderskabet ikke har været i Stand til at give fyldestgørende Oplysninger.

Andragerne ønsker foreløbig at Sagen bliver holdt i Live.

Forslag.

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Andragerne underrettes herom.

6. Decision af Regnskaber.

Til Tinget var indkommet efternævnte Regnskaber, forsynede med besvarede Revisionsantegnelser samt Revisors Vedtegnelser:

Regnskabet for Færø Amts Repartitionsfond for Aaret 1916—17.

- - Færø Amts Fattigkasse for s. A.
- - Færøernes Skydskasse for s. A.
- - Færø Amts økonomiske Fond for s. A.
- - Fonden for Forulykkedes Efterladte for Aaret 1917.
- - Grindegarnet i Vestmanhavn for s. A.
- - Færø Amts Skolefond for s. A.
- - Fonden til Anskaffelse af nyttige Skolebøger for fattige Almueskolebørn paa Færøerne for s. A.
- - Sognepræst Engelsteds Deltagelses- og Erkendtlighedslegat for s. A.
- - Dykkerdragten for s. A.
- - for den gensidige Forsikringsforening for Skolebygninger paa Færøerne for Aaret 1916—17.
- - for de færøske Almueskolelæreres og Lærerinders Pensionsfond for s. A.
- - Færø Amts Bibliotek for Aaret 1917.

Samtlige Kirkekasseregnskaber for s. A.

Samtlige Kommuneregnskaber for Aaret 1916—17.

Regnskabet for Driften af Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen for Aaret 1916—17.

- - Driften af Færøernes Amtskommunes Tuberkulose-Sygehus for s. A.

Samtlige disse Regnskaber decidedes.

7. Valg til kommunale Bestillinger og Ombud.

- a. Til Medlemmer af Valgnævnet for Folketingsvalg paa Færøerne i Henhold til Lov Nr. 127 af 28. April 1916 valgtes:

A. Sydstrømo Syssel:

a. Faste Medlemmer:

Cand. jur. H. C. Müller, Thorshavn, Købmand Z. Heinesen, ibd., Købmand B. A. Samuelsen, ibd., Førstelærer Poul Jensen, ibd., Tømrermester H. C. Andreassen, ibd., Aut. Rørlægger Nyholm Debess, ibd., Bankassistent Jacob Baia, ibd.

b. Suppleanter:

Maler Peter Alberg, Thorshavn, Provisor Poul Johannessen, ibd., Købmand A. E. Djurhuus, ibd., Kommiss Poul Restorff, ibd., Gartner Trond Hansen, ibd., Lærer Jens Mohr, ibd.

B. Nordstroms Syssel:

a. Fast Medlem:

Lærer Bernhard Magnussen, Kollefjord.

b. Suppleant:

Købmand Jacob O. Hansen, Vestmanhavn.

C. Østersø Syssel:

a. Fast Medlem:

Lærer Joen Poulsen, Strænder.

b. Suppleant:

Købmand Absalon Jacobsen, Sydregate.

D. Nordøernes Syssel:

a. Fast Medlem:

Smed Joen Heinesen, Viderejde.

b. Suppleant:

Bager Peter Samuelson, Klaksvig.

E. Vaagø Syssel:

Fast Medlem:

Købmand Rasmus Niclasen, Midvaag.

b. Suppleant:

Købmand Christian J. Olsen, Sørvaa.

F. Sando Syssel:

a. Fast Medlem:

Gunnar Winther, Sand.

b. Suppleant:

Tømrer Edward Hjalt, Sand.

G. Søndersø Syssel:

a. Fast Medlem:

Bogholder og Student Johan Mortensen, Tveraa.

b. Suppleant:

Forh. Skibsfører Daniel Jacob Debes Mortensen, Tveraa.

Til Medlemmer af Valgnævnet for Lagtingsvalg i Henhold til Lov Nr. 125 af 28. April 1916 om Forandringer i Lov om Færøernes Lagting af 15. April 1854 valgtes:

A. Sydstroms Syssel:

a. Faste Medlemmer:

1. Cand. jur. H. C. Müller, Thorshavn, 2. Købmand Z. Heinesen, ibd., 3. Købmand B. A. Samuelser, ibd.

b. Suppleanter:

1. Førstelærer P. Jensen, Thorshavn, 2. Aut. Rorlagger Nyholm Debess, ibd.

B. Nordstroms Syssel:

a. Faste Medlemmer:

1. Lærer B. Magnussen, Kollefjord, 2. Fisker Michel Samuelson, Haldersvig, 3. Kongsbonde Niclas Jacobsen, Kvivig.

b. Suppleanter:

1. Kongsbonde Thomas H. S. Egholm, Kvalvig, 2. Købmand Poul Olsen, Vestmanna-

C. Østera Syssel:

a. Faste Medlemmer:

1. Lærer Joen Poulsen, Strænder, 2. Kongsbonde Ole Olsen, Lervig, 3. Kongsbonde Samuel Johannes Samuelsen, Ejde.

b. Suppleanter:

1. Fyrpasser Simon Thorkildshøj, Næs, 2. Købmand Hans Johannesen, Funding.

D. Nordøernes Syssel:

a. Faste Medlemmer:

1. Købmand Olaf Olsen, Klaksvig, 2. Købmand Absalon Matras, Kvannesund, 3. Lærer Alexander Enniberg, Klaksvig.

b. Suppleanter:

1. Fæstebesyrer S. M. Matras, Nordøre, 2. Handelsbetjent Debes Christiansen, Norddeble.

E. Vaago Syssel:

a. Faste Medlemmer:

1. Købmand J. E. Thomsen, Sandevaag, 2. Købmand Niclas Rasmussen, Sørvaag, 3. Købmand H. N. Niclasen, Midvaag.

b. Suppleanter:

1. Odelsbonde Joen Ole Jacobsen, Bø, 2. Michel Danielsen á Ryggi, Midvaag.

F. Sandø Syssel:

a. Faste Medlemmer:

1. Gunnar Winther, Sand, 2. Odelsmand Ole Johannesen, Husevig, 3. Købmand J. Kristen Joensen, Sand.

b. Suppleanter:

1. Tømrer Edward Hjalt, Sand, 2. Kongsbonde Joen Olsen, ibd.

G. Suderø Syssel:

a. Faste Medlemmer:

1. Handelsbestyrer Peter Dahl, Vaag, 2. Lærer N. Djurhuus, Sunnbø, 3. Forliv. Skibsfører Daniel Jacob Debes Mortensen, Tveraa.

b. Suppleanter:

1. Købmand Daniel Oliver Holm, Kvalbø, 2. Tømmermand Johan Thomsen, Porkere.
- b. Til Medlem af Skoledirektionen valgtes Lærer Konoy, Gøte.
- c. Til Medlem af Kommissionen for Færøernes Mellen- og Realskole valgtes Højskolelærer R. Rasmussen, Thorshavn.
- d. Til Revisorer for Færø Amts Sparekasse valgtes Lærer Traber og Førstelærer Poul Jensen, begge af Thorshavn.
- e. Til Medlemmer af Driftsudvalget for Telefonvæsenet valgtes Lagtingsmændene R. Rasmussen, Winther og P. Niclasen.
- f. Til Medlemmer af Driftsudvalg for Sanatoriet valgtes Lagtingsmændene Debess, Konoy og Tórgarð.
- g. Til Medlemmer af Udvalget til Forberedelse af Undersøgelser vedr. Arbejder ved Landingssteder, Broer og Veje valgtes Lagtingsmændene R. Rasmussen og Tórgarð.

XCIII. Andre Vedtagelser.

1. Afholdelse af et Lærerkursus i Thorshavn i Aaret 1919*).

I Anledning af et Andragende fra Bestyrelsen for Færøernes Lærerforening afgav Budgetudvalget den 23. August en Betænkning med saalydende, den 12. September vedtagne,

Forslag.

Af økonomisk Fond stilles et Beløb af 250 Kr. til Raadighed for Skoledirektionen for at anvendes som Tilskud til Dækning af Udgifterne ved Afholdelse af et Instruktionskursus i Thorshavn i Aaret 1919 for Lærere og Lærerinder ved Folkeskolen.

Det betinges, at Andragerne give Lagtinget, naar Kursuset er afholdt, en Beretning med Oplysning om Deltagernes Antal, om hvilke Personer der har meddelt Undervisning samt om Undervisningsfagene.

2. Forhøjelse af Medlemsantallet i Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune.

I Anledning af et Andragende om Forhøjelse af Medlemsantallet i Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune afgav det kommunale Udvalg den 23. August en Betænkning, indeholdende saalydende, den 28. August vedtagne,

Forslag.

Lagtinget vedtager, at Medlemsantallet i Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune forøges fra 5 til 7 Personer, dog at det overlades til det den 1. Oktober tiltrædende Forstanderskab at bestemme, om nyt Valg af Medlemmer skal foretages i Januar - Februar 1919 eller om Medlemmernes Antal først skal forøges ved det ordinære Valg i 1922.

3. Godtgørelse for Vagthold ved Grindedrab.

Den 3. August vedtoges saalydende

Forslag til Beslutning.

Lagtinget opfordrer Amtmanden til sammen med Syssemanden for Strøms at ordne Sagen med Hensyn til Vagtholdsløn uden at nogen af de gældende Regler tilsidesættes.

* Se Lagtingstidende 1917. Side 143

4. Antagelse af en Bydreng under Lagtingssamlingen.

Den 19. August vedtoges saalydende

Uppskot til avgerð.

Tingið samtykkir at festa örindadrang fyri 250 oyr. um dagin so leingi tingið situr saman.

5. Hædersgave til Provst A. C. Evensen's Enke.

Den 23. August vedtoges saalydende

Uppskot til lögtingsavgerð.

Føroya lögting, sum altíð við takksemi vil minnast tað góða og virðismikla arbeiði, sum próstur A. C. Evensen á síni æviskeið hevur greitt sær úr hondum viðvikjandi Føroyamáli og serliga arbeiði hansara við at skriva og geva út skúlabökur á móðurmálinum, avger hervið at veita einkju hansara eina heiðursgávu uppá 1000 kr. av økonomisk fond.

Amtmaðurin verður biðin um saman við peninginum at geva frú A. C. Evensen eina avskrift av hesi lögtingsavgerð.

6. Afholdelse af Olav-Gudstjeneste i Thorshavns Kirke.

Den 20. September vedtoges saalydende

Forslag til Beslutning.

Forinden Lagtingets Aabning St. Olavsdag afholdes Gudstjeneste i Thorshavns Kirke. Tinget anmoder Provsten for Færøerne om som hidtil at ordne det nødvendige i saa Henseende.

7. Rengøring af Lokalerne i Lagtingsbygningen.

Den 12. September vedtoges saalydende

Forslag til Beslutning.

For Rengøring m. v. af Lokalerne i Lagtingsbygningen under Lagtingssamlingerne bevilges der indtil videre en Godtgørelse til Rengøringskonen af 1 Kr. pr. Dag. Udgiften afholdes af Amtsrepartitionsfonden efter anvist Regning.

8. Afskrivningsarbejde for Lagtinget.

Den 12. September vedtoges saalydende

Forslag til Beslutning.

Afskrivningsarbejde for Lagtinget betales indtil videre med 75 Øre pr. haandskrevet Ark. Der maa i hvert enkelt Tilfælde foreligge behørig specificeret og attesteret Regning, forinden Anvisning kan ske.

Oversigt

over

Færø Amtskommunes økonomiske Status

til Brug for Lagtinget

1918.

Nr. 1.

Amtsrepartitions

pr. 30. Sep

A k t i v e r		Kr. Ø.	Kr. Ø.
a. Forskud i Regnskabsaaret samt urefunderede Forskud fra tidligere Aar.....		3702 19	
b. Restancer	uvirkelige ..... 3766 72 virkelige 47 09	3813 81	
c. Kontant Beholdning.....		20853 50	
Balance pr. 30. September 1917			28369 50 84961 70

Ialt... 113331 20

Den anførte Gæld opvejes ved, at Fonden *ejer*: Sanatoriet (Anlægssum 172589 Kr. 68 Ø., assureret 115000 Kr.), Lagtingshuset med Inventar og Bogsamlinger (assureret 17500 Kr.) og den nye Arrestbygning (assureret 8400 Kr.); Epidemihuset (assureret 2100 Kr.) ejes af Staten, men drives af Amtet og Thorshavns Byraad.

Balancen er 6097 Kr. 30 Ø. bedre end forrige Aar, idet Gælden er formindsket med 3057 Kr. 63 Ø. og Kassebeholdningen forøget med 3039 Kr. 67 Ø.

Med Hensyn til de udestaaende *Forskud* bemærkes:

Delinkventomkostningerne er 68 Kr. 58 Ø., Epidemiudgifterne 3398 Kr. 61 Ø., andre Forskud 235 Kr., ialt 3702 Kr. 19 Ø. Epidemiudgifterne for 1916—17 kan først kræves, naar Regnskabet er decideret.

Med Hensyn til de enkelte *Restancer* bemærkes:

a d Kommunernes Bidrag til Amtsrepartitionsfonden: Alle er indgaaede.

a d Bidrag fra det matrikulerede Jordegods 3813 Kr. 81 Ø.: Kan efter hidtilværende Praksis først retslig indkræves fra Januar, eventuelt Olai 1918, bortset fra et Beløb paa 47 Kr. og Øre fra Olaiaret 1915—16, der skulde have været betalt inden Olai 1917, men først blev betalt langt senere. Lignende Udsættelser bør dog fremtidigt kun gives *indtil Udgangen af September Maaned*, saaledes at Restancerne derved ikke bliver at opføre i Regnskabet som virkelige Restancer.

Med Hensyn til den *kontante Beholdning* bemærkes, at der foruden ovennævnte Beløb indestaar i Sparekassen 3725 Kr. 45 Øre, der er udbetalt som Forskud fra Statskassen til Dyrtidstillæg.

fondens Status

tember 1917.

Passiver		Kr. Ø.
Restgæld til »Bikuben« ifølge Obligation af 21. September 1907 pr. Juni Termin 1917 (Halvaarlig Rente og Afdrag 1526 Kr. 75 Ø.)	.....	39821 27
Restgæld til »Kreditforeningen« ifølge Obligation af 17. Novbr. 1911 pr. Juni Termin 1917 (Halvaarlig Rente og Afdrag 1093 Kr. 75 Ø.)	.....	31325 30
Restgæld til Øko- nomisk Fond pr. Juni Termin 1917	til Sanatoriet, jfr. Obligation udstedt 17. Novem- ber 1914 (ældre Gæld) ..... ifølge Obligation	Kr. Ø. 10773 99 7182 65
		17956 64
Restgæld til Amts- fattiggassen pr. Juni Termin 1917	til Sanatoriet, jfr. Obligation udstedt 17. Novem- ber 1914 (ældre Gæld) ..... ifølge Obligationer	Kr. Ø. 10773 99 4489 17
		15263 16
Restgæld til Kirkekasserne pr. 1. Juli 1917, jfr. Obligation udstedt 8. December 1914 (ældre Gæld)	.....	8964 78
	Ialt...	113331 24

Der fremgaar følgende af Regnskabet for 1916—17, sammenholdt med det Overslag, som blev udarbejdet til Brug for Lagtinget i 1916: Paa Overslaget var Udgifterne opført til 28300 Kr. 00 Ø., af Regnskabet fremgaar, at der er forbrugt 30802 04 Ø. Overskridelsen skyldes navnlig, at Udgifterne til Lagtinget har været større end anslaaet.

Det fortjener at bemærkes, at der er sket en stor Fremgang med Hensyn til Forstanderskabernes Aflæggelse af Regnskaberne; for Aaret 1915—16 var der dog kun 9 Forstanderskaber, til hvis Regnskab Lagtinget intet havde at bemærke. Ligledes indkommer Regnskaberne gennemgaaende til Revision inden den lovbefalede Tid, nemlig 15. Maj. Enkelte Forstanderskabers Regnskaber er dog i høj Grad mangelfulde, og det vilde være heldigt, at sagkyndig Assistance blev ydet.

Overslag over Amts- for Aaret

I n d t æ g t e r.

	Kr. Ø.
1. Paaligning paa Jordegods og Kommunerne, som den var for 1917--18 (henholdsvis 6388 Kr. 11 Ø. og 18000 Kr.).....	24388 11
2. Tilskud fra Statskassen	3000 00
3. Andre Indtægter (Renter og Handelsbevillinger).....	c. 911 89

Indtægterne anslaaet til... 28300 00

Det bemærkes, at Renteindtægten 311 Kr. 89 Ø. maaske er ansat noget lavt, da der er en forholdsvis stor Kassebeholdning; Indtægterne for Handelsbevillingerne 600 Kr. er til Gengæld maaske ansat noget for højt.

Kommunernes Tilskud blev fra 1. Oktober 1912 forhøjet fra 12000 Kr. til 15600 Kr., og fra 1. Oktober 1913 til 17040 Kr. Samtidig med den første Forhøjelse blev det vedtaget, at Fonden skulde betale Renter og Afdrag af sine Laan fra de øvrige Kasser: c. 2820 Kr. Den sidste Forhøjelse var i Virkeligheden ikke nogen reel Forbedring af Status, da Udgifterne til Lægerne — 1800 Kr. — samtidig blev overført til Fonden, medens den tidligere kun udredede 300 Kr. I 1914-15 blev der ydet et Tilskud til Fonden fra Økonomisk Fond paa 1000 Kr. I Samlingen 1915 blev Tilskudet forhøjet til 18000 Kr. af Hensyn til Udgifterne til et Røntgenapparat og 8 Fripladser i Realskolen.

repartitionsfonden

1918—19.

Udgifter.

	Kr. Ø.
Udgifter til Lagtinget.....	c. 7700 00
— - Justits-, Politi- og Fattigvæsen.....	c. 2400 00
— - Valgvæsenet.....	c. 500 00
— - Medicinalvæsenet (herunder Udgifter til Lægerne paa Sandø, Vaagø og Ejde).....	c. 6800 00
— - Skolevæsenet (løbne Pensioner, Understøttelser samt Fripladser til Elever).....	c. 1556 00
— - Landbruget.....	c. 400 00
— - Renter og Afdrag af Gælden til »Bikuben« og »Kreditforeningen«....	c. 8046 00
— - Renter og Afdrag* til Økonomisk Fond af 20000 Kr.	
— - Renter og Afdrag* til Amtsfattiggassen af 17000 Kr.	
— - Renter og Afdrag* til Kirkekassen af 10000 Kr.	
— - Tilskud til et Røntgenapparat ifølge Lagtingsbeslutning 1915 i 10 Aar	230 00
Forskelligt	400 00
Uforudsete Udgifter (derunder eventuelle Overskridelser)	268 00
Udgifterne anslaaet til...	28300 00

* Afdragene er betalt siden 1. September 1912.

Udgifterne ere anslaaede efter Regnskabet 1916—17, dog at Udgifterne til Lagtinget er nedsat; derimod er Udgifterne til Medicinalvæsenet ikke nedsat, dels af Hensyn til den samme Grund som i Fjor, Oplæring af Jordemødre, og dels fordi det synes, som om Udgifterne til Epidemier ikke stadig kan ventes at være saa smaa.

Sammenlignet med Overslaget i Fjor er Udgifterne til Medicinalvæsenet altsaa uforandret og ligeledes de andre Konti, da Regnskabet for 1916—17 viser, at de paa Overslaget for 1917—18 kalkulerede Summer nogenlunde passer, dog er Kontoen »Uforudsete Udgifter« forhøjet med 15 Kr., og der er ligesom forrige Aar ifølge Lagtingsbeslutning af 1915 optaget en ny Konto i 10 Aar med et aarligt Tilskud af 230 Kr. til et Røntgenapparat, hvorhos Udgifterne til Skolevæsenet i ovenstaaende Overslag ligesom i Fjor er forhøjet med 656 Kr., hvorfor der ydes 8 Elever fuld Friplads ved Realskolen, for derved at raade Bod paa de fra 1. September 1916 forhøjede Skolepenge.

Paaligningen synes derfor at kunne anvendes til næste Aar, jfr. ovenstaaende Overslag, forudsat at der ikke kommer Ekstra-Udgifter. I denne Henseende maa gøres opmærksom paa, at Lagtinget i 10 Aar vil have at tilskyde 2000 Kr. aarlig til Pensionsfonden for Lærere og Lærerinder i Henhold til Lov af 5. Febr. 1918 § 3.

Nr. 2.

Færø Amts økono-

pr. 30. Sep-

Aktiver.

	Kr. Ø.	Kr. Ø.
A. Grundfonden.....	25056 00	
B. Disponible Midler:	Kr. Ø.	
1. Færø Amts Sparekasse.....	18736 30	
2. Restancer.....	3281 36	
3. Kontant.....	99 49	
	22117 15	
		47173 15

Af Grundfonden henstaar i Panteobligationer 22356 Kr. 64 Ø. og i Sparekassen 2699 Kr. 36 Ø. Grundfonden forøges aarligt med 1000 Kr., jfr. Lagtingsbeslutning af 1902.

De store Restancer hidrører fra manglende Betaling af Indtægterne af Grindefangster: for Nordstrømø og Vaagø Sysler 2929 Kr. 36 Ø., og Renter af Grindegarnet i Vestmanhavn 352 Kr.

Formodet Status pr.

over de dispo-

Den disponible Beholdning pr. 1. Oktober 1917 + forventede Indtægter
indtil 30. September 1918.

	Kr. Ø.
A. Beholdning den 1. Oktober 1917, jfr. ovenfor.....	22117 15
B. Forventede Indtægter for Tiden fra 1. Oktober 1917 til 30. September 1918	
	Kr. Ø.
1. Renter.....	1700 00
2. Udlæg til Skadehval m. m.....	300 00
3. Indtægter af Grindefangsten.....	900 00
4. Indtægt af Størhvalefangsten for 1917—18.....	0 00
5. Andre Indtægter.....	100 00
	3000 00

At overføre... 25117 15

miske Fonds Status

tember 1917.

Som det vil ses af Status, sammenlignet med forrige Status, er den disponible Formue forøget med 930 Kr. 28 Ø., skønt 1000 Kr. er henlagt til Grundfonden. I forrige Oversigt var der formodet en Nedgang paa 6979 Kr. 00 Ø. Naar Status desuagtet stiller sig saaledes, skyldes det, at Indtægterne har været større end anslaaet (specielt Renter og Indtægt af Grindfangsten), og at Udgifterne har været mindre end anslaaet, idet bl. a. Tilskudene til de i 1915 og 1916 bevilgede Landingssteder, Broer og Veje saa at sige ere komne til Udbetaling paa dette Regnskab, og Tilskudene til Aftenskolerne og Rejseunderstøttelser til Lærerne har været mindre end anslaaet.

30. September 1918

nible Midler.

A. Administration:	Kr. Ø.	Kr. Ø.
1. Løn til Regnskabsfører og Revisor, Trykning	c. 200 00	
2. Lagtingets Tillidsmænd	c. 160 00	
		c. 360 00
B. Tilskud til Landingssteder, bevilgede i 1915—17, som ikke var udbetalte paa Regnskaberne indtil 1916—17 inkl., og som ikke kan formodes at ville bortfalde:	Kr. Ø.	
fra 1917	300 00	
- 1916	961 00	
- 1915	0 00	
		1261 00
C. Tilskud til Veje, bevilgede i 1915—17, som under B.:		
fra 1917	50 00	
- 1916	308 00	
- 1915	300 00	
		658 00
D. Tilskud til Broer, bevilgede i 1915—17, som under B.:		
fra 1917	565 00	
-	972 00	
- 1915	2141 00	
		3678 00
	At overføre . . .	5957 00

Kr. Ø.
Overført... 25117 15

Ialt... 25117 15

a d A. Til disponible Midler er henregnet Økonomisk Fonds Midler med Undtagelse af Grundfonden.

a d B. Indtægterne er med afrundede Tal tagne fra de faktiske Indtægter i 1916—17, dog at Indtægterne ved Grindfangst kun er sat til 900 Kr., skønt Indtægten i 1916—17 paa Grund af særlige Forhold blev 3400 Kr. Indtægten af Storchvælfangsten er udeladt.

Fondens Andel i Hvalfangsten androg i 1911: 9676 Kr. 80 Ø., i 1912: 4378 Kr. 03 Ø., i 1913: 3811 Kr. 97 Ø., i 1914: 4957 Kr. 06 Ø., i 1915: 8064 Kr. 00 Ø., i 1916: 5385 Kr. 60 Ø., i 1917: 0 Kr. 00 Ø. I 1917—18 er den anslaaet til intet Udbytte at give.

Siden 1913 er der fanget 133, 172, 280 og 191 Storchvaler og 166, 291, 1199, 270 samt 265 Grindehvaler.

	Overført...	Kr. Ø. 5957 00
E. Til Fremme af Oplysning, bevilget i 1917, at udbetale i 1917—18:		
	Kr. Ø.	
Færø Amts Bibliotek	500 00	
Aftenskoler	c. 200 00	
Højskolen	300 00	
Rejseunderstøttelse til Lærere	c. 300 00	
Feriekursus for Lærerne	250 00	
		1550 00
F. Vedkommende Grindfangster:		
1. Erstatning for Skade og andre Udgifter	300 00	
2. Henlæggelse til Fonden for Jordehvalsrettighedens Afløsning, jfr. Reglement 14. Juni 1909	0 00	
		300 00
G. Henlæggelse til Grundfonden		1000 00
H. Forskelligt:		
Træplantning paa Færøerne (fra 1. Oktober 1917 i 5 Aar)...	400 00	
Tilskud til Sikkerhedsforanstaltninger i Sandevaag	245 00	
Tilskud til Opførelse af et Hegn i Gjøv	150 00	
		795 00
Forventet Status med Hensyn til disponible Midler 30. September 1918		15515 15
	Ialt...	25117 15

Det formodede Underskud for 1917—18 er altsaa 6602 Kr. 00 Ø., bortset fra den Erstatning, som ifølge Lagtingsudvalgets Beslutning vil være at yde Jordehvalsejerne paa Vaagø.

Under Udgifterne er opført de Bevillinger, som enten er udbetalt i Tiden siden 1. Oktober 1917 eller som endnu er staaende ved Magt uden at være udbetalte. Man har ikke vedtaget eventuelle nye Bevillinger for i Aar og den formodede Status pr. 30. September, da disse som Regel ikke bør komme til Udbetaling før i Regnskabsaaret 1918—19.

Grunden til den daarlige Status pr. 30. September 1918 skyldes, at der i 1918 ikke vil blive nogen Indtægt af Storchhvalsfangsten og derhos i nogen Grad, at der i Lagtinget i 1917 af økonomisk Fond foruden de faste Udgifter blev bevilget 1765 Kr. — nemlig til Landingssteder 300 Kr., til Broer 565 Kr., til Veje 300 Kr., til Højskolen 300 Kr., til Rejseunderstøttelse 300 Kr., til Feriekursus 250 Kr. —, uagtet der som i forrige Oversigt angivet kun var 2640 Kr. til Uddeling, forudsat at Hvalafgiften indbragte 4000 Kr.

Overslag over Færø for Aaret

I n d t æ g t e r.

A. Beholdning:

Kr. Ø.
15515 15

Forventet Beholdning af disponible Midler 1. Oktober 1917 .....

B. Forventede Indtægter for Tiden fra 1. Oktober 1917 til 30. September 1918:

1. Renter	Kr. Ø.
2. Udlæg ved Grindfangster af Skadchval	1700 00
3. Andre Indtægter af Grindfangster	300 00
4. Storchvalsfangsten for Aaret 1918—19	250 00
5. Andre Indtægter	4000 00
	50 00

6300 00

Samlet Sum... 21815 15

Gaar man ud fra, at den den 1. Oktober 1918 forventede Beholdning skal tilstræbes at forblive uformindsket pr. 1. Oktober 1919, er der altsaa 6300 Kr. at disponere over i denne Lagtingssamling. Heraf vil der dels til de faste Udgifter og dels til tidligere Bevillinger medgaa et Beløb af 2960 Kr., jfr. de paa Udgiftssiden anførte Poster, som ikke ere mærkede med X. Tilbage er der altsaa 3340 Kr. Det bemærkes dog, at Indtægten af Storchvalsfangsten er højst usikker.

Amts økonomiske Fond

1918-19.

Udgifter.		Kr. Ø.	Kr. Ø.
A. Administration:			
1. Løn til Regnskabsfører, Revisor, Trykning o. s. v.	c.	200 00	
2. Lagtingets Tillidsmand vedr. Broer og Landingssteder ...	c.	160 00	
			c. 360 00
B. Landingssteder:			
Der foreligger Andragender.....			X
C. Broer:			
Der foreligger Andragender.....			X
D. Veje:			
Der foreligger Andragender.....			X
E. Til Fremme af Industri og Haandværk.....			X
F. Til Fremme af Oplysning:		Kr. Ø.	
1. Til Færø Amts Bibliotek (Beslutning af 12. September 1905. Tid. A. Side 204) indtil videre		500 00	
2. Til Aftenskoleundervisning (Beslutning af 13. September 1906. Tid. A. Side 257) indtil videre	c.	200 00	
3. Til Højskolen ved Thorshavn.....		X	
4. Rejseunderstøttelse til Lærere.....		X	
			700 00
G. Forskellige andre Andragender.....			X
H. Vedrørende Grindfangsten:			
Henlæggelse til Jordafsløsningsfonden.....		200 00	
Erstatning for Skade og andre Udgifter		300 00	
			500 00
I. Forskelligt:			
Tilskud til det danske Hedeselskab: Træplantning paa Færøerne.....			400 00
K. Henlæggelse til Grundfonden.....			1000 00
		Ialt...	2960 00
Til de med X mærkede Andragender...			3340 00
Tilstræbt Beholdning pr. 30. September 1919...			15515 15
Samlet Sum...			21815 15

Status har været, for saa vidt angaar

		Grundfonden:	den disponible Fortjenst:
I. Oktober 1911:	19056	Kr.	29338 Kr. 98 Ø.
I. — 1912:	20056	—	22185 — 15 —
I. — 1913:	21056	—	18755 — 78 —
I. — 1914:	22056	—	20520 — 47 —
I. — 1915:	23056	—	17360 — 98 —
I. — 1916:	24056	—	21186 — 87 —
I. — 1917:	25056	—	22117 — 15 —
I. — 1918:	26056	—	15515 — 15 — (anslaaet).

Nr. 3.

Færø Amts Fattig-

pr. 30. Sep-

A. Grundfonden	Kr. Ø.	
B. Disponible Midler:		35000 00
1. Indestaaende i Færø Amts Sparekasse.....	Kr. Ø.	
2. Forskud	13911 24	
3. Restancer.....	248 52	
4. Kontant Beholdning	133 99	
	1407 16	
		15700 91
	Ialt...	50700 91

Af Grundfonden er anbragt i Panteobligationer 22263 Kr. 16 Ø. og i Sparekassen 12736 Kr. 84 Ø. Grundfonden forøges aarligt med 500 Kr. i Henhold til Lagtingsbeslutning.

Forskudene og Restancerne er gaaet betydeligt ned, men er stadig for store. Forskudene hidrører fra 2 Kommuner. Restancerne hidrører fra Bidrag fra Embedsmænd 10 Kr., og Afgifter af Grundefangster i Nordstrømø og Vaagø Sysler 93 Kr. 99 Ø., og andre Afgifter 30 Kr.

Formodet Status pr. over de dispo-

Den disponible Beholdning pr. 1. Oktober 1917 + forventede Indtægter
indtil 30. September 1918.

A. Beholdning den 1. Oktober 1917, jfr. ovenfor.....	Kr. Ø.	
B. Forventede Indtægter for Tiden fra 1. Oktober 1917 til 30. September 1918:		15700 91
	Kr. Ø.	
Renter	1933 00	
Grundefangster.....	244 00	
Storhvalsfangsten.....	0 00	
Handelsbevillinger ifølge Lov 1855, 1881 og 1913	800 00	
— for Handel fra Skibe (Lov 1892)	0 00	
Bøder	20 00	
Andre Indtægter (Afgifter af Arv, Testamenter og Gaver, for Embedsudnævnelser og Firmaanmeldelser m. m.....)	621 00	
		3618 00
	Ialt...	19318 91

ad A. Til disponible Midler er henregnet Amtsfattigkassens Midler med Undtagelse af Grundfonden.

ad B. Indtægterne er med afrundede Tal tagne fra de faktiske Indtægter for 1916--17, dog at Indtægten ifølge Lov af 12. Maj 1912 fremtidig bortfalder, og Indtægten af Storhvalsfangsten er ligesom i Fjor udeladt, og skønt »Andre Indtægter» ikke kan paa-regnes stadig at give saa store Beløb.

kasses Status

tember 1917.

Omstaaende Status viser, at der i Regnskabsaaret 1916—17 har været en Tilbagegang i Formuen fra 51441 Kr. 31 Ø. til 50700 Kr. 91 Ø., altsaa af 740 Kr. 40 Ø., og i disponible Midler af 1240 Kr. 40 Ø., idet der er henlagt 500 Kr. til Grundfonden.

Ved at sammenligne omstaaende virkelige Status med den formodede Status i forrige Oversigt vil det ses, at Indtægterne har været mindre end anslaaet, og Udgiften har været større end anslaaet, hvilket navnlig skyldes Udgiften til Døvsstummes Oplæring. Altsaa bliver den virkelige Status 914 Kr. 40 Ø. mindre end anslaaet.

30. September 1918

nible Midler.

Udgifter.		Kr. Ø.
Administration m. m.	c.	200 00
Tilskud til forskellige Kommuners Fattigkasse (Lagtingsbeslutning 1917)		150 00
		Kr. Ø.
Tilskud til Sygehuse {	til Amtshospitalet	800 00
	til Klaksvig	600 00
	til Suderø	600 00
		2000 00
Tilskud til Døvsstummes Oplærelse		700 00
Udgifter til Underholdsbidrag	c.	500 00
Henlæggelse til Grundfonden		500 00
Ialt...		4050 00
Forventet Status med Hensyn til disponible Midler den 30. September 1918		15268 91
Ialt...		19318 91

Den formodede Underbalance for 1917 - 18 bliver altsaa 432 Kr. 00 Ø. Det maa erindres, at Udgifterne til Lægerne ifølge Lagtingsbeslutning af 1913 er overført til Amtsrepartitionsfonden.

Overslag over Færø

for Aaret

Indtægter.

A. Beholdning:		Kr. Ø.
Forventet Beholdning af disponible Midler 1 Oktober 1918.....		15268 91
B. Forventede Indtægter i Tiden fra 1. Oktober 1918 til 30. September 1919:		
	Kr. Ø.	
Renter	1933 00	
Grindfangster.....	244 00	
Storhvalsfangsten.....	666 67	
Handelsbevillinger ifølge Lov af 1855, jfr. 1892 og 1913	800 00	
— for Handel fra Skibe (Lov 1892)	0 00	
Bøder	20 00	
Andre Indtægter	320 33	
	3984 00	
Samlet Sum...	19252 91	

Indtægten er ansat som 1916—17, dog at »Andre Indtægter« er formindsket med c. 300 Kr., jfr. foran.

Gaar man ud fra, at den den 1. Oktober 1918 forventede Beholdning skal tilstræbes at forblive uformindsket pr. 1. Oktober 1919, er der altsaa 3984 Kr. at disponere over i denne Lagtingssamling. Heraf vil der til de faste Udgifter medgaa et Beløb af 3750 Kr., jfr. de paa Udgiftssiden anførte Poster. Tilbage er der altsaa 234 Kr. til Uddeling til Kommunerne. Det bemærkes dog, at Indtægten af Storhvalsfangsten er højst usikker.

Amts Fattigkasse

1918—19.

Udgifter.		Kr. Ø.	Kr. Ø
Administration	c.	200 00	
Tilskud til Sygehuse (som ovenfor)		2000 00	
Tilskud til Døvstummes Oplærelse		700 00	
Udgifter til Underholdsbidrag	c.	350 00	
Henlæggelse til Grundfonden		500 00	
		Ialt...	3750 00
Overskud til Uddeling til Kommunerne...			234 00
Tilstræbt Beholdning pr. 30. September 1919...			15268 91
Samlet Sum...			10252 91

Status har været, for saa vidt angaar

		Grundfonden:	den disponible Formue:
1. Oktober	1911:	32000 Kr.	17997 Kr. 35 Ø.
1.	1912:	32500 —	15459 — 84 —
1.	1913:	33000 —	14170 — 53 —
1.	1914:	33500 —	14291 — 96 —
1.	1915:	34000 —	15907 — 05 —
1.	1916:	34500 —	16941 — 31 —
1.	1917:	35000 —	15700 — 91 —
og 1.	1918:	35500 —	15268 — 91 — (anslaet).

Nr. 4.

Skydskassens Status.

Beholdning pr. 30 September 1917.....	Kr. Ø. 9677 32

Sparekassen.....	5649	Kr. 28	Ø.
Kontant.....	4028	—	04 —

At Kassebeholdningen er saa stor, skyldes, at det er den samlede Beholdning hos alle Syselmændene og Kassereren.

Overslag

for Aaret 1918—19.

25 Ø. pr. Indbygger efter Folketællingen 1916 giver en Indtægt af.....	Kr. Ø. 4904 25

De Udgifter, de enkelte Sysler skal betale:

		Kr. Ø.
Norderøernes Sysse.....		181 50
Østerø —		72 87
Nordstrømø —		44 43
Sydstrømø —		181 51
Vaagø —		39 87
Sandø —		103 67
Suderø —		29 83
		653 68
	Ialt...	5557 93

Skydsudgifterne har i Aaret 1916—17 været lidt opadgaaende.

		Skydsudgifter				Til-	
		Særlige		Fælles		sammen	
		Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1	Klaksvig Sogns Kommune						
2	Viderejde — —						
3	Fuglø og Svinø Sognes Kommune						
4	Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune						
5	Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune						
6	Funding Sogns Kommune						
7	Næs — —						
8	Gøte — —						
9	Sjov — —						
10	Ejde — —						
11	Vestmankhav — —						
12	Kvivig — —						
13	Kollefjord — —						
14	Kvalvig — —						
15	Haldersvig og Saxen Sognes Kommune						
16	De forenede Sognes Kommune i Sydstrøm Præstegæld						
17	Nolsø Sogns Kommune						
18	Midvaag — —						
19	Sandevaag — —						
20	Sørvaag — —						
21	Bø — —						
22	Myggenæs — —						
23	Sandø Præstegælds Kommune						
24	Kvalbø Sogns Kommune						
25	Frodebø — —						
26	Porkere — —						
27	Vaag — —						
28	Sumbø — —						
29	Famien — —						
30	Thorshavns Kommune						

Beholdningen var:

pr.	1. Oktober 1909:	3570	Kr. 69	Ø.
1.	— 1910:	3897	— 02	—
1.	— 1911:	5328	— 92	—
1.	— 1912:	6789	— 57	—
1.	— 1913:	6928	— 12	—
1.	— 1914:	8422	— 89	—
1.	— 1915:	9862	— 82	—
1.	— 1916:	10328	— 82	—
1.	— 1917:	9677	— 32	—

Paaligingen:

5063	Kr. 35	Ø.
5155	— 25	—
5480	— 32	—
5471	— 40	—
5344	— 44	—
5372	— 75	—
5221	— 38	—
5134	— 70	—
5499	— 74	—

Tilskudet til Dampskibsforbindelsen udredes nu fuldt ud af Skydskassen, jfr. Lagtingsbeslutningen 1912, og der gives et årligt Tilskud til Telefondriften paa 500 Kr., jfr. Lagtingsbeslutningen 1914. Fra 1. Juli 1913 er der tilfaldet Skydskassen 1046 Kr., som blev besparet ved Omlægning af Systemet; Beløbet indgik første Gang i Regnskabet 1913 14. Dette Beløb bortfalder imidlertid fra 1. April 1918 at regne. Udregningen er derfor ikke foretaget i Aar, da Lagtinget maaske vil ændre Paaligingen af 25 Øre pr. Indbygger.

Nr. 5.

Sanatoriet

pr. 30. Sep-

(jfr. Beretning og

Beholdning pr. 30. September 1917:

	Kr. Ø.
a. Sanatoriets Tilgodehavende hos Patienter.....	1064 05
b. Statskassens Tilskud for Juli Kvartal 1917	6306 10
c. Kontant.....	628 33
d. I Føroya Banki og Sparekassen.....	5359 95
e. Beholdning af Kokes	1848 00
Ialt....	15206 43

Formelt Overskud for indeværende Aar bliver altsaa 1277 Kr. 83 Ø. Der er i December 1917 udbetalt 2500 Kr. vedrørende Regnskabet for 1916—17, hvorfor der i Virkeligheden er et Underskud paa 1222 Kr. 17 Ø. Det bemærkes derhos, at Renter og Afdrag afholdes som tidligere af Amtsfonden.

Ved at sammenligne nærværende Regnskab med forrige Regnskab vil det ses, at Indtægterne er større end sædvanligt paa Grund af, at der fra 1. Juli 1916 er oprettet flere Pladser, og at saa at sige alle Udgiftposterne ogsaa er større i Aar. Belysnings- og Brændselskontoen er c. 1100 Kr. større end forrige Aar. Som det vil ses, er denne Post ellers nedadgaaende: 1912—13: 6736 Kr. 61 Ø., 1913—14: 5994 Kr. 90 Ø., 1914—15: 4107 Kr. 73 Ø., 1915—16: 4556 Kr. 80 Ø., 1916—17: 5652 Kr. 94 Ø.

	pr. Kostdag	pr. Patientdag
Udgifterne til Forplejning var i 1912—13.....	76,98 Ø.	110,05 Ø.
1913—14.....	79,00 —	112,05 —
1914—15.....	89,70 —	118,20 —
1915—16.....	98,00 —	126,60 —
1916—17.....	128,80 —	164,00 —

i Høydal

tember 1917.

Driftsregnskabet).

	Kr. Ø.
Gæld til Fattigkassen pr. 30. September 1917.....	7000 00
Balance den 30. September 1917.....	8206 43
Ialt...	<u>15206 43</u>

Hvad Sanatoriets **Anlægssum** angaar, henvises til Oversigten i Lagtingstidende 1914 og 1915.

Driftsregnskabet for den forløbne Tid er, naar bortses fra Forrentning og Afdrag, saaledes:

i Tiden fra Maj 1908 til 31. Marts 1910.....	10035	Kr. 42 Ø.	Underskud
fra 1. April 1910 til 30. September 1911.....	4881	15	—
fra 1. Oktober 1911 til 30. September 1912.....	1676	65	Overskud
fra 1. Oktober 1912 til 30. September 1913.....	812	35	Underskud
fra 1. Oktober 1913 til 30. September 1914.....	1210	20	—
fra 1. Oktober 1914 til 30. September 1915.....	3421	93	Overskud
fra 1. Oktober 1915 til 30. September 1916.....	3251	18	—
fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.....	1222	17	Underskud

Dertil kommer, at der paa Amtsrepartitionsfondens Regnskab er afholdt som vedkommende Driften - foruden Renter og Afdrag siden 1908 mellem 6 - 7000 Kr. aarlig - for

1909—10.....	92	Kr. 38 Ø.
1910—11.....	123	93
1911—12.....	110	00

Nr. 6.

Telefon-

pr. 30. Sep-

(jfr. Driftsregnskabet og den

Beholdning pr. 30. September 1917.

	Kr. Ø.	Kr. Ø.
a. Kontant Beholdning	22 11	
b. Indestaaende i Føroya Banki og Sparekassen	14775 29	
c. Restancer { uvirkelige	4602 Kr. 53 Ø.	
{ virkelige	1155 — 29 —	5757 82
Balance pr. 30. September 1917		20555 22
		157377 52

Ialt ... 177932 74

Den bogførte Anlægssum var den 30. September 1917 454065 Kr.

Balancen er, bortset fra de stedfundne Udvidelser, 14691 Kr. 41 Ø. bedre end forrige Aar.

Ad c. Af Restancerne er 4602 Kr. 53 Ø. for September Maaned, hvilke først kan kræves efter 1. Oktober, og 1083 Kr. 63 Ø. for August Maaned; af ældre Restancer er der altsaa 71 Kr. 66 Ø.

Som det vil ses af selve Regnskabet, er der et reelt Overskud paa 15726 Kr. 81 Ø. og et regnskabsmæssigt *Overskud* paa 9591 Kr. 93 Ø., uagtet der til Udvidelse af Anlægget er anvendt 6134 Kr. 88 Ø. og til Afdrag 5099 Kr. 48 Ø. Dette skyldes de fra 1. Januar 1913 forhøjede Takster, og at Godtgørelsen til Kommunerne er bortfaldet fra 1. Januar 1914, og at der indtil i Aar er ydet et Tilskud fra Thorshavns Byraad paa 400 Kr. og fra Skydskassen paa 500 Kr. Af ekstraordinære Udgifter er der anvendt 873 Kr. 33 Ø. til Motorbaadforbindelsen med Suderø.

Telefonnettet var pr. 30. September 1917:	Lokale Telefonnet	195 km Luftledninger
	Mellemby	1 781 — —
		1 45 — Søkabler.

Der er 58 Centralstationer, deraf 20 offentlige Samtalestationer med Box. 191 Abonnenter. Der har i Regnskabsaaret været ført 106050 mellemby Samtaler (1912—13: 71949, 1913—14: 78671, 1914—15: 88975, 1915—16: 106520) og 135300 lokale Samtaler imod 88975 i 1913—14, 128200 i 1914—15 og 154800 i 1915—16.

Stationernes Regnskaber lader endnu meget tilbage at ønske m. H. t. Nojagtighed med at opnotere Samtalerne. Det samlede Beløb, Telefonvæsenet har tabt i Regnskabsaaret 1914—15 derved, at Bestyrerne ikke opnoterer Samtaler, var saaledes 964 Kr. 71 Ø.

For at modvirke denne uheldige Tilstand har Udvalget set sig nødt til at gaa over til fra 1. Januar 1916 at afkræve de vedkommende Stationsbestyrere de manglende Beløb, for Aaret 1915—16 blev der saaledes indbetalt 348 Kr. 10 Ø. og for Aaret 1916—17 674 Kr. 09 Ø.

væsenet

tember 1917

Regnskabet vedlagte Driftsberetning).

Gæld:

Kr. Ø.

Telefonvæsenets Obligationsgæld pr. Juni Termin 1917:

a. Til Livsforsikringsselskabet »Danmark« ifølge Obligation af 25. August 1906. (Halvaarlig Rente og Afdrag 4051 Kr. 95 Ø.)	106258 06
b. Til Forsørgelsesforeningen »Bikuben« ifølge Obligation af 21. September 1907. (Halvaarlig Rente og Afdrag 880 Kr. 52 Ø.)	24200 21
c. Til Kreditforeningen af Kommuner i Danmark ifølge Obligation af 23. September 1909. (Halvaarlig Rente og Afdrag 915 Kr.)	26037 94
d. Til samme ifølge Obligation af 17. November 1911. (Halvaarlig Rente og Afdrag 472 Kr. 50 Ø.)	13136 53
e. Laan af Kirkekasserne, optaget 13. Januar 1913, forrentes med 4 pCt.	8000 00
Talt...	177932 74

En Oversigt over de 7 sidste Aar giver følgende Billede:

Med Hensyn til *Udgifterne*:

	<i>De virkelige Udgifter bortset fra Udvidelser.</i> Kr. Ø.	Administration og Stationernes Drift. Kr. Ø.	Renter og Afdrag. Kr. Ø.	Vedligeholdelse, Eftersyn. Kr. Ø.	<i>Udvidelser af Anlægget.</i> Kr. Ø.
1910—11.....		10832 81	11700 79	4815 58	208 46
1911—12.....	35912 78	13292 46	12682 47	5378 01	2872 57
1912—13.....	32341 67	13593 21	12639 94	5670 20	1153 77
1913—14.....	30470 73	11896 97	13093 27	4912 82	2573 70
1914—15.....	29479 11	11672 10	12937 44	3319 95	11691 62
1915—16.....	38842 22	14515 27	12936 69	8908 58	7934 72
1916—17.....	38300 55	16009 19	12935 94	8113 78	6134 88

Med Hensyn til *Indtægterne*:

	<i>De virkelige Indtægter.</i> Kr. Ø.	Abonnement. Kr. Ø.	Telefonsamtaler. Kr. Ø.	Telegramgebyrer. Kr. Ø.
1910—11.....		7225 04	19330 32	294 45
1911—12.....	29941 35	7415 10	21674 13	343 95
1912—13.....	31442 54	8008 91	23005 89	323 85
1913—14.....	36653 44	7911 41	27001 12	420 60
1914—15.....	41273 13	8040 57	31273 25	431 40
1915—16.....	48534 93	8809 30	37734 00	494 85
1916—17.....	54027 36	9026 68	41667 33	1271 30

Resultatet var altsaa for:

1911—12.....	5971	Kr. 43 Ø. Underskud
1912—13.....	899	— 13 —
1913—14.....	6182	— 71 — Overskud
1914—15.....	11794	— 02 —
1915—16.....	9692	— 71 —
1916—17.....	15726	— 81 —

Nr. 7.

Kirkekassernes Status

pr. 31. December 1917.

	<i>Aktiver</i>	<i>Passiver</i>
	Kr. Ø.	Kr. Ø.
1. Norderøernes Præstegæld.....	350 08	5000 00
2. Vaag (N.) Kirkes særlige Kasse.....	2 75	
3. Østerø Præstegæld.....	16369 00	
4. Sydstrømø Præstegæld.....	1588 01	18600 00
5. Thorshavns Kirkes særlige Kasse.....	7968 27	
6. Nordstrømø Præstegæld.....	12854 21	
7. Vaagø —	12113 03	
8. Sandø —	7483 76	
9. Suderø —	2804 61	9500 00
10. Vaag (S.) Kirkes særlige Kasse.....	808 53	
	Balance...	29242 25
	Ialt... 62342 25	62342 25

Beholdningen er anbragt saaledes:

1) Indestaaende i Færø Amts Sparekasse.....	12386 Kr. 32 Ø.
2) Anbragt i Panteobligationer	16844 — 08 —
3) Kontant Beholdning	11 — 85 —
	Ialt... 29242 Kr. 25 Ø.

Ovenstaaende Status er forringet med 7055 Kr. 41 Ø. fra forrige Status, hvilket skyldes Opførelsen af Sandevaag Kirke, hvortil der i Regnskabsaaret 1915—16 blev udbetalt 13695 Kr. 60 Ø., og i 1916—17 6545 Kr.

Der har ingen Indtægt været af Størhvalslangsten, og Renteindtægten har været mindre end tidligere.

Nr. 8.		Fonden til Jordehvalsrettighedens Afløsning.	
Beholdning pr. 30. September 1917			31721 Kr. 02 Ø.
Nr. 9.		Grindegarnet i Vestmanhavn.	
Beholdning pr. 31. December 1917			459 Kr. 44 Ø.
		Gæld til økonomisk Fond 4400 Kr. ifølge Obligation af 3. November 1888 + Renterestance 410 Kr.	
Nr. 10.		Hansenske Legat.	
Beholdning den 31. Marts 1918			1539 Kr. 46 Ø.
Nr. 11.		Færø Amts Skolefond.	
Beholdning pr. 31. December 1917			52235 Kr. 97 Ø.
		Skolebygningen har kostet 93636 Kr. 02 Øre, som er betalt af Statskassen med 40000 Kr., Thorshavns Byraad 4000 Kr., økonomisk Fond 10000 Kr., Skolefonden 14636 Kr. 02 Ø., ved Salg af den ældre Bygning 25000 Kr.	
Nr. 12.		Den gensidige Forsikring for Skolebygninger.	
Beholdning pr. 30. September 1917			5223 Kr. 28 Ø.
Nr. 13.		Lærernes Pensionsfond.	
Beholdning pr. 30. September 1917			13177 Kr. 06 Ø.
Nr. 14.		Fonden til Anskaffelse af nyttige Skolebøger.	
Beholdning pr. 31. December 1917			2948 Kr. 34 Ø.
Nr. 15.		Pastor Engelsteds Legater.	
Beholdning pr. 31. December 1917 af Rødscolelegatet			1404 Kr. 96 Ø.
Beholdning pr. 31. December 1917 af Pensionslegatet			1331 " 79 "
Nr. 16.		Fonden til Forulykkedes Efterladte.	
Beholdning pr. 31. December 1917			11111 Kr. 55 Ø.
Nr. 17.		Færø Amts Bibliotek	
Beholdning pr. 31. Marts 1918			6513 Kr. 09 Ø.
Nr. 18.		Dykkerdragten.	
Beholdning pr. 31. December 1917			1787 Kr. 42 Ø.

Samlet Statusoversigt

over de af Lagtinget reviderede Regnskaber.

Aktiver:

1. <i>Telefonanlægget</i> (bøgført Værdi), jfr. Nr. 6	Kr. Ø.	454065 00
2. <i>Bygninger med Inventar</i> (Assuranceværdien):	Kr. Ø.	
tilh. Amtsrepartitionsfonden: Sanatoriet	115000 00	
jfr. Nr. 1	Lagtingshuset	17500 00
	Arresthuset	8400 00
tilh. Skolefonden: Den nye Skolebygning	80000 00	
jfr. Nr. 11		
tilh. Selvejende Institution: Biblioteksbygning	60000 00	
jfr. Nr. 17		232900 00
3. <i>Pengeeffekter</i> :	Kr. Ø.	
Sparekasse, Bank og Beholdninger, jfr. Nr. 1--18	244363 87	
Panteobligationer, jfr. Nr. 2, 3, 7	61463 88	
Uvirkelige Restancer, jfr. Nr. 1, 5, 6	14675 35	
Forskud. jfr. Nr. 1, 3	3950 71	
Virkelige Restancer, jfr. Nr. 1--3, 5, 6, 12, 13	5924 35	
		330378 16
4. <i>Usikre Fordringer</i> , jfr. Bil. 21 til Nr. 1		3579 49
	Ialt...	1020922 65

Passiver:

Til Pengeinstitutioner, jfr. Nr. 1, 6	Kr. Ø.	241079 40
Til Lagtingets Kasser ifølge 4 pCt. Oblig., jfr. Nr. 1, 5, 6, 9	61584 58	
	Ialt...	302663 98
	Balance...	718258 67
	Ialt...	1020922 65

Følgende Værdier er ikke opførte i ovenstaaende Status: De indtil 1 Januar 1918 byggede Kirker med Inventar, Grindegarnet i Vestmanhavn og Dykkerdragterne.

At Balancen er c. 47000 Kr. større pr. 1. Oktober 1917 end 1. Oktober 1916, skyldes navnlig, at den nye Realskole nu er opført med sin fulde Assuranceværdi, og at Værdien af Post 3 »Pengeeffekter» er steget noget samtidig med, at Passiverne er formindsket.

Sagen behandledes.

XCIV. Lagtingets Forhandlinger og Beslutninger vedrørende Krigssituationen.

1. Møde.

Mandagen den 29. Juli, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Mortensen efter forud anmeldt Forfald.

Formanden fremlagde saalydende Skrivelse fra Amtet af 23. Juli 1918 ang. den ny Uldordning i Danmark:

Under D. D. har man tilskrevet Justitsministeriet saaledes:

«Den herværende Købmandsforening er gennem de sidst ankomne Aviser blevet opmærksom paa den nye Uldordning i Danmark og har derefter henvendt sig til Amtet med Anmodning om at henstille til Ministeriet, om der ikke paa nuværende Tidspunkt kan opnaas en Ordning, hvorefter den færøske Uld, som henligger paa Pakhus i København uden at kunne udleveres, nu frigives, og eventuelt om der af den gamle Uld, som har henligget her paa Øerne i længere Tid, kan sendes en Del til Danmark.

Hvad selve Spørgsmaalet om, hvorvidt og hvormeget Uld der kan undværes her paa Øerne angaar, vil Amtet foranledige dette Spørgsmaal forelagt Lagtinget, saaledes at der kan blive truffet en Ordning angaaende Udlørselen og Reguleringen heraf.»

Hvilket herved meddeles til Efterretning, idet det henstilles, at de ovennævnte Spørgsmaal ordnes.

2. Møde.

Tirsdagen den 30. Juli, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødte med Undtagelse af Mortensen efter forud anmeldt Forfald.

Formanden fremlagde:

Skrivelse fra Lagtingsmand Effersee m. fl. ang. delvis Anvendelse af Vareforsyningsoverskudet til Nedsættelse af Prisen paa Nødvendighedsartikler, saalydende:

Thorshavn, d. 29. Juli 1918.

Til

Færøernes Lagting.

Underskrevne Medlemmer af Lagtinget fremsætter herved Forslag om, at en væsentlig Del af Amtskommunens Vareforsynings Overskud den 22. Maj d. A., 482943 Kr. 33 Ø., anvendes til at nedsætte Prisen paa Befolkningens vigtigste Nødvendighedsartikler.

Oliver Effersee.
A. Samuelson.
Joan Jacob Weihe.

Joan Poulsen.
Joan Rasmussen
M. Samuelson.

Poul Nielsen.
H. C. W. Torgard.
J. M. Matras

8. Møde.

Onsdagen den 7. August, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Provsten, Mortensen og Joon Poulsen, alle efter forud anmeldt Forfald.

Efter Dagsordenen fortoges:

1. Behandling af Sag Nr. 77, Uldordning.

J. H. Poulsen foreslog Sagen henvist til det eventuelle Vareudvalg.

Sagen betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Formanden fremlagde:

Nr. 135. Skrivelse fra P. Nielsen og Torgard angaaende Fastsettelse af Maximalpriser, saalydende:

Til
Lagtinget.

Vi tillader os herved at indgaa til det høje Ting med Anmodning om, at det i Fjor behandlede Spørgsmaal angaaende Fastsettelse af Maximalpriser paa færøske Produkter og Nedsættelse af Priserne paa de indførte vigtigste Livsformødenheder, saasom Mel (Korn) og Fedtstoffer tages op til velvillig Behandling og Afgørelse i indeværende Tingsamling.

Behandlingen af denne Sag resulterede i sidste Tingsamling deri, at Tinget vedtog at udsende en Opfordring gennem Pressen til Producenterne af færøske Landbrugsprodukter om at nøjes med en moderat Pris i Betragtning af den ved Krigssituationen skabte vanskelige Situation. Denne Opfordring har desværre ikke kunnet forhindre, at Priserne er bleven ved med at stige og nu har naaet en foruroligende Højde. I denne Forbindelse bør det dog fremhæves, at enkelte Producenter har forhandlet deres Produkter til omtrent samme Pris som før Krigen; men da det drejer sig om ganske enkelte Undtagelser, har dette naturligvis ikke haft større Betydning paa Prisstigningen i det store og hele.

I disse yderst vanskelige Tider, hvor Dyrtidens Tryk mærkes saa overordentlig stærkt, særlig for den mindre bemidlede Del af Befolkningen, er det efter vor Formening en absolut og uundgaaelig Pligt for Lovgivningsmyndighederne at gribe regulerende ind, naar Talen er om Fastsettelse af Priserne paa uundværlige Fødemidler. Denne Betragtningssmaade er da ogsaa bleven fulgt saa at sige overalt.

Der er ingen Tvivl om, at Priserne f. Eks. paa færøske Landbrugsprodukter i den senere Tid er stegne til en saadan Højde, at Lagtinget ikke kan forsvare at se roligt til. Under de nuværende Forhold er det faktisk umuligt for den færøske Befolkning — fraregnet et ganske ubetydeligt Minimum — at købe Gømes egne Produkter. Som et Eksempel i saa Henseende skal vi anføre, at danske Kartofler i disse Dage sælges her i Thorshavn til en Pris af 25 Øre pr. Pd. (heri selvfølgelig medregnet det ikke ubetydelige Fragtbeløb), medens færøske Kartofler samtidig sælges til 30 Øre pr. Pd.

Det er efter vor Formening af den allerstørste Betydning, at Lagtinget i indeværende Samling tager denne Sag op til forstaaelsesfuld, velvillig og samvittighedsfuld Overvejelse og Behandling.

Lagtingssalen, den 5. August 1918.

Poul Nielsen.

H. C. W. Torgard.

Nr. 139. Telegram fra Edw. Mortensen angaaende Køb af Maskiner til Margarinefabrikation.

10. Møde.

Torsdagen den 8. August, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Provsten, Mortensen og Joon Poulsen efter forud anmeldt Forfald.

Formanden fremlagde:

Nr. 145. Beretning fra Varendvalget, saalydende:

Det den 16. Maj d. A. valgte Udvalg for Amtskommunens Vareforsyning overgiver herved til Tinget en Afskrift af den af Vareforsyningsudvalget førte Forhandlingsprotokol i Tiden fra den ordinære Tingsamling 1917 til indeværende Tingsamlings Begyndelse^{*)}.

Udvalget finder ikke Anledning til at anføre videre end hvad der fremgaar af Udskriften af Forhandlingsprotokollen.

11. Møde.

Fredagen den 9. August, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Provsten og Mortensen efter forud anmeldt Forfald.

Efter Dagsordenen foretoges:

- 1) 1. Behandling af Nr. 139 (Margarine-Maskiner).
Patursson foreslog Sagen henvist til det eventuelle Varendvalg.
Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.
- 2) 1. Behandling af Nr. 145 (Beretning fra Vareforsyningsudvalget).
R. Niclasen foreslog at nedsætte et Udvalg paa 7 Medlemmer.
A. Samuelson foreslog at nedsætte et Udvalg paa 9 Medlemmer.
R. Niclasen tog sit Forslag tilbage.
A. Samuelsons Forslag betragtedes som vedtaget uden Afstemning.
- 3) Valg af 9 Medlemmer til Udvalg i Nr. 145 (Vareforsyning).

Formanden meddelte, at der var fremkommet Forslag om at vælge: R. Niclasen, Thomsen, J. H. Poulsen, Patursson, Winther, Eftersøe, P. Niclasen, J. Rasmussen og A. Samuelson.

Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Formanden fremlagde:

Nr. 149. Andragende fra »Havnar arbeidsmannafelag« om Maximalpriser m. m., saalydende:

Havnar Arbeidsmannafelag,
Thorshavn, d. 8. August 1918.

Til

Færøernes Lagting.

Til Lagtingets ordinære Samling i Fjor indsendte »Havnar arbeidsmannafelag« et Andragende, der bl. a. gik ud paa at fastsætte Maximalpriser paa forskellige færøske Produkter samt ved hensigtsmæssige Foranstaltninger — om fornødent ved Ekspropriation — at drage Omsorg for at disse Varer ikke blev gjort til Genstand for Opkøb af enkelte Personer eller indeholdte af Producenterne.

Andragendet blev ikke taget til følge. Lagtinget vedtog i Stedet at udtale sin fulde Tillid til at Færinger uden Tvang vilde bistaa hinanden, og at de Borgere, som til Efteraaret fik mere udaf deres Landbrug end nødvendigt til deres private Forbrug, sikkert vilde afhænde Overskudet til mindre velstillede Medborgere og til saa moderate Priser, at Bestemmelser om tvungen Afhændelse eller Maximalpris kunde undgaas.

Det vil antagelig være overflødig nærmere at paavise Resultaterne af denne Lagtingets Henstilling. Vore Landbrugsprodukter, der siden Krigens Udbrud havde været Genstand for den mest uforholdsmæssige Prisstigning, der gennemgaaende andrager omkring 100—300 pCt. i Forhold til Priserne umiddelbart før Krigen, fordyredes yderligere; cå. en Maaned efter at Lagtinget havde rettet sin Henstilling til de færøske Landbrugere

^{*)} Udelades her.

var fersk Faarekød oppe i 1 Kr. 50 Øre pr. kg., saakaldt «Oksekød» 2 Kr. pr. kg., færsk Smør 4 Kr. 60 Øre pr. kg, Faaretalg 2 Kr. 60 Øre pr. kg, Kartofler 68 Øre pr. kg o. s. v. At disse Produkter i Aar vil blive Genstand for yderligere Prisfordyrelse er givet; en saa absolut Nødvendighedsartikel som Ulden er allerede oppe i 4 Kr. pr. kg uvasket Uld!

Da denne kolossale Prisstigning paa vore nødvendigste Levnedsmidler og Forbrugsartikler ikke staar i noget som helst Forhold hverken til Produktionsomkostningerne eller den almindelige Befolknings Købeevne vil det for hvert Aar blive en mere og mere uafviselig Nødvendighed at der fra det Offentliges Side drages Omsorg for en gennemført Kontrol paa dette Omraade i Lighed med hvad Tilfældet er i alle andre Lande for nærværende Tid. De Modgrunde, der ved Sagens Behandling i forrige Aars Lagtingssamling fremsattes mod den foreslaaede Prisregulering: at den vilde have til Følge, at Landbrugerne indeholdt deres Produkter, at de billige Priser kun vilde komme de velstillede tilgode gennem Stor-Opkøb, at Kartoffeldyrkningen vilde indskrænkes til et Minimum etc., er Paastande, hvis Betydningsløshed alle Vegne er godtgjort ved det offentliges Indskriden dels ved Ekspropriation, dels ved det offentliges Opkøb, dels ved Paabud om almindelig Arbejdspligt, hvor det gjordes nødvendigt, og dels ved gennemført Rationering.

«Havnar arbeid smannafelag» tillader sig derfor at indgaa til Lagtinget med An-
dragende om:

1. At der af Lagtinget snarest muligt foretages Beregning og Undersøgelse af, hvad vort Landbrug til Efteraaret vil kunne yde af Salgsprodukter som Kød, Talg, Uld, Smør og Kartofler samt af de Beholdninger, der i Øjeblikket forefindes dels hos Producenterne, dels hos Opkøbere og Forhandlere af nævnte Produkter, navnlig Uld.
2. At der af det offentlige iværksættes almindeligt Opkøb af ovennævnte Produkter samt Tran — eventuelt Lever — til Belysning.
3. At Lagtinget fastsætter Maximalpriser paa alle Levnedsmidler og Nødvendighedsartikler saavel hjemlige som indførte, der staar i rimeligt Forhold til den arbejdende Befolknings Købeevne.
4. At Fordelingen af Levnedsmidler og nødvendige Forbrugsartikler som Uld — fore-
gaar efter en af det offentlige iværksat Rationering med Kortsystem efter de forskellige Landsdeles og Befolkningslags naturlige Behov.
5. At Lagtinget drager Omsorg for at de Foranstaltninger, der maatte vise sig nødvendige til Gennemførelsen af disse Krav, saasom tvungen Afhændelse ved Ekspropriation, Paabud om almindelig Arbejdspligt til Produktion af Kartofler etc. uopholdelig sættes i Kraft.

Thorshavn, den 8. August 1918.

Før «Havnar Arbeidsmannafelag»

P. J. Hansen.
Formand.

12. Møde.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Provsten og Mortensen efter forud anmeldt Forfald.

Udenfor Dagsordenen meddelte Formanden, at der var fremkommet Forslag om at vælge *Debess* til Medlem af Vareudvalget i Stedet for *Winther*, der havde ønsket sig fritaget. Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Formanden fremlagde:

Nr. 151. Skrivelse fra J. Patursson og Nyholm *Debess* angaaende Kulbrydningen paa Suderø, saalydende:

Lögtingið verður umbíðið
at lata ransaka kolamálið í Suderø, sérstakliga tann vegin at eftirhugt verður
1) hvörji líkindir ið eru til at væntulig torvneyð í vetur kann bótast upp við Suderøyakoli,

- 2) hvörji líkindir ið eru til at ökja um og umskipa kolavinnumu, t. d. á taun hátt at fáa ætlan um það loysir seg at bróta gongd gjögnum fjallið, soleiðis at hövuðsnögdin av kolinum kann fáast oman Trugisvágsmegin.
- 3) um líkindir kunnu vera til at nýta avlopskolið (ruskið) á ástaðnum til har at stovna verksmiðjur, t. d. til saltbrenslu ella annur neyðsýnilig störv.
- 4) um líkindir kunna vera til at lögtingið, um heimild hartil er táanlig, eftir samráðum og samtykt við ríkisstjórnina, kann standa seg við at taka ræði og umsiting yvir kolaváminum og öllum hartil hoyrandi.

Tórshavn, 8. August 1918.

Jóannes Patursson.

Nyholm Debes.

17. Møde.

Mandagen den 19. August, Eftermiddag Kl. 1, saaledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Mortensen, Eftersøe, Winther, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, Weihe, Tórgarð og Konoy efter forud anmeldt Forfald.

Formanden fremlagde:

Nr. 160. Beretning om Rejsen til Island, saalydende:

Paa et af Vareforsyningsudvalget afholdt Møde den 16. Maj d. A. enedes man om at sende 5 Lagtingsmænd som Udsendinge til Island angaaende forskellige Spørgsmaal vedrørende Færøernes Vareforsyning. Valgte blev: Rasmus Nielsen, Johan H. Poulsen, Edw. Mortensen, Paul Nielsen og H. C. W. Tórgarð.

Hvad angaar Motiverne til denne Rejse skal man bl. a. tillade sig at anføre følgende: Ifølge Telegrammer fra København paa daværende Tidspunkt saa det ud til, at Sejladsen mellem København og Færøerne vilde blive yderst besværlig og maaske helt indstillet paa Grund af den af krigsførende Magter iværksatte Minespærring i Kattegat og Skagerak. Man maatte faa det bestemte Indtryk, at Færøerne stod overfor meget store Vanskeligheder med Hensyn til Tilførsler ad den sædvanlige Vej. Under saadanne Omstændigheder var det indlysende, at intet burde lades uforsøgt, der kunde redde Færøerne ud af den fortvivlede Situation, der vilde fremkomme, ifald Kommunikationen med Danmark blev fuldstændig afbrudt. Den eneste Udvej vilde da være at forsøge de nødvendige Varer skaffet fra Amerika, enten direkte eller via Island. Da Islanderne nu som bekendt havde staaet i Handelsforbindelse med Amerika lige siden Krigens Udbrud, og man som Følge heraf utvivlsomt paa Island maatte være godt kendt med det nærmere Arrangement af en slig Handelsforbindelse, var man i Vareforsyningsudvalget af den Anskuelse, at det vilde være hensigtsmæssigt, om nogle Lagtingsmænd med det samme rejste op til Island, dels for at skaffe sig Underretning om, hvorledes Island havde arrangeret sine Indkøb i Amerika, og dels for at forhandle med den islandske Regering, om denne vilde være villig til at give Amtskommunen Plads for et nærmere bestemt Kvantum Varer med de Skibe, Island har gaaende i Fart paa Amerika. Der kunde ligeledes maaske være Mulighed for, at Amtskommunen, naar License var givet fra Amerika og England, kunde faa nogle Varesorter, f. Eks. Hvede, Majs, Ris etc. samt Petroleum til Laans fra den islandske Regering, mod at denne senere fik Kompensation i de af Amtskommunen i Amerika købte Varer. Selv om License fra Amerika og England var givet, vilde der jo altid hengaa et længere Tidsrum, inden de i Amerika købte Varer kom til Færøerne, og det vilde derfor have sin store Betydning, om man fra Island kunde laane og eventuelt faa hjem med S/S „Botnia“ eller andre Skibe om end ikke noget større Kvantum af de forannevnte Varer, som der var stor Mangel paa herhjemme.

I Lagtingssamlingen 1917 var D'Hrr. Købmand S. P. Petersen, Fuglefjord, og Købmand Jens Evensen, Thorshavn, som bekendt en Tur i Reykjavik som Udsendinge for Lagtinget, men paa Grund af den korte Tid, kun 2 Dage, der stod til disse Udsendinges Raadighed, blev der ikke ført nogen indgaaende Forhandlinger med den islandske Regering, men

denne erklærede allerede da at ville stille sig saa elskværdigt som muligt. Det var derfor med Forvisningen om at møde Velvilje og Imødekommenhed hos Islands Regering, at Udsendingene afrejste til Reykjavik. Og heri blev man ikke skuffet.

Inden Afrejsen modtog Udsendingene en Anbefalingsskrivelse fra Amtmanden over Færøerne, hvori denne anmoder det islandske Ministerium om at yde den Assistance, det kan.

19. Maj, Kl. 11 Formiddag, afrejste vi med S/S «Botnia» og ankom til Reykjavik den 21. Maj, Kl. 11 Formiddag.

Altinget, der havde været samlet i et Par Maaneder i Anledning af Spørgsmaalet om Overenskomsten med Danmark og forskellige af Krigssituationen skabte Forhold, holdt Møde Kl. 1 Eftm., samme Dag vi ankom. Efter et Par Timers Ophold paa Hotellet, begav vi os op i Altingsbygningen, hvor en af Sekretærerne straks førte os ind i Ministerværelset. Førsteminister Jón Magnusson bød os her Velkommen; tilstede var tillige Ministrene Sigurður Eggerz og Sigurður Jónsson samt Altingsformand Guðmundur Björnsson. Man lovede at assistere os paa alle Omraader, hvor det var muligt, og det blev aftalt, at vi skulde have en Sammenkomst med Ministeriet Kl. 10½ Dagen efter. Som Ordfører fungerede Cand. jur. Edw. Mortensen.

22. Maj Kl. 10½ fandt den foran omtalte Konference Sted, og fremdrog Ordføreren følgende Forespørgsel:

- 1) om der var Mulighed for at faa et vist Kvantum Varer, f. Eks. 100-200 Tons maanedlig med de islandske Skibe, der gik i Part paa Amerika;
- 2) om Færøerne kunde faa til Købs eller til Laans fra Island nogle Hundrede Tdr. Petroleum, ca. 50 Tons Hvede, samt et mindre Parti Havregryn, Majs og Kaffe snarest muligt;
- 3) om den islandske Regering mente, det var nødvendigt og fornuftigt, at Færøernes Amtskommune sendte Udsendinge for kortere eller længere Tid til Reykjavik, London og Amerika.

Førsteminister Jón Magnusson svarede paa Ministeriets Vegne, at man vilde tænke nærmere over disse Forespørgsler, og det bestemtes at afholde en Konference samme Eftermiddag Kl. 5. Ministeriet vilde saa give os nærmere Svar.

22. Maj Kl. 5 afholdtes igen Konference. Førsteminister Jón Magnusson besvarede den fremsatte Forespørgsel:

- 1) at under Forudsætning af, at der ikke indtraf noget ekstraordinært, og alt gik nogenlunde som hidtil, var Regeringen villig til at overlade Færøerne den omtalte Tonnage;
- 2) at under Forudsætning af, at den Lading paa 7-8000 Tdr. Petroleum, som ventedes til Island med S/S «Fredericia», ankom i godt Behold, vilde man være villig til at laane Færøerne nogle Hundrede Fade; den nødvendige Tilladelse maatte selvfølgelig gives af den engelske Regering; ligeledes vilde man være villig til at laane Færøerne Hvede, Havregryn, Majs og Kaffe, ifald man sad inde med Beholdning af disse Varer;
- 3) at det utvivlsomt vilde være af Betydning for Færøerne, om man af og til havde Udsendinge i Reykjavik og London; hvad angik Udsendinge til Amerika, vilde dette næppe have større Betydning, da det danske Gesandtskab der kunde foretage de fornødne Indkøb, og om ønsket faa Assistance af de Udsendinge, Island havde derovre.

S. D. blev ført Konference med Firmaet Johnsen & Kaaber. Landshandelsdirektør Flygenring, Direktør for Petroleumsselskabet Debell o. fl. Johnsen & Kaaber anbefalede paa det kraftigste, at Vareforsyningsudvalget sendte Udsendinge til Reykjavik og London.

23. Maj blev vi inviterede til Frokost hos Førsteminister Magnusson.

Samme Dags Eftermiddag holdt vi Møde, og blev man enig om, at to af Udsendingene nemlig Rasmus Niclasen og Poul Niclasen skulde blive tilbage i Reykjavik, medens de andre afrejste med S/S «Botnia». Hvad angaar Motiverne til denne Afgørelse, skal her anføres, at Ministrene, Altingsformand Guðmundur Björnsson og andre overfor os udtalte, at det vilde være af stor Betydning, om en eller to af Udsendingene blev tilbage i Reykjavik, dels for at gøre sig bekendt med den mellem England og Island indgaaede Handelsoverenskomst, hvis Indhold ventedes telegrafisk en af de førstkommende Dage, og dels for nærmere at

undersøge de Muligheder der kunde være for en Handelsforbindelse Amerika --Færøerne eller Amerika --Island--Færøerne.

Thorshavn, i August 1918.

R. Niclasen.

Johan H. Poulsen.

Edo. Mortensen.

Poul Niclasen.

H. C. W. Tørgård.

24. Maj havde vi en Konference med Handelsdirektør Flygenring (Landshandelen). Han meddelte os, at Handelsoverenskomsten mellem England og Island var underskrevet i Gaar, og at de islandske Udsendinge i London (Jónsson, Thors og Briem) ventedes til Reykjavik med et engelsk Krigsskib en af de førstkomende Dage.

27. Maj ankom en af de islandske Udsendinge (Eggert Briem), den engelske Konsul i Reykjavik, Mr. Cable, samt en engelsk Kommission paa 4 Medlemmer til Reykjavik med en engelsk Torpedojager. Den engelske Kommission har til Opgave at føre Kontrol med alle de Produkter, der ifølge Handelsoverenskomsten skal udføres fra Island til Storbritannien. To af de islandske Udsendinge i London var derfra rejst over til Sverrig for at forhandle om Salg af Sild til den svenske Regering.

Den engelsk-islandske Handelsoverenskomst, gældende fra 1. Maj 1918 til 1. Maj 1919, gaar hovedsagelig ud paa følgende:

I. England (de allierede) giver Island Tilladelse til at føre: 1) 10500 Tons Fødevarer og 35000 Tdr. Petroleum fra Amerika, 2) 30000 Tons Kul, frit for Udførselstold, fra Storbritannien, 3) 15000 Tons Salt fra Middelhavet eller Storbritannien

II. Island forpligter sig til at udføre til Storbritannien (de allierede) hele sin Fiskebeholdning. Prisen fastsættes saaledes:

Klipfisk.

170 Kr. pr. Ton for de første 12000 tons og 250 Kr. pr. Ton for hvad der leveres herudover (fob. Island).

Saltfisk.

61 Øre pr. kg fob. Island.

Kød.

Hele Islands Kødproduktion med Undtagelse af, hvad der forbruges i Landet, skal eksporteres til en Pris af 140 Kr. for de første 3000 Tdr. og 180 Kr. pr. Td. for det, der leveres herudover fob. Island.

Islands gennemsnitlige aarlige Eksport af Kød er 5--6000 Tdr.

Uld og Skind.

Den samlede Beholdning af Uld med Undtagelse af de Partier, som svenske og danske Opkøbere har købt og oplagret paa Island, skal eksporteres til Storbritannien til følgende Priser:

Hvid Uld (vasket) Nr. 1.....	4 Kr. pr. kg
Meleret Uld (vasket).....	3 -- --
Høstuld (vasket).....	2 -- --
Saltede Faareskind.....	12 -- pr. 8 kg

Fraa.

100 Kr. pr. Fad.

Sild.

Storbritannien (de allierede) giver Island Tilladelse til at udføre 54000 Tdr. Sild, heraf 10000 Tdr. til Sverrig (Islands gennemsnitlige aarlige Udførsel af Sild har i de sidste Aar andraget ca. 30000 Tdr.

Under Opholdet i Reykjavik havde vi en Konference med Konsul Arnesen, Reyðafirði, angaaende Leverance af Salt til færøske Fiskeskibe ved Island, og lykkedes det at opnaa Regeringens Tilladelse hertil.

Firmaet Johnsen & Kaaber, som flere Gange har indkøbt Varer for Amtskommunen, og som under vort Ophold i Reykjavik — ligesom alle dem, vi kom i Berøring med — stillede sig meget elskværdigt med at give alle Oplysninger vi ønskede, sendte os Tilbud om Leje af Selskabets Skib »Frances Hyde« (i timecharter). »Frances Hyde« (ca. 800 Tons under Dæk og ca. 1200 Tdr. Petroleum paa Dæk), der benytter saavel Damp- som Sejlkraft, har gaaet i Fragtfart mellem Amerika og Island. Firmaet tilbød os Skibet til en Betaling af 500 Kr. mindre pr. Dag, end hvad det var blevet fragtet for af den islandske Regering.

Da vi havde goet Haab om at faa License paa 5000 Tdr. Petroleum og andre Varer fra Amerika, og da det var os bekendt, at det var overordentlig vanskeligt at skaffe Tonnage i Amerika, indledede vi, efter at have telegraferet til Færøerne og forespurgt, om Vareforsyningsudvalget vilde fragte Skibet, Forhandling med Johnsen & Kaaber. Efter at have faaet Skibet paa Haanden, telegraferede vi Firmaets Tilbud in extenso til Vareudvalget og Amtmand Rytter, der da opholdt sig i København. Vi modtog imidlertid Svar fra Amtet, at Vareudvalget fraraadede at benytte »Frances Hyde«; vi rettede os selvfølgelig herefter og afbrød Forhandlingerne med Johnsen & Kaaber.

Vi havde forskellige Konferencer med Importører af Varer fra Amerika, bl. a. Direktør for Petroleumsselskabet Debell. Med Hensyn til Færøernes Forsyning med Petroleum betragtede han det som givet, at Indkøbet blev foretaget gennem det danske Petroleumsselskab, og at dette saa førte Værelse hjem til Færøerne med eget Skib, og man haabede, at S/S »Fredericia«, som førte Petroleum fra Amerika til Island, vilde faa Tilladelse til at foretage en Tur til Færøerne.

Desuden konfererede vi med islandske Grossister, som personlig havde foretaget Indkøb, bl. a. af Manufakturvarer i Amerika. Disse Varer er ikke af samme Mønster, som dem man var vant til at importere fra Europa før Krigen, men ved personlig Nærværelse kunde der købes Ting, som var tilsvarende og fuldtud tilfredsstillende. Den første Betingelse for at kunne gøre fordelagtig Handel, var den, at man foretog Indkøbene personlig. Værelse maatte betales straks ved Indkøbet og for Køberens Regning lagres paa Pakhus; derefter maatte man først søge hos de amerikanske Myndigheder om Udførselstilladelse og hos England om Sejltilladelse; dette tog i Reglen meget lang Tid.

Hvad angik Fiskeriredskaber, f. Eks. Fiskesnører, kunde man ved at henvende sig til de rigtige Fabrikker, faa Varer, der var lige saa tilfredsstillende som dem, man var vant til at købe i England.

Under Opholdet i Reykjavik stod vi i stadig telegrafisk Rapport med Vareforsyningsudvalget og holdt dette à jour med alt, hvad vi mente kunde være af Interesse.

Vi fik det Indtryk, at Købmændene i Reykjavik paa daværende Tidspunkt laa inde med rigelige Beholdninger af de almindelige Købmandsvarer.

Thorshavn, i August 1918.

R. Nielsen.

Poul Nielsen.

Nr. 164. Saalydende Skrivelse fra Amtet af 17. August 1918 angaaende Spørgsmaalet om Statens Overtagelse af færøsk Uld.

Hoslagt fremsendes en Skrivelse af 16. ds. fra Færøernes Købmandsforening, hvori samme anmoder om, at den vedlagte Skrivelse til Justitsministeriet angaaende Statens eventuelle Overtagelse af færøsk Uld maa blive forelagt Lagtinget til Erklæring.

Man vedlægger derhos et Eksempplar af Lov Nr. 400 af 30. Juli d. A. om Befolkningens Forsyning med visse Uldvarer samt det væsentligste af en af Folketingets Udvalg afgivet Betænkning over Forslag til Lov om Nedsættelse af et Uldmævn.

Amtet skal anbefale, at den nævnte Skrivelse fra Købmandsforeningen af Lagtinget behandles i Forbindelse med den allerede foreliggende Sag om eventuel Uldordning vedrørende Færøerne.

18. Møde.

Tirsdagen den 20. August, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Winther, J. Rasmussen, Effersøe og Konoy efter forud anmeldt Forfald.

Efter Dagsordenen foretoges:

1. 1. Behandling af Nr. 164. (Statens Overtagelse af færøsk Uld).
J. H. Poulsen foreslog at nedsætte et Udvalg paa 7 Medlemmer.
Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.
2. 1. Behandling af Nr. 135 og 140 (Maximalpriser).
Strøm foreslog Sagen henvist til Udvalget i Nr. 164.
Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

19. Møde.

Onsdagen den 21. August, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Provsten, Effersøe, Konoy, Winther og J. Rasmussen efter forud anmeldt Forfald.

Efter Dagsordenen foretoges:

- Valg af 7 Medlemmer til Udvalg i Nr. 164 (Uldordning).
Formanden meddelte, at der var fremkommet Forslag om at vælge: Winther, Strøm, Heibess, Mortensen, P. Nielsen, Effersøe og A. Samuelson.
Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

20. Møde.

Torsdagen den 22. August, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Winther, J. Rasmussen og Effersøe efter forud anmeldt Forfald.

Efter Dagsordenen foretoges:

1. Behandling af Nr. 151 (Lagtingets Overtagelse af Kulbrydning).
Patursson foreslog at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer.
Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

21. Møde.

Fredagen den 23. August, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af J. Rasmussen og Effersøe efter forud anmeldt Forfald.

Efter Dagsordenen foretoges:

- Valg af 5 Medlemmer til Udvalg i Nr. 151 (Kulbrydning).
Formanden meddelte, at der var fremkommet Forslag om at vælge: Patursson, Mortensen, Thomsen, A. Samuelson og P. Nielsen.
Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Udenfor Dagsordenen valgtes J. H. Poulsen til Medlem af Udvalget angaaende Maximalpriser i Stedet for Winther, der havde bedt sig fritaget.

29. Møde.

Fredagen den 30. August, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Effersøe og Poulsen efter forud anmeldt Forfald.

Formanden afbrød det offentlige Møde til Fortsættelse i et Møde for lukkede Døre.

I dette Møde behandledes:

Sag om hvorvidt der skal udstedes Forbud mod Salg af Faar eller Dele af Faar.

Der fremlagdes et Forslag fra Maximalprisudvalget.

Der fremlagdes et Ændringsforslag fra A. Samuelson.

Forslag og Ændringsforslag blev vedtaget.

31. Møde.

Mandagen den 2. September, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Effersøe, Poulsen og Weihe efter forud anmeldt Forfald.

Efter Dagsordenen foretoges:

1. Behandling af Nr. 175 (ang. Køb af Dampskibet »Smirilo»).

Thomsen foreslog Sagen henvist til det Udvalg, der behandler Spørgsmaalet om Forhøjelse af »Smirilos» Takster.

Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

34. Møde.

Torsdagen den 5. September, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Effersøe.

Formanden fremlagde:

Udvalgsbetænkning i Nr. 135 (Maximalpriser), stalydende:

Til Udvalget har været henvist en Skrivelse fra Arbejderforeningen »Enigheden», en Skrivelse fra »Havnar arbeidsmannafelag» og en Skrivelse fra Lagtingsmændene Poul Niclasen og Torgarð, hvori bl. a. henstilles til Lagtinget at foranstalte indført Maximalpriser paa forskellige Produkter og truffet andre regulerende Foranstaltninger.

Spørgsmaalet var ogsaa til Behandling i Lagtingssamlingen 1917, jfr. Lagtingstidende 1917 S. 171—173, men Tinget vedtog kun en Opfordring til Producenterne af færøske Produkter om at sælge disse til moderate Priser, medens Spørgsmaalet om Fastsettelse af Maximalpriser forløb skulde stilles i Bero. Man mener ikke at denne Opfordring har virket tilfredsstillende. Udvalget har delt sig i tre Mindretal. Et Mindretal (Mortensen og J. H. Poulsen) maa anse det nødvendigt her paa Færøerne i Lighed med, hvad man andre Steder har foretaget, at indføre regulerende Bestemmelser med Hensyn til Salg af visse af Landets Produkter. Ved Fastsettelsen af saadanne maa Formaalet være at forhindre, at Priserne paa vedkommende Produkter skal blive ubørnede høje, og forhindre Udnyttelse af de af Krigen skabte Forhold til opskruede og urimelige Priser. Priserne bør holdes saa langt nede, at det kan være muligt for Befolkningen i sin Helhed at erhverve et vist Kvantum af vedkommende Nødvendighedsartikler. Paa den anden Side maa man ogsaa have for Øje, at Producenterne har Krav paa en rimelig og passende Fortjeneste, og at det færøske Landbrug, som i lange Tider før Krigen har arbejdet under vanskelige Forhold, trænger til at komme paa Fode, ligesom man ikke bør træffe Foranstaltninger, som med Rette kan siges at modvirke Lysten til Opdyrkning og Forbedring af Landbruget. Ved de fremsatte Forslag til Maksimalpriser har man taget Hensyn til de ovennævnte Betragtninger ligesom til den gennemsnitlige Stigning i Indtægterne som til at Prisen paa importerede Nødvendighedsartikler, som Producenter ogsaa maa købe, er steget meget.

Hvad Spørgsmaalet om en Kødordning angaar har man ikke anset det nødvendigt hvert Fald foreløbig at foreslaa Indførelse af Afleveringspligt eller Ekspropriation, idet der maa anses at produceres tilstrækkeligt Kød paa Færøerne til Hjemmeforbruget, og idet man har foreslaaet en saa høj Maksimalpris, 65 Øre pr. Pd., at det ikke kan antages, at Producenterne vil tilbageholde Kødet, medens man samtidig gennem den foreslaaede Rabatordning vil sikre Befolkningen et vist Kvantum Kød til en efter Forholdene rimelig Pris, 45 Øre pr. Pd. Det nævnte Kvantum svarer til, hvad Dyrtilsløven i Danmark sikrer den der-værende Befolkning. Dertil kommer, at Tvangsregler og Kontrol paa dette Omraade, grundet paa vore særegne Forhold, derunder manglende Organisation, formentlig vil frembyde forskellige praktiske Vanskeligheder. En saadan Ordning skulde formentlig ogsaa approberes af Ministeriet, men dette vil ikke rettidigt kunne ske, nu Telegrafforbindelsen er afbrudt.

Et Mindretal (*A. Samuelson*) har ikke kunnet tiltræde det fra anden Side fremkomne, men fremsætter nedenfor et selvstændigt Forslag til en Kødordning og forbeholder sig nærmere at motivere sin Stilling under Sagens videre Behandling i Salen.

Eitt minnital (*Dehess, Poul Niclasen og Strøm*) loyvir sær at flyta fram:

Síðani veraldarkriggið byrjaði í 1914 eru sum kunnugt allir prísir hækkaðir ófóra nógv, og ikki minst á teim vorum, sum koma fram og verða útljóðaðar til sølu her í Føroyum. Tað nýtist ikki okkum her at føra fram mong dømi, men vit skulu eina minna um, at seyðakjöt, ið áður enn kriggið byrjaði, kostaði okkurt um 50 øyr. pr. kg. nú kostar meir enn 200 øyr. kg. og tað er ivaleyst, at um lógtingið ikki tekur hetta mál til viðgerðar og fast setur hámarksvirði, so vil prísurin á seyðakjoti ikki koma niður um 200 øyr. kg. Nú er tað eyðvitað, at teir, sum í hesum vandaniklu tíðum fáast við landbrúk og seyðabruk her í Føroyum, kunna krevja at fáa ein hampuligan prís fyri teirra vortur, men vit mugu í hesum viðfangi minnast til, at tað er aldeilis neyðturviligt, at hetta mál verður skipað soleiðis, at tey, ið eru meginparturin av fólkinum her í Føroyum: arbeidssólk, fiskarar, handverkarar o. fl., kunnu fáa ráð til at keypa hesar vörur. Medan t. d. seyðakjöt sum áður frágreitt er o. u. 4 ferðir so dýrt, sum áðrenn kriggið, so er arbeidslønin nú ikki meira enn dupult so stór sum í 1914; tað er soleiðis eyðvitað, at hitt arbeidandi fólk í Føroyum ikki er fært fyri at keypa kjötið, utan at prísurin verður nógv hækkaður. Hetta kann ikki eina sigast um kjötið, men eisini um aðrar føroyskar vörur.

Hvat serliga viðvikur seyðakjötinum, og hetta er jú tað, sum mest kemur fram av her á landi. so halda vit, at skipanin her eigir at vera tann, at amtskommunan og kommunurnar keypa 10000 lomb = $\frac{1}{2}$ lamb til fólk. Vit rokna her, at ein seyðakroppur yvirhøvur vigar o. u. 12 kg. Á hesi lomb verður fastsett eitt hámarksvirði av 130 øyr. kg. + 50 %, tá seyðurin verður latin á lívi, og tað eigir hann at vera allastaðni, hvar tað er gjørligt; fyri at fáa vissu fyri at hetta verður gjørt má eisini fastsetast hámarksvirði á skinninum, avroðum og tálgi. Spurningurin verður nú, hvussu hesi 10000 lomb skulu fáast tilvegis. Fyri at hava fulla vissu fyri, at amtskommunan og kommunurnar kunnu fáa tað, ið tørvast, vildi eftir okkara hugsun hin besta skipan av hesum máli verið tann, at hvør størri bóndi ella óðalseigari var *pliktadur* til procentvis at lata so mikið av sínum skurði, at hesi umrøddu 10000 lomb kunnu fingist tilvegis; men hetta vildi kanska ført til, at teir, ið seyð hava, koma til at stilla seg óvilligar, soleiðis at tað verður neyðturviligt at fyrir taka ekspropriation, og tað má unngangast so leingi sum gjørligt; tí hetta vil sjálvsigt føra við sær stórt arbeiði og stóran kostnað fyri tað offentliga.

Nú stilla viðurskiftini seg soleiðis, at eftir hini nýggju dansku dyrtidarlógini gevur staturin m. a. eisini studning til at lækka prísir á kjöti, nemliga frá 1. september 1918 1. apríl 1919, altsó í 7 mánaðir, 40 øyr. pr. kg; til hvørt fólk verða roknað 200 gr. um vikuna. Eftir hesum fellur í okkara lut her í Føroyum fyri hetta tíðarskeiðið o. u. 50000 kr. Um nú amtskommunan og kommunurnar keypa tey áðurnevndu 10000 lomb = ella 120000 kg af seyðakjoti — og setist eitt hámarksvirði av 130 øyr. kg, kann amtskommunan eftir dyrtidarlógini altsó lækka henda prís til 90 øyr. kg, tá ið kjötið kemur til útsolu. Tær ymisku kommunurnar, hvar tað er tørvur til tess, kunnu jú so aftur lækka prísir, og tað meina vit verður absolut neyðturviligt á teimum størri plássunum. Sum prísviðurskiftini yvirhøvur stilla seg, er 90 øyr. kg ikki avbera høgur prísir, men skulu allir — eisini teir af-fátækstu — borgarar fáa fullan gagn av hesi omanfyri nevndu prislækkan við hjálp frá statinum, so mugu kommunurnar lækka hann enn meira, t. d. niður í 60 øyr. kg. Tær einstøku kommunurnar kunnu so fáa afturrindað tildomis $\frac{2}{3}$ av tí peningi, ið nýtist til hesa prislækkan, frá amtskommununi.

Men sjálvt um tað verður ásettur ein so høgur innkeypsprísir sum 130 øyr. pr. kg

fyrir 10000 lomb, ein prisur sum vit meina, at allir producentar kunna vera væl nýddir við, so fæst harvið als ikki nokur vissu fyrir, at producentarnir vilja selja til amtshandilin ella kommunurnar. Tí verður tað her eisini neyðturviligt at gera nakað annað fyrir at fáa hetta kjøt fram á marknaðin, og vit loyva okkum tessvegna at mæla til, at tað verður fastsett, at eina teir producentar, ið kunna gottgera, at teir hava latið ella bjóðað ein vissan part av teirra produktion til amtshandilin ella kommunurnar skulu hava loyvi til seinri at selja frítt til tann pris, teir kunnu fáa. Hesum viðvíkjandi loyva vit okkum at vísa til uppskotið, vit seinri flyta fram í hesum áliti. Teir smærra producentarnir, ið skera 10 lomb ella minni, hava vit hildið utantýri, í tí vit meina, at tað er øll grund til, at teir fáa so góð líkindir sum møguligt til at selja, utan at tað verða settir líknaði treytir á teir sum á teir størri producentarnar. Tað er jú soleiðis, at teir menn, ið bert skera nakrar fáar seyðir, tíðum arbeiða undir ringum korum, og tessvegna má tað vera loyviligt fyrir teir at fáa tað mest møguliga burtur úr teirra arbeiði.

Í tí, sum frammanundan er frágreitt, hava vit bert tikið seyðakjøt og livandi seyð upp í; men vit eru eisini av teirri hugsan, at tað eigir at verða fastsett hámarksvirði á øðrum føroyskum vörum, og vit hava tí tikið tær við í eftirfylgjandi uppskoti. Av tí, at so lítið er til av mjólk, hava vit ikki meint, at tað kann bata nakað at seta hámarksvirði á hana; tí hetta kundu óivað ført til, at tey størri plássini als ikki lingu nakran tillørsil av mjólk, og tað er jú sum kunnugt ein vara, ið ikki kann anniverast.

Uppskot.

I. Frá neyðini:

Amtmaðurin biðist um at taka aftur «Bekendtgørelse af 30. August 1918 angaaende midlertidigt Forbud mod Salg af Faar og Produkter af Faar.»

II. Frá Debess, Mortensen, P. Niclasen, J. H. Poulsen og Strøm:

Løgtingið biður amtmannin seta sum hámarkspris á føroyskum eplum 18 øyr. pr. kg.

III. Frá Debess, P. Niclasen og Strøm:

Tingið verður biðið um at samtykkja:

- A. 1) Av Føroya amtskommunu verður við hjálp av kommunustýrum og eini kjøtmiðstöðu í Havn (sbr. 4) keypt so mikið av seyðakjøti, at tað verður 6 kg til hvørt fólk í Føroyum. Lomb skulu, hvar tað ynskist og er gjørligt, latast á lívi. (Fyrir livandi seyð er prisurin tann undir B 4 ásetti).
- 2) Hámarksprisurin fyrir áðurnevndu 6 kg pr. fólk (tilsaman o. u. 120000 kg) verður settur til 130 øyr. kg í innkeyp frá producentum. Allar flutningsútreiðslur galdast av keyparinum (kjøtmiðstöðuni).
- 3) Kommunustýrin skulu innan 20. september senda til kjøtmiðstöðuna í Havn frágreiðing um skurðin av seyði í kommununi, og tey skulu innan sama tíð innheinta upplýsing um og senda til miðstöðuna frágreiðing viðvíkjandi 1) hvat ið ynskist til keyps av seyði til hámarksvirði í kommununi, 2) hvussu mikið kommunan innanfyri sítt eigna mark kann fáa til keyps eftir hámarksprisinum (130 øyr. kg).
- 4) Eftir § 1 í teirri nýggju dýrtíðarlógini verður tað av kjøtmiðstöðuni keypta kjøt til hámarkspris (sbr. 1 og 2) lækkað við 40 øyr. kg, tá tað verður latið út aftur til tey, ið ynskja at keypa.
- 5) Fyrir at hava fulla vissu fyrir, at tann undir 1 nevnda mængd av kjøti kann fáast tilvegis, verða ásettar fylgjandi treytir:
  - a) Producentar, ið skera 10 lomb ella minni, skulu hava frítt söluloyvi, utan at hava latið nakað til hámarkspris.
  - b) Producentar, sum
    - 1) skera frá 10—60 lomb, og 15. oktober kunnu uppgæva at hava selt ella bjóðað fyrir hámarkspris til eina kommunu ella kjøtmiðstöðuna $\frac{1}{4}$ av sínum skurði,
    - 2) skera frá 60—120 lomb, og 15. oktober kunnu uppgæva at hava selt ella bjóðað fyrir hámarkspris til kjøtmiðstöðuna ella eina kommunu $\frac{1}{3}$ av skurðinum,

- 3) skera 120 lomb ella meira, og 15. oktober kunnu uppgæva at hava selt ella bjóðað fyrri hámarkspris til kjøtmiðstöðuna ella eina kommunu $\frac{1}{2}$ av skurðinum, skulu síðani hava frítt løyvi at selja lomb ella lambakjót til dagspris.
- c) Teir producentar, ið ikki eftir hesum vilja selja til kjøtmiðstöðuna ella eina kommunu, skulu eina hava løyvi til at selja lomb, lambakjót, ferskt ella saltað, og skerpukjót til hámarkspris.
- 6) Í Havn verður stovnað ein kjøtmiðstöð, sum skal móttaka alla frágreiðingar frá kommununum, geva svar upp á innkomnar spurningar og annars fyrir taka alt tað, sum verður neyðvendugt eftir tí sum inniheldist í uppskotinum kjøt-málanum viðvíkjandi.
- B. Tingið biður amtmandin um at fastseta sum hámarkspris á hesi nevndu sleg av føroyskum vorum fylgjandi:

1) Lambakjót, ferskt	120 øyr. kg
2) Skerpukjót:	
a) innan 1. mars	180
b) eftir 1. mars	260
3) Lambakjót, saltað	150
4) Lomb á lívi	virði á kroppinum + 50 %

Hesir hámarksprisir galda eina teir undir 5, c, nevndu producentar:

5) Oxakjót	170 øyr. kg
6) Ungneytakjót (til 4 ár)	140
7) Neytakjót	100
8) Tarvakjót	80
9) Gøðingakálvakjót	170
10) Kálvakjót	130
11) Lambaskinn	180
12) Avroð	100
13) Tálvg	110

IV. *Fra Mortensen og J. H. Poulsen:*

A. Lagtinget annoder Amtmanden um at fastsetta folgende

Kødordning.

- Der fastsættes som Maximalpris paa Faarekød i fersk Tilstand 1 Kr. 40 Øre pr. kg og i tørret Stand 2 Kr. 50 Øre for Kød, der selges i Februar og 2 Kr. 60 Øre for Kød, som selges efter 1. Marts. Levering af Skærpekød maa ikke finde Sted før 1. Februar 1919.
Som Maximalpris paa Oksekød (neytakjót) fastsættes 2 Kr. pr. kg.
Levende Faar kan selges, saaledes at Prisen pr. Faar beregnes 50 pCt. ud over Kødprisen.
- Der tilsendes Kommunalbestyrelserne det nødvendige Antal Kødmærker, ly-dende paa $7\frac{1}{2}$ kg Kød og repræsenterende 40 Øre pr. kg. Disse Mærker udleveres ved Kommunalbestyrelsens Foranstaltning til hver Husstand, saaledes at der tildeles Mærker, svarende til $7\frac{1}{2}$ kg pr. Individ, dog at de Husstande modtages, som skønnes at producere mere Faarekød end til eget Forbrug.
Kødmærkerne maa kun anvendes ved Køb af Kød til eget eller Husstands Forbrug. De maa ikke gøres til Genstand for Salg. Den første i hver Maaned skal Mærkerne kunne afleveres hos den kommunale Bestyrelse, som udbetaler deres paalydende Værdi.
- Inden 25. September skal de, som ikke selv maatte kunne erhverve eller sikre sig det Kødmærkerne paalydende Kvantum Faarekød, kunne henvende sig til de kommunale Bestyrelser, der skal yde dem al Bistand.
- Saaframt en kommunal Bestyrelse ikke selv kan fremskaffe eller sikre Frem-skaffelsen af det af Beboerne paa ovennævnte Maade begærede Kvantum Faarekød, skal den snarest og senest inden 10. Oktober henvende sig til en af Vaare-udvalget udpeget Tillidsmand i Thorshavn.

- 5) Denne skal ved at indhente Tilbud, anvise Sælgere og paa anden Maade være behjælpelig med Fremskaffelsen af det Kvantum Kød, Kommunerne maatte have rekvireret. Lagtingets Tillidsmand træffer i Forbindelse med Amtmanden de nødvendige Foranstaltninger med Hensyn til Fremstillingen af Kødmærker, deres Udsendelse til Kommunalbestyrelserne og deres Indløsning, ligesom Ordningen af Regnskabsførelsen, derunder eventuel Godtgørelse til Kommunalbestyrelserne for Udkeg og udført Arbejde besørger af ham efter Samraad med Amtmanden.
- B. Lagtinget anmoder Amtmanden om at fastsætte som Maximalpris paa færøsk Talg 1 Kr. 60 Øre pr. kg.

V. *Fra A. Samuelsen:*

- 1) Ved amtskommunal Foranstaltning tilvejebringes saa meget Faarekød af færøsk Produktion, at der kan tilægges hvert Individ mindst 15 Pund Faarekød af indeværende Aars Høst.
- 2) Det hertil nødvendige Kvantum søges tilvejebragt paa den Maade, at Amtmanden lader udgaa en Bekendtgørelse, hvori Kødproducenterne opfordres til for en Betaling af 120 Øre pr. kg at sælge Færøernes Amtskommune færøsk Lamnekød af indeværende Aars Produktion, indtil Halvdelen af Produktionen, at levere efterhaanden som Slagtingen normalt foregaar til Amtskommunens Vareforsyning i Thinganes eller til Kommunalforstanderskaberne i Landkommunerne. Saafremt det forlanges af Køberen (Amtskommunen) skal Sælgeren være pligtig til at lade Kødet tørre paa sædvanlig Maade til Skærpekød uden særligt Vederlag. Betalingen erlægges efter den Vægt som Kødet har Dagen efter Slagtingen. Køberen er berettiget til at forlange, at Vægten kontrolleres af en af Amtmanden dertil valgt Mand for hver Bygd, hvor Slagting foregaar.
- 3) Kødet sælges til Forbrugerne for 80 Øre pr. kg. Det til Prisreguleringen nødvendige Beløb søges tilvejebragt af Lagtinget ved Tilskud fra Statskassen efter Dyrtidslovens § 1. Hvad der ikke kan tilvejebringes paa den Maade udredes af Færø Amts Vareforsyning.
- 4) Amtmanden paalegger Forstanderskaberne at være Amtskommunen behjælpelig ved Gennemførelsen af denne Foranstaltning i det Omfang som nødvendiggøres.
- 5) Saafremt en Producent maatte være villig til at sælge levende Lam og levere dem efter Amtskommunens Anvisning, betales et Lam efter følgende Regler:

Kødet	1 Kr. 20 Ø. pr. kg
Skindet	4 00 pr. Stk.
Talgen	2 00 pr. kg
Avrød	1 50

- 6) Den Producent som godtgør for Amtskommunens Brød- og Sukkerkontor i Thorshavn at have solgt eller tilbudt at sælge Halvdelen af sin Kødproduktion (Faarekødproduktion) til Amtskommunen efter foranstaaende Regler, har Tilladelse til at sælge saa meget han ønsker af Resten til Dagens Priser.
- 7) Tilbud om Salg af Kød maa være indkomne til Amtskommunens Vareforsyning i Thorshavn inden 25. September d. A. Efter den Tid modtages kun Tilbud fra Bygder og Øer hvortil der ikke er Telefon.
- 8) Indtil 25. September 1918 er det ikke tilladt at sælge Faarekød til andre end Amtskommunen.
- 9) Lagtingets Vareudvalg benyttes til sammen med Amtmanden at gennemføre foranstaaende Ordning og træffe Afgørelse i alle Spørgsmaal, som maatte opstaa i Anledning af dens Gennemførelse.
- 10) Saafremt der ikke den 25. September 1918 er fremkommet Tilbud om Salg af Kød til Amtskommunen i en saadan Mængde, at den i § 1 foreskrevne Rationering kan gennemføres, anmodes Amtmanden om at fastsætte følgende Maksimalpriser.

Lamnekød, fersk	100 Øre pr. kg
Skærpekød (1. Marts)	180 "
Talg, fersk	140 "
— saltet	140 "
Avrød	100 "

(Ellersøe var fraværende ved Betænkningens Afgivelse.)

Udvalgsbetænkning i Nr. 77 (Uldordning), saalydende:

Til undertegnede Udvalg har været henvist en Skrivelse fra Færø Amt af 23. Juli d. A., hvori Amtet meddeler, at man paa Foranledning af Købmandsforeningen har tilskrevet Justitsministeriet, om der ikke kan opnaas en Ordning hvorefter den færøske Uld, som henligger paa Pakhus i København, nu frigives, og at der af den gamle Uld, som har henligget her paa Øerne i længere Tid, eventuelt kan sendes en Del til Danmark, dog at Spørgsmaalet om, hvorvidt og hvor meget Uld der kan udværes paa Øerne, forelægges Lagtinget. Ved en Skrivelse af 17. August d. A. har Amtet fremsendt en Skrivelse fra Færøernes Købmandsforening af 16. s. M. angaaende samme Forhold.

Spørgsmaalet om en Uldordning er under Overvejelse i Udvalget. Man har endnu ikke tilendebragt Behandlingen herom. Grundet paa, at Forbrugerne i et vist Omfang har haft vanskeligt ved at skaffe sig den nødvendige Uld til eget Forbrug til rimelige Priser, og da man ikke kender noget til, hvor store Mængder af Uld der findes paa Øerne, vil man som et første Skridt til en regulerende Ordning foreskæe Forbud mod Udførsel af Uld.

Udvalget stiller følgende

Forslag.

1. Amtmanden anmodes om at forbyde Udførsel af færøsk Uld. Dispensation kan meddeles af Amtmanden.
2. Lagtinget anbefaler Købmandsforeningens Andragende af 16. August d. A. til Justitsministeriet paa bedste Maade, for saa vidt angaar den færøske Uld, som ligger paa Pakhus i København.

(Eftersøe var fraværende ved Betænkningens Afgivning.)

36. Møde.

Lørdagen den 7. September, Eftermiddag Kl. 1 samledes Lagtinget. Samtlige Medlemmer var mødt.

Formanden fremlagde:

Udvalgsbetænkning i Nr. 145 (Beretning fra Vareudvalget) saalydende:

Nevndarálit

frá

vörunevndini viðvíkjandi val av vörunevnd.

Vörunevndin hevur ikki kunnað einst um felagsuppskot viðvíkjandi uppskoti til val av nýggjari vörunevnd, men hevur býtt seg sundur í minniluta og meiriluta.

Meirilutin (Dehess, Patursson, J. H. Poulsen, R. Niclasen, Thomsen) heldur tað vera bestast, at lögtingsnevndin verður soleiðis samansett sum attanástandandi meiriluta-uppskot vísir á.

Minnilutin (Eftersøe, Samuelson, J. Rasmussen, P. Niclasen) heldur tað vera best, at vörunevndin virkar undir sama formi sum hegar til og setur tí fram eftirfylgjandi minniluta-uppskot.

Forslag fra Flertallet:

1. Tinget vælger et Udvalg paa 5 Medlemmer til paa Lagtingets Vegne efter indleverende Tingsamlings Afslutning at lede Varchandelen og træffe nødvendige Afgørelser i Sager vedrørende Foranstaltninger i Anledning af Krigen. Ligeledes vælges 5 Suppleanter, som kan tiltræde Udvalget gruppevis i den Orden, hvori de er valgt. Udvalget skal hvor det anser det for nødvendigt, forhandle og arbejde sammen med Amtmanden.

2. Udvalget vælger blandt sine Medlemmer Formand og Sekretær, ligesom det fører Protokol over Forhandlingerne til Brug for Lagtinget. Udvalget skal udnævne en Forretningsfører for Vareforsyningsvirksomheden, samt antage det nødvendige Personale og Medhjælp.
3. Formanden foranlediger, at der aflægges Regnskab vedrørende Driften ved den nye Ordnings Ikrafttræden, idet samtidig optages Beholdning af 2 af Udvalget dertil valgte Mænd. Regnskabet forelægges Lagtinget i revideret Stand i Samlingen 1919, samledes revideret Regnskab pr. 30. April 1919.
4. Lagtinget vælger 2 Revisorer til at revidere Varehandelens Regnskab.
5. Udvalget bør i videst muligt Omfang forhandle med Sagkundskaben paa de Omraader, der falder ind under dets Virksomhed.

Forslag fra Mindretallet:

Lagtinget beslutter:

1. Der vælges et Udvalg paa 5 Medlemmer, og desuden 5 Suppleanter, som kan tiltræde Udvalget gruppevis i den Orden, hvori de er valgt, til paa Lagtingets Vegne sammen med Amtmanden at fortsætte Vareforsyningsvirksomheden og træffe Afgørelse i Sager vedrørende Foranstaltninger i Anledning af Krigen.
2. Amtmanden er baade berettiget og forpligtet til at adspørge Udvalget med Hensyn til vigtigere Beslutninger, ligesom Udvalget som saadant er berettiget til hos Amtmanden at forlange sig meddelt alle Oplysninger om Virksomheden.
3. Udvalget, der selv vælger sin Formand, fører Protokol over Forhandlingerne til Brug for Lagtinget.
4. Alle Meddelelser til Offentligheden angaaende Virksomheden foretages af Amtmanden.
5. Amtmanden foranlediger, at der allægges Regnskab vedrørende Driften for Aaret fra 1. Oktober 1917 til 30. September 1918, hvilket Regnskab i revideret Stand forelægges Lagtinget i Samlingen 1919, saavidt muligt ved Samlingens Begyndelse.
6. Amtmanden foranlediger, at der 30. September 1918 optages Beholdning over Amts kommunens Varelager ved to paaalidelige Mænd.
7. Sparekassekasserer Øster vælges til som Revisor at føre Tilsyn med Virksomheden.
8. Det forudsættes, at Vareforsyningsudvalget i alle Tilfælde, hvor det er nødvendigt og muligt, vil søge Vejledning hos Sagkundskaben, saavel paa Handelsens som paa andre Omraader, samt at Udvalget saavidt muligt vil forhandle med Repræsentanter for Fagorganisationer angaaende saadanne Spørgsmaal, hvis Afgørelse direkte berører paagældende Fags Interesser.
9. Det henstilles til Færdernes Kolmandsforening at vælge en Komite af Forretningsfolk, som med bindende Virkning for Foreningen kan forhandle med Lagtingets Udvalg og træffe Beslutning angaaende de Vareforsyningsspørgsmaal, som maatte ønskes rejst fra nogen af Siderne.

Forslag til Beslutning fra Flertallet.

Indtil der er opnaaet den fornødne Ordning med Ministeriet med Hensyn til forskellige Forhold vedrørende Amtskommunens Varehandel, skal Ledelsen af denne, hvad Amtmandens og Vareudvalgets Samarbejde angaar, være ordnet som hidtil mellem Tingsamlingerne.

I Vörneymölini, fögtingid 7. September 1918.

Johannes Patursson,
fm.

Johan H. Poulsen,

38. Møde.

Tirsdagen den 10. September Eftermiddag Kl. 3 samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt.

Efter Dagsordenen foretoges:

- 1) 2. Behandling af Nr. 145 (Vareforsyningsspørgsmaalet).

Flertallets Forslag sættes under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttusen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Nielsen og Koudy.

Stemte ikke: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Nielsen, Altras, Weihe, A. Samuelsen, Torgard, M. Samuelsen, Eftersø, Formanden.

og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget med 12 Stemmer.

Herefter var Mindretallets Forslag bortfaldet.

- 2) 1. Behandling af Nr. 106 (Anvendelse af en Del af Varehandelens Overskud).

J. Poulsen foreslog Sagen henvist til Vareudvalget.

Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

- 3) 2. Behandling af Nr. 77 (Angaaende Uldordning).

Udvalgets Forslag sættes under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

39. Møde.

Onsdagen den 11. September, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Jøen Poulsen efter forud anmeldt Forfald.

Efter Dagsordenen foretoges:

2. Behandling af Nr. 135 (Maximalpriser).

Sagens fortsatte Behandling udsattes.

Formanden fremlagde:

Ændringsforslag fra P. Nielsen m. fl. i Sagen om Maximalpriser, saalydende:

I pkt. A. 3. verða orðini í 1stu reglu »20. september» réttað til »1. október».

I pkt. B. í 16du reglu verður í staðin fyri 180 sett 150.

I pkt. B. í 17du og 18du reglu verða orðini »Avroð» og »Tálg», og í 30nu reglu fólmi »100» og »140» umskift. Í 18du reglu verður orðið »kg» strokið og í staðin fyri sett orðið »stk.»

Ændringsforslag fra Johan H. Poulsen og Edw. Mortensen angaaende Maximalpriser, saalydende:

I det at os stillede Forslag til Kødordning.

I Punkt 3. ændres »25. September» til »1. Oktober».

Som nyt Punkt 6 indsættes:

Aftaler om Salg af Faarekød eller Slagt, som er indgaaede inden Kødordningens Ikrafttræden skal være ugyldige.

Betænkning i Nr. 164 (Uldordning), saalydende:

I Fortsættelse af Udvalgets tidligere Betænkning om Uldspørgsmaalet skal man for at fremme de i nævnte Betænkning omtalte Formaal -- at skaffe Forbrugerne det nødvendige Kvantum færsk Uld til rimelige Priser -- skal Udvalget tillade sig at fremkomme med følgende

Forslag.

- 1) Man anmoder Amtmanden om at indhente Oplysninger om, hvor meget Uld der findes paa Færøerne, fra hvilke Aargange de forskellige Partier stammer, og hvor meget Uld man skønsomt maatte have Brug for.

- 2) Spørgsmaalet om eventuelt at træffe yderligere regulerende Bestemmelser paa det nævnte Omraade overlades til Vareudvalget.

40. Møde.

Torsdagen den 12. September, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt.

Efter Dagsordenen foretoges:

Fortsat 2. Behandling af Nr. 155 (Maximalpriser).

Spørgsmaalet om Sagens Overgang til 3. Behandling saftes under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

41. Møde.

Fredagen den 13. September, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af J. H. Poulsen.

Formanden frendagde:

Udvalgsbetænkning i Nr. 151 (Kulbrydning paa Suderø) saalydende:

Frá tveimur tingnum var innkomid rit til tingið, dagsett 8. august h. á., har tingið verður umbíðið at lata ransaka kolamálið í Suduroy, serstakliga viðvíkjandi líkindini til, 1) *at* bóta um vantandi forneyð við Suduroyggja kóli, 2) *at* økja um og umskipa kolavinnuna soleiðis at Trøngisvágur verður frifaraplássid, 3) *at* avlopskólið kann nýtast á ástaðnum og 4) um lögtingið kann standa seg við at taka við ræði í kolavinnunum.

Á fyrsta fundi nevndarinnar, 21. august, varð samtykt at biðja amtmanin senda boð til hr. Lundaas, kolaverkfrøðing, og biðja hann koma á fund kolanevndarinnar sum skjótast tilber, til at geva ymiskar upplýsingar viðvíkjandi kolavinnunum.

Formaður nevndarinnar hevur frá amtmaninum frætt at hr. Lundaas ger seg til við at fáa allar neyðturvilgar upplýsingar til vegar.

Tá atlanin er at endur tingið hesa viku, og tá hr. Lundaas ikki enn, tann 11. september, hevur havt stundir til at koma til fundar við nevndini og nevndin heldur ongur skrivligar frágæðingar hevur tingið ráð honum, heldur nevndin at tað ikki kann vera hugsandi um at fáa hetta málið lullfíggið frá hondum í hesi tingsetu.

Meðan soleiðis er stutt sær nevndin sær ikki annað föri, til frama av hesum máli, enn at mæla til at tingið beinir kolamálið til vörunevndina, og fransetur tessvegna uppskot til soljóðandi samtykt:

Lögtingið samtykkir:

Vörunevndin biðist um at ransaka kolamálið í Suduroy til lítar soleiðis sum tilskilað er í fyrrnevndu umsókn til tingið, dagsett 8. august 1918.

42. Møde.

Lørdagen den 14. September, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af J. H. Poulsen.

Efter Dagsordenen foretoges:

2. Behandling af Nr. 151 (Kulbrydning paa Suderø).

Udvalgets Forslag vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

Formanden fremlagde:

Ændringsforslag fra Effersøe til Udvalgets Forslag i Betænkning fra Udvalget om Maximalpriser, saalydende:

Forslag V. (fra Sammelsen) ændres saaledes:

1. I Punkt 2) indskydes efter »Lammekød« i 1. Linie Ordene »eller Bedekød«.
2. I Punkt 5) indskydes efter »Lam« i 1. Linie Ordene »eller Beder« og Ordene »et Lam« i 2. Linie ændres til »herfor«.
3. Efter »Skindet« i Punkt 5), 4. Linie, indskydes »af Lam«, og der tilføjes som ny 5. Linie:
»Skindet af Beder..... 6 Kr. pr. Stk.
4. Punkt 6) affattes saaledes:
6) Den Producent, som godtgør for Amtskommunens Brød- og Sukkerkortkontor i Thorshavn at have solgt eller tilbudt at sælge efternævnte Del af sin Faarekødproduktion til Amtskommunen efter foranførte Regler, nemlig:
a. en Producent, som slagter 10—60 Lam og Beder, $\frac{1}{4}$ af sit Slagt,
b. en Producent, som slagter 60—120 Lam og Beder, $\frac{1}{3}$ af sit Slagt, og
c. en Producent, som slagter over 120 Lam og Beder, $\frac{1}{2}$ af sit Slagt.....
har Tilladelse til at sælge saa meget, som han vil af Resten uden Hensyn til den gældende Maksimalpris.
5. I Punkt 7) 2. Linie og i Punkt 10) 1. Linie ændres »25. September« til »1. Oktober«.
6. Punkt 10) affattes saaledes:
Amtmanden anmodes om, saafremt der ikke inden 1. Oktober d. A. er fremkommet Tilbud om Salg af Kød til Amtskommunen i et saadant Omfang, at den i Punkt 1) ommeldte Rationering kan gennemføres, at fastsætte følgende Maximalpriser:
Lammekød og Bedekød, fersk, pr. kg ..... 100 Øre
Lammekød, saltet ..... 110 —
(Salg af Skærpekød til Levering før 1. Marts forbydes).
Talg, fersk eller saltet, pr. kg 140
Avrød, pr. Stk. .... 100 —
Levende Lam og Beder. Den anførte Pris paa ferskt Kød med Tilleg af 50 pCt. pr. kg. »
7. Salg af Lammekød eller Kød af Beder til Brug i Skibe forbydes.
8. Det staaende Vareforsyningsudvalg opfordres til at iværksætte Indkøb af Saltkød fra Island og af Kartofler fra København; hvilke Artikler vil være at sælge ikke alene til Købmænd men ogsaa til Kommuner eller direkte til Forbrugere.
9. Iøvrigt fastsættes følgende Maksimalpriser:
a. Kød af Stude ..... 170 Øre pr. kg
b. — af Køer, indtil 4 Aar gamle ..... 140 — — —
c. — af ældre Køer ..... 100 — — —
d. — af Tyre ..... 80 — — —
e. — af Fedekalve, mindst 3 Uger gamle ..... 170 — — —
f. Andet Kalvekød ..... 70 — — —
g. Kartofler ..... 18 — — —
10. Amtmanden anmodes om, efter Samraad med det staaende Vareforsyningsudvalg at foretage de Ændringer i foranførte Regler, og at give de Dispensationer, som skønnes rigtige.

43. Møde.

Mandagen den 16. September, Eftermiddag Kl. 1, samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt.

Formanden fremlagde:

Ændringsforslag fra Edw. Mortensen og J. H. Poulsen til den af Mortensen og J. H. Poulsen foreslaaede Kødordning, saalydende:

1. 1 Punkt 2. ændres 40 Øre pr. kg til 60 Øre pr. kg, hvoraf Amtskommunen betaler de 20 Øre.
2. Til Punkt 3. føjes:
Kommunalbestyrelserne skal, om det skønnes nødvendigt, være berettigede til straks at sikre sig et passende Kvantum Kød til dem, der ikke selv maatte kunne skaffe sig saadant.
3. Til Punkt 5. Efter 1. Punktum indløjes:
Han skal være berettiget til snarest at forsøge at sikre sig Leverance af indtil 2000 Faar.

Efter Dagsordenen foretoges:

- 1) 2. Behandling af Nr. 164 (Uklordning).
Udvalgets Forslag sattes under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.
- 2) 3. Behandling af Nr. 135 og 149 (Maximalpriser).
Nyholm Debess m. fl.s Forslag sattes først under Afstemning.
Ændringsforslaget sattes først under Afstemning men bortfaldt, idet kun 5 stemte for og ingen imod.
Hovedforslaget, Punkt A. 1—4, sattes samlede under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:
Ja stemte: P. Niclasen, Weihe, Tórgarð, Strøm, Debess, Effersee.
Stemte ikke: J. Poulsen, Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, Matras, A. Samuelson, M. Samuelson, Guttesen, Thomsen, R. Niclasen, Konoy, Formanden.

og var Forslaget saaledes bortfaldet.

Punkt 5—6 i samme Forslag sattes derpaa under Afstemning ligeledes ved Navneopraab med følgende Udfald:

- Ja stemte:* P. Niclasen, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, Strøm, Debess, Effersee.
Stemte ikke: J. Poulsen, Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, Matras, M. Samuelson, Guttesen, Thomsen, R. Niclasen, Konoy, Formanden,

og betragtedes Punkterne derefter for bortfaldne.

Punkt B, 1—4, sattes under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

- Ja stemte:* P. Niclasen, Weihe, Tórgarð, Strøm, Debess, Effersee.
Stemte ikke: J. Poulsen, Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, Matras, A. Samuelson, M. Samuelson, Guttesen, Thomsen, R. Niclasen, Konoy, Formanden.

og var Punkterne saaledes bortfaldne.

Punkt B, 3—15, sattes under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

- Ja stemte:* Winther, Provsten, P. Niclasen, Tórgarð, Guttesen, Strøm, Debess, Effersee.
Stemte ikke: J. Poulsen, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, Matras, Weihe, A. Samuelson, M. Samuelson, Thomsen, R. Niclasen, Konoy, Formanden.

og var Forslaget saaledes bortfaldet.

Herefter betragtedes nævnte Mindretalsforslag i det hele som bortfaldet.

A. Samuelsens Forslag.

Ændringsforslaget ad Punkt 2 sattes under Afstemning men bortfaldt, idet kun 9 stemte for og ingen imod.

— " — 5 sattes under Afstemning og vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

— " — 6 sattes under Afstemning men bortfaldt, idet kun 9 stemte for og ingen imod.

— nyt Punkt 10 ligeledes.

Effersøes Ændringsforslag.

- Punkt 1--3 sættes under Afstemning men bortfaldt idet kun 7 Medlemmer stemte for og ingen imod.
 4 ligeledes.
 5 ligeledes idet kun 6 stemte for.
 7 ligeledes idet kun 2 stemte for.
 8 vedtoges med 18 Stemmer mod 0.
 9 bortfaldt idet kun 7 stemte for og ingen imod.
 10 toges tilbage.

Samuelsens Forslag saaledes ændret:

Punkt 1--2 sættes under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelsen, Torgard, M. Samuelsen, Guttusen, Strøm, Effersøe.
Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Thomsen, Debess, R. Niclasen, Konoy, Formanden.

og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget med 11 Stemmer.

Punkt 3 og 4 vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

5	--	--	16	—	0.
6—8	—	—	18	—	0.
9	—	—	17	—	0.
10	—	—	12	—	0.

J. H. Poulsens og Mortensens Forslag betragtedes herefter som bortfaldet.

Udvalgets Punkt I. betragtes som vedtaget uden Afstemning.

— II. vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

45. Møde.

Onsdagen den 18. September, Formiddag Kl. 9¹/₂, samledes Lagtinget.
 Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Provsten.

Efter Dagsordenen foretoges:

- 1) 1. Behandling af Nr. 106 (Anvendelse af en Del af Vareforsyningsoverskudet).
 Overgang til 3. Behandling vedtoges med 14 Stemmer mod 0.
- 2) Valg af Vareforsyningsudvalg.

Formanden meddelte, at der var fremkommet Forslag om at vælge:

Som faste Medlemmer: Mortensen, R. Niclasen, Winther, J. Poulsen og J. Rasmussen.

Som Suppleanter: Patursson, Debess, Thomsen, Torgard og M. Samuelsen.

Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Formanden fremlagde:

Udvalgsbetænkning i Nr. 175 (Køb af «Smirilo»), saalydende:

Den 1. April 1919 udløber Tiden for den Kontrakt, hvorefter Aktieselskabet J. Mortensens Eftll. har besørget Farten mellem Øerne med Dampskibet «Smirilo».

Undertegnede Udvalg, der blev nedsat i Anledning af et Andragende fra nævnte Aktieselskab om Tilladelse til at forhøje de gældende Takster for «Smirilo», har ved en Sammenkomst med Aktieselskabets Chef, P. Mortensen, laet at vide, at det er Selskabets Hensigt ikke at fortsætte med Farten efter 1. April 1919, men derimod at sælge Skibet. Samtidig udtalte Hr. P. Mortensen overfor Udvalget, at Aktieselskabet først vilde tilbyde Amtskommunen at købe.

Udvalget har derefter fra Selskabet modtaget en Skrivelse, hvori S/S «Smirilo» tilbydes Færø Amtskommune for en Købesum af 165000 Kr.

Paa en senere Henvendelse fra Udvalget med Forespørgsel, om Selskabet ikke vilde være villigt til mod en større Subvention og den vedtagne Forhøjelse af Taksterne igen at optage Driften, har man modtaget benægtende Svar. Aktieselskabets Vedtagelse om Salg af Skibet er uvægerlig. Man ønsker ligeledes sit Salgstilbud til Amtskommunen besvaret inden Udgangen af September Maaned.

Udvalget nærer ikke ringe Betænkelighed ved at tilraade, at Amtskommunen køber »Smirils» og overtager Driften af Skibet. Den forlangte Købesum kan vel ikke i og for sig kaldes urimelig høj i Forhold til, hvad der forlanges for Dampskibe under de nuværende Forhold; men »Smirils» er ca. 23 Aar gammel og har saa vidt vides endnu den samme Kedel og efter sagkyndiges Udsagn regner man en Kedel, som varer i 15 Aar, for særdeles god.

Skibet har imidlertid i August—September undergaaet en Hovedreparation ved Bydedokken i København, hvorved efter Hr. P. Mortensens Opgivelse særlig Kedlen er blevet grundig efterset og fornyet og Skibet skal efter Reparationen fremdeles holde 1. Klasse i engelsk Lloyd.

At Selskabet lader foretage en Hovedreparation paa ca. 60000 Kr. med Salg af Skibet for Øje, yder formentlig en ikke ringe Garanti, men man kan dog ikke se bort fra, at Skibet sandsynligvis dog inden lang Tid maa faa ny Kedel, og det vil under de nuværende Forhold andrage en betydelig Sum, hvor meget har man ikke faaet oplyst.

Imidlertid maa man kunne gaa ud fra, at Kedlen efter en Hovedreparation vil vare en Del Aar, og at man til den Tid vil være kommen til mere rimelige Priser paa Materiel og Arbejde.

Skønt man, som her er anført, har store Betænkeligheder ved at overtage »Smirils» og dens Drift, er man klar over, at under de nuværende ekstraordinære Forhold, hvor Amtskommunen er bleven nødt til at overtage Øernes Forsyning med Levnedsmidler og andre Fornødenheder, kan man ikke undvære et saadant Fartøj. For at kunne danne sig et Skøn over, hvad Driften vil koste, har Udvalget derfor igen henvendt sig til Aktieselskabet og faaet overladt det sidst aflagte Regnskab (for Aaret 1917).

Efter Regnskabet har Udgiften i nævnte Aar været 61876 Kroner og Indtægten 56217 Kr., altsaa et Underskud paa 5659 Kr. Udgiftssiden burde imidlertid være en Del højere ansat, idet der ikke er beregnet noget til Forrentning, Afskrivning og Administration. Sætter man Forrentning og Afskrivning til 23000 Kr., hvad der ikke kan anses for højt, bliver det virkelige Driftsunderskud 28659 Kr.

Tinget har imidlertid i indleverende Samling vedtaget en Takstforhøjelse af 100 pCt. baade for Varer og Passagerer. Derved kan man formentlig paaregne en Fordobling af det Beløb, der er indsejlet for Fragt, men derimod ikke af Passagerpenge, da Passagertrafikken utvivlsomt vil gaa en Del ned, naar Skibets Fartplan særlig bliver atlagt med Varetransport som Hovedøjemed.

Efter de for Udvalget foreliggende Oplysninger kan man med alt Forbehold opstille følgende Overslag for Drift af Dampskibet »Smirils» i et Aar.

<i>Indtægt.</i>	
Frugt i Kystfarten.....	46000 Kr.
Ekstrature m. m.....	5000 —
Passagerpenge.....	15000 —
Tilskud fra Stat og Amt.....	21000 —
	<u>87000 Kr.</u>
<i>Udgift.</i>	
Efter sidste Regnskab.....	ca. 62000 Kr.
Renter og Afskrivning.....	25000 —
	<u>87000 Kr.</u>

Efter at have overvejet Sagen saa nøje som man har været i Stand til, mener Udvalget at kunne tilraade Lagtinget at overtage Dampskibet »Smirils».

Da der imidlertid maa ske en nærmere Forhandling med Aktieselskabet inden endeligt Køb finder Sted, vil man foreslaa, at det overlades til Vareudvalget i Forbindelse med Amtmanden at tage endelig Bestemmelse i Sagen.

Da den treaarige Bevilling fra Statskassen paa 17500 Kr. til Kystfarten mellem Øerne udløber den 31. Marts 1919 bliver det i hvert Fald nødvendigt at søge om fornyet Bevilling fra Statskassen til denne Fart.

Der kunde eventuelt være Anledning til at søge et højere Tilskud i Betragtning af de ved Krigen skabte Forhold, hvorved Driften i sin Helhed er bleven i høj Grad fordyret. Udvalget finder imidlertid ikke, at et saadant Forslag bør stilles i Forbindelse med denne Sag, men kan komme frem som særligt Forslag til Beslutning.

I Henhold til hvad man har anført foran skal Udvalget tilraade:

1. Det overlades til det kommende Vareforsyningsudvalg i Forbindelse med Amtmanden at indlede nærmere Forhandlinger med Aktieselskabet J. Mortensens Eftf. om Køb af Dampskibet „Smirle“.
2. I Tilfælde af Køb overlades den nærmere Ordning af Administration og Drift indtil næste ordinære Tingsamling til Vareforsyningsudvalget i Forbindelse med Amtmanden.
3. Vareforsyningsudvalget i Forbindelse med Amtmanden bemyndiges til for Amtskommunens Regning at optage det til Købet nødvendige Laan.

46. Møde.

Torsdagen den 19. September Forniddag Kl. 9½ samledes Lagtinget. Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af Provsten.

Formanden fremlagde:

Betænkning angaaende Nr. 145 (Vareforsyningssspørgsmaalet) saalydende.

Lagtingið hefir flýtt nevndini upp í hendir avskriv av gerðabók millumtinganevndarinnar fyri tíðina millum Ólavsokutingini 1917-1918.

Nevndin hefir eftirlagt hesa gerðabók og serstakliga ansað eftir eftirfylgjandi málum sum millumtinganevndirnar hava havt við at gjørt.

A. Vegir.

Tað sæst av gerðabókini at samtykt hevir verið at veita $\frac{3}{4}$ af einum vegi úr

Hoyðalsveginum	7700 kr.
Til 2 Skopunarvegir	4600 -
- Søluvíkarvegin	10500 -
- veg úr Miðvági til Sundsgötu	2800 -
- — frá Seyrvágsvatni til Sundsgötu	10400 -
- — - Ryggi til Miðportrið	2000 -
- — - Sornbúsi til Torvhuísið	1100 -
- — - Oyrareingi til Signaboar	7700 -
- — - Sjógv til Tødnes	2700 -
- — í Nólsoy	5600 -
- ein veg í Sandavági	1700 -
- — — í Trugisvági	4800 -
- vegir í Skálavík	12500 -
- ein veg í Húsavík	7300 -
- — — í Skúoy	2600 -

Umframt hesar vegir hevir nevndin fingið at vita at tað í móti hann 26 februar 1918, men sum ikki er innført í gerðabókina var samtykt at veita:

til veg í Vági	7000 kr.
- — í Froðba	9000 -
- — í Ørðavík	3200 -
- — Fámjin	5800 -
- — í Sandvík	3000 -

Herumframt hevir nevndin eisini fingið at vita at vörunevndin hevir samtykt at veita til ein veg í Vestmanna-
bygd .....

13000 -

Hesin vegur er heldur ikki innfördur í gerðabókina.

Á síðsta Ólavsøkuetingi var samtykt at landið skuldi taka 100000 kr. lán, mest ætlað til tilíkar sóknarvegir, at sóknirnar skuldu bera $\frac{1}{4}$ part, av vegautreiðsluni og at tingið søkti studning úr ríkiskassanum til hesar vegir.

Undirskrivaða nevnd hevur fingið upplýsing um, at tað á fíggjarlógini donsku (seinastu) eru játtaðar Føroyum 50000 kr. til hesa vegabygging, at hetta frammánundan nevnda 100000 kr. lánið ikki er upptikið enn og at tað, sum er avrikað av hesi vegabygging, hevur kravt væl 6000 kr. av lundinum, sum útlagdar eru úr býtisgrunninum (Amt-repartitionsfonden).

Nevndin hevur samráðst um vegamálið og heldur at ein atvoldin í at so lítið hevur verið avrikað av hesi vegabygging er tann, at vegaarbeidið er ovlítið lønandi. Nevndin hevur tí havt á máli at ráða til at hækka teir tilætlaðu peningar til vegabyggingin við o. u. 30 % og hevur herum skrivað bræv til H. O. Jacobsen, verkfrøðing. Nevndin hevur tó einki ásett enn um hvussu nógv ið skal leggjast afturat men heldur tað vera best at geva hetta til avgerðar í komandi vørunevnd. Viðvíkjandi lántøku heldur nevndin tað ikki vera beint at taka tað í fjør ásetta 100000 krónu lán, men einans geva amtmanninum heimild til á landsins vegna at taka lán til vegabygging so hvørt sum tað nýtist, tó ikki upp um 100000 kr.

Hesum viðvíkjandi hevur nevndin framsett hetta uppskot:

- a) Tingið gevur amtmanninum heimild til á landsins vegna at taka lán til vegabygging, so við og við sum tað nýtist, tó ikki hægri enn 100000 kr.
- b) Málið um vegabygging vísist til vørunevndina.

B. Sendiferðin til Íslands.

Gerðabókin sigur frá, at 16. mai var samtykt at 5 lögtingsmenn skuldu fara til Íslands í handilsörindum fyri vørunevndina. Í august í ár hava tingmennirnir Rasmus Niclasen og Poul Niclasen lagt fram fyri tingið (vørunevndina) frágreiðing frá Íslandsferðini; tað verður hervið víst á hesa frágreiðing. Mesta úrslitið úr Íslandsferðini var at stjórn Íslands lovaði at lána Føroyingum 200 tons skiparúm í íslenskum skipum á ferð úr Amerika um mánaðin. Tá nú at siglingar- og flutningarloy við fyri amerikanskar vørur til Føroyar um Ísland er tingið, er lyfti um hetta skiparúm lýðningarmikil songur fyri Føroyar. Málið um siglingarloyvið og flutning millum Føroyar og Amerika má tí hervið rokast at vera komið at góðum enda fyri tað fyrsta at siga.

Viðvíkjandi útsendingum frá Føroyum til London, Íslands og Amerika hevur stjórnin íslenska mælt Føroyingum til, av og á at hava útsendingar í London og Íslandi, men heldur tað ikki nýtast at hava útsending í Amerika. Viðvíkjandi útsagnum frá íslenskum stórkeypmanninum, sum sjálvir hava verið í Amerika og keypt inn har, upplýsa R. og P. Niclasen at hesir nógv hava framhildið, at tað sum umráddi við at keypa í Amerika tað var at maðurin var á ástaðnum og «foretog Indkøbene personlige».

Undirskrivaða nevnd hevur haft á máli at senda mann begani í handilsörindum til Amerika, men onga avgjorda støðu tikið til hetta mál, sum nevndin heldur best verður avgjört í torri komandi vørunevnd.

C. Farmaskipi.

Farmaskipaspurningurin sást av gerðabókini at hava verið havdur frammi á fundi 16. mai h. á. Hann var upptikin á eykatinginum í vár, útav einum brævi frá keypmanni A. Ziska, sum hervið fylgir og úr vartinginum flýddur vørunevndini í hendi. Spurningurin er enn óloystur, og tá meirilutin (Debess R. Niclasen, Patursson, J. H. Poulsen og Thomsen) heldur at hetta málið má láa so góðan frama sum gjørligt er, biður meirilutin tingið um at samtykkja hetta sama uppskot, sum samtykt var í eykatinginum í vár.

Hesum viðvíkjandi hevur nevndin framsett hetta uppskot:

Samtyktin frá eykatinginum í mai h. á. endurnýggjast.

D. Hvalaveiða.

Tað sást at vørunevndin hevur samráðst um hetta mál, bæði sín á millum og við aðrar menn, sum fyrr hava luttikið í hvalaveiðu útgerðum. Men einki hevur verið samtykt at avrika í hesum máli, tá meinbogarir hava tókst ovstórir. Hvalaveiðumálið og lógskipan fyri hvalaveiðu er annars í serstakari nevnd á hesum tingi, og skal tí ikki her meir um tað mál mælast.

E. Skútan «Herbert h. Mayo».

Viðvíkjandi hesi skútu sum fæddi so óføra dýran fædd til Føroyar greiðir gerðabókin frá at vørunevndin tann 4. og 5. juli 1918 samtykti at taka hesar vørur sum komnar vóru til føroyskar keypmenn til landshandilin og at nevndin einki helt seg kunna gera viðvíkjandi tryggingini.

Underskrivaða nevnd hevur leitað eftir upplýsingum í hesum máli uttan at tað tó hegartil hevur verið møguligt at fáa so mikla frágreiðing, at nokurlunda skil hevur fingist á hví allur hesin kostnaður komst á. Tað skal berast fram, at hetta enn er ógreitt fyri nevndini: Hví tað var neyðugt at leiga skip, sum áttist av landi, sum var í kríggj við Týskaland, hví farmurin ikki var sendur við íslenskum skipum — stjórn Íslands hevði longu á ólavsoku í fjør sagt seg vilugan til at royna at færa fyr Føroyar, hví eitt útleigg, stórt 23000 dollars, serstakt er uppgivið at vera útlagt fyri trygging, og hví ið høvudsráðið hevur haft í Føroyum og Amerika á hesum viðburði. Nevndin heldur, at lögtingið ikki kann sleppa hesum máli, sum landinum hevur kostað so óføra nógv, fyrr enn alt er granskað, sum granskast kann, og ventar tessvegna at tann komandi vørunevnd heldur fram við at royna at fáa fulla greiðu á øllum, og tað sum skjótast gjørligt.

Onnur mál

sum

nevndin hevur havt um hendi.

Millum onnur heldur týðningamikil mál, ið nevndin hevur havt um hendi eru hesi:

F. Tilvirking av smørliki (margarine).

Frá lögtingsmanni Cand. jur. Edw. Mortensen vóru komin flokboð til tingið um, at hann kundi útvega tinginum amboð til smørlikivirkjan fyr 0. u. 5000 kr. — Nevndin, sum fekk við hetta mál at gera fekk uppspurn um at «Thorshavns Mælkeforsyning» ætlaði sær at stovna smørlikivirkihús, at landshandilin longu hevði fingið flutt heim til Føroyar nøkur tons av tilfari til smørlikigerð og at væntandi var, at formaður «Thorshavns Mælkeforsyning» keypmaður V. Lützen, sum um hetta mundið var staddur í Keypmannahavn, var hildin at hava longu tá keypt amboð til slíka smørlikigerð. — Síðani er hr. V. Lützen heimkomin og hevur upplýst fyr formanni vørunevndarinnar, at væntandi er, at «Thorshavns Mælkeforsyning» setur smørvikigerð á stovn komandi vetur. — So stutt heldur nevndin, at landshandilin ikki sjálvur skal fáast við smørlikigerð.

G. Avlopið av vøruhandlinum.

Frá lögtingsins sambandsmonnum er 29. juli h. á. komið bræv til tingið um at nýta nakað av avlopinum av vøruhandlinum tann 22. mai h. á., 482943 kr. 33 øyr. til at lækka um prísir á neyðsynjarvørum.

Nevndin, sum hevur fingið hetta mál í hendi, hevur samráðst um hval ið gerast kann. Nevndin hevur ikki kunna einst, men hevur býtt seg sundur í meiriluta (Patursson, J. H. Poulsen, Thomsen, Debes, R. Niclasen) og minniluta (Eftersø, P. Niclasen, Samuelson, Joen Rasmussen).

Meirilutin heldur fyr, at tá hetta bernevnda avlop einans er eitt roknskapligt avlop, tá tað ómøguligt kann vera annarleidis enn at nógvar skuldir eru soleiðis vorðnar, at tær ikki kunnu fáast inn tá handilin einaferð gevur uppat, tá útfistandandi skuld til handilin tann 22. mai h. á. var 3353022 kr. 00 øyr., tá handilsins lán nú er komið upp í 5 milliónir, tá lánið hevur vaxið hegartil við meiri enn eini millión um árið, tá handilin í øll hesi 4 ár ongantíð hevur goldið avdrag av sínum ríkislánum, tá handilin heldur ikki í hesi somu ár hevur goldið rentur av ríkislánum og statsrentuskuldin, sum nú árliga er ca. 150000 kr., harvið árliga legst til handilsins statsskuld, og tá handilskassin eltir roknskapinum er uppgivin at vera sörur; so heldur meirilutin eingi líkindir vera til í stórum, 200.000 kr., at seta á hetta roknskapliga avlop, sum handilin søttliga tørvaði, sjálvt um tað alt var til í reiði peningi; og tað so mikið minni sum landshandilin einans gongur á leigu og á láni og ongur fastar ognir og oogan grunnpening (grundkapital) eigir.

Minnilutin (Eftersøe, A. Samuelson, P. Niclasen og J. Rasmussen) hava harinóti sett fram hetta uppskotið:

Vørunevndin komandi skal hava heimild til at nýta upp til 200000 kr. av tí avlopi vørubandilin hevði tann 22. mai 1918, til harfyri at lækka prísir á ymsum vørunevndarvörum, serstakliga fitumeti og mjólk.

Núgaldandi handilsreglur og handilsskipan.

Á vørunevndarfundi tann 24. august 1914 vóru samtyktar hesar reglur viðvíkjandi útlandlingini úr landshandlinum:

«at Amtskommunens Varer kun maa udleveres til Købmænd, der tiltræder den af Købmændsforeningen afgivne Erklæring overfor Lagtinget, og at Væderne skal udleveres enten mod kontant Betaling eller mod Fremvisning af Kvittering fra Banken for Antagelsen af en paa Amtskommunens Vegne godkendt 3 Maaneders Veksel. — Banken beregner sig almindelig Incassoprovision, der udredes af Udstederne.»

Fyri at vita um vørunevndin hevur broytt hesar skipanarreglur, hevur amtið verið biðið um útlán av teim eldru gerðabókum nevndarinnar. Amtið hevur harum upplýst, at vørunevndin, so vítt tað kemur til, onga aðra gerðabók hevur enn hesa, sum nevndin nú hevur og sum byrjar tann 23. september 1916.

Viðvíkjandi hegartil verandi *stjórn* handilsins hevur lagtingið millum annað ásett hesar reglur (si m. a. Lagtingsberetn. 1917 síðu 185):

1. Der nedsettes et Udvalg paa 5 Medlemmer....., til paa Lagtingets Vegne sammen med Amtmanden at fortsætte Vareforsyningsvirksomheden.
2. Amtmanden er baade berettiget og forpligtet til at adspørge Udvalget med Hensyn til vigtigere Beslutninger, ligesom Udvalget som saadant er berettiget til hos Amtmanden at forlange sig meddelt alle Oplysninger om Virksomheden.
4. Alle Meddelelser til Offentligheden angaaende Virksomheden foretages af Amtmanden.

Amtmaðurin og vørunevndin settu so í 1914 ein handilsstýrara (yvir handilsbúnum). Nakað samfíðis var Chr. Nielsen tikin til handilsins høvndsumboðsmann í Keypmannahavn.

Út av hesari skipan er ikomin ein mannagongd, sum yvirhøvur hevur verið hendur:

Nevndin.

- a) Formaður nevndarinnar kallar til móti við hvørt; við hvørt kallar amtnaður nevndina til móti.
- b) Fyri tað mesta, tá ikki altíð, hevur nevndin verið ráðgevandi hjá amtmanninum.

Amtmaðurin.

- a) hevur saman við handilsstýraranum rátt fyri handilsgongdini úti í Tinganesi.
- b) hann syrgir fyri korrespondance uttan og innanlands og nýtir ikki at siga nevndini frá sínum brævaskifti.
- c) hann fær flutnings- og siglingsløyvi í lag og ábyrgist fyri clauzultreyttirnar.
- d) hann tekur tey neyðsniligu lán tá handlinum tørvar peningar.

Handilsstýrarin.

- a) Hann ger eftir teim orðrum, sum amtnaðurin ásetur.
- b) Hann avger, sum oftast, saman við amtmanninum, útsaluprís á vörum.

Higarflutningur av vörum

úr Keypmannahavn er skipaður soleiðis, at ríkisstjórnin ábyrgist tí «Forenede Dampskibsselskab», at hvør ferð, ið «Tjaldrið» ger til Føroyar loysir seg. Taxtirnir eru settir eftir samráðum millum stjórnina og «Det Forenede». Justitsministerið gevur løyvi til farmarum fyri teim vörum, sum útflyst til Føroyar.

Keypmenn kunna ekki uttan gjögnum landshandilin fáa vörur úr Keypmannahavn sum t. d. grón (mjöl, breyð, kexir), sukur, smør o. tl.

Úr Amerika hevir skipanin verið tann, at amtmaðurin hevir sent rekvisitið til umboðsmannin í Amerika. Umboðsmaðurin keypir so vörurnar og sækir amerikanskt vald um útflutningsloyvi. Sækir síðan um loyvi til at telegrafera til London um at fáa siglingsloyvi fyri farmin. Fær hann hetta loyvi, telegraferar hann til London og sendir samtíðis boð til amtmannin, at hann sækir um siglingsloyvi. Amtmaðurin boðsendur tá tí danska ríkisumboðsmanni í London og biður hann starvast fyri at tað umsækta siglingsloyvi fæst.

Eitt fastari lag fyri hesum siglingsloyvi úr Amerika er nú nýliga íkomið. Á grúndarlagi av tí starvi, sendimannanevndin útínti á síni Reykjavíkarferð viðvíkjandi rúmi í íslenskum skipum, framsetti ein av sendimanninum (Edw. Mortensen) í sumar eitt uppskot um siglingsloyvi yvirhøvur fyri vørufutning frá Amerika, roknað eftir o. u. 200 tons um mánaðin. Hetta uppskot, sum varð styðjað av ríkisdagsmönnum føroysku varð framhorið av landstingsmánum fyri uttanríkisstjórnini dansku og hevir nú givið tað úrslit at áðurnevnda uppskot er fingið.

Tingið samtykti tann 10. henda mánað uppskot um at vørunevndin ein og ikki amtmaðurin skal standa fyri landshandlinum.

Inntil henda skipan fæst í lag — inntil ministerið samtykkir spurningin um at ríkislánið verður standandi inni við somu freytum virkar nevndin sum áður, í felag við amtmanninum undir teim fyrr galdandi reglum.

Efter Dagsordenen foretoges:

- 1) 3. Behandling af Nr. 106 (Vareforsynings Overskud).

Mindretalsforslaget (Forslag C) sattes under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Nielsen, Matras, Weihe, A. Samuelsen, Tórgarð, M. Samuelsen, Effersøe.

Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttessen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Nielsen, Konoy, Formanden,

og var Forslaget saaledes bortfaldet.

- 2) 2. Behandling af Nr. 175 (Køb af »Smirile»).

Overgang til 3. Behandling vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

47. Møde.

Fredagen den 20. September, Formiddag Kl. 9½, samledes Lagtinget.

Samtlige Medlemmer var mødt med Undtagelse af A. Samuelsen efter forud anmeldt Forfald samt P. Nielsen og R. Nielsen.

Efter Dagsordenen foretoges:

- 1) 3. Behandling af Nr. 175 (Køb af »Smirile»).

Udvalgets Forslag sattes under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

- 2) Behandling af 187 (Laan til kommunale Køreveje).

Formanden fremlagde:

Forslag til Beslutning fra S. P. af Konoy og R. Rasmussen, saalydende:

Lagtinget anmoder Amtmanden om:

At meddele Varendvalget alt, hvad der, af tidligere Varendvalg i Forbindelse med Amtmanden og eventuelt Amtmanden alene, er foretaget vedrørende de kommunale Vejanlæg, ifølge Lagtingets Vedtagelse i den ordinære Samling 1917.

Forslaget til Beslutning vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

Udvalgets Forslag vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

3) Behandling af Nr. 188 (Køb af Fragtskib).

Formanden fremlagde:

Ændringsforslag fra Mortensen i Sagen, saalydende:

Til 2. verður sett:

«Stó í lutapeningi ikki meira enn 250000 kr. og í láni til felagið ikki meira enn 250000 kr. alt undir teimum treytum af tað verður keypt eitt skip (dampskip) minst 800 tons og at lutapeningur felagsins er teknaður uppi minst 500000 kr.»

Dette Ændringsforslag sattes først under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, Tórgarð, Guttessen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen.

Stemte ikke: M. Samuelson, Effersøe, Konoy, Formanden.

Fraværende: A. Samuelson,

og var Ændringsforslaget saaledes enstemmig vedtaget med 17 Stemmer.

Hovedforslaget saaledes ændret sattes derpaa under Afstemning ligeledes ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Tórgarð, Guttessen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen.

Stemte ikke: J. Poulsen, Matras, Weihe, M. Samuelson, Effersøe, Konoy, Formanden.

Fraværende: A. Samuelson,

og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget med 14 Stemmer.

4) Valg af 2 Revisorer for Vareforsyningen.

Der fremkom Forslag om at vælge: Kasserer A. Øster og Lærer Træber.

Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Udenfor Dagsordenen behandlede:

5) Spørgsmaal om Decision af Vareforsyningsregnskabet.

Formanden fremlagde:

Forslag fra Budgetudvalget angaaende Vareforsyningsregnskabet for Tiden fra 1. Oktober 1917 til 22. Maj 1918, saalydende:

Flertallet i Udvalget (R. Niclasen, Strøm, Guttessen og Winther) stiller følgende

Forslag.

Vareforsyningsregnskabet for Tiden fra 1. Oktober 1917 til 22. Maj 1918 tages i Henhold til hidtil fulgt Praksis med Hensyn til tidligere Vareforsyningsregnskaber, til Efterretning for Lagtinget.

Mindretallet (Effersøe og Matras) stiller følgende

Forslag.

Vareforsyningsregnskabet for Tiden fra 1. Oktober 1917 til 22. Maj 1918, hvortil der ikke af den af Tinget valgte Revisor er gjort nogen Udsættelse, godkendes af Lagtinget.

(Medlem af Udvalget, Sysselmand Samuelson, var afrejst ved Forslagets Afgivelse.)

Mindretallets Forslag sattes først under Afstemning.

Da kun 9 Medlemmer stemte for og ingen imod foretoges Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, R. Rasmussen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, Tórgarð, M. Samuelson, Effersøe, Konoy, Formanden.

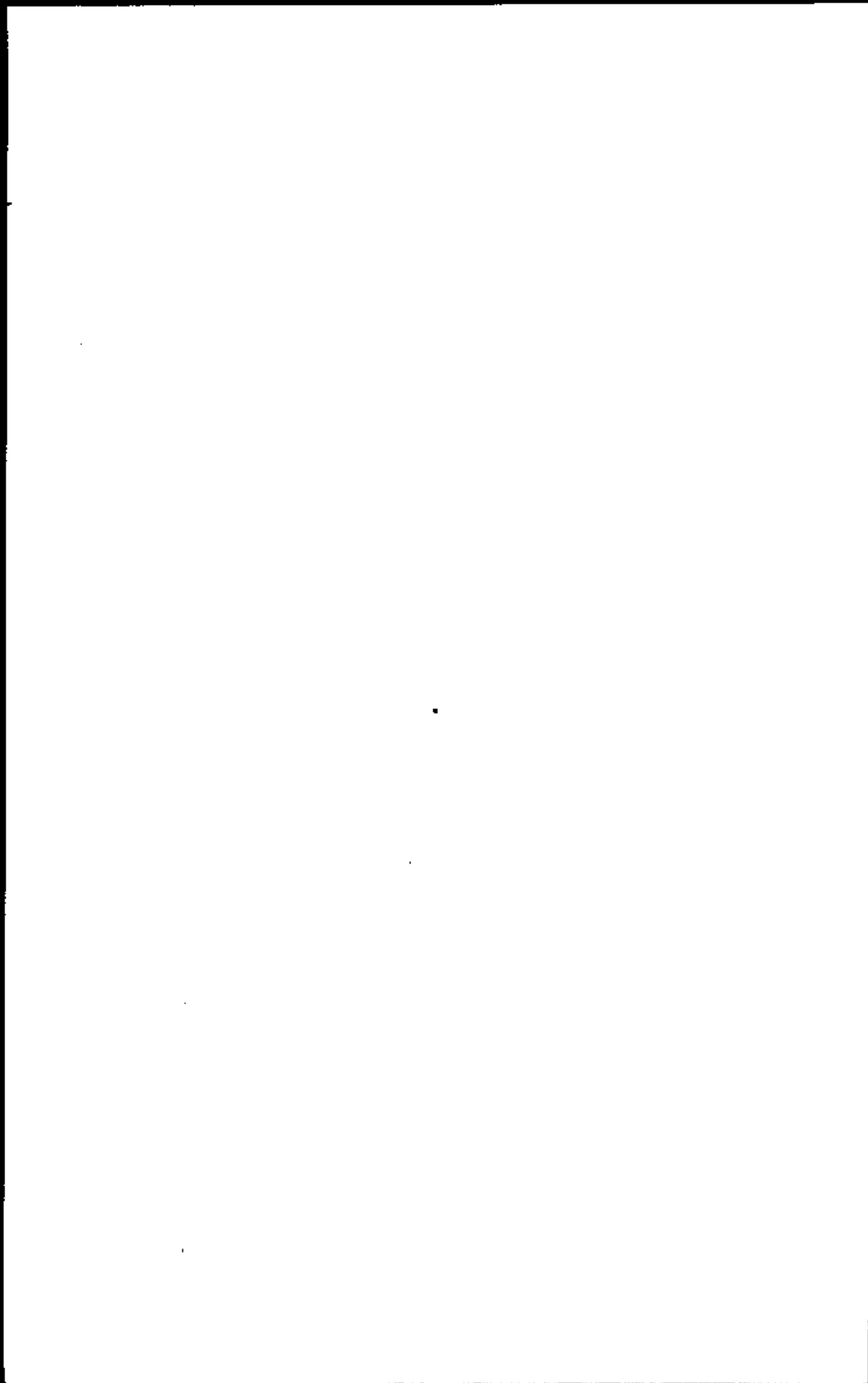
Stemte ikke: Winther, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, Guttessen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen.

Fraværende: Provsten, A. Samuelson.

og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget med 11 Stemmer.

Vedr. den ekstraordinære Samling Maj 1918.

I. Valg af Landstingsmand.

Mandagen den 13. Maj, Eftermiddag Kl. 3, samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt.

Efter Dagsordenen foretoges:

Valg af et Medlem til for 7. Landstingskreds, Fierø Amt, at tage Sæde i Rigsdagens Landsting.

Formanden fremlagde:

1. Skrivelse af 5. Marts d. A. om at Lagtinget er opløst, og at det nyvalgte Lagting skal foretage Valg af et Medlem til Rigsdagens Landsting.
2. Kongeligt aabent Brev af 18. Marts d. A. angaaende Udskrivning af ny almindelige Valg til Rigsdagen.
3. Amtets Bekendtgørelse angaaende Valgets Foretagelse.

Valglovens §§ 49, 51, 75, 78 og 80 oplæstes.

Stemmesedler omdeltes, efter at Formanden havde meddelt, at Bekendtgørelse om Valgets Afholdelse var sket paa sædvanlig Maade.

22 Stemmesedler afgaves.

Ved Optælling af de Stemmer, der var afgivne for 1 Medlem til Landstinget befandtes 12 at være faldne paa Kongsbonde Johannes Patursson og 10 Stemmer paa Sysselmand Effersøe.

Kongsbonde Johannes Patursson erklæredes derefter som valgt til Medlem af Landstinget.

Ved Optælling af de Stemmer, der var faldne paa 1. Stedfortræder, befandtes 12 Stemmer at være faldne paa Lærer Johan Hendrik Poulsen, medens 10 var faldne paa Joen Poulsen.

Førstnævnte erklæredes for valgt.

Ved Optællingen af de Stemmer, der var faldne paa 2. Stedfortræder, befandtes 12 Stemmer at være faldne paa Sysselmand M. A. Winther, som saaledes erklæredes for valgt. (Joen Poulsen fik 10 Stemmer).

Som 3. Stedfortræder befandtes at være valgt Højskolelærer Rasmus Rasmussen med 12 Stemmer. (Joen Poulsen 10 Stemmer).

Paa Forespørgsel erklærede J. Patursson, at han modtog Valget.

Valgbrev udfærdigedes.

Stemmesedlerne forsegledes.

II. Valg af Driftsudvalg for Telefonvæsenet og Sanatoriet, Udvalg vedr. Veje, Broer og Landingssteder samt et Medlem til Skoledirektionen.

(Valgene foretaget 13. Maj).

1. Til Medlemmer af Driftsudvalg for Telefonvæsenet valgtes
M. A. Winther, R. Rasmussen og P. Nielsen.
  2. Til Medlemmer af Driftsudvalget for Sanatoriet valgtes:
Nyholm Debess, S. P. úr Konoy og H. C. W.-Tórgarð.
  3. Til Medlemmer af Udvalg vedrørende Veje, Broer og Landingssteder valgtes:
R. Rasmussen og H. C. W.-Tórgarð.
  4. Til Medlem af Skoledirektionen valgtes:
S. P. úr Konoy.
- (22 Stemmesedler afgaves, af hvilke 1 var blank. 12 Stemmer faldt paa Konoy, 9 paa Poul Nielsen).

III. Forslag fra 12 Lagtingsmænd til en Tak til Justitsminister Zahle.

Den 14. Maj fremlagdes følgende Forslag til en Tak til Justitsminister Zahle.

Idet Lagtinget udtaler sin Paaskønnelse og Tak til Justitsminister Zahle for den Støtte, han har ydet Færøerne i sin Virksomhed som Øernes Minister, og for den Forstaaelse, han har lagt for Dagen, for Øernes særlige Forhold, hvilket blandt andet har fundet Udtryk i hans Telegram af 15. Marts d. A. til Amtmanden over Færøerne, udtaler Tinget sin fulde Tilhids til Justitsministeren.

Thorshavn, den 13. Maj 1918.

<i>J. Patursson.</i>	<i>R. Nielsen.</i>	<i>M. A. Winther</i>	<i>R. Rasmussen.</i>
<i>Edw. Mortensen.</i>	<i>Johan H. Poulsen.</i>	<i>D. J. Thomsen.</i>	<i>Nyholm Debess.</i>
<i>S. P. úr Konoy.</i>	<i>J. Guttesen.</i>	<i>Th. M. Strøm.</i>	<i>J. Dahl.</i>

S. D. behandlede Forslaget og overgik derefter til fortsat Behandling og Afgørelse i et senere Møde.

Den 16. Maj (8. Møde) fortsattes Behandlingen af Forslaget og overgik til 3. Behandling.

Ved 3. Behandling s. D. (9. Møde) sættes Forslaget under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Nielsen, Konoy.

Nej stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Nielsen, Wiehe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Efferse, Formanden.

Stemte ikke: Matras.

og var Forslaget saaledes vedtaget med 12 Stemmer mod 9.

I samme Møde fremlagde Mindretallet til Protokollen følgende Indstilling i Sagen:

Undertegnede Medlemmer af Lagtinget, der efter Udfaldet af Afstemningen ved sidste Lagtingsvalg repræsenterer Flertallet af Vælgerne paa Færøerne, skal, i Anledning af at Forslaget om en Takadresse til Justitsminister Zahle til Trods for vor Modstand er blevet vedtaget i Lagtinget, fremsætte følgende Udtalelser.

Efter vor Opfattelse skylder vi Færinger den nuværende Regering, lige saavel som tidligere Regeringer, samt Rigsdagen Tak, men vi anser det for urigtigt at udtale en særlig Tak til Justitsministeren for den Støtte, han har ydet Færøerne, allerede af den Grund, at dette vil kunne misforstaas, som om der tilsigtes at fremhæve Justitsministeren i Mod-sætning til de øvrige Statsmyndigheder.

Adressens Hovedindhold er desuden Takken til Justitsministeren for dennes Telegram af 15. Marts d. A. til Amtmanden over Færøerne, og imod en saadan Tak maa vi nedlægge den mest bestemte og alvorlige Protest.

Vi protesterer imod, at Justitsministeren har grebet ind i den politiske og nationale Kamp paa Færøerne til Fordel for egne Partiinteresser.

Vi protesterer imod, at Justitsministeren i sit Telegram har fremsat Udtalelser, der er egnede til at bibringe Offentligheden den Opfattelse, at Selvstyrepartiet nærer større Kærlighed til Færøerne og færøsk Sprog end Sambandspartiet. Det maa være Justitsministeren bekendt, at det virkelige Skel imellem de to Partier bestaar deri, at Sambandspartiet kæmper for at bevare den statsretlige og nationale Forbindelse mellem Færøerne og Danmark som Helhed, medens Selvstyrepartiets Hovedformaal er en indgribende Svækkelse af denne Forbindelse.

Vi protesterer imod den Haan imod Øernes Amtmand, der ligger i Justitsministerens embedsmæssige Telegram, og beklager den Svækkelse af Statens Magt og Statens Anseelse her paa Øerne, som dette Telegram utvivlsomt har medført.

Vi beklager dybt, at Lagtingets Flertal, Selvstyrepartiet, ved Fremsættelsen af og Afstemningen over Takadressen har godkendt og søgt at fæstne den aldeles forkastelige Fremgangsmaade, at Rigets Justitsminister ved Indgriben i Valgkampen lægger et Tryk paa de færøske Vælgere.

Thorshavn, den 16. Maj 1918.

Oliver Efferse.

J. M. Matras.

Poul Nielsen.

Joan Poulsen.

Joan Rasmussen.

A. Samuelson.

M. Samuelson.

H. C. W.-Tórgarð.

Joan Jacob Weihe.

S. D. (10. Møde) fremlagde Flertallet følgende Indstilling til Protokollen:

Endskønt man oprindelig ikke havde anset det nødvendigt at fremskomme med nogen Indstilling i Sagen vedrørende en Tillidserklæring til Justitsminister Zahle, skal man dog, efter at Mindretallet paa en højst udfordrende Maade er frenkommet med en saadan tillade sig at foreslaa følgende:

Efter at Afstemning er foretaget og efter at Mindretallet i Anledning af denne er frenkommet med sin Indstilling, finder Lagtinget Anledning til at udtale følgende:

Naar Selvstyrepartiet har fundet Anledning til at rette en Tak særlig til Justitsminister Zahle, har dette sin Grund i at han er den Minister, hvorunder de færøske Sager væsentlig sorteres, og at han navnlig nu i Krigsaarene har ledet det betydelige Arbejde, som af Justitsministeriet er udført til Gavn for Øerne, samt at han i sin Virksomhed har lagt for Dagen en sjælden Forstaaelse af vore særlige Forhold, hvilket blandt andet fremgaar af følgende Udtalelse:

«Det er galt at fortolke den Kærlighed, som Færingerne har til deres Hjemstavn og Sprog, som et Tegn paa Danskfjendtlighed. Vedligeholdelsen af det gode Forhold mellem Færøernes danske Borgere og os hernede beror meget paa vor Beredvillighed til at forstaa Færingernes Krav paa Frihed til at opretholde deres Ejendommeligheder indenfor den danske Stat.»

Vi nedlægger en bestemt Protest mod de usømmelige Sigtelser, som Mindretallet har rettet mod Justitsministeren for at have grebet eller villet gribe ind i færøsk Politik til Fordel for egne Partiinteresser, for at have villet udøve et Tryk paa Vælgerne, samt for at have bevirket en Svækkelse af Statens Magt eller Anseelse paa Øerne.

Uden her at indlade os paa et bedømt Sambandspartiets Kærlighed til færøsk Sprog og Nationalitet nedlægger vi en skarp Protest mod Mindretallets Sigtelse mod Selvpartiet for at have til Hovedformaal en indgribende Svækkelse af den statsretlige og nationale Forbindelse mellem Færøerne og Danmark.

Lagtingssalen, den 16. Maj 1918.

<i>J. Patursson.</i>	<i>Johan H. Poulsen.</i>	<i>R. Nielsen.</i>	<i>M. A. Winther.</i>
<i>Edw. Mortensen.</i>	<i>S. P. úr Konoy.</i>	<i>R. Rasmussen.</i>	<i>Th. M. Strom.</i>
<i>D. J. Thomsen.</i>	<i>J. Guttlesen.</i>	<i>J. Dahl.</i>	<i>N. Debess.</i>

IV. Sag om Anskaffelse af Fragtskib.

Den 15. Maj fremlagdes en Skrivelse fra Lagtingsmand Patursson, hvorved fremsendes saalydende Skrivelse fra Købmand A. Ziska:

Til

Formanden for Selvstyrepartiet, Hr. Lagtingsmand Patursson, Kirkebø.

I Anledning af Lagtingets Ekstrasamling den 13. d. M. henvender undertegnede sig til Dem og Lagtingets Flertalsparti angaaende en Sag, som for den færøske Befolkning er af allerstørste Vigtighed, nemlig Anskaffelse af Tonnage til Fragtfart med Udlandet.

Der blev i November 1916 startet en Aktietegning i den Hensigt at samle 500000 Kr. til Køb af en Fragtdamper til Færøerne; men allerede kort Tid efter Tegningens Begyndelse blev den saakaldte tyske Blokade erklæret, hvorved Sejladsen i høj Grad vanskeliggjordes. Der blev snart Udførselsforbud for Tonnage i alle omliggende Lande og den hjemlige (danske) Tonnage steg meget i Værdi, saaledes at de Skibe man før kunde købe for 500000 Kr. blev pludselig takserede til det tredobbelte. Vor Aktietegnings Fuldførelse til med den fastsatte Kapital at købe Damper viste sig derfor at blive umulig; man ventede i nogen Tid i det Haab, at Krigen skulde ophøre og normale Tider for Sejladsen indtræde, men desværre, Krigen blev vedvarende og aldeles ødelæggende Handelstonnagen. Undervandsbaadene har som bekendt meget ødelagt Handelstonnagen, og Skibenes Antal er i alle Lande formindskede skønt Nybygning af Fragtskibe er meget paaskyndet.

De Personer i Thorshavn, som har tegnet Aktier i det paatænkte færøske Dampskibsselskab, samledes til Møde angaaende Tegningen 3. Marts d. A., hvor Forsamlingen enstemmig gav sin Tilslutning til saalydende fremsat Forslag:

«Underskrevne, som har tegnet Aktier i det paatænkte færøske Dampskibsselskab erklærer herved, da det viser sig, at de tegnede Beløb er utilstrækkelige til Anskaffelse af den paatænkte Fragtdamper, at vi i Betragtning af den store Betydning det er for Færøerne i denne Tid at kunne benytte egne Fragtskibe, ønsker at stifte et Aktieselskab paa det nuværende Grundlag, altsaa de af os til det paatænkte Dampskibsselskab tegnede Beløb, og anskaffe hurtigst muligt Motor eller Sejlskib til Fragtfart paa Færøerne med Udlandet.»

Forsamlingen anmodede samtidig Bestyrelsen for Aktietegningen om at undersøge Muligheden for Køb af Skib m. m.

Ved personlig Henvendelse har Aktionærer i Vestmanna, Kvivig, Lejnum, Kollefjord og Nordergærne sluttet sig til ovennævnte Forslag og utvivlsomt mener Aktionærerne overhovedet, at de indsamlede Beløb bør anvendes til Anskaffelse af Tonnage til Færgerne, men flere af de Personer, der har tegnet Aktier, er for Tiden fraværende paa Fiskeri.

Der er ialt tegnet ca. 130000 Kr. og ved Henvendelse til Hr. Kaptajn Nielsen, der for Tiden opholder sig paa Færgerne, og som repræsenterer Rederifirmaet Nissen & Co., København, har vi faaet Besked paa, at nævnte Firma vistnok er villig til at sælge 2 Skibe, nemlig Skonnert »Nanna«, der laster 315 Tons og Motorskonnert »Juno«, ca. 100 Tons, hvis antageligt Bud gives.

Hr. Nielsen rejser til Danmark med første Passagerskib og ønsker Besked før Afrejsen, derfor henvender jeg mig til Dem angaaende denne Sag i Haab om, at De vil forelægge Sagen for Partiet og eventuelt i kommende ekstraordinære Samling udvirke Lagtingets Deltagelse til Spørgsmaalets Løsning.

Antagelig vil det være nødvendigt, at Lagtinget deltager med ca. 130000 Kr., hvis vi skal gøre Regning med at kunne faa nævnte 2 Skonnerter til Købs.

Thorshavn, den 11. Maj 1918.

Aerbødigst

Andreas Ziska.

S. D. foretoges 1. Behandling af den fremlagte Sag.

Efter Forslag af Patursson vedtoges det at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer. Hertil valgtes i samme Møde: Thomsen, Patursson, Guttesen, J. Rasmussen og A. Samuelson.

Den 16. Maj afgav Udvalget saalydende

Nevndarálit.

Tingið hevir flýggjað underskrivaðu nevnd í hendi eitt bræv frá lögtingsmanni Jóannes Paturssyni við fylgiskjølum viðvíkjandi farmaskipasurninginum.

Tá ið nevndin hevir havt ovstutta tíð til gjølla at umhugsast hetta týðningarmikla mál og tá tingið nú skal endast, tykist tað nevndini at vera beinast, at sakin verður flýggjað vørunevndini og skal einans framseta eftirfylgjandi:

Sum tað sæst av hjáløgdu fylgiskjølum tykist tað at vera góður hugur hjá fólki út um alt landið at hjálpa til at fáa í lag, at Føroyar fáa sær farmaskip til ognar. Og tá okkum tykist, at ein slík fyrirteka er hent og neyðturvilig og tá tað bæði á tinginum ífjór, sum eisini í ár, einmælt hevir verið úttalað viðmælandi orð fyri hesum máli, sýnist tað vera beint at mæla til at vørunevndin og amtmaðurin eftir samráðum við farmaskipafelagið og eftir at hava savnað saman allar neyðturviligar upplýsingar, styðjar hesi fyrirteku eftir forimuni.

Nevndin loyvir sær tessvegna at seta fram hetta uppskot til tingsins avgerð:

Tingið samtykkir:

- at biðja vørunevndina at taka við viðløgðum skjølum frá farmaskipafelagum og søkja samráð við farmaskipafelagið og annars leita upplýsingar hvar hentast tykist vera til at fremja hetta týðningarmikla mál;
- at vørunevndin og amtmaðurin á tingsins vegna eftir felagsráðgerð við farmaskipafelagið fær heimild til at veita fyrirtekuni, um tað nýtist, áðrenn tingið kemur saman aftur, ein hóskað peningastudning, annaðhvørt sum lutapening ella lán;
- at vørunevndin gevur frágreiðing um sítt starv hesum máli viðvíkjandi til tingið á komandi Ólavssøku.

Ved Sagens 2. Behandling s. D. betragtedes Udvalgets Forslag som vedtaget uden Afstemning.

V. Lagtingets Forhandlinger og Beslutninger vedrørende Krigssituationen.

4. Møde.

Tirsdagen den 14. Maj, Formiddag Kl. 10, samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt.

Efter Dagsordenen foretoges:

Vareforsyningsspørgsmaalet.

Formanden fremlagde:

Forslag til Beslutning om Nedsættelse af Vareforsyningsudvalg paa 5 Medlemmer.

Samuelson foreslog at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Mødet fortsattes efter at have været udsat i 10 Minutter.

Formanden meddelte, at der var fremkommet Forslag om at vælge til Medlemmer af Udvalget:

Mortensen, R. Niclasen, J. H. Poulsen, Effersøe og Samuelson.

Forslaget betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

5. Møde.

Tirsdagen den 14. Maj, Eftermiddag Kl. 6, samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt.

Formanden fremlagde følgende Udvalgsbetænkning angaaende Vareforsynings-spørgsmaalet:

Frågreiðing.

Nevndin, sum av tinginum er sett um vøruhandilin, býtti seg í tveir partar.

Fleirtalið (Mortensen, Niclasen og J. H. Poulsen) samtykkir yvirhøvur uppskot til avgerð frá sjálvstýrisflokkinum, dagselt 14. Maj 1918, tó at tingið umframt 5 manna-nevndina velur 5 tiltaksmenn og at bæði nevndin og tiltaksmennirnir verða valdir eftir forholdstali; tað sama skal galda teir báðar menn, sum nevndin velur til at granska innstøðuna (vørubeholdning).

Vørunevndin skal, har hon heldur tað vera neyðugt, samráðast og samarbeiða við amtmannin.

Fleirtalið er samsint við punkt 3 og 8 hjá minnitálinum, til punkt 9 skal sigast, at keypmannafelagið hevur sett eina nevnd, sum vørunevndin kann samráðast við.

Uppskot frá fleirtalinum.

1. Tingið velur eina 5. manna-nevnd til at stýra vøruhandlinum til Ólavsøkutingið.

Líkaleiðis veljast 5 tiltaksmenn.

Nevndin skal, har hon heldur tað vera neyðugt, samráðast og samarbeiða við amtmannin.

2. Nevndin velur tveir kønar menn til sum skjøtast at granska innstøðuna (optage Be- holdning) áðrenn hon tekur við vørulagrinum. Hver partur av nevndini velur sín.

3. Tingið krevur roknskab fyri vøruhandilin pr. tann dag, tá hin nýggja nevndin tekur við vørulagrinum og at hetta verður framlagt Ólavsøkudag.

Betænkning.

Mindretallet (Effersøe og Samuelsen) skal udtale, at man finder, at den af Lagtinget etablerede Vareforsyningsvirksomhed har virket fuldt tilfredsstillende og at man derfor ikke kan tilraade Tinget af fravige de Regler, som Tinget vedtog i sidste ordinære Samling med Hensyn til denne Virksomhed.

I Henhold hertil, og idet man iøvrigt henviser til Udvalgsbetænkning angaaende Vareforsyningsvirksomheden af 11. September 1917 stiller Mindretallet nedenstående Forslag.

Forslag.

Lagtinget beslutter:

1. Der nedsættes efter Reglerne for Forholdstalsvalg et Udvalg paa 3 Medlemmer til paa Lagtingets Vegne sammen med Amtmanden at fortsætte Vareforsyningsvirksomheden og træffe Afgørelse i Sagen vedrørende Foranstaltninger i Anledning af Krigen. Desuden vælges paa samme Maade 5 Suppleanter, som tiltræder Udvalget gruppevis i den Orden, der er valgt.
2. Amtmanden er baade berettiget og forpligtet til at adspørge Udvalget med Hensyn til vigtigere Beslutninger, ligesom Udvalget som saadant er berettiget til hos Amtmanden at forlange sig meddelt alle Oplysninger om Virksomheden.
3. Udvalget, der selv vælger sin Formand fører Protokol over Forhandlingerne til Brug for Lagtinget.
4. Alle Meddelelser til Offentligheden angaaende Virksomheden foretages af Amtmanden.
5. Amtmanden foranlediger, at der aflægges Regnskab vedrørende Driften for Tidsrummet fra 1. Oktober 1917 til 18. Maj 1918, hvilket Regnskab i revideret Stand forelægges Lagtinget saavidt muligt ved første ordinære Lagtingssamlings Begyndelse.
6. Den 18. Maj 1918 optages Beholdning over Amtskommunens Varelagre ved to af Tinget efter Forholdstal dertil valgte Personer.
7. Lagtinget vælger en Person til som Revisor at føre Tilsyn med Virksomheden.
8. Det forudsættes, at Vareforsyningsudvalget i alle Tilfælde, hvor det er nødvendigt og muligt, vil søge Vejledning hos Sagkundskaben, saavel paa Handelens som paa andre Omraader, samt at Udvalget saa vidt muligt vil forhandle med Repræsentanter for Fagorganisationer angaaende saadanne Spørgsmaal, hvis Afgørelse direkte berører paagældende Fags Interesser.
9. Der henstilles til Færøernes Købmandsforening at vælge en Komité af Forretningsfolk, som kan forhandle med Lagtingets Udvalg eventuelt med bindende Virkning for Foreningens Medlemmer angaaende Vareforsyningsspørgsmaal, som maatte ønskes rejst fra nogen af Siderne.

Efter Dagsordenen foretoges:

Behandling af Udvalgsbetænkning angaaende Vareforsyningsspørgsmaalet.

Paa Grund af den fremrykkede Tid afbrød Formanden Forhandlingerne til Fortsættelse i et følgende Møde.

6. Møde.

Onsdagen den 15. Maj, Formiddag Kl. 11, samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt.

Efter Dagsordenen foretoges:

2. Behandling af Vareforsyningsspørgsmaalet.
Sagen overgik til 3. Behandling.

7. Møde.

Onsdagen den 15. Maj, Eftermiddag Kl. 3, samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt.

Efter Dagsordenen foretoges:

3. Behandling af Vareforsyningsspørgsmaalet.

Mindretallets Forslag Punkt 1 sættes først under Afstemning, efter Anmodning af R. Niclasen ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, Winther, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Effersee, Formanden.

Nej stemte: J. Guttesen.

Stemte ikke: Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Konoy.

Da der imidlertid anførtes, at et Par af Medlemmerne havde stemt anderledes, end de havde ment, opstod Spørgsmaal om, hvorvidt Afstemningen skulde gentages. Spørgsmaalet herom sættes under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, Winther, Mortensen, Patursson, J. H. Poulsen, P. Niclasen, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, Niclasen.

Stemte ikke: Provsten, R. Rasmussen, J. Rasmussen, Matras, Effersee, Konoy, Formanden, og var det saaledes vedtaget, at Afstemningen skulde gentages.

Mindretallets Forslag Punkt 1 sættes paany under Afstemning ved Navneopraab. Udfaldet blev følgende:

Ja stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Effersee, Formanden.

Nej stemte: Konoy.

Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen,

og var Forslaget saaledes vedtaget med 10 Stemmer mod 1.

Herved bortfaldt Flertallets Punkt 1.

Afstemningen over de følgende Punkter udsattes indtil Kl. 5.

Kl. 5 fortsattes Afstemningen.

Mindretallets Forslag Punkt 2 sættes under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Effersee, Formanden.

Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Konoy,

og var Forslaget saaledes bortfaldet.

Mindretallets Forslag Punkt 3 sættes under Afstemning ligeledes ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Effersee, Formanden,

og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget.

Mindretallets Forslag Punkt 4 sættes under Afstemning, ligeledes ved Navneopraab, med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Effersee, Formanden.

Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Konoy,

og var dette Punkt saaledes bortfaldet.

Mindretallets Forslag Punkt 5 sættes under Afstemning, ligeledes ved Navneopraab, med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Effersee, Formanden.

Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Konoy,

og var dette Punkt saaledes bortfaldet.

Flertallets Punkt 3 sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Matras, A. Samuelson, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Effersøe, Konoy.

Stemte ikke: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Weihe, Tórgarð, M. Samuelson, Formanden,

og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget.

Mindretallets Forslag Punkt 6 sattes under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Effersøe, Formanden.

Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Konoy,

og var Forslaget saaledes bortfaldet.

Flertallets Forslag Punkt 2 sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Effersøe, Konoy, Formanden,

og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget med 22 Stemmer.

Mindretallets Forslag Punkt 7 sattes under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Effersøe, Formanden.

Stemte ikke: Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Konoy,

og var Forslaget saaledes bortfaldet.

Mindretallets Forslag Punkt 8 sattes under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald:

Ja stemte: J. Poulsen, Winther, Provsten, Mortensen, Patursson, R. Rasmussen, J. H. Poulsen, J. Rasmussen, P. Niclasen, Matras, Weihe, A. Samuelson, Tórgarð, M. Samuelson, Guttesen, Thomsen, Strøm, Debess, R. Niclasen, Effersøe, Konoy, Formanden,

og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget med 22 Stemmer.

Mindretallets Forslag Punkt 9 toges tilbage.

8. Møde.

Fredagen den 16. Maj, Formiddag Kl. 11, samledes Lagtinget.
Samtlige Medlemmer var mødt.

Efter Dagsordenen foretoges:

Valg af Varendvalg.

Formanden meddelte, at der var fremkommet Forslag om at vælge:

Som faste Medlemmer:

R. Niclasen, Nyholm Debess, J. H. Poulsen, J. Poulsen og P. Niclasen.

Som Suppleanter:

Winther, Thomsen, Guittesen, J. Rasmussen og Tørgaard.

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

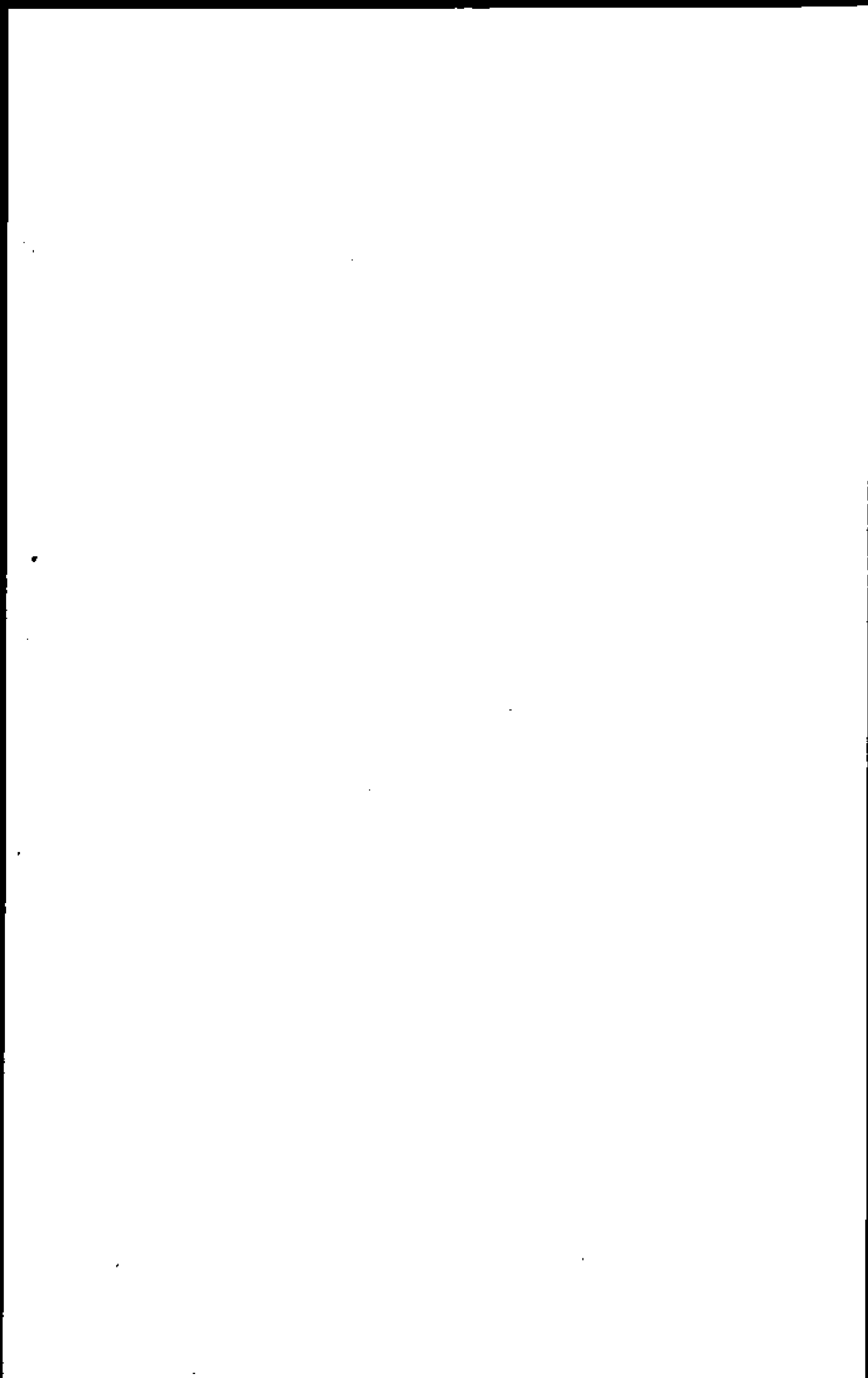
196

197

198

199

200

Ekstrakter

af

de af Færoernes Lagting deciderede Regnskaber

i

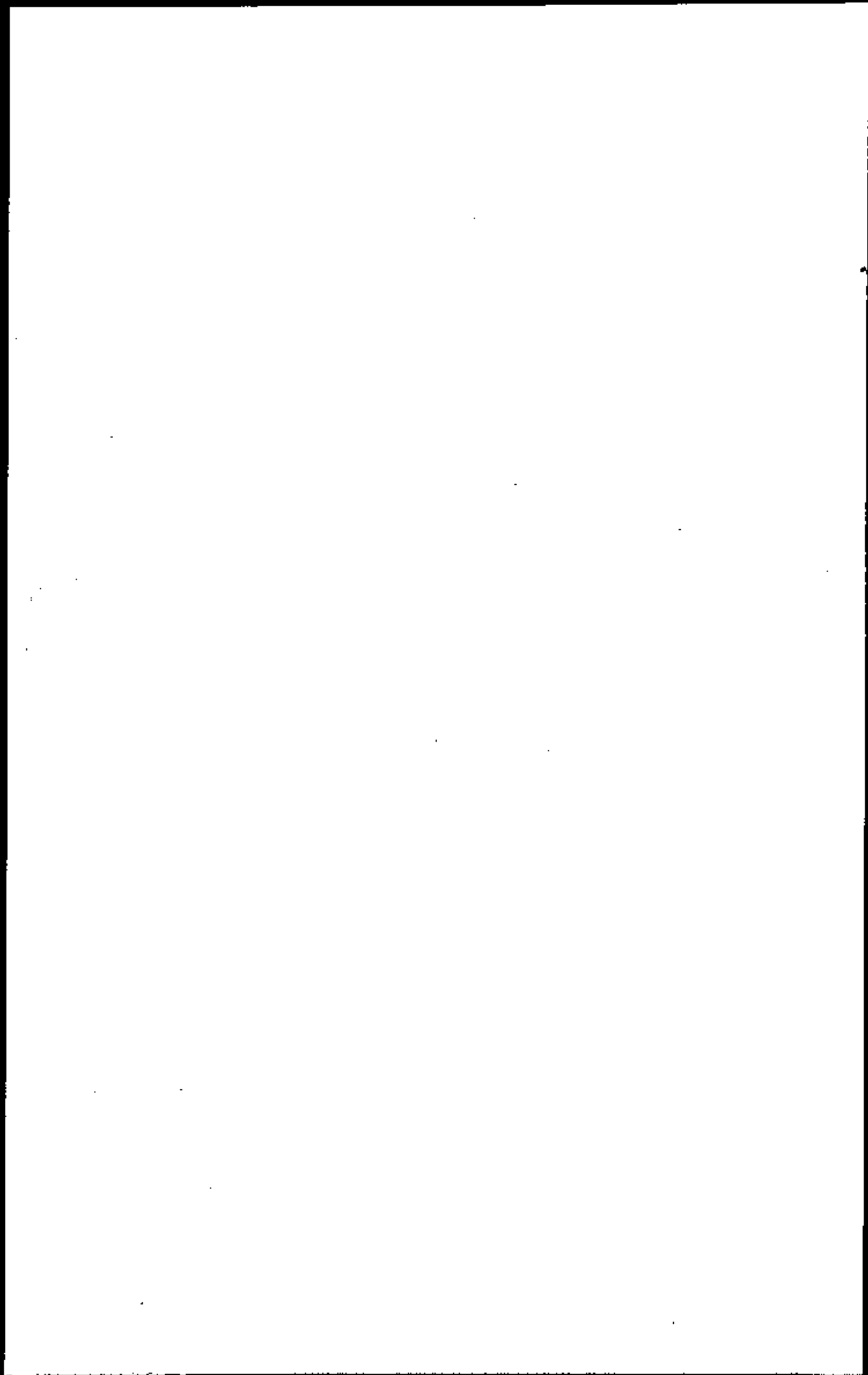
Sessionen 1918.

Meddelt af Fære Amt.

Thorshavn.

Trykt i A/S. »Fære Amtslidendes» Bogtrykkeri.

1919.

I. Ekstrakt

af

Regnskabet for Fære Amts Repartitionsfond
for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Overskud for forrige Aar.	kr	sk	kr	sk
I. Beholdning:				
a. Kontant hos Landfogden	38	12 16		
b. Indestaaende i Bank og Sparekasse	147	35 06	185	67 22
II. Intægterestancer:	kr	sk		
a. Af Bidrag til Fonden fra det matrikulerede Jordegods	27	14 42		
b. Af Kommunernes Bidrag til Fonden	9	22 00	36	36 42
III. Forskud, der henstod uberigtigede ved Regnskabsaarets Slutning:	kr	sk		
a. Delinkventomkostninger	23	07		
b. Vedrørende Behandling af smitsomme Sygdomme paa Færerne i H. t. Lov af 30. Marts 1895	23	99 78		
c. Andre Forskud	5	03 34	31	26 19
2. Udskrivning for indeværende Skatteaar:	kr	sk		
a. Af Amtets matrikulerede Jordegods 4258 ⁷⁴ / ₁₀₀ Skattemarker à 1 Kr. 50 Øre pr. Skattemark	63	88 11		
b. Bidrag fra Kommunerne i Fære Amt	179	60 00	243	48 11
3. Kendslaer for udfærdigede Handelsbevillinger			8	00 00
4. Indtægter af Aktiver			3	70 55
5. Statistiskud i H. t. Lov Nr. 85 af 15. Marts 1903 § 37			3	00 00
6. Andre Indtægter			9	048 50
Summa Indtægt			628	96 99

Udgift.

1. Lagtinget:	kr	sk	kr	sk
a. Udgifter vedrørende Lagtingshuset med dertil hørende Inventarium og Bogsamling	9	88 40		
b. Udgifter vedrørende Lagtingsarbejdet	88	00 23	97	88 63
2. Justits-, Politi- og Fattigvæsen:	kr	sk		
a. Befordringsgodtgørelser og Diæter til Retsbetjente	66	75		
b. Lønning til Arrestforvarer, Udgifter til Arresthus og Tinghus paa Sudero	23	4 93		
c. Lønning til Retsvidner og Godtgørelse til Retsvidner i offcielle Sager	5	07 00		
d. Vidnegodtgørelse i H. t. Lov 20. April 1888	20	88		
e. Delinkventomkostninger	5	88 60		
f. Udgifter til hjemløse Trængendes Forsørgelse og Fattiges med Aleris Hjemmeendelse	32	00	145	0 18
At overføre			1123	8 81

		Overført	11238	81
3. Udgifter i Anledning af det offentlige Valgvæsen i H. t. Lov af 3. Marts 1903 § 41	...	802	75	
4. Medicinalvæsenet:				
a. Udgifter i Anledning af epidemiske Sygdomme	732	47		
b. Udgifter til veneriske Sygdommes Behandling	853	80		
c. Udgifter i Anledning af offentlig Vaccination	166	25		
d. Udgifter til Jordemodervæsenet i H. t. Lov af 29. Marts 1878 § 3.	362	51		
e. Udgifter vedrørende Karantænevæsenet	156	02		
f. Andre Udgifter	1041	06		
			3332	11
5. Skolevæsenet:				
a. Understøttelse til begavede Børn fra Landdistrikterne under deres Ophold ved Færøernes Mellem- og Realskole i Thorshavn	1034	00		
b. Andre Udgifter	160	00		
			1184	06
6. Landbruget:				
a. For Ødelæggelse af Ravne og Krager	74	67		
b. Andre Udgifter	23	45		
			98	13
7. Renter af Gæld			4988	37
8. Afdrag paa Gæld			3057	63
9. Foreøgelse af Aktiver			15	00
10. Forskellige Udgifter			6085	25
11. Overskudskonto:				
I. Beholdning:				
a. Hos Landfogden	2877	62		
b. Indestaaende i Bank og Sparekasse	21701	33		
			24578	95
II. Indtægtsrestancer:				
a. Af Bidrag til Fonden for det matrikulerede Jordegods	3813	81		
b. Af Kommunernes Bidrag til Fonden				
			3813	81
III. Forskud, der henstod uberigtigede ved Regnskabsaarets Slutning:				
a. Delinkventomkostninger	68	58		
b. Vedrørende Behandling af smitsomme Sygdomme paa Færøerne i Henhold til Lov af 30. Marts 1895	3398	61		
c. Andre Forskud	135	00		
			3702	19
		Summa Udgift	62896	99

2.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts Fattigkasse
for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1916.				
I. Tilhørende Grundfonden:				
Rentebærende Kapital	34500	00		
II. Disponible Midler:				
a. Restancer	542	64		
b. Indestaaende i Sparekassen	1377	76		
c. Kontant Beholdning	2620	91		
	16941	31		
			51441	31
		At overføre	51441	31

	Overført	51441	31
2. Renter		1933	48
3. Arveafgifter		553	04
4. Afgifter af Gavebreve og Testamenter		8	30
5. Afgifter af Grindefangster		244	81
6. Bidrag fra Embeds- og Bestillingsmænd i Anledning af deres Ansættelse paa Færøerne		10	00
7. Bøder		20	00
8. Kendelser for udfærdigede Handelsbevillinger		625	00
9. Kendelser i H. t. Firmsaloven		50	00
10. Refunderet Forskud i Anledning af forskellige Personers Nedsendelse og Ophold paa Sindssygeanstalter i Danmark		2443	99
11. Afgift i H. t. Lov Nr. 99 af 10. Maj 1913 om Handel med og Udkønkning af berusende Drikke		60	00
12. Kendelse for udfærdigede Bevillinger for Handelsrejsende i H. t. Lov for Færøerne af 24. Januar 1913		175	00
13. Andre Indtægter		2	94
Summa Indtægt...		57567	87

Udgift.

1. Tilskud til de forskellige Kommuners Fattigvæsen:	kr	sk	kr	sk
Til Klaksvig Sogn	100	00		
• Mygledal	150	00		
• Kvivig	50	00		
• Kollefjord	50	00		
• Husevig	50	00		
• Porkere	50	00		
• Sumbo	100	00		
			550	00
2. Tilskud til Sygehuse:	kr	sk		
I. Vagthold paa Amtshospitalet	800	00		
II. Til Sygehuset i Klaksvig	600	00		
III. - Sygehuset i Tveraa	600	00		
			2000	00
3. Udgifter til Døvstummes Oplærelse:	kr	sk		
I. TH Carla Thomasia Kjerbo af Thorshavn	525	00		
II. - Daniel J. Müller	525	00		
III. - Alexandre Rubeksen af Thorshavn	91	34		
IV. - Postbevis og Porto	1	09		
			1142	43
4. Udgifter ved Underhold af Børn, avlede udenfor Ægteskab			197	50
5. Kassererens Løn			150	00
6. Andre Udgifter			94	96
7. Udbetalte Forskud, der er refunderet i Regnskabsaaret			2417	97
8. Forskud, som føres til endelig Udgift			314	10
9. Beholdning den 30. September 1917.				
I. Tilhørende Grundfonden:	kr	sk		
Rentebærende Kapital	35000	00		
II. Disponible Midler:	kr	sk		
a. Restancer	382	51		
b. I Sparekassen	13911	24		
c. Kontant	1407	16		
			15700	91
			50700	91
Summa Udgift...		57567	87	

3.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts Skolefond

for Aaret 1917.

Indtægt.

	Kø	Sk	Kø	Sk
1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
a. Rentebærende Kapital	35491	04		
b. Restancer	1238	34		
c. I Sparekassen	12460	51		
d. I Færøys Bank	592	54		
e. Hos Kassereren	1146	84		
			51929	27
2. Renter af Fondens Kapitaler			1973	30
3. Refusion af Rekrulevs Kirketidende			14	33
4. Statskassens Deputat til Skolevæsenet			224	00
5. Statskassens Tilskud til Realskolen			3900	00
6. Tilskud til udenbys Elever i Realskolen:	Kø	Sk		
a. Statskassen	562	50		
b. Amtarepartitionsfonden	562	50		
			1125	00
7. Statskassens Tilskud til Lærerlønninger og Lønningstillæg			4700	00
8. Skolepenge af Realskolens Elever			5283	00
9. Brændselpenge af Realskolens Elever			510	00
10. Renholdelsespenge af Realskolens Elever			445	00
11. Thorshavns Kommunes Tilskud til Realskolen			150	00
12. Seminariets Tilskud til Brændsel og Belysning			100	00
13. Lejeindtægter			546	00
14. Tilskud til Fru Effersøes Pension:	Kø	Sk		
a. Statskassen	300	00		
b. Amtarepartitionsfonden	150	00		
c. Thorshavns Kommune	100	00		
			550	00
15. Salgsaum for den gamle Realskole			35000	00
16. Indtægt af Grindfangster			96	93
			Summa Indtægt	96546 83

Udgift.

	Kø	Sk	Kø	Sk
1. Pensioner			1200	00
2. Udgifter ved Færøernes Mellem- og Realskole:	Kø	Sk		
a. Lønninger	12400	00		
b. Vikarudgifter	200	00		
c. Vedligeholdelse af Bygninger Inventar m. m.	633	88		
d. Opvarmning	755	82		
e. Renholdelse	885	44		
f. Tryksager	51	50		
g. Porto m. v.	20	00		
h. Bygningskat og Vandafgift	549	00		
i. Bøger og Undervisningsmateriel	66	99		
k. Assurance af Bygninger og Inventar	786	00		
			16348	63
3. Understøttelse til udenbys Elever			1125	00
4. Løn til Kassereren			50	00
5. Løn til Revisor			55	79
6. Restudgifter ved den ny Skole			3092	45
7. Betalt Laan i Sparekassen			22319	86
8. Andre Udgifter			119	13
			At overføre	44310 86

9. Beholdning den 31. December 1917:	Overført	44310	86
a. Renteberende Kapital	36441	04	
b. Restancer	313	00	
c. Den nedlagte Latinskoles Midler i Aar	936	34	
d. I Sparekassen	12781	16	
e. I Færøys Bank	1466	69	
f. Hos Kassereren	836	74	
		52235	97
	Summa Udgift	96546	83

4.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts Skydskasse.

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

	Indtægt.		
1. Beholdning den 30. September 1916:			
a. Restancer	94	21	
b. Indestående i Sparekassen	4936	60	
c. Kontant	5298	01	
			10328 82
2. Paalignet de forskellige Kommuner i Henhold til Lov af 17. Marts 1865 § 3 jfr. Lov af 14. Januar 1881 og Amtets Skrivelse af 4. September 1916:			
1. Klaksvig Sogns Kommune	247	96	
2. Viderejde — — — — —	158	62	
3. Fugle og Svine Sogns Kommune	116	40	
4. Kne, Mygledal og Husum — — — — —	142	64	
5. Andefjord og Fuglefjord — — — — —	358	04	
6. Funding Sogns Kommune	109	86	
7. Næs — — — — —	237	20	
8. Gæte — — — — —	116	68	
9. Sjøv — — — — —	164	92	
10. Ejde — — — — —	188	92	
11. Vestmanhavn — — — — —	160	76	
12. Kvivig — — — — —	129	51	
13. Kollefjord — — — — —	88	33	
14. Kvalvig — — — — —	90	89	
15. Haldervig og Saxen — — — — —	126	12	
16. De forenede Sogne i Sydøstreme	180	04	
17. Nøse Sogns Kommune	75	54	
18. Midvaag — — — — —	125	26	
19. Sandevaag — — — — —	104	96	
20. Sørvag — — — — —	132	31	
21. Bø — — — — —	24	75	
22. Myggenæs — — — — —	39	84	
23. Sande Præstegårds — — — — —	357	52	
24. Kvalbe Sogns — — — — —	170	70	
25. Frodebe — — — — —	334	11	
26. Porkere — — — — —	137	52	
27. Vaag — — — — —	207	55	
28. Sumbe — — — — —	127	64	
29. Færien — — — — —	41	92	
30. Thorshavn — — — — —	628	18	
			5124 70
3. Jordbogkassens Tilskud fra Statskassen for Tiden fra 1. Juli 1916 til 30. Juni 1917 jfr. Amtets Skrivelse af 9. Maj 1914			1046 00
4. Indvundne Renter			212 68
	Summa Indtægt	16712	20

Udgift.

1. Skydsudgifter i Aaret 1916—1917.

A. Fælles Skydsudgifter for Amtet.

a. Udbetalt gennem Sysselmændene:

i Norderøernes Syssel

• Østere	—	153	29 $\frac{1}{2}$		
• Nordstrøme	—	74	44		
• Sydstrøme	—	71	42 $\frac{1}{2}$		
• Vaage	—	175	81		
• Sænde	—	39	87 $\frac{1}{2}$		
• Sunde	—	110	42		
• Sudere	—	29	85		

655 11 $\frac{1}{2}$

1096 94

b. Udbetalt ved Kassereren

B. De for Sysslerne særlige Skydsudgifter:

i Norderøernes Syssel

• Østere	—	181	50 $\frac{1}{2}$		
• Nordstrøme	—	72	87		
• Sydstrøme	—	44	43 $\frac{1}{2}$		
• Vaage	—	181	51		
• Sænde	—	39	87 $\frac{1}{2}$		
• Sunde	—	103	67		
• Sudere	—	29	83		

653 69 $\frac{1}{2}$

2. Tilskud til den lokale Dampskibsförbindelse

2405 75

3. — Telefonvæsenet

3500 00

4. — Thorshavns Mælkeforsyning

500 00

5. Regnskabsførerens Løn

500 00

6. Andre Udgifter

60 00

7. Beholdning den 30. September 1917:

a. Restancer

1827 81

b. Indestaaende i Sparekassen

5649 28

c. Kontant

2200 22

9677 32

Summa Udgift

16712 20

5.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts økonomiske Fond

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1916:

A. Tilhørende Grundfonde:

Rentebærende Kapital

24056 00

B. Disponible Midler:

a. Indestaaende i Sparekassen

19853 06

b. Restancer

786 70

c. Kontant

547 11

21186 87

2. Renter af Fondens Kapitaler

45242 87

3. Indtægter af Grindfangster

1759 24

4. Realisation af udlagt Skadehval ved Grindfangster

3397 62

650 69

Summa Indtægt

51050 42

Udgift.

		Kr	Ør	
1.	Til Anlæg og Reparationer af Broer, Veje og Landingsteder			769 00
2.	Udgifter i Anledning af Grindefangster:	Kr	Ør	
a.	For Realisation af Fondens ordinære Indtægter	272	84	
b.	— — — Skadehvalen	29	34	
c.	Erstatning af Mandskade samt Skade paa Baade og Redskaber	881	83	
d.	Bortskaffelse af Affald fra Grindefangster	25	00	
e.	Besigtigelse af Skade m. v.	19	50	
f.	Telefonudgifter til Befordring af Grindebud	110	45	
				1338 98
3.	Tilskud til Færø Amts Bibliotek			500 00
4.	— — Plantagen ved Thorshavn			400 00
5.	— — Færøys Håskóla			300 00
6.	— — Aftenunderholdninger			78 90
7.	Understøttelse til Afholdelse af Feriekursus for Lærere og Lærerinder ved Folkeskolen			250 00
8.	Gratiale til Stævningssmand H. A. Hansen			100 00
9.	Kassereens Løn			96 00
10.	Andre Udgifter			44 39
11.	Beholdning den 30. September 1917:			
A.	Tilhørende Grundfonden:	Kr	Ør	
	Rentebærende Kapital	23056	00	
B.	Disponible Midler:	Kr	Ør	
a.	Indestaaende i Sparekassen	18736	30	
b.	Restancer	3281	36	
c.	Kontant	99	49	
		22117	15	
				47173 15
	Summa Udgift	51050	42	

Fonden til Jordehvalsrettighedens Afløsning havde pr. 30. September 1917 en Formue af 31722 Kr. 02 Øre.

6.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Grindegarnet i Vestmanhavn
for Aaret 1917.

Indtægt.

1.	Beholdning den 1. Januar 1917:	Kr	Ør	Kr	Ør
a.	Indestaaende i Sparekassen	436	54		
b.	Kontant	27	24		
				463	78
2.	Indvundne Renter			15	41
	Summa Indtægt			479	19

Udgift.

1.	Kassereens Løn	Kr	Ør	
2.	Andre Udgifter	13	00	
3.	Beholdning den 31. December 1917:	Kr	Ør	
a.	Indestaaende i Sparekassen	451	95	
b.	Kontant	7	49	
				459 44
	Summa Udgift	479	19	

7.

Ekstrakt

af
Regnskabet for Fonden for Forulykkedes Efterladte
for Aaret 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
a. Tilhørende Grundfonden	6510	74		
b. Disponible Midler	2279	87		
			8790	61
2. Jordebogskassen indbetalt i Henhold til Lov for Færøerne om Afledning af Tiende og Forandring i forskellige Skatter og Afgifter af 1. April 1908 § 7 for Finanskarene 19 ⁰⁰ / ₀₀ til 19 ¹⁰ / ₁₀ & 1917			1944	00
3. Indvundne Renter			399	18
			Summa Indtægt	11133 79

Udgift.

1. Regnskabsførerens Løn			12	00
2. Andre Udgifter			10	24
3. Beholdning den 31. December 1917:				
a. Tilhørende Grundfonden	6610	74		
b. Disponible Midler	4500	81		
			11131	55
			Summa Udgift	11133 79

8.

Ekstrakt

af
Regnskabet for Fonden til Anskaffelse af nyttige Skolebøger for fattige
Almuesbørn paa Færøerne
for Aaret 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
a. Rentebærende Kapital	1300	00		
b. Kontant Beholdning	1550	02		
			2850	02
2. Indvundne Renter			98	55
			Summa Indtægt	2948 57

Udgift.

	Kr	Ø	Kr	Ø
1. Revisorløn			0	23
2. Beholdning den 31. December 1917:	Kr	Ø		
a. Rentebærende Kapital	1300	00		
b. Kontant Beholdning	1648	34		
			2948	34
Summa Udgift	2948	57		

9.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sognepræst Engelsteds Deltagelses og Erkendtligheds Legat.
for Aaret 1917.

I. Realskolelegatet.

Indtægt.

	Kr	Ø	Kr	Ø
1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
a. Rentebærende Kapital	1400	00		
b. Kontant Beholdning	3	87		
			1403	87
2. Indvundne Renter			49	00
Summa Indtægt			1452	87

Udgift.

	Kr	Ø	Kr	Ø
1. For Bøger til Discipelbiblioteket			47	70
2. For Revision			0	21
3. Beholdning den 31. December 1917:	Kr	Ø		
a. Rentebærende Kapital	1400	00		
b. Kontant Beholdning	4	96		
			1404	96
Summa Udgift			1452	87

II. Pensionslegatet.

Indtægt.

	Kr	Ø	Kr	Ø
1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
a. Rentebærende Kapital	800	00		
b. Kontant og i Sparekasse	487	57		
			1287	57
2. Indvundne Renter			44	22
Summa Indtægt			1331	79

Udgift.

	Kr	Ø	Kr	Ø
1. Beholdning den 31. December 1917:				
a. Rentebærende Kapital	800	00		
b. Kontant og i Sparekasse	531	79		
			1331	79
Summa Udgift			1331	79

10.

Ekstrakt

af

Regnskabet for den gensidige Forsikringsforening for Skolebygninger
paa Færøerne

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	<i>Sk</i>	<i>Ø</i>	<i>Sk</i>	<i>Ø</i>
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. Indestaaende i Sparekasse	4591	86		
b. Kontant Beholdning	218	68		
			4810	54
2. Forsikringspræmie for indtegnede Skolebygninger			284	03
3. Indvundne Renter			187	31
			Summa Indtægt	5281 88

Udgift.

	<i>Sk</i>	<i>Ø</i>	<i>Sk</i>	<i>Ø</i>
1. Løn til Kassereren			50	00
2. Revisorløn			1	07
3. Bekendtgørelse af Regnskabssekstrakt			7	53
4. Beholdning den 30. September 1917:				
a. Indestaaende i Sparekasse	4959	17		
b. Restancer	52	30		
c. Kontant Beholdning	211	81		
			5221	28
			Summa Udgift	5281 88

11.

Ekstrakt

af

Regnskabet for de færøske Almueskole-Læreres og -Lærerinders Pensionsfond
for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	<i>Sk</i>	<i>Ø</i>	<i>Sk</i>	<i>Ø</i>
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. Indestaaende i Sparekasse	13233	25		
b. Kontant Beholdning	1353	18		
			14586	43
2. Indbetaling til Fonden ifølge Lov af 29. Marts 1893 § 2:				
a. Fra Statskassen	2150	34		
b. - Lærere og Lærerinder paa Færøerne	1075	17		
c. - Kommunerne paa Færøerne	1075	17		
			4300	68
3. Indbetaling fra Kommunerne til Kassererens Lønning			100	00
4. Indvundne Renter			469	70
			Summa Indtægt	19456 81

Udgift.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Udbetalte Pensioner.....	6159	94		
2. Løn til Kassereren.....	100	00		
3. Revisorløn.....	11	08		
4. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakter.....			8	73
5. Beholdning den 30. September 1917:				
a. Indestaaende i Sparekasse.....	10494	75		
b. Restancer.....	190	27		
c. Kontant Beholdning.....	2492	04		
			13177	06
Summa Udgift.....	17456	81		

12.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen
for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. I Føroya Banki.....	1108	85		
b. I Færø Amts Sparekasse.....	3472	21		
c. " " tilhørende Fornylsesfonden.....	4080	40		
			8661	46
÷ Skylder for Telegrammer i September 1916.....	864	22		
			7797	24
d. Restancer.....	3157	33		
e. Kontant.....	8	72		
			10963	29
2. Indtægt af Abonnement.....			9028	68
3. " " Telefonsamtaler, Telegrammer, Budsendelser og Ekstragebyrer.....			41667	33
4. Amtskommunens Godtgørelse for de til og fra Telegrafstationerne i Thorshavn og Tveraa ind- og udtelefonerede Telegrammer.....			1271	30
5. Forskellige Indtægter.....			2062	05
Summa Indtægt.....	64990	65		

Udgift.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Administration.....	6267	74		
2. Forretning og Amortisation af Laan.....	12935	94		
3. Stationernes Drift.....	9741	45		
4. Vedligeholdelse og Eftersyn af Anlægget.....	8113	78		
5. Udvidelse af Anlægget.....	6134	88		
6. Telegrambefordring Thorshavn—Tveraa.....	873	33		
7. Forskellige Udgifter.....	368	31		
8. Beholdning den 30. September 1917:				
a. I Føroya Banki.....	2317	33		
b. I Færø Amts Sparekasse.....	8559	12		
c. " " tilhørende Fornylsesfonden.....	6264	94		
			17141	39
÷ Skylder for Telegrammer i September 1917.....	2366	10		
			14775	29
d. Restancer.....	5757	82		
e. Kontant.....	22	11		
			20555	22
Summa Udgift.....	64990	65		

13.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færøernes Amtskommunes Tuberkulose-Sygehus i Høydal
for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
Restancer	1174	17		
Statskassens Tilskud for Juli Kvartal 1916	6574	63		
I Føroya Bankl.	5408	18		
Kontant	681	60		
			13928	60
2. Betaling for Patienter			8740	70
3. Statskassens Tilskud			25512	50
4. Forplejningen			299	50
5. Refusion			0	25
6. Have og Anlæg			260	76
7. Husdyrhold			393	44
8. Inventar			5	95
9. Kreditrente			178	56
10. Forskellige Indtægter			114	35
11. Gæld den 30. September 1917:				
Til Færø Amts Fattigkasse			7000	00
			Summa Indtægt	36434 61

Udgift.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Gæld den 1. Oktober 1916:				
Til Færø Amts Fattigkasse			7000	00
2. Lønninger			5356	87
3. Forplejningen			17502	24
4. Vask og Rengøring			982	50
5. Brændsel og Belysning			5652	94
6. Medicin m. m.			1191	99
7. Bygninger			785	24
8. Maskiner			143	33
9. Inventar			965	01
10. Assurance			675	00
11. Have og Anlæg			65	20
12. Fragt og Løsning			47	32
13. Kontorhold m. m.			444	41
14. Husdyrhold			132	04
15. Rente			280	00
16. Forskellige Udgifter			4	00
17. Beholdning den 30. September 1917:				
Restancer	1064	05		
Statskassens Tilskud for Juli Kvartal 1917	6306	10		
Kokes	1848	00		
I Føroya Bankl.	707	77		
I Færø Amts Sparekasse	4652	18		
Kontant	628	33		
			15206	43
			Summa Udgift	56434 61

14.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Nordnørernes Præstegælds Kirkekasse
for Aaret 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Januar 1917:		
I Kasse og Sparekasse samt Obligationslaan	799	44
2. Erstatning for samtlige Tiender	1260	00
3. For solgt Tømmer og Næver	218	61
4. Gæld den 31. December 1917:		
Rentefrit Laan fra andre Kirkekasser	5000	00
Summa Indtægt	7278	05

Udgift.

1. Gæld den 1. Januar 1917:		
Rentefrit Laan fra andre Kirkekasser	3000	00
2. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventar	35	62
3. Reparation af Kirkerne	3334	93
4. Kirkelys, Brød og Vin	328	36
5. Rengøring	50	99
6. Præstehold	96	00
7. Andre Udgifter	16	16
8. Andel i Kassererløn	53	87
9. Andel i Revisorløn	3	51
10. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt	8	53
11. Beholdning den 31. December 1917:		
I Kasse og Sparekasse samt Obligationslaan	350	08
Summa Udgift	7278	05

15.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Klaksvig Kirkes særlige Kasse
for Aaret 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Januar 1917:		
Indestående i Sparekasse	2	67
2. Indvundne Renter	0	08
Summa Indtægt	2	75

Udgift.

1. Beholdning den 31. December 1917:		
Indestående i Sparekasse	2	75
Summa Udgift	2	75

16.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Østere Præstegælds Kirkekasse
for Aaret 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
a. Rentesrit Laan til andre Kirkekasser	3500	00		
b. I Kasse og Sparekasse samt Obligationslaan	12164	16		
			15664	16
2. Erstatning for samtlige Tiender			1850	00
3. Indvundne Renter			326	09
				...
Summa Indtægt			17840	25

Udgift.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Reparationsarbejder ved Kirkerne			349	13
2. Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventar			80	32
3. Kirkelys, Brød og Vin			537	83
4. Rengøring			203	51
5. Præstehold			117	00
6. Andre Udgifter			114	25
7. Andel i Kassererløn			53	87
8. Andel i Revisorløn			6	21
9. Bekendtgørelse af Regnskabs ekstrakt			9	13
10. Beholdning den 31. December 1917:				
a. Rentesrit Laan til andre Kirkekasser	13500	00		
b. I Kasse, Sparekasse og Obligationslaan	2869	00		
			16369	00
Summa Udgift			17840	25

17.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sydstrøme Præstegælds Kirkekasse
for Aaret 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
I Kasse, Sparekasse og Obligationslaan			1609	78
2. Erstatning for samtlige Tiender			780	00
3. Gæld den 31. December 1917:				
Rentesrit Laan fra andre Kirkekasser			18600	00
Summa Indtægt			20989	78

Udgift.

1. Gæld den 31. December 1917:		
Rentefrit Laan fra andre Kirkelokasser	18600	00
2. Reparationsarbejder ved Kirkerne	87	78
3. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventar	16	25
4. Kirkelys, Brød og Vin	333	80
5. Rengøring	231	05
6. Præstehold	60	00
7. Andre Udgifter	31	12
8. Andel i Kassererløn	30	75
9. Andel i Revisorløn	2	79
10. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt	8	13
11. Beholdning den 31. December 1917:		
I Kasse, Sparekasse og Obligationsslaan	1388	01
Summa Udgift	20989	78

18.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Thorshavns Kirkes særlige Kasse
for Aaret 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
a. Restancer	3	70		
b. Indestaaende i Sparekasse	2147	76		
c. Laan til Fære Amts Repartitionsfond	5449	87		
d. Kontant	271	63		
			7872	98
2. Indvundne Renter			292	28
3. For Benyttelse af Kirkens Ornamente			203	50
4. Stolestadepenge			188	02
5. Bæsepenge			93	58
Summa Indtægt			8650	36

Udgift.

1. Lønning til Organisten m. m.			210	00
2. Tilsyn med Taarnuret			50	00
3. Graverløn			120	00
4. Belysningsudgifter			276	88
5. Ombæring af Regninger			10	00
6. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt			9	53
7. Revisorløn			1	98
8. Ifølge Declaration			3	70
9. Beholdning den 31. December 1917:				
a. Indestaaende i Sparekasse	2223	46		
b. Laan til Fære Amts Repartitionsfond	5306	45		
c. Kontant	438	36		
			7968	27
Summa Udgift			8650	36

19.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Nordstrømø Præstegælds Kirkekasse
for Aaret 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
a. Rentefrit Laan til andre Kirkekasser.....	9100	00		
b. I Kasse, Sparekasse samt Obligationslaan.....	3270	78		
			12370	78
2. Erstatning for samtlige Tiender.....			900	00
3. Indvundne Renter.....			257	52
4. Andre Indtægter.....			22	00
				--
Summa Indtægt			13550	30

Udgift.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Reparationsarbejder ved Kirkerne.....			102	65
2. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventar.....			13	00
3. Kirkelys, Brød og Vin.....			331	09
4. Rengøring.....			68	26
5. Præstehold.....			48	00
6. Andre Udgifter.....			27	54
7. Anlæg af en Kirkegaard i Thorsvig.....			47	62
8. Andel i Kasserenløn.....			46	15
9. Andel i Revisorløn.....			3	25
10. Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt.....			8	53
11. Beholdning den 31. December 1917:				
a. Rentefrit Laan til andre Kirkekasser.....	9100	00		
b. I Kasse, Sparekasse og Obligationslaan.....	3754	21		
			12854	21
Summa Udgift			13350	30

20.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Vaagø Præstegælds Kirkekasse
for Aaret 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
a. Rentefrit Laan til andre Kirkekasser.....	18500	00		
b. I Kasse og Sparekasse samt Obligationslaan.....	83	48		
			18583	48
2. Erstatning for samtlige Tiender.....			1740	00
3. Indvundne Renter.....			386	88
4. Solgt gl. Nøvær.....			15	00
				--
Summa Indtægt			20125	36

Udgift.

	~~Kr~~	~~Sk~~
1. Reparationsarbejder ved Kirkerne	373	11
2. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventar	212	35
3. Kirkelys, Brød og Vin	201	61
4. Rengøring	134	44
5. Præstehold	88	00
6. Andre Udgifter	49	89
7. Den nye Kirke i Sandevaaag — Rest —	6545	00
8. Udvidelse af Kirkegaarden i Sandevaaag	347	56
9. Andel i Kassererløn	38	46
10. — — Revisorløn	4	85
11. Bekendtgørelse af Regnskabskontrakter	17	06
12. Beholdning den 31. December 1917:		
a. Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	10500	00
b. I Kasse, Sparekasse og Obligationsslaan	1613	03
	12113	03
Summa Udgift	20125	36

21.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sandø Præstegæld's Kirkekasse
for Aaret 1917.

Indtægt.

	~~Kr~~	~~Sk~~
1. Beholdning den 1. Januar 1917:		
I Kasse og Sparekasse samt Obligationsslaan	7508	46
2. Erstatning for samtlige Tiender	670	00
3. Indvundne Renter	156	32
4. Andre Indtægter	0	84
Summa Indtægt	8335	62

Udgift.

	~~Kr~~	~~Sk~~
1. Reparationsarbejder ved Kirkerne	383	57
2. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventar	21	98
3. Kirkelys, Brød og Vin	226	70
4. Rengøring	83	87
5. Præstehold	80	00
6. Andre Udgifter	14	64
7. Andel i Kassererløn	30	75
8. — — Revisorløn	2	42
9. Bekendtgørelse af Regnskabskontrakt	7	93
10. Beholdning den 31. December 1917:		
I Kasse og Sparekasse samt Obligationsslaan	7483	76
Summa Udgift	8335	62

22.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Suderø Præstegælds Kirkekasse
for Aaret 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Januar 1917:		
I Kasse og Sparekasse samt Obligationslaan	2199	51
2. Erstatning for samtlige Tiender	1200	00
3. Gæld den 31. December 1917:		
Rentefrit Laan fra andre Kirkekasser	9500	00

Summa Indtægt 12899 51

Udgift.

1. Gæld den 1. Januar 1917:		
Rentefrit Laan fra andre Kirkekasser	9500	00
2. Reparationsarbejder ved Kirkerne	127	71
3. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventar	42	04
4. Kirkelys, Brød og Vin	184	29
5. Rengøring	78	10
6. Præstehold	60	00
7. Andre Udgifter	44	28
8. Andel i Kassererløn	46	15
9. — - Revisorløn	3	80
10. Bekendtgørelse af Regnskabs ekstrakt	8	53
11. Beholdning den 31. December 1917:		
I Kasse og Sparekasse samt Obligationslaan	2804	61

Summa Udgift 12899 51

23.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Vaag Kirkes særlige Kasse
for Aaret 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Januar 1917:				
a. Indestående i Fære Amts Sparekasse	716	32		
b. Kontant	70	08		
			786	40
2. Indvundne Renter			28	92

Summa Indtægt 815 32

Udgift.

1. Revisorløn				
			0	06
2. Bekendtgørelse af Regnskabs ekstrakt			6	73
3. Beholdning den 31. December 1917:				
a. I Fære Amts Sparekasse	745	34		
b. Kontant	63	29		
			808	53

Summa Udgift 815 32

24.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Fugle Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:		
	Kontant	71	65
2.	Indtægt i Henhold til Loven om Sønseringen	10	00
3.	Indtægt ved Paaligning	616	45
4.	Andre Indtægter	5	00
Summa Indtægt		703	10

Udgift.

1.	Udgifter til Skolevæsenet	299	34
2.	— " Fattigvæsenet	19	34
3.	— " Jordmodervæsenet	40	00
4.	Bidrag til Amtarepartitionsfonden	160	33
5.	— " Skydsvæsenet	58	00
6.	Tilskud til Distriktets Sygehus	20	87
7.	Andre Udgifter	52	44
8.	Beholdning den 30. September 1917:		
	Kontant	52	78
Summa Udgift		703	10

25.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Svine Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1.	Beholdning den 1. Oktober 1917:		
	Kontant	55	67
2.	Indtægt i Henhold til Lov om Sønseringen	10	00
3.	Indtægt ved Paaligning	699	38
4.	Andre Indtægter	0	64
Summa Indtægt		765	69

Udgift.

	Kr	Ør
1. Udgifter til Skolevæsenet	314	19
2. — " Fattigvæsenet	19	63
3. — " Jordemodervæsenet	12	00
4. Bidrag til Amtsrepartitionsfonden	171	76
5. — " Skydsvæsenet	58	40
6. Tilskud til Distriktets Sygehus	33	44
7. Andre Udgifter	23	20
8. Beholdning den 31. December 1917:		
Kontant	143	07
Summa Udgift	765	69

26.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Viderø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916. til 30. September 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. Indestaaende i Føroya Banki	119	67		
b. Kontant	272	09		
c. Restancer	41	62		
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse			433	38
3. — " Jordemodervæsenet			125	00
4. — " Dyrtidshjælp			20	00
5. — " i Ifenhold til Sønæringaloven			525	00
6. — " ved Paaligning			20	00
7. Andre Indtægter			2656	57
			0	20
Summa Indtægt			3780	15

Udgift.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Berigtiget Gæld			525	00
2. Udgifter til Skolevæsenet			716	10
3. — " Fattigvæsenet			661	73
4. — " Alderdomsunderstøttelse			180	00
5. — " Jordemodervæsenet			98	00
6. — " Veje, Broer og Landingssteder			87	16
7. — " Telefonvæsenet			136	92
8. Bidrag " Skydsvæsenet			158	62
9. — " Amtsrepartitionsfonden			476	45
10. Tilskud " Hjelpekasser			102	00
11. Bestyrelsesudgifter			123	15
12. Andre Udgifter			53	25
13. Beholdning den 30. September 1917:				
a. Indestaaende i Føroya Banki	102	79		
b. Kontant	280	64		
c. Restancer	78	34		
			461	77
Summa Udgift			3780	15

27.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Klaksvig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:		
	Restancer	138	42
2.	Indtægter til Fattigvæsenet	100	00
3.	— Alderdomsunderstøttelse	720	23
4.	— Jordemodervæsenet	20	00
5.	— Veje, Broer og Landingssteder	10	89
6.	— Dyrtidshjælp	1970	00
7.	— ved Paaligning	9563	22
8.	Andre Indtægter	0	37
9.	Kassekredit i Føroya Banki	11000	00

Summa Indtægt 23523 13

Udgift.

1.	Berigtiget Gæld	1481	23
2.	Udgifter til Skolevæsenet	1990	66
3.	— Fattigvæsenet	980	42
4.	— Alderdomsunderstøttelse	1588	38
5.	— Jordemodervæsenet	105	00
6.	— Veje, Broer og Landingssteder	1425	08
7.	— Dyrtidshjælp	1607	50
8.	— Telefonvæsenet	554	80
9.	Understøttelse til Børn af Enker	550	00
10.	Bidrag til Skydevæsenet	247	96
11.	— Amtsrepartitionsfonden	799	60
12.	Bestyrelsesudgifter	293	65
13.	Andre Udgifter	1005	72
14.	Beholdning den 30. September 1917:		
	a. I Banken (herunder Rest af Kassekredit)	9770	52
	b. Kontant	1017	98
	c. Restancer	104	63

10893 13

Summa Udgift 23523 13

28.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kunø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:		
	I Banken (herunder Rest af Kassekredit)	166	67
2.	Indtægter til Veje, Broer og Landingssteder	451	15
3.	— Dyrtidshjælp	280	00
4.	— ved Paaligning	758	17
5.	Gæld den 30. September 1917	473	23

Summa Indtægt 2129 22

Udgift.

	kr	Ø
1. Berigtiget Gæld	264	37
2. Udgifter til Skolevæsenet	519	94
3. — " Fattigvæsenet	133	01
4. — " Jordmodervæsenet	20	00
5. — " Veje, Broer og Landingssteder	730	14
6. — " Distriktets Sygehus	22	21
7. — " Telefonvæsenet	59	92
8. Bidrag " Skydevæsenet	57	34
9. — " Amtsrepartitionsfonden	130	84
10. Bestyrelsesudgifter	24	78
11. Beholdning den 30. September 1917:		
I Banken (herunder Rest paa Kassekredit)	166	67
Summa Udgift	2129	22

29.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Mygledal Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	kr	Ø
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:		
I Banken (herunder Rest af Kassekredit)	166	66
2. Indtægter til Fattigvæsenet	150	00
3. — " Dyrtidshjælp	150	00
4. — " ved Paaligning	631	83
Summa Indtægt	1098	49

Udgift.

	kr	Ø
1. Berigtiget Gæld	119	03
2. Udgifter til Skolevæsenet	102	01
3. — " Fattigvæsenet	372	78
4. — " Jordmodervæsenet	20	00
5. — " Distriktets Sygehus	12	67
6. Bidrag " Skydevæsenet	35	09
7. — " Amtsrepartitionsfonden	93	84
8. Bestyrelsesudgifter	34	49
9. Beholdning den 30. September 1917:		
a. I Banken (herunder Rest af Kassekredit)	166	66
b. Kontant	141	92
Summa Udgift	1098	49

30.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Husum Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1916:		
I Banken (herunder Rest af Kassekredit)	166	67
2. Indtægter til Dyrtidshjælp	250	00
3. — i Henhold til Søsnæringeloven	10	00
4. — ved Paalægning	421	30
5. Gæld den 30. September 1917	108	37
Summa Indtægt	956	24

Udgift.

1. Berigtiget Gæld	321	49
2. Udgifter til Skolevæsenet	134	71
3. — Fattigvæsenet	19	24
4. — Jordmodervæsenet	20	00
5. — Veje, Broer og Landingssteder	16	08
6. — Distriktets Sygehus	19	52
7. — Telefonvæsenet	20	00
8. Bidrag til Skydevæsenet	50	21
9. — Amtsrepartitionsfonden	154	83
10. Bestyrelæsesudgifter	33	49
11. Beholdning den 30. September 1917:		
I Banken (herunder Rest af Kassekredit)	166	67
Summa Udgift	956	24

31.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Fuglefjord Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. Kontant	1178	55		
b. Restancer	252	66		
2. Indtægter til Fattigvæsenet			1431	21
3. — Alderdomsunderstøttelse			536	09
4. — Jordmodervæsenet			238	00
5. — ved Paalægning			12	11
6. Kassekredit i Banken			4139	97
			407	97
Summa Indtægt			6765	35

Udgift.

	kr	ø
1. Berigtiget Gæld	359	11
2. Udgifter til Skolevæsenet	1416	83
3. — " Fattigvæsenet	29	60
4. — " Alderdomsunderstøttelse	641	00
5. — " Jordmodervæsenet	72	31
6. — " Broer, Veje og Landingssteder	806	65
7. — " Dyrtilbehjælp	80	14
8. — " Kirker og Kirkegaarde	41	11
9. — " Telefonvæsenet	341	58
10. Bidrag " Skydvæsenet	260	72
11. — " Amtarepartitionsfonden	836	22
12. Bestyrelsesudgifter	100	17
13. Andre Udgifter	32	15
14. Beholdning den 30. September 1917:		
Kontant	1747	76
Summa Udgift	6765	35

32.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Andefjord Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	kr	ø
1. Indtægter til Fattigvæsenet	197	30
2. — " Alderdomsunderstøttelse	20	00
3. — " Jordmodervæsenet	2	55
4. — ved Paafigning	1678	51
5. Kassekredit i Banken	302	41
Summa Indtægt	2200	77

Udgift.

	kr	ø
1. Berigtiget Gæld	285	39
2. Udgifter til Skolevæsenet	484	46
3. — " Alderdomsunderstøttelse	120	00
4. — " Jordmodervæsenet	27	09
5. — " Telefonvæsenet	122	90
6. Bidrag " Skydvæsenet	97	32
7. — " Amtarepartitionsfonden	284	34
8. Bestyrelsesudgifter	34	53
9. Andre Udgifter	23	55
10. Beholdning den 30. September 1917:		
a. Kontant	365	97
b. Restancer	355	22
Summa Udgift	2200	77

33.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Gøte Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. Kontant	431	36		
b. Restancer	217	36		
c. Rentefrit Laan til Hjælpekassen	665	00		
			1313	72
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse			20	48
3. — i Henhold til Loven om Sønseringen			20	00
4. — ved Paaligning			1638	30
			Summa Indtægt	2992 50

Udgift.

1. Udgifter til Skolevæsenet			1021	28
2. — Alderdomsunderstøttelse			40	00
3. — Jordemødervæsenet			11	49
4. — Veje, Broer og Landingssteder			24	05
5. — Distriktets Sygehus			50	93
6. — Telefonvæsenet			121	00
7. Bidrag — Skydevæsenet			116	68
8. — Amtsrepartitionsfonden			368	29
9. Bestyrelsesudgifter			72	17
10. Andre Udgifter (herunder Afdrag paa Laan)			616	28
11. Beholdning den 30. September 1917:				
a. Kontant	417	20		
b. Restancer	133	13		
			550	33
			Summa Udgift	2992 50

34.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Næs Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. I Forøya Banki	1	25		
b. Kontant	37	50		
			38	75
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse			120	00
3. — Dyrtidshjælp			1482	09
4. — i Henhold til Lov om Sønseringen			60	00
5. — ved Paaligning			3197	00
6. Gæld den 30. September 1917			215	60
			Summa Indtægt	5113 44

Udgift.

	N	Ø
1. Berigtiget Gæld	352	15
2. Udgifter til Skolevæsenet	942	09
3. — - Fattigvæsenet	416	69
4. — - Alderdomsunderstøttelse	300	48
5. — - Jordmodervæsenet	62	83
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	17	60
7. — - Sundhedsvæsenet	200	00
8. — - Dyrtidshjælp	1136	14
9. — - Telefonvæsenet	400	80
10. Understøttelse til Børn af Enker	195	00
11. Bidrag til Skydsvæsenet	337	20
12. — - Amsrepartitionsfonden	168	84
13. Bestyrelsesudgifter	81	17
14. Beholdning den 30. September 1917:		
a. I Banken	1	25
b. Restancer	79	92
	81	17
Summa Udgift	5113	44

35.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sjøv Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	N	Ø
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:		
Restancer	228	90
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	186	00
3. — - Jordmodervæsenet	20	00
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	325	00
5. — - Dyrtidshjælp	750	00
6. — - Kirker og Kirkegaarde	4	00
7. — - i Henhold til Lov om Sønneringen	40	00
8. — - ved Paaligning	2770	77
9. Gæld den 30. September 1917	2115	73
Summa Indtægt	6440	40

Udgift.

	N	Ø
1. Berigtiget Gæld	781	74
2. Udgifter til Skolevæsenet	980	31
3. — - Fattigvæsenet	287	84
4. — - Alderdomsunderstøttelse	457	50
5. — - Jordmodervæsenet	71	00
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	1072	30
7. — - Dyrtidshjælp	1539	00
8. — - Telefonvæsenet	273	93
9. Bidrag til Skydsvæsenet	164	92
10. — - Amsrepartitionsfonden	466	52
11. Bestyrelsesudgifter	72	18
12. Andre Udgifter	56	00
13. Beholdning den 30. September 1917:		
Restancer	217	16
Summa Udgift	6440	40

36.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Ejde Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1916:	~~kr~~	~~sk~~	~~kr~~	~~sk~~
a. Kontant	729	95		
b. Restancer	87	48		
			817	43
2. Indtægter til Fattigvæsenet			60	75
3. — - Alderdomsunderstøttelse			160	00
4. — - Jordmodervæsenet			20	00
5. — - Sundhedsvæsenet			303	92
6. — i Henhold til Sønneringsloven			20	00
7. — ved Paaligning			3987	45
8. Faste Laan og Kassekredit			2650	00

Summa Indtægt

8019 55

Udgift.

1. Udgifter til Skolevæsenet	~~kr~~	~~sk~~	~~kr~~	~~sk~~
2. — - Fattigvæsenet			886	86
3. — - Alderdomsunderstøttelse			642	24
4. — - Jordmodervæsenet			360	00
5. — - Væje, Broer og Landingssteder			106	00
6. — - Sundhedsvæsenet			22	82
7. — - Vandvæsenet			759	80
8. — - Telefonvæsenet			781	92
9. Erhvervelse af fast Ejendom			175	18
10. Bidrag til Skydevæsenet			1650	00
11. — - Amtsrepartitionsfonden			188	92
12. Bestyrelsesudgifter			454	37
13. Andre Udgifter			105	20
14. Beholdning den 30. September 1917:	~~kr~~	~~sk~~	1066	15
a. Kontant	593	25		
b. Restancer	226	75		
			820	00

Summa Udgift

8019 55

37.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Funding Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1916:	~~kr~~	~~sk~~
Restancer	27	40
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	30	00
3. — ved Paaligning	1488	29
4. Andre Indtægter	11	00
5. Fast Laan	600	00
6. Gæld den 30. September 1917	609	97

Summa Indtægt

2766 66

U d g i f t.

	Kr	Ør
1. Udgifter til Skolevæsenet	1384	43
2. — - Fattigvæsenet	138	07
3. — - Alderdomsunderstøttelse	120	00
4. — - Jordmodervæsenet	28	64
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	69	00
6. — - Sundhedsvæsenet	44	09
7. — - Telefonvæsenet	70	00
8. Bidrag - Skydsvæsenet	100	86
9. — - Amtsrepartitionsfonden	340	30
10. Bestyrelsesudgifter	34	63
11. Andre Udgifter	427	64
Summa Udgift	2766	66

38.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Nolsø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

I n d t æ g t.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. Kontant	345	44		
b. Restancer	168	35		
2. Indtægter til Fattigvæsenet			513	79
3. — - Dyrtidshjælp			6	00
4. — i Hænhold til Sønæringsloven			384	00
5. — ved Paaligning			10	00
			1574	11
Summa Indtægt			2487	90

U d g i f t.

	Kr	Ør
1. Udgifter til Skolevæsenet	534	02
2. — - Fattigvæsenet	189	90
3. — - Alderdomsunderstøttelse	228	65
4. — - Jordmodervæsenet	88	00
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	104	16
6. — - Dyrtidshjælp	112	58
7. Bidrag - Skydsvæsenet	75	54
8. — - Amtsrepartitionsfonden	217	45
9. Bestyrelsesudgifter	32	62
10. Andre Udgifter	332	40
11. Beholdning den 30. September 1917:		
a. Kontant	421	15
b. Restancer	151	43
		572 38
Summa Udgift	2477	90

39.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kirkebø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. Kontant	340	66		
b. Restancer	202	10		
2. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse			742	76
3. — " Dyrtidshjælp			111	36
4. — " ved Paaligning			380	00
			1458	57
Summa Indtægt			3692	89

Udgift.

1. Berigtiget Gæld			367	74
2. Udgifter til Skolevæsenet			282	83
3. — " Fattigvæsenet			177	22
4. — " Alderdomsunderstøttelse			265	00
5. — " Jordmodervæsenet			82	95
6. — " Veje, Broer og Landingssteder			210	71
7. — " Telefonvæsenet			80	00
8. Bidrag til Skydevæsenet			74	45
9. — " Amtarepartitionsfonden			176	99
10. Tilskud til Hjælpekasser			370	00
11. Bestyrelsesudgifter			123	92
12. Andre Udgifter			2	50
13. Beholdning den 30. September 1917:				
a. Kontant	216	48		
b. Restancer	162	10		
			378	58
Summa Udgift			2692	89

40.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Thorshavns udenbys Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
Kontant			7	00
2. Indtægter til Fattigvæsenet			10	50
3. — " Alderdomsunderstøttelse			68	44
4. — " Dyrtidshjælp			380	00
5. — " ved Paaligning			976	13
6. Gæld den 30. September 1917			692	70
Summa Indtægt			2134	77

Udgift.

	<i>kr</i>	<i>sk</i>
1. Berigtiget Gæld	653	36
2. Udgifter til Skolevæsenet	45	30
3. — - Fattigvæsenet	267	00
4. — - Alderdomsunderstøttelse	190	00
5. — - Jordmodervæsenet	93	80
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	22	13
7. Bidrag - Skydvæsenet	71	62
8. — - Amtarepartitionsfonden	157	74
9. Tilskud til Hjælpekassen	370	00
10. Bestyrelsesudgifter	89	82
11. Andre Udgifter	145	00
12. Beholdning den 30. September 1917: Restancer	39	00
Summa Udgift	2134	77

41.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kalbak Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	<i>kr</i>	<i>sk</i>
1. Indtægter til Dyrtidshjælp	170	00
2. — ved Paaligning	710	75
3. Gæld den 30. September 1917	122	20
Summa Indtægt	1002	95

Udgift.

	<i>kr</i>	<i>sk</i>
1. Berigtiget Gæld	199	86
2. Udgifter til Skolevæsenet	279	26
3. — - Fattigvæsenet	37	80
4. — - Jordmodervæsenet	49	75
5. Bidrag til Skydvæsenet	33	97
6. — - Amtarepartitionsfonden	136	38
7. Tilskud til Hjælpekasser	150	00
8. Bestyrelsesudgifter	67	37
9. Andre Udgifter	48	56
Summa Udgift	1002	95

42.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kollefjord Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:			
	Restancer	kr	ø	
		6	28	
2.	Indtægter til Fattigvæsenet	30	00	
3.	— " Alderdomsunderstøttelse	69	79	
4.	— " Jordmodervæsenet	80	72	
5.	— " Dyrtidshjælp	460	00	
6.	— " ved Paaligning	1282	17	

Summa Indtægt 1948 96

Udgift.

1.	Berigtiget Gæld	kr	ø	
		219	53	
2.	Udgifter til Skolevæsenet	500	24	
3.	— " Fattigvæsenet	60	20	
4.	— " Alderdomsunderstøttelse	140	00	
5.	— " Jordmodervæsenet	120	00	
6.	— " Telefonvæsenet	60	00	
7.	Understøttelse til Børn af Enker	32	50	
8.	Bidrag til Skydevæsenet	88	33	
9.	— " Amtarepartitionsfonden	241	31	
10.	Bestyrelsesudgifter	111	20	
11.	Andre Udgifter	258	75	
12.	Beholdning den 30. September 1917:	kr	ø	
	a. Kontant	67	90	
	b. Restancer	49	00	

116 90

Summa Udgift 1948 96

43.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kvalvig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:	kr	ø	kr	ø
	a. I Sparekasse og Laan til andre Kommuner	883	80		
	b. Restancer	41	75		
2.	Indtægter til Skolevæsenet			925	55
3.	— " Alderdomsunderstøttelse			20	36
4.	— " Jordmodervæsenet			95	00
5.	— " Veje, Broer og Landingsteder			8	24
6.	— " Dyrtidshjælp			613	00
7.	— " af Ejendomme			350	00
8.	— " i Henhold til Lov om Sønneringen			17	20
9.	— " ved Paaligning			20	00
10.	Gæld den 30. September 1917			884	74
				560	53

Summa Indtægt 3494 62

Udgift.

	Kr	Ør		Kr	Ør
1. Berigtiget Gæld	309	99			
2. Udgifter til Skolevæsenet	307	21			
3. — - Fattigvæsenet	36	78			
4. — - Alderdomsunderstøttelse	230	00			
5. — - Jordmodervæsenet	40	95			
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	1146	00			
7. — - Dyrtidshjælp	375	00			
8. — - Telefonvæsenet	232	56			
9. Bidrag til Skydvæsenet	90	89			
10. — - Amtsrepartitionsfonden	350	48			
11. Bestyrelsesudgifter	185	55			
12. Beholdning den 30. September 1917:					
a. I Sparekasse	142	21			
b. Restancer	46	00			
			188	21	
			Summa Udgift	3494	62

44.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Haldersvig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. I Banken (Rest af Kassekredit) ..	170	00		
b. I Sparekasse	1	34		
c. Kontant	8	25		
d. Restancer	116	59		
			296	18
2. Indtægter til Skolevæsenet			40	00
3. — - Fattigvæsenet			239	95
4. — - Alderdomsunderstøttelse			50	00
5. — - Jordmodervæsenet			7	20
6. — - Dyrtidshjælp			60	00
7. Indvundne Renter			0	04
8. Indtægter i Henhold til Sønaringen			20	00
9. — ved Paaligning			1392	75
10. Gæld den 30. September 1917			16	54
			Summa Indtægt	2122 16

Udgift

	Kr	Ør		Kr	Ør
1. Berigtiget Gæld	145	63			
2. Udgifter til Skolevæsenet	453	10			
3. — - Fattigvæsenet	22	90			
4. — - Alderdomsunderstøttelse	50	00			
5. — - Jordmodervæsenet	54	02			
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	20	94			
7. — - Dyrtidshjælp	210	00			
8. — - Telefonvæsenet	60	00			
9. Understøttelse til Børn af Enker	307	50			
10. Bidrag til Skydvæsenet	114	12			
11. — - Amtsrepartitionsfonden	298	56			
12. Bestyrelsesudgifter	70	53			
13. Andre Udgifter	152	80			
14. Beholdning den 30. September 1917:					
a. I Banken (Rest af Kassekredit) ..	100	00			
b. I Sparekasse	1	38			
c. Restancer	52	18			
			153	56	
			Summa Indtægt	2122	16

45.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Saksen Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

		Indtægt.			
		<i>Sk</i>	<i>B</i>	<i>Sk</i>	<i>B</i>
1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:				
	a. I Sparekassen	145	19		
	b. Kontant	10	31		
	c. Restancer	31	80		
				187	30
2.	Indtægter til Jordmodervæsenet			0	79
3.	— - Veje, Broer og Landingssteder			60	00
4.	Indvundne Renter			5	12
5.	Indtægter ved Paaligning			237	92
Summa Indtægt				491	13
		Udgift.			
		<i>Sk</i>	<i>B</i>		
1.	Udgifter til Skolevæsenet			111	22
2.	— - Fattigvæsenet			5	40
3.	— - Jordmodervæsenet			5	58
4.	— - Veje, Broer og Landingssteder			60	00
5.	Bidrag - Skydsvæsenet			12	00
6.	— - Amtsrepartitionsfonden			71	56
7.	Bestyrelsesudgifter			30	56
8.	Beholdning den 30. September 1917:				
	a. I Sparekassen	150	31		
	b. Kontant	44	20		
				194	51
Summa Udgift				491	13

46.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kvivig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

		Indtægt.			
		<i>Sk</i>	<i>B</i>		
1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:				
	I Sparekasse			1005	78
2.	Indtægter til Fattigvæsenet			50	00
3.	— - Alderdomsunderstøttelse			250	00
4.	— i Henhold til Lov om Søneringen			20	00
5.	— til Dyrtidshjælp			400	00
6.	Indvundne Renter			35	49
7.	Indtægt ved Paaligning			2390	74
Summa Indtægt				4152	01

Udgift.

		<i>kr</i>	<i>pr</i>
1.	Berigtiget Gæld	196	05
2.	Udgifter til Skolevæsenet	839	54
3.	— " Fattigvæsenet	12	00
4.	— " Alderdomsunderstøttelse	400	00
5.	— " Telefonvæsenet	60	00
6.	— " Veje, Broer og Landingssteder	34	41
7.	— " Jordemodervæsenet	45	73
8.	— " Dyrtidshjælp	400	00
9.	Bidrag til Skydsvæsenet	139	52
10.	— " Amtsrepartitionsfonden	411	96
11.	Bestyrelæsudgifter	49	39
12.	Beholdning den 30. September 1917:	<i>kr</i>	<i>pr</i>
	a. I Føre Amts Sparekasse	1011	27
	b. Restancer	77	26
	c. Kontant	451	28
		1572	81
	Summa Udgift	4152	01

47.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Vestmanhavn Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

		<i>kr</i>	<i>pr</i>
1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:		
	Kontant	386	79
2.	Indtægter til Skolevæsenet	40	00
3.	— " Fattigvæsenet	67	35
4.	— " Veje, Broer og Landingssteder	12	00
5.	— " Jordemodervæsenet	20	00
6.	— " Alderdomsunderstøttelse	140	00
7.	— " Dyrtidshjælp	885	00
8.	— " ved Paaliguing	3787	60
9.	Gæld den 30. September 1917	681	05
	Summa Indtægt	6019	80

Udgift.

		<i>kr</i>	<i>pr</i>
1.	Berigtiget Gæld	423	32
2.	Udgifter til Skolevæsenet	1185	29
3.	— " Fattigvæsenet	578	40
4.	— " Veje, Broer og Landingssteder	267	04
5.	— " Jordemodervæsenet	124	27
6.	— " Alderdomsunderstøttelse	425	00
7.	— " Telefonvæsenet	390	78
8.	— " Dyrtidshjælp	905	00
9.	Bidrag til Skydsvæsenet	160	76
10.	— " Amtsrepartitionsfonden	493	07
11.	Bestyrelæsudgifter	107	39
12.	Andre Udgifter	185	70
13.	Beholdning den 30. September 1917:	<i>kr</i>	<i>pr</i>
	a. Restancer	287	50
	b. Kontant	486	28
		773	78
	Summa Udgift	6019	80

48.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sandevaag Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør
1. Indtægter til Alderdomsunderstøttelse	44	80
2. — " Jordmodervæsenet	9	27
3. — " Dyrtidshjælp	330	00
4. — " Kirker og Kirkegaarde	1947	56
5. — " ved Paaligning	2502	50
6. — " Optagelse af Laan	550	00

Summa Indtægt 5604 13

Udgift.

	Kr	Ør
1. Berigtiget Gæld	103	53
2. Udgifter til Skolevæsenet	695	20
3. — " Alderdomsunderstøttelse	327	50
4. — " Jordmodervæsenet	50	31
5. — " Veje, Broer og Landingssteder	17	50
6. — " Dyrtidshjælp	550	00
7. — " Kirker og Kirkegaarde	2336	62
8. — " Telefonvæsenet	136	52
9. Bidrag til Skydevæsenet	104	96
10. — " Amtsrepartitionsfonden	269	21
11. Bestyrelsesudgifter	55	00
12. Andre Udgifter	683	22
13. Beholdning den 30. September 1917: Kontant	84	56

Summa Udgift 5604 13

49.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Midvaag Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. Kontant	976	91		
b. Restancer	19	58		
			996	49
2. Indtægter til Fattigvæsenet			2	00
3. — " Alderdomsunderstøttelse			292	50
4. — " Jordmodervæsenet			10	73
5. — " Dyrtidshjælp			928	00
6. — " af Kapitaler og Ejendomme			33	65
7. — " i Henhold til Loven om Sønæringen			10	00
8. — " ved Paaligning			2392	13
9. Optaget Laan i Sparekassen			25000	00
10. Gæld den 30. September 1917			250	54

Summa Indtægt 29915 50

Udgift.

	Kr	Ør
1. Udgifter til Skolevæsenet	958	77
2. — - Fattigvæsenet	18	51
3. — - Alderdomsunderstøttelse	507	50
4. — - Jordmodervæsenet	54	69
5. — - Veje, Broer og Landingssteder	348	58
6. — - Sundhedsvæsenet	4	50
7. — - Dyrtidshjælp	6433	41
8. — - Telefonvæsenet	100	00
9. Understøttelse til Børn af Enker	316	50
10. Bidrag til Skydsvæsenet	125	36
11. — - Amtsrepartitionsfonden	452	24
12. Tilskud til Hjælpekasser	1712	00
13. Bestyrelsesudgifter	93	63
14. Andre Udgifter	1415	79
15. Beholdning den 30. September 1917:		
a. I Banken	8566	59
b. I Sparekassen	8905	62
c. Kontant	38	56
d. Restancer	63	35
	17574	12
Summa Udgift	29915	50

50.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sørvaaag Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør
1. Indtægter til Dyrtidshjælp	8388	82
2. — i Henhold til Søværningsloven	20	00
3. — ved Pausning	2600	00
Summa Indtægt	11008	82

Udgift.

	Kr	Ør
1. Berigtiget Gæld	180	00
2. Udgifter til Skolevæsenet	953	55
3. — - Jordmodervæsenet	60	00
4. — - Veje, Broer og Landingssteder	237	72
5. — - Dyrtidshjælp	8388	82
6. — - Telefonvæsenet	137	10
7. Bidrag til Skydsvæsenet	132	31
8. — - Amtsrepartitionsfonden	477	14
9. Bestyrelsesudgifter	96	91
10. Andre Udgifter	112	47
11. Beholdning den 30. September 1917:		
Kontant	232	80
Summa Udgift	11008	82

51. Ekstrakt

af

Regnskabet for Bø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	Sk	Ør
1. Indtægter til Skolevæsenet	1400	00
2. — - Fattigvæsenet	43	32
3. — - Dyrtidshjælp	150	00
4. Andre Indtægter	0	23
5. Indtægter ved Paaligning	795	00

Summa Indtægt 2387 55

Udgift.

	Sk	Ør
1. Berigtiget Gæld	137	64
2. Udgifter til Skolevæsenet	1800	20
3. — - Jordemødervæsenet	9	33
4. — - Sundhedsvæsenet	2	84
5. — - Telefonvæsenet	10	00
6. Bidrag - Skydsvæsenet	24	75
7. — - Amtsrepartitionsfonden	100	34
8. Bestyrelsesudgifter	31	30
9. Andre Udgifter	131	25
10. Beholdning den 30. September 1917:		
a. Kontant	11	19
b. Reslancer	38	71

49 90

Summa Udgift 2387 55

52.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Myggenæs Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	Sk	Ør
1. Indtægter til Dyrtidshjælp	250	00
2. — ved Paaligning	678	40
3. Gæld den 30. September 1917	530	53

Summa Indtægt 1458 93

Udgift.

	Sk	Ør
1. Berigtiget Gæld	196	65
2. Udgifter til Skolevæsenet	296	28
3. — - Jordemødervæsenet	30	00
4. — - Dyrtidshjælp	552	25
5. — - Børn af Enke	127	50
6. Bidrag - Skydsvæsenet	39	44
7. — - Amtsrepartitionsfonden	147	90
8. Bestyrelsesudgifter	28	07
9. Andre Udgifter	40	75

Summa Udgift 1458 93

53.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Skopen Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:		
	Restancer	Kr	Ør
2.	Indtægter til Fattigvæsenet	56	10
3.	— " Alderdomsunderstøttelse	7	00
4.	— " Jordmodervæsenet	66	02
5.	— " Dyrtidshjælp	7	85
6.	— " i Henhold til Sønæringsloven	1883	33
7.	— " ved Paaligning	10	00
8.	Gæld den 30. September 1917	1736	00
		1035	98
	Summa Indtægt	4782	28

Udgift.

1.	Berigtiget Gæld	Kr	Ør
2.	Udgifter til Skolevæsenet	100	55
3.	— " Fattigvæsenet	509	83
4.	— " Alderdomsunderstøttelse	33	37
5.	— " Jordmodervæsenet	142	28
6.	— " Veje, Broer og Landingssteder	41	43
7.	— " Sundhedsvæsenet	245	78
8.	— " Dyrtidshjælp	301	12
9.	— " Telefonvæsenet	2366	80
10.	— " Børn af Enker	130	00
11.	Bidrag til Skydsvæsenet	135	00
12.	— " Amtsrepartitionsfonden	82	12
13.	Bestyrelsesudgifter	214	06
14.	Andre Udgifter	46	57
15.	Beholdning den 30. September 1917:	7	23
	Restancer	116	34
	Summa Udgift	4782	28

54.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Skaalevig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:		
	Restancer	Kr	Ør
2.	Indtægter til Fattigvæsenet	2	73
3.	— " Alderdomsunderstøttelse	6	00
4.	— " Dyrtidshjælp	38	53
5.	— " ved Paaligning	816	00
6.	Gæld den 30. September 1917	1288	33
		722	00
	Summa Indtægt	2903	59

Udgift.

	Kr	Ør
1. Berigtiget Gæld	103	13
2. Udgifter til Skolevæsenet	445	76
3. — — Alderdomsunderstøttelse	80	00
4. — — Jordemodervæsenet	28	33
5. — — Veje, Broer og Landingssteder	480	01
6. — — Sundhedsvæsenet	201	34
7. — — Dyrtidshjælp	1063	20
8. — — Telefonvæsenet	100	00
9. — — Børn af Enker	85	00
10. Bidrag til Skydsvæsenet	51	49
11. — — Amtsrepartitionsfonden	216	71
12. Bestyrelsesudgifter	35	40
13. Andre Udgifter	7	33
14. Beholdning den 30. September 1917: Reslancer	6	00
Summa Udgift	2903	51

55.

Ekstrakt

at

Regnskabet for Husevig Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	Kr	Ør	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. Kontant	87	15		
b. Restancer	13	00		
2. Indtægter til Fattigvæsenet			100	15
3. — — Alderdomsunderstøttelse			67	00
4. — — Dyrtidshjælp			15	15
5. — — i Henhold til Lov om Senæringen			987	66
6. — — ved Paaligning			20	00
7. Gæld den 30. September 1917			1130	10
			208	34
Summa Indtægt			2528	40

Udgift.

	Kr	Ør
1. Udgifter til Skolevæsenet	370	85
2. — — Fattigvæsenet	186	15
3. — — Alderdomsunderstøttelse	50	00
4. — — Jordemodervæsenet	31	57
5. — — Veje, Broer og Landingssteder	27	34
6. — — Sundhedsvæsenet	225	09
7. — — Dyrtidshjælp	1241	20
8. — — Telefonvæsenet	90	00
9. Bidrag til Skydsvæsenet	57	59
10. — — Amtsrepartitionsfonden	180	84
11. Bestyrelsesudgifter	30	03
12. Andre Indtægter	18	01
Summa Udgift	2513	40

56.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sand Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	kr.	Ør.	Sk.	Ør.
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:				
a. Kontant	432	55		
b. Restancer	84	81		
2. Indtægter til Fattigvæsenet			517	36
3. — — Aldersdomsunderstøttelse			1	50
4. — — Jordmodervæsenet			181	04
5. — — Dyrtidshjælp			12	15
6. — — ved Paaligning			2537	65
7. Gæld den 30. September 1917			2595	44
			352	37
Summa Indtægt			6197	51

Udgift.

	kr.	Ør.
1. Udgifter til Skolevæsenet	516	93
2. — — Fattigvæsenet	138	13
3. — — Aldersdomsunderstøttelse	388	24
4. — — Jordmodervæsenet	66	19
5. — — Veje, Broer og Landingssteder	37	70
6. — — Sundhedsvæsenet	509	03
7. — — Dyrtidshjælp	3189	10
8. — — Telefonvæsenet	130	00
9. — — Børn af Enker	335	00
10. Bidrag — Skydsvæsenet	130	18
11. — — Amtrepartitionsfonden	303	43
12. Bestyrelsesudgifter	35	90
13. Andre Udgifter	58	36
14. Beholdning den 30. September 1917:		
Restancer	224	42
Summa Udgift	6197	51

57.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Skuø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt

	kr.	Ør.
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:		
Kontant	86	94
2. Indtægter til Dyrtidshjælp	745	36
3. — — ved Paaligning	778	24
4. Gæld den 30. September 1917	277	13
Summa Indtægt	1887	67

Udgift.

		<i>kr</i>	<i>ø</i>
1.	Udgifter til Skolevæsenet	446	87
2.	— " Jordmodervæsenet	37	58
3.	— " Veje, Broer og Landingssteder	135	28
4.	— " Sundhedsvæsenet	155	71
5.	— " Dyrtidshjælp	936	70
6.	— " Kirker og Kirkegaarde	7	75
7.	Bidrag " Skydvæsenet	36	17
8.	— " Amtsrepartitionsfonden	99	18
9.	Bestyrelsesudgifter	29	50
10.	Andre Udgifter	22	63
Summa Udgift		1887	67

58.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Kvalbø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

		<i>kr</i>	<i>ø</i>	<i>kr</i>	<i>ø</i>
1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:				
	a. Indestaende i Sparekassen	205	00		
	b. Kontant Beholdning	233	29		
	c. Restancer	43	14		
2.	Indtægter til Skolevæsenet			481	43
3.	— " Alderdomsunderstøttelse			129	69
4.	— " Jordmodervæsenet			175	00
5.	— " Veje, Broer og Landingssteder			20	00
6.	— " ved Paaligning			215	00
7.	Andre Indtægter			2509	35
8.	Optagelse af Laan			1	04
Summa Indtægt				6255	00
				9786	41

Udgift.

		<i>kr</i>	<i>ø</i>
1.	Udgifter til Skolevæsenet	942	04
2.	— " Fattigvæsenet	60	00
3.	— " Alderdomsunderstøttelse	315	00
4.	— " Jordmodervæsenet	130	00
5.	— " Veje, Broer og Landingssteder	328	13
6.	— " Dyrtidshjælp	1443	40
7.	— " Telefonvæsenet	130	00
8.	— " Barn af Enker	356	25
9.	— " Skydvæsenet	170	70
10.	Bidrag " Amtsrepartitionsfonden	467	94
11.	Tilskud til Hjælpekasser	140	00
12.	Bestyrelsesudgifter	71	13
13.	Andre Udgifter	78	10
14.	Beholdning den 30. September 1917:		
	I Sparekasse	5153	73
Summa Udgift		9786	41

59. Ekstrakt

af

Regnskabet for Frodebø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1.	Beholdning den 1. Oktober 1916:		
	Kontant	Kr	Ø
		1087	16
2.	Indtægter til Skolevæsenet	39	73
3.	— - Fattigvæsenet	28	00
4.	— - Alderdomsunderstøttelse	790	64
5.	— - Jordmodervæsenet	17	84
6.	— - Veje, Broer og Landingssteder	60	00
7.	— - Dyrtidshjælp	2413	00
8.	— af Kapitaler og Ejendomme	31	16
9.	— i Henhold til Lov om Sønringen	80	00
10.	— ved Paaligning	14072	81
11.	— - Optagelse af Laan	22501	10
12.	Gæld den 30. September 1917	131	05

Summa Indtægt 42152 49

Udgift.

1.	Udgifter til Skolevæsenet	Kr	Ø
		4174	64
2.	— - Fattigvæsenet	1178	08
3.	— - Alderdomsunderstøttelse	1540	00
4.	— - Jordmodervæsenet	89	22
5.	— - Veje, Broer og Landingssteder	1982	14
6.	— - Sundhedsvæsenet	427	60
7.	— - Dyrtidshjælp	2952	90
8.	— - Kirker og Kirkegaarde	224	50
9.	— - Telefonvæsenet	817	28
10.	— - Børn af Enker	821	31
11.	Erhvervelse af Ejendomme	1400	07
12.	Bidrag til Skydsvæsenet	334	11
13.	— - Amtstpartitionsfonden	1948	27
14.	Tilskud til Hjælpekasser	2500	00
15.	Bestyrelsesudgifter	1026	02
16.	Andre Udgifter	3688	35
17.	Beholdning den 30. September 1917:		
	Indestaaende i Banken (herunder Rest af Kassekredit)	17047	10

Summa Udgift 42152 49

60. Ekstrakt

af

Regnskabet for Porkere Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

1.	Indtægter til Fattigvæsenet	Kr	Ø
		92	00
2.	— - Alderdomsunderstøttelse	120	00
3.	— ved Paaligning	2788	00
4.	Gæld den 30. September 1917	3130	70

Summa Indtægt 6130 70

Udgift.

	Kr	Ør
1. Berigtiget Gæld	3190	85
2. Udgifter til Skolevæsenet	992	04
3. — " Telefonvæsenet	125	00
4. — " Veje, Broer og Landingssteder	450	81
5. — " Jordmodervæsenet	40	09
6. — " Fattigvæsenet	116	38
7. — " Alderdomsunderstøttelse	200	00
8. Bidrag - Amtsrepartitionsfonden	347	29
9. — " Skydsvæsenet	137	52
10. Udgifter - Dyrtidshjælp	65	85
11. Bestyrelsesudgifter	62	05
12. Andre Udgifter	402	82
Summa Udgift	6130	70

61.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Vaag Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt

	Kr	Ør
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:		
Restancer	89	17
2. Indtægter til Skolevæsenet	27	70
3. — " Jordmodervæsenet	40	00
4. — " Dyrtidshjælp	1134	11
5. — " af fast Ejendom	164	46
6. — " i Henhold til Sønringsloven	20	00
7. — " ved Paaliguing	8412	78
8. Gæld den 30. September 1917	3563	39
Summa Indtægt	13451	61

Udgift.

	Kr	Ør
1. Berigtiget Gæld	2136	24
2. Udgifter til Skolevæsenet	1446	84
3. — " Fattigvæsenet	244	14
4. — " Jordmodervæsenet	67	83
5. — " Sognefogden	200	00
6. — " Veje, Broer og Landingssteder	2281	16
7. — " Sundhedsvæsenet	400	00
8. — " Dyrtidshjælp	3475	45
9. — " Telefonvæsenet	270	00
10. Understøttelser til Børn af Enker	330	00
11. Bidrag til Skydsvæsenet	207	55
12. — " Amtsrepartitionsfonden	1118	41
13. Bestyrelsesudgifter	415	91
14. Andre Udgifter	737	62
15. Beholdning den 30. September 1917:		
Restancer	120	46
Summa Udgift	13451	61

62.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Farnien Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

Indtægt.

	<i>kr</i>	<i>sk</i>
1. Indtægter til Dyrtidshjælp	250	00
2. — - Jordmodervæsenet	1	88
3. — - Alderdomsunderstøttelse	35	00
4. — ved Paaligning	847	63
5. Gæld den 30. September 1917	1408	01
Summa Indtægt	2533	52

Udgift.

	<i>kr</i>	<i>sk</i>
1. Berigtiget Gæld	126	85
2. Udgifter til Skolevæsenet	258	38
3. — - Fattigvæsenet	2	57
4. — - Alderdomsunderstøttelse	31	91
5. — - Jordmodervæsenet	10	78
6. — - Veje, Broer og Landingssteder	1325	07
7. — - Dyrtidshjælp	383	26
8. — - Telefonvæsenet	40	00
9. Tilskud til Hjælpekasser	30	00
10. Bidrag - Skydsvæsenet	41	92
11. — - Amtsrepartitionsfonden	135	70
12. Bestyrelsesudgifter	20	95
13. Andre Udgifter	116	23
Summa Udgift	2533	52

63.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sumbø Sogn

for Aaret fra 1. Oktober 1916 til 30. September 1917.

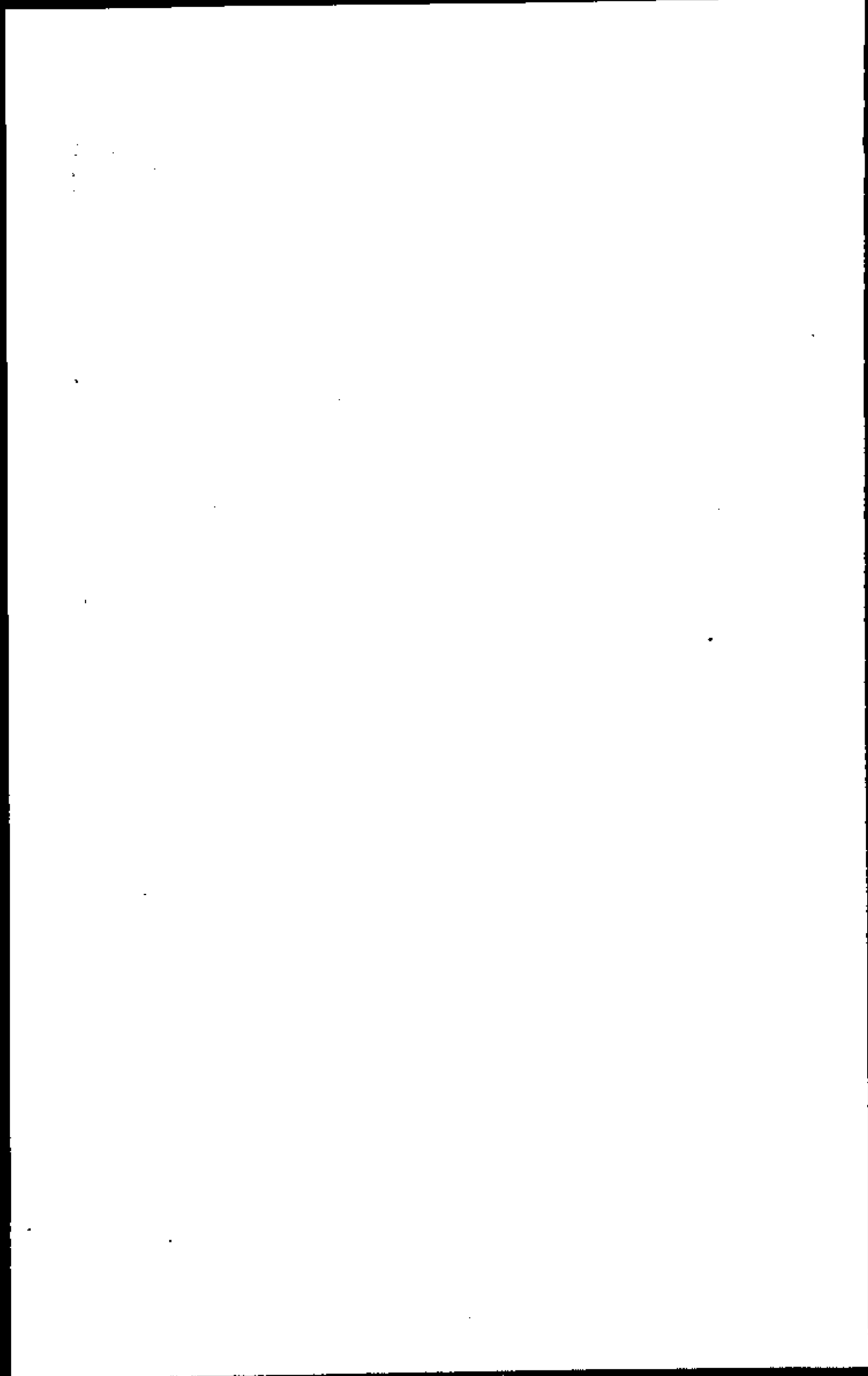
Indtægt.

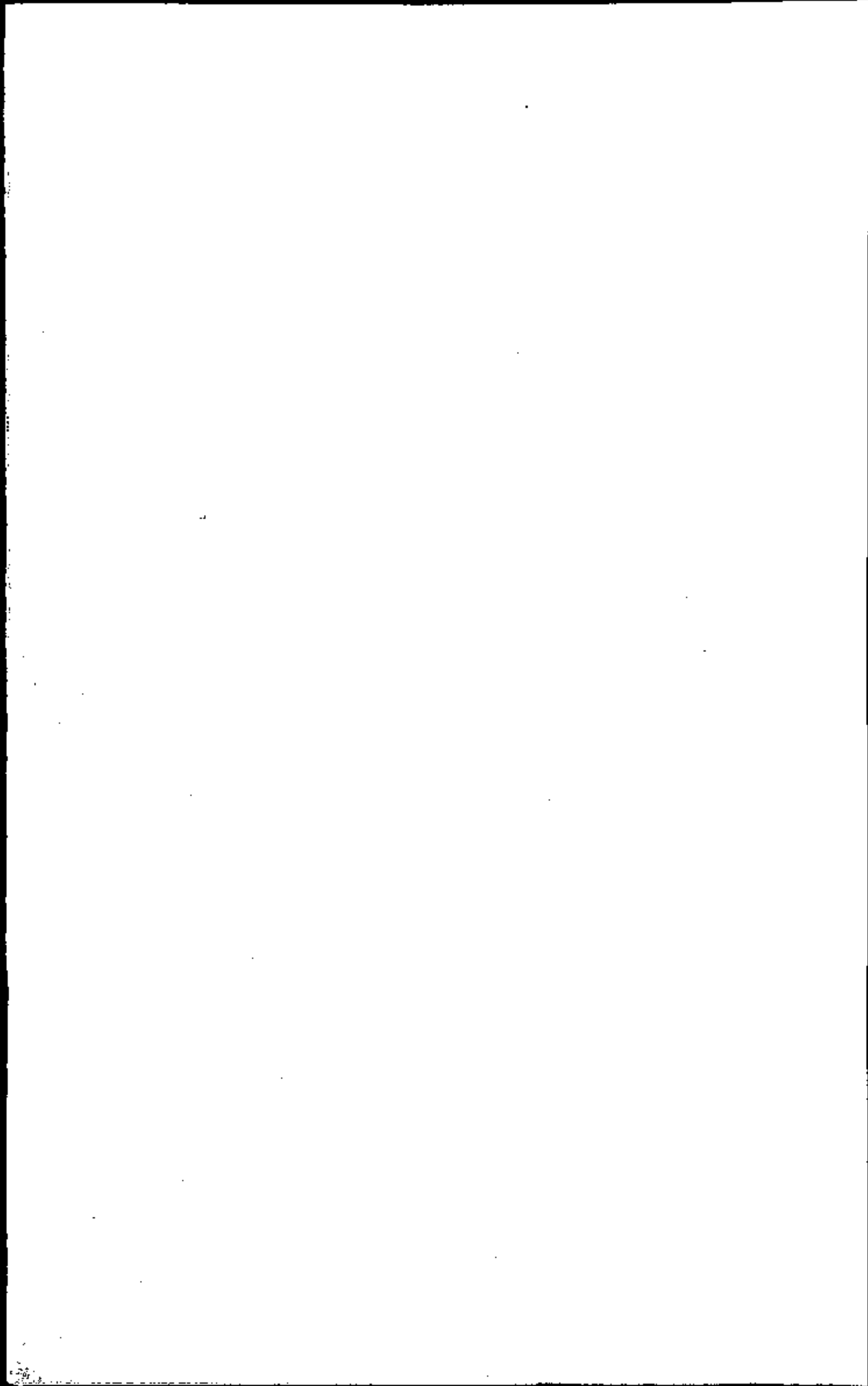
	<i>kr</i>	<i>sk</i>
1. Beholdning den 1. Oktober 1916:		
Kontant	918	46
2. Indtægter til Skolevæsenet	8	70
3. — - Fattigvæsenet	140	00
4. — - Alderdomsunderstøttelse	135	00
5. — - Dyrtidshjælp	1121	60
6. — - Telefonvæsenet	70	00
7. — ved Paaligning	2408	17
Summa Indtægt	4801	87

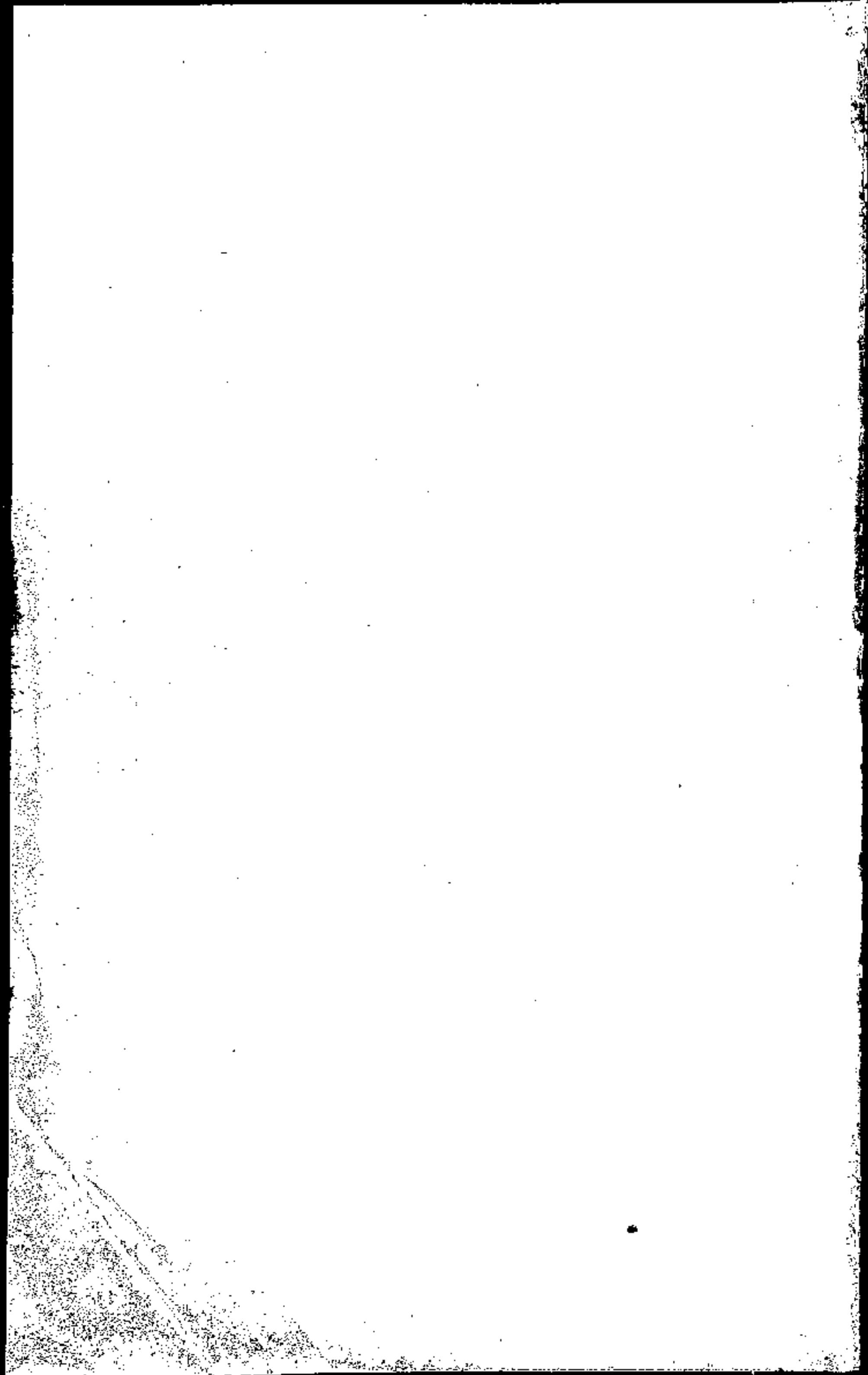

Udgift.

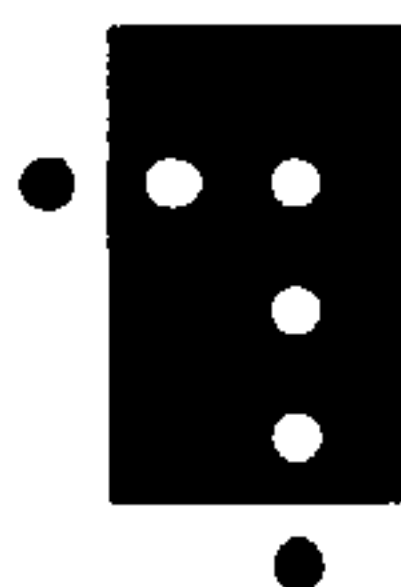
		kr	ø
1.	Udgitter til Skolevæsenet	819	61
2.	— " Fattigvæsenet	486	90
3.	— " Alderdomsunderstøttelse	370	00
4.	— " Jordemodervæsenet	38	75
5.	— " Veje, Broer og Landingssteder	31	00
6.	— " Dyrtidshjælp	712	40
7.	— " Telefonvæsenet	150	00
8.	Bidrag til Skydsvæsenet	127	64
9.	— " Amtsrepartitionsfonden	419	03
10.	Bestyrelsesudgifter	90	45
11.	Andre Udgifter	444	19
12.	Beholdning den 30. September 1917:	kr	ø
	a. Kontant	1118	00
	b. Restancer	3	00
		1121	00
	Summa Udgift	4801	87

RED: 10 X

Nasjonallbiblioteket

Nasjonallbiblioteket

National Library of Norway

Rana Division

N-8607 Mo i Rana

Telephone: +47 75 12 11 11   Telefax: +47 75 12

